Ա

[illegible]

ա [illegible]

բ [illegible]

գ [illegible]

դ [illegible]

ե [illegible]

զ [illegible]

է [illegible]

ը [illegible]

թ [illegible]

ժ [illegible]

ժա [illegible]

ժբ [illegible]

ժգ [illegible]

ժդ [illegible]

ժե [illegible]

ժզ [illegible]

ժէ [illegible]

ի [illegible]

իա [illegible]

իբ [illegible]

իգ [illegible]

[illegible]

Ժամակարգութիւն գրոցս· վերուց· Սրբոց· Հարցն· եւ քաղաքավարութիւն[illegible]

Օ[illegible]

[illegible]

[illegible]

րութեան· զմիմ ասերգեալ[illegible]
յոչ գոյից՝ ի գոյութիւն ած· [illegible]
[illegible]

Բ

Զ տեսանելիս զայս երկինս դերա
գոյն եւ փառաւորս դրոյն՝ եւ եղծի
Զայսն թէկին տեսանելով. զիմաստ
նոյ տեսարանս՝ հանգուցանե՛.
Յերկերկրորդն այն երկին եւ զիմա
նալի անկողմնասատ անտես աննելին
ճշմարտին հանելիմ ցուցանէ եւ մերինք
հրապարակաճառ մբարեալ. ուսուցի
նդ եւ առաքեալ նորդ. եղանեալ հետ
եւ անձ. իւրոյ անաներեկոյ. գերա
գերաւմոյծանէ. եւ [illegible] այ նա
ցուցանէ վերջի՝ իմ[illegible]ուեացն իւ
քնիմայնելոյս եւ [illegible]ոչք. Երե.
եւ իայսերկինս ո[illegible]իմաստեղս մտ
ւորակա[illegible] եւ աննմուարս. ոպատեն
արքայացինեն պարապ՝ալ բանից
իսկերկրորդն այն երկինոնիմա
տեղս աննմուարս ամենեւիմբլոս
աւորս եւ միչակեն. անիս եւ ան
փոփոխելիս. Եւ զիսայսերկին գա
լարինեծաւալի. իսրե զմարգա
ղամ՝ իյե տինա. ույն ըստսահմա
նելոյ թագաւորինփառաց. եւ աս
տեղքն թ օթոցն իերեւ զեր
րեծ առոց. իսկմիւս այլ երկին
զիւրնաստեղ. առաւելապայծա
ռացուցանել եւ արբե. քան զերե
գակն ճառագայթս փայլեալս.
Նայսուիկ գերապայծառ եւ զե
ղեցիկերկնից առփութէ լցեալ
եղեն. անմեաձր դասքամ ոյին.
անբիծեւ մեք զգնազգե այն որք
առաջինականդ եւ գեղեմ բանից.
Որք եւ մեք տեսանեն առաքինու
թեանց յօժարութ եղիմաւ ք եփա
փագանօք. յանձնառեալ կրեցին
իվեր՝ բանգը նութեն եզկարմիրդ
կան. եւ այժմ բնակին՝ իլոյսոներ
կոյ՝ երկինս. եւ ոչ դադարին լու
սաւորել միշտ որ ըն ընաւորակա
զբնակիչսն երկրի. ուսմամբ եվար
դապետութ՝ իւրեանց. եւ անմեղ
քաղաքավարութ. Հարցինգոր
ծ՝ եզկենցաղ ավարութ. եըղ
հոգեկիր վարդապետութիւ.
Լուսաւորիչքնաչխարհի. առալ
նորդքն. եկեղեցեաց. Մեքահա
նայեապետքն. գրով եւ անդե
ցինմեզ նախագոյն՝ իփառսայ. եւ
եր

ՅԱՂ. Ա. Ջ. ԱՐԱՂ.
Երկրորդի իրաւ. եփիլոսոփայութ
ագգիմս. բդկան. Եւ դրախտեծայ
ին պատրաստեցինզա. ամծաղ
կօք առաքինութե. իվայելչու
անձանց հաւատացելոց. Եւ
զինչեղիցի յամբարեալ եւ իշմա
րիտայ. մեքյեբն. որ չաննեալ
եղե. եծայինյադրախտ զկանոն
եզկարդ. Նթեսասցեն՝ միայն
անեցութե. կամանքնին լինել
պահոց. յամգործս. առաքինու
թե կամզսրբութե հսկել եպա
հել. զմարմնայեզմոց կամյլբարձ
բաթութ. զայնթեսնգանընչութե
եամ դհամբերութե. ալիութե.
եզբաղ ութէօբինակն. կամզոր՝
ծած. կ. պատուիրանաց կկա
տարուն ըզմիայնայ յայտնիլեալ
կամլոչդատողս. եզոչբայմառաղն
պուայլութ որբեն նենաց.
եւ որդ՝ իմաստութե անձին. կամ
զոյապատաւ ոանձն սուգութե.
զմեծութե կամ զմնդանդութե
քինմանութե կամզբարձրութե.
իոնորձութե. կամզայ նմանու
թիւնե Որբայսու ամ առաքի
նութե լաւ սաւորեալ փայլոտա
կեցան. սքանչելադործեյուսոլ
զօրապալ հարքնմբ. Նայսցիկ
ամառաքինութեց քածմբ. Ե
ղեօրին. ակ եկանոն. եխանդապարհ
եւառաջնորդ. եւ ուսուցիչ ամբա
րութեց. քանզի միայնակեցու
թե ուսուցիչ եղեւմզայսորինի.
Յորժամ զկնիմկրտութե յանա
պատ եւ եերեքգամանս. զդատա
սունաւուր եզքառասունդ իշե
եփորձեբիսասանայն. եոչ կեր
եոչարբ յաւուրսնայնսոսին. Եւ
զարձեալ յորժամ եւտես զժողո
վուրդնեւ ելեառնեկնստաւ անդ
եեկինաւն աշակերտքն իւր.
եբացեալ զբերանիւր ուսուցա
նէրզնո զերանութենիւն. եզե
րանութեանց զգերանութե. Եւ այլ ամենայն
արձակեալ զժողովուրդն. այն
եերտքն մտեալ ինւ զնաւին.
Եւ ինքնելիւեառն կաղայ աղօթս
անել

ւանդերձիւրայն մինչև ցհնորակ դե
րոյն։ Եւ դարձեալ եւ բիւրաւոր
[..]այն կաւ.ջոկեալ բարբառեալ բազում ան
կ[..]մարար. [..]այսպես անմանուկն։
[..]անսն նեռամկրտիչն յանմապատ
քն[..]կեր. մինչեւյաւուր երբեմն լոյ
նրի[..]էր Եւստաթեայ հաւր աղաչեմ
զձե[..] նորոգանեցի տաւնի լաւօթն
եւ[..]գրոււած ա, եւ այսպաստանա։ Եւ
դարձեալ ալ պաշտեմ պծօղեզքարդ.
զրա-եւ-ոյ-ա-ք յամմկործ-ւբապա ւ
թե։ ու-գիրլիցուք հանդարտու
թե կատ[..] աշխատեսցուք
եղործ սացուք ձեռօք մերովք։
Եւ պատու-իրեւ այսպիսեաց։ զի
առանձին կայցեն եկեղեցեանց
հացկերիցեն։ Եւ ելեալ լեզ մի
զոյնց եմ կնեցարուք։ Եւ եթե
զ․ ընկնաւորն խորհեցարուք զմե
րինն նորեցեք եմ զերկրաւորս
Սոբաամենւ քեան զայնակեցու
թեւ օրհնեք։ Եւ դարձեալ վն պա
հոցաւն որ մա քն նեղդուռն և
թեքանիանձուկ դուռն եննեղձա
նապարհն որտանի ինկեանս։ Եւ
թէոչ ունեին յանապատի տա
քն ալ քնարայցմիայն հինգ հացս
եւերկուս ձկունս։ Եւ դարձեալ
թէոչ ունեին առաքեալ[..] բայց
միայն մի նկանակ ը իւրաքանչիւ
նւրին։ Եւ թե նորկեին այլա
կեր ոքէնզհամեղ փչրեինրնդաւ
ռացին։ Եւ առաքելայ պանէ ի թե
րմ որպատերազմի զօմ պահէ։
Եւ դարձեալ մինչև ցայսօր ժամա
նակի․ քաղցեալ ք ծարաւեցաք։
Եւ մերկ գնացաք։ Եւ թե կերա
կուր զմեզ առաջիւոյ ոչ կացուցա
նէ։ Եւ աշխատեալ իմ ինչ իմ մար
թէ այլամանօդունակ։ Եւ եթէ կե
րակուր որովայնի․ եւ որովայն կե
րակրոյ եւ զերկոսեան ած խափա
նեսցէ․ յաղագս զկաղանդաւոր ցան
կութեան․ հրապարակէ սովաւ։
Եւ եթ[..]ե ըակուր զայթակղե
ցուցանէ[..]զեղբայրն ոչ կերայց
[..]իայս յաւիտեան եւ չդեղջայրն․ զայ
թակղեցից։ Եւ գիտեմ առաւել
ղուլ․ ևն ընաղել․ յագենալ և

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ

ոսկի եպսկոպոսիւ։ Եւ զամառնայինն զի
միպայթարկողութե եղեց աւետա
րանիչք։ Եւ միմիայն ըմպրակց ու
այլեւգինի․ վն առամօքքինէ աւետ
հիւանդութեց։ Նոյնպէս միւսպա
հօք տեսող եզեայ եօրինադրի։
Եւեղիա պահօքմարբեալ վերա
ցաւ իւեղիանմահից։ Ըզյարութիւ
նոյք պահոցեցեն։ Իսկ զաղա
ղս արբոսմթէ մարմնոյ ասեն՝ մար
մնոյ ք[..]ք որդանձին․ որ
եանց արմին ներքինիս վն որ
քայութենայ։ Եւ դարձեալ թէոր
հայիւ ինկինմարդ․ եցանկանայն մ
անդենչ նայա՝ բնմաիւրուի՝ իւր
ումիւ իակ՝ զգոռնիկն եպս.ադամն
եղմաքա-որն։ Մինչանկան իւր
բութենէ իձեռն պապաշխ արա
թէ դարձեալ ընկալաւ։ Եւ դար
ձեալ աւ ճ թեեեկայ քո՛ իւ ամաշ
խատեալ եբեռնաւորք՝ եեա
հանգուցիցզձեզ․ յայսե թեոր
յաղթութէ եորկորոյ ախտակիր
ցանկութէ մեղացնեն ծանրա
բեռնեալք․ հանգուցանէ պա
հօքեատանձնութէ․ աներփսած
իմ իձեզ արբութէ․ պատնիցեք
հանգիստ անձանց ձերոց։ Եւա
աքեալաւեփախէրուք իպատուն ը
կութենէ եզնայեք․զհեռ խա
ղաղութէ։ եսբրութէ առանց որ
ոչ՚ ոքո տեսանէ զտր։ Եւ զխեռու
ցեք զանդամածեր զերկրաւորս․
որէ պոռնկութի․ եցանկութիւ․
չարեապղծութի։ Եւ թերոչ զհեւե
եթմարմինք ձեր․ տաճարնյ
եհոգւոյ իձեզ բնակեալ է։ Եւ
միոքիցեպոռնիկ․ եմիպղծոյ ե
սաւ։ Եւ մի խաբիք եզբարք․ ո՛չ
պոռնիկք․ եո՛չ շնացողք․ եոչ դ
ժացեալք․ եոչ արուագէտ․ եո՛չ ե
դացեալք․ զօրքաղութիւ՛ն ժա
ռանգեն։ Եւ թէ իմանկանկան
ցանկութեց․ փախիցես․ Եւ զմանն
կամարդս խրատէ արբե ութի կեա
Եւ թէ յայսծեցաւ չնորհ․քայ ի՝ ի
մրկութի ամ մարդկան․ զխոս բա
ոուք զանօրէնութի եպաչխարհա
կան զցանկութի․ եսրբութէ ե

Դ
արդարութե· և ամե պաշտութե
կեցցուք։ Իսկ պոռնկութե և ամ
պղծութե· մի յիշեսցի ՚ի ձեզ· որպ
կինն այնպոռնիկ· մինչաշխարեաց
յետ տալոյն զնա սատանայի· դա ը
ձեալ ընկալաւ զնա՛ և գրեաց հաստա
տել ՚ի նա՛ զսէրն զիմաստական տրա
մութենէն ընկղմեսցի· և դար
ձեալ երկնչիմ ի ձէնջ մի գուցէ մինչ
եկիցաւ ձեզ· ոչ գտիցէ ձեզ ոպ կա
միմ. Եւ ողբացից զբզմս ... որք մեղան
և ոչ ապաշխարեցին· ՚ի պղծութե և
զպոռնկութե զոր արարին։ Եւ դար
ձեալ որդեակք իմ զորս վերստին ե
կնեմ· մինչև նկարեսցի քս ի ձեզ։
Եւ թէ մինչ թշնամիքն էաք հաշտե
ցաք ընդ այ մահուամբ որդւոյն իւրոյ· Որ
չափ ՚ի հաշտեալս մեռուամ առաւել
կեցցուք· կենօքն որա։ Եւ ամնորիկ
զեռուալքեալս· և պղծունիս կրթու
ցեալս զօրացուցէք և զդնացստից
ձերոցու ղղեցէք· զիմ որկաղնէ
գլորեսցի· այլ առաւել բժշկեսցի
այսոքիկս բանութե վիայք։ Իսկ Յա
ղագս այնընչութե տրնաւէ· մհօ
գայք վասն ձանցձերոց զինչ ուտի
ցէք և մի վասն մարմնոց թէզինչ ագա
նիցէք· այլ խնդրեցէք զարքայու
թինայ· և այլն աւելցի ձեզ։ Եւ մի
ստանայք ունկի և միարծաթ· և միեր
կուս հանդերձս։ Եւ թէկամիս կա
տարեալ լինել· վաճառեա՛ զինչս
քո և տուր աղքատաց· և առ զխաչ քո
և եկ զկնի իմ։ Եւ աղուեսուց որջք
գոն և թռչնոց երկնից դադարք·
այլ որդւոյ մարդոյ ոչ գոյ տեղի ուր
դիցէ զգլուխ իւր։ Եւ դարձեալ
Յովհաննէս մկրտիչ ունէր հան
դերձ ստևեուղտուց և գօտի մաշ
կեղէն ընդմէջ իւր։ Եւ առաքեալս
ևս՛ ոչինչ բերաք յաշխարհ· և ոչինչ
տանել յաշխարհէ կարողեմք· այլ
թէ ունիցիմք կերակուր և ծածա
նել ի այնիւ շատասցուք։ Իսկ որք
կամին մեծանալ անկցին ի ցանցս։
Եւ դս ըձեալ ՚ի բրև աղքատաց· զբա
զումս հարըստացուցանեմք իբրև
ոչինչ ունիմք և զամենայն ինչ ու
նիմք։ Իսկ Յաղագս համբերու
թե

ՑԱՌԱՔԵԼԱԴ
թէ և արիութեամբ՛ որ եղիցին
մեքձեր պնդեալ և ճրագ գունդք
լուցեալ· և դուք նմանողք մար
կան որքակն ունիցին տն ՚ի հար
սանեաց։ Եւ եթէ համբերող ձե
ձերով սատանայիք զհոգխաձեր չու
ոչոք բարկանէ ձեռն ըմծովն և
հայնեսցի յետս. Թէ յաղթողն առ
քայութիւնայ։ Եւ դուք էք որ ցանկ
կայիք ըխփորձութեանս իմ։ Եւ
եսուխտեմ ձեզ ըն և հայր իմ ուխ
տեացին զարքայութին· զինքն
իլիք· և ըմպէսիք ըս յարքայու
թեն իմում։ Եւ առաքեալ աւ կա
ցէք համբերութն և պնդեցէք ըզ
մեքս ձեր· Զի մարտութի և առո
ցէք զոտս ձեր պատրաստութե
աւե տարանին։ Եւ զինչ ու մ զմար
ըմարմնոյ և ըհսրեանայլ ՚ի խա
նութիւնս և ըշխտութիւնս։ Վս այս
որիկ առէք զզրահս հոգւոյն և
կացէք հաստատունս և անշարժս։
Ջ իւ հաւատամանակ ընդունէ՛ ի և
ահաօրհնկութէ։ Եւ ոչ էն արժա
նի չարչարանք ժամանակիս հան
դերձելոց փառացն· որ յայտ նե
լոց են ՚ի խիրոյն քի· նե զու
թէ· թէ անձկութե և զհղկնի· և
զորինէ դրեցաւ ի խրատ մեզ· գրե
ցաւ ... զի համբերութե· և մըխի
թարութե ըր գրոց յոյս ունիցիմք։
Եւ ոչ որ քզինու որդեալ ըգործանէն
ցաղ ոյս պատրաստեալ զօրավարին
համոյ լինիցի· և ոչ որ պսակեսցի·
եթէ ոչ ըստ օրինին մարտիցէ։ Եւ
թէ նեղութե զհամբերութե
գործէ և համբերութե զհանդես
հանդես զյոյս· յոյս ոչ ամա
չեցուցանէ։ Եւ յամի զօրացուցէք
զանձինս իբրև զսպասաւոր այ·
համբերութե· իվ իշխոս· և ի վեր
ձութիւնս։ Եւ թէ խնդամ իվերայ
տկարութե· և վշտաց ձերոց։ Այլ
ոքիկ համբերութե արիութե
օրէնք։ Իսկ զի մինչ պարտացուք եր
բեք իցոյցս մարդկանէ ... սպասացոն։
Հ: կոյլերուք ոչ ... ւթենձն
րոց միաւոնելիցոյցս մարդկանէ և
գունմինչանէ ս ողորմութեմիգի
տաս

տասցէ մախինքն զինչ գործեսցէ
ամենքն։ Եւ յորժամ յաւօթս կայ
ցես մտանիցես ի սենեակ քո փակեալ զդ
ուրս քո. և աղօթս առ հայր քո
[ի ծ]ածուկ. և հայրն քո որ տեսանէ
[ի ծ]ածուկ. հատուսցէ քեզ յայտ
նապէս։ Եւ տէրն յորժամ զանդամս
[illegible] տեսթաքեաւ
[illegible]։ Եւ դարձեալ բորո
տին զորս որ նիւթեան զկոյշ լեր
զի մի բազում իմասցէ։ Եւ առաքելոյն
ամերոմին [illegible] պատմել զտեսիլն.
մինչև որդի մարդոյ ի մեռելոց յա
րիցէ։ Եւ դարձեալ զհարդ կարէք
հաւատալ տոյ զիփառս իմիմեանց
խնդրէք։ Եւ առաքեալն ասէ մինչ
առնեք հակառակութիւն խեռու
թեան եւ արտաքնութիւն։ Եւ թէ հո
գով կեամք. հոգով զօրասցուք և
մի լինիցուք հպարտք. ի բերեալ չար
նախանձու հակառակելոյ միմե
անց։ Վս զի նախանձ ի հպարտու
թենէն։ Եւ զիւրիցոյցս մարդկան
առնենինչ։ Նք մշակնէնգամ որք.
եւ առաքեալ քաղութէ։ Որ քփոփո
խին ժիտութիւն առաքեալ ն լինել
քի եւ այսոչ զարմանք. այլ սակս
մարդահաճութե։ Իսկ յաղագս ոչ
դատէ զոյզ ընկեր ն տրնաւ։ մրդա
ռեք զի մի դատիցիք։ զի որով դա
տաստանաւ դատեսջիք դատեսջի
ջեք. և որով չափով չափէք չափես
ցի ձեզ։ Եւ մի դատեք և ոչ դատի
ցիք. և մի պատժէք և ոչ պատժի
ցիք։ Եւ եթէ թողուցուք մարդ
կան զյանցանս նց թողցէ և ձեզ
հայրն ձեր. եթէ ոչ ոք զյանցանս
ձեր։ Եւ հայրմեր որ յերկինս թող
մեզ զպարտիսմեր որպ եւ մեք թո
ղումք մերոց պարտապանաց։ Եւ
զիտէ սամանս զշիղականեղբօրքո.
եւ ի քում ական զգերանդ ոչ նշմա
րես. կեղծաւոր նախ հան զգեր
անդ յական քումմէ. և ապա հայեսցիս
ի հանել զշիւղ յական եղբօր քո
Եւ առաքեալ ասէ դու [illegible] դա
տես [illegible] յայլ [illegible] կամ [illegible] դատա
պարտիս [illegible] մինչ [illegible] զմի
ձեանս։ Եւ թէ իւրաքանչիւր ոք
իձ

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ

ի ձեռնզլի - բերեւնբ առձցէ. և իւրա
քանչիւր ի ձեռնզլայնձին. համարս
տացէ այ։ Եւ յուսականի իւրոյ
իւրաքանչիւր ոք ի ձեռնզլիւր մե
ղան ընկալցի և զիւեցցի։ Եւ թէ
ինձ պակասութիւնցէ. եթէ ի ձեռն
դատաւ պարտեցայց. այլ որ քննեն
զիս տր. վս այսորիկ մի յառաջա
գոյն դատիք. մինչև դայցէ տրն։
Իսկ յաղագս [illegible] ուսուցանի
և զգործս պատուիրեալ յառաջա
րելոյ [illegible] տրնաւս։ Զգոյշ լե
րուք ի սուտ մարգարէից. և իսկ ու
րուսուցչաց և իսկ առաքելոց
որ գան առ ձեզ հանդերձիւք ոչ
խարաց. և ի ներքոյ են գայլք յա
փշտակողք։ Եւ ոչ ամենայն ասէ զինն
տր մոգէ յարքայութիւն այ. այլ որ
առնէ զկամս հօրիմոյ որ յերկինս է։
Եւ եղերուք դուք իմաստունք
հմուտք և ճանաչողք զգեղի և զղ
չար։ Եւ ոչ ուսուցանել երկուց տէր
անց ծառայել ասաց։ Եւ միգոր
ծեք զկորստականն երակուրն. այլ
զկերակուրս որ մնա յկեանսյաւի
տենականս։ Եւ առաքեալն ասէ ս
այսպս ընթանամ ոչ ծանօթ և
այսպս մարտնչիմ. ոչ թէ զօդս
բախեմ այլ աբրեմ զմարմինիմ և
հնազանդեմ։ Եւ այսպս ընթաս
ցուք և զգուշասցուք թէ ոք ըն
թանայք։ Զգոյշ լերուք ի չանց
անտի զգոյշ լերուք ի չարաշակացն
յայնցանէ. Եւ թէ որ անարժանու
թբ ուտէ և ըմպէ զարիւնն տն իդա
տաստանանձին ուտէ և ըմպէ զի ոչ
իւնտն զխոչ խոտրէ զմարմինն տն։
Զ ի թէ զանձինս քննէաք ապա ոչ
դատապարտեաք։ Եւ եթէ դա
տիմք ի տնէ խրատիմք. զի մի ընդ աշ
խարհի դատապարտեսցուք։
Զիւր ըստ այն տրտմութիւնն
խնդութիւն որ ծնէ։ Իսկ աշխարհի
տրտմութիւն զմահ առնէ։ Եւ պար
տեմք լինել փոյթ ձս. եթէ զինչ իցեն
կամք այ բարի հաճոյ և կատարեալ
Եւ թէ յուսուսցես ժամու և ոչ
ժամու։ Եւ զգուշացէ րուք ան
ձանց և ամ հօտին։ Եւ զամ ինչ փոր
ձե

ձեռնտու քեզ լաւն ըն կալ արու ք։ ՚ի Հայս
ոգի կրդատտ աստանկիլ. իսկ և թէ պար
տէ բոլորովարտի և զգաստութբ
անդադար աղօթել աւետր. միջու
ցե ծանրանայցեն սիրտք ձեր շու
այտութբ և արբեցութբ. և հո
գովք աշխարհականօք։ Հսկեցէք
և աղօթս կացէք. զի մի մտանիցէք ՚ի
փորձութի։ Եւ զօրս ձեզ պաշտման մանն
գուն ասեմ աչթ ունկ կարէք։ Եւ
խնդրեցէք և տացի ձ. զ. հայցեցէք
և գտջիք. բախեցէք և բացցի ձեզ. զ.
զիմ մորինդրեաննու. քա որ հայցէ
գտանէ. և որ բախէ բացցի նմա։
Եւ առակ և այաւ ել տրն առայն թէ
պարտ յամ աղ միտրեալ և ոչ ձանձ
րանալ։ Եւ թէ դատաւորմն իբր
զաքիուրեանն առանձիութէ։ յայոչ
երկնչեր և այլն։ Եւ եղե որու քպատ
րաստք զիոչ գիտէ քզօրն և ոչ զժամ
որուն մորդ իմարդոյ գայցէ։ Եւ առա
քէ աշաւե. Լձմեն և իր խնդացէք
անդադար աղօթեցէք յամ մի գոհա
ցարուք։ և ահի և դողութէք զզ
կեանս ձեր ըկագմեցէք։ Եւ եթէ և
միշտ զյիշատակս ձեր առնեմ. յամ
ժամս աղօթսիմ։ Լձ յապսամեն և իմէ
և միշտ աղօթիւք և պաշտամ նոք
ծանուսցուք տն զխնդրուս աձս
մեր։ Եւ դարձեալ խմէլգ իշերի ս
ղոսե չիտա. օրհնեինգմ աղօթե
լով իբանտի։ Եւ արթօւնս իդուք
և զուարթուն բանզիոսին ձեր
սատանայ անձինն իբրև գառիւծ
գոչէ. և խնդրէ թէ զո կլանիցէ։
Բարաուիթ խմէլգ իշերիսաւ։ Եւ
յերեկոյս իվարդոեան և իհա սա
րակաւուր։ Եւ եւթն անգամ ա
ւուրն օրհնեցի զքեզ։ Եւ մեկ
յամժամ օրհնութի նորին բանիմ։
և այլ նբազում։ Իսկ Յաղագս Հա
րասխուութէ ասէ տր՛ն։ Որ զձեզ
ունի զիսնունի։ Եւ որ զբերբ ոչ
ըն միով իմոք բկանցս այսոցիկ
բաժանեալ ուրդու րս. ոչկորուսցէ
զվարձս իւր։ Եւ եկայք օրհնեալք
հօրիմոյ. ժառանգեցէք զպատրաս
տեալն ձեզ. դարքայութի. իսկզ
բանէ աշխարհի. զի քաղցեա և
տու

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ
տու քիմ ձուտել. ծարաւեի և ար
բուցէք զիս. օտարէի և ժողովե
ցէք զիս. մերկ ի և զգեցուցէք զիս.
հիւանդէի և տեսէք զիս. իբանտ
եի և եկիքառ իս։ Եւ զոր բարերար
միում իփոքրկանցս յայսցանէ՛ ա
րարէք։ իսկ ձախակողմանցն ա
ցե լոցաւ. դնացէք յինէն անի
ծեալք իհուր յաւիտենից. որ
պատրաստեալ է սատանայի. և հր
եշտակացն իր։ զի ծնվ ցին այնց բա
րեգործութէ. որով հետ և ոչ
միոյ իփոքրկանց յարարիք։ Եւ յոր
ժամանեցես ընդունել լուսթի.
մի կոչեր զբ արե կամս և զդբարցես
քո։ այլ կոչէ աղքատս. զօսս. զա
զխեղս. զկաղս. զկոյրս. և երա նե
լից իցես։ Եւ որ քունիցի երկու
հանդերձս. տացէ զմինն այնմ որոչ
ունիցի։ Ո ոյնմ և զկեր բակոյրն։
Եւ երանելի տալ առաւել քան զառ
նուլն։ Եւ առ աքեալն ասէ։ Ող
որմութի մնմուանայք։ Եւ
զայս պատուիրաց աստուծոյ։ Եւ որ
տացէն լրումն մտՐ. ողորմին ու
րախութբ և այլն։ Եւ որսնդոմանե
չկդելով. չկդելով և հնձեսցէ։
Եւ միարանութբ և միրաբնութբ
զի խնդութբ տուրս սիրեմր։
Եւ յօժարութեանն իցիս բաքանց
իւրիքենդ զորինչուն իցի։ Եւ մի
յակամայ եղիցին բարիքն ձեր քաղ
կամաւորս։ իսկ Յաղագս Հրա
զանդութէ ասէ տր. իշխանաւորնեց
ոչզի զկամս իմ արարից այլ զկամս
այնորիկ որ առաքեացն զիս։ Եւ
որսիրէ զհայր կամ զմայր առաւել
քանզիս ոչէ ինձ արժանի։ Եւ եթէ
սիրեք զիս զպատուիրանս իմ պա
հեսջիք և կացցէք իսէրիմ։ Մեկս
զպատուիրանս հօրիմոյ պահեմ
և կամ իսէրն։ Եւ որոք կամեսցի
գալ զկնի իմ ուրասցէ զանձն
իւր և զմայր. Նայէ զանձն ևսիւր
ոչ կարէ իմաշակերտ լինել. Լձ ան
տր ասէ. ա և դանդրէն... և ոչ յա
կորօս. այլ հանապազ. և ցա... տէր
և զօրել իսքաս. ե թէ ևնոյ ք զնին ի
ևնոցա թողեալ կորակացի զմ
և ոչ

ըգնացինզկնինը։ Եւ միամիյաշմ
կն բառացն ասեցոր․ առաւրինձհըրա
մն․ զիերըթայց նախմթադէ ցիցըզ
այըիմ։ իսկոըննա՛ թույլառաւր
չամբ մեռելոց թաղել զմարմ
վմեռեալսի․ ըեանց․ իսկառա
ք ալ զինչաստ՛ պյօղոսմասայ յի
քի կոչեցի ալաաքս ալ․ ևնթե
սան առքանէցից ոչենպարծա նք
ինձ․ այլվայէինձ․ ոթեոչաւետա
րանեցից։ Եւ ևթեկայա լարհնե
ցի իւ բաքանչիւր ուքինձենըլիքսմ
որևիկերպ․ որանսայեր։ ոչինչյա
փչ ոսկու։ թէ համարեցաւ զլինելն
հաւա սարայև հօր։ այլ զանձն ու
նայնացոյց զկերպարանսծառայի
առեալ։ Եւ զինհեռեեալեք մխր
գրկեոռւթենսիմոյ․ գործոցյօժրու
թեսխմու մ։ Եւ ևթէ գերծմքզամ
բարձրութեհնազանդէ լէի։ իսկ
վսխոնարհութե աստանի։ Ցոր
ժամանեք զամհրամանալն ձեզ
սասալիք ծառայքանպիտանէ մք։
Եւ որ առավելի մարդկան քարձրե
ալիղծեառալիսյ։ Եւ ամոքբարձրա
ցուցանէ զանձն խոնարհեսցի։
Եւև ամենայնի ձերումոշաղատո
որ։ Եւ որկամիցի իձենիմեծլինել
եղիցի ամենէ ցուից ծառայ։
իբրևեռեա սիամնաերապես․ ան
խաւառծունեան յիսսուս․ իբրաց
գնայյինենոր․ զիայրմնդաւորեմ
եա։ իսկյոմեզհամեես ասեոդարիսե
ցւոցն։ Եամկրտեմ զձեզ ջրով։
Եայցգա՛ զօրագոյն քանզիս զկնի
իմ։ որոյչեմ արժանի խոնարհել
լուծանել զխրացս կօշկացն որա։
Եւդարձեալ ինքն․ որիշակիս
նարհութե եմնք։ Եւ առեալ
զենլիականգե գաւ․ ևածեալ լուր
արկիկոնը․ ևսկսաւ լուանալ զո
տսաշակերտացն․ ևսրբերղենլա
կաւն զորսածեալնեի։ Եւ առա
քեալ ասէ՛ նաեմտրաւպատքե լոցն
ևոչեմ անի թեոչե ցայցըմ
րեալ․ այածենքելեղե ցինքի
Եւ թեեկն յաքսաչիւորհ փրկել
զմեղաւորս։ որոցառաջինն եսեմ։
Եւ լեղաչեմ զձեզ որինակեալսեմ
իտր

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ

իտր․ բժանիգ նալկոչմանն որովկս
ջեցարուք ամխոնարհութե ևխա
ղաղութե․ ևերկայնմտութե։
Եւ ոչայնոր զինքն ընծայե՛ փոք
ձել․ այլզորուր հոսատան։ Եւ
եթէ մարդկան հաճոյ լինէի ա
պաքի ծառայոչէի։ իսկյաղագս ա-
նինշաչարութե ևանոխակալու
թեմրնաս․ Միրիգե քզմշենախա
ձեր․ ևառախարարէք առելեայ
ձերոց․ ծինե ցէ քչանիծ իջաձեր։
Եւոր հականե զոքոյ ծնօտքա․
մատոյնմե զմիան․ ևորկամի դա
տել ևառնուլ զքաճկոնքո․ թողի
նմաեզհանդերձքո։ Եւ հայր
թողսոցա զմեղսզինչ գիտեն զինչ
գործեն։ Եւ լալեզուն նկնծառայի
որինմանութեն հատաւ բաշկեաց
Եւ առաքեալսն զաներգօղն իմ
օրհնեցէք․ հալածիմք․ ևյանձնառ
նումք․ զհայհոյիչսմ օրհնեմք․
ևորհնեմք զհալածիչսմեր։ Օրհ
նեցէքսա՛ և մխանեծանեք։ Եւե
թէ հնարէ իմեմարդոյ զխաղաղու
թիկալլիք։ Միզանձինքսպաշտե
ցուք․ և ոյզոքանարգեք․ ևմիարդա
րացուցանէք ոպևորնզանարգօղն
ևորոչանարգեր․ չարչարիւր ևոչինչ
տայր պատասխանի։ Եւ այսոցիկ
զայսմեայրբաւականէ։ իսկորք նշա
նագեաքք․ ևաքանչէլա գործ
հարցնմերոց գործոցն ոչհաւատաս
ցէ․ ևզբանսնոցա ոչընդունիցի։
Նախինքն ևսաւանել քիսնհաւա
տէ․ ևորբոզառաքելոցն բոց-
քանդինքն․ տրնմերյաքս կատար
եալեառեղծզաչակուրին։ Եւզդևս
հալածեաց բանիւ իմարդկանէըն
մեռեալն յարոյց․ զլոյրն իգինի
փոխարկեաց․ ևհինգ հացիւնյագե
ցոյց զհինգհազարսն․ ևբիւրաւ
որսանհասանելիս․ ևամթիւքանն
չէլիսարար․ զօրսոչամեըկիր տա
նելկարօղե։ Այլսակհովանի սր
բոցառաքելոցն․ ևվարչամնկ նա
ցին․ զամհիւանդութիս ևդդիւ
ահարս․ ևզլուանսոտարժչկեր․ Մի
ևնոյնինքն հրամանաց իս ճշմա
րիտածնմեր։ Եթեոր հաւատայ իս

Ը

զգործն զոր ես գործեմ և նա գոր
ծէ՛ և մեծամեծս քան զայն գործէ.
քանզի ուր ի վեր քան զբնութեան
բնակեալ․ զի բազգոյն ի վեր բքան
զբնութեան կատարէ սքանչելիս.
Եւ զինչ պարտ է բազում մխիթարել
յերկարաձիգ բանս։ Սկանզի ամ
մեծապուն նչ գիրք․ Էին և նորկուսկա
րանացն․ այսպիսիս սնչաչահոտ
և կեն․ անարար․ և ամծաբուզի աղ
բերօքէլիեն․ և զսոսա [illegible]չեն։
Եւ սառաւել վ[illegible]իտոյ գնզսոսա կա
տարէ լապէս ընթերցեալ ամբ Հարքն
մեր զգիրսև քանի էք և գործով ք
այնու ամծային ընկզբնատպին յօ
ժարութք նմանող էլեւինս։ Եւ ի
վերայ ամծային այն Հիման բարութ
շինուածովն ընտրեալ առաքինու
թք․ շինեին որոյ գլուխանկեան․ և
զե տրնմերյսքս։ Որ քանևսզանան
մարդկան արդարացուցանէ․ վեռր
ոյէ իսկ ամբան և ամ ի որհուրդ։
Եւ իխորոցմէ զաց իվերհանէ․ և առ
ամենեցունամծն գերադրէ։ Եւ յա
ռաջին անախտութին դպաւակե րն
կաւուցանէ․ դարձեալ ըստ Հրամա
նիտն զնայերանաւէտ յայսպ րախտ
գտանէ որև խնդրեսցէ․ Եւ արդ
պարտէ մեզ լալ և ողբալ դառնապես
զմեզ սմեր․ և զանբաւ Հեզգութիս
և խոնարհեցուցանել զանձինսմեր
առաքինարարչինմերոյ․ վզի ի յայսմա
նէ շահամեծամեծ այսոյժ։ Ապտրնա
սաց յաւետարանի իւրումսակս
մաքսաւորին․ և փարիսեցոյն առա
կելով զիմիդ ապթակղեսցուք․ յան
պղծութենէ անձանց․ և իբարձ րա
միտն լինելոյ մտաց․ և պարտասան
իվր առաքինութենէ սրբոց ար
անցն իկրոնաւոր անձանցմերոց զի
սրբաենչմարտապես արժանագով
Հարքնմեր․ որք բռնադատեցին ըզ
բնութի․ և զմարմին․ և զմիտս․ վա
առաքինութենայ։ Որև ըստ բանին
ամն իվեր քանզկարբնութե․ յափշտա
կեցինզնա։ Եւ արդ եկայք ամ եղ
բարքիՀոգեշահեիւրաքանչիւրոք ի
աղբե ընկալցանձանւեցուք․ միամիտ
զգլխաբար․ և մարդկային խարբալ
մոս

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ.

մունս ոչինչ Համարեսցուք․ այլ քի
որ է․ ոյնամյ․ աշխարհետեսցուք․ որ
բաղցր և Հեզ և բարի տեր ամ․ նո
րին անկոլթ․ և ձկնոքս յիմացն աչք
կերտայն Հետևեսցուք․ և ամենայն
գով և իվէՀաւլիցև բարին․ ևն[illegible]
ընթասցուք զձանապարհս նորա
և պայծառութբ և խոստովանութ
թբ․ և խոնարհութբ և սիրով․
և այլովք առաքինութբ Հաճոյա
ցուք նմա։ Ուղղափառին կատա
րեալ և Հաստատուն Հաւատով յօ
թևանս յորմէ Հեռացեալ փախիցի
ամՀոգք և Հառաչանք։ Ուր Հան
գիստն․ և փափկութիւն խնդու
ուրախացելոյն․ Ուր տօնդնծու
թենեու րախութե․ իքսյսիտրմեր
Որ ուրմէ առք ընդՀօր և ամբՀոգ
ւոյն այժմև միշտ և յաւիտեանսյա
ւիտենիցամէն։

Խօսաւոր Գէ գէցկայ տպագրէ․ Ամէ
նաքանէլի Հայրն մերոյ․ կրօ
նաւորաց․ էջմիածնակա
տարեալ․ Լուսաւորի
նութե․ Գր
Լուսաւորչի
բոդ․

ԵՀԱՐՑ ԵՂԲԱՅՐ ՈՄՆ ՅՀԱՅՐՆ. ԱՆՏՈՆ ՆԻ ՈՍ ԵՒ ԱՍԷ. ԶԻՆՉ ՊԱՀԵՑԻՑ ԶԻ ՀԱՃՈՅ Ե ՂԷՑ ԱՅ. ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ ԵՏ ԾԵՐՆ ԵՒ ԱՍԷ ՑՆԱ.

զոր պատուիրեմ քեզ պահեսջիր. Ուր եւ երթիցես զա̄ծ ունիցիս ամենայնժամ առաջի աչաց քոց. Եւ զինչ եւ գործեսցես ունիցիս վկայութիւն ի ս̄բ գրոց. Եւ յորում տեղւոջ նստիցես. արագ մի՛ շարժեսցիս. եւ կամ բնաւ ոչ. զերեքեանս զայսոսիկ պահեսջիր եւ կեցցես. Եհարց հայրն Պամբոյ ցհայրն Անտոնի ոս եւ ասէ. զի՞նչ արարից առաւել օգուտ. Ասէ ցնա ծերն. մի՛ յուսասցիս յարդարութիւն քո. Եւ մի՛ ապաշաւեր զգործս գնացեալս. Եւ պահող զգօ շաւի. լեր լեզուի եւ որովայնի եւ կոկորդի քո. Ասաց հայրն Անտոնիոս առա ւել ինչ համբերեմ եւ լինի յանցուպան եթէ ժուժկալ ունիցիս. եւ եղեն բժիշկ հոգեւորհը մուտ ... դարձեալ ասէ. եղեւ յիւս բժշկէ ինն. ի սկզբանէ եւ լանել յաշխարհէ. նախ քան զբժշկէ ընդմէջ. զայս ասէ ունաւորն մեղք բժշկել. եղանանայ խնդ խաւն այն. եւ լինի ես տկնչար. քան զառաջինն. եւ գայ ի վնասմեր բանն. եթէ բժիշկ

բժշ

բժշկէ ագահնձնքն. Ամենայն հայրենան
գրեալ վայելեն կրօնաւորք երե
քինաք. Ստախօսութի. Լկտեա
տութի. աւելորդութի. համբերու
թե. Ամենայն հայրենաց անձանսիրութե
ամենդրո և եպիսկոպոսն. Եւ մենեա
գումք խնդով. Եթէ ուրեն հաւա
ծանք զի վկայե սցուք ամռգուք.
այլեւ ամանեմ վկայեցիր մաօք. Կամա
Լուրխմեղաց. մեռոյ եզանդամս եւկ
բաւորս. Եւ բարեսցիս մո...ովք.
և վկայն աքի. Սե վկայքն չի ելթա
գաւորապատեր բաղէ ինն. Եւ բանաւ
որիչ խանան. Ունիսեգու ոստխ
քեզզիշխանն մեղացզսամայել. Եղիշ
խանքն րզչարդեքն. Եւ ... քնունե
ին գրեայառաջի իւրեանց. զմեհե
անակոոցն եզանդանոհիցնցլիամ
պզծութենոցին. Եւ դուն ... տու
ցեա անձին քո... և մեհ ... աւր
եսցիսզորութ բամուրութի. Եւ ղանգո
հի զփափկասիրութի. իսկկուռք
զցանկութե մեղցն. Վասնորոյ քաւոռն
կութեց եցանկութեց հեռանալ
իցէ զքաւորութեալ է եկեղեցւոյ
պարգևն. Վերզինուշխոյոզ իւր ... ւոր
դիան. ինկարե լցանկութե մեղացն
եղպղծութենմարմնոյն. Եւ դարձեալ
որքիսբամութենէ. և իբարկա
ցողութենէ յաղթին. և ոչ հանէ
ցիւրմէզախտին. զայնորիկիսմոութե
եւնազքսուբուցեալ է. և զարեստուն
ածյանձնիւր. վասնի հարկեցաւ քար
կացողութենն որինմաս թիւնն և ո
րութենկուռք. Եւայլոմն արծա
թասէր. և նիւթա հաւաք. և փա
կեալ եզաղիք յողորմութենէ եղ
բօրն. և ոչ ... արձակէ զողորմութի
ընկերին. Նոյնպէս անուբացոզքի
զն. և աղաշակէկոուս. և ունի յոգի
իւրում զնրմիանկուռք զկռաև ...
բարածոց ծառայէ և ոչ ... ոչին.
զհասութարմսարմնաո ամ չարեաց
արծաթսիրութինէ. իսկորբյախ
տիցս յայսցանէ հեռացեալ իցէ.
նայ կոխեալ զկռապաշտութի. և ու
րացեալ զանօրենութի. և վկայեալ
իցէ քի. նահատակեալ և ... մար
տիրոս և խոստովանեալ զքարիսք
խոս

ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԵ
խոստովանութի. Ամենայն հայրեն
բեսարիոն յոբժամխօշաշութէ
կ ... ոչ յումեքէ ... բազմ
ունիցեսխնչ. յայնժամ համաւ ելիս
նարհեսցիր. միգուցէ ուրախութ
թինչ ... կալցէ զ...
գովութի յայլոց կամ ... ուն
լութի. և անկզիս խոստեբազմ
վշիրացուցանեգամ ած. վ...
բութենմբուն ոչ թողացուցանէ
զամբիռնմեր ... բազմ ... կորի
ցուքինոցանե. Եղբայր ... նա
կեալեր ... եղբարսնէ հարցյ հայրն
բեսարիոն ... ձեռապահի ...
հայր. Ես ... ... եւ կամ
աւ բողոք. և ... անի ... մի յն.
Ամենայն հայրն բեսարիոն աշակերտ
տացին ոդ. խկարհան ... ի ... բանմ
միշտխնդարեկ. ... ... աղօթէ
ցեք. Յամ կիրոհանիք. և նեցցեք.
... հարցուն ցհարցն ... Հարին բան
խրատու. ամենայն ... բերթ կա
բայցես զոխոտ վայելիոքո... Եւ զի
...գոր ... ք ... ... Եւ փշփռթեա
ցխու ... ... Ամենայն
հայրն դորոթէոս ... և զերե
քինսդ ... պահանջէ ... յամ
մարմնոյն որոք ... իւ ... իսպառութի.
Զհաւատս ուղիղս ... ոյնս
Զ ... ... ութի ... իշխանգ. Եւ զ
... ութի ... ... Ամենայն
հայրն դիմոկրիտ եթէ ... ցուք
զերկնաւոր համարձակ զա ... և ա
մենք ... իւրա ... յայն
մանէ յորելին. Զինչ արասցուք
... ... գոսս
կալ...ան ... հանէ բընկե
... ... քին ... ե
դ ... ... Որ սան
իցեն ... և ... մեզ
որքայս բանի ... ... եսկս
զոյս և ... ... մ
ընտրութեն ... մեր ... ի հան
դերձեն հարստու ... Եւ հան ... ու
բաց. Որ ... խա ... ... ա
ցեղյա ... ... ի զ
զ ... ... եր
հայր և զեղ ... և ... ... իզս
մեր ... ... ն

եկմեղիսաւն/յանս մատնեալ իմեռա
ան ողորմ հեծծառակաց։ Որպէսի
տրտմ. թի ըմբռնեսցէ զհայրն ան
առնիտու։ Եւ զհայրն ամէն ոյ նիա
պցի։ Եւ զհայրն պօղոսփոխեցի։
ապաւինեալ արբ բացի։ Եւ զմակա
ի աղէկամկզբացի։ Զոր սիսի ի
եղանակցի։ Եւ զմովսէս թեբայի
տացի։ Եւ զգրոն զերկնիտացի։
Եւ զյհն մ. հայր բնակչրդս բռնմինչ
սրտմեսցին. եւ ընկճեսցեն. հատ աչ
մամբ յորժամ իւրեանք իվերհրա
ւիրեալ լինին յերկինս. եզմեզբա
խել լով հանգեն. իխրաւլնարտաքին
Աստց հայրնեալքիկան եթեորօրի
նակ միայնոյին րմել բխսեթեկ արմա
տնեբրաեցւոցօր հնեացզաւրհամ։
Որչափն սաստեալ Ճշմարիտն ած
օրհնեսցէ եւ սրբեսցէ զհաւատա
ցեալսն իւր։ Դարձեալ նա սաստ
հարկեբրիստոնէին. որկարողէզի
սաստցի իւր վրդիտեսանել միայն
զգիրս ծուլագուդանէ անիմեղաղ
զմարդն. թողթէ ընթեռնուլն և
աստուածարութին հրաւիրէ եկարու
դանեզ/ ոզ ինէ։ Լ. Աստուածայ մեծ
հաստատութին եւ անմեղութի
ընթերցուն. մբրգրոց Լուսաւորչին
մեծ խորհրդում մըթինեկրատեան
եւ խոր խուսարաստ։ Անզ խոսութի
բանից մ. դրոց։ Դարձեալ սաստ
նա լքուն կենդանի եկարուսա ան
ախոսութիօրինացնոյ։ Դ. ոյննաւե
թեարգարոր եզխն օգնմ զբմնչ և
իշրեծուն սնմայնեն։ Իսկ նօրինաց
եադխոսց. դբրոյ որ մարմին։ Եւ
միտս։ Ամայսոբիկ ած յիննդաւլթ
ասեր դիրողայն հայսն բերեն ոյ
իմոյ եղ ուննսմար չրթանցիմոզ։
Եւ սաստցիթեալ եղիս զճմնաղա
րհսիմ զիմիմ ոայցի եղուաւ իմոլ
Դ. արձեալ սասաւքեակեզաւ րարց. ած
դիւրաբար թողու դանցանս. որ
ծամեպաչխարհեցէն ոդաստննին
եմայ ալաւորին որոպս իսկաոդար
այն ինշմադեանց ողկութ ապարհեղէդե
եբանաեղոր աստւ աքերալանասյ. ա
թեոչ տոածիրուցուածիրուն թի
հեր. բան զդպրացն եզ փարիսեց

ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԵ
ւոցն. ոչմիայն եբյրբայու թինէրկ
նից. Աստուածայն եպրեպիր և
թեոնեիցիկ յանձնքո զհաւատոն
ոյ. կատարեալ հաւատա իմա եզամ
ինչասեցես նովաւ։ Իսկ եթեոչաւ
ցես զինչիրն կարճամիտես եոչ
հաւատասնեա. զիհաւատամք ճշ
մարտի. եթեամմնչքորն յայէ։ Եւ
թենովասսատեղծան ամմատեղծու
ած. ըստբերաին. եորբոչերեին։
Եւ եւ զամ զոր եկամիկարօղէ։
Ի հարցդ զբայրոմն ցնոյն ծերեա
ան ոպե կեսցեեցկիւ զնմյ յանձն
մարդոյբնակեալ։ Լւ ոսծերնե թեու
նիցի մարդկոնարհութի եւ մեծն
չուտիտաստւայ իվրք երկիւզն
այ։ Դարձեալասն զերկիւղնայ և
զխոնարհութի. եզ պակասութի
կերակրոց ողբեազգուամ բնակե
ցուցանէ միշտըմեզ։ Այսյնեաւհայր
եպրեպիր զնաց երբեմնասնէր
ոմն եասսցցնոմ սսաւհայրբան ինչ
պիկե գիցնովաւ։ Լւ ասացցնմ ծերն
եթեկամիեկցեալ. ուրեգնասցես
միաասցեսբանինչ. նախ քան զզ
հարցանօղնզբեզ. իսկնաւրաղցաւ
իվրբանիս յայտնիկ. եմնկաւ ատ
ոսնորեաւն. սստուպակես հայր
բազումգիրս ընթերցեալեմ. և
այս բանչամ ոչյու մերեխնոցանէ
կթեցի. եչահ յոյժ եղեննա եզբ
նաց։ Ասաց հայրն. եւ ժեռնիոս լա
ւագոյնէ մեզ. մուբարիկ սոլ. եմի
այն իմտրձաւ որլինել։ Եւ սստու
գապես մեծ իցենա որմտրձաւ որլի
նցէ. թեպետ եմարմնով աղքատլի
նիցի։ Իսկորբզերկրաւոր ատա
ւել պատուեսցեն քան զերկնա
ւորն յերկրորդուեց անկցին։ Հայրն
ապեսեոր երկնաւորին կարօտեցի.
երկրորդուեցն հանդիպեսցիենցա
ղայս յայտնիկ եյաւ խոնեալնե կե
նաղն։ Ասացհայրն խաւիննոս ատ
եղբարւն Ճգնեսցուք վերդբարք
եժուծկալքլիցուք. եհամբերես
ցուք։ Իպատեբազմունամբ. վմդի
մեր գինուորք թագաւորին. երկ
նիցեմքքի. եզօրօրինակինուորք
երկրաւոր թագաւորինն. սա

ղաւարտապղընձիւ։ Նոյնպէս և
մերս զինուորութիւն ունի սաղաւ
արտ զարդարութիւ. և զյոյս բա
րեաց. նքունին զրահս երկաթիս
և մեք զսպառազէն հոգւոյն հաւա
տովամրացեալ. նոցին են զէնք և
մեր զէն աղօթք. նքսուր ունէին և
իսկ մեք զյոյսայ նք ասպարս. և մեք
զա՟ծ. նք զարինս հետևուն իմար
տի. իսկ մեք մտօք հանդեսանամք
իմարտի։ քանզի վ՟այսորիկ թոյլ
եմ թագաւորին երկնից. զդէս
պատերազմել ը՟մեզ. ընդդէմ այն
զգուշաբար կալով մռուացուք
զբարերարութիւն ա՟յ որ իվ ամերե
վ՟զի բազումք իմարտիկունք. յոր
ժամանակոր և խաղաղութեան.
բնաւ ինչ ոչ աղօթեն ա՟ծ. և
թեաղօթեն ևս. այլոչ երկար և
բոլորսրտիւ. այլ ցնդելով մօք
և յողդողդելս մարմնով. այնորով
ևոչ աղօթս համարիցին։ քան զի
մինչ աղօթեսցեն շրթամբք. իսկ
սրտով և մտօքիհոգս աշխարհիս
յառեալ դեգերին ևցնդին. որպէս
սեւին էիցին աղօթք նց։ իսկ յոր
ժամ ինեղութիւն անկցին. յայն
ժամ բոլորով սրտիւ աղաչեն. և ար
թունս և զգլաւլիս արտասուօք
դեգերին յաղօթս բազումանգամ
և շրթունք ոչշարժին յաղօթսն։
իսկ սրտիւն յոյժ ջերմագ աղօթե
և բանս պաղատանս մատուցանե
ա՟յ. և այսպէս լուեալ աղօթիւք
խօսակից ա՟յ լինին հոգւով։ Եւ
արդ մեք ևս եղբարք. որ մանես
ցուք զինուորաց մահկանացու
թագաւորացն. և յօժարու թե՟
կուռեսցուք ը՟ չար թշնամին
մեր. և որբոց երից մանկանց նը
մանեսցուք. ևզհնոց անտից. և
զցանկութիւ. պահօք և սրբուե՟
շիջուսցուք. ևզկայծակունսփոր
ձութեց. աղօթիւք զօղազնես
ցուք. ևզգոռոզն զայննաբուգո
դոնոսոր զգևան յամօթ արաս
ցուք։ ևզմարմինս մեր պատա
րագ կենդանի ա՟յ ընծայեսցուք
ևզցանկութիւ ևզխորհուրդս ա՟ծ
պաշ

պաշտութե. իբրև ընծայս նոր
ընկէզս նուիրեսցուք ա՟ծ նո
ցուն որ։ Ասացհայրն զ.նոն.
որ երկրպագեն երանելոյն սիլո
ռնի մի բնակեսցիս յանու
նաւոր տեղի. և մի նստցիս. և կե
ցես ընդ մեծ անուն մարդոյ.
և մի դիցես ուրեքհիմն ելեալ ի
նեսցես սենեակ անձին քում։
Աւելին վ՟հօրն եսայեայ. եթէ
առեալ երբեմն զզամբեղ իւր. և
գնաց առերկրա գործ մն և ա
սեցնա. տուրինձ ցորեան. աս
ցնայ երկրագործն. եկու ես ի
հնձողացիմոցես. ասեցնա՟ ծերն
թէ ոչեմ. ասեցնա մշակն ևոպկա
միս առնուլ ցորեանզիոչ աշխա
տեցար իհնձելն. ասեծերն ևոչ
երբեք առնուն ցորեան որքոչ
հնձեն. ասեցնա մշակնոչ. ևայ
մեկնեցաւ անտի։ իսկ եղբարքն
որէինը՟նմա. անկան առաջինն և
ասեն. զինչ գործեցեր հայր. ա
սեցն՟. օրինակ ձեզ արարի եղ
բարք. զի որ ոչ աշխատեսցի ի
գործս ոչինչ վարձս առցեյա՟։
Ասաց եսայեայ. հայր եքահա
նայ եթեասեր մեզոմն իհարցանէր
անտի. եթե պարտեր կրօնաւորի.
նախքան զամ ստանալ հաւատա
ա՟ծ. ևտէր ևկարօտ առա՟ծ անփո
փոխելի. և անմեղութի. ևոչու
մեր չարիչար հատուցանել այլ
պես. Դիլ ստանալ ճգնութե
բանկարի և խոնարհութի, ևսըր
բութի. և մարդասիրութի. ևսու
ամենեսեան սէր և հնազանդու
թի. և հեզութի. և երկայնմտու
թի. ևունիցի կարօտասա՟ծ. և
աղաչեսցէզնա մինչ ցաւագնեալ
սրտիւ. ևզի մինայեսցի յերաս եր
բեք. զգուշասցի և ը՟ յերուսը. և
զիմ յուսասցի յարդարութիւր
և միշտ աղերսանօք խնդրեսզե
զօգնութե յա՟յ. սակսորոց ալոցեն
փորձութեց ի՟վնը՟

Իզ՟բայրոմնէհարց ցհա[illegible]այ
եայ բան խրատու. պատ[illegible]խանի
ետ ծերն. եթե կամիս հետևել
յի

յի· պահեա զբանսն ր· և հիւաչհան
ցես զբնզբուլորովիմբ իբրև վիա
մինչև իմս հ· զիպարտեքեզպատր
տել զանձնքո· համբերել տմչար
ւաց և փորձութեց որզալուցեն ի
ի թքո· և զիհանգուսցես զու ըէ
իտս ըըլնողաց և տրտմեցուցչաց
ւոց· և զիի ոնս րհեցուսցեսզբեզ
տուալի ամ նեզչացյոց· և զի ունի
ցես մինչ իլուութն զբանքո· և
զիմ՝ եզիցես դատել· կամ բամ
բասելզոք բնաւ իսիրտ ևիմիտս
քո։

Առաջին· ոչէլ աշխատութն մարմ
նոյ և աղքատութն· և օտարութն
և արտութն· և լռութն· ծնանին
զխոնարհութն· և խոնարհու
թին ընծէ զբազմութն մեղաց։
իսկորոչ պահեսցէ զայսոսիկ· ը
ունայնէ՝ միաձնաւորութն նր։
Առաց դրձլ· ամենազնմգործ աշ
խարհական· և զհանգիստ մարմ
նոյքո։ զիմք կարողէն առնել ըզ
քեզ թշնամի նյ· զիզոր օրինակ·
մարդորունիցի թշնամի՝ և պատե
րազմի մինչոընամ· և այսպ արժա
նէ՝ պատերազմել ը մարմինսմեր
ընմի հանգուսցուք զնայ։
Իրաքայրում է հարց ցհայրն եսայ
իաս· վմբանին որսսէ՝ հայր մեր
որյերկնիսես· ասեցնաչ ե րն այդ
աղօթքկատարելոցն է· քանզի որ
ոք իմարմնական ախտից պատե
րազմեսցի· ոչկարէ՝ ինմանբ լինել
անուննմնէ։

Պատմեր մեզհայրն յեսայիասվն
հօրնմակարայ և ասեր· նստէինս
երբեմնը հօրն մակարայ· տուան
ձինն· և եկին եղբարք· և յաղեկ
սանդրոյ· փորձելով զհայրն մա
կարի· և ասեն ցնա՝ ասամեզ հայր
բանխրատու· զիկեցցուք ընոսին
իսկեսատի ուախտսնկ և սկսաւ ը
րել զբանս նր որքան ասեր տո
նն· իսկ երն հառաչելով խիստ
րոցասաւ· և բացեալ զբերան
իւր [illegible]անս լուսաւորս և ասե
ցն։ Ով եղբարք· իւրաքանչ
իւր ոքինձնել զիտե՝ զձանապա
րհս

ր հա որովկեցցէ ք· իսկնքեանն
յոյժ կամիմք զիկեցցուք· այլ ոչ
նողոն զմեզկալչար խորհուր
դքմբ· և սեցնմծերն· արդեթէ
կրոնաւորեք դուք ըե՞ր չըլիք
և կայք ը աշխարհականաց· կամ
ըերբնաւմերձ լինիքխտեղն՞ուր
իցեն պոռհիկք· և կամըե՞ր ոչ
գիտէք եթէ որոք հրաժարեաց
յաշխարհէ· և զնր զայս կենպար
ան զգեցաւ· և դրձլ խառնեալ
ը գոռհիկք աշխարհա կանաց
կեալ· թէ իւրոք ևթէ ըօտարաց
մք զանձինս ևզմծ խաբեն։ և
սուտ և ըունայնէ կրօնքնը։ Քան
զի զինչ շահեսցի յաշխարհակա
նաց· այլկամզվիշտս· և կամզհան
գիստ մարմնոյ իւրոյ։ իսկ ուր ի
ցեն հոգք· կամհանգիստ մարմն
ոյ· անդանկարէ բնակել երկիւ
ղնմյ։ Քանզի զինչ այլ ինչէ՝ կրօ
նաւոր· բայցեթէ ոչմիայն այս·
զիմիայն ըմիայնոյ մյկեցցէ· և խօ
սեսցի զտիւ ևզգ իշեր ւմզիպա ր
տէ կրօնաւորի· զիմկացցէ ըաշ
խարհականի· և ոչ ժամմի։ իսկ է
թէ իգործ անհնարինս հարկէ
կացցէ օրմի· և այսյայնժամու· և
թէ առանց այնմ գործոյ կալ· ան
հնարիցէ։ կամ թէ վաճառեսցէ
զձեռագործ իւր· և գնեսցէ իւր
զկարևոր պէտս իկեանս իւր· և
դրձլ ապաշխարեսցէ· ընդմաւես
արտասուօքվնայնաւուր զորեկաց
իքաղաքի· ծախել զձեռագործս
իւր զիոչշահեցաւ· քանզի կրօնա
ւոր· որըգոնէհիկս բնակէ զայսո
սիկ առաքինութիւնս և եւ քան
զի նախքան զմմ մինչգնա՝ յարել
ըննմ· սկիզբնկենաց այսպ լինի
լոութն կալցէ· և հեզութն նոս
ազ խօսել և դաշննայել և պահա
սկանի՝ յոյժ մինչև ծան իցիամենե
ցուն· և եւ լանէ՝ համբաւ· զնմանէ
և չսի անուննր· եթէ այս անուն
կրօնաւոր մբ և առաքինիկ։ Եւ
ապա յորդարէ սատանայզաշխար
հականս տեղւոյն այնորիկ աշա
կերտել նմա· և լնուլինա՝ զպետա
կաց

եղինչս տառատայես · եղամ այէ
տս հայցի · եդինեւոյ · եձիլծոյ · մե
ծին խաղաղարարութե · և կամեցին
գովել և ասել ՟մք ՟մք ՟մքե իսկ
նա ոչ առնորութեան յամբարհա
ւածութե · և անախտութե մի
նչլեգմե ՟մբ եգրովութե նղայն
կաղվաղակիփբանայ եղկելի կրո
նաւորն ոյն · և յայնմհետե սկսա
ծն նստ ՟քն ու տել եքմկել ·
եպարարի և ասացեալնխթկեղ
ծաւորացն պահօքյն յնմամ սկս
եալ ա-ար ոն զղղխութե մար
դաիրութե հիւրընկալութե ·
և հոգե շահութե կոչելով · Եւ
տպա յարուցեալ յնտարքենաւոյն
սկիզբն առնէ հանման աղօթից
եւարձրացուցանէ զձայն իւր յե
րգս · մինչսկսանին որք ընդ իւր գո
ւտհիկքն · գովել զնա և ասել եւ
թե ... ասյա մրայնանեաց · բար
ւոք պաշտոն իբրթէ հրեշտակ
իս ձայնիւ · և յոյժ հանկ եաղո
թեւ իւ սովոր եասուանել բար
ձրավէտալ ամբարտաւանի եղ
կելին · Եւ տպա յանկարծակի ի
բաց ձգե զխոնարհութե իւր ·
եհոդ ի դիւական ամբարտաւանու
թե կալնուզնա · և եթեոք ամի
ցե ցնա բանինչ ոչհեղ · իսկ նա
խստագոյնս և սաստիկս պատժ
խնխառնէր խոշորձայնիւ · և զո
ւոզբանիւքվայրենացեալ նայեց
մամբ · Եւ տպա՝ մինչ յամառէ՛ յայս
ոցիկ ՟ըգուեհիկս և դիւացեալ ըն
նու զորովայն մարմնոյն · և զհո
գին կրկնակի ախտիւք : Յայն
ժամ հարկանէր ինքն իւիրանն ՟ըր ·
զնէտս պոռնկութե ... կանոյս
և առմմնկունս սաստկացեալ · և
խնդրէ անկեղ զնա սովաւ · և այլ
՟մն հոգօք կենցաղոյս · մինչև ի
խորխորատ մեղաց ձգեսցեզնա
Եւ կամ յայնինչ զորոտն ասաց ·
թե ՟մն որհայր իւիննմարդ եցան
կոնայ նմա · անդեն չնացաւ ՟ընը
մս իւրոյ իւրում · Լզպատե և
զայլս արհամարհեալ առաս
պել համարեցի : յայն ժամ դը
թեա

թեալ իրլսեն իկատաբ՛ծալն ան
կան իչնութե · կամ ՟ը՟ադագ ակիցա
մարմնոյ զորայլքոչ կարծեացեն
և կամ ՟ըխտառովանաքդյրս եդըա
տերքս · և կամ ՟ը աշակերտեալ կզ
րխտապարչան : Եւ այսպես որո
եւ ՟յոյ հեռանա ինման · և
հեշտանս · և ապահամարհե զմեղա
և կ ըիցե խապառ : Յայնժամ ըս
կսանի զկատարեալ առաքեալն ժո
ղովել պախտոյսն բազմապես
զիւրն եղհիւրացնպատճառեալով
և սպաս զընկու ամի · և երկք ամի
և իւր գործանն զմեծամաներ
բին և ... այսորիկ սկսանի ժո
ղովել · զինչս բազում ոսկւոյ
և արծաթոյ եղայլ ՟մ ստացուա
ծոց · մինչև ձգեսցեն զնա դեպ
յարմատ ՟ամչարեաց որէ արծաթ
սիրութիւն երկին կռապաշտու
Թե · Եւ եթե ոպցեոք նմա փոքր ինչ
ոսկի կամարծաթ · և կամ այլինչ
յետս դարձուցանէ ասելով · ոչ
պիտոյէ ինձայդ · զիոչ բնաւ ինչ
առնումյուսմեք · և ամօթիւ առ
նե զբերողն ... իսկ ե
թե ոք բերէ նմա ոսկի կամ ար
ծաթ բազում որհամոյ թուեսա
ցի իւր վաղվաղակի առնու իւն
դութե և փութապեսողն ...
բարձր է ի ՟մ բարութե · և ըստ
բազմականս · և բերէ զինիս ծաղ
կահոտս · և սկսանի ուտել և ըմ
պել յղփութք · և զհիւրասիրու
թե գործէ · իսկ աղքատն և ...
տուել ՟ըս առ դրանն · արտաքսյ
կալով · և բաժին զդուռն ...
ինչ · և ոչ որ ... և ոչ ոք ո
զորմի նմա ... այսպիսեացս
սաաց ՟տրն մեր յ՟մ ՟քս · եթե դժ
ուար ըղտու ընդ ծակ ասղան անց
անել քան մեծատան յարքայութեն
՟այ մտանել : Լ Հ յլ մի թէ ...
իձենք եթե խոռչեմ մեծատուն ·
եւ ... այլոք ... ոչ
... ինձ առնուլ ինչ ...
քե · այլ ձեռօք իմով ք որոծեմ և
... և զիւ ... Եւ ար
սացեք ... հրեշտակ ք
յե

Ի ... զի հաւաքեն երբեք.
...պտուղ այսպիսի ինքեանց զայնս։
...տ մեք ամենեքեան. ընդէր
...ցեալ եմք զայս սակս նոցա.
...ինչ զփշցաք զի հաւաքեսցո
... և ստասցուք ոսկի և արծաթ
...ուղ ... մ. թէ յայն ինչ զինքն
զհրեշտակս. անինչս և սուգս եղի
ցուք. միթէ ոչ գիտէք. եթէ զի ա
սուն զայնորիկ. որքանկամ յերկ
նից. կրօնաւորաց պարտ է նոյն
Եւ որդ ... ի հրամայեցաք յաշ
խարհէ. և եթէ հրաժարեմք ... ի
երկմտեմք այլ ... դառնամք. ի
նմանապարհէ խոնարհութեան և
կամ թէ ոչ գիտեմք զինքն ...
կի. և արծաթ ... կանայք. և մարմ
նոյ հանգիստ և հեշտալի իրք նոցա
և խոստովանել ... հիկս. և այլ ամ
այսպիսիք հեղացուցանեն զմեզ
յայ ... խոտորեալ ...
ծածկ... ... և այնչափ չարեա
... ... զի որ չար ... երկինք
յերկիր. այնչափ ... կրօնա
ւոր. արծաթասէր ... և զխոստո
... ոչինչ ... չար ... զարծաթ
սէր ... ։ Եւ որք խոստանին
նեն կանանց և մանկանց. և ոչ
խորհրդածեսցեն կրօնաւորք. ...
ողբալի ... ամ մարդկան. և ...
վախճանի իբրև ... կրօնաւորաց.
Ղ... ... և բարկանալ ...
գիւղ։ Ոչ լսեն զինչ ասէ յո
հաննէս առաքեալ. և ... աշխար
հիս զգայսէ. միայն է զաշխարհս
և մի ... ոչ խարհին. և եթէ
որ սիրէ զաշխարհս ոչ է սէրն
այ. ... յառաջ ... առաքեալն
ի ... զմեզ. և ասէ. որ կամի սի
րել զաշխարհս թշնամի լինի նա
յայ. փախիցուք ով եղբարք յաշ
խարհէ. փախիցուք ... փախչի
որ յօձից. բարբառ ... զի օձք
հորոհարցեն դժնդակ ... չկի
նոյնպէս ... աշխարհ. և եթէ մեք
կամիցուք կրօնաւորս լինել.
փախիցուք յաշխարհէ. քանի զի
լսուածոյն մեզ եթէ միայնն
բազում ունիցիմք. և ոչ բաղումս և
ան

անիծէս։ Եւ որդ՝ ասացէք ամ
հարց և եղբարց հարքնաւորատ
ցանդ ... ինն ... ի բազում
... ... եթէ յանն ...
տանս. և եթէ նք անդէն ...
... ...
կարասցուք ստանալ ի գ. օղ և
իբարքս։ Եւ եթէ ոչ քաղցե
ցուք. և ոչ ծարաւեսցուք. Եւ
եթէ ոչ ցրտասցուք. և ... զգաստա
բնակեսցուք. և զի հանգստի
ասացից. եթէ ոչ ... ցուք մարմ
նով. զի որդ՝ կեցցուք հոգով. և
ոչ կամիմք ժառանգել զարքա
յութիւն երկնից. ... հաւ աշխար
հիկս բնակելով նմանեցարուք
... զինուորս թագաւորաց. զի
եթէ ոչ պատերազմեսցին զինուորն
և յաղթեսցեն. ոչ պատուեսցին. ...
ստանալ մեք ուտելով և ըմպե
լով. և խառն ... հիկս կալով
և ... ոչ մայցուք յօր ... յութիւն
երկնից. միթէ ... ցեն ... բարչար
խորհրդս. և ասասցեն հաւատք
եսցուք ինչս. զխորդոր մութիւն ար
ցուք. ... զի որք յեղջերուն.
յեւ դայն. ոչ առնիցեն ողորմութի
նայ և ոչ իր իւրուց. ... աղանդաց
առնիցեն մինչ բարքին միայնակ
այսգործ աշխարհականացն. ոչ կա
մի ... մեզ կրօնաւորացս ունել.
ոսկի. և արծաթ. և ոչ հանդերձս
բազմագինս և ոչ զայլ ինչ նիւթ
աշխարհականս. և ոչ ողորմածս լի
նել. և զինքն ... նաւ. հայնոր
ուք ... թուչուն երկնից. որոց
ըսն և ոչ հնձեն. և ոչ ժողովեն յշ
տեմարանս. և հայրն երկնա
որ կերակրէ զնոսա կրօնաւոր որսք
տասցի ոսկի կամարծաթ. և կամ
այլ ինչ ստացուածս. ոչ հաւա
տայ եթէ կարող է ... կերակրել
զնա. զի եթէ հաց ոչ կարօղ է տալ
մեզ ... ապաւէնս չարչարութիւն
կարասցէ տալ մեզ. Ա... ... ա ո ի
տառ ... զինէ ... զինչ
և ... աղօթիցն. և բերել աշխար
հականք. յայն ... այլնմա. այն
ոչ յայտ. այլ յաղդ ... նայ ի
ան

ւ լեռնային· իմաստութե ուսուցիչ· և
խնդրեսցէ միանգամ աներկիւղս և
բերկրութ· այնչափ առաքեալ ոչ
դանիէլի իշխեցին առիւծուց զի
գիտեած իմաստն շնորհել զպի
տոյան· իմաստութե աքոչկարտուեց·
կամօք ունիցի ոսկի և արծաթ·
կամայլ ինչ իրաւ· և ոչ ինքն ցրու
եսցէ զնա՛ այլ կացցէ և մնասցէ· զի
այլոքգայցէ· և բերիցէ՛ ինչ նմա՛·
կամիչ բաշխեսցէ զիւրն· նա՛ մա
նաւանդ լինիցուսդայցի· սկարիով
տացւոյն· որ էթող զշնորհս բը
ժշկութե· և զվ ինճակ առաքելու
թե· որ տուեալ էր իւրիւմ և ի
ցանկութի արծաթ սիրութեն
խեղդեցաւ· զորդ իտեղով երա
նելին պօղոս արմատ ամչարեաց
անուանէ ազգնայ· և կռապաշտու
թի։ Ունեսէք ո՞վ եղբարք թէ որ
պիսի գուբաչեցիվայրձգեսցէ և
քարշեսցէ՛ զկրօնաւոր այս ախտ
մինչզի ի կռապաշտութի ընկե
նուզնա՛· քանզի չիմարտասպես
հեռասցի այնպիսին յա՛յ· և կռոց
ձեռագործաց· և դրոշմելոց մարդ
կան երկիր պագանեն· որ է՛ ոսկի
և արծաթ։ Ո՞վ արծաթսիրու
թի չար որ հեռացուցանես ըզ
կրօնաւորն իւրոյն այ։ Ո՞վ ար
ծաթ սիրութի որես դառնա
գոյն նեղնգութի· որզի կես զմի
անձունս իդատապարտ գութենէ
հրեշտակացն։ Ո՞վ արծաթ սի
րութի· որդու կոչեալեղեր մայր
ամ չարեաց· որ առնես զկրօնա
որս հոգացող աւելյա ստացու
թե։ Ո՞վ արծաթ սիրութի ժո
ղովարան ամ չարեաց· որ սորես՛ ըզ
լեզու միանձին յանարգանս և յա
նելութի· և իշխելս և ի կռուիս
մինչև գայցեն՛ յատեան յաշխար
հական· դատաստանաց։ Վայ ար
ծաթասէր կրօնաւորի զի ընա
կէ սղի յոգինի դեն յըղխութե·
և կռապաշտութե։ Վայ արծա
թասէր միանձին· զի ընդ յոյծ զօ
րենսն այ· որսան՛ թէ մի՛ ստանայք
ոսկի· և մի՛ արծաթ։ Վայ նմա՛ ըզ
մեծ

Ա Թ Ա Ք Ի Ն Ո Ւ Թ Ի

մեծամեծս պահելով յօրինացն
և ի միննն այն ուխացող այծղև՛ բա
զումանգամ ձգէ՛ խսիրա արծթա
սէրկրօնաւորին դեն խորհըդ ւա
սեթե առասցէ այլ այսմկշիռ հս
կուսն· և կոչեսցէ այլայլս ցն զե ղ
բարան· և առասցես ըմդունելու
թի և ստր· և առուբինչս եղբարցն
և կարօտելոց։ Եւ ապա դրձըլթու
լացուցանէ և սաէ՛· անհնարէ՛
քեզ թողացուցանել· ծանօյ ինձ
զլուութի և զպահս· լցուցիք յե
րեսաւն զկարգերրորդ ժամուն
և զվեց ժամուն· և զինն ժամուն·
և պահեցիր զցերեկ։ Իւս չիմիտ
առնու՛ զղկելին զբանն այն որս
աէ՛· եթէոյ ամ որասեցիս ար մք
մոզեարքջունէրկնից այլ որաբ
ցէ զկամս հօրիմոյ որյերկինսէ։ Եւ
զայս ասէն· եթէ զինէ վնասես
ցեն ոսկին և արծաթ· որքեն
նիւթք ողորմութե· և զգետեղ
կարասցեն զայն· եթէ ուր ժողո
վի ոսկի և արծաթ և նիւթք երկ
րաւոր· անդ մոցեն ամախտք· և ոչ
նոսին միտանէ լեգեոն· գլուխն
դիւաց։ Ուրհեղձուսն հոգւոյ
և մարմնոյ։ Քանզի ոչինչ իբար
եացն բնակէ՛ անդ ուրիզէ ագա
հութի· այլ կոծ մոլորմունաւոր·
և վայ անպակասեւ՝ ի։ Եւ զի ա՛րդ
կարիցէ՛ բնակել նմա՛ բարին· այս
ինքն կրօնաւոր ագահ· և արծա
թա՛սէր· որով հեստ եթող նա՛
զկամս արարչին իւրոյ· որկոչեաց
զնա՛ ի նեռանան յաւիտենից։
Եւ զոսկի պայծառով զնա՛ հաւա
քէ՛։ Բ· ազումանուամ արիւննն
դե քսիրոտ այնպիսոյն զզլութի
և սկսանի տրտմել և հոգալ· բա
խել զկուրծս և տրտմասցել և ա
սէ· ահա՛ կորին ամ ոսկի և ար
ծաթ յոյժ· էե՛ր ոչ տաց իսմսնէ
աղքատաց· և ապա՛ իմ զղջութեն
վաղվաղակի. յինչ՛ զսէ՛ր ոսկւոյն·
և իբաց թողու զզեղչըն· և զարտա
սուն· և ոչ կարէ՛ տալ այլոց· և ո՛չ
գանձել· և ոչ խնդել զարմանչարին,
Ո՞վ եղբարքիմ սիրելիք· զի՛
զի

զխունկիմք մեք միաձնունքս․ աս
կի եւ արծաթ եւ հանդերձս բա
զումս․ եւ ոչ յաղաւթս մը խնդրեմք
լոյ․ եւ աղքատն ոչնոյն ինքն քա
իցէ տկար եւ քաղցեալ․ եւ մերկըլի
արտաքոյ․ եւ ոչ ինչ բարիս գոր
ծեմք ի վերայ․ եւ արդ զինչ պա
տասխանի տացուք․ յաւուրն ա
հագին․ զանգի հրաժարեմք յաշ
խարհէ․ եւ դեռ ինմա՛ դեգերիմք
եւ շրջիմք․ եւ երկմտիմք․ եւ ստեմք
մերումս տեառն․ եւ կարգի զի
ա՛ հրեշտակային․ եւ մեք դարձու
ցանեմք զա՛ երկրաւոր կենցա
ղական․ եւ սիրեմք զանցաւորս ա
ռաւել քան զվերնականն․ եւ կամ
բնաւ ոչ ատենեմք բարի ինչ․ եւ կամ
թէ հազիւ ինչ ատենեմք փոքր․ եւ
զայնեւս կեղծաւորութ իցոյցս
մարդկան․ զի որպատասցուք զփառս
իմարդկանէ․ Եւ արծաթ սիրու
թե ոչ եթէ ինքիրս տաղանդ ոս
կւոյ եւ ընչից սահմանի․ այլ մին
չև ցդանգամ․ զի որքփոքրն զայն
սիրէ․ նա չար եւ արծաթասէր է՛․
Եւ զոր օրինակ ողորմութիւն․ ոչ
ի բազմութե նիւթոյն է․ այլ ի
կամս տուողին․ նոյնպէս արծաթ
սիրութեն․ ոչ ի բազում այլ ի
կամս սիրողին դատեսցի․ մի՛
այսպէս սիրեսցի եղբարքիմ մի՛․
այլ փախիցուք յաշխարհէ․ զի
թէ յանապատի կալ հոգով դը
ժուարին է․ ո՞ր չափ եւս առաւել
ի մէջ աշխարհի․ Եւ որպ կարաս
ցուք ի մէջ աշխարհականաց կա՛լ
եւ ի շփոթս․ յայտնի է ձշմարտապէս
ոչ՛ արտօղողոյ․ կալ ի բանէն տէրու
ն՛․ թէպէտ մոք որոչ հրաժարեսցի
յերկրէ․ եւ նմ գործոյն է եւ ստես
ցէ զանձնիւր․ ոչ է ինչ սրմանի․
եւ կենդանի է մ՛ս ասէ տր․ եթէ
ելեալ ի միոյն ողա եւ կնեցուք․
եւ մեռժեսցեք զչարիս յանձանցնե
րոյ․ Մեռաք ո՞վ եղբարքիմ սի
րելիք․ եթէ՛ որքան շնորհս բե
րէ փախչելն․ ի խոստակցութենէն
գեղջկացն․ քանզի բարեպէ՛ փա

խուսան․ եւ մեզ նոցա․ ժանգի
նոցին բանքն․ վնգնելոյ եւ վա
ձառելոյ՛ միշտ տնկելոյ եւ սեր
մանելոյ․ շինելոյ եւ կիսելոյ․ եւ
վնկնով եւ մանկանց սուացաւծոյ․
եւ ստախաց․ եւ ատենից․ հօտից եւ
խաշանց արդ՝ այսպիսի մտա՛ վար
ժութի եւ լսելութի․ իբաց մեր
ժեն զխորհուրդ մեր յայ․ իսկ
եթէ խօսակցութի նոցա միայն
հեռացուցանեն զխորհուրդս
մեր յայ․ տալ՛ ընդ այն ուտել․
եւ ըմպել եւ կեալ․ որքան առնեն
մեղնաս․ Ոչ եթէ անսքեն նք
եւ պիղծս․ եւ այլ այնպէսիս ասեմ քա
ղցի․ այլ զի ուտեն նք յաւուրն
երկիցս անգամ եւ երիցս ուտեն
եզուարար տուեալ եւ զմիսս եւ ըմ
պեն անյագաբար․ եւ նոցա ոչ մնաս
իսկ մեք հրաժարեալեմք իմնոյ
եւ յԱմ գիրացուցելոյ նկերակ րոց․
եւ աւուրն միանգամ առնումք զը
կերակուր․ ի վերայ որքին դարձեալ
թէ տեսանեն զմեզ եթէ՛ կերի
ցուք եւ յագեսցուք առաւմայն
բամբասեն զմեղեւ սաւնեն․ ահա՛ կը
րօնաւորք կերօղք եւ արբեցօղք
եւ որկրամոլք․ Եւ ոչ իմանան եթէ
մեք իբր ըեղնս մարմին տկարեմք․
իսկ եթէ տեսանեն զմեզ ոչ ու
տելով եւ պահօղք բամբասանն ա
սելով․ ահա՛ կրօնաւորք սնա
փառ եւ մարդա հաճոյ․ եւ կրօնաւ
նեն զանձինս ի վերանց վնմեր․
Եւ դարձեալ թէ տեսանեն զմեզ
անլվա՛ ուտելով․ եւ կամ անարդ
զգեստիւք եւ բակս ջուլ․ ասեն
ահա՛ խնենչք․ եւ ախտաժէտք․ ժա
հահոտք․ եւ խարբերայք․ իսկ
թէ՛ տեսանեն զոքլուացեալս եւ
զգեցեալս․ ասեն ահա՛ պճնողք
եւ անձնա՛ պարարօղք եւ ցմօսք․ եւ
այսպէս ասելով կորուսանեն զան
ձինս իւրեանց վնմեր․ եւ մեք ի
նմանէ պատրաստ․ եւ այտծոտ կորս
տեանն նոցա․ ըՀրդ՝ փախչելով
փախիցուք ո՞վ եղբարք․ իսկ դա
նոց եւ նկոչման նոցա․ եւ ազատել

զմեղինոցանն։ Եւ պաքսաւեալ
լեալ խնդրեսցուք աղաչեմ ևս
զՏրովէլ սիրել. Թէպէտ հայր
կամեղբայր. ապա պատուեսցես ի
ցեն։ Այլ յորժամ զիսէն նոցա
կամողորմելն. կամ ողջելն մատ
նէ զմեզ խոստովանութեան յաւիտենա
կանս պակասելն և բամբասելն
նոցա. լինիցիմք պատճառք պը
ատկին փառաց. քանզի զի՞նչ շա
հիցիմք. եթէ մարդկան հաճոյս
լինիցուք. և բարկացուսցուք զՏր
ած մեր։ Եւ վկայէ՝ այսոցիկ ա
ռաքեալն պօղոս և ասէ՝. եթէ
տակաւին մարդկան հաճոյ լի
նէի. ապա քի ծառայ ոչ էի։ Լռեց
աղօթեսցուք ամենեքեան առ
տր և խնդրեսցուք տր յս քս ած
մեր։ Իբր ազատեսցէ ի մեղաց զԹշ
նամիս մեր. և զնեղիչս մեր. մեկ
նեսցէ զմեզ յաշխարհականաց. փըր
կեսցէ զմեզ ի գովութենէ և ի պարս
աւանաց մարդկան։ Եւ մի՛ ինչ
բնաւ գործեսցուք մեք ի հա
ճոյս նոցին. զի ոչ կարօղ է գովու
թիւն նոցին տանել զմեզ յարքայ
ութիւնն երկնից. և ոչ պարսաւա
նք նոցա կարօղ են փակել զմեզ
զմուտս նորա։ Եւ զայս գի
տասցուք եղբարք. եթէ բազում
զատուրկ բանի համբերս տայս
ցեմք. յաւուրն յահեղում ատե
այ հատուցանողին մերոյ։ Եւ լըռ
եալ ի խօսից մակարէ. ի սկզբ
նացին շինեսցուք անձամբ. և
մտօք ի լուսաւոր զարդ բանից ե
րանելոյն։

Եղբայր ոմնն առ հայրն եղի
այ միայնակեաց. որ բնակեալ էր
յայրն սուրբ սուրբ այրի. և աւանդեն
նամ ասա ինձ բանս լինեաց ո՛վ
հայր։ Ասաց ծերն. յաւուրս
հարցն մերոց փայլեին երեքին
այսոքիկ։ Առաքինութիւնք ։
Խոնարհութիւն։ Լռութիւն։
Եւ այժմ յոխակալ աղքատացեն
կրօնաւորաց. ագահութիւն որ
կրամոլութիւն. և լիրբն յանդգ
նու

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ

նութիւն։ Եւ արդ զորկամիս դնե
լ անձին կալցես յայս յայսմ ։
Ասացին վասն հօրն Թէոդորոս փի
լիմացւոյ. ի Թէ՝ զերեքին նախա
սին գործս առաւել պա
յանձն իւր քանզայլս. աղքատ
ութիւն։ Զգօնութիւն։ Եւ խոտորել
չել ի մարդկանէ։

Ասաց նոյնինքն Թէոդորոս փի
լիմոնի. կրօնաւոր որ մի շտ յա
պաշխարութիւն կենայ ոչ կալեալ
լինի յօրինացն։

Եհարց ոմն ի կրօնաւորաց. ցԹէ
ոփիլէ՝ եպիսկոպոսն. և միայն
կեաց զբանսաստաքերոյն որասէ
եթէ գնեցէք զժամանակս զի սա
ուրքս չարութեան։ Լենուեն
յայտ առնէ զօգուտ զօրութիւ
ն զօգուտ բանիդ։ Եւ այս այժմ
ցե եկեղեցհաս քեզ ժամանակ. ար
համբերհանաց. գնեա զժամանակն
պատկառանօք. և խոնարհութիւ
ն և երկայնմտութիւ. և ձգեա զշա
հն յանձն քո։ Դարձեալ և հաս
ժամանակ անարգութե. գնեա
դու զժամանակն զայն անյիշա
չարութի. և հեզութի. և նմա
եաց յանձնքո զօգուտ. այսպէս
եւ յամ ներհակս որ ելն առնեմք և
առաքինութիւն. կնեսցուք ներ
հակող առաքինութե ընդժամ
չարեցելոյ ախտի. ա շինեմք և
Թէ կամեսցուք։ Ասաց դար
ձեալ հասկեսցուք մտանել ըն
նեղ դրունն. և զոր օրինակ ծա
ռք. և տունկ. եթէ ոչ առցեն զ
ձմեռն և զամառն. ոչ կարեն
պտղաբերել. այսպէս և մեք։ Եւ
քանզի կենդանիս այս ձմեռն. և
Թէ ոչ կրեսցուք և յանձն առ
ցուք խամ զիշխել բազում և
զձգնութիւն ոչ կարեմք մտանել
յարքայութիւն այս. որոյն սա
դարձեալ պատուէր վարդապետ
եղբարցն։ Զի յորժամ լինի յիշխա
նս սիրութեանէ. և օտար յամ
բարտաւանութենէ հեռի ի հը
պարտութենէ. և զինչ կա
կեա

ցի յաղաչանաց այլոց. եւ չբռնես
ցի յորովայնէ իւրմէ. եւ
ոչխարգամութենէ՛. եւ ոչ իբրեւ
կալեթենէ՛. այլ հարկէ լինել երկ
պնաւ՛ իւր հօ՛ն եւ խոնարհ. եւ պա
հացօղ գոլ յամ զօրութենէ
հարցանել քննող ողորմած եւ հոգե֊
շահ.

Ասաց հայրն յոհաննէս կասիա
նոս զիսուսէ՛ մարդ փոքր փոքր
ինչ յամ առաքինութեց. եւ
արդ յամ ասուր յաւելեալ է ա
ռաւօտն եւ լղէ ասցէս ի գլուխ
յամ առաքինութեց եպարտու իբրա
նացն այս բարութեամ համբերու
թե եւ սիրովն այս եւ ամ յօժարու
թե. եւ ըղձամ ամբ հոգւոյ. եւ մարմ
նոյ. բազում խոնարհութեցա
ւանելով սրտիւ. եւ զգուշու
թե միարնէնիւ եւ անդադար
աղօթիւք եւ պաղատանօք հա
ռաչանօք. եւ զգլխամբ եւ մբ մօք
զ ինքնու կալելով. եւ այսպէս մին
չեւ զի անարգեսցի յումեքէ. եւ մի
զբարկասցի խմբովիրո. այլ կաց
ցէ հեզ եւ հանդարտ. եւ միու
մեք չարի՛ չար հատուցանէր. եւ
մի՛ նայեսցէս խրանցանս այլուն.
այլ կարծեսցէս զանձն քո ամե
նայն քան զամենայն անեղծու
ածս. հրաժարեա յամ աշխար
հական նիւթոց եւ յամե որինչ
հանդիսատ մարմնոյ. եւ ի հա մա
ռոտ աղացից խաչեսցէս զանձ
նքո. ձգնութե եւ աղքատութե
մտօք եւ յօժարութե. եւ զօրացոյն
պահօք եւ պաշխարութե եւ աղ
բովք եւ արթնութե. խոնարհում
միտս ընթերցանօք. եւ արթու
թե հոգւոյն. եւ զկերակուր չա
փաւորս առնելով. եւ իմաստ փո
րձա հանդարտութե. ժուժկալով
յաղօթս գիշերայինս. արթնու
թե. հանեսցես սովով. եւ ծարաւ
ով. եւ մերկութե. եւ ցրտիւ ցաւ
օք եւ զղջմունք նեղեսցես զքեզ
ոմ զիմիշտ եւ հանապազ մնասցես
մահուքն. այսպէս հանապազ վեր
կա.

ՎԱՍՆ ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԵ

կուսութե կրօնաւորի

Պատմէր մեզ հայրն կասիանէ՛ զմի
հօրն յոհաննու. ռ. մեծի առաջ
նորդի վանաց. եթե մեծէ՛ր նա
իվս երկրի. եւ յորժամ մերձեցիս
խաւարին յաշխարհէս. եւ նստանել
առաջ. իբրեւ իմն չունչն ուրա
խէր յոյժ. եկաւսեր զնալ չու
ըլ կայեն դն վա եղբարքն. եւ
շարեցին ոմ դիբան ինչ. կարծա
ռու եկինաւ ուսոյց ասասցէ՛
նոցա իբր եզվիտակ ժառանգու
թե թողցէ նոցին. որով կարօղ
լինիցին իմեր եկանել ամ ածայ
ին կատարելութե. իսկնա հա
ռաչեալ եւ ասե ցնս. Ոչ երբեք
արարի զկամս իմ. եւ ոչ երբեք ու
սուցի զոքզայն ինչ զորնախ ես
չարարի,

Ասաց հայրն յոհաննէս. ոս
կեբերանն. յընթեռնուլ զբանս
ածայինդ րոցն, ախկարգս ասես
զանդ ոպրիբ ասցէ զաչս սրտի քո
իբրեւ զիմի միայն կարդասցես ըզ
գրեալն. այլեւ գործեսցես
զասացեալն. զիմ՛ իբրաստայար
տորեն անձինքո ընթերցես ըզ
կ՛նաբութի բանս գրոցն.

Ասէ՛ր եւ հայրն յոհաննէս կի
լիկեցին որեր առաջնորդ ռայի
թու յերբին ոմ փախուք յաշխար
հէ փախերուք նոյնպէս եւ իցան
կութեց մարմնոց նըմանեսցուք
հարցն մերոցեւ յիշելով եթե՛ որ
պիսի խստագոյն ձգնութիւ.
միայնակեցութե ընթանային
միջո. եւ մի՛ պղծեսցուք ո՞վ եղ
բարք զտեղիքս զայս զորհարքն
մեր ձգնութե եւ քրտամբք իւր
եանց սրբեցին իդիւաց եղխա
տեղի ձգնողացն եւ անմարմնոց
սրբոց եւ ոչ եւ տեղի մեղաւորաց կրո
պակաւորն փերթեզակաց. Եւ լանե
ալք երբեմն իդ եթասամանոյ ի
լեառն ձիթենեաց եւ երանդ
մանս հօրն սրբայշխանու յայսմ
մենս առաջնորդեր. Հայրն յո
հաննես կողեկեցի հարցաք նմա

եւ

ի

և ասեմք. եթէ ոչ սատանայ կարծ
ցի որք զաստուածորդինութիւն. Յիսուսա
խաւնի ետ ծներն և ասէ ցնեզ. ե
թէ կամեցի որք սատանայ զաստուա
ծինութիւն ոչ ստացի եթէ ոչ
նախ հարցէյին ըստ զչարութիւն հա
մա դուռն նորուն այսինքն. ե
թէ կարօտիս սատանայ զողբս. ա
ռեալ և հատ իջէն զուրախութիւն
և զհրճուանս: Եւ եթէ սիրես
սատանայ զխաւարհութիւն առեա
և հատ զամբարտաւանութիւն: Եւ
եթէ կամիս սատանայ զպարհս. ա
ռեա զհեշտասէր. որկրամոլու
թիւ: Եթէ կամիս սատանայ զարբ
ութիւն առեա զպղծութիւն և զցան
կութիւ: Եւ եթէ կամիս զանըն
չութի. առեա զարծաթ սիրու
թիւ: Եթէ սիրես զմիակեցութիւն
առեա զքաղաքս. և զգեօղս. և զ
ցանցս փայթակղութեան նոցին:
Եթէ սիրես զօտարութիւն. հեռա
ցիս յընտանեացքոց: զիոր սիրե
սատանայ զհեզութիւն առեսցէ զ
սրտմտութի. և զընդդիմամբաղձն
աւնէ: Եւ որ սիրէ զանոխակալութի
սատանայ. առեսցէ նա զդառնութ
և զբամբասանս ընկերին. Եւ որ
սիրեսցէ զանչփոթութի. սիր
եալ ստասցի զառանձին բնա
կութի: Որսորդ զլռութի. խցցէ զո
ւնկնս. զգլխոյ զբանսն զ
մաց: Եւ որ սիրէ բևեռել զին
քն ընդ երկիւղն այ միշտ առեսցէ
զամ հեշտալից մարմնոյ և առ
ցէ յանձն զվիշտս և զնեղութիւ
հանապազորդս: Եղբայր ոմն ե
հարց ցհայրն յովսէփ և ասէ ե
թէ եղիցին հալածմունք և
տանջմունք. բարիոքեցէ հայր
փախչել յանապատ եթէ ի քա
ղաքս և ի գեօղս: Ասէ ցնա
ծերն ուր և լսիցես եթէ իցեն
ուղղափառք. անդ գնասցես
մերձ առ նոսա: և մի ունիցիս ընա
կէր երկմտամտածական իսր ան
քո. և մի նմանեսցիս մերձ ի նմա
նոյ ընդ այլասեռա և փախիր ի
նմ

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ

Նմանէ իբրև իշխար գագանն: Եւ
եթէ կարասցես համբերանել
խանէկիքո. Եւայն բարիոքէ
և գործէ դու զբանձար քո. զի
մի հարկեսցիս փնալ. առայլոք
խնդրել զնա ինքեանէ: Ըզսե
ցնա եղբայրն կամիմ նստիլ ի
մէջ ժողովից եղբարցն. և մրանձ
նանալ ի խցին իմում և առաց ըզ
ձեռս գործսիմ և առ ից ինոցա
նէ զպէտսիմ: Ասէ ցնա ծերն
հարքն մեր ոչկամեցան զայդպի
սի գործ և ոչ ետուն թոյլ զի
թէ արասցես ոչ ունիք տացես
զհացքո զիոչթողու զքեզ սա
տանայ: Ասէին վասն իսահակայ
հօրեթէ յորժամ հանդերձեալ
եր փոխադրիլ եկին առնայ եղ
բարքն և ասեն զինչ արասցուք
մեքզկնիքո ովհայր: Իսկնա ա
սէ տեսայք թէ որպէսնայիեսա
ռաջի ձեր ևթէ կամիցիք և դուք
հետևել և պահել զպատուիրանս
այ. առաքեսցէ այ զշնորհսիւր
և պահեսցէ զձեզ իտեղիքս յայս
այլթեոչ պահիցէք զպատուիրանսայ
ոչկացէ ընդ իտեղիսյայսքանզի և մեք
յոյժ վշտանայեաք յորժամ փոխա
դրեին հարքնմեր. այլզպատուի
րանսայ. և զբարեպաշտութ հարցն մե
րոց պահեաք. և այսպէս կացաք. ա
ռանց երկիւղի. Խօսեղս յայս. ոչ
թէ և նոքա ը մեղիցեն այսպէս
ժողովք արտաքինք և կեցին: Եղ
բայր ոմն եհարց ցհայրն իերա
քս և ասէ. ասա ինձ բան հայր
զի կեցցեմ նովաւ: Եւ ասէ ցնա
ծերն նստիս ի խցին քում. և աղբ
ա զմեղս քո. և մի դատեսցես զո
ք. և եթէ քաղցեսցես կերիցես.
և եթէ ծարաւեսցես արբցես.
և մի խորհեսցիս չարզամեքս և
կեցցես: Ասէ ցհայրն յովսէփ թեբ
այեցինէ թէ երեք գործքն պա
տուականք առաջի այ: Մի նա յն
զի յորժամ հիւանդասցի ոք և
յանօխին փորձանութիւնք իվերայ
նագոհութեա ընկալցի զամ.
իսկ

իսկ երկրորդն յորժամ տրտացի
մարդ զամ կործանելոյ աբբութեան
տուաքի ամյ. և ոչինչ մարդկայնա
տրտացի՝ լինոսա։ Եւ երրորդըն
յորժամ նստցիս ի հնազանդու
թի հուաեալ հօր. և տուալ նորդի
ի յորյ. Եյամէ կատարելապէս հը
րաժարեսցի ի կամացին որդ. յայն
ժամ ունիցի նա՛ աւելի պսակոյն
և ս զտկարութ ընտրեցի։
Եղբայր ոմն եհարց զհայրն կը
ռոնոս և ասէ. Ասա՛ ինձ բանիք
թաղու հայր. Ասէ ցնա՛ ծերն
յորժամ փնացեղիայ տւսոմեաց
ին այն և գտա. զնա՛ զիոչ առոք
ունեբաւաինչ կամ գործ և յըզա
ցա. և ծնյա. իգալն առնա եղի
ակի. Ասէ ցնա եղբայրն զինչ
զօրութի բանիդ հայր։ Ասէ ցը
նա՛ ծերն. անձն յորժամ ար
թուն և զգաստիցէ. և ժողովէ՛
զինքն ի չփոթմանց բազմաց. և
յետա ձգեսցէ՛ զկամսիւր. յայն
ժամ գայ հոգիայ իմ ընդ և յայն
ժամ կարէ՛ ծնանել. զատուցի
նութիս քանզի ամուլէ. Ասէ՝
եղբայրն ցկռոնոս. զի՞նչ առա
ջեիդ մեռուցմունս որմիշտ գերէ՛
զխոր հուրդսիմ և ոչթողու իմա
նալ. մինչ՛ ձգեսցէ ինձ։
Ասէ ցնա՛ ծերն յորժամ տարան
զտապանակ ուխտին այլ ազգ
իքն վասն գործոց որդւոցն
իլի. և քարշեցին զնա՛ մինչ տա
րան զնա՛ ի տուն դագոնի չաստ
ոյն իւրեանց. և յայնժամ ան
կան նորա իվի երեսաց իւր
եանց։ Ասէ ցնա՛ եղբայրն զի՞
իցէ սա. ասեցնա՛ ծերն. յոր
ժամ յառաջէն դևք. և գերեն
զմիտս մարդոյն. առապատճառ
իւրեանց. այնչափ քարշեսցեն
զնա՛ մինչև ձգեսցեն զնա՛ ի վի
գ խոր. չարա չար մեղացն. իսկ
ինքըն ժամու. եխնդրեսցե մն
զայն մինչ զգլասցի մկտ. և
տարագեսցին խնդրել զամ և յիշես
ցէ. զաստծ անմեծ յաւիտենից. ան
կար

կարծակի. խորտակին տխտգն
այնոքիկ. և անէրևոյթ լինին
քանզի գրեալէ՛. եթէ յորժամ
դարձցիս և հառաչեսցես ապա
ապրես կեցցես։
Ասաց դ՛րձ հայրն կռոնոսե թէ՛
ոչէր հանեալ միւսն ազոչխարսն
իլէ առն սինեայ. ոչէ՛ ռաեսեալ
զհուրն. և զմովսեսն իւ վառեալ։
Ասէ՛ եղբայրն ազի՞նչ գուշա
կի մորենին ով հայր։ Ասէ ծե
րունին մորենին նշանակէ՛ զօր
ինակ մարմնականն գործոյ. զի գրե
ալէ նմանէ արքայութն երկնից
գտնի՛ ծածկեալ յագարակի։
Ասէ եղբայրն ցծերունին և նման
և առանց մարմնաւոր աշխատու
թեց ոչկարէ՛ մարդ առնուլ զպա
տիւ յայ։ Ասէ՛ ծերն քանզի գը
րեալէ. Նայեցարուք յառաջ
նորդս հաւատոց մերոց. և յիսո
ւս քրիստոս որ վն հանդերձեալ
փառացն. համբերեաց խաչին։
Եւ դարձեալ թէ՛ եթէ ոչ տայց
քուն աչացիմոց. և ոչ նինջ ար
տևանաց իմոց։
Ասաց հայրն մակարի՝ մի՛ նեղեսցես
զես իւրեանց կրօնաւորի զօրոյ
անուն վատթար լուեալցես։
Եղբայր ոմն եհարց զհայրն մա
կար վասն կատարելութե։
Ասէ ցնա՛ ծերն. եթէ՛ ոչ առաւել
մարդ խոնարհութ մեծ մտօք.
և մինով ևյամ գործս ոչ ինչ համ
արեսցի զանձնիւր. և ունիցի զին
նքն վատթար քան զամ մարդոց
և ոչ զմի՛ ոք դատեսցէ՛ բանիւ.
այլ միայն զգործիւր քննեսցէ՛
և գատեսցէ. և համբերեսցէ ամ
յամօթոյ և պատկառանաց. և
յետոյ ձգեսցէ՛ յիւրմէ զամ չար.
և ոմն զինքն զգեցեսցէ զանձնիւր. և
սակս երկայն մտութ. և քաղց
րութե. և եղբայր սիրութե. և
զմ եղիցիմք որ և պահեցող. զի
գրեալէ՛ բոլո՛ դատաղացնե՛ ար
քայութին այ. և բոլորեցն յափշ
տակեն զնա. և զխեղիցի ուղիղ
նա

նայեցող աչօք. եւ զգաստանաւու
լեզուաւ. եւ զիջելոս փախչիցիմս
յամ ունայն լսողութենց. եւզի
ունիցի արդարութի իմնոա
ի. ը. եւ արքութի. խաչի իւրում
ատեալ իւայ. եւ անբծութի. լմար
մեն փ. ր. եւ ձգիչ տալ մահուն ա
ու. աշխարհաց դուռն միշտ. եւ զխնա
ժեցի յամ բարեաց. թե ցի. եւ խնա
ութենէ հոգւոյ եւ մարմնոյ եւ
հրաժարեսցէ յամ մարմնական
նեղութեանց. եւ իհեշտութեանց նր. եւ
փախիցէ խաւարանայն. եւ ամօթոյ
ծոցնի եւ զի հաստատուն հաւա
տոյ յամենայն գունայն. եւզմ մշա
տուկ իրանս նշխարացն եւ զխան
դաղ աղօթեացն. եւ յամ ժամդ ո
ւծս եւ իմաստութեան. ըստ իւրեանց
ըստ իւրեանց. որք յամ. ոչ արդ ըստ. ոչ
կարողէ նա կատարել. լինել.
Ոչ եւ դարձ երանելին մէկոր
ընտանեաց. Որոց լսեն. զբանն
ամ. եւ ատենին պտուղ բա ի նշան
ինն. աստուածեն հնծութի. լա
լուն մտադիւրութի. լուութի
էրեսաց տրտմութի. իմաստն մն
ալ. պատկառումն համաչանք.
զուարթի յուզ. բարեպաշտու
թի երեւեալ. իմաստութ տքնու
թի. ժուժկալութի. պահք հե
զութի. անպարկես սղօթք եր
կրպն մտութի ընթերցումն մծ
ալին որոց հաւատք իններհա
թի. սէր. հնազանդութի. բա
րիսիրութի. պարկեշտութի. եւ
բոլորն լոյս որք որն. ի յիւխող ա
բարողացն. պտուղ կենացն յա ի
անից նշանքայսութիւն. Զանձ
րութի զբասալրութի. այսր
ունէր հայելի եւ մի տանձին ոչ դը
նել. եւ ոչ կամել լսել. զոտա
կս րա. տրտմութի. զանկու
թի թիւսկոր. բանսագութի. բա
րկութի. փքացեալ միտք հպար
տութի. պղերգաւանութի. ան
կրթութի. նախանձութի. մառա
ւ... նախանձաբորութի
արհամարհութի. անհնազանդութի
ան

Գ. Լ. ՈՒ. Խ. Ե. Ր. Կ. Ր. Ո. Ր. Դ.
անժամ ծաղր կատակարութ ոչ
ընդունել զխորատ. եւ բոլորն խա
ւար որք ինքնասաստանայ. Լ. Ը. Ր. Ի.
եղբայր ընկալ զբարին իւրեանց
եւ ը. Ը. պատուարեր կենացն ըա. ի
տենականաց իբրեւ զարմացեալ
նի պտղալից եւ քաղցրա ծաշակ
անկեալ խաւանոտն եւ ըստ իմա
մտանձանց ի յն ի լը. մը
որում մկրտեցաւ ք.
Դ. ոյն իւրքն հայրն մակար գրե
ամ սիրելեաց որդւոց իւրոց
աղօթել ով եղջուոնիւ. Զա
ռաջինն եթե սկսանի ի մարդ
կալ զինքն ի դիտութի եւ իւր
գրել զամ եւ ապաշխարել վն
բոլ որոց եացն յայնժամ բարե
բարձան տայ նմա արտմութի
վն չարն ազնդիք գործեաց. եւ յն
տայ նորին իմնոա զընթութե
իւրոյ տա նմա Ճկնութի
մ. քմոյ իպաշհս իտրատմութիս
եւ աղօթս. եւ հրաժեշտ իհի թ
ոյ. յաւիտենի պայպոբիկ. եւ նա
խատակաց համբերել. եւ ատել
զամ մ. րմնական հանգիստ. եւ
սիրել զլա. լ. տուաւել քանըզ
ծիծաղել. Եւ յետ այսոր իկոսս
նմա սուգ. եւ խոնարհութի
սրտի եւ մտօք. առ ի չհայել
յանցանս մարդկան. այլ միայն
իւրումեղսն. եւ յետ զհիւսիւր
յաշխարհես եւ թեոպ պարտե
պատահել յայ. եւ զտանջանս մե
ղաւորաց կրել խորտի իւրում
եւ զգաստանալ արբոցն. եւ յոր
ժամ քաղցրանայցէն նմա այ
ոքին մորձել գնա. սատանայ
զի զի տեսանէ եթէ հրաժարեա
նկամանց իւրոց. եւ եթէ կարե
ըդէմ կալ պատերազմացն. յո
րոց յաղթահարեալ, ինքն յա
ռաջագոյն. եւ խորժին կերա
կրոց. որիբուն ցանկ խնդն
առ ի զօրել. եւ ոչ տոյզն ժամն
պահոցն յերկարել. դնել ով
տուամ ինքն տկարութի. ժամա
նակի. եթէ որ չափ ասիցէ. կա
րէ

ԻԳ.

բեա համբերոզ աշխարհի խա. զի
ակարեա. վասն մեղանեան զած
ընակեցուցանել իմաստն. ևմա
նաւանդ քերզբազում անցուցե
լոյդ ևոր չեն ինչ թողութի
արարցեք ըզ. Եւ եթե ծանիցեն
եթե չընկալաւ սիրոնի. զհրա
պոյրս զայսուսիկ փոխենյոյ. ա
ան լովնամ. զինեթե մեղսմեղար.
այլապաշխարեցեր. Եւ ածեն զն
նա յիշատակ. այլոց մեղուցելոց
և չապաշխարելոց. սերմանելով
ինմա. անապատութի. Եւ պատ
րաստեն դամանս իմ որդկանն.
փառաւորել. Եւ փոխեւլզնա. և
դրէին զնա ի գործ. որոչհան
դուրցէ. ևանձրմանեն ինա իւր
հուրցս անկերս ևանտրքս և
անքուն և շատս այլոնց ոպ
զի կարասցեն զնա այսոքիւք.
խոտորեցուցանել. այլս խո
տորեացիս միայն ևմիահեծակ.
Եւ իբրև տեսցե բարերարն ած
եթե ոչ խոտորեցաւ զկնի նց
ոպ ևերանելին դաւիթ. ասե
եթէ փորձեցեր զսիրտ իմ ևայց
ելարեր ի գիշերի. վասզի հրա
պոյրք ճշմարտին. ի գիշերի մի
նին, այսինքն ի խաւարի. Զիսր
դին այլոյսն ևտիւ. իսկ ստա
նայ գիշեր ևխաւարէ. Եւ եթե
անցցե մարդ ըստ պատերազմն
նա. ըստայսուսիկ զայ պատե
րազմ պղնկութե. որով ք ոկա
րացեալ մեղկի սիրան. մինչ հա
մարել զինքն՝ անզօր. և անձ
նակ. առ ի պահել զորութին
առաքի արկանել ով նմա զբ աղ
մութի ժամանակացն. Եւ ծանր և
վատաակ առ ի սրբութի. մարմնոյ
տկարութի. ան [illegible] թի. Եւ և
թէ ոչմեղիցե ացի սիրտն նր այսո
քիւք. յայնժամ ողորմածն ած
ատարէ զօրութի սբ և հաստա
տե զնա. ևտանմա զզնուշն եու
րախութի. մինչև զօրագոյն լի
նել նմա քան թշնամեան. ոպզի
ա՛ ևսկարասցեն. նեղել զնա. վա

ԲԼ

ՎԱՍՆ ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԵ

բըն կեւոյ զօրութեն իմա.
Որպ ևասացեալն ջիւաւ. ե
թե՛ պատերազմ ցարուք ևառ
նիք զօրութի. Աշխու հեռա
յոյժամ տեսցե բարերարն ած
զորպեսաւ զսիրտն ն. սակսա զն
ամ, տալ՝ յինքն զշնորհս իւր. և
թողացուցանե զթ շնամեան.
պատերազմել ընդնմա. գիտե
մա մնոյ. ևաչաց. ցանկութե ք.
ևնանրացուցթե իբր և զնա
առանց թևոզ. ինքնուրոյնամ տկա
րացի սիրտն դժէն հայաներազ
մունս ի շնոշ մարդն. յայնժամ
բաղմապութեն ած հոգացեալ
իւրում ստեղծուածոյն. առա
քե նմա դրձը զիւրզօրութին.
և հաստատե ի իւր հեշտ լեծ
ով միխիթարէն. ոպ ևսան ա
ռեք զուծիմինեղ. Յայնժամ
քաղցր նա բանա զսիրտն. զի
ծանիցէ թենա ե զօրացուցիչ
ն նա և հաստատիչ. Եւ այնու
հետև տայ զպատիւն իբրպում
խոնարհութե սրտի. ոպեերա
նելին դաւիթ ասէ զեն ու ամ յ
հոգի մի շեալ. քանզի իվաստա
կոց ևխաղանուց որառանիրոն խո
նարհութի ևմաշուած սրտի լի
նել յնժամ շնորհն ամ սկսանի
յաւ ետել նմա զբընեւաւորան և
թեոպ պարանե սողբ անել. և զպա
տիւն ի հանդերձեալսն. ի
սր չութե համբերողաց. եզի
ոչեն արժանի յարչարանք ժա
մանակիս հանդերձելոյ փա
ռացն որ յայտնելոցեն իմեզ.
Յայնժամ սկսանի նմա այա
նել զհանդերձեալ առաջինքն
մեղաւորաց. ևայլևս ը բդում
զորոս կարեմ ասել. զհայիցե
ամեմեմաւ. Յայնժամ ... թա
րիչն զբ կուցանե նմա աղմուն
և նորդս առ խարամն սրբութե
և իխոնարհութե. ևզինքն ա
նարգս ունել քան զամենե
սեան. ևչհայել իյանդգնս եղ
բօրն. ևպահել լեզու. ևատից

տւ զ

տաղտկութիւն. և ձանձրացեալ աղքատու-
թիւն. և խնդրուածս աղօթից. և
վաստակս մարմնոյ և տքնութիւն
աչաց. այլ զա՟մ չափով և համես-
տութե՟. և ընտրողութե՟: Եղբայ
թէ միտքն արհամարհիցեն զպա-
տուիրանս հոգւոյն սրբոյ. յայն
ժամ շնորհքն ամփոփին. և աղ-
տք մարմնոյ խռովեցուցանեն
զմիա: Եւ եթէ կալցի զպատու-
էր հոգոյն սրբոյ հովանի լինի
նմա. յայնժամ զգայ մարդն թէ
պարտէ՛ անապականն մ՟նալ. և սաղ
մոսել ՟ն: Եւ այսու հետև զայս
ասեմ եթէ՛ ոչ քեզ ցեսցի որ յամ
հիւթոյ յաւիտենից այսորիկ.
ոչկարէ՛ հասանել յաւիտենից
բարութեանցն իքս ՟յս խորհուր ո-
րում փառք յաւիտեանս ամէն:
Ասաց հայրն մարկոս. Եղբ՟ստու-
թն ուսուցանե՛ ՟մ մարդոյ զճշ-
մարտութիւն. և բաղումքեն որքն
թեռնուն զնա՛. և սակաւքեն
որքգործիցեն զնա՛. զխըստ գոր-
ծելոյ զպատուիրանսն ասացի ն՟
ագիտութե՟. մի՛ խնդրեր զկատա
րումն ն՟. ի մարդկային առաքի
նութե՟. զիոչ գտանի ինոսա կա-
տարեալ ուղ. քանզի ականարե-
լութե՟ ն՟. ՟քխաչին ՟քի ծած-
կեալ կայ:

Եղբայր ո՟մն գնաց ի սկիտիս առ
հայրն մովսէս. և խնդրէր ի նմա
նէ բան: Ասաց նմա՛ ծերն. գնա
նիստ՝ խսենեկին քում. և խցիկն
քո ուսուսցէ՛ քեզ զա՟մ որչափն
դէ: Ասաց հայրն մովսէսթեորու-
նիցի մերձաւոր ա՟յ. և պարապայի
ցեն՛ բարիոք առնել. խսկ՟ թէ՛
ոչ. ոչինչ՟ե՛ արկանել զնախանձանակ
իւր: Ասաց դ՟նձ՟լ. ոչոք կարէ՛
ստանալ զա՟յ. բայց միայն ճա-
նիւք և քրտամբք. և խոնարհու-
թե՟ և միշտաղօթիւք:

Ասաց հայրն մատոյէ՛. եթէ եր
եք եղբարք գնացին առ հայրն
պամփինուտիւ. որկոչէ՛ր կեփալաց
զիհարցցեն ճեա՛ բան շահու:
Ասա

Ասաց ցնո՟ ծերն զինչ կամի-
յինեն զի ասացից ձեզ բան հո-
գևոր թէ՛ մարմնաւոր ասենցը
նա՛ հոգևոր. ասէ՛ ցն՟ ծերն գը
նացէք սիրեցէք զվիշտս առա-
ւել քան զհանգիստ: և զաղ՟ հա-
մարհանս լաւ քան զփառս. և
սիրեցէք զտալ լաւ քան զառ-
նուլ: Եղբայրոմն հարց ցնա
ասէ. որքեն բարեգործութիւնք
զիարարիցեն կէ ցիցն ՟այ: Ասէ՛
ցնա ա՟ծ գիտէ՛ զբարին որդեակ
այլ զայդ բանդ. և հարց ո՟մն ի
հարանցն ցհայրն. նիսթերիոն
որեր ընկեր մեծին անտոնի. և
նա՛ ասէ՛ ոչեն մի ա՟մգործք և
առաքինութիւնք են. ոչ հաւասարք
քանզի ասէ գիր աբր՟ համօտարա
սէր լեր. հա՟ճեցաւ ա՟ծ: Եւ եղիա
զմիայնակեցութե՟ սիրէր և ա՟ծ
էր ը՟նմա. իսկ դաւիթ հեզաբո-
նարհէր. և ա՟ծ էր ը՟նմա՛. Ասէ՛ րդ՝
որոք յայդոցիկ բարի գործոցդ
հետևեսցի անձն քո. ա՟ գոր-
ծեա՛ զնա՛ և մի՛ ձանձրասցիս. և
պահեա՛ որչափն կարողիցես ըզ
սիրտ և զմիտսքո անկեցցես ինը
մանէ՛:

Ասաց հայրն պիմէն մ՟ ծորնն խո
թերիոնի եթէ՛ ոպ օձն պըղ-
ձի զորարար մովսես իբ. ժշկու-
թե՟ ժողովրդեանն իւ՟ի այսպէս
և սա՛ լի ա՟մ առաքինութե՟. մի
յև զայն զխոռութե՟ կալով. բը-
ժշկէր զամենեսեան: Հարցեալ
եղև հայրն նիսթերիոն ի հօ-
րէն պիմենէ. եթէ ուստի ըս-
տացար զշնորհս զայս հայր ո՟
զի մինչ լինիցի տրտմութիւն ինչ
ի ժողովս եղբարցն դու ոչ ինչ
խօսիս ևլռութե՟ բառնաս ը՟զ
նա՛. զի ատաասիմանելիս. և ասէ՛ թո
ղութե՟ չնորհեա՛ հայր զի մինչ
էկի իժողովս յայս ասացի որ
միտսիմ եթէ՛ դու և յաւանակն
հաւասարեք և կամ ո՟պէս զի հար
կանի և ոչ ը՟դիմա բանէ. կամ
անարգէ զոք. այսպ՟. և դուարա
ցես

ցես մինչև յօրն յետին այսմ և
դաւիթ ասէ՛ եթէ՛ խբրև պանա-
սուն համարեցայ առաջի քո․ և
ես յամ ժամ ըքեզ եմ։

Ասաց հայրն պիմէն․ պահպա-
նու-թի պատուիրանացն․ և զգու-
շանալ անձին․ և դատել զգործս
իւր երեքին սոքա առաջինու-
թիք․ վարդապետքեն հոգւոց․
Եղբայր ոմն եհարց զհայրն պի-
մէն և ասէ․ ոպարժանէ՛ մարդոյ
քաղաքավարիլ․ Ասէ ցնա ծերն
տեսանեմք զդանիէլ․ զի ոչ ոք և
գտին մեղանու-թի զնմանէ՛ ինչ․
այլ միայն պաշտել զած․ Ասաց
դրձլ զաղքատութի և վիշտք․
և նեղութի․ և պահք սոքաեն
գործք կրօնաւորի․ վասզի գրե-
ալ է՛ եթէ եղիցին երեքին արքս
այսոքիկ․ նոյ․ և յոբ․ և դանիէլ․
կենդանի եմ ես ասէ տր․ նոյ օ-
րինակէ՛ անընչութե․ յոբ կերպա-
րան վշտաց․ և համբերութե․
իսկ դանիէլ դատաստանի․ արդ
եթէ իցեն երեքին այսոքիկ յո-
գի մարդոյ և տրն բնակէ՛ ի նմա․
Դրձլ ասէ․ եթէ երկուց գոր-
ծոց յաղթիցէ կրօնաւոր կա-
րօղ ինիցի ազատիլ յերկրէ․
ասեցնա եղբայրն ասա՛ մեզ զբա-
նն․ Ասէ ծերն որքան կարօղի-
ցես ըզանձն՛ ինձեռա գործս, զիա-
բանցես ողորմութի զիգրեալէ՛
թէ ողորմութե․ և հաւատով ար-
բէն մեզ․ ասեցնա եղբայրն․ և
զինչ է հաւատ․ ասէ ծերն․ հաւ-
ատ՛ խոնարհութե կեալ․ և տա-
նել ողորմութի․ Ասաց դրձլ․
յորոց գործոց վր սիրտք ոչ
հաստատեալ իցե․ մի՛ թողցես զբա-
նաւ զգործն զայն խորհրդս։
Եղբայր ոմն եհարց զհայրն պի-
մէն և ասէ զինչ արարից հայր․
զգուշեմ եղբարցս որ ընդ իս են․ Աս-
եցնա ծերն․ մի թէ՛ գուցէ մարդ
ի վր երկրի․ որ խոկասցէ զյետին
շունչս մահուն․ և խնդրեսցէ քրն-
նել զընկերս աշխարհիս․ մի՛ մեր-

ձեն ուր և մի՛ հակիր ի նոսա․ և իմ
քեանք անձամբ իւրեանց․ հե-
ռասցին ի քէն․ Ասաց դրձլ և-
թէ ոք կամեսցի լինել տուն յառա-
ջագոյն ժողովեսցէ զամ նիւթս
նր․ և ապա՛ սկսանիցի շինել․
իսկ որոչ ժողովեսցէ ոչ կարէ շի-
նել․ մինչ սկսցի այսպէս և մեք
ժողովեսցուք զամ առաքինու-
թիս․ զի կրօնաւոր լիցուք․ Դար-
ձեալ ասէ դաւիթ գրեաց առյո-
վար․ եթէ զգուշացիր ի պատե-
րազմ․ և յաղթեա՛ քաղաքիդ այդ-
միկ․ և աւերեսցես զդա՛․ Ես
դրձլ ասէյովար․ ըզօրսն իւր․
արիասջիք և եղերուք որդիք
զօրութե․ և պատերազմեցարուք
ըայլազգիսն․ յաղագս ժողովրդ-
ան․ որ եմք մեք․ Ասաց դրձլ․ և-
թէ տեսիլ տեսցես․ և կամ լուի-
ցես լուրսինչ․ մի՛ պատմեսցես
զայն ընկերին քո․ զի յետս դար-
ձուցմ պատերազմ իցէ՛․ Ասաց
դրձլ նախ փախիցես․ մինչ
գամ և երկիցս փախիցես և սկսեր
բորդումն եղիցիս սուր սր-
եալ․ Դրձլ ասաց պիմէն զհայրն
խառհակ թեթևացոյ զկողմն ար-
դարութե քո և գացես հնգիստ
խասակաւ աւուրս։
Եհարց հայրն թիոփիլոս զհայ-
րն պիմէն և ասէ․ եթէ ոք ունի-
ցի տր ողորմութե ըիս․ և անկայցա-
ռոտնս․ և ոչ թողցէ ինձ զինչ ա-
րարից․ Ասէ ցնա ծերն․ առը
քեզ երկու այր եղբայր․ և այն ա-
ննկիր առոտսնր․ և եթէ ոչ լուի-
ցէ առը քեզ քահանայս իսկ եթէ
և ոչ լուիցէ և դու անհոգ թո-
ղես ազօթես առ ած զի հաւա-
տացուսցէ զնա, սէր քեզ և դու
անհոգ լեր։
Եղբայր ոմն երթայր ի վաճառ
և եհարց զհայրն պիմէն և ասէ
զինչ կամիս զի արարից ի վա-
ճառս․ Ասէ ցնա ծերն լեր սի-
րել ի նր որ ընդ նաւապատէ զան զն
իւրև հանգատեամբ վաճառես-

ցես զձեռագործս քո։
Ասաց դտւրն մարդոյ որոյ հաւատացես թէ սուրբ է. մի՛ հաւատար զխորհուրդս քո։ Դտւրն անե այսպիսի օրէնս եդեալ իշխկանաւ զխափանեսցին իւրեանց ուսարտաքոյ բնութե որքեն բարկութե արտամարտութ. նա խանձ. ատելութի դատել զեղբայրն. և այլ այսպիսիք։
Եւկն երբեմն իշխան ոմն առ հայրն պաշտպանի քանզի կամէր ատեանել զնա վն բարե համբաւութեն. որեւանէր զնմանէ երեր ըինքն ևդպիր արագակ իր և ատեցնա ևսմուանեմ իտուն հօրն. Եղուեփառ առդրանն ևգրեա՛ հաստատուն զոմ բանս որեւանե՛ իբր բանիցն. և մուտ լաւոր իշխանն առապալատի տունն և ասեցնա. ահեա՛ հայր և աղօթեա վսմ. զիբազմա մեղաւ. Լուեցնա ծերն անմեղ միայն անձ յս քս. ասեցնա իշխանն աստուծի հայր. եթե՛ ըամմեղաց դատելոցեմք։ Լուեցնա. ծերն զորեալէ՛ թեդու հատուցես իւրաքանչ իւր. ըստ գործս իւր. ասեցնաիշխաննմեկնեաինձ զբանդ զայդ։ Լուեցընա ծերն ինքն բանն պարզ և մեկնե. այլ դու լուիցես խոհեմաբար. վշտացուցեր զեղբայր քո. մնացես զփոխարէն առնուլոյ. զրկեցեր զվաստակն աղաքատն. խեղդեցեր բերան անիրաւ բացեր իղաստուածի. ամաչեցուցեր զանանկն. ոչդատեցեր ուղիղ. և ոչ ընկեցեր. սուտ վկայեցեր. աշտեցեր հարստիտեցեր զիրաւն իվր օտարի. ամուսնոյ մտեր երդուար սուտ. զաւահմնս հարանց յարժեցեր զորբոց զինչս ևզաւհմանս իւրցեր. զայրիան նեղեցեր. զիւմկուն ևզհամն ասափս քանզ յաւիտենական յաւհամրէ ներ. այլ ոքիկ. և նրմանք սոցին մնացես

ցեսատնուլ զխնկերն հատուցաւմն. զիշոր ոչ բմանե ացեսզնոյն և հնձեսցես։ Այնպես և եթե բարի ինչ արարեալիցես. ևնորին ևկն կալցես. հորին բարատիկ առնուլ զվարձս. զիսեդու հատուցանես իւրաքանչ իւր զգործս իւր։ Եւ թե զայսուիկ յիշեսցես միշտ իմիտս զա՛մ ատուրս կենացքոց. կարասցես փրկչել. իբաղում մեղաց քոց։ Լուեցնա իշխանն. և գի ն չ պարտե՛ առնել հայր. ասեցնա ծերն իմիտ ածցես միշտ զյաւիտենական բարիսն. զսնհատսն. ևզա՛ն փոխ դրել իսն ուրոչիցե զիշեր. ևոչխաւար մեղաց ուրոչ զոնուտել. երմալ. անձեւ. և քուն դրացի մահու. ուրոչ են կերակուրք. ևոչ ծարաւայք ոչ րութե բնութեաս. ուրոչենախտք. ևցաւք. ևխոցմունք. ևոչ քըծիլ. ևկամ դեղք հիւանդութեց. ուրոչ կռիւ դատաւորք և դատք. ևոչատեանք. ևոչ մոլք հրապարակաց. ևոչ ընչք. այնջար իշխանութեն. ևսկիզբն ատերազմաց և արմատ թշնամութեց. այլ երկիրիցե կենդանեաց ևբնակութի արդարոց տեղիք պատուելոցն յա՛յ. ուրոչիցե մեղացն դառն մահն. այլ ա՛մ կենդանեաց. և փրկելոց և ճշմարիտ կեանս. որբ քս յս իտրմեր. ինք այսրա՛մի հաւատաց իշխանն և ասե ճշմարտապես այն այնքան սգաստացեր հայր. և չահեցայոյժ ևյինե զա. և ոնաց ուրախութք իտունին. ևդոհանայր միշտ զա՛յ։
Պատմեին մեզ վն հօրն պարիր եթէ յորժամ փոխադրեւոցեր ի ժամու եղանելոյ հոգւոյն. ասէր ցանոսիս որոյ զնոփանեին [illegible] եթեյօրէն յայնմանէ յորմէ եկի յանուապատս [illegible]. ևյինեցի սկն ելան ևբնակեցայ ինմս. ոչիցեմ թե՛ կերայ եսհաց. առանցձե

ուա

գործի խմոյ · և ոչ իմիք բանից ի
մոց ապաշխարեցի · եւ արդարյայ
դնամ առաջի այ որպէս թէ բեռնա
ւորեալ կրօնաւորութեանս կզայս
գործ · ամենէր առաւել քան զա
մենեսեան և եթէ ոք հարցանէր զը
նա բանինչ իգրոց կամ խրատու
ոչ վաղվաղակի · անձնր պատաս
խանի այլ ասէր ոչ գիտեմ զբանդ
դայդ և անցանէր իմն ասիս մի
կամ առաւել և ասա պատաս
խանի խանէր ·
Ասացին վն հօրն պամբոյի և
վն հօրն յեսայեա և վն հօրն պայ
եսիոսի թէ հօրանորդէին բան
ի բ յոյժ · վն հանդիպելոյ մի
անգամայն նիտրոյ լերինն · և
հարցեալ եղին եթէ ով պարտա
կալ եղբարցն իսկնքանայցին նը
մանեան Xգնութք և ժրութք
եզի պահեսցեն զխորհուրդս ·
արտաքին ընկերաց իւրեանց
եղբայր ոմն ձեռաց ցհայրն պամ
բոյ և ասէ · ընդերախափանեն դա ք
զիս հայր իբրաւի առնելոյ ըն
կերին · Լլսե՛ ցնա ծերն միաբա
ցիս զայդ ապա՛ թէ ոչ սուտա
նէ ազգն · այլ և առաւել ասա
ցես եթէ ոչ կամիմ բարիսա
նել ընկերին · և ոչ կարասցէ ոք
մութն քանզի նախ ժամանեաց
ած և ասաց · ահաւասիկ ձեզ իշ
խանութի կոխել զօձս և զկա
րիճս · և զամ զօրութիս թշնա
մոյն
Ասացեալ երբեմն հայրն պամ
բոյ զաշակերտս իւր իբաղա քն
աղեքսանդրիա՛ վաճառել զձե
ռագործիւր և եկեալ իքաղա
քին · ամուր վեշտասան ոմն
ինքն ասէր · և իբրիշեցին գնայր ·
կալ իգաւթիս եկեղեցւոյն մար
կոսի աւետարանչին · և տեսեալ
զնա կարգ եկեղեցւոյն · դարձ
թից և զպաշտամանց երգոց և
ապա դարձաւ առ ծերն և ասէր
եր և տեսի ես ցերն · Ասէ
Ասացնա ծերն · տեսանեմ զքեզ
որ

ԱԱՍՏՎԱԾԱԲԱՆՈՒԹԵ
որդեակ · զիշխանութեան ես · սիրե
փորձութի · ինչ իքաղաքին պա
տահեաց քեզ · ասէ եղբայրն ց
ծերն լուսաւորեցայ · յանապա
տի կոյսաստ զամ աւուրս կե
նաց մերոց և ո շնորհս երգոց ·
ոչ կատարեմք · և ոչ կարգ աղօ
թից գիտեմք քանզի մինչ եկի ես
յաղեքսանդրիա քաղաքին տե
սի զդասեդս եկեղեցականա
թէ ոպ երգեին · և արտմութի
մեծ կալաւ զիս · թէ ընդէր և մեք
ոչ երգեմք զերգս և զեղանակս
զայն · և ոչ ունիմք կարգ ժամուն
և ասէ ցնա ծերն վայ մեզ որդեակ
վն զի եկեսցեն աւուրք · յորում
թողցեն կրօնաւորք զպահպա
նութն եւ կերակուրս հոգեւոյ · զսէր
հոգեւոյն հաստատեալ բանս և
հետևեսցին երգոց և ձայնից ·
քանզի ո՞ր զղջումն · ո՞ր արտա
սուք ծնանին · յեղանակաց ձայ
նից · որպէս զի կայցէ կրօնաւորի
յորժամ կայցէ եկեղեցի կամ ի տանս
կոյս · ամբարձեալ զձայն իւր որպէս
եզն · իբրև զեզն · զի եթէ առաջի
այ · կամք յաղօթս բազում եր
կիւղիւ · և զղջմամբ և հանդարտու
թեամբ · պարտիմք կեալ · և ոչ բար
ձրաձայնութբ · և զօրութեամբ
ոք և ակամբ · զի ոչ էին կրօնաւո
րք յանապատս յայս · զի հրաժա
րին և գնացին առաջի այ կա
լով և երգեսցեն զաղօթս · և
ձայնիւ զղջացեն զբանս հե
ռի լով · և զձեռս կալ կանես
ցեն · շրթ շրթելով և ոտիւ քկալք
և եսցեն · Այլ պարտէ՛ մեզ այսպէս
կեալ առաջի այ · բազում ահիւ
և դողութբ և արտասուօք · և հա
ռաչմամբ · և զօհացողական ձայ
նիւ տալ ընծայս այ զաղօթս
մեր · ապաւէնեալն ի բանն ի հար
ցնմն : Եւ արդ պատուիրեմ քեզ
որդեակ · զի եկեսցեն աւուրք ·
յորում ապականեսցեն և լուծցեն
կրօնաւորք զգիրս ամենայն
և զպատմելոցն ք · և զմարգարէ
իցն

իցն բանք. եղծցեն զզհարանցն
գրեալսն. եւ գրեն իւրեանց յետ
մոսն. եւ ձայնաւոր տունս հեղլն
նացիս. եւ առաքինեցիս բարեպ
ըրոսսեգարձուցանեն զմիտս իւր
եանց. եւ զփոյթ ինոունս եւ իբանս
եւ ի ղօղանջմունս յայսուիկ վն
այսոր բանից աստգինս պէհարքն
մեր զիմ գրեացեն յանապատս
յայս. որքաստ բնակէ ալիցենգը
բիւք զբանս. եւ զվարս հարանցն
իմաստալթի. այլ իմոուղթս. զի
հանդերձեալ ազգն որպալ դեն.
ջնջեն զբանս հարցն. իգրել իւր
եանց. եւ այլ ինչ գրեն ըստկամաց
իւրեանց: Եւ ձանցնա եղբայրն. եւ
զինչ լինիցի հայր առ փոխեա
ցին կարգ եւ օրենք քրիստոնե
իցս. եւ չլինիցին. եկեղեցիք. եւ
քահանայք. յոյժ ամայլինիցին.
Եւ ձանցնա ծերն յաւուրսն յայնո
սիկ. ցամաքեսցի սէր բազմաց.
եւ չարախորհի նեղութն մեծ իգա
լստեանն բարեպրոսացժողովը
դոց խոռնակմունք. թագաւո
րաց անհանդարտութն. իշխա
նաց անկարգութն. քահանայք
որկրամոլք. կրօնաւորք հեղգք
առաջնորդք զանձասէրք. որք
ոչ զհաւատս պահեն. եւ ոչ զան
ձինս փրկեն. այլ սի անգամայն.
որկորոյ եւ սեղանոյ. պարապեն.
եւ կռչմանց. եւ արբշռութեց. եւ
եղիցին թշնամիք միմեանց. եւ
տեգողք. եկոռուօղք. եւ ոսոխք.
իսկազօթից եւ ամբարի ոործոց
ծոյլք եւ անգործք. իսկչարաբել
եւ մատնել զընկերն փոյթք եւ
րագք: Որ բզխորատ եզկեանս
հարանցն լսել բնաւ ոչկամին եւ
ոչնմանել նոցա. այլ եւ առաւել
նախատել զնս. եւ մոլեխ լեալ.
անուանեն. իսկ եպիսկոպոսք.
յայնմ ժամանակի եղիցին աչա
ռուս եւ կաշառառու. զոր նկն հա
ձել զմեծատանց եւ զմիտս նե
ղեն զայրին եզրկեն զորբսն.
այլ եւ մնոանեիժողովանց. անհա
ւա

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ
ւատուլթն. անսաւսկութն. յղ
փութն. ատելութն. թշնամու
թն. հեռ նախանձ. դողութն.
չնութն. պոռնկութն. մարդա
սպանութն. եւ յափշտակել զմի
մեանս: Եւ ձանցնա եղբայրն եւ զի
նչ արասցեմք յայնպիսի ժամու
Եւ ձանցնա ծերն. յայնպիսի ժա
մանակի որդեակ. որկարիցէ կե
ցուցանել զանձնիւր մեծ կոչե
սցի յարքայութենն այ.
Ասէհայրն աղիտորիոն աշա
կերտ մեծին անտոնի. եթէոք
կամի զդեւս հանել յումեքէ.
յառաջագոյն զախտսիւր ծառա
յեցուսցէ. զիորոք որուն ախ
տի յաղթեսցէ զնորին դեւն հա
լածեսցէ: Ե եւ այսպեսիցէ մա
ցեալ կայդեւն զբարկութն. Ե
թէ կալցես զբարկութն հալա
ծեսցես զդեւն. եւ զայս գրեա
իվր ամմախարից:
Ասաց հայրն սիսոյի լերդու
արհամ. բզհեալ եզկամսքո յեւա
նգեսցես իբեն. եւ լերանհոգ
յամմեսուինիցիս հանգիստոյն
սա եննամանք որձուլութե եւ
հեղգութե. ան ցուցանեն զա
ւուրս իւրեանց. եբանիւք. եւ
մտօք խնդրեն կեալ. իսկոր
ծովք ոչառնուն յանձն. զկեանս
եզվարս եզբանս սրբոցհցն բն
թեռնուն իսկզկոնսրհուզն
եզանրնչութն. զաղօթս. եզպ
նութն զպահս. եզհանդարտու
թն. զգետնու խշտուն. եզծնրա
դրութն. եզայլ Xգնութն ոչ
նմանեն. այլհպարտութե իւր
եանց սուտասեն. գրեալ եւ
աւ զվարս նոցին. եւասեն անկա
րելիե. ումեք այսպես. կեալ եւ
համբերել. եւոչկարեն իմանալ
զայս եթէուր ածբնակե. չնոր
հօք մրբոութե. եւպատուիրա
նաք իւրոց կատարելութն.
անդամ գործք. եւշնորհք. իւրը
քան զբնութիւն կատարեսցին
դիւրաւ.

Ասե

Իթ

Ասէին վՃ հօրն պախօմէի. եթէ մինչ հանդերձեալ էր փոխադրիլ ասէր ցորդիսն իւր. եթէ մի՛ ընդ կեալ իք ընտւն հերձուածողի. և մի՛ ծանօթանայք իշխանաց. և մի մեկնեսցեն ձեռք ձեր ի ժողովել ինչս. այլ առաւել կենեսցին ձեր ուել խոստաւլ. Ասաց դրձլ իբրաց խլեսցես զքանձարքո եցուեա Ասացէնա եղբայրն ոչ թոյլ տան ինձ ատնել ախորժիմ. ասացնա ծերն գրեալ կարգացն դու առիս յաւուր նեղութեան. և փրկեցից զքեզ և դու փառաւոր արասցես զիս. կոչեա դուզնա քուլորով սրտիւ. և նա փրկեսցէ զքեզ յամ փորձութենէ.

Ասաց դրձլ եթէ կնկուղն օրի նակն անմեղութե ևսքեմն օրի նակն խաչի. իսկզօտին արիու թե և քաջութէնշանակէ. արդ մեք քաղաքավարեսցուք. ըստ կերպի մերոյ և զամմիութեամբ գործես ցուք. զիմիք տցուք զօտարի կե րպ զգեցեալ.

Եղբայր ոմն եհարցանոյն ծեր ևասէ ոպ եղիցուք յիմաք յաղա գամյ. Ասացնա ծերն մանուկ ոմն էկն իմէլ ժողովոց եղբա րցն. և տուել եղև ի ձեռս բարւոք ծերոյ. զիուսուսցէ ըզ նա. առնել զերկիւղն այ. ևասէ ցնա ծերն. եթէ ոք անարգէ ըզ քեզ որդեակ ամհնեսցես զնա և նըստեալ իսեղան կերիցես ը յուխն եթողցես զլաւն. և եթէ ցէ առաջի քո հանդերձ. թող զ լաւագոյնն ևընտրեա զվատ թարն ասէ մանուկն ցծերն. մի թէ յիմարիցեմ հայր. զիասես ինձ առնել զայդ. Ասէ ցնա ծերն վս այսորիկ ասեմ քեզ որդ եակ առնել զայս. ոպ զի եղի ցիս յիմար վս քն. և աստ յիմաստ նացուսցէ զքեզ Աձ հայրդ. յայտ նեաց ծերն եթէ ոպ եղիցուք յիմար յաղագս ԱՃն.

Ասաց դարձեալ կեցցուք իվր հաս

հաստատուն. յայնժամ եղբարք և եթէ քախեսցեն զմեզ հե ղեղք գետոց մերկիցուք. զի ոչ կարասցեն տանել. և կամ ած ե լկզ մեզայլ երգեսցուք զհանդի տութե. և ասասցուք զոր յուսան իտրոպ լեառն սիովն. մի՛ սասա նեսցի յաւիտեան. բնակեա լն յեմ. Ասաց դրձլ վմքո մարդե ղև քս. և եկն յաշխարհս ո՟վ մարդ. զիփրկեսցիս դու. և եղև աղայ որպէս ոբիցայ անսկիզբն. եղև երբեմն ընթերայօղ վմքո. յայնժամ յորժամ ետուն զդիրսն ևնատտուեալ իձեռս և յօրեաւ. ընթերցանուլ. ևասէ հոգի տն. ի վերիմ. կիսասարկաւագ եղև վմ քո յայնժամ մինչ արար խարա զան չուանես ևեհան իտածա րեն զարծառս. և զոչխարս. Սար կաւագ եղև յայնժամ. մինչ գգե ցաւ զենջակ. և լուաց զոտս ա շակերտացն. և պատուիրեաց. զի ևնոքա լուասցեն զոտս ընկեր աց իւրեանց. իսկ քահանայ ե ղև յորժամ նստեր ը՟ վարդապետաց տս. լսեր ինոցանէ և հարցանէր զնոսա. իսկ եպիսկոպոս և քահա նայպետ եղև յայնժամ մինչ աՀ եաց զհացն և զբաժակն. և բաշ խեաց աշակերտացն. աւագակ լեալ վմքո. մինչ ըՀաւագակին համարեցաւ. գանեցաւ վմքո. խաչեցաւ մեռաւ խոցեցաւ. և թաղեցաւ. ևզամ կեցաց ընտկր գի. նազայ ամ յանձն ե՛առ վմ մք. և մեք ևոչինչ իւնն նախա տինս. ևյամօթս կրեմք վմնորա.

Զգոյշ լերուք եղբարք. և աւ թունս. ևզգնեսցուք զփրկու թն անձանց պարապեսցուք ա ղօթից. և ամ բարեգործութեց. ոպ զի մի՛շտ պհաձոյանայ արաս ցուք. Ասաց դրձլ աղաչեմզձեզ եղբարք. ոպզի դատարկեցիք. ի ործոց մեղացն. նոյնպէս դադա րեսցուք ևիչար խորհրդոց նե գուցէ. Ասաց դրձլ նոյնն. ե

թե

Թէ՛ւ լինիցի նմին հերձուածս այլում
եղբօր բան դժուարութե ձնա
ուրացի զայն․ եւ եթէ՛ ոչ
բնաւ առացեալ եիմ զայն բան․
դուսմի՛ յանդիմանել զնա եւ ասել
եթէ այոյ ասացեր․ առ աթէ ոչ
իբրացն կեացեն ազածութն եւ ասա
ցէ քեզ․ այոյ ասացի եւ զի՛նչ
է զիցի․ Լվասց դԴԴ մի՛ ամ բանն
հաստատացես․ եւ մի՛ ըՏմի մա
բանեսցես յամիհաւատասցես․
եփութեով հաւատացուցես․
Լվասց դԴԴ եթէ՛ յառաջ իմ ժա
մն ժող վեաչ իմ խասին եւ խոր
հեաք եխօսէաք զօգուտն ան
ձանց մերոց․ եղասանմեր յերկինս
իմերելանեք․ իսկ այժմ ժողո
վիմք․ եվաղվաղակի բամբասել
եղասել սկսանիմք զընկերս․ եւ
այսպես կառուել ով եննգու
թք քարշեմք․ զմիմեանս խիստ
խորամա ևորամեանս․ Լվասց
դԴԴ եթէ՛ նեղին մարդնմք․
զդաստիցէ՛ եաւրթուն կարօղի
ցէ եղաքտաքինն պահել․ ապան
թէ՛ այսպէսիցէ ողջախ կարողու
թիւնիցէ զգուշասցուք եկայ
ցուք զլեզուամեր․ ԴԴ ասե
աշխատել պաքաւ՛մեզ յոյժ զգո
ըծս հոգւոց մերոց․ զիջայս աս
կս ժողո վեալ եմք․ իսկմեծ աշ
խատութիւնիցէ ուսուցանել․ կա
մուսանել բանիւք․ զորինքնոչի
ցէ գործեալ մարմնով․ Լվասց
դԴԴ այսպէս բանն գործոյն․ որպէս
իմ եւ երկուց եւ երից մեղացն
բանացոյ լինէին որոր որդոյն․ ոչ
եւ փառաւորեալ յերաս․ այսինքն․
նախմնած եւ զխասեն եւ ապահա
տասել զխորհուրդն․ եւ ամա
սեւզհաստատեալն․ իսկ չորրորդե
կատարեալ զմեղսն զորխորհեալ
ներ․ յորմէ ոչ եւ դարձցի բար
կութենէ եթէ ոչ ըստապաշխա
րի․ ըստմանք․ ապաշխարեսցէ․
Լվասց դԴԴ յորժամ ուրեքզ
պահպանութեան ութիցի կրօնաւո
րի․ դէ քանդրբ նակեսցեն․ եկյա
ւել

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ

ւեղուն վասն բազմաց ժամանա
կեաց սովորութիւն զբնութեան․ զօ
րութիւն առնու․ եւ ասացեալ իմն
հեղգա գունիցն․ Զամ կերպա
կաւք զոր փակեա սիրտութբ․ ա
խորժեսցես մի կերպեսցես եւ աս
տուել․ մինչ ողջեցես մարմնով
այլ զկարեւորն միայն եզամ պա
նողական հանդերձ մի՛զգեցցիս
իսկ յորժամ մերկ իցես զգու
շալն յամ․ քեզ գոհանալով ըզ
գեցցիս․ եկերիցես եյամ գու
ծս եխժամու գոհացիր զամ․
Զկարգ եզնե եզանեսակ կրօ
նաւորական ունիմք կատար
եալ․ այլեւս եւ կրօնաւոր ոչ
եմք․ այլ արխատուք ծեղբարք․
եբանասցուք․ ոմ զիմի տեսակ
օտար զգեցեալ լիցուք․ այլոզ
կնիքն քի բ ՊՃցուք․ այսինքն
զխոնարհութիւն նր․ զապաքան
կրօնաւորիկ սրբազմել մինչև
իմաս պր եւ ենձանձրութեան կարծ
մտութե․ եւ ասաս ել իժամու
աղօթիցն եւ եթէ կամօքն այլ օգ
նութեան նորին այսորիկ յաղ
թեսցես․ զայս լինիցիս յանձնա
հաճութե․ եյամբ ապաստանութեն
թէ․ եմխիթարութեան դիւին․ եւ
ասացեսցի որհուրդութեանց
որոյին զուն ինքնիր վասա
կին չիծօղք նր․ եթէոչ ինքնիցե
մարդ․ բայց հող եմիսիր յիսես
ցես եղազմ․ եթէ որ սմաւք
սասունեն հակառակ կայ եւաս
տնորհս խոնարհացք․ Լվասց ՊՃԴ
եթէ՛ հանդերձեցես իբրուն․ եւ ամ
թեալ յարհեցես նման թէ՛ այլ ինչ ա
րասցես․ եթէ դամ միշտ ունի
մխս առամն աչաց քոց․ եւ ոչ միով
իւիք կարասցե թշնամին երկե
ռուցանել զքեզ․ եւ եթէ հոր
հուրդք քո նասցեն․ անմեղնեւի
ըայ զօրութե այ Չշմրտեալս
նազեն ըրէտ․ դիպուաեւ կրօ
նաւոր զիմ եփէցի հետաքրքիր
եւ չխտրղաւանօք․ ոչմամնօղ
ոչ չարախօս եւ ոչ դայթակղեցու
ցէչ

ցիչ այլոց ոմանց։
Եղբայր ոմն եհարց զհայրն պի-
մէն եւ ասէ. ասա ինձ բան որով
կարացից կալ։ Եւ ասէ ցնա ծերն
փութացիր հանապազ աշխա-
տել եւ գործել զբարիս եւ կեցցես
զի զայս իշխանութիւն ետ խնդրել ի մարդ-
կանէ ած. որպէս հաւաստեացէ սբ
գրոց. եւ զգրեալսն խնամին արա-
ցէ ըստ կարի. եւ դրձլ զի հնա-
զանդ լիցի առաջնորդաց. եւ հա-
րանց հոգեւորաց։
Եղբայր ոմն եհարց զնադրէն ե-
ասէ. զի՞նչ արարից հայր զի ա-
տերագահն տր իս խորհուրդ բիմ.
ելանել շրջել եւ տեսանել դեր
նաւորս իմ եւ րինա։ Եւ ասէ ցնա ծե-
րն. եթէ՛ տեսանես զխորհուրդ-
քո. ոչ զիյաշաղս նեղութե. եւ
պակասութե պիտոյից մարմնոյ
քո. նեղէ՛ հանել զքեզ խսենե-
կեն քումմէ. արա՛ դու մխիթա-
րութիւն անձին քո խսենեկին
քում. եւ ոչ բանա՛ դատեսցէ զ-
քեզ ելանել ինմանէ. իսկ թէ՛
իշահ անձինքո կամեսցիս դը-
նալ առ ծերսն փորձեսցես նախ
զխորհուրդ քո. եւ այսպէս եւ
ցես արտաքս զի. ոչ այս ես ինձ
րոյ ուստմէ. եթէ յորժամ ասէր
ցնա խորհուրդ իւր ելանել ի
տեսանել զեղբարսն յառներ.
եւ առնոյր զմախաղիւր եւ ելա-
ներ շուրջ անցաներ. մինչդամ
զինդաւ իւրով. եւ այսպ մտեալ ի
ներքս եւ առներ մխիթարութի
ծառայից. այսպէս առնէր երա-
նելին այն. եւ ոչ մեկնեցաւ իւրէ
զւոջէն։
Ասաց դնլ որոգայթք դիւաց
են գրեալ ի մջ կրօնաւորաց կա-
նայք եւ մանկունք. ընտրեցէ՛
զինի եւ մանուկ եկին. այդ եւ
անդ ոչպիտոյից առ ի կորուստ
նել զկրօնաւորս։
Եղբայր ոմն փոյթ նստեր եւ լը-
ւեր մշտ դատարկնութի. որը
թոց հարցն. եւ փութայր նմա
նել

ՎԱՍՆ ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԵ.
նելնց. եւ կարծէր եթէ առանց
մեծի աշխատութեց եւ ջգնու-
թեց կարօղէր ուղղելզնս. այս
պէս զիւղոն տայցէս զանձինքո
զոմն ոչ ջոյն պատերազմել ը̅ն̅
մրում. ոչ զինք յագեցուսցես
զորովայնքո. եւ յորժամ զայսուղ
զեսցես օգնականութի ած.
դրձլ աշխատոտաց զմի եւ ամեմի
նչեւ տեսցէս ուղղ իւրեւ զեշ
նամնուոյ. զհպարտութի. եւ զամ
բարտաւանութի. եւ յորժամ զէր
կուեսնս զայսոսիկ բարւոք ու-
սանիս զատունս. յայնժամ ճգգ-
նեսցիս. խակերրորդին եւ
բաղձացեսցես իբր նզամնիթա
ընչից կենցաղոյս. եւ վստահա-
ցոյ յած զանձինքո. եւ հաւատաս
ըստուգապէս. զի եթէ դերե
քինս զայսոսիկ ուղղեսցես մար-
ուրախութբ. ընդ առաջ ելանէ
քի յորժամ գայցէ փառօքհոր։
Ասաց դրձլ եթէ ոչ նախատես
ցես. ոչ կարասցես սիրել. այս
ինքն. զի եթէ ատեսցես զմեղս
արասցես զարդարութի. ոչ եւ
գրեալէ եթէ խոտորեա ի չարէ
եւ արա զբարի. ի յամ ժամ. յամ
իրս յօժարութի խնդրել ի
մն զիարդամ իդրախտին կալով
եւ անց զպատու իրանցնայ. եւ յոր
ժամ ի նստելով պահեաց դև
մնայ զինատարեալ յօժարութի
բարոյ խնդրել ած իմաստոյ եւ
զիմ շտ երկիցէ ինմանէ։
Եղբայր ոմն փորձեցաւ եւ նա
ցեալ առ ծերոմն եւ պատմեաց
նմա զփորձութի որ կրեաց։
Եւ ասէ ցնա ծերն մեծ ընդունեցէ
զքեզ փորձութիւն. այդ որպէս
ահեաց քեզ. բանզի յորբանն տե-
սանեն թշնամիք մեր. զհոգի
մարդոյ ելանել ի վեր. եւ առնին
առաջ. դժուարին եւ առաստրինդաւ
ջանձիւ կռուելով. եւ դիտա-
ցես ստուգապէս եղբայր զիան
հնարե՛ եթէոչ անդրիծ ած. եւ
հրեշտակքիւր. ուրվնիւր փոր
ձու

ձուլթնիցն· բայց միայնմի՛ դարձ
րուցես բազում խոնարհութբ
անուանել· և կոչել յօգնականու
թի· զբարձրեալն և զողորմածն
ա̅ծ կայն· և յորժամ դիպեսցի քեզ
պատահեն ինչ փաղփաղակն յիշես
ջես զօգնականինքո զօրութին
խոնկարութեքո· և զթշնամեացն
քոց զչարութին· և աստուածապես
գիպեսցիս օգնականութն իփա
ռաւ նոյ·

Ասաց դ̅ր̅ձ̅լ ծերն զորօրինակ ի
տուն օտար ոչկարօղե՛ կացուցա
նել զոքայրք եթեոչ հարդանի
ցե զտ̅րտանն· այսպես և թշնա
մին· եթեոչ մատուցանի· յանձն
ոչկարե՛ միանել։ այլ դու աղօթե
լով ասասցես· տ̅ր դու դիտես·
թեոպ̅ ատացարզիս· իսկես ան
բան և անմիտ անասունեմ և դի
տեմ և ոչինչ· դու արկերզիս ի
գունդս յայս ոչխարաց քոց· կո
չեցել զոզ· դու կեցուսցես զիս·
ոպ̅ և գիտես· զի ես ծառայքո
եմ· ծառայ և որդի աղախնոյքո
փրկեազիս ըստ կամացքոց· զի
օրհնեալէ՛ անունքոյաւիտեան։

Ասաց դ̅ր̅ձ̅լ եթեոչ իւիք կարե՛
բանտնալ· ոքօգնական զ̅յս· բայց
միայն աշխատութբ· և ձ̅ն̅ու
թբ· բազմաւ և խոնարհութբ·
և անդադար աղօթիւք·

Ասաց դ̅ր̅ձ̅լ եթեպարտ՛ կրօ
նաւորի մինչ յայլոյ կրօնաւորի
իցէ· զիստոր և յերեկոր նայիցէ
միշտ· և զիմի՛ նայիցէ՛ ընաւ յերե
սս մարդոյ· և ստուածել երիտա
սարդի· իսկմինչ միայնիցէ· պար
տէ՛ զմիշտ յերկինս իմեր հայ
եսցի· առ ա̅ծ յոյժ զգուշութբ
զխոյոյժ դժուարին և երկնչին
դևք մինչիմեր նայ[?] առուք ա̅ռ
ա̅ծ։ Ասաց դ̅ր̅ձ̅լ եթե ա̅ծ զմե
ղս աշխարհականաց համբերէ՛
իսկ յանապատս զմիանձանց մեղս
ոչ՛ համբերեսցէ· տեսեք ո՞վ էզ
բարք· զ՛ոչ ըստ աշխարհական
աց դատին կրօնաւորք քան
զի

զի որյաշխարհի կենան պատճա
ռս բազումս ունին· իսկմեք
զի՞նչ պատճառս դիցուք ա̅ծ̅
մարտապես ահագին՛ հուրն·
և բազումեն տանջանք այնոցիկ
որդիտեն զկամս ա̅ծ̅ն և ոչ առ
նեն· այլ զիւրեանց լնուն զկա
մս· քանզի որփափկութեց· և հա
մոց ունայնութեց· և աշխարհա
կան հեշտութեց· և հանգստե
ան տան զանձինս իւրեանց·
պատճառս ստութե· խարդախ
են և ասեն· եթե վ̅ս տկարութե
մարմնոյ ստանամ զոսկի և զա̅մ̅
նիւթս երկրաւորս· ո̅պ̅ զի հո
գաւեսցիդբարիոք զմարմինիմ· և
ստուգա̅պ̅· յ̅յ̅տերըստբանիցնոցին
եթե՛ զպիտոյան մարմնոց միայն
հոգան։ Այլ քան զխոյէ պարտ
կրօնաւորի բազմութե ընչից·
և ոչխաշխարարութե կերակրոց·
այլ զմիայն զկարեւոր պէտս մարմ
նոյն· և զի զդիւրաբարն ստա
ցի այսքիսքն զհարկաւորն։ Եւ
արդ ուրեն նոքա որքանչափ ի
նչս ժողովեցին· և դեռևս խնդ
րեն· և որքան զայս կերակուրս
ու տեն· և ևս այլոցն· բազմա՛ հա
մ՛ոզն ռանկան։ Դ̅ր̅ձ̅լ ասաց· ե
եթէ՛ աշխատեսցես· մի՛ առցես·
զորայլք բերեն քեզ· և թեառ
ցես զայլոցն· մի՛ աշխատիր· զի
մի՛ նչփոթս արկցես զքեզ։ Եւ
թէ ախորժել իցէ՛ այնորբերին·
քեզ ինչ ք· և առեր և գնծացեր·
և ոչ խոստացեր թեքանի պատճա
ռ ո· և քանի ախտս բարդեցեր
քեզ· քանզի սակս· այնորիկ բե
րին· եթէ կրօնաւորն և դուոչ
ես· այլ չար քան զաշխարհական
նքն ես և դատա՛ պարտես ընդ
քանզի բազումք յաշխարհական
նաց սրբութբ· և պարկեշտու
թբ կեան և ոչյուստե առնուն
թիւրս։ և ողորմութիւն բազումս
առնեն։ իսկ դու զգինս մեղաց
առնուս յամենեցուն և մտօք և
մարմնով պիղծես· և ոչողորմիս
կամ

կամ հօր· այլ որ կրամոլլիս ալէխ նիս· Եփափկանաս Եարարեր զ տուն այ տուն վաճառոյ· Եթէ մարթէ լիս ասել տուն պղծութե Աւազականոց· Եկեղեցակաքան զի հարկէ· զի ուրաքանչ իւրն ասաւլ յանուանէ զգործս ունայնութ(եան)· իբր զհուսցուք զնորին նենգութիւն Եփախիցուք ինոցանէ Եկեցցուք· քան զի կարծէն ոմանք իմէնէ եղբարք· թէ միայն զգենումք զանուակս զայս· կամ թէ՛ ասեմք միայն մր մր· կամ թէ՛ անուանիմք կրօնաորք· յայնժամ եղիցի կատարելութի· ուխտի մերում: Լուր բարե աւեմձեզ եղբարք· եթէ՛ ոչ են ամենեքին· զգուշասցուք քանձանց չորքան զանցաւոր· աշխարհիկ· Եքան զանօրէնս դատապարտիմք Ե անկանիմք խոանջանս յաւիտենից· Եխորխորատս· դժոխարին· ուստի ոչ կարասցուք· կարդալ առ ո(ւ)րացմեր յորմէ՛ երկնչել պարտէ՛ բազում· խոնարհութի· քանզի բազումք յեղբարցմերոց նմանեն իբրթէ խոնարհէն· Եկըրոնաւորաբար կեան· այլ զկամս իւրեանց խնդրեն կատարել· Ե կամացն այ ոչ հնազանդին· զի ըստ կամացիւրեանց գնան Եունայն շինթիւք· խարբալին Եկորուսանեն զանձինս իւրեանց· զորս ուին այ զկորդ խսակս ապաշխարութեն զորփոքրմի յետոյ Եխընդրեսցեն արտասուօք· Եոչ գըտցեն: Լսացդ դ(ա)ս(տ)ի(ա)ր(ակ)ի ամզգուշութ(եան) փութա՛ զի ո՞ մեղիցես· զխնդրեսց կեալնյանձնաքո զած աներկիւցես Եփարեսցես յոգւոյքումէ: Նմաց դ(ա)ս(տ)ի(ա)ր(ակ)ի ամփոփեսցուք ոմ եղբարքեւարթունս լիցուք Եպարապեսցուք աղօթից· ո(րպէս) զի կեցցուք գործեսցուք զբարիս զի հաճոյ լիցուքայ· նմանեսցուք զինուորի· որվառի իպատերազմի որոյ ...ինչ հոգայ: քանզի կեանն յոռն Եորմարդ հոգայ· զորս մի այն

այն· որոց նմանօղք լիցուք· զի որդբանն այպահէ նա յամբ բնակի· քանզի գրեալէ՛ բնակեցայց ինսաւէ զէց նշան· Անո քա եղիջին ժողովորդիմ:

Եւ կին երբեմն եղբայր ամնորբնակեալեր խանձնակս· առ մի մն իհարանց· Եպատմեաց նմա՛ զխորհուրդս իւր որ նեղեր զնա: Լսաէ՛ ցնածերն Եդուլթողեալ էս եղբայր զմեծ գործ անձին որե՛ երկիւղն այ· Եառեր իձեռին քո լուսյ· եղեգնեա՛ ըախ ըախեալ որէն չար խորհուրդք գնասցեն կալցես իբեզ հուր· որէ՛ երկիւղն այ· Եյորժամ գայցէ՛ մերձենալ առ քեզ անառնինչ· իբրև զեղէգն կիզեսցի իհր(ով) Ոյնյայնժամն վ(ա)ս(ն)կիւ չէ՛ կարօղ· մերձենալ ինաչար ...ուն զերկիւղն այ· Լսաց դ(ա)ս(տ)ի(ա)ր(ակ)ի մի վերդապետել յառաջ քան զժամանակն իւր· ապա՛ թէ՛ ոչ զամաւրս կենաց քոց պակասեսցես իգխութենէ:

Եղբայր մն եհարց զծերն Ե ասէ՛· ասա՛ ինձ· հայր զինչ բարի գործեցից· զի արարից զկամս այ: Լսաէ ցնա ծերն որդեակ Եթէկամիս տանել զկամս այ հրաժարեա յամ անիրաւութենէ· Եյաղագահութենէ Եյորժամ միրութենէ· Եյամ գործոց չարեաց մի հատուցանեն չար փոխանակ չարի· Եմի նորգեր զանարգ իչնքոմ իպատակեր զապատի... անքո· Եմիամենեւ ընդ մնիծօղան այլ միշտ արդեւ զամն ասացեալն Թողեքաւէ· Եթողցի ձեզ· ողորմեցէք Եողորմուլթի գտջիք: Եւ զայս կխասաչիք հատաստուն ո(րպէս) զի աչ քմն բ ի բաղատիկ լուսաւոր քան զարեգակն· Եւ տեսանեն զա(ստուա)ծ որդի քմնորդեանց ոչ ինչ կարօղ լիցեն թաքչել ինմանէ· ոչ միտք Եոչ խորհուրդք Եոչ ինչ ծածկեալոց իւրոցի. Ե ասուցգածս պարտա՛ մեզ

մերձեալ առաջի աթոռոյն այ·
եւ առցուք իւրաքանչ իւր զգոր
ծս իւր· վճայտորէն պարտակա
նեա որդւոյ ծառայել նմա· ա
հիւ եղբայրութբ· եւ բազում զգու
շութբ· որպէսքն տէրն· եւ աշակեր
տքն իւր ուսուցին մեզ· զգզգաս
տք եղիցուք· եւ արթուն յաղօ
թս· եւ բաղձք եախոյնանք իպս
հս· եղիահիւ եղողութբ· աղա
չեսցուք յամծամ· զամենատեսն
ած· ոչ առ զմեզ իմորձութի·
քանզի նաասաց· եթեոք կամես
ցի· ուսուցանել զայլս· նախ զ
կեալնիւր հոգասցէ չինինքնկը
թեսցէ կոնխաւ զպտուղ վայ
դասպետութե իւրոյ· զինը զան
ձնիւր ոչսրբեսցէ նախ· ոպ կա
րասցէնա զայլս սրբել· Եւ որ
ինքն արծաթսիրութբ· ըմբըռ
նեալիցէ հաւաահութե գիւեն
խեղդեսցի միշտ ոպկարասցէ
ուսուցանել զայլոք ողորմած
լինել· Եւ որոք ընելոյ· եվա
ճառելոյ տալոյ եւառնելոյ պա
րապեալիցէ· եյամ կենդաղոյս
հոգոց· եւունայնութբ ծախել
զաւուրս իւր ոպկարիցէ ուսու
ցանել այլոց զյաւիտենականն
բարիսն· զինթե ինքն որվար
դապետն եթող եւիբայց ձգե
աց զերկնաւորն զայնգործ եւ ի
կենցաղոյս· եւյանցանելիս մա
ըեաց զանձնիւր յայտե զիմա
յակերպեալքն· եւհետեւեալքն
նո· ոչ բանից· եւուսմանցնո· այլ
գործոց նո հետեւեսցին· եւ
տաւել ուսանին նոքա ինմա
նե մոռանալ եւանտես առնել·
զյաւիտենականն եւզամ հոգս
իւրեցծախել իխոսափանել իներկդ
որս· ի սկզբայնպխսի ուսուցիչ
ան ասէ ած· դու· որ՞ բնաւպատ
մես զարդարութիւ· կամ առ
նուս զուխտիմ։ Զիդու ատե
ցեր զխրատիմ· մերժեցեր եյե
տս ընկեցեր զբանս· Եւդար
ձեալ

Գ.Լ. ԹՈՒՂԹ ԵՐԿՐՈՐԴ

Ձեռաւ ասէ վճայտորէն վճարոյ ա
նուանիմ հայհոյեսցի բարին ու
սուցանել· եյոյժ բարի այլոցն
ժամբ արիցէ· յորժամ նախինքն
անիցէ· զորինչ այլոց ուսու
ցանէ· եբանիւր հաստատասցի
իգործովն եւըութե ծանի
ցի· իւրաւապէնութեին քանզի
երանելի այնոքիկ որ ուսուցանէ·
այլայն որ առնէ եւուսուցանէ·
եւշբայր ոմն եհարց ծերոն· եւ
ասէ ոպիցէ հայր վիրոք յերկ
րի· յաշխարհականքնեն պահոյ
հե զդեւն· եյաղօթս ծուլ· եռա
արք ամ զգուշութեց· եւսամե
նա՛ համ եբաղում կերակրովք
ինուն զորովայնս իւրեանց· եւ
ը զանկութեց ախտից իւրեանց
զնան արբենան· ամուսնանան·
ծնան· պոռնկին· գնեն· եպա
կս առնելոյ եաալոյ· ուտեն
զմիմեանս· վաճառեն· խաբեն·
վաշխեն· գողանան· սպանանեն
եյերդմունս· եխօսուտ յերդ
մունսեկիկուխ· զօրն ողջոյն ծա
խեն· եոչ անկանին· առաջի ու
մեք· եոչասեն թէ մեղաք· ոչ ա
պաշխարեն· եոչիհոգորդութեն
նէ սըխորհրդոյն մեկնին բա
ան· իսկկրօնաւորքս պահոց ե
աղօթից հետեւելով չարչարանե
լով զերանախշտելով· եխաբա
ցն զդենլով· եզամ հանգստու
թեց մարմնականաց· մեկնելով·
եդեռեւս ողբամք· եկոծիմք ա
սելով եթէ կորեաք եւաք յար
քայութենէն· եպարտական գե
հենին արարաք զանձինս· իսկ
ծերն հառաչելով· խորոց սր
տէ ասէ ոնա բարիոք սասցէր
եղբայր եթէոչ անկանին առե
հին· վասզի սատանայ նանկան
իդառնագոյն անկումն· եոչ եւ
յառնել կարող նեոչապտենուս
տի կամիւր անկան· քանզի զի
նչ հոգաս զնա· Ձանել զայ
նոսիկորմիշտանկեալկանխատոր
որքոչ երբեք յառիցեն· իսկկրօ
նա

Նաւորք երբեմն յաղթեսցեն.
եւ երբեմն յաղթին. երբեմն ան
կանին եւ երբեմն յառնեն. նեղին
նեղչին պատերազմին. եւ պատե
րազմաւ լինին. այլ յամփ. ի պա
տերազմելոյ դիւացն. ոչ դադա
րեն. իսկ փողփոքն յաւուրքն
մարտին. հարան եւ անկան եւ յաղ
թս. առաւել անմոռութեան. կան
քանկոսմն այն եւ ոչ կործել կա
րասցեն. եթէ անկեալ դնին.
իսկ ոգի զնծանիցես որդեակ.
եթէ մեք որկորթեմք. եթէ կը
րօնաւորքեմք. թեպետ եմք. այլ
հեռի եմք կատարելութենէ
կրօնաւորաց. եւ պարտ մեզ ող
բալ միշտ. այլ եւ մեծ ա մեծ հար
քն եւ ճգնաւորքն. եւ հեռացեալ
քն. եւ անապատաւորքն եւ կատար
եալքն. պարտ զիւրեանց ն. եւ
ողբասցեն. իսկ եթէ ըէ՞ր. յոյ
ժյես իմաստնա պես. էշասցուծ
եթէ սոուլթի իսատանայէ եւ
որ հայր իկինմարդ եւ ցանկանայ
նմա կատարեալ չեւ ցօղէ. եբար
կանալ եղբօրն. մարդասպանու
թիւն. եւ ըստ դատարկ բանին. պա
տասխանի տալ պարտի. լէ՞րդ
ո՞ւիցէ այնպիսին ոք. կամ ո՞ր
գտցուք. այնպիսի մարդ որ հե
ռացեալ իցէ յամ ախտից. եւ ո՞չ
զփորձ սորութե կրեալ. եւ ո՞չ եր
բեք ցանկութի է մտանի ի
անց եւ ոչ երբեք բարկացաւ եղ
բօրն իւրաբարութեց. եւ ոչ
բան դատարկել իբերանոյ նո
րա զխնդոյանիցի պէս ամալ
խարութե. էր զայլս խոսացես
որոյ կատարել այլս խայսեսցէ
զմեծն իւր եւ տացէ զինքն իխո
նարհութի. եւ յարհամարհանս.
եւ դնէ զինքն ամ ձաղանաց. իւր
զի նախատեսցեն զնա ամեքեն
եւ կատակեսցեն եւ լինքն ահու
թի. եւ խոնարհութե. հոր թե
րեսցէ յառաջս այ. ի զգամի՛ բո
ւա ինչ խնդրեսցէ մարդկային

ոչ պատիւ. ոչ պարծանք. ոչ ըմբռնե
լի. եւ ոչ զգեստ. այլ այս կարգա
ցէ նախանձաւոր ճշմարիտ լի
նել. այլ դու զանձն զործել զ
բարիս. եւ մի երկնչիր ի տկարու
թենէ քումմէ. լուսոյ դրանն
րն. եթէ հրամայեսցէ յաշխար
հէ յաղթասցես. եւ հեռացար յըն
տանեաց. եւ յազգէ քումմէ. մի
թողցես զմիտս զողորմութի ի
սիրոյ քո եւ մի գթասցիս յարտա
սուս մօրքո. կամ հօրքո. կամ եղ
բօր կամ քեռ քո. եւ մի յիշեսցես
զնա՛ ի կնոջէ իմիտս քո. եւ կամ
զայլոյ ուրեք կնոջոր տեսանս
ի յիս իմացին քում զիզաման. ինչ է՛
ինչ ազգ ուրասցիս յաղագս. ս իր
ոյ նորա. եւ այն մտայն յիշեսցես.
միշտ զօրմահանեալս. յորում եւ
ոչ միոյ ինոցանէ կարօղիցէ օգ
նական լինել քեզ. լուաց դուն զ
զորօրինակ իմարտի փորձեսցի
հզօրն այսպէս. եւ պատերազմի
խորհրդոցն փորձեսցի. կրօնա
ւոր. եւ պարտ զինիշտ իյերկինս
իմէր համբարձեալ ուն իցիզձե
ռս իուրե եկեղեցերի. եւ նորա
խնդրեսցէ զայն օգնա կանութի.
Ասաց դրան մէկ մտանէ ըմբի
շն յառաջարեկ մարտին. մերկ օ
ծանի ձիթով. եւ ուսանի. իվեր
կացուցէ. զմարտն. եւ գայ պատե
րազմելիցն իւր. ըդեմն հանդի
պի. նմա. եւ ուխտել զձեռս ըմ
բռնել զնա զիյաղթեսցէ նմա. եւ
դու ծանիցես յանձն զիրքեզն ը
կարէ զառակ. ի մերբակացուն ա
մենեցուն ամէն. որպէսմէզ զօրու
թի յաղթութե. եւ ըմբիշնեմք
ենք. եւ զիմամարտքնմերդ եւ քնէ ն
եւ ուսուցե հարստութի. աշխարհ
իս. ու ե ասնես դու զհմտութի
թշնամոյն կարծես դու մերկ ի
մարտի եւ յաղթեսցես նմա. քան
զի որով մտք ծանրացի. ինչ
թոյ երկրի. ոչկարե կրել յոգի
իւր. զբանս ասնիւ թս կրօնաւ
որականն. Ասաց դրան էր ամե մը

շունչ երկրագործ մեծամ տունկոյժ եկամէք ուսոյ ցանել որդւոց իւրոց զմշակութիւն իւր. վա այ արհեստաւորըն որդեակք իմ զի մեք որպէս հարստացայես քան զհարունիմ. եղուք եթէ լուի ց քինձ. հարստանայք յոյժ. և նոքա ասէն ցնա դու չես քաջեղ հայր. զի ուսուցանես մզ իսկ նա հնարս գործեր զիմի հեղ գացին. Եւ անցին և օր լինչ յա մին որդեակք. եթէ ըզհանդի պեսցի յօլն յայն մեկ. իգործս հարստացի յոյժ. իսկես իծե րութիւ տարսամեալ մոռացայ. զպատկեր անուրն. եթէ որիցէ այլ դուք մի հեղգայցիք զամ ուսուրս ամին գործեսջիք. զիմի գուցէ օրն այն մահուան զանգա րացուցէ զձեօք և ոչ գտջիք իւր որ ծս իմս և որ ունայն լինիցին վիշտք. Եւ ըստ ձեր ամենողջոյն Նկ յոպես եմէք եթէ միշտ աշ խատեսցուք գտանեմք զճանա պարհն փրկութե.

Եղջերու մի եհարց ցծերն եա ւե ցնա. ըեր յորժամ երևնեմ ի գործ ծուլանամ առնել զշահս հոգւոյ իմոյ. Ըշնէ ցնա ծերն վ՞զի ոչ կամիս կատարել. զբանս գրոցն որպէս եթէ աչ հնծ ցիցզ տր յամ ժամ յամ ժամ աչհնու թիւնք էր երան իմ. քանզի եթէ իտան. և եթէ արտաքոյ. մ՞եր բեք զաղարեսցես. յաչհուծ նէ և իփոխանենութենե աչ. և մ՛ միայն բանիւ. այլ և մտօք և գոր ծովք. փառաւորեա միշտ զմր քո. զի ոչ կարէ պարագրել և ոչ պեսիլ մծ ը առ ղեաւ. այլ ամ նայնիւ. և զամ լինու զօրութե իւրով.

Պատմէր մեղ եղբայր մի. եթէ հարցի ծեր մի. և ասացի եթէ զի՞նչ արարից իծուլութենէ իմմէ. Ըշնէ ցիս ծերն եթէ իշ լեսցես յարգարակե քումէ. ըղ փոքր զայն չնուշ. որէ ծուլու թե

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ

թե. մեծա մեծ արտորայս լի նիցի քեզ. Ըշնաց դրձլ ծե րն եթէ ուսմէք աստացես բանս կենաց խրատու. զզնուծի և արտասուօք. և հեզ ձայնիւ. ա րասցես լաւղին. ապա թեոչ մի աստացես. զի մ՛ մոռցիս. և անձ գուտ լից իս յորժամ օտարոտի բանիւ. քզոյլսբժ չկե լկ ումեսցիս Ըսաց դրձլ. եթէ ոք և եր թիցես. զգուշ կացցես քեզ. ձ յիշեսցես եթէ բոյն բարի. զի լուիս ձագուց. ցօղ օրհնելն նո ցա. այսպիսքն եթէ կրօնաւոր ոք և երթիցէ բնակութենն րա. բայց միայն քննասցէ կատար եւ զ կանոն իւր. և զժամսիւր զտուընջեան և զգիշերոյ. և մ՛ հեղգասցիս յիշել իմոյ զբա րիս եւ յամենեցուն յամի վիշտս ունիցիս. առաջի այնց քոց. իսկ այսամ առանց մեծ ի աշխա տութեց ոչ ուղղեսցիս.

Ըսաց դրձլ. լերուք իբրև զու զն որք արձցես զմեղսքո. և ա ձել իքեթ. հեռանասցիս. այնո րիկ ոզգիտէ զձանապարհս այ. և տանիցի զքեզ. Ըշնաց դրձլ. եթէ պտուղն արհամարհես ցուք. իմեծա մեծն անկանիցի մք. իմիտառ զբանս ծերոց եղիցէ իմէնք. անկարգաբար իսկայլոք. յանդիմանեաց զնա. իսկնա դրձլ մերժեաց յիւրմէ. զ րկիւղ ևասէ եզի նչ թեծի ծաղեցա և իսմանէ ծ անի լէկ տութե. և իլկատութենէն ծնա նին բանք առեղք. և իբանիցն լի նին գործք ամօթոյք և անօր նութե. և յայսպիսիս փորուեղն յայնցանէ զմեծամ մեղս. իներքս մուծանեն. յորդորեն. և ի մեծա մեծ նմեղս իվերուծենոյն ահա ռեն բանդի որմեղիցէ և ատաշխա րեացեն. կոչեցին. ընդ իւրեանց կենեցն. և կեցցեն մարդն. իսկ որ անյոյսն լինիցի զնէնի միղա նացն. նախապատ կորիչն. մ՛ մի աս

ռանւոյք · եւամենայն առնենք զյան
ցանս փորձունս · զիմի իմեծ ա՛
մեծսն անկանիցիք · զինանդու
թէ ՟Է՟ առնեն ՟Ժ՟ մեղ եզայսասին
դեքն զիւթէ յայտնի եբևեքին ·
պատրանք խաբեութե նոցին ·
գիւրաքար պատեպաղեալ լինե
ին · եւպաղթելի · եեւ առաւել · ե
թե արթունք · եզգաստ քլի
ցուք · ԼՀրգ՛ գիւրագոյնեցեւ քան
զի ան · զինհեալ զօրացոյցզմեզ
՟Է՟ գեմ անաւրեն · զիմի եղեռ քեն
ինչ զանց արասցուք քլու բեեզինչ
ուսուցանեմեզ փրկիչն եասեոր
աե ցե զք այր իւր մինոք պաշ
տակնա լիցի գեհեան հրոյն · ե
որակամ միայն հայի անատակ
աբար շնայ · այսպես եծուլացե
լոցն վայեցէ ասե · եԶդասաըկ
բանի · ասացեն համարս մ՟Ե՟ այսոր
ինկ արդարն յոբ · զմտածել մե
ղս որդեացն · բաշեր զըն ծայս
քաուութե · մատուցանելով ·
Զայս ամ · փորձեսցուք եղբա
րք · եզգուշասցուք պատերազ
մացն · թշնամոյն · զիմի եքբեք
անկցուք ինասին ·

Լնայց դ՟Ե՟ Հ՟Է՟ ծերն · անհոգ ·
մարդոյ · մինչուն իցի · զքաղցրու
թե կենցաղոյս · եթե՛ ունիցի
զքաղցրութեան · Եւ դ՟Ե՟ եթե
որ ճաշակեսցէ զքաղցրութե ան
ատեսցէ նա մինգամայն զկեն
ցաղոյս այսմիկ · զախորժելիս ·
ան աետարանինչ բեալ եթե
ոչ ոքկարե երկուց տերանց ծա
ռայել · այսպես եմեք մինչ ու
նիցիմք · զմարդկային եզջաշխար
հիկ սեր · եըղձամք զհանգիստ
մարմնոյ · ոչ եմք կարող ճաշակել
զքաղցրութե այ · իսկզայս ա
սեմ յուսովնայ · զիե թեոք նըս
տիցի · խանեն կենեցրում · եզլսու
թե · եզդողոթս ատասցին զքու
շացին զգործսին բարձեսցե
անձանձրոյ այնանձին կարիցեն
աւլևեսցէ դ՟Ե՟ Հ՟Է՟ · եռ՛ դներ սեղան
յառաջ քան զճաշակմինչ միայնի
ցես

ՎԱՍՆ ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԵ

ցես · եմի՛ ասասցե ըքանինչ եա
քին զհա բցանեյն · եմինչ հար
ցեալ · լինիս սասասցես վայե
լուչ եխնամատութե · ԼՀասցդար
ձեալ առ սանես · եթեոզ սաստա
նայ · յառաքին հարուածս իմ՟Է՟
յոքայ · զընչելոյնկարուսան ն՛ած ·
եմինչ նոես զիւչ մինչե կա
րացզեա այ · եայս՛երկրորդ
խմարմին սերբա յառեալ զատան
ելանսեոչայնու մեղաւ · քանզին
ուորն եճգնաւորն այ · եոչ յան
ցեաւ · բանիւ բերանոյ իւրոյ ·
զիուներ իւրաց իւրուած · ամրա
բեալ զգանձս շնորհացն այ · ե
նովաւ զամ տրկաւ ն դիւրաւ ·
արհամարհեաց · Լձայց դ՟Ե՟ Հ՟Է՟ ե
թեոք մտանիցե՛ տուն անաւշա
հոտ · խնկեփեն զնաց · թե պետ ոչ
գնեսցե · այլ հոտոտեսցէ՛ զա
նուշահոտութե նորա · այսպես
եոք երթիցեն առ հարս հոգ
եորս · եզգաստ շահեսցին · իսկ
եթե կամեսցին գործել զսուրս
նե նոցաղճապարհս փրկութե ե
խոնարհութե · որ լիցի նմա պարիսպ
՟Է՟ դեմ պատերազմաց դիւականցն
եղբայր ոմն եհարց ծերն ե
ասե · եթե՛ զամ ինչ առնեմ զորս
պատուե՛ առնել իսենեկին ։ մ։ ևմ
եոչ գտի մխիթարութե այ ։ ԼՀասե
ցնած երեյն բկուզգործոցդիպեա
քին մեզ այդ · մինն զիշրեցեմք
՟Է՟ մարդոց · որքեցեն անգործք ե
անպիտանք · Եւերկրորդն զիկա
միմք հաստատել զկամսմեր ե
ոչ զայլում · անեցեա եղբայրն ·
եզի՞նչ կամի · զինարարից դայն
հայր ։ Լձասեցեա ծերն · գնա՛ մի
բանեա · ՟Է՟ ատն երկիւզած իմ՟Է՟ ·
ձխոնարհ ե ցոզանձն քոտաւր ՟Է՟
եւտուր զկամս քո ինձեանն՟Է՟ եայն
ժամ գտցես մխիթարութե այ ·
Ծեր ոմն բնակէր յան ապատն
իսկիւտե՛ · եզ նոցայադեց ան պե
այ · երբեմն վտանել զձեռ
գործս իւր · եեանն անդ երբ
տասարդ կրօնաւորք · զիեմանա
իցա

իկապիղոնին · եղծուարեալ ծե
րոյն · և տրամեալ յոյժ · եկացեալ
արտաքսեալ այր կանգուն · զիյոր
ժամ եւանիցէ անդի · խօսեսցի
ընմա · որե զենիւ կքանզի մինչեւ
ունէր կրկնեալ զչնունան նորա-
ծերն · և տարեալ առանձին · ասե
ցնա · տէրն և եղբայր · ոչ գխոտես
զիզհրէ շատակական զգեցեալ ես
կերպարան · և ոչ գիտես զկմանու
կես · և ոչ գիտես զի բազում են
յոյժ որդւոյթք չարին · ոչ գիտես
զինձեռն տեսարանաց եղդայա
րանաց շարժութ̄ · հանդերձ մե
ծամեծս · վնասին կրօնաւորք ի
դեօղս · և իբրացաքս · ոպդու ա
ռանց երկիւղի · մտեր իտունա
պոռնկաց · և չորոչ կամիս լսել ·
և զատել իսն տեսանես զզործս
զազրալիս · և չէ անկարգ և զարշե
լիս · արանց և կանանց շրջիս · մի՛
աղաչեմ որդեակիմ · մի՛ այսպես
դուցէ զրկես և ընկղմես զանձն
քո · այլ փախիր յանապատ ուր և
կարասցես կեալ օգնականութ̄ն
այ · Գլատասխանի նու մանուկն այն
ծերոյն · և ասէ ցնա զնա բարեծեր
գնա քանզի այլ ոչ ինչ խնդրեր ած
բայց մի՛ այն միրտ սր̄ · յայն ժամ
ամբարձեալ ծերոյն զձեռս իւր
յերկինս և ասէ փառք քեզ ած
փառքքե զզիտունիմ յակնտեսութեն
ամ և սիրտ սր̄ · չկեցի ստան է իսկ
մանուկս այս իկապելոնի կալով
սիրտ սր̄ ստացեալ ունի և ապա
դարձաւ իմանուկն և ասէ ած ըզ
քեզ մրկեսցէ որդեակ և զիս մի՛
յամօթ արասցէ: Եղսաց ցնածերն
որդեակ աղ իմոյն գոյանայ · իսկ
եթէ մերձեսցի իշխանք հալի և կո
րնչի այսպես և կրօնաւոր իկնո
ջնհեալ է՛ իսկ եթէ մերձեսցի ի
նին հալի և կորընչի: Եղսաց դար
ձեալ քանզի աղօթէ մեք առ ած և
տանեմք մի՛ տանիր զմեզ ի փորձու
թին ոչ տանել այսոքիկ ասեմք զի
մի՛ փորձեսցուք · քանզի ո՛չ ան
հնարէ այլ հայցեմ զքեզ ի մի՛ ընկղմես
ցո

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ

ցուք · ի փորձութենէն յայնմանէ
այսինքն · զմի արասցուք նով
աւիւն, զորոչ հանձի ած զի զոր
օրինակ է̄ զաւզանի մարտիցէ ոզ
եթէ ոչկերեւ լեղի · իւապա
նեն ոչմրտանե՛ իբերան նորա
այսպես և իւրէ ամ ախտից · իմա
ցիս · եթէ ոչ յաղթեսցի որ յոս
մեքե՛ · ինոցանե ո՛չ մտանե · ի
փորձութեն նորա այլ փրկե՛ իմա
րե՛ն ·

ԵՐԱՆԵԼԻՆ

զոսիմ.ս ե՛ր իբ̄ իդ
բարան · և կենքեալ
նշանաւ խաչին զգեբրան իւր
և ասե · մինչ մարդացաւ բանն
ած · այսպիսի և այսքան շնորհս
ետ որոց հաւատացին · և հաւա
տան յանուն նր̄ · որոչ գոյթիւ
վ̄որոյ և մեղ պարտե հաւատալ
և սկսանել իգործս բարիս և
թե՛ կամեսցուք · զիւրժամ շնոր
հն ա̄յ · և կամքն մեր · և ըղձութ̄
բարոյ ժողովին իմարդն անդ
ամ դժուարինքն դիւրաբար լի
նիցին · եւ այդ պարտե · ամի որ
կյանքցի զայս · որ թեզամ · աշ
խարհ ոչինչ համարեսցի · և տա
ցե՛ իձեռս չիւզմի անպետ · և ա
սասցե եթէ ամ այս և այս չամ
ինչ չզիտոյե · կամ փութա ունել
նաոչ ունի հնար փրկութե
քանզի որոք ընթանայցե · զբա
րիոք ճանապարհն · և ուղղեսցի
խապստաւորութ̄ն ա̄յ · նա զամ աշ
խարհիս զայսոսիկ · զցանկալին
և զատել իս իբրև զշիւղս զայս
համարեսցի թեպետ և ինչ իշխան ·
աշխարհի իցէ · և զա̄մ ինչ ունի ի
ցի · զինչ եթէ՛ ունել ինչս մնա
սեալ կորուսցէ զոք այլ չար
չար ունել մնասե · քանզի ոմ
ոքիցէ · որոց դիտէ զայս · զիրան
զա̄մ զգալի գոյամեր · մարմինք
մերյա և պատուականին · այլ
յորժամ ժամանակն խնդրեսցէ
հրա

հրամայեալ եմք․ եղծուսին ար
համարձել աստել․ եթէ՛ զմեր
միմ մեր այսպէս պարտէ՛ ասել․
պա որչափ ասառաւել զարտա
քին․ ինչս մեր․ զիո̅պ ոչ պարտե
սուտ ասեօպոսա․ եւ զվայր ցրու
ել զինչսայս քարուոք․ իմեսս աղ
քատաց ասձձին ծախել․ այս
պեսաոչզմարմին տալիմսհ ինա
նիր․ զիայառքին նոցինեն․ որք
կ․ րոսանեն զզայութ̅ մատց․
այիմարին․ այլպարտե՛ մաւլե
ակն ունել իրքեալ ժամու առնել
զայն․ Յիշեաց ասատզնղքային
զայն որուներ զքանշարնասեր
մի՛ թեեա ոչսերմաներաց․ մի՛ թե
իրքն ոչեր աշխատեալ․ մի՛ թեոչ
ունկեաց նա․ եկամոչկաղմեացե
մի՛ թեիրքն իւեաց․ եձգեաց ի
քաց․ այլեայ ունէր զայնիւր․ ի
քրթեոչ ունէր․ վ̅մայսարին իք
րեգեաց առնածեին փոխձել
զնայ․ եսկսաւ խորտակել զքան
քարն․ իսկնա ոչերձեցաւ նմա․
այլթաքեաւ իմմանե․ եիքրն
մի մեաց բանշար․ ասէ հեղա՛
քար․ եթէ՛ կամեսցիս հայրթող
ցես զոայ․ զիւվր̅ սորա․ արաս
զուքն՛ր եսեղու․ յայնժամծա
նեաւ ծերն․ եթէ՛ կատարեալ
ծառայ ա̅յե՛նա․ եոչքանմարդ
եասեցնա ՚անգուցեալ՛ հոգի
ա̅յ իբեղո՛վ եղբայր․ իսկեթե
ախտաբար սատացեալե՛ր զ պար
տեղն վաղվաղակի ցուցաներ․ զ
արտմութ̅․ եոչփութ̅ ան
ձին․ այլ յայտներաց գործովք․
եթէ՛ այնպէս ունէր․ իբրթեոչ
ունէր․ կ̅ասեր երանելին․ ե
կլեռ իառաջեն զայսպիսիս դեք
եեթէ ՛անսանեն զոք զիոս ինչ
համարեսցի զերկիր եզա̅մ նիւ
թեր․ եոչ չփոթիսակն․ եոչ
դժուարի ինչ․ յայնժամ ծանի
ցեն զնա զիթեայն խվ̅ երկրի
չրջի․ անապատին այլ եաղաքայ
րութ̅ նորա յերկինսն․ Դ̅ր̅
ասէր չարժ մուեք իմնեն ընդու
գայ

ԱՂԱՍԴ։ ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԻՒ

գոյն մաայ․․ ընծայեա փոյթ
միաք․ իմսին ժամու․ մյասյիսր
ինչսայ․ զորոչ կարե՛ ընծայել
հեղգացեալ միաք իյխոսւն ամ
ենեթե անսանեն դեք․ եթէ՛
անգոսնեցաւ ոք անարգեցաւ․
եկամ արհամարհեցաւ․ կամ զը
կեցաւ․ եառուժեցաւ կամ այլ
ինչ չարչարեցաւ եոչարտմեցաւ
եոչ դժուարեցաւ զ̅այն այլ ա
խոյեանաքար․ եուրախութ̅․
կրեաց զայն․ յայն պխոյն․ յոյժ
երկընչին դեք․ զի ծանեան․ ե
թե մերձեցաւ իձշմարիտ չաւ
իղս․ եկամիդնալ իպատուիրանս
ա̅յ․ եւյիշեր եւ նա զօրն պա
խոմեռսի յորժամ սատանայ նմա
անդրանիկ եղբայրն իւր․ եասէ
դարձարես յունայնմանեւ․ ամ
բարհաւաձ․ եարնափառ դու․
զի կամիս ըարձակել զխնայոր
ժամյա̅յ հրամայեալ նմա չի
նել զվանսն․ զոր մինչ լուաւ զ
սատ եղբօրն․ մի՛ թէ չարժե
ցաւ․ բարկութ̅ ոպ̅թէ բարկս
գործեր․ հրամանաւն ա̅յ․ ոչայլ
ինչ ասաց նմա այսպէս․ այլ
լռեաց․ իսկ մինչ երեկոյ եղե
եւ ինքնին իւր փոքր պուքն
բնակարան․ եսկսաւ արտասու
ել ասել․ եաղօթեր եասէր․ ա̅ծ
եարարիչիմ դեռեւս միաք մար
մնաւորեն իմ․ դեռեւս մարմնա
բար կեամ․ վ՛այ ինձ եղկելոյս․
զիկա եմնա ինձ մահ․ ոպ̅ եգբ
րեալէ այսչափ ժգնութ̅․ ե
պատրաստութ̅ փութամ սըր
տի իմոյ․ եդեռեւս իսրտմտու
թ̅ յաղթահարիմ բարուոյ կամյա
սոյ․ աղորմեաց ինձ տ̅ր զիմ ղո
րիցեմ․ զիթէ գոյե թշնամին
ասիս փոքր մի՛ դիւ րաքար․ յա
փշտակեսցէ զիս․ եթեոչդու զօ
րացուսցես զիստր․ զի եթէ ոք
պահեսցէ զամօրեն․ եգթես
ցե միով իւիք․ եղե ամօրինացն
պարտականայլես յուսամ իբս
զուամ ողորմութ̅ քո․ զի եթէ

դու օգնեցես ինձ տր· կարա
ցից գնալ ի ճանապարհս քո· կամ
ա՛պ ուսուցից զնմ տր· զոր ծո
ղովըդեր ընդ իս· իշխանաց այս կե
նաց· նմա ՚չնարս ծագնացէց ԺԷ
նա· և պահեցից զերկիւղ քո·
Զայսօրինակ մինչ աղօթեր և զայս
ասէր· և կայցեալ զգիշերն ող
ջոյն ողջոյն մինչև ցառաւօտն
և ի քրտանց· և արտասուաց ծո
վացեալ· կասեցեալ· երկիւն ԺԷ
տուի· զ իւր որ կանգուն կայր·
զի և՛ր աւմտուն և անեղին լերամ յա
Եւ աւսեր հիանալով երանելին·
մ՛իթե զ՛որ չափ արտասուաց
նորա· Լ[illegible]՝ուզ ոչ չնորհեր առ
այնպիսի մոաց զմկրոնից ինդ
րեր և հաւատամ զիւյային աիշե
րի զամ չնորհեաց· զոր խնդրե
եաց· ում զի Եղի՛նա յայնժմ հե
տե· մեռնայ իմ մխ[illegible]ից· Եւ աւսեր
նա· եթե ով թողցե յաղաւս սա
մեք· խորհուրդ չար· իսրաէ իւր
[illegible]մ· մս տրտմութի իբիք· կամ
մս զր՛անաց· և կամ անտորդ անաց
կամ մս այլոյ յարի· և խնդրեսս
ցե· մնաալ նմա· խորհրդով·
նա ինքն եապան զնա յօգնիւր·
և ոչ պիտոյեն նմա դեք· այլ ին
քն ապանօղե· անձին իւրում և
ոչ աւեմ զխորհելն միայն· այլ
եթեոչքարտնաորձս և բժշկի հո
գւոյ համարձակի զնա· յորժ մե
նաւեզանձինիւր· զիզիս՛նչ ասոց
մս քօ որվնասակաց որեզ· մի՛եղի
ցի ոչ վնասեաց այլ և ս առաւել
առաջեաց զքեզ· այսպէս արժա
նե՛ համարեալ զնա· եւ որ իքե՛ա
ռաքելոյ բժշկի՝ [illegible]ի պարտա
կանես Քի և պարտե քեզ չորչա
րի· մս նմ անուանեալ զխոնարհ
եզնա պարտիս· բարեգործ համ
արեալ· իսկ եթեոչ· ոչ դատաւոր առ
իցես յանցանաց· և ոչ կամիս զնաղա
տեալ· անսպարտե յարեններում
մեր տր ամծ քո· զիարդ ինչ որոյ
մխտոտայց զ[illegible]· հիւանդութե
նե· հոգւոյ քումե· զինեթե ուե

իր հիւանդ հոգւով· ապա ոչե՞ք
կրնչէ իբր: Եւ վանայ որէկ առաւ
ել գոհանալոյ զնմանե· պարտա
կանես· զբերով ծանեար· զհի
ւանդութեան ձինք· և համբե
քեզ առնուլ ինմանէ· զբժշկա
կան դեղն զորաւաքեաց նովաւ
քեզ յս ք[illegible] իսկ եթե ոչ միայն·
ոչգոհանաս· այլ և չար ինչ խոր
հիս վնր· յայտէ· զի հակառակ
եյաս· զուսյն· և ասես ցմր· ոչկա
միմ բժշկել ինքն· ոչ պիտոյե
ինձ դեղքո· Ն և խիլկամիմ· ի
վերայ իմ· հնազանդել կամիմ դի
ւաց և ոչ քեզ: Եւ զի ինչ արասցե
քեզ մր· յայնժմ հետե զիողորմած
և բարերարն տր· և ըզդեմ մեղաց
մերոցեալ տեղ դեղապատուիրանս
իւր· որք ըստանձանութե· արքո
զաղ դեղոց· և կիզող կանաց· ըզ
ժշկեն զխե լապատութեանն· և
արդ որք կամին արդար լինել
ակամա· պ՛արտին համբերել
ամի· զոր բժիշկն ասիցէ· քն զի
և ոչ հիւանդքն· ախորժեն ըզ
հատուածս նզկիզումս· անդամոց
իւրոց և ոչ ըմպել կդառնութե
մաքրական դեղոց· այլ իբրև յի
չեն· սիրոյքն ցշարժին այլ յամս
հաւատացուցանե զանձն իւր
ենեղե· ախտե զխառնանելն· ոչ
զերծանի իցաւուցն· և մս այսոր
իկ դնե զանձն իւր· իձեռս· ըզ
ժշկին· զիղ խոտ եթե այնու փո
քու դժուարահամութբ· դեղ
ւոյն· զերծանի· իբաղձա ժամա
նակեա· հիւանդութեանն· լմա
քրիւք և կնիքիւք· դեղք յի են·
զբժշկութիւնք ընչից· արհամարհու
թիք քրտանց· աղոթք ու մարմ
նոց և մմ երկրաւոր նիւթոց և
զերաստոյն լինել մմ ախտից·
իսկ եթե ոչ յանձին կալ ցի[illegible]· ըզ
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

մեղադրութեա անձանց. և չար
խորհիմք անենգեմք բարերա
րին մերոյ: Եւ աստեր նա զխեթեր
բառնամ փորձութիւք յերկրե.
ուշոք ուրեք. դատանիցի ատ. զի ի
փորձութիւքն սորին անձինք. և
որոշ փորձի ոչէաք և որոք փախի
ցե. խոտորչութեց շահիցն. ոչկա
րե զերծանիլ խոտորչանացն յա
ւռենից. քանզի որվեռ վկայիցն.
զպսակն փառաց. բայց միայն դա
սօղքն նոցին. կամ ո՞վ և հան ըղ
մքն սանփանոս. յայնպիսի փա
ռան եթե ոչ քարկոծողքն նր.
Եւ յերկեր զբանն: Եւ ագրի որա
սեր. եթե եսոչ թեոչ մեղադրեմ
միայն ջարաբարաց մերոց. այլ և
բարերարս. անուանեմ զնս. և ոչ
տեսեմ զբժշկող. դեղ հոգևոյս
Երկընչիմ թե առհոգ իմ սասա
ցի. իտե եթե բժշկեի զբարե
լոն և ոչ բժշկեցաւ. և ասերեթե
երկնչեր և ագրե վնիւր մի՛ գու
ցե դատապարտեսցիմ և ասեց
ցանձն իւրեղկելիևագրեհիւ
նդեա սնափառութ և ամբարտաւ
նութ և առաքեագքեզ.եղքսզար
համարհանս յընկերեն. և դուռ ոչ
բժշկեցար. Եւ զայս ոխտա
ցուք. զի այլոչ ոքասե զձայմարի
տն. զմէնջ իբրև զբամբասօղս
մեր. զիտրգխոե զծածուկսն մեր
ևնմա յայտնիեն. որքննեզսիրտս
և զերիկամունս: Եւ թեպետ և
տմ աշխարհ գովեն. և երանեն
զմեզ. զի՞նչ օգուտ եմնմեզ. զիներ
քին մեր. լի՛ամօթով. և ատելի
և գարշելիեն. և ոչոք այնպես
ստե՛ և անիրաւ խօսի. իբր ևզօյն
որգոյնվ զմեք գործ. և երանե՛
մեզ. և ոչոք այնպես ճշմարտե.
ոպ այնոր բամբասե՛. և նախատե
զմեզ. և զխեոչնոքա գիտեն. զոմ
գաղտնիս մեր. իբր զի իրաւ ա
սացեն. այլ զմի իբ իւրոցն իսկ
եթեկարեին պիտել զխորս մե
զաց մերոց. այլ թե և մեծն ինչփո
քր տեսանեին. իբրև ընեխելոյ
գի

դիշոյ փախչեին խմնջ. և իբրև
իշար դիւե փախչեին. իհոգևոյ
իմմէ. և եթէ տմ անդամք. տմմար
դոյ լնզուեր. հաւատամ զիոչ
կարեին ասել ըստ արժանեաց.
զտմ յանցանս մեր. զիտմ չարա
խօս. և դրժօղ զփոքր մաւն ինչ
ասեզմեր վաս. այլ ըզկատար
եալն. տծ գիտե: Զի եթե յոք
արդարն ասեր եթէ լինեմ տմ
գարշելեօր. իսկ մեք զինչ աս
ասցուք. որխոր ըրհոր. ևդուք
եմք տմ ախտից. և մեղաց. յորս
տմ ժահահոտ մեղուցձգեալ սա
տանայ զանձինս մեր. իսկ որք
իմասցինն. և իխոնարհութե դի
մեն զերծանիլն իդիւաց. և ոպ ա
սացին հարքն. իթե որիլցե՛
խոնարհութիւ. մինչև իխորս դը
ժոխոց. մինչև յերկինս բարձ
րացի: Եւ դոձղ եթե՛ բարձրա
ցի ամբարտաւանութ. մինչև
յերկինս բարձունս. մինչև իդո
ժոխս նկրքինս իջցե: Զի ոչ
հաւատացուսցե ըզխոնարհն.
ոպ զիչարսխոնռ հեսցիզումեքե
զիզտմ ինչ զորև դիպեսցի խո
նար՛ին. կամ վնասեսցի յու մե
րե. կամ լուիցե՛ ապաճառս առ
նե՛ զնուս արհամարհանաց. և
առանձն խոնարհի: Զիշեր նա
ևզհայրն մովսես և ասեր. տեսա
նե՛ք թեոպ արար նայ. յոր ժամ
սպասաւորք եկեղեցւոյն. ե՛լ
ե՛լ եկեղեցւոյս. ասացին զնա.
եղգնա՛ արտաքս հնդիկ սևդու
թեոպ սկսաւ մեղադրել անձին
և ասեր մոխրագոյն մորթ. սևա
գոյն դիւա՛նման. բարի ասացին
քեզ. մինչ դու մարդոչես. իմէջ
մարդոց. Զեզր իշխեցեր մըտա
նել: Եւ ասեր զխորեան ինչհան
դիպեսցի. խոնարհին. փութա
նակի ասղօթս յառնե՛. ևզտմ
մարդզվնասօղսիւր բարեգործս
համարի. այլ մեք թողեալ զճըշ
մարիտն. չաւխիզս և զուսուցմ
սրբոցն. և ըայլ մոլար ճանա
պա

պարհ գնամք ըստ թիւրութե
մտաց մերոց. այս՝ ե թէ ոչ զե՞նչ
այլ հեշտալին՝. լսել բարբոյն և
փորձվարդապետին հորն ամենայ
որսակ զգոյշլեր անձին քում.
ոսկի իմթէ որքարտամեցուսցէ զքեզ
վնորոյգործոյ ինչ. լուռ լեր ի խ
պար. և մի՛ աստացես ինչ. մինչև
աղօթիւք հեզասցի և հանդար
տեսցի սիրաքո. և այնպէս աղա
չեա զեղբայրն. համոզել զքեզ.
քանզիոր ցանկացեալիցէ. ճանա
պարհին ճշմարտութե. իշխար
ժել սրտմտութե ի միտի. առա
ւել հարկանե և առանձնե զանձն.
և մի՜շտ նախատե կասե. ընդե՞ր
յիմարեալես անձնիմ զոռոզե
ալ. և ոչ կատարեալ մոլեալ
շփոթեալ և սրտմտութե. փրփր
եալես. արդարև այդ յայտնե՛
զհիւանդութիւնքո. զի թէ ոչեիր
հիւանդ. ոչ ցաւագնեիր. ըստ
բանի: Ընդե՞ր թողեալ զմեղա
դրութի անձինքո. եղբօրն մե
ղադրե՛ս. որեցոյցքեզ. զհիւան
դութիւնքո բանիւք. և գործովք.
ուսիր ո՞վ անձն զպատուիրանս
քի. որանարգիւր և ինքն ոչ փո
խանակ անարգեր. չարչարիւր և
ոչհակառակեր: Ուշլուար ըզ
բանն. որասեր և գործովք կա
տարեր զթիկունսիմ ետու ի
հարուածս. և զերեսս ոչդար
ձուցի. ի հարկանելոյ. և յամօ
թոյ թքանելոյ. իսկդու եղկե
լի. և հեզ զանձնիմ. և ոչմի՛ պատ
կառանս ենախատինս յանձնառ
նուս յընկերեն հեզութե. այլ
զբարկութիւն և զբեթերս չար ի
հուրդս հիւսես. և առաւել
քանզդես վնասես. անձինքո.
զինչ աւելի վնասել կարեն
դևք որչափ դու վնասես քեզ.
ԼՉՀա՛ տեսանեմք զխաչն քի. և
օրըստ օրէ՛ ընթեռնումք. զչար
չարանս նորա. և որչափ նայ չար
չարանս կրեաց. վնմեր լանմք:
իսկմեք և ոչ աղճատանաց բանի
հա

համբերեմք վն նր: Սուրբգա
պէս թիւրեցաք. յուղիղ ճանա
պարհեն: Եւասեր նայ. եթէ՛
կեցցե՛մարդ. զաւուրս մաթու
սաղայի. և զուղիղ զայն ճանա
պարհ քոր գնացին մբ հարքն
մեր որեն պատկառանք և ար
համարանք. զըրկութիւք. և նմ
վիշտք. և չար պատահմունք և
խնդութբ ընկալցի ոչզնոսին ոչ
կարէ համանել կենաց բնաւ.
և ոչ քուղ զէ առաքինութե ինչ
այլ սնոտիածախե զժամանակիւր:
Պյատմէր և զայս ինչ եթե եի
երբեմն. առերանու հոյն. գիտ
նեսփայի. և մինչ նստեաք խմի
ասին և խնդրեաց եղբայրոմն ինք
մանէ՛ ողորմութե ինչ ևետեսա
որչափ կարօղեր տալ. իսկմինչ
ոչ ուներ տալ. որչափ նա խնդր
եր. սկսաւ աղքատն անարգել
զնա. և ասեր վնր. և վնիմ յոյժ
աղտեղի և ագեղ բանս. զորոչեմ
պարտ. յիշման տալ լեզուաւ.
իբրև լուաւ զայն սըրբոյ հի
կեննն. ուրախեցաւ յոյժ. և խնդ
րեր չարինչ առնել նմա: իսկիմ
ուսեալզայն ևասացիցնա. զե՞ր
կամիս առնել զայդ. և կորուսա
նես զանձնքո. և զամ առաքինու
թե մերկանալ իքէն. զինչ գոր
ծես համբերեա դու վն քի
զորքս համբերեաց վնքո. գի
տեմ զիցրուեցեր զամ փանձս
քո. իբրև զապաւառն. իսկեթէ
ոյատասցես զհեզութի. նմանի
ցեսդու. խստադոյն չանթոյ.
երկաթոյորաշխատիվ ընդ դար
բին. և անօթ ոչկարիցէ առնել
ինմանէ. քանզի աւե՛ ի գնատի
ածագդեացն եթե՛ պարտէ նախ
քան զամ հեզ լինել. զինա լու
ծանե՛ զամ զորութի. իշխանի
աշխարհիսայսորիկ. նշան կրօ
նաւորի եթէ եթող զաշխարհս
զայս այսինքն. անբարկ. դող
լինել. և անչփոթ. զիեն ոմանք.
արքթողցեն ըզապուամ տաղանդս
ով

ոսկոյ. եւ ասակս միոյ աստղանն բար
կացին եւ խաբրոյ աստղանն այնչը
փոխեսցի յոյժ։ Այլնաւ զ տեղի
տաղանդին. եւ կենդանութին ա
անղնայն. եւ ինի մարդն այն ծա
ռայ աստղանն. կամ կենդանղին այն
որիկ կամաքոց կամ նիւթի. մինչ
երկրաւորն եւ ոչն՛ նայ. յոյնմ հե
տե ծառայ ա՟յ. եւ բարւոք աստ
ումին եռոցն նէթե ոչ քանիքեցեն
տխ ոք. յանձին այնքան զեւք տի
րեն նմա եւաւաքեալ աստ յորմէ
ոք յաղթեալէ. նորին ծառայեա
լէ։ Որժամ լուաւ զայս արքա
հին այն. զարհուրեցաւ. եւ նայե
ցաւ յիս. եւ ասէրցիս զանէր զու
զա՟ծ որում ըղձայիր։ Եւ ասեր ե
րանելին. եթէ հոգի կամի ըղ
կեալն. այլսիրն զոչ նայնութե.
եւ սկենցաղոյս. եւ փափկութե պա
րապին զվ իշխամերժե յիւրմէ պա
թեիմչտաց եւ ինենղուլթեց ոչփաղ
չերանձն. ոչեւինծանուն քպատու
իրանքն ա՟յ. այլ ծանէր եւ զծուա
րինեն. չարկամք մեր. զոր հաստա
նել զժուարիմք։ Լհպա թեոչոր
պխան իցե այս. զի խասկս երկիւ
ղի. ծովու. կամ բարբարոսաց. եւ
աւազակաց զա՟մ ինչ արհա մար
հեմք. եւ փութով ցրուեմք. եւ մեր
ժեմք իմէնք զա՟մ գոյամեր. վ՟ափո
քր մի՛ կենաց մերոց աւուրց. եւ
այս զիգիտեմքստուգիւ. զի փո
քրմի յետոյ մեռանելոցեմք այլ
յա՟միվ՟ազաակաւ կեանս չահելոյ
զա՟մ մոռանամք. Եւ րանելի հա
մարիմք զանձինս. մինչ զա՟մ կո
րուսցուք. կամ թէ զանձինս աս
րեցուսցուք. կամ թէ իծովե. կամ
իթշնամոյն. կամ թէ յայլմէ մա
հուանէ. եւ ասկս ցնդելի այն փո
քր աւուրցատժամայնզա՟մցրուեն
յօժարութբ. զիզկեանս չահեա
ցեն։ Եւ ընդէ՞ր ոչ յիշեմք եւ առ
նեմքայսպես վ՟ակենաց յաւիտե
նից. ընդէ՞ր ոչկարեմ առնել իմեզ
երկիւղն ա՟յ զայն. զոր ասաց ոս ի
մբերոցն զորկարօղէ առնել. ահ
ծո

ՎԱՍՆ ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԵ

ծովուն. կամ չանս։ Եւ առ ինա
տաեւ զայս պատմէր մեզ եւ բա
նէլին. զայս ինչ. զլուեալն ի
հաւաստաբիմ. մարդոց. եւ ասեր
թե երայր ոմն. պործօղ. եւ վաճա
ռական. անկանց պատուականաց
եւ մեծագին մարգարտաց. եւ ժա
ղովեացիւր իւազո. մամնականա
պատուականս. եւ մարգարիտս
բազմագինս. եւ մուտինաւ եր
թէ մն մարդն այն ընծառայից իւ
րոց զկատարեալ զայնիտաբաշխարհ
եւվաճառեալ արասցե. չահմ ծ։
Եւ եղեւ պատահմամբ. զինդնա
ւեր ը՟ միոյն խապատաւորաց. նաւ
ապետին. այնորիկ. եւ մանուկն
այն պապատուորեր նմա յոյժ սի
րով. իբրեւ զհօր։ Իսկնա սիրեր
զմանուկն եւ կնքակեր միշտ ը՟
ինքն. եւ զգեցոյց նմա կերպաս ի
հանդերձ։ Յաւուր միոջ լուա
ւ մանուկն զխորհեին իծա
ծուկ նաւավարքն. զիմեկ սցեն
իծով. զվաճառականն. եւ զծա
ռայսն իւր. եւ առցեն զինչս նո
րա. իբրեւ լուաւ մանուկն. տրտ
մեցաւ յոյժ եւ կոչեալ եղեւ յառ
նեն. եւ ե՛ կն իսեր նորա. ըստադվո
րութեն. եւ՛ ր տխրեալ յոյժ. իբ
րեւ եռեսզնա. այնաւես տխրեալ
վաճառականնասեցնազինչքեզ
այսօր մանուկ դու. զիտեսանեմ
զքեզ տխրեալ յոյժ։ Իսկ նոյ
ծածկեր զբանն եւ ասեր ոչ ինչ
վտանդիմեա ասեր ցնա զ՟իշ՟ խ ա
սա էնձ զճշմարիտն. եթէ զինչ
կրեցեր յանժամն ցեալ մանուկն
արտասուօք եւ ասե ցնա. զայս
եւ զայսինչ խորհեալ սուրգե
ցին. նաւավարքն վ՟ա քո։ Լհպա
ցնա այրն ստուգապես. այդպի՞
սխաիցե. ասեւ ցնա մանուկն. այոյ
ճշմարիտ այդպես եւ հաստատե
ցին առանձինն յանժամկոչեաց
զայրն զծառայս իւր. եւ ասե ցը
նս. զինչ սասցիցէք առնել. ա
ռանց պատասխանոյ. եւ վայլթ ա
ռաջին. եւ ասե բերեք վաղվաղա
կի

կի· սիրդոնինչ· և սփռեցէք առա
ջինմ· և նոքա բերին· և ասէր ե
րեք· այսր զարկեզս· ականց և
մարգարտաց· և նոքա բերին յայն
ժամ բացեալ զանդուկն· և հա
նեալ զամ ակունսն· և զմարգա
րիտսն սփռեաց իվր սեղանին·
և իբրև եդ առաջի· ամի· սկսա
ւանել բաճրաձայն· այսպէս· մի
թեայսեն կեանքիմ· և վս սորա
վշտագնեալ դառնիմ իծովու· և ի
ցամաքի· վսայսորիկ հասանեմ
զխորս ծովու և հալիմ մինչ ա
յս որկիւղէ· մինթէ ոչ մեռանեմ, և ց
եմ յետ սակաւ ոյ միոյ· և ոչպոչ
ինչ բերի ընիայերկրի· նոյն պս
մերկ և ամօթալի ելանելոց եմ
յերկրէ· և ապա ասէ ցծառայսն
առէք զայս ամ· և ցրուեցէք ի
ծով· և ըն բանին վաղվաղակի ըն
կեցին զամ իծովն: Եւ զարմա
ցեալ նաւավարացն· և ընդ ա
նայն եղև խորհուրդն ց· Եւ ա
սեր երանելին տէ ասուրուք զայս
եղբարք· եթե ոպ մինչ շարժե
ցաւ խորհուրդն· և ուղղեցաւ
դիւրաբար եղև· իմաստասեր
բանիւք և գործովք· Եւ զայս
զինչ ահեացի փոքրինչ ժամանակս
կենաց· և բարուոք և իմաստասե
րաբար արար զի խորհեցաւ իմը
աի· եթե ես մեռանիմ այսօր· ա
կուն քս ումինիցին: իսկմէք և
ոչ զփոքր զրկոնս կամիմք յանձն
առնուլ· յաղագս պատուիրա
նսցնայ· իսկ եթե պարտ ար
մել· սակս կորստեան ընչից· ա
պա՛ պարտ և վս որկողին որա
մել· և ոչ ընչիցն կորստեան· զի
որ զրկեացն· զրկեալ եղև յար
քայութենէն յերկնից· զի զը
րեալ՛ թեանիրաւ ք· և ագահք·
ևարքայութն այ ոչ ժառանգել
կան ն· իսկ գրս ոո զրկեցար զը
կեանս յաւիտենից· չահեցար·
զիրեալն խնդացէ քեզ ուրախ
ութուք· զխաւրնք ձեր բաղու
մեն յերկինս· այլ մէք թողումք
զան

զանդամսքն· զերեալ ոնսեալ
և տրմունք· վսանպետ և ապա
կանացու ընչից· որք բնաւ ոչ
յիշեւոյ· արժանի իցենայ սուր
դաստապարտիմք· Եւ զի ըստ
կարգի ոնդամոց մարմնոյ յօդե
ալ զմեղամ· և գլուխ մեր քս
ամեն· Սրպեսասէ առաքեալ
եթեամ բազմութե· ոնդամոցն
զմինմարմնական կազմէ որոյ գը
լուխ քսէ· Եւ յորժամ որա մի
ցուցանե· զքեզ եղբայրն· իբրև
ձեռն կամակն· ցաւս գնեալ
որամեցուցանե՛ զքեզ· այլթե
պետ եցաւադնի· մեր ձեռն
կամակն և նեղեզմեզ· ոչ կարեմք
համանել· կամխել զնմզիտու
գանսմեծ համարիմք զրկին ի
նմանե այլ կնքեմք զցաւադն
եալ ոնդամս պատուական խաչ
ին· և ահաւթիս դնեմքիվր և
գնղսևմիչ աղօթեմք առած· վս
նոցա որպէս զիբժշկես ցին:
Եւ որ որպես համբերես ցաւ
ուն· և աղօթես առած· վսբժշ
կութենակմնքս· այսպես պարտա
կանես· և վս եղբօրն աղօթել·
իսկմէք տեսանեմք զանգամս
քն· զաւուրգնեալս և ոչ եթէ միայն
ոչ ցաւակից լինիմք· այլ փոխ
թամք և աղօթիւք խնդրեմք· զի
առաւել վշտացի և այսաորձե
այնոզիկ· որք ոչ ուկին աղեա յա
զիս իւրեանց և ոչ յոյս առ ած զի
որքոզ րմած քեամ ծանկրքենեալ
զանձին սրահ ին. և ուրախ առնեն
և ապա զեղբարսն չահեսցին· և
նոյնպես և չարութի զնորին հա
կառակն· զոր զչարութի ունի
ոի յանձինիւր· նախ զանձնիւր
խոռովէ· և մաշէ· և ապա զընկե
րին· ընչից սակս· կամ փառաց·
կամ այլոյ իրիք· զընկերն խոր
հիոք ձգե, և ոչ գիտե՛ եղելին
զի զինքն զրկէ՛ յարքայութենեն
ամ· զի որ զանձնիւր ոչ վնասե
ոի· նոյն և ոչ զեղբայրն վնասե:
Եւ դրձէ ասէր· եթե՛ ասաց ոմն
ցնա

իսեր
ցնա. եթե հայրմեծ ամեծ քենայս
տուիրանքն այ. և զաղուսմքյոյժ
ամէթագինենսփաքիմ ևոչգիտեն
թէզորս տանիցեն. կամ զորս
թողցեն. իսկ նա ասեցես. այդմ
երկրցուցանիցէ զքիզ. եղբայր
այլգիտասցես. եթե սասասցես
աստելութի ընչից. դիւրաքաս
ուղղես. զամ առաքինութիս. զի
որ ոչինչ համարի զնիւթեղենցա
զոյսոչլիցին տխակալ ոչկուսող
ոչատեցօղ ուռեքայլդուասաին
զինչ դժուարինս ունի. աղօթել
վս թշնամոյն. ոչ պարտէ քեզ
բրել զերկիր. կամ դնալ ի ճանա
պարհ հեռի. բայց միայն ասել
զինչս. զի ո՞ր ստացուած. ոչ
իցէ թշնամութի ուր. և կամ զ
ո՞ր լինիցի. անարգեաց զքեզ
դոհացիր. զիաշակերտ առաքե
լոցն եղեր դա. զիցընծային
մինչ վս անուանն յի. զանիցն
արժանի լինելին. Եւ նորքա զա
նեցան արդարքն. ի սկզբ աշ
ժանի. անարգանաց և զանիցեմք
թէպետ և ամքնդատուեսցեն ըզ
մեզ. ոչ ևանիծեալ քեմք. զիզը
ըշալէ թեանիծեալ. որք խոսս
րեզոն խայտառակութեանց քոց.
յՐեկարծեսցես թե ամենեցու
նե անարգիլ. վասն անուանն քի.
ոչամենեցունե. ստուգապես.
այլ արդարոցն. և արբոցն միայն
ոպ. ասացի. իսկ իմնչ որքիմա
տուներկեն. խոստովանին և ա
սեն. եթե յիրաւի անարգիմք.
վս զաղտաւմ չար և ապիրատ գոր
ծոց մերոց. Լռյանձն այսչափ
եղկելին. որգիտե զամ չար
գործսիւր և գիտե թե զամ ինչ
զորեղիպեսցի նմա. յիրաւի դի
պեսցի. և յիմարեալ իմացցի
րոց. և մոռանայ զիւրն զամ ե՞ն ըս
տեալ չարխորհի. զխորհուրդս
դիւականս և ասէ զայսինչ ամ
սասց ինձ. և այսոմ անարգեաց
զիս. և ոչ գիտէ եղկելին. եթե
տռվաւ կորուսանէ զանձն դե
լին

լինել բով. ինքն իւր. Զիար ինչ
յարուեստն տեսանի՞ նայ և ի
գործ անձին տեսանի. զիար
պես անդ ուսուցիչք արուես
տին տան իշխանս աշակերտին
զգործն. և թողյլ տա զգործեն
ոչմերձ նստել իւր. այլ ժամս
ընդ ժամս գա տեսանե. եթե
որպես գործե. միթուցե խափա
նեալ. թիւրե այլ ինչ. կամ ծու
լասցի գործել. այսպես և դա
տաւնեն. յորժամ տեսանեն զոք
դիւրաս հնազանդ իւրեանց. որ
առնել իմիք զխորհուրդս նչ
ման իսկրանէ զդիւական զայն
և զթինաւոր չար խորհուրդս
և ոչ կարօտին կալ մերձ. զիանեն
զիայնպիսի չար անձն բաւական
են սպանանել զինքն այլ ե ժամս
ժամգան. և նորոգեն զայն իւիր
ռնորա մ՞դուցե ծուլասցի
ինչ. Լռր դզինչ դիւրին. առ
գործ սիրել զամնսիրեւ իւինել
յամենեցունց եթեատել և մար
տնչել միշտ. Զոր հանգիստ
բերեն. պատուիրանք ան. այլ
մեր ոչուղղին միաք. և կամք. ի
վի բորբոյ. իսկապես եթե ուղ
ղեսցին. ամ բարիքն. դիւրինք
լինիցին. Եւ ոպ ասացի փոքրմ
յօժարութի. զամ առաքինու
թիս իմեզինեւ ըքսրերեն. ոպ ա
սացի մեծն անտոն. եթե յօժա
քինութիս միայն կամքմեր ա
տոյեն. և ոչ պիտոյ մեզ. զնալ հե
ռի ճանապարհ և խնդրել զար
քայութին այ. և ոչ անցանել զ
ծով. ասէր առաքինութե. զոր
հանգիստ ոչունի հեզն. և խո
նարհն. զի ճշմարտի հեզք ժա
ռանգեսցեն զերկիր. և բնակե
ցեն. ի խաղաղութե իւր
մա. Դ. արձեալ ասէ երանե լին
այն. եթե երթայեաք. երբեմն
ի սկեզբ այր ոմն է աշխարհակա
նաց ոմանց. ե ճանապարհն. նա
պօլսոյ. և հգնալն մեր եկաք. ի
տեղի ինչ որուանուին մաքսկայ
անր

սէր․ և աշխարհիկքն․ ըստ սովո
րութեան իւրոց․ իբրև տեսին զը
մաքսաւորսն․ ետուն զբաժինս
իւրեանց զոր պարտէր․ իսկ եղ
բայրն․ որ ըզ իւսեր տրտմեցաւ յոյժ
սկսաւ․ կռուել ը̅զ նոսա և սաստել
բնաւին իշխէք առնուլ ի նկրո
նաւորն հարկ․ իսկեւս սասցի ց
նա զինչ առնես․ ո՞վ եղբայր․
ոչ այլ ինչ ասես ցնս․ այլ զայս
եթէ կամիք․ և եթէ ոչ կամիք․
պատուեցէք զիս իբրև զմեծ․
և առաւել սոցայ․ պարտէր տե
սանել զխոնարհութիւն որ և պա
կասեալ ի խոնարհութենէ նե
քումն և սահէինցքեզ․ թողու
թիւն արասցես մեզ․ և մեզ եթէ
լսես ինձ իբրև զաշակերտ հե
զոյն ։ի․ տուր զհարկն ք և ըստ
խաղաղութե․ դուրձև յայլում
ժամու եկիես իւր քաղաքն յեմ
և եկն տն առիս կրօնաւոր և
սաե․ եթէ ես և եղբայրիմ փո
քրինչ․ դժուեցաքը մի մեանս․ և
այժմ ոչ կամի հաշտել․ ը̅ իս այլ
աղաչեմ զքեզ հայր կոչեսցես
զնա․ զի արասցուք սէր։ իսկես
խնդութը․ ընկալաւ զբանն․ և
կոչեցի զեղբայրն և որ չափհը
նարէր․ վս խաղաղութե․ և ասի
րոյ խօսեցաւ նմա յոյժ․ և թուէր
թե հաւատաց ինձ․ իսկ յետոյ
ասե ցիս․ ոչ կարեմ հաշտել ը̅
նմա․ զի երդուեալեմ ի խաչն
քի․ ոչ բնաւ հաշտել ընդնը
մա։ իսկես ժպտեալ ասեմ ցը
նա․ այսպիսի․ ինչե երդումն
քո․ իբրթէ ասացեր զօրութին
խաչիւքո քս․ որոչ պահեմ զպա
տուիրանս քո․ այլ ամի առ
նեմ զկամս դիւաց․ և արդ ոչ
եթէ միայնասել զերդումնքո
պարտե քեզ․ այլ և վն երդն
լոյն․ ապաշխարել պարտե
քեզ յոյժ ոպ սբն վասիլ ասե ե
թէ հերովդի թէ ոչ հասաս
տեալ էր․ ոչ էր պարտական լեալ
արթանն յովհաննու մկրտչին․
Նոյ

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ

Նոյնպ և պետրոս ի լուսաւորու
տեացն եթէ ոչ փոյթ ապաշխար
եալ էր․ թէպետ և պատուոյ սա
կս ասաց․ զոչն սակայն․ իմաս
նե առաքելութեն զրկեալ պը
տէր։ հարցեալ եղև․ եթէ ոնե
լին այն թեոպ կալցէ․ զմարմը
տութին․ այնինչն․ զիյորժամ
լուիցէ ինչ․ և չար մի ասիրտ․ զի
ոչ ինչ խօսեցի ինչ ոպ հայրն
մովսէս արար․ զինչինչ անարգե
ցաւ յեբրեցւոց․ ոչ ինչ ասաց առ
ժամայն․ թէպետ և բարկացաւ
իմոքի․ և աստ՚ յետոյ հան դար
ձեաց զաիրտն․ և մխիթար մոր
թեան․ և դիւսմ պատկեր․ և ա
սաց կոչեաց զինքն։ լիցի մեզ
այնչափ պակասեմք զի և ոչ իշխ
նոր եկելոցն հասեալ եղաք
և վն ծուլութե մերոյ անունն
և նհնարս կարծեմք դու զպա
տուիրանս այ․ բանզի չփութեալ
իբարկութե․ և ոչինչ ասել․ այն
ոչ կատարելոցն․ այլ դեռ և ե
կելոցն․ իսկ կատարելոցն և
ոչ բնաւ իմոք շարժել․ կամ դը
ժուարիլ․ կամ դայրանալ ըստ
մարգարեին․ թէ՚ պատրաստեցա
և ոչ խռովեցայ․ այլ մեք բնաւ․
և ոչ սկսանիմք գործել զբարիս
և ոչ յօժարիմք․ թէ եկեսցեն շը
նորհքն այ․ յօգնականութին մեզ․
և թէպետ կամիցիմք երբեքցու
ցանել յօժարութիմեզինչ բարւոյ
և ոչ զայնևս լքեալ․ և լուծեալ
ծուլութը․ ցուցանեմք․ և ոչ ար
ժանի իմիքայ․ լումնային ինչ
մեսերման նմաններսերմանի․ և
արդիւնաւորլիցի․ և զոր օրինակ
մշակսակաւսերմանեիսկզբնյաւելո
զեսցէ ած բազմապատիկ՚ ժողո
վեսցէ ոպ իսա դրեալ էն թէսեր
մանէ՚ զանդ մտանն և եղե ը̅ միոյն
հարիւր պատիկ այսպես թէ յաւելո
զեսցէ․ իվն սերման յօժարութե
մերոյ շահի զբ իւրաւորս․ իբր
զի անբռնադատաբար և անախտ
դիւրաբար․ արասցուք զամ դր
եալ

խնդ
նալսն մեզ և շահեսցուք. յամե
քանչի բռնութե՛. և վշտիւք. և
յակամայ աղօթիւք. համբերու
թե՛. ածանանն զսէ՛ և զ յօժարու
կանն և զկամաւոր աղօթս. զեոչ
պիտոյ լիցի բռնադատութե՛.
զիբռնութե՛ և վշտիւք աղօթք.
ե՛ մերոյն յօժարութե՛. իսկ համ
գստեամբ և ո՛ք աղօթքն պար
գևացն և շնորհացն ա՛յ. նոյնպէս
իվ՛ր ամառաքինութեանց այսպէս
լինին. Եւ զոր օրինակ եկեալ
ո՛ն յուսուն առուեսսեց իմիք
և կամի զիւ իւրաքար ուսցի. այլ
նախ աշխատեալ. վշտանայ և ոչ
կարէ գործել. բազում անգամ
և խանգարէ զգործ. այլ ոչ ձանձ
րանայ և լքի. այլ բռնադատէ.
զինքն առ ջ՟ի սկսանի գործել.
եթէ բազում անգամ խանգարէ
ոչ դադարի իյօժարութենէն այլ
զկանս ցուցանէ ուսուցչին իւ
րոյ մինչ. իսկ եթէ ձանձրանայ և
լքի և թողեալ մեկնեսցի ոչ կա
րէ ուսանել զարհեստ. իսկ
եթէ դադարեալ իւրկացցէ. և որքան
ջ՟ջուն խանգարեսցէ ոչ ձանձրա
ցի և մեկնեսցի այլ յօժարայ աշխա
տի և գործէ միամտութբ. յայնժամ
նայեսցի ա՛ծ ի ջգնութիւն նորա
և տացէ նմա և առժամայն ուղ
ղիղ ձեռք. և գործէ դիւրաւ.
և հեշտ և կերպակրէ զինքն ինքնա
նէ. այսպէս լինի իվերայ ա՛մ հո
գևոր գործոյ զինէ թէ որ կամիցի
գործել զառաքինութիւն ոչ է
պարտ կամել. զժամայն ուղ
ղեսցէ. վասն ոչ եւարէ այլ յորժամ
սկսանիցի թէ պէտ և խանգարեսցէ
իւս ինքնանէ. մի մեկնեսցի. այլ
թէ ոչ ինչ կարասցէ ուղղել
այլ դ՟ռձ՟ սկսցի և գ՟ռձ՟ ճգնեսցի
ի բռև զօրութեան զայն. և
յորժամ բազում անգամ փութայ
և աշխատի յոյժ. և համբերեսցէ
և ոչ ձանձրասցի. և ոչ թողցէ
իբաց. զգործ առաքինութե. յա
յնժամ նայեսցի ի ծ՟ծ յաշխատութ
նոր

ՎԱՍՆ ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԵ՛
նր. և իբրառ յեղձանս. անանէ՛
ողորմութե իւր նր. ողջ ի դի. ր
ա. և անաշխատաբար գործես
ցէ զնա. յա և հայրն մովսես ա
սէ՛ ր եթէ այսէ՛ կարգ և զօրու
թե նոցին. որքնկամին ստանալ
զառաքինութե. ողջի թեանկ
ցին. ոչ վ հատեսցին. և կարձա
մեալ հեռասցին. այլ զի դ-րձ՟
զնա սկսանիցեն գործել զինամ
առաքինութե. աշխատութե
մե պիտոյից ժամս. յերկա
րս. և կամք և յօժարութե մե և
նախ բանգամ պիտոյ. օգնակա
նութին ա՛յ. զինթէ՛ ոչ օգնես
ց՛ ա՛ր յօժարութե մերոյ. սուտ
վաստակ և ջան և ըղձութե մեր
լի-ող իվ՛ր մեջակացնէ՛ տեսա
նել զիոր չափ աշխատի. մշակն
գործելով զերկիր. և սերմանե
լով. և սրբելով. իսկ եթէ ոչ տե
ղասցէ ա՛ր անձրև. և ծագեսցէ
զարեգակն իվ՛ր նր. ընդունայն լի
ցին ջանք մշակին. այսպէս պի
ոյ՛ օգնականութեան ա՛յ. աղօթից
մերոց և պահոց և ա՛մ գործոցբ
րեացզին ովառ ձգեմք զողորմութե ա՛յ
յօգնականութի մեզ ողջ դաւթուն
եթէ լուսովերէ սաչ քոցս ե սան
եմքզ ոյս. ապաթեն ոյ ալիցուք
աղօթից և ա՛մ գործոց բարեաց.
ող նայեսցի ա՛ր օգնել մեզ. զի
թե՛ հեղգս. և լուծեալս. և ծոյ
լս լեալ. և ձանձրացեալ. իբրից
կացցուք. ոչինչ բարւոյ. արժա
նի լիցուք ա՛յ. զիա՛ծ նայի մինչ
իյօժարութեմաց մերոց և ըստ
չափոյ նոցին բաժանէ՛ զպարգևս
լ իթէ՛ ոչ երհայրն մովսես գրէ
խաւսրաւ ազատ ց՛մ՛թե ոչէ րգոր
ծել բ իւ րչաւրիս և այնչ ամիմ շնոր
տաքսեալ յիւրմէզն ա՛րն իւրսա
կս չարամտութե իւրոյ. այլ իվ՛ր
այսր ա՛մ. յորժամ արիաբար դի
մեաց նա. ի գործս առաքինու
թե. և այնպիսի յօժարութե զի
տէք դուք ա՛մենքն. յորչափ սրբա
րձրութե. համբեալ եղև. մինչև
ե

Է գլխաւոր մրս թուեցաւ. որ
և պատուհասութիւն կենաց իւր. յայտ
առնէ. ըշլլ մեք զորս կարծեմք.
թշուառութիւնսմք ջերմութիւն յանձին-
մինչ եւ լանէ մք յերկիր. և իյամել
ժամուց մեռանելս հեղգութեն. և
պայմանս կորուսանեմք. և հետա
ւմք իմանալիր գործոց ասիրեմք ըղ
նիւթս ընչից լուսնոյն կենացս
որքանոչ յիշման արժանիք իցեն.
և դարձուցանեմք զաւրայն. և զըն
կերին ինոսա ոգւթե անձամբ մե
րով առնեմք զնոսա. և ոչ յայ չը
նորհեալ սատանալով քանզի զինչ
ունիս որ ոչ առեր. զորոչ առեր
յայ ոպսա առաքեալ. և եթե՛ ա
ռե ըըեր պարծիս. իբրև զչառ
եալ... թե՛ աղքատութիւնեւ
ձս և ոչ կարողիցե սատեն տալ մեզ
զբաղումբարիս. որպ նախա՛ հար
ցն արար. զինեթե՛ անսանէրզմեզ
շահեալ ինչ իբարեացն. յայնցա
նե տայր և մեզ. այլ զմեզ տեսա
նե. զինչնասիմք առաւել. և ոչ չա
հիմք. իփոքր պիտոյիցն. սակս
չարութեն մտաց մերոց. վն այսո
րիկ ոչ վստահանայ իմեզ զ բա
զումզիմ կորիցուք իսպառ.
իսկ եթե՛ տեսանէրզմեզ. չահե
ալս իփոքունցն յայնցանե՛ կարծ
ղերովստահանալիմեզ զբազումն
... եթե այսոչ այսպիցե ովհաւա
տացոյցզառաքին զԴԾ լսն դնել
զինչսիւրեն առոտս առաքելոցն
իսկ ած զի ողորմած և մարդասէր է
կամի զ մեզ զիյամ գործոց. օգ
տեսցուք. իսկ մեք իսակս չարու
թե մտաց մերոց ի չարիս ծա
խեմք զբարիսն որոտեալ են
մեզ յայ. եւ սակր. եթե՛ գտանին
բազումանգամ անձինք հաւա
տացեալք. և գոհացողք. որքեոչ
միոյ իրիք. վնասեսցին այլ զոր
ինչ եղիպեսցին ցն. յամե չնոր
հեսցին. Եւ այլ անձինք ան
գոհք. և անշնորհակալութեք. և թե
պետ եգործեսցեն ինչ. իբրև ըզ
վարձկան գործե. և այնպես դա
սա

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ

տապարան. իգործս իւր. անհա
ւատութեն իւրով. իսկ հաւա
տացեալն այն. յաջողութեն. ը
նտանիքանս. և հաստատ մե՛.
և գլուխ բարեաց. և վարձս աշ
խատանաց իւրոց. հաճարեացի
պտանիքանս որվ ած կրե՛. վն
այսորիկ առնու մխիթարութեն
բազում. իսկ անհաւատն այն
կիզեալ. անյուսութենիւրով.
և ոչ աշխատի պատշաճաբար. և
ոչ առնուցու մխիթարութեն.
իւրե. այլ անկեալ կայ. նստեալ
նեխեալ. և հոտեալ իցանկու
թե սրտի իւրոյ. և իխորհուրդ
և թէփոքր ինչ վնասեսցի յու
մեքէ. սա՛ իխորհուրդս աղայս
ինչ ասացինն. և եա զայս ինչ ա
սացիցնմա. զոխակալու թիւորհի
և զանգործ բանսամաձէ զորոչ
բնու առնել կարողէ. զիոչ եթե
զամինչզորսիհ հեսցի մարդկ ողորմ
այլ զորսթող զնա ըե մեզած և զայն
իւրովն կանքննել իրգ...
դ իտեզամ... անգամ կամեսս
... աստուծոյ
թողուցու առնել ...այսորիկ
սու ալինի ... իւրն հոր ...
...ոցա այլ ոք վա փոքր ինն մ ա...
մարդկան. Որքանիք կամեցան
չարիս առնել նմա հալածանացն սր
բոց այս մինչոչ թոյլ եւ ած ոչինչ
կարացին վնասել, նդ. որպ և զը
րեալ է. եթե՛ ոչ է թող մարդկան
մեղանչել նդ. կշռադրեալ զթա
գաւորս վնց. Մի մերձենայք
... օծելոյս իմ. և ի մարգ արէ ս
իմ մի՛ մեղանչէք. Որքան կամես
ցի ած զուցանել. վասն ... զօ
րութիւնիւր. և զսխրոսս անողոր
մացն. իսկ ... դարձուցանէ.
որպ և արարեալ ի Նիգ... և ի երան
ելթէ՛ ետաւ ողորմութեն. և ի
բազ....թեն. իսկ ...
նե րժ ... վան ... և ...
ղէ ... որ պատրաստեալ
արքե՛ զանձինիւր այ. և ծառայես
ցի միշտ սիրոյն այ. և զգուշս լի
ցի

խոհի
եց ընուներ յամն զպարգեւս այ.
զիոչ թողու զայնպիսին որ այն
եամբ. օգնական լինի նմա. և
յայնժամու յորում ոչ գիտէ. և
ոչ խնդրեացէ. ըբարւոք ասէ.
իմաստունն. եթէ օգնեալ լինիցի
յայ: Եւ որ քան փութացաւ սա
ւուղ ապաւինել կգաւթի. զինչ
ոչ փութայ եկամ զինչ ո՛չ խոր
հեցաւ այլ մինչ ունէր օգնա
կան զոր ամ խղճ հաւ րոդ քննաւու
զայ ընունայն եղեն. և ոչ այսչափ
միայն. այլ և առ … նմանս
որբոյն. այլ նա խղճմայեր ինա՛ զի
ոչ ունէր յինքեն չարութե. ամե
սրտամտեացի իվք նր.
Հարցեալ եղև երբեմն յեղբօ
րէ յումեմնէ. եթէ ոպ արժանէ
ոչ բարկանալ իվք արտմտութե
ընկերին չարախօսութե. և նա՛ ա
սէ եթէ ոք ունիցի զինքն վատ
թար քան զընկերն ոչ արտմտես
ցի առ պիսին. ոպ և ասաց հայրն
պիմէն. եթէ խոնարհեցուցանես զք
քեզ. գտանես հանգիստ յամս.
և պատմէր և ասէր. է՛ր երբեմն
եղբայր մն. որ բնակէր ընդ. և
յիմն զգեցեալ էր զնքեմ. և ու
նեալ էր յինքեն յոյժ. և զինմանէ կ
էր. և նա զինձանէ զկնի տեարու
թե նր. խիստ առուր ասէ՛ցիս
հայր եսյոյժ սիրեմ զքեզ. և նա
ասեմ նմա և ոչ գտի գեռ զոք
որ սիրեր զիս. իբրև նա սիրեմ
զնա. ասա՛ ասես որդեակ եթէ
սիրեմ զքեզ. և հաւատամ քեզ.
այլ եթէ լիցի ինչ յինէն. զոր
դու ոչ կամեսցիս. ոչ կարես կեալ
ի՛վք խորհրդոց այդորիկ: իսկ
ես ոչ չափ և յաւէտ սէր ունիմ
իքէն. և մեկնել ոչ կարեմ ի սիրոյ
քումմէ. անցին իվք այսոցիկ բա
նից ժամս ապաւս. և ոչ գիտեմ
եթէ զին. գիտեցաւ նմա եւ կաս
աս. վնիմ առ բաղումս. բանս
ի … և աղաւեղիս. և լսեի
զամ և խորհէի ընդս և ասեի.
այսպէս հատիչ և կիզիչէ. զորա
ու

ՎԱՍՆ ԱՂԱԲԻՆՈՒԹԵ
ախտաց յիւ. բժշկել զանապատու
թե հոգւոյ իմոյ: Խյայսցանե՛ չա
հեալս եթէ զգաստասցի իսկ
իբ օձողաց և յերանողաց առա
ւել վնասեսցի մարդ. առաւ գա
բարեբար և խրատիչիցն անձին
իմոյ. և ես համարեա՛ ի զնաիբրև
կբժիշկ հոգւոյ իմոյ. և աղօթեմ
վնր. և ասեմ ամենեցուն որոց
պատմեին զնր չարախօսութիւն
իմ. եթէ յիրաւի են. և նաղ յայտնի
քն և փոքունս գիտե՛ զիմ չարիս
իսկ ծածկեալ չարիքն իմ ան
թիւ են. զոր միայն այ գիտէ
… զկնի ասաւրց ինչ դիպե
ցաւ ընդ իմ իկեաւ սարկաւ և ե
կեալ ըստ սովորութեն գիրկս
է՛արկին և սկսաւ համբուրել
զիս և ասէ. իբրեւ ոչինչ իմն
… մեղուցանեալ էր. և խօսե
ցաք ընդ միմեանս բանս բաղումս
և արարաք սէր. և այսպէս հետե
ւոր և առեսանէաք սիրով համ
բուրեաք զմի մեանս ևգթով
հարցանեաք. այլ եսբնաւ ոչէ
առու կարծիս նմա՛ ինչ թէ՛ լու
եալէ իմքան. և ոչ ցուցի արտա
մաւթե ինչ. թէ ոպ և լուեալ
եի զբնաւն: իսկ միւսամ աւուր
անկաւ առնասիմ. և համբուրէր
արտասուօք. գիրկս արկեալ և ա
սէր. թողցես ինձ հայր յաղագս
այ. զի բաղում չարիս չարախօ
սեալ էիմ վնքո. իսկ ես յարու
ցի զնա՛. և ողջունեցի սիրով. և
ասացի ցնա՛. գիտես ո՞վ որ
դեակ. յորժամ ասացեր ինձ. ե
թէ սիրեմ զքեզ. և ես քեզ ա
սացի այսպէս. եթէ ոչ պատի
մարդ որսիրէ զիս ոպ և ես սի
րեի զնա և եթէ ինչից ակամա
ինչք ոչկամեցցես սիրեւորդւոյդ. իսկ
ես եթէ բաղումս լսեցի. ի
քէն ոչմեկնիմ ի սիրոյ քումմէ.
հաւատա՛ ինձ. զի և ոչ մի ինչ
ծածկեցաւ յինէն զորինչ ասա
ցեր. այլ ուր և զինչ ասացեր ու
մեք. լուա զամ. և ոչ ասացի եր
բե

բեք. թէ ոչ այդպէս է այդ. եւ ոչ
ասացի՛ ներբեք ինչ զքեն բան
վատթարս. այլ եւ ասեն, սար
դացն. եթէ զա՛մ ինչ զօրհնեա՛ն
Ճշմարիտ եւ սիրով ասէ. եւ ոչ եր
բեք գարդարեցին իւրեանց յայզբերգյա
ղօթս իմ ցուցից քեզ եւ զ՞ շան մի
րոյ իմոյ. ցուցանեցաւ ներքեւ մի
ակնիմ յոյժ եւ խնդրանք կայի. եւ
ինչ եղէ իցաւսիմ զանոնց. եւ
կնքեցի զակնիմն շանաւ խաչին
եւ ասացի աղօթիւք նորա բժշ
կեա զակնիմ եւ առժամայն բժշ
կեցաւ զայս առեղծայսն ասաց։
Եւ ասէր բազում անգամ եթէ
ոչ գիտեն մարդիկ զսէր. եւ զգա
տէ. զի որեան միտք. եւ զխոու
թիւ մեր. այս՛ թէոչ. զի որդ՛վո
րոն ոչ բարձանող զեղբայրն իւր
կայ եւ կամ զսրբամտեայն. եւ այս
յետ սակաւ միոյ այ իմասիր.
եւ ձանիցէ եթէ՛ համբերեա նո
մա. եւ յայնժամ հետեւ՛ սնանես սիրէ
զնա իբրեւ զանձինիւր։
Ասէր զայլոյ ուսմ յեղբօրէ՛
որպատմեալ էր նմա. եթէ ունէր
նա վարդապետ եւ հայր հեզ եւ
խոնարհ եւ բարեգր. եւ ողորմած եւ
ծանեծ առաքինութեց իւրոց.
եւ բար՞ր նշանացն զորառնէր նո
մաւ աէ. իբրեւ զհրեշտակ հա
մարեալ էր. յամ երկրէ. իսկ իմ
ումանոր. յաղթեցաւ ոմն եղ
բայր իւրարեն. եւ եկն առնա. եւ
եւ ազէր ը նմա եւանարար զոծ
ձեա անառառ անս. եւ ժողով զան ի
մ՟ն՟ անթիւ բազմութե։ իսկ
ծերն կայր յաղօթս եւ հայեցեալ
ը յերկինս նորա. եւ ասէ գնա. շը
նորհքն այ. իբրեւ որ եղբայր
խանա եւ ոտողեալ ասեր. մյոյ
յարդ եր ընտրող. որկրամոլ եւ ար
բեցող. մ՟ յարբեցող ասէս զայդ.
ոեզ հեզ եւ խոնարհ զաւզա
դեռ ս ոզ աննեղու. ասեցնա
ծ՟րն. Ճշմարիտ զորինչ ասես որ
դեռ. բարուոք եւ իրաւ ասես։
եւ հաւ ցնաաա. եւ ոչ խմոր շար
ժեա

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ

ժեալ բարկացար ո՞վ հայր. ա
սեցնա ծերն. եւ ամենեւին. վ֊զի
տեսանեմ զանձնիմ պահել ա
մուր իքե. եւ ասէր մակարի
եթէ պարտ է գոհանալ իմ
այսպիսեաց. եւ համարել զնն բը
ժիշկս որբժշկեսցէ զախտանձին
իւրոյ. եւ զի համարել զնն բարե
գործս. զինքեօք հանդիպեսցի
նաարքայութե ներկնից։ Ասէր
դրդ՟ մակարի վսզի սա կոյր
բանելի. եթէ մինչ դեռ եի խլա
նսիմ կիրոսի. նախքան զելա
նել իմ անդի. եկն առ մեզ ծեր
ոմն մբ եւ հանձոյ այ. եւ ընթեռ
նուաք մեք զգիրս սրբոց հարցն
զխաիրեր զնա մակարի. մինչ զի յա
ռաժամ միշտ զնա ընթեռնոյր.
իբրեւ թեչուէս եւ հոգեւոր վնա
ասել իւ. յորմէ ժողովեաց բա
զում առաքինութիւնս յանձին իւր։
Եւ ընթեռնուլն. զգիրսն եւ
կին յայն տեղին. ո՞ւր գրեա
լէր ծերն առարս եկին. առակս
իգիջեր ինքեանն. եթէ զամ ինչ
զօրկայ խնդրեցո տանել եկայք
այսր. եւ ասաց զամինչ որկայք
ողջենեկ տարեք. եւ նոքա ա
ռեալ զամ գնացին։ իսկ միայն
բրիչ միայն. եւ առեալ զայն ծե
րոյն ընթանայր զկնինց. ձայներ
ուժգին եւ ասէր ողջենեկ տար
քիք եւ զայս եւ ձեռ զիւրեանց ա
խանձնեկն իւրեանց. իսկ նց զաւրհու
րեալ անշարութ. ծերոյն.
դարձուցին զամ ինչ նր. յոյժ
աղաչեն օք. խնդրեալ նր. եւ ասեն
Ճշմարիտ մարդ այս է՛ սա։ Եւ
մինչ ընթերցաք զայս ասեցի
ծերն դիտես ո՞վ հայր. զի շա
բազում եղեւ ինձ յընթերցու
ածս յայս. ինձ ես ասացի որպէս
հայր եմ ասաէ մինչ շրջէ իւս յա
մուն սորդանանոս. եւ ընկղմեկն
ան. ընթերցայ եսզաւ. եւ զար
մացայ ը առաքինութե ծերոյն
այնորիկ. եւ սասացի ս՟ր. արժանի
արա եւզիս հետեւել զկնինք հե
տի

սի․ որդեգրեցեալեմ զկարգն․ և
ունել զայս կարգս ի մտի․ իբրև
անցին ի վր աւուրս երկուս․ և ա
հա հասին աւազակք ի վ̄րիմ․ և իբ
րև բախեցին զդուռն․ ի գիշերի
և զինեալ էին աւազակքն․ և
պահեմ ցանկնիմ գողութի այ․ ա
հա եհաս ժամ ցուցանել զպը
տուղ կարգօրինքս․ եկաց եալ զ
դուռն ընկալայ զնս ուրախու
թբ․ և վառեալ լոյս սկսա ցու
ցանել նց զամ ինչս իմ․ և ասեմ
ցնս միշփոթիք ինչ․ հաւատամ
յ ծ․ զի ոչ թարքուցանեմ․ ի ձենջ
զամ ինչ զոր ինչ ի սկնոքս ա
սեն ցի ս ունիս ոսկի և ես ասեմ
այո․ ունիմ երիս դահեկանս և
զայնս բերի առաջինց․ և ա
ռեալ զամ զնացին խաղաղու
թբ․ ի սկես ասացի լրջմտութբ
ծերոյն․ որպատմեր զայսինչ և
զքոյն դարձուցին․ աւազակն
զինչսն իբրև զծերոյն այնմիկոր
դարձուցին․ իսկ նմաւէ․ միարա
նէ այծ քաւլինցի զիոչ վ̄ադարձու
ցանելոյ արարի զայն․ այլ և զի
ոչեր պիտոյ ինձ այն այլ այն ին և
զնացին․ մեսանեք եթե և ի
պատրաստ լինել ծերոյն զինչ
արարինզիոչնեթէ միայն ոչ պատմե
ցաւ․ այլ և ցնծայր եզոհանայր
զայ․ վ̄այնպիսի բարւոյ հանգի
ստեոյ․ եայնչիցէ զվերադոյն
բանն․ եթե փոքրագի բարեաւք
զեղքայրն մեր շահիմք զանձինս
նց․

Պատմել կամիմ ձեզ գործինչ
զոր երանելին սերգի առաջ
նորդն պետրիադոյ սասացնեզ․ բան
զի ասէր սերգի․ եթե երթայի
երբեմն ըծերոյ ումեմն սրբոյ
և մոլորեալ յաւղղոյն ոչ գիտեաց
եթեյո՞երթայաք․ զիան նշաներ
վայրն և գտաք յանկարծ անկի զր
ուղոյն սերմանեալ արտորայս․
և կոխեցաք բաղում սերմանեալ ս
զնալով ի վր նր․ իմացաւ զայն
մշակն․ զիանդեր իգոր ծ և սկսաւ
կա

ԱՂԱՍՆԱՌԱ·ԲԻՆՈՒ ԹԻՒ

կացել ըմեզ․ եանարգեր բար
կութբ․ և ասէ արդ՝ եդուք կրօ
նաւորքեք դուք երկնչիք յաս
ուծոյ․ և զի թէ երկիւղն այ
առաջի աչաց ձերոյեր․ զայդ
ոչառնէիք․ լռեցէս ծերն․ վ̄
տն դումի բնաւ պատասխանի
առներ․ լռեցնա ծերն հեզա
բար բարւոք ասես որդեակ․
եթե երիմեզ երկիւղն այոչառ
նեաք զայսայլթողմեզվ̄ատնայ․
և դ ըձլ անարգեր․ իսկծերն գը
ձլ կնոյն ասէր․ զարմացաւ ըան
չարութե ծերոյն և ասէ․ թող
ցէս իննձվ̄ատնայեաարժիք զիս
ձեզ․ և հետևեալ մեզ աւա
մայն նըև կրօնաւոր․ եւասեր
սերգի․ ահա հեզութե և խոնար
հութե հոգւոյն․ տեսեք թե
զի՞նչ արծեաց շնորհօքն այ․
և ոչ կեցոյց զանձն զպատկերի
այ․ ստեղծեալն զորստուաւել սի
րէ՝ տր քանզբիւր երկինս ևեր
կիր․

Իւես մինչեւ առնիմս ասեր
ցիս․ սերգի ուսուցից ձեզ բա
նս գրոց․ և սկսաւ ուսուցանել
բան զառակաց որպես․ եթե ի
ծայր բազում ցնծասցէ հաւ
իսկ ոչիցէ բարկութե անդ՝
շուեալ է կ․ռ․ի․ հարցի ցնա և
ասեմ հայր զի՞նչէ զօրութե
բանիս այսորիկ․ իսկնա ասեցիս
զորօրինակ փայտ պատճառէ․
հրոյ եբոցոյ․ նյորժամ ոչդիցի
փայտ չիջանի հուր․ այսպես լի
նի․ և ի վ̄ր ամ ախտից․ քանզի են
ինչ որքեն պատճառք ախտից
և եթէ ոք հատցէ զպատճառ նո
ցին․ ոչկարէն առնել ինչ զի
սպատճառ պատնկութենէ ուտել
և ըմպել անառակութբ․ և յա
գուամ քնոյ․ և դատարկութե․
և բերկրութե և դատարկութե
բանից․ և զգենուլ զփափուկս․
և եթէ ոք հատցէ զայսոսիկ որ
կարանանախտք պոռնկութենն․
Եւսի պատճառ բարկութենիցն
ա

տալ եւ առնուլ վաճառել ազգ
նել եւ կատարել զկամս իւրեանց
վարդապետութիւն եւ զանձն առ ի
մատուցանես ուսնել. եւ ծ թերեւս քաղում
հատցէ. տկարանայ ախտ արամբ
ութեն: Որպ եւ ասացհայրն մովսէս
եւ այսպէս բան հօրեղբօր ասացեալ զբօր
ու մեծամտինչ հարցցեալ ասէ։ Ըն
դէ՞ր հայր ախտք ոչ հեռանան յի
նէն ենան ասէ ցնովմա այսորիկ կգիպ
ճառ քննոցին ինն երբ քաջ քեղեն. եւ պա
հօթնցինն ազնիւութեամբ քջէ լուսնիս
առ ուրդ գրաւ ակամ նոցին. եւ գնան
իջեն իւ կկրկին. բարկացող. որք
ծածկի չփոթ այնոմ եւ որ եւ քմար
կութէ անդէն բարկանայ. եւ ոչ
յաղթի սաստիկն բարկութեան. այլ
առաւել. բարբոքի. բարկութ
եւ շանս յաղթել. բարկութ.
բարկութեան, իսկ եթէ ոք բար
կանա նզբօրնապա զզջանայ եւ
դայ ի միտս իւր եւ մեղադրէ ան
ձինն. եւ դնայ անձանձի առաջի եղ
բօրն. եւ թողութ հայցէ բար
կութեան. սաստիկ ոչ ի. կրկին բար
կացող. զխոստ լուեալն կուիւ ք
զիմեզս դրեաց անձին. եւ խոնար
հեցաւ եղբօրն. եւ արար խաղա
ղութ։ իսկ բարկացող որոչ զզ
ջանս եւ ոչ մեղադրէ իւր. այլա
ռաւել որոմոյ. եւ շանս. զնոքք
նաւ յաղթեսցի. բարկութ ըն
կ' ըին իշխոթմանն. ասա կոչի կըր
կին բարկացող խամանեոչ լռեալ
են կռիւք. ունին զնա ոխակա
լութիւք եւ արտամութիւ։ ԼՉյլ
որն. յա քս փրկեսցէ զմեզ. իմ ի
ճակէ այսպիսեացս. եւ արժանի
արասցէ զմեզ իւ իճակի հեզոցն.
եւ խոնարհացն. եւ որք սիրեն զխո
ղութ։

Եւասէր երանելին մակարի. ե
թէ յոյժ զգաստութ. եւ իմաս
տութ պիտոյեն մեզ. զի զդէմ
կացցուք քաղում հնարից սատա
նայի. զի եթէ երբեք զիարս ընա
բարկացի մարդ. իմ մեծամեծ
պատճառի. եւ երբեք զիրա

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ

ունս ցուցանեն դեւք. բարկա
նալ նմանակաւ պատճառան. եւ զան
ձն իւրա համարի. այլ այս հը
նարք թշնամւոյնէ. եւ ոչ կարգ
նոցին. որք կամին զնոսա ը ճա
նապարհ արքայն։ Ըստ մակար
ասաց. եթէ հեռանէ իկրօնաւո
րէ բարկութ. եւ կամ որ ո
ցուցանել զեղբայրն. Ե՞ւ ասէր
եթէ պատուիրեցի երբեմն ա
րագալ գրի ուսման գաչի եղբօր
զիդրեսցէ ինձ գիրքս. եւ արկի
զվարձս նր. իսկնաղկնի. կատար
մեն գրեցն պատուիրեաց ինձ.
եթէ ահա կատարեցի զգիրսն
քո. եւ առաքեա այս առ. զա
քնզ. ուսա յինէն զայս եղ
բայր ոին. եւ դնաց իբրեւ յինէն
ես զգիրս իդսօղն. եւ առեալ առ
րաւ զնա. իսկ ես ոչ իմացեալ
զայն. առաքեցի զեղբայրիմ. եւ
զդինն զիբերցէ զգիրսն. իսկ
իբրեւ ծանեաւ զայս որինչն ե
թէ խաբեցաւ. ինման. որպա
րաւ զգիրսն. եզայրացաւ բար
կութ. եւ ասէ զնամ առնա. եւ
արհամարհեաց զնա եղանեմ. վն
զիխաբեալ ծաղր արար զիս։ եւ
զիոչէք նմա զիրքն. եւ կիմ լալ
եալ զայս պատուիրեցի. առ ը
րօղն գիտես ո՞վ եղբայր. զիմ
այնորիկ առանձամ գիրք. զի ես
ցուք իմոցանե զհեզութ. զ
խոնարհութ. եւ սէր. իսկե
թէ սկիզբն դրոցն չփոթ եկ ը
ուիս ստացուք. ոչ քնաւ ստա
նամք գիրք. զիմ կորուսոյս ի
ջուք եղծանալի մն. ոչ է
պարտ կռուող լինել. թող զ
գիրսն ինձ. եւ մի՛ նեղեր զնա.
եւ լուաւ ինձ զայն։

Դ, ասէ, ասեալ երբեմն մակարի. իմ
ասէր ը եղբարսն զշահ հոգւոյ.
ունելով. ինձ ու զգիրս հարցն
եւ եկն յայնոսիկ որասէր պիտե
եթէ որմեզ գրե. ամենին ս ըն
ցէ հանգիստ յոհի ե դ ր ձ ը ըզ
բանն որ ասաց հայրն նիսարիոյ

ւն

ւերինն. եթէ՛ պատուէ յամի իւր
ծառայել զանձն. և մեղա՛ կրել նը
մա. քանզի բնութեանն ասէ. այգե
ճանապարհ կենաց կրօնաւորի.
Քանզի տեսանե՛ք թէ որ քան
զօրութիւն ունէին բանք ՟ծբ հար
ցն. և հրաւէրն. վ֊ըշի զօրացուցին
բանին. նախ փորձեցին զոր
ծովք. և այսպէս՛ ասացին. զեկոր
ձիւ խմացան և ճշմարիտ ասա
ցին. վն այսորիկ զօրաւորքեն
բանք նց. զճնամի ինքեանք զոր
ծեցին. և այսպէս՛ ասացին. ոչ և ի
մասունն ամենայն. եթէ՛ զբանս
քո հաստատեսցեն գործք քո.
Ասաց մեզ եզ պատմութիւն. այս
պիսի ռմն. եթէ նստէր երբե
մն. ի վանս հօրն գեղամիմի. և
եր անդ ծերոմն բարեկամ իմ. ի
միում աւուր նստեալ խօսեաք
բանս շահաւէտս. այնչեցաք ըզ
բանս պիմէնի հօրն. եզայլոց
հարցն. նա ասացես ես զոր
ծովք փորձառ ի զայս բանից ըզ
շահս նոցին քանզի եր երբեմն
աշակերտ ումն ի վանս յայս. և
յայժ բարեկամութեան ոչ գիտեմ
թէ ուստի եզեն մա կարծիս յի
նքն. և բանիւս արտմեցուցանէր
զանձն նր. և աստուածն ունէր
եզրունեց. իսկ ես ամենայն տեսի ըզ
նա արտմեալ. ասեմ ցնա. զիե՞
քեզ եղբայր. զի այդպէս տխը
րեալ ես. և նա՛ ասէ ցիս. թէ զայս
բան արարեալ ես ասացեալ է քո
վնիմ. իսկ ես ուր ոչ գիտէի ինչ
զանձնէ խիղճ. ասա՛ երդմամբ
հաստատագոյն ցանել զնա. և նա
ոչ կարէր հաստատագոյն ցանել
զիս. եւ թողում անգամ արարի
զայն. և ոչ եղև յանձն. իսկ ես
խորհեցի հիմոր. մի՛ թէ արար
եալ եմ. և ոչ արարեալ եր իմն.
եւ հիմոր ասէր տեսի զնա՛.
զի ինք բեմին բարձեալ էր նա՛
զանիհն. և հարցորդեր զեղբարն
յարենէն. և իմարիայն բսի. և ես
գնացի մերձ ենրգնոււիի մե խոր
հու

Ա. ԱՅՆ. ԱՌԱՋԻՆ. ԻՆ. ԽԲ.
հոգւոյն ըի. թէ ոչ գիտեմ վայն
եւ ոչ եղև յանձն. այլ տեսից. յայն
ժամ եկի իմարաիմ. այնչեցիզբա
նս հարցն զմեղադրել անձին և
հաստատեցին նը. և ասա մեղադր
ել անձինանաւեւ. թէ ճշմարիտ
աշակերտեցին այն կատարեալ է
ունի իվնիմ. և խաւրոյն ասաց
ինձ զորկեէ՛ր իմարի խուրում.
ոպգի յառաջ զգուշացիմ. այլ
ով ոչ կէլի անձնիմ. որպէս է
թէ՛ ոչէ իմ արարեալ զայն. այլ զ
բիւր չարիս գործեալ եմ. եզամ
մոռացեալ. մի՛ թէ և զայն արա
րեալ մոռացայ. ո՞ր ընդ քոյէ ըզ
կեան. այն անդրեան չար գործ
քն. զորս բազումամս զշարս
գործելով զանց արարեր. արդ
ոպ և զայն ոմ արարեալ է քո. և
մոռացեալ. սուտ գիւ և զայնարա
րեալ մոռացայ. իսկ այս պէս
հաստատեցուցի զխորհիմ. թէ ա
րարի և զայն և մոռացայ իբրև
զայլն ոմ. զոր և արարեալ մոռա
ցայ. և այսու օրինակաւ գոհա
նայի զայն. և զաշակերտեն զայն
մինե՛ որով ծանեա զմեղսիմ. եզ
յանցանսիմ գիթերեւս աղաչիմ
եզցիզ. և յարուցեալ այսու խոր
հրդով. գնացի առաշակերտն
խնդրել զթողութիւն յանմանէ.
իսկ մինչ բախեցի զդուռն. և ե
բաց նայ. և զանգասպակի. ինքն
անկաւ. իմ ոտս երեսացիցոյց. յեր
կիր և ասէ. թողութիւն շնորհեա
ինձ ով եղբայր. զի դու ես այսպա
նեցին զիս. և խորհեցայ քեզ զան
ձնել զայդ. այլ արդ ամն հաստա
տեցոյց զիս զիոչ ես արարեալ.
դու զայն գործ. և ոչ ընդունէ
թող զխաստուածի իւր անկանել.
այլ ասաց բաւական է՛ այս. ես
ուր տեսի ըզ ըզկասարեալ խո
նարհութիւն եթէ՛ ոպ չինեցա
գործո նր իվր ընկերին իւրոյ.
զիոչ բնաւ գայթագղեցաւ իվր
աշակերտին զարպարտանացն.
և այն զինչ իմասնգամ և երկիցս եր
գս

դուաւ. եւաղաչեաց. եւ նորա
ընկալաւ զաղաչանս նր. այնմ
զմեզան զորոց գործեալերեգ
խերյ անձին. եւգնաց անկանել
առաջին նր. եւգոհանայր զն մա
նե. Եւասեր տեսանեք եթե
զինչ գործե առաքինութի. եւ
կամ որպիսի բարձրութե չափ
իվեր հանե. զմշակ իւր. զիթե
առնելեր խիստ. բաղում պաս
ճառս գտաներ ունայնս տեսա
նել. զսարկաւագն իբրեւ զդեւս
այլազի յառաքինութի ուղղե
ցաւ. ոչմիայն զխոչ առեաց. եւ
ոչ տրտմեցոյցզնա այլեւս առա
ւել գոհանայր. զի առաքինու
թի լուսաւորեաց զմիտս նր.
Լոյսն եւս եւ մեք եթե պատրաստե
մքզախորտ եզմիտսմեր եկ. սեղն ս
ցուքզերկն հոգւոցմերոցեւսեր
մանեսցուք զսերմն հեզութե
եխոնարհութե. հնմս նաոչ բե
րե՛ որոմն. զոր սերմանե՛սատա
նայ աչաթե գտանե՛զ գզ քա
կեալս յմմ բարի խորհրդոց. եւ
պատրաստեալս. առամ չարու
թիս յայնժամ մտանե՛ինա. եւ
սերմանե՛իմեզ զսերմանիս չա
րեաց իւրոց մինչեւ լցցե զար
տորայս. անձին եմտաց. Լոյս
պես եդրձլ իվր առաքինու
թեց լինին. զիեթե՛ տեսանեմք
զոք. զիծարասեսցի փրկութե.
եգործե զսերմանս բարիսայն
ժամ ըոսնի. զյօժարութի նր.
եկամի բարիս. եւտա՛նմա զշն
նորհս եզպարգեւս իւր. Ցինչե
ցի եզծերոյն. այնորիկ գործ.
զորոյ գոհանայր դրացի եղ
բայրն զպետսն իւր. եւնաոչ եր
բեք յանդիմանեաց. այլ առա
ւել եսաշխատեր. թե՛ սուրբ
գտպես կորիս ունի. եպիտոյ
նմա. եկարմանային է քաղցրու
թի սրան նր. Եւդրձլպատմեր
մեզայսպեսսելովեթեեի՛ եր
բեմն եւ. խպեդիադա եասաց
ինձ առաջնորդ վանից ումեմն.
եռ

եթե՛ մերձ իվանսմեր. է՛ր ոմն
միայնակեաց ծեր. ուղիղ եբա
րեգործ այր. եւե՛ր մերձ նր բը
նակութեալ եղբայր. Եւյոր
ժամ եւծերն. խանձե՛կ իւրոյ
յաղթեալ ինքն. եղբայրն այն.
խստանայր. եբացեալ զբայրն
զդուռն. եգողայ ա. զգիրս եւ
զմմ ինչս նր. իբրեւ եկեալ
ծերն եմուտ խուցն իւր. եոչ
եգիտ զինչս. եզգիրս իւր. յա
րուցեալ գնաց. առեղբայրն. զի
պատմեսցե՛նմա. զեղեալ գործն
իբրեւ եմուտ խուցն. եետես
զինչս իւր. խուսն նր. զիոչ ծած
կեալեր զնա գեռեւս իւրեծերն
ոչկամեցաւ ամօթեցուցանել զզ
նա. կամ յանդիմանել. եւ ա
տարս իբրեւ թեիջարիս խոչ ո
րովայնի ել եց. եյամեաց մնդ
ժամս ինչ մինչեւ ծածկեսցե. եւ
թաքուսցե զնա. եելին ծերն
առ եղբայրն դժւե եսկսաւ խօ
սել ընա զայլ ինչ բանս. եզեզ
բայրն ոչ յանդիմանեաց. եոչ
ամաչեցոյց. իսկ զկնի աւուրց.
ինչ ծանեան զանցս եզգիրս
ծերոյն. առեղբայրն. եբարձեալ
զնա արկին իբանտ. իսկ նե րնոչ
իմացեալ. զպատճառս բանտին
այլ լուաւ միայն. եթե՛ արկին
զնա իբանտ. այլ թե վն ինչպատ
ճառի արկին ոչգիտեր. այլեկն
առիս. եասե արա սե՛ր. եսուր
ինձ ջուս հինգս եհաց մր. եւ
ես ասեմ զնա. մի՛թե ստար ոմն
եկն առքեզ. եանոյ ասե՛այս-
խսկառեալ զայն ծերոյն գնաց
իբանտն. իսկ եղբայրն իբրեւ ե
տես զծերն անկաւ առոտս նր
եասե. վս քոյ իբանտիս ո՛ վ
հայր. զինս զողացայ զասուն քո
այլ ասա՛ ոիրք. եհանդերձ քո
անդր ուրեմն. Լսեցնա ծերն
հուսաս ինձ. որդեակ. զխոցայն
սախա մտի՛ այսր. եոչ իտեի. ե
թե՛ վն մես իբանտի. այլ միայն
լուա. թե՛իբանտիես. եեկի
այ

այսր մխիթարել զքեզ. եւ աՀա՛
աներևոյթ ը̄ իսե. եւ արդ՝ փութամ-
մինչև Հանից զքեզ աստի. եւ զը
նացեալ տղաչեացծերն. զմի՛ յին
խանացն զը ծանօթ նոցին ե՛ր
ծերն. յակ նա՛ աղաչեաց զգըլ
քուոր իշխանն և ընացեալ. ը̄
նմա եւ Հանիբանտենզեղբայրն
Աւաքին եւ վ̄ այնր ծերոյն եթէ
գնաց երբեմն իմաստուն. զիգը
նեացէ Հանդերձիւք եւ չուխայ
եառեալ եւ տղաՀ՛ նկան. եւ պակա
սեայ դրամս ինչ իգնոյ նը̄. և
նա՛ եդ զչուխայն. իւներքոյ իւր
և սկսաւ Համարել զփողսն ի
դուռն կրպակին եւ մինչ թոււ
եր եկնոմն դող. եւ կամէր տանել
զկտաւն որ ի ներքոյ իւրեր. եւ
մոցեալ զայսն երոյն. այլ զխու
ներ սիրտ զ թած թէ ո̄ եւ զոյց
զինքն եկո րացաւ իկրպակն. ի
բրթէ Համարեսցէ զփողսն. և
թոյլետ տանել զկտաւն. որ ի
ներքոյ իւրեր. եւ ոչ յանդի մա՛ն
եաց. և ոչ մատնեաց զնա՛
ծերն։ Եւ ասեր երանելին. որ
չափ արժէր կտաւն այն եզինչ.
իւր զորկութս կամուր. այլ
յա̄մ եղոյց յօժարութե. ընտըր
եալ եյոյժ. մեծ եբարձրացոյն
զիս ը̄ ծերն գործովք եցոյց.
եթէ մինչ ունէր զայն. իբրև
ոչ ինչ ունէր. վ̄ ասորիկ իբ
րև կորեաւ կտաւն. ինքն մի տա
եկաց. եւ ոչ շփոթեցաւ. եւ ոչ
տրտմեցաւ։ Եւ ո̄ բազում ան
ուամասացի. ոչ թէ ունելն վը
նասեսցէ զոք. այլ չարաչար ու
նելն զինչ թէ ունէր զա̄մ աշ
խարՀ այնպէսեւ. ո̄ թէ ըն
ուչ ինչ ունէր և յորժ՛ աՀա
յայտնեաց զանձնիւր. եթէ յա̄մ
ախտից ազատէ։ Զայս ա̄մ և
մք փորձեսցուք ի զբ արք. և
զխրատս սը̄ Հարցն մերոց. յո
ժարութե ընկալցուք. իմաստու
թ իպատիւ ա̄ն. եւ ... մերոյ
յի ք̄ի. որում վայելէ փառք յա̄
Հոր

ՎԱՍՆ ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԵ

Հօրեա ք̄ Հոգւոյն այժմ եւ մի շտ և
յաւիտենեանս յաւիտենիցամէն։
Գիր երանելոյն. միլիքս խուտ
ակ Եպիսկոպոսին զոր գրեաց։
վ̄ սկիզբն առնելոյ. ե լանե
լոյ յաշխար Հես յայսմանէ։
Վ՜ան զի տես զՀոգի քո որ
դի անդրանիկ Հոգւոյ իմոյ. զի
ընթանայ զՀետ գտանելոյ
զձանապարՀս կենաց. զորու
սոյց. և Հորդեաց ո̄ր մեր յսք̄ս
առաքելոց իւրոց։ Եւ իբրև ի
մացայ զՀարցումն քո զայս. ծա
նեա զինկամիցես գտանել զվա
ձառա՛ շաՀութիւքս բազմապա
տիկ արդեամբք. Հատուցմանն։
Եւ արդ՝ զոր խնդրեցեր առ ի
մէնջ բանս. թեպետ եփոքրե ի
թիւս բանից. բայց մեծա՛ գոյնե
արդեամբք։ Լուր Հաւասաիկ յայտ
արարից եւ նշանակեցից քեզ սի
րով. վ̄ չարչարանացս այսոցիկ
մանաւանդ թեվ̄ խաղաղութե
և վ̄ նստելոյ իմիայնութե. և
վ̄ փորձութե որգս Հասանե.
ի վ̄ վաստակաւորացն որ ի նմին
խաղաղութենեն. եւ վ̄ շնորՀաց
տղորմութե. որպ արգ եւ նը̄ յո
ղորմութենեն ա̄յ։ Ընդ այնև
չարչարանաց կիրս. զորս ի քեն
պատմեցաւ ինձ. զիս յայտ արարից
եւ նշանակեցից զն̄ քեզ։ Լուր-
ծանիր սիրեցեալ. եւ անդրանիկ
եղբայրիմ զխորՀուրդ առաքինու
թե այսորիկ զորխնդրեցեր առ
յինէն։ Ո՜չ եթե՛ ա̄մ Հոգւոյ շաՀ
եօգուտ լինիցի. այլ միայն զի
ասցելոց ղանձինս։ Իսկ անդէտն
եանկարողեալքն արտաքոյ դրան
արքութե երկնից մտանէին։
Հաձեցուցեր զիս ո՜վ գերապա
տիւ սիրելի. զի կարդեցից եւ
դիր քեզ գրով. զելխա՛կարգու
թե Հարցուածոց քոց. ո̄պզի չաՀ
եօգուտ լինիցի ա̄մ չափու Հա
սակի ինոցանէ. զոր իբրև նայե
ցայ և տեսի զզօրութեան սիրոյ
քո. թերոր չափ առաւել ցանկա
ծա

ծանեաւ թէ՛ ա̄ծային է՛ր ոէն
չուամբ. եկամեցայ տալ քեզ գրով
առաքելական եղբայր զա̄մփոփս
եպփորձս ճգնութե. նեզ եւան
ծուկ ճանապարհիս ոյս միկ. եւ
թէ ո̄պ պարտէ կ՛նդաղն՛ վարիլ
խամա̄րեմ պատերազմացթշնամ
ւոյն. յորէ յորմէ՛ ւկիզբն առ
նեմք. ճանապարհին կենաց մին
չե ցորն յորումչէ հնար ումեք
անցանել ը̄նաւ էւ արդ՝առաքին
սկիզբն ելանելոյ մարմնոյն յաշ
խարհէս յայսմանէ. օրինակէ՛
զելս որդւոցն ի̄ղի յեգիպտոսէ
զիո̄պ առաքեաց ա̄ծ զմովսէս ի
քորեբ լեռնէն. եւ ետ նմա զա
ւազան իշխանութե. ելանել եւ
փրկել զորդիսն ի̄ղի. ի ծառայու
թենէն փարաւոնի. եւ յեգիպտաց
ւոցն. եւ հանել զնոսա յանա
պատն հանգստութե։ Նոյն
պէս. եւ հրեշտակք պատրաստա
կան. եւ հարկաւորութեաց ի յա̄յ
առհոգի. եւ շնոր զնա ահիւ եւ դո
ղութ̄բ. մինչեւ հանէ՛ զնա յաշ
խարհէ. եւ ի ծառայութենէ մե
ղաց եւ առնեալ ածէ՛ զնա. յանա
պատ հանգստութե. որէ՛ չափ
մարմնոյ. մանաւանդ իմանա
տանի։

Որդ՝ պարտէ՛ իսկ ասել զմա̄մ.
վ̄ն վասնակոց ցանկից. եկատա
րելութե. իշխանապատա. հան
գստութե։ Էւ թէ՛ ո̄պ արժանէ
րուռն հարկանել. ըստ չափու
կարոց։

Որդ՝ առաքինիցանորկանոնին
դունելզկարգս կրօնաւորէպար
տէ՛ստանալ զխոնարհութի որ
ինմանէծնանի ունկնդրութի պա
տու որէ՛ պատուղ հոգեոր. ո̄պ ա
սէ երանելիմիայօղոս. թէ պտուղ
խաղաղութե է՛նովաւ կրթե
լոցն. եւ ինմանէ ծնանին ա̄մ բա
րութիւք։ Էւդ̄ձ̄յ մ̄ն ա̄ն մերոյ
յի ք̄ի. ասէ թէ՛ խոնարհէ ցոյց
զանձն, ինել հնազանդ մահու
չափ. եւվ̄ս զիրունկն դրութի ա
դա

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ

դամայ եգործակցութին ն̄ ը̄
տիրնաց մեղաց եւ մահու զօ
րութ̄բ եւ իշխանութ̄բ. այսպէս
ճշմարտութեն ունկն դրութի
զիոր ստանա պատրաստէ՛ նմա
զա̄մ հանգստութի. եւ զհոգե
ւոր քաղցրութի բայց ոչէ՛ար
ժան. ա̄մ ումեք առնել. զորինչ
եկամեսցի. այլ աշակերտացըն
պատուիրեմք. թողուլ զկամս
անձանց իւրեանց. եւկատարել
զհրամայեալսնի վարդապետացն
իւրեանց. զիոյս իսկէ՛ ճշմարիտ
ունկն դրութի։ Էւ արդ՝ զգայ
լէր օրինաստակիս իշխանապատա
հանգստութե. եկամիս ժա
ռանգել զերկիրն աւետեաց.
որթիսէ՛ զկամն եգմեղքն բընա
կողացիւրոց. զիո̄պ առար յեսու
որդի նաւեա. եւքաղեփ որդի
նափեբբայօրլուան մովսեսի. եւ
գնացին զհետ ն̄ր. եւմտին յեր
կիրն աւետեաց. եւհյապէսէ՛. եւ
իմաստսլի ելանելն. զիզոր օրի
նակ. եթէ՛ ոք հանդերձեալ իցէ
ելանել իկենցաղոյս յայսմիկ.
եթէ՛ ոչապատէ եպատրաստե ցու
ցանէ զայս այսրանս իւր. մինչեւ
դատարկեսցի յա̄մ գանձուց յաշ
խարհիս. եթէ՛ զգալի ելանե
լով. եւ եթէ իմանալի. ոչկարէ՛
մերձենալ առա̄ծ. եւստանալ զա
գիւրն մ̄ն զի երկուս տէսա
նեմք. եւ մնունս յաշխարհէս. եւ
այսա սկիզբն առնեմք ա̄ր ճանա
պարհիս միայնութե։ Զիոչ ա̄մ
ոք որէլանէ յաշխարհէսադատի
ի վարուց կենցաղոյս այսմիկ ոչ
բարձումք այնոքիկէն որեւ չանեն
յաշխարհէս յայսմիկ արտաքին
ձեռվեայլափոխ վարին. վ̄ս այնո
րիկ ասացաւ. եթէ՛ երկուս ել
մունքեն յաշխարհէս. զիքաղում
ելեալք զաանէս յաշխարհէս.
իսկ պատահեալք ի վարուց կենցա
ղոյս մի՛ ի հաւատոց։ Էւ զի ելա
նել որդւոցն ի̄ղի յեգիպտոսէ՛
օրինակէ զելանել մարդոյն յաշ
խա

ծնե·
խարհեաւ լուսաւորեցան որ կանգ-
նեալ երանելին մովսէս ի մէջ
իւղ աշտուցն· եւ է խաւարացուցն·
տերին որդւոյն իւր զլոյսն հո-
վանացուցանէր եւ վերստեղծագործեաց
ւոցն· զնուաւորն մեկնէր· եւ յա-
մէս եւ հրն շառագայթեալ աւանդեան
իմաստ հովանաւորեցանն զլոյս մեծ
այնին· իւր մնաց մտայնաւորին·
Եւ զխաւարն որ կա իւր ինչ իմա-
ցութիւն չարին· եւ յաւէտ չար խորհր-
դոց որ իմաստէ նմանէ· վասն որ
չար չուառութին աչք հոգւոց-
իծեոն ելանելոց յաշխարհս·
յայսմ այնչափ խաւարանին ինմանէ
ամ խորհուրդք· չարք յիմանալ ի
յերանելին յայն: Սոյս ահաւասիկ
ամենայն որ կամեցի շահել զաղօթս
եւ զօրհնութիւն սրբոց հարցն· եւ
երանելն նստել ի միայնութեան
խուցս· որ նման երկրին աւե-
տեացյաւ նմանեալ յերանաւոյ որդւոյ
նաւեա որ լուսաւ երանելոյն մով-
սէսի եւ բարձաւ զգաւազանն որդ-
ւոյն իւր· եւ արբեաց զձեռս իւր
իւր· յանձամբ եւ դու եթէ ունի
ցիս· ճշմարիտ ունին դրութիւ-
ն ահաւոր հող եւ որս· փոխանակ
երանելի ի ձայնին· դրբլոան որ
գիւղն իւր· եթէ այսօր սրբեցէք
զձեռս ձեր իւր· լուիցես դու
զփառաւորեալ· զերանելի· իման
այ ի ձայնեսն զայս· ողորմեսցէ
ցէ զհոգի քո· հոգւովն սրբով·
խնկոց ան ունելով բեն օտար
լինին իմաստութին խուցս· խա-
ղաղական բնակելոյ եւ չար խոր-
հուրդք սպահութեան· եւ հայր
ութեան· զօրանայ իմն վարդի ինքնե
որ ընտանի զամ այլսնդութիւ· եւ
զօրացուցանէ զխաւարութի-
յայնսակ որ ոչ թողին· զկամս
իւրն անդայլ կատարելապատճառ-
ման ամ վասն թագ կրից· ոչ ա-
սաց մեծ· խորհրդոց հարցն· եթէ
զամ ինչ դրեան է որ· բնակեյան
ձինս փառացն եւ ան խոստանցն:
իսկ աւակք ունին դրոշացն·

բազմապատիկքն: Լհրդեհն եւ
զգոյշ էր ունին դիմաց կրո-
սերոց յամեն· զխաղաղ ոչ ուսոյն կա-
րես· ծնեանց յանապատի զը-
դարձուցին զքեզ· յերգիչ օտա
չարութեան· այսինքն ինքնագոյն
յանձն փորձն· Դիմաղ սեւ եւ
ծանիր սիրեցաղ դաւ· որպէս
տակիս յանապատս· համբեր-
ութեան· զի բազում օձքն յանա-
պատս որ խածանեն· զխաւար
եւ ժողովուրդս այսինքն որեն
նախանձք· եւ բամբասանք: Եւ
ամբարտաւանութիւնք եւ զրկումն որխա-
տանայն: Լհրդեհն կամեցին
փրկել ինքեանց· ապաշխաւ ոչ ա-
րարին· որդիքն իւրի· այնոքիկ ոչ
լուան· երանելոյն մովսէսի·
զիամ որ հարկաներ յօձեն· Հայ
եր յօձն պղնձի· զոր բարձրա-
ցոյց մովսէս ի փայտի· չերթին
եւ բժշկեր ի թիւնից օձիցն: Եւ
դու յորժամ հարկանիս իմն յու-
մէքէ յօձիցս զորասացի· բարձ-
րացո զտեսութի միայ քոց-
եւյերաց իմր մերոյս քս· որ
բարձրացաւ իւր խաչին վս փոր
կութեան մերոյ· յայնժամ բժշկեսցի
ս ի թիւնից յօձիցն· որհարկանեն
զքեզ· ոչ սակ առաքեալն պօ
ղոսի հայեցարուք ի զօրութիւն
լուսին հաւատոց եւ կատարիչն
յս որ փոխանակ ուրախութեան
որ նմա առաջի կայր յանձն է
առ զխաչն արհամարհեաց զա
մօթ· իմա որ է սիրեցեալ· թէ
ոչ յառաջ դնէ զխաչն եւ զչար
չարանս· եւ ապա յետ այնորիկ
յաւելու զմտանելն յանձա իմն
փառսիւր· արդ՝ օրինակ եւ մեզ
զայս տրնմեր զիամ ոչ որթույլ
տայ հարկանիլ ի թիւնաւոր օ
ձիցն ոչ կարէ մտանել յերկիրն
աւետեաց: Եւ եթէ ոչ պարտա-
նայել ինա լուր եւ խոր տան· զի
յորժամ հասանէ քրիստոնէից իւ
եւ անսաւ դիւ յուսմէք· նաւաց
ինա զխաւանախատեղացւ վճար·

եդիտահար. եսամարացի. կոչե
ցաւ. եթե կատակեն. եհարկա
նեն զքեզ նայեա՛ց դ̅ճ̅ղ̅. իվէր
կ̂իչնեաբարիչն արարածոց. զեւ
զնա. հարին. եկատակեցին. եկո
փեցին եթուքս նախատանայե
քնսս նր հաներին. եքացախ եւե
ղի դառնութե ետուն նմա ըմ
պել. եեղեգամբ քզգլուխ նր հա
րին: Եւ եթե փառա՛սիրութի
հարկանե զքեզ վս առաւելու
թե. վասատակոց քոց. յիշեա զ
բանն տ̅ն. որասաց եթե յորժամ
կատարիցեք զամ հրամայեալսն
ձեզ. ասասջիք. եթե ծառայք
անպիտանեմք. զոր պարտէաքն
առնել, արարաք. Եւ եթե եղ
բայրքո արհամարհ թուի. յուշ
քո վս ակարութե նր. հ,այեաց ի
տ̅րամբ յս ք̅ս. թէորպ իվըրմ՝ քաւ
ւորաց եմեղաւորաց. առաւել
ցուցանէր զհարկաւոր գործս
իւր: Եւ եթե չարչարանք. ան
դութիւք. նեղեն զքեզ. հ,այեաց
ինա. թեորպ տարածեցաւ իվր
խաչին. վսփրկութե այնոցիկ.
որհաւատացին ինա: Զայս յա
րաժամ դիր իմարտ՝ քում. եոը
կարանայ եանհամի թոյնք օ
ձին իմիտսքո. զիմէրձաւորէ՛.
յս խաչիւն. քանզի պղինձի
առեքրայեցիանզիիգաղտնի. ար
տիքո բնակեալե. եիծածուկ օ
թեանս հոգւոյ քոյ եխտեսու
թենէ նր. ծածկի առքեզ լոյս
փառաց: Եւ որչափ ցուցանես
ունկն դրութե վասատակոց քոյ
առաւելութե. այնչափ ցուցա
նե՛նա զգեղեցկութե իւր. յոգ
ւոյ քում. եթագաւորեցուցա
նէ. իվրքո զուրախութե. եզգ
ծութե: Եւոր չափ ծուլանա
յառաքինութենէ վասատակոց
գողացեալ լինին. լոյս գիտու
թե նր. իծածուկ յօթեանաց
սրտիքո եոչբաղցրանայ հոգի
քո. իխորհուրդս փառաց նր:
ԼԸ. Բ՛ունկն դրութե խոնար
հու

ԳԼ. ՈՒԽԵՐԿՐՈՐԴ,

հութեդ. զօրասացի պարա՛
ստանալ այնոցիկ. որքընունին
զկարգ կրօնաւորութե: Դ. ք̅ձ̅ղ̅
առաւելապես. պարտե եզլու
թե եզպահպանութե իդա
տարկ բանից եզխոնարհ նայե
ցութենէ. եզընթացս հանդար
տութե. եզանմեղութե. եզը
ծուծ զգեստիւք. եյօդիւք ո
տից եբնաւ այլոչինչ ստանալ
ամենեւին. բայց միայն զծած
կոյթ եւ ակամնի անձին. ոպ եւ
տ̅րն մեր յայտնանէ. իբանսպա
տուիրանաց իւրոց ի յասելն
թե՛ստանայք ոսկի. եմի՛արծաթ
եմի՛պղինձ իգօտիս ձեր. եմի՛
երկուս հանդերձս ունիցիք.
եմիպարկ իճանապարհի. եհո
զաթափս յոտս ձեր: Եւ առա
ւել քանզամ ինչ. ու՛ր սերտու
նիցիք յանձինս ձեր. զինովա
կարող լինիցիք. առաւելապես
ստանալ զոգիս ձեր. վսզիհայր
ձեր. երկնաւոր գիտե զինչպի
տոյե ձեզ. մինչեւ ձեր չեցե. ինչ
խնդրեալ ինմանե: Դ. արք̅է թե
խնդրեցեք նախ զարքայութե
այ. եզարդարութե նր. եայդամ
յաւելցի ձեզ իհօրէն ձեր մե.
որյերկինս. Դ. ք̅ձ̅ղ̅ արդ որ
դեակքիմ. պատուա՛զինեցեք զա
ձինս ձեր. պահօք եաղօթիւք
եյարաժամ ուքնութբ. եճգնու
թբ եդեմ համադամայ կերակ
րոց եմի՛պակասեցուցանեք զ
միտս ձեր. իյիշմանեն այ. ոչ ի
տուե եոչիգիշերի: Եւյորժամ
յառնե իվր ձեր. պատերազմչա
րին. ոչտա ձեզ թոյլ. մտանել
յերկիրն աւետեաց. սակայն ըս
պառազինե. զմիտս ձեր քս հո
գովն սրբով. եյաղթեք թշնա
մոյն. որպատերազմին ըն ձեզ ե
դարձուցանեքզնա յերկիրխաւա
րային: Լւ՛հաւասիկ որխօսիս ծ
րիտասարդութե հասակին.
պարտե՛նցոչընդկողմանել իվր
երկրի. որչափ իցեն իմիս երի
տա

ծութե
տասարդութե. այլ յորժամ կամի
ցի ննջել. կամ նստելով. եկամ
ձեռօքն իւր տարից իւրեանց
տայցէ տակաւ ինչ. տեղի քնոյ
անելով զմտաւ զխորհրդականու-
թն սուրբ հօրն մերոյ մակարի
ոսի որ հրամայակել քսան ամ
նից հացիւ. եւ ջրով. եւ քնով. ամ
նեւին ոչ յագեցաւ. ո՞չ եւ ինքն
իսկ երանելին աս. եթէ զհաց
իմ ուտէի կշռով. և զջուր ըմպեմ
պէ ի չափոյ. և յորժամ յենուի
յորմակալ՝ ինչ յափշտակէ ի քը
նով. [illegible] այլ. ի
հարցն սրբոց. զժամանակս քը
նանալոց ողջնոյ ամենեւին ի
վն միոյ կողմանց. անձին իւրոյ.
բայց եթէ հիւանդութե. ա
ղօթս. և սնդաստապատ միացի. ի
կանոնականն հրամանաց. Այլ յա
եղուք եղբարք և որդիք որք
կամիք ստանալ զսրբութիւն զայս
ամ զօրաւացի պահեցէք. և կա
տարեցէք զգուշութե. և հաւա
տալի լիցի ձեզ այս. և ամ՛ ոչ երկ
մտիցէ՛ իմանան՛, Զի եթէ պահե
ցէք զատամ՛ յորժամ իցէք յանա
պատս. ծածկեք զնը զլոյս գիտու
թե խոհրաս ձեր և յայտնի ստ
նէ ձեզ զիմաստութե իւր ած
երբեմն որդւոցն իւր. որ թէ
պետ և մեղաւորէին յանապատն.
բայց ոչ զրկեր զնս ած. յաղօթ
մութենէն յիւրմէ. այլ նոյն յոր
ժամ խօսէր ընդ նմա ած իւրոն
մովսէսի. Արդ յապեսս ամենեցուն
որ վասնորկին հասակաւ մարմ
նոյ. օգնական լինին գ ած չնոր
հօք և ողորմութե իւրով. ժամա
նակ մի. իմաստիւք զգուշութե.
սբ գրոց քաղցրացուցանէ զնս.
և ժամանակս յաղօթս սնանէ. որով ա
թողութե մեղաց իւրոց ուրա
խացուցանէ զնս ած ժամանակս
իսպառ և տրտմութեանց. յորդա
ռատ տացէ նմա. ոչ աստ ամ զար
տասուքն զայն. զոր ծնուանե
լին սբ հարքն երկիր աւետեաց
որք

ՎԱՍՆ ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԵ
որիշխոփ հասակի. հոգաւորութե
պարգեւ ի. այնոցիկ որք աշխատու
զնա. այլ զայն զոր ի հայրն. ա
մենաս կարգաւորցն ըստ բնութեան
աշխարհին. որք աղօթուին. և
համբերողն այնոցիկ. որք չաքեն հա
սակի. մարմնաւորութե թէ ըմբ
ըէալքն. որոյ ամ՝ թոյլ. ժամա
կալ լինել. և կալ ը եղբարն.
համբերութբ. արտասուօք ընդ
այնոյ քալլ ժամանակս ուրախա
ցուցանէ զնա. յորում ծնեալ ի
փառս. [illegible] ժամանակս. խոր
մութե. [illegible] ցանէ յորմ ծը
նանի մեղս. [illegible] մեղացն
գործեալ ծնանի մահ [illegible] թէ
և [illegible] այնորիկ սբն ամենեւին կոչ
եալ կարգաւոր զնա աղօթու ամ
վշտի ու բախութե նր զիմաստ
ութե ծնանի. և արդարութե
նր զայն յուսութե. [illegible] յայս ամ
վայրի [illegible] վարդապետ ի
մաստու [illegible] ութե իւր
յուրախութե փախուցեր. վնզն
թէ ոչ պատահէ նմա. վարդա
պետ բարի. և ուսուցէր իմաս
տուն. յայնմ վայրի արկանէն
զնա դևքն. իմաստասիրութե.
և զմիտս նր ապականեն. և առ
նել ամենայն զնա. անյուսութե
տրտմութե. [illegible] բարդեալք
իմ է թէ ուրեք ինչ [illegible]
կել հասանէ. յայլ [illegible] փոխու
թեայ այսպիսանէ. զորասացի. պար
տէ ընթանալ. առ վարդապետն
իւր. և լինել իմանալ զօգտա
կար բանս խրատու. ոչ խոստ
րել ինքնին. յոր կամ յանհեակ
եթէ [illegible] ցի. [illegible] թէ իմաս
տութե. վարդապետն. [illegible]
ով վարդապետաց յո[illegible] կայ
ցէ առ ձեզ [illegible] Եղբարք. և պատ
մեցէ ձեզ զմեր յայսպիսն. փո
փոխմանցս. գոյ [illegible] լինի իրք. թէ
որով օրինակաւ պարտէ խըր
տել զնս. եթէ բարկութեաւ սըր
տին. կուրախ մտօք իցէ. իխա
նաւորութե կրթեա զնա այսուէլ
նմ

նմա զաշխատութիւս պաշտօնոյ. և չըզ
նութեան. և արքայութեան զերծեալ
են. և զնեղակալութիւն. համ
դերձ խոնարհութեամբ առաջի ա
մենայնուն։ Զգոյշ լինիջիք զգեզձեզ
զկնի նմա անվայելուչ. պատճա
ռանաց իւիք հեղգայք յուսա
ցանելն նմ զՔրիստոնէութիւն. և
դատապարտիք յոգւոց. յաշակերտ
ութեանց ձերոց. Լսեմ դաւթի. և
զնա փոփոխմանց և արտասուաց
ակարութեան. որ ցանկայ քեզ ցաւն և
զհոգին. և առանձին զնա անպատուել
իբրև զմեծ զորենթե ոչկարծեր
մեր զառուրան զայնուսիկ ոչապէս
ամ մանկունս ... և զգոյշ լե
րուք ուսուցէք զինեթե զայցե
առանց զքոյե զերագոյնագոյն. իւրո
փոխմանս յայս. թեոտ պարտի
ըն. խրատել զնա. վասն պարտե.
վարդապետի նոյն որք կրթեցին
և վարժեցին զանձինս իւրեանց
ուսմամբ. զիտք առ նոք և զօգտա
կար խրատս տայցեն այնոցիկ.
ոչ լինիցին նոցանէ. անդրանիկ
իսկիրտս նոցա. զայս առաջնա
րութեան. անխնամութեամբ մերոյ.
զորիսուսանցսա պատուիրանսս
լինելոյ զաշակերտս. զոր ոչ խրատեաց
նզեկիել մարգարէին. Թէ ոչ
կամիմ զմահ մեղաւորին. այլ զ
դառնալն նորա յուղւոյ ճանապար
հին և զկեալն. վասն զիշեր փո
փոխմանցս այսորիկ. չնորհաց
օգնականութիւ. ևկեսցէ առհոգ
ին. այսինքն հուր սրբոյն մյ.
բուսանի խմարդնեղարի. և զգի
շեր խաչն զհոգին. յաշխատու
թեն կերս մինչև իվեր քան զբը
նութիւ մարմնոյ կամիցի լինել.
դաւթի զգոյշ լերուք և զուքեղ
բարք. զի քամ լինիզոր աւիրեն
ձեզ ուսուցիչքն. նդ հաւատար
մացուցէք զանձինս ձեր. և այն
պէս հաւատացէք. որպէս իբր
րանոյ մյ լուեք զայն և օգտիք
դուք. լիյնորհաց մյ. իսկեթէ
երկրպագութեան. առեզբայրն խոր
հե

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ

Հարդ. վասնորոյ մանկանց այսորիկ.
ժամանակս բազմաւոր. ըստ ... զ
փառաւորութեան բանաւորա
րոզութեան մարդ նորա. և յո
վոկսն առաքելութեան. սրբոյն
իւրոյ խոսքը բազում պատմեաց
թէ ևոչ ցուցանէ զանձնիւր.
յայտնապէս. և արքայութեան զանձն
եղբօրն. խոստովանեալ ամենա ծո
վու. վասն այնորիկ. կոչեցաւ բոր
բոքումնայս. ամբողջութեան. Ո
որչափ գժուարին ի ցե ճանա
պարհս այս. այնոցիկ որքոյ կա
րող լինին ընտրել։ Լծնամանօր
ակնածեն. վարդապետ խմա
տուն վնգի այսու բորբոք
մամբս. և արտասուաց. առաւե
լութե հասակին. վասն կա
րգն հարբութե ողեկարութե
մն մարմնական վարուց. և մնցի
առնու անկիզբն ուսութե հո
գևորութե հաւատք ոմյան
դաւթի մըն ամենիոտ. թերբորբո
քոս մն այս. և դուռն. ըստ մա
նեն. մն վարդապետաւորք. իսկ
բորբոքումն յորժամ գիտա
ցեալ թէ ոչ է մն. մարդոյ ընտ
րել. ընտրեն բնութե. և բ յայտ
նարանս պոռնկութե. բայցթէ
այնոցիկ միայն. որք զմտօքն ա
ռինանձնամբ վնգի հեղեղք. և
յարուցմունք բորբոքումն. այս
որիկ իվեր քան զբնութե մար
մնոյ կամի վարել ամ և գրեալ և
վմերանելոյ հօրն մերոյ. յոհա
նիսի. զինյարժամ ևհար իբորբո
քումն յայս. ամե ցեղբայր իւր
նեթէ կամի. անհոգանալ իւրև
զհրն չտակս մյ որքոյ ունին.
հոգա երկրպագութեան. ևայսու բոր
բոքմամբ. ընկեց առյինքն. զ
հանդերձս իւր. ևել յանապա
տս. յորժամ ընթացաւ որոչկա
րաց ժուժկալ լինել. այնպէս
մի կրից. վնգի անվայելուչէր
կանոնքն դարձեալ առ եղբայր
իւր։ Մատի ազգաւորումն մեղա
քեցուցանեն սատանայ. բորբոքք

[illegible]

ՎԱՍՆ ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԵ

[illegible]

մարմնաւորութեն· զինչ երկնի նը
մա նշանք սքանչելեաց· եւ ոչ ըն
տրի վաստակ գիտութե· ա̅ծ
մարդ զինքն պես եւ կարգն ըստ
րին· եւ բաժանին այլ գիտութե
մարմնաւորութեն· ո̅պ ա̅մ մար
դոյն· իսկ երկրորդ անցս այս·
երեւեցան մեծագոյն· նըշանք
սքանչելեաց· վ̅ս զի յայսմ ժա
մու մտին յերկիրն աւետեաց·
որորինակ զչափ հոգեւո րու
թեն· իսկ սանել այժմ· վ̅ս վաս
տակոց տուաւելութե· եւ վ̅ս նըմ
անելոյ ինաշաղաղաճան խուցս· որ
պես խոստացայ սիրոյ քոյ իսկ
յորժամ կատարի այսմ գեղեց
կութիս· իմանս առ եղբարս·
եւ առ վարդապետս ո̅պ վանելե
ցանապատս համբարտութե զի
դատարկանայ ա̅մ հոգւոց զբաղ
մանցկն նշասղոյայայսմեայնժամ
մեկնինաիհոգնիւրոցհոգեւորց
եւ մինչ դեռ զգեցեալ լինի· զըս
պառս զինուութե· հոգւոյն սըր
բոյ եւ լանեապատերազմե լե̅· այս
ոցն չարեաց ո̅պ եյեսու նաւ
եա՛որդին· ե̅ ազգս քանանացւ
ոց· յանցանելն ե̅ յորդանան յո
րում եասացաւ նատեալ թլփա
տեցես զորդիս ի̅ղի· կրկնակի
ո̅պ· զի իձեռն այդր թլփատու
թե̅ թլփատեսցի· խորտեց ձե
րոց ա̅մչարութմունք եգիպտա
ցւոցն· եւ զգեցոյց ն̅ց զա̅ծայինն
զօրութե· ո̅պզի պատերազմա
ցին· ե̅օտար ազգս· եւ ե̅ թագաւ
որս· որ յերկրին աւետեաց բը
նակեալ էին։ Նմյապէս ա̅մնքն
որք մեկնեն նշանակս իւրեանց·
եւ ստին լռութե̅· իմ՛ այնոր
թե խուցս· իձեռն կենդանա
րար զոհին եւ ե̅ռւնեն լի պատե
րազմին· որ պատարագեցաւ վ̅ս
ն̅ց· եւ զգենուն զա̅ծային սէ̅ զօ
րութեն· եւ պատերազմին ե̅ չար
չարանս մեղացն։ Եւրդ նախքան
զա̅մ· պարտն նմա պահել ըզէ ը
ռութե· զիոչ ունիցի համարձա

կու

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ

կութե· բնաւ առուածք· Եւ
հնռաւնալ մեկնել խորհեն· եւ
յազգաքանայ· եւ իմերձաւոր ծա
նօթից եղատարկութե յա̅մ աղ
գի ազգի չար խորհրդոց եղ
տիւն ողջոյն տրոսքոյ խրցինոչ
ելանել· բայց եթէ կարեւոր
պատճառաւ զինմոք· որկատից
ճաշակել զբաղցր պտուղս· խա
ղաղութե զառաջին անոչէ՛
պարտ օթապայել· արտաքոյ
խցին· եւ զպահս անձին· եւ զտուք
նութե գիշերային չափով առ
նել· այսինքն· զտիւն ողջոյն
պահել· եւ երեկոյն ճաշակել· եւ
զկէս գիշերոյն աղօթել եւ
զմիւս կէս գիշերին հանգստու
թե տալ մարմնոյն· ո̅պ եւ ա̅ծ
հայրն եղիայ· յայտանե ի
բանս իւր եւ ասէ· Ո՜վ եղբայր
յառաջին ամն յորժամ նստիցես
իմիայնութե խուցս· ոչ՛ պարտ
քեզ տուաւել ճգնել· ո̅պ ազա
հութե աղագաւ· աշխատեցու
ցանել զանձն· զի մի՛ ծանր լի
ցիս խստանայն· վ̅ս զի բաղում
բորբոքումն յարուցանէ իվ̅րի
այնաւորին ո̅պ զերբսաքանս
ցէ· զնա յարգելականն խցէն· վ̅ս
զի հմուտենանծեալ գտցէ· եւ
թե՛ յառաջին ամն· գիւրա՛ լու
րեն· անձինք միայնակեցաց· եւ
վ̅ս այնորիկ բաղում աշխատու
թե̅ք· եւ պես զուոք եւ հե
ծութե զանանգզի ապականել կրիցեն
զմարմինն ի̅· ո̅պզի զհոգին ն̅· ապ
կանել կարիցեն· խաղաղու
թե· եւ զի խեցեղէն անօթ·
մինչդեռ ողջիցէ· արկեալ ի
հուր· եթէ արկանես ինա ջուր
կամ ձէթ· կամ գինի· եւ կամ զի
նչ եւիցէ· ինիւթ ամնայ իբրացվաղ
վաղակի· ապականի եւ ոչ ծուծ
կայի· եւ հեղու յինքենէ զար
կեալն· այսպես իմա եւ զմարմինն
զինեթէ առաւելաւս· իմ̅ ն̅
զաշխատութեն· յառաջին ամն
ապականի· եւ ոչ ժուժկալել իմ

յա

յորժամ թրծել իցէ ի գործ նաշխա
տուէ եւ առաւելէ ի յեղցուեալն նորաք
խոտութի որչափ եւ կամս սատանին եւ ոչ
հիւանդանայ վն զխորքն կանանո
ւացի ընդ նոյն կեր բակրոցն զմաքի
ասքըբըղու զգլխոյն · յաղտեղի
գոլոշացն եւ առաւել պայծառա
նայ · սրսան սուլթի աչացն · եցա
մաքի ալլ զաշտ · որպառաւել եւ ալե
իմաշակել խայթ մաշել ելացն · եւ վն
թեթեւութէ · մարմնոյն եւ նուա
զութէ ոչ վաստակի եւ ոչ հիւ
անդանայ · ւձրդ՝ն րաւնիցե այնո
ցիկ · որզատագլն ան գիտութք
եզգօնութք վաստակին · զխոր
չափ առաւելութեան · իվասա
կս առաւելութէ ոչ յագի ան
ձն նոցա · եւ որչափ յամեն յաշխա
տութիս · պայծառանան միտք
նցեւ լուսաւորի եւ քարձակին միտք
նցվնդի սմ գիտութք անլուսոյան
նոյն զեանդ իտութենն իմաստութեն
ւհշտեթեոք կարծեացն ըմբըռ
նել · զանդ իտութն · եւ այսպես
կարծեթե միտքնդլուսաւորին ·
եւ հոգի նր պայծառանայ · աշ
խատութքն իւրով · զիվն այնր
աղագաւ յոյժ աշխատի · զիկար
ծէ թէ աշխատութին՛ միայն
որլուսաւորե զմտսվնայնորիկ
խաւարն լով խաւարին · միտք
նր · եւ կուրանան · ընդորդութե
հոգւոյ նորա իմաստութե
նէ · որպէս զարին իմա զչար խոր
հուրդս · ւնշյապես · որք կամի
ցին · իմանալ պարզս պատուիրա
նաց ան ընթանալ · եթէոչ նախ
կրթեն զանձինս իւրեանց · ան
վայելուչ աշխատութք նո
րա · իսկ թեթեւս՛բերոն · ձանա
պարհք որբոյութեն երկն իցա
ւսեն պահս · անձինն · մինչ եւ
ցերեկոյն · եւ այսպես կերակրի · եւ
առ այն ոչ լնուլ զորովայնն ·
օքկրամոլութե տխտի · բայց
ք արձակ որովայնի զհետ եր
թան · յորժամ ծանրութի քը
նոյ · եւ ծուլոյ · վնասակարաց ·
իս

Ա. ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆՈՒԹԵ

իսկ որք չափով կերակրին ի
բարին · յետ այսորիկ · յորժամ
կրթի · խոնարհութե պահոցն զ
կնի այնորիկ · սրտանց երկօրեա
պահել · եւ յետ այնորիկ · զօրէս ա
ւուրս անսուաղ անցուցանել ·
եւ ապա զշաբաթն ողջոյն · եւ օրի
նակի ոչկարօտանայ · այլ ոմն կա
մի կենցաղավարի · եւ տայցէ նմա
մն զօրութե եօթնութի · աշխա
տե՛ գիտութե · եւ խրատուդ գի
տնականի ոչվաստակեսցի · իբրե
կեալ ինչ անօթ նմանե · զինչ մ
ինչ զոր արկանեն ի նա · ի կո
րուստ եւ յապականութե եւ
թայ · իսկ երանի այնոցիկ ·
որք առնեն եւ ուսուցանեն · զի
քաղցրանայ հոգի նց իպատոյ
զխտութե իւրեանց ։ իսկ յառա
ջի ան յորժամ նստիցի ոք իմ
այնութե խուցս · պարտէ՛ նմա
բ ետին եւ ք գիշերն կատարել զ
բովանդակ երգս աղմուսացն դա
թի եւ յետ այսորիկ որչափ կամիցի
առաւելուցու յաղօթս եւ վն զի
դանդաղիմ ամեն եւ թե իսյուսապա
սաւորութ քս · բերեն զնմանութ
հրեշտակաց · որք յարաժամ ոչ
դադարեն իփառաբանութենե
ան ։ ւձյապես վայելէ՛ լինել
ձեզ զօրութք · հոգւոյն սրբոյ ·
սպասաւորել անդադար փառա
բանութք ան ։ Եւ յորժամ ծա
գե առաւօտն · լուանալ պար
տէ՛ զձեռս իւր · եւ ծունր կրկը
նել · առաջի կ՛ նստաբեր իւրոյին
եւ յաւելուլ ի ծնրադրութիւնս այն
մինչեւ իքսանս անգամ ոպ
զիժողովեսցին · խորհուրդք նր
յաղտեղութենէ եւ բորբոքեսցի
սիրտ նր · իբրեւ զհուր · սիրովն
աստուծոյ ի քի · եւ աղաչեսցէ նա
դաւն արտասուօք · եւ ասասցէ
ած իմ · սրտանսացէ ա · զի քաղ
ցրացի հոգի իմ խնորհնութ
որդւոյ քո · սիրելոյ · ած իմ
մերկացո · զծածկոյթ չարչարա
նաց · որանձրպետ զօձութ
մե

մտաց իմոց. և աղաչաւորացս զլոյս
փառաց. և լեռնայ քոց. ծագումն իմ
ում. զիտնանց լուսաւոր աչաց.
հոգւոյ իմոյ յղծանեղեալ խորհուր
դս փաշտանի պատուիրանաց քոց.
ան յօգնել ինձ նայեաց. և որ
յընկերսել ինձ փութա. Ամաչեն
ցեն հրամանն լուսոյն անծին ի յե
խնդրեն զանձնիմ. և առուր ինձ
պշնորհացքո. և արժանաւորեա զիս
ողորմութե քում. զխոնարհութեանս
եղկելի յիշատակքո. իմոյ որդ
ար իմոյ. իրաւև ևիրիշխե. որ
զի երգեցից զփառս բանաւութե.
և գոհութե քեզ որ. ևհօրդ և
հոգւոյդ սրբոյ յաւիտեանս յա
ւիտենից ամէն. Է և յորժամ ժողո
վեն զխորհուրդս քո. այսպիսի.
աղաչանօք. և աշխատութբ. համ
բուրեա զկն նաւաբեկեալս. և առ
ցես ինձ ուսքո զոր աւետարանն
ընկեցես զնա՛ իւր աչաց քոց. և
տացես գոհութի. այնմ որ ար
ժանաւորեաց զքեզ քաղցրանալ
իխորհուրդս որ ծածկեալն եր.
յաւիտենից եյապզաց։ Է և յոր
ժամ զայսպիսի երկրպագութի.
մատուցանես ծնանի իքեզ եր
կրպագութի. իմանալի գոհու
թե. շնորհացն. որոյ՛ բաւական
լեզուաւ ասել զնմանէ թէ ո՞ր
պէսև. Աշխարհի այնորիկ որք
արժանաւորին. խորհրդոցն այնո
ցիկ որյայտնի. մտացն իմանա
նի աղօթիցն. վա զի դրաւական
և առհաւատչեա՛ ենեբանանեցն
այնմիկ զոր եառն. զկնի յարու
թեն սիրողաց իւրոց. Աչմարտա
պես ասեմքեզ ո՞վ սիրելի հոգ
ւոյ իմոյ. զոր գիտեմ զոմն. իմն
այնա կեցաց. զի յաւուր միում.
իբրև խաչանման տարածեր. յեղ
ձեռսիւր համբարձեալ յերկինս
յանկարծակի բացաւ միտ նր. և
լցաւ զծային լուսովն. զոր ոչէ՛
բաւական. մարդկային լեզուաւ պատ
մել. բայց արդ դու սիրեցեալդ
յորժամ կատարեսցես. զկարգ ա

ու.ա

ռաւօտուն. դբնչաւցես իմօտն
զաւետարանն. այնև ըմծերեցզես
զինչև յինքն ժամօյեանց բենա
պա յարուցեալ. կացցես առա
ջի սրբոյ խաչին. տարածելով
զձեռս քո. և համբառնալով զա
չս քո յերկինս. և ժողովել զմ
խորհուրդս քո. յամ արդե՞ղու
թեց. և դիրցես ծունր. և աղաչես
ցես զաւագին արտասուօք զի
տացէ քեզ պնրիմաստութի իմանալ
և իմէ աննուազկատարս ծերոյն
յեսայեա։ Է և յորժամ ընկնա
նիցես աղամօսել մի՛ փութաս
ցես. զհազարումն երդել իմանա
ալ ուշեղեալ ընթեռնցես. զի
մտաւս որձանձկեալ ինչա վն
զի այսպէս ասացին սբ հարքն
եթե՛ բարուոքն ևօգտակար. մի՛
տուն հանդերձ. մտաւոր փս
տաբանութե. քան կ հազարս
արտաքոյ իմաստից. հոգևոր
ութբ։ Մեսևզգուշեր. զի յոր
ժամերգեսցես. մի՛ ան իմաստ.
լեզուաւ միայն. այլ երգեսցես
Հանդերձ մտաւորբանութբ. ի
միտսքո զիմաստս իմանալեացն
վն զի ասացին Եդատարկե.
երգ. լեզուի առանց իմաստից
մտացն. զի իմաստքն այնք չին
են. պատճառաւք խմօնայն մտացն
իսկ յորժամ կատարեսցես աղօթս
երրորդ ժամուն. ոչ ևօրինաց ը
րեցինմարհարքն. առցես ինձ ևռն
քո զգիրս սբ հարցն. և ընթեր
ցես զայն մինչև իմն օրհա ժա
մուն. ոչ զի մի դաւառանեցին
մտքքո ի յննութենէ իմաս
տից և մի՛ տաղտկալեզի ի գայթա
ակղն. լեզուն իցո յառաջել ; քան
զընթերցուածն իմաստից մտաց
քոց իմանալեաց. այլ հաւատա
րեա զնն. մի՛ մեղնց ընթերցա
կիցս լինել. մինչև կատարեալ ժամն ի
ժամ. առաջինեալ ծղիցի քեզ որ
ծնրադրութե կացցես առա
ջիսրբոյ խաչի. և նոյնպէս
ի որ [illegible] որ խաչն

ցաւ. վս փրկութե մերոյ. եհամ
բուրեացս. զմբ ոտանբ իջեռն
խաչին. իսկ իմեքօրեա ժամն՛ ա
ուրն մինչև ցինն ժամն. եթե ոչ
նիցիս ինչ ձեռագործս արտա
ցես. այիշատակն այ. անպակասե
լի. եղիցի իմոց քոյ. իսկ յինն
երրորդ ժամուն. պատրաստես
ցես քեզ սեղան եկեղեցւոր. յա
ռաժամ քառա բանելով. իգոր
ծարանի սրտի քո. զմծ եւ հոգե
որ միասին. եյորժամ գայ հասա
նե. ժամ երեկոյին. կանգնեա ա
րիապես. եւ զուարթ հոգով եբա
րի խորհրդով. մատոյ գոհութե
այ. զխայր արար քեզ. իխաղաղու
թե զօրնողջոյն. եառաւել քան
զամ ժամանակս. յերեկոյին ժա
մուն եղիցի քեզ զգուշութե իիվ
խորհրդոց քոց. ոպ եւ բանելին
գաւիթ ասե. համբարձումն ձե
ռայ իմոց. պատարագ երեկոյին
եւ յոյժ պատերազմեա ընդ խորհուր
դս մտածութեց քոց. ոպ զիարդ
քութբ մատուսցես. զպատարա
գնքո. առաջի այ. զինման զգե
նուցուս զապառազինութ. ան
խափանելի զբովանդակ գիշե
րն. ըդեմ թշնամեաց։ Եւ յոր
ժամ սպասաւորիցես ըստ սովո
րութեն դիր զսեղանն առաջի
խաչին. եսսա զսաղմոսս զայս.
տր հովուեսցե զիս. եինձ ինչ
ոչպակասեսցէ. համդերձ այլով
քն. եառուր գոհութի այ. ոպ զի
մարմինքդ ընկլցն առցե զգալի
կերակուրն. եւ հոգիքո կերակ
րեսցի զհոգևոր կերակուրն.
ուես միգուցե պատճառանօք.
զգալի կերակրոյն. զրկի հոգի
քո. յիմանալի կերակրոյն. լինե
լով սեղանքո. ոպ գազանաց արդ
եղիցի կերակուրքո. ոչ իհաման
դամոց. եկզանազան իրաց պատ
րաստեալ. այլ զարդարեսցի սե
ղանքո չոր եւ ամոքային իրօք.
Եւյորժամ նստիցես ի սեղանն.
տատեւ յիշեա. զգիշերային աղա

ՎԱՍՆ ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԵ

տերազմունքն չարին. եարդե
լու իքեն. զմտածութի. առա
ւելագոյն ու ատելոյն. զիյորժամ
սկսանիցին բարեկամքն զ
հուր հնոցին բորբոքել. մար
մնոյն հրով չարչարանաց. յառա
նե. իգուարթութենե պահոցն
ոպ անսանձ աղարկա եմտանել
այսինքն. մի ոքն եխորհուրդ
քն. եզգայութիքն. որք արկեա
լեն ի հուր հնոցի մարմնոյն. եւ
բորբքին իչարչարանաց. եաղօ
թեն այ հօրն իւրեանց. ոպ զի
ցօղեսցէ զցօղ քաղցրո թե
իւրոյ ինոսա. եշիջուսցէ զհուր
չարչարանացն զայն. եբարեկա
ցին դառնան ամօթով. եսեւ
րակ. եւ ցրուակ. եարբեցնազով.
պայծառասցին ամ ային լու
սովն. եւ այլին ուրախութք եւ
ցնծութք. վսզի ոչ թողին զեր
կրպագութի հայրցն իւրեանց
ոպ. այ կենդանոյ. եւ ոչ երկրպա
գեցին պատկերին զորկանգ
նեաց արքայն. նաբուգոդոնո
սոր իշխանն դիւաց. եյորժամ
առցես զկերակուրն տացես
գոհութի եփառս այ. վս տեսու
թե ամենապարգև չնորհացն
այ. եւ զամ գիշերն արթնութք
եզուարթութք. հանցես իգլ
լուխ. Եւ բաժանեսցես զնա.
յերրորդ մասն. զմին սաղմոսե
լով. եւ ննջարութե. եզմիւսն
ընթերցմամբ գրոց. եզմիւսն
պաշտամամբ եբոլոր. որիհոգւոյն
այ տուեալ քեն. եարեւ. ք. վս
զի մայնաւորն. որյերեկորեա
աքնի մինչև ցառաւօտն. զու
արթուն միտք բերե՛ զնմանու
թի յուսաւոր հրեշտակացն. այ
նոցիկ որք յարաժամ. զխորհու
րդ երեք սրբեան ահութեն.
որաշխարհին սրբաձայնենս
Երանելիցե միայնաւորին այնմ
որ արթնանայց ե երանութեց
այնոցիկ. որ անպատմելին. որք
աքնութե նե գիշերայնոց.

պա

պարգևի նոցա. որք յայսպիսի.
վաճառաշահութի. հըրաւիրե
ցին զանձինս իւրեանց. յայնգոր
երանելին պօղոս. հիացմամբ
նայեր ինն̅ ևասեր. թե զորակն
ոչետես. ևունկն ոչ լուաւ. և ի
սիրտ մարդոյ ոչանկաւ. զորպատ
րաստեաց ա̅ծ սիրելեաց իւրոց.
վ̅զի միայնաւորն. որվաստակի
ցի զա̅մ գիշերն աքնութե̅ խոր
հուրդք մտածութեէյ ն̅ր. իբա
րութենեն. որպայ խարհին յայն
միկ. ոչվերիպին. վ̅զի աքնութ̅ի
զզօրութ̅ի մարմնոյն. տկարացու
ցանե. ևզչարժմունս հոգւոյն
նրբացուցանե. ևզխորհուրդս
մտացն պայծառացուցանե. զի
ա̅մոք որզգիշերն աքնութե̅ ան
ցուցանէ. պատերազմունքն չա
րին թեթևանան. ինմանե զօրն
ողջոյն. զի աքնութի. ևպուար
թութի գիշերոյն հեռացուցա
նե զն̅ա. ոպ̅ տ̅րնմեր օրինակ ետ
զանձնիւրմեզա̅մ բարեաց. եկաց
յաղօթս վ̅փրկութե ազգիմարդ
կան. զգիշերն ողջոյն. Եւվ̅ ե
րանելոյն արսենիոսի գրեալէ.
թե յորժամ կայր յաղօթս առա
ջի ա̅յ. թողոյր զարեգակնյետոյ
կուսն անձինն. ևառաջամբ
ջեռաց աղօթեր. մինչև իծա
գել արեգականն. իսկեմս երե
սաց իւր այս ինքն յինն ժամէ
աւուրն. մինչև իկատարել ըզ
կարգ առաւօտին. վ̅զի հարքն
ա̅բք ամենեքեան աքնութե̅ և
աշխատութե̅ մերկացանյանձանց
իւրեանց զհին մարդն ևզգեցան
զտեսութին զայն որէ ամենև
ին լոյս. այս ինքնեզտեսութի
փրկչին. ոպ̅ ևերանելինդաւիթ
որ վ̅մեղաց իւրոց աղօթեր ըզ
բովանդակ գիշերն. լուանայր ըզ
մահիճս իւր. ևարտասուօք զան
կողինսիւր թանայր. զոր ևինքն
իսկ ասէր. թէ վաստակեցա ի
հեծութե̅ սրտի իմոյ. ևարտա
սուօք զանկողինս իմ թացի:
[illegible]

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ

լուեալք ևզգուշ լերուք զիմ
խափանիցեք զայն. իկարգացս ե
դելոց ի հարցն սրբոց. զորհա
ստատեցին վ̅ պահպանութե.
ևփրկութե մերոյ. բայց ենթե
կարևոր պատճառաւ իմիք. որ
արտաքոյ ա̅ն կանոնական հը
րամանաց. ևորք պակասեցուցա
նեն. իկարգեալ աղօթիցն զոր
սահմանեցին սբ̅ հարքն յեւթն
անգամ յաւուրն լինել. ունայ
նե ն̅ց մեաւ խրատողական խօս
ցս. ևչարչարել իվաստակս իւր
եանց: իսկ որ ջանա. ևվաստա
կի. իկարգս իւր. գործակից լի
նի նմա ա̅ծ ևզօրացուցանէ զնա ի
գործս իւր. ևպահպանէ զնա
ի դիւական փորձութենց. ևտացէ
նմա խաղաղութի. և քաղցրու
թի. հանդերձ հանգստեամբ
իխուցս իւր: Եւարդ՝ տես ո՞վ
եղբայր սիրեցեալդ դու. զիա
զմացուցի խմ̅րքո զաղմոս եր
գութիս զայս մի՛ հեռացուցա
նիցես զքեզ յայսպիսեացն. և
խափանես զժամակարգութի ա
ղօթիցն. զիայս ոչէ՛ իմաստու
թե գործ. զիյառաւելութենե
սաղմոս երգութենցս պատճա
ռանօք իւիք ծանրութի համա
րելով զայն ծուլացիս իկար
գացս. ոպ̅ թեոչ ունիցիս. ազա
տականութի. իշնորհաց հոգ
ւոյն սրբոյ. զթեթևացուս
ցնս զներկարութի. սաղմոս եր
գութեն. մինչև իմի կանոն. և ի
թուք ղւոյսմի. Միայն զայս պա
հանջեմ. զիմի՛անցցէ ժամանակ
աղօթիցն քոց: իսկ եթէ ջանայ
զօրանալ. իվ̅րքո երկբայեցու
ցանող դևն. զօրացոյ զանձնքո
յիշմամբն ա̅յ. ևյարուցեալ կաց
ցես իվ̅ ոտիցբող. ևընթացիս
առաջի սրբոյ խաչին. ևա̅ն՛ զը
րեսցես զներսեսքո նշանաւ. ն̅ր
ևերգեսցես զերգս սաղմոսին
այսմիկ. Օրհնեսցեք զտ̅ր ա̅մ ազ
ինք. գովեսցեք զնա ա̅մ ժող
վո

վուրդք․ և այլ յետ այսորիկ ամաս
ցես զարքայութիւն որդւոյ որ
խաչեցաւ վասն մեր ծնրապրութեն․
առաքելի խաչին․ և ընդունելի լիցի
պատարագքն առաքելի այ․ վասնզի ե
դեալ հարկս օրինացն իւրոցն․ և
թէ՛ հատուցանիցես ողջիկ զդա
հեկանն ընկալցեն ի քէն․ ուրա
խութիւն․ որպէս զնոյն ինքն․ զդահե
կանն․ միայնզի հատուցմամբ հա
տուսցես զպարտսն․ և ոչ դատա
պարտեսցիս․ իբրաշառն․ և ինուա
զն․ և եթէ ծուլութեն ոչ զտանէ
ցի առ քեզ․ զվճարեա փրկեսցես առ
ցես ի նմանէ․ Այլ և պատմեաց
ինձ մի՛ ոք ի հարցն և ասաց․ և
թէ՛ յաւուր միում միոյ դէտ․ նա
տեի խնուցանիմ եկն եհաս իվր
իմ դան ծուլութե և ոչ տայր ինձ
թոյլ յառնել և աղօթել ինձ և ոչ
ածել զյիշումն այ․ խորսի իմում
իմն ծաղոյն ծանրութենեն զոր
եաւկ իւրիմ նանացի անկեալ ի
վր երնրի․ և հատի զյոյս կենաց
իմոց․ որպէս զխաւարի ցանձնիմ․ զի և
թէ երեթայ յաշխարհ բարուոք․
և օգտակարն ինձ քան զնա լինել իխա
ղաղական կեանս յոյս․ և ոչ ինչ
վաստակել․ Եւ իբրև յարեա․ և ը
կամաժողովել զարդիւնս իւրին․
յանկարծակի լուա բարբառ որ
խօսէր ընդ իս քաղցրութե․ և ասէր
մի՛ երթաս յաշխարհ․ այլ քաջալե
րեա և պինդ կաց յարգելական խը
ցիդ․ և երդ ևսցես յարաժամ զեր
գս սաղմոսիս այսմիկ․ Որհնե
ցէք զտէր ամ ազինք․ և որդկնի և
իբրև լուայ զձայնն․ քաջալերե
ցի զանձնիմ և զօրացայ․ և կանգնե
ցայ․ իվր ոտից իմոց․ և աղօթեցի
ըստ սովորութեն զորունեի․ և
ամենևին ոչ յապեր բերանիմ եր
դել զսաղմոսս զայսոսիկ․ և ոչ
գտի չէր․ Զայս լուեալ ես բանս ին ե
րոյն յայն․ որ ևդըստէ աստ ցիս
միասնգամ եթէ՛ այսպիսի պատե
րազմաց յարուցմունքն․ իեթոյլ տա
լոյ կամացն այլ ինքն որպ զփոր
ձեա

ձեսցէ զազատականութի կա
մաց միայնակեցին․ եթէ՛ յոր
կողմ ընծ իւղէ։ Որ և ասաց ինձ
դրձլ եթէ յորժամ հասանէր․
այսպիսի պատերազմունք․ իվր
ումեք․ ոչէ՛ պարտ թողուլ ըզ
խուցիւր և գնալ այլ զօրացու
ցանել և պնդել զանձն իւր վս
այ․ և ած ողորմութե իւրովք
նանմա զտուն զանձոյ իւրոյ․ ո
րոյ ոչ թիւ և անչափեն պարգե
քն։ Իսկ առաքին պատերազմ․
որհասանէ իվր եղբարց․ ի մի այ
նութեն խուցս․ ի ծուլութենե
այն ըկբայեցուցանօղ գիւաց
նէ։ Մորկոյ ասացի եթէ՛ պըն
դեսցէ եղբայրն զանձն սակա
ւիկ մի՛ անցցէ․ պատերազմս այս
ինմանէ․ փոյթ ը փոյթ զօրու
թբն և օգնականութբն այ․
Այսպէս յաւուր միում եհաս
իվերայիմ պատերազմս․ յեր
կուս ըուցանօղ դևսյս և ոչ
տայր թոյլ աղօթել․ անձին ի
մոյ իբրագուն ծանրութենեն․
զորեդ իվր իմ և իբրև յայսպիսի
ծանր․ և դատուն նեղութիս ան
կեալ կայի զօրացուցի զանձն
իմ․ և յարուցեալ կանգնեցայ․
առաքի արբոյ խաչին․ և երկըր
պագեի և ածնագրեի զնշան խա
չին իվր երեսաց իմոց․ և իբրև
սակաւ մի․ ժամ անցեալ․ իհամ
բերութեն յայն․ ցրուեցան դև
քն իզօրութենէ խաչին․ և թոյլ
ետուն լեզուի իմոյ․ և յանկար
ծակի տեսի ձեռն մի՛ կին՛ արկ․ և
գլուխիմ օրինակ քարի․ սրատու
ականի․ և լցաւ սիրտիմ ուրա
խութե․ և ցնծութե․ զորոչեմ
բաւական․ պատմելոյ և զաւուրս
էրեսուն ամացի․ յուրախութին
յօգնականութենէ ք լուսոյն․
զտիս․ և զգիշեր․ ամենևին ոչն
տայ․ իվր երկրի․ գիեղէ՛ իբրև
զարբեալ․ և ոչ զիտէի ամենևին
թեկիցեմ իկենցաղս թե ոչ․ Հրդ
զոր սիրեցեալք եղբայր․ յոր
ժա

ժամ հաստանիցէ իմ՟րքո· այսպիսի
պատերազմ թե իմ՟ր ոտից· միայն
յարուցանել կանգնեցիս· թէ
պէտ եւս աղօթեսցես· բայց մի՛
այն· ի փոքունս սրտիդ· ամ՟ որ
տեսանիցէ զհամբերութիւնքո· ա
ռաքեսցէ քեզ զօրութիւն եւ օգնա
կանութիւն։ Եւ հաւատասիկ սիրելի
հոգւոյ իմոյ· կարգեցի եւ դի
քեզ· ի՟ր իրս. յայս բովանդակա
պէս զամ իւ՟ զոր խնդրեցեր առ
յինեն· զի որպէս համանիցես իմ՟ր
քո· այսպիսի պատերազմունք եւ
տանիցես համբերութե՟· դու եւ
ամէն որք հանդիպին յայսմ աշ
րոյս· զգուշանան իշխանութեց·
յերկնաւորացն զանօղ· դիւ եւս յայս·
Եւ զի տ՟րն ք՟ս ինքնեա՛կիրքն
յաղթութե· ամ՟ պատերազմաց·
եւ ինքնե՛ որբանայ զդուռն ո
ղորմութե՟ եւ օգնականութե՟
ամին։ Եւ թէ համբերեսցես·
ո՟չ տայցի քեզ յաղթես նմա զօ
րութ՟ն· եւ օգնականութ՟ն ամ՟յ։
Եւ յորժամ պատերազմիս այս·
յաղթես այլ եւս ամ՟ պատերազ
մունք չարինդիւրաւ յաղթել
իսկ որք ոչ համբերեն յորժամ
պատերազմի ա՟նոսա· դեւ այս·
թողուն զնոսա իւրեանց· եւ
հեռանան· եւ ինքեանք մնան պար
տաւոր յանձանցի՝ րեանց· վասն զի
ոչ գոն այլ պատերազմունք· զօ
րաւոր քան զայս։ իսկ դեղ ըշ
մկութե պատերազմիս յայսմ
այս· որհամբերել միայնաւորն
փխուց իւր· եւ անդադրապամ ան
ձամբ յաղթել։ իսկ զկնի պատե
րազմող· դիւ իս այսպիսիկ է՛ եւ այլ
չար դեւ· որ պատերազմի ը՟ եղ
բարս խաղաղութե՟· որ է՛ դեւն
այն մաւորեցուցիչ· որ ւէ գուցա
նէ զանձնի իւր· յայտնապէս այլ
առնէ հնարս մեքենայից· յոր
ժամ տեսանիցէ զկե՟զեայրն· զի
աշխատի իմաստակս առաւել ու
թե յայնժամ իմ՟ր հաստանէ անի
ձեալ դեւն· ոչ զի մոլորեցու
ցէ

ԳԼ. ԹԻՒԽԸ ԿԸ ՈՐԴ

ցէ· զեղբայրն· եւ արկանէ ի
միրտ նր· կմտածմունս սքան
չելեաց· եւ առնու զմիտսն· եւ
հանէ իդիւրագոյն վայրէն եւ
տկար հոգին· փախչի եւ թաքչի
ի ծածուկ յօթեւանս սրտին յա
ռաւելու թեններկեղին։ Եւ զա
տանօրպիտոյ ուսուցիչ· իմա
տուն· քանզի թէ ուսուցիչ ոչ
ո· նիցիս· եւ ընտրողութե չի
ցես ստացանալ· հոգեոր· առցես
զնշանս կայսոսիկ· զոր ասացի
քեզ· եւ յամ ժամու· յորում մեր
ձեսցի դեւս այս· անիծանալ· Ճա
նաչեսցես զնա։ իսկ յոյժ դը
ժուարին· տեղիս այս եւ առանց
փորձո թե՟ զոր կրեցէ· մարդ
անձամբ իւրով· բայց որոյ աստ
տըն մեր· թէ խաղաղոյ նց ծանի
ելիր զնմ· Եւ թէ ոյքէն լուր·
յորժամ սկսանին իմաստքն· մեր
մանել· իսիրտս քո եւ թէ բար
եոք՛ն· իմաստքն զայս առցես
քեզ նշան։ Եթէ իցիւրութե՟
խորհրդոյ իցին· եւ խաղաղա
տական հրեշտակէ· եւ ի չնորհաց
հոգւոյն սրբոյ իցէ· եւ յօրմաժամ
ընթերցմանէ· եւ ի բնական մեր
մանց· ոչ բորբոքեն ի սիրտ
ստանալի իմաստքս· յորժամ ըս
կսանին սերմանել իսիրտն· եւ ժո
ղովել ըխորհուրդն· եւ դիւրա
ցուցանել զմիտսն· իչարչարա
նաց· եւ ու բախութե լինու զհո
գին· եւ յառաւել խոնարհեցու
ցանել· եւ զմիտսն· ի խոնարհու
թիւն ընկղմեցուցանել· ճանաչել
ունիս այնու հետեւ թէ յաջա
կողմեան գաւառէնէն։ Եւ յորչափ
բազմանան աղբեր իմաստից· սըր
տիդ տուր նց տեղի· եւ ած ըզ
նայեցողութ մտաց քոց· յան
ձառեւ իլոյսն· որ իպարգեւաց ի
մաստից· չնորհաց ծառի առ
քեզ· եւ կրել յանձին քում եւ ճա
շակել ինմանէ· որչափ տացէ
քեզ տեղի տր մեր։ իսկ յորժամ
արտաքոյ· չարչարանացն սկսա
նի

Սիր. Եդոքումն հոգւոյ անկա
նին. խախրաս մարդոյ յայնժամ ա
ծէ զմտաւ զմեծ զգոյն շնորհա
ւորութ աշարշութեան այ. որ
եզգութ արարածոց իւրոց. եւ որչափ
ին ար արարածոց իւրոց. եւ որչափ
պատուեաց զն. զազգ սորդուոց
մարդկան. եւ զանայ վնո դասի նդ
յամ ա. ուր եւ ժամու եւ որչափ զր
կամք մերզն ս լրութ իսերով.
կէ։ միայն ողջանամք. պահել զ
պատուիրանս նր. այլ եւ ոչ կա
ցուցանէ մք զնա առ գործովք
մերովք։ Բայց իմա եզայս. զի
իմաստան իսկ յնուսի. արտասուա
այնչափ հեղուաչ ցնեյրժամն
քենոչգսդ. րենմաքնոյերգելն
երգս աշխմոսաց. եւ ոչ իսկ չասա
կէ մք գրոց. ուշիմ մտօք։ իսկ
յորժամ հասանէ սկսումն հոգ
ւոցն յնենկիմն բարի եւ հեշտալի
այսմիկ սկսումն հոգեւորու
թեն հասակի. յայնժամ հուր
բորբոքի. խախտ նր. եզանի. եւ
զգիչեր խոյսէ. զանձն իւր.
այխատութե. վսզի մանեմք
անային. ի լրմանէ այսր իմա
ստիյս։ Յորժամ առեալ ած է
հրեշտակն զմիտս մեր. լինեմ
պոյն սքանչելիսն. որդյաղագս
նախախնամութեն այ. լեռն
դոյացոյցոյչ բնչէ զն մարբարած
եւ թէ որչափ նախախնամեաց
զարդարեաց զնս. որմինչեւ ա
նարգ զնաուն. որի վր երկրի
ուսն անգոռծ իխնամոյն այ։
Եւզմիոք յեակացս յայսցանէ
զոր ստեղծան. իբրեւ տեսանէ
ինքն յինքեան. առնու իմա
սքանչելութե. իբրեւ վն նր
ստեղծանեւ ոնծացէ սիրամար
դոյնով իզինոյ ուրախութե
սքանչելեացն իմաստից որինչ
նորհացն։ Այլ ինքն հոգ ինյայս
երկրորդ կամաւորութե իմա
ստից այսպէս տեսանի։ յառա
ջինն սկսմը. բնութե ոպժո
ղով ջրոց։ Եւ երկրորդն հրեշ
տակ պատրաստական. որինչ
ղեծ

Վ ԱՍՏՈՒԱԾԱԳԻՏՈՒԹԵ
ջեն։ Եւ երրորդ նորէ զգիտցեալ
հուր. առ անց նմանութե. այս
ինքնին նշանք իմանալիս իմաս
տից որք յաջակողմեան դասէն
լինին. ասել այժմ. թէ որքից են
շարժմունք. որք զհետ երթան
կամաց դասուց աջակողմեաննե. և
զօգնականութե իմաստից աջա
կողմեանն։ Շարժումն որ ի խո
նարհութենէ լինիցի. իբրեւ ըս
կսանի առնելզ հոգին. կի ծխա
ցի. եւ լանիյեինմանե հողայաղ
ցուլեան. մինչեւ ամ մարմն
մարդն բաղցրանոյ. անուշահո
տութենէն յայնմանէ եւ որչափ
իցէ. իշարժմունս յայս ուխո
նարհութենէ. ոմ բոց հրոյ այ
րի սիրտ մարդոյն. եւ որչափ լոյս
իմաստից նր զօրանա իներքս
իստին. արտասուս գայ ուրա
խութե անչափ. եւ գաղտնիք սր
տին լին ն ուրախութե. եւ ցըն
ծութե եւ յուսով հանդերձեալ
կենացն։ Այլ յորքին սբո
տութն. զոր անուանեցին զնա
հարքն մեր երկիր աւետեաց.
յորիբրեւ հասանիցէ մարդն ոչ
երկնչի իպատերազմական դի
ւաց եւ որչափ յայս խորհուրդս
իմաստից եւ յայսշարժմունս. խո
նարհութե եւ յարտասուսիցեն
միայնակեացք առանց ամ մի
ղաց իւենցաղուս մեան։ Երա
նի իցէ այնոցիկ որք արժանաւո
րինսմայնբանենն իւիմս մտաց
իւրեանց զբաղցրութե ածային
խորհրդոյս։ Բազում անգամն
ցե զինանկանիցի մարդ. իվր երկ
րի. եւ ոչ զաւուրս երկուս. ա
ռանց կերակրոց. վսզի հոգ եւ
րակ մն կերակրովքն կերակրի.
Եւ յորժամ այսպիսի չափ հասա
նէ մարդ ծագեսցի. իվր նր. լոյս
ածային. զիոչերբեք կարօտա
ցի լուսոյ արեգականն. եւ լուսա
նոյ վսզի տիւ եւ գիշեր հասա
ապրեսցի նմա։ Սիա յաւուրսն
յայնոսիկզգուշացիւյեւլիցեմք
տից

տից յեղբարց։ Եղբ՟ դիմօք․ ի
միայնակեցաց եղբարց․ յորժամ
ը̅ռնէր իւրեանն զողջոյն կար
պակցին իւրոյ վա̅նցութե․ շն
նորհիս այսորիկ զոր ընկալեա
լեր․ աստաց առոր բախեր կդու
ռն․ եթէ՛ լիցէն ա̅մ բանք ողջոյ
նիքն․ և հարցման խնծորք ու
կիք․ իբրև զաղբ անպիտան հա
մարեալե առխս․ ըստ շնորհի
պարգևաց զորընկալայ իմե լժա
մու ս յայամի․ կ։ իսկ այնոքիկ․ որք
վա̅փառաց և դովուԹե․ մարդ
կան նստին․ ի խաղաղական խռո
ըս․ այն ախտաձայն չար օրինօք
լինին տեսիլքն․ և ապականեն
զհոգին․ և այլ այլեն զմիտսն․
և արկանեն անուրս երկաԹի ի
պարանոց նոցա․ և մատնեն զա̅ն
ձն ի ձեռն պոռնկական դիւին․
ո̅պ և փորձեցան ոմանք ի միայնա
կեցացն որքոչ վա̅ ա̅յ նստան ի
խաղաղուԹե և յողագս այնո
րիկ Թուլացան ի շնորհացն ա̅յ․
և մատնեցան ի ձեռն դիւաց․ և
եղեն նշանք զարհուրմանց․ ա̅մ
մարդկանց հակորք վա̅ա̅յ նստին
ի խաղաղականս․ այնպիսիքն ե
րանութե․ և շնորհաց հոգւոյն
սրբոյ արժանաւորին։ Լուր և ի
միտառ․ վա̅ իմաստիցն զորյանի
ծեալ դիւեն․ յայնմանե սերմա
նի․ եթե որպիսիք իցեն․ խաբե
ուԹիքն ե̅ր․ վա̅զի յորժամ տեսա
նե․ զիոչ հնազանդի հոգին․
չարչարանաց պոռնկուԹե վաղ
վաղակի արկանե՛ ինա․ զզանա
զան խորհուրդս իմաստից զոր
իբրև անկանի․ խիրտն լնուրզ
նա սյ․ ո̅ այլ մտածուԹե̅ք․ և ի
սուս ին հարմանեն․ ը̅ միմեանս
խաւարեցուցանե զմիտսն․ և պղ
տորե զոգին․ Եղբ՟ այս եղիցի
քեզ նշան ը̅ ճշմարտութին և ը̅
ստուԹին։ Զի սկսանել իմաս
տիցն որի շնորհացն ա̅յ․ հաս
քաղցրուԹե․ և անուշուԹե ծը
իւ․ և եւլանէ իսրտե․ և զշարժ
մա

մանեա հոգւոյն․ և մարմնոյն Թմ
րեցուցանե և ո̅պ իբրև Թանձ
րուԹե ընկղմե․ իսկ սերմանք
անիծեալ դիւին իմաստիցն․
ը̅սկսանելն հոտ գարշուԹե․
և անպիտանուԹե հանե՛ իմըր
տեն․ և իշխանուԹենե նե̅
խռով ի նմանի ը̅ հուրդքհոգւոյն
և մարմնոյն։ Բայց կու յորժամ
հասանիցե․ ի մ̅րքո այսպիսիպա
տերազմ․ մի՛ Թուլ տացես․ խոր
հրդոյդ ունչիմ մօք․ ա̅յլ յայն
Եղբ․ լիցիքեզ յաղԹամըն Թեր
ցուա̅ ս̅ր գրոց․ և ծնրադրուԹե
առաջի սրբոյ խաչին․ և չարչա
րանք․ և արտասուք․ և անցցե ի
քեն չորուԹե․ և օգնականու
Թե̅ ա̅ն մերոյ։ Եղբ՟ միայնա
կեց որնստի ի խաղաղականս․ ոչե
պարտ նմա խօսակցուԹե ու
նել․ ը̅ բազում․ բայց յայնմա
նե․ որյայտնե զխորհուրդսիւր
ծածուկ․ և առցե ինմանե զխր
րատս բարիս․ և ոգե շահս․ ե
Թե փորձե իցիուԹե իմաս
տից․ և մերձաւոր առա̅ծ․ և այս
հօղ խորհրդոց․ իսկ միայնա
կեաց որնստի․ ի խաղաղականս
և յայտնե զխորհուրդս իւր հօ
գևոր հարց իւրոց և առցե՛ ինք
մանե զօգտակար խրատս․ նմա
նե առն պատերազմողի․ որզգե
ցեալե զա̅մ սպառազինուԹե․
պատերազմի և ոչ երկնչի ի Թըշ
նամեաց որգան ի վ̅ր նորա․ վա̅
զի միաւորեալե․ և վստահա
ցեալ յայն որսպառազինեացն
զնա։ Չլեդուորդեակ․ լուր վարդա
պետացն քոց վա̅ա̅յ ո̅պ և լուան
առաքեալքն․ Զշմարիտ վարդա
պետին իւրեանց․ և կացին և մը
նացին յերուսաղեմ․ մինչև ըն
կալան զօրուԹե ի բարձանց։
և եղեն քարոզք արքայուԹե̅
երկնից։ Եղբ՟ և՛ և այլոմեպատե
րազմող․ գև՛ որպատերազմի ը̅
խաղաղականե ղբուրս և գայ հա
սանե արտաքսիցինե, անէլ ի ա
նե

ցե նմա զձայն աղդի եւ խռովու
թե. օրինակաւ իբրեւ. իբ ազդմանց
հնչեցեալ. եւ սփռեսցէ զդրուն
ողջիկրծ խստացն՝ միայնակեցին ե
թն՝ խնդրի յուսմ քեառ իտե սուրբ
զին լն ե լսելի իտե սուրբ խնդրողին
խափանեսցէ զհամբերութեանն իխօ
սկցութն նեն որոտումն իսկելթե
ժուժկալե. միայնակեացն եւ ոչ ել
ցէ արտաքս փոփոխե զսրբուե սոն
իսրդեն այսինքն. ընդ ըթե դողա
ցուցանե զորմս տանն եւ շարժե
զձեղուննն եւ սասե. առ միայնակե
ացն. զինթե ոչեւ լեալ. փախչիցես
խուցս. այսպես բերկ զման լիցիքեզ
եթե՝ դրձլ ժուժկալե միայնա
կեացն եւ ոչ ելցէ յառագաստ
տանն։ Զկնի այսմ պատերազ
միս. եկեսցէ նմա յօգնականու
թի. իշնորհացն այ. այսինքն
բորբոքեսցի. սիրտ նր. ոգւ հրով
եւ մնայ իխաղաղութի. եւ ի ծնն
դրութի եւ իյերգս սաղմոսաց.
անչափս եւ յարաժամ ընթերցու
մ յայն որպատանե զքաղցրութի.
իմաստից իքիմս մնաց նր. ոգ
մեղր վայրենի. ե՛ւ այլդե ան
ծեալ որբերեցուցանե. իխուց
միայնակեցին. երկիւղալից. օրի
նակ զորիբրեւ տեսանե յուժգին
երկիւղեն լինի ամ մարմին նր
իբրեւ զաղբեր ջրոց. եկապե լե
զունր իբերանն եւամենեւին ոչ
կարիցե խօսել. զորեթե ոչփու
թանակի. ժամանեբ ողորմութին
այ եւ հաստատե զմիայնակեացն
հոգի նր աւանդեր իմարմնոյն։
Եւ յետ յորժամ տեսանիցես.
զայսպիսի օրինակք եկեալ. հա
սեալ իվր քո. երդեսցես զեր
դս դաւթի. եւասասցես յարիցե
այ եւ ցրուեսցին թշնամիք նր
եւ փախիցեն ատելիք նր. եւ զյօ
ցանկութե ամբարտաւանին.
այլ ուրախօցոյ զիսար խփրկու
թե քում. եւ մօթարադատելիան
իմ. օգնականութքով փրկեաղիս
մերձեցուցամբարշտաց եւ դրծոզամ
քա

բարերարու խառնելոյն իգլուխ
արնենքիւք եւ զարհուրումնիվր
թշնամեացն որպատերազմին ընդ իս
ե. յորժամ հարկանեսցէ զնայ. այս
պիսի նեղութեւք. աղօթից կնքեա
զանձն քո. ամենազօր խաչիւն. եւ
իսկոյն պակասին յերեսաց քոց։
Եւ յետ սասցեն իմիայնակեացն
եթէ որք պատերազմին ընդ այսպի
սիդ եւ ոչե նր պարտափախչել կամ
փոխել իայլ եւ այլ ժուժկալել եւ
մտեալ ի ներքս իխուցն տքնել եւ բա
խել զդուռն ողորմութեն այ
րոյ. զոր եւ զգ իշնր. եւ օգնական
լինին ծր ողորմութբ իւրով
յարաժամ եւ ոչ յերկարեսցի պա
տերազմիվր նոցա. եւ կարողանայ
հոգին եւ զօրանայ. եւ ոգ հուր
զի հրդեհե զնա. այնպես պա
կասին. իմամանեամ երկիւղ. եւ լը
նու զսիրտ նր ուրախութբ եւ
ցնծութբ. եւ բերկրեսցի սիրովն
քր եւ յարաժամ աղաղակե դբա
նս սրբոյն պօղոսի որ ասե. թե
ոչ հուր. եւ ոչ սուր եւ ոչ նեղու
թիք. եւ ոչ անձկութիք. եւ ոչ հը
րեշտակք. եւ ոչ մարդիկք կարեն
մեկնել զմեզ. իսիրոյ անդի. որի
քս յս իտր մեր։ Եւ հրդեհանցա
րուք սակաւիկ մի. եւ պնդեցա
րուք եդեմ փորձութեանցն.
որ նեղենզձեզ զխարժանաւորք
լինիցիք. պարզ երեսօք. եւ հպ
մարձսկ բերանով աղաղակել եւ
ասել ուրախութե սրտիւ. ե
թէ՝ մեք խաչեցաք զփորձութի
աշխարհիս. եւ փորձութիւ աշ
խարհիս խաչեցին զմեզ վն սի
րոյքո քս. վասզի առանցփորձու
թեց նեղութե. ոչարժանաւո
րին միայնակեացքն խօսել ընդ
խորհուրդս այ ային որպատա
հե աղօթականին։ Եւ պի սա
ցին մբ հարքն. եթէ՝ իսուրբ մի՛
այնակեցին. օրինակե բաբելա
կան հնոցին. վնեսութե ե
րից մանկանցն. զտեսութե այ
ային զինեթե ոչեին. տարեալ
համ

համբերութե՜ ապաքինանք. Հը
նոց իհրոյն. ոչ եին արժանաւո
րել. տեսութենափառաց լուսեղէն
եւ զօշագին ամպոյն. զի հովանա
ւորութե՜ այնու շիջուցին զբոց
հրոյն վ(ա)սն զի յուսահատեցին.
զանձինս իւրեանց երանելիքն
լաւ համարելով զմահն վ(ա)ս քրի
ստոսի զկենանս. անցաւոր աշխար
հիս. ահա անպատում սքանչե
լիք. զի հուր սիրոյ անանցանելին
շիջոյց զբարբեռնական հուրհը
նոցին. Եւ այսպէս եւ ամ(ե)նք որք ու
նին յանձինս իւրեանց զհուրն
ա(ստուա)ծային. զի յորժամ տանին. ի հը
նոց խցին փորձի հրոյ սիրոյն
իւրեանց. որ տ(եառ)ն. շիջուցանէ
զհուր չարչարանացն եւ ամ(ե)ն համ
բերութի. անանցանելին. փոխեաց
զմարմնաւոր տեսութին իւր
եանց. ի տեսութի լուսաւոր հը
րեշտակացն. այսպէս եւ ամենե
քեան. որք համբերեն. նեղու
թեց ինհոցի խցին. փոխ ի խին ի
մարմնաւո(րո)ւթ ենեհիհոգեւորու(թ)
եւ լուսաւորին տեսիլք. երանաց
նցա(ն) լուսովն ործագի եւ(ո)նց
Եւ մեք եթէ ոչ թէ փատիցիմք.
խարոհից մերոց զերկրորդ թը փա
տութին. ոչ կարեմք. (ե)ն չարչար
անս. պատերազմել. Եւ արդ
փառս մատուցուք. զօրացուց
չին մերոյ ք(րիստո)սի(ա)յ. յաւիտե(ն)անս
յաւիտենից ամէն. հ(ա)չան սիրոյ
են այսոքիկ.

Ըիզսիրելին յօժարութե՜ սի
րե եւս եւ սիրելոյն. Յօժարու
թե՜ խօսի զնմանէ. բազում ան
գամ իմիտ ածէ զնա. Եւ ըստ անց
ճանճրութե ծառայէ նմա.
Զանձն եզինս սիրողնէ իմ(ո)ն(ոց).
Ըզգուշանա իմ իրաւունք, որ զնա
Եւ եթէ յայլոց վիրաւորեալէ.
Հաշտեցուցանէ զնա. Լինիցաւ
ակից. իծառմանանի նեղութե նո
խնդա ը(ն)մերձենալ նմ(ա). Զյաւի
տ(ենակա)ն հեռանալ նմ(ա). Սիրէ զսիրե
լիս նորա. Ատեաց զատելիս նորա.

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ

Զանազան հաճոյանալ նմա. Երկն
չի անհաճոյանալոյ ինմանէ.
մարդն զոյն է խոհերելութի(ւ)ն է(ւ)
Զայսպէս տուեալ ինմանէ.
ոչ օտարացուցանէ. Հաւանի
խրատուց նորա. խնդրէ զպէտսն
եւ զինչս համարձակ յուսով ինը
մանէ. Եւ թէ ոք զխտասրեա
թեւոնի որք սէր առ(ա)ծ. եւ օ
րէնս նորա ծանիր. զինքն ի զործս
մոհ(ա)ւ յափ մեղացեն. ոչ ունին
սէր կատարեալ. իմաստութեան
մ(ա)րմնական մ(ա)րմնակեցի. Եկե
ղեցւոյ.

Երկիւղն ա(ստուծո)յ մերձէ զամ(ե)ն չարա
խօսութէ. իսկ հեզութեամբ
ձե զերկրի. զի ա(ստուա)ծ. իսկ զերկ
լոյն մեղօք եխորհրդով խա
ղաղայէ. Լուեն ամ(ե)ն առաքինու
թիւք յանձնէ. Որքէն առաքի
նութիւք այսոքիկ. լռութի եւ
պահպանութի ա(ստուծո)յ պատուիրա
նին. Եւ ժուժկալութի. Եւ նու
աստութի.

Ի չորքեան այսոքիկ որպահեն
զանձին. Ողորմածութի առ ա
մենեսեան. Եւ ոչ բարկանալ.
Եւ երկայնամտութի. Եւ պա
հել զինքն խոնարհութենէ.
Սիրոյ պետս ունին. չորից ա
ռաքինութեց այսոքիկ. Ողջ
թէ, անդադար եւ ննջանել ա
ռաջի ա(ստուծո)յ սրտիւ. Եւ ըստ այ
իմաստից եւ համարել, զինքն
մեղաւոր. Եւ ոչ դատել զըն
կերն. Եւ պահպանել զա
ղխորհուրդ յամէ որիսչարեն
Որքէն այսոքիկ առաքինու
թիւք որոցնեն մանկան միայն
ակեղի. Երթութիւք արուոյ իմ(ո)յ
ժամ. Եւ տքնութի. Եւ անհեղ
գութի. լռութե. Եւ առ ոչ
ինչ համարել զանձն.

Զաղագս չորից այսոցիկ եղ
ծանի հոգի. Գնալ իքաղաքէ
ոչ առնէ. զանձն. Եւ ընդ
նաւիսկունեի ծանօթութիւնս
նէլ զեկնողակամ զփառաւոր
եալ

Հղ.

եալ. եւ ախորժել զմոլորեցուցանկան
մխտա բարկութե. իսոսւր եւ ա
ռից. եւ կատարել զբեւր կամ՛նս
եւ ախրել զվարդապետել. եկեալ
ծնել զիւ՛ն իմաստուն գոլ.
իչորից իւրայ յառնենն չարու
թիք. վ՛սանաւելոյ. եղմ՛ելոյ. եւ
տաւելապես ննջելոյ. եւ լի բ
ւարկութե. եւ խաղալոյ. եւ ի՛նի
ծաղրելոյ. եւյընդդուն այն բանից.
եւ պարծուանաց հանդերձից.
իչորից իւրաց եւստորին միաբ.
Ձայնելոյ զընկերն. եւ արհա
մարհելոյ. ինախանձելոյ. եւ իչա
րախօսելոյ.

Ս. ասն չորից իւրաց. անհասպատա
նայ հոգին յոչ լսելոյ. եւ ախորժ
ելոյ զողջոյնս. եւ ցանկանալոյ
նիւթից. եւ ագահելոյ.

Իսրեքեն այսոքիկ առաքինու
թիք զոր դժուարաւ կարէ ստա
նալ մարդ. Սգալ հանապազ. եւ
հայել յիւր մեղսն. եւ ունել
միշտ առաջի աչաց զմահ. իսկ կա
տարումն այսր ա՛ծ այսէ. եթէ
ոչինչ ունիմ իւր ինչ. զիեր մի
զգաւորեմ. եմեռեալ քանզի մե
ռեալն վ՛նիրիք ոչհոգայ. եւ յողա
գս այսարիկ ա՛ծ զօրացուսցէ ըզ
քեզ. եւ որքոտւթա. սոանալ զառա
քինութիս զայս. կարէ ապրել
յորոգայթից թշնամոյն. չընոր
հօքն քի որ օրհնեալ յաւի
տեանս ամէն. Ձայլուս խը
րատք. Ողե՛չահք.

Պահեա զսիրտքո. եւ զայս որոշ
տեսցեն զբազում չարիս. Գիտ
հեա զլսելիսդ. զիմ յանձին
քում ժողովեսցես բազում պա
տերազմ եւ մի արհամարհեսցես
զպարշոնքս զլուսաբեր անձին
քո. Ահոյ այսմ ամի որոշողութե
խորհրդոցն գլուխ եւ կատարած
եանհնարե լինել որոշողութե.
եթէ ոչնախ զերկրագործու
թիւն նր արասցես. Ձատ ալ ըզ
դատարուն իսաան. իսկդատարու
ն ծնանիզեզգոնութիւն. եւզգնու
թի

ԱԼԱՄՆԱՌԱՔԻՆՈՒԹԵ

թիւն ծնանի զարտասուս. եւ
արտասուքն ծնանի զերկիւղ.
եւ երկիւղն ծնանի զխոնար
հութի. եւ խոնարհութիւն ծը
նանի զառաջատեսութի. իսկ
յառաջատեսութիւն. ծնանի ըզ
սէր. իսկ սէրն ծնանիզողջանձն ան
ցաւ եւ ննախնա. բայց ժուժկա
լութիւն յաղթութիւն. եւ այս ղ
թութիւն համբերութի. եւ
համբերութիւն կեանքեն. եւ
կեանքն արքայութի. եւ ար
քայութիւն ա՛ծ. եւ որք կամ
ցին գալ յառաքինութիւ յայս
անհոգ ներքսի. յամէ. որք թէ
ա ա ազնիւե. եւմւսն չարս. եւ
այս տրտմեսցե զինքն յամ ժամ
իմոհ. եւ քննեսցէ թէզի՛նչէ
որ որոշէ զմեզ յա՛յ. եւ խափանե ս
ցէ զայն. եւ ատեսցէ զաշխարհա
եւորինչ աշխարհինէ. եւ ապա
բարեբարութիւն ա՛յ ընդունի
զեա. Մ ի՛ հաւատար դու քեզ.
եթէ տեսցես զքեզ. առ ժամա
նակ մի. հանգուցեալ յախտից
քանզի զայնն զինքեան առ
ժամ մի. խորամանկելով. զիյու
լասցիս. կարծելով. իմանի քում
թե՛ հանգեա. եւ յայնժամ յան
կարծակի. վազեն ի վ՛ր առա
ջելալ անձին. Այսակշռակեն
որք զճնճղուկ. իսկ ապա ն թէ՛ զօ
րացոյն քանզքեղ. լինել, կարաս
ցեն յայնժամ ձգեն. եյ...

ծնեա նշուագործ. զինհանգիցէ
եղբայրնեքո իհայցիկնեքո. քանզի
դատաւորկութի մահրերե. եյան
ցանս մեծամեծս անձին. եւան
ընդունելին աղօթքնո։ Որ
որ հայի յեւր մահն ոչմեղան
չե բայց հոգացէ վնմեղացիւր
ոց յամծամ. եթե մոցէ խոր
հուրդ հպարտութե խնդրոքո
յիշեա զխայնէ որկոդուսանէ ըզ
վաստակս քո։ խնկնեթե արհա
մարհութի պատերազմի ձքեզ
վնընկերինքո։ յիշեա մե վնայն
որին մտանէ զքեզ ամ. ինեռս
թշնամեաց քոց։ Եւ եթէ չարա
խօսութի պատերազմի ձքեզ.
յիշեա զիմն լուիցե ընկերքո.
Եւ ապա ամօթ համարեա դու ըզ
պատահելնքո նմա։ Միուինիր
թշնամութի ձուսեք ապա թե
ոչ աղօթքքո ոչեւս լինին ձու
նելի։ խաղաղութի կալ ըմմ
մէնգիհամարձակ լինիցիս աղօ
թել. Պատմեա զյանցանսքո.
ըստ իւրաքանչ իւր. կերպարա
նաց. զխուսանիցիս թեյուամե
առնուս թողութի. զխայնպես
չնորհակալ առաքաւորն լի
նիցիս։ Սյանըեայխրզխորհուրդ
քո մնասուաղութե կերակրոց.
զմեծաց պոռնկութե այլզբաղ
ցու խօսեացի։ Անմիտ տրլնա
զպորտ ծառայի իւրոյ. իսկոր ի
մտաստունենէ. սովամահ առնէ ըզ
նմա. Գայլ քաղցեալ. զհետ եր
թայ. եվարէ խաշանց։ Եւ այնպ
պոռնկութե որդնոցն զպորտա
իւրեանց. իորոծ եպաղօթս բա
ժանես դանձդ. քանզի այսու
ոչգտանեիմեղ մուտ սատանայ։
Եւսոպ ոչկարէ լինի մտով սկանք
նայն լերինս. եմուտն յեր
կիրս. այպէս մտոք ոչկարե հա
զել զմն. Եգաչխարհիս։ Եւ
ոնջեւրկիրս ոչ նարե պտուղ բե
րել առանց սերման եւ ջրոց. այս
պես մարդ ոչկարէ ապաշխարել
առանց նուաստութե. Եւաչխա
տո

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ

տութե. իակպահել զպատուի
րանս. այսէ հաւատցն յամ. և
երկիւղն այ. զիմ՛ արտմեցուցա
նեիցէ զիւր գիտակցութե. և
զխիղճ մտացն. որըստ այ. Որ
հաւատս ոչդաւանէ զընկեր
ծուր. յիրս ինչ եւկրաւորս. ոմ
եգրեալ. մի՛ դատեք. զիմ՛ դա
տիցիք։ Որհաւատս եթե սը
քույութին սրբոցնէ. եփութա
պահել զպատուիրանս այ. զի
սպրեցուսցէ զպատուզիւր յար
քայութեն երկնից. իքս իյս
իւր մեր. որում փառք յաւի
տեանս ամէն։ Եղանելի մը
հօրն։ Յոհաննու։ Ահաւանի
վմ երիտասարդաց եղբարց։
Այսեն վարք սիրելեացն այ։
Զիմ՛ լիցի նոցա հայել աստ
կամանդ. այլապաքի հայելպար
տէ եիրաւզմա՛ բանութենէ հե
ռանալ։ Եւ գծ ուծ զգեստիւք
եհարկաւոր կերակրովք. եւ ո
նայն յամ ընչից։ իսկ գինի. ե
թե իպատճառս հիւանդութե
լինի սակաւագոյն վմ ստամո
քսի. իսկբանս երկիւղիւ և ցա
ծունս։ Եւ ուր եհանդիպիմք.
պարտէ լինել կրտսեր. եւ ապա
սաւոր եղբարցմերոց։ Եւոչ
նալ եւոչ զմ անդամոց մերոց ա
ռաջի մարդկան։ Եւ մի մերձե
նալ իմարմին օտար։ իսկ իհա
մարձակութեն պատրաստելոմ ի
մահուանէ։ Եւ ունել զվարպապ
ետ չտութե. դի մի հեռացի. ի
մնջ զօրութե. եօգնականութե
արարչին մերոյ։ իսկեթենջ ա
ցե մտքաներգեցնես. Եւ զխուխ
ոչե՛ պարտ արկանել առաջի
մարդոյ։ Եւ եթե հարց՛ իմք ակ
զանոյն. պարտէ դատնալ սրտա
քոյ մէ դանոյն. իձգել զխուխ
իսկ զկերակուրս եզըմալելիս
հանգարտութե. պարտէ՛ առ
նուլ. եւոչ սարգել զձեռս. համ
արձակութե. առաջի եղբարց։
Եզլաց՛ եթե հանդիպիցիք օտա
րա

տակաւ խնդրանօք· միանգամ կամ
երկիցս եւ թէ առաւել եւս երիցս·
պարտի մտածել զնա վասն բանի
բոց· եւ ոչ եւս եւս զիջենապատ
ճառաց ուրքն եւ ձեռքն· եւ զգեստ
ան եւ բժշկանն իւօսելոյն զանձն
մեղ ելօրանչելոյ· եւ ապրգելով
խակ խմանել, իւուց վարդապետ
ութ· կամ այլոց բան· եւ կամ սիրե
լոյ· յայժ պատրաստել սպարտե·
իհայեւ նոյ յընչից որանդ կայ·
Եւ համբերութեամբ պարտէ քա
նալ· ... զգուշ դիւրն· եւ
զընկերն իւր· Եւ ... պարտ իցեն·
ոչ է պարտ փութալ յառաջ· քան
զաւագ... Եւ եղիցի հե
նազանդ· եւ ունելն դիր ըստ ամ
իւրաքանչիւր խոստանոլոյ ընչից· ա
մենեկի պատրաստ· եւ յայլ խար
հական իզբոստանաց· զի իւր եղեն
ծառայ մատանայի· Եւ ուրախու
թեամբ խօսել· ... եւ սրբութեան
հայել ... Եւ ... ծառայ
եղբայրն իւրանապարհին· պար
տէ կալ մինչեւ գայ· Եւ որ առող
ջն հիւանդին պարտէ խնամ տա
նել· եւ ոչ է պարտ փայթաքղիդ...
...ըստ ...
...հրամանատար ... եղի
ցուք պարտաւորք ...
գործոց ... պարտ գործել·
Եւ է ծաղրականաց բանից ոչ է
պարտ ծաղրել· եւ ոչ զասացմունս
բանիւ· Եւ իխօսելն է կանայս
պարտ է դադարեցանել զերեսս
եւ նայել խօսել· Եւ ոչ յորոգայ
թից սատանայի· պարտ է նոցա
նե հեռանալ· Եւ խոնարհութեա
նեն ... զիւմ՝ ապականեա
ցի բնութեան եւ այլ ախտից· Եւ
... կամ աղ
պականեալ պարտէ հեռանալ ի
նորոյն ... յօտարաց եւ իւր
ուրոյն ... պարտ է
...
... իհամարձակ ... մանն
... եւ յընկերաց եւ ...
սատանային օձն պարտէ· Հեռա
նա

Ղ ... ժողովրդեան
նալ· զիւերձաւոր սատանայ ... մին
համարձակութեան· եւ հեռացո
ցանօղ յայն· Եւ մի՛ եղիցի ձեռ
խորհրդականս· եւ հաղորդականս
մանկունս եւ մանկաղոյնս·
Եւ արդ որ երկնչի խաղա
ղէ ալ խորհրդոց եւ աղքատ
յընչից· եւ ոչ արձակէ զփիլոսն
ըստ ամ պատճառի· եւ հանգա
րտութեան կատարէ գործոյն եւ ի
հրէշտակէ պահպանողն իւրմէ
պատկառի· եւ յերկիւղն այլ մա
ւ... ունել եւ ըմպել ... կին
մարդ մի՛ յանձին կալցի· թէ մի
ուսնել եւ համանիցէ· զի թէ
... եւ ... քոյր· քաղցրութեան
կերակուր· եւ ըմպել ի ճաշակել
մարմնական ուրախութեան· ա
ներեւ· ի հեշտանալն ...
որ· պարտաւոր· զի ... եւ ...
քոյր ... այսորիկ բարւոք
զնել մաքուր ճաշակել· քան ...
մայր· եւ ... քոյր· այսպիսի կերա
կուր ուտել· Դարձ բարւոք
ներքեւ ... յանթէ իմ
անկողին ... եղբօր· Եւ եթէ
կամիցի այն եղբայրն որ յառա
ջ դեմ քան զբեր ... սպասել
եւ կամ ծունր կրկնել· լուր ներ
մա· քաղցրութեան եւ կամ լեզուն
սանձել· եւ մտօքն զամ ...
մի՛ կալ հանդարտակ այլ հըպա
տակ լեր· Եւ մի՛ առանց խօսել
եւ կամ երգնուլ յանուն ամ· եւ
մի՛ բամբասել· եւ մի՛ զրկել· այլ
կորուսանել զմարմնաւորսն· եւ
մի՛ պակասեցուցանել զմի յհօ
րն եւ որոց· եւ խրատ· մի՛ մերձե
նալ այլ համբերել· թէպէտ եւ
անմեղիցես· ոչ դպարտաւոր
կայ· Եւ ոչ է պարտ սիրել
իւրն իշխանաց· զի որոյ իւ ինո
ցանէ արժանի քան զինքն որո
գայթեն նոցա եւ որ սան դա
մենեւ յառաջականութիւն·
Եւ զի բարւոքն արկանել իբր
բան քո կայծականս հրոյ·
քան զհամբերութիւնս ...

ի չխանոցս։ Եւ եղիցին ողորմած
աք․ և որքոյ չէ աւ բնութեամբ յամէ․
Եւ եղիցին պատրաստ ի բ ազմա
խօսութեան․ զինոքա չեղուցա
նան խորանն քանամէ կորկոր
չարաձմունս։ Եւ ի մտուորութե
նե բարկացողաց փախչել զի ը
ծանել․ զիայ՛ եղիցուք ամէք
բար կացօղք․ և խաւարին ո
գիքմերիմուլորութեն․ և ի երա
ցի ծանել հոգինոք․ և ի ինեցիմք
բնակո ութիւքչար ախտից․ Զայ
աուխիզգպատուհրանս․ եթե՛ պա
հեսցուք մի աւուրինք առած․ և
հոգի այ եմեզ բնակե․ Որում
փառք յաւիտեանս ամէն։

Պաղատանօք մեծ անառնին․
հեղինակի ոք երամին․ Եւ որք
նովաւ յույս կարգե կին․ մինչև
այժմուս առոյք լինին, եւ քեն հայ
ցեմք մաղթմամբ նոցին․ Դ ը՟ծ
ուղղել լուսաւորչաւղին․ և ծանոյ
գործովք զքաւոր բանին զոր
հրամանաւ քոու ասուցին։

Կարապետի մեծի վարդապետին․
Հմսացեալ․ խորասու․ Գլխաւանիս․
Մանկանց Եկեղեցոյ․ Որատնա
առք մնաքիւք։

ԱՐԵՆԱՆՁՆԻ ԸՍ
կեղբն ևսեմ դուք լու
արուք զորինչ ասեմ․
ո՞վ մանկունք իմ զձեզ խրատեմ
և զբնութենիմ ձեզ ճառեմ։
Զչնորհս իմաստից նոցա բաղ
ձեմ․ իմաստասէր ուչիմ կաղ
ձեմ․ յանդի առ ատեմ որչ՛ոք
հեմ․ միայն զկամքն․ խոյթինդ
րեմ։

Բաժնեա դդուոն թեզայդ խո
նիս․ մի՛ երկմտեր թէ չնորհ չու
նիս․ միայն սիրեա զսերն, իս
որչարմարան չնորհաց լինիս․
Եւ ի թե չնորհաց մանուկ լինիս
և իմ հնազանդ ուչ ատենիս․ մի
աչխատորդի չընդունիս․ զի
մասաից մաքուց հոգիս․

Գե

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ

Գերամատուռն յա՟ զենոյց
դարպասի տացն այսպես ուսոյց
զիզմարդ արիան ետապացոյց․
և չան հնազանդուքն խող եցոյց․
Մրզմ՟րդ արիան տա՟նոյցուեց
ներհակինկիմնործանոյցզիզմ՟
գարիան պղտեղացոյց․ եղան
հնազանդ ան ուչօգտեցոյց։
Դուռնիմ նչե յոյժ փակածօ
րոք չնչախառն աւեն թերաց․
նորքու սա ձայնեմ թե՛ դուրաղ
կաց․ բանդի յունիք զիմաստից
հաց․ Ձունիք դուք բարք հը
նազանդ արանց․ ուչպատմա
ճանճ մ․ քրաճիք աց․ մանկունք
վա՟ր աեքթէ բաց․ քանզի չու
նիք զգեստ հարսանեաց։
Երգեմ ձայնիս ծնունդ ․ աղօղ․
կոչե՛մ զձեզ իմ փափագող․ յա
ռաջ ասատիմ դուքեք բնակող․
և կոչք ներայք զհարիմյարդող․
Եւ որուեսախմ փոյնե բաղա
տող սրատեսարոցն եմտախինդ
րող․ վա՟ այնորիկ եմ արտաքսող․
կուրացներ, չեն խմոեսող․
Ո հանճարամանս աղհանդես ըղ
հնազանդուխոս լբանեկս․ նսխ
սռաքի․ երկիւղածս․ հարցու
մն աու՛ վս րդարատեացս․ Դիրինե
պատակ զյոհաննես․ որի լան
քացն նայօղս․ զիմաքրեցաւ
յայամ իցախոտս․ զողեաց զմա
սա անձրևաւես
Է՛ անեսակաւն բանս ևուձեղ․
աեսակս, ունի խոր եզօրեղ․ զի
թերեւեալ ոմն իմաստացնեզակեղ
բն իմաստեցդ ըննեալ ընե զն յա
կայն սամայրն բաղմաբիղ․ նաղ
մե պատուղ բաղըք․ և հանդղ․ Թե
զամ սիրես լինիս բանեղ․ զեղ
զեղգեղ ա՛փայլեան զրեալ․
Ընդ այս բանիս եղայս յողեա․
վարդապետին սիրով անսա․ մի
դու լինիր երկմըտես անձու
նակ խրատու նորա․ Լերօրի
նակ սամնուելա․ Թենա զիմ բը
անասյք հեղեայ աչափնիխափենե
հնացոյ ոըք զամ ահօղ գաանեը

մա

Եւ եղջեզ խրատս աղդող աբար
մի՛ Ե, կենցիր անցուստաբար. Եթե
միրէ զքեզ հայրաբար. մի՛ վըն
աստահիր ում զախմաբ. թեապտա
կե իշխանաբար. մի՛ ընկմաեր
ծառայաբար. այլ աղերսաս ող
ջիաբար. շարժեա իգութ ում
զհայր.

Փրկչին մանուկ խնոհ-կան.
զմայն կրկնեմ կեր ասին բան.
զվարդապետին քում հրաման
մի՛ ընկրոտեր նէկին անգամ.
Յորժուն է չորհացոչ օգտեցան
որքան հնազանդ նսին զըտան.
բազումք հասին [illegible] ումն
Թէպետանցնորհ ներհուսացան
կոկոյս բանիս չէր հաւանող.
առատացոյց զյակոբ խոբօղուրե
զնա իբրև զօրող. հնազանդու
Թեն եղև տիրող. Երբեցն յեսա
ապստամբող. անդրանիկոն Թեն
կորուսող. Թեպետ յետոյեղև
ծառող. զնա յակոբայ ծառայ եւ
Թող.

Լսողութեն եւ՛ քեզ բարի. մա
նուկ դու լէր զգաստ եւ արի ազն
զկամք. կաւ բրուի. առխրատանն
վարդապետի. կամակի այս խոս
ին Յի. որպա հանէր յամբ. զինյան
ծուկ ճանապարհի. նաքնեթանայ
որդայս ունի.

Խորհուրդ բանամ քեզ գիտու
Թե առիչահից հնազանդութե
զուշիմութե զգաստական. ըղ
համեստութենմաքրական. Որք
եսոցունց բարեկաղմեցան. հա
աին լկեան մորդկութե. եմարդ
կանն յոյժ յարգեցան եւայ հա
ճոյացան.

Խանիր եզդայամանուկ համեստ
զհամեստութե մեսանց առու
ծառ. առզխրատ յենեն սպահեստ
քոյին բարուցդ արա զգեստ.
Եթենատիւրք. եԹե յառեն սդ
եԹե խօսիսդ. եԹե, սե ոդ յամի
ձերդուհամեստ. մի՛ խստամբակ
մնիր եհեստ

ԱՆՍՈՆԱՌԱՔԻՆՈՒԹԻՒ

Կարգեա սաղման անձինդ քո.
յորժամնստիս ը՟ն ծղթարս քոյ.
մի՛ զկուռուստ քո տայես յումեղ
մի՛ մեկներ զոտսդքստ անսանոյ
Մի՛ հայնսցես այլ ը՟այլեզ. մի՛
Թանձրասցիս իքո իբնոյ. այլըզ
ծունկս քո ուղիշ մածոյ. ծած
կեա զմարմին հանդերձիւքո
Հաստարակաց զխրատս պահեա
զվերոյ գրեալս ատուգիւիմա
բայց զձեռդ ապէսս այսպ պա
տուեա կանգուն կաշով ըսպա
սաւորեա Թե հրամ-յե ապա
բազմեա. եզգաստութե զնանը
կատեա. Թե խրատ տայե առ եւ
զմայլեա. ապա Թեոչ բանս ինչ
խօսս.

Ձայն խրատու վարդապետին
քեզ քողցրացին քանն զմեղու
ին. ոպ ի րբրն Յսին. հարի-րա
ւոր յերկիր բարին. Եւ Թե առ
ձեպառաստախանքե. հասանսկան
եմ լիցեն. ոպ երբեմն խոասխա
րին. զոն Յսե զարմանայինե.

Դ մեծարապես մանուկ ժողլեա
Թե խմացցիս զխորհուրդ բա
նիս. Եյո յեղբարան յորժամ
մոչիս. խենե շաբար միկորաս
ցիս. իբր անսանոյ մի՛ փուԹաս
ցիս. ոպ զգաղան մի՛ յաղեցցիս
զգլուխդ ուղիղ. կալ ըստ իզ
րատիս որյամ մարդկան գովիս
Յանհեմ զբանեսմ օրինակով.
մանուկ լան զխրատսիմ հոգով
պարկեշտ պահեա զքեզ կերա
կրովը ըստ անճի, իւ ան ստամակա
լով Որըզստաունսըպահելով
պայծառութա մօքուր հոգով.
արժանացաս ցեն սրտով. զա
ռաջի կոյն գուշակելով.

Մանուկ կամիմ քեզ բանս խօ
սել. զխորա իմաստից ուսուցա
նել. զի մանկուԹե դուես ար
բեալ. դրէ՟չ գինով մի՛ զմայլիլ
Գյարտ քեզ զայն բամականն ըն
արել. զոր եբրն ասաց կամիմ ըզ
պել. եւ այն մանկանըննմանել
որիականութ լետաններն ընակել

Յորժամ խոկումն գինի ըմբռա-
առնուլ ծնծղայիցն անդիմակա-
ճանուկ երգեցոյց ոմն անձնաս․ և ի
տեղւոյն փոխեալ փախստա-
կանցն առ Տէրն բնաւ․
Որկյընթացս հանդիպն ցա-
ւոց առաջնորդն ուրախս ցա-
ղակմամբ․ իջիրկս իւր ընկե-
րաւ․
Նորոգ մանուկ իմ բանաւոր․ յոր
ժամ խօսիս չէր երկնաւոր․ պա
հեա զձայներդ չափաւոր․ կազմեա
ըզբանդ կարգաւոր․ Զգլուխդ
կալ խորհրդաւոր․ գիտեա ա
կամբըդ նուրբ և խոր կցեա ըզ
ձեռքդ գիտաւոր․ որով կոչիս
այր մտաւոր․
Շնորհաց սիրող զխրատակիմ
յարգեա․ և առաւելի ծերոց լուեա
դու իմաստնոց ունկնդրելով․ և
զմեծ երգարան մեծարեա․ Զեր
ամեր ... խրատեա․ ըզ
հիւրսն յօժար սրտիւ պատուե
ա․ ամենեցուն երկրպագեա․
զքեզ անպիտան ծառայ ասա․
Աշխիմ մանուկ և զայս ընկալ․
ծեր ուսանելով զխոհեմն յաւելեայ
եթե խօսիս զբանս ինչ յարմար
կաց դու լուռ և անբաւ ...
սիրեա զյոհաննէս զխորհրդ ...
իգուրս յաշխին ... պատրաս
տայր․ առ զգօղոս զխորհրդ ան
ցայց․ նախիմնոն մինչ իջուած
կայր․
Զնչպատ համբակ քեզ ծիծա
ղիլ․ այլ թե հարկիս․ մեայն ժպ
տիլ․ մի զնեղբարուն վատահիր․
և մի իշխար կատակն յաբիր․ Զե
րիցուն ի մանկանց ոձիւորքպատ
ժեցան յաշխի նանիր․ զեղիսեի
կատակն ունիր․ եթե զի՞արդե
դրուշացիր․
Պատուիրեմ քեզ իմայս մարդել
և զհայեւոյն ոչն ունանել․ մի
թեղեզայս հայեցս առնել․ մի
յարուժամ յիրս ինչ այնել․ Լ
իկողմանց դաշտ՛ նկատել․ բնաւ
զխայեցն ... չաշխարհեալ ...
ակ

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ
ւեստ նշմարել․ և զօրութիւնս ան
յայտ առնել․
Շահքեզ վաւեմ՚ջայլողակե
զօրխրատեմս առնես այսպէս
թեծարու խս դուկհանդես․ պա
հեա զքեզ ժամուկ ... թե
դա օրանըն անձանապես․ աըն
դեա զհրթունալ ...
թեըմպես ...
մի՝ հնչեցես ձայնս պեսպես
Աշխիկ արանցն ...
մ՝ նախանձիր մանուկ մաքրուր
ոք զպատճառս․ և զք բարուր․
մինչ քեզ յօդէն իբրզքլուր
Լևյլղպատճառացն չարանուր
իքո բարուցդ սրա թափուր
թեբոյրըզքնս առաւել ըզզուր․
և զնա չինչոյ ոպզհուր․
Աբրեա որդեակիմ զզայուն զե
մաստս հոգոյն խորհուրդհուն
ուչղմծութիւն․ այարկխուն
ուչզկենցաղս այս անկայուն
Լայժմ այպցոյց դիր․ և բաներն
զմանուկն ուշիմ զարդեմն․ ս
րով մաղթեաց զոր դերագոյն
տուր ինձ զիմաստս Սբ հոգոյն․
Սէ և հանկապարբարանուբարպ
րացքն ... հարցանել․ ոչ
յս օրհաբջանել․ և իմաստարն
հետ զօտիք․ Որ թե կարօտեր
զայնատներ․ այլ ... իմքեամբ
ուսուցաներ առնել զմանուկ
ածաներ կարգել զհամբակդ ի
մաստասեր․
Տես և հայեաց դու ո՞վ համ
բակդ․ որդեմաստեցդ եղեր հա
սակ յերկնուց իբրե․ զգոյշ լեր
համբակ պահել զիմաստաքուըն
տակ․ Զյովսեփ նմին դեր նայա
տակ չերնախանձուն․ անքու
նակ միւսայն ... քեզ այը
սակ․ քակել ըմխտիցըն հանգա
նակ․
Բարուն օրէն զորասայն․ զհը
նազանդութե չահն ցուցի մա
նուկ զոնձ երկրորդեցի զհեզ
այլ ի ... Լքյամ
օրինակ բազում աւնի․ դուհա
ւած

ՃԹ
ւաքեա խմտեղի հիւանդա՛ պըսա
կըս ցանկալի ․ դիւրիդ լուսաբե
պանծալի։

Ցուցից զհայլն որեա ջրոփայս
աշակերտին Թեանկեա զայդ․
տուր յարամամ քուր յորդսասա
զորեւարար մանուկն զխրատ․
Զիթեպետ քուրներ․ յոյժ բա
ցատայլնաղեբրկեամ եղեւոշխատ
զորեա պատուզ զիեա արմատ․
դուհաւատա որդեակ հաստատ․
Լիուսեա ընայս բանս յարմար․
զվեհոմն արքայ․ ոփորձաբար
կոչեաց զորդիսնիւր հաւատար․
տուինն զաէն պայծառ։ Լուսաց
փշրեալ յոժ արարար․ զորչարարին
հրաժարաբար․ միայն կրտսերն
զհրամանն արար․ եզորութե
ժառանգն եառ։

Վայլեամանուկ հնազանդօրեն
մարզեայ իվեհ ձեռնարանեն․ ի
աշտանի յաշակերտեն․ յարիս
տոտել նրբախօսեն․ Արզդան
ասեր երկեզօրեն․ եոչ նստեր
ծառայօրեն զպղատոն պատու
եր ածօրեն․ մինչև իմահն որեր
օրեն։

Քեզ յորացոյց այսքմ բանիս․
քաղցր Թուեսցի քան զխորիսխ
միայն կա Թեձաշակես․ իկն
ցաղոյս հրաժարեսցիս։ Մակա
ցուԹե պարապեսցիս յիմա
տուԹե կետն հասցիս իներհու
նաց գովիս յասոիս․ եանդ փայ
լես ող զաստիս։

Կերպզմայլեա որդեակ զիմաստ
որով լիցիս արի եզգաստ։
Աշխարհաւ ծով ալիսաստն․
ըՆ րգու արագ դիտող եսաստ
րեաեա զմարմնոյդ քո չնչին
քաստ․ կազմեա զհոդւոյդ քոզա
ւագաստ։

Աւզհոգւոյն հողմն պատու
աստ․ զնկեա խրատիւս եվեր
պատրաստ։

Պահեա զքեզ յաստիս զգաստ
զիմ խորցանցարկցիստապատ
Երանելի եքարեքաստ․ լիցիս
Թե

ԱՒԱՐՏ ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԵ

Թեյիմս հասցես երթաս․
Տուողս ընկալ զխրատսիմ նը
պատ․ Թեպետ վիպօղս
եմյոյժ նուաստ․ ես
ընծայ սուղինս և
փաստ․ նր մաք
զիցն որքի
քահա
ստ։

Գլուխ։ Երրորդ խրատք հոգե
ւորք Սբ հարցն մերոց Թեպար
տե մեզ։ Ջետեւել։ Համբերու
տուԹե․ Միայնակե
ցուԹե

ՊԱՏՄԷՐ ԵՐԲԵՄՆ ՍԲ ՀԱՅՐՆ․ ԱՆՏՈՆԻ

ասւ յանապատին եանկասիձանձ
րուԹն մեծ․ եկոչեցան խոր
հուրդք իւր․ նեղեբ եասէր առ
ած․ տր կամիմ զի կեցցեմ․ եոչ
Թոյլ տան ինձ խորհուրդք իմ․
եզինչ արարից տր իննեղուԹենս
իմում․ եկամ ող կեցից․ եփոքր
մի՛ շրջեալ․ յարեեալ․ արտաքոյ
խուցին․ ետես զոմն նման իւր․
անտոն․ զի նստեալ գործեր ըզ
ձեռագործ իւր․ եյոյԹ յառ
նէր իգործոյն եաղօԹեր․ եդա
րձե՜ նստեր․ եհիւսեր զսիրայն․
եդարձել յառնէր եաղօԹեր․
Զայս այսպես առնէր բազում
անգամ․ այլ երեւ՛ հրեշտակ տն
զորաւորեւ երանելին օրացուցա
նել զանտոն․ եչուաւ զձայն հը
րեշտակին որ ասէր ցնա անտո
նիե այսպես արա եկեցցես․ և
փնաց իմանա։ Զայս իբրեւ լու
աւ․ եցաւ ուրախուԹբ․ եզօ
հան

հանայր զնոյ. նոյնպէս առնէր.
մինչև խաղաղ։

Ասա զհայրենակառն զօր օրինակ ճշմարտունք. եթե յամենայն խրատա քի մտածեցին. այսպէս եկրոն աւորք. թե ուշեալ խնդրեսցէ. յա մենայն. և կամ է գեղեցկս շք քեսցին. մտածեցին իհանդ. ք տուեալ է. Եւ այսպէս և զի ով ձո ւկն զի գ իմանալ փախչի ին ով. նո յնպէս և մեք փախիցուք. խնդրե սկս մերձիմ գուցէ իմանալ ներ արտաքոյ. մտածեսցուք զշնորհն մեր. որ պահողն մեզ. Եւ ասաց դ??ճ եթե որքնակին յանապատ հանդարտութ չերից պատերազ մացաւ չար ալիքն խոր սութենէ իլառութիւնն. Եւ ի խօսակցու թենէ. և զմի ունի պատերազմ. որ մտքև խորհուրդք. Ասաց նիոս հայրն. մինչդեռ խաղաղա կ ներ աղօթեք. առ ամ նմանք. տր առ ալ որդեա ինձ. Եւ ասաց զիս թեոդեկեցցեմ. և եկնառնա ձայն յերկնից որ ասէր. սրբեն իր. փա խիր ի մարդկանէ և կեցցես. իսկ մինչ մեկնեցաւ ի մարդկանէ. և եղև կրօնաւորաղօթեր և նոյն բանս ասէր. և լուաւ դարձեալ ձայն յերկնից զի ասէր արսե նիէ փախիր. և լռեա և հանդար տեա. զի սոքա արմատք անմե ղութեան են։

Գ. Նոտրեա, երբեմն մեծն թեո փիլէ եպիսկոպոսն. և իջանելոյ առ հայրն. արսենիոս. և խնդրեին ի նմանէ լսել բանս կենաց. իսկ ծերն լռեաց փոքր մի. և տայր տ ա ցնոսա. եթե ասացից ինչ ձեզ պահեք զնոսա. իսկ նոքա ուխ տեցին պահել. Եւ ասէ ցնո ծերն եթե ուր և լուիցէք զարսենիոս. մի ք մերձենայք յայն տեղին. Դ??Ճ յայն ուսուցա նու կամօքն. թեոփիլէ ընդալ առ արսենիոս. և պատուիրեաց ասէ. եթէ դամ բացցես ինձ զդուռն տան քո. իսկ նա պա տուհ.

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ

տա. խօսաց նմա. եթե եղծանիցէ քաղցեցողութիւն. և եթե քեզ զը իցեանձն ցուցանես. արքեղ այ ցե նմանն հեշտ այլ ուղեւ նոր ցի մատիք բա լու աւե պիսկոպո սն զայս տա. եթե հալածի ես մեն խնդրեայն որթամ ոչ եա գնացից երբեք առ նա յայսմ հե ւ. Եւ ասաց ոմն զհայրն արսեն ի ոս. խորհուրդիմ նեղեն զիս և ասեն. եթե պահել և աշխատել կարող ոչես զհիւանդս տեսցես գիւղն պ եր. իսկ ծերն ասէր զ խորք. չեմ. ոչ ասէր ինձ ասա ցելանա. ոգի եզք այլ կերակուր ընդ եղեւ մինչ արասցես. քաջ միայն ի սենեկի քում. մի մեկնեցիս զիգ իսկեր ծերն. եթե համբե րելն իսկ ննեկի միայն. ամեն կրօ նաւորն յառաւելին կարգն ի քո.

Ասաց հայրն մարկոս ցհայրն արսենիոս. թէ Ք'ր փախչիս ի մեն ք հայր. Եւ ասէ ցնա ծերն գ իտէ տր զի սիրեմ զձեզ. այլոչ կա րեմ կեալ ընդ ձեզ. և ընդ մարդկան. զի հրեշտակաց բիւրաւորք մի կամք ունին յերկինս. իսկ մի մարդ բազում կամս ունի. և ես ոչ կարեմ թողուլ զկամսն այ և առնել զկամս մարդկան։

Ասեին զնմանէ դ?ճ եթե ե՛ ր հեռի սենեակ նր. լ. և է. մղոն. և ոչ փոյթ ?ր ոչ թէ ելանէր ի նմա նէ. զի այլք սպասաւորէին նմա. իսկ յորժամ աւերեցաւ սկիտէ ել անդի. և ողբայր և ասէր. կո րոյս երկիր զհռոմ քաղաք. և միայնակեացք զսկիտէ։

Ասացանէր երբեմն հայրն արսե նի. Ք'ր ատեղի ինչ. և անդէ րտեղի եղեգանց. և ի շարժելին եղե գունեքն. ի հողմոյ անդի. Եւ ասէ ծերն աշակերտացն. որդեայ է՛ր նմա զինչ ձայն և շարժմունս այս ասեն ցնա. շարժումն եղե գանիցն է այր. իսկ ծերն ասէ ցն նոսա. ամէն մեր եղեգար. եթե նստիցի միայնակեացհանդարտ

[illegible]

ծաւ հիւանդութե. իսկ աշա
կերտքն ի. բ. ամին յմիմեանս
միթերք իմնէ արամացոյց զնա
անլառդութե իւիք. եվս այնո
րիկ մեկնեցաւ իմնէ. եւ ոչ ինչ
զ. տին պատճառս. յինքեանս եր
բեք լեալս անհնազանդութե.
Ողջացաւ ծերն. ի հիւանդու
թենէն. եւ ասէ գնացից դար
ձեալ առ եղբարսն իմ. եւ այնպէս
դարձեալ անցեալ յայնկոյս եւ
եկն առ աշակերտսն իւր իմիմին.
իսկ մինչեր նա առ այն գետոյն
եկն առնա. աշախին ոմն. հնդիկ
անուն. եւ մերձեցաւ ի հանդէպ րձա
ծերոյն. իսկ ծերն սաստեաց
նմա. եւ նա ասէ եթէ կրօնաւոր
իցես. զի՞ ոչ գնաս յանապատ
կեաս զգլխացեալ զայն ծերոյն
ցաւագնեալ. եւ ասէր ցանձնիւր
արանն. եթէ կրօնաւոր ես.
զի՞ դու ոչ գնաս յանապատ
կեաս. եւ այս ասացեալ փնացն
ի. յառաջ եկին նմա աղէկսան
ըն եղոյին. եւ անկան յոտս նր.
ծոյնպես եւ ծերն անկեալ յեր
կիր եղբայրին երեքեանն. Եւ
աս ցնմ ծերն ոչ լուայք դուք
զհիւանդութեն իմ. իսկ նոքա
ասեն այո՞ լուաք. եւ ծերն ասէ
զի՞ ոչ եկեալ տեսէք զիս. ա
սեն աղեկսանդրէ. ասկս այսորիկ
զի բաժանիլն քո իմէնէ ոչ եղե
կամաւ մերով. եւ զի բաժանմանս այ
թողեղեցան իմեզ եւ ասացին. Ե
թէ հնազանդել լեալ էին ծերոյն
տապ ոչ էր մեկնեալ ի նոցանէ.
Ասէ ցնոս ծերն եղբարձեալ կը
ցին ասել մարդիկ ա՞ր դեզօք. ե
թէ ոչ եղ իստաղաւնի հանգիստ
տեղից իւրոց. եղբարձաւ իմա
պանն առ ժամայն առ նոյ. եւ այս
պես բժշկեաց զմիտս նց. եւ ըր
նակեցան առ միմեանս մինչեւ ըզ
մահ.

Իսկ ոմն երբեմն առ հայրն աբ
ռնի. եւ բախեաց զդուռն. եւ նա
եբաց. կարծեց եթէ աշակերտ
իւ

ԳԼՈՒԽ ԵՐՐՈՐԴ

իւրեր. իսկ մինչ եռես. զի այլ
ոմն էր. ամչացաւ ի մտի երեսաց իւր
ոց սահեցնա եկեալ եղբայր
հայր արի զի հարցից զքեզ. Եւ
սեցնա ծերն ոչ յարեայց սատա
եթէ ոչ նախ գնասցես դու. եւ
աղաչեաց եղբայրն յառնել. եւ
նա ոչ յարեաւ մինչեւ գնաց ի նը
մանէ.

Ասէին վամն եղբօր ուրումն որ էր ն
իսկիտոյ. առ հայրն արսենի. ե
թէ եկն նախ յեկեղեցին. եւ ա
ղաչէր զքահանայսն. եզանոտես
եկեղեցւոյն. զի ցուցցէ նմա ըզ
հայրն արսենիոս. ասէն ցնա
եղբարքն. ծոյք մի հանդիպիցես
եղբայր. եւ ասացես զնա. իսկ նա
ասէ. ոչ ճաշակեմ. եթէ ոչ
տեսից զնա նախ. Եւ շրջեցին
քահանայքն. զեղբայր ամենառ
նա ծանուցանել նմա եցուցա
նել զի հեռի էր սենեակ նր.
Եւ իբրեւ հասին բախեցին ըզ
դուռն. եւ մտեալ երկրպագեալ ող
ջունեցին զծերն. եւ նստան լը
ռելեայն. Ասէ եղբայր վանա
ցն ցծերն. արձակեա զիս հայր
զի երթիցես. իսկ օտար եղ
բայրն իբրեւ ոչ եգիտ համարձա
կութե առ ծերն. ասէ ցնա եւ ես
եկից ընդ քեզ. եւ ելին արտաքս
երկոքեանն. Եւ սկսաւ աղաչել
զեղբայրն եւ ասել. տար զիս
զի առ հայրն մովսէս. որյաւա
զակաց եւ գնացին առ նա. իսկ
մովսէս իբրեւ ետես զնս ընկա
լաւ ուրախութե եւ սիրով. հի
ւրնկալեալ. արձակեաց զնս. եւ
ածեր որ առաջնորդեացն զեղբայրն
տարաւ զքեզ. առ օտարն հռոմայ
եցին. եւ բերեր առ այս ետես
ցի. եւ տարաւ այլոք խորդանէ բարի
թոանեղաւ քեզ. իսկ նա ասէ ես
ժամս զեր խաղաղին հանձեցայ.
Եւ լուաւ եղ յայսմ. իհարցն ա
ղօթեաց առ տր. եւ ասէ տր. ոչ
ինձ զգործս զայս եւ ծանեայ ինձ
եթէ ոմն. ոչիմն այն փախուցի
իմ

ՌԹ.
իմարդկանէ վս անուանքս․ և երկ
րորդն սիրէ զմարդիկ․ վս անու
անքս․ Եւ ահա յայտնեցան նմա
երկուս նաւս մեծամեծս իջեալ
ինչ․ և եռանս զինւորներին հոգի
այ․ և հայրն արսենիոս․ և անցին
յայնկոյս լուսոյ թն և հանդարտու
թն․ իսկ յերկրորդումին․ հը
րեշտակք այ․ և հայրն մովսէս․
եգիպտացին ուտել նմա մեղր սբ․
և այնպէս անցանէին յայն կողմ․
Եկին երբեմն ծերք ոմանք առ
հայրն արսենի․ և խնդրէին խօսել
ընդ նմա․ իսկ նա բացեալ զդուռն․
և ետ զնս․ իսկ նստեալ իւր յայն
ժամ աղաչեցին զծերն զխօսս
մեսցեն յօգուտ թէ զինչ լինի
ցի նոցա․ որք հանդարտին իւրեք
և բնաւ ոչ տեսանէին զոք․ և շա
ցնա ծերն կողս մինչ դեռ․ ել յար
կաւ հօր իւրոյ իցէ․ բացումք կա
րօտին խօսել զնա իւրեանց․
իսկ յորժամ ելանէ արտաքս․
և արամբ ի լինի․ այլ ոչ ոք ըղձա
ցի նմա․ այլ ոմանք պարաւոնք․
իւկամանք դովքն․ և ոչ է նա պա
տուականն․ ոպերնկանխաւ․ այնչ
թափեալ կայր․ իսան հօրիւրոյ
այսպէս և անձինդինեսցի զկոր
ժամ հրապարակադունս լինի․
ոչ կարէ հաճոյ այ լինել․
Ասաց հայրն բիոնի եթէ եր
թայի ես երբեմն իսկիտէ․ և և
տուներն ոմանք սակաւ ինչ խըն
ձորս․ զի առ այց ծերոյն․ և ի
ջն ալ բախեցի զդուռն հօրն
աքիուլայ․ իբր թէ տաց զնա նը
մա իսկ նա ասէ իբրաց տարցես
եղբայր․ ոչ կամիմ արդեօք․ ըղ
բախտս գրանդ թէ ևմանս
նայ իցեն ոչ իսկ այլոյս
եակ մի դնասցես․ և դնացի ես
խզցին իմ․ և յաւելու բերի
բերի զայն յեկեղեցին․
Ասաց հայրն դուլաս եթէ նե
ղեցել զքեզ թշնամին ի ծողու
զհանդարտութն փայնութն
հնազանդեսցուք նմա․ զինչ
ինչ

ՎԱՍՆ ՀԱՆԴԱՐՏՈՒԹԵ
ինչ այնպէս․ խոցոտէ զթշնա
մին մեր․ ոպ հանդարտութի․
և պահք և աղօթք․ և զգաստա և
արթուն ունել զակն անձին․
Ասաց դրձլ հաւատցես իբենջզ
սեր բազմաց զիւր փութցէ բե
եռևսցին միտք քո ը շահել ն
զնս․ և կորուսցես զշահ հան
դարտութն․
Ասաց հայրն թեոդորոս փերե
մացի․ եթէ որոք զգործ առցէ
զքաղցրութի անձնէկի իւրոյ․
նա այնպէս փախիցի․ իմարդ
կանէ զի ամփախիցի ոչ․ իթի
նաւոր օձից․ զինթէ ոչ հատ
ցեմ զանձնիմ իսկյոյ յաշխար
հականաց ոչ կարեմ մերձենալ
իսկերն այ․
Զիւանդադեալ եղև երբեմն
հայրն յովսեփ․ և պատուիրեաց
առ թեոդորոս փերեմացին․ ե
թէ եկեալ իր զիտեսից զքեզ
նախ քան զելանելն իմ իմարմ
նոյս և նա ոչ գնաց․ զիեր իմել
եօթնեկին․ այլ պատուիրեաց
և ասէ եթէ կեցցես․ մինչև ըշա
բաթն եկից առ քեզ․ իսկ եթէ
գնասցես իյայնմ աշխարհին․
տեսցուք զմիմեանս․
Եղբայր ոմն եկն առ հայրնթէ
ոդորոս իբր ղեւոնգի․ ինմանէ
կարեւ զսիրայնքեբնաւ ը ինքն
տեքևարմաւոյ․ իսկ ծերն տաէ
ցնա գնա արդեօք․ և ը այգն
եկեսցես փութով․ յարեաւ
ծերն և ցոյց եղբօրն և պա
րաստեաց զկորանս սիրայինս․
և եդիձեռն և ասէ այսպէս․ և
այսպէս արասցես․ և թողեալ
զնա ե մուտ իխուց իւր․ և նըս
տաւ իցերեկի․ և իբրև մերձե
ցաւ ժամն․ ետ նմա կերակուր․
և այնպէս առաքեաց զնա իխուցն
իւր․ և առաւօտուն եկն դար
ձեալ եղբայրն․ և ասէ ցնա ծերն
առ նա սի զարմանք և գնա․ զի
ի խորձու թի իմ եկիր դու․ իբր
զի արկցես զքեզ իհոգս աւուրս
և ող

առ ոչ եթող զնա․ Յետ ին մոռանել
խաւսն իւր․ լծաւաց զքրսի․ բա
րւոքն համբերութեան․ զե՛ւ այր ի
մխստուն համբերեն․ այլ մեծե
կրօնաւոր ի համբերութենէն․ եւ ա
տուաւ եւ եթէ մանկացն ոյնիցէ։
Եւ յե՛լ եւ զայս գիտասցէ․ եթէ որ
սկսանի համբերութեամբ․ առաւել
կռուին․ ընդ նա գայ․ եւ բերեն ի
մրնր ծանրութեն․ եւ ծանուցա
ցուցանեն պահոգի եղծանելոյն տր
կարծմութեն․ եւ անկարութե
զնեն ինա եւ ի հանդարտութե․ եւ
լերք կլուծանէ զմիոս․ եւ զամ
անդամս նր․ եւ տանա զզօրու
թե նր․ արկանէ ի խորհուրդս
նր․ եթէ տկարանաս եւ ոչ կարես
աղօթել․ ննջիցես եւ հանգի
ցես․ այլ եթէ ծանիցէ անալի
ակն եթէ պատրանք թշնամւոյն են
այնմ փութով անցանի․ քանզի
էր առ մեզ ոմն կրօնաւոր․ ժիր
յոյժ․ եւ յորժամ առնէր յաղօթս
վաղվաղակի կալնոյր զնա քնե
ոմն դողայր․ եւ ցաւէր գլուխն եւ
յամ յօդսն․ խոկեա ասէր ցանձն
իւրում․ հաս արդ հիւանդեմ․ եւ
զի ստուգապէս մեռանելոյ էր
հեղգամ եւ յարուցեալ կատա
րեցից զաղօթս իմ․ եւ այսու մը
տածութե․ նեղէր զանձն․ եւ կա
տարէր զաղօթսն․ հակ մինչ դա
դադարէր աղօթիցն դադարէ եւ
քնէր․ եւ մինչ դրշլ սկսանէր յա
ղօթսն դրշլ ջերմանայր․ եւ ա
տասուէր․ եւ այնպէս կատարէր
եղբայրն․ եւ խոկայր ինչ ժամն ե
հաս նմա յօգնութե յայս եւ
զատեցաւ ի հիւէն յայն մանե․
համբերութե իւրով։
Ասաց եւ հայրն Յոհաննէս Կար
ճիկն․ եթէ ունիցի մարդ յան
ձնի իւր զաղօթսն մր․ կարիցէ
հանդարտն խանեկի իւրոյ․
թէպետ յանօթոց․ այխարհխ
աղքատիցէ․ իսկ եթէ ունիցի
ինչս որեւանոյթ․ աշխարհի-
թեպէտ կանածային պետոյն ող
ու

ՆԻՆԻԽ ԵՐՈ ԵՐԴ
ու նեղի բանկս անցանելն մօ
թոցն կարասցէ նստել․ ժամեն
կի ի․ բուան․ խակորոչ հող եւ որ
եւ ոչ մարմնաւոր ուժիցի մի խի
թարութե․ նաղթ կարաւցէ նըա
ւել հանպարտն ալ խափի ի ր
ոե․
Եղբայր ոմն բնակեր․ քոկեղ ժա
ղովոց․ եւ եր ծգնաւոր յոյժ
լուան զնմանէ եղբարք սե
տացելք․ եկին իմեսանել զնա
եմնաւ խնեղին․ ուր ձգներն
եաղձուննեցին զնա․ նոյնպես եւ
նա զնս․ եւ զքրսի սկսաւ գործել
զիւրն գործ․ եւ իբրեւ տեսին ըզ
նա այնպես գործող․ ասեցն ա
հայրն յոհաննես․ ո՞ զգեցոյց
քեզ զանեսակդ զայդ․ եւ կամ ո՞վ
արար կրօնաւոր զքեզ․ եւ ոչ այց
զքեզ հանել յեղբարց զմխիթա
զանոցա․ իսկն ասեր աղօթե
ցեք․ եւ կամ նմանութեք այդր ա
սեցնա յոհաննես․ այր մի ղուոր
զայդ ոչ ատիկեացե առնել․ եւ իբ
րեւ ոչ գտին ինա համարձակու
թե եղեւ զնացին։
Ասեին վաղորն․ իսիդորոսի ե
թե էր թայր ոք առնա․ փախչէր
նա․ ինքոր քսադոյն սննեակ իւր
խակեղբօրքն սաեին ցնա․ հայր
տե՞ր առնես դայդ․ եւ նա ասէր
յորժամ փախիցեն որսք ինե
քին որոյս իւրծանց․ յայնժամ
զերծանին որսողաց․ եւ զայս ա
սէր ինչ․ եւ յօգուտ եղբարց։
Եւ բռն դադիր յուղե կանոնդրի այ
որկոչեր կոզմա․ այր սքանչելի
եւ զարդարեալ ամ առաքինու
թբք․ եզիեր նախոնարհ հեղ
զորմած․ պահեքօղ կոյս օտա
րասեր։ խոկեա զխուեն բա
զում համարձակութե առնա․ ա
սեմ զնա․ արա սեր․ եւ տապասցն
ինձ եթե քանի ամ ունիս․ ի
հանդարտութե յայդ խոկեա
լուեալ եւ ոչ ինչ եսապատասխա
նի ինձ խոկեա ասացի դրսի․ վս
սիրոյն մյ․ պատասխանէ։ խակեա
պա

պատկառանաւ փոքր-մի եւան ցիս
ունիմ է. եգ. ամեն. ա դրձլ ա
պտմ գիտեմ դու. չնամեմ չա
հո. հարցանեմ. որդ՝ ասասցես
ինձ. եթէ յայսմանէ ամս լուռ
եմ եւ հանդարտութեամբ. զոր
ինչ առաւել ուղղեցեր. իսկ
նա համբերելով խրատոց արտ.
եւ ասէ զինչ՞ ինչ կարասցես ուղ
ղել մարդ աշխարհիկ. որնայ
հոռուն իւր. եւ եւս սկսա նրա
մարդ աղաչել. զիշահեացի զմա.
իսկ մինչ բռնադատեցաւ. յի
նէն յոյժ. յայնժամ ասաց ցնա.
թողութիւն արասցես հայր. կի
զնէրքին զայսոսիկ ուղղեցի.
ըստ որ հօրքն այ. ոչ երբեք ոխա
ղել եւ ոչ երդուեալ եմ. եւ ոչ ստ
տել. իսկ նա երբեք լուաս փառս
մատուցի այ.

Ասեր հայրն մակարի մեծ ցեղ
բարս իսկիտէ. յորժամ եւանե
ին յեկեղեցւոյն. ձախեւրուք
ո՞վ եղբարք փախերուք. ասեն
ցնա եւ ո՞ւր փախիցուք հայր.
առաւել քան զանապատս զայս
իսկնա դձեռս իւերան դնելով
ասեր ի սմանէ. փախերուք յորչա
ձեր եւ ինքն մտեալ. խնենակ
իւր եւ փակեալ զդուռն նստեր
հանդարտեալ.

Ասաց հայրն մովսէս. ց՝հայրն
մակարիոս իսկիտէ. կամիմ հան
դարտել հայր. եւ ոչ թողու ան
ինձ եղբարքն իմ. ասէ ցնա մակա
րի տեսանեմ զքեզ. թողլ բնու
թե զխոյս կարես մեկնիլ ինոցա
նե. այլ եթէ կամեսցիս կեալ. գն
նասցես ի խորին անապատն. եւ
բնակեսցես իւ՛ խեղ՛ անդ. եւ նա
զայս արարեալ հանգեաւ.

Եհարց հայրն սայիսս ցհայրն
մակարի եւասէ ցնա ասա ինձ բան
ինչ կենաց հայր. ասէ ցնա ծերն
փախիր ի մարդկանէ. ասէ ցնա ե
սայիսս. զի՞նչ է եղէ շաղ փախչե
լոյն ի մարդկանէ. ասէ ծերն ա
ռե նստիցես ի խցի քո. եւ ող
բա

բասցես եւ զմ՛ կատարեցես լաւ լեր
նաւ ղձայրեմարդոյ եկեղեցես.
Հայրն սիսոյ եհարց ցհայրն մա
կարի եւ ասէ ցնահայր ասա ինձ
բան կենաց. եւ ասէ ցնա փախի
չես ի մարդկանէ. եւ հանդար
տես ի խցի քո. եւ ողբա զմեղս քո
եկեղեցես.

Ասաց հայրն մակարի. որք կա
մին անցանել ընրեւելի այս
ծով. նաւուր պետս ունին զի
անցցեն. իսկոր կամին անցա
նել. ը իմանալին այնծով. պար
տին ունել զհաւաքինութես
զայսոսիկ զհաւատ զյոյս. եւզ
սեր. եւ զերկայնմտութի. զխո
նարհութի. զպահս. եւ զաղօթս
իսկ որբաց խաղցանէ. մայն ի
մանալի ծով. վիշտս մեծամեծս
եւ աշխատանս կրեսցե. եւ անցա
նել յայնկոյս ոչ կարասցէ համ
դարտութեն օգնութե. զի լռեալ
զուցանէ իշխանս. իսկոչք ըստա
նան. զայն առաքինութիւն.
դիւրաւ սատանան զանախտու
թեն. քան զիոյ կարասցէ համ
դարտել մտօք. որոց հանդարտու
նախ մարմնով. եւ ոչ լռածանի
միշն՛ պարհայն այն առանց
հանդարտելոյ.

Ասաց հայրն նիլոս ոչ խոցո
տի. ինե ոչ թշնամոյն. ծեր
որ հանդիստ. լեւցի. իսկ որ ը
բազմաց խառնի. փոյթ փոյթ
խոցոտեսցի. վնչի արտամութե.
եւ արտամութե. եթէ հրաժան
եւեցի. ցանկութե չի բանի.
եւզի համառօտիւք ասացից եւ
զի ամ ախորժիոց բարեացն. ել
երկարել ժամուն. բնութե ա
վոբին բարիքն. եւ մոռ ասաց ին
ախտքն. եւ բնական բարեյն
ածեացին. եւ մեղքն սպառեսցին
յայն զանե. որք միայնացին.
Դրձլ ասէ վանականիք բարիե
հանդարտութե զօղքգձայնութեան
իւրոց տեսցէ. եւ մեղքն. զիկար
խնդրեսցէ. եւ զոր առնէն ոչ քր
նեն

քննեացն · եւոչ ցնորեացի · եւոչ շար
ժեացն զմարմինն · ոչկարիցէ յառ
նել · եւմի սեղմն ախտքն · եւի
մինչանշարժն լինիցի · եւչարեաց
հանդարտեացի յոյժ · եւկատար
եալ խաղաղութի ունիցի ներ
քին մարդն ·

Այսպէս հայրն մովսէս կրօնաւոր
որ փախիցէ · ի մարդկանէ · նմանէ
հասունեալ խաղողոյ իսկ որ է մար
դին խառնեալ լինի · եւ նա ներքն
ղկոխածն · կամեալ ինյարդարիս ·
Այսպէս հայրն յովսէփ ցհայրն
նեաւթերին · զի՞նչ արարից զե
դու եմհայր · զինչ կարեմ կալնուլ
դսա · Ասէ ցնա ծերն յորժամ ա
ե սինչ գոյանէ ահանգիստ եթեոչ
պատասխանիս տաթեոյ · Ասացնա
ծերն իսկ թէ ոչ ունիցիս հան
գիստ ԺԵ՞ օր ասես ինչ · ապա ա
ռաւել լուռ լեր եթէ պատա
հեսցի քեզ ուրեք ասել · բայց
ինչ փոքրմ՞ ասասցես եւ դատաւմ
լսեսցես · եւ լուիցես · եւ գտցես
հանգիստ ·

Այսպէս հայրն ակիլեն ակիղբն ամ
չարեաց · ամբոխ եւշփոթիցէ վն
որոյ փախչել պարտ ի մարմնա
կան ախտից · եւ զի որմերձյախտա
մարմնոյիցէ · նմանիցէ մարդոյոր
կ ապգէ իյ ափն խաւարայինդբոյ
եւ մինչ կամեսցի թշնամին դիւ
րաւ ձգեսցէ զնա ինմա · իսկ
որ յախտից · մարմնոյ մեկնեսցի
նմանէ մարդոյ · որ հեռի լեցի
ինդբոյն յայնմանէ կորստեան
զի թեպէտ եւ կամեսցի թշնամին
ոչ կարասցէ զնա ընկենուլ ի
նմա · սակս հեռաւորն գոլոյն ·
եւզի յորժամ · եւնա քարշեսցէ ըզ
նա եւ ։ թ եւ կամեսցի · առա
քեսցէ ՜որ զօգնութի իւր · եւփր
կեսցէ զնա · եւզիթէ լուեսցես
ուր եւ նստցիս յամի գտցես հան
գիստ ·

Եղբայր ոմն նստէր ի թեբայի
դն յանապատն · եւ ասէր զնախոր
հուրդքիւր · ԺԵ՞ր · նստիս աստ

ԳԼՈՒԽ ԵՐԲՈՐԴ

անպտուղ կալեալ · արի եւգնա ի
ժողովս · զի արասցես անգ․ գը
տուցես ինչ · յարեաւ եւգնաց առ
հայրն · պաղինոսի · եւ ասաց նմա
զխորհուրդս իւր · եւ ասէ ցնա ծերն
երթ նստիր խուցն քո եւ
րասցես միայն աղօթս առ աստուած
եւմի յերեկոյին · եւմի յառաւօտի
չերորդն եւերբ քաղցիցես կեր
եւ իծ արարւ ինչ որ եւ պինչ ինչ հեռ
նեղեալ եւ անդրկեցցես · եւմի լսեր
խորհրդոցն քոցն եւ զնացես առ
հայրն յոհաննէս · եւ ասացն մա
զբանս հօրնպաղինոսի զոր ու
սոյց նմա ։ Ասէ ցնա յոհան
նէս · մի՛ բնաւ առնէր աղօթս
միայն հանդարտն ախցին քու մ
ձեռնաւ եղբայրն եւ գնաց առ
հայրն արսենի · եւպատմեաց նը
մա զամ ։ Ասէ ցնա ծերն · երթ
արա որդեակ զորինչ քասասցին
քեզ · զի ես ասել ին քան զայդ
ասել · ինչ չոչ ունիմ ·

Հայրն պօղոս · եւ հայրն տիմո
թէոս · երին իսկիտէ · եւ նեղէին
զնա եղբարքն · ասէ տիմոթեոս
ցպօղոս · զինչ պիտոյէ մեզ ար
ունէ ասա այս · զի ոչ թոյլ տան
մեզ հանգստել զօրն ողջոյն ·
պատասխանի ետ հայրն պօղոս
եւ ասէ · բաւական մեզ հանդար
տել գիշերոյն · եթէ միտք մեր
զգաստ եւ արթուն եղիցին ։
Եղբայր ոմն հարց ցհայրն ու
միինե եւ ասէ · զինչ է հանդար
տութի · եւ զինչ շահ նորա · եւ ասէ
ցնա ծերն · հանդարտութի այն
նստել ի խցի եւ կրկնել գիտութբ · եւ
երկիւղիւն այ · եւ զի հրաժարես
ցէ յամ յիշաչարութենէ · եւ ի հը
պարտութենէ · եւ զի այսպիսի հան
դարտութի ծնօղէ · զամ առաքին
ութիս եւ պահէ զկրօնաւորս · յա
մենայն հրավառնեսից աստ
նայի · աղաչեմ զքեզ եղբայր աշ
տացիր զայս · եւ յիշեսցես զմահն
զժամ ելիցքոց զոր մահուն զի
ոչ գիտես յորում պահու գո

ԶԷ վս̄ այսորիկ արթուն լեր․ և
գող․ զգաստ․ և հոգա պանծ՝ նքո ։
Ասէ ցհայրն սիսոյի աշակերտն
իւր․ հայր ծերացար յոյժ և ոչ
կարես ժուժել աստ․ եկ գնաս
ցուք աստի ի գեօղս ։ Ասէ ցնա
ծերն․ ուր քոչիցուք կին․ մարդ գնա
ցուք․ ասէ ցնա աշակերտն և ուր
գտանիցի գեօղ որոչ լիցին կա
նայք․ բայց մի այն յամ աստի․ ա
սէ ցնա ծերն․ ապա եմք յանա
պատ գնասցուք որդեակ և մի՛ ի
գեւղ ։
Եկն երբեմն հայրն ամմոնա յաւայի
թոյ ի կուլիզմայ տեսանել զհայրն
սիսոյի․ եւ տեսեալ զնա տխուր յոյժ
քանզի թողեալ էր զանապատն․
ասաց ցնա ծերն․ տրտմիս ․ ե՛լ քո
հայր կամ ո՞ւրեք զօրութիւնք որդ
կեալ յանապատի․ նայեցեալ ի
ծերն բարկութեամբ և ասէ ցի՞նչ
ասես ամոնաս․ ոչ լաւագոյն էր
ինձ միայն ազատ լինել․ ի խոր
հերոց յանապատն քան զայս ։
Եղբայր ոմն եհարց զհայրն սի
սոյի և ասէ ցնա․ ոտ թողեք զըն
կենէ․ զու և հայրն որ․ և նկեալ
բնակեցայ աստ․ ասէ ցնա ծերն
յորժամ ինձ աւ․ բազմանայ ընկի
ան․ և լուաք եթէ ննջեաց․ հայ
րն անտոն․ յարուցեալ եկաք․ ի
լեռանս յայս և գտաք զաւ․ տն
գործ և գտի ինձ սակաւ փոքր հա
մբերութիւն ․ ասէ եղբայրն․
և քանի ամք են հայր կալոյ քո
աստ ։ Ասէ ցնա ծերն եհարդ
եօք․ հ․ և․ ամք ։
Ասէին վս̄ հօրն սիսոյի․ թէ
բայց ի գաւ ոյ եթէ յորժամ թողոյր
զպարգեւսն յեկեղեցին․ վաղվաղա
կի փախչէր ի խցն իւր փոյթ
անիչ զինակին․ մարդիկ եթէ դիւ
ահարեալ իցէ․ և մի ի այնա ըզ
բարձն այ գործեր միայն ։
Եղբայր ոմն հարց զհայրն սոր
միոսոն․ խորհուրդ քիմ ասէն
ցիս․ ել շարժեալ ։ Ասէ ցնա ծե
րն մի՛ հօեր նմա․ և մի՛ հնազան
դե

ՎԱՍՆ ՀԱՆԴԱՐՏՈՒԹԵ
դիր․ այլ աստացեա նմա յառա
ջագոյն լուռ քեզ․ և եթէ այսր
այլ զայդ այժմու․ խրատ ոչ
լսեմ ։ Դի՛րձ տար ցնա բա
զումքեն ․ պիտոյն յանապատ և
զբողոքարայնոցն․ գործեն ըզ
գործ․ և կորուսանեն զանձինս
իւրեանց․ վս̄ զի կարողութիւն․
կեալ իմոզուկս և մտօք հանդար
տել յանապատս․ և միայն
Դի՛րձ կարէ մտօք․ ընդ ողջոյն
լինել․ և շփոթիւն ընդ ։
Դ,ատերբեքեմ հայրն տխթոյի
ի կուլիզմայն ասաց աշակերտ իւր
յաւուր միոջ․ եթէ թողցես
որդեակ զշուրդ․ և առ ոք զար
մանեսցիս դայդոսին․ և նա ա
ասէ․ ի կուլիզմա ուրիցէ ջուր առա
գել զդրախտ հայր․ և նա ասէ
ի կուլիզման․ դինչիցէ իմ․ տար
ցես զիս յանապատ դի՛րձ․ և զի
զօրութիւն ասէր․ և ասէր նըմ
տեալ խաներկի հանդարտեալ
լինու զծեր մն բարեօք ։
Ասաց դի՛րձ պարտեկրօնաւորի
զինոնեսզեզնոցզ հանդարտու
իւր․ և թէ չերկեսցիս ինչ․ մարմ
նաւորի հանճարեսցի յոյլ թողցէ
զպատմէր մեզ ոչ իծե րոցն․ և
թէ եին ոմանք․ որք երեք ու
սեալք զիմաստութի․ նաեւ
լիք միայնաց յոյժ․ և եկեալք
ի կրօնաւորութի մինն ընտ
րեաց․ զխաղաղ կռուելոյ․ արա
ցն խաղաղութի․ երբ անին տն
որպէս եթէ նրանի խաղաղարա
րացն ։ Եւ ի երկրորդն ընտրեաց
այցելութեան․ հիւանդաց վս̄
բանին որպէս թէ հիւանդեի
և տեսէք զիս ։ Իսկ երրորդն
գնացեալ յանապատ․ և միայնա
ցեալ հանդարտեաց ։ Իսկ ա
ռաջինն այն․ աշխատեցաւ յոյժ
և ձանձրացաւ իջնոթել ոչ մարդ
կան․ և ոչ կարաց ամենեցուն շը
նորհել խաղաղութի․ այլ եկին
քն․ իշխոթս նոցա մատնեաւ և
ղե․ վս̄ այսորիկ յարուցեալ որ
նա

նայց առայնոր ոտեասուչ հիւանդացն
լինէր և երկբունոյն երևայ զնա վա
ոտաւ յյառաջկոգլէ աւելացու բրա
նինայսորիկոր հիւանդ ցտեառ
քներանեցանելմ այնորիկու իտր
ցինիմաստինեւփ ոայցին իտեանելէ
զայն որ հանդարտեալներ. իսկ
բերևտեսինզատի հանդարտութն
պատմեցին նմա զվիշտ. և զաշխա
տանսն. ընանց և զձանձրանալն
և արդարջեցին զնա պատմել նոցա
եթէնազինչ ոչ ոպզզնայց. իսկ
նալուեացն փ քրձն. և ապա յարու
ցեալ արկանէ ջուր իտաշտն. և
ասէ նայեսզինքանդն. եթէ զի ոչ
երևի ձեզ. իսկ նոքա նայեցան
իշարժել ջրոյն. ինչոչ տեսին.
արդ յետ անցանելոյ ժամս ինչ.
յաւուրտեալ կանգնեցաւ ջուրն.
ասէ ցնս դըձէ. և անդր հայեա
ցուք. և նայեցեալ տեսին զպատ
կերս իւրեանց. ի ջրաջանն իւր
յեանցանէ. մարուբ իբրև ի հայե
լոյ. և ասէ ցնս հանդարտեալն
այսու օրինակաւ իցէ. և նէ րքին
մարդն մեր. զի իյամբ ոխ և ի չփո
թակալ ոմն ոչ կարէ տեսանել զմեղս
իւրինկ մինչ հանդարտիցէ անձին
յամմ տի յայնժամ բ̅ ուրքտեսանէ
զիւրն վատթրութի և զգուշանալ կասաւ թ
Եղբայր ոմն եհարց զծերն և
ասէ. զինչ արարից հայր. զի վշշ
տագնիմ յոյժ. Ասէ ցնա ծերն
հանդարտեա և նիստ ի տան քո.
և տր ասացէ քեզ հանգիստ. և ա
սաց դըձ ծերն զոր օրինակ իձա
նապարհի կոխեալ ոչ բուսանի
դալար իխուսոյ. թէ պէտ և սեր
մանի և վնջ կոխեն զնաուղղ
և որպէս այսպէս պատահեսցի և
մեզ ի խորհրդոց մերոց. իսկ
յորժամ հանդարտեալ պարապիս
և արգելցես յամէ. յայնժամ բու
սեալ ծաղկին ամոգ ևորգործ
քան զինչ եք [illegible]. այլ մն այն
որինք ոչ երևին. զի իմ ն՝ց գը
նալին ախորք ակոսեցին զնա.
Եղբայր ոմն եհարց ցծերն և ա
սէ

ԳԼՈՒԽ ԵՐՐՈՐԴ

ասէ բարւոքն հայր բնակիլ յա
նապատի. և ասէ ցնա ծերն որ
դիւցն իմն է. մինչ մեկնեցան. իբր
փոխ մանց յեղիպտոսի. և յաւ[illegible]
պատ էլին. յայնժամ առաւ[illegible]
օրէնք և ուսան երկի. զին [illegible]
քանզի ենաւք աւէլ կոծ է աւ[illegible]
ծովու. ոսնայնսան. յամ [illegible]
րի կարծեաց. իսկ յոր ժամ [illegible]
նա ահանգիստ մտանել. յայն
ժամ ծանիցեն զշահս. նոյն
պէս և մարդն եթէ ոչ համբե
րեսցէ. ի միում տեղւոջ. ոչ կա
նոն զծանօթութիւն. [illegible]
թէ. զի վտանգ ոյն և [illegible]
առաքինութեան զհանգստ[illegible]
թին ընտրեաց ած. ով և գ[illegible]
լեսցէ եթէ ես յորժհանդեսցէ
ոչ իհեզս և խոնարհս. [illegible]
դողան. ի բանից իմոց. Եղ
բայրն ասէ ցնա. և ոչ պարտ
հանդարտել. և միայնանալ.
Ասէ ցնա ծերն ընդէր. եթէ
ոչ կռուեսցի. [illegible] բազում [illegible]
դոմսոյ ուսանի վարուեալ յաղ
թութեան. իսկ մինչ [illegible] բազում մս
փորձի. և ուսանի. յայն ժամ կա
րասցէ. միա մարտիկ լինել և
յաղթել. Նոյնպէս և կրօնա
որիկ. եթէ ոչ նախ ուսցի [illegible]
եղբարսն զվարուեսն. զի [illegible]
կալցի խորհրդոյն. ոչ կարա
ցէ միայնութեամբ հանդարտել.
և կալ [illegible] խորհրդոցն. իսկ
եղբայրն ասէ. եթէ դիպեսցի
ուրուք. ի հարկեւորեսանել զկին
մարդ. զինչ պարտ առնել.
Ասէ ցնա ծերն եղի հարկն
այնիմաստանեայն. մն զի բաժում
պատմաու [illegible] զայն. և [illegible]
նարս դեն կարուսանել. զան
ձինս մեր. այլ թէ դիպեսցի
քեզ փորձութիւն այն. և հա
դիպեսցի [illegible] կանայս խօսել
թէ [illegible] իցէ. մի թողցես
զնա բազում խօսել. և [illegible]
[illegible] խօսեա. և կարճեա [illegible]
և դիր [illegible] փոքր [illegible] և
[illegible]

Զն
փութապէս փախիր խոտեղունջեն
ւեթողցես զնաանդրո ասպայ ելեւ
յամենա ըզ. զիօսել. կխանա զի
մահա հատուածն նր քարշե. եւ ի
վայր ընկենու զմիասքո եղխոր
հուրդս. եզոր օրինակ. ծաղաղո
տութի մեռեալ օձի. որպանցանե
ըզ քեմս թեպետ եմեկնի. ընմանե
մարդ. սակայն ոչմերձի. հրամայն
ցուընդացն նր. նոյնպես եւ յիշատա
կն գարշելի կնոջ ոչմերձի. ի
խորհրդոց նր խապաս. ծեանո
մեկնին ինմանե. եւ եղբայրն ա
ւե որով խորհրդով կարեղեր
ծանել մարդ. իդատապարտութե
նեգ յայդմանե. Եղեւ ծերն.
զոր օրինակ որոք դիցե զհուր
ընծոցիւր այրեացի. ինմանե. եւոչ
[illegible]ացե տաանց դատապարտու
թե. ըն իմաստնոյն բանի. եւ եղ
բայրն ասե զինչէն ցնորք դիշե
րայինք. եւանուրջք դիւականք.
Եղեւ եցնա ծերն ոպ խոտւընջեան
ծատար խորհրդով խարբալե զմեզ
դեն. զի ոչ պարապեսցուք աղօ
թից. այնպես եւ իգիշերի պաշտո
ւն զհոգիս մեր. երեւմամբ. եւ ան
ս[illegible]եամբ գարշելեօք. եւ խաւարե
[illegible]ցանե զմիտս. խափանելով ա
ղօթից զնս եւ իգիշերի. Դրեղ
ի հարց եղբայրն ցծերն. եւ ասե.
եզինչ արասցե մարդ ով հայր.
եկամ ի եւ ի [illegible]սցի զշնորհա
[illegible]քնութե. Եղեւ ցնա ծերն
եթե ոչ կամեսցի ուսանել ա
ռ [illegible] ինչ զմմ փոյթ իւր դնե
իմ նր. եպատրաստի ինա դառն
[illegible]վարդապետ. արու եանին. եւ
իւնարհե զանձն իւր ընով ա. եւ
այնպես հադի սաանի զնա.
Այնպես եկրօնաւոր. եթե ոչ
թողուցու զմմ հոգս մարդկայ
ինս. եւ արհամարհեսցե զնս. եւ
խոնարհեցուսցե զանձն. զիս
հաւատար ուէք համարեսցի զին
քն այլեւ վատթար ամենեցուն
այսպես. որք կատարելապես խո
նարհեսցի եւ արհամարհեսցէ զին
քն

ԱՅՍ ՀԱՆԴԻՍԱՐԱՐՈՒԹԵ
քն նայ զ տանիս զհաւաքինութե
իշանս ի[illegible] եզբինքեանք փա
ինսա.
Ասաց մեզ ոմն ի ծերոցն եթե
առ պծնորին մեր աբրեր յոյժ
որոտաքոյ ըն[illegible] ինեմք
ապրոյն անապատն զգնալն եւ
զհանդարտէ լնյաուուր մեջ
եսաասցի նմա. ըներ այդպես
փախչիս ի խորին անապատ հայր
եւ քանզի որք իշխես մերձ բնա
կին տեաանձն մեջ ո զխիշատաւ
զվնաս. եզդուշանան. բնոցանե
եառաւել վարձս առնունյայ
Եւ ծերն ասե հաւատա ինձ որ
դեակ. եթե ոչոք հասցե ինձ ա
մովսեսի. եբոլ ծով իմք որդի
մոյ եղիցի. ոչկ որիցէ շահել յաշ
խարհե ինչ. ի սկ եւորդի ա
դամայն մ. եզոր օրինակ հայրն
իմ. արար յորժամ տեսանեմ ըզ
պտուղն մեղացվաղվաղակի ցան
կամ. ու [illegible] եմեռանիմ. եւ վմ
այնորիկ. փախչեմ ի յանապատ
հարքն մեր. եապանանեին անդ
զորկրամոլութի. իբր զինչ փա
ցեն զկերակուրս. որք եծնա
նին զանկուցն եզախտակրու
թիս.
Ասաց դրեղ. եթե որոք մեղի
ցե այ. պարտե զիհեռացուցե
զանձն յամ ահրոյ մարդկային.
մինչեւ հաւատասցե եթէ [illegible]
ւի իւր արար զմծ. վմյի անե
աշխարհի. որգելոււ իմենջ ըզ
ւերն այ.
Ասաց դրեղ զոր օրինակ մարդ
որմէ ռանի. ի բա զա[illegible] ոչ[illegible]յն
կարե լանել. [illegible]լոցն որսնդ
ոչզքան. եւոչ զշփոթու[illegible] եզի
մեռաւ մինգամ եստաբեալ ար
տաքս եդաւ ի գերեզմանի. ոչ
ոչ իցե չփոթ ինչ. Այնպես
պարտե կրօնաւորի. մինչ զկե
նու զմբ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

տն դարձցի· ի հնգամ եւ յաղմնկս
աշխարհին· եգիտ նայնս· եւ պատ
րող կենցաղոյս· մերկածութիւն·
եւ անձնա կորոյս· խաւքն· իսկ
եթէ պկնի կրօնաւորութիւն·
դարձեալ ի քաղաք· եւ կամ ի գեօղ
իւր· հմանեղեցի նա· անտեր եւ
անթաղումանէ լեալ որ որդւոյ·
խուան ի բերանն· եւ հատեսցի յոյժ
յորոց մահահրատութենէն· մինի
չիցէ ամ մարդ· եւ զգաց գրեղ·
ռպ մի որոչունի յիշքնան զա
ղն· նեխեսցի յոյժ· մինչ զնամ
նէ քեան· յետ դարձցին ի մահա
հրատութենէն նր· եւ որդունքն եւ
ծնաւնին իթարախս· նեխմանցն·
եզի կոնայն եւ ապականենալ· սը
պաւեն զնա· իսկ մինչ ար
կանի աղ ի նմա սատանին որք
ինն խմուեան են որդունքն· եւ
քար հոտն դադարի· եւ վն զի ա
տակիչ· որդամդնէ փղ եւ մերժօղ
մահահրատութէ· եւ զյապէս գի
պեսցի եկրօնաւորի· յորժամ ա
ցէ զանձն· երկրաւոր գործոց·
եւ անկցի ի հոգս մրմնոյն· նեխ
ցաղոյս· եւ ոչ դադարէ· ի խցիւր
ում եռչպարապէ զինքն երկիւ
ղիւն· եւ ոչ հնտեփ զօրութեն
այ· որ է նաղօթք բորսանծ եւ ոչ աւ
նու յանձն զպահս զաւագինու
թն· որ է նաղ հոգևոր· վն այնո
րիկ նեխի· եւ հոտի· եւ փտի· եւ ի
եղիցի որդամբք· այսինքն չար
խորհրդովք մինչև յետս դարձ
ցի ի նմանէ· երես կենցաղոյն
այ եւ սրբոց հրեշտակաց ի բոց
վն մահահրատութէց եւ ի խնդ·
խորհրդոց նր· իմթէ բերայ· այ
պիսի ախտից անձին· որով ըմ ու
նեալ է միտք նր· իսկ եթէ զոր
դունս· զայնոսիկ գիտել ըղձ
րեսցէ զանձին· տես զի երգզօր
խաւարի· եւ զչարհորդ խնդգեան·
եթէ ոպչրոթին իմաքցուն ի նէթէ
ապ նախինին մա խնէն չիր հոգք
մինչզի հերձեսցին եւ ապականին
իսպառ· իսկ յորժամ զխմէառն

մեկնեսցի· ի հոգոց· եւ ի լքութ
մանց· երկրայնոց· եւ հաւատայ
ցէ· բովանդակ սրտիւ· եթէ կա
րող է ած կերակրել զնա· եւ ինա
ընկեսցէ զամ հոգս իւր· յայն
ժամ առաքեսցի ի նա բղխայ որ
է ամենայն ապ հոգին· բարեբար
եւ մարդասէր հոգի· իսկ յորժամ
գա ի նա քաղցր եւ ուղիղն հոգի
յայնժամ հեռաւ փախիցեն ի նմանէ
ամ որդունամն ախտք· Դարձեալ
ասէ նա պարտէ կրօնաւորի·
զի մի պարապեսցի բովանդակ
նաց· եւ ունկնդիր· եւ գեղեցկութե
ծառոց· եւ անտառաց· այլ զի բե
րան· եւ ոչ հովանաւոր տաղաւա
րաց· ոչ գեղեցկա բուղխ· այլ
բերոց· կամ դրախտից· եւ պար
տիզաց· եւ բազմազան բանջա
րաց· եւ ոչ խնդրել տունս· գե
ղեցկաշէնս· եւ ոչ պահեստս· եւ
կամ շրջապայուններ· հոտս խա
շանց եւ ոչ արջառոց հօտս եւ ոչ երա
մակս ձիոց եւ կամ սակաւս· մի
նչ ամենայն իսկ զանել ոչ պի
տոյն ստանալ կրօնաւորին· այլ
ինքն որ ինչ երկրաւորն· այլ
եւս առաւել· այնչափ աղքատու
թն պարտէ ստանալ· մինչ եթէ
եթէ կարեւորն պակասին պետք
մարմնոյն ի նմա առաւել գոհա
ցէ զայ· եղայր եւ գիտասցէ
նա· զի ի ձեռնտատրէ օտար զը
նայ պարտիցի· եւ յամ կենցաղա
կան հանգստութենէ եկ· նաց
օտարանալ բայց ի թէ սկսցի
կրօնաւորն փութալ ի հոգս կե
նցաղոյս· եւ նովաւ փարեսցի ոչ
կարէ նա սիրելի այ լինել· եւ
ոչ իւ ամբ ստանալ եւ յաւիտենա
թենէ մարդկան զնդանել կա
րիցէ· եւ պատահեսցի նա ի բազ
զմաց կոհիւս եւ ի շփոթս· եւ ի պա
տերազմունս սակս զրոյցն ի
միքե վն սահմանացանդոց· մար
դաց եւ այդ եւ զյապէս եւ ի գե
ղեցկաշէնս իւր տուն· կամ զի
ամբ մեծ հիւր ընկալցի· եւ

զաղքատս ոչ թողցէ մոռանել ի
նմ հացայ և խաւսս այգւոյ. և
դրախտից. և հօտի խաշանց. նա
խրաց և եզանց. հոգա և զմշակս
գրաստ. և գնէ զանդաստանս.
պատրաստէ կարօրս վերն զեր
կիր. և սակս այգեաց. և ոռոգե
լեաց. և պարտիզաց չփոթ խմիշտ
եմաշի. եթէ ոք քակէ զցանգայգ
ւոյ. և տանի զաւահմաննմա թըշ
նամին. և կտրի կարտմանի. իսկ
այլ ոմն անասուն եմոյծ իյարտ
և այլ ոմն քաւր ոռոգելոյն խը
լեաց. և այլ ոմն այլինչ. վնասեաց
նմա. և նա ը ամմն կտաւի. և արտ
մտի. և ոչ մոքը լաւ քան ըղկա
տարեկանին ցէ զօրն ողջոյն. որով
և զիշխանս կոչէ յօգնութի իւր
և իշխանքն չ որ տանել չարաչարաց
ի. որց և արտմեցուցչ անդն. և ըը
նաւ ծառայանա այսպէս ըմմախ
ոփից. և գեղի վարի. խաստանայ.
քան զի զինչ չահել ունի այլ
թէ ոչ զկորուստ. մի'անձն որ
հեռացայ յերկրէ. և զըմըլդ ործա
նը փարի. ոպ և սնէ. եթէ ոչ ոք
զինո որ եալ. ը կծանսաչխարհիս
պատաղ կալ. զօրավարին հաճոյ
լինել կարիցէ. Նմյլ արդ սկս
զորք հեռանալ իգործոցմարմն
կանաց. և մոռացուք զինչս. երգ
չահս նը. և արհամարհեսցուք
զըմ որ ընկղմէն զմիտս մեր. ի
խորսկորստեան. և թեթևացուս
ցուք զբեռն նաւուց և հոգւոց
մերոց. զի քարուք ուղղեսցէ ըղ
նա. նաւաւոն մեր. որք մտաք
եղի կարացուք անցանել ըծովս
ախտից. և հասանել յնաւահան
գիստեանն իցէ. Զայսց ըծլ թէոպ
զդրանունա աղանեացորատ ...
քանի և փակինզի թողեսնեքին
օրինոյին. նոյնպէս և անձնծերոց
կցէ եթէ շատխօսեսցի թեպէտ և
լուսխաւսեսցի զերբքինիւրզ
ըերմութե յիշեցանէ. քանզի յաւ
ագոյնէ յըմի լռութի. որք նա
մայր խմաստութե. և զանձա րան

բաղու մ գիտութե. Եւ հարց եղ
բայրն և աս եթէ ոպ պարտ
հայր հանդարտել իւցի. Նշա
ծերն հանդարտել իւցի այսէ.
զիգիցէ մարդ զանձն իծեռս այ
և անկցի առաջի նը յամժամ զոր
ծեսցէ զբանս ուչամ կալօղէ.
և կռուեսցէ. ըչար խորհուրդս
զորդէնէ թշնամինիմտանրայսէ
ծյմարիտլուէլ և փախուցել յա խար
հէ. Նշանէ եղբայրն ևզինչէ
աշխարհ. ծերն ասէ աշխարհէ
զործել զհակառակն բնութե
հոգւոյ. և աշխարհէ կատա
րել զկամս մարմնոյ. աշխարհէ
խորհել ինչ զորոչ մնան յերկ
րի. և զի աշխարհէ առասել հո
գալ նմ. մմնոյ քան զհոգւոյ. աշ
խարհէ պարծել իվք գործոյ
Զայս ըմ ոչ յանձնէ. ինչ ա
սեմ որդեակ. այլ յոհաննէս ա
ռաքեալ ասէ մ'սիրեք զաշ
խարհ. և որինչ աշխարհի է
Եւ զի պարտէ մեռանելոյ. զի
յամժամ քննեսցէ զանձն իւր.
եթէ կարօղիցէ անցանել ը
նա. որք յօգնիցեն ևնամ թէ
ատանեցաւ խնդանեամնչդեռ
իմարմինիցէ. քանզի որոք պա
տերազմ յաղթէ խաղք ծա
ռայ նրիցէ. Եղբայրն ասէ
զինչ պարտ դործել մյ
նակեցին. ծերն ասէ
զարտել պարտ. իսկ հան
աելոյն երեքեն առքա պիտոյ
էն. դ. ախ երկիւղնայ անպա
կասելին. Եւ երկրորդն ըխըն
դրել ողորմութե. ինմանէ ան
ձանձրանալին. Երրորդն ոչ ը
նաս հատանել զմիտս իյիշա
տակէն յայ. Եղբայրն ասէ. և զի
նչէ հանդարտութի. և զինչ շա
հի ինմանէ մարդ. Ծերն ասէ
հանդարտութիւցէ նստել ի
սենեկի իմաստութբ. և ահիւն
այ և հրաժարել յամ գործոյ
աշխարհի յոխակալութենէ. ի
ան ափատութենէ. և յամբար

տուաւնութենէ · քանզի այսպի-
սի հանդարտելն մայրեամն ու ա-
քինութեց · եւ սկսաւ ծերն դը-
ժուարանաւ եւ ասէ. Ո՜վ հանդար-
տութիւն վերացեալ կրօնաւորի.
Ո՜վ հանդարտութիւն սանդուխք
երկնայինք. Ո՜վ հանդարտու-
թիւն ճանապարհ արքայութեան
երկնից. Ո՜վ հանդարտութիւն
մայր զղջութեան եւ արտասուաց
ապաշխարութեան. Ո՜վ հանդար-
տութիւն. հայելի ամ առաքինու-
թեց. եւ տեսուած մեղաց. եւ երկ-
րուած յանցանաց. Ո՜վ հանդար-
տութիւն. առաջնորդ արտասու-
աց եւ ուղղուած մտաց. եւ լուսա-
ւորիչ անձանց. Ո՜վ հանդար-
տութիւն մայր ուղղութեան եւ բնա-
կակից խոնարհութեան. Ո՜վ հան-
դարտութիւն որբեւորեալ յանդորր-
ն խաղաղութեան. Ո՜վ հանդար-
տութիւն խորհրդակից հրեշտա-
կաց. եւ ճրագ մտաց. Ո՜վ հան-
դարտութիւն. հանդարտութեամբ. եւ
մտաւոք յերկինս ուր երեւեալ
ընդ նմա. խորհրդով. եւ բնութեամբ ըղ-
գաստաստան նո. Ո՜վ հանդար-
տութիւն ծնող ամ բարեաց ապաքա-
հոց հիւ. սանձուած լեզուի յա-
կեցման խափանիչ. եւ լցուցիչ
հոգւոց. Ո՜վ հանդարտու-
թիւն հանդարտեալ մտաց. զգաս-
տի թիւն սրտի եւն առ ահաւոր խա-
խաղաղական. Ո՜վ հանդար-
տութիւն մայր կատարեալ առաքինու-
թեանց. ծերոց ուսուցիչ. որ եւ պահ-
պանօղ անդոյ. ամ պատարագ-
թէ ամենայն. Ո՜վ հանդարտութիւն
լոյս քաղցր. եւ բանն փոքր ո-
գի. որ եւ հանդարտեցաւ. եւ բ առ-
նաս զբարձրութեան. Ո՜վ հան-
դարտութիւն ընծայութիւն հոգւոյ
զղջութիւն մտաց եւ հոգւոյ ողորմ-
միայն եւ միշտ ախտի զբու. եւ զի առ-
քի աւանդութեան զօրմահուն իւր
ոյ. Ո՜վ հանդարտութիւն սանձք
տեսանելեաց եւ բանեղենաց. եւ լե-
զուի. եւ զխնամ միշտ քարեացն
հա

ԳԼՈՒԽ ԵՐՐՈՐԴ

Հարցեր ձերոց եւանիս միշտ
զպատուերս անդրէզանելն. եւ զա-
մենայն յիշխմով. Ո՜վ հանդար-
տութիւն. որով այն կարօտիս ամ
եւ րզծա առնել. պատրաստե-
սիրտիս առ քեզ մեծ պատրաս-
տէ սիրտիս. Ո՜վ հանդար-
տութիւն թշնամի լեզուութեան. եւ
ատենցող յանդգնութեան. որ
միշտ մնաս գալոյն քո. Ո՜վ
հանդարտութիւն մայր զգուշու-
թեան. եւ բանիւ արգելող անտոց
եւ ազատող խայտխենից կապա-
նացն. Ո՜վ հանդարտութիւն ա-
գարակ քո. որք երբեմն քաղցրա-
գոյնապատուղս առաքինութեանց.
Աշխարհ ցեա ծերն. ո՜վ եղբայր
ատացիր զայս. եւ կեցցես շնորհօ
քն քո. յիշեա եւ միշտ զօր մա-
հուան քանզի ոչ գիտես թէ յո-
րում ժամու գող գայցէ. եւ դու
հոգւոյ վնասեացիս. յաւիտենից.
Եղբայր ոմն հարցեր զծերն
եւ հարցանէր թէ ոյր խիստ
ցնկ կալուածոյն եւ ասէ. Աշխա-
րհն եղբայր. եթէ յայսմ քան
ամս միայնակեցութեան եւ ձեռ-
նութեան քո. զի՞նչ ուղղեցեր.
Աշխարհ ցնա եղբայրն. զնա՛ ա-
դեօք. եւ զգենի տասն աւուրց եւ
գեւ տեսնոս. եւ զամ պատուիրեցեր քեզ
խորհն ծերն զնայցէ այ. եւ կեն ըղ-
կենի աւուրց տասանց. եւ զտա-
գիմ արձանեալ. եղբայրն եւ
երկրպագեաց իմր խնդի այսպիսեա-
թողութիւն շնորհեա ինձ հայր
զիատնեն զկանոնն իմ. եւ ոչ եր
բեք. թողլ տայ ի միտս իմոց ի
քանեշ հիմ երկիր.

Եղբայր երբեմն բնակեալ էին
յանապատի. միոյն միոյս յիշեր ըղ-
գաստաստանն այ. միւս յերկիւ
քառասուն անապատն. մեղուրեաւ
չորքեր եբրե զխմորեալ. իսկ
եղբայրն տեսար զկնի նո. եւ
խնդրեր զնա եւ զի ոչոք այխա-
տեր միայն եւ գտանէր զնա.
Եւ ասէր ցնա ՃԷ՞ բ այցելութիւ-
նա

ՂԴ
խիս ո՞չ եղբայր· միթէ դու
կրայն գործեցաք զնեղս աղ-
քատին· ևհան ցնա աղքատին
միթէ կարծեցաւ. եւ ես ա-
նգետամ իցէր ոչ թէ ոչ թողցէ
ինձ ած զանզգամ այս գիտեա և
համաստամ զիտողցէ ինձ զմեղս
իմ· այլ վս այսորիկ շատանամ զի
անեանեմ [illegible] զօրն զայս [illegible]
իջ աստուածութեան ցնայլոցեմք· յոյժ
ահագին և սարսափելի է իրա-
ցանեալն և յիշելն զարհուրիմ·
յահաւոր· թէնէ նորա·
Գնաց ում յեղբարցն առ ծեր
ոմն իւրայն [illegible]· որ
կայ ի երկաստանեից· և ասէ
ընդէր զեղբայր ոմն աշխար-
հիկ ևասէ ցծերն. ասա մեզ
բանն հայր եթէ ոչ կացցուք
յաստուածոս· կի եղբարյս· այս
զաս կամի կրօնաւորել և հայց
ծերն բարւոք առնես ոչ եա
զի թողու զաշխարհս և հնա
զանդի այս· Դաստարութ իսե
նեակ ձեր· ուր ևկամիք· ևկա
լեք յանձին· զհնազանդութիւն
և զաղքատութիւն և զան դադարել ի
աղօթս· և զի յուսամ ի շնորհն
այ· որդեակ· զի առաքեացի
պարգեւ [illegible]
միտս ձեր անխռովութիւն· Եղիմ
տութիւն իւրոյ·
Ասաց ծերոյ միայնակե
ցի ումն· եթէ երբ ասէ և
չորս ամսեկաց· իմանցս տը-
թէ երկու երկու պահեր· ևլը-
ռեալ կայր իսպառ ամենայն իմ-
ն բանաբար· և եթէ դիպեր
ինչ· բան կարկոր յոյժ· և իւ
ռն ձեռին· եթուոյ յայտնեալ
զայն· զաս և իմ տեսանել և յեր
կիրն իւր· յեկեան· և կայր առ-
նմա իբրև տասն ամ·
Ասաց ծերն եթէ ոչ կամէ
ցի հանդարտել պարտե· զի կամ
յանապատի բնակեսցես· և կամ
ի զօրաժողովութեան մացես ոչ
զի եթէ միջն մեղես· իմուն
տե

ՎԱՍՆ ՀԱՆԴԱՐՏՈՒԹԵ
տեղւոյ ընակելի հոգ և անշարժու
թաղումս պատահեն նմա· և կի
եթէ ոք փայցն իտեղին յայնմա
կամս դիպեսցի նմա ընտանել զ
նա զի քոյ անդիպայլ ուր հան
դիպցի նայ· իակ եթէ իցէ տեղի
ընդանակ թեպետ· և բուռ ոչ ըն
դունիս զնա· ոչ դամ ապայ և
քեղ միաքսո զի փառնե նա·
այլ ևս բեռն հանգիստ· այսպես
բազմութիւն եղբարցն լինել քեզ
պարխապէս պահապան· և դայց
դու հանգիստ զօրութեանքն·
Ասաց ծերն բանս արգելոյ
նե նստել խանեակի միջտ· իակ
յիշատակ այ անդ արքայութեան
երկնիցն· և այսէ բանն որպէս
եթէ իբանդ լեն և հեղք առնա
ըլլայ դուռ ծերն ևմտօր ա
ձամի իսեննեկի· Ա· ամ· և ար
կարե ուսանել· եթէ ոչ խա
նեկի նստել պարտիցե·
Ճգնաւորք անապատի հե
տեւողաց կենաց ձայնին·
Ուրբարձողաց յուսով խաչին·
ձեռոյ ևզիս զաշխարհին·
Ուկեցուցես հայցմամբ նո
ցին· զհոգիս մեռեալ գործօք
չարին·
Ուխղբաղմանց զիս երկրային·
հանգուցանեսցես իբր զնոսին·

Գլուխ չորրորդ։ Բանք ՊԷ
Հարցն ։ աղագս ։ ղէուխ Ե
Եւ քաղցր Առաքինութեանց

ԱՍԱՅՀԱՅՐՆԱՆ

ԺՈՆ ԱՌԱՔԻ ԱՇԱՅ

քոյ․ կալցես միշտ պերճեփողնայ․ Եյիշեսցես զօր մահուանքո միշտ եւ եղջ եւ ստեսցուք զաշխարհս զայն եւ զմահն չսորտասեսցուք եւ ․․․ խստ մարմնոյ հրաժարեսցուք․ եւ յամ ըղձալեաց նոցա զերծցուք զկենսն որոտ ծեն․ եւ յիշեսցուք միշտ զերկին նչ ուխտեցաք յայս․ զոր եփեղտ րեալ ցէն իմենջ յաւուրն դատաստանին․ քաղցեսցուք․ ոտ էղչ եւ․ եծարանեսցուք․ եւ մերկասցուք․ ցրտասցուք․ տրտմեսցուք․ եողբասցուք․ եհառաչեսցուք․ խորոց սրտէ․ եւ փորձեսցուք զանձինս մեր․ եթէ հաճոյ եղիցուք․ արհամարհեսցուք զանձինս մեր․ զի չհեսցուք ըզհոգի ։
Ասէին զՏն Հօրն արսենիոսի եթէ զամ աւուրս կենաց իւրոց մինչ նստէր․ ի գործե ի․ ունէր միշտ աստուածնուն․ այսինքն ունէր ի վր ծնկանցն․ եւ ջնջէր այնու․ զարտասուն որհոսէին յաչաց իւրոց ։
Եղբայր ոմն եհարց զհայրն ամենայ․ եւ ասէ ասա ինձ հայր բանս կենաց․ և ասէ ցնա ծերն երթ եւ արա զխորհուրդքո իւ րե զգողոց որք արգելեալ ի բանտի քննոյս քննեն․ խորհր դածքնիւրեանց․ յարամ եւ Հարցանեն զմ մարդկան միշտ եթէ ուրեք իշխանն․ եւ երբ գայ

ԳԼՈՒԽ ՉՈՐՐՈՐԴ

գայցէ այսր եւ զինչ դատ ի մեծ իմաստութեան այնր կեղ ի զն ողբա միշտ եւ սարսեալ այսպէս եւ երա նուսոր պարտականէ զիմիշտ ող բասցէ զանձն իւր եասասցէ․ վայ ինձ․ վայ ինձ․ ոպ կարասցից կեալ․ առաջի աթոռւոյն քրի եկամ զին չ պատասխանի տաց զմ բազում մեղաց իմոց․ եթէ այսպէս արասցես կարասցես կեալ կամաւն այ ։ Դ․ բծ լ աւե յորժամ նստիցիս․ ի խցենե կիդ․ ժողովեա զմիտս քո․ եյիշե զօր մահուքո․ եձերգես իմաստ․ զմ ․․․ ընել․ հոգւոյ․ եզմահ մարմնոյ քոյ․ իմաստ ․․․ թէնզայն եդիր իմատիդ ․ եւ եղ չեա․ զունայնութի եղի ցես իմոի զբ ․․․ ․․․ թէ փոյթս զիւրայսն օրհնեալ կա րասցես կեալ բարեօք յառա ջինու թեան․ եզինջօժարեսցես միշտ Հանդարտել․ եւ ․․․ թե․ եւ նստել խցենն կիդո․ իմե այնոցիկ․ յիշեսցես եզօրն ա Հագին․ դատաստանին եթէ ոպ լինիցին անդ Հոգիքն․ ո մանք իգ առնելու թէ․ եոմանք իգ ժու արին Հաառաչմունս․ եթէ որպիսի յահ եւ դողութեանցն․ եզի՞նչ ․․․ ասցեն որք խոստովան յանդիմանեսցեն․ ․․․ ամօթ հերձել մտամանցն․ ոց ինին յն ո յաւուն թէ․ յիշեսցես զօրն զայն․ զհամբերս կացն յարու թե եզկայրոյն առաջի այ․ մտածեա եզահագին եզանանչյար դատաս տանն իմնաւ եսկն կայլեալ զամօթն յանցաւորացն․ որ եւ լի նելոցէ․ առաջի այ․ եհրեշտա կաց դասուց․ եղիւաց եամ ազգաց․ եհոգւոց առ դարոց․ յիշեա եզամ տեսակ տանջանացն․ զհուրն անշիջե լի եզորդն անքուն․ զմթաոին տարտարոսն եզխաւարն․ եիկըր ծել ատամանցն․ զահ․ եզահ կիւղ․ եզպատիժս անհատս․ եւ

անկատարած․ յիշեա՛ եղբայրդ
բոցն․ պատրաստեալ բարին․
եւ զհանգիստն եւ զհամարձակու
թիւն․ որ առաջի այ․ եւ հրեշտա
կաց նոր եւ առաջի հոգւոցարդա
րոցն․ եւ զզուարթութիւն որ յարքայ
ութեն երկնից․ զորցին երկրո
ցունց․ յիշմունս ժողովեա․ իմ
ոտ քում․ եւ միոյն հեռանեսցիր․
եւ իմիւսոյն փախիցիցիս․ Եւ յայ
ժամ ողբասցես լայցես եւ արտա
սուեսցես․ եւ ընկիցես միշտ․ մի՛
պղուցե․ եւ դու իթիւ դատապար
տելոցն անկցիս զի թէ պետա
կարդացիցես յայսու մարմնոյ
թէ կացցես․ եւ լաւագոյն իցե
քեզ․ իսկ զարդարոցն պատրաս
տեալ բարիսն իմտքն խորհե
ցիս միշտ․ եւ յուսով բարեացն․
յարուսցես զանձն քո․ եւ փու
թասցիս․ բարի գործովք․ խառ
նել զքեզ իթիւս նց․ Անա
իմիտ առ․ եւ զգոյշ լեր․ զիմի պա
կասեսցի երբեք յիշատակն այ
իմտաց քոց․ եւ մի՛ մոռասցիս զդա
տաստանն նր․ եւ զի գուցէ առ քօք
զերծանիցիս իշար խորհրդոց
քոց։

Ասաց հայրն այնմ․ թէ ե՞րբ
գիտես որ հոգին վայրենին եղար
յայժմ որ կոչեր պատուղն․ սա ե
տես կենաց չղի իմայրի․ եւ բըռ
նա դատեալ եղև իշխեն․ եւ
ասէ իմտի իւրում եկ գիտեսցես․
եթէ ոպ բնակի աղամ յորժամ
նև մօր իւրոյ․ եւ զի կալեալ․ ըղ
կինն հերձեաց․ եւ ետես թէ ոպ
կայր մանուկն յորովայնին․ եւ եր
կրորդ գործեաց զայն վաղվաղա
կի հարաւ խորհրդովն․ եւ խոց
եալ զղջացաւ միտ նր․ եւ յա
րեաւ փնաց իսկիտե․ եպատմեաց
հարցն զգործն զոր արար․ եւ լուա
ւ իննգանե յերգա զի սանին․
ժամանակամացմերոց․ անդադար
ոպ սարդի եւթն աւուրցամացմե
րոցինն․ հ․ ամ․ ապաշխարեալ եւ
եւ ուխտաւն ամ․ եւզի աւելին
ինն

ինն ցաւօք եւ հեծութբ յ՛ եւ
աներ ոպ եւս կարծեմ․ զի
քաւութեան ամացեմս․ եւոչ փ
որ կացի․ իկամս այ․ իսկ եթ
ե եղէց կենդանի այլեւս քաւ
թութեան ամ․ միդաշաբեցից․ ալ
չել զան․ աղօթիւք․ գուցե թո
ղութ զմեղս իմ․ եւ եալ կրօնա
ւոր եկաց անդ․ եւոչ ընաւ ա
քար ձեռագործ ինչ այլ զորի
եզ ոիչեր աղօթեր․ եաւեր
որ մերձ սոպ մարթ մեղա քեզ եւ
դու ոպ ան ողորմեա ինձ․ եւ իմ
ըհեր զաղօթս զայս իմոփ միշտ
եւ երոտ․ եղբայր այլ․ մերձ
անա եւ լսեր ինմանէ զի աներ
տր ձանձրացուցի զքեզ․ թող
ինձ զի հանգեայց․ փոքր մի․ եւ
եկն ձայն յերկնից․ եթէ թողի
զամ մեղս քո․ նա եղաւ եւն կը
նոյն․ այլ զմանկանն ոչ թողի
դեռեւս․ եպատմեաց զայս ծե
րոյ ումեմն․ եասէ ցնա ծերն
եթէ զմանկանն եսեթող քեզ
բայց յայն սակս առաց քեզ
զայն զի մի՛ ծուլասցիս․
եղբայր ոմն եհարց ցըհայրն
աիմէնեասէ զի՞նչ արարից
զի չթողեն զիս խորհուրդքիմ
եւ յաղթութեան իմ ողբալ
զմեղս իմ․ եւ չարաչար զիս իշխեն
գյանցանս ընկերին․ եասէ ցը
նա ծերն․ երթն ծեր զիցեմ
որ իսենեկի իւրում․ եւ յա
մեռուն իւր նստեր․ հեռաւոյն
իմանէ յայլ լեղի․ եւ յարուեալ եր
թայր տեսանել զծերն․ եգ գտա
ներ զնա իւրացն եյարուցաւ
եւ ասէ ցնա եղբայրն․ եւ եր միշտ
ողբաս հայր․ եասէ ցնա ծերն
վն բազում մեղաց իմոց․ եյամա
դեալ․ եասէ ցնա եղբայրն ոչ է
մեղս ինչ քո հայր․ եւ ասէ ցնա
ծերն զի՞նչ սակս որդեակ․ եւ
թէ եր հնար տեսանել զոյ ըզ
մեղսն իմ․ եւ ոչ առաւ․ անձն բաւ
ական եր ողբալ զնս․ այլ եւ դու
յիշեսցես միշտ զօրէնից քոց
եւզա

աղօթն գաստատամանին մյ. և ոչ կարացեա յայնմանէ դառնալ զընկերն։

Եղբայր ոմն եհարց զհայրն ափիէն ասէ. զի՞նչ արարից հայր։ Ասէ ցնա ծերն. աբրահամ յորժամ գնաց յերկիրն աւետեաց. նախ գներեզմանիւր գնեաց. և նովաւ ժառանգեաց զնա։ Լուեալ զնա եղբայրն ասէ զի՞նչ իցէ գերեզմանն։ Ասէ ցնա ծերն տեղի ողբոյ կոծոյ. և ապաշխարութեան սգոյ։

Ճ(ա)րէին եղբեմն հայրն ափմէն և հայրն պամբոյ. ըեզր ծովու. և տեսին զկին ոմն. զի լայր դառնապէս և կոծեր յոյժ. և կացեալ ժամ մի. տեսանէին զայն իսկ մինչ անցին սակաւ իկ. մի դիպեցան առն միոյ. և հարցանէ հայրն ափմէն և ասէ. զի՞նչ ողբայ կինն այն զի՞նչ եղիաչէ նմա. և նայ ասէ. մեռաւ նորայր և որդի. և եղբայր իւրոյ ասէ։ Լուեալ ափմէն պամբոյ Յիմարիտ ասեմ քեզ. զի եթէ ոչ մեռանիցի մարդ յամ կամացմամբ նոյ. և աստուացի ողբս առաքինանայ ոչ կարէ կրօնաւոր լինել. զի ամ կեանք իւր. և մինչ ծօսիքա ողբք. և լացեն։

Եղբայր ոմն եհարց զհայրն ափմէն. և ասէ զի՞նչ արարից զաղախմ հայր։ Ասէ ցնա ծերն արկանիցէ արձակել իմեղաց. ողբալով և լալով զերծցի. և որք կամիցին սատանայ դառնաք ինոթէ. ողբովք սրտացին. բանզի ճանապարհ կենաց. և երկնաթէ ողբքէն. զի ուսուցանեն հաքն և ասեն. լացէք և ողբացէք որդեանք զիայլ ջանապարհ փրկութե իւրեա զոո ոչգոյ։ Լուեալ եղբայրն և զի՞նչ արարից հայր զչիօթու մեծ. որչափ ժեն զիս. խորտակմունթէ։ Լուեալ զծերնա ծերն. լացցուք առաջի գիթութենն մյ. յամժամու և տեղ

ԳԼՈՒԽ ՉՈՐՐՈՐԴ

Որ. ամենայն առաքացի զգօնութեն իւր խմր մեր։

Ասաց հայրն եղիա միայնակեցայց. պատմէ ունել զեր կիւղն մյ. քան զշունչս ամենայն առնեն ընդ միջեր. դարձցին մինչ մարմոյ ի մեղս յիշել զնմ. ոչ ունիս նախ իմոի զերկիւղն մյ. ազի հեռիեր խոզովմութենեայ։

Ասաց հայրն եսայիա. եթէ երիս գործոց երկնչիմ. մի յորժամ հանցենզ հոգի իմ. իմոյ մեղացիմոյ. և երկրորդ յորժամ կացուս առնզիս առաջի այ. և երրորդ յորժամ հատուցուսցէ իդատաստանն իմ

Ասաց հայրն պետրոս. որ աշակերտէր հօրն եսայեայ. եթէ տեսի զնա. զի էր խոնարհութե մեծ և տրտմեցայ յոյժ. իսկ նա երբեմն ետես զիս տխրեալ. և ասէ ցիս. զի՞նչ տխրես. այսպէս քեզ ոչ հանգստեան ակն ու նիս. այլ մինչ ազնուութիւն մեծ յայնժամ լինին. յորժամ անկցուք յերեսացն այ. որք ոչ քննիցե մեղաւոյ ակն կալցուք գտանել հանգիստ։

Դաւիթ ասէ գնացի առնա յայլում ժամու. և գտի զնա իխոստ հիւանդութե. իսկ նա իբրև ետես զաւագնեալ զիս զարմացեալ ասէ ցիս. մինայն այսպիսի. մահ հիւանդութե հասգիս կարացուք յիշել զդատն ժամ այն այլ ասառողջութե մարմնոյ մեռոց. մանօնա ոչ գտնեն ինչ զիմն այսորիկ խնդրէնմարմինք մեր զառողջութի. զի հեռացին յայ. քանզի ո ծառ ոչ չափ ոռ լնուր ուողեացի ոչ չորացի արմատն զիարբացեալ առ տուեալ։ Լուեալ դաւիթ եթէ հարցի ցնա եղբեմն եթէ զի՞նչ երկիւղն այ. և նայ ասէ մարդ որ հնազանդեացի ումեք որում ոչ հոգևոր հարցն. ոչ ինչ այն ախիսին յերկիւղն այ։ Դաւիթ աս

աերկիւծ մէք խորհրդոյն հաղորդու
թեան. եթէ վայելեն մեզ. զինչ ու
նայն եւ իբր ատտպարտութի Ժաչա
կի մրեւ զէ թշնամեան. այս համարիցիմք
զի հաղորդեալ. իբր արեգ գործա ե
զուռցն ճաշակեմք. ոպ եւ քահա
նայն սաէ. եթէ արքունիս ար
քունեն. եւ ոսկեթէ մերիցեմ զէտր
գտանե թշնամին յես անդի որ
են ցախտք վայ ինձ. վայ ինձ. զի
ոչ ընդունայի. կերցուցանել զանձն
իմ. ոպթէ արժանի եղեց ողորմու
թեն այ. վայ ինձ. վայ զիոչ
հաւկեցի. աղօթել. թշնամեացիմց
մարմնական ախտից ոպ զինեկեա
լեր վերիմ որք այրութեն այ. վայ
ինձ վայ. ոչ զիկոչեաւլե անուն
քո իվերիմ. եւ ս ծառայեմ թշնա
մեաց իմոց. վայ ինձ վայ. զիոչ
փախչիմ յաչնցանե զոր ատե ոք
եւ եմ այնորիկ ոչբաժչեկ զիս. վայ
ինձ վայ. զխառնակի իմ ընթանան
մանկիցքն իմ. եւ ոչ կարեմ ուրա
նալ զչարիսն իմ. վայ ինձ վայ.
զի ոպ է բնեւ ցայցմն իմոյ. եւ ամպր
քոց նո. զի եւ ոչ մի. յանդգամոց ի
մոց մերինքն ատեալ է նո.

Ըստ ոց թեոփիլե եպիսկոպոսա
նեթէ որպիսի աճ եդողութն. ա
ռաջի կան մեզ եղբարք յորժամ
հնուացին հոգիք մեր իմարմն
ոյս. զի եզգան յայն ժամ փութա
նակի զօրավորք. եզօրենդք հա
կառակ. զօրութեցն. իշխան աշ
խարհիս. եխաւարային դեքն.
եդատաստանս դնեն անձին մե
ղուցն լոց. եբերեալ զամ գիտու
թե. եզանգիտութե. զյայտնի.
եզգաղտնի մեղանեալ նննատաւքի
նր եզինկանէ չեժ. մատնէ նբռնա
բար զամ գործս նր ատեալ.
այս բանեաց չարեաց գործօղե
աս. Եւ արդ որպիսի աճ եղո
ղումն ունիցիմ անձն այն մինչեւ եւ եղց
վճիռ եազատեացի ինոգանե. զի
ժամն այն դժուարինքն. դառն
էչար եզիերկիւղ մեծիցե ամ
ազամայնոցք մինչեւ տեսցե ան

ԱԱՍՈՒԾԴԶՈՒԹԻՒ

ձն այն զվաղճան գործոյն այ
նորիկ. Ջ իզան եամծ ային զօր
քն մք հրեշտակք. եզիբերեն
եննջաւ զորքնչ ունելի բարի
գործս եզինայի դեպաչովանձն
այն. յայս կոյս եյայն կոյս. եւ
երկնչի յոյժ. ի խաւարային դա
սեն. մինչեւ յերաս. եանաչապ
դատաւորն հարցի դատա
տան. Եւ եթէ արժանի լինի
ցի ողորմութե անձն այն. յայն
ժամ լսեն եղբօքկութէ չար
դեքն. յակն արկանեն այ. եառ
ժամայն յափշտակեն զայն հո
գի. ինձեռաց դիւոցն սբ հրեշ
տակք այ եյայնժամ հն աէ. այլ ոչ
եան բերեց. եզի լցցի յայնժամ
բանք գրոց որ սաէ. եթէ ոպ
ուրախանալ լոց բնակութք ամե
նեցն. Եւ զի դրոշմեա գիր
ամէ յորմէ փախչին ամփիշտք.
եհեծութիւնք եհառաչանք.
իսկ մինչ ազատեացի իհաւան
ցն յայնցանէ տանեն զնա
յանպատմելի ուրախութեն. եւ
իփառս անկատելիս առաջի
այ. եւ երեւացն ծի. եկարգեն
զնա յօթն աստեղի արքա
յոյն ամենեցուն. իսկ եթէ
գտցի անձն եղկելի. եվատթար
գործովք եննցաղօյս. լսէ նա
զձայնն զայն ելոզէ. եթէ բարձ
ցի ամբարիշտն. եմի տեսցէ զզ
փառս այ. եյայնժամ պաշարե
զնա օր բարկութե եգառն. օր
վշտաց. եննեղութեց օրմ թանձ
ր խաւարի. օր որ հանե խաւա
րին արտաքին. եհուր գեհե
նին. զի տանջեսցի. յիմիս յաւի
տեան. եուրիցէն պարծանքաչ
խարհիս. այսորիկ ուր զօրու
թե մեծութե. եհանդստաւու
թեցն բարձրա փիղն. հպարտու
թե. Ուրինչ. եդանձք. եւր
ատացուածք. ուր զօրաց. եծա
ռայից. եմարդոց բազմութեք
եուրիցե ազնուականութեք. եւ
ուր հօրեմօր եազգիականու
եամ

կանութիւնք. եւ բարերարտոհմութիւնք
եւ որք առ ատեն մնացականք եւ խա
փանել իբրեւ եւ արիւն ցնկալ ի
մարմնոյ. զի՞նչ կարասցեն օգ
նել. յայնժամ կամ փրկել. խոտան
ջանացն. խռովկալ ի կերպմանս հը
րոյն. եւ կամայայլոցն ամենեցունց
բաղում եւ ազգի ազգի տանջա
նացն։ Եւ արդ՝ զի այս ամ այս
ալեսիցեն. եւ ո՞պ պարտիցէ մեզ լի
նել. առնել զճշմարիտն. թէ ոպ
պարտաւորեալ է. Անանել արբու
թբ. եւ կալ յամ պաշտօնութիւն մէջ
եւ աստուծոյ սէր կատարեալ առ
ած եւ առ ամ մարդիկ. զսէր բարւո
բավարութիւնս անձանց եւ զգաստ աղօ
թս խոնարհութեամբ. խնամութբ ընթա
նալ. աղօթիւք. եւ զգուշութբ.
եւ պահօք. եւ զխնութեամբ. զի
մի՝ յանպատրաստ մնասցուք. զբա
ցիս. եւ փակիցուք. իշխեսցուք. ոպ
զի մարմանի լիցուք լուսաւոր
Ասյնն զայն իբրեւ թանոյն. ոչ այ
մեռոյ. որպէս եկայք օրհնեալք
հօր իմոյ. ժառանգեցէք զար
քայութիւն զոր պատրաստեալ է
ձեզ. խոկ զբանն աշխարհի եւ որ
զիկնի այսպիսի. եւ եթէ
լուս անկեալ մաշումն իւրոյ.
երանի քեզ հայր սրբազնդ. զի
մէջս յիշեսցուք զայս.

Ասաց հայրն զօրհնութիւն. եթէ
ուստի իցէ ձեռն եղբայրք սէր
զայս լուեալ. ծիծաղեցաւ. եղ
բայր ոմն ի վանացն. իբրեւ
ետես զայն ծերն. ասաց. լաւ
առնել. զի՞նչ իցէ իցե սիրտ եղ
բօրս այսորիկ. զի ծիծաղեցաւ.
վնոյ պարտէր լալ մինչ լուա
թեանսն զայրն.

Հայրն խառհակ. եւ հայրն աբբա
համ իմաստին ընակեցին. եւ մեզ
տէր եղբեր. հայրն աբրահամ
եւ եաբուն զխառհակ զիւրաքայքայ
ասաց ցնա. ՀՃ՞Ր այգպես լա
հայր. Ասէ ցնա ծերն. եւ ՀՃ
Ր ողլացից. զիոչ ուննիմք տեղի
ուր ապաւինեսցուք. զիննչերին
մը

ԳԼՈՒԽ ՉՈՐՐՈՐԴ
երեւրորդ մեր. աղէր բաւա
կան իմաստս նաւուց. ձեռա
գործ մեր զի տուեալ նաւ ակա
րաց. զն այսպ խաւսանել զնն.
եւ իմաստել ինոցանէ. եւ որդ՝ որբ
մեացեալ. մեր խնոցանէ. ոչու
նիմք տեղի ուր երթամք. եւ
զայս ինչ լամ.

Ասաց հայրն յակոբ. ոպ զամ
բար զիմինչ մտանէ. խոռուն լու
սաւորէ զմութն. այսպէս եւ
կիւղն ած յորժամ մտանէ ի
միտս մարդոյ լուսաւորէ ըզ
միտս. եւ ուսուցանէ նմա զամ
ասքինութիւն եւ զիմաստութիւն.
Այ ասացէր մեզ հայրն. յաժմոնն
կենեցեն. որք առաջնոյդ ի
սինեակն չերին եթէ եր յե
պիսկոպոս ոմն կին. պատնէին. եւ մե
ծատուն յոյժ առոք մտանէին
ի շխանք. եւ մեծ ամենայն մայն.
եւ յաւուր միում տանի. զղչացաւ
եւ գնաց յեկեղեցին. խոկ սար
կաւագն. որպէս հապան դրան
եկեղեցւոյն. արգել չնա
մտանել յեկեղեցին. եւ ասէր ոչ
ես ...... մտանել այ
որ. խառնարդ այ. յանդի պեղծ
ես. խոկ մինչ կռուէին. ՃՅ մեա
նս. վնայսորիկ լուեալ եպիսկո
պոսն զղչմանս նշ. եւ ել տան
ասէ ցնա կինն. ոչ թոյլ տային
մտանել յեկեղեցին. սարկա
ւագս այս. Ասէ ցնա եպիսկո
պոսն. ոչէ արժան մտանել ըղ
դաս. քանզի անըրես. խակնա
զղջացեալ արտասուեաց. եւ ասէ
ցեպիսկոպոսն. յայսմհետէ. այլ
ոչ եւս պոռնկիմ. ասէ ցնա եպիս
կոպոսն. եթէ բերես զամ ինչս
քո առ. ստուգիւ գիտացից
զի այլ ոչ եւս պոռնկիս. խակ
նա մուծաքէս առաջ զամ զոր
ունէր նմա եպիսկոպոսն. եւ
բեր զինչս իւր զոր ունէր. եւ
առն եպիսկոպոսն. ցարկաւ
ագն իւր. վառեցէք հուր մէջ
եկեղեցւոյն. եւնոցա լուցին. ՀԸ

նոց մեծ և տայս ամենեցիւն · առ-
զամ ինչ քո · Եղբարն վճռեալ ի
հօրն այն · Ձեռնամբ քո · Եւ նա յա-
ւար այնպէս · Եղամբընեցիջեալ · ի
հնոցին յայնմիկ · Ձեռամբ իւրով
եողբալով ամեր եթէ աշխար-
հիս յայսմիկ · այսպէս ասաց-
հեալ ինձ · այլա զի ոչ լինելոց
իցէ ինձ ինչ առնել յառաջ իմոցն և
կամ ի հօրն անշէջ · Եղիայնպէս
մտեալ յէկեղեցին · Եւ յայնժամ հե-
տե սատացաւ կեանս ամ և հանգոյ
ցոյ Եղի տապալեալ · Բ որոյ ո
արտիւ զանցեալ մեղաց և եղև
անօթ ընտիր հայ ցոյ ·

Սնաց հայրն ղունգինոս թէ
պահքն խոնարհեն զմարմին և
ողջնութիւն արբեցմունս · իսկ հան
դարտութիւն բերէ զողբս · Եղբ
եարտասուք մկրտէ · Եւ լուսաւո
րէ զմարմին եանն մեղս առնէ ·
Ետու զի ունէր ինքն հայրն ղուն
գինոս զշնորհս յոյժ յաղօթս և
ի պայծառս իւր · Եւ յառաջ միով ա-
մէ գնա աշակերտն իւր · այսպէ-
սի ինչ էցէ · հայր կարգ և կանոն
հոգևոր կնոջ ասացէ · կրօնաւոր
յաղօթս իւր · Եւ եկն ցնա ծերն
որդեակ աստղեալ կնոջ · զոր
կամի տէ · զիստեղ ծանօթ զմարմի
ոչ գիլեացցէ · Եւ ողբասցէ այլ ա
րար զինդ ասացէ · Եւ ուրախասցի
և փառաւորեսցէ զարարիչն իւր
Ընդերձակաց դասուցն · այլ
յորժամ տիրէ ազգեղբն և անկա
մարդն յանցանս յայնմ հետե
դատեղեն մս լալ և ողբալ · իսկ
ուր մեղք ոչինչ · անդ և ոչ ողբս
պիտոյ լինիցին ·

Ձ արցին եղբարք ոմանք · ցհայ
րն մակարի եգիպտացին և աս
ացեն · Տէր հայր խրատեա՛ զմեզ
եիմաշակերտն · Մարդիկք սրտակե-
ցամարբեալ կան · Եւ ասէ ցնա ծե-
րն · փայտ որով յարգարեն մշտ
զհուր · Եթէ դալարիցէ · Եւ եթէ
չոր մաշեսցի նհրոյն · այսպէս իցէ
մարդ · Եթէ սրբեսցէ զմիտս
իւր

ՎԱՍՆ ԶՂՋՈՒԹԵԱՆ

իւր ահիւնոյքանդի այնահ տ-
ռե զմարդ մեղօք դռանէր և կամար
մին նր ·

Պատուիրեալ էր ծերն ծեր-
լերինն առ հայրն մակարի · իս
կիտէ · Եւ ասեն ոչ զի ես աշխա
տեցի այս բազում ժողովեա-
ալ ազգեմբ զբեզ · եկ առ մեզ ղն
և արժանի եղիցուք տեսոյ · Թէ
քո յառաջ քան զգնալն առ ՟Տր
յարեաւ հայրն մակար · Եւ գնաց
առնա իյծառն և ժողովեցան
ամ բազմութիւն առնա և աղաչէ
որ զի հայր ասասցէ նր բանս
կենաց · Իսկ նա իբրև ետես
զնո ելաւս զայս ասէ լացէ
եղբարք · և հոսեսցեն աչք ձեր
զհոսանս արտասուաց նախքան
զեզ անցեալն մեր աստի և գնալ
յերկիրն այն · ուրոչ օգտեսս
ցեն մեզ ողբ ք և արտասուք · այլ
և հուրկիզանօղս պատահէ մեզ
եողբաց յոյժ ամ բազմութիւն ·
Եանկան ամէն իմ երեսաց իւր
եանց և ասէն աղօթէ ա վմեր
հայր ·

Սաց հայրն պամբոյ ոսես
այսկէնոյ հօրն մակարիոսի ·
եթէ ասէր երբեմն ծերն · եւ
թէ մինչ մնաւնե եւ կարծեցի
զնախիրս · զայլոց մանկանց · և
գնացեալ նբ թուզս գողացան
և խիժախտեն նբ · անկաւ ինձ ցա
նե թուզ մի · եկերեալ կերայ
զայն · եղն դեռևս իբրև յիշեմ
զայն ողբամ յոյժ ·

Սաց հայրն մակարիոս · եթէ
երթայի երբեմն յանապատն
եգտի անկեալ · Եւ չորաց եալ
գլուխ մարդոյ · Եւ նստա մեր
ձ ... եւ ասեմ ցնա · դու ով ես
իսկ նա պատասխանի ետ նա
ս ցիս · Եւ եի քահանայապետ
կռոց հեթանոսաց · որ բնա
կեալ էին անդ · իսկ դու ես հո
գևոր հայրն մակար · զի յոր
ժամ աղօթես դու մա հոգւոց
ոց իշխանեն · ամէնուն փոքր
մի ·

ւյ. հանգիստ եւ մխիթարութիւն.
սաւ ցնա ծերունոյն՝ ոչ եւ կամ ուղի
ցն. մխիթարութիւն այն եւ կամ
ապէն տանջանացն. սաւ ցնա գը
րութիւն այն ոգւոց բարձեալ էր
կինք. եւ խաւսէր ընդ իր. այնչափ խո
րագոյնն. յերկրէ տեղիցն ուր
մեք դատապարտեալ կամք. եւ զի
կամք յոտից մինչեւ ցգագաթանց
թաղեալ ի հուրն անշէջ. եւ ոչ
գոյ առ. հնար տեսանել զնա
բնաւ միմեանց այլ իւրաքանչիւր
իւրն հայի ի թիկունս ընկերին
իւրոյ. եւ զի՛ խաւսար յայժ. իսկ
իբրեւ տեսանես դու աղօթել
վս՟ մեր. յայնժամ փոքր մի տե
սանեմք զերեսս միմեանց. եւ
այնէ մխիթարութիւն. եւ յայնմ
աւրհ ողբայր եւ ասէր. վայ աւ
ուրն այնորիկ. յորում ծնաւ
մարդ : Լուեալ զնա մակարի. եւ
այլ ինչ դժնդակագոյնք տանջանք ու
րեք քան զայն յորում էք դուք.
սաւ ցնա գլուխն այն. Ե՛ւ այլ
ինչ խստագոյն եւս տանջանք. ի
ներքոյ քան զմեզ : Լուեալ ցնա
ծերն. եւ ոյք եղեւ ի բանն իմմա-
ձաւս ցնա գլուխն. մեք որ զան
գէտս այ փոքր մի ողորմեցիմք
ինմանէ. իսկ որք գիտէին զած.
եւ ուրացան զնա. եւ ոչ քա ինքեանց
մեր իցեն. եւ առեալ ծերոյն ող
գլուխն զայն թաղեաց յերկիր
ել հայից ոմն եղբարց ցհայրն
մովսէս. եւ ասէ զի՞նչ պարտիցէ
առնել մարդոյ յամ մխորհնութիւն
որ գայցէն ի վր նր. եւ կամ յամ
խորհրդոց թշնամոյն որ անկա
նի ի միտս նր. Լուեալ զնա ծերն
անկանել եւ լալ պարտէ առաջի
այ որպ զի օգնեսցէ եւ փրկեսցէ
զնա. եւ թէ զ յս արասցէ փոյթ
դադարեսցէ հանգիստ. եթէ զբղձմու
թե. եւ իմաստութե աղօթեսցէ
որպ եւ գրեալ է. ոչ երկնչայցեմ ի
բիւրուց զօրաց ինքեանց. եւ
թէ զինչ արասցէ ինձ մարդ. զի
գու ամ մեռելոց. եւ որ քան յաղ
թէ

ԳԼՈՒԽ ՉՈՐՈՐԴ

Թէ ասցուք իմար մնականան ախտից
յուղ գործեցուք. յողբ ալոյ
ենկանելոյ. մինչեւ հասանել ի
ցեմք յողբոյն յաւիտենից.
Իմնէ ասէ արտասուօք առա
ցի մարդ պատուականութե. եւ զի
արտասուօք առնոս զթողու
թի մեղաց. իսկ մինչ ողբ ասցես
մ՛ բարձացուսցես զձայնն հա
ռաչանաց քոց. եւ զիմ՛ զխոստո
ցէ ձայնգո թէ զի՞նչ գործես
ցէ ալքը. եւ յս յայտնիս զի
ձախ կոչի ամբարտաւանութի.
Եղբայր ոմն եհարց ցհայրն
մատոյի եւ ասէ տաս ինձ բան
ինչ : Լուեալ զնա ծերն զամ
հոգատականութի յամբանի հաս
ցես իբրեւ. եւ ողբասցես եւ լաց
ցես զիմ երձեալ վաղճանն.
Եւ եղբեն ամ հայրն մակարիոս ի
նիտոյ. եւ գնաց իլեառն անիս
կեալ անդ. եւ պատուիրեաց վար
դապետին մարկոսի. ի բդմամբ
մայրն մարկոսի ոպ զհատաղես
ցէ զորդն իւր. զինչ կեալսե
րէ զնա եւ փրկէ նաւ յինքն զ
մախաղիւր էքանդ ծերոյն. եւ
կամէր զնալ եւ եմուտ իւցին
համբաւրել ծերին եւ դնալ. եւ
վ զվաղաւկի կալաւ զնա որդ
եւ ոչէր անդի. եւ ոչ գնաց իսկ ա
մօր իւրոյ :

Եղբեր եղբէ ամ հայրն աբիմէ
յեգիպտոսի. եւ տես զկին ոմն
զենատէր մերձ իգերեզմանին
եւ լայր դառնապէս. եւ ասէ առ
նէթէ տեսցէ զամ զնա մունս աչ
խարհի. ձնձեղիլ ունէր արարչ.
մամանեկօ՛ առ որ ինե լալ ար
ակզիողբ արդեմ չա զմէ ղախ. ը.
զիողբ նէկին չահս անի. մի զի
աչխատեալ գործեւ զբ արխա
եւերկրորդ զիալահն զգործ իւր
եղիան. Լուաց հայրն ա
հակ. եթէ նուաւ եղբե ամ առ
հօրն աբիմէնի եւ ա յափչտակե
զաւ մօոք. եւ զինունեն բարձա
համարձակութի առնա. եւ

ճնը
ի նորեցի սան. ինձ թեուր
ի նորեցն սան. կոյր մոտք. խոկ
յանկարծակի. այ կոյր մտօք. խոկ
նա մինչ. բռնադատեցաւ ի
նեն. սան խոնարհութք իմին
սնդուր եւ սնուցանոյր մէ տօ
ծցն. մարխամ կոյր աղխային
եւ այր. եւ ոսկան ցեմոց սյս
պես լայի.

Երգք այր ովս եւ հայրց ցհայրն
պսին եւ սան զինչ արարից
ովհայր. եղեն ցնա ծերն
ջորէամ մյց արար մի եկո
գիտաց զինչ. այլ զինչ հոգաս
ցուք մեզ. ոչ մեկցայրն ըզ
մեղամերհոգասցուք ով հայրս
ամի. եւ բն. մացուք խանձ
անկս մեր. ծնացուք եյիշես
ցուք զմեղս մեր. եւ ացցուք
ոտսսզի մի այ մեզ եմ ան օգ
նեայէ մեզ.

Երանելին սեթանեաս արհի ն
պխսկոպոսն. ազնկանդրոս
դպուշեաց զհայրն պամբոյ. մի
թէ ինգրեսնեսնսն. յազեկսանդ
րեայ եկիրաս եր. եսնես կին մի
պոռնիկ սնգր եւ ակաու լաւ
հարցանեմն զնա ոչ անասն
եւ. եթե ոնիր ոզնաս հայր.
Ենայ սան լսմ վս ենկաց
պյստժառաց. դիմ կոր սան սմ
հոգւոյ նոյ. ենզկորոց վնմ
յամ. զեռյաւ նեյամս փոյթ այն
ջայի հանձոյ. ինեւ մի. որչ սա
ռանի սա փոյթ հանձոյ Սնեւ
մարդկան.

Սասց հայրն աղոս իգաք
աղմոյ թարեսայ. կամ մինչեւ ըզ
դաշանոյ իմ վս այսորիկ լամ
մեղս առաջի այ. ոմ զինծ
հանգի զիս իսմաէ.

Հրանեւ եղեն մի հայրն սխս
զանե. ըեդբարց ամանց. եւ սա
նայ եղեւ ի վասմեցուն. եւ ան
նաե իմի եղեւ սայ իւրոց. եւ
կարւ արձակ ժամս անկեւսր
եւ բրեւ յարնաւ լայր ուժգին
եւ անկեալ եղեւ սրան առաջի
նր. եւ սանձ զին քոզ հայր. ա
մս

ԱՍԱՅՆ ՕՂՋՈՒԹԵԱՆ
սա մեզ. ի սկզբան լայր լռու. թէ
ծակ մինչ բռնադատեցին զնա
յոյժ սան. եւ աճապարեց սնա յայ
չարակեաց եղե եզիսւ սի. բա
գուռ կրծաւորս վկերթ այնի ի
յանեզանս. եւ աշխ արհականք.
զինեւանեին. յարաայութին այ.
եղան զի ողբայր ծնեն. իմս
այսորիկ. եւ ոչ կամեր նեւանեւ
խանձի կե իբրմէ. խակ եթե ի
հարկե դիպեր եւ աննեւարսա
գս ծանկեր զաչս իւր. կյնեղ
զաւ իւրոյ եւ ասեր. զինչ մի
ուզն իմ մեսանել զայս
խաղանելի եսն չահ.

Երգք այր ոմն եւ հայրս ցհայրն
սիլուանոս եւ սան զինչ արա
րից ով հայր. եւ ոմ ստացից
զզղջումն. զի յոյժ պատերազ
մին ընդ ձանձրութի. եւ բռն
եւ մինչ յաննեմ յաղոթս եւ ի
չերայն. յուսակ եղեալ սուրբ
պաշտամանց. եւ բրդով սադմն
սել ոչ կարեմ. եւ կարեմ յա
ղթել զոռն եղծութին իմ
եղեւ զնա ծերն ըզպարսն սա
ձայնիւ երգել եւ ասե յաղթեալ
եւ երգս երգել ան անձինն.
պատճառան սմբ արաւ անձն
թէ. եւ անձնութի ըզ սանն ա
երգեմ. եւն ոչ երգե. իմ
բուռս ցայսմ եմ ոչ. եզի
ձայնիւ երգել զաղօթս. խոր
հեցուցանե զսիրտս. եւ իւր
արե զմտս. եւ չթողուցանեն
ըզ իմ եմ ոչ. Սրբեթե կա
մս սուրբ զնոյն եղարուս
թոյ եւ եղաց ձեռ մերո եւ
ձայնս. եկորեալ կացցես ա
ռաջի այ անհնել աղօթս բե
րան ըս սադմանեցէ. ան մը
ռունչս. ինկ մեռաց զզօրու
թն բանին ըննեցէ. եզի
զիմա. զի առաջի այ կաս.
որ քննոցէ սրտից եւ խորհր
դոց. եյորժամ յարիցես ի բը
նոյն. նախքան զամ փառաւ
որեսցե բերան քո զած. եմի
սա

ուածային ակացիս · իմաստութեա
այլ եւ լցեալ առատաքոյ · անձնէկի
քո · եւ լցեալ ացիս փառքումն ասելով
Ջհայր մեր որ յերկինս · եւ մե
ծաւ մաւտ խաւսին քո · եւ քանկա
ցես լիանոն քո հեղ ձայնիւ ·
եւ հաւասանօք սրտի · եւ յինչն ա
ցեն զմեղացն · եւ զդատաստանն
ահապին · յոր քննելոց եսս ·
եւ ահ եղջայրն են ո՞վ հայր ·
յորմէ հետե կրօնաւոր լեալ եմ
զաստուածս · եւ զկանոն իմ խղճ
ութ ձայնից երգով կատարեմ
եւ հեա գնա ծերն · վս այնորիկ
փախչին յինէն · զզեղութի եւ ողբ
այլ մինչեւ դու զսբ · եւ զնոր ա
նել իհարքն թե ոչ զեղծութեան
եւ ան ու սմուռքին · եւ ինչ
զխոսելին · բայց փորքինչ բանա
գրոց · եւ զձայն · եւ զնումս զի
տելին բնա · եւ ոչ դյուսաւորս
արփիանական փայլեցին աշխար
հի վկայեն բանից իմոյ հայրն
աօղոս եւ հայրն անտոն · եւ պօղ
պատրաստն · եւ պամբոյ · եւ սարա
փոն · եւ այլ սմ հարքն · որք եղք
մեռեալս յարուցանելին · եւ զդ
դեւս հանէին · Ոյք արդարձայն
երգով եւ յիմնութ · յեղանա
կոք առնելով · այլ զերմ աղօ
թիւք · եւ աննմայն եղխաւօք ·
եւ արտասուօք զինչ ձայն երգոց
փրկեն զմարդ այլ երկինքն այ ·
եւ պաշտանութի աստուածո
նաց նմ · քանզի ձայ · նց բարձ
րութի գրեալ մա · յանդուգնդս
բնկղմեաց · ոչ ձայն եղեղծու կա
այլ եղկրօնաւորս խոստմնեն
թեա · եւ իբ ազդում անդամ անկրօ
թեա ցնգեաց լուսաւորելն
պատուամունք եւ ձայնք աշխա
րհականաց եկեղեցեաց · զի
վս այնորիկ ծաղրեն [illegible] ·
չեա զեր ազդամ դասուն եր
նաւորաց · եւ ոչ զերա թեզօթ
ձայն գոչեն · այլ իւր դասն ա
սէ · աղէ ... անուրապար ·
իսկ երկրորդ դասն ասեն սբ

սբ

ԳԼՈՒԽ ՉՈՐՈՐԴ

սբ սբ տր զօրութեց · իսկ
երրորդն ասեն · ահլէ փառք
տն բարեբանեալ իւրում · եւ դու
ո՞վ որդեակ յանձն առցես ա
զգի խոնարհութեն · եւ զգու
շացոյ զանձն քո · եւ պահես զզ
պատուէրս քո իժամու աղօթից ·
եւ ո՞ւրք կանացեսս · որ դուք ցա
նկեր գքեղ · իբր թէ իմաստ
ուն · եւ զխոսունես · եւ վար
դապետեցես · այլ լեր դուխո
նարհ եւ անմեղ · եւ ոչ քեզ զան
զղջութեան սմ առաքինութեա ·
Ասեին վս հօրն սրապիոնի ·
եթէ այնպես սէին կեանս նր
իբրեւ զբազնոյ մնոյ · զինչ բե
նայ աստացաւ · ինչ իսատացու
ածոց · երկրի եւ ոչ բնակեցաւ
իսկ նէկի երբեք այլ զի եզե
ցեալ խորհ ինչ եւ աւ ետա
րանի ժո քրիկ ունելով իժե
ւին · եւ այնպէս չիէր իբրեւ
զանմարմին · եւ բազում ան
գամ գտին զնա · զինասէր ի
ձայնապարհին · արտաքոյ շէ
նին · եւ լայր դառնապէս ·
մինչ հարցանէին որք անդ սա
նեինն · զի՞ր այդպէս որդբաս
այրդու · եւ նա պատասխա
նէր եւ ասէր · տրն իմ · առան
դեաց ինձ ինչս բազում ·
եւ իմ կորուսանել · զայն տա
րեալ իմ զի հանդերձ [illegible]
տանջել զիս · իսկ մինչ լը
սեին զայս Ճանապարհորդ
քն · կարծէին եթէ ոսկի եւ
զինչս ասէ · երկնկենուին նը
մա հաց եւ ասեին · առեալ կե
րիցես զայդ եղբայր · եւ զմ
ծութիւն քո կորուսեր · կա
րօղէ սծ տալ քեզ եւ ծերն ա
սէր ամէն ·

Նսայց ծերն · մեծ Ճգնութե
եւ աշխատանս ունէին · քն առա
ջին ան այնք որք գիտեն ազն
սծ · իսկ յետոյ պտանեն
խնդութի անպատմելի · եւ լի
նի այնպես · ոչ զայն որպես

Բա

ԺԴ. լուցանէ զհուր. և
եղաւ արտասուօքն հարբեալ ի
ծխոյն. և աչաւ վառեսցեն զդ
հուր. և զղամէ աբս ի՞րբանց
այսպես ս ղեցին և այնք որկա
րոյին նոյ. և ամն այնին սիրոյն
ոխ եփրեալէ. եթէ ամն. մեր
հուր ծախիցէ. և պարտէ մեզ
վերանալին զայն. և զտէփել ի
հորն վառել խեզ բազում
աշխատութե. և վաստակօք
արտասուաց զելուսնորեա
ցե զմեզ.

Ասաց հայրն խակերիբաս տիե
արասցէ զգիշեր կրօնաւորն
արթուն հսկելով յաղօթս.
և խոցոտեսցէ զմիտս և զհոգի
ի. և հոսեսցէ զհեղեղս ար
տասուաց մինչև ձգեսցէ յին
քն յերկնից զողորմութիւնս յա
ւէլն. երբեմն եղբայր ոմն ստ
հայրն փիլիպ. և ունէր ընդ
ենքն այլ գեղեցիկս. և ասէ
ցծերն. ասա մեզ զբանս կե
նաց հայր. իսկ ծերն լռեաց
... աշխր գիտէր եղբայրն. և ա
սէր ցծերն. հայր ասա մեզ
բան. ասէ նմա ծերն. բան
կամիք զի լուիցէք. և նորա
ասեն այո. ասէ ցնա ծերն
արդ ոչ գոյ բան առ սա
... ի ժամանակին. մինչ
հարցանէին ինեզ այլք ծերոցն
և առնէին զասացեալսն. ինո
ցանէ տայրն. բանս ծերոցն
եթէ զինչ ասասցեն. իսկ
արդ այժմ բան զի հարցանեն
և ոչ առնեն. զոր ասեն երթայ
ամ. զշնորհս ծերոցն բանս
անտի. և ոչ գտանեն զինչ ա
սասցեն. վս այսորիկ զհոյոց
գործէ. էլա յուծավ զայսեղ
բարբ լռեցին. և հառաչելով
ասեն. աղօթեա վս մեր հայր
սբ.

Ասէին վս հօրն օրի. և հօրն
թեոդորի. եթէ արարինկաւ
զծ ծածկեսցեն զամենակս իւր
եա

ԱՂԱՄՆ ՕՒՆՉՍ ԹԵՍԻ.
եանց. և տեղա ասէն կմիմեանս
արդ եթէ նայեսցի ամ. իսկ
ասանել զմեզ սեմեր արասցուք.
և այսպէս ողբացին երկոքեան
և զի թողէալ ամենեն զհաւն ի
սորակ. հնայինն ինորաքանչիւր
իսենեսակս իւր.

Մերձ առ ծերոմն բնակեր այլ
եղբայր ծոյլ. իջանս կրօնաւո
րականս. ևս մինչհանդերձեա
լեր եւ անել յերկինս. նստեալ
առնա մերձ ոմանք. ի հարց ան
տի. և տեսանէին զայս զխուբա
խութե և անվիչտ եւ անէր ի
մարմնոյն. և զի կամէր չահեցու
ցանել զեղբայրսն. ասէ ցնա
ծերն հաւատա եղբայր ամե
նեքեան ձանաչեմք զքեզ. զի ոչ
փոյթ եւ խր իմաստութե սեպէս ար
այժմ յօժարութե և ուրախու
թե. եւ անես ասա. ... եղ
բայրն ցծերն. հաւատա հայր
զի զայդ արդար ասացեր. այլ
յորժամ հեծեմ. եղե կրօնաւորս
ոյ. յիշեմ եթէ դատեցի ես ըզ
մարդ. և ոչ ... եթէ կռուեցի
հաշտեցի առաջամայն. ընա և
արդ կամիմ ասել ամ. եթէ դու
ասացեր մի եթէ մի դատեք և
ոչ դատիցիք. թողէք և թողցին ձեզ
ասէ ցնա ծերն. խաղաղութի
ն քեզ որդեակ. զի առաւել աշ
խատանաց կեցեր. Դ... ա
սաց ե՞ր ոմն եղբայր. որբ ընա
կեր. ... ...

զոր լսեա ի գրոցն ։ Իսկ ծե
րոյն արարեալ աղօթս ի վերայ նորա
և արձակեաց զնա ։

Գնացաք երբեմն․ ի կոնդակն ա
ղեկսանդրոյ․ որ մերձ էր իջանե
լն իբր ութսն մղոնաւ․ և իբրև
դիպեցաք․ հօրն Թէոդորէի
առն ճգնաւորի և համբերողի․
որ և լի էր ամենայն շնորհօք․
Նա պատմեաց մեզ զայս․ եթէ
եղբայր ոմն բնակէր ի սենեակս
որում էր շնորհ ազգզմանն ի միում
աւուր դիպեցան մատուցանել
զոհ մի․ և ոտս աւանն մատեան ..
բերեալ տարտասուս աչօք բա եկեալ
պայսամս խնդրէր թէ այս մնջանեամն
հուրսն ․ և սողոսկեաց մերձ
ալեօրկատարմամբն իմոյ․ Եւ զայս
իբրև մտածեր առ․ աւել բազմա
նայր հոսանս արտասուաց
իւրոց ։ Իսկ նա իբրև տեսա
ներ յաւելեալ զարտասուսն ըղ
նոյն մտածեր և բազմանայր
յոյժ ողբ․ և այսպէս ողբայր
զօր հանապազ ։ Իսկ մեր հար
ցեալ զնա․ այն բանն է․ եթէ
ասա մեզ․ հայր երբեմն դիպեր
քար յինքենէ․ զանարտասուս
ձեռբեմն նոյ աշխատանօք
դան․ և ձեռն առ արտասուքն
նմանէ ձմեռնայինն անձրևոյ․ և
կրօնաւորն նմանէ մշակի և պատ
առ այնոցիկ որք դայցեն իմաստ
կութիւ․ կրօնաւորական ոչ զի
մի ինչ տուժեացի ըստ ունայն․ և
կորուսցէ յանձրևոյն յայն․ այլ
զամ արկցէ յարտորայս իւր ճրա
մարիտ ամենք զորդեակս զկե
նի բազում անգամ ոչ զիմ ոյ
առ որ բանձրև յաղթեսցէ․ զանձ
րև բոլորամբն․ և լինու զօրայս
ամ բարութեն․ նզպատուղս պատ
տիզաց․ և այգեաց և անդոց և
պարտէզ զզուչանալ ժամու և
աւուրն յայնմիկ․ զի յորժամ
գայցէ սիրով և խութով աղօ
թեսցուք զած ինձ․ զիւրոյ զի
անձն ելցէ դոծն գոցուք այն
ամ

ԳԼՈՒԽ ՉՈՐՐՈՐԴ

պիսի ժամ անձրևն փրկութե
հոգւոյն ։ Իսկ մեք հարցաք
զծերն ․ եթէ ուր պահեսցէ ․ ոք
զգուշին յորժամ եկեսցէ․ և
ծերն ասէ յորժամ գայցէ զձիղ
խորհրդեալ․ մի առնոյ զմտա
ցեա խմարդկանէ ․ խժամն այնա
ուրն յայնմիկ․ և պահեա զքո
վայնքո․ և զփակաւքո․ և մի ցրոա
եսցի ինչ․ և մի պարապեսցես
աղօթելոյ․ և կամ ընթեռնուլ
գիրս․ այլ մինչ դան ողբք․ և
արտօսր զնա միայն արասցես․
Նոյ և ինքն զնոյն ուսուցն մեզ
զգործն որք զօրացուցանեն զմ
նա․ և որք խափանեն և ամփոփեն ։
Եւ զի ասաց ծերն մեզ զայս
ինչ զրոյցս եթէ տեսանէի ես
եղբայրս․ որ նստէր ի սենեկի
իւրում և հիւսէր զմիրս․ ար
մաւոյն․ և հոսեցին յաչաց նո
արտօսր իբրև զվտակս զետոց
եյորժամ յառնէր յաղօթս զա
զարէին արտասուքն․ և մինչ
նստէր իգործել․ զծերն բղխե
ին այսպէս ևյնթերցուածն զբոց
ընթեր և իզալ արտասուացն․
մինչ առնոյր զգիրս զաղարէին
արտօսրն․ և նոյ ասէ բարւոք
ասացին հարքն եթէ ողբ վար
դապետէ․ և նոյ ուսուցանէ
մարդոյ զամ ինչ որ շահաւոր է նմա․
Դարձեալ պատմեաց մեզ ծերն․ ե
թէ եղբայր ոմն կամեցաւ հե
ռանալ յաշխարհէ․ և կրօնաւո
րիլ․ և խափանէր զնա մայր իւր
ոնալ․ իսկնա կոչէր և ասէր ցմ
մայր իւր․ արձակեա զիս զի կա
միմ կեցուցանել զանձն իմ․ և
իբրև բազում անգամ բռնա
դատեաց զմայրն․ և ոչ թողու ե
զնա․ և իբրև ոչ կարացայ թող
արձակէ այզնան լսարեանարձակ
եղև ծեր այլ ծուլութիւն
ըեաց զաւուրս իւր ․ և ամուսն
մայրն եր ձգկնի ժամուց ․ ինչ
հիւանդացաւ ․ և նազմահկաւա
ցաւ սաստ․ մինչև թողեալ եղև
ի բա

ր՟յ զհկաց ևիբրև դժար եղե
յափշտակեցաւ մտօք· և եղա
գինքն ի տանջանս լեալ և տես
անէ և զմայրն իւր ը՟ տանջելոցն
դատապարտեալ· և իբրև ետես
նա զորդին իւր անդ եկեալ
հիացաւ և ասէ· զինչ իցէ այս
որդեակ և դու աստ անկեալ ես· և
ուր իցեն բանք քո· զոր ասա
ցեր ցիս· եթէ կեցուցանելի կա
միմ զհոգի իմ· և յորժ աւանդեալ
եղև ը՟ այնոսիկ եղբայրն և գո
մարեալ ոչ գիտէր թէ զինչ պա
տասխանի արասցէ և այսպէս լռեաց
այլ ձայն որ ասէր թէ առէք ըզ
սա աստի· զի առ այլ ոմն ծերա
ռաքեցաք զձեզ յայս ինչ վանս
որոյ անուն նորայն և սորայն մի
ենոյնէ : իսկ զկնի այսր ետես
լեալ եկն· ի միտս իւր եղբայրն
և պատմեաց զայս ամ՟· որոց էին
անդ : իսկ իսկս ստուգելոյ ըզ
տեսիլն· առաքեցին զեղբայր ո
մն· ի վանս յայն առ այն ծեր· զի
տեսցէ եթէ փաղձանեալ իցէ· և
իբրև գնաց առաքեալն եղբայր
դտաւ այնպէս որպէս տեսիլն ասաց
Եւ իբրև ողջացաւ եղբայրն առ
գելեաց զինքն ի խցին ուրեմն
և նստեալ անդ հոգայր զփրկու
թիւն անձին իւրոյ լայր և ողբայր
անդադար· և պապաշխարէր զա
ւուրսն անցեալ հեղգութեան· և
զի այն քանի ին զեղջ և ողբ նր՟
մինչ զի բազումք աղաչէին զնա
եթէ փոքր ինչ հանգիցես եղ
բայր ի կոծոյդ· զի մի յիմարես
ցիս· այլ նա ոչ կամեցաւ առնել
զայն այլ կոծէր և ասէր· եթէ
զնախատինս մօր իմոյ ոչ կարացի
բառնալ· որ չափ և ստուեր ոչ
կարացից բառնալ զնախատինսն
քի՟· և հրեշտակացն ի բոցոյ յա
ւուրն դատաստանի :

Ասաց դր՟ ծերն· եթէ եր հե
նար մեռանել մարդոյ յետ յարու
թեան և մեկնելոյ· հոգւոյն ի մարմ
նոյն ապա յերկրորդ գալստեանն
ջի

քի մի անկանայն մեռանէր· ամ՟
երկրածին· յահեն և երկիւղէն
և ի դողմանցն· որ լինելոցն
յայնժամ· բան զի տեսանելին·
երկինք բացեալ· և ամենեքեան
զօրութիւ՟ և հանդուրժելի·
և անթիւ գնդացն հրեշտակաց
ենդիցին անդ ամենայն մարդ
կան յադամայ մինչև ի վախճան
աշխարհի եղեալս· և այսպէս
պարտէ զանձանց փարել զխման
համարս տալոց է մեզ անդ :

Եղբայր ոմն եհարց ծերոյն և
ասէ· որպէս եկեսցէ երկիւղն այ
ի մարդն· և ծերն ասէ· եթէ ու
նիցի մարդ խոնարհութիւն և ան
ընչութիւն· և ոչ դատեսցէ զոք·
յայնժամ գայ երկիւղն այ յանձն
այն :

Եղբայր ոմն եկն առ ծերն և ա
սէ ցնա· ընդէ՞ր սիրտ իմ խիստ է
հայր· և ոչ երկնչիմ յայ : լուե
ցնա ծերն· եթէ կալցի մարդ
զարհամարհանսն· անձին իմոյ
այնպիսին ստանայ զերկիւղն
այ : Եւ եղբայրն ասէ· զի՞նչ
է արհամարհութիւն· ասէ ընդ նմա
ծերն· այնէ զի յամ՟ գործս
իւր նախատեսցէ մարդ զինքն
և ասասցէ· քանզի չերես եղկե
լի եղկելոյս ստուգելի աթոռոյն
քի· և զինչ ունիս ը՟ մարդոյ· և
թէ կալցէ· իմաստ նր՟· այսպիսի
խորհուրդ· ստանայ զերկիւղն
այ :

Ասեն վասն ծերոյն զեղբայրն· զի
ծիծաղեցաւ· ասէ ցնա ի մէջ երկ
նի և երկրի ամ՟ս քեզ պատաս
խանի տալ· և ամ՟ գործոց զորս
բարիս իկե անն քո· և դու ծի
ծաղի՞ս և՞ս :

Ասաց ծերն զորօրինակ չարու
թն ը՟ մեզ գայ· ոչ է և երթի
ցուք· և այսպէս արժանէ մեզ
զեղջ կարտասուս ը՟ մեզ ու
նել որ և զն ածցուք :

Ուստի՞ ի հարսանցն պատահե
մահ· և զինի բոպէ ժաման· դէ
ձէ

ձիւ եառ զհոգին իւր. եւ մեք հար
ցաք զնա եթէ զի՞նչ անսէր
հայր: իսկ նա պատմէր արտա
սուօք. եթէ լուա ձայն ողբոց.
եկողաց. որ ասէր անդադար.
վայ. վայ. վայս եկրօնաւորի այս
պէս պարտն լինել:

Երհարց եղբայր ոմն ցծերն եա
սէ. զիե զի լսարաքէ անձնիմ. ար
տասուաց. ոպ և հարքն վաղնաքն
ին եւչափանինձ եղտուարի մտոք
իմ. իսկ ծերն ասէ ցնա. որդիքն
իէլի. զքառասուն ամ լցեալ հա
ցին. մինն յերկիրն աւետեաց
ուր բնակեալ. ոչ երեկեան այլ
ի պատերազմողաց իւրեանց. այս
պէս եկամի ած. զի մինչ տըխ
րեցի անձն. եւ այնպէս մ. ցե յեր
կիրն կենդանեաց:

Եղբայր ոմն օտար. եւ յլծ եկն
եբնակեցաւ. իկոքու այրի. մինչ
իլեառն սինէատ. էր. իբրև եմուտ
ի նմա եգիտ անդ փոքր տախ
տակ ինչ գրեալ յեղբօրէն որ
նախ լեալ էր անդ. եզի էր գր
եալ այսպէս ինձ ի ա. մ. վաս սի
եմես. թեոդորե եվկայէ մ արդ
դու ուրիցես. զայս տախտակ
դներ առաջի իւր հանապազ եղ
բայրն այն. եւ ընթեռնոյր ըսքա
եալն եւ իբրև թէ մերձ գոլ.ա
սէր եթէ ուրիցես արդեօք.ո՞վ
մարդ որ ասէիր. թէ մերձեմ եվը
կայեմ արդ ուրիցես դու. եւ կամ
յորումաշխարհի. եւ ուրիցէ ձեռն
որ գրեաց զաա. եւ զայս ասէր
հանապազ օր. եւ յիշէր զմահ. եւ
եղբայր մինչ. եւ երձեռ աց ործն
նը գրիչն լեալ. եւ բերեալ առ
նայ մասնաղութ. եղբարքն զե
պատուիրեցին զինչ եւ գրեն. եւ
ին վարձանեալ եղև. եւ ոչ զր
եաց ինն ... այլ մի այն յիւրա
քանչ իւրուն զանուանսնց. որոց
էր մասնաղութն եզայսեւ ...
եւ. եթէ թողութի արժեէք եղ
բարք զի փոքր ինչ զ անս ույնե
լով իմ ուրեք. եւ լք այնորին ոչ
պար

ԳԼՈՒԽ ՉՈՐՐՈՐԴ

պարապեցայ գրել զպատասխանի ան
ձեր:

Մերձ առ սուրբնակեր այլ եղ
բայր եղիսեցի եւ իմում ու
ուր. զնալ խորհէր. իքաղաքն
եասէր ցգրիչն եղբայր արտա
ցես սէր եղբայր. եւ յանձն առ
ցես զպատուզիմ մինչեւ եկիցես
ասեցնա գրիչն. հաւատա ինձ
զի ոչ հեղգ անամիպահել.
որչափ կարօղիցն մ և իբրև կը
նաց եղբայրն ասէր գրիչն ցա
նձն իւր. ահա ո՞վ անձնիմ.
գտեր ժամ. զի պահեսցես և
գործեսցես զպատուէրն. և ըս
կսեալ եկաց ի կարգ աղօթիցն
յերեկորե մինչև ցառաւօտն:
Նարտասուօք եթաց զերկիր.
և այսպէս արար յառաւօտէ
մինչև ցառաւօտուն աւուրն.
եքանզի օրն ա կիրակի էր:

Եւ եկեալ ը երեկս եղբայրն
այն եգիտ զպատուէզն զիւաղ
րեալ եկիղեցեալ. յերրորդ
խոզիցն. եասէ ցնա. աձ թող
ցէ քեզ եղբայր. զի ոչ կզու
շացար պատուէզին իմոյ. իսկ
նայասէ հաւատա ինձ եղբայր
զի մարարի զոր եկարողութի
իմեր. եպահեցի զփոքր պար
տեզն զայն. իբր զիտացե. մեզ
պտուղ: Ասէ եղբայրն լը
եա հայր զի բովանդակն աւ
երեալ եքսնեալէ. Ասէ գը
րիչն գիտեմ. այլ հաւատամ
յած զի դ ըն է բուսուսցէ:

Ասէ ցնա եղբայրն. եկ ...
զեսցուք զնա: Ասէ ցնա գը
րիչն. գնա արդեօք ոռոգեա
զուն եփիչէ րի ոռոգեմս:

Եւ իբրև եղև եբաշտոնթի
տրտմեցաւ պարտիզպանն եա
սէ գրիչն. հաւատա եղբայր
էթէ ոչօգնեսցէ աձ ոչ եղ
մեզ բուր իսպառ ամի: Ասէ
գրիչն վայ մեզ. զի եթէ ըսմա
քեսցի աղբիւր սպառ ...
ոչ կարասցուք կեալ. այլ լա
ւամ

զամ սաէր · վս̄ արտասուաց և
անձին · իսկ սրնչ հանդէր
ձեւալեր մտանել · ի բանել ին
այն ճգնողաց գրիչն · աղա
չեաց զեղբայրն իւր · զեղիսե
ցին · և ասէ տրա առ եղբայր
և մի՛ ստացես ուսմբ · եթէ հիւ
անդէ · այլ ակացցես տախ այա
օր · եյորժամ մտանիմ · առդու
զգեշիմ · և տարեալ ընկեցա · յանտ
պատ տեղի զիկեր րիցն եղեալ գա
զանք անտառի · աթուշունքերն
նից · զիյոյժ մեղաց այ · ազիոչէ
արժան մարմնիմ թաղելոյ ի
գերեզմանի : Լուաւ ցնա եղ
բայրն եղիսեցին · հաւատա ինձ
եղբայր · զիյոյժ տրտմութնէ
ինձ առնել զայդ զոր ասես :
Լուաւ ցնա եղբայրն գրիչ մեղ
քդ այդ իվ̄ոիմ էզիցէ · ես ասաց
Ճայր պատասխանի այ · զինթէ
եուիցես ինձ ձարացես զայս
զոր պատուիրեմ քեզ · թէ կա
րիցեմ եսօգնեցից քեզ · և զայս
տացես. կատարես · ինմին
ժամու : Եւ եղբայրն արար զբ̄
բանն նր · և առեալ զմարմինն
տարեալ ընկեց յանապատ տե
ղի · և ուրն ակէաւեփն մրձեր
իբաղաքն բսան մղոնաւ · որ
կոչերմոտե մեր : Եւզկնի աւ
ուր երրորդի երեւեցաւ զբ
րիչն պատրիզապան եղբօրն
և ասէ · ամ̄ ողորմեցի քեզ եղ
բայր · ոպ̄ ես ու ինձ ողորմե
ցար · հաւատա զիյոյժ քարի
արար ինձ ամ̄ · ասկա այնորիկ
զի չթողեցաւ մարմնիմ · և ա
ռէ զիս տր ահո վս̄ մեծի խո
նարհութե քո · հրամայեաց ․
մեծին անտոնի · ընակիլ ըեզ · և
ես աղաչեցից զտ̄ր վս̄ քո · այլ
դու թողցես զայդ · և հոգա
ցես զքեւս այլ աարսէզնզի ի
ժամուն · յորում մեկնիցաւ հո
գիիմիմարմնոյ իմոյ · տեսանէի
դիւարտասուքիմ · չիջուցին ըզ
հուրն յորում մեղս ըթ աւցեսի ·
Եր

ՎԱՍՆ ՈՂՈՐՄՈՒԹԵԱՆ

Ներկայութեսզքաբք · մարմնաւորք
հրաժարեն ալք յաշխարհէ և
կրօնաւորք եղեն · և մտին ի
հնազանդութի հոգևոր վար
դապետի · իւե առն նիստրիոյ ·
և եմտծ երկոցունցն · շնորհա
զղջումն · և արտասուաց · յա
ուր միոջեմսիլ եռեա ծերն
իբր թեկային · երկոքեանն
յաղօթս և զիունենին · ի ձեռս
քարտեզն գրեալս · եւ ուանյ
ին զնն · արտասուոցիւ բեանց ·
իսկ միոյն նամակին գիրն
դի րոբար ընջեր · իսկ երկ
րորդին աշխատութբ · և զի
գետ ես երևեր · արմատ զր
բոյն · իվ̄ո պիտակին · ոպ̄ թէ
եփեալ միանաւ գրեալեր :
Եւ աղաչեաց ծերն զմր յայա
նել նմա զոռեսիլն · եթէ զինչ
իցէ · և երևեցաւ նմա հրեշտակ
այ · և ասէ պիտակքն այն զո
րծալ եղեն · երկոցունցն եղ
բարց : իսկ միոյն մեղանք
ջնջութեն · վս̄ այնորիկ դիւր
աւընջին · իսկ երկրորդին այն
խնեալ · պղծութբ · և զարշե
լի անխտակրութբ · պղծեցաւ
արտաքոյ բնոթեն · վս̄ այն
որիկ դժուարաւ ըջին · և արդ
պարտեսմա զիտաւոնել · ճգնե
սցի և աշխ աոնսցի յառաջի տ̄ու̄
և խոնարհեսցի յոյժ · Եւ յայնմ
հետէ սաէր ծերն ցեղբայրն
այն · աշխատեա եղբայր · զի
փեսալ մեղաւնաւ եզբեալ · և դբժ
ուարաւ ընջին այդ · յայա
նեաց զբանն զայն · ծերն եղ
բօրն · մինչև յօր մահուան իւր
ոյ ոպ̄ գիտի հայցէ ողորմու
թե եզյոյս ն̄ր :

Այլ ոմն ի հարանցն · բնակէր
յուայիթայս իստեղն որբերյի աւ
թից մ̄ք հորն · և առանձնանն ոմն
եղբայր · և ասէ ցնա · գժուա
րիմ · յոյժ յորժամ · առա
քեմ զեղբայրիմ · խապատու
րութե սրեք · Եւնայ սաէ

ցնանոյնպէս և այսր ժամ տարբեմ
ուրեմն զմպատաւ որիմ դժուա
րիմ և նաս իմ առդ րանն ու գիտեմ
և յոր ժամանեն ցխորհրդոց րդք
իմ. եթէ երբ գայցէ կղերայրն
և ես ասեմ ցնա. եթէ յառա
ջեալ եկեսցէ քան զնա. մտա
ծելես եղբայրն որ հրեշ
տակ էր. որդւոյն պահանջել
զհոգիդքո. զինչ այնօրեաս
յայնմ ժամու. և այսպէս կորն
ողջոյն. նստիմ առդրանն. և նայ
իմ ուզի խորհելով. պայծառ ող
բամ զմեղսիմ. և առաւ աղօթո
րոք եղբայր նախ եկեսցէ առ
ուսրեալ մէրինն եթէ նե
րինն։ Եւ շահեալ իմ նէ եղ
բայրն գնաց. և յայնմօրէ խոր
հէր ևնայ յայսպէս
Եղբայր ոմն փորձ կատարեր
զկարնոն իւր. մինչ ընդ այլ
ումեղքօր և յորդորեր յարբա
ուացն յոյժ մինչև բարձրեալ ա
ռամ. մնկանէր առուն մադմո
սին ինքն. նշանաւոր մեղ
դանց ոց զնա եղբայրն և ասէ
ասա ինձ. եթէ զինչ խորհի
դու յաղօթս. կեանս ինչ ար ոչ առ.
և նպատակ. նե ինքն իմ եղբայր
զիմինչ կամ յաղօթս. մինչ ա
ռաջի աչաց ունիմ. զդատաւո
րանն տէր. և զդատաւորն զայն.
և ես որպ զդատապարտեալ կամ
առաջի նորա մեծ զիւրն ասէ զ
մեղսիմ և ասէ ցիս ընդէր մեղ
ար զայս և ես եղկելիս զինչ
ունիմ. թէ զինչ պատասխանի
տաց. և զմ այնորիկ կա ինքն բե
րանիմ. և անկանի առուն մադմո
սին. իբրև բանոյ իմոյ այլ չեղո
հեա ինձ թողութի. զիկտ ան
կեմ զքեզ խաղաղութեն. և եթէ
կամիս իւ րաքանչ իւր իմնք
առաջին կատարեսցուք զկա
նոնն մեր։ Եւ ասէ ցնա եղբայրն
ոչ հայր մի եղիցի զիթէ այսո
ևես ոչխարքամ. այլ իբրև առ
ասնէմ զողջ ընու. նոյն ասա

ցեմ

ԳԼՈՒԽ ՉՈՐՈՐԴ
ցեմ անձին իմոյ. որպէս կատարեա
լն իշխեցաւ մեզ։ Եւ ծառա
յեմ զխոնարհութիւն ետ առ
Նմա տէր զօրէ եղբօր իւրոյ
Գ.նադոսի եղբայր առ ծեր
ոմն իբրև նակր խնդս. աղաչէր
զնա և ասէր. մրա ինձ առ բանս
այ ինձ հայր. թերեւ արժանի
ցէ աղօթել զիւրոյն բարկացա
ցի կամ իշխեցն մի. Եւ ասէ ցը
նա ծերն եսպրդեալ մինչ աղօ
թեմ. մյանպէս ասեմ տր ապ
ժանի որով կէս. այնպէս ծա
ռայել քեզ. ով ծառայեմ առ
աւնայի. Եւ արժանաւոր կա
այնպէս միրծէ զքեզ. ով սի
րեմն զմեղս. բարւոքէ որ
դեսկ համբառնալ զձեռս. ևա
ղաչել զան ով զիտառանց դող
ման ել եւ. Հոգի իմ արժանոյն
յերկին եւր. և ոչ յափշտակեսցի
նայ իշխանութեանց որ յօդանեն։
Եղբայր ոմն մատուց առ ծեր
ցաւ իծերոյ. ասեմ ե առեղ
բայր ոմն իլե առ նա ինա. որպա
ներ պատրաստ. ով զիբեր ըզն
մա բանջար ինչ և եփ ըն կերա
կրպարանն. ասէ եղբայրն ըզ
պատրիկ առատն ունիս որ
հայր զորքեր ինչ մրդ. զինն դ
նել առաքեաց զիս առ քեզ
Հայրիկն իմ. և նա ասէ. զմս ինչ
զոր եխնդրես զքանն տա առատ
ե խնեւ ցնա մանուկն և իցե առա
ողորմութին մեջ. իսկ նայ ինչ
րե. սա առաջոյս ակառ խոր
հեր. և նայեր իխորն առհ. և ասէ
ցմանուկն. զինչ ասացեր. որ
դեակ. և նայ ասէ ցնա. առացի
ծայր. եթէ իցէ առատ ողորմու
թին մեջ. և նայ երկրորդ անգամ
զնոյն բանն եհարց. և մանուկն
զնոյն ետ պատասխանին. և իբ
րև իմացաւ զբանն պարտիզ
պանն լուեալ փոքր մի. և համբա
ռնալ ասէ ցմանուկն որդերմեա
րի քեզ աս. և առաքեաց զնա
խառնն իւր. և կցարկերականի յա

րեա

րման . եւ թողեալ զպատուէրն . ա
ռեալ զմախաղ իւր աւել . յանա
պատ . եւ ած զանձն իւր առ եղ
կել ի անձնում . արինդրեացու զ
զողորմութիւն այ . զի եթէ փո
քրմի . մանկան պատասխանիատու
նել ոչ կարացէր . այլա ոպ կա
րողոյն պատասխանել այ . ե
թէ հարցանէ զքեզ . յաւուրն
դատաստանի . զգործս եւրզ
մեղանքն .

Եւ ըզք այս ոմն բնակէր իւ եւրին
ձիւն ենեւց . եւ յարուցեալ եւ ի
այ քաղաքն յեկեղեցի մ . եկա
բեալ առամբ իշխանին . խոստո
վանեցաւ բարձրաձայն . զամ
մեղս իւր առաջի ամբոխին . եւ
աղեցնա ողորմէ հք զգի տան
ջեց չ ազիպ ը օրինաց արքայի
զղջացաւ . իշխանն եւ ած ցեղ
բայրն . դուզի խոստովանեցար
զմեղս քո յայտնի . եւ ոչ իշխե
ցեալս արդեօք . նախ քանզ
տանելն զքեզ . ո՞ զիտե թողու
ցու քեզ այծ զյանցանս քո . եւ
յարեաւ գնաց եղբայրն . եկա
ցեալ երկաթի կապանօք զին
քն իսկ ենեկի փուքու . եւ ըզշ
թայս իյոտս եւ խպարանոցն իւր
ուժ . եւ ւնթե եկեալոք . իմ որդ
կանն հարցաներ ցնա . նթեո՞ վ
եւարկ զքեզ ի բանտ յայդ . եւ
յերկաթս . եւ նա ասէր իշխանն
ըսկեաց զիս իկապանս յայս .
Եւ մի որ պատուէր . յառաջ բան
զմահ իւր բացան երկաթքն .
յինքենէ . եւ նկան ինմանէ . եւ
իբրեւ եկն պապատուոր իւր եւ ե
տես զնա այնպէս . սքանչացաւ
եւ ասէ ցնա . ով արժանի աղքեզ
եկն ասէ . այն որ արժանեաց
զկապանս մեղաց իմոց . եւ զի ա
ելոյծ . զիս իկապանաց երկա
թեաց . քանզի երեւեցաւ ինձ
յերեկ . փրկիչն եւ ասէ ցիս . ա
հա յաղագս համբերութեան քո .
լուծի զամ մեղսքո . եւ մերձ եւ եալ
մեռանելք իւրով . իշխանս եր

կա

ՎԱՍՆ ՈՂՋՈՒԹԵԱՆ

կամեցաւ իմոց . եւ վաղվաղակի
անկան յինէն . զայս ասացեալ
երանելին այն եւ հասատ մահու
ամբ եւ գնաց առ կենսատուն
քս .

Եւ ոմն զինուոր իթիպոլիս որ
եւ բազում չարիս գործեալ եր
ամ տեսակաւ պղծութեց . եւ զի
անարգել աղտեղեաց զանձն
իւր . լյա զղջացեալ եղեւ ա
հիւն այ . եւ եղեւ կրօնաւոր . եւ
շինեաց իւրեան այր յանապատ .
խոր իբրեւ զգուբ . փորեալ
յերկր գետոյն . եւ նստեալ անդ
լայր զմեղս իւր . եւ լուեալ
մերձաւորաց . եւ ծանօթից իւր
ոց սկսան առաքել նմա հացս
եւ արմաւ . եւ ձեւթ եզամ պէտս .
իսկ նա իբրեւ ետես զինքն ի
հանգիստ . զի եւ ոչ մի ինչ . իւր
տոյեցն պակասէր . եւ ասէ ցը
անձն իւր . ճշմարիտ զիեայ
հանգիստ . իյաւիտենից . հան
գստենեն զրկե զքեզ . եւ թող
զսենեակն զայն . եւ գնաց մեկ
նեցաւ անտի . եւ ասէր ցանձն
իւր փախիր եղկելի եւ գնաս
ցուք . ուր վիշտք ենեղութիւնք
իցեն . զի ինձ խոտ պարտ կե
րակրիլ զանբանից կերակուրս
քան զի զանբանից գործեցի
զգործս .

Պատմեին մեզ եղբայրքն ոմանք
թեացին . վս ծերոյ ումեմն . ող
բայոզի որ բնակէր յայրի . եւ
այնպէս փոյթ զգուշայիւր . զի
ամ քայլս փոխի ուր եկնայր
քննէր զանձն իւր եւ երդնուր
եղբայր ուրիշեմք մեք . եւ ե
րե գտանէր . զմիտս իւր . զի
խորհէր զայն լաւէր ինքեանթե
ոչ . եւ այլ ուրեք ցրուեա լեր
հարկանէր զինքն անարգերնա
խատեր եւ ասէրզայրն իքեզ եւ հե
տեւեաց գործոց քոց չարածներ
այսպէս խոցոտէր միշտ զինքն
ծերն . եւ գանեղ զօրինս իւր
եւ ասէր . իւզբայր մերձեալ վաղ

Ճփ
Ձ՛Ն քո· Աղի գետաւս միլենորմն կայ քո ևայ ։ Լսէր եղևերյա սաստանեայ ևաւր հաւատա ինձ ծեր· գիրոչ կարճս կեաւլ· Յեր վշտակնես ։ Լուէ՛ ցնա ծերն դուռն ինչ հրպագեա զինեն որքայի ևոչ կրկին այնպէս իմէ գլխոյ քոյ կայցէմ իրաւունս և կքեզ ինե ըքայ ումից իմոց· դա տապարտեալ մնայիյ եա ։

Ծեր ումն նստերիուայինայ· և այնպէս ունէրփ ործնստեր միշտ իսենեկին զուռն խոր հեր միշտ ևննայէր յերկիր· ևմիշտ ողբայր զանձն իւր· ևնսուերհառաչմամբ եթէ զիսչ իմեւլոցիցէ· ևլը ռեր ժամ մի ևհիւսեր զսիրայն ևչարժեր զգլուխն անդադար· ևկոծեր զինքն· այսպէս կատա րեաց զամ աւուրս կենաց իւր ոց· ևհոգայր զհոգի իւր ևզօր դատաստանին ամյ ։ Եւ ասեր ծերն սյն· այնգործ վայելէ որապաշխարհեն· ոպ զհետ այնաս ցի· ևանհոգ լիցի· յամ աշխար հական գործոց· ևեղիցի գըլխա սիրտ· ևողբակեն ևսն մի ձանձ րացուցէ զոք· ևմի՛ նեղեսցէ· այլ նախատեալ նեղեսցէ զանձն իւր· ևարթուն լինիցի ևզգաստ մտօք· ևոչ հոգեւոր արտաստու աց· ըերմապես ինն ըեսցէ միշտ զողորմութին այ։ Լմսաց դրեմն ծերն· զոր օրինակ մմեղք որ պործէ մարդ արտաքոյ մարմնոյ իւրոյ ։ իսկ որք պոռնիկին յանձն իւր մեղանչիցէ· ևզիսիւր մեն ելանե պղծութին այն ։ Դյոյնպէս ևամ աղքատութիք զինչ ևարասցէ մարդ արտաքոյ մարմնոյ իւրոյ ։ իսկ որք յաղ թին ևարտասուեն զանձն իւր մաքրեսցէ զիմերսաւս իբրար ձանց զան արտօսր ևարքեն զնա ։

Եղբայր ումն եհարց զծերն և ասե· ոպ եկեսցէ ողբ ի սիրտ մարդոյ ։ Լհաե ցնա ծերն· ողբ

առն

ԳԼՈՒԽ ՉՈՐՈՐԴ

ամփոփութիւն որդեակք իմա պաշտպանել պարտ է բազում ժա մանակս· որք խնդրեն կենաց· միթ ունելով· հանապազ· ըստ մեղս իւր· զոր գործեաց յիշե լով և զօր մահուն միշտ· ևզդ դատաստանին· ևզի միշտ կըշ տաւ ի իւրևզատրամականս խոր հեսցի· իմոյի զմահ հօր· ևծեր· ևամ ևզգատահմի· ևզփնասն ու ցինեասիցէ եթէ ուրարդեօք են նոքա ։ Լհսեցնա եղբայրն· ևայարտիցէ հայր կրօնաւորի յիշել զծնօղս ևզազգատոհմս իւր· խասկս ողբոց ։ Լհսէ ցը նա ծերն· ևորպէս յիշմանց բերցեն զողբս զայն յիշեսցէ մինչև մոցէ յանձին ողբք և զղջումն· ևարտօսր մինչ ընդ մասցի սիրտքո· յայնժամ ուր ևնամտիս ուղղեսցէս զնա· թէվս մեղաց քոց· ևթէ վս բարւոյ իմիք կամեսցիս· զիտե սի եւ եղբայր ողբական· և հանօք· ևյորժամ խստանայր սիրտն· ևոչ կարէ ի լալ հար կանէր զգլուխն իւր ևիցաւ էն սկսանէր լալ· ևիբրև սըկ սանէր արտօսր· ասէ յիշեմ զմ մեղս իւր· ևանդ մնայր· զոր օ րինակ· ոպ զլուր ոտկեալ· ի պատրասել ուր ևկամեսցիս առն ուեսցէ այնպէս· ևզպարտաստմս իմոց զնս· իսկ վս հաւատոյ և կամ վս իմաստութե խօսել · ևզգիրս ընթեռնուլ· ցամաքե ցուցանէ զողբ· ևզզղջումն ։ թէ իսկ իբրաք ևբանք սէրհարցն նորոցն զնա իմոյի ։

Լհսաց ծերն· ոչինչ չարիք քան զվաստ սովորութիւն· ևզի յոյժ աշխատութե ալիտոյն· և ժամս բազումս աղիհատանել զնա· ևզի անանց բազում աշ խատանաց· ոչոք կարէ իբրու ըկենուլ· ևզի զաշխատութե բազումբ յանձն առին ։ իսկ էբաղում ժամս լեալ ամկաւք

ԳԸ

դաւին զնա. զխոմանք հատեալ
եզեն փոյթ իմաստունսն. իսկ ա
մանք ի ծուլութենէ ։

Եղբայր ոմն բնակէր ի կելլի ու
րեմն. եւ բազում անգամ լինէր
հողացեալ ի բրե զմալեալ. եւ
չիութեալ զխանկանէր. նայ իմն
ծանեծ միզս. եւ փոխ եղբայր
եւ լայր. եւ ոչ գիտէր թէ զինչ ա
ռնացէ. եւ ասէ բցանձնիւր արդ.
որինչ եղև. եւ դրձի իմոփ ասէր
այլ չար ինչ եղև. եւ այնպես ող
բալով կատարեաց զամասուս րս
կենաց իւրոց ։

Ասաց ծերն. մարդ որ նստի ի
սենեկի եւ սաղմոսէ. նմանէ նայ
մարդոյ. որ խնդրիցէ զթր. իսկ
որ լան եողբան. նա զուտիցն կա
լեալ զնն խնդրե զողորմութի
ինմանէ ի բրե զկինն պտռնիկ.
Ասաց դրձլ սովորեցոյ զփոտս
քո. ի վր ամ եղբօր եւ սասասցես
եթէ այսեղբայրլաւագոյն քան
զիսն տաղիայ. եւ այս ոմն այլ
փոյթե. եւ այլ ոմն այլազգ եւ այս
պես եկեսցես իչափ ունելով
զքեզ. վատթար քան զամենե
սեան եւ բնակեսցես իքեզ յայն
մանէ հոգի այ. իսկ եթէ արհա
մարհեսցես զոք. փախիցի իքեն
շնորհքն այ եւ անկանիս իպղ
ծութի. մարմոյ եւ խստասցի
սիրտ քո. եւ ղեղղ ամենեւին. ոչ
գոյ իքեզ ։ դրձլ ասէ եթէ
լինիցի մարդ ձգնաւոր խնդ
րեսցէ ինմանէ այծ զամ ազգ
առաքինութի. ոչ ունել իմոփ.
եւ ոչ ասեզմի. զիկարօղ ասեղն
այն խափանել զխոր հուրդ
նր. եւ հատանել ինմանեւ ըզզեղխ
եպորդք եղարտասուս ։

Ասաց դրձլ վայ քեզ անձնիմզի
սովորեալ լսել միայն զբանս այ
եւ ոչ զմի ինեղանէն կատիս զոր
ծով լկատարել. վայ քեզ մար
մինիմ զիծանէար պատուականից
եզպղծեց քո. եւ յամէ զնոմ խնդ
րես այսինքն յազեցմունք հա
մեղ

մեղք եգերբք. եւ ըմպոլիքալաու
նոցք. եւ վայ մանուկ կրօնաւ
որի որ լցցէ զորովայն իւր եւ
հետեւեալրցէ. մացի. ըեւ քան
զի ունայնեն կրօնքն ։

Եղբայր ոմն բնակէր իվանս
արկոչէր մնիգին. աղաստրանօք
չարին. անկանէր լիպտունկութի
եւզի բունապատերգինքն ոչ կա
ղուլ. զկարգ կրօնաւորութե.
այլ ասնէր միշտ. զկարգ աղօ
թից իւրոց. եւ հոզաչէր զած ա
աւէր տր տր տր ամենակալծս
ինթէ կամիմ. եւ եթէ ոչ դու կե
ցո զիս. եւս զի կաւեմ. եւ այդմ
զի սիրեմ զմեզս. այլ դու տղա
մենազօր. խափանէ աղնա. եւ լոյծ
զիս իմուլ մեղացիմոց. զի եթէ
արտարոյն աղորմիս. ոչ մեծե.
եւ թէ զսինն կեցուցան ս.
ոչեն սքանչելիք. զի արժանի
ողորմութեեն նոքա. այլ իմը
մեղաւորիս. սքանչացոյ զզթու
թի քո. եւ յիս զոյն զանձիւ ո
ղորմութի քո տր. քանզի իքեզ
թողեալ աղքատն եւ անկելոյն
դուես օգնական զայսաղօթէր
եւ ասպես ասէր. թէ ընկանէր
եւ եթէ ոչ ընկանէր. իսկ իզի
շերի միոյ անկաւ թէ սովոր ու
թե իմեղս. եւ յայնես եւ կսա
կատարել զկանոն իւր եւ աղօ
թեր. եւ իբրեւ ետեսն գյոյս
նր որ աւած. եզբարի յանդգ
նութենէ ե րեեցաւ նմա եւ ա
սէ. յորժամ աղօթես այր դու
րէ՞ր ոչ սովուկաս եւ կամ զի՞ր
իշխեցեր. բերանով քոզնուն
այ յիշել. եւ կամ բնաւ կալ ա
ռաջի նր ։ Ասէ եղբայրն ցը
դեւն. սենեակս այս դարբը
նոցն զմի ուռն դու հարցես.
եւ զի ըկնորդն ես հարից. եւ
կամ ես պատէ բազմ ցս քեզ.
մինչեւ իմահուան օրնիմ եւ զի
երդմամբ ասեմ իզօրութի եւ
ցողորմութեն այնոլիկ. որ եկն
իկոչել զմեղաւորս ։ Իսպառ
խա

խոնարհութի ոչ դատապարտեմ եղբօ
քեւ իբրեւ այնպէս. ամաչեմ ըզ
քեզ յաղօթս իմ. մինչեւ դատա
րես զոր ի պատերազմելոյ եիս
եւթող տեսցուք. եւ եղու յաղ
թեսցուք եւ եթէ, ած զայս իբրեւ
չուեալ զան ասէ. եւ այսուհե
տեւ. այլ ոչ եւս պատերազմեսցայց
ը քեզ. ոմ զիս զոուցէ համբե
րութիւն քով պակաս ազգեսցա
րարից զքեզ. եւ մեկնեցաւ ինմա
նէ. ի ժամուն յայնմիկ : յետ այ
նոք եղբարք. եթէ ոք քան զա
րին համբերութիւն. եւ ոչ հա
տանել զայս. թէ պէտ եւ քա
ջութ անհատ անկցուք. եւ զգաց
եղբայրն. եւ դարձաւ յինքն. եւ
զղջացաւ յոյժ. եւ նստեալ ող
բայր զմեղս իւր. իսկ մինչ պաե
ին խորհուրդք իւր. եթէ բարւ
ոք առնես. կիրակէ : իսկ նա
ասէր անիծեալ լիցի այս բա
րի կիրակ կամ ած. զի եղիցի
մարդ մեղաւոր. եւ կորուսցէ
զանձն իւր. եւ նստեալ ողբաս
ցէ եւ կեցուսցէ զանձն եւ կամիս:
Այլ ոմն եղբայր. նստէր միայն
ացեալ. ինոյն վանս. մնեղ իւրոյ.
եւ զայս աղօթէր. միշտ տէր եւ ոչ
երկնչիմ իքէն. առաքեա եւ իս
զփայլատակումն քո եւ կամայն ինչ
վիշտս, եւ տանջանս. եւ գիտեմ հա
րութիւն. եւ կամայ ինչ ցաւս զի
գուցէ. խոստանէ երկուցեալ եւ
կեղ. յերկիւղ քո : Եւ աղաչէր
զտէր եւ ասէր. տէր գիտեմ. զի ես
հնարէ թողուլ ինձ զմեղս իմ զի
ան թիւ են. այլ եթէ պարտե.
մն բացուլ ոչ ըմբռնեցէք. թող
ինձ. իսկ եթէ այս անհնարին.
դու խրատեսցես զիս աստ տան
ջանօք. եւ անդ մի խրատեսցես.
իսկ եթէ եւ այս եւս անհնարին
իցէ. հատոյ ինձ աստ. զի միայն
եւ անդ թեթեւացոյ մասն ինչ. ի
տանջանացն յաւիտենից եւ եկր
եթեալ յայսմ հետէ խրատեա
զիս. այլ մի բարկութեամբ քո. տէր.
այս

ԳԼՈՒԽ ՉՈՐՐՈՐԴ

այսպէս կոչեցաւ ամ մի ողջոյն
եւ արդարութեամբ աղաչէր զտէր
բազում խոնարհութե. եւ յե
կեղեցւոյ բրթիւ եւ պաշտօք. եւ ասէր
հեշտ ինձ մինչ. եթէ զինչ
բանդս ... տեսանի
տրաց զանձանց մխիթարեսցի.
եփրեմ ասէր նստեալ եղբայր
եւ այր մի առաքինութեան. եւ էր ա
զամ հոգւոյ եւ խորամտութե
նէն. նահրհեցաւ իւրեան եւ ա
հա երեւեալ նմա յանուրջս
քս ասաց երեսօք. եպայծառա
ձայնիւ. ասէ ցնա. զինչ զե՞զ
մարդ ընե ողբաս եւ տրտմես
վշտանիս. ասէ եղբայրն. զի
այնորիկ զի անկա ի մեղս տէր :
Ասէ ցնա տէր եթէ անկար
դարձիր. առեցնայ ընկեր այն
ոչ կարեմ յառնել. եթէ ոչ ըզ
ձեռն քո տացես ինձ. եւ վաղ
վաղակի ձգեալ զձեռն իւր
փրկչին կալաւ. եւ յարոյց զնա.
եւ ասէ ընդ լաս. եւ տխրեալ
ես դառնապէս. ասէ զնա եղ
բայրն. եւ զու տէր ոչ կամիս. թէ
ողբացից. եւ լացից. որպէս չար
եղայ քեզ. այն ժամ մեկ
նեաց զձեռն իւր տէրն. եւ օծ
զգլուխ նր իւղով եւ ասէ. մի
տրտմեսցիս յոյժ. զի տեսի ողորմ
մութեամբ եւ ամ զիտիսեսցէր
զան վասն եղբօր տխրեցայ վս
քո. եւ զգիս մնկեցայց քեզ. եւ
զիզօրութիւնիմ եւ զինթե պարիսն
հեզութեան վշտաւ այլ որչափ եւ
առաւել տամ զմարդ առիթոյ
իմ որոց պաշտպանիցն բայինով
սրտիւ. եւ իբրեւ զարթեաւ
իմեղոյն եղբայրն շնորհեաւ
խնդայ եւ ես. գտաւ զանձն լի
ուրախութեամբ. եւ պահոյ իւր օ
ձեալ ձիթով. եւ ձանեաւ զիա
րար տր. ողորմութին իմ նր :
Եւ զիտեաց յայնմհետէ իւրոյ
խոնարհութե. եւ իզղջութեանցն
առաւելս կենար իւրոց :
Եղբայր ոմն կրօնաւոր եղե

երբ

ԺԻԳ

եւ բնակէր ի լեռան նիտրիոյ․ և
էր աննձակ նշ մերձ յայլում
եղբօր․ լսէր զիողբ այրն այքզ
մեզ իւր․ օրըօրէ․ իսկ յորժամ
ոչ ջայինն ա․ պա․ պռ․ պն ասէր
թանձնիւ ըռ․ ըկ ր ոչլաս զքեզ
եղկելի․ և վատթար․ և եթէ ոչ
կամիս լալ․ դու․ և աւարածից զի
լացցես․ և ունէր խաւար ազանչող
անձա․ կարկամ յոյժ․ և յարօն
ցեալ առնոյր ըղխարա զանն
զայն և հարկանէր ուժգինզեն
ն մինչև իջաւոց հարմանն
վշտանայր և լայր զսարմանայր
բայն մերձաւոր եղբայրն․ և ա
ղաչեր զնա․ յայանէնլ նմանէթէ
բարւոք առնէ նա զի տանջէ
զանձն իւր․ էւ իմ․ ում գինչ
մի ետես նա խոսեալ անն․ ոչ
գինկայր եղբայրն այն․ իգոււն
գ․ս մարտիրոսաց կարգեալ․ և
պաւակ պայծառ․ կայր իղլուս
նր․ և ասէ ըմ ցնա․ տեսանեմս
գուզբարւոք զայս նահատակ
որ նորք զանձն իւր․ և հարկա
նէ վս քի․ թէ եռն ԷԲ դասնչս վԸ
կայեցն դասեալ լեցեն․

Ծեր ոմն նստէր յանապատ
ըհի մծին անտոնի յայնկոյս
գետոյն․ որ կոչի կալիզմա․ ա
գնայց յեգիպտոս․ երբեմն աս
կս աղտոյից ինչ․ և ունէր Ը
ինքն զաշակերտս իւր․ և իբ
րև մերձեցաւ ի քաղաքն որ կո
չի նոյին․ ․․ ետես այց անդ ծերն
շաբաթ․ ․․․ նստէր ծերնըզ
մարդիկ քաղաքին․ սյնոբինգա
յրմ ․ և զկանայս․ զի ելմանէին
Է աշխարհոյն տեառնն իւրե
րջզմային․ և լայինն զմեռեալս
իւրեանց մինչև ցերրորդ ժամն
և պաշտպանութե․ լռեալ ծերոն
ցաշակերտին իւր տեսանես ոք
որդեակ․ եթէ զի արդ ծգնեն
մեք․ և հրկէն զգիշերն խա
կս մեռ․ եւ ոցյ իւրեանց․ հասան
սա․ ․․․ որդեակ․ եթէ ոչ ար
ցուք․ ․․ ․․․ պատմէ սակորբս ա

ՎԱՍՆ ԶՂՋՈՒԹԵԱՆ

գնասցուք․ եւ մինչ պարծան
իսեննակս իւրեանց․ չինե
ցին փութապէս իւրաքանչիւր
գերեզման իւր․ հեռի ի միմե
անց․ եւ ԷԲ առաւօտն եւ լա
նէին անդ․ և նստեալ ողբա յ
ին զանձինս․ մինչև ցծըրորդ
ժամն․ իսկ եթէ երբեմն նիր
հէր առաւօտուն աշակերտն
ծանրութենէ կարգի գիշե
րոյն զարթուցանէր զնածերն
և ասէր արի որդեակ արի․ զի
նոքա այժմ ժամն ունին զի
եկին ի գերեզմանս իւրեանց
և յաւուր միոջ ասէ աշակեր
տն ցծերն․ զինչ արարից
հայր․ զի խիստ սիրտ եմ․ և ոչ
կարեմ լալ․ եւ ասէ ցնա ծերն
բռնադատեա որդեակ․ և նե
ղեա զքեզ փոքր ինչ ժամս․ և
տեսանես տր զքանս քո․ և տա
սրտիքո զնղ և աչաց քոց․ ար
տասուս և այսյնմ / ետ այլ ոչ
ես վշտասցիս․․ Չյմարիտ ա
սեմ քեզ որդեակ զի զոր օրի
նակ սիրտ մարդոյ եթէ խոս
ցեսցի․ նեղիւ բնաւ ոչ զղջա
սցի․ այսպէս և մարդ․ զորոյ
սիրտն խոցեսցէ տր․ զղջութի
ոչ բնաւ եղանէ առհն իսրտե
նր․ այլ կայցէ ինմախոցնայն
մինչև յօր վախճանի իւրոյ․
եւ ուրբն ընսասցէ․ և կամ կացցէ
մըշտընջենաւորապէս․ յողբ
և յարտասուս կացցէ։ իսկի
միուժ առուր ետես ծերընզեղ
բայրն զիծ անբարցէ ալերկե
րաւորք․ զի օտարք ոմանք ե
կին առնա երեկոյին․ և աս
ցնա․ առ ՍՆձինն ոչ․ սծ
եղբայր․ զիողբ ձրաւնչեայ կա
ռեալ․ և եթէ ոչոք յօժարո
թէ կդ ուշացուսցէ զնա․ մյող
վաղակի չիքանի․ իբ սխմանէ
հողմոց այսպէս և ողբք․ ան
յայտ լինի․ և կորընչի․ աման
ցանել․ զինչփոյթի․ և բարկու
թի կծրաւորաց․ չբջուցանէ ըՂ
նա

նաւ աղիշատախօսութեն. եւ
տուաւել. կորուսանէ զնա. եւ
ամ հանգիստ մարմնոյ. կորու
սանէ եւաւերէ զնայ. Լայէ
եզի պարտէ որոց սիրեն զամ
զեղյամ գործս իւր թողցէ զբա
ժինն քի. աւէ եղբայրն եոր
իցէ բաժինն քի հայր. Լսաւ
ցեա ծերըն. եթէ դիպծ ացի քեզ
ունել հաց սէ. թողցես զնայ
այլոց եկերիցես դու. զձաա
թարն վս քի. եթէ ունիցիս
գինի անոյշ. խառնեա ինմա
քացախ եարբ վս քի. որեարբ
վեքո քացախ եւ մ/ յագիացիս
նովաւ. այլ թող զմասն քի.
Եւ եթէ դիցեն քեզ բարձ կա
կուղ թողցես զնա. եդիր քար
զգլխովքո վս քի. եւ եթէ
ցրտանասցիս համբերեա վս քի.
եւ եթէ անարգեսցիս լուեա վս
քի. որեւանարգեցաւ վս քո եւ
լռեաց. Եւ եթէ արասցես
քեզ կերակուր եփեայ. խան
գարեա զնա. փոքրմի եւ աաա
ցես զքեզ. եթէ այ ք արժա
նիք. եւ հաց աչուտեն. ի սկես
անօարէանս. եխորորիկս ու
տեմ. զպղարտէր ինձ ուտել
մխիր եւլեղի: Եւ զի համառ
օտս ասացից. յամ հեշտալի
գործոց խառներես վիշտս
ինչ. յուտել եւ յըմպել. իքուն
եւ ի գործել ինչ. եւ յամի խոնար
հութե ոնասցես եւ յիշեսցես
մեշտ զհեծեցաղս. Հարցն սրբ
բոց. թէ որպ կայրին նոքա յաշ
խարհի. ներզութե եւ վշտիւք.
եւ յիշեսցես համապազ. եզօր
մահուն քո. որպ զիյօծ արութե.
համբերեսցես. վշտաց եններու
թեց իկեանս յայս. եգտցես
դու անդ զհանգիստն. եըզ
կեանս յաւիտենից.
ԱՆ ասաց դրձլ. եթէ ասիցեն քեզ
խորհուրդքքո. բազմահամ կե
րակուրս. պատրաստել իօնի
յաղագաւ մ/ լուիցես նմա. ա

պա եթէ լուիցես. հրեշտակք
սօնեսցեն. որք պատրաստեն
իտօնս իւրեանց բազում իրո
տիկս. իսկ խորտիկ կրօնաւո
րի եւտօն ողբք եւ արտասուք
են. Լուսաց դրձլ եթէ եւցես
իիցէ քումմ. եգնասցես ու
րեք. եփոյր ինչ հեղգ ասցիս
յողբոց. դարձիր փոյթ. իսկ
եաւ քո եկուեցես յանձին զա
ռաջին կանոնքո. Լուսաց դրձլ
եթէ կամեսցիս սատանայ սուգ
ժրացիր ով զիմ: պետք եւան
օթքքո. անարգք. եաղքատին
եզեցին. ով այնոցիկ որե հրա
պարակս մուրացիկքնեն.
Լսաց դրձլ. եթէ ոչունիցիս
զեղխ իսրաի. գխոեա զիա. ք
արհամարհես դու. եւնոյ ոչ
թողու զղջալ արտիքո: Լսա
աց դրձլ եթէ տացեքեզ ստրողք
մի կարծեսցես դու խմտքում
թէ մեծ ինչ ունես. եզի երա
նել ի նոքան որոց ոչպիտոյի
ցէ սուգ. այլ տեսանէ ած ըզ
մարդ. զիարդ թե ացի արտասու
օք. տանու զնա ինմանէ. և
իսաանա սիրա նր յայնմ ձե
ոէ. եմիա անզեղք. ապա եթէ
տեսցես. զիտացե քեզ որ ապ
տասուս իժամու թողցէ ստու
յայն ժամ զձեռա գործքո. իսկ
սիր ողբալ յուսով. ոգիտէ թէ
մերձեալ է. վաղձանքո. եվս
այնորիկ եօքեզ որ սուգ. զի
նովաւ գացես ինմանէ ողոր
մութի. զիոպ սատանայ խօմ
վաղճանին. տուաւել փութայ
կորուսանել զմարդ. նոյն օրի
նակ եած անբաւ մարդասի
րութբն. տավաղճանին տայ
սուգ. իսկս փրկու. թե մար
դոյ. Լսաաց դրձլ. եթէ իցեն
գերեզմանք մերձ խուեղն ոչ
բնակիս դու. տուաց արազ եր
թիցես դու անդ. զիտեսցես
զթաղծ մեծն անդ. եխոնար
հեսցիս. եա տուաւել իմա

պատերազմի. մարմնոյքս. և ես
մանց ախտից. Եւ ուր և լուռ ի
ցես. եթէ եղբայր գնայ առ
նա. վաղվաղակի գտանցես և
նացիս մերձ առնա. զի տես
ցես. թէ ոտն ելանէ հոգին ի
մարմնոյն. Լուսաց գիմէ եթէ
անկանիս ի մեղս. և դառնաս ի
նման. և սկանդիւ լալ. և պաղատ
խարել. թէ ս մի դադարեր ի քեզ
գալոյ. և ի հատ ածելոյ առ տէր.
մինչև յօր մահուան այպ թէ ոչ
ինոյն գութ. զոր մի փութապես
անկանիցիս. Եւ քան զի որ մ
այն տրտմութիւն. սանձքեն ան
ձին. և ոչ թողու արկանել ըղ
նա. Եղիսացդ մերձ լրմ. սամանեան
սատանայքն առնա զղջութիւն ան
ձինքո. յայնժամ բերէ քեզ զօրծ
և հոգւ ա իսկ նեկի քում առ ար
սաց զա այսօր զայս գործ զի
հարկաւորէ. և կամ թէ գնա
ցես. խոտասանել զայն որ եղ
բայր քանզի հիւանդ է. այլ զայ
նմայն առնէ զի ոչ թողցէ պա
րապորդ. յաղթել ի բաղձանութե
նէն. որ լինին քեզ յօղ. որ քեզ.
Եւ եթէ իմացցես դուզնենու
թէ սատանայ կապարածեսցէ
աղօթից զզղջութիւն. յայն ժամ
մեծ ասցէ և ու յանկարծ անկի փոր
ձութե. ի վերայ. կամ զինաց և
կամ իմորդկանէ. դիւէն յայն
ժամ. խառնակոյն պատերազմի
մեղայ. իսկ սրտամտութե առաւ
ելէ քան զամ ախտք զիշխնու
ցանէ. Զզեղջ և զխռովարհութե ան
ձին. խանգարէ. Եւ եթէ ե մտ
զինքն նայեցիս առանձինն. պա
շարեն զքեզ. չար խորհուրդք.
և պատմեն զքեզ դէպ. ի բարբառ
ուրն ախտից. և նեղեն այլ դու
յարիցես. և շրջեցես. փորձ
արտաքոյ իցիս. և յոտն ամայն
ցրուեսցի իմաստ քոյ.
Եղբայր ոմն եհարց զծերն և
ասէ. հայր ասասցես ինձ բանս.
Աղէ ցնա ծերն յորժամ եհար
մր

տէր զեզնիպոտոս. ողջոյն ինմա
տուն. յօրումն ողջոյն ինմա ող
բք և կոծումն. և դու մինչ նստ
ցիս իսենեկի քում. ունիցիս
մինչ ի քեզ զերկիւղն այ. զինա
պահեսցես զքեզ և հալածեսցես
յանձնէ քո զմեղս. և զպա
նօրհնութիւս քո. զի որ ունի
ցի յինքեան զերկիւղն այ. ունի նա
գանձ որ անլիքելի բարերարու
թե. զի երկիւղն այ փրկէ զանձն
ի մեղաց. Ծեր ոմն նստէր առ
անձին իսենեկի. և զի ունէր
անդ վաթսուն ամ ի կրօնաւո
րութե. և յա ոչ էր ելեալ դուրս
րեալ յողջայլոյ կամ առուսքա
կեաց ի ւրոց այլ նստէր մինչ
և լայր. և առ աւր թեքնէ զայս
ետ ինձ տր խաւս աղաւթս
բութե. զոր յոյժ խնդրեմ. և
ոչ քաւանեմք յնտոյ է.
Այլ ոմն ծեր նստէր յանապա
տի. առ անձինն մայնակեաց.
սա մինչ մանուկ էր. սպասա
ւորէր զերիս եղբարցն. և ինքն ալ
երբեմն յերիզով հանդերձ քո
րօքն. և ի յօթևանին նդ երմա
նուկ ինչ փոքր և յապրանն չա
րին կոխեալ եղև. խորեացն
և սպանան չինկ մինչ ի լացա
եղբարցն տրտմեցաւ յոյժ. սա
ևս այնորիկ. և յարուցեալ մեկ
նեցաւ անտի և գնաց. յանապ
ան և եղև ան. միայնակեաց
և ողբայր մինչ և ասէր. ես սը
պանի զմանուկն. ձեռօքիմով է
և. այլ զմ որդւոյն դատել
զիմ. Եւ եր մերձ առնա բը
նակեալ. յայրի ինչ առ իւծմի
չար և երթայր նա հանապազ
օր. յայրն առիւծուն. և հայր
կանէր զնա. և գրգռէր. թէ
և ս յարիցէ. և կերիցէ զինքն.
իսկ առիւծն ոչինչ վնասեաց
նմա. իբրև ետես և իղբայրն
թէ ոչ մերձ զայ ինա առ ի ծն
տրտմեցաւ յոյժ. և գնացեալ
նստաւ. ի վր զբանն. կայանցս
նթ

նոր. զի գոյցէ. քաղցիցէ եկեղե
ցին նմա. ի սկսանելն երկ
քաղցնաւ. եկն անդր եւ ետես
զերկրայն. ի կամ ճանապարհին
իւրոյ. եւ հեզութե. եւ պատրով
քաղելոց իմնպեսնոց յորժ.
յայն ժամ հասանող երկրայն
ծննդեանն մեծ. իւրեանց մեղացն
եւ կեպ բովանդ իւր. եւ մանկ
կատարեալ այսպէս ամեն կերպս
իւր. բարձր զղջմամբ եւ.
սուրբ ջանիցեն զանձն աւանս ։
Երկրայն ոմն ի հարց ցծերն եւ
ասէ. զի՞նչ արարից հայր. զի
մինչ տեսանեմ զոք. մեղուցեալ
դատեմ զնա. եւ մինչ ասեմ. ծոյլ
է. զերկրայն ասեմ զնա. եւ
այսպէս կորուսանեմ զանձն
իմ։ Եւ ծերն ցնածերն. յորժամ
լսես այսպիսի ինչ. տես ժա
մայն հեր. աչորդմիտս քո. խոր
հել զահագին օրն դատաստա
նին. յիշեա զկաթողն սուրբ
եւ. եւ զդատաւոր. նշանաւոր. ըզ
դեհեանն. հրեղէն. որ գայ փ
ռաւքն նր. եւ զան հանդուրժե
լի տանջանս որք մնան զոմանս
հրեղէն. եւ զանողորմ դահճեան
զլաւ աչացն. եւ զկորճել զա
մանցն. եւ զորդն անքուն. եւ
զխաւարն զան վաղճան տան
ջանսն. զորս ասացեալ յաւիտե
նական զայս ուսիցեմն նա
յիշեսցես եւ փոխեսցես. զդատե
լնկերին. ի դատել զքեզ. եւ զքո
ննեալ մեղս քո. եւ խորհեսցիս
յայժ. եթէ ով ահաւորեն դա
տաստանքն այ. վասն այն եւ
մարմին զօրք հրեշտակացն.
ահիւ եւ դողութե լինուին յայն
ժամ. որ չափ եա առաւել
մարդ ինքս ծնեալ. եւ ինոյն
անեալ. ոչ կարողէ ոք. անդ
տեսանել. եւ կամ վնասել
ինչ. եւ զոր կարողիցէ փրկել
զոք. ի տանէ անձն. ոչ հայր
եւ ոչ մայր. եւ ոչ եղբայր. եւ ոչ
քոյր. եւ ոչ որդի. եւ ոչ աշխար
հն

տողսն ... ...

թողն. ոչ փառք երկրաւորութե
եւ ոչ ընդանին ոք. բայց միայն
ողորմութիւն եւ արժանի գործք
արդարութե. եւ հաւատոյ. զի որ
ջ կամես կատարութիւն. եւ թո
ղուլ զմեղս իւր. եւ զթողութեն
կերակուր ի բաքաւչ ի ներ. ոք ի
մենջ. զի կարող բերեն բարձցն. եւ
իւրաքանչիւր. իւրս խնդրեն
բանեսցի. եղանցս մեղաց իւր
ոյ եղիտն իւրոյ մե ամ. ոք. ե
թէ արդար. եւ թէ մեղաւորի
ցէ. եղի կարօղէ ած կեցուցա
նել զմեղաւորն. եզարդարեն
ողջ եւ արար մաքրաւորին եւ ընդ
նկին. եւ աւագանին. եւ մշակացն
որք մտ ոյն ժամու գործեցին
զայս ած խորհեսցին որ ջե ակ
եւ հրամայեա. ի դատելոյ. եւ յա
տելոյ զընկերն. քանզի չարե
այն. եւ յօրինագաւք զմեղս
ելք եղեալ ապրոտակօ մե եւ թոռ
յն եդ դատաստանին մեռան նին.
եւ եթէ կայ ի զերծանել յայն
մանն. դատերցէ միշտ առեալ
քն. եւ ասասցէ զայս ինչ. ըզ
եր գործեցին նա եւ կամ զայս
ինչ. եւ ոչ խորհեցայ. եղի բա
զում ապան. ն. պատճառս
դատել զոք. զի որով հն
եւ մարդն եղ. զայս այ
աղանդ. ի խորհեցով. ոչ պա
րապեսցես. դատել. եւ կամ զա
տել զայս. եւ հանգիստ չն ոք
հանքն այ. որում վայելէ փառք
եւ պատիւ եւ երկիր պագութի
յաւիտեանս ամէն ։
Սաստ աղաչխարութե հոգ
ւոյ ։ Եւ չյմարիտ չն ըն
թէ վարուց ըստ հարցն պահպա
նեցոցն ։
Աղաչխարութե վեց բանպատու
եալ ըմբռնութեն ։
Աղաչխարութե ուխտ առաւ
երկրորդ վարուց ։ եւ աղաչխարա
րութ իցեն խոնարհութե ըստ
ճանապարհ աղաչխարութե մի
մականն միսիթարութե հանա

ԴԺԲ

պարգ որդ. անդրանկութեան ։ Ապաշ
աշխարօղ իցէ ինքեան գտաւա
պարտեալ խորհուրդ և ան
հաւ իբրև հրաշէք ։ Ապաշխա
րութիւն իցէ գուցէ [illegible] յաւ աոյ ։
և [illegible] ան յուսալ [illegible]
Ապաշխարութիւն իցէ [illegible]
պարտօղ անամօթ ։ Ապաշխա
րութիւն իցէ հաշտել [illegible]
ձեռն հակառակ յանցանացն
[illegible] գործութեան ։ Ապաշ
խարութիւն իցէ խղճմտութեան
մաքրութիւն ։ Ապաշխարութիւն
իցէ կամաւ [illegible] տրտմականացն
համբերութիւն ։ Ապաշխարօղ
իցէ կենաց [illegible]
[illegible] ։ Ապաշխարութիւն
իցէ նեղութիւն [illegible] զօ
րաւոր [illegible] դարձութեամբ
կարօղ զփայտութիւն ։ Ընթա
ցողք [illegible] և կայք [illegible]
[illegible]
[illegible] զամ բարեկացու
ցեալ [illegible]
զոր [illegible] անձանց ձեռ
րոց [illegible] ։ Դ[illegible]ակարգե
ցէք [illegible]
տուեալ [illegible] զօծոց
[illegible]ութիւն ։ Լուսաւոր[illegible] և
[illegible]
[illegible]
րեցաք ։ Լինել [illegible]
[illegible] կայք ։
և [illegible]
նիցի [illegible] խոնարհե
ցուցէք զունկն ձեր [illegible]
[illegible] անձին [illegible] ճշմարտա
պէս ։ [illegible]
նել կամիք ։

Լուաս [illegible] և հեռ[illegible] անդա
[illegible] զայս [illegible]
ի գործս [illegible]
կեցաց [illegible]
[illegible]
[illegible]
Յորժամ գնացի [illegible]
ղաջինցի ղարդարն զայն [illegible]
[illegible] նորա [illegible] ինձ
ան

Ա. ԱՍՏՈՒԾԱՀԱՅՑՈՒԹԵԱՆ

անէք. և եցոյց ինձ մեծն այն. և
ոչ կամէր ամենեւին զանձն իմ
տրտմեցուցանել. Եւ ինել ինձ
անդ. յապաշխարողաց վանսն.
և ինչ մխիթարտաւոր [illegible] ապաւորացն
աշխարհի ։ Մեծ է [illegible] ճշմար
տապէս և յանդգնիմ ասել ըզ
հանդիպեալն [illegible] զորսաք [illegible]
ցելոց. մարդկանէ ոչէ [illegible] Եւ
[illegible] ծուլից [illegible] և
[illegible]
[illegible]
[illegible] ։ և
[illegible] մարդասիրութիւն ։ և
[illegible] հեղուցանել ։
[illegible]
[illegible]
հակեր [illegible] ցա[illegible] կա
ցեալ. յօրհնութեան. զ[illegible]
շարժ ունելով. և [illegible]
կան բնութեան [illegible]
ւանայի և ոչ շնորհեին. հան
դիպա [illegible] ինձ անցիւրեց. այլ զան
ձին ի [illegible] վիրաւորեալ.
անկատա[illegible]ին. և անարգանօք
զատութեանցին ։ Եւ [illegible]
կինս ողորմաբեսս հայեին. և
անդի զօգնական[illegible]թի [illegible]
համ[illegible] անօք. և զոչելով [illegible]
ին [illegible] [illegible]կարով [illegible]
անձանց [illegible] [illegible] ոչ
[illegible] ալս. կապելով
յերկիր [illegible] ։ [illegible]
[illegible] խոնարհեցուցանեին
և ան [illegible] զանձին
[illegible] յերկին հայելով ։
Եւ [illegible] ոչ [illegible] [illegible]
[illegible] և ոչ [illegible] [illegible]
[illegible] և [illegible] մուրութենեն
[illegible] [illegible]
[illegible] կամ [illegible]
պաղատանս [illegible] անձն և
[illegible] ունելով. [illegible]
[illegible] և [illegible] ։
[illegible] Եւ [illegible] յերկիր. [illegible]
[illegible] [illegible] և
[illegible] ծնկ[illegible]
[illegible] երկիր

հա

հարկանէին. Եւ այլք զնոսուրծա-
հանապազ հարկանելով զան-
ձինս իւրեանց զերծուցանել ա-
ղաչէին. Եւ ոմանք բարոտսուօք
ղդետիին թանայիւ. Եւ ոմանք
յարտասուաց. սարսափ կուսանալք
զանձինս իւրեանց կոծէին.
Եւ ոմանք ոմն իվր մտանելոց ի
վր անձանց իւրեանց այրեալս
կոծէին խաղացեալ սրտէ նմին
թարութի բերել ոչ կարէին.
Եւ ոմանք. իւիբրև իւրեանց
մ-ղնչէին աղերսանօք հեծեծե-
ին. ի հառաչանաց. Եւ էին
ոմանք որք ժուժկալել. ոչ կա-
րէին. չան կարծ ակի ճչէին.
սնեսի եւ անդ զոմանս. եւ անձն
եմ զարհուրեցաւ խռովութե-
նն նը. Զի ոմանք մասն խորհ
եղեալ. իբ ազրուն տրտմութե
նեն նեղեալ. լինէին մոօք. և
այնու հետև իխոր խոնարհու-
թի մտեալ նորոգմութե հրովն
զաչս իւրեանց. յարտասուացն
տապցուցանէին. Եւ այլք ի
խստագոյն տոմոր թենեն ի
վր երկրի. նայեալ զգլուխս
իւրեանց. անդադար շարժէին.
Եզոր օրինակ առ ի ձ. ւխորոց
սրտից. եկիայճղանց զոչէին. և
հառաչէին. եթողութեն բարի
յուսով խնդրէին. Եւ այլք զան-
ձինս իւրեանց թողութե. ան
արժան համարէին իւրագրում խո
նարհութենե. զանձինս իւր
եանց դատապարտեալ ունէին
եւ ոչ կարէին. աղաղակելով ամ
պատասխանի տալ. Եւ ոմանք
ամ աղաղակէին ողորմել իւր
եանց. այս տանջանօքս. Եւ ո
մանք համբերութե խոնարհեալ
եւ ծանր խղճմտութե ոչ տան
ջանաց. եւ ոչ արքայութե զան
ձինս. արժանի համարէին այլ
գեղեցկագոյն. աւելին եթեբա-
ականե մեզ. սնեսի անդ ան
ձին սխոն արհեալս. Եւ սաստ այն
ալս. եկորոցեալ իծանելութե

ԳԼՈՒԽ ՉՈՐՐՈՐԴ

Նե բեռանց. զոր բարձեալ ու-
նէին. քար զգալի անձանց. զե
զղջմամբ բարձեալ էին. եւ նո
վաւ զ. չէին առատ. ձայնիւ. և
սաէին. յերկիր խոնարհեալ
այսպէս. փութամբ զի արմանի
եմք. այսու հետև. եւ ամ կարգ
աւ ան. եւ տանջանաց. եւ ոչ չիմ
բռնական. պատասխանաւ տր-
ութե մեր բազմութեմերոցպար
տուցն. թե եզմամ տիեզերս ի
մեր սուգա կոչեմք. բայց զնա
միայն. աղաչեմք եւ առ նա միայն
պաղատիմք. այսու հետև. մի՛
արժանաւորեղբո յանդիմանեսք
զմեզ եմ բարկութեամբ քո իզ
բարկեր զմեզ. եւ մի բարկար դա
տապարտեսցես. կորուսանէ ի
զմեզ այլ. ինայե. եբաւակա
նեւ մեզ. քո բազում բարկու-
թեամբ. ան անուն. եւ ծածուկ
տանջանաց. եւ ի վաղճան խնդ
րել. թողութե. ոչ համարձա
կիմք. զի արդ որ զքոզաւեստ
րանդ ոչպահեցին անբիծ. այլ
զառաջին. մկրտութեանս զ
տեղացուցին. Լհրչ ճշմարտա
պեսպրմութինե անսանել բզ
բանն. պանդուխտք եմք. եւ խո
նարհ քմնչեւ իեկատարու մի. մեր
կենաց. զոր հանապազ տրտու մ
զնեմք. նե խեա եւ վերս
եւ հարուածս անհնելով. ան բզ
ժշխ. լի գոլով. Եւ մոռացաք
ուտել զհաց մեր. եւ զըմպել ի
արտասուօք խառնեալ զայս. եւ մտ
խիր. եւ հող փոխանակ հացին
բայց. եւ կերեալ. ունեաք զոսկերս
իմարմնոյ մեր եւ ոչ զխոտ չոր
ացեալ. Եւ ոմանք ոչ ինչ լե
աք բայց միայն զայս բանս. թե
վայ վայ. վայ ինձ. վայ ինձ ար
դարատես. խնայեա ինձ ար.
խնայեա իմեզ. Եւ ոմանք ա
ւեին. միայն զայս. ողորմեա ինձ
ողորմեա ինձ. Եւ ոմանք ողոր
մելի ձայնիւ աղէին թողու թի
արա ինձ. թողութի արա ինձ

ՃԺԷ

մէր · եթէ պատուէր եղեք որդիսան
շուն · բերանովն խածանէ ինչզինս
կեանս · Եւ ամանք իտօթայժա
քեանս · Եւ այլք իսրտայզան ձինս
անապատի · Եւ այլք իսկզբան
քերանց տանջերին · Եւ ոմանք
իւրեանց լուրջ ձաշակեր ամ դատա
ստակաւ զի քաղաքակեալ դատա
րերին · մինչդի իծ ապաստխապշտ
ր ի ն · մինչդի իծ ապաւորխարշ
տեղայ ստոյարերին · Եւ այլք ի
հրացն · ասկաւ զի ճաշակեն լով · Ե
զայլն ջերամբն իբրաց ձգերին ·
զայլ ն ջեռամբն իբրեւ ձգերին
ան արօտան զինքեանս համարե
լով · բանաւորացն բաներոյ · այլ
իբրեւ զանբանս զանձինս հա
մարերին · Ո՞ւր անդ ծաղք եղ
կուսէն · Ո՞ւր անդ քրքջուն ·
Ո՞ւր անդ արուամութիւն · Ո՞ւր
անդ բարկութիւն եւս բնաւ · զի
թէ և շարժեր բարկութիւն · մարդ
կայինն · զսուգն կատարմամբ · ըստ
պրասմութեանն կորուսանեին ·
Ո՞ւր հակառակ աբանութիւն ·
Ո՞ւր համարձակութիւն · Ո՞ւր
ծառայութիւն մարմնոյ · Ո՞ւր
հեշտ անառակութիւն · Ո՞ւր փառա
կութիւն յոյս այնու հետեւ ·
Ո՞ւր զինու մոռածութիւն · Ո՞ւր
պատուոյ ճաշակումն · Ո՞ւր պոռ
նկանց մխիթարութիւն · Ո՞ւր
երկրորդաց քաղցրութիւն · Այլ յա
ւէտ յայսմ յաւիտենին յոյս չիք ա
սէին · Ո՞ւր երկրաւոր հոգս
ուսմբ · Ո՞ւր դատել զոք · ի
մարդկանէ ոչ բնաւ · Այլ մեր
նոցա հանապազ որք խօսել · և
գոչել առ ամր · Եւ զի ոմանք ըստ
կուրծս բախեին · սաստկապէս ·
որ թէ իջուցանել երկնից կային
առածս խօսեւոյ · թէ բաց մեզ
դատաւորք բաց մեզ · բաց մեզ ·
քանզի մեզք անձանց մերոց փա
կեալեմք բաց մեզ · Եւ ոմն ա
ռ երեսացոյ զերբնս քո միայն
ակնցոսք · Այլք ասեին երե
երգոյ որք իխաւարի · և խօսուեր
մահու նստեալ են խոնարհու
թբ · Այլք ասեին վաղվաղա
կի կանխաւ · ընկալցի զմեզ գը
թութիւ քո տր · զի կորուսեալ
եմք

Ս ԱՇԽԱՐՀԻ ՈՒԹԵԱՆ
եմք · և զի անգիտութեամբ կործա
նեցաք խաւարա · Եւ ոմանք ա
սեին թէ ա՞րդ երեւեսցիս տր ·
ոյսու հետեւ իմը մեր · Այլք
ասեին · ա՞րդ մուտեն · անձինք
մեր · Հ պատուական մարմ ոչ եւս
թէ · Այլք ասեին մխիթարեա
զի տր այսու հետեւ · իմը մեր
արդ լամեք ինձանէ · ասել ցմեզ
որք իկապանս ան խղէլ ի նեղ
և որք իդժոխս · տապանչխարութեան
եղիցի ձեզ · ա՞րդ մտանեք ազա
զակ մեր իյոյսնանս տն · Այլմեն
քեան նստեին և մերժարոք իւր
եանց · ոտս առնեին զմահն · և ա
սեին · արդ զի՞նչ իցէ պատասխանե
նս · արդ զինչ իցէ բացա՞ խօսու
թիւս · արդ զի՞նչ լիցի վաղճան մեր
արդ իցէ վերանալ · արդ իցէ թա
ղութեան որ ց իխաւարի · ինոր
հութեան գտանա՞ պարտելոցս · որդ
զօրացա · պատարանք մեր · մի
տանել · առաջի տն · Դատաւորք
արքայապետս · խոնարհեալքս
և կապեալքս · Ահա մոգուք սա
ռի եկաք · Ողջ լինելի լի
ցուք զի արդ օգնեսցուք ·
Եւ նորոգեսցուք · ան մա
քուր բերս այլ և մարթով ք
վերասցուք արդեօք · որդ հաշ
տեցուցաք դատաւորն արք
մանաւորապես · եթէ կիսոյ
գանիցեն մք պատասխան · եթէ
մեծի ողորմութեա · փութոյ · և
բաղում քաղանց կարօտեմք ·
արք մերձեալ առ մեզ պաղա
տանք մեր · եթէ և արդ հեծի
ծմէ գոն · իսկ եթէ նոքա ոչ
մերձեցան առ մեզ · ամկասանկք
մեր անօգուտ եղինանք · և ոչ
ունի զօրութիւն · համարձակու
թիւ · աղօթք մեր · և ոչ մաքրու
թե թէ և ք որով մտանե առ տր
եթէ ոչ հրեշտակք մեր · մեր
ձենան առ մեզ · և այս առնել
տն մտաւորացն · Եւ ս և բա
զում անգամ առ մեծանս առ
բակուսեալ ասեին · Այլք

եւ չէ արդ եւ չանէ մէ. արդ՝ համգի
պիմք. խնդրուածոցմերոց. արդ
ՃԻ ուսի զՃՃԷ. արդ՝ բացցէ. իսկ
ոմանք ըստ միտանս զայս պատա
խանի տային. Ո՞ զիտէ որպ
սաացին եղբարք մեր նինուէա
ցիքն. միթէ զղջացին տր. եւ
պաշտեալ իբրու զոք սանչա
նալ. փրկեսցէ զմեզ. համանգա
մայն զմերս. եւ զորոց ԸԵ մեզ արա
ցուք. եւ եթէ բացցէ մեզ
հեռ բարի. եւ գեղեցիկ քանզի
օրհնեալ տր ած. որպէս եւ ընդ
մեզ արդ արասցէ. այլ այն համ
բերեալ բանինորուք մինչ եւ
ճկատ արած կենաց մերոց. թե
րեւս ԸԲ աչուն ամաման ութի
մեր բացցէ մեզ. զայս այսպէս
մաեալ զանձինս իւրեանց.
յարուցանէին աստ, ումն ընթա
ցարուք եղբարք ընթացարուք
ընթանալ պարտի. ընթացս
սատակմանց քանզի իսկ եղեցին ըն
կերակցաց մերոց մասնք. ըն
թացարուք եւ մի խնայեք զայս
աշտեղի. եւ զարգիր մարմինս մեր
ապաշխարուք զա. որպ ինքն ես
պան զմեզ. այսպէս արարին
եբանէ, ի դատապարտելոյ քն.
այսպիսի նեղութբ զծունրս
իւրեանց կռնեին բազում աշ
խատութբ. եւ բազում ապաշխա
րութբ եւ զղջման խարխաշտելով
եւ ներքին խորս սրտին սաստ
նելով զհերան ձորդեին. եւ զմի
[illegible]
թէնն. Յերմ արտասուաւն. եւ
ծնօտք նորին թաշշամեալ ք
ին. ամենեքին. եւ այնք թաւա
մեալք մինչ մեռանելոց. համ մարթ
րդմթենէ ոչ ինչ զանասունս այք
եին. Ո խնդութք նորին եհար
ու ածոյն բառնելով. [illegible]
նելոյ. խորհրդաց եւ [illegible]
նորին մահուանց հրաշափառութ
եան [illegible] հանդերձեալ մարթ
թբ այլ պատուական [illegible]
զացնաւ. եւ յոյժ. տարածմամբ
[illegible]
[illegible]

ծածկեալքեին. Զի՞նչ առ
ջնորդին չարչարանօն դիւ ահա
բացցէ զար կիրքն. կամ զինչ մե
ծեող առ զն եւ կամ զի՞նչ որ
յարեն որդ ածեալն ոչ ինչ քան
զնոդա չարչարանսն. չարագոյն
տանջանարան. յոռուեալոց. ո
ճշգրի այնպէս սակամայք. իսկ
զոցայս. կամաւ եւ յօժարք. արդ
տիւ. եւ՞ արդ՝ մի զայս տառապ
եալ. որ համարեցի եղբ արք
յաղթեալ զի խաղդս ծուլիցն
եւ խորհուրդս ցրտասցն լուցնո
ջնջ ալին. ճշմարտունն. կար
ծեացի սաս, ոչ եղանչ. եւ ոչ ե
նոցին քաղմնա մեր. այլ այնորիկ
որոց զերծմուանդնեն խորին այ
սմ հանդերձեալ. Այլ մեք
դարձցուք ի կարգ բանիս. և
զի զիապատչեին. բազում անգամ
նոքա եզրապատարոց զայն մեծն
զհովիւն իւրեանց սբ. զհրեշ
տակն մարմնաւոր մարթեին ա
ղաչէին. եղջատեան. եւ անուրս ի
ջնոււ եւ խաւարանոցս նոցա. դը
նել. եգրոտս իւրեանց իշխարչա
րանս փայտիանքեւ. եւ ոչ վաշ
վաղակի. անդի լուծանէլ խնդ
րէին այլ մինչեւ իւրեանց զմանա
այնպէս զկենս հայցէին ուեւ
զայսպ եւ Ճշմարտութեն ող
թարուցանել զնոցին որդորմ
լի խոնարհութեն քրիստոսապա
նաց. առ ած. ամէն. Եւ պաշտխա
րութին եւ զայն յորժամ հան
դերձեալ լինէին. առաջին եր
թալ. եւ առաւելի ողոքաի բն մին
կան [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

զՔր

վաս

վաստակս փափագանօք սիրէ.
այլ եւ զանձն իւր. սպանանել ը-
քարեպաշտութե. եւ ճշնութե
ցանկայ եւ անյագ իշխանապատան
քանս. եւ խոխիտա նձ զուլթիւ լի
նել յըղձայինն. եթէ արդար է
մնացեալ աւլիցն նմա կայծակն ա-
րոյ կամեցեալ եղի տն. ոպէին
երանելիքն նոքա. Զայս այս
պէս ասնեթին. եւ իշխարձանց ու-
ղի. անկեալ լեին զմտաւ ածե
լին. ասելով յիշեցաք զաւուրս
զառաջին պհրոյն այնպիսի զմ
րոյ փուլթոյն. Արդ եւ ա մե
գոչեին. Ո՞ւրեցն ողորմութ.
քո. առաջին տր. զոր ցուցեր
անձանց մերոց. ճշմարտութ
քո տր. յիշեա զնախատինս եւ
զփոյթ ծառայից քոց. Եւ այլ ք
ոմանք ասեին մ ամենայն աւուրցն
առաջնոց. յոր պահեցելոց մտ
յոր ժամ պայծառ այնեւ լեր ճշ
րագ յուսոյ նր իւր զլխոյ.
սրտի իմոյ զերբերն. զառաջին
իւր. յիշելով զուղղութեն. եւ
այժմ օրինակեր. տղայի մեռե
լոյ եւ ասեր. Ո՞ւրեցն աղօթից
մաքրութե. Ո՞ւրիցն քաղց
րութե. փոխանակ դառն առ
տասուաց. Ո՞ւրիցն յոյս ա-
մենա կատար սրբութե նմա
րութե. Ո՞ւր սկն կալութե
երանելին ան ախտութեն.
Ո՞ւրիցն որսա հովուին հան
դատո. Ո՞ւրիցն նորին աղօթիցն
որ իմիզ նեբ զործութեն. Կն
քուսաք զայս են եւ ոպ ոյ երե
եալ պատկառեալ. եւ ոպ անգոյ
աներեւութացաւ. Եւ ոմն դիւ
ահարել աղօթեր. եւ ոմն իմա
ցանս անկեալ. ցաւ ովք աղա
չեր զտր. Եւ ոմանք երես դարձ
ուցանէր. եւ ողորմայն ս լինէր
անձամբ ամենայն մեծ. Եւ ոմն մեծ
կանայք էին եւ զընկերցող ձե-
ոյն. եւ ւ այսմ փութոյ ձեռ
նայր. Արդ՝ ես ով սիրելիք
[illegible] եւ սրտով զաւակցայ. ազգա
ոք

ԳԼՈՒԽ ՉՈՐՐՈՐԴ

տրացն այնոսիկ. եւ բոլորովին
մեծ յաշխարհակեցայ կատեցա-
նենձնիմ. եւ ոչ կարեի գնալ. եւ
մնացին եւ իբ անտիոքայնսիկ ա-
ռ[illegible] երեառն եւ լի դրն.
տպան հատեր իմեծ վանս
աբանա կեցացն. առ մեծն. եւ
առ սբ առ այնորդն. իանկնա
իբրեւ ետես զիս ոպ այլ այլ
եալ. եւ ամենեքին զարմացեալ
ծանեաւ. անն իմաստն զիմոյ
այլ այլութե. օրինակն. Եւ
տան պէ՞նչ հայր յոհաննէս տե
սեր. զաշխարհաց ճգնութե
եւ ասացի. տես ի հայր. եւ զար
մացա եւ երանեցի զայս ախիա
պաշխարութե սուրբ. Եւ որք
տապաշխարեցին եկեղեցւոյ ի
ձեռն կածոյ յարեցեն յարու
թե. ան վիշտ. Եւ նա աս
տղդաբեսիցէ. Եւ պատմեաց ինձ
նորին. ան սուտ լեզուն. եթէ
նախ քան զտասն ամ. ուներաք
աստ եղբայրք. յոյժ փոյթ եւ
զործոնեա. այնպէս մինչ տե
սանելի զնա հոգւով եռացեալ
իսկ բարի ատե այն. բան առ
կուսն զօրաւոր իւր նր մախա
նօք թերեւս իբրեւ զուում ըստ այս
հարցի զբարի ամենէ. յոյ փոյթ
ընթացողացն. պատահե զորուծ
եւ զա. Զի եկեալ առիս ի
խոր երեկոյն. եւ ցոյց զգ անն
յայտնի եւպերդ. Եւ խնդրեր
յինէն դեղ սպեղանիս. եւ նար
անս վիրացն. Եւ ասա սկսեր
ուսկեցաւ մինչ զի առժանի եր
ցաւակցութե. եւ երեւել ի ըղձ
կութե պետասունենել. կամեր. այս
ինքն ամենեցուն. յայտնի առ
նել զիւր աապաշխարութեն. որ
վն մեղաց. Եւ տարածեալ զան
ձնիւր իվր երկիր. եւ լուանայր
զափսուտրատե. արտասուօքն.
եւ խնդրեր իբ ւնա գատա պատ
ան լոցն. մնանել զորս տեսեր
զոչեր եւ աւեր կարելի ինձ
անդ երթալ. եւ ապա բռնադա
տեր

աւք զինքն մոռանալ. առ հաստա-
տեալն. որ ոչ պակաս երևեցաւ
յորժամ եւս զինքեան աշխարհն
հրաշափառ ապաշխարողացն ·
Եւ առնենչմամբ խնդրէր հաղորդ
լինել նոցա. և ցաւակից · Եր-
հասկաներ իւրանն. ոմն իւրոյ-
ահ ա սա այսօրէն տրտմութե մե
ղաւ. վս սիրոյն այ. յետ եւթն
աւուրց աւուրն. փախեցաւ աւ
ուր. որ եւ խնդրեաց աղաչանօք
ոչ լինել թաղման արժանի ·
ինկեւ ասա թերեւս եւ հարսն
կարգեցի արժ անապակ ընա որ
եւ եւթն ծառայակն աւուրն ա
պաշխարեաց. Այսու տրուն
կան աւուրն աղաւնեալ եղև
քանզի ծանեաւ ես ստուգ ապ
գործութե հաւատոյ նր. մինչև
անտ յաղտեղի ոտսիմ. անկեալ
կայր պաղատէր լ յայ. եւ ոչ է զար
մանք. զի որ խոնարհ է իւր. զհա
սա պոռնկին յայնմիկ աւեաւ
եր. աւուրն քիւսնորին մխիթա
րութեն. և սաղիմխոնարհ զոսա
եթայ. զիմամ իւրչ յարեալ է. որոց
հաստատն ըմբռնեալ սաաց որն
քանզի ան սիրև անմարթութ ան
ձինք որք իզանկութե մարմնոյ
ըներմքին և է անցք. և հնարաւ
որք. եւ յորժամ փոխադրեցին զզ
գաստութե չերմութեն. առ որ
քամ երկրէ վաղ լուսակի. աւշ
աւեցին. եպատրաստեսցան. յատ
ապխարութե. և ան յայտ խորին
այ. պատրաստեցան. վս այնորիկ
եւ որն զիմաստութեն զայն պատ
նիքն. ոչ ասեմ թերեւս. այլ
թէ յոյժ սիրեաց. զիմանաւ զան
հաւատքն. և այլք անյայսք. և
այլք անդիտութե ծնեալք եւ
են. զորոզ զհաստատեցուցին. Եւ
պատերազմ. Այլ որ այր ոմն քաղ
ի հրեղէն նեանց ստանայի
իա. ախրող եւաւ իւ իւրեա իւր. և ծա
նեաւ դղպատահեալ հիւանդու
թեն իւրոյ. որ բարձեալ ունէր. ի
սիրան ստակայնդիւրան մայրն
զխոն

ՎԱՍՆ ԽՈՆԱՐՀՈՒԹԵԱՆ

զխոնարհութեն. վս մեղադրու-
թե անձինն. որչափ եւ եղև
յառաջին գնացեցն. եւ ոչ էր այ
կային եթէ այր աղերդ. ոչ շոշա
փեաց զա սացեալ. զհրաշափառ
ապաշխարութեն. այլ զոր գոր
ծեաց. յան գիտութեն ցրու
եալ կային. և եւ ին խիզ սորա ա
սացեալ բանն թե որոչնունի
յօժարութե. Եզոր ունիցի
բարձցի ինմանէ ։ Զինէ թէ ոչ
պատահէ մեզ յօժարութե. և
համբերութե. ամենայն խորհուր
դատ ամ... թե զլուրել հանե
եւ ոչ կր մեզ մաւնել իղձ... սխոնե
հաւէ ապաշխարողացն... ներ
եւ լսել ։ Զքայլել ապաշխարո
ղացն տրտմութե խոնարհու
թեն ։ Եւ այլ մեղաւորացն ·
խղճմտութեն տփխտութե խո
նարհութեն ։ Եւ այլ կատա
րելոյն երանելի խոնարհու
թեն. որ մեծութե. զի հաճոյ
նէ գործութե այ բուսանի ։
Այլ որ՝ նեթէ ոչ փութամբ. զն
րիցս բանս զայս բնել. քու
նայն ընթանամբ ։ Լուսաւորին
խոնարհութեն որ վս փարթին
առեալ պատու՝ն մեզ. իյանցա
նացն փախուցեալ. Եղմեղան
ուրեցեալ անօրէնութե. առ
որն իւր դաւանալ. Եւ ստանա
զոքլ. վերոր սեալն իւր զանձ
վս որոյ ուրախացուցիչ. խո
նարհութե. և երեսս պաշ
ծառք. քանզի առ երկն առաւ
րն և պարծն, յորմէ ծնանի
ուրախութե. խոնարհութե ։
Իսկ երկիրորդն խոնարհութե.
համբերութե սմենեին. ան
պատ տութե. զիւր ոնայատ
զինքն խոնարհութե իւր ինմա
նութե. ապաւորացն լինել.
բարդուն անդամ. եւ ոչէզարմանք
զի վս մեղաց եկյանցանացն. և
տարապկուսանեալ խոնարհու
թե. եւ ոչ մինչ մխիթարութե
զխաղբեբգութե. թուլութե.
խոս

ւ մաքրագործ. և խոնարհութեան ան մը
խիթար. և շահաւէտ է մարմ
նաւորաց որ առ նմա թէ. որպէս զայն
անձկանս է յաղագս եղեան անձն .
իսկ երրորդն երանելի համար
ձակութեան. խոնարհութիւն. որ
դիտէ առաջ արտօսրացանց է. ըստ
մարդն [illegible] այ. ըստայնմ յո՛ հան
դերձեալ և թէ ոչ իհեզա և խոնարհ
հայ այն. զի ծշմարիտ խոնարհու
թիւն որ թէ այսինքն զինքն արդա
րութե և արժանութե անձանն և
հ[illegible] աչքին յառաջ այս
[illegible] [illegible] յիշեն խոնարհ և հեզ
[illegible] յայնկոյս. անպատմելի իվայ
[illegible] և երանելի յերկ
նային հրեշտակաց. և զօրու
թեան խոնարհութեն որ ծածկութե
[illegible] այսպէս զիօնէ ցա[illegible] եռա
[illegible] մանկան. և ոչ հրեշ
[illegible] [illegible] ցա[illegible]
[illegible] թե հանդերձ. իսկ յա
[illegible] [illegible] կ րդա
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] . երգոցս մա
[illegible] և որոյ և հրոյ. առի
բարձրութիւն երրորդի. քանզի
բազմութիւն . անբաւելի է. այլ
[illegible] [illegible] երբ. իսկ. քան
զերեսուն [illegible] անմաս
[illegible] հա[illegible] կամ ցած.
[illegible] հոգ այնչ [illegible]. զապաշ
խարութե այսինքն. զի [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
նչու թեր զանձն իւր արժանի
համարի. և [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] զինքն դնէ. [illegible]
յետ զայն. իմորինին [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
իւրն իրն [illegible]. առ [illegible]
ծուութե. իմանալի. փորձութեան
[illegible]. այլ [illegible] [illegible].
մարմնին. և ոչ միայն այս. այլ և
[illegible] [illegible] յու
[illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible]
համբերեցայց [illegible] [illegible] :

յորդորեցաւ. մեծ արդարոց առ
մեծ նին. յորում ճանապարհի. և
միւս [illegible]. [illegible]. նոյնն
[illegible] [illegible] [illegible]
երկրորդ. [illegible] [illegible]
առ որ [illegible]. [illegible]
[illegible]. [illegible]. [illegible]
ամի աշակերտացն. և [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. Զգոյշ
լերուք. առ [illegible] [illegible]
որք յանցանօքն ք. մի ակնա
նել իսրայէլ մեր. զորոց իմն
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. որ հաշ
տարար հանել կամեցաւ. զմեզ
և իմաստութեան երրորդութեան. այս
զապաշխարութիւն. որով բորբո
քի հուր աղօթից մերոց. և բորբո
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
խարութիւն. հաստատուն. քա
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. և
պատիւ. և գոհաբանութիւն
իւր անու յաւիտենից :
Իսկ երեք մեծ հայրն որ հանգուս
[illegible] [illegible] [illegible]
յոռութ [illegible] [illegible]
մեղնուկ [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]. և [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] յայս
քան [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]. նոյնպէս
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

… զա̅մ գործս քո. և եսՏէ̅
տուածէ պատուիրանաց ածից և
սոյցին. քան զի … ւ օրինակա
ղէ՛ր զին. պատուէրս. այլ մահա
բերջին. և այլ կախարդն. և
պարտն. և այլ կախարդն. և
այլ զբաղարտօղն. և այլ ագահն.
և այլ ոխակալն. և այլ գողն.
և այլ շնասյօղն. և զի պղծած ախ
տս համարեցին ծագ. ուր մար
մնաւոր հիւանդութեանց. պէս
պէս գողով յաւս. պէս պէս
տխառնեալ. և զի տառապեցան.
նոյնպէս. և հողմոց ախտից.
այլ և այլ գունով վնասս. այլ
և այլ ունին. չբժշկութեան.
ի կենդ հողւոց հանդերձ. և
կածուով զնորբման. և ամենե
իմք. խաւարայն արտասուօք
և շնորհեալ ոք. և բ զուտ իսո
վանթնեն. որ կայ ր իւրուրս.
որ չէր կարօղ ձայնն թողուլ.
ի բրրև տեսանէ պէս. այնպէս. ան
հը որբն ևան համբեր արամու
թի անկեալ որ ևոչ կարայ լի
նել պատմող որոց հանդի պէ
ցաւ. չարեացն զորս … ծեաք
Լցաւ … նա լուր ինձ որդե ակ
երանեա. որ … քր իմ. իշ
մինար. և ասա զ իտ … յահն
առաքեա քեզ զօգնութիւն իւր
քան կի որ վասն նշխարաց մար
դասիրութեն իւրոյ. և … չարի
զթութեն զա̅մ … րկ ըն այց
և մարքաւորաց. զինեալ հա
զմրդանից եղև. և բժշկութեն
ու տացաք … և զանազանեն
ընկալաւ. և … եղև մի
զաւորաց. Մերթե անկեալ ին քն
և … քեզ … տապաշխարու
թեն զ … [illegible]
ապաշխարհ … ոչ
կամի … մեղաւորին. այլ ըզ
դարձ նը … և կեցցէ̅ …
Յայսմ ժամու … զինքն
և խոքր … [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Յա

ԱՂԱՒԹՔ ԳԻՇԵՐՈՒԹԵԱՆ

Յաւալէ. աւուրք լուցի ե
ւեր մեզ իգաղ … ս անմահ
այցուց. ի իմաստութեան. գթասնա
կոսան. փարձեալ. և եա
զեցաւ. պատուական. ամենա
գինհանտրին. … իմ կերեզ
մանացն որպաղ … քաղցրին
իցեն. զոր … պուս. բարձո
րութեն … գործեալ այս
րին գնացի առ նաց. ամենեալ ի
ն … հալածնեաց քերեալ պատ
ուով ևսկզա մէջկայունցանէր
գկոյան հայն ։ Եւ ի բրրև մէ
կացուցի ոքին զգեցեալ բր
մինչև ինտրեքին. ըստ շարական
որյանգամն զգեցեալք. և թէ
զի զօր մերկ իծնե. Եւ ի բրրև
կամեյայ նոլ … իդրեր զմա
նեն կանգնեցաւ մեռեալն ա
ռաջին. Այսպէս … զձախ
ձեռն կալեալ զաջոյ ձեռնանե
և ասէ ցիս. ո՞ մարդ. դու այս
պէս. պարտ … մի ըկացու
ցանէլ զիս. զի՞ մրդ ոչ էր ընծա
յայտ … ոչ զանգիտեցեր. ի
դատաստանին … յա
[illegible]
[illegible]
[illegible]
բնութենն …
քրիստոնեայ …
… բնութենս
ոչ … նոյն
բնութե …
քեն զքոյ մայրն ինձ անարգե
ցէր. … տա
ցես վ̅ա̅ իմ … ի բե
րն. Տէ̅ր. ո՞վ … ցեալ
մարդ. … թէ. …
մարդ … ո
… չէ … ւ. և թէ պէ
ման մերկացուցեր զիս. և մէրկ
… զմարմնն. … մարդ
կանս. … հան
դերձեալ … որով …
[illegible]
տուեցեալ …
… ամարմնոյ և

ցծո

րեամն տն՟ մերոյ յի՟ քի՟. իսկ ի մ
զայսոսիկ · լուեալ զարհուրե
ցայ և ամենևին պապանձեցայ
իսկ յետոյ · հազիւ ուրեմն
հիւ և գողութբ · ասեմ ցնա ·
արժանի ես զիս · և ոչ ես գործե
ցից զայդ և նա ասէ ցիս · տր
դարձ առաջի քո զ · ով կամ
ցար մեծ բ այսր · Բ այց այժմ
ով կարիս ասել ոչէ լանձա ·
նյէ գերեզմանս այս հասա
րակաց · լինի մեզ · և մի կարծեր
ե թէ նոյն ժամայն ունիս մե
ռանել · այլ յերկար. առուրս
տանջանօք լի փորձութ · փոքու
ջտ րով չարչարելով · դատնա
պես առանդեսցես զհոգիդ ·
իսկ ես աղաչէի զբարեպաշտ
արժանի կալ զիս · բազում ան
գամ երդուա յամենակալն ան
ե թէ ոչ ես գործեցից · զանօ
րէն գործս · զայս եղծիւ ·
յայն ժամ · յետ բազում աղաչա
նաց իմոց և արտասուաց ասէ
ցիս · եթէ կամիցիս ապրել · և
փրկիլ ի նեղութենէս յայսմա
նէ տուր ինձ բան որպէս կէ
ցից զքեզ · և ոչ միայն յայսմ
մի · այլ յաղագս գործոց
իւրաց կացցես որպէս ·
այլ և իսկոյն · իսկ ժամ երթա
և հրաժարես յաշխարհէս և լի
նիս միայնակեաց · և աղաչիցես
զնա · վս՟ որոց գործեցեր · և
ծառայել քի՟ · իսկես երդ
ուայ նմա ասելով · թէ ած՟
հանդերձ · որ ընդունելոցն զհո
գիս · ոչ միայն · որ քանասցեր
ինձ արարից · այլ և յայսմ օր
հնու · և ոչ իտուն իմ դարձայց
բայց ինոյն տաճ · իսկ իվանս
երթայց · Յայն ժամ աս
ցիս աղջիկն · զգեցոյ զիս · ով
զտէր · և իբրև զգեցուցի զնա
դարձեալ բազմեցաւ ինոյն և
ննջեաց · իսկ ես ելեալ անտի
եկի առ քեզ աւասիկ · Լուրջ
յետ ամ. · դու ապրեցոյ զիս · ով
եկա

ակամբս · Զայսոսիկ իբրև
լուաւ խաչատանողն · մի ի թագաւորեցեր
զնայ աղաչխարու թե բանիւք
և իմ ուժականութ կրթեցի ըզ
նա · և զգեցուցի նմա միայնակե
ցութ զգեստ · և արգելի զնա
յայրիս մի իւերին · որ յայնկոյս
քաղաքին են կացեալ անդ
բարեօք. Ազնու · թե · և լմնալով
վս՟ անձին փրկութե իւրոյ · և
մեծ ապեա վերահանելով զայ կա
տարեցաւ ·

Որք զաղօթից զշնորհս տուին
և զարտասուաց · որդ վտակին ·
Ձզգեա ազիս հայցմամբ նոցին
թե և հեզգամինոյն բարին ·
Բացես ևինձ հեղուլ · վս՟ իմ
յորդ արտասուս մահ ծովինս
Զի լուայից զմեղս անձին և
զխտ հոգւոյս պատմուճանին

Պատմութիւն Հինգերորդ · Աւանի Պլաւնոյ ·

ԵՂԻՆ ԻՐ ԲԸ

ՄԻԵՂԲԱՐՔ

տու հայրն · Լինտոնիոս իսկի
տոյ և մորին ինա · որ գնային
անդ · և գտին զայլ ոմն ծեր որ
գնայր ևնա անդ · և ոչ · Ճանաչե
ին զնա եղբարքն · և նստեալ ի
նաւին խօսին իբանից հարցն
և իգրոց · և իգործոց նոցին · և
ծերն այն լուռ և եթ կայր ·
Եւ իբրև ելին ի ցամաք · գը
տին զի և ծերն այնանդ գնայր
առ · Լինտոնիոս և յարուցեալ
առաւօտուն իմիասին գնացին
առ հայրն անտոնիոս · Լինե
ցնս՟ հայրն անտոնիե · բարիէա
նա

ճանապարհակից գտիք եղբարք·
զծեր թղթայդ։ Եւ ցծերըն ամե
բարուոք ճանապարհակից· և
գուցանէք ովծերք զնզք ամենայ
զայդ դարիկ։ Պյառասախանի ետ
ծերըն անտանի և ասէ· բարուոք
էն գոքա· այլ բանից դոցա
գրունս ոչ գոյ· և որոք կան
դի բաւ մտանել յախտաս դոցա
և ըն ծերաւ տանի զոռա նակա
գոցա զայս ասէր ծերն առ
այն· զի զոր ինչ բան գայր ի
բերանս նր· ան զգուշանար
ասէին ։

Ասաց հայրն դանիել վս հօրն
արսենիոսի· եթէ զգիշերն ող
ջոյն կայր յարթնութե· և մինչ
վ շառաւայր· խաչեսութենէն· ի
ւակս, անկարութե բնութեն·
առաւօտուն ասէր ցքունն· եկ
քոր ծառայ· և կառաարծա ըզ
գործս քո· և այս ասէր նընթրաս
կաւիկմ·, իվր աթոռոյ նստե
լով և վաղվաղակի յառնէր և
ասէր բաւական կրօնաւորի
մի ժամ վս քնոյ ծախել թէ
ճգնաւոր է· Դ-ոսէլ ասէր· ասա
վս նր եղանման· եթէ այնքան
ժամանակս նկաց Ձ ամ և մեք
մի քուրց ալիւր տանէաք նը
մա յամին· և մինչ գնայեաք առ
նա· ինմանէ կերակրեաք· նմա
բաւական լինէր· Դոսէլ ասէր·
մի անգամ յամի փոխէր զկուրծսա
զարմանալոյ յամի· ու ըթըթէ
զարմանեանն· և հիւսէր ։ իսկ
հիւսէր զնիրայն մինչև իվեց
ժամաւուրն· և առաջեին ըզնա
եղբարքն· և ասէին փոխեսցէս
զայն ըռւք· և նա ասէր · զի
ա ժահահոտութե նր վքստան
գեսցէ զքեզ · իսկ նա ասէր
փոխանակ անուշահոտխնկոցն
և միւռոնացն զոր հոտոտեցե
կրի· պարտ ինձ հոտոտել ըզ
չար հոտս զայս ։ Դոսէլ ասէին
վս նր· եթէ յորժամ լսէր ն
թէ· բարձաւ· և հասանէ ։ ամ

աղ

ԱՒԱՍՏԱՐԱՆ ՀՈՅ
աղք մրգայց բերեր իւնծառաս
ծառայ զհամտմննցուն· ասկաւ
իկ մի· մի անգամ խառըւշն· և
գոհանայր զառաւօղէն ամ բառ
նայց ։

Ասէին վս հօրն աղաթոնի
ոի եթէ զերիս ամս· կալաւ
քար իբերան իւր· մինչև ուս
ցանաց զլռութի ։ Նոյն ինքն
հայրն աղաթոն· և աշակերտքն
իւր· երթային ինձանապարհի·
և միոմն ինոցանէ եգտ ուլեռն
դալար փոքրիկ· իվր ճանապար
հին ուղոյն· և ասէր ցծերն ե
թէ կամիս հայր· հրամայեա
ինձ· զի առնից զնա· և նայեցեալ
ինա ծերըն զարմացմամբ· ասէ
ցնա· դու եդեր զդա այդր· և
եղբայրն ասէ· ոչ հայր· իսկ
ծերընասէոպ կամիս առնուլ
զոչ եդեալ քո ։ Ասէին և
վս նր· և վս հօրն միլեսի· ե
թէ մինչ վաճառէին ըզձեռա
գործս իւրեանց· մի անգամ աս
էին զգինն· և զոր ինչ տայր
որ լռութբ· առնուին զայն
յեն ք եանս ։ Նոյնպէս և զոր ինչ
գնեին· որ քան և ասյին զե
ախ եղ զայն լռութբ տային
և ոչ ինչ բնաւ ասէին Է ըղեմ
Ասէ եր երբեմն հայրն աղա
թոն երկու աշակերտօք · որք
հեռացեալ· ի բաքանց ի բառ
անձինն նստեին· իմիում աւուր
եհարց զմին ինոցանէ և ասէ·
որպէս կեաս դու իխցին քում և
նա ասէ պահեմ· մինչև ըերե
կոյ · և ապա ճաշակեմ· երկու ա
տասք սխիմասա · Ասէ ցնա ծերն
բարւոք այդ կարգ և ոչ ունի
աշխատութի յոյժ ։ Իսկ մեր
կրորդն ասէ· և դու որպէս կեաս
եղբայր · և նա ասէ · երկուս
աւուրս պահեմ հայր · և ապա
ճաշակեմ· երկու պասքսիմատս
ասէ ցնա ծերն· դու աշխա
տիս որդեակ վս զերկուս պա
հեցեալն կերակրել ըզի պահեմ

երկու երկու և՛ երկրորդ. զի
յորժամ ճաշակեսցէ, յազգիս. կի
որք պահեսցեն մինչև ցերե
կոյ. անճաշակելն ոչ յազգին աշ
խատանքն. որ չափ և ստուանել
որք պահեն զերեկոյն տուրք
անճաշակելնոյ յազգին յաչխա
տութիւն ունիցին։
Գինաց երեքտն հայրն աքիլաս
խանենրակ հօրն նայեա խանի
տե. ևնգիտ զ՞այլ ճաշակեր
հաց թորջեալ զրով. նայէր
իբրև զ...աց պկալն աքիլա.
թաքոյ զայն հայրն եսայի.
ինքն րքոյ սրբայինս. չհանելն
ծերն սաս ի՞նչ զի՞նչ ճաշակե
իր. ասա սաս թող ինձ հայր.
քան զի տերև ամենայն ...
այսօր ի ժամ տօնի որյն իմ եկեղեցին
ամենայն գործայ. նայի եդի իբե
րանիմ. առակ ... հայ և աղ. և
ոչ իսրացի կերակել կնա. զի
ցանմաքրաւեր կոկորդիմ. խօ
թոյ ա՞ռի. և նա բռնա՞կ ասաց
ցա. ևեդի զհացն. ևզ...ն իւր
նակն. ևարկի ինձ մոմ ... և թո
ղեալ զայն կերակրեն զինչ կա
րացի զանմաքրելոյն ճաշակել.
ևշեր ծնձն հեկեկա նանօթ և
կայք տես ... զ...ա ի. զի ... տե
սպասա... . և եթէ սպասա
կերակրել ինչ ... . ընդ նմա դուռն
... ևանդ կեցցես.
Գինաց ումե երեքտն. աւ. հայրն
աքիլաս. ևետ ... զնա զիարիւն
եթուք իբր երանոյ ի...րոյ. և ե
հարցգնա ... ինչ իցէ ... հայր
ևծերն ... եղբարն
որ ... զիս. և ես բռն
նա՛ ... զիս ոչ ...
... զայն և ոչ ...
... . զի բարձ
րե զայն ... . և ... այն
ա... իբրև երանիմ ... ամեն
... հանգեա ... զօրս
մութին զայն.
Նստին ... հօրն ամենի ի թե
հի...ցաւ. ... .
ե

ԳԼՈՒԽ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ
եկաց յանկողնի. և ոչ ... թող
զխորհուրդս ... նայել ինքն ըստ
սադոյն ... ի ... տեսա
նել թէ զինչ ... անդ և զի
յոյժ բերկրին նմա. ինքն ասեն
հիւանդութեամբ. և ամենայն մե
տանել յ...ն ... աշակերտ
իւր կամ եղաներ աներ ...
կեր. զաչս կամզ... իւր. զի
մի տեսցեն թէ զինչ արասցէ. և
զ... զիհաւատար ...ր.
Ասաց հայրն անուր յորսն հե
տե. կոչեցաւ ... անուն ...ի. ի
մ.ը. իմ ... ուսա երբեք
իբրև երանոյ ...
Եղբայր ոմն եհարց զհայրն
աբրահամ և ասաց ... . և
զ...ցի ... ... ընդ
ան... ճաշակել. զինչ հրաման
ես ինձ ... .նա
ծեր. զինչ ... եղբայր. այդ
չափ կերակրել մի թէ կարծես
եթէ կան եկեաւ լինել ...
ծեր.
Ասաց հայրն բենի ամեն ե
թէ իբրև եկաք ի հինձոց ի ...
տե. ... մեզ օրհնութիւն
յազգի կանդ... . ... թէ
ամենօք ... ...
... ... ամանակ
հինձոցն և զօրինչ մնացեալ է
նք ... ... թէ
...ն զայն յ... կեղեցին տայինց
մինչ զ...ն ... . և
զի մ...ն ...թոյն. ... ցէ ...
եթէ ... մախոթով ... եալ ի
զ... նր ... փոքր ինչ ...
...յ ... ... կերակեն
... ... գործեալ
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
Ասաց ... հայրն ... բենի ա
մեն ... .
թե

Ջ...կե ընացայք երբեմն իսկի
ուե. առաջըր տն. եկամեցայք
առնուլ փոքր ինչ ձէթ ինմա
նէ. եւբրեւ խնդրեցայք. ասե
ցմեզ. տեսէք ո՞չափ կայ աման
ձիթոյն վոր բերիք ինձ յառ
աջ քան զբիս. ասա. եւզի ոչ
եղիք այնպէս կա. իսկ մէր տե
սեալ զարմացայք. ՃԷ քաղաքավա
րութի ծերոյն :

Պատմէին մեզ վն հօրն դիմոկ
րատեա. որբեր հուետոր ու
սեալ եթէ հացներ նր. ոսպ
նե եփարե. եղի յիւրաքանչ
իւր ամի սկսաներ. այլ եյայլ
քաղաքավարութիւ. զինմիում
ամիքնաւ ոչ խօսեր ՃԷ ումբ. ե
իյայլում. ամի եռացն աւոչձա
չակեր բնաւ. եւ երբեմն միոյ
եբանէլար ոչձաշակեր. եկե
րակեր. եզոր սկսաներ կա
տարեր զամս ողջոյն :

Պատուիրեաց սբն եպիփանե
առհայրն իլարիոն եւ ասե. եկ
տեսցուք. եւ տեսցուք զմիմեանս
նախ քան զելանելն մեր աս
տի. եւ իբրեւ եկն առնա ուրա
խացան առմիմեանս. իսկ ձա
շակելին նոցա զաւեր եղե բե
րեալ եղե առաջի նոցա. թըռ
չուն ինչ. եւ առեալ զնորա ե
պիսկոպոսն ետ առաջի հօրն
իլարիոնի եւ նա յասե թողու
թիւ տուր ինձ հայր զի յորմէ
հետէ զգեցայ զտեսանակս զայս
ոչ ճաշակեցի զենեալ ինչ :
Ասե ցնա եպիսկոպոսն. եւ ես
յորմէ հետե եկեալ եմ յայսմ
տաճարի. ոչ թողի ննջել
թէունիցի խեթ ինչ. ինձ զի
նէն : Ասե ցնա ծերն. մեծ
քան զիմս իցե քաղաքավարու
թիւն :

Ասեին վն հօրն եղագիոյ ե
թէ գնաց առ եկեղեց իսկե
նեակս. եւ ոչ երբեք առաջար
զաչս իւր. ի վեր տեսանել.
զերկինս. եւ կամ զձեռս նա եկե
ղե

Ճ՛յեւոյն : Եչտեբին զնմանէ.
եթէ հաց եաղ միայն ճաշակեր
իսկ յորժամ հասանէր ի մեծ
զատկին ասեր. եթէ եղբարքն
այսօր հաց եաղ ճաշակեն այլ
եւ ինձ պարտ է փոքրմի աշխա
տիլ այսօր. վն զի պասեքե
տրդ զի ինձ պարտ. յորն կա
րով ճաշակել. վն ամէ յարու
թեն. թէ պետ եպայլ առաւօտն
նատրյով կերակրեի :

Ասեին վն հօրն զենոնի. եթէ
շրջեր նա. երբեմն իպաղեստի
նի. եւ վաստակեալ նստաւ. ԶԷ
թզենեաւ. զի կերիցէ հաց. եւ
ասե ցնա խորհուրդն իւր. ա
ռեալ ատտի թուզ կերիցես.
եպատասխանի տուեալ ասէ
պպա եղի ոչ արարից. զի գողք
իտանքանս մարտնեին. եղուփոխ
ձեցես պատի զքեզ թեկաբող
եա ժուժկալել. տանջանացն ոչ
եւ յաւտնաւ փութանակի. եւ
կաց առաջի ումնոյն արեւու
իբրեւ հինգ աւուրս եկիզեաց
շողն զերեսըր մարմնն նր. եւա
սէր ցանձն իւր. եթէ ոչ կարես
համբերել հրոյն տանջանացն
եւ եւ տանջանաց ոչժուժկալ
ես զի՞նչ մի երբեք գողացեալ
կերիցես :

Ասաց հայրն եսայի այ մի
ցեռ դու զկուսութի առաւել
քան զխօսել. զկուսութի ժո
ղովեա զմտօ. իսկ խօսելն ցրէ
ցա. եկորուսանէ : Զնոյն
հօրն եսայի մի տեսեն եթէ կու
չեալ եղև երբեմն. զի շբայր
տն. եւ լուաւ զոր ասէր. եղա
բաւ սա. առեալ եպրկ յեփ. եւ
մինչ եռացեալ եղև. մխեաց զամ.
իհրոյն եատ զնայ տանե. ցնա եղ
բայրն. դեռ եւ ոչ եփեց եփեալ
հայր : Ասէ ցնա ծերն. եթէ
ցե բաւական. քեզ. զի տեսեր
միանգամ հուր. եւ զեղայս մեծ
միխիթարութի իցե :

Ասաց հայրն թեոդորոս մի նա
ցիա

ցիս. կամ ննջեցուցես. քանզի ապաւէ
ուրիցէ դըն. եւ կամ մանուկ.
քանզի պակասութիւն. հայցէ
ցամաքեցուցանէ. զմարմին. եւ
տքնութիւն սաստէ զախտն.
Ասաց յոհաննէս կարճահասակն. եթէ կամեցի. թագաւոր ոք առնուլ զքաղաքս. նախ
հատէ. ի նոցանէ. զհաց. եւ ըզ
ջուր. եւ այսպէս մինչ նեղեալ
վհատին. ի սովոյն ապա ապըս
տամբքն հնազանդին նմա.
Այլ ոսխոյիքն. եւ ախտք մարմ
նոց. ելեալ ովով. եւ պատճառք կեց
ցէ. տկարանան թշնամիքն այ
նոքիկ եւ հեռանան ախտք հոգ
ւոյ նր.
Ասաց դրնձէն թեւել անեւիս բբեմն
իճան ապարհին խակնոյյարմաւ
նեխան. զոր գործեալէր իմ. եւ
տեսի զապաննաւորս ուղտուց
զխորհեր. ոչ բարւոք եւ չար
ժեր խորտմութիւն զիս. իսկ ես
թողի զանօթ աիմ եւ փախեա ի
նմանէ.
Ասաց դրնձէն ոՔ վիզեւ հօր իբ
րեւ զառաւօտ այլ վն կերակրոց
պտղաբոյն անկանի իցաւ ա. եւ ըն
դունայն առնէ զզօրութի իւր.
ԴրՆձէն ասաց եթէ հաց եւ աղ
միայն ճաշակեին. հարքն իւ իւ
տե եւ աղէին. եթէ եւ այս չօ
եւ ոս մեղ եւ տեսեք թէ որչափ
զօրաւորքեին իզործ աճ այ.
Եղբայր ոմն եհարց ցհայրն
խաբդոյի եւ ասէ ցնա. ըեր
այնպես երկնչին դեւքն յոյժ ի
հեզոյ. Ասէ ցնա ծերն եւ
յորմէ հետէ եղեւ կէօնաւոր. աչ
խատեցայ վն աորա զխմ թո
ղից. զարտմութիւն իմ եւ լանել
ըկոկորդիմ. Դոյնն ասեր. եւ
թէ ունիմ. արդ՞ք տաւատան
աւմ. յորմէ մտաւ. զմտաց մեղա
եւոյ երբեք կիլայ ըննմա. ոչ ի
ցոկոլթի եւոյ խորտմութիւն.
Գնաց երբեմն հայրն խաբդոյի
առհայրն թէոփիլէ եպիսկո

պաս

պոսն սղեկսանդրու. եւ բա
դարձաւ անդրէն ի սկիտէ. հար
ցանեին զնա եղբարքն եւ ասե
ին. թեոպ իցէ քաղաքն այն
հայր. Ասէ ցոսսածերնթոյլ
տու ք եղբարք. զիոչ տեսի ես
զերեսս մարդոյ. բայց միայն
զարհի եպիսկոպոսին. իբրեւ
լուան զայս եղբարքն լքեն թե
ցան եւ ասեն ցնա մի թէ աղէ
ցար անդ հայր. եւ նա ասէ ոչ
այլպէս այլ ոչ եթող զիս խոր
հուրդք իմ տեսանել անզ զե
րեսս մարդոյ.
Ասէին վսն հօրն իւդուրեքահա
նային եթէ եկն տանս. եւ
բայր ոմն եհրաւիրեաց զնա
իսեր. իսկ ծերն ոչկամեցաւ
գնալ. այլուեցնաաց ամ լինեւակ
ոյն յաղթեցաւ եւ անկաւ իդը
րանխանէ. ասեն ցնա եղբայրն.
եւրնուեա երկնչիս ինկերակրոց
հայր եւ եւլանել իւիցէ. Ասէ
ցնա ծերն եւտ՞ր ոչ երկիցեմ
որդեակ. մի թէոչ. ոպզօարիւ
մուրնչեւլով չրջի դեւն. եւ խնդրէ
թէ զոկլանիցէ եւկորուսցէ
բազում անգամ ասեր նա ե
թէ ոք աս զանձն իւր իկոյ
մունս. եւ յարբմունս. զինւոյ
ոչկարէ զերծանել. խապարա
նաց. խոր հրդոց ցանկութեց
զնեղոկա. յոր ժամ հարկեալ ե
զն իդ անէրաղն. եւ արբեցաւ
ափնով. դիւարաքոր ձգեաց ըզ
նա դնեն յարբեցութեն եՆյանօ
թին չնութին այն.
Ասաց հայրն իսամակ տեսի
զեղբայր ոմն զի հնձէր զորայ.
եկն մեղաւ ուտել հասկմի յոր
այնեն ե ասէ ցմր օրայինն. կա
միս զի կ բայց իսմանէ հասկ
մի. իւն նայ սքանչացաւ եւ
ասէ քոյն օրհնյդ ըեր. հար
բու ըզնա. զխնդրէ ցայս վայր.
ծն ներմ իժնազանդութի եբա
նեւ իչ ան եւ ուաեին վն հօրն.
իւաջմեկայ եթէ զմախիր հրոյ

բու

բուրվառին որով խնկէին եղ
բարքն խառնէր ԾԵ Հայց · եւ այնու
ճաշակէր · եւ այնքեր միշտ կերա
կուր նր :

Տկարացաւ երբեմն · Հայրն ի
ստահակ · տկարութն մեծ · եւ
յամեաց ի նմա · ժա մեան ակա
բազմամ եւ արաք եղբայրն նմա
փոքր ինչ կերակուր աննայ ոչկա
մեցաւ ճաշակել · եւ ասէ եղ
բայրն առ ցես Հայր փոքր ինչ
ի նմանէ առեւ տկարութեքոյ
ի յկ ծերն անե · թյլ արաին
եղբայր · քանզի կամ զի կացից
ի ակրոնթեւ յայս · այլ եւ · Է · ամ
պնեաց երբեն ծեր ոմն առայլ
ծեր · եւ ասէ ցնա եկերթեցուք
եւ տեսցուք զՀայրն յոր մեծ · եւ
առ ցաշակերտնեքն · պատրաստ
եւ մեզ յաւ անակ · ի ակ նոյ ա
նէ դու ասացես Հայր եւ առ
նել զկամս քո ասէ ծերն զինչ է
անուն նր · իսկ աշակերտին
ծերն ասէ ճշմարտութն ասեմ
քեզ զինչ գիտեմ զինչ է անուն
նր · եւ ասէ ցնա ծերն · քանի
ամէ կայր նր առ քեզ · եւ ասէ
ծերն երեք ամբեն · իսկ
[illegible] ասէ եթէ դու զերիա
սամս ոչ գիտացեր զանուն աշա
կերտին քո · ապա որչափ եւս ան
պատշաճ իցէ · ինձ յաւուր միոջ
ուսանել զանուն նորա :

Պատմեաց մեզ Հայրն կասիա
նէ · եթէ եկն երբեմն · Հայրն
յովհաննէս · առ աբբնորդ մեծ ի վա
նացն հօրն պօղոսի : Եւ բնա
կէր ի նքն ինն ռաին յանապատն
դ · խ · ամ · եւ ունէր նա · մեծ
եկխսիրոյ անձին · Համարձակու
թն մեծ · եւ ասէ ցնա այս քանի
ամքեն · զինչ [illegible] իմարդկա
նէ · եւ իմաստ [illegible] · [illegible] ·
եւ ոչ երբեք իմարդկանէ արա
ցար · եւ որդնյայն քան ժամա
նակս զինչ ուղղեցեր [illegible]
ցնա ծերն · յորմէ հետէ եղե
կրօնաւոր · ոչ եւս [illegible] երեկ

զկե

ՎԱՍՆ ՊԱՀՈՑ

զկերակուրն իմ եւս զինչ ի
խաբստութն պատուիմ :

Ասաց Հայրն մակարիոս վան · ծե
ների պարապ ինչ · եթէ ասէր մեզ
մինչ մանուկէ ի առ նեռնա · եւ
յորժամ ուտէաք զՀաց եւ յատ
նեաք · իս ձգանոյ անդի · եւ ա
խաբմամբ չի · ին գողանայի
առաքիմաստ մի եւ ուտէի փաղա
ինծերոյն · եւզի ժամանչաւ ակաւ ե
կաց առ իս ատան այն · եւ ապա
ոտքարգմիլեաւչկարէի յաղթել եւ
զատեր զիս խիղճ մտաց իմոց
եւ ծերոյն պատմել ոչ կարէի
ի պատկառանացն · յաւուր միոջ
եղե խորհրդովն այ · զի եկին
ոմն եղբայրք օգտի առ ծերն
եւ հարցին ցծերն վն խորհրդոց
դոյ իւրոց · իսկ ծերն պատաս
խանի ետ նմա եւ ասէ եթէ ոչ
յայլ ինչ այսպէս վնասեսցէ
կրոնաւորի · եւ ուրախացուսցէ
զբանս իբրեւ անձկել խորհր
դոցն · ի հնազանդ հօրէն · յորոյ
վերայ · յաւելան բանք · վն
պահոց · եւ այլոց առաքինու
թեց · զայնուիկ · իբրեւ ասէր
Հայրն թէ ամենայն խորհէր
իմտի · եթէ ա՛յ իմացոյց · ծե
րոյն զգործս իմ · եւ առ ժամայն
ակսա լալ դառնապէս · եւ հան
եալ զգաւազանիկսն իծոցոյ իմե
եդի առաջի նր · եւ խնդրէի ող
թողութի անցելոցս այնքան
ժամացն եւ գողութեան · առ այն
կայքին · եւ նր պարգեւեն · յօգնա
կանութեին · եւ ասէ ցիս ծերն
ազատեսցէ զքեզ ՔՍ · ի ծառայ
ութենէ քումէ · եւ զի թեպետ
եւ ուսուցի այս քան ժամանակս
այլ իւրում խոստովան նութ
քո · որ խարեբըն զքեզ դեւն ·
յանդիմանեցաւ ուժգին · եւ խա
ցոտեցաւ · զի նայ տիրեսցէ
քեզ · լռութե իմով · որոյ յան
դիմանեցի զքեզ · եւ Հաւ
ատալ արդեւ լի · եւ արդ
փախուցեալ · որըմնակ զինչ զե

սաւ

տանէ յայսմ կենաց. տեղի ի
քեզ կ'ընչասէրն. քան զի զծած
կեալն. բարոյիցս. զախտն յայս
նի և ընծեցուցիչ դեռ ևս ոչ ասէր
կատարեալ զբանն իւր ծերն
մինչ անսեալ եղև յամենե
ցունց. զի իբրև դժուարին հր
նոցին. և ոչ ծանուցող իմոյ վարդա
պետն ձոնասուցիչ այն չարին
ևլ զանն ամուսնն իշխան հո
տոյն յոյժ մեծ. մինչև կար
ծեացէն մարդիկք. եթէ բա
զում ծընծուղ այրեսցի : Եւ
ցընդեցաւ յօդս : Հայն ժամ
ապա ծնեալ. ահա արդեօք.
զարքայութիւն ես քեզ ած.
առ ի հաստատել. զբանս իմ
ո՞րդեակ եկեալ դի–աց ազա
տեսցէ զքեզ :

Ծնողն նստէր ի հասարակաց
մանս ԺԸ Հօրն Թէոդոսի. ար
շիման ու հոգին. որոյ անունն էր
կոնոն եզայս իւրն ունէր կո
նոն. գիզան. Ը. եւ. մի անգամ
առն յԸ. կերակուր իշխանութ
հաց միայն և ջուր. և մինչ այ
խատեր. եւ յետ կենդանութեան ոչ ե
լանէր ընաւ.

Հայրն ղունկինոս. անդամ
լուծեցաւ. իբրաղուն ցաւոց.
և աւեր զանձն իւր. յարչարան
ցեր և մեռցի. և եթէ զու. ի
սարածամն. խնդրեսցես կե
անկութ. եւ առ. ի. եզ ժամա
նաց քեզ զկերակուր քո.

Աւերին կն/օրն մակարա եթէ
յորժամ պարապէր. զի զնայր
իշկողորդան. դնէր սահման
անձին: և ասէր. եթէ տան եղ
բարքն գինի բեզ. առբ զայն
սահս սիրողին. բայց որբան
բաժակս գինւոյ արբցես.
այն քան աւուրս ջուր մի ար
բցես խնձեկն քո : Եղև օր
մի զի եր ԺԲ եղբարցն, և կան
որբացանել[illegible]
մո. նզբարբն[illegible]
խնդութիւն[illegible]

ԳԼՈՒԽ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

տայնչնացի զանձն իւր և աշա
կերտն նի. աղաչէր զեղբարսն
և ասէր. մի տայք զի ի ծերոյն
այս թէ ոչ իմանեկին. տան
քնացի զանձն իւր. չարաչար
իբրև ծանրանայ եղբարքն
այլ ոչև մատուցին նմա գինի
Աւաց Հայրն մակար. եթէ կա
միցիս տեսանել զծեր ա. և
նա հիւր խելա ցնորեալ. մի ի
սրամտութ չարծեսցիս. և բզ
կամս քո կատարեսցես. յան
դիմանել զնա. զի ոչէ պարտ
զայլս կեցուցանել. և զանձն
կորուսանել.

Ել եբեր եղև եղբայրն խաղաղ
մակարայ հօրն. և զի կարօտ
յուտել ևս իւրն. եցոյց ըզ
կարգ պահոց իւրոց. զի առա
քեալ զնա այլում տկար. եղ
բօր քան զի և նա խնդրէ ըզնա
Որ և իբրև ետեսզնա ուրախ
եղև յոյժ ախնդութեամբ լինե
լաւ զինա՞ կամեցաւ ծածկել
զառաքինութիւն իւր. և[illegible]
ելեղբայրն ուրեք ըզի աղաղն
առ. ժամայն[illegible] ըզ
նայ. այլ ումեղբօր զի և նայ
Հիւանդէր և ոչ կարէր ուտել
ինչ. իսկ նայ իբրև ետ ըզ
նա. այնպէս արար. թէպէտ
և յօժարէր իւաշակել. այլ և նա
առաքեաց զնա. այլում եղբօր[illegible]
[illegible]
[illegible]
յետինն այն առ որ եկն առ եալ
զնա. առաքեաց առ հայրն մա
կար. իբր ընծայս մեծամե
ծ իբրև ետես զնա ծերն. ծան
եաւ եզի ոչ ոք մերձեցաւ կերի
նա. յլեղև խնդութ. և զօ
հանայր զայ[illegible]
նութեան և հաճոյ[illegible] եղ
բարցն. և բերեալ զնայ յուտ
զեցին եբաժանեաց[illegible]
Թիւս ոչ եր իսկ.
Ել եբեր[illegible] Հայրն մակար[illegible]

զաշ

ղաքացն- իւրեանն կափառարայոց
եւ այլ ազգաց ԺՆեա․ իսկ յա
ռաջնումն ահւր առեն ցնա
եղբարցն հայր եկ առ մեզ․ ճա
շակեա․ եւ նա նստաւ․ ԺՆոտա
եկեր հաց ոչ իսկ յեռեկորդու
աւուր․ դրՀԷ հրաւիրեին ըզ
ծերն ճաշակել ԺՆոտա եւ ոչ լու
աւ նոցա․ այլ ասէ դուք կերէ
ք եթէ որդեակք զինորեկք էք․
այլ մեզ անպատշաճ յառաջ ամ
ճաշակել բանզի ծերեմք․
Ասէր մեզ հայրն մինաս եթէ
նստեր եղբէ մի․ իւրն նեկիփսիմոսմ
եւ եկն առ իս եղբայրումն օտար․
եւ աղաչէաց զիս տանել զնայ
առ հայրն մակար․ եւ ես յա
ուցեալ տարա զնայ առ ծերն եւ
իբրեւ տեսաց աղօթս իւր․ մեր
նստաք ասէ եղբայրն․ եկեալ
ցծերն․ հայր ունիմ․ Է․ ամ
յորմէ հետէ ոչ ճաշակեալ եմ միա
ւորեցն ամենայն եզգայս հայ
առաւսցոյց իննձ որդեակ եւ իրա
ւունս ցուցցես․ եթէ բանիւ
ուրս ունիս յորմէ հետէ ոչէ ա
ռեցեր զեղբայրքո եւ ոչ բամ
բասեցեր․ կամ արարմսունս ցեթի
մտի․ եւ կամ բանդասարկոչերի
բերանոյքումմէ․ Այնժամա
նկեալ առ ոտս ծերոյն եւ
ասէ․ աղօթս արասցես վՏ իմ
հայր․ զիթէ բնաւ արարից սկիզ
բն բարւոյ․

Ասէին եւ վՏ հօրն մակարիոսի
ամենայնմեկանի եթէ զ․ կ․ ամ այս
պէս ճգնէր․ պահէր զշաբաթն
ողջոյն․ եւ քիկիրայկեի ճաշակէրա
կւանդէն․ … եւ
թէ անմարմնոյն․ եւ փարձեր զ
ցայգ եզ ցերեկ․ եւ այր զայն
…ասաց եւ ոչ երբէք յու մէջե
ռանոյթ․ եւ ոչ փաքբ իւչ․
Լուաւ զայս քՏ․ ասէր …
աշխարհին մարդ․ եւ նայ․ …
…աւ նմա ասէր իսկ նայ ոչէ
…․ այլ սատողնա …
… իննձ …

Ա ՒԱ Ս Ն Պ Ա Հ Ո Ց

նոցին եւաղջոց փայցնատիւ
եղբայրումն եհարց ցհայրն
զոյիլէ․ եւասէ հայր եթէ դի
ւիցեմ ուրեք․ եկեր այց ե
րից հացս շատ իմն․ Եւ ասէ
ցնա ծերն․ պիթէ կալ կամիս
նեւ․ զիպահս զայդ․ եւ այլ ումն
եհարց եթէ արբից բաժակս
երիս գինի․ մի թէ առ եղոր
իցէ հայր․ Եւ ասէ ցնա ծերն
մի թէ ոչէ եդանիւն դեւք․
զի ոչէ շատ լիցի․ ապա թէ ի
ցեն կենդանիշատ իմեք բանզի
եւ գինի բնաւին օտար իկրօնա
ւորին․ եթէ կամիցի փրկել զա
նձն իւր․ Ասաց հայրն պիմէն
եթէ նա բ ունայն էքռնաշէ …
ոչէր այրեալ տանճարն …․ այլ
պէս եթէ փափկութեանցն այցէ
իւր անձին ոչ անկանի …
…
Ասէին եթէ հայրն պիմէն յոր
ժամ հրաւիրէր … լինէր իսկ ի
փնայր երբեք յակամայ․ առ եղ
բարսն․ եւ զնայր վՏ այնորիկ
զի մի տրտմեցուսցէ զեղբար
սն․ Ասացին զհայրն պիմէն
եթէ այս ոմն ծեր զինի ոչէմ
պէ․ իսկ նայ ասէ գինի ոչէ
նաւ պիտոյէ կրօնաւորի․ զի
պիղծ է առաւելեալ․ ամՀ …
մարմնոյ․ Ելլաց դՏՇ եթէ
հաւատաց ծեր բանին …
որպէս․ եթէ բանից քոց արդ
արասցես․ եւ բանից քոց պար
տաւորեսցիս․ եզի այնպիսին
ընդ… զլուութ․ Եւ լուռ
եհարց զհայրն պիմէն ասէ հա
յր բարիիմն․ գողել զըննեռն
եւ ծերն ասէ … բարի
է․ շունել եւ ոչ ինչ խօսել․ Եւ
ասաց հայրն պիմէն զորօրինակ
զինուորի … եւ զամբուլ նա
եւ … զերկնային …
…
…

ւորի զխան եզգործանոցա ։
մրտանէք մեզ անմխհարոյցնեմ
հօրն ապիճնի եւ զըստրցն ըսեթե
ընակերի ։ նոքա ։ յեփ խպստսի ։
եզխանձկ ցուալ մայրնոցա ։ ի
տեսանէլ զն սա եւ ոչ կարեր ։
ճապա գարանեալ նոցա իձա
նապար ՚ին ։ մինչ գայինչեկն
զեցին զի, խաւեացի նոցա ։ իսկ
նոքա մինչ տեսին զնայ եհե
ստատանէ ։ յեսա գարձան ի
անճնտակս իւրեանց ։ եւ փակե
ցին զդուռն ընդ մնորա ։ իսկ
նայ կայր արտաքոյ դրանն
ողբայր ձձա՛նայն հառաչէր
եւ ասէր ։ զի՛նչ իցե եթէ տե
սից զձեզ սիրելի որդեքեմ ։
իսկ նոքա զայսոսիկ հայրն
պատմեցին մեզ ահա հայրն պիմէն
եւ ասէ զի՞նչե մեզ քոյզիլ ազդառ
նալես ։ առդրանն յարեաւ
հայրն պիմէն ։ եւ եկացին երեքոյ
կողմանէ դրանն ։ եւ ասէր զոզբ
եզկոծնոքա ։ եւ ասէ ցնա ։ ո՞ւր
այրպես լաս կինգուս ։ իսկ նայ
էբրեւ զձայն նորա լուաւ յառ
աւել ողբոյր ։ եւ ասէր բազում
հառաչանօք ։ եւ արտասուօք ա
սէր ։ կամիմ տեսանել զձեզ ոյ
դե ակչրիմ ։ եւ զի՞նչ իցե եթէ տե
սից զձեզ ։ մի թէ ոչ իցեմ մայր
ձեր ։ եւ ոչ սնուցանէ զձեզ ։ ոչ սնե
ալքեք իմով ստեամբ զձեզ կաթե
աօք սպասաւորեալ եւ ընդա
ռաջ ծերացեալ քորացեալ ։ եւ
ողկոտացեալ այժմ իմ ահա եզի՞նչ
իցէ եթէ տեսից զձեզ ։ եւ առհա
մենայն լուաւ զձայնքո զայրացի
աղէքիմ ։ Եւ ասեցնա պիմէնսա
կամիս տեսանել զմեզ թէ ի հա
նդերձեալն այս խարհ ։ Եւ ասե
ցնա մայրն եթէ սատանայսից
զձեզ ։ մասնաւորին տեսից զձեզ ։
յերկինն յայս՝ կենդանեացն ։ Եւ
ասէ ցնա պիմէն ։ եթէ կարասցես
տեղացս համբերել ։ աստ ոչ տեսանիցես զմեզ
այն՝ ։ ...ցես ...
 ...

ծերիւն ընմեզ առաքք սձ ։ յայսմ
ժամ յանապատ յանխնեանն ։
յանձնառն եւանպատճառ բարիան
եւ իւրայն լուեամն ։ ինչ ըմբոււաւ
զայս բարի կինն այսպեն ասնե
դուստր ։ եւ ասէր եթէ հնարե
զի տեսից զձեզ անդ ոչ կամիմ
տեսանել զձեզ աստ ինեանս ։
Աստց հայրն յավանդ եթէ
ասէր հայրն պիմէն ։ եթէ սյսե
բանն այսպիսան որոչ ունիցի
սուրբ վաստակս ։ զձորձայիւր
եզնեացի իւր սուսէր ։ այս
իճքնէ ։ որոչ ունիցիհանդիստ
մարմոյ ։ թողցեզնոստ ։ եւմոչն
ջոնձոկ ճանապարհն կենաց
եզնայ քնա ։ եղբայր ումն ե
հարց զհայրն պիմէն եւ ասէ
պատրաստեալ կեալ երոց իմէ քեզ
բարոցն հայր ։ Եւ ասացն ա ծե
րն որքանակն ալե իմէ եղբարց
իհաստարակ ացվանապարս ։ զի
զամենեսին եւ հաւատարեցեա
սիրեացե ։ եւ զիզդուշացուցե
զբերան իւր ։ եզանկն իւր կալ
չեկյորժամ սրտագէզայս ատա
նէ հանգիստ անձին ։ Եւ ասէ
ցեդաւ իթ մինչ վանորէաւ իւծ
ան ։ զնոկորդեն կալե այ ։ իւեզ
դեր զնոսա ։ այսպէս ամ չկալ
ցուք զկոկորդ եզոզոսայնսամր
աղթեմք յաներեսյթ ։ ատիւ
ծոյն պայծօք ։ Աստց դրմէ
զերեքին զոնքա ոչկարեմ հա
սանել ։ զքն անձն կերակուր ։
զն ան կոյթ ։ եւ զյուն այլզմօ
ան իջ՝ պարս եւ զիհասցուք ի
սպացանէն ։ իւզք մյրոնմ եհոց ըն
Հ՞րնապիմէն եւասեհացուքս ։ տեմ
այլ բանձար ։ բազում կերակ
րիմ ։ արդ՝ հայր բարեւզրիմե ։
Ասեւ ցնա ծերն ոչէր արբուք
այլ ասկալ ներիցեսհայեբան
ձար ։ եւյի՞ դնապես վն պետո
յիցքոցիհայրեն նեաձքու ։ Պմէհե
ցան երբեմն խնդաթնհայրն
պատմեոյ ։ եւ հայրն բեսս ըսին ։
եհայրն ասէ պե ս ։ եւ հայրն
աթե

ԺԱ ...երրա. և խօսեսցին ը̅ մամ անձն
խնկիտոյ լերինն. եհարց զնա
ս ա ռմ̅ս եղբայր հասեալ ռ̅պապ
ժանիցն. հարքքաղաքա՛ վարիլ
եղբարց. Աշակն ցնածերքն
րազոււմեփ նու ը̅ե ը աղու մէ րու
Թը̅. պարտե կեալ. եղխպահես
ցենգմիտս. խրատե լոյզըններըն.
Հայրն ախնար փնայր երբեմն
եւտեր հաւսեն տմանքցնա ը̅
եր այդպես ոււնես ծեր.
խնկնա աաե ոչ կամիմ զի գործ
արարից զայս ինձ. այլ անարգ
պործ. եզի մի՛ եխաս իմացի ան
ձնիմ զհանգ խտտմարմնոյ. Աշակ
ին եվ̅ա հօրն պօղոսի եթե ե
կացնայ զքառասուն աւուրս ի
մը̅ սանկաւ տուբան եմիոյ սոտ
մանի ըրոյ. եմիոյ սփ. իշխե. մ̅
զեհի աեր զնաեքակեր եզըշղ
հիւսեր մինչե կատարել աւս
ծըն սյապես առնէր. եթե ըէ
մերձեցաւ տօնն եւ արտաքս
եղբայր ռմ̅ եհարց ցհայրն
պաւլատիոն եասէ տաս ինձ.
զի՞նչ արարից. զի. գ. ամբեն.
զխպահեմ. ը̅. աւուրս. եոչկար
ացի ապատիւ ի պտունկու թն
դիւեն. Աշակ ցնա ծերն որդ
եակ եայս մարգարէն. մինչ ա
տաքեալ իներ. իմե առժողո
վուրդն էէի. սասցաւ առնա.
փոխեա զօրու թը̅. եմի՛ինաեր
բարձրացոյզձայնքոեպատմեա
ժողով րդեանն զմեղսի. բե անց
եասէն յակոբայ զանօրէնու
թին իւր. զխինդրեն զեաեկա
մին մերձենալ առխս. եասեն
պահեցաք. եոչ ծանեար դու
խոնարհեցուցաք զանձինս մեր
եդու ոչնայեցար իմեզ։ Ո
րոց պատասխանի տուեալ. եա
սացաւ առնոսա. եթե յաւու
րս պահոց ձերոց առնէիք դո
ւք. զչար կամս ձեր վշտա՛ցն
երբ զորս ը̅ ձեռամբ ձեր ռվե
ին. եպաշեիք. իղատաստանս
եփկռիւս։ Եւ լսեին իմե զայս
եւ

ՎԱՍՆ ԴԱՀՈՅ

եթեասոչ այդպէս. խպահապնա
րեցի. ինձ ասէ տ̅ր։ Եւ եթե
գարձուցես. զպարանոցքու.
իբրև զօղ երկաթիենացիս
խմխիր արքո ըցեոչ այսպես
կոչեսցիպահս։ Եւ արգդու որ
դեակ յորժամ պահեսցես. ոչ
կացցես կամ զի՞նչ սրասցես
աաէ եղբայրն ցծերն եսյա
ռաւօտուն առնեալ զարմաւ
փորձեմ. եբե րանով սաղմոս
եմ. եյարոցեալ ղաղօթեմ զեր
բորք ժամու եզվ. ցմ̅մ. եաս
կաւ մի նեջեմ. եյարուցեալ ե
ւանեմ յարտաքսն շրջիմ փոքր
մի. եդըրձլ մտեալ նստիմ եառ
նեմ զձեռս գործ մինչե կատա
րեմ երիս մախաղսեյարոցե
ալ աղօթեմ զձամարտկաց զի
շերոյս եզատուաւ.օտին։ իսկերե
րորդու մ̅ աւուր երեկն երորդ
ժամու առնեմ խարշեալ ինչ
եճաշըմ կեմ մինչե ցյոգի. եմն.
Աշակ ցնա ծերն այդ ոչէ կա
տարեալ. պահքպիե թեպահեն
ցես իկերակրո՛մի այն. երան
ինչ պատասցես զր մ̅եր. եկամ
զատե սցիս. եկամ չարս խօ
սեսցիս. եկամ ախորժեսցես
չարինչ առնել ումեք եկամ
խորհեսցիս. զախտալիեզզգի՛ր
եպիղծ գործս. այպա լուա՛ ա
յն եա երքեզ իզգանդամ կե
րակրիլ աւուրն եզգոյշ լինել
ցայսցանէ. զ որպասայս. քանզի
թե քաղցեալ իհացեեյաղթե
նալ յայսպիսի զազիր մ̅զօք.
եւ պահեք. եզի զի՞նչ շահ իցե
իկերակրոց արգ իւելն մախ
տիւք լի լինել։ Եւ քան զի
պահք Աչմարիտ այնէ. ը̅ բանն
հարցն դադարու մ̅ն յմ̅մ չա
րեաց կամթե ոչ գիտէ սդու
զի որք զգանկութիս սրախմը̅
տաք կատարին թե պետեհա
ցեւ առվեայ. եցամաքեալ իցե.
մզօք յաղթեալ եարբեալ ա
յնպիսին։ Աշլ ն թե դու կա
միա

սիս պահեսցէ զհաճոյս մէջ տաճա
նախ պահպանայ զնոյն երբեք
բան անդէպ· իբրեւ բանոյ քունմբ
ելլէ հրամայեալ առաքելոյ զորն
կերըն· եւ յամ չարեաց բանութեց·
եւ յամենայն չարութեց· եւ զի
որչափ կարող է ասբ եւ զմիտս
եւ զմտաց ամենայն յամ տեղ
մալից եւ զայգիս եւ աղանդից խոր
հրդոց· որպէս եւ իշխեն հօգւոյ
եմբռաջ· եւ յամ ոխակալութե
նէ· եւ յապահովութենէ· եւ յորդում
առաւել պահեսցէ զանձն հոգւոյ
բան պահանջ եղիցի քեզ իսկ յոր
ամ առաւօտս կերիցես թէ ունես
զծախս այն քան առաւելն
եւ տուր զայն աղքատաց եղ
բայրն սիրոյ անդ· որպէս
եւ նոյն աստուածութիւն վասն բեթ
սամն զմարմինս առնել ես ամբ
թիւ ծնեալ աստուածութեան
թէ· եւ յիշատակ եւ հոգի· եւ զի
ինքն ննջեսցէ աղքատ ի յոր
եւ յանձն աստուածային իբրեւ զտեղի ոչ
ցես զգործ մարմնական նահատա
ցեն զանհատ զիմաստութեանն
եթէ ոչ վարժեսցի· բազում զի
տես անձն պարթեւ եւ ան
նութեան· առաջնոյ թէ եզր եւ անձն խիզ
տութիւն· եւ ոչ կարէ զերծանել
իւրեանց· վասն այսորիկ եւ բանն
լի հարցանել ոչ կոչեսցէ զմին
կոչեն իմաստնոյ· եւ ոչ ծնանին
կեցանողք մանկունք թոյլ տայ ին
այլ ի մորթոյն· եղբայրն հօր մա
յրն կնոջ հաւր երկու· եւ վարդ
ժիւ· եւ հանդերձ ըստ փափուկս· ոչ
ղգեցուցանելին· այլ հինս եւ
կարկատունս· եւ խորհուրդն անձն
նաւորն ծերոյ· յանձնելին· եւ
զուշացուցանելին յոյժ· բանիցն
զաստուածութիւն եւ հանդիսաւորս
նոյ· եւ ուտել յոյժ եւ ըմպել ան
գամ· եւ քուն· այլ եւ այս պիտի
ոչ թէ միայն զգեստ պատկերս
թէ յարութեանն իմ մեր· այլ
եւ ճանճրութեան· եւ ամենայն հաւա
տոյ թէ· եւ զայլ բազում չարիս
տըն

ԳԼՈՒԽ ՀԻՆԳ. ԵՐՐՈՐԴ
ունկն ; իմեզ : յորոց ; փրկեա զ-
մեզ տր :
Երկրորդ ոմն եհարց ցհայրն
սիրոյն եւ ասէ զինչ առաւել
հայր. եթէ եւ լանեմն զնաւ յե
կեղեցին. եւ խնկեցի սեր լեալ
եւ հրաժարեցին զիս. լուայց նոյ
եթէ որոչ : Ասէ ծերն յոյժ աշ
խատութիւն է այդ գործ :
Եհարց երբեմն ցհայրն սի
սոյի աշակերտն իւր. աբբա
համ ասէ եթէ լինիցի մա
ղով եղբարցն եւ ցնկեալ շա
բաթ եկամ կիրակէ եւ բերցէ
ոչ բաժակս երեսգինի մեծ
ի մեջ հայր : Ասէ ծերն
եթէ դեռնոյս ոչէ մեծ. բազում
անգամ տեսի աշակերտս ցնա
հայր ծաշակեալ սգոյ ք ինչ : Եւ
ծերն պատկ ուտեսցէ բազում ոտն
եւ եթէ ոչ կերեալ մեր կերի
ցուք պատիւ եղեւ եւ երկեամ
զաշակերտն իւր հայրն սիսոյի
եթէ աղաչեցին եղբայրն զի ա
հաւանեցին է. եւ զի ոչ ա
պաշեցի եղբարք ա. տէ. վն
մեղաց իմոց. այլ եւ զայս աղաչէ
լով. ասեմ մինչ. որ լա իա. սա
հեա զիս. իւրեւ զոր իմն մինչ
ցայժմ դեռ եւ հանապազոր ան
կանիմ նովաւ եւ մեղանչեմ : Ե
ւ եւ ելբե մ. ամսոյ ցանել ըզ
աՏ խորհուրդն իբրեւ հօրն
ամենայն. եւ զատ անդ փոքր ա
մենայն ինչ զինի. եւ ետ եւ մի
ինքեանց զբանս կին. եւ ապիկի
քննութին. եւ արկեալ զինի. եւ
ցմ. աղբն աշխոյն. ; ինչ նա ուտէ
այլ բմպեաց. եւ երկրորդ եւ եւ եր
րորդ. եւ զայն ես եւ երբ ծե
րն. եւ զի կամ բզ որորդնաւ եւ
ոյ եւ սա. այլ ասեցին. դադ աւ
եւ եղբայր ոչ մինեա զի կե
նդանի ենեւ եղն. Եհարց ցնա
եղբայրն կն մեք աղօթէ վերստ
թէ. Ասէ ցնա ծերն զ անիել
գրեալ է. եթէ ըզկայ ցանկալի
ազնի իմոյ ոչ կերայ. Ասէ եղ
բայր

բարին. ցհայրն սիրոյ. եթէ
գնասցուք մեք յիշխանապարհն
եմուտորնացի առաջնա՛ գնացն
մեր պարտի. եթէ զգացցու ս
ցուք նմա : Ասէ ծերն ցնա
ո՞չ մի լինի : Ասէ ցնա եղ
բայրն. այլ թող ցուք զի խո
տորեսցի զմեզ : Ասէ ցնա
ծերն. եւ զի՞նչ իցէ կամիք բը
ռօք հարկանել զնա՝ անեմ
զեզ որդեակ. զի սե սիրես եղ
բարք. զի գնայի յուղի առաջ
նորդն նց. գթեալ թիւրեցա
յուղղոյն իգիշերի. Եւ ին եղ
բարքն երկոտասան ամենե
քեան գիտէին. զի մոլորեալ
գնային. եւ ճգնէր իւրաքանչ
իւրն տաճարին զի մի՛ աս ա
ցէ. եւ մի՛ յանդիմանեսցէ : Եւ
իբրեւ այգ եղեւ ծանեաւ ա
ռաջնորդն. զի մոլորեալ եր
յուղւոյն : Եւ ասէ ցնս թողու
թիւ շնորհեցէք ինձ եղբարք
զի գթեալ եմք. յայն ժամ ա
ասացին ամ̄քն. եթէ գիտեմք ե
մեք այլ լռեցաք աստ : իսկ
նա իբրեւ լուաւ զայս զարմա
ցաւ յոյժ եւ ասէ. ո՞ մինչեւ ցմահ
ճգնեին եղբարքս այս պահել
զլռութիւն. եւ փառաւորեաց զա̄յ վա̄
համբերութեան նց : իսկ մոլո
րեալ ուղիներ. իբրեւ երկոտա
սան միլոն :

Ասէին վա̄ հօրն սիսոյի. թէ
բանեցոյ. եթէ բնակէր նա. ի
կալուածին արսենոյիտոյ. եւ
այլ ո̄մն ծեր. հիւանդացեալ
էր յառլ վասն իբրեւ լուաւ զզ
հիւանդութիւն ծերն սիսոյ
պեզամենգաւ յոյժ. եւ վա̄ զի. Ժ. Ժ.
աւուրս պահեր. եւ խորհեր ի
միտ. եւ ասեր զի՞նչ արարից.
եթէ գնամ տեսանել զծերն
ոչ թոյլ տան ինձ եղբարքն
պահել. եւ թէ ժամ տայ վա
զինն. մի՛ թէ վաղճանի ծերն
այլ զայս արարից գնացից. եւ
մի՛ ճաշակեցից ինչ : Եւ գնաց
այն

այսպէս պահօք կեցեալ է ա
տարեաց զկամս ա̄յ եզքաղա
քա վարուեալ իւր զա̄ծ այնն ոչ
ելոյծ եկամ լքեաց :
Պատմէին մեզ հարքն ոմանք վա̄
հօրն սիսոյի. կալուածոցն ե
թէ կամէր երբեմն յաղթել
քնոյ եւ կապեաց զինքն ի կան
գուն խպարեխ վիմին. եւ եկեալ
հրեշտակ տ̄ն եւլոյծ զնա. եւ
պատուիրեաց նմա եւ ասէ մի՛
երբեք իշխեսցես առնել
զայդ : եւ մի այլում ուսուցանել
զթիւր գործդ զայդ :
Ասէին վա̄ հօրն սիսոյի թէ
բայեցոյ. եթէ հաց բնաւ ոչ
ճաշակեաց. այսուրմէծ իզատ
կին առաջեցին զնա եղբարքն
եթէ եկ ճաշակեա ը̄ մզ :
Ասէ ցնս ծերն զհաց միայն կե
րոց եթէ զա̄մ ինչ զորմ̄ արա̄ն
լեալէր : Եւ նոքա ասեն զհաց մի
այնկերիցես. եւ արար այնպէս :
Գնաց երբեմն հայրն սիլոա
նէ իկանա է ինչ եւ արարինց կե
ռակոյր եկերան. եւ գնացին զի
յայգեր ղեւս օրն. ի ճանա
պարհին գտին ձուր ինչ. եւ կա
մեր ըմպել. աշակերտն իւր :
Ասէ ցնա ծերն. ոչ արդեօք
պահք իցեն օրս. իսկ նա ասէ
եւ ոչ կերեաք իցէ մեր այսաւր :
Ասէ ցնա ծերն. այնկէ քուհուր
ոչ եր որդեակ. սերեր եւ իհար
կէ՛ այլ մեզ պարտէ զի կալ
ցուք զկարգս պահոց մերոց :
Ասէին վա̄ հօրն սիլինուսի ե
թէ զօրն ողջոյն աշխատէր. եւ
Ժ̄. տաքսիմատ կերակրէր
միշտ : Եւ եկն առնա հայն
յոյժ սիրելի իւր. եւ ճգնաւոր
յոյժ եւ ասէ ցնա եսպկարգիմ ի
անձնէ կի խմում պահեմ. իսկ
մինչ եւ անեմ իիսցեն իմ մէ Ժ̄ եղ
բարսն հրատարակ իմ : Ասէ
ցնա հայրն սերիմո ոչէ այդ
մեծ առաքինութիւն. իսցէ պա
հելն այլ եւարտաքոյ պահելն

մեծ

Զծ իմիքս.
Եւ ինն հարքներքն մխիթարեցիք
սա. Հայրն սատանայ չնա էր. ա
ռաջին նոյն սեղան. իսկ նորա թող
եալ զբարւոքն կերակուր.
ճաշակեցին զյոռին. իսկ նա իբ
րեւ եւ տես. աւե սորոյ ակնա
ցիքեք դուք.
Ասաց մայրն սինկլիտիկէ. պար
տէ մեզ որ զգեցաք զմեռուսկս
զայս ստանալ զկատարեալ սրբ
բութի. զի եթէ հիկք կարծեն
սրբութիւն գտանել. այլ փարթ զնո
քօք աղքատութիւն զի ոտեն զգայ
արանք որոց յանկասիս պատառ
հին մեղք. որքեն տեսանելիք
լսելիք. եւ ծաշել. եւ են որ ինկա
մաց պատահեն մեղք. այսպէս
նոցունց կամաւպատահին մեղք.
Ասաց դրոճն զոր օրինակ զսպա
ռանող. դեղս դառնանքն յետս
դարձուցանեն այսպէս եւ դշար
խորհուրդս յետաչքնեն իմացն
պահք եւ աղօթք. Եւ մի խաբեա
ցեն զքեզ մեծութիւնք եւ պատ
րանք աշխարհի դիտանչանելի ե
ռանայնքեն այլ եկարողես պա
հօք տառապել ախորժելի. առ
նել զկերակուրս. վզ զի յարգե
լոյն տաղտկա սիրո. իսկ սո
վելոյն զուարճանս յուտել
եւ մի յագեսցիս հացիւ զի մի ըղ
ձասցիս գինւոյ.
Ասաց հայրն տիթոյի. եթէ
օտարութիւն իցէ կատարեալ
առաքինութիւն. եթէ զգուշաս
ցի. բերանոյ իւրոյ.
Եղբայր ոմն եհարց զհայրն
տիթոյի եւ ասէ. ո՞չ պահեցից
հայր զմիտս իմ. զի բերանիմ.
եւ եղուսիմ իբրեւ կա մերձ ը որս
վայնի.
Ասաց հայրն իպերիքիէ ոմն
տարիքի. որ ահագինն քան զը
զիւ այսպէս եկրօնաւոր փոր
ձել բանդրկօ եւ քան զգանկու
թի. եղանիսս իւր վերա գոյնէ.
Եւ զի պահք սանձքն ծերոցս
մեղ

ԳԼՈՒԽ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

մեղս. եւ որիբաց ձգեսցեն զպահ
ծի վերնոց եղիցի. Եւ որպէս
կարասացն ընթանել զլեզուիր
իմաստու սրամտութեան. եւ եկոչ
ախտից կարիցեն. ը դեմ կալ
մինչ շարժեցին ինա.
Ասաց դրոճն լաւա գոյնիցէ
ուտել միս եւըմպել գինի. եւ ոչ
ուտել զմիս եղբօրն բամբա
սանօք. զի մինչ խարդախեաց
օձն զեւա. արտաքսեաց ի դրախ
տէն. այսպէս եւ որ դատէ զըն
կերն կորուսանէ զանձն զիւր
եղորոց լսենն ինմանէ. եւլզա
աց դրոճն թէ պէտ եցամաքի
մարմինք ծերոց իպահոց. այլ
հողինք. իխորոց ախտից վե
րա կոչեսցի. քան զի պահքըզ
հեղեղս ախտից ցամաքեցուցա
նէ. Եւ կրօնաւոր արբեալ
պահօք. իմք երկրի փառաւո
րէ եւ երկինս պսակաւոր եղի
ցի. դրոճն ասէ բան չար մի
ելանիցէ. երբեք իբերանոյ
քումմէ քան զի որթ խաղող
ըէր եւ չփուշ.
Փիլոբիմոս ոմն կրօնաւոր ընա
րեալ բաղում համարձակ ու
թբ յանդիմանէր. զյուլիանոս
անօրէնն. յորմէ բաղում չար ա
չարանս կրեաց. Այս մինչար
ձակեցաւ. ինկապանեաց .ն̅ը̅.
պատեր ըադմենան ը̅ սաս սասա
կապէս պոռնկութե. եարկեր
մոութե դեւ որոց յաղթէ
աց զօրութեն քի. բազմօր
նակ ճգնութեն իւրով. քան զի
երբեմն կապէր երկաթովզին
քն. եւերբեմն արգելոյր իխը
ցի. երբեմն մեկներ ի կե րակ
րոց. եւ հաց հացի. մինչ զի ըն
տուցեալ ինչ իհրոյ. ը. եւ ատ
ան. ամ ոչ բնաւ ճաշակեաց.
մինչեւ յաղթեաց դիւաց. եւ չար
ց ան կրութե մեղացն պոռնկու
թե. եւ որպէս մրութեան. Եւ ա
սէր նա եթէ ունիմ զքառա
սուն ամ. յորմէ հետէ ոչ ճա
շա

շահեալեմ իմրգաց ինչ ։ Եղբ
երբեմն պատերազմունք գի ա
ռկանմինչ զի խոուն եւլինչեբ
ա արգելի զիս ֆզերընզմ նմա
ռելոյ վեց ամ եւյաղթեցի նմա ։
Եղբարք երկու բնակեալեին
իմիասին իմիում լերին ։ իսկ
մինն առվոբեալ գողանայր զբ
րամս երկրորդին․ եւ գնէր իւր,
նեկի իւր․ նոյնպես եզհաց․ եւ
զարմաւ առնէր եւոչ գիտէր մի
ուս եղբայրն․ զայն գործ այլ
միայն զարմանայր Ա հար ըս
տանալ նը․ իմիում աւուր եկն
իվ իմինչ առնէր զայս․ եւկ սա
կագել ընմս եւասէր․ զի՛ գոր
ծես զայդ․ եւ գողանաս Ա մար
մաւոր ախորից եզհոգեոր ։
եւոչ ինչ խնդրեաց ինմանէ ․
բայց միայն այլ ոչ առնել զայն
Ասեին ամանք զծերոյ ու մեծ մե
եթե այնպես արգելականէր ․
մինչ զի եւյեկեղեցի ոչ եւլանէր
եւեր սորա այլեղբայր մարմ
նոր յայլում սենեակի․ եւ զի որ
եարայաւ մեծաւ հիւանդու
թը․ եւառաքեաց առ արգելե
կան եղբայրն իւր եւասէ․ եկ
առիս զի տեսից զքեզ մինչ չե
մեռեալ իցեմ․ իսկ նա ասաց ցա
ռաքեալն այն․ եթե ոչ կարեմ
գնալ․ եւ տեսանել զնա զի մար
մնաւոր եղբայր իմէ ։ Եւ դար
ձյ պատուիրեաց․ հիւանդն ե
թե իպիշերի եկ զի տեսից զ
քեզ եւնա ասէ․ ոչ կարեմ գալ
եւտեսանել զայդ․ ապա թեոչ
կարե սիրտիմ լինել սբ սուր
բի այ․ եւայնպես վաղճանէ դա ե
ղբայրն․ եւոչ տեսանէր զնմ ան
Մովորութի ունէր եպիսկո
պոսն զի ամ ըն յամէ եւլանէր
իսկիտէ տեսանել զեղբարսն
եւիմիում աւուր յելանելն նը
Ա առաջի նմա եղբայր ոմն․
եւ տարաւ զնա իտուն իւր․ եւ
եդ առաջի նը հաց եւաղ․ եւ ա
սէ թողութի արասցես ինձ
զի

ՎԱՍՆ ՊԱՀՈՑ

զի այլ ինչ ոչ է իմ․ ի ցնել առա
ջի քո ։ Ասէ եպիսկոպոսն․
այսպես կամի անձն իմ․ զի լը
բե գրձլ եկից այսր․ եւ ոչ աղ
լինիցի իտան քո ։
Եղբ երբեմն խնդրէր․ ինչ իմէք
եղբարցն իմանա եգ իպատուի
մինչեւ ամէն ասացին ինչ․ իսկ մի
ոմն յեղբարցն ոչ խոստացաւ ինչ
եւիբրեւ յարեաւ ինմին տեղոջէ
ասեն ցնա եղբարքն․ Ընտր ամ
եղբարքն ասացին ինչ․ եւդու
ինչ ոչ ասացեր իսկ նա լուեալ
գրձլ․ եւիբրեւ բռնա՛ գտանցաւ
ցուցե եւ ասէ․ այսպես ասացի ի
միտ իմում․ եթե ասասցե ինչ
քարտայս որ ինեւերքոյ իմ իցէ եւ
եւ ասացից ապա թերոչլուեքից
եւառհասարակեցի եւինչքոչ ասացի ։
Ասաեին երբեմն եղբարքն ի
գաւիթս եկեղեցւոյն եւխաւն
նեակն եամատուցին եղբօր մի
ում զինի բաժակաւ ․ եւբռնա
գաստեին ըմպել իսկնա ասէ
թողութի արարէք ինձ հարք․
զի հերու ինձ այսպես արա
րիք եւանկա եւ իբաղում վոր
ձութիւս եւի վիշտս։
Եղբայր ոմն իջանէր սկիտոյ․ եւ
ճանապարհակից եղեւ նմա․ այլ
ոմն եղբայր իբրեւ եկին իսե
զինու ըբաժանեցելին իմիմե
անց ․ Ասէ ցնա ծերն ճա
շակեսցուք ինչ եղբայր այսօր
իմիասին եւ ապա մեկնեսցուք
իմիմեանց եւզինքորն սկսուրմե
եւ թեն եկին եւարարին այնպս
իսկ յորժամ եհաս շաբաթն եւ
փութացեալ ծերն Ա առաւօտն
գնաց առեղբայրն այն եւասէ
ոչքաղցեար դեռեւս․ զի կէ րի
ցուք ինչ․ Ասէ ցնա եղբայրն
ոչեմ առնեալ հայր զի հանապազ
օր ճաշակեմ․ Ասէ ցնա ծերն
թոյլ տուրինձ եղբայր զիոչ
այլ ինչ ճաշակեալ եմ քանզայն
որ առաք իմիասին եւիբրեւ լու
աւ

առ ղայս եղբայրն զղջաց առ
յոյժ շահեղանմա ։

Եղև երբեմն առն իակիտն
եմաստուցինծերոյ ուսումնգինի
բաժանեա. իսկնայ յետս պար
հոյցեաս՛ցնոսա. իբաց տար
յիւրն զմահացու դեղդ զայդ
իբրև տե սինգայն ծղբարքնոր
ընդնմանսատեինեոչնոքա առին
Եղբայր ոմն քաղցեաւ ԺԲ աւուր
օսն և պատերագմէր Է խոր
հուրդն չուտել. մինչև յե ր
րորդ ժամն իբրև եղև ժամեր
րորդ. նեղեաց զինքնկալ մին
չացվեցժամն. և ապա թացեալ
տաքսիմատս. նստաւ յուտել
և ապա աստ ցխոր հուրդն
իւր կացիջ մինչև ցինն ժամն
և իբրև եղև ժամ աղօթեաց զի
րեկոյին ննստաւ յուտել. և
է տես զօրուլ ի ինչ դիւսկան
իբրև գծուխ ելինե. ապրծե
իւրմէ. եցն դեցաւ յաւդս. և
այն պես դադարեաց քաղցնոր
բայ։

Լինէր ոմն եղայր զ հոգեւոր
վարդապետն ի-րմէ. եթե զքը
սան ամ ոչ բնաւ ննջեաց կող
մնեալ այլ իվր աթոռին ուր
նստէր և գործէր անդ. ննջէր
նստելով. իսկ կերակուր իւր
երբեմն զերկոս աւուրքն. և
երբեմն զչորեքս աւուրքն մի
անգամ զայս առնէր զքսանամ
իսկ յորժամ առնոյր զկե րա
կուրս զալքոյ ձեռն ժամ բար
ձեալ յերկինս ունէրյաղօթս
առաջն ձախու ձեռամբն կե
րակրեր։ Եւ ես հարցինմա.
եթե ԶԲ եր այդպես առնես հայր
ենայ. ասէ. զի դատապատանման
միշտե. առաջի աչաց իմոց. և
ոչ կարեմ համբերել յայնստ
կս առնել զայս։ Եւ երբեմն
զի արօ թեաք իմասն և զի
յանդեպս տեղն սաղ մոսին. և
իբրև կատարեցաք մեք զսաղ
մոսն. ասէ ցիս ծերն ես մինչ
կա

ԳԼՈՒԽ ՀԻՆԳ. ԵՐՐՈՐԴ

կամ յաղօթս իմ որչափ իբ
րևեթե ի հնոցի կամ ակի զիմ
ևսակս զյսորիկոչկարեմեմոց
իմ խոստ րիւ յաղ և կամ յաշ
եակ. իսկ քա ուրեմն միտք նյա
զօթան յոր ժամ կարեաւ սաղ
մոսն իմմանն։ Եւ կամ թե ո՛չ
գիտես. զխաչ առն այնկամս. և խօ
սիս ԶՆմա։ Այլ երբեմն իգ
շերի ել ծերն և եգիտ զեւ ի
քուն զի ննջեի. իզաւիթս եկե
ղեցւոյն. և կացեալ իվ ԺԻՄ ակը
սաւլալ. և ողբալ ասէ՛. ո՞ւր
արդեօք իցեն. խորհուրդք
այսմ եղբօր զի այսպես ննջ
ջե ան ցնորս։

Բերին երբեմն զիի իսենեակ
ն առաջնա պտուղս զի բա
ժանեսցեն. եղբարցն զի որ
դեն։ Եւ իբրև նստան յըմպել
և եղբայր ոմն իվրկամարացն
զի փախիցէ ի գինւոյն և իբրև
գնայր անկաւ կամարն այն. և
կործանեցաւ և իբրև լուան զձ
ձայն անկելոյն հիմանն. գնա
ցին եղբարքն. և գտին զկամա
րն. քակեալ և զեղբայրն զի ան
կեալ դնէր. խորտակեալ. և
սկսան եղբարքն նսխատել զգ
նա և ասել. յիրաւի դիպեցաւ
քեզ այդ սմբարտաւան դու.
իսկ հայր վանիցն ընկալաւ զնա
և գրգւեր զովելով և ասէ թող
տուք եղբօր իմոյ. զի է բարի
սործ գործեաց։ Կենդանի է
Տր. զի ոչ շինեցից զկամարդ
զայդ յաւուրս իմ ո՞վ զի ծանի
ցէ ամ երկիր. եթե կմ մոյ բա
ժակի գինւոյ անկաւ կամարն
իսկիտէ ։

Գնաց երբեմն ոմն ծեր. առ
այլ ոմն ծեր. իսկ որ ընկալաւ
զնա հիւր սաած ցաշակերտն
իւր. արասցես մեզ. փոքր ինչ
ոսպն և արար այնպես և ասէ
թրջեսցես տաքսիմատս արար
և զայն։ Եւ զի կացին այնպես
տապն ձհացն. մինչև ցհ ասա
րակ

ՃԻՇԼ
ռակ երկրորդ. առաւօտն. և նո
քա խօսէին Է մեծամօս. վն հո
գևոր կենացն ։ Եւ դրձլ ա
ռն ծերն ցաշակերտն իւր ա
ռաջի մեզ ասպ նաթան. և նա
սաէ արարեալ իմ յերեկոյեն
հայր այնպէս ճաշակեցին ։
Այլ ոմն եղբայր գնաց առ մի
ոմն ի հարանցն. և նա արար նը
մա ոսպ նաթան. և ասէ ցհիւրն
մատայուք փորձեսցուք սաղմոս.
և մինն կատարեալ. զսաղմոսն
ողջոյն. և միւսն ուսեալ. եառ
ի բերան երկուս մարգարես ։
Եւ իբրև այդ հղև գնաց այն
եկեալ ծերն և ուտել մոռացան
զհացն իւրեանց ։
Հիւանդացաւ երբեմն մի ոմն
ի ծերոցն. և ոչ կարէր առնուլ
կերակուր ի բազում աւուրս ։
Ցանկացաւ աշակերտն իւր սկզ
նաւաչաելեալ, զնա զի արասցէ
նմա կերակուր ներայեալ. և
զի գնացեալ արար զնա եկ
բեր առ ծերն զի կերիցէ զնա
էր անդ աման ինչ յորում էր
մեղր. և զի էր այլ աման. յո
րում էր ձէթ. հին անպիտան.
և ծամեա հոտեալ. զոր ունէին
ինիւթ ճրագի յայրելիսկ եղ
բայրն անցեալ զաման ձէթ
ուպքու զաման մեղրին և փոխա
նակ մեղրին. արկ կերակուրն
զհոտեալ ձէթն. և առաքեալ ետ
առաջի ծերոյն ։ Եւ իբրև
ճաշակեաց ծերն. ոչինչ ասաց
այլ եառ փոքր ինչ ինմանէ ըզ
ուլթի. իսկ աշակերտն իւր
բռնի՝ դասեր ուտել և ա
ռեալ փոքր ինչ ծերոյն. և դա
դարեաց. իսկ աշակերտն սկզ
սաւերրորդ անգամ. առաջ ծե
րոյն զկերակուրն. և նա ոչ
եառ. ասելով. թող տուր ինձ
որդեակ զի ոչ կարեմ. և եղ
բայրն սկսաւ յօժարել զծերն
և ասէ ճաշակէ տես հայր զի
քաղցր է. և... կերայց Ը...

Եւ

ՎԱՍՆ ՊԱՀՈՑ
Եւ իբրև ճաշակեաց ծանեաւ
զոր արարն. յայն ժամ անկա
ւեալ առ ծերոյն և ասէ վայ
ինձ հայր. զի ես սպանի ըզ
քեզ. և դու ոչ յանդիմանեցեր
զիս ։ Ըսէ ցնա ծերն. մի
տրտմեսցիս որդեակ. զի եթէ
կամեցեալ էր այ ճաշակել մեզ
մեղր. դու մեղրիւ քաղցրա ցու
ցեալ էիր ։
Ասէին վն ծերոյ ումեմն ե
թէ ցանկացաւ ճաշակել թուզ
և առեալ զթուզն. կախեաց ա
ռաջի աչաց. Է դէմ իւր և ասէ
ցանձն իւր յաղթիր մոլեալ. և
ճար ծեր. այսպէս վշտա ցոյց
զանձն իւր. և եսպան զցան
կութիւն զայն. խրատ իւրոց
Եւ թէ պետ և ոչ ճաշակեաց
սակայն արպաշխեր զայն ե
թէ Ը ե՞ր բնաւ ցանկացաւ
ուտել ։
Եղբայր ոմն գնաց ի վանական
նանց զերբ երբեմն
զի հիւանդեր ։ Եւ եր քոյրն
այն սէ. և հաճոյյ աէ և ոչ յան
ձն եառ բնաւ. տեսանել զե
րեսս. առն մարդոյ. և ոչ զեղ
բայրն իւր կամեցաւ. մտանել
ինքը կանանց. վասն իւր. այլ
պատուիրեաց և ասէ ցնա. գը
նասցես եղբայր խաղաղութը
ի սենեակ քո. մի գուցէ զոք
խոցոտեսցես, և մի խոցոտես
ցիս եղբու. եզի աղօթեսցես
Եվն իմ առ տր. և շնորհօ քն
քի. տեսցուք զմիմեանս. յար
քայութեան երկնից ։ Այս
պէս չեկեալ եղբայր նր. իբր
նիդնր գնաց ։
Եղբայր ոմն դիպեցաւ իճանա
պարհի կնոջ կրօնաւորի ումե
մն և իբրաւ եւ իճանապարհին ։
Ըսէ ցնա քոյրն. եթէ ոչ էր
դու կատարեալ կրօնաւոր ոչ
դիտեալ էր զկնեզ. իբրև զկա
նայսա և առ եղբայրն ճշմա
րիտ այդ այդ պէս ելցէ ։

Եղբայր ոմն ծերբերիանենանա
զհայց իւր զեռանափեալ. եկե
ձեալ զոմանս յեղբարցն. եդ
զհացն զայն առաջի նոցա. իսկ
նոքա ճաշակեալ երկուս տաք
սխմառս. զադարեցին յուտե
լոյ իբրեւ ետես եղբայրն զծգ
նութիւն նր. աղաչեաց զնմա
ան վն այ կերիցուք այսօր
մինչեւ յագեսցուք. եւ նոքա լու
աւն. աղաչանաց նր. եկերանայլ
եւս. ժ. ժ. տաք սխմառս իւրա
քանչիւրն. արդ տեսնքեթէ որ
քան հեռութենն յապեցմանն ճըշ
մարիտ կրօնաւորքն անձքեկ.
եւթերոպ նեղեին զանձինս իւր
եանց պահել զկամս այ ։

Ծեր ոմն վատնեցաւ իմեմա
մեծ յախտս մինչ զի արիւն
փսխէր. եւ ձգեր բիւրն արհ. իսկ
այլում եղբօր բերին սակաւ
ձուկն. եւ նանդէալ զձուկն ի հա
ցի խորովեաց. եւ տարաւ զնա
ծերոյն. եւ աղաչեր զնա եւսեր
ճաշակել զսա հայր. գուցէ ա
խորժեսցես. եւ շահ արասցէ ար
կարութէ քո ։ Հայեցաւ ինա
բազում ժամս ծերն. եւ ասէ ցը
նա կամիմ զի թողցէ անձ զիս ի
տկարութեան յայս այլ եւ. Ղ.
ամ. եւ ոչ կամեցաւ առնուլ կե
րակրոյն յայնմանէ. այլ յանձնե
առ այն չափ տկարութե. քան
թէ ճաշակել զայն ։ Եւ առ
եալ զնաց որ եբերն զկերա
կուրն ։

Այլ ոմն ծերբնակերյան ապաս
հեռաւորոյն. եւ գնաց առնա
եղբայր ոմն եւ եգիտ զնա. ի տը
կարութե մեծ ։ Եւ առեալ
ջուր լուաց զնա եւ ի պիտոյից
զոր ունէր եբեր ը ինքն. եւ
արար կերակուր. եւ եբեր առ
ծերն. եւ առեալ եկեր. եւ ան հնե
այ զնա եւ ասէ. ոչ գիտէի բնաւ
եթէ իցէ այսպիսի հանգիստ
ի մարդիկ եւ առեալ բաժակ լի դի
նաւ. մատոյց նմա. իսկ ծերն
ասէ

ասկաւ լաւ է ասեմ ոչ կարծեի
տեսանել գինի ի կենանս իմ.
եւ սակաւ մի ճաշակեալ դադար
եաց. եւ լայր իբրեւ օրինա
ղանց. բայց մտհնեաց զեղ
բայրն. զի վն սիրոյն այ արար
նմա՛ զհանգիստն զայն ։

Կամեցաւ ծեր ոմն ձգնել եւ
ոչ ըմպել ջուր զատուրս քա
ռասուն ։ Եւ յոր ժամ լինէր
տօթ ուժգին լուանայր ծերն
զպնակ իւր. եւ լնոյր զնա ջրով
եւ դնէր առաջի իւր. արդ հար
ցեալ եղբ. յեղբօրն. եթէ Է
է՞ր առնես զայդ հա՞յր. իսկ
նա պատասխանի տ եւ ասէ որպ
զի առաւել երկնեսցի ծարաւ
իմ եւ առաւել վարձս առից յայ
այս պիտոյ էին. եւ այլ մնմ ժուժ
կալութիք երանելի ծերոյն
այն ։

Եղբայր ոմն երթայր Է մօր
իւրոյ ծերոյ ի ճանապարհի.
եւ գնալն իւրն անց դիպեցաւ
գետոյ մինչ. եւ ոչ կարէր անցա
նել մայրն. եւ առեալ որդին նր
զփակեղն իւր պատատեաց ըզ
ձեռս իւր իբր թէ մի մերձեսց
ցի ձեռն իւր ի մարմին ձեռաց
մօր իւրոյ. եւ այնպէս բարձեալ
զմայր իւր անցոյց յայն կողմ
գետոյն ։ Եւ իբրեւ անցին
յայն կողմ ասէ մայրն ցորդին
Է՞ր փաթաթեցեր զձեռն քո
որդեակ. մի՛թէ ոչ ինմ մայր
քո եւ ոչ ես իսկ ծնա՛ զքեզ եւ
սնուցի եւ ոչ ապաքէն ծեր ի
մի մեռեալ եւ ի հող դարձ ։
Պատասխանի ետ որդին. եւ
ասէ զմայրն. այո՛ այդ այդ. այսպ
պէս իցէ. որպ առաքելք այս վն
զի հուրն մարմինք կանանց.
եւ հասանել առն լուցանէ.
եւ ի նմանէ եւ այ յայլոց կանանց
յիշումն եւ անդի լուցանի հուր
մտաց. այսոցիկ աղագաւ. ա
րարի զայս քան զի յամմ տեղիս
պարտի զգուշանալ կրօնա
ւոր

ճնդ
ւորն. և արհամարհանաւ ՟Է դեմ ջարա՛
գործ նենգաւորին այն. որ ՟Է
ան ակն ունել. և ան կործա ևս
ժամանակի գիտն արկանել զի-ր
ջարութեան նաւուրիւ իւրո՟ հըն
ղեն նեռից ։
Երգայր ոմն եր խածնեակս որ
աահեաց բովանդակ զըղբ ած
գաուկին. և իբ բա ժողով. ցան և
ւեկոյին յեկեղեցին երգարքն.
փախեաւ նա՛խնոյանն զի մի՛ կե
րիցն իւիշ ՟Է նմ. և եկեաւ խնուց
իւր եկեր փոքրինչ ճաշակեր ան
խարշ աուանց հացի. քան զի ան
որժան զինքն համարեր երաանե
լին մխիթարիւ ՟Է եղբարան ի
նկրօկուր և ի ոտնա՛խմբել ։
Մ տին երբեմն սբ՟ հայրքն յա
ղեկ սանդրիա զի կոչեաւ ք երին
խորբոյն թեռ՛փիլե եպիսկոպո
սե ոպ՟ զի արասցեն աղօթս և
քակեսցեն նոքօք մեհեանք
կռոցն ։ Եւ մինչ դեռ ուտեին
իմիասին բերեալ եղև միս որ
թռչ. խառղանն և առեալ ինմանե
մասն ինչ փափուկ եդ առաջի
ծերոյն որնաոեր առ նովաւ. և
սաե յնա. առեալ կերիցես ըզ
սա՛ հայր զիբարբուոքի ։ Լէան
ցեա ծերքն մեք բանջարիւ
կեամք. մինչև ցայժմ քանզի միս
մեր բանջար իցե ։ Եւ այսպես
ժուժկալութիւք ն՟յ և վարքն օ
գուտ եղև ամե բազմաց ։ Այս
պես եին երանելի սբ՟ հարքն.
զի և միայն տես ն՟յ շահեցու
ցանեն զամենեսեան ։
Եւ րոմն ծեր իւեռաւն մի՛ բ արձ
ևոչ աւնոյր ինչ յուտ մեքե բնաւ
եզի ունեն ըու ր սակաւ որով
աւնեն զբանջարս. և կերակրեր
նովաւ զաման յիսուն և ոչ երբեք
ելաբրոաքոյ ցանգի իւրոյ. և առա
ներբնշանս մեծա՛ մեծ սա՟ծ իձեռա
ն՟յ. այնմոր բանջարովեր շատա
ցեաւ այն քան ամք. և ճըննեաւ
զմարմին իւր պահօք առաճար մա
քուր եղեալ նշանա գործին ։
Ա.

ՎԱՍՆ. ՊԱՀՈՑ
Ասացին մեծի ծեր ոմն բնակեր
եղբայր մի հեղգ. և տեսանե ր
զծերն զի հոգայր զնա ։ Եւ ե
ցծերն աշա կերան այն հեղգ
զուեալ իշխեմ յիմաստնոց հա
յր եթե խիստ ճգնութի ինե
բըս ածե. զհպարտութի ։ Եւ
ևե ըն ա ծերն դիւրինե այնո
րիկ գեղն որդեակ. զի թե հեղ
գո թբ՟. գայ խոնարհութի զն
աացու ։ Ասա ես և դու արա
ցուք կանայս կերիցուք և արբ
ցուք որպ՟ զի խոնարհ լիցուք
աայս վայ ինձ որդեակ. թե. պ՟
այսպ անեն զմեզ դև ք. և ոչ կա
րեմք զգալ ոչ լսե ս զինչ ասե
դաւիթ. տես զխոնարհութի
իմ. և զվաստակ իմ և թողիր ինչ
ասե զա՟մ մեղս իմ. ստուգիւ գի
տասցես որդեակ. մի ղուս ցե
մարդ որմեղուսցե ա՟յ և ապաշ
խարեաւ կոչեցի պարտե զի հե
ռասցի ա՟մ սիրոյ մարդկային.
Այնմ երկրաւոր գործոց մին
չև ստուգեսցե. եթե հաչ սե
ցոյց զա՟ծ. քան զի մարդկային
սեր հեռացուցանե զմեզ ի սի
րոյն ա՟յ. վս՟ զի պատուսիրա նի
տալոցն կրօնաւոր. վս՟ սիր ոյն
զոր ա՟ռ ունի իմարդկանե ։
Ասաց ծերն սովորեցոյ զբազ
քո. ոչ հայեի իմորմին օտարաց
և թե կարողութի իցե մի՛ եզ
քոյդ տեսցես զմարմինդ ։ Եւա
սաց դր՟ձյ եթե պատերազմեսցի
սիրտ քո ՟Է քեզ. վս՟ բազ մա՛
համկե րակրոց դունեն ղեսցես
զնա ոչ տայով նմա հաց մինչ
չև յետոյ վս՟ հացի աղաչեսցէ
զքեզ ։ Դ՟րձյ ասաց եթե դեռ
ևս մանուկիցես փախիցես ի
գինւոյ. իբրև յօձից և եթե սի
րես իմարգկանե. և բռնա
դատեսցիս ինմանե. սակաւ մ
արբ ցես և դադարեսցես. և բա
նակաւ համա րես ցես. և թե
այլ ես բռնա՛ դատեսցիս. և
կամ թե երդուիցեն. և կամ թե
ետու

ծուեր կրկնեսցեն քեզ. ամենա
յն մի՛ նայեսցիս ինձ. վս զի բա
զում անգամ դեք. խարդախեն
զծերս. զի նեղեսցեն զմանուկ
կրօնաւորս ըմպել դինի. քան
զի գիտեն զայս դեք. զի գինի
եկին հեռա՛ցուցանէ զմեզ յայ։
Ասաց դրծլ յուեալ իմ. զի ա
սէն զսոզոմն կնոջ ասեր լեալ
եւայնիւ անկեալ։ Եւ զի ամ
արու բնութբ սիրեն զեզ.
այլ մեք բռնա՛գատեմք եւ տան
ջեմք. զբնութիս եղխորհուրդս
եզամ ըռւնայն սեր փոխեմք ի
սէրն այ. եւ ոչ հնազանդիմք իւ
նեշ եւպիղծ խորհրդոյ։

Եղբայր ոմն աղքատեր եւ յոր
ժամ՛տայր ոք նմա. դառնուրն
պետսն. յայն ժամ յայլմէ ոք առ
նոյր ինչ. այլ սակք. այսօր կե
րակրեաց զիս այ. զվաղիւն դր
ծլ նա՛ հոգասցէ. քան զի սիրեր
զաղքատութի յոյժ. եւ ուրախեր
ինմա։ զի գիտէր որ առա չեւ.
պարծանքն աղքատութի կրօն
աւորի։ Եղբայր ոմն պատմէր
մեզ. վս վարդապետի իւրոյ ծե
րոյ. եթէ քաղցեաւ երբ եմն
ծերն զինն ժամուն եգր եալ
սեղան կամեաց ճաշակել եւ սկս
եալ ծերն յաղօթս ասաց զսաղ
մոսն. եւ սկսաւ ծերն յերկարել
զաղօթս եւ զեւ երկրոյ. եւ եկն ա
ռաւօտ եւ եկն դրծլ ինն ժամն.
եւ հաղիւ կարաց ծերն դադարել
յաղօթիցն. զի զմայլեալ էր մտք
ծերոյն իտեսիլս այ այնս։

Ասաց ծերն զերկրա՛մոլութե
գեն յա պաղ՛տա եւ սաս ցնա
մնասցես եւ մի՛ կերիցես զի ոչ
քաղցիցես եւ ոչ ցաւ նա՛փութա
ցուսցէ. դու առաւել յամեցուս
ցես. եւ յոր ժամ ճաշակես յեղմ
կերիցես. քան զի զո մանա այն
ցաւ նեղեն մինչ զի փութան ըզ
սեղանն եզանօթս որ ինմա եըզ
պետսն իմ պատառ կլանել։
Դադրեալ. սան. ժամանեցի եւ
ծե

ԳԼՈՒԽ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

ծերոց իյանապատս յայս՛ որք
ունէին սաստ ամե. Հ. հանդար
տեալք. եդալարիւք. եւ արմա
ով միայն կերակրեալք լինէին
այսպէս ամծա՛ հաճոյ վարուք
զարդարեալ էին. քանզի ոչ ինչ
այսպէս միաւորէ զձ զմիտս ը
այ որպ զսոբութի եւ զհրաժա
րու մի յամ երկրաւոր նիւթոց
եւ իզմայլականն կն րակրոց նը.
տպ եւկկայէ հոգին սբ բերա
նով պօղոսի։

Ասաց դրծլ. ոչկր՛մոլութի
մայրիցե պոռնկութե. եւ որոց
կարօղիցէ ըմբռնել զորովայն
նոյնեզ դաւ կալնուլ կարօղէ.
Եղբայր ոմն կոչեցաւ ի սկիսն
ընտրել զարմանեցին. եկաց
մեւ. եւ եր անդ հի անդ ոմն ծեր
հայրայր եթեքաներ զխուլին
իվր նորա եզ ի յականաց անկա
ներ թուքն իվր կոչեցեալ եղ
բօրն առիւ փայտ. տեղ. ոյն վեջ
տանայր եղբ այրն ըայն զայրա
նայր. եկռուեր ըխորհուրդ
իւր չյանդիմանել զհիւանդն
զիդաւարեսցէ ի թքանելոյ ե
վր նորա եընդդեմ կայեալ.
խորհրդոյն իւրոյ. եմեկնեալ
զչեռն իւր. եառեալ զկոխ
հիւանդին տարաւ իբերանն.
եկամէր կլանել զնայ. եապա
սաէ ցանձն իւր մի՛ կերիցես
եմի՛ յանդիմանեսցես։

Ասաց ծերն պահքիցէ հարըս
տութի հոգւոյ ստացուք ըզ
սա խոնարհեալ մտօք. եմեր
ձիցուք. յամբարտաւանութե
նէ որէ մայր ամ չարեաց.
Ասաց դրծլ ամծ այն բանիւքն
կերակրեսցուք մեք. եպատմու
թբ սրբոց տօնեսցուք եմի՛
կերակրովք։

Պատմէին մեզ ծերոյ ումեմն
որբնակեր իմանս հօրն մեր
տոսի. եթէ. Ե. ամ արգելյանծ
եկաց յայրի ինչ. եհաց ոչ եկեր
եզինի բնաւ ոչըմպեաց. այլ
դաւ

դարմանէր թեփով և զայն ևս
երկու անգամ ի շաբաթու այս
պէս երանելի ծերն այն. Նեղ
և անձուկ ջաղացպանութեան
խորամանկեր եղբարցն և շահի.
ձեռստամբին հարց եղբօրն ու
մի մն. եթէ կալեալ զնայ հե
թանոսաց տարան իսպանանել
և խորհեցան զի է̅ը̅ հաւատոյն
եղբարութիւն որոշեսցեն քան
զի ստիպէին զոհել և ոչ կարէ
ին հաւանեցուցանել. և հնա
րեցին զայս. զի ապականութիւն
որոշել կարասցեն զսբ̅ն յա̅յ
կենդանւոյ. զկուսան իբրև զ
մաց եթէ այն ա̅ծ որնոքապաշ
տեն սիրով սրբութեան. և ա
տելի նմա պղծութեան և արա
րին այնպէս. զիիբկեղեցիկ դը
րախտի ուրեմն դրեալ եղե
տախտ փղոսկրեայս. և արկին
ի նմա անկողինս փափուկս և
բազմագինս. և զսբ̅ն զայն եդին
ի վ̅ր̅ նորա կապեալ ձեռամբ և
ոտիւք. և կին մի պոռնիկ. յոյժ
գեղեցիկ տեսլեամբ և լիրբ
և անօրէն մուծին ի վ̅ր̅ նորա ա̅պ
զկատեղուոյն փափկութեամբն. և
յայլոց հրճուալեացն ամենե
ցուն. և իձեռն ամ՛մերձ լինելոյն
մուեգին կնոջն. ոչկարիցէ զէր
ծանել իմեղացն. և յակամայ
արկցեն ի ցանկս իւրեանց պղ
ծութե։ Ելեալ կինն փա
րէր զնովաւ. և համբուրէր. և
շօշափէր զծածուկսն և խաղայր
ընդ էր։ Լռյլ սրբասէր և հա
ւատարիմ ծառայն ա̅յ. յետա
դարձոյց զորոգայթս դիւին.
զի մինչ եկաց ի վ̅ր̅ նորա կինն
և համբուրամամբն զտոփութե
մեղացն բորբոքեր ի սկսբ̅նյան
ձարակութենե. կապանացն.
այլ ինչոյ կարաց. բայց զայս
քանզի զլեզուն իւր ատամամբք
իւրովք հատեալ ծամեաց. և
եթուք յերեսս նորին պոռնի
կին. և յայսմօթ մեծ եղև լկտի

Ղրբենոյն այն։ իսկ սբ̅ն ի
ցաւոցն և ի կսկծոյն ազատեցաւ
իգարշելի ցանկութեցն և ըզզ
հեշտեղ արեան լեզուին. և զա
բութե ամբծութեան. ընծայաղ
լծութե մաքրոյցն ա̅յ և զկինն ևս
կեցոյց. Այլս պիսիքն սերն
ա̅ծային զիա̅մ հեշտալեաց ցան
կալի. և գեղեցկութեց. աշխար
հիս գեր ի վեր րոյ եղեալ յաղ
թեն. և հասանեն երանելի
փառացն ա̅ծայինն.

Մի իայնակեաց ոմն. նստեր ի
խորին անապատն. օտար ամս
վաթսուն. և կերակրէր. իբան
քարոց միայն յետոյ եկն ի որ
հուրդ յինքն ասեր. եթե է̅ը̅
ունայն և իզուր նստիմ աստ. և
կորուսանեմ զաւուրս այս. քան
ամաց. և զի աստի վայրի ոչինչ
ծաշակեցի զայս. կ. ամբայց մի
այն խոտ. և այս մահարեր ան
և ոչ բնաւ տեսի ինչ տեսիլ. և
ոչ սքանչելիք արարի ինչ. զոր
արարին առաջին հարքն մեր. յա
րուցեալ գնացից աստի. ի չէ նա
զիոչ բարւոք նստիմ աստ։ Եւ
մինչ դեռ մտածեր զայս եկն
եկաց. առնմա հրեշտակ ա̅ն և
ասե ցնայ զի՞նչ խորհիս. և կամ
զի՞նչ ասես ո՞վ մարդ. և նայ ա
սացնմա. զա̅մ զվերոյ գրեալսն։
Ասե ցնայ հրեշտակն. և զոր
սքանչելիս կամիս լինել իքեն.
առաւել քան զայս զինչ ևս. և
կամ ո՞վ զօրացոյց զքեզ այս
քան ամս. համբերել. ի տեղ
այս. և կամ ո՞վ օրհնեաց զմահա
րար զայն խոտ որովկերակրեիր
դու. դադարեա ի տեղս յայս.
և խնդրեսցես յա̅յ. ո̅պ զի տացէ
քեզ. խոնարհութի. իսկ նա
զօրացաւ. ի վ̅ր̅ բանից. հրեշտա
կին. և եկաց ի տեղն. յայն մինչև
յօր մահուան իւրոյ. զի պահօք
սրբեալն հեղեալ և գայթակ
ղեացի. նայ մի. կործանեսցի.
քանզի ա̅րք ձեռն կալու նմա.

Պատմութիւն մեզ ոմանք· ի հարցն եթէ երոմն ծեր աղքատ պոռ նացի· որեւ մեծ ա՛մեծ· աղղու թիս գործեալեր· զայս ծերոյ ասեր· յոհաննես եպիսկոպոս ուս քաղաքի· եթէ եկն առիս երբեմն մինչ էի ես յափն յոր դանանու իվանս պիրղոյի· եւ ան ցիս· որասեր եղբայր յոհ աննես· եկեսցես ըիս· ի ջեառն սինա· զխուխտեցի աղո թել անդ· իսկ ես ոչկարացի անհնազանդ լինել ծերոյն· այլ առաջի նմա եկ գնացաք եյոթ ժամ անցաք է յորդանան գետ· ասե ցիս ծերն եղբայր յոհաննես եկ արասցուք աղօ թս· ոչ զի մինչեւ ցգնալն եհա սանելն մեր անդ· ոչ ինչ կերի ցուք· իսկ ես ասեմ ցնա՛ես հայր զայդ առնել· ոչ կարող եմ· եւ իբրեւ ոչ կամեցա՛ի առ նել զայն առ ժամայն ծունր եդեալ ծերոյն յուղի անկայ· եւ գնացաք մինչեւ հասաք· ի լե առն սինա ոչ ինչ ճաշակեալ թնաւ ծերն· իսկ խոխնեա հա ղորդեալ· եղեւ իսք խորհրդոյն մարմնոյ եւարեան տն· եւ եա կերակուր ծերն· եւ յայսպես եւ դրձլ գնացաք իսք լեռնեն սինայէ· իսքնմինա աղէկասնդ րոյ դրձլ· եւ ոչ ուրեք եառ կե րակուր ծերն· մինչեւ հաղոր դեալ եղեւ անդ· եւ ապա՛ե կեր· եւդրձլ իսք մինայն աղէ կասնդ րոս եկաք իսք քաղաքն երու սաղեմ· եւ յամ ճանապարհն այն· ոչ ինչ ճաշակեաց ծերն· եւ հաղորդեալ եղեւ դրձլ իսք յարութեն տն· եւ ապա՛ե առ կե րակուր· Որով այս քան· եւ ցայսպիսի հեռ աւորութե ճա նապարհին երեք անգամ· ճա շակեաց ծերն· մ՛անգամ իսք նա· երկրորդնիսքն մինա՛· եր րորդ անգամ իսք յարութեն տն մերոյ յի քի· Աղօթ՝ յայս

մանն

ԳԼՈՒԽ ՀԻՆԳ ԵՐՐՈՐԴ

մանն յայանի իցեղի թն ահեալ եին· շնորհք ած ային իծեքն յայն· յորմէ եւլանեն տմ տուրք ք ալեք· եւ պարգեւ կատարին այլ իհօլեն լուսոյ· եւ իհոգւոյն սր բոյ եւ ի միած ին որդւոյն· որ ում վայելէ փառք եւ պատիւ յա ւիտեանս ամն·

Սրբոյն նեղոսի· Վասն ոս կրա՛ մոլութե·

Սկիզբն պտղա՛ բերութե ծա ղիկ եւ սկիզբն առաքինու թե գործոյ համբերութի· Որպէս թե յորովայնի պակասեցուցա նե զխստա ցանկութե· իսկ յաղթեալն· ինքն բակրոց· ամե ցուցանե զցանկութիս չար· Սկիզբն ագահաց ամաղեկարք եւ սկիզբն ախտից որովայնա՛ մոլութի· Բորբոքիչ հրոյփայտ եւ բորբոքիչ որովայնա՛ մոլու թե կերակուրք· միայտ չառ յարուցանե բոց մեծ· եւ կեր ակրոց առատելութի անուցանե զցանկութիս չարս· Բոց պա կասի խափանել փայտինոյն ա զել կերակրոց· չիլանին ախտ ցաստմանե ծնօտի· ծնաւ աղ բեւր լրոց եւ որովայնա՛մ լու թի· խափանեալ առասութի· ել նաւ առաքինա՛ գործս սբ· Ջիդ խորանին թափանցեալ ըզ ծնօտիւ սպան զթշնամին· եւ բան ժուժկալութե· մեռոյց զախտս ցանկութե կերակրոյ· ցանկութի կերակրոց ծնաւ ըզ ստունեղ անել եւ ճաշակ քաղցր եհան իդրախտեն· Բաղմա՛պա տիկ կերակուրք· ուրախ առնեն զկոկորդս· եւ զխութիք հանա պազ անուցանեն զորդն անըն թելի· Որովայն պակասեալ կերակրոց· յաղթեսցէ հակեալ յոր դորն· իսկ յղփացեալն քնով ծանրանայ· Զգաստ միտք· ի նի զամաքուռ մարք· իսկ վայ գիշերիք ընկզմեն զմիտս· իխո խորատս· Ցյահաղէ աղօթք· ոչ

Հաց

ճխոհ
ձայ. արծուոյ թէ արծուն մթըռ
ո-ցն ՟Է. խուկի փաքարբեցողին ն ա
նըացեալ խիտնարհ էջանէ: Պյա
հողէ միւք ոտ զատող պայծառ
եակ արբեցողնն խեխառաք ածին
Մեզ ծածկէ զՃառագայթս ա
ընկական. և զմիտս խառ արեցոււ
ցանէ յուլով կերակուր: Հայ
ձւն ժանդատեալ. ոչ երևեցո-
ցանէ յատակ զյանդիմանեալն ը
եաս. և մտաւոր ակն ըթեալ յա
գեցմամբոյ ՟Է-ուն զդիտութիւն
այ: Ընչաքեր լինի երկիր, կոր
ծացեալ. և մի ոք որովայնամոլի
բաստուցանէն զխորհուրդս զա
զիրա. Ըշտ հնար ծոխիղմս գտա
նել. անուշահոտ խունկս.
և ոչ որովայնա մոլէ. անուշա
հոտ արդու-թիւս. Լշկն որովայ
նամոլի խուզէ զերախանս. իսկ
այն ժուժկալի զժողովսարբ ոց:
Զ կշտամբս սրբոցն. անձն
որովայնամոլ: իսկ ժուժկալն
վարուց նոցա նմանիլ ցանկա:
Զօրական երկչոտ. սարսի խիթ
ղոյ որ նշանակէ զպատերազմ. և
որովայնամոլն. իբր որդի նոյ պա
հոց: Որովայնամոլ միայն
կեաց որովայնի հարկատու. և
գանա հարեալ. պահանջի պար
տուս. Ճանապարհորդք հեղգք
իվայրի ագանիցի. և միայնա
կեաց որովայնամոլ. ոչ հասանե
ի տուն անախտութե: Հոտ ա
նոյշ քուրեխնկոցև աղօթք ժուժ
կալաց զհոտոտելիս այ որպրբեա
լե: Եթէ տացես զանձդ ի
ցանկութե կերակրոյ հանապազ
՟Է ունելով. համապազ բորբոքի.
Զափ բաւական երկից զանօթ.
և որովայն պարպալեալ. ոչ անե
շատ իմաթերմ իր: Սատանայ
իբրեւ զՄեծ աւն չարին. և զան
գամս մարմնոյ քոյ մեռոյ քաղա
ղեսն: Ոպ պատերազմ յանեալ
տերքեք զարհուրեցուցանէ ըզ
թշնամի: Դոյնպ և մեռանել մարմնոյ
ող խոտվեցուցանէ զանձն քո.

ՎԱՍՆ ՊԱՀՈՑ

Ուշ դգայ ցաւ հրոյ մարմին սն
ուեալ. և ոչ ժուժկալն դչար
ցանկութե: Եթէ սպանցես
զեզ խպատացին թաքոյ ՟Է աւա
զով: Եւ մի պարարեր զմար
մինդ խպարտել ախտից: Վան
զի հող պարարեալ. բուսուցա
նէ զծածկեալսն. այսպէս և
մարմին պարարեալ զախտա
քար ցանկութեցն: Բոց թար
շամեալ իյաւելուլ. խոտոյ վա
ռին. և ցանկութի չիլնալ.
կենդանանայ իյուլովել կերակ
րոց: Ի խոշորմի մարմնոյ. ի
յաչխատել կլքուն. և մի յղփա
ցուցանէր զնա. բազում կե
րակրովք: Մխթողացուցա
նէր զկամս քո. իպէս պէս կե
րակուրս. զինի զօրացեալ մար
մինդ. վնասէ զհոգիդ: Մարտ
ան նուաբր չարժե. համեղու
թի կերակրոց և ըմպանեաց մնա
նէ դիւրին պոռնկութե: Երբ
մար դիւր երասան. անձն որ
ձնչէ զմարմին իւր. իպահս
նայ ոչ երբեք ընկենու զհե
ծեալն: Կոմզի ձնշեալ սան
ձիւք. ձեռին վարողին. ոչ իվա
խիճ վր մղէ զցե զնստեալն:
Դոյնպէս և հրահանգեալն պա
հօք բանզի մարմին վարժի. հա
ցիւ և հնկմամբ և ոչ բացախայ
տայ. իմի բռյկացու մտացն. և
ոչ խորխոծ չարժեալ արձակ
մամբ ախտիցն ցանկութեց:
Ընդ բազմօրեա քաղցեցնոցին
տուր ինձ զհացքո երկնային
Եւ ՟Է պակուսի չարաւին
զանասակն աղբիւր կողին:
Եւ ոյք պահօքըն սանձեցին
զախտս մարմնոյ սկիզբն աշա
րին. տուր ինձ նոյնք ըզ
ցանկալին. Սանձել
զկիրս յորով
այնին:

Գլուխ վեց երորդ ։ Բանք
խրատուց ԼԶ ։ Հարցն ամենե-
ցուն ։ Վասն զգուշանալոյ
մեղ. ի պատերազմաց ։ Պոռն
կութեանց ։

ԱՍԱՑ ՀԱՅՐՆ ԱՆՏՈՆ ՆԻՈՍ · ԵԹԷ ՈՒ-

նին մարմինք մեր բնական
շարժութիւնս. խառնեալ ընդ
ոգիոյնուածոյն բայց ոչ կարեն
գործել. եթէ ոչկամեսցի հո-
գին. այլ ցուցանեն միայն իմարմ
նի. անզգայս շարժումն միայն։
Են և այլ շարժմունք մարմնոյ.
որք լինին ի կերակրոց. և յըմ-
պելեաց բազմութենէ. և յայլոց
փափկութենէ. և շուայտութենէ.
յորմէ լինին ջերմութիւնք. և
ուղղմունք. արեան և երման.
որք ձգեն զմարմին ի շարժումն
անհնարին. և ի գործս. պղծու-
թեան. յակամայ. Վասն առաքելոյն ա-
սէ՝ ... եթէ մի՛ արբենայք գի-
նով յորում գեխութիւն է. և զի
տէրն հրամայէ. թէ զգոյշ լեր-
ուք անձանց. միգուցէ ծանրա-
նայցեն սիրտք ձեր. շուայտու-
թեամբ. և արբեցութեամբ. և հոգօք
աշխարհականօք ։ Են և այլ
շարժմունք մարմնոյ. որք դի-
պին. ձգեն աւարաց. հնարիւք և
նախանձու դիւին. և զի ձեզ
գիտել պարտ. զի երիս են սակ
սեն մարմնոյ շարժութիւնք ։
Առաջինն բնութենէ ։ Երկր-
որդն. յարկրամոլութենէ. իսկ
երրորդն. ի դիւական արկածից
խորհրդոց ։

ԳԼՈՒԽ ՎԵՑ ԵՐՈՐԴ

Եղբայր ոմն եհարց. ցհայրն
աղաթոն. յաղագս պոռնկու-
թեան ։ իսկ ծերն ասէ ցնա. գը-
նացեալ դիցես զանկարողութիւնս
առաջի այ. և գտցես հանգիստ.
Գնաց եղբայր մի ծեր ոմն մեծ
առ հայրն աքիլա. թեբայեցի.
և ասէ ցնա. պատերազմ ունիմ
հայր ի ծերոյ. ու մի մեծի ։
Աշակերտ ծերն ոչէ այդ պոռ-
նկութիւն այլ նախանձ դիւաց.
որք փութան մոլորեցուցանել
զքնորնեալսն ։

Ասաց հայրն փերմէն. բա-
զումն պատերազմունք. որք լի-
նին յղփութենէ մարմնոյ. և ա-
ռանց մարմնոյ մերձենալոյ.
մտօք պոռնկին. թէ պատահմամբ
մինն կոյս էա. սակայն հոգին
աղծի. Բարուոք եղբարք պա-
հել. զգրեալսն. և սմ զգաս-
տութիւն. զգուշանալ հոգւոյ
և մարմնոյ. մտաց և խորհրդոց
ի սրոց ըմարմնոյ և ըգործոցն ։
Եղբայր ոմն. եհարց ցհայրն
դանիէլ և ասէ. տուր ինձ հայր
պատուիրան. զի պահեցից զայն
Ասէ ցնա ծերն. մի՛ երբէք մը
խեսցես. զձեռն քո. ի պնակ ը
կնոջ և մի կերիցես. ը նմա. մի՛
տեսցես. և մի խօսեսցիս ը նմա.
թէ և մայր և քո իցէ ։ Եւ ո
վասն զերծցիս. փոքր ինչ. ի դիւ-
էն պոռնկութենէ ։

Ասաց հայրն դեմոն. վս հօրն
պափնուտի. որէր առաջնորդ
սկիտոյ. եթէ իցի երբեմն ի
միւս իմանկութենէ իմում. եւ ոչ
ետ ինձ թոյլ կալ անդ. և ոչ օր
մի. այլ ասէ ցիս. եւ յաւուրս
իմ. ոչ երես կնոջ. ոչ թողում
մտանել. իսկ իտե զնպատերազ
մաց դիւաց ։

Ասաց հայրն յոհաննէս կարճա-
հասակն. յաղթեալ ան. որ ը
մանկանն խօսեսցի. առաժամայն
շնաց ընմա. ի խորհուրդ սրտի
իւրոյ ։

Ասաց հայրն կարիոն եթէ որ
բնակի · Է մանկան ծեր · եթէ
տկարեցի · խորհրդով · ի խորս
կորստան անկցի սիրտ · իսկ
եթէ զօրաւոր իցէ · անկատար
եալ խորհրդով · նա՛ ոչ անկ
ցի · ապա՛ գթեսցի սառուկին ·
Ասէր և հայրն կասիանէ · ե
թէ հայրն մովսէս ուսոյց ցա
նէր զմեզ ասացեր · եթէ բար
ւոքիցէ · ոչ թաքուցանել ըզ
խորհուրդս · ի հոգևոր հօրն
այլ պարտէ · պատմել զնն · այ
նոցիկ · որ կարօղքեն քննելըզ
հոգիս · խոստովանութբ · պար
տէ աօգտակար յոյժ նշ միայն
տանել · իսկ այնոցիկ որք ա
ուրբք միայնեն · ծերացեալք ·
և իշնորհաց գիտութենէ թա
փուրքեն · ոչէ պատշաճ ասել
քան զի բազումք · տեսեալ զա
լխակզծերութին · յայտնեցին
նց · զխորհուրդս իւրեանց · և
փոխանակ բժշկութե · կրեցին
խոցս · այծ աին չարիս յուսա՛
հատութե անկան ասկս այնո
րիկ զի առ անմիտս · և առ ան
փորձս · արարին զխոստովանու
թիւս · քան զի եթ եղբ այր ոմն
սոնեպ և փոյթ յոյժ ևերկիւղած
յոյ · Ընդ սա՛ վանեալ թէշնա
մին կօրա՛ պէս · գեն պոռնկու
թե բազում աւուրս · Եւ գը
նացեալ առ ծեր ոմն պատմե
աց նմա՛ զխորհուրդս իւր · իսկ
նա՛ զի անգետ և ան փորձեր
թէ պետ ածերբեր · իբրև լու
աւ բարկացաւ յոյժ և սաս
ցն ըղբայրն եղկելի և ողորմելի ·
և ան արժան կարգին այդ որիկ
դու · բնաւ · Եեթէ առեր իմ
տի · զայդ խորհուրդ · իբրև լու
աւ զայս եղբայրն այն · յուսա
հատեցաւ · և թողեալ զանենա
կն իւր յորոսցե այ ուղղեցա
գնալ իգեղ ուրեմն · իսկ խոր
հրդովն այ Է գնմ եղ նմա՛
հայրն ապողոն · աբբաեսենս
զնա

զնա՛ շփոթեալ · և աղբերեալ գը
նայր մուեալ · եհարց զնա՛ և ա
սէ · զինչ իցեպատճառ · որդեակ
այդպիսի տխրութե քո · իսկ
եղբ այրն յանշափ տրտմութե
նէն ոչ ինչ ետ պատասխանի ·
իսկ յետ զկնի բազում աղաչե
լոյ · ահարցանելոյ ծերոյն · ըս
կսաւ պատմել եղբ այրն զխոր
հուրդն իւր և զխոստովանու
թին · և զյուսահատութին · և
զգնալն յաշխարհ · իբրև լու
աւ զայս հայրն ապողոն · սկ
բժիշկ հմուտ · սկսաւ աղաչել
զնա՛ և բժշկել · և ասե մի՛ դժու
արիր որդեակ · և մի՛ օտար թու
եսցին խորհուրդքդ և մի՛ հա
տաներ զյոյս քո · Մինչ անեա
զիս ի հասակս ծերութե և ի
տկարութիս յայս · ևնեղիմ և
ես յայդպիսի խորհրդոց · պո
ռնկականաց · և դու մի՛ կարծա՛
մտեսցիս · և մի՛ հոգասցես · զսն
քննմութն քո · որե մարդկային
կարգ և առաւել կարօղեն · շը
նորհքն այ օգնել · այլ դու սի
րելիզայս օր · շնորհեսցես ինձ
և դարձցիս · խանենեալն քո · և
եղիցին կամք այ · Լուաւ եղ
բայրն ծերոյն և դարձաւ ի խուց
իւր · իսկ հայրն ապողոն ·
գնաց առ այն ծեր · որ եհատ
զյոյս եղբօրն · և կացեալ ար
տաքոյ խցի նորա աղաչեաց զ
տր և ասէ · տր յս քս որդփորձ
ութիս յաղագս օգտի · առա
քես փորձոյ զպատերազմ եղ
բօրն այն ի ծերս յայս · որպէս զի
գործովք ուսցի ի ծերութե իւր
ում · զորոչծանեաւ ի բազում
աւուրս իւր · որպէս զի ցաւակից
լինել · կարասցէ փորձելոց · և
պատերազմելոց · Եւ իբրև կա
տարեաց · զաղօթս հայրն և տես
ի անեա ում նեթովպացի · եկն
ի խուցն եղբօրն · և կաց մերձ ·
առ ծերն · ձգեալ նետ ի ծերն
խոցեաց ուժգին · զսիրտ նր ·
և

և ինքն անյայտ եղև. ապա յա
յնժամ է. վաղվաղակի. և կնաւ
ծեցն իբրև զարբեալ. ոչ ա
կանէլ ասա անդր. և իբրև ոչ
կարօղէր ժուժկալել յարեա
իսենեկէ. և գոչէր և փրփրայր.
և անկաւ յուղի. և գնայր իգ և
օղ ուրեմն ընոր գնայր. այն
մանուկն եղբայր. իսկ հայրն
ապողոն հանդիպեցաւ նմա. և
ասէ ուր հետևեալես. գնալ
չար ծեր. և կամ զի՞նչէ պատ
ճառ. շինեմ ան քո. յայնժամ
տխրեցաւ. և երկեաւ ծերն.
իբրև լուաւ իսկ հօրեն զայս
և իմացաւ զինչ յայտնեցաւ. այն
հօրն. և յամօթոյն պատասխա
նի ոչետ. Ապա ցնա հայրն
ապողոն. դարձիր ծեր իւսցէ քո
և ծանիր յայսմ հետևեզակարու
թիւքո. և ուսանիցիս զքեզ անարգ
իբրև զոչ ինչ զիտոզ. զի ոչ
կարացեր. մարտընչել. ընդ և ա
ռդեմ կալ խորհրդոց քոց. և
ոչ այժմ աւուր. որպէս յր ի
վերայ եղբօրն այն. այլ այս
յայն ասէս եղև քեզ. զինչ աս
հասեսցեր դու զեղբայրն այն
որիհասարակաց թշնամոյն.
պատերազմր. զօրացաւ եւ. զօ
րացուցանել պարտեր քեզ.
իսկ դու փոխանակ արիացու
ցանելոյ հատեր զյոյս նորա.
Եւ ոչ լուար զխրատս իմաստ
նոյն որ ասեր. եթէ փրկեա
զորս գնան իմահ. և օգնեա
վհատելոյն և ոչ զձայնմն լու
ար որ ասեր զեղեգն ջախջախ
եալ. մի՛ բեկցես և զպատրոյկն
առկայծեալ. ոչ շիջուսցես զի
ոչ ոք կարօղէր համբերել.
պատերազմաց. թշնամոյ նենգա
ման հրոյ բնութեն. եթէ ոչ
շնորհքն ընյ պահեսցեն զմեզ.
Եւ արդ՝ եթ. և դու աղաչեա
ցուք զած. զիզխոց սրտիքո
բարձցէ իքէն. զինայն որ հար
կանէ. և բժշկէ. խոնարհեցու
ցա

նէ. և բարձրացուցանէ. իջու
ցանէ ի դժոխս և հանէ իմա
նէ. զայս իբրև ասաց աղօթե
աց. և վաղվաղակի աղատեցաւ
ծերն ի պատերազմէն. որ դիպե
ցաւ նմա. Եւ հայրն ապողոն
պատուիրեաց նմա խնդրել յա
բան իմաստութե զիդ ի ռասցէ
զի՞նչ ասիցէ. և ծանիցէ զմամ
լուելոյ. նայնպէս և եղբայրն
ազատեցաւ խորհրդոց իւրոց
չարեաց. Այնպէս իմեռուն սբ.
և ճարտարապետ չկին առողջացան
երկոքին կողմունքն. Եւ ան
գետն և որ կորուսիչեր եղ
բօրն. յուսահատութբիզ իտու
թե եկն. Եհարցոմ եղբայր
ցհայրն կիրոս. աղէկ ա անդրա
ցի. վմ պոռնկական խորհր
դոց. իսկ նայ պատասխանի
ետ և ասէ. եթէ խորհուրդ
այնպիսիքն ոչ ունիս. ապա և յոյս
փրկութե ոչ ունիս. ապա և ըղ
գործ նորա ունիս. և զի որոց
խորհուրդքն ոչ շարժին ի մեզ
և պատերազմ. իսկ ոչունի ընո
սին այսպիսին գործե զայն
մեզ. և որ պոռնկին մարմնով.
նոցին խորհուրդքն. ոչպատե
րազմին. Եւ ասէ ծերն ցեղ
բայրն. գիտես դու զմորձ կը
նոջ. և առվորեալ իցես. ասէ եղ
բայրն. ոչ հայր ոչ գիտեմ զայդ
գործ. այլ իբրև զ կենդանա
գիր դրոշմին. ի խորհուրդս իմ.
և չփոթեն. ասէ ղէն զիս. Եւ
զհին և զնոր ասելոց կանանց
նկարենի սիրտիմ. և այնի կապոռն
կիմ. Ապա ցնա ծերն ի
նկարելոցն այնոցիկ փախիր
յորոց կենդանիքն և իմեռե
լոցն մի՛ երկիցես և որչափ կա
րօղիցես. յերկարեա զաղօթս.
զիղօրեաւոր լինես պատերազ
մին իվրա թշնամեաց.
Պատմէին մեզ յեղբօրէ ումեմ
նէ որ անկաւ. ի մեղս. և գնաց
եաւ առ հայրն զովսին և չփոթե
լով

ըոյ մտանէր․ և ելանէր․ և ոչ
կարէր նստել․ կամ կեալ ի մի
ում տեղւոջ․ Եկն առ հայրն զովա
ցնա զինչ ինչ քեզ որ չե անկըե՞ր
այդպէս․ տրտմեալ ես․ Եւ ասէ
ցնա եղբայրն․ խիստ մեղք ան
կեալ եղեն ո՞վ հայր պատուա
կան․ և ոչ կարողն եմ պատմել զ
նա քեզ․ Եւ ասէ ցնա ծերն․ խոս
տովանեա՛ ինձ և ես բառնից զ
նա․ Եւ ասէ եղբայրն․ ի պոռն
կութի անկա՛ հայր․ և զոհեցի
կռոց․ զի հասից գործոյն այնո
րիկ․ Եւ ասէ ցնա՛ ծերն քաջա
լերեաց․ և զօրացիր որդեակ զի
գոյ հնար ապաշխարութե․
Եւ երթ՝ երթեալ նստցիս յայր
յայն․ և պահեսցես զերկու շա
բաթս․ իսկ զկեսն մեղացն քոց
ես բառնից․ Եւ իբրև անցին
եվր երիս եօթնեակս առ ա
տեսս ծերն զի ընկալաւ ա͞ծ
զապաշխարութի նր․ և եղբօրն
ետ թողութի զմեղացն նր․ իսկ եղբայրն
եկաց․ ի հնազանդութի ծե
րոյն․ մինչև ցօր մահուան իւ
րոյ․ այսպէս խնամոտ և ա͞ծ
բժիշկքն չարհինզոգ իւր աղմաց․
Ասաց հայրն մատոյ․ եթէ եղ
բայր ոմն եկն առ իս և ասէ․ ե
թէ դատել զեղբայրն․ չարե
քան զպոռնութի․ և ես ասեմ
ցնա․ խիստ բանդ այդ եղ
բայր իսկ նա՛ սուտ ապար ա͞պէ հայր
Ասացի ցնա՛ չարն դատել զըն
կերն․ այլ դիպում բժշկի․
Քանզի եկեալ որ դատէ զըն
կեանն․ առ ոտս դատելոյն․
և ասէ թողցես ինձ․ և առ ժա
մայն սուրբ է․ իսկ պոռնկութի
բնական մահի․ և դժուարա
քաւելի․
Հայրն ոտմպի խանենակի պա
տերազմեալ եղև ի պոռնկութե
նէ․ և ասէ զնա խորհուրդ իւր
ոչ կարես կեալ․ գնասցես կին
առասցես․ Եւ յարոյ ցեալ
աշխարհէ․ երկրաւոյ անդի կին․
և ե

ևեդ առ դրանն․ Եւ ասէ ցը
նքն․ ահա՛ դու եկին քո․ և
պարտ քեզ տուաւել աշխատել
զի կերիցէ կին քո․ և աշխատէր
եզործ տուաւել քան զկար իւր
Եւ զկնի աւուրց ինչ․ տրտայիկա
նոյն․ դուստր․ և եդ մերձ կե
ողն․ և ասէ ցմիտսն ծնաւ կին
քո դուստր աշխատեա զ․ բ ազ
մա լանա․ զի սնուցանել կա
րասցես զդուստ․ և այսու օրի
նակաւ․ աշխատեցաւ․ և զամա
քեղոյց զմարմին իւր․ ասէ ցնա
խորհուրդ իւր․ այլ ոչ կարեմ
գործել այլա՛ և կին մի՛ խնդ
րեսցես․ Եւ նայեցաւ տր
ի գործս նր․ և ելոյծ զպատե
րազմն զայն․
Ասաց հայրն պիմէն․ դար օրի
նակ զորէ հա՛ կիր մի չաւ․ փութա՛
տառապի արքայի կեալ զգաստ
այսպէս և անձնկրօնաւորի ար
ժանէ զի զգուշասցի․ ͞զդեմ պա
ռնկական դիւին․ Եհարց
հայրն պամբոյ զհայրն պիմէն
վ͞ն զաղէր և պիղծ խորհրդոց․
և ցանկութեր․ զոր ծնանին
ախտք մարմնեան․ Եւ ասէ ցնա
հայրն պիմէն մի՛ թէ վերասարի
կացին առանց ձեռին մարդ յ
փայտս՛ հարկ․ այսպէս եղու
ձեռ մի՛ տացես և նոքա ունայն
ասցին․ Եհարց ոմն ծեր զը
հայրն պիմէն և ասէ ցնա զինչ
արարից հայր․ զի վշտանամ ի
պոռնկութենէ․ և պատմեցի նմա
զայս հօրն վասինոնիեն՛ ասա
ցիս․ մի՛ բնաւ թողցես զնա՛ ի
խորհուրդ քո․ և մի՛ յառեսցեն
առ քեզ․ Եւ ասէ ցնա հայրն պի
մէն․ այդքան հօրն վասինոսեայ ք
կինս առ հրեշտակսն են․ և մե
ռաքեալ եղև նա՛ զի ես և դու
միշտ․ պոռնկութի կամք այլ
թէ պահեսցուք զորովայն և
զլեզու․ և զօտարութի մեր ոչ
մեռցուք․
Եղբայր ոմն եհարց զհայրն
պի

ապիմէն կաասէ․ զինչ արարից
հայր զի պատերազմիմս․ պոռ
նկութե և տրտմութե ․
Ասէ ցնա ծերն վս այդ որին
ասէր դաւիթ եթէ զառիւծ
սպանանեմ և զարջ խեղդեմ
այսինքն․ եթէ զբարկութին
մոռուցանեմ իսկ զցանկութին
նեղեմ․ և խեղդեմ ․
Ասաց հայրն պիմէն եթէ պոռ
ընկական խորհրդոց․ և դատե
լոյ ընկերին ոչէ պարտ․ պա
տասխանի առնել․ այլ տաժա
մայն արտաքսել․ արժանէ իմը
տացն որ օրքա երկոքին զօրա
ւոր մարտընչին․ է հոգի․ և
եթէ քննէ սցէ ոք․ զառաստա
ւել․ զօրացուցանէ․ այս եթէ
արտաքսեսցէն հանգիցենքան
զի որք ունիցին հաւատս ու
զիզս․ և գործս բարիս․ բիծ ոչ
գոյ ինմա ․ Ասաց դրձէ․ եթէ
կրօնաւոր ոք․ որ ունիցի մա
նուկ ինքն իւրում․ և ծանիցէ զ
վնաս մտացն ոչ արտաքսեսցէ
զնա․ նմանէ նա փայտի որ ու
տիցի․ ի յորդանէ․ խարտէ իւրմէ ․
Եղբայր ոմն եհարց զհայրն
պիմէն․ յաղագս պոռնկական
խորհրդոց ․ Եւ նա՛ ասէ ան
թիւ է գթութին այ․ շուրջ պա
տեալ զմարդով․ թէ պէտ և
մեք ոչ տեսանեմք․ ապա՛ թէ ոչ
էր ոչ զերծանէր ինմանէ ամ
մարմին ․
Էր ոմն եղբայր ի սկիտէ բնա
կեալ առ հայրն պափնուտի ․
Եւ այն չափ պատերազմեալ է
զև ի պոռնկութենէ մինչև ա
սէր եթէ արարից տասն կա
նայս ոչէն կարող նոքա լնուլ
զցանկութին իմ ․ իսկ ծերն ա
սէր ցնա մի՛ արասցես զայդ որ
դեակ․ զի պատերազմ դիւացն
այլ նաւաչ հնազանդերայս գնաց
յեգիպտոս․ և մնացաւ է կնոք․
Եկեալ ծերն յեգիպտոս երբե
մն վս գործոյ ինչ․ եդի պէտ զաւ
նմա

նմա զի բարձեալ բերէր անօ
թս կաւեղէն քրցիւ․ իսկ ծերն
ոչ ծանեաւ զնա զի կերէ՛ւ աղքատ
և մերկ գնայր ծածկեալ ի փոշոյ
աճիւնոյ բրտին․ Բայց նա ծան
եաւ զծերն․ և ասէ լալագին ե
թէ ես եմ աշակերտն քո իսկ իբ
րև ետես զնա ծերն յանչափ ա
նարգութին ողբաց զնա և ասէ
ո՞պթողեալ էքո զպատուական
նութին․ և եկեալ էս այսն արգ ու
թն դայայդ այլ արգարէ ասա ինձ
շահեցար կանայս տասն․ իսկ
նա հառաչելով ի խորոցս սրտէ
սաերցծերն Թող լ տուր հայր․
մի կին ստացայ և եմ ի մեծ ամեծ
չարիսայս և հացիւ ոչ կարացի
յագեցուցանել զնա․ Ասէ ցնա
ծերն․ կ դրձէ զկնի իմ․ Ասէ
երիտասարդն և գոյ ինձ հնար
ապաշխարութե ․ Ասէ ծերն
այոյ գոյ հնար յոյժ իսկ իբրև
լուաւ եղբայրն այն․ անկեալ
գնաց զկնի ծերոյն և էգնաւոր
ընտրեալ եղև ․
Ասէին և վս հօրն սառուայի․ ե
թէ զի ըն քոասան ամ․ պատե
րազմեալ եղև․ ի դիւէն պոռըն
կութե զօրա՛բար․ և ոչ երբէք
աղօթէ աղաւ ում․ բառնալ զ
նա՛ ինմանէ․ այլ միշտ այսպէս
աղօթէր առ տր․ եթէ տուր
ինձ համբերութի․ զի յաղթե
ցից սմա․ ի միում աւուր պատե
րազմեալ եղև յոյժ․ և ել ի տա
նիսն կալ յաղօթս․ յայն ժամ
երևեցաւ նմա դևն յայտնա՛
պէս․ և ասէ դու կամիս․ զի յաղ
թեսցես ինձ սառուա՛ ։ Ասէ
ցնա՛ ոչէս կամիմ յաղթել քեզ
քաւ լիցի․ այլ քս որ տր ես ամ մի․
Ասէ ցնա հայրն փոկաս․ եթէ
յոր ժամ եկն ի սկիտէ հայրն․
յակոբ պատերազմեալ եղև․
ուժգնա պէս․ ի դիւէն պոռն
կութե մինչև փոքր մի․ զի յաղ
թեալ լինէր․ եկն առիս և պատ
մեաց զայն և ասէ ցիս գնամ
մա

ման ունեմ յայրն յայն· արա՛ ինձ
սեր եւ մի՛ ուրեք ցուցցես զիս
հարցաշաց· եւ մի՛ եւս հօր իմոյ·
եւ մի՛ դու անպցես· իսկ իկատա
րել աւուրցն քառասնից· եկ
ուխս բերելով· Է քեզ զաԷ
խորհրդոյն· իսկ ես արարի
այնպես· իբրեւ եցան քառա
սուն աւուրքն առի Է իս զաԷ
խորհուրդն· եւ հաց ոՏ· եւ գինի
սակաւ· եւ փնտացի առնա· եւ իբ
րեւ մերձեցա՛ իդռունն յայրին·
գիտեցաւ ինձ հառ՛ չար սաս
տիկ· որ եւ աներ յայրեն եկար
ծեցի· եթե մեռեալ իցե ծերն
այն· իսկ իբրեւ մտի յայրն առ
նա· գտի զնա նուազեալ մերձ
իյեալին շունչ: Եւ իբրեւ ե
տեսզիս· շարժեաց զաՀ ձեռն
իւր որ չափ կարողեր· եւ նշա
նացի հասկա՛ցոյց· զԾ ոՏ խոր
հրդոյն տալ իւր· եւ զի հաղոր
դեցի զբերան նՐ· եւ կաթեցու
ցի ինա սՏ խորհրդոյն բաժա
կեն մասն ինչ սակաւ· իսկ նՐ
առեալ· իսՏ խորհրդոյն զօրա
ցաւ· եւ յետ սակաւ միոյ թեր
ջեալ փշրանս ինչ գինեաւ· եւ
ապա՛ սակաւ սակաւ կերակ
րեցի զնա· եւ այնպես զօրա
ցեալ եղեւ· կամօքն այ· իսկ
յետ աւուր միոջ եկն առիս·
խանձեակն իւր· Եւ յայնմ
հետէ ազատեալ եղեւ շնորհ
հօքն այ· յախտէն յայնմանե·
եւ աշխատ կայր ի խորհրդը
դոյն· զի յաղթեաց նմա· նու
աղեցուցանելով զմարմինն իւր·
Եր ումն աշակերտ ծերոյ· եւ
պատերազմեալ եղեւ· ի դիւէն
պոռնկութե· Եւ ծերն ա
ղաչեր զնա՛ եւ ասեր համբերեա
որդեակ· զի չարին նախանձե
այդ պատերազմ· իսկ նա՛ ա
սեր ոչ կարեմ համբերել· ե
թե ոչ արարից զկամս իմ· եւ իբ
րեւ անհնարս եղեւ· ծերն պատ
րեաց զնա· եւ ասէ եկեա որդեակ
պա

պատօ րազմիմ յայսմ ախտե· եր
թիցուք երկոքեանս ի միասին
գործեսցուք զայդ գործ· եւ
դարձցուք ի սենեակ մեր։ Ու
ներ ծերն դահեկան միաւորեալ
Է իւր գնացին· իբրեւ հասին·
ի աշխի մեղացն· Եհան ծերն
ցաշակերտանիւր· Անացն դու
սաս արտաքոյ որդեակ զինախ
ես մտից· եւ ապա՛ մտցես եւ դու
յետոյ իմ· եւ մուտ ծերն առ
պոռնիկն իտունն· եւ ետ պդա
հեկանն ի նա· եւ աղաչեաց զնա՛
եւ ասէ· եթե մի՛ պղծեր զաշակ
երտն իմ· իսկ կինն ետ բանս·
եւ դաշինս Է ծերայն· Եւ ծերն
եւ արտաքս· եւ ասէ ցեղբայրն
մուտ եւ դու որդեակ· իբրեւ ե
մուտ իտունն· ասէ ցնա՛ կինն
պոռնիկ· կացցես այդր առ դը
րանդ· եւ մնասցես ինձ զի թե
պետ եւ մեղաւորեմ· այլ օրենս
ունիմ· եւ այն լնուլ պարտե
ինձ· եւ ասէ ցեղբ այրն· կաց դու
այդր· եկրկնեա՛ ծունր· Ծ· մին
չեւ ես աստ կացից· Եւ սկսան
կրկնել· իւրա՛ քանչ իւր առ
անձին· իսկ մինչ կրկնեաց եղ
բայրն· Լ· ծունր· հայեցաւ ի
նա ՏՐ եզղջացաւ· ի խորա
իւր եւ ասէ· ոՏ յանդգնիմ աղօ
թել առ ԱԾ· որ եմերձեմ գոր
ծել զայս մեղս· եւ եւ վաղվա
ղակի· առանց պղծութե· եւ զի
նայեցաւ ՏՐ յաշխատանս ծե
րոյն· եւ եբարձ յեղբօրէն· զպա
տերազմն զայն· Եւ գնացին ի
սենեակս իւրեանց· ազատ
եալք յապականութենէ անտի ի
ձեռնաւօրթից եւ իսիրոյ ծերոյն·
Եղբայր ումն առաքեալ եղեւ
ի ծերոյ ումեմն· ի սպասաւո
րութե· եւ եկեալ իտեղի մի ու
րեք լուր· Եւ կին ումն լուա
նայր· անդր զձորձս իւր· իսկ
եղբայրն տեսեալ սկսաւ պատե
րազմել ի դիւէն իբրեւ ննջեացե
ԷՀնոջն· եհաս ցնա՛ կինն գիւր
ին

ԺԴ
Ինէ ինձ լսել քեզ վս այդորիկ
այլ թէ լսեմ քեզ պատճառ
լինիմ քեզ բազում վնասուց. և նե
ղութե և անձկութե իսկ նա ա
ռ թէ ով. եկամ որով օրինա
կաւ. Լըաւ ցնա՛կինն ազգնի
առնել ոյ քո զայգ խոցի դառ
նա՛պես սիրտ քո. մինչ տեսա
նես զքեզ մեղուցեալ այ. և
յերկուց յայսցանե մինն դիպե
ցի քեզ. կամ հասցես զայս ձոյ
ոյ փրկութե և դարձցիս յաշ
խարհ. և անկանիս յան հնարին
չարիս. և կորիցես իսպառ.
Իսկ եթե զայս ոչ արասցես.
բազում արտասուօք և հեծու
թբ. և չարաչարկութբ. դատես
ցիս մինչև իմահ. և ոչ կարաս
ցես դալ իշափն. յորում ես ար
դեօք. Եւ նախ քան զդիպելն
քո այս ամ չարեաց. գնասցես
խաղաղութբ. Է ճանապարհա
քո. իբրև լուաւ զայս եղբայրն
յիմաստուն կնոջէն. գոհացաւ
զայ. և զղջացաւ յոյժ. և գնաց
խաղաղութբ. Եւ եկեալ պատ
մեաց զայն ծերոյն. և զարմա
ցեալ ծերն այհեաց զկինն ըզ
այն. և այլ ոչ ևս եթող զեղ
բայրն ելանել արտաքոյ խց
ցին. զի բազում չարիս նիւթե
և որոգայթս կազմ. եղբարցն որ
շրջին միշտ ան հոգա՛չար. դև
չարութե և գիւրաւորսա՛իցան
ցս իւր.

Եղբայր ոմն այլ գնաց. ի գե
տն լնուլ ջուր. և գտեալ անդ
կին ոմն լուացող անկաւ. եղ
բայրն ը նմա. և զկնի մեղանչե
լոյն. լցեալ ջուր զնայր. իսկ
նեռակ իւր և առ ժամայն պաշա
րեալ զնա՛դևքն ի ձեռն խոր
հրդոց ասելին. եթեո՛ւր գնաս
արդեօք. զի ոչ գոյ քեզ յայսմ
հետէ. հնար փրկութե. այլ մի
զրկիր. իփափկութենէ կենցա
ղոյս. իսկ իբրև ծանեաւ եղ
բայրն. զպատրանս թշնամւոյն
եթ

ԳԼՈՒԽ ՎԵՑ ԵՐՐՈՐԴ

Եթե խնդրեն կործանել ըզ
նա. ասե ցխորհուրդս իւր ոյք
և կամ ուսանի եկիք յիս. ներղէք
այսուսա հասաեք զիս. ասեմ ձեզ
ոչեմ մեղուցեալ ընաւ. ասեմ
դրժէ ոչ ինչ մեղա. և ոչ դիտեմ
զինչ ասեք դուքև զնաց իսեն
եակ իւր. և կայր ով յերեւն
այնուանդն. Եւ յայտնեաց այ
իմաստեանն. ծերոյ ումն մեր
ձաւորի իւրոյ և ասե. այն ոմն
եղբայր զկնի անկանելոյն յաղ
թեաց. իբրև զարթեաւ. իտես
ընենածերն. գնացաւ եղբայրն
և ասե. ով կեաս որդեակ. ասե
ցնա եղբայրն. բարւոքեմ հայր
ասե ցնա՛ծերն. յայտնեաց ինձ
այ. վս քո որդեակ. եթե ան
կանելով յաղթեցեր. յայն ժամ
պատմեաց նմա եղբայրն զամ
ինչ. զոր պատահեաց նմա. ասե
ցնա ծերն հաւատա՛ինձ եղ
բայր. զի իմաստութբդ արել
քո զքեզ. խորտակեցեր զզօ
րութե թշնամւոյն. զի մայն
չար. յուսա՛հատութե իցէ.
իսկ հաւատով ապաւինիլ. առ
այր ամե փրկին յամ մեղաց և
յարկածից թշնամւոյն զատին.
Պատմեցին մեզ հարք ոմանք
եթե եղբայր ոմն. հաստատա
կաց վանից. առաքեալ լինե
ի սպասաւորութե եղբարցն.
և գիւր իգեօղն յայն. այրումեր
կեւղած. յոյ որ և հիւր. Է ու
ներզ եղբայրն զայն. մինչ հասա
սով և սիրով. որ քան զնայր
առնա՛նահանգուցանէ բիսոն
իւրում. իսկ ունէր այրնայն.
դուստր այրի գեղեցիկ յոյժ.
եացեալ Է ամն ամս երկու.
Եւ որ քան մտանէր անդ եղ
բայրն առաջիր Է նմա. և պատե
րազմեր Է միտսն. այլ կին ի
սառանւներ. պահեր զանձն ինք
մանե. իսկ մինչ զգաց կինն ըզ
փայթանկութե. կամքեղբօրն
այլ ոչ և լաներ իններքսագոյն
աա

ծնի
տանէն. եւոչ ցուցանէր նմա զին
քն. իսկ իմբռնում աւուր գնաց
հայր աղջկանն ի քաղաքն վ(ա)ն(ա)ճա
ռելոյ ինչ եւ մ(ո)ռաց նա՛ միայն ի
տանէն. եկն անդ եղբայրն ք(րիստոն)ա
վորութեն եւ եգիտ զնա միայն
ի տանն. եւ ասէ ցնա ուր է հայրն
քո եւ նա ասէ գնաց ի քաղաքն.
եւ կսաւ եղբայրն չփոթիլ. իսկ ա
ռեւ րազմն եւ յարեաւ ի վ(ե)ր.
Ասէ ցնա աղջիկն հեզա՛բար
մի՛ շփոթեցուցիր. լռեա՛ մինչև ե
կեսցէ հայր իմ. զի մեք երկոք
եմք միայնեմք ի տանս. եգիտ
եմ զի դուք կրօնաւորք. ոչ
ինչ առնեք առանց աղօթից.
արդ արի աղօթեա՛ առ ա(ստուա)ծ. և
զոր ինչ դիցէ նա՛ ի սիրտ ի քո. զա
յն արասցուք. այլ նա ոչ կամե
ցաւ առնել զայն զխմուլեր յոյժ.
Ասէ ցնա աղջիկն փորձեա դու
զխորհ. կնոջ. իսկ նա ասէ՛ ոչ զի
տեմ վասն այսորիկ կամիմ զաւ
առ քեզ զխրատ ածից. թէ որպէս
իցէ. Եւ նա ասէ. ասուլիզ. վ(ասն)
այնորիկ. մուլիս. զի ոչ գիտեմ
զծահա՛ հոտութի(ւն) ն(ո)ր. եւ զի կա
մեր չիլքուղանել. զցանկութի(ւն) ն(ո)ր
Ասէ ցնա՛ իբրաց կացիննեն. զի
ի կարգաւկանանց կամիս ի հոտու
ա(ստուծո)յ արժան վ(ասն) այն ոչ կարեմ
մերձենալ ի քեզ. եւոչ կարեմ
՛րա՛պարակել. զծա՛ հոտութի(ւն)
իմ. Ասէ դ՝իբրև լուաւ եղբայրն
զայս ի զգաստ եւ ի սթ կնոջն. զղ
ջացաւ յոյժ. եւ եղբայր դառնա՛
պես. իսկ մինչ եռես զնա՛ զղջա
ցեալ. զգաստ աղջիկն. ասէ ցնա
արդ՝ եթէ կատարեալ էիր զմեղս
զի՞նչ արդեօք լինէիր. եւորով
աչօք տեսանէիր զհայրն իմ. և
կամ զի ա՞րդ գնայիր. եւոպ կա
րէիր երթալ ի վանս. առ դասս
սրբոցհարցն. եւոպ կայիր իդասս
պաշտա՛մանն. Աղաչեմ զքեզ
զարթիր. եւ հայեաց ի քեզ եւմի՛
ծոռուսանէր զվտանտակոսքո մեծ
վ(ասն) փոքր եւամօթա՛լից գործոյ.
եւմի

ՎԱՍՆ. ՊՈՌՆԿԱՑ ԿԱՆ

եւմի՛ զրկեսցես իյաւիտենից
բարեացն. Զայս ա(ստուա)ծ իբրև
լուաւ. իմաստուն կնոջեն եղ
բայրն այն. եւդոհացաւ զա(ստուծո)յ.
որոչ եւ թոյլ նմա՛ անկանել
իսպառ. Աւրհներ եւզհան
ճարեղ կինն որ կեցոյց՛ զնա.
Եւ ճկեալ պատմեաց ինձ զայս
ա(ստուա)ծ. եւորք լսեք զգուշացիք. և
յոր տուն կինիցէ մի՛ յամեսջիք
այլ եւբնաւ մի երթայցէք անդ.
Ասաց ծերն վ(ասն) պոռնկական
խորհրդոց. եթէ յաղագս ծու
լութե(ան) մերոյ պատահին մեզ
այս ախտքայլ թէ հաւատամք
եթէ ա(ստուա)ծ բնակէ ի մեզ. ապա
թէ ոչ թողուցումք զօտարին ա
նօթ իտունս մեր. եւզի ք(րիստո)ս բնա
կեալէ ի մեզ տեսանէ զմեզ. և
յարդարեւ զկեանս մեր. Եւ
եթէ զգեցեալեմք զնա. ապա
ոչէ պարտ մեզ հոգալ. այլ ար
ժանէ ճգնել. զի սրբեսցուք
զանձինս մեր որպ եւնա՛սրբէ.
Դարձեալ ասէ թշնամին ցփրկիչն.
առաքեցից զիմս ի քոյսն. և
քակեցից զքոյսն. Եւ թէ պէտ
եւոչ կարացից գայթակղել. և
գթել. զընտրեալսն քո. այլ
ցնորիւք. փիչերային. եւպիղծ
խորհրդով. փորձեցից զնս.
իսկ փրկիչն ասէ ցնա՛. եթէ ըղ
սխրելին իմ սիրեմ. եւոր գայ
առիս. ոչ հանից զնա՛ արտաքս
եւոչ որք կարողէ յափշտակել
զնս. ի ձեռաց իմոց.
Աշակերտ ծերոյն ա(ստուա)ծ մեծի
պատերազմեալ եղև ի պոռնկու
թենէ. Եւ գնացեալ ի գեօղ
ամուսնացաւ. իսկ ծերն տրտ
մեցաւ յոյժ եւաղօթեաց առ տր
եւասէ տր յս քս ա(ստուա)ծ իմ. մի՛
թողուցես զծառայն քո. պղծիլ
իգարշելի խառնակութենէն.
Ասէ դ՝աշակերտն սրբ ծերոյն իբ
րև եւ յանկողին կնոջն. առ
ժամայն եւտ զհոգի իւր. զըղ
ջմամբ առ ա(ստուա)ծ. եւոչ մերձեցաւ
ի կ

իկինն․ և փրկչյաւ իգարշելի
խառնակութեանն անտի․ և պա
ղօթելոյ սրբոյ ծերոյն․ եգը
նաց առ տր․ ապրեալ ի խառ
նակութենէ․ և ոչ բծաւորեալ
զի աղօթք սրբոց օգնականք են
և օգտակարք․ Եւ ասաց ծերն
աղաչեմ զձեզ եղբարք․ ոպ հը
րաժարեցաք յերկրէ․ հրաժա
րեսցուք և յամ գործոց նր․ և
իցանկութեց նր․ զի ոչ այլ
ինչ եմք այլ հող և մոխիր ։
Եղբայր ոմն պատերազմեր ի
պոռնկութենէ․ և եր վառեալ
ի սիրտ նր․ ախտն այն․ խոռւ
և փղխշերի․ իսկ եղբայրն ձըգ
ներ․ զի մի իվայր անկցի ՟Ը խոր
հրդոյն․ և կկնի բ ազում ամաց
փախեաւ ինմանէ ինքն պատե
րազմ․ քան զի համբերութբն
իւրով․ և շնորհօքն քի․ լռեաւ
որոցան սիրտք և միտք նր․ և
գիտ հանգիստ ։
Այլ ոմն եղբայր․ պատերազ
մեալ եղև․ ի պոռնկութենէ
և գնաց առ ծերն իզիշերի և
պատմեաց նմա․ զխորհուրդ
իւր ։ իսկ ծերն արիացոյց․
և մխիթարեաց զնա․ և շահե
ցաւ եղբայրն ինմանէ․ և գը
նաց ի սենեակ իւր․ և ահա դր
ձն եկն առնա․ պատերազմն
այն․ և դրձեալ գնաց․ առ ծերն և
նմ որար նմա․ այնպէս զխը
րատն․ այս եղև բազում ան
գամ այլ ծերն․ ոչ երբեք տրտ
մեցոյց զնա․ այլ ուսուցանէր
զնա և խրատէր և ասէր․ եթէ
որ քան պատերազմի ՟Ը քեզ․
Թշնամին եկ առ իս․ և հրաժ պա
րակեա զնա․ և ինքն փախչի ի
քէն․ շնորհօքն քի․ քան զի ոչ
ինչ այնպէս յաղթե նմա․ ոպ
յայտնել զգործս նր․ և դրձլ
ոչ ինչ․ այնպէս զօրացուցանէ
զնա իբրև զծածկելն․ Եւ
զի իմերուն․ խառնակման ութն
և խրատու ծերոյն բժշկեցաւ
եղ

ԳԼՈՒԽ ՎԵՑԵՐՈՐԴ

եղբայրն հանդերձ խոնար
հութբ ։

Եղբայր ոմն պատերազմեալ ի
զե ի պոռնկական խորհրդոց
և յոյժ ՟Ը դեմ կայր ինքն․ և ոչ
չափ կարօղէր ձգնել և պահել․
և աղօթել․ և ոչ հնտևէր չար
խորհրդոցն իւրոց․ Եւ ապա ձան
ձրացաւ․ և յայտնեցեալ գնաց յե
կեղեցին․ և ասաց ամենեցուն
զփորձութն իւր․ իսկ նոքա
ետուն նմա կանոն․ և աղօթե
ցին վս նր չորեքաւթմ՛ և գաւգա
րեաց պատերազմն յայնմանէ ։
Ասաց ծեր ոմն․ յաղագս պոռն
կական խորհրդոց զխրատս․
զինչ իցե․ ով մարդ․ մի թե նն
ջելով կամիս կեալ երթեալ ա
պաշխարհել․ երթեալ ի ընգ
րձա մինչև դարցես․ զարթիր․
և բախեսցես զդուռն և բացցի
քեզ զի և ոչ երկրաւոր ինչ գոր
ծ․ զղջեսցի առանց աշխատու
թն ոչ մշակել․ և ոչ զինուորել
այսպէս և զհոգևոր գործն ի
մասցիս ։
Այլ ոմն․ ծեր ասաց․ վս չար
խորհրդոց եթէ լեր դու իբրև
զբարունք․ ձանապարհորդ քան
զի յարձամնոց շրջին․ ի կրպակս
և ի հրապարակս թէ պետ և դի
պեսցի նմա հոտ իգարշելոյն
խապանդանոցի․ ոչ մտեալ կերի
քեն․ լաւքն այլ վասն թարքն
գթին այսպէս․ և դու արտա
ցես զծանահոտութն ձգացն
որ գան․ իխորհուրդ քո իբրաց
դարձոյ ի քէն․ և յարուցեալ ա
ղօթեսցես․ և ասասցես ուրդ իայ
օգնականիմ լեր իվս ամ չար
խորհրդոց․ այս պես ասասցես
և արասցես դու աղօթս․ զի ոչ
են թէ խլեղ ախտից եմք մեք․
այլ պատերազմօղք միայն ։
Եղբայր ոմն նեղեալ և վհա
տեալ եղև պոռնկական խոր
հրդոց․ և գնացեալ առ ծեր
ոմն մեծ աղաչեր․ զնա և ասեր
ասա

ԱՂԱՄՆ ՊՈՌՆԿԱԿԱՆ

արարացես ներ Հայր. և աղօթէ
ցես առած վն իմ. վն զի վշտա
նամ ի պոռնկութենէ. իսկ
ծերն աղաչեաց զած. վն նորա.
Բայց նա յեկեալ երկրորդ ան
գամ. և զնոյն բանն ասաց ցծե
րն. Եւ ծերն աղաչեաց զած.
և ասէ տր յայտնեա ինձ զկեանս
եղբօրս այսորիկ. թե ոչ կեա.
և կամ ուստի է գործն այն. վն
որոյ աղաչեցի ես զքեզ. և նա յ
ոչ եգիտ հանգիստ. Եւ եցոյց
նմա ած վն նորա. և զի ետես զնա
նստեալ կալով. և զան պոռնկու
թե մերձ առնայ. և հրեշտակ
տն և սկայք մերձ առնմա եկեալ
յօգնականութի. և սաստէր եղ
բօրն վն զի ոչ անկանէր առ ածին
այլ կայր նստեալ. և հեշտանայր
ի յիշումն չար խորհրդոցն. թու
էր զնա. և խորհէր և մտածէր և
կրէր զգործն. և կայր բեռեալ
ինոսա. Յայն ժամ ծանեաւ
ծերն սբ. եթե ի նուլութենէ
իւրմէ էր նեղութենն. յայն եղ
բօրն. Ապա դարձաւ և ասէ
ցեղբայրն. ի քէն է պատճառ քո
զի՞ խորհիս միշտ զչար և զպղծ
ւեց գործս. Յայն ժամ ուսոյց
նմա թե ոչ պարտ է զգեմ կալ
նոցա. և զգաստացոյց զեղբայրն.
և աղօթիւք սբ ծերոյն զա
թեաւ եղբայրն և ողջացաւ.
Պատերազմեալ եղև երբեմն ա
շկերտ ծերոյ մեծի ումեմն ի
պոռնկութենէ. իսկ սբ ծերն
տեսանէր զվիշտս. և զձգնութի
նորա. և ասէ ընա. կամիս որ
դեակ զի աղաչեցից զած. վն քո
զի թեթևացուսցէ զգա ի քէն.
պատասխանի ետ եղբայրն և ա
սէ. թէպէտ և աշխատիմ հայր
սակայն տեսանեմ յիս զպտուղ
վաստակոյն. Մի խնդրեր յած
զի բարձցէ զայս յինէն. այլ աղա
չեա. զի տացէ ինձ համբերութի
իսկ սբ ծերունին ասէ ցնա. յա
արդ գիտացի որդեակ զի վերա
գոյն

գոյն քան զիս եղեր.
Ասէին վն ծերոյ ումեմն. ե
թե եւ նայ իսկիտէ. և ունէր
Ժ ինքն զորշիւր երեք ամսայ
այն չափ մատաղ մինչ ընաւ
ոչ գիտէր եթե զինչ իցէ կին
մարդ. զի հայրն զմայր գիտէր
և զմայր ոչ ճանաչէր. իսկ մինչ
զարգացաւ և եղև այր կատա
րեալ. յայն ժամ դևքն ցուցա
նէին նմա ի գիշերի յերազի
զտեսակս և զգեստս կանանց և նա
պատմէր զայս հօրն իւրոյ. իսկ
հայրն զարմանայր յոյժ. եւ եր
բեմն հայրն այն. յեգիպտոս
ունելով ընդ ինքն զմանուկն
իբրև ետես անդ զկանայս. ա
սէ ցհայրն. սոքա են որ գային
առ իս ի գիշերի. իսկ իւր և պա
տերազմէին ընդ իս. Ասէ ցնա
հայրն. սոքա են գեղջուկ. կրօ
նաւորք որդեակ. իսկ զի այլ
տեսակ զգեցեալ են. ասա սո
քա. և այլ տեսակ իմն զգեցեա
լեն կրօնաւորք անապատին.
և զարմանայր ծերն եթե զի
արդ յանապատին ցուցին նմա
դևքն. յանուրջս զտեսակս
կանանց. Եւ դարձան ի սեն
եակս իւրեանց. վն այսորիկ
զգաստանալ պարտ է կրօնաւո
րի. զի ոչ եթե անտեսութի.
միայն բաւականիցէ չարին այլ
և զգաստ և արթուն. և պատ
րաստ լինել. օգտակար. և բար
եօքիցէ հանդերձ անկանելով
առաջի տն:
Եղբայր ոմն բնակէր ի սկիտէ
և եբեր ի հիւրս նորա դևն. զի
չատակ գեղեցիկ. կնոջ ումեմն
և նեղէր զնա նովաւ յոյժ. իսկ
կամօքն այ. այլ ոմն եղբայր եւ
յեգիպտոսէ իսկիտէ. և եկն
առնայ. և մինչ դեռ խօսէին Ժ
միմեանս. ասէ եկեալ եղբայ
րն այն. ոմն անուն կին վաղճա
նեցաւ նախքան զգալն իմ աստ
էր նա այն կին. առ որ պա
տեր

տիրապէր միոջ եղբօրն .
Զայս իբրև լուաւ եղբայրն. պատրաստեաց զինքն առ մի առնուլ զփիլոն իւր յարուցեալ եսիչեր գնաց անդ և եբաց ըզ գերեզմանն նորա. եառ նեհան ալ և հատեալ. թաղեաց նորա. եծը բարձեալ իփիլոնին դարձաւ ի տուն իւր. եգներ հանապազ ար զհատեալ զայն գարշելի շա րաւ առաջի իւր. ևասեր ցխոր հուրդ իւր. ահա նենգաւոր. եզեղխ այսպէս զոր խնդրէիր արդ լից զկարօտ քո. եյագեաց դո վաւ. և այնու քարա՛հոտութբ. տանջէր աչս զինքն. մինչև խապառ ևեղև ազատեալ. զի ոՐ զգա ռութբն. ևերկիւղ այն. անդէ հանգիստ. և ազատութե իշա րաց .

Ելեալ ոմն յերկրէ. ևեկն իս կիւտէ. ևկրօնաւոր եղև. եու ներ յինքն զորդի իւր. որդ մանուկ. և իբրև զարգացաւ համ բակն ևեղև մանուկ. յարեան ելն նր պատերազմունս խիս տս ևասէ ցհայրն գնացից ես յաշխարհ զի ոչ կարեմ բառ նալ. զպատերազմ զայս իսկ հայրն աղաչէր զնայ համբե րել. ևկեալ. և մանուկն ասէր ոչկարեմ բառնալ զայս հայր այլ արձակեա զիս ևգնացից . Յայն ժամ ասէ ցնայ հայրն արդ՝ վս սրընդեան քո. յինէն զայս լուր ինձ. առ քեզ հացս քառասունս. և նոյն չափ աւ մաւս. և կացցես ի խորին անա պատս. զաւուրս քառասունս. և կամք. այ եղիցին յանձն. և զոր ինչ յայտնեսցի քեզ առնել ա րասցես . Լուաւ նայ զպատ ուիրանս հօր իւրոյ. և գնաց ի խորին անապատն. և կայր անդ աշխատէր և ճգնէր. հիւսէր զսփրայն. և հաց ցամաք. և ա կաւ ճաշակէր. և իբրև եկաց անդ աւուրս քսան. ետես ըզ

խա

խաբէութբս թշնամւոյն . որ եկայր ի վրն նյարա՛ ժամապա տերազմ . Եւ երևեցաւ առա ջի նր. աղջիկ ինչ անաւ նթով պացի. և այն պես ժահա՛հոտ. մինչ զի ոչ կարէր հանդուր ժել չար հոտոյ նր. եզի գայր յարիլ ինա. և մանուկն սրտա քս վարէր զնա և ասէր. մեկ նեա աստի եգնա. ոՎ ժահա՛ հոտես դու և վատես ևտգեղ յոյժ . իսկ աղջիկն այն ասե- ես խաբրտս արանց յոյժ քաղց րա՛ համեմ. համարեալ. այլ վս աղօթից. հօրն քո. և վս հընա զանդութե քո. ոչ եթող զիս ած խահրել զքեզ . եդթել այլ յայտնեաց քեզ. զոփէ զն իւենեշութե. և ժահա՛հոտու թե իմոյ. իսկ մանուկն իբրև լուաւ զայս. յարեաւ առ ժա մայն. և գոհանայր զայ . Եւ ե կն առ հայրն և ասէ. ոչ կամիմ գնալ յաշխարհ հայր. վս զի տեսի ես զխաբէութե դիւին և հոտ ոտեցի զչար հոտն նր Լուեալ զնա հայրն. նթեկացեալ եիր անդ. զքառասուն աւուրս և ցնեալ եիր զխօսս իմ մեծա՛ մեծս քան զայդ. ցուցեալ եր քեզ տր ահա՛ զի ի ձեռն արիու թե. եզգաստութե և աղօթից փրկեցաւ մանուկն. և յայտնե ցաւ ժահա՛հոտութե. պղծա լից գարշութե .

Ասէին զծերոյ ումեմնէ . Ե թե եկեալ էր յաշխարհէ. և մո ւեր դպէլ իկին իւր. և պատմե ցին զայս հարցնէ. իսկ նո քա դիտէին զնա զի առաւել. քան զհրամայ եւլսն առնե լորէր. զվաստակն քան զի մը շակեր ժիր. վս սյնորիկ եդին իվր նր. այլ և այլ կանոն . և նա կրեր զամն մինչև ոկարա ցաւ մարմին նր. այն չափ մինչ յառնել ոչկարէր ամենևին . Եւ ասացին եկն խորհրդիւ. ոմ

ին

ծութի
ի հարանցն տեառնէլ զծերսն
ակնառոյ · և իբրև տեղեկանէր առ
ա ենեկա նի ևնտես զի իբրաց
կայր գաւառն ինչ եղարմա ցաւ
յոյժ եթէ զհարգոյն էլ · ը̅ յա
ռօլ նը̅ · դարձաւ յետս և ասէ ·
եթէ Հիւանդիցէ · եվա̅ այնո
րին ոչ էլ · մնեաւ անտից զնա ·
Իւ իբրև ծմուտ խառնէնեգիտ
զնա · խոկարուն մէծ · և ասէ զի
ցաւ ադնեալէքո հայր · իսկնայ
ակսաւ պատմել նմայ զա̅ծ և
ասէ գուեհին և իրգէ եղեկեալ
եմ · ևզի գթէի առենինիմ - և
պատմեցի զայսոսիկ հարցն ·
իսկ նոքա եդին ինչ բազմա
զան կանոնս · քաս իւրաքանչ
իւրն հաճոյից իւրեանց և ինկա
տարեալն իմ զնս̅ · ոկարացայ
տայապես · իսկ պատերազմացն
յաճախեաց յիս յոյժ · իբրեւ
առ զայսոսիկ ծերքն տրտմեցաւ
յոյժ · և ասէ ցնա · մի հար
քն · իբրև կարող գոլով այնպ̅
ասացին զա̅մ այլ դու եթէ լը
ևես ինձ · իբրաց ձգեաւ զնս̅իքեն
տրդեօք · և առցես կերակուր
անկա · յիւրում ժամու · և արտա
ցես · ի չափու զպօթսքո և ըն
կեաիտը̅ զհոգւքո · քանզի ըղա
նիւք · և վստահօքքոպչկարես
զերծանել ի խորհրդոց քոց ·
այլ ողորմութեա̅ն ա̅յ · քանզի մար
մինք մեր իբրև զհանդերձա
իցէ · եթէպահեմք զնոսաբա
ւոք · կան և զպատաւորէն մեզ
իսկ եթէ անտես առնեմք · փը
տին և անցանեն · իսկեղք այրն
լուեալ զբանս ծերոյն · արար
այնպէս · և յետ սակաւ աւուրց
բարձաւ ինմանէ պատերազմն ·
ա̅ծ զի որք չափով վարին · ա
ռաւել քան զխարն վաստակին
վան զի յանդդուգն վասա ապա ·
ոչհարեն ա̅ծ ·

Եղբ ոմն փայնակեաց · որ բնա
կէր ի ի՞ն առն · անապատին · ա
յու աշ զօրանայր յերկիւղն ա̅յ
և յամ

Ա.ԱՍՏՆ. ՊՕՌ.Ն.ԿԱԱ.ԿԱՆ.

*յամ առաքինութիւս · մինչ զի
շահ բազմաց · լինէր իւրաքանչ
և գործքն իւր · որպէս անուն
հռչակիւր · յաշխարհն այն
յոյսապիսի քաղաքավարութե
լեալ նորա · Մխացաւ ը̅նմա
թշնամին · ոպ̅ առվարի նա խառն
ձել · ը̅սը̅ա · և անկեալ ի միտս
նորա · խորհուրդ այսպիսի · ե
թէ ոչես դու · կատարող պա
տուիրանին ա̅ի · զիայլք սպասա
ւորեն քեզ · այլ պարտ զի
դու զայլս · պաշտեսցես · և ծա
ռայեսցես նոցա · և եթէ զայս
ոչկարէս · տպա դու քեզ սպա
սաւորեսցես · բարձ յուս քո
զըսփիւռաքո · և դու տարեալ վա
ճառես · ի քաղաքն · և բեր ցես
քեզ զպէտս քո · և դարձցիս ի
տեղի քո · դու աշխատեսցես
և մի զոք ձանձրացուսցես դու
Զայս խորհէր եա չար · զի
նախանձէր · ը̅ արբութե նորա
և ը̅ հանդարտութե · և ը̅ երա
նելի · պարապումն · որաւ ա̅ծ
և ը̅ շահ եկեղեցոյն առնայ · և
փութայր ա̅մ հնարիւք · որսալ
զնա · Յարեաւ նայ քան զի
բարի կարծէր զխորհուրդն և
զի անփորձէր ի խարդախութե
նե թշնամոյն · և ամենեցուն ըս
քանչելին այն և ծանօթն
իմէլ կանանց ի հրապարակս և
ի փողոցս քաղաքին շրջէր · և
յայնոսիկ մինչ առվարեաց · զնա
տեսաւ ցիչն չարեաց · դիպեաց ցաւ
կնոջ ուրեմն · և անկաւ ը̅նմա ·
զիան փորձերխորհրդոց թշնա
մւոյն · և եզև անկանել ի ըը̅
այսպես: Եւ եկեալ նայ ի յաղա
քեն գնայր իանձնեալ իւր · և
դիպեցաւ ի տեղի · ան փայի
յեզր գետոյ · ուրեմն կինմի մի
այն · և անկաւ ը̅ նմայ · և զկնի
անկանելոյն · ապա խոցեցաւ
դառնապես սիրտ նր և յ չեաց
զինինքեան զելի եղև դիւաց · և
տրտմեցայց զա̅ հոգին ա̅յ · և
եղև

եղև տրտմութի հրեշտակաց.
և հոգւոց արդարոց և զի այնոցիկ
են ոչ կարացեալ նմանել որ ի
ջաղաջն կան ։ Զայսոսիկ ու
սուցանէր նմա բելիար. հին
թշնամին մարդկան և որ յայն
ժամ զանկուսն ուսուցանէր.
նայ և որդ՝ զյուսահատութի դը
նե ։ Լ՛Հրդ՝նդ իվր նր տրտմու
թե եմութն. եւիշար յուսա՛ հա
տութենեն. խորհէր ձգել զին
քն ի գետն. զի խեղդեսցի և տաք
ցեն ալիք գետոյն զգեշ նորա.
և հոգին նր. երթիցէ ի գեհեն
հրոյն. զի այս ապիրատն խորհր
դակցութի նր ։ Լ՛յլ ոչ թո
ղացոյց խորք ողորմութեն այ
կորընչել. ի սպառ զարարածս
իւր զի մի կորիցէ վաստակք
նր ունայն. այլ ձեռն ետ ի փըր
կել զնա քան զի մինչ դիմեաց
խեղդամահլ ոմն. ի գետն անկա
նիլ. յայն ժամ վաղվաղակի լու
աւ ձայն որ ասէր. զի՞նչ կամիս
առնել, ո՞վ անմիտ. և յաւելուլ
չար ի վր չարի աց. և լինել քեզ
բաժին յուդայի. և կորուսանել
զանձն քո. և ողբասցես զանձն
քո. և զզղջութե անկիրառած .
զի ողորմած. և մարդասէր. եր
կայնամիտ. և բազում ողորմ. և
ընդունի զորս դառնան. նայ.
իսկ իբրև լուաւ զձայնն զայն
որթմբրեալ ներբին թշնամոյն. յար
եաւ վաղվաղակի. և զարթեաւ
ոպ ի քնոյ. և գնացի ա ճնեալ իւր
իւր իւրն եկաւ էր քարամբ ք
զդառնացին. արգել զինքն ի նը
մա և իբր և զմտեալ. այնպ լայր
և կոծէր զանձն առաքինոյ. և յայն
աւուր քանս. և ճգնութիւ ևս
զինքն. մինչև հասանել եղեն.
և լքեալ տմ անդամբ նր այլ եր
շան թողութե. ոչ կարաց առ
նուլ դեռ ասա. և եթէ ոչ յեղ
բարցն զայր առնա մն զահու
և օգտի ինչ անձին եբանէր ըզ
դուռն. նա ի ներքոյստ ասէր.

թողութի տուր եղբայր. ոչ կա
րեմ բանալ զխուց տեսցի այ
ոչ բանալ զդուռն, և ոչ տեսա
նել զմարդ այլ այսպս մթին
կալ. և ողբալ զմեղս իմ սմ մի
և զմեղացն ոչինչ ասէր ենե
լոցն. իբրզի մի գայթակղեցու
ցէ զնա. քան զի էր մեծ անուն
յոյժ ։ Եւ եկաց ի ճգնութեան
յայս և յապաշխարութեան ամ
մի. իսկ իբրև եկն օր յարու
թե տն. և իջից ի շէրին լուսոյ ա
ռ էւ ալ ճրագ նոր և եարկ ձեթ
և պատրոյգ և եդ ընդեմ իւր. և
յերին կոյս եկաց աղօթս և ասէր
ամէն ողորմ է ց թած աց. որ և
զհեթանոսս կամիս. զինեցցեն
և եկեսցեն ի ճշմարիտութե ճշմար
տութե ։ իբրեւ դիմեալ. ան
կանիմս մեղաւորս. ընկալ զան
արժանս զիս. որ քան զամենե
սեան առաւել բարկացուցի
զքեզ. և եղէ խնդութի. թշնա
մեաց իմոց արդ՝ահա տր. մ
ռ եալ եմ հոգով. և մարմնով. ո
րով մեղայ քեզ. և հնազանդից
այ դիւաց. այլ դու տր. և յանօր
ենս գթաս. և մարդկան պատ
ուիրես ողորմել անկելոյն.
արդ՝ գթայ ի տառապեալս իմ. և
զի ոչ ինչ անհնարին քեզ. զի
ի դժոխս մերձեցայ. անձնիմ ող
որմեա ինձ տր. զի բաղցր ող
որմութիւնքո. որ զհին մեռեալ
ն յարուցանես. ի յեւոին աւու
րն յարութե յարուցես. զմե
ռեալս ի մեղաց իմոց. Լ՛ուր տր
աղօթից իմոց. զի պակասեաց ոգի
ց իմ. և չորացան ոսկերքիմ զոր
աղծեցի ես. և այլ ոչ կարեմ
կենալ. զի կիցիմ յահէ քումէ և
որով հետև. համարձակիմ խնդ
րել. թողութե մեղաց իմոց կըր
կին ան ... սութե. պաշարեաց
զիս. կենդան. այլ զխոստա
կեայ մ. Հաստատ տեսայ զխաղ
տեալս. կանգնեալ զգլորեալս
տնկել ինձ յոյս կենաց. և հրով

քո հրամայեա վառեալ զճը
րագս զայս խիստս անձնա սբ
անուան քում. առ ի յայտնել զա
ռաս ողորմութե քո. և ի մխի
թարութե մեղաւոր ծառայիս
քո. որպ զի յառաւելականս ուժիցիմ
յոյս յորս տալոցես ինձ. և նե
րեսցես լինել. ի վր երկրի և ա
հել զպատուիրանս քո. որպ զի
մի երբէք հեռացայց յերկիւղէ
քումմէ. այլ ըստ կարի իմում.
նուաստութե. ապաստաւորե
ցից քեզ. զամ աւուրս կենաց
իմոց. Օրհնութիւն աղօթս մա
տուցանէր. զգիշերն ողջոյն
զառակին անկեալ ի վր երեսաց
իւրոց. բազում արտասուօք. և
հառաչանօք. Ես իմէք գիշերին
մինչ վառեսցին զլահն. և զլապ
տերս եկեղեցոյն. Եւ տես լոյս
յերկնից իջեալ զմտեալ հրոյ. և
վառեաց զճրագ նր. իսկ նա
դրձլ անկաւ յերկիր. ի վր երե
սաց իւրոց և աղաչէր զամ և ա
սէր գիտեմ տր զիոչ եմ. արժա
նի. ողորմութես յայսմիկ. զի
զժամ ողորմութե. և զպատկառն
ժամանակին զյ առաքի այլ մի՛թո
ղուր զխստր վս մեղաց իմոց. մի
ըն կենուրեաւ մերժեր զիս յա՛նօ
րենութե իմում զի ահա դրձլ.
անկանիմ առաջի քո. և խոստո
վանիմ զամօթս իմ առաջի քո.
և հրեշտակաց քոց. և ամ հոգւ
ոց արդարոց. և եթե ոչ լինեի
գայթակղութե ժողովրդեան
քո. առաջի ամ մարդկան յայտ
նա՛պես. խոստովան լինեի ըզ
պիղծ գործս իմ. այլ նող ինձ.
տր ըստ բազում ողորմութե քում
զի և այլոց քարոզեցից. զմեծու
թե մարդա՛սիրութեց քոց.
տր տր որ ես յոյս ամ ծառայ
ից քոց. յարոյ զիս. որ անկա
ղ ատեա՛պես. Օրհն աղօթեաց
երիցս անգամ. Նետես զճրագ
իւր. բորբոքեալ երիս զղամ
բար մեծ. զի լուսաւ տր ա
ղաւ

ղաչանացն իւր. և եա անդի յոյս
բարի անուրախացաւ. սիրտ նր
խնդութբ մեծաւ. և ապաշխար
ցաւ ը շնորհաւն այ. զի լուսա
տր խնդրոտ ածաց նր. և հաւա
տացոյց զնա. նշանաւ այնո
րիկ. յայս պիսի դրոհութես. և
յաղաչանս և ի խոստովանու
թես հսկեաց զգիշերն ողջոյն.
և երուբախացեալ ի տր. վասն այնո
րիկ ապկերակուր մարմնական
մոռացաւ. մինչև իսպառ. իսկ
զմեծա՛ տուրն զայն հուր. որ ի
ճրագ ին. անշիջանելի պահեաց
մինչև յօր մահուան իւրոյ. մի
այն ձեթ արկանելով ի նմա.
Եւ բնակեցաւ ի նմա հոգի սբ.
և եղև առաւել պատուական.
և երևելի առաջի ամենեցուն
և ը այլ առաքինութես բաւա
ցաւ. և զխոնարհութե յոյժ. և
գոհանայր զայ. իսկ մինչ փո
խադրեր զնա աստի. եւ տես այլ
տեսիլ. զի կոչէր զնա. արքայ
ութին երկնից. լւր զայսաւես
եթէ ոչ յուսա՛ հաստատեալ ան
կանիցի. առաջի արարչին այ
գտցէ զողորմութի. առաւստա՛
պես ի նմանէ.
Այլ ոմն ծեր բնակեր ի խորին
անապատ. իսկ եր նր իգեօղ
իւր կին. որ ազգական մօտաւոր
որև ի բազում ժամանակաց. կա
մեր տեսանել զծերն. և հարցա
ներ և գըներ զնմանե թե ուր
բնակէ. և լուաւ զնմանէ. եթե
ի խորին անապատն իցէ. և յա
րուցեալ անկաւ. յուղի անա
պատին և գտեալ զզոն՛ պանոր,
ընկերս. և եմուտ ը նմին յանա
պատն. Եւ եղև այս առաջ
նորդութբ ջարին. և իբրև գն
նաց. խնեն տեղ ծերոյն. ակնա
ցուցանել զինքն ծերոյն. և
ծանուցանել թե այն ոմն կին
իցէ. որ ազգականն իւր. առակա
որոյ ե բնակեցաւ ի նմա. իսկ
մինչ յանեաց անդ աւուրս ինչ
եմ

եմուտ պատերազմ ի ծերն. և
անկաւ Է նմա. եւ էր այլ ոմն
ծեր մերձ նր. ի ներքին կողմն
և լինէր նա զատ ոմանսն ի ւր.
ջրով ւիժամ ուտելոյն. վա թար
նաւաբերև եղև այս բազում
անգամ գնաց առ ծերն այն հար
ցանել թե Է՞ք լինի այն. և իբ
րև գնաց եր երեկոյացեալ ա
ուրն. եւ խանենեկեն. վա այնո
րիկ մտեալ. ի հիւրանոցի. եղ
բարցն ննջեաց. և լուսոյ ի գի
շերի. զի առեին դևք Է մամ
անա. եւ յայամ գիշերի. ձգե
ցաք խմեղս պոռնկութե զծերն
զայն. ի սկիբրև լուաւ զայս ծե
րն որ իհիւրանոցին ննջեալ.
տրտմեցաւ յոյժ. զի առնա՛ գը
նալոցեր. և գնաց առ նա՛ և ե
գիտ զծերն զայն տրտմեալ յոյժ
և ասէ ցնա՛ զինչ արարից հայր
զի յամ աւուր լնուամ զատոմանն
իմ ջրով. իսկ իբրև ճաշակեմ
և կամիմ ըմպել ջրջին նա. և հե
ղու ջուր իմ. էլանէ ցնա ծերն
և գոռ եկիր հարցանել վա ջը
րոյն. եթե զինչ արարից. զի չր
ջի միշտ. այլ եւ զինչ արարից
զի յայամ գիշերի անկա խայ
ռքնկութե. եւ նա՛ ասէ և ես
իմացա՛ զայդ հայր. իսկ ծերն
ասէ և ոչ ծանեար հայր. և նա՛
ասէ մինչ ննջեի ի տաճարին.
լուա՛ զայդ ի դիւացն. որ պատ
մեին վա քո. ասէ ցնա՛ ծերն
ասա հայր. Եւ գնամ յաշ
խարհ քան զի անկայ չարա
չար. իսկ նա աղաչեաց զնա և
ասէ. մի հայրայլ դարձիր անդ
զիքո. ի սկզբանե առ աքեա ի գե
օղնոչայնչափ մեղադրեսցե քեզ տր
զի այդ պատահումն դիւացեր. իսկ
ծերն լուաւ նմա. և դարձաւ
անդ և յաւելյու յամ ճգնութե և
յտուս մինչև եկն յառաջին
քափն իւր. և եւս նշան թողու
թե մեղաց իւրոց. և թուելոյ ի
դասս արդարոց. Ասհա տես
ար

արդեօք. թե ուրեք քարուոքի
ցե. յոյս հաստատուն առ բա
րերար. ևներող տրն. իսկ յու
սահատութի. կորուստի ցե ա
գտանելի.

Եղբայր ոմն եհարց ցծերն
իւր եւ ասէ ցնա. եթե անկա
նիմ արդ՝ յոր ինչ և իցե ազգ
փորձութի մեղաց. զի՞նչ արա
ցե. առ ևոսս հայր որ գայթակ
ղին. իսկ ծերն ասաց նմա. օ
րինակ զայսինչ. և րնբբեա սար
կաւագ ոմն. մեծ անուն. յե
գիպտոս. ի հասարակաց վանս
ևեր այր ոմն այլ. քաղաքացի
զոր ըմբռնել. խորհէր ի իշխան
քաղաքին. Եւ յարեաւ նա
ամ տամբ իւրով և գնաց ի վա
ան յայն. ուր բնակեր սարկաւ
ագն այն. և հնարիւք ասատան
այի. գթեալ սրկաւագնանեկաւ
ի կին նորա. և եղև աղօթ ամի.
և յարեաւ և գնաց. առ մի ի ծե
րոցն և պատմեաց նմա զայն. և
զի ունէր ծերն դարան ինչ ի
տան իւրում. և աղաչեաց զնա
սարկաւագն և ասէ. եթե թա
ղեսցես զիս կենդանի. ի դա
րանի քում. և մի ումեք յայտներ
զիս. Եւ եմուտ սարկաւագն
ի մթագին յայն տեղի. և ա
պաշխարեաց ճշմարտութբ.
Եւ զկնի ժամանակաց. ինչ ուշել
գետն նեղոս. ուղղել զեր
կիրն եգիպտոսի. և եին ամենե
քեան. յաղօթս և ի հանկմունս
յայն ժամ յայտնեցաւ. ումեմն
ի սրբոցն իմէ. և ասէ եթե ոչ
գայցե. սարկաւագն այն և աղօ
թեսցե զմդ. ոչ ելցե գետն իսկ
նդ. լուեալ զայս զարմացան
ևնկեալ հանին զնա անտի. և
տարեալ իժողովն բռնադա
տեին աղօթել. իսկ նա աղօ
թեաց առ տր և առժամայն ել
ջուրն և ողոգեաց զերկիրն.
և որք ինայ գայթակղեալ եին
առ աւել. շինեցան յապաշխա
րու

րութիւն նորա ։ Եւ այսպէս խըն
յոյսն կենաց · մխիթարութիւ
անկելոց · եւ ղի ոչ կոյ անյուսա
թի հաստատեցելոց · ամենեքին ի
ներքոյ երկնից ։

Եղբարք երկու գնացին ի քա
ղաքն վաճառել զձեռաց գործս
իւրեանց · Եւ իբրեւ մեկնեցան
ի միմեանց միոյն անկաւ ի պոռ
նկութիւն եւ եկն միւս եղբայրն
եւ ասէ · արի գնասցուք ի խուց
մեր ։ իսկ նա ասէ ես ոչ ։ եւ
թամ եղբայր ͞ը քեզ նա յասէ
͞ըե՞ր ոմն եղբայր եւ ասէ իմ կնե
լնքո յինեն անկա ես ի պոռն
կութիւն · վ͞ս այն ոչ կարեմ գալ ։
Եւ ասէ եղբայրն ցնա · այդ գործ
զոր ասացեր եւ ինձ դիպեցաւ ·
իմ եկն ելն իմ ի քէն զայս ասաց
քանզի կամէր շահել զեղբայրն ։
Եւ ասէ յարուցեալ գնասցուք
ի սենեակս մեր եւ ապաշխարես
ցուք · ի խորոց սրտէ եւ ա͞ծ թող
ցէ մեզ · զի ողորմած է ։ Զայս
ասէ եկեալ պատմեցին ծե
րոյն զոր ինչ դիպեցաւ նոցա ։
Եւ նորա ետուն նոցա կարգ
եւ ապաշխարեցուցին · իսկ միւն
վ͞ս միւսոյն ապաշխարեր · վ͞ս
այնորիկ հայեցաւ ա͞ծ · ի սէր եւ
իջանս ն͞ր եղկնի սակաւ ինչ
աւուրց · յայտնեաց ծերոյ · ու
մ͞ն ո͞րն ասէ վ͞ս սիրոյ ոչան
կելոյ եղբօրն · թողի եղանկե
լոյն մեղս ։ Եւ ահա զի այսպէս պ
արտէ դնել զանձն վ͞ս եղբօրն
եբառնալ զ յու սահմանութիւն
վ͞ս ա͞ծն ։

Գնաց երբեմն եղբայր ո͞մն առ
ծեր իւր · եւ ասէ ցնա · եղբայր
իմ վտանդե զիս · աստ եւ անդր
շրջելով · եւ ես տրտմեալ եմ ի նը
մանէ յոյժ ։ Եւ ասէ ցնա ծերն ·
աղերսիւ բարձցես զեղբայր
քո որդեակ · եւ զի տեսանէ ա͞ծ ·
զհամբերութիւն · եւ զվաստակսն
եբերեղեայ ջուղղութիւն զի ոչ
ոքկարեած էզղջքընութի՟ յուղ
ղու

ՎԱՍՆ ՊՈՌՆԿԱՑ ԿԱՆԱՆՑ

ղութիւ · այլ քաղցրութի · գայ
ցէ քանզի ա͞ծ քաղցրութի
ածէ զմարդն առ բարին ։ Ե
ասաց նմա պատմութի այսպէս
ակ · Եղբարք երկու բնակե
ին · ի թեբայիդա եւ միննի նո
ցանէ · պատերազմեցաւ ի պոռն
կութենէ · եւ ասէ ցեղբայրն
ես դառնամ յերկիր · իսկ երկ
րորդն եղբայր ասէր · ոչ թո
ղից զքեզ եղբայր զի գնասցես
եւ կորուսցես զվաստակս քո եւ զ
կուսութիւն քո իսկ նա ոչ լսէր
այլ ասէր ցնա · անհնարին
է թէ ոչ գնացից · այլ դու ե
թէ կամեսցիս եկ ընդ իս · եդարձ
ցուք աստ ի սենեակս մեր · եւ
կամ արձակեա զիս · զի գնա
ցից · եկացց անդ · յարեաւ եղ
բայրն · եւ գնաց առ ոմն ի ծեր
ոցն · եպատմեաց նմա զայս ա͞մ ։
Եւ ասէ ցնա ծերն գնասցես ընդ
նմա · եւ տեսցէ ա͞ծ զջանս քո ·
եւ ոչ թողու զնա անկանել նմա ·
Յայն ժամ ըստ բանի ծերոյն · յա
րուցեալ երկոքեան գնացին
ի միասին ի տեղ եւ իբրեւ հասին
անդ · նայեցաւ ա͞ծ · ի վաստակս
միւսոյն · եբարձ զպատե
րազմ · ի երկրորդէն · եդարձաւ
յեղբայրն · եւ ասէ ցնա · եկ եղ
բայր գնասցուք յանապատ ի
սենեակս մեր · եւ եթէ · մեղի
ցեմ ես զի՞նչ չ յահեցայ ինչ
մանէ · եդարձան ի տեղի իւր
եանց անախտս ։ Եւ յայսպէս փոր
ձութեն եբարուոյ · պատահի
անձն · որքն ակի ͞ը եղբօր բար
բոյ եերկիւղածի եքագորի ։
Եղբայր ո͞մն պատերազմեալ ե
ղե ի դիւէն · եգնացեալ առ
ծեր ո͞մն ասէ ցնա · այսոքիկ
ամենք ͞ը միմեանս մեղանչեն
իսկ ծերն ծանեաւ զի դիւա
մոլէր · տարեալ եկոչեաց
զնոսա · եիբրեւ երեկոյ եղեւ · մի
ամիոթ եարկ ի ներքոյ ն͞ց · ե
միոյն ծածկեաց զնա ի միասին
եա

Եւ ասէ ճշմարիտ ա͞ծին որդի իքն
ա͞յ· զինծ անոյց և ճշմարտածագ·
զածծութ͞ն նոցա ։ Վ͞ս այնո
րիկ ասէ· ցաշակերտնիւր զայս
եղբայր որդապետ աց· զիւր զեղ
բարանառնաւ ընկեացն ա-իս
ցիմիայն զիդայյանձնիւր. ունի
զախտա մեզայն· Զի որ դատ
եբամբասե· եկաբծե ինչ զեղ
բօրե իւրում անձինունի· բար
ձեալ զվնաս ա՛կարգախանզայն
եախտն այն ուռուցեալ եղ
բօրն· համարել տա· լինել ախ
տովն այնուիկ ։

Եղբայր ո͞ն ասաց ցծերն ·
զի՞նչ արարից հայր· զի հեղ
ձեն զիս-չար խորհուրդք իմ·
ասէ ցնա ծերն· մայր մինչ կա
մեցցի· հատանել մանուկ ի ստ
տենե· ցմախ արկանե իվ͞ր բա
տեանցն· իբրև զայս մանուկն
դնել և իբրև ճաշակե· ժախչի
իգաանութենե ն͞ր ·Լ՛ասէ ցնա
եղբայրն· եզի՞նչ իցէ ցմախն
որ ինմա· պարտե արկանել· ասէ
ծերն յիշատակմահուն· ե տան
ջանացն յաւիտենից ։ Դ͞ր ծ͞ղ
այն եղբայրն· եհարց յայլ ո͞ն
ծեր վ͞ս խորհրդոց· իսկ ծերն
ասէ և ոչ բնաւ· պատե րազ
մեցայ ինմանե· եւ գիտեմ եղ
դոռայ եգ այթակղեալ եղբայրն
է բանս այս· գնաց առ այլ ո͞ն
ծեր և ասէ· եթե այն ո͞ն ծեր
զայս ինչ ասաց ինձ ևես գայ
թակղեցայ ինա· զի իվեր քան
զբնութ͞ն եր բանն զոր ասացն
Լ՛ասէ ցնա ծերն · ոչ վայրա՛
պար ասաց քեզ· զայդ մարդն
ա͞յ· դնասաղսչեա զնա· զիզօրու
թ͞ն սորա ասասցե քեզ· Եգը
նաց եղբայրն առ այն ծեր· եդ
ծունր առաջի ն͞ր և ասե·ներ
ծաիմձ հայր· զիան մտա՛ բար
եղե· եւ ու հարցի իքեն· զզօրու
թ͞ն բանին քո· արդ՛ աղաչեմ մեկ
նեա ինձ· եթէ ո͞պ երբեք· ոչ
պատերազմաւ եղերիկոռնկա

կան

ԳԼՈՒԽ ՎԵՑԵՐՈՐԴ Դ

կան խորհրդոց ։ Լ՛ասէ ցնա
ծերն եւ յորմէ հետե կրօնաւ
որեալ եմ· ոչ երբեք յագեցայ
հացիւ· ևկամ ջրով· ևկամ քը
նով· եզի հոգացին վտանգեն
զիս յոյժ եւոչ պարապեցայ ես
խոցանե· խորհել զոր ասա
ցերն դու· իբրև լուաւ զայս
եղբայրն· չահ եղև նմա յոյժ
եօգտեալ գնաց զուարճութ͞

Եղբայր ո͞ն եհարց զմի ի ծե
րոցն· եասէ ցնա· զինչ արարից
հայր· զի խորհուրդք իմ· միշտ
զպոռնկութ͞ խոկան· եոչ տան
թոյլ ինձ· հանգչել եոչ ժամ
մի· եսակս սորա տրտմեմ ան
ձնիմ իսպառ ։ Լ՛ասէ ցնա ծերն
դուք մինչ սերմանեն· զայն խոր
հուրդ իմիտ քո· դու մի՛խօ
սեսցիս ը͞ն ն͞ս· զի մտաւ ածե
քեզ միշտ զայն եւ ոչ հեղգայ
երբեք· այլ եկրել նզն͞ս իկամս
քոյե· եզինա բռնա՛դատել ոչ
կարե· զիտես զի՞նչ ասարարին մա
դիանա ցիքն· զար դարեալ զ
դատերս իւրեանց· առաքեցին
իբանակն· բայց ոչ ումեք բըռ
նացան նոքա· այլ որք կամ
ցանն պոռնկեցան ը͞ն նոսա·
իսկ այլքն ոչ միայն· ոչ անկան
այլ եբարկացան իվ͞ր ն͞ց· եսը
րով· սատակեցին զն͞ս· այսու
օրինակաւ լինին և խչար խոր
հուրդս ։ Լ՛ասէ եղբայրն եզինչ
արարից հայր· զի անկարեմ· և
յաղթե զիս ախտն այն· Լ՛ասէ
ծերն զգոյշ լեր նմա· եյոր
ժամ սկսանին· խօսել ը͞ն քեզ
դու մի՛տայցես պատասխանի
այլ յարուցեալ կրկնեա ածունր
աղօթեա եասա ·տ͞ր ք͞ս ողոր
մեա ինձ ։ Լ՛ասէ ցնա եղբայրն
ահա արդեօք ասեմ զսաղմոսն
եւոչ զոյ զեղջ իսրտի իմում·
զի ոչ իմանամ զմիտս բանին·
Լ՛ասէ ցնա ծերն· դու առանց
ձանձրութ͞ · սաղմոսեա որ
դեակ· քան զի լուաեմ իծօ
րեն

ձկե
ըեն ափմենք զի տանք. Թէ թո
մեզն ոչ գիտէ զբանսն զոր
տանէ. այլ օձն գիտէ. և հնազան
դի նմա. այսպէս և մեք թէպէտ
ոչ գիտեմք. զզօրութիւն սաղ
մոսացն. այլ դևք գիտեն որք
լսեն և փախչին ի մէնջ :
Ասացին հարքն եթէ պտունկա
կան խորհրդոյ քարտանս ան
գիր միտս մեր. և եթէ գայցէ
նախ գրոշն. չար խորհրդոյ.
և ոչ ընկալցուք զգիրս նր. ի
միտս մեր. յայն ժամ դատար
կանան. հնարք նր զի քարտես
զչար գրեալ. և զբարի միապէս
թուելի. այլ պարտեմք զիզբա
րին գրեսցուք ի նմայ. և ոչ զչա
րն. և քննել զխորհուրդս մեր
ծանիցուք. զի որքհն ազանդին
մեղաց նց. ոչէ յոյս փրկութե.
իսկ որք հնազանդին բարւոյ
և անհնազանդի չարին արքա
յութենայ. պատրաստեալենմա
Եղբարք երկու պատերազմ
ցան ի չար խորհրդոյ պտունկու
թե. և գնացն առ յաշխարհ խա
ւեցան կանայս իւրեանց. յե
տոյ ասեն ցմիմեանս թէ զինչ
շահեցաք. զի թողաք զկարգ
հրեշտակաց և եկաք յաղտեղո
ւթիս յայս. և յետոյ կա և մնա
մեզ գնալ ի հուրն յաւիտենից.
Արդ`եկայք ելցուք. դրձլյա
նապատն և ապաշխարեսցուք զմե
ղս զայս : Եւ յարուցեալ ե
լին յանապատ և խոստովանե
ցան հարցն զյանցանս իւրեա
նց. իսկ նոքա արգելին զնս.
ուրոյն ուրոյն զամ մի. և երկո
ւցն միապէս տային հաց և ջո
ւր. զի և նման. մի՛ մեանց էին.
իբրև լցաւ ժամանակ ապաշ
խարութենց. և ելին արտաքս
տեսինզնս հարքն զիմինն դեղ
նեալ և նուազեալ յոյժ .
իսկ երկրորդն գեղեցկացեալ
և պայծառացեալ երեսօք.
և սքանչացան. զի միապէս առ
նու

ՎԱՍՆ ՊՈՌՆԿԱՑ ԿԱՆ
նուին կերակուրս. հարցին զ
ցամաքեալն և ասեն դու զի՞նչ
խորհէիր. ի մտի արգելանինքո
ւմ. և նա ասէ զչարիսն. թու
էր զոր գործեցի. և զտանջանս
մտածէի. յորում մտանելոց
եմ և վս այնորիկ չորացան մար
մին և ոսկերք իմ : Հարցին և
զմիւսն որ գեղեցկացեալն էր
և դու զի՞նչ խորհէիր ի խցին.
իսկ նա ասէ. ես գոհանայի
զայ. որ ազատեացզիս յաղծոտ
թեց աշխարհիս. և ի տանջանաց
հրոյն և եբեր զիս ի հրեշտա
կական յայս կարգ և յիշէի զած
և ուրախ լինէի իսկ հարքն աս
էն. ապաշխարութե երկոցունց
հաւասարքեն. զի վս մեղաց.
տրտմութե բարւոքէ. իսկ վս
հեռանալոյ յաշխարհէ. և մե
ղաց ուրախութին. առաւել
են լաւագոյնք .
Ծեր ոմն բնակէր ի սկիտէ. և
անկաւ ի հիւանդութի մեծ.
և սպասաւորեին նմա. եղբարքն.
իբրև ետես ծերն. եթէ ձանձ
րացան ի նմանէ. ասէ գնացից
յեգիպտոս. զի մի վշտացուցից
զոք : Ասէ ցնայ հայրն մով
սէս մի՛ գնասցես եղբայր. ապա
եթէ գնաս անկանիս. ի պոռն
կութի. իսկ նայ տխրեր և ասէ
մեռեալ է իսպառ մարմին իմ
և դու զիարդ`ասես զայդ :
Եւ յարեաւ ծերն և գնաց յե
գիպտոս և լուեալ ումանց զգա
լն. յոյժ բերեին նմա զպետս
և կոյս ոմն սպասաւորեր նմա.
և զկնի սակաւ աւուրց. ողջա
ցաւ ծերն ի հիւանդութենէ իւր
մէ. և յարեաւ ի վր կուսին. և սա
պականեաց զնայ. և յղացաւ ի
նմանէ կոյսն այն. իսկ մար
դիկն հարցանէին զնայ. թէ
յումմէ. դիպեցաւ քեզ այդ. և
նայ ասէր ի ծերոյն յայնմանէ.
և զինչ հաւատային. նմա բայց
ծերն ասէ ես արարի. այլ պա
տե

հեշտ ասէ ինձ. զմանուկ դո
րա ։ Եւ եթէ հայրն իսկ
նէ զմանուկն զայն անդէ տօն
մեծ իւիքէ. Եւ ծերն բազ
ձեալ. նյուս իւր զմանուկնդա
յն զնաց անդ. այանի եման. ա
մենեցուն մատեալ յեկեղեցին
լայր գաւանապէս Եւանէր. տե
սեալ ծերայ բարեք զմանուկս զայս
սայր պատրէլ ան հնազանդու
թե. Եւ դու զգուշացիք ան
ձանց. զի՞ս յայս ծերութես
առաջի զայս. այնպիսի հրա
պարակաւ. առաջի բազմու
թեն. նախատանօք զինքն մե
ղաւոր դատեաց. Եւ մօթ ըղ
զեցաւ առաջի մեծամեծաց. Եւ
Եւզնացեալ իսենեակ իւր. ա
ռաք սկիզբն առաջին վարուց
իւրոց զխթեպետ Եւանկաւ. սա
կային իձեռն զխտութե իւրոյ
զբնչ վաղվաղակի կանգնեաց
զանձն ի փլուածմանէ ։

Եղբայր ոմն պատեր ազմեալ
եղև իչխեն. պոռնկուռթե յոյժ
վնչ չորք դեք. փոփոխեցին ի
կերպարանս դեղեցին կանանց
Եւ պատերազմին ընդ նայ իխստ
զաւուրս քառասուն. Եւ նեղե
ին պղծել ընդ. իսկ նայ քա
ջապես ընդեմ կայր. Եւ ոչ յաղ
թեցաւ անկանել ընդ. իսկ
ողորմածն ած. եթէ ետես
զնու թէ նր եա նմա պար
գեւս զի յայնմ հետէ. այլ ոչ
Եւս շարժեացին մարմինն. Եւ խոր
հուրդք նր իսպառ. Նշյսպէս
քանզի արիացեալ քն ու անկա
նին. այլ պարգեւ առ րին Եւս։

Մի բոյնակեաց ոմն մեծ անուն
էր մերձ յեղիպտոս. Եւ բնակէր
ի փոքրագոյն սենեկի Եւ ել լուր
նր ը ամ երկիրն. Եւ ահա ազդ
մամբ սատանին. խոկացաւ ը լուր
նր. կին ոմն պիղծ. Եւ իբր. ի
րեւ լուաւ զիմանէ. ասէ զհոմա
նիս իւրեանց տացէք ինձ ե
թէ ընկեցից զմիայնակեացն ձեր

Եւ

Եւ խոստացան նմա իւր. Եւ
եւ նայ ընդ երեկս. Եկն ծզիշե
րի իսենեակ ծերոյն. իբր թէ
մոլորեալ իցէ. Եւ իբրեւ բախեաց
զդուռն եւ արտաքս ծերն.
Եւ իբրեւ ետես զնայ շփոթեցաւ
Եւ ասէ. ոպ եկիր աստ. իսկ
նայ ողբայր ունայն Եւ ասէր.
զթեալ Եւ մոլորեալ եկի աստ.
զթ ացաւ ի նայ ծերն. Եւ ած
զնայ ի քաւարան. Եւ ինքն մտ
եալ ի տուն. Եփակեաց ըղ
դուռն ընդ եմնր. իսկ մտին
այն լայր Եւ դուէր Եւ ասէր. գա
զանք ուտեն զիս. աստ ծեր
դու. իսկ ծերն երկուցեալ
յայ. շփոթէր Եւ ասէր ուստի
կն եկն իմ պորձութեա յայս.
բացեալ զդուռն ընկալաւ զնա
ի ներքս. Եւ այն ժամ սկսաւ
կինն պատերազմել ը ծերն Եւ
դեն շարժեաց իսպառ մտզմ. ըղ
միտս ծերոյն. գիտաց ծերն
Եւ ասէ. այս պատրանք դիւա
ցն ։ Եւ յարուցեալ լուցեալ
ղամբար մի. Եւ առաջի. Եւ
սիրտ ծերոյն. վառէր զանկու
թե. բայց ասէր ցանձն իւր.
եթէ որք զայսպիսի ինչ գոր
ծեսցեն. ի հուրն յաւիտենից
երթալ ունին. Եւ դու փորձես
ցես զքեզ. եթէ կարօղես համ
բերել հրոյն անշէջ. Եւ կա
լեալ զմատունս իւր իմր բո
ցոյ. ղամբարին կիզեաց զնոյ
Եւ ոչ զգայր զկիզումն մատանցն
ի կիզմանէ ցանկութե սրտին
Եւ զի կիզէր զը ոյոր մարմին
իւր զգիշերն ողջոյն. մինչև
տառաւօտն. իսկ կինն այն.
իբրեւ ետես զոր արար ծերն
երկեաւ Եւ անկաւ մեռեալ.
իսկ իբրեւ այգ եղև. գնացին
երիտասարդքն իսենեակ ծե
րոյն. Եւ ասեն եկն աստ առ
քեզ երեկոյին կին ոմն. Եւ ա
սէ ծերն. այո եկն. Եւ ահա
ննջէ իտան. Եւ իբրեւ մտին ի

տա

տուէն զտին մեռեալ զկնինն․
Խաւսեն այս մեռեալն հայր ։
իսկ նոյ եցոյց նշ զձեռս իւր
եզոտս եւաև տնակք զնթնս տ
րար Է իս․ դուռար սատանայի
րկւլեաց զիս․ մինչ այրելով
զիս յաղթեցի ամ ւորին այն
եցոյց զայրեցեալ մատունսն
իւր․ եզանձն եպատմեաց նշ
զամն ։ Եւ սաև գրեալե մի՛
հատուցանեն չար Է չարի․ ա
պա ուրեմն ոչե․ պարտ հատու
ցանել ամս ոխս ։ Յայն ժամ
աբար աղօթս․ վս կնոջն այն․
ոպ զիւրաքիցե․ եւլուաւ տր աղօ
թից սբ ծերոյն․ եյարոյց զմեռ
եալ կինն զայն․ ասացի երի
տասարդացն այնոցիկ․ մինչ ըս
քանչացեալ ահնեցին զտր ած
որ պահեզծառայսն իւր․ իցան
կութենե չարին․ ոյք սիրեն ըզ
նա․ բոլորով սրտիւ ։ Եւ կինն
ըփասսացեալ ահներ զտր․ ե
յայմ հետե սոսցաւ կեանօքն
զեւլի․ եգոհանայր զայ ։ Եմյա
պես լինի աղատութն․ եփրկու
թի․ իշար ցանկութեց անտի
որք արիացեալքեն եապաւ ին
եալք իտր ։

Եղբայր ոմն եղե պատերազ
մեալ իդ իւեն պոռնկութե․ ե
յարուցեալ գնաց յաշխարհ․ ե
իբր ըե անցաներ Է դեօղ․ ու
րեմն յեգիպտոս․ ետես զդուս
տր քրմի կռոցն․ եցանկացաւ
նմա․ եասե ցհայրննր․ տացես
ինձ զդուստրն քո իկնութն ։
պատասխանի ետ քրմն․ եա
սե ցնա․ ոչ կարեմ տալ քեզըզ
դուստր իմ․ եթե ոչ նախ հար
ցից այ իմոյ․ եգնաց առ դեւն
եասե․ եթե կրօնաւոր ոմն ե
կեալե եխնդրէ․ զդուստր իմ
իկնութի տացից զնա նմա․ թե
ոչ տաց․ ասե ցնա դեւն․ եթեու
րասցի զած եղմկրտութն իւր
եզուխտն կրօնաւորութե․ իւր
ոյ․ հարցցես զնա եւ իմհրնէե
քու

քուրմն եասե ցծերոյն․ կարեա
ուրանալ զած քո․ եզմկրտութն
եզկարգ քո․ եծերոյն խոստա
ցաւ ուրանալ զայս ամ։ Եւ վաղ
վաղա ի․ այս տեսանե ծերոյն
աղաւնի մի․ ասկիտակ․ զի ելու
եալ ի բերանոյ նր եւ ւ յերկի
նս ։ եգնացեալ քուրմն առ դեւն
ասե ուխտեաց ուրանալ զերե
քին զայնոսիկ ասե ցնա դեւն․
մի՛ տացես զդուստրն քո իկնու
թի․ զի ած նր․ ոչ հեռանա՛
ինմանե․ այլ օգնե․ եդարձու
ցանե զնա․ եկն քուրմն եասե
ցծերոյն․ ոչ կարեմ տալ քեզ ըզ
դուստրն իմ․ զի ած քո օգնե
քեզ եոչ հեռանայ իքեն զայս
իբրեւ լուաւ եղբայրն․ ասե ի
միտ իւրում․ եթե այսպէս բա
րերարութ․ ած եցոյց իվրիմ
եես անօրինեալ․ եեղկելչ իսու
րացայ զնա․ եզմկրտութի․ եզ
կարգ իմ․ եողորմածն այն տր
յաւելու իվր իմ․ զմծութե ա
ռատութե իւրոյ․ եդեռ եա
օգնե ինձ․ եոչ մեկնի յինեն․ ոպ
եւ ասեն սուրբ ծնունդ ողորմու
թե նր ։ Եւս թափեալ յախ
տեն եկն իմիտս իւրեւ յանրեաւ
վաղվաղակի․ եեւ յանապատ
եգնաց առ ծեր ոմն մեծ ե
պատմեաց նմազամ։ Ըսե ցնա
ծերն․ կաց առ իսեղքայր եւ
առ յայրն յայն․ եպահեսցես
օր Է մեջ զերիս եօթնեակս․
եես աղաչեցից զած վս քո․
եաշխատեր վս նր ծերն աղա
չեր զտր եասեր աղաչեմ զքեզ
տր․ շնորհեա ինձ զեղբայրս
զայս․ եընկալ զապաշխարութ
թն սորա ։ Եւ իբրեւ ել զատ
եօթնեակն առաջին․ գնաց
ծերն․ առ եղբայրն․ եասե ցն
նա․ տեսեր ինչ եղբայր․ են
ասե այոյ հայր ։ տեսանեմ
զաղաւնին ա՛ն քոր թռուցի
որ չոգի յերկինս․ իվր գլխոյ
իմոյ։ եասե ցնա ծերն զգու
չա

յացեր եղբայրք. և անկիք առ մեզ
լերուք՝ պէս արդ իբրև լցաւ
իմաստութ. և թնեակն. եկն առ
նայ ծերն և առէ ցնայ տեսա
նես ինչ. Լսեցնայ եղբայրն
տեսանեմ հայր զաղաւնին զի
թռուցեալ կայ մերձ առ գը
լուխ իմ. Լսեալ ցնայ ծերն.
մերձեալ ողորմութին Այ. ժը
բացիր բարուոք. և սքանչ մտօք
աղօթես ցնս : իսկ իմաստ
բուն. երրորդ և թնեկին. եկն
առնայ ծերն և առէր. և արդ՝
զինչ տեսեր. և նայ ասէ. զի
եկն աղաւնին այն. և նստաւ
ի գլուխ իմ. և իմ պարզեալ ըզ
ձեռս իմ. զիկալայց զնայ և նա
թռուցեալ ծմուտ իբերանիմ.
Լսեալ ցնա ծերն ահա ընկա
լաւ այծ զապաշխարութի քո.
և արդ՝ զգոյշ լեր անձին քո.
Եւ եկաց առնմա զամ. աւուրս
կենաց իւրոց. և այլ ոչ փորձե
ցաւ իդիւաց : Լսյսե զիոր
յուսով գիմէ առաքր և ոչ յուսա
հատի. զոր ինչ և իցէ. Յունիր
զապաշխարս նշ ակեցուցանե :
Էր ոմն միայնակեաց. թերա
հցի. և պատմեաց մեզ զայս. և
թէ որդիէի քրմի կռոցն. և տե
սանէի. մինչ մանուկէի. զհայր
իմ զիմոանէր և զոհէր անդ :
Յաւուր միոջ գնացի ես իծա
ծուկ զկնի նր իմեհեանն. և
տեսի ես. անդ նստեալ զսա
տանայ. և զայլն առաջի նր. մա
զորքիւր. Եւ ահա ոմն միջին
խանաց նր. եկաց առաջի իւր
և երկիր պագեաց. և նայ ասէ
ո՞ւստի գաս դու. պատասխա
նի ետ դենեանն. եի յաշխարհ
ուրեմն. և յարուցի անդ պա
տերազմ ամսորի և արիւնհեղ
մամբ. հեղի. և եկի պատմել քեզ
ասէ ցնայ թէլիար. յոր քան
ժամս արարեր զայդ. և նայ ա
սէ. Լ. աւուրս. և հրամայեաց
հարկանել զնայ ուժգին և աք

տաքսել. Եւ ահա եկն այլ
ոմն եկաց և երկիր պագեաց
նմա. և ասէ ցնայ. և դու ուստի
գաս. և կամ զինչ գործեալ
քո և նայ ասէ. ի ծովուն. և
շարժեցի զհողմունս. և յարու
ցի ալիս. մեծամեծս. և նաւս
բազումս. ընկղմեալ կորուսի
և հոգիս անթիւս. և եկի աս
պատմել քեզ. ասե ցնա սամայ
ել. և յոր քան ժամս արարեր
զայդ. ասէ ցնայ դև. իքսան
աւուրս և առաց գանել. և ըզ
նայ ուժգին և անէրգայթ միայն
գործեցեր. զաւուրս. Ի. Եւ
ահա երրորդն. եկաց առաջի
նր. և երկիր պագեաց նմա. և
նա ասէ. և դու ուստի գաս.
իսկ նայ ասէ ես իյայս անուն
քաղաքի. և մտեալ ի հարսանիս
յարուցի պատերազմ. յարբե
լոցն. և կոտորեցին զփեսայն և
զհարսն. և այլ ժողովսր աղում
և ահա եկի պատմել քեզ և նայ
ասէ. յոր քան աւուրս արարեր
զայդ. պատասխանի ետ և ասէ
ի. Ժ. աւուրս. հրամանեաց. և ըզ
նայ գանել. զի ոչ յամեցոյ ինչ.
իսկ զկնի սոցին յառաջ եկաց
այլ ոմն և երկիր պագեաց. ա
սէ ցնայ սամայել. և դու ուս
տի գաս և նայ ասէ. ես յանա
պատի էի. և արդ՝ քառասուն ա
մէ. զիպատե րազմէի ըծ եբրայե
մեմն. և յաղթեր ինձ. իսկ ի գի
շերիս յայսմիկ. ձգեցի և ան
կաւ ի պոռնկութի. և եկի պատ
մել քեզ : իբրև լուաւ զայս
իշխանն խաւարային. յարե աւ
և համբուրեաց զնայ և առեալ
զպսակն. իգլխոյ իւրմէ եդ ի
գլուխ նր. և նստոյց զնայ. յա
թոռիւր և ասէ ցնայ. և ոչ կա
րացեր գործել. զայդ մեծ
գործ : Եւ ասէր ծերն զայս
ամ. մինչ տեսի ես. ասեմ իմը
տի. ստուգապես մեծ և պատ
ուական իմն դաս կրօնաւո

Էւկամօքն ծ̄յ էղև քը
ըայ · Եւ Էլի յանդապատա
րիստոնեա · Եւ մի այնացայ · որք կամեցա
յայս · փրկել զիս մր իմ եւ ան իմ յա՛ւ
եղբ` այսպէս նախանձ Ը կրօ
նաւորս ունի դեւն · ներգոյս
աւետարանն սաստէլ · առաւել
քան զամ աշխարհի պատերազ
մեալ · վն այսորիկ պարտիմք ըղ
գաստանալ եւ արթուն լ · Ը դէմ
նորին · զօրութբն ԺԻ ոյ յորմէ
ոկարացեալ · փախստական լի
նիմն ... օգնութենէ իւրմէ ·
Երդ այր ոմն եհարց ցծերն ե
ասէ · եթէ անկանի կրօնաւոր
իմեղս · ասա դ̅ՆՀ̅ · առաջխաղ
ենցէ քերմայես եայլոմն դեռ
ես գայցէ յերկրէ · եւ սկսցի
բարւոք ընթանալոյ ո՞րք յեր
կոցունց յայսցանեփութով ուղ
ղեսցի · Ասէ ծերն կրօնա
որ որիմեղս անկանիցի · նմանի
քե անկեալ տան եթէ դ̅ՆՀ̅
փութա զիտութբ Ը առաջխաղ
ընացէ փութապես շինեսցի ·
քանզի եռիւթքն ամ ծանկեալ
կան · պատրաստեն հիմունք ·
եքարք · եփայտ · եհող · եամ ինչ
վասն այսորիկ · այս դիւրա՛շեն
ելինի քան զնոր սկսեալն որոց
եղեալ իցէ · եոչուներցինիւթ
ինչ · այլ միայն զկամս շինելոյ ·
Այսպէս եթէ զթի իմեղս կը
րօնաւոր · եդարձցի · առաջխաղ
րել ունի յինքեան զանօթսն ·
այս ինքն զխրատ զօգութք ըղ
սաղմոս եզձեռա՛գործ · որքեն
հիմունք իւրին շինուածոյ ·
իսկ դեռ էկն · զիթափուրն ե
խոցանե · մինչ զայս ամ ուսցի
եվարժեսցի · անկեալն այն յա
ռաջագոյն վաղվաղակի գայ յա
ռաջին աստիճ իւր ·
Երդ այր ոմն եհարց ցծերն ե
ասէ զինչ արժեցից հայր · զինե
ղեմ իցանկութենե պոռնկու
թեց · Ասէ ծերն ղգոյշ լեր
յայդոյցին ցանկութեց · զի խաղ
ցա

ՎԱՍՆ ՊՈՌՆԿԱՑ ԿԱՆԱՆՑ
ցանե ծնանի յուսա՛հատութե
եւ քին լկենաց · եյաղթիւ իմե
ղաց · այսորքիկ են · նորին ծը
ունդք · զի զոր օրինակ նաւ որ
անկանի յերբոպարձ ալեկո
ծութե ծովու · զիթե պետա
նաւակն հատցի · եթէ պետ ե
խորտակեսցի · ինչոք յանօթից
նր · թե կամ սիւն · եկամ այլ
ինչ գեղեւս գտանցէ · նաւա
վարն զգուշացի · եհասեսցէ
կենաց իւրոց · Այսպէս եկը
րօնաւոր · եթէ հեղգիցէ առ
այլ ախտս · յուսով գնա · եհա
առաշխարութե · իսկ եթէ ա
խտիւ պոռնկութե անկանիցի ·
ձգէ իւրս յուսա՛հատութե
եկործանի ոպ իխորս ծովու
յամ մեղաց · զի չարագոյն կոր
ծանումն · այնպէս ուշդոյ · ոպ
զյու սահատութե · որե՛անել
արդելան · եխաւա բային ան
դունդք ·

Ծեր ոմն էլ խոսանել զեղ
բարսն · եեր նայ կոյս · որոշ բը
նաւ Ծանաչեր · զցանկութ պոռ
նկութե եիբրե նայեցաւ ի
վեր · էտես զդուռնդս դիւաց
աեսաւս զի շրջապատեցան ըղ
նովաւ իբրե զհնդիկս եշար
ժեին զնայ իմեղս պոռնկութե
Ըիւրեանս · իսկ նայ ասէր
ոչկարեմ ասեն ցնայ · ասա դէմ
քն անդամդ այդ որեն ստեղ
ծեալ զոր եդու ունիս · եւ քե
նայ ասպականութե · եգործիք
ցանկութե մն այն պարտ ե
քեզ · զի լանել ԸՆավաւ · ասե
ծերն · ոչ այդպէս այլ անդամս
այս խողովակե եւլծքրոյ · ոպ
եէն ստինք անօթ կաթին ·
Նոյնպէս եսա քրոյ իցե · եոչ
այլ իմիք · եառ ժամայն իձեղու
նաց ոանն անկա քար ինչ ·
յորմէ էլ ձայն քաղցր · եիձայ
նեն յայն մանե զգաց ծերն ·
եզգաստութին իմարմն իւր ·
եւ յարուցեալ գնաց առ այլ
ոմն

ոմն ծեր և պատմեաց նմա զայն.
իսկ նա յաւէտ ոչ գիտէր զգործդ
զայդ. այլ գնա դու առ հայրն
Ապիմէն և պատմեա՛ նմա. Եւ եկն
բանին ծերոյն գնայ. և իբրև
պատմեաց նմա զբանն. Լուեալ ծեր
նապիմէն. զի զոր տեսերն դե-
ւին և քարն որ անկաւ. խօսեն-
ացն և նա ևս դևեր. իսկ ձայն
զոր լուար ըղձալի ցանկութե
մեղացեր այլ դու զգոյշ լեր.
անձին քո. և աղաչեաց զնա օգ-
նեսցէ քեզ. և անցուցեր իքէն
զպատերազմն զայն. Իսկ ուսոյց
նմա թէ ոչ պատերազմել պար-
տէ ընդ դևս. և արձակեաց զնա
Եւ գնաց խնդութեամբ իւր. և ձգ-
ներ յոյժ. և այնպէս յառաջեաց
ի առ անդր. նեառ յայ. պար-
տես զայս. զի մինչ փոխաս զը-
րեր. Եղբայր ոք նա գիտէրթե
ուր գնայր հորին նր: Եւ հա-
զի զգաստութիւն. և արիութիւն.
իմաւն մն չիրևին. իմ տան կե
ախտիցս այս մանէ ազատեալ է
դև ծերն:

Եղբայր ոմն ի հարանցն եթէ և
բազումք. և այլ օրինակք են
ախտքս պոռնկութե. ոչ և առ ա-
քեայ, այլ. եթէ պոռնկութե
Եկեալ պղծութիւն. և ագահութիւն
բնաւ են անուանեցաւ իւրն զ.
ոչ վայելէ սրբոց. բայց զի պո-
ռնկութիւն այնէ զորանս մարդ-
մեղս իմորմի ոյլում. իսկ աղ-
ծութիւն իցէ մերձենալ. Այլն
դասս իւր ձեռամբ իւրով. և
ծարր լկտի. և համարձակութիւն
նոյնն բազում անգամ սասեմք
թէ. և կրակմբ խմորի զմեղս. կամա
կամսին. կամ ծաղրականս ինչ
կամ խանդաղատականս, բան
քաղն զի բազում տեսակաց ծա-
ղով ի ախտ ցանկութե. և պապա-
նսանե պոռնկականի. և երբեմն
զի ձայն վնասէ ումեք. և երբեմն
բանն. երբեմն տես. երբեմն
հոգք համբերեցից: Այսպէս
բազ

ԳԼՈՒԽ ԱԼԵՒՆ ԵՐՐՈՐԴ

բազմագլուխ. և բազմագոյն
են ախտք ցանկութեց յորմէ
զգուշանալ պարտ է յամի բա-
զում անգամ լինելոյս. զի վն
որ առ մեծ կենացն. և վն ան-
քաղցրութ՛ վարութե խօսին զ-
գեմն մի՛ մանեց. և առաջի իրե-
րաց ան. եպատկառելիս. իսկ
ինքեանց մտօք և խորհուրդք
զմեղս գործեն. որով և լինին
բազում անգամ և մարմնոց. աղ-
ծութիւն և անկանուն. Այս
ակ սբ ազմա պատիկեն ախտից
տեսակք ցանկութեց վն այս-
որիկ և բազմա պատկառ պէտ
և ս պարտիմք զգուշանալ.

Ասաց ծերն օտարէ բնաւ կը-
րօնաւորի. որ ինքն բան եղ-
բարբն իցէ ունել առ անձին
ռամիկ զոք. և սիրել և ունել
քան ըզնա. զինոյին և բազմացեալ
վնասակարութիք և բամբասանօք
եղանելով.

Ասաց հայրն պիմէն. յաղագս
չար խորհրդոցն. որ կան մեջ
ի մեզ. և ոչ կատարեն զնա
գործովք զառ ակս զայս.

Զոր օրինակ եթէ տեսանե-
ոք այգի պարզեալ և ցանկա-
ռուտել հաշակողէ նը. այլ եր-
կնչի մտանել. և զգուշանալ զի
մի մտցէ այսպէս և այս զոր
ծի. քան զի թէ արտաքոյ ցան-
կոյ այգւոյն գտցի. ոչ մտցէ
վն ցանկանալոյ ուտելոյն. զի
ոչ եհատ. և ոչ տողագաւ այլ
ձաղի մի այն. սակս մտածելոյն
գողանալ. վն ձաղանացն այն
պարտիմք հեռանալ ի խորհրդ-
դոյ ցանկութեց.

Եղբայր ոմն եհարց զծերսն
և ասէ. զինչ արարից հայր
զի պատերազմի պոռնկութե.
Ասէ նմա ծերն. եթէ բարին
այն ՟Ա-ՐԸ փախիցիս ի մանէ. և
եթէ չարն ... իննդրեսցես
Ասէ ինքն ծերոյ ... եթէ
գնալով ի ձանապարհի. եռես
ինա

ինամ՛ հետ ատից կնոջ· և ծած-
կեաց զնա և ասէ· մի՛ գուցէ
անցցէ ը այս եղբայր և անե ա-
ցէ· և պատմէ՛ բաղձեացի ինմանե
վս զի հոգամ՛ բարձուք էին սր
ծերունիքն· և վս մոյ փոքրա՛-
գունի մեղացն ցաւերնդ յոյժ։
Եղբայր ոմն եհարց զհայրն
աղաթոն և ասէ· զինչ արարից
հայր· զի վտանգէ զիս յորովայն
իմ յորժամ լնում զնա մոլէ և
կիզէ զմարմինն իմ· Ասէ ցնայ
ծերն· որդեակ մարմին անօթ է
հոգւոյ և պատրաստէ զնա իբրև զի
իւրում պահել· ոպ զի մի՛ գիրա-
ցեալ իպարծեսս մեղաց· զի լի-
րեացե զնայ և գրծէլ ոչէ պարտ
է թէ տկարասցի· և անգործ
լեալ անպիտանասցի· իգործ ա-
ւելեանս բարեաց· այլ իկշիռ ա-
պարտէ կեալ մինչև ցօր մա-
հուն· և աղօթեսցուք ընդմար
տասուօք· ոպ զիտր օգնեսցէ
մեզ։

Եղբայր ոմն գնայր յուղի· և
դիպեցաւ կնոջ մի· զինայր ըն
նոյն ճանապարհ· և երթային ի
միասին և յաղթեցաւ միտք եղ-
բօրն· ի ծածուկ զի պոռնկեսցէ
ընմա· և երկեաւ յայն առնել
զայն· և գնաց պատմեաց զայս
հօրն սիսոյի և ասէ զինչ արա-
րից հայր· զի այլ ոչ մխիթարի
սիրտ իմ· որով հետև թողի մը
տանել ի միտս իմ զպատերազմ
թշնամոյն· և ոպ թէ գործով
կատարեալ է իմ· այնպս խիղճ
միտիմ միշտ։ Ասէ ցնա ծերն
ոչէ այդ կատարեալ մեղք· այլ
խորհել եկն զքեզ ոսոխն· բայց
ած պահեաց զքեզ· և ոչ թողո-
ետ անկանել· կատարեալ պակաս
եղբայրն ոչ հաւանէր մխիթա-
րութե ծերոյն սրբոյ ասացե-
լոց ի բազում տրտմութենէն
որ ունկաւ իսարր· իսկ ծերն ա-
ասաց նմա առակ զայս· ինչ եղ-
բայրք երկու առաքեաց եղեն
հի

իհասարակաց վանից իսպասա-
որութե իբրն գնացին իմիա-
սին· եկին իգեօղ ուրեմն· և ըս-
կսաւ դևն պատերազմել ըն ա-
ագագոյն եղբօրն անկանել ի
մեղս։ իսկ նայ ընդեմ կայր
խորհրդոյն· և ինչ արժել ցանկու-
թեցն աղօթեր առեալ արտա-
սուօք։ Եւ իբրև դարձան ի
վանսն· եւ տես զնայ հոգևոր-
հայրն իւր զինեին երե սք նը
տխրեալ յոյժ և սքանչացաւ։
խնկնայ ըդ ծունր առաջի հօ-
րն և ասէ· աղօթեա վս իմ հայր
զի անկայ ի պոռնկութե· և պատ-
մեաց նմա զպատերազմ մտաց
իւրոց։ Եւ քանզի էր ծերն
հոգետես· և տեսանէր հոգով
զիւր կայլին· իգլուխ նը պսակս
հինգ· և ասէ ցնայ· քաջալեր
եաց որդեակ· զի տեսանեմ ար-
դեօք իգլուխ քո· զիկան· է
պսակ քանզի ոչ յաղթեցար·
այլ յաղթեցեր շնորհօքն քի·
զի ոչ կատարեցեր զգործս մե-
ղացն։ Զի ստուգապէս մեծ
իցէ ճգնութե· յոր ժամ գը-
տանիցէ մարդ· պատրաստ կայ
պող ժամ· և նիւթ մեղացն պատ-
րաստ· և ոչ յումեքէ ։ երկիւղ
և կամ ամօթ· և ոչ գործեսցէ
զմեղս· և ունիցի վարձս մեծա-
մեծս· քանզի յայնժամ ժամու
մեծապէս իցէ պատերազմ· և
դժուարա լուծելի։ Այսմ զի
նչ կարծես դու· զերա նեալին
յովսէփ· մի՛ թէ ունայն դիպե-
ցաւ· և կամ պատահմամբ այն
գործ· ո՛չ քաւ լիցի այլ իբրև
յասպարէզս· և իհամ աշխար
հանդէս տեսարանս եղև մարտ
զի իւր կողմն· նստեալ կայր
թագաւորն քս· և առաջի կայ
ին նմա· անթիւք բիւրաւորք
հրշտակաց· և հոգիք արդա-
րոց· և տեսանէին զճգնութե
արդարոյն։ իսկ իմիւս կողմն
կայր չար ծառայն բելիար
ևկ

և գունդք նր. և զօրացուցանէ
զով. քոր բոքէին զմոլին զայն
տիկին մարտընչել ընդնմա.
Իսկ յոր ժամ յաղթեաց ճըք
նաւորն այն ըմբիշ. յայն ժամ
հրեշտակք գովեցինզանձ բար
ձր ձայնիւ. և ասասցեն. փառք
քեզ տր որ զօրացուցեր զաւ
գարն. Բարուոքն եղբայր.
բնաւ ոչ յիշել իմոի. զչար խոր
հուրդս. իսկ եթե գթե թըշ
նամին. և դնէ իմոի. յայն ժամ
ոչ անկանել. և գործել զխոր
հեալն երկրորդ բարիս.
Մ'իայնակեաց ոմն էր կոյս զի
բնաւ ոչէր տեսեալ. կին մարդ
և ոչ ճանաչեր զնայ զաս նեղեր
դև պոռնկութն. խստաբար.
քանզի ըեռնոյր յոյժ. և սիրեր
զոմն այլ թե զո սիրեր ոչզիտեր
և հնարեաւ դևք. ցուցին նմա
իտեսլեանն մարդ մի զի իւր
կնոջ անկեալ մեղս գործեր.
Բայց ողորմածն տծ. ետես
զանմեղութն ծերոյն. և զնեն
գութն դիւացն եբարձ զպատե
րազմն զայն իծերոյ անտի և ա
զատեցաւ ինմանէ. վասն զի
պատճառ ենիւթ պատերազմի
դիւացն մեք լինիմք. և զօրացու
ցանեմք զնոսա առ ինեղել ըզ
մեզ և դատնացու ցանել զհո
գիս. իպիղծ ցանկութիս վասն
զիկամ իկամաց թուլութենե
մերմէ. զիտեղիք տամք. և կամ ի
ծուլութենէ. և մարմնոյ հան
գստլիների ոյ. և կամ. իկերակրոց
յոլովութենէ. իսկ յոր ժամ
պատճառք այսպիսիք իմենջ ոչ
իցե. առընթեր. յայն ժամ վաղ
վաղակի զփախուստ նոցա. և
զանկարելի ոկարութն նոցա
տեսանելոցեմք. առ ի փրկչեն
մերմէ քե տյ հաւանելոցն.
Ասեին վասն ծերոյ ումեմն մի
ծի իթե գնաց երբեմն մի
քանաք վանս. և ետես անդ
մոնակ մի. և աշկանցաւ բնաւ
կեա

կեալ. և աղօթել անդ. կամ նե
ցել. առե ցնայ եղբայրն որ
ը նմաեր. զինչ իցէ հայր. և
գուս ես երկնչիս յայսմանէ.
Ասե ծերն թոյլ տուր եղ
բայր ոչ երկնչիմ. այլ ոչիցե
շահ. ընունայն կռուոյ. քան
զի ամենևին հեռանալով յայս
մանէ. ապայծառ սրբութի
լինել ը՞թի լաւագոյնիցե քան
պատե րազմաւ կեալ ընախտին
այն. վասն աշխատութե. փոխա
րինին. քանզի եթե. յարտաքոյ
կամաց մերոց. գայցե պատե
րազմն այն. բարուոք պսակաց
առիթ յաղթութի զինել ը
նայ և հալածել. առ ի հաս
նել անքին սրբութե.
Ասաց հայրն պափնուտիեթե
գնաց երբեմն դև. և բախեաց
զդուռն. վանաց եղբարցն. և
ել անդի. մանուկ ոմն զի պատ
ասխանի տացէ նմա. իբրև ե
տես դև զմանուկն. ասէ դու
ստ գոլով իմ պետս ոչ գոյ.
Ասաց հայրն աւիմէն. ո՛չ եթե
տծ հանէ զմանուկս յանապատ
առծերսն. այլ դևք տանին ըզ
նոսա անդ զի նոքօք անկեալ
կործանեսցեն զայնոսիկ որք
կամին ծառայել տյ: Երբեմն
նաւեաց յայն կոյս ծովուն ու
րէր անապատ կրօնաւորաց.
Իջեւեկեալ կին ոմն ինաւն և
նստաւ բլուր ուրեմն. Եւ գը
նաց եղբայր ոմն լնուլ ջուր.
և իբրև ետես զկինն անդ. գը
նաց և պատմեաց հօրն և ասէ.
ահա արդեօք յափն գետոյն
հայր. ի բլուրն նստեալ է կին
ոմն. զի այլ բնաւ ոչ եկեալէ
աստ կին արմատ. Եւ իբրև
լուաւ զայս ծերն. առեալ ըզ
գաւազանն իւր. ել արտաքս
և ընթանայր և գոչեր. մեծա
ձայն օգնեցեք. եղբարք օգ
նեցեք զիս. ապակք եկեալ են
աստ. Եւ իբրև տեսին զայն
առի

աւրին ջոխս ամենեքեան. և ըն
թանային ը̅ նմա և փոշեկով դի
մեցին ինաւն. և նաւորդքն եր
կրան յոյժ. և առին զկինն. և
փախեան և մտին ինաւն. էիսկ
եղբարքն հատին. զկառանա
նաւին. ետուն տանել ա
ւեացն զնա.

Կոյս ոմն ա̅ծա պաշտ և սբ̅ բը
նակեր ը̅ մօր իւրում. իքաղա
քի ուրումն. և մերձ սոցա բնա
կեր զինուոր ոմն չար. և տռ
փեալեր առ կոյսն և ոչ գտա
ներ ժամու դիպօղ պործելոյ
մեղացն. Եւ ի միում աւուր
ընայ. իճանապարհ մայր նր̅.
ի բռնա եմուտ զինուորն. որ և լը
անօրէն իվաղուց հետէ. եմուտ
իտունն և կալեալ զկոյսն բըռ
նութբ̅ ապականեաց զնա.
Իսկ ի բրա եւ անդի նենգաւ
որն այն մերկացաւ կոյսն ըզ
կրօնաւորական իւր հանդերձն
և հերձեալ նստաւ. ի վր̅ խարե
փոյ. և եղայր դառնացեալ և իր
բն եկն մայրն ձլուաւ զայն
սպայր. ևնա ևնկաց յողբս. և
իկոծս. յայն աւուրս բաղում
ելուան զնմանե կուսանք. և
քահանայք եկն ղեցուցին.. և ե
կեա՛ առնա մխիթարէին զնա
և ասէին. ոչ կամաւ քո եղև ոչ
գոյ քեզ մեղ. Եղյլ նա ոչ լը
սեր և ողբայր և ասէր. ատեաց
և մերժեաց զիս ա̅ծ. և ոպ̅ զմե
ցայց զտեսակն զայն. զոր ա̅ծ
ոչ կամեցաւ. մի՛թէ ոչեր կա
րօղ ա̅ծ խափանել զայն. այլ
զի ան արժան. համարե զա
զիս. և զի կամեիս այսպէս. մին
չև իմահ. ևեկաց այն պես.
մինչև ինէս կենաց իւրոց. և
ողբայր այնպէս զղջութբ̅ ըզ
բարուաք. և զգուշի զայն ողջ
եղերդ՝ այս դրեցաւ առ վասն
այնզի թէ յանկամայն մեղացն
այնպէս ան մխիթար լալ. և
ողբալ պարտ իցէ. մինչ յօր մա
հու

ՎԱՍՆ ՌՊՈՆԿԱ ԿԱՆ

հոււան. ապա որ չափ առաւել
և որք կամաւ և յօժարութբ̅.
ետուն զանձինս իւրեանց.
յայն ցանկութե մեղս. և յապա
կանութբ̅. ողբալ և կոծել պար
տին. մինչև իմահ ան մխիթար
սգով.

Եղբայր ոմն բնակեր յանապատ
և բունա՛ դատեալ էղև յոյժ ի
պոռնկութբ̅. և գնացե ալեգի
որք ընծայ և եմուտ անդ. և եկաց
անդ ան սուաղ զաւուրս վեց
և ասէր. տր̅ տր̅ եթե մա՛ին ձ
պղծել զմարմին իմ. տուր զիս
կերակուր ընծուն այնորիկ. ա
պա՛թե ոչ փրկես զիս ինմանե.
և լոյծ զպատերազմիմ. և եկեալ
ինձն. ոչ մերձեցաւ ինա. և լու
աւ ձայն զի ասէր. արարեք
զդա ներքինի. և թողեք գնալ
և առ ժամայն լուծաւ պատե
րազմն̅. և գնաց իսեննակիւր
Եղբայր ոմն գնաց առ մի՛ ի ծե
րոցն. որ պատերազմեր իպոռն
կութենէ. և աղաչեաց զծերն
առնել աղօթսի վր̅ նր̅. զի թե
թեւացի պատերազմն̅.
Ընչխատեալ ծերոյն աղօթեաց
ի վր̅ նր̅ զաւուրս. ե. և եհարց
զեղբայրն. թեոպ̅ իցէ արդեօք
պատերազմն քո. և նա ասէ.
խիստ և չարա՛գոյն իցէ հայր.
և ոչ թեթևացաւ բնաւ և զար
մացաւ ծերն յոյժ. և ասա՛ե
կաց դևն. առ պղի ծերոյն և ա
սէ ցնա հաւատա ինձ ծեր.
զի յառաջնոյ մտաւուր աղօթից
քոց. որ առ ա̅ծ վասն նր̅. ես
հեռացա՛ ինմանէ. այլ դա՛ունի
ինքն իւր դև. և իւր պատե ր
ազմ յինքն. զորկօր և զորովայն
իւր. այլ ես ոչ պատերազմիմ
ը̅ նա. այլ ինքն ը̅ ինքն. կըռու
ոէ ան յագ. և ըմպէ ևնձն. և
այն նմա՛ պատերազմ բաւակա
նէ ի կործանել զնա.
Ասաց հայրն իպերիքսն եթե
նմանեն քար խորհուրդք ձան
ձաց

ճաց որ միաւնեն խառանս եԹէ
ապականեն զմիմի՛ իմանելոցն ոչ
աշխատեն զմրդ տանն ։ իսկ ե
Թէ Թոյլ տայցէ լինուցու տունն
ապա ոչ կարօղ լինի հանել զնա
տա ։ այլ ծուլացեալ Թողու ․ եւ
նեղուԹբ լինուցու տուն նրա
Այլ ոմն ճգնաւոր ծեր բնակեր
յաղէքսանդրիա ․ ի վանս իննու
ցն կոչէցելոցս՛ անկյու իմեղա
ահա՛ գին յոյժ ․ եւ անկան իվրդ նը
դաք յուսա՛ հատուԹե ։ իսկ
նա իբրև ետես զանձնիւր յաղ
Թեալ ․ խորամուԹենեն ․ իբրև
բժիշկ հմուտ ինքն իւր ծայ
յս բուժոյ ․ եւ աստերյուսամ յան
հասանել ի յողորմուԹիւն այ ․ դի
արասցէ ․ ողորմուԹե իվր իմ ․ և
մինչ նայ զայս ասեր ասեին դե
քն ․ այո առնէ քեզ ողորմուԹե
իսկ նայ ասէ ցնա ․ և ո՞իցեք
դուք ․ եԹե արասցէ ․ եԹե ոչ
արասցէ դուք փանդամ որդ
իք խաւարին կորուսեալ ․ եղեա
լեքն ․ ձեզ զինչ փոյԹ իցէ ած ո
ղորմածե ․ երկայնամիտ ։ իսկ
եԹէ զԹա յիս ․ եԹե ոչ ձեզ
ոչօգնե ։ Եւ այնպես յաղԹեալ
զյուսահատուԹիւն կործանեց
զնայ ։

Ասաց ծերն եԹէ պոռնկուԹե
պատերազմացի ․ Է մարմինն քո
կամ ցանկուԹբ ․ Է միտս քո ․
քննեա ետես ուսոյ ․ կամ յոր
մէ պատճառե ․ եմուտ այն ․ զի կա
մի կերակրոց եկամ յըմպելեաց
եկամ յան չափ քնո ․ եկամ յամ
բարտաւանուԹե ․ կամ ի համա
րելոյ զքեզ լաւ քան զայլս
եկամ իդ ատելոզ զբքայրն որ
Թեալ ․ զի առանց սոցին ոչ կա
րեն պատերազմել պոռնկու
Թիւ Է ումեք

Ասաց դրձլ ․ եԹէ անկանիս ․
իպոռնկուԹե ․ եդեմքն այն ․ և
տեղիքն ուր բնակեալիցե այն
առոր սնկարն մերձաւորիցե-
քոյդ բնակուԹե ։ Թողեալ ըզ
բն

ԳԼՈՒԽ ՎԵՑ ԵՐՐՈՐԴ

բնակուԹիքդ մեկնեալ հե-
ռացիր ․ ի տեղւոջեն ․ եւ խոյս
նի ․ ապա Թէ ոչ ։ ապաշխա
րել ոչ կարես ։ Եւ եԹէ տե-
սանես յանուրջս ․ տեսիլ կը
նոջ զզոյշ լեր ․ զի մի խոտորըն
քեալ խոր բլեացիս զայն ի մտի
քն զի այն մահե եկորուստ
ած բանեց ։

Եւ ոմն իհարցն հանդերձ ա-
շակերտուիւ իւրով ․ յաղեկսանդ-
րիա եհիլինեն իւր ․ անդ ե
ղեւ գործ այսպիսի ․ Լիօնաւ
որ ոմն բնակեր անդ յաղեկ-
սանդրիա ․ իվանս երկոտասա-
նիցն եղի որդի ուներ աշխար-
հիկ որոյ եր կին գեղեցիկ
յոյժ ․ ամաց երկոտասանից ․ և
բնակեր Է աւն իւրում եՆայ
եր ձկնորս ։ Այլ որ իակբանե
Թշն ամինե անձանցմերոց դեն
յարոյց պատերազմ պոռնկու-
Թե ծերոյ հօրն մանկան ա-
հարան իւր ․ եխնդրեր ժամ դի
պիտասցե զնայ ․ և ոչ գտաներ
եատեղ ասեղ ․ համբուրեր ըզ
նայ ․ և դ իրկս արկանել յով փա
բեր զնովաւ ․ իսկ աշխլկն ոչ
արտիւ ընդունե ․ իբրև իհօ
բե մարմնոյ ։ Եւ յաւուր միոք
գնացին ․ աւ, ձկնորսք եկոչե
ցին զմանուկն իբրև Թե ոնաս
ցեն իգիշերի ․ որսացեն ձկու-
նս ․ եիբրև գնաց մանուկն յա
բեաւ հայր մանկանն իվր կը
նոջ որդւոյ իւրոյ ․ եբռնադ-
տեր զնայ իգործս մեղաց ։
Լ͡ ասե ցնա աղջիկն ոչինչ այ
հայր ․ գնա յանկողին քո ․ եդը
բոշմեա խաչ յերեսս եխոսիր
քո ․ զի այդ գործ դիւական ի
մե ․ այլ նայ ոչ յանձն առնոյր
զնալ եւպատե բազմեր Է նմա
յուժ ․ եհ արկաներ զնայ ․ այլ ոչ
եԹող աղջիկն ․ մերձ՛ նալ յին
քն ։ Եւ կայր կախեալ Է սը
նարից մահացացն այն ասուր եիկ
սայրե որդւոյ իւրոյ ․ եառեալ
զնա

գնա մերկացոյց. երբեմն թէ եր
ինչ ցուցանել զնա. շարժեալ ի
վէրդաւորն եւ աւե. եթէ ոչ լը
ռեալ լինի. եւ ոչ առնես զկամս իմ
այսու թրով սպանանեմ զքեզ.
Լուեալ ցնա աղջիկն եթէ եւ ան
գամ մի թեւ զյօրս իմ կոտորես
ես ոչ առնեմ զանօրէնութիւն
քոյ. եւ առժամայն շարժեալ
բարկութեամբ արքայն. սպառա
նօք չարին. եւ հար սուսերին
զմէջ նր. եւ յերկուս եհատ
զաղջիկն եւ առժամայն կուրա
ցոյց տր զաչս նր. եւ ջանայր ե
լանել եւ գնալ. եւ ոչ գտանէր զդ
րունս տանն. դիւեցն. իսկ երբ
այգ եղեւ եկին եւ այլ ձկնորսք
եւ ոչ եգիտին զորդին նր գնալ. եւ նս
խորա Լուեալ ցնս հայր մանկանն
նայ փնտրեց յերեկոյին յորս. այլ
փոքր գուցէ քինէ զդուրս տանն
զինչս ոչ տեսանեմ. եւ նորա ա
սէն. առհա տեսանե դուռն. եւ
երբեմն բազմեալ մտին ինքեանք
եւ տեսին զաղջկուն զայն տորն
եւ զմարմինն. զեկեայ իւր երեան
տանն զնայ. զինչ իցէ այս. եւ
նա ասե կայեք զիս. եւ տարեալք
առ եպիսկոպոսն զի մարդ սպանեմ.
իսկ նորա կոչեն զնայ. եւ տա
րան առ իշխան քաղաքին. եւ
իշխանն եհարց զնայ. եւ յուա
իմանէր զասոյն. եւ աւանդեալ
զնայ ընկեց ի հարուածս. սա
տիկս. եւ զկնի այսորիկ տմ
ասէ ծերոն այն. զոր նախ աս
ցի զաշակերտ իւր. եկ որդեակ
գնասցեալ տեսցուք. զինչ խորս
արքայ նահատակի աղջկանն եւ
գնացին նոքա. իմանալ երկոտա
սանիցն. զիանդեր մեռելոյն.
Եւ եին այս ծերոյ է առաք եղ
բարք վանիցն երկրայան զնայ
մեծաւ պատուով. Լուեալ ծերն
արարեր աղօթս. զինչ այլ ուր
թաղն մարմին աղջկանս. այլ ե
գեր ոեգման ս՟ը հարցն դնիցի.
իսկ ոմանք յեղբարցն որ բոնդին
եւ

ին ոչ դնել անդ զմարմին կո
նոյ այսպէս սպանելոյ. իսկ
ծերն ասէր աղջկնս այս վը
կայէ. զի յաղագս սրբութեան մե
ռաւ. եւ զայս լուեալ հարցն վը
կայեցին նմա. եւ բազում պատ
ուով պատուեալ զմարմին աղջ
կանն. եդին յամէն զգեստայ հար
ցն. եւ ծերն դարձաւ յանապա
տն իւրոյ խոյսիւ ի աշակերտ
իւր. Լլյապես որք թողլ տան
անձանց սրբիլ. յիմաստութեան
ցանկութեան. եւ պատուութեան
այսպիսի փորձեն. եւ զամ անկար
գութիւնս. աժեղս. եզգուշեալ լի
առնեն. եւ ոչ երկնչին. եւ ոչ ա
մաչեն. յորժամ հետեւ արքի մե
ղութեան. վս այն պարտ է յառա
ջագոյն նախ քան զպատմել
փոքր փոքր մերժել. եւ հեռա
ցուցանել յինքենէ զչարն զայն
ցանկութիւն եզախս.
Պատահեցաւ եղեւ իշոտ րն
կուսենի դիւեն. խսմապոյն
եզբայր ոմն իսկիւն. եւ եկեալ
պատմեաց զայն ծերոյն. Լուեալ
զնայ ծերն. գնա դու իմանա
երկոտասանիցն յաղեկ սան
րիայ. եմտեալ անկցիս ի վր ե
առնականի. հարցն եւ ասա. ամ
հարցն մեռոց. օգնեա եւ երկեա
զիս խորհրդանցս յայսմանէ պոռ
նկութենէ. եւ յոյս սամ իւր. զի
պատմեաց դու իմորձութե
նեդ յայտնե. իսկ եղբայրն
առեալ զաղօթս ծերոյն գնաց
իմանալ երկոտասանիցն եւ ա
րար զամ. ոպ հրամայեաց նմա
ծերն. եւ զկնի երից աւուրց
եկն դրձի խսկիւն. եւ անկեալ
առաջի ծերոյն ասէ. չնորհօ
քն այ. եւ աղօթիւք քո հայր. ա
զատեցայ ի դիւէն պոռնկու
թե. Լուեալ զնայ ծերն ոպ ե
կամ որոց օրհնեալ. պատա
խանի ետ եղբայրն. ոպ եա
սացեր դու հայր. կրկնեալ եմ
երկոտասան ծունր եւ անկայ
իվր

Իւր գերեզմանաց հարցն. և
նեղեցի սակաւիկ մի. և եկն ա-
ռիս աղքիկ ոմն. և առեալ ցիս կը-
քոնակոր. առ դու զօրհնու-
թիւս զայս. և գնա՛ խաղաղութ-
իսեննեակ քո. և երբև առիզայն
առ ժամայն թեթևացաւ ցա-
ւերագոյն իմ. այլ թէ զի՞նչ ա-
ռի ոչ գիտեմ։ Եւ ասեն ծերն
այս պիսի համարձակութ-
ունի առ ած աղքիկն այն. որ
մեռաւ վս սրբութե ։

Եղբայր ոմն եհարց ծերն
վասն անտից եզանկութեց.
Հաս ցնա ծերն սուքին են որ
երգեն. լեզուաւ կուսյն. նա
բու գոզոնոսորա. զի եթէ ոչ
եին լուեալ։ յայն ժամ զձայն
երգոց. եզպյարուց մարդիկ ոչ
երկիր պագանեն ինկոնոց. այս
պես և աւխտք մարմնոց աղան
դենզհոգինգթեն իմեղս մարմ
նոյ եզի փոքր մ'ափնթին.
դառնա՛ ցուցանե. զմեղեր կա
րաս. այսպես. և փոքր մ'համմե
ղաց արտաքսե զմեզ յարքայ
ութենեն այ.

Ասաց ծեր ոմն լռութ և հե
զութ և ոչ ինչ հոգալ իմոց.
ծնանի զսրբութի. զայս պա
հեսցես մինչև իմահանկեցցես
մ'կերիցես հաց. ել կնոյ և մ'
խօսեսցիս ըն նմա. և մ'լիցիս
ընտանակից եպիսկոպոսի մարդկան
և մ'մոցես կամնասցիս. և կամ
ընքեսցես իտուն ուրիցէն նա
քա։ Եւ մ'թողացուսցես նոյ
եւ իմարմին քո զաչս քո. իս
մու փոխելոյ զհանդերձն քո.
այլ զգուշասցոյ զաչս քո։ Եւ
եթէ հարկեսցիս յաւ մէքե. թե
բաժակ գինւոյ. բաւ ականէ.
Եւ մ'լուծցեսզպատուիրանս
հոգևոր հօրն քո. վս հարկի
ումէք. Եւ մ' ընակեսցես. ի
տեղին յայն մեկ. յորում մեզ
ցես այ։ Եւ մ'մտանարզբ
պասսաւորութ քո. ոա զի մ'
անն

ԳԼՈՒԽ ԱՒԵՏԵՐՈՐԴ

անկցիս իձեռն թշնամեաց քոց
և ներզեսցես զանձն. իսաղմոս
երգութիւս եզեամ քարամ կրու
թիւս սիրեսցես յայն ժամ հե
նազանդին քեզ անոզ։ Եւ մ'
համարձակեցիս զանձն քո լաւ
քնաւ ամենևին. յոր ժամ ի
քես իբաւրի գործս. այլ համա
րեա՛ զքեզ խոնարհ. զի մ'որո
շեսցի իքեն բարին. պարտապե
ցես սովաւ ողբալ զմեղս քո։
Եւ պահեսցես զլեզու քո խօ
ոս խօսելոյ. զի նա՛ մեծ է իքեն
զերկիւղն այ։ Զպատնեսցես զ
խորհուրդ սրտիքո հոգևորհօ
րն քո առէպատ զիհոգվանին այ
ծածկեսցե զքեզ։ Եւ զիմլաննա
ցես աշխատել. իձեռագործս
քոև երկիւղնայ ընակեսցէ իքեզ
Պատմեին մեզ և զայս ինչ է
թէ միայնակեաց ոմն հարեաւ
եղև յոձէ յանապատի. եգնաց
իքաղաքն. յաղագս բժշկութե
և ընկալաւ զնայ իտուն իւր
կին ոմն սբ. և երկիւղած յայ
զի բժշկեսցէ զնայ. Եւ իբ-
րև փոքր ինչ սթափեցաւ իթու
նից օձին. և սկսաւ ողջա
նալ. ընկեց իմիտ նր զեն
պոռնկութ խորհուրդ. կար
շելիս և խենեշ. առ կինն այն
որբժշկերն զնայ. մինչև ձեռն
և ձգեաց ինա։ Եւ նա ցնայ
կինն բժշկել զմարմինդ. ե կիր
ասա հայր. իսկ եթե հոգով մե
ռանիս զի՞նչ շահեսցիս իմոու
նիցն որսպնանեռզմարմին եբկե
ար. և իթունիցն որսպնանեզհո
գի չերկնչիս. յիշե սզաշխատո
ւթն զոր կրեցեր յանապատի
վս կենաց քոց և ոչ հայիս իպա
տիւ կարգի քո. և զի մեռա
ցար. զարտասաւս և զհառա
չանսքո որսառնե մեծ. Զայս
ասի և զայլս. այս պես. իբրև
լուաւ եղբայրն. յիմաստուն
կնոջէն. պատկառեցաւ յոյժ.
և կամեր գաղտ փախչել. և զինչ
զոր

ՀՇԵՆ
զօրն ըյամօթոյն իմեք նայել.
Եւ իբրև ծանեաւ զայն ես
որ կենն մխիթարէր եւ ասէ ցը
նա. մի՛ ամաչեր. վս այդորիկ. եւ
մի՛ կնդեսցես զիդերուես բաշխ
կիլ պատրոնե ձեզ զխոչ եր այդ
խորհուրդ գործ սբ մտաց
ձօղ այլ հնարք թշնամոյն եր
եւ պատրանք նր. եւ բաժնեալ
արձակեաց զնա. խաղաղութբ
եւ սրբութբ եպիսկոպոսն եւ
ծանեաւ իւր վս այսորիկ արդ
եւ պատրանաւ պարտուբ լինել
յանձ ժամ քննելի ոչ զթուել
զնա. զի ոչ ինչ համարեալ
էր. որ ամենայն նր կարգն զիր ու
նէր. իսկ զգաստն ոչ լինի
պատրեալ. այլ եզայլուն փրկեա
ծեալ. համեալ փորձանաց
սատանայի.
Ծերոյ ումեմն սբն մեծի եղեն աշա
կերտք երկոտասան. եւ պատուակ
մարտ դիւական փորձութեանց.
քնոցանէ մինն անկաւ իմե զա
առկին ումն. եւ զի մերձ իվանս
նցէր զերծն. եւ հանեալ պար
գնայր անդ զկնի գծին բայինն
աղօթից կատարումն. անդ
անկանէր. եւ առնայր անդ
բեն. իխուց իւր. Նախ քան ըզ
ելս անուն զիվաղագոյն աղօ
թսին. Լերդ ծան եան եղ
բարքնզայն. ծանեաւ եւ հայրն
այլ պահեր զեղբայրն. յայլ
ոցն եւ ոչ յանդիմաներ. բա
զում անգամ յարեան իվր նր
եկուեցան եւ հայրն վս նր.
այլ հայրն քաղցրութբ շիջու
ցանէր զնա. եւ հրամանէր ալ
ծանկեր զգործն. ընաց եղ
բայրն ընտվսրութեն. եւ յա
մեաց անդ եւ երեաւ իբրու ասնա
լոյ փութայր եփութոյն. եւ
թող զանդամ իւր. եւ արկ յոտս
զմուճակ կնոջն երնաց իսեն
եւ եկ իւր. իբրև երեսացնա ծերն
զեղբայր եւ յոտս նր զկնոջն
ժարեաւ եզնաց. իսենեակ եղ
բօր

ԱԼԱՅՆ. ԴՈՌՆԿԱԿԱՆ
քօրն. եւ եղբայրն եդ բէաց
զայն խոսան, կամս ալ յորմ. այլ
ծերն լռեաց եւ ասէ ցեղբայրն
մ՛եր երբ որդեակ. խնկեա խաբ
ճեալ եր սուտ եւ ասէր անդ ու
րեմնեի. Լզսէ ցնա ծերն եւ
մէ այս որ կնոջական. որ կա
խեալ կա. խնաբս քո. իրբև
ծանեաւ եթէ կնոջէ. անկաւ
առոտս նր եւ ասէ. թող ինձ,
հայր. եւ յայսմ հետէ. այլ ոչ
առնեմ զայն գործ. իսկ ծերն
ասէ զգոյշ լեր անձին քում.
յայսմ հետէ զի ոչ շահեցե
քեզ. խաղաղութենեն յայն ժա
նէ. այլ ամօթ ենախատինս. ի
մարդկանէ ասաս. իսկ անդ
հուրն անշէջ. եւ խաւարն ար
տաքին. եւ որդն անքուն. մի՛ որ
դեակ մի՛ յայսմ հետէ մի՛ թու
ալեսցես ինքզմե յայնեւ մի ամօթ
առներ զծերութիս իմ. Լզպա
այնու հետեւ. կամօքն այ. դա
դարեաց եղբայրն այն իմե
զաց եւ եղև ճգնաւոր մեծ.
Հարցին եղբարքն ցծերն. ե
թէ ասասցես մեզ. եթէ առ
ինչ. երկայնա մտեցեր. այն չափ
առ եղբայրն այն. Լզսեցնու այ
ծերն. տեսանեի զդեւն. զի կա
լեալ զձախու ձեռանէ նր. ձգ
գեր յաշխարհ. իսկ եւ ունեի
զաջոյ ձեռանէ նր եւ ձգեի յիս
վս այնորիկ ոչ յանդիմանեի զի,
մի գնասցէ յաշխարհ. իսկ
մինչ հասեցաւ այս. կալեալ եմ
այժմ զերկու ձեռացն ունիմ
զդա ի կնանան յաւխտենից.
Ի. Ծերուոյն որդեակ եր այնա
մտել. եւ աղօթել վս եղբօրն.
մինչ իփորձութեն իցէ. Լզեր
մայեմ աղօթել առ աց. եւ նա
զարձուցանէ զմիտս նր. զթու
թս իւրով.
Եպիսկոպոսս ումն եր իշխաքա
ուրեմն եւ անկաւ իհիւանդու
թի մեծ. եւ այն չափ ծանրացաւ
մինչև մինչև բժշկաց. իբրաց
թո

թողեալ էղև զնա յ· զի եհաս
զնոյա կենդայ· իսկ իբրև լուաւ
զայն աւրհնաւ ազգաւ· մայր վա
նացն. եթէ եղաւ իմաց եպիս
կոպոսն աթոռին բժիշկն զնայ
առեալ է իւնքն երկուս քորյա
գնաց իատասանել զեւ լս նր ·
իբրև մոեալ իտուննն նստա
մայր վանիցն · իւնարեց կող
մանն և խօսեր. է նմա և քորքն
նստէին յոտիցն· իսկ մի քերցն
տարեալ աչգձեւն մերձեցոյց յոտս
եպիսկոպսին· տեսանել թէ ո՞ւ
իցէ սաւուցեալէ դեռ և ·
իսկ իմեձենալ ձեռին յոտսն ե
առ պատերազմ. եպիսկոպոսն
յանձն իւր · Եւ իբրև յարեաւ
գնալ աարկաւագուհին իտեղի
իւր · աղաչեաց զնայ եպիսկո
պոսն և ասէ ոչ զոք ունիմ զի
սպասաւորեսցէ իծամուս ակա
րութե իմոյ· աղաչեմ արասցես
սեր · և թողցես ասա զքոյրդ
զայս ծառայել զիս աւուրս
ինչ իսկ նայ չար ինչ ոչ իմացաւ
իմոի· եթող անդ զքոյրն և գն
նաց իվանս իւր · իսկ եպիսկո
պոսն զօրացաւ և ազդ ամն չա
րին բորբոքեցաւ իմտս սիրտ
նր·. և ասաց ցքոյրն արասցես
ինձ կերակուր քեզ դիկերայց
ենայ արար նմա· և եկեր · և
եարբ· և զկնի ուտելոյն ասե
եւցես· յանկողին իմ և եւ· և զն
կաւ է նմա· և իբրև կատարեաց
զմեղս· առ ժամայն յղացաւ ·
իսկ սպասաւորք եկեղեցւոյն
իբրև տեսին զկինն յղացեալ ·
կալեալ զնայ ասէին· քաւ մեզ
ո՛յղացոյց զսեզ· և նայ ոչ կամե
ցաւ ասել· այլ [illegible]
ան եպիսկոպոսն [illegible] ինչ ձեր և
դորա· թոյլ տուք զնալ դորա·
եւ որոծեցի զմեղս զայդ : և
իբրև ողջացաւ· [illegible]
յարեաւ եկեալ [illegible] եկեղեցին
եդ զգեստ իւր· [illegible] սեղանոյն
սրբոյ· և առեալ իձեռքն [illegible]
եւ

ԳԼՈՒԽ [illegible] ԵՐՈՐԴ

եւ իքաղաք [illegible] թեամ իւնքն մի
այն և զնայր իհեռաւորն վանս
յանապատ· ուր ոչ ոք ճանաչէր
զնա · իսկ առաջնորդ վանիցն
յորում դիմեալ գնայր հոգե
տեսեր· և իմացաւ· եթէ եպիս
կոպոս ոմն գնայ անդ պատու
եր եա դուն՝ պանին և ասէ ե
պիսկոպոսդ մինչ դայցէ · ած
արա ինձ զի ելից ուխտից
է առաջ նր·. և մայր դուռն
պանն զի կարծեր եթէ երի
վարոք· և ամբոխիւ եկաւոք
գալոցէր զիոչ գիտեր զգործն
զայն · իսկ իբրև եկն եպիս
կոպոսն իդուռն վանիցն մերձ
երէկ· և միայն դռնապանն ոչ
ծանեաւ և ոչ ազդեաց · այլ
հայրն իմացեալ զգալոցն
եւ է առաջ նր· և ողջունեաց
զնա գթով · և համբուրեաց
զնա և ասէ· բարւոք եկիր
եպիսկոպոս · իսկ նա ապաշխա
ցաւ· և ծանրա՛ մտեալ · ամա
չեաց զի ծանեաւ եղև և ասէ
ցր զանունն իմ գիտես· զնա և զղ
գործն իմ գիտե· և ասաց յա
մօթոյն փախչել· զի ե ըթիցէ
յայս վանս · լուեալ ցնա ծերն
ո՞ւր երթայցես դու· եկից և
եւ ս. քեզ· և աղաչեաց զնա և
ած իվանսն· և պահեաց ն եղ
բարսն բազում ուրախութբ
իսկ նա ապաշխարեաց · կա
տարեալ պես և ճշմարտութբ
և ըզերմ արտասուօք · Եւ ան
մահ ձանձնեալ գնաց առ
[illegible] մինչև բազում նշանս և
[illegible] բժշկութիւնս [illegible]
[illegible] · չնորհ [illegible]
[illegible]

[illegible]

ա· և խորհէր փախչել ևերե-
եաւ ոչ կարապետն ասեր մի՛
գնայր· ևես բառնամ զգեթելն
քո ևեկաց ժամանակս ինչ· և
բերին աղջիկ զոմն պարսիկ մկր-
տել· և ի տեսանել զգեղեցկու-
թիւն նր· երկեաւ իմկարանալոյ
և· գ·օր յամր թողեալ ոչ մկր-
տեր· ապա՛ ի յասելն թէ եւր
յամս ·նա՛ փախեաւ ի լեառն
և երևեցաւ սբ Մկրտիչն· և ա-
սէ հեզ ձայնիւ ե՞ւր գնաս· մի՛
երթար ևես բառնամ զպատե-
րազմն · իսկ նա՛ զայրացմամբ
աս· այլ ոչ լսեմ քեզ· զի ասես
և ոչ առնես· յայն ժամ նստոյց
զհայրն կոյնոն քահանայն սբ
կարապետն առ իւր կալեալ
զհանդերձն նր հեղիկ· և յառա-
եալ զձեռն խաչակնքեաց ըզ
սիրտն· և ասէ դարձիր և ոչ վը-
տանկիս ես կամէի· զի վարձս
առցես յաղագս այնր· վն այնո-
րիկ յամէի · արդ յայսմ հետէ
ան պատերազմ գոլով քո · ոչ
ունիս զայն պիսի վարձս· և
դարձաւ քահանայն կոյնոն · ի
վանս և մկրտեաց զաղջիկն· և ոչ
ծանեաւ բնաւ թէ կին իցէ·
նոյնպէս և զայլսն· և հանգեաւ
խաղաղութբ · քան զի պատե-
րազմ կատարելոցն պսակեցէ·
իսկ ան կատարից վտանգ· բայց
որք համբերեն սրբութբ· և
նեղեն առցեն զպսակն վայել-
չացեալ ·

Ննջումն սբ Հօրն· Յաղագս
Պոռնկական խորհրդոց·

Զգաստութբ ծնանի· զժուժ-
կալութին· իսկ որովայնամո-
լութն և մայր զեխութե ա-
տից· Իւղ բուծանէ զլապտերս
հրոյ· և զարծարծումն ցանկու-
թեց· բորբոքէ խօսք կանանց
[illegible]լեաց սաստումն ալե կոծե-
զնաւ ան հաստատուն · և խոր
հուրդ պոռնկութեան զանժուժն
Որ մարմնոյն է դիւին պատըն

կոծ

կութե· ոչ առնու կցորդ իւր
զյագ ուտն ցանկութեց քանզի
թողու· զնա ընդ հակառակոր
դացն կալ· է յետոյ մարտակից
լինի թշնամեացն· Անվիրաւոր
կացցէ ինեաից թշնամոյն· որ
սիրէ զառանձինն լինել· իսկ
որկա ընդ բազմաց· յաճախ ըն
ունի վէրս· Հայեցուածք կնոջ նե-
տ դեղեալ խոցէ զանձն և զթոյն
ան ի ներքս թափէ· և որ քան
յամէ· առաւել գործէ զնեխութն
որ զգուշանայ· յայսմ նետից·
ոչ երթա ի ժողովս · ամենա
խումբս· և ոչ ի տունս շրջի ըզ-
ձանձրով· քան զի լաւ է ի տեղ
ւոյն իւրում կալ և աղօթել քան
պատուել կարծել զոքնս · և
վնասել զանձն· փախիր ի խօսից
կանանց· եթէ կամիս զգաստա-
նալ· և մի՛ տար երբեք ի խիզա-
խութիւն· համարձակիլ· քանզի
յառաջնումն· պատահիլ հար-
կաւորական· պատկառելի ինչ ու
իսկ յետոյ անամօթաբար· համ-
արձակին · քանզի յառաջին
խօսն զհայեցուածան ի խո-
նարհութիւն և հեզաբար խօսին
և ողորմ արտասուեն · նոյնպէս
և պարկեշտաբար ձեռանան· և
դառնապես ոգևոց հանեն և լու-
ծանեն զմիտս· ապա հարցա-
նեն· յաղագս պարկեշտութե
և ըղձութե և ունկն դիր լինին
մտադրութբ· իսկ երկրորդ ան-
գամ· ի վեր հայելով տեսանեն
և երևեցուցանեն զինքեանս քեզ
կամաւ· իսկ երրորդումն ան-
գամ լուծանեն զքեզ· ի տեսակս
իւրեանց յան ամօթաժպրհելով
և ժպտեցար դու· իսկ նոքա ծի-
ծաղեցան · Յետ այսորիկ
զարդարին և ի ցոյցս լինին և պո-
ռնկական կերպարանօք փաղա-
չեն ի չարոն· Զհայեցուածսն
գեղեցկա՛ ցուցանեն· աւետիս
տալով քեզ՛ ախտին· զյոյնսն
ձգտեն· և զարտաքսանէանն չըլ-

ին

ՉՈՐԻՆ մերկացուցեալ զպտուղ
նոցն նայ եբոլորովին ծայլեք
քեն. եբանս խօսին յուզօղս.
եբարբառս նուաճեն գործով
լսելեաց քոց. այպա այնու
ամիւ. պաշարեն զանձն քո. և
այսոքիկ լինին քեզ կարթք
պատրաստեալ խմաւ. եռրա
բանքս բազմա պատիկք ինձ
րուստ. Ըհըդ՝ զգուշ կացիր
ո՞վ մարդ. զի սատրճացեն ըզ
քեզ բանիւք յաճախագոյն զը
թուլք և մի՛ թողացուցանե
զքեզ ինոցա սերն. զի ծած
կեալք ինոսա թոյնք մահա
բերք են չար քան զբարբէից.
Ըհըդ՝ ո՞վ եբխտաւորդ մերձե
ցիր ան երկիւղ. առաւել ի
հուր բորբոքեալ. քան ի կին
մանկա մարդ. զի իհուր մերձե
ցեալ իբ ոցոյ անդի վաղվաղա
կի ոստիցես. իսկ իկանանց
խօսից մեղկեալ. ոչ կարես
զերծանել դիւրաւ. Ըհըե
դաւաղի որ մերձե իհուր և
ախտ ցանկութե խպատահել
կանանց. Որինու զորովայն
քոր. և խոտատնա զգաստանալ
և համբերել նման նայ այնմ
որ արգելու խուսանդ զհրոյ-
նե րգրծութի վառել յեղեգն
ցօղուամբ սանձել քանզի ոպ
զհրոյ գնացս իցողուան դը
ժարե արգելուլ. նոյնպես ան
հնարե արգելուլ զշարժմուն
գիջի վառեալ իյագման.
Միւն հաստատեալ իխարը
խի և ախտ ցանկութե յանձն
որովայնս մոլի. ինաւ ա հան
գիստ փութա նաւ այլ կը
ծեալ և անձն ժուժկալի ի բզ
գաստասիրի յանապատն խընդ
րե փութալ յան զինայ վա
լեացն խռովութե փութա
զերծանել. իսկ զգաստասերն
իխորձոյ կանանց. Որխորհի
զմյաթարս գնան ինորուս
տանձանց. ծանրա գոյնե քան
իծո

ԳԼՈՒԽ ՎԵՑԵՐՈՐԴ

իծովուն. ընկղմեալ խարս.
Քանզի նայ հնարք եղանոց
կենաց ցանկացեալ. իսկ կեր
պարանօք կնոջ պատրեալ
զամահել հաւանի եզկամս
իւք. Մորենի որյանապատի
իհրոյ վնասոյ ապրի. նոյնպէս
եզգաստն հեռացեալ իկա
նանց. ոչ կիզու զեխութե ան
տից. քանզի ոպ յիշու. հը
րոյ զմիտսն ոչ կիզու. նոյնպէս
եւ ոչ ախտք կարեն շարժել ի
ոչ մերձին յորմե ցաւք լինին.
Թե ողորմեսցիս թշնամոյն. և
զիցի քեզ իմշնամութե. Են
եթե խնայեսցես ախտից. իմ
քո յառնե. Զգեջայր յարու
ցանե իցանկութե գեհեք կը
նոջն. իսկ զգաստս սերքն ի
փառաբանութե այ. եթե խաղա
զացի ցանկութե իպատահել
կանանց մի՛ հաւատալ նմա. և
թե խոստանայցե ունել զան
ախտութե. քանզի եշուն ըզ
զորքորթե շաղախելով իժողովս
իսկ յանկարծակի եղեալ առ
անձին. իբացմութենե զիւր
չարութին ցուցանե. Յոր
ժամ կնոջ մարդոյ յիշումն ոչ
յարուցանե զցանկութի քո.
յայն ժամ գիտեա զի հասեալ
ես խաղաղման անախտութե.
զի յոր ժամ տեսակ նր զքեզ
ոչ ըմբռնե եոչ յուզմունքն ի
նին խորհրդոց. Յայն ժամ
հաւանեալ իբարս առաքինոյ
թեց գու զբեզ. Ըհըլ. և այն
պես մի՛ անհոգ լինիր յայն պի
սի խորհուրդս. և մի՛ համարձա
կիր տեսանել. եխօսել. ը կը
նոջ քանզի դարձա՛ սերն յայյն
ցանկութե և ունի մերձ զեր
տանգն յոսոխեն մերմ. Զի
ոպ չափաւոր բովք արբեն զոս
ծախ. իսկ առաւելն. նորոս
սանե. դնիութին. նոյն պես ըն
միտս անխախտս դիւրաւ. պղն
ծանե յաւելու յիշատակ կնոջ.
մի

Մի՛ թողացուս ցանկեր զմիտս
քո իյիշումն կնոջ. և մի՛ յարած ամ
պատահիս խօսս. զի մի՛ աւցես
պղծես անձին քո. և մի՛ վառես
ցեն քեզ զբոց ցանկութե. և
արկացես զկալ անձին քո.
զանզի ոչ հուր իյարդի յա
մեալբոցմե յաւելցանէ. Նոյն
պես և խոսկում կնոջ. յամե աւ
ելեգ յարուցանե ցանկութի
չար. Եղբ՛ յայսոսիկ զգու
շացիր ո՛վ անձն իհբոյ ցան
կութե. զիմի այրե սցիս յանշեջ
հուրն փտեսիլ տմմեղէացն.
Ա. անզք մի եր իկիլ իկիս կա
նանց. յոր ում բնակեալ եին
ին կուսանք ճգնաւորք. Եւ
ինոցանե. Ե. կուսանք խորհե
ցան ելանել զաղտ իվանացն
իգիշերի և գնալ զի աբսացեն
այր. իսկի մուռ գիշերի յորում
պմնեքն ան իքուն կային. աս
եալ զհանդերձս իւրեանց. կա
մեցան գաղտ ելանել. և հնգե
քեան դիւահարեցան. իբրև
այն եղև ոչ ելին իվանացն.
այլ գոհանալով զա՛յ. խոստո
վանեին առնո. գոհանամք
զա՛յ. որ խրատելով խրատե աց
զմեզ և իմահ ոչ մատնեաց.
Որկեա կզիս տրը՛նօսին. այր
եցմանե ջար խորհրդին. իկիզ
մանե ան բնականին. և իհրա
ժից բնութե. ախտին.
Յօղ քո իլցե իբրև հնոցին.
անձրևդ կենաց առատօտին.
Քիմ շիլուացէ ըզբոց տապին
փոխարկեացէ ամպ ցօղագին.
Իջման վաղճան հուր գեհե
նին. զոր ժառանգեն հրեշտակ
ջ՟ին. Ըզգաստա՛ կոյնն և զխաւա
րին. որ ծնունդ մեղաց խտին.
Զորվառեցի անձամբ անձին
Լոր բոքեցի փչմամբ չարին.
Իլոյ յինեն հայցմամբ նոցին
արժանացոյ լուսոյդ վերին.
Որք հաւատովքդ յաղթեցին
պռունկական պատե բազմին.

ատօ

Վ.ԱՍՆ ՊՌՈՒՆԿԱԿԱՆ
Մեռք յաղթութե ծուլիս ան
ձին. գոնե լըր մամբ գործոց
չարին

Գլուխ եօթն երորդ. Վասն
ան ընչութե։ Եւ ոչ ագահե
լոյ ստացուածոց. Եւ վա՛ այլ
ոց աւագինութեցիւրա՛ քանզ
իւր խրատք. Սրբոց
Հարցն.

ՀՐԱԺԱ ՐԵԱԼ Ո
ՄՆՅԱՇԽԱՐՀԷ.

եղբայր և զինչս իւր բաժա
նեաց աղքատաց. և կալաւ ինչ
ինմանե վա՛ իւրն պիտոյից. և
յարուցեալ գնաց առ հայրն
անտոն. Եւ իբրև գիտացեր
զայն ասէ ցնա. եթէ կամիս
միայնակեաց լինել դու. գնա
յայս անուն գեօղ և գնեսցես
միս. և պատառատեա զ յն ը սը
որուես քո մերկ ու եկ այսր
Եւ զինելթե ալգնեաց եղբայրն
կարար այնպես. Եւ մինչդեռ
ելաներ ի գեղջէն. յարեան ի
վը՛ շունք գեղին. և հերձին զ
մարմն զ՟ի լս ոտից նր. Եւ իբ
րև եկն առ ծերն. ասե ցըեղ
բայրն. արարեր զոր ինչ ասա
ցի քեզ. և նա ասաց առ նա. հայր
Եւ եցոյցնմա զհերձեալ անդ
ամս իւր. Եւ ասէ ցնա հայրն
սմաք որ ելանէ յերկրէ. և կա
մի ունել ինչս. այնպես հեր
ձեացին հոգիք նց. ի դիւաց և
յախտից մարմնականաց.
Աստ ոմն իոս հայրն հիւանդը.
ծերն մխիթարեաց և զմիհարկ եղ

նմա

Նմա պէտս ինչ։ Եւ ոչ ունէր. զի
գնեսցէ. եւ առաքեալ խնդրեաց յո-
մեմնէ սէր ինչ. եւ նա ասէ զն
հանեալ զքեն հայց զի խնդրե-
ցեր յինէն սէր եկամեցար առ-
նուլ.

Եհարց զհայրն արսենիոս
հայրն մարկոս եւ ասէ. բարւոք
իցէ հայր. զի ոչ ունիցի կրօ-
նաւոր մխիթարութիւն ինչ իւ-
նեկի իւրում. զի տեսի ես եղ-
բայր ոմն զի ունէր սակաւ բան-
ջարս. եւ զայն եւ խլեաց. եւ զբն-
դեալն. Ասէ ցնա արսենիոյս.
բարիէ այդ գործ. այլ իւր̄ հա-
բերութե մարդոյ է զի եթէ
ոյն աւնիցէ. եւ համբերել ոչ
կարիցէ նա այլ անդ պնդիցէ
եւ կրկին.

Պատմեր մեզ հայրն դանիել վն
հօրն արսենիոսի. թէ եկնաւ-
նա մագիստրոս ոմն. եբեր
առ նա կտակագիր հռոմայեց-
ւոց ընտանւոյ որ ինչս ան-
թիւս աւանդեալ եթողեալ էր
նմա. իսկ ծերունին եառ զգիրն
փութացաւ պատառել զնա.
իսկ մագիստրոսն ասէ. աղա-
չեմ զքեզ հայր մի պատառեր
զայդ. ապա թէ ոչ հատանի
գլուխ իմ. Ասէ ցնա արսե-
նիոս. ես յառաջ զոյն մեռ-
եալ. եւ իւ յաշխարհէ. եւ նա ար-
դեօք մեռաւ. Եւ յետ դար-
ձոյց զինչսն զայն. եւ ոչինչ եառ
ի նմանէ.

Ասէին վն հօրն աղաթոնի. թէ
զբաղում աւուրս շինէր
սենեակ աշակերտօք իւր. եւ իբ-
րեւ կատարեցին զտունն եկա-
մեր նստել. Տեսեալ յայնմ աւուր
տեսիլ ինչ. զի էր գործ ինչ
մնասու. եւ ասէ ցաշակերտսն
իւր. արիք գնասցուք աստի.
իսկ նոքա տրտմեցան յոյժ եւ
ասեն. եթէ կամէիր գնալ աստի.
մեք ընդէ՞ր աշխատեցաք սոյն
աշխենեցաք զտուն. գայթակղին

ամա

ԳԼՈՒԽ ԻԹՆ. ԵՐՈՐԴ

ոմանք իմեզ եւ ասեն. եթէ դի-
Յլ գնացին ան դադարել ւեքն
այնոքիկ. իբրեւ ետես ծերն
զնս տրտմեալ. ասէ ցնս. զի թէ
պէտ եւ ոմանք գայթակղին ի
մեզ. այլ ոմանք շինին եւ ասեն
երանի նոցա զի վն ած շրջին
եւ զաստիսն ամ արհամարհեն
եթէ դուք որդեակք ոչ գայք
եսպնալոցեմ. եւ գնացին զկնի
նր. Եւ ուր եւ շրջէր նայ. այլ
ոչ ինչ բառնայր ընդ իւր բայց
մի ձեւիչ արմաւոյ ունէր.

Եղբայր ոմն եկն առ հայրն ա-
գաթոն եկայր ընդ նմա. եւ իբրեւ
երթայինն. ի ճանապ որ հն ե-
գիտ եղբայրն փոքր մի բորակ
եւ առեալ զայն տարաւ առ նա.
Ասէ ցնա ծերն ուստի այս.
պատասխանի ետ եղբայրն եւ
ասէ. ի ճանապարհի գտի զսա
հայր. Ասէ ցնայ ծերն. եթէ
դու աղաթոնի եկեալ եւս բնա-
կիլ. զո րոչ եդեալ էր զայն
մի առցես. եւ առաքեաց դնել
անդ ի տեղի իւր.

Ասէին եւ վն հօրն դեղասիոյ
եթէ ի մանկութեան. անինչ
եմիայն ընթանայր. իսկ եին
եայլք բազումք. յայն ժամ
անդ որք զնոյն առաքինութի
ստանային. յորս էր ծեր ոմն
սքանչելի. եբնաւ անինչք
որիմիուն դատարկ այրի եկաց
զամ աւուրս կենաց իւրոց. ու-
նէր եւ աշակերտ իւր այլ ոչ
ստացաւ. երկու ահանդերձս եւ
ոչ երբեք հանդերձ. վն կաղուինչ
ինքն եւ ոչ աշակերտն իւր.
իսկ յորժամ հրամանեաւ իմ
էն հայրն գեղասիոյ ինել զվանսն
բերեին նմա իւրեղոյ զպետսն
եստացաւ իւրպաստորութ
վանիցն. յաւ անձակս եւ զինս.
եինչս բազումս. մինչ զի եւ
րն պախումեոսի եւ ետ. մինչ
շիներ եւ նայ վանս. Ասեցն
մեծոյ ասացեալ ծերն. եբրեւ

սե

տեսանէր զայն · եթէ երկնչիմ
հայր դեղանի · մ՛ գուցէ պակա
սեսցեն միտք քո խոստանալ ա
դարանս · եգեօղս իպետս վա
նից քոց ։ Լձա գեղանի · եթէ
կապեսցին միտք քո. Է այդ Հե
ջոււնորով կարես դու ։ Լձյն
պեա ոչ կապեսցեն միտք դեւ
սախ տու ինչս ։
Ասեին վն Հօրն գերորդեսի
միայնակեցի եթէ երեսուն ամ
մերկ ։ բնաւ միայն շրջէր յա
նապատս ։
Ասաց Հայրն եպրեպիոս · ե
թէ ամենիսթ մարմնոյ · իվ այր
քարշէ եձպէ · եոր ոք սիրէ
զերկիր · սիրէ նայ եզնիւթ նդ
իսկ որոյ սիրէ զնիւթ նդ · ե
թէ դիպեսցի պէտս ինչ պակա
սել, իհոգոց · նոցունեսուրախ
լինեցին յոյժ Է աղատիլն ինա
ցանե ։
Եղբայր ոմն եհարց զհայրն
եպրեպիոս վն կենաց իւրոցն
Լձա ցնա՛ ծերն խոստ կերէ
ցես եխոստ զգեցցիս · եխոստ
արկցես զքե · եսիրտ միայն սա
նիցես երկաթի ոչ զի զոմ ար
համարհեսցես ։
Թէոդորոս հայրն փերեմացի ·
ստացաւ գիրս երիս մեծա
մեծս եերթեալ առ հայրն
մակար · եասէ ցնայ, ունիմես
գիրս երիս · եյընթեռնլոյ ըզ
նոսա շահիմես · եայլք բա
զումք որք ընթեռնուն ։
Եձրդ ասասցես ինձ պահեմ
զնս · յաղագս օգտի ինձ եբ այլ
մոց · եթէ վաճառեմ եսամ ըզ
գինս նց աղքատաց ։ Լձաէ
ցնա ծերն բարուոքէ բան գը
ոցն · այլ առաւել բարին
գործք եզի անընչութի լաւ
քան զամե · իբրեւ լուաւ զայս
հայրն թէոփորոս · գնացվաճառ
եաց զնս եետ աղքատաց
զգինն նոցա ։
Ասաց Հայրն իսիդորոս գէտո
աց

նր եկեղեցու գնեցէ սէր ընչից
որպէս զայգն ամենայն ոչ գի
տէ եւ ելր յեայն · յարութե
կացուցանել զհոգին · եզի պարա
իցէ յաւալ այգոյն փախչիւ ինք
մանե զինե բնակի իքեզ յող
թէ եկորուսանե զքեզ ։
Ասաց հայրն իսահակ · եթէ
հայրն պամբ ի հին եկրկնուս ս
գանեն յհանդիձս եփիլոնեն
հիւսած տեր եւ արմանոյիակարգ
մեքոււնիմքհանդերձս բազմա
գինս · գնացեք դուք սափի զի
բանեցիք զանգղիս զայս · եգն
ծէյոր ժամ գնացին եղբարքն
փհուեձս սաեր ցնմ ոչ ինչ տամ
ձեզ պատուիրան զի ոչ պա
հէք զնոսա ։
Ասաց ոմն ի հարանց · եթէ
եկն երբեմն եղբայր ոմն իսե
նեկացն յեկեղեցին · հօրն իսա
հակայ եւ ունէր զգեցեալ նոր
կնկուղ · իսկ ծերն արտաք
սեաց զնա · եւ ասէ գնա՛ սա
այս տեղի միաբանացն ։ իսկ
դու աշխարհիկ զգեստ ոչ կա
րես ասպնջեալ ։
Ասաց հայրն պիմենոյ · այսպէս սար
ժանեյինէ, զգեստ կրօնաւորի
ոմն զի ընկեսցէ զնա · իբրու ցի
երիս աւուրս եւ ոչ ոք առցէ
զնայ սակս վատթարութե ։
Ասաց հայրն իսիդորոս · եթէ
բաղձայցիս դու արքայու թեն
երկնից · զի նչս արհամարհեա
եհեւտեա սիրոյն այ · զի ոչ ոք
կարօղիցէ կեալ ըստ այ որիցէ
տկրամու եարծաթասէր ։
Պատմեցին մեկ վն Հօրն յոհան
նու պարսկին · եթէ իբաղմա
թենե շնորհացն այ · որ եկն ի
նմա կատարեալ պարզամիտ
եղե · սա բնակեր յեգիպտոս
Եխնդրեաց յեղբօրէն ինչ
գահեկան մի · եգնեաց կտաւ
մհատաւ իդբօս եեկն եւ եղ
բայր ոմն իխնդրեաց ինմանէ
կտաւ կտաւ · կեսիասեցէ Հան
դեր

գերձա եւս նորա խնդութեամբ. և
զեւ գրեալ այլ ումն էին. եւ ևնչ
մա այն պես առ քան խնդրե
ցին եւ ամենեցուն մինչև առ
պատուիրաց զամենայն աւորէ կենաց դա
հեկանին. և ասէ ցնոսա հայր առ
ւոյ են ինձ դահեկանն իմ
տուր զնոսա. եւ կոչեաց ցնա ծերն
զնա որդեակ ես սատացեալ
տամ քեզ. զի ոչ ունէր ինչա-
զի հատուցանիցէ նմա զփոխն.
և ուղղեցաւ առ հայրն յակոբ
ուլէր առ աւքնորդ վանացն. խնդ
րել ի նմանէ դահեկան մի զի
տացէ եղբօրն. և մինչ դեռ զը
նայր ետես դահեկանս մի. զի
անդ կայր իվր ուղղոյն և ոչ. մեր
ձեցաւ ինքն. այլ արար աղօթս
և դարձաւ խուցն իւր. և ահա
հա եին դրձել եղբայրն և նե
ղեր զնա խնդրելով ինմանէ
զդահեկանն. և նորա ասէ հա
տացից ուսուցէք. և չոգնաց դրձել
առ հայրն յակոբ. և եկ խրե
գնայր ետես զդահեկանն զի
կայր ի տեղւոջն յայն միկ. և եւ
դրձել արար աղօթս և դարձաւ
խուցն իւր. և ահա եղբայրն
եկն դրձել. թախանձէր զնա և
ասէր. տուր ինձ զփոխն իմ.
Ասէ ցնա ծերն օք հոգացայց
ևբերից զնա. և յարուցեալ դը
նացին յայն տեղին. և եգիտ ըզ
դահեկանն. և առեալ տարաւ
զնա. առ հայրն յակոբ և ասէ
ցնա. հայր մինչ գայի առ քեզ
գտի զայս դահեկան անկեալ
ի ճանապարհի. արա սէր և հրա
ցանել տացես եղբարցն. գու
ցէ ոք կորուսեալ է. եթէ ոք ո
րն տէրն սորա տացես զա. գնաց
ծերն և քարոզեաց զերիս ա
ւուրս. խոստմանն յայն և ոչ գը
տաւ տէրն յայն. ժամ ասէ ցը
հայրն յակոբ ծերն. հայր եւ
մն ոչ ոք տարաւ տր զորս որկա
րոյն եթէ կամիս տաց զսա
եղբօրն ում պարտապանեմ եմ

զի

զիւմն ձայնորեկ դայի առաքեւ զ
զխնդրեթեցէ ինեն դահեկան
հատուցանել ուղղ զայն. Զայս
մերնուեւ լուսաւոր հայրն յակոբ զար
մացաւ. ի թէ զի պատուականեր
եդ տա վաղվաղակի. զի տեղ
ոչ եսոտ ևստաքնաւ ետ ցնա.
Եւ երդ այս յիշանհայրս ուներ
ևզայս ապաւինելի կարգս. զի
եթէ ոք խնդրէր ինչ. ինձմէ
նէ պէտք. ինքն ոչ յառնէր և
տայր այլ ասէր ցնա. երթեալ
առցես որչափ պիտոյիցէ քեզ
և եթէ բերէր ոք ինչ. ասէր ըզ
նա՛ որդեակ դիր անդր ի տեղի
իւրում.

Ասէին ավա հօրն յուլիանէ
ի եթէ զամս եօթանասուն և
կացցայրի մի ով փոքու. և ոչ
ընաւ սատացաւ ինչ ի կայիտոյից
աշխարհիս բայց միայն զպէրյն
մաշեալ հնացեալ նխաւսիր և
մոլթաշի փայտեղէն.

Ասաց հայրն կասիանէ. եթէ
իշխանն ոմն եղև կրօնաւոր.
և զամ ինչս իւր բաժանեաց
աղքատաց. և կալեալ սակաւ ինչ
իւրեաս իւր. և ոչ կամեցաւ մի
նուլ յանձն զկատարեալ հնա
զանդութիւն. և զխոնարհութիւ
և զանընչութիւն. և զմ աղանուն
մինչև ոչ ունել առանձին և
սեղ մի. Եհաս գրեաց մեծն
բասիլիոս այսպէս. եթէ զիշ
խանութիւն քո կորուսեր և զմի
աբանձնութիւն ոչ գտեր.

Ասաց գրձել եկաւոր ոմն բը
նակէր ի լերինն յայքի ինչ. և յը
ղեցին առ նա ընտանիքն իւր ե
սաեն հայրքո հիւանդէ. և մի
ջե իմահ եկ դու ժառանգեա
զառեցուածս նր. իսկ նա պա
տասխանի ետ և ասէ. և ես
քան զնա. եւ վաղուց հետե
մեռեալ եմ յաշխարհէ. և եմ
ռեալն զկենդանին ոչ ժառանգէ
ոչ կարէ.

Գնացեալ եւ բեւե ծնեցուցանելոյ

հայ

Հայրն մակարի խնկիւտն · եւ ոչ
ինչ պատճառանաւն նր · բայց միայն
ձուք հոտեալ եւ ասեն ցնա · եկ
է մեզ հայր · եւ առաջոյ զքեզ
ընկեզ · զի հանգիցէ ս սակաւ
մի · Եւ նա ցնս ծերն գիտեմ
զխուռն հոգացանոցին · այսուն ու
մեք իգեողն այն · ասեն ցնայ
այո · Եւ նա ցնս ծերն գիտեմ
եւ · նյոր ժամ հրամայեմ զաւ ·
ես եկից դուք առաջնորդ ինձ
ոչ պիտոյք · ·

Ասեին վս հօրն մովսէսի · իս
կիտէ · եթէ յոր ժամ գնաց մը
տանել իւլե մե այն · փառաւոր
յուղ յոյժ իմանամպարհին · եւ
ասէր ես ով կատարեցից բերելով
զուր խմառա · եգեւ խորհէր
զայս · եկն առնեա ձայն զիւանր
մու յայրք · եւ ինչ հոգաս
ցես · եկեալ բնակեցաւ · անդ
եւ եկին առնեա ծերք եմանք · եւ
ոչ գոյր նց ջուր · բայց միայն
մի՛ սառմանաւ · եւ արարեալ ոսպ
նաթան ծախեաց ջնա զջուրն
զայն · եւ խորեցաւ է այն ծերն
եւ մտանէր · եւ ելանէր իտուն · եւ
աղօթէր առ ած վս ջրոյ · եւ ոչ
գիտէր թէ զինչ արասցէ ·

Եւ ահա ամպ մի՛ լի ջրով · եւ
եկաց իվր վիմին եւ լիցզամանոն
նր ջրով · Եւ ասեին ցնա ծերքն ·
պատմեսցես մեզ եթէ վասն՞ր մը
տանէիր եւ ելանէիր եւ նեղեալ
իսկ նա ասէ դատէի ընդ այ · եւ
ասէի ով ե՞ր բերեր զիս աստ
զի ջուր ոչ գոյ ծառայից · յայսմ
ցեկ ծառայից քոց · եւ ես մեզ
· · [illegible] ջուր ·

Ասեին եւ վս հօրն մեգէթոնի
եթէ ելանէր ի սենեկէն եւ թէ
կամէր գնալ այլ ուր ոչ դառ
նայր փակել զդուռն · այլ եւ
զի ոչ ինչ ընդ ունէր · ինքն
թոյ երկրի ինչպես բայց միայն
ձեռք եւ տերև արմաւոյ ·

Եհարցուն եւ ցհայրն աման
եասէ զի՞նչ արարից հայր · զի

վշտացն ամես · իվանձառել ըզձե
ռա՞ գործ իմ · Եւ ասէ ցնայ հայրն
եւ սմ հարքն վաճառեցին զձե
ռագործ · եւ այս ոչէ ձնաս հոգ
ւոյ այլ դու միանգամ դիր ըզ
գինն · եւ պակասեաց որ եգոր ինչ
տացէ ոչ · առանց գիմա բանս
թեսացես · եւ ոչ վշտասցիս այլ
հանգիցեն · Եւ ասէ եղբայրն եւ
թէ ունիցիմ այլուստ զպետս
իմ պարտն զիթողից իբաց ըզ
գործելն · Եւ ասէ ցնա ծերն
զձեռագործ մի՛ թողցես ըը
նաւ · այլ գործեա առանց լռո
թելոյ ·

Ասեին եւ վս հօրն սիլովանի
եթէ աշակերտք նր առանց
հրամանի նորին քակեալ ըզ
ցանկ պարտիզին · եւ արտաքոյ
գեալ ածեցուցին զնա · Իբրեւ
գիտաց ծերն եբառ զմախաղ
իւր եւ ել առնս եասէ ցնս ·
աղօթեցէք վս իմ եղբարք եւ
սկսաւ գնալ · Իսկ նոքա մինչ
տեսին զնայ · անկեալ առ ոտս
առաջի նր եւ ասեն · զինչ իցէ
հայր առ մեզ · Եւ ասէ ծերն
ոչ գործեայց յետս եւ ոչ կացից
աստ · եթէ ոչ քակիցէք դուք
զցանկ պարտիզին այնմիկ եւ դի
ցէք յառաջին իւր տեղին · եւ
նոքա արարին առժամայն այն
պէս · Եւ ասէ հայրն սիլովանէ ·
ես ծառայեցի ամն իմոյ · եւ տր իմ
պատուիրեաց ինձ եւ ասէ · դու
աշխատեաց իգործ իմ եւ ես կե
րակրեմ զքեզ · արդ՝ եթէ գոր
ծեմս ոտամբս զվարձս իմ · եւ
թէ ոչ գործեմ ուտեմ զանէր
այլոց ·

Եհարցումն եղբայր զհայրն որս
ակոս · եւ ասէ ցնայ հայր ասա
ինձ բան խրատու · եւ ասէ ցնայ
ծերն զի՞նչ ասացից քեզ եղ
բայր · զիատեալ քո զորբոց
եղայրեաց ինչս · եւ ցեալես
զպատուհան քուս վս զի եւ տես
զպատուհան նր եզիեին ինչայ
գիրք

գիրք ․

Եհարց ումն ցհայրն սինկղիտի
կէ. եթէ բարւոք իցէ բնաւ ան
ստացուածս լինել. Նա ասէ
կատարեալ բարի են անստացու
ածութիւն. Եւ ընչութիւն նոցին
որք կարօղք իցեն. զի որք ան
ձնեն զայս վիշտս մարմնոյ կրեն
այլ հոգւոյ նմ հանգիցեն. յոյժ
Եւ զօրութեամբ զօրէղ հանդերձ
անկասկած լուսանայցի. բախե
լով ոտամբ զչրջելով քարշելով
եւ քամելով, նոյնպէս պատառի այս
պէս եւ ամենինչ անձն սիգալ ի
վր բազում փորձութեանց առա
ել ամրանայցէ ․

Ասաց հայրն իպերիքիոս զան
ձարան մեծ կրօնաւորին կա
մաւոր անընչութիւն. Եդու զան
ձեռս յերկինս. զիան հաստեն
հանգիստն եւ յաւիտենականքն ․
Եղբայր ումն անուն փիլագրի
ոս բնակէր յանապատն յորդա
նանու. Եւ կերակրէր ձեռաց գոր
ծիւ իւրով. Եւ յաւուր միում
ել ի քաղաքն երուսաղէմ.
վաճառել զձեռաց գործ իւր.
Եւ անկաւ ումեմն ի փողոց վաճառ
ականացին արկղ ինչ յորում էր
հազար դահեկան. եւ եկեալ
ծերն խոտեղն յայն. Եւ տեսեալ
զնա առեալ նստաւ ի տեղին.
եւ ասէ այր գալոց խնդրողի արկե
ղն կորուսանողի. Եւ ահա գայր
այր մի եւ ճայնիւ մեծաւ ող
բայր եւ կոծէր եւ հարկանէր.
արդ առեալ զնա ծերն առան
ձին. եւ ետ զայն ի ձեռս նր. եւ
կամեցաւ տալ մասնինչ ծերոյն
յընչիցն. եւ ծերն ոչինչ ետ առ. եւ
սկսաւ այրն աղաղակել մեծաձայն
եկայք տեսէք. մարդ ա̄յ թէ
զինչ արար. իսկ ծերն փախեաւ
եւ ել ի քաղաքէն ․

Ասաց հայրն դանիէլ քահա
նային տամիթայ եթէ արքեւթն
իշխանք. սինկղիտիկոսք հրո
մայեցիք նախանձ եալք հօրն
ար

արսենիոսի. եւ եկեալ միանձնա
ցան յանապատին ասկիտոյ. որք
յայն պէսն խոնարհութեն եւ
յաղքատութեն. տեսին զան
ձինս մինչեւ անօթ նոցին եր
թեց կրայից. եւ ասեն գոհացե
ալ ասեն որ զաղքատութս զայս
եւ թողցէ զմեղս մեր ․

Եղբայր ումն կամեցաւ կրօնաւ
որ լինել. եւ գնաց առ ծերն եւ
ասացն մա զայն. ասէ ցնա ծերն
եթէ կամիս կրօնաւոր լինել.
երթ ցրուեա զինչս քո եւ ե
թեալ նստցիս. իսկ ենէկի քո
գնաց եղբայրն եւ բաշխեաց
զ̄ամ ինչսիւր աղքատաց. բայց
միայն եթող իւր փակեաս իւր.
դահեկանս հարիւր. եւ յաս պես
եկն առ ծերն. Ասէ ցնա ծերն
գնացեալ նստցիս ի սենեակն
քո. եւ նա նստաւ անդ. եւ զկե
նի աւուրց ինչ. ասէ ցնա
խորհուրդքն եթէ հնացեալ
դուռն իցէ նորոգեա ցես
զնա. եւ եկեալ պատմեաց զայն
ծերոյն. եթէ խորհուրդքն ինձ
զնես նորոգել զդուռն խցին
Ասէ ցնա ծերն ոչ ասացի
քեզ թէ ցրուեա զինչս քո.
արդ զմնացեալն զայն եւս բաշ
խեա. եւ արար եղբայրն զհրա
մանեալն. զայն բայց եւս մնա
ցից անդ իդահեկանս. ժ. եւ առ
ցեալ ինչ դարձեալ ասէ ցնա
խորհուրդքն. Ձեռուն սենե
կիս հին եւ փթեալ են եկարրն
քեզ չինել զսա. գնաց եպատ
մեաց եղ այս ծերոյն ․ Ասէ
ցնա ծերն ունիս այլ եւս ոինչ
գնացեալ ցրուեսցես զայն եւ
զի հանգիցես. եւ նա գնացեալ
ցրուեաց դ.ժ. զայն դինար եւ
եկեալ առ ծերն ասէ հրամա
քեղի յամ հայր հրամանի քում.
Ասէ ցնա ծերն բարւոք արա
րեր. արդ գնա նիստ իսենե
կին քո. եւ նա գնացեալ նըս
տաւ անդ. եւ եկեալ իւրաւութ
զէն

զկեանս իւր ։
Երբ ոմն կրօնաւոր հիւանդ և
զնոյն ունէր կերակուր եւոյ զա-
պատաւոր· առեալ զնայ հայր
վանացն եւ ցյերկուս եղբարս
եւ ասէ սպասաւորեցէք եղբար
մանեցէք զդա· եւ առնուցուք
զուք պասակ իգալատեան ա̄է
այ մերոյ ։ իսկ նկարն այն ոււ
նեարկզ մեծ լի դահճկանիւ ի
ծածուկ· եբրեաց զերկիր ի
ներքոյ մահճաց իւրոց· եթա
ղեաց զնա անդ ։ իսկ զկնի ոչ
բազում աւուրց մեռաւ ծերն․
եւ ոչ ումեք ասաց զայն ։
իսկ իբրեւ թաղեցին զնա· ասաց
հայրն մաքրել· եկ այրդ արբել ըզ
տեղին ուր անկեալ դներ հիւ-
անդն այն· եւ ինկարմել զտեղին
գտին զոսկին եւ պատ մեցին
հօրն զայն ։ Եւ նա զնա հայրն
տրով հետեւ ոչ իկենդանոյ թն
եւ ոչ իմահուանն իւրում ասաց
զայն ումեք ապա ոչ յա̄ծ այլ
խսա ունէր զյոյս իւր· եւ արդ ամ
մեկնեացուք զնայ իմաստն· և
տարեալ թաղեցին ընդ նմա· և
առ ժամայն անկաւ հուր ի երկ
նից· եւ այրեաց զգերեզմանն զայն
զաւուրս բազումս ։ Եւ զայս
տեսեալ եղբարցն փառաւորե
ին զա̄ծ ։
Մանուկ ոմն խորհէր ելանել
յաշխարհէ· եւ մի անձնանաւ եբո
զում անգամ ել· զի գնայց ի
վանս· եւ արդ ելոյր զնախորհուր
դս իւր· ըներ մեծա տուն յոյժ
խիստ աւուր եղեւ զի գնալ կա
մէր· եւ շուրջ պատեալ զնովաւ
դեւք եւ խորհուրդքիւր· եւ ա̄ծ հը
նարիւք եւրեշ քանային յետ
դարձուցանել զնայ· իբրեւ ե
տես զանձն յաղթեալ ինոցա
նէ· յայն ժամ մերկացեալ զհան
դերձս իւր իմարմնոյն· իւաց
ընկեց յիւրմէ· եւ նանուին մերկ
գնաց ի վանսն ։ իսկ հօր վա
նիցն յայտնեաց ա̄ծ եւ ասէ· արի

փութով ընդունեա ինեքս
զմեղնաղգեացն իմ· եկայրեա
ծերն եւ էլ ըգեմնր ։ Եւ իբրեւ
լուաւ զայն յա̄մ հայրն յեղբա
րցն· զարմացաւ եղեգեցոյց նը
մա զանսան ի կրօնաւորի ։ Եւ
որք գային եւասէին ծերոյն ըզ
խորհուրդս իւրեանց· ա̄մի ին
քն առնէր պատասխանի ։ իսկ
որդեւէն յաշխարհէ հարցանէք
ցնա ։ Եւ ասէր ծերն է̄այն ե զբա
յրն հարցցես· եւ նա ուսուսցէ
քեզ զօրինակ. եղեն եւ լոյնցաւ խ̄ըհեւ
Եղաւ չեր եղբայր ոմն մեծա
տուն զծերն· առնուլ ինչս ի
նմանէ ի պէտս իւր· եւ ծերն ա
սէ· ոչ եմ կարօտեա ընչից· բա
ւականեն ինձ․ ձեռքիմ եգործ
նր ։ իսկ մարդն այն աղաչեր
եւասէր սակաւ ինչ առնուլ ի
պէտս իւր ։ Եւ ասէ ծերն կըր
կին ամօթէ ինձ այս եղբայր ·
միզիառիցզորոչ իմ իցէ եներկր
որդ զխօտարի իրս բարե գոր
ծե ցից· եւ իբրա՛ ցայդ · եւ ոչ եառ
ինըմանէ եւ ոչ ինչ· մինչեւ զարմա
նալ մեծա՛ տանն այն· տեսանե
լով զնմ ա̄մ · փոբացեալ եան
կարօտ ընչից ա̄մի ։
Եկն ոմն մեծա՛ տուն իսկիսե
եբեր ̄քինքն ոսկի բազում
յոյժ եաղաչեր զհայրն բաժա
նել զայն եղբարցն ։ Եւ ասէ ցը
նա ծերն ոչ պիտոյէ այդ եղ
բարցն· եւ իբրեւ նեղեաց զնայ
յոյժ · առնուլ զայն· առա ր այս
պէս· եարկ զոսկին իզամբիլն ե
եդ զնա խաստուհան եկեղե
ցւոյն եւասէ քահանային այն
ցեղբարսն · եթե որք պէտս ու
նիցի ուսկւոյ· առցէ աստի· եւ ոչ
որք բնաւ մերձեցաւ եկամնայ
եցաւ ինա ։ Եւ ասէ քահանային
ցմարդնայն ընկալաւ ա̄ծ զսէր
եզհաւատ քո · առզսա սասի
եւտարեալ տայց աղքատաց·
եչ եհեցաւ այրն յոյժ· եւտար
եալ արար այն պէս ։

Եւ ծերոյ ուսմանց երեր որ
ինչս. եւ ասէ առեալ զայսհայր
ծախեսցես. խպեասքը. զի յոյժ
ծեր եւ տկարեմ դու. և էր. զի
եր ծերն տկար. եւ պիտանի յոյժ է
ուղած ցնա ծերն վն այնորիկ
ետիր դու առիս զի զայն. որ
կերակրեաց զիս զամս. կ. զնա
առցես սյինեն. զի ահա այս քան
ժամանակս. եւ ոչ մինչ ուսմանց
յաւհննեաց զիս ամ. այլ նա կե
րակրեաց զիս առ ամ ողորմու
թեն իւրով. եւ զայս ասացեալ.
ոչ ինչ եառ ինմանէ այս պետ
ելին կենցաղք սրբոցն եւ անըմ
տացուած. կրօնաւորացն.

Նայլ եւ ասացին մեզ ծերքն. ե
թէ եղբայր ոմն գործեր պար
տեզ եւ այր զքանզարիւր զամ
սերեւ ոչ ինչ քն առ պահեր բայց
միայն զկերակուր իւր. փակ
յեռոյ. անկեալ դեն խուցն. նր
եւ ասէ ժողովեցից սակաւ ինչ
կերմայս գուցէ ծերացայց եւ
տկարացայց. եւ խպետս գայցէ
ինձ. եւ սկսեալ ժողովեաց եւ
լից աման ինչ լխփողովք. իբրև
զայս արար. դիպեցաւ նմա հիւ
անդութն երկար. եւ նեխեցան
եփտեցան ոտք նր. եւ ծախեաց
զամ կերմոսն. առ բժիշկս եւ ոչ
ինչ օգտեցաւ. յետոյ եկն այլ
հմուտ բժիշկ եւ ասէ. եթէ ոչ
հատցի ոտքն քո փտեալ. նեխեսցի
եւ պատանեն զամ մարմինդ. զոր
եւ պատրաստեցաւ հատանել. եր
րոր զոտս իւր. ի յեւն իգ իշխրն
յայն մեկ խմաս էկն եւ յիշեաց
զոր ինչ արար. եւ ապաշաւեաց
յոյժ. եւ ողբաց եւ հառաչեացեւ
ասէ. յիշեա տր զառաքինիմգործ
զի աշխատեի. եւ տայի զայն եղ
բարցն. և իբր րեզայս ասաց. եւ
կայ առ նր վաղ. հրեշտակ տն
եւ ասէ ուր են հնգեն փողքն զորժո
ղովեցեր. և ասէ յոյս նր. զոր
խորհեցար. եւս կեր. այ կենս իմա
ցեալ ասէ. մեղա տր. թող ինձ
եւ

եւ այլ ոչ եւս պաքարից գէթ յայն
ժամանակէն ղարոյց հրեշտակին եւ
ձեռամբ յարմարն եւ ողջացաւ առա
ժամայն. եւ պատ մի եւ ժողովեա
քեա ինչս եւ մի պաշտեսցես այսպէս
ինքեայ եւ եղել անհաւատութ իմա
նեւ. եւ եղբայրն գոհանայր զաշ
տին ուսքանոսթե. եւ յարենան թ.
առաւօտն նգանցից ործ իւրո
յիսկ մբրն. եւ եկն բժիշկն դ եւ
ուսաւ զնա թ ու խուեցոյն. եւ ու
նէր զհատոյչ սուրն զհատանել
զոտսն. եւ խիբրև ոչ եգիտ
զնայ եհարց զմերձաւորս նր
եւ ասեն որ թ բիցե հիւանդն այն.
եւ ի նորա աստն առաւօտուն
գնացեալ իգործ իւր խպարտեզն.
եւ ոսկայեալ բժիշկն. գնաց
խոհանոցն զնայ եւ տես զնայ
զի բրեր զերկիր. եւ յահէ լեալ
զոհացայ զայ. որ իւեր քան
զոյս բժշկեաց զնայ. եւ տեղե
կացեալ զպատճառ բժշկուն
եւ իւանդութն չինեալ զնացէ
եւ եղբայրն ոմն եհարց ցծերն
իմ եւ ասէ. կամիմ հայր զի
անհերից ինձ. երբեմն զահն
կերս մը տկարութե մարմնոյ.
եւ ոչ զնայ ծերոն ոչ բարւոք
մահի զաւեյի պետն. զին է
պահելով սերեա ապահեկանս
յուն քո. ին տ. ես եսի. եւ պյլ եւ
մր ոչ հոգանք մն քո. այլ զամ
յոյս մր իր դիցուք. եւ նայ
ենմանեաց զմեզ.

Եւ եւեսն ոմանք եր եկ մն հեբիր
նացիքն իսկիտէ. պալ եղբարցն
սեր եւ առեալ ո իւրեանց զըզ
սմասաւոր վանիցն. զիրդուցէն
նց թէ ոնչ առ աւել պետոսա
նիցի. եւ տարան նայ առ դո
գի ոմն եղբայր եւ կալան առ յա
քինն զորուբան զայն եւ նայ ոչ
եառ. այլ ասէ ոմն ահա եւ
հիւանդ զարմանեսցի զայս. եւ
ուսեմ հազ զորուք մյլ եւ լին
բռնականէ ինձ եւ ոչ խառ. ինչ
բնաւ. եւ անդի գնացին իգ եօղ
ուք

տուրեմն. և տարան զայն զօրօք
և առ դրդին. բռուն կնոջ ու-
մեծ աղքատի և այրւոյ. զխոսնեք
տրքս ենկուս. Եւ իբրև բա-
խեցին զդուռն. այրին այն ոչ
էր ի տանն այլ գնացեալ էր.
ի լուացանոցի զի այնէր գործ
նորա. իսկ դուստր նր նստէր
մերկ ի տանն. և ետուն նմա
հանդերձս և փողս. և նա ոչ
կամէր այլ ասէ. եկն առ իս մայր
իմ և ասէ զիս քաջալերեաց
որդեակ. զի կամեցաւ տր. և գը
տի այսօր գործ յորմէ կերակ
րիմք մեք այսօր. յայն ժամ եկն
մայր աղջկանն և աղաչէին ըզ
նա. զի առցէ ինչս ինոցանէ. և
պէտս իւր և նա ոչ կամէր. այլ
ասաց. ցնս ունիմս հոգա-
բարձու ի նձ և խնորցն զմձ. և ոչ
կամիք առնուլ զնայ յինէն.
իբրև լուան զայս գոհացան
զած և սքանչացան յոյժ. ու ձյլ
և պատմեցին մեզ հարքն. եթե
երբեմն ծեր մեծի շնորհաց
արժանացեալ յծյ. և եւ անուն
նր ... մեծերկերն. վասն առա-
քինութե իւրոյ և մեծի քաղցրա-
քաղցրութեն. և լուեալ թա-
գաւորն զանուն նորա. կոչեաց
զնա առ ինքն. օրհնել ինմանէ
և թաքչել. անդ. կացոյց զնա
առ իւր. բազում աւուրս և խօ-
սեցաւ ընդ նմա բազում ինչ. և
օգտեցաւ յոյժ. և ետ նմա ոսկի
բազում և արձակեաց զնա.
իսկ ծերն առեալ զայն գնաց
ի տեղի իւր. և ոսկիս չիմէր
դեօղս. եգնել այլ և ս չա-
գոյն ինչ. և մեծ աղքատ յոյժ
յետ այսորիկ բերին առնայ
դիւահար մի. ո՞րպէս բժշկեսցէ
հանդերձ զդեն ... ...
առաջնոյն. և ասէ ծերն ցդեն
ելցես ի սոսնդ ... ...
ասէ զնայ դեն այլ ոչ կամ ել
սեմ քեզ. և նա ցնայ ծերն
...ր ոչ լսես. ասէ ցնայ
դեն

զևն վն այնորիկ զինչ էր դու-
ժուրն զմի իմն լ. և թ ոչ էր գոռ-
զմիշատակն այ և ետուր զանձն
քո հոգոց կենդանոյս այսորիկ
վն այն ոչ լսեմ քեզ և ոչ ելա-
նել մ աստի. և ոչ կարաց հանել
զդեն զինչ եւ ետ կրօնաւոր.
ջամարտէ իբրև զմի յաւե-
լեացն այն. և ոչ լսէ նմա տր
այլ զարձուցանէ զերեսս իւր
ի նմանէ.

Իսկ ծերպայր ոմն եգիտ փայտ
ի ճանապարհի. որ անկեալ էր
յուղտուց բարձելոց. և եբեր
զայն ի սենեակն. և ասէ ցնա
ծերն իւր ոսկի ... զայ-
ան եղբայրն գտա հայր ի ճա-
նապարհին. և ասէ ծերն թե
և հողմոյ խոր... գտեր.
դիցես զնայ ի տեղի իւր և տար
րեալ եդ ուստի առեալ էր
զնայ. այսպիսի կրօնաւորս
կան զգուշութեմ.

Եւ եղբայր ոմն ճգնաւոր յոյժ
պատերազմեալ եղև յարծաթ-
սիրութենէ. ասա սաացաւ ի
ձեռաց որսնե ի ... զահեկան
մի. ասաց ... զնայ հինգ-
և վաղվաղակի անկաւ ի հիւան-
դութի և ...ցան ոտք նր. և
ս... բերել դեղս և ծախ-
եաց զդահեկանն զայնոսիկ
և ոչ ինչ օգտեցաւ ի դեղոցն
և իբրև ծանրացաւ ցաւն. ասա
...ն բժիշկքն հատանել զոտս
նր. իսկ նա այ ողորմեցաւ յոյժ
և եկաց հառաչմամբ առ ած. և
ի փեշերին յայնմիկ եղբայր յոյժ
զի կամէր առ աստուծոյ հատա
նել զոտս նր. յայն ժամ եկեալ
ի ... հրեշտակ տն. և մերձե
ցաւ զձեռն իւր ի խաւարա ո
տիցն. և բժշկեաց զնայ և ասէ
ցնայ առ ... ինչ ասես կամիս
զինուններս. և դահեկանս եր
բեք ոչ զոտս քո. եթե կա
միս զոտս քո ... հա-
կառե. իսկ եղբայրն իմացաւ

ոչ գիտէր զի՞նչ տացէ պատաս-
խանի. զիք ի սպառ թէ վս ժողովե-
լոյ ինչս իւրաց թողեալ էր իւրք
նամացն այ. իսկ հրաշալի այն
առաժամայն բաժանեցաւ կենաց և ին-
քն ան յայտ եղև իբրև այդ. և
զի և կերպարանքն հաստատեալ զրա-
նդ. և եւես զնա առողջացեալ.
զարմացաւ յոյժ սքանչացեալ
և լուեալ ինամանէ զպատճառն
հաւատաց ինքս. և եղև քրիստո-
նեայ. բաժինքն այն. զի նախ կռա-
պաշտէր. իսկ եղբայրն այն
խրատեալ ի խնամոցն այ. և եղև
այր ընտիր. վերջին աղքատութն

զարդարեալ.

Աստան այսորիկ ասաց ոմնէր
եթէ կրօնաւոր որք փորձ առնու-
զան ընչութեան. նա՛ ասասցէ եբզ
ձորձ իւր զոր զգեցեալէ. եզի
որոք կամիս զաշխարհս ոչ ա-
տեսցէ. եզորս աշխարհի նա և
զանձնեաւ իւր. յաղագս պատու-
իրանին այ և տն մերոյ. նա՛ զի
արդ ոչ իցէ հեռացեալ ի խնա-
մոցն այ. և ի կրօնաւորական ա-
սակացն. Աղաւաց դրձլ. մի՛ ու-
նիցիս կրկին հանդերձս կախե-
եալ. ի սենեկի քո զի այն մահէ
հոգւոյ քո. քան զի եբաղում
աղքատք. մերկ եբուկ դնեն.
Եւ մի՛ ունիցիս անօթս դատարկ
կսիսեննեկինքոև մի մինչև դասե
զ մի. զի ևնմա պատասխանի
տալոցիցես. և մի՛ ստանար ոսկի
ի կենանս քո. ապա թէ ոչ. ոչ
հոգասցէ զքեզ. Եւ եթէ ան-
կանի իքեզ թէ կարօտ իցես.
ծախեսցես զայն իպէտս քո.
ապա թէ ոչ մի՛ յամեսցի ան
է քեզ. Եւ եթէ ունիցիս սեն-
նեակ. որ փակեսցէ զքև մի՛ չի-
եսցես. այլ մեծա՛գոյն. զի անդ
հանգիցես. եթէ ստանայցես
գիրս արտաքոյ. մի՛ զարդարեսցե-
ս զնայն. մի՛ երիցի վարսա՛գոյր
կամանօթ մեծա՛գին խաանքում
որն եկեղեցին այ. Աղնօթ ոսկի
կա

ԳԼՈՒԽ ԵՒԹՆ ԵՐՐՈՐԴ
կամ արծաթ մի՛ մացէ բնաւ ի
տուն քո. և հանդերձս նորա-
մի՛ զգեցցի անձն քո. և մի՛ մի՛
քև ցկնկուզ և սփարշամակ մի
կապեսցես ի պատի քո. քանզի
այս անխափանեն զքեզ. և հա-
լածեն զողբս իբրեն. զի համա-
ռօտ ասացից քեզ աւոթ քո. և
հանդերձ կանկոզին և ոսն
դալս ոտից և վեր արկու. և ամ
պէտք. այսպէս եղիցի. զի եթէ
դան աւազակք գողանալ ոչ առ-
ցեն զնա. սակս ան պիտանու-
թեան: Եւ եթէ ունիցիս անօթ
ինչ. և տիրես զնա հան զնա ի
քեն. որպ զի ունացին մնոյ քո
զայլ ինչ. ոչ սիրեւր այց մնայն
զած. Եւ եթէ տացես աղքա-
տաց ինչ. և հոգասցես մնոյ քո
եթէ չասաւ. բնաւ մի՛ ընդ
գաղիս զայն զի դիւականէ-
այն խորհուրդ տուամէ լ իմ
բարւոյ գործոյ. և որ չափ կարա
զութեանն խոնարհութեան աղքա-
տութե կեցցես. որպ զի եղու-
պէտս ունիցիս բարի գործոց
թե քան զի որ տայն խնդանօ
ափքանան եթէ բարի գործե
ցի. իսկ որ աղքատն և աս
նեղոյ կարօտ այն յոյժ խոնար-
հի և ասէ իմտի. եթէ ոչ տալ
կարողեմ և ոչ բարի առնել.
Աղյս պես կային աղ հարցն
եւ զի այսպէս գտին զած. Աղ
աւաց դրձլ սիրեսցես զաղքա-
տութի. յամ սրտէ քում. և
մի ունիցիս նիւթս պիտանիս
իտան քում որպ զի յոր ժամ խնդ-
րեսցէ անձն քո զպիտոյսն. և
ոչ գտցէ համբերեսցէ. և խո-
նարհեսցի. յայն ժամ մխիթա-
րեսցէ զնա տր. և ա՛ռ զնզ և
զարտասուս նմա. և յոր ժամ
կարչանէ. անձն զքաղցրութն
այ յայնժամ ատեսցէ զաշխարհ
ամ և զմարմին իւր և ս. Աղյ
և զայս ասեմ քեզ որդեակ. ե-
թէ ոչ առեսցէ մարդ զանձն
իւր

ՀՐՂԱՆ
ծոփ իբրև զթշնամիս արկեալ մի
ջոց առնիցէ ըստ կամաց նր· նայ
ազգարիցէ զերծանել իշխանցից
դիւացն· քանզի ծնանցք դի-
ւացն որով պատերազմին ընդ
մեզ· մարմինք մեր իցեն և առա
ւել ի մանկութե հաստատեն·
ոպ և հայրն և այսր ուսուցա
նեն և ասեր· մի կալցէ զձեռս
նե ու մեք և մի մերձեսցի իմար
մին այլոյ· բայց միայն իցաւա
մերձ ։ Եւ մի մերձեսցի իբրեւ
ձեռն օտար· և մի քորեսցէ զզ
քեզ և մի առցէ ոքիլ իգլխոյ
քումե և մի նկէսցես մերձ
աւմեք իկեանս քո· և մի տացես
համբոյր մանկան անմօրուսի·
և մի յեկեղեցւոյ ձա և մի խօսս
ցի ծերականցէ· Է աւմեք և
առաւել Է մանկան զի մի կոր
ուսցե զքեզ· և մի նստցես ընդ
մա և մի ննջեսցես· և մի մերձե
նար իննայ և մի դրծէլ իննատեղւ
քո իկարես որովայնս աեսցես
զքեզ· այլ և ամաչել պարտե
քեզ իխղծե մտաց · Բազումք
մոռացան զայսոսիկ իբրև զփո
քունս· և իցայսոսիկ փոքրկանց
հասեցան· և անկան իմեծա մեծ
չարիս և կորեան իսպառ · քան
զի ոմ մեծամեծ չարիք իփո
քունց սկսանին· և տապա անեն
և մեծա մեծա լինիցին ոպ և
հնոց հրոյ զի ի փոքունցն սկսա
եալ մեծանայանկիզէ զամենեթն
եղջյլ և տացէ մեզ տր ած զի
տութե· և մեծա քարիս յե
կեւղն այ եխորժս պատուիր
անացն· և լուան քամբասանաց
ձարցեալ եղև յոհաննես կար
ճահասակն· թե զի մ՞ս կամն
մարդ ազատել եւ բամբասել
զայլս · թողեալ զանձն իւր· և
նա ասէ լուր զառակս այս մի
աղքատ· կամեցաւ առնել կին
աղքատ եւ եմն մի այլ աղքա
տանկացաւ նմա· եւ եառ զերկու
սինն կանանս իւր· եւ երկոքին
մերկ

ՎԱՍՆ· ԱՆԸՆԴՀԱՋՈՒԹՔ
մերկացեալն եւ ի ժամ երեկոյին եւ
մի կեսն · և ժողովեալ յաղքա-
տաց և ի ծերոցաց զանկեալ հետ
ափսն կցուած զնոսա · արար
իւր ծածկոյթ առակաւոր իւր
ոց· և առ մեալ մուանատե ցայր
իւր առ սանեսզմերեքոզմայ
արշուք հոյչ ամաչէ· ասէ այլն
դու ամենեւին մերկութե ոչ
ամաչես եղնայ քամբա ստա
նոյն անիմէ զորաւեւ։
ՎԲ Օղլմանւ։
Արդ՝ոմն որչաւ ապականեցեր զըղ
ջացեալ եկն· առ ծեր ոմն մեծ
ասքանչելի ոչեր հայր վանից
հրամայեաց զաւուրս եւթն ի
հանգստեան պահել միայն ի
տեսութե տեղւոյն հաստա
տութե· Եւ յետ եօթն աւուրն
կոչեաց զնա հով իւն հարցա
ներ ցնա առանձին· թէ հա
ճոյն եմս առ նա յզըն ակո. թե
իւր առնել· իսկ նա կամեցա-
ւոզիղ սրտիւ · դրէլ հարցա
ներ ցնա վդ յանդանացն ։
իսկ նա առ ամայն խոստովա
նեցաւ նմա յօժարութե · դրէլ
ծորձերգնայ աւելով կամիմ ամ
եղբարցն հրապարակել զքեզ·
եւ նայ յանձն եառ յօժարութե
Ձայն ժամ ժողովեաց հայրն
զամ եղբարսն երկեր իւր և ի
սուն· երերեալ զամբիծ դա
տապարտեալն զայն· ոմանք եզ
քարց իքարչ ասանեին զնայ· և
ոմանք զաշտօր հարուածովք
նեղացուցանեին զնայ· և զի
յուրց զգեցու զեաչեին և մո
խիր իվր գլխոյն յանալ· ուր
զի խոստովանեցին նր ամենե
քեանզորհաւրեին· և արտասու
օք աղաղակեին· իսկ նա դա
գութե խոստովաներ զամ մեղս
իւր մի ըստ միոջէ· որով եզամե
նեցունց զլսելիս զարհուրե
ցոյց զի բազում յոյժ յանցանս
գործեալ էր · յայն ժամ պատ
ժեաց հայրն եղբարցն · եւթե
տեսո

անտանելեաց են զոմն աշխարհողք. որ
ուներ թութեան դիւրաւ իմեօն
ևեղինգն. և համանգամայն ըզ
մեղան զոր աւեր յոյժ արդար
նայ ընդէր զամ. քանզի դրեալ
է եթէ զանօրէնութիւ իմ աստ
մեցից ինձէն. և զու թողցես զը
յանցանս մեղաց իմոց. որ իմ և
ած իմ ևբեզ վայելչն փառք
պատիւ և իշխանութի ընդ հօր և
ընդ ամէ հոգւոյն այժմ և միշտ և
յաւիտեանս յաւիտենից ամէն
Նեղոսի ամ հօրն. վն արծաթ
սիրութե.

Արմատ ամ չարեաց արծաթ
սիրութի և ունւյնէ իբրև զսո
տուչարս զայլ ախտսն ևեթե հա
տանե զոստան ըն նմ այլ արդա
րեւանե. և ուր ոչ ցամաքեսցէ ծառ
կեւոյն ինմանէ որկասի հատա
նել յատակ զարմատն հատցե
քանզիանցեալ առ քն զ արծաթ
սիրութի. և դուզոստսն հատա
նես ոչինչ օգտիս. զի եթէ պէտ
և հատանին դ ըն ծառ ծաղ
կին. Միայնակեաց ընչաւէտ
նաւ ծանրաբեռնե. և իխըռո
վութենէ ալեաց արագ ընկղ
մի. քանզի իծանրութենէ լիս
նարն ձգի. վն այնորիկ յամա
լեաց արագ ընկղմի նոյն պէս
և իհոգւոց միայնակեաց ընչա
ւետ. Միայնակեաց անինչ ճա
նապարհորդէ առողջ. և յամ տե
ղիս հանգիստ գտանե. Մի
այնակեաց անինչ արծուի է
բարձրաթռիչ արագաթև. և
վն կերակրոյ այն ժամ թռչի.
յորժամ պէտս ունիցի. քան
զամ փորձութիւ այնոյիկ սիրե
վերագոյն են. և ծառայք անոնց
զմեռձորս և բարձրացեալ ցեալք
վերանան և հանգուցեալ քեն.
յերկրաւ կանաց. և չըքնին իբր
ձուն զթևս ունին թեթևս ան
հոգևորոց. ոչ ծանրացեալ է. նե
զութիւ եկին և առանց որոտ
մերոյ թողին ըզզաւեղին. մահին
և ոս

ԳԼՈՒԽ ԵՒԹՆ. ԵՐՐՈՐԴ

և ուրախութի երթան. վն զի
ոչ ինչ կապանս երկրականս
զանձինս կապեցին. իսկ ըն
չաւէտն կապեալ հոգովք
ով շուն որ կապեալ իցէ ստո
նօք. այլ թեպետ և փախիցէ
այն պիսին իբրև նութենէ. ստա
կայն զհոգած հետ ընդ շըք
ըեցուցանէ բեռն ծանր և
տրտմութի ան շահ. ծանրոյի
խորտմութենէ և իմաստն հայի
զօրագոյն. եթող զինչսն նե
տրտմութենէ տանջի. ևաթե
եկեաց մահ նմա ողորմելի է
թող զոր ունէրն արձակե զհո
գին. և զաչսն ոչ հեռացուցա
նէ յընչիցն կողկողի ևկտութ
նի. նբան զմահն զայն չար
համարի. զի զինչսն ինձև առ
ատեալ եթող. զինչ մեր ընդ
առնուլ և չէ ղե ձեռն հասա
տանց կամար քարշի. իբրև ըն
ծառայ փախուցեալ. բաժանի
ի մարմնոյն. և ոչ բաժանի յըն
չիցն. և աստանել ըմբռնեալ իբրև
շղթայն բան. իմաւոր. ծով ոչ
յագի. ոչ ագահութենէ զետոց
նոյնպէս և ագահութի արծաթ
սիրի ոչ յագի. իբր ագահութենէ
ընչիցն. կրկնակի ինչս առաւ.
և դ ըն կրկնակի ինչս առաւ ծա
ռավելով և դ ըն կրկնակի ցան
կայ և իկրկնելոյ ոչ երբէք դա
դարե. մինչև ցմահ և ոչ դադա
րի յանօրէնութ փութոյ անդի
յայն մանէ. Միայնակեաց ի
մաստուն պիտոյից մարմնոյն
ձողայ. և զպակասութի որո
վայնին հացիւ և ըրով միայն
լնու. և ոչ շնթե իբրև մեծա
տուն վասն ցանկութե. որո
վայնին. և ոչ ծառայեցուցանե
զինքն զայլ քաղցն խուժադուժ
տիկին որ յորովայնին. չասէն
մեծ քիւր խապատօրէն մարմ
նոյն. այժմ ժամ լնու զընու
թե պետս միայն. Միայնա
կեաց անինչ ըմբիշն մերկ որոշ
զփ

ԾՂ. Գ.
զմիջոյ ըմբռնի․ եւ ընթացող թե
թէ որպարագ հասանէ իպաստակ
զերին կոչմանն․ ընչասեր մի
այն ասկեաց ուրբաթանս ԺԵ ըս
-տացուած սիէր․ իսկ անինչն ԺԵ
առաքինութիս ։ Արծաթա
սեր միայն ասկեաց զոր ծեռ յոյժ․
իսկ անինչն կարեւման եւ աղօ
թից պարապէ ։ Արծաթա
սեր կրօնաւոր լնու զշտեմա
րանս ոսկոյ եւ արծաթոյ․ իսկ
անինչն գանձէ յերկինս ։
Լսացաւ իհնոց անիծեալ է
զիղի որպանէ պատիեր․ եղը
նէ իծածուկ նոյն պէտ որու
նի զախտ արծաթ սիրութե
քանզի ոմն երկիր պագանէ
պղընձոյ եւ ոչ օգտի․ նոյնպէս
եւ ոմն ժանգոյ ախտի ագահու
թեն եւ վնասի եւ ոչ ինչ օգտի․
յորմէ ազատեսցէ զմեզ ամենա
բաւական կարօղն ամի տրն
եւ փրկիչն յս քս որում փառք
յաւիտեանս ամէն ։
Եւ արդ իխոսուն փոքու նիւթին
ագահութե ըն տիրեցին ։
Ոսկի ինձ յաղթել առաւելին
Եւ չատաւնաւ բաւականին ։
Եւ Է խոստման անցաւորին․
յորմէ իբաց հրաժարեին ։
Մի մատնեցայց ես
պատրողին․ խա
բիւ սիրով
հիւթա
նիւթ
ին ։

ԴԱՍՆ ՀԱՄԲԵՐՈՒԹԻ

Գլուխ ութ երորդ․ բանք սՐ
հարցն ամենից․ որք յորդորեցանն
զմեզ իքաջութի․ յարիութի եւ
իհամբերութիս եւ իճգնութիս
կրօնաւոր ակնա ։

ԳՆԱՑԻՆ ԵՐԲԵՄՆ ԵՂԲԱՐՔ ԱՌ. ՀԱՅՐՆ

անտոնիոս եւ ասեն ցնայ ասաս
ցես մեզ հայր բան ինչ որով
կեցցուք ։ Ասէ ցնս ծերն լու
եալ էք դուք ․ յաւետարանէն
զխանէ ամ բարբառ որեալ են
զայն առնիցիք եւ կեցցէք․ ասեն
ցնայ եղբարքն այլ եւ իքէն կա
միմք լսել հայր բան ։ Ասէ
ցնս ծերն յաւետարանին գրե
ալ է այսպէս․ եթե ոք հարկանէ
զաջոյ ծնօտ քո․ մատո նմա եւ զը
միւսն զայս արասջիք եւ դուք ։
Ասեն ցնայ եղբարքն զայս ոչ
կարօղեմք առնել ։ Ասէ ծերն
եթե ոչ կարէք մատուցանել
զմիւսն ապա եւ զմի կող մն համ
բերեցէք․ ասեն եւ ոչ զայդ առ
նել կարօղեմք ։ Ասէ ծերն
եթէ ոչ զայս կարէք ապա եւ
դուք մի լինիք․ իհարկանողացն
ասեն ցնայ եւ ոչ զայս կարօղ
եմք ։ Զայն ժամ ասէ ծերն
ցաշակերտն իւր ․ արասջիր եղ
բարցդ կերակուր քանզի հի
անդեն զի եթէ զայսքեն ոչ
կարեն եւ զինչ արարից կոցա
Եղբայր ոմն եհարց զհայրն ա
գաթոն եւ ասէ ցնայ պատուի
րան եհաս ինձ ․ եւ պատուի
րեալն տեղի պատերազմի․ կա
միմ գնալ ըստ պատուիրանին եւ
երկնչիմ խապատերազմէն ։ Ասէ ցը
նայ ծերն եթե եր ագաթոն ըշ

ապա

պատուիրանն կատարէր. եւ զզ
պատերազմական յաղթեր · այլ
թիւք հօրն հնազանդութե
կարողութիւն ։

Ասաց հայրն ամոնա եթէ չո
րեքտասան ամ կացի ես ի սկի
տէ ։ եւ աղաչէի զած զտիւ եւ զգի
շեր · ոռ զի շնորհեսցէ ինձ յաղ
թութի բարկացողութե ·

իսկ հայրն բեսարիոն ասաց
եթէ զքառասուն տիւ · եւ զգ · ի
փշեր կացի ի կանգուն ի մէջ փ
շոց · որոչ ննջեցի կողմանեաւ
այլ ի կանգուն · եւ կամ նստեալ
նիրհեի սակաւ մի խնդրելով
ի տն զողորմութի ։

Աւետին վն հօրն բեսարիոնի
աշակերտքն իւր եթէ այնպիսի
եին կեանք նր իբրեւ զթռչ
նոց · եւ կամ իբրեւ զվայրենի ինչ
որսոյ բնաւ հրահանգ եւ ան
շփոթ · եւ այսու հանդարտութբ
կատարեաց զաւուրս իւր ։
Ոչ հոգաց վն տան եւ ոչ ցան
կացեալ տեղոյ հանգստեան · ան
եւ ոչ երբեք յագեցաւ կերակ
րով · եւ ոչ ստացաւ ինչ ի պիտոյ
ից աշխարհիս նայեւ ոչ գրեանս
այլ իբրեւ զանմարմին վերա
գոյն մարմնոյ եղեւ ամենեւիմբ
եւ ախտից նր այլ յուսով հան
դերձելոց բարեացն կերակրեր
եւ հաւատովն այ հաստատեալ
քաղաքավարէր · եւ համբերէր
ամ վշտաց եւ իբրեւ զգերեալ
մերկ շրջէր եւ ի ձմերայնոյ սառ
նամանեաց եւ ի տօթոյ ամառայնոյ
նեղէր · շրջէր նա յանկոխ եւ
յանմարդաբնակ տեղիս · ի եզր
ւարին փախչէր խպարեխս եւ
ի կապանս եւ յոյն մխիթար տե
ղիս · եւ յափունս ծովու շրջէր ·
եւ ուր պատահէր անդ կայր ի
գիշերի անտի գնայր · իսկ ե
թէ երբեմն գայր առ միան
ձունս ի վանս · նստէր արտա
քոյ դրանն եւ լայր · իբրեւ զեր
ծեալ ալեկոծեալ ծովու ողբայր
եւ

ԳԼՈՒԽ ՈՒԹԵՐՈՐԴ

եւ եթէ ելանէր ոք յեղբարցն ի
տեսանել զնա այնպէս ողբայր
իբրեւ զմուրացիկ ոք յերկիր
անկեալ գթայր ինայ · եւ խօ
սակատէր ասէր · զի լաս ո՞չ
մարդ զինչ քեզ · եթէ հարկեր
ոք տանել ի տուն · կամ կերակ
րել · ասէր նա · ոչ կարեմ բնաւ
ի յարկաւ մտանել · եթէ ոչ
նախ գտայց զհարստութի տան
իմոյ · զի կորուսի ինչս իմ բա
զում աւազակօք · վն զի անկայ
ես ի ձեռս աւազակաց ի ցամա
քի · եւ ծովու նաւաբեկ եղէ ·
եւ անկայ յաղքատութի · եւ ի փա
ռաց եւ ի պատուոց իմոց · յանպա
տուութի · եւ յաղքատութի մատ
նեցայ ։ իսկ եթէ ոք լսէր բա
նից նր · տայր նմա հաց եւ
ասէր · առցես զայս ի կերակուր
եւ զայն զոր լքեր ած տացէ քեզ
զհայրենիս եւ զինչս քո ։ իսկ
նա իբրեւ լսէր զայն առաւել
ողբայր եւ ասէր · ոչ գիտեմ ե
թէ կարողեմ գտանել · զոր կո
րուսի · այլ խնդրեմ ինձ զմահ
զի ոչ մնամ յայսմ հետէ գտա
նել նորա մն վշտաց եւ տառա
պանաց իմոց · եւ զի պարտէ կա
տարել զշահ իմ ։

Եւ հայրն բենիամին ասաց
զճանապարհս արքունի գնա
ցէք · եւ թուեցէք զմղոնսն · եւ ոչ
ձանձրանայք ։

Եղբայր ոմն գնաց առ հայրն
բենկտոր միայնակեաց · ի վանսն
որ կոչի եղիազայի եւ ասէ ցնա ·
զինչ արարից հայր · զի նեղեն
զիս ախտ վհատութե · եւ կարճա
մտութե · լուեալ ցնա ծերն այդ
հիւանդութիւն հոգւոյ · եւ զօր
ինակ որոց տեսարանք ցաւ
են · կարծեն թէ առաւել ըզ
լոյս տեսանեն ։ իսկ որոց ողջ
իցեն սակաւ տեսանեն · այսպի
սիք իցեն · եւ կարճամտութ · զի ի
փոքունց վշտաց խորտակին · եւ
կարծեն եթէ ան համբերելի
վիշ

ԾՆՆԴ
վիշտ եկն խմ̃նջ · իսկ որոց
հոգիք ոչ՛ք իցեն - առաւել
խնդան - ի հասանել վշտաց և
նեղութեց ·

Իսկ հայրն գրիգորիոս ա՛բանն
ասաց · եթէ գայցէս ուսանել
զիմաստութի · և ոչ ակն ունիս
ցիս · չար պատահմանց անփորձ
անիշխանայն · այլ ա՛թէ մնասցես
վշտաց · և ոչ ճկեսցես բարին ·
իսկ եթէ ոչ մնասցես · և ճկես
ցես եգող անպատրաստ գտցի
երրորդ ամօթիցէ · վս զի լքանի
ցիս ի վշտաց անժուժկալ զօ
րով · եղեն պատրաստութենէդ ·
որ ոչ մնայցէր վշտաց գալոյն ·
որում ըստ Գմ պատրաստել · այսպ
տեր քեզ · զհամբերութի ·

Այլ և հայրն դանիէլ պատմէր
մեզ · եթէ էր ոմն կրօնաւոր որ
ոչ անուանեն երդուեալս որ և ...
հարս համարեալ էր · ... դոյ
լաս իմաստանաց ժողովս բերեալ
կեր զամն քառասուն · և սակեր
նա եթէ բազում տեսանկս քա
ջացն փորձութե փորձեալ էիմ ·
և գտեալ եմ զի ի մէջ ժողովոյ բա
զմամբ եղբարցն դիւր ... ուղ
զլինի գործ առաքինութեցն · և
եթէ բնութեամբ սրտիւ եկեալ քզ
նահանջեցեն անդ · քան զի էր եղ
բայր ոմն · տեսանկաւ խոնարհ և
արհամարհեալ · իսկ գործովք
բարեձեռն պատուեալ յայ · ի ժո
ղովս միաբան եղբարց բերեա
կեր · ... յա՛ամենեցունց անար
գեալ լինէր · զի եղբարքն ամե
նեքեան նախանձով չարին նե
ղէին զնա · զի ոմն հարկանէր ·
իսկ ոմանք թքանէին · և ոմանք
նախատէին և անարգէին զնա ·
զամենայն քնան չեալ յայս · այլ ոչ
համբերեաց դեն տեսանել ըստ
զմեծութի անձին նր նշանիւ
... · և զմեծ համբերութի
... այս եգիտ հնարս այս
... արկանել ի վհատութի զք
նա զի զգացոյց եղբօր ոսքն մն·
ամէ

ՎԱՍՆ ՀԱՄԲԵՐՈՒԹԵՆ

և մտեալ ի գիշերի յեկեղեցին
յորժամ ննջեալ էին եղբարքն
և գողացաւ զամ քահանայական
անօթսն և ել ի վանիցն գնաց ...
իսկ իբրև եղև ժամ աղօթիցն
և եմուտ սարկաւագն ի ինկեղ
եցին զամ կողոպտեալ · և եկ
եալ պատմեաց զայն հօրն · և
հարցեալ ժամ ժողովեցան եղ
բարքն և սկսան խնդրել և եղ
ելեալ ... · և ամենեքեան
քեան եթէ ոչ այլ ոք արար
զայն · եթէ ոչ այս ոմն եղբայր
մն որոյ և ոչ յեկեղեցին եկն
այսօր և եթէ ոչ էր արարեալ զայս
ոճիր հանապազ նախ քան զամ
ենեսեան գայր նոյն պէս և
այժմ ... բարեաւ ... ցին առ
նայ և գտին զնա զի կայր յա
ղօթս և ... ցին զդուռն ·
և մտեալ ի ներքս քարշեցին զն
նա յարտաքս · իսկ նայ ասէ
քեր զնոսայ և ասէր զի՞նչ իցէ
... մեղաւորիս · և նոքա անարգա
նօք ասեին եւ առ մեզ եկեղե
ցին կողոպտող դու · և ոչ արժա
նի կենաց ես առ մեզ ոչ եր բնա
կեալ ընդ զիայս քան ժամա
նակն ... ներեցէք ... և շփոթեցեր
զմեզ և արդ զի ոչ իւ մեր կողոպ
տեալ ... արկեցիր իսկ նայ
ասէր մեղաւորեալ եմ ... եղ
բարք ... զնայ
... ի պրաք (?) ... հայր ... ա
... վանից ... ուկանն
... իւրաքանչ իւր ոք ինոցանե
առնել ... ասէր ... ե ս ...
... զի ...մնջ ... ասէր զաղա
և այլ ոմն ասէր եսնե զի
... համար ... ասպարա
... · իսկ այլ ոմն ասէր եսնե
... զի յեկեղեցին ... և
արք այլ զայս ամ և որ նման
...ոցին ... վկայեին ամենե
քեան ի վեր ... ապաշխարութ ...
իսկ նայ զմ ... ասէր ...
... ոչինչ ... յայտնեցին զոր
առեր ... նոքայ ... հաստատայ
ին

ին նմա ամենայնի ։ Յայն ժամ
մերկ այրոյց ինմանէ առաջնորդն.
զոտս սակս կրօնաւորութեն և ա
սէ քո գործք այդոքիկ ոչէն
քրիստոնէի ։ Եդ րին յոտս և ի
ձեռս նր չշլթայս ։ Եւ տուն ըզ
նայ ի կենտոնս վանիցն ի տուն
քննու-իսկ նայ մերկացոյց զնա
և գանեաց ուժգին արջառա՛ջը
ըօք ։ Եապա՛ն եհարց զնա ևասէ ։
եթէ ճշմարիտ իցէ զոր ասեն
վն ղքո ։ Իսկ նայ ժպտելով ա
սէր ։ Ճշմարիտ ինձ զի յանցեա ։ և
ոչ ինչ ոչ գիտեմ ։ Դժուարեալ
ըայն կոնոմոսն տանջեաց աՀա
գին ։ և ապա եդ ի բանտի և այըն
գեալ զոտս նր ի կոճղս ։ և գը
րեալ առդուքան վն նր ։ Եւ
եկեալ սպասաւորք գքսին տա
րանգնայ անդ ։ Եւ դին շղթայքն
իվն նր և ի բերք կացուցին առա
ջին ասէ դուքան ուստի ես այր
դու ։ Եւ կամ յորոյ աշխարհէ
ես եր ն եղէր կրօնաւոր ։ Եւ նայ
ոչ ինչ ասաց բայց միայն զայն
եթէ թող ինձ բարկացեալ իշ
խանն հրամայեաց պարզել
զդորդուրն ։ և արջառաջօք հար
կանել և հերձել զթիկունս նր
և միս ինս ոսկանն հարկանել ասէր
ձայնեալով ցիշխանն Հար կանե
լով Հար[illegible] զործ ածիմ ։ զնա
տաւել և ապա ած առ ապցի ։ ասէ
դուքան եթէ ի բերք զձին ըս
պիտակ արորից զյիմարութե
րն ։ և Հրամայեաց Հուր արկանել
ինն ըբայ որովայնի նր ։ և բա
ցախ և այլ վառել իվն կիզեալ
անզույն խոցից ։ Իսկ որք առնէ
ինն Հիանային ն՞րքաջութե ։ և ն
Համբերութե նր ։ և ասէին սա
մեզ ուրեն անօթք եկեղեց
ւոյն և թողդուք զքեզ ։ իսկ
նայ ասէր զոր ոչգիտեմ զիա՞րդ
աւասցից դիւցե ո ործ իմ ։ և Հա
դիւ սաստ դուքան դադարել ի
Հարկանելոյ զնա. Եդին ի
բանտի ։ Իսկ ի վաղին կոչեաց
զնա

ԳԼՈՒԽ ՈՒԹԵՐՈՐԴ

դուքան զՀայր վանիցն և զեղ
բարսն ։ և ի բերք եկին առնայ
ասէ ցնս սաստիկ և խիստ աւաղ
քեցի զնայ ։ և ոչ իմացայ ինչ
գործ ասեն ցնայ եղբարքն ։
Եհմնապատիւ իշխան և այլ
և բազում չարիս գործեալ է
այդն այն ։ և մեք Համբերեալ
նմա միայնք դարձին նր ։ և նայ
զյետին քարձր գործեաց ։
Եհաե դուքան ազդինչ կամիք
զիարարից զնայ ։ ասեն ցնայ
զոր ինչ անեն օրէնքն ։ ասէ
դուքան ասէ օրէնքնեթէ եկե
ղեցա՛կողոպտն մեռանի ևնո
քա ասեն մեռցի ևնայ ։ Յայն
ժամ դուքան արձակեաց զնս ։
ի ան զարդարն զայն եա ցդա
Հիճան զիսպանցեն զնայ ։ և առ
նա, տարան զսբն տյ զանմեղ
եղխոնաւրՀ ։ Հեղա Հոգի Համբ
երողն անմռունչ իսեղի սպան
մանն ։ Յայն ժամ ի բր և ես
եղբարքն որ խորեալք զա
նօթան ։ զինՀ առաւ վճիռն զղջա
ցաւ և ասէ եղէ գող և լինիմ
սպանօղ և ս ։ սա մեռանի ան
մեղ և եներցէ Հոգով ։ իսկ ես
մեղակն և կորըքիմ որպէ եղե
լի անձնիմ ։ եթէ այժմ և եթէ
յապարն ոչ իարեն թարչել ա
նօթքն և մինչ յայտնի մեռանէ
ւորցն և գոուցէ եթէ սատան
կեսցի ։ սակայն յայ ոչէ ի ծա
ծուկ եղինչ տացէ պատառ
իտանի յաւուրն դատաստա
նին ։ Իբր ա նայ փութով առ
առաջնորդն և ասէ ։ օգ նեա
Հայր զիմ մեռողի առդարն ։ և ս
գիտեմ ուրիշեն անօթքն ։
յայն ժամ առաքեաց Հայրն և
տարամերող զայն իշխանին ։
Իսկ իշխանն ոնայ առ դը
Հիճան ։ և եօթն զեղ բայց
կացեալ զայսն և զաւն մերկ
բեալ ։ և զսըն պատարաստ առ ի
առ ա նուն կու ծեալ օեղ
բայրն ի կապանացն ։ և դ զնայ
իդա

աղսն կառաջնոց իմաստ
իդագաղսն ։ իսկ եղբարքն սկսան ան
կանել աւաչինս ևասել մեղաք
քեզ այլ թողութիւն շնորհեա մեզ
իսկ նայ սկսաւ ողբալ ևասել
թողութիւն աշխարհիս եղ բարք
զի շնորհաւորս համարիմ ըզ
ձեզ ։ զի յաւիտեան փոքր այսոցիկ
ցաւոց ևշար չարչարանաց մնամ
ես մեծ խոռորմութեանայ ։
վասն այնորիկ ուրախ եմես
իշարամ խոսել ընդ իմ ևծապակելով
խոսելի ։ վս զիտակաւ իկ այսաւ
արհամարհեա նաց վարձս մե
ծամեծս առից ։ այլ վս ձեր
տրտմէի զինչ եր կամ ինձ ձեր
րովն յանդ անօք արգարոս նաւ
ինձ ։ Եւ կաց եղբայրն այն
երանելին ։ այլ ևս երկաւ
ուրսկնդանի իմահիձս ։ և
գնաց առ տր ։ որում կարօտեր
միշտ ։ Եւ եղբայր ոմն գնաց
տեսանել զնա ։ թե ողջ իցէ ։
ևգտաւ զնա զի յաղօթան ի
ծունկս լեալ ։ աւանդեալեր
զհոգին ։ ևկայր ևս այնպես
դեռ ։ Եւ գնացեալ եղբայրն
պատմեաց հօրն ։ իսկ հայրն
հրամայեաց բերել յեկեղե
ցին զմարմինն նր ։ զի անդ թա
ղեսցեն զնա ։ ևգրին զմարմին
նր ։ ի սարկաւագանացն ևկըն
քեցին զդուռն ։ միային հօրն
մեծի զի գայ ցն ։ և ապա
թաղեսցեն զնա պատուով ։
իբրև զվկայ քի ։ Եւ իբրև ե
կին հարք ևեղբարք մեծ իվա
նիցն ։ և ոչ իւրն կատարեցին
զկարգ թաղմանն ։ Լմա հայրն
մեծի վանիցն ։ ցաւագնորդա
տեղւոյն ։ բացեք զդուռնսար
կաւագանոցին ։ և հանեք ըզ
մարմինն սրբոյն զի թաղեսցի
զի ինն ժամէ ։ Եւ իբրև բա
ցին ոչ ինչ գտին ։ բայց միայն
զօձիքս իւր զի փոխեալ դրեալ
եր զնա տր յերկինս կենդանի
ձայն ։ Եւ զարմանալեօք հի
աց

ացան ամենեքեան ։ և մեծիքա
քանչելեացն ։ ու այն ևփառաւո
րաւ նեքին զած ։ ևարտասուօք
ասեին ։ ու սէք թէ զինչ հը
նորհեն մեզ ։ երկայնամտութ
ևհամբերութի ։ ևխոնարհու
թի ։ ևչարակրութի ։ Եւ մե
տեսաք զայս սքանչելի ։ պատ
իւն համբերութե ևնախանձ
եալ ը լաւ շնորհքն համբեր
ութե ևխոնարհութե ևգնաց
եալ ձգնեսցուք ։ ևհամբերել
ամօթոյ ։ ևարհամարհանաց ։
ևքաղցր լերուք մխիթարեա
ցուք իժամ փորձութեց որք շը
նորհեն մեզ զարքայութին յեւ
նից ։

Եւ եղբայր ոմն բնակեր ի ծո
ղովս եղբարցն ևեր հնազանդ
եղբարցն ։ բազում խոնարհու
թբ ։ ևչահեր ինոցանե ինն առ
աքինութի ևզգեր զմինն ։
Եւ եկեալ անտի գնաց յայլ
վանս ։ ևպակասեաց միւս ևս ։
ևչահեր ութ ։ ևզրկեր զեր
կուսն յայն ժամ ևանդի ևս
ելեալ գնաց յայլ վանս ևզի
չահեր անդ եօթն ևզրկեր յե
րիցն ։ ևգնաց յայլ վանս ևչա
հեր անդ վեց ։ ևզրկեալ լի
ներ իչորիցն ։ Եւ ել անդի ևս
ևգնաց յայլ վանս ևիկեսն ե
ղև զի չահեր հինգ ։ ևզրկեալ
լիներ ի հնգեն ։ այլ ևինքն ի
հնգից գործոց լիներ ։ ևիհն
գիցն անխոտ նայր ։ Յետոյ
կամեցաւ մտանել յայլ վանս
միա բանաց ։ ևնախ քան զմը
տանելն անդ առեալ իձեռին
քարտես ։ ևնստեալ ասե ցան
ձըն իւր ։ եթե հնազանդիս
խորհրդոց քոց ։ ոչե բաւա
կան քեզ զնալ յամ երկիր ։ և
ոչ ևգնացեր ։ վասն թար ևա
ծղեր ։ Իբաւարք ուխտես ինձ
խարտի թե զինչ ։ համբերեա
ցես ևզրեա զայն իպիտակս
յայսօրէ լեր յառաջին վանիցն ։

մի

զօրունեւր շիոթ· եւեր եյերի
ըորըդին· կա՛մ այլ պատճառի
եւեր· եյերըորդին կա՛մ այս ինչ
պատճառի· եգրե այց զամպատ
ճառսն կա՛մ իրոց եւ ճվանե
բոյն· իսկ յետոյ գրեաց· ե
ւթ զայս· ամ պատճառն են յա
րոց փախչերին զատանե ա աստ
յոր նկեալե ս լինել· արդ համ
բերես եթէ ոչ· եւ իբրև
հաստատեաց զանձն կալանդ
դրեաց այսպես· Լինուամբն
յի թի որդւոյն այլ համբերեմ
անջարակրութեց· եւ ծաւեալ
զնամակն եդ իգոտի իւր· և
մտեալ իվանսն յոր եկեալեր
բնակեցաւ անդ· իսկ զկնի
ժամուց սկսաւ տեսանել զո
րծ ինչ զոր ոչ հաճեր· եւ ուա
յր սիրտ իւր իզայրացու մն. և
վաղվաղակի հանեալ զնամակն
ընթեռնոյր· եթէ անուամբն
յի թի որդւոյն այլ համբերեմ
ամի· եւ յոր ժամ ընթեռնոյր
զզէանայր և հանգչեր· և ասեր
այլ խոստացայ և նա օգնեացե
ինձ· Զ այսոսիկ մինչ ասեր
նա կայր հանդար տեալ· իմ
եկեղւոյն չաբեաց· իսկ դեն
չարութե իւրով տեսանելով
զհամբերութի եղբօրն· ոչկա
րաց ժուժկալել յայն ժամ ըն
տեալ յանդգնեաց զեղբարսն
վանուցն· դարանել մա գոր
ծոյն անիրաւ թե ոչ կարդայ
եղբայրն զնամակն· և առնու
բժշկութի և սկսան գոգուել
և ասել· կախար դե սա և ըն
թեռնու զաղանդ ինչ և ոչ շիտ
թի· և արարեալ ամբոխ եւ ին
առ հայրն· և պատմեցին նմա
զայս և ասեն ոչ կա միմք մեք
կեալ ընմա· դիղ իւթե ևմտ
և կախարդ· և իգոտիիւր ունի
զաղանդ իւր և թե կա մա
զնա դու կեալ ընմա· և զմեզ
արձակեա զինա ս զուք ա
ռն ին իսկ հայրն հմուտեր և

ար և գխոեր զխոռնար հոռ թի
եղբօրն· և չանեաւ զիգիա
կաներ նախանձն չէ լսե ցեղ
բարսն գնայց քաղօթեցն քզե
րիս անողես և աղօթեցին և
եա· և այր յայտնեա ցե զի ինչ
պատու կարծել մեզ· զնաւին
եղբարքն յհրամանի նր· իսկ
ինքն հայրն որպայր լքուսն գը
տանել զեղբայրն· առնին ա
նել զնամակ փօտոյն, և եգիտ
իքուն զեղբայրն· և առեալ ըզ
գիրն, իւօ տոյն ընթերց ցաւ
հայրն· և եդ զնա գոմի իգոտի
նր և դնեաց· եւ աւա զկնի ե
րից աւուրց ժողովեալ դաս
աբեն ց հայրն· հրամայեաց մեզ
հայր թէ զինչ արարացուք·
եւ նա ասէ կոչեցէք աստ զեղ
բայրն զայն· և կոչեցաւ նա
հրամանի հօրն· և իբրև եկն
ասէ հայրն ընդ որ տուեցու
ցէր զեղբարսդ ով եղբայր·
և նստաւ մեղայ և թողցէ ն ինձ·
Եւ այս ասէ և ցեղբարսն զինչ
ասեիք ըեա զեղբայրս զայս·
և նոքա ասեն մոգ ս աս և ունի
զաղանդ. իգոտի իւր· Եւ ասէ
հայրն առէք իգմանէ զաղանդ
իւր իսկ նա ոչ տայր թոյլ ար
ձակել զգոտին իւր· Եւ ասէ հայրն
հատէք զգոտի գոտիս և արա
րեալ այն ասէ գտին ըզգամ
ակն· Եւ ասէ հայրն ցեղբայր
սն· եւ իբարձրաւ անդ ան տեղ
ւոյ մի և կարդա զդա բարձրա
ձայն զխամայցէ սղի գևն· և իբ
րև սկսաւ ընթեռնուլ և ասէ
անուամբն յի թի որդւոյն այլ
համբերեցից ամչարեաց աստ
ուծոյն ժամ իբրև լու ան զայս
աբանչացան ը առ աքինութի
եղբօրն և աղաչաւ եցին ըզնա
թող խոսեյն· Եւ սկսան անկա
նել իվը երեսացն իւրեանց յեր
կիր ամ եղբարքն· և առաջի եղ
բօրն այն և խնդրեին զթողու
թի ինմանէ· և ասէ նա մեղաք

թող մեզ ։ Եւ աստ նո.
ճզէայր թող մեզ ձեզ և մեզ ։ Աղաւ
թողցի որ ձեզ և մեզ ։ Աղաւ
հայրն ցեղքայրն խնդրեսցուք
ի մեզ ։ զնաողցի սոցա և արա
րին այնպէս ։ յայնժամ եւ
զն խաղաղութի ամ խնդ նց ։
իսկ Ներսէսի սա բնակեր ի
Ներքսամ գոյն անապատն ակի
ոոյ և եր Հնութ անեն ակ Նորա
ի ։ կիտոյ երկո տասանմլոն ։
Հյա գնայր միան գամ իշ ։ ևա
թուն ։ ամահայրն դանիել լից ի
շերի ։ եւ ոչ ոք գիտէր բայց մի
այն ինքն ևաշակերտն իւր ։ և
զի պատուիրէ աշեր ծերն աշո
կերտին իւրոյ ։ զիմ սն գամ
ջնութն եկին տարցի նմա ջուր
ամանով ։ և առարեալ դնէր առ
առաքոյ դրանն նր ։ Նա արևելով
միայն զգացու ցանէր նմա և
դառնայր լուեալ այն զխապատո
ևր առ և առեր ծերն աշակերտ
տին մի ինչ խօսել ։ այլ դառ
նալ անդրեն տասայ եզայսէթե
դացեն տախտակ ինչ գրեալ ։
առաքոյ այրին դրանն նր զայն
և ս բերցես ր ձեզ ։ և այն պես
առնէր աշակերտ ծերոյն զբա
զում աւուրս եզամս ։ ով պատ
ուիրեաց հայրն ։ Եւ յաւուր մի
ում մինչ տարաւ զջուրն զատա
Մխտակ գրեալ առաքոյ այրին
դրանն աշակերտ ծերոյն ևեր
գրեալ այսպէս հայր աշխատ
ե ացմ այն մինչև աւախս դու և ա
շակերտաքս բերելս ըստ ձեզ
իբրև ընթերցաւ ծերն լց դառ
նալս և առն ։ վաղ որդեակ զի
սիւն մեծ եկեղեցէն մեկնի ի
մենջ այսօր ։ և աս առ զբ րեջ
եզանօթս զայս եւ կ զկնի իմ ։
Եգնայցու ք առնա միթէ հաւ
ցուք ծերոյն եմ պակաս են
ցուք յաղօթից նր զի գնալո
ցն առնր ։ Եւ եկեալ գտին
զնա ինչեր սատանի ։ ևնդեալ
ծերն զգլուխ իւր իմր լանջաց
ծերոյն եողջացեալ ։ և աս ե
րեն

բանիւ քեզ զերեւմայրու ժամու
հոգացերոյց ։ Եւ թողեալ առ
համբերեցեր զթապաւորականս
կեանս քո և զփառս աշխարհի ։
Լուեալ զնա ներքինին ։ և զքեզ ե
րանի Նոր աբբահամ տարա
ւոր եղբու նօղ քի ։ զիբապու մ
ծանկն ալ ծառայս ։ առեալ
և քս իջեուաց քոց ։ Լուեալ
ծերն ապաթէա վն իմ առած ։
ասէ ներքինին եւս կարօտեմ
աղօթից քո աղմաց իմ ամս յայս ։
Լսեալ ծերն եթէ ես յառաջ
բան զքեզ գնայի եւ աղօթի
վն քո ։ Եւ նստաւ ի մր փախս
թին ներքինին ։ և համբու
րեաց զծերն եւ ասէ տծ որ ե
բեր զիս ի տեղս յայս ։ կատա
րեսցէ իմր ծերութե քոյ զոր
արար աբրահամու ։ և ընկեց
ծերն զաշակերտ իւր յոտս նր
և ասէ օրհնեա եզատ ։ իսկ նայ
յարուցել զնա և համբուրեաց ։ և
ասէ տն որդւ մերձ իմ առան
գեալ զհոգի իմ ։ որդեակ ըզ
թիւ քայլի առից քոց ։ զոր ե
գեր իգալ իսկ նեակ սանդրխ
տութե իմոյ ։ Նայ ողորմութե
իւրով հանգուցէ զհոգի հօր
քո իմր քո ։ ով պետիսյին իմր
եղիսեին ։ Եւ սպա ասէ ներ
քինին ցծերն վն յուսոյն և սե
րոյն որպէս տծ ունիմ ։ մի մեր
կացուցաներ յինէն զոր գգե
ցեալ եմ ։ այլ ով եւ մ այսպէս
դիցես զիս ի գերեզմանի և ա
ցես հողոյ զհողս ։ և մի այլ ոք
ճանապարհ զյինեն այլ զուրեք
կոքեանդ միայն ։ Եւ ասէ ըզ
ծերն բերեք ինձ մասն մարմ
նոյն քի ։ զի հաղորդեցայց նր
և իբրև ետու զսք խորհուրդն
ասէ տուք ինձ ։ զհամբուրեսց
րոյն քի եւ աղօթեցէք վն իմ ։
Ննջեցեալ յանձն կողմն ասէ
քարբուռ եկից եւայծ առացան
երեսք նր իբրև զարեգակն
քրուսոյ ։ Եւ ննջեաց խաղաղութ զե
րեն

Մ

բեան եւ տան իշխանաց քաղաքաւանացն մ
զհոգիիմ ա̄ծ հայրիմ ... ուայ ա̄պէ ա
զհոգիիւրիձեռսայհօր։ իսկձե
րն ամբաւյաղթանիկ ողբացյոյժ
եւ բերեցին առաջի դրան այրին
գերեզմանն. եւ հանեալ ծերն ըզ
հանդերձ իւր առ ցաշակերտ
իւր զգեցոյ զայս. իւր հանդեր
ձինզորոնի եւ ունէր զգեցեալ
նա՛ սեանի որ եհիւսեալ էր եւ ար
մաւոյ ափիւոն քրցեից։ իբրեւ զ
գեցուցանէր եղբայրն ետես
զատինքն նր զի էրն ոչ կնոջ.
որք իբրեւ զտեւ ծառոյ. յոր
ացեալ էին այլ լուեալ. եւ ոչ
ինչ ասաց եղբայրն։ եւ իբրեւ
արարին աղօթս եւ թաղեցին ըզ
նա. ասէ ծերն ցաշակերտ իւր
լուծցուք զպահս այսօր եւ ա
րացուք սեր. իւ̄ր գերեզմանի
ծերոյս. եւ հապարդեալ նց. գը
տին ոսպն թրջեալ. եհաց սա
կաւ. եւ ճաշեցին մերձ իգերեզ
մանն. եւ առեալ զսիրոյն զոր
գործեալ էր նա. դարձան իսեն
եակս իւրեանց. եւ գոհանային
զա̄յ։ իսկ իբրեւ գնային յուղ
ւոյն. ասէ ցծերն աշակերտն
այն. գիտես ո՞վ հայր. զի նե̄ր
քինին այն կինէր. եւ ես մինչ
պատեի զնա տեսի զատինս նր
իբրեւ զտերեւ չորացեալ. զի ե
քն կնոջ. ասէ ցնա ծերն. գի
տեմ զի կինէր որդեակ. արդ
եկ զխրատեցից քեզ. զկենանս
նր. Լինել այս իմեծա՛մեծ իշ
խանաց պալատիներն. եւ յուս
տիանոս կամեցաւ կին առնուլ
զսա. վասն գեղեցկութե. եւ ի
մաստութե. եւմեծ ազգութե
նորայ։ իսկ թէո՛դորա թա
գուհին լուեալ. բարկացաւ
յոյժ. եւ կամէր հալածել զսա.
զոր իմացեալ սորա եւմտեալ՚ի
նաւ իգիշերի. առեալ է̄ ինքն
ինչս. եկն յաղեկսանդրիայ եւ
բնակեցաւ իպեմպտոն վանս
կանանց. եւշինեաց այլ վանս
կան

ԳԼՈՒԽ ՈՒԹԵՐՈՐԴ

կանանց. որկոչի եւ պատրկի
այ։ եւ իբրեւ մեռաւ թէո՛դո
րայ թագուհին. ծանեաւ սա
զի խնդրէր թագաւորն. ըզսա
եւ կամէր տանել. յայնժամ սա
փախեաւ յաղեկսանդրիոյ. ի
գիշերի եկն առ իս միայն.
եւ պատմեաց ինձ զամ. եւ աղա
չեաց զիս. զի տացես նմա սեն
եակ ինչ հեռի իսկիտոյ. եւ ես
ետու նմա զայրս զայս եւ զգե
ցուցի նմա հանդերձ առն. եւ
ե որդեակ քսան եւութ ամք
յորմէ հետէ բնակէր սա՛ իս
կիտէ. եւ ոչ ոք իմացաւ զնմանէ
բայց միայն ես եւ այսօր դու։
բայց մի ումէ այլ. եւ աշակերտ
իւր. այլ նոքա յայն սակս զի
տացին. զի մինչ գնայի ես յու
րեք. պատուիրէի նց. տանել
ջուր նմա. եւ ոչ ոք կիտաց զնա
մանէ թէ ո՞. կամ ովորքէ. բայց
միայն ես եւ դու։ Լսյս. քան
զի բազում մաղխատրոս առա
քեաց թագաւորն. խնդրել ըզ
սա եւ ոչ եգիտ. նոյն պէս եւ պա
պն աղէկսանդրոյ. եւ ա̄մ իշխան
քն խնդրեցին զնա. եւ ոչ իմա
ցան ինչ։ Ս. ես անես որդեակ
թէ յո̄պի թագաւորութե ան
եալ էր սա. եւ որպիսի ճգնու
թեց հետեւեցաւ յաղագս ա̄յ.
եւ թէ ո̄պ պատերազմեալ յաղ
թեաց դիւաց. զմարմինն իւր
տակեալ եւ խոնարհեալ. իսկ
մեք իգեղս անարգս ծնեալ
եւ սնեալ. որդի աղքատաց գե
ղջկաց. եւ ոչ երբեք յագեալ քաց
ցիւ. եւ մինչ գամք իմիանձնու̄թ
ի հանգիստ եւ ի փափկութե կե
ամք. եւ ոչ ստանամք ճգնութե
Լւյլ արդ աղօթեսցուք եւ մեք
զի արժանացուք գնալ զըն
թացս արդարոց. եւ ըստ արբայն
ան սամփսիայ. նեքինոյն.
զի այսն տնուն նր. գտցուք եւ
մեք զողորմութի. յաւուրն դա
տաստանի աղօթիւք նր առա
ջի

զի աթոռային ՃԷ ։

Երևհայրն Եսայիաս ասացող այլ ինչ շահ լիցի. եխրատս ցի գնորեկան եղբայր. իբր թե անարգիլ եւթշնամանօք. զի զոր օրինակ առանձ. օր ՃԸ օրհ ուռ գի. Նախութեա՛ պես ոխացողի ։ Նույն պես Անորեկ եղբայր ս ռաքին անուայ. եթե համբե րե քե թշնամանս նաայ Նեա խստա նաց ։ Նարձիհալ ասե եր ամեն այնոցիկ որք գիտութե՛ ալէտա տին. զի հանգուցանե զնոսայ համար յամենայն ծանրութեց և յերա. դարձուցանե զպա րանս. եզրաւա Ճանութե՛ս դիւայ. որք խափանօղս լինին ամենայն գործոց բարեաց. Եառաւել եւյաղօթս ծուլա ցուցանեն. զորս քանան ա՛յ ծառայել. վասն մյաորիկ երա նելին դասել զինքն յամե նիմաստութե՛ եւշափաւոր Ճէդ նել ։ Լինայ դարձեալ աղա քին ա՛մ ճղանցե ստաշութե՛. յոր ժամ միայն ոչ փախիցե. թողեալ զիւրն բնակութե՛ եայլ ուր երթիցե. իսկ այն պիսոյն՝ ասասոց իցե զի ունիցի Է իւր ընկեր. զհաւատս զլոյս եզսեր. եզսերտ հաստատուն եքաջալերեր լինել ա՛մ իկ ամս քանզի յայն ժամ պարշորեն ըՂ նա յա՛մ կողմանց պատե բազ մունք եբազում օրինակ բե րեն վիշտս իմոյ. եերկեցու ցանեն. եթե անկանիցիս ի փորձութիս. եյաղքատութիս իհիւանդութիս. եյառելուս բազմաց ։ Եթե դիպեսցին այսոքիկ. զինչ յայն ժամ արաս ցես մինչ ոչորքիցե ծխնօթքո. երդ ողորմած. եոչքթած ոք եոչ հաքա բարձոս ոչ տուն նա եոչ տեղի. պարապեա անի պայսոսիկ յիշեալ հեղձի իմոյ Եաղու՛մ անգամ. զիգ թութիւն ա՛յ փորձե զնա պայսակ ա՛րջ

զի

զի յայանեսցի իւրն հաւերն նր զոր ունիցի առած. այլ դու իմն այսպ ա՛մ մ՛երկիցես զի ոչ թողու ա՛ր երբեք եոչ զոք յայնցանե որխնդրեն զնա ։ Նաայ դե՛ւ հայրն եսայիա ի թե ոչ՛նաք քո աղօթեսցեն Է մարդոյ սուրբ ձեռաստակ քո. զիւթե սիրե ացեսդու զփիշա յեալոյ ուրախութե՛ փոխեսցի քեզ ։

Եղբայր ո՛մ պատերազմեալ եղեւ իխորհրդոց գործովք. և պատմեաց զայն հօրն իւրակեի իակ ծերն կամեցաւ հաստա տել զնա ասե ցնա կրօնաւոր ո՛մ իսկիտե. ունէր աշակերտ հնազանդ յոյժ եկացեալ ՃԸ մա ամս բազում. եպատերազ մեալ եղեւ ինքն եասե ցծերն աղաւացես զիս միայնա կեաց հայր իխորհն տեղւոջ ուրեք Լսեալ ծերն փնացեալ խնդրես ցես տեղի ուր եհանգեայ թու եսցի քեզ ասիննեացուք անդ սենեակ քեզ ։

Եւգնացեալ եգիտ տեղի հե ռի. մղոն մի իծերոյն սենեակ եգնացեալ շինեցին անդ սեն եակ ։ Լսեալ ծերն ցեղբայրն զոր ինչ պատուիրեմ քեզ արաս ցես. յոր ժամ քաղցիցես կերի ցես. եմինչ ծարաւեսցիս արբ ցես եյոր ժամ նիրհիս ննջես ցես ։ Բայց միայն իսենեկեն մու՛մ մ՛ելցես մինչև շա բաթն եապա եկ առ իս ։ արար եղբայրն ՃԸ հրաման ի ծերոյն աւուրս երկուս ։ իսկ յերրորդումն աւուր ձանձրա ցաւ եասե իմաի. զի՛ նչե այս զոր արար ինձ ծերն եյարու ցեալ սաղմոս ասելի ... եւ զկնի մտանել արեւուն Ճաշակ եաց. եգնացեալ իմահիճս զի ննջեսցե եետես ի մահիճան իւր ։ կոզմանեալ սեաւ իմն հնդկի. զեկերճակե զատամուն

ան

անիվք նք եւ նայահ նք վաղ
վաղակի փոխեաւ. եւ նկն ա-
ծերն եբառնեռ զդուռն. եւ ա
սեր հայր ողորմեաց ինձ եբաց
զդուռն քո չյուկ ծերն իմացա-
զիոչ պահեալ կղաստուիրանս
իւր. սմ այն ոչ եբաց նմա ըզ
դուռն մինչև ցառաւօտն. իսկ
առաւօտուն բացեալ եգիտ ըզ
նա. զինչ այր առաքոյ եւ լայր
եւ աղաչէր զի թողցու ինա հայրն
աստուածատուն իսենեակն ասէ եղ
բայրն եթէ ասէ ինչ իբրեւ
զհնդիկ տեսի ի մօհիծսիմ մինչ
կամիս ննջել. Ապա ծերն ըզ
նա յայն սակս դիպեցաւ. քեզ
այն. զիոչ պահեցեր զբանս իմ
յայն ժամ կարդացաւ նմա կա
նոնս. զոր կարօղէր տանել եւ
եղեւ աշակերտն այն կրօնաւոր
ընտրեալ.

Դարձեալ ասեն եթէ ծեր ոմն
բնակեր ի մէհեանս կայս եւ
կերայ անանս ի դիւէրն դաքն. ա-
սէին ցնա գնասցէս ծեր դու
իտեղոջէ մերմէ. իսկ ծերն
ասէր ոչ գոյ ձեր տեղի իվք երկ
րիւ յայն ժամ սկսան դեւքն ցըր
ուել զտեղն արմաւոյ նորա.
իսկ ծերն այխասեր եժողովեր
զմայ նաոյ կալաւադէն զճչոա
ն եւ ծերոյն ձգերզնա արտաքոյ
իբրեւ եբեր զնա մինչև ցդուռն
կալաւ ծերն ձեռամբ զդուռն
եւ ասէ յս քս որդի իմ օգնեա
ինձ եւ առ ժամայն փախեաւ
դեւն ի ծերոյն. իսկ ծերն սըկ
սաւ լալ. ասէ ցնա տէր. զի ող
բաս ծեր դու. պատասխանի
ետ ծերն. Քս այն լամ զի բռնաւ
իշխեն մերձենալ դեւք ի մարդ.
Ապա ցնա տէր դու հեղգա
ցեալ էիր այլ մինչ կոչեցեր զա
նուն իմ սրբոյ. զոր ... Ապա
տես ոք վաղվաղակի օգնեմ. տէր
նարդացողաց զանուն տն եւ
...ուեմ քեզ որդեակ. եթէ աշ
խատել մեզ պարտ է. եգացուք
զտէր

զտէր. իսկ որոչ աշխատի ոչ կա
րէ օգնականին լ սատանայազինս.
Ասեն հայրքն թէոդորի փերմեա
ցին գնացեալ ոմն եղբայր.
պատմեաց նմա զգործս իւր
քանզի միայն նստէր ինքն եւ ըզ
փոթեր միշտ։ Ասէ ցնա հայրն
գնա խոնարհեա զխորհուրդս
քոյ եւ զմիտս եւ բնակեա ընդ
եղբարս. եւ նա գնացեալ եգիտ
այլ եղբայր եկայր ընդ նմա.
Եւ դարձեալ եկն առ ծերն եւ ա
սէ. եւ ոչ ընդ այլում կալով շինիմ
հայր. Ասէ ցնա ծերն եթէ
միայն կալով ոչ հանգիցես.
նոյն պես եւ ոչ ընդ այլոյ կալով
ապա ընդ երեք ամի այնակեաց
ոչ գիտես զինկրօնաւորութիւն
համբերել վշտաց եւ նեղութեց
ասա ինձ քանի ամքն որտեր
զտեսանել զայդ. ասէ եղբայրն
ութ ամքեն. Ասէ ցնա ծերն
թող տուր եղբայր. ունիմ ո
ղջ. ամ. ի տեսանել յայս. եւ ինձ եւ
եւ ոչ գտի միօր հանգիստ. եւ դու ը
ամի զի խորհիկամիս գտանել հան
գիստ բ ... զայս եղբայրն
գնաց հաստատեալ ...
Ասաց հայրն թէոդորոս եթէ եղ
բայր ոմն եսաս. եթէ լինիմ
յանկարծակի երկեղուտ ինչ
գործ գու ոչ երկնչիս հայր.
Ասէ ցնա ծերն եթէ անկցին
երկինք ի վեր բայ երկրի. թէ ո
դորն ոչ երկիցէ զխնդրելոյ էր
նայ տր. եւ բարձեալ էր ինմանէ
տր զերկիւղութիւն.

Ասէին վս հօրն թէոդորի
եւ վս հօրն լուկիա եթէ յիսուն
ամ խաղացին եւ ին զխորհուրդ
դս իւրեանց. եւ ասէին զկնի
ձմերանն եւ երթիցուք աստի եւ
իւ ամառայնոյն ասէին թէ
զկնի այսու ամարոյն ... եւ
թիցուք այսպէս. կատարեցին
զամենայն աւուրս կենաց իւրեանց
Ասէ ... եղբայր ոմն անարգեալ
եղեւ յաղթմե. ասէ ցնա պա
ռի

ուիթանն ջրի կարկե զընթանիմ
ապա թէ ոչ զոր ասես դու և
ես ասել կարողեմ։ իսկ եղբայր
տմն եղև բորոտ յոյժ. անհան
դուրժելի որևէր ինքն որդի
ազատաց որ ասէին դևքն այդ
իկրոնաւորութենէդ եղև դու
ԺԸ համբերես դմա. զինան
ճրագցի եորդնեացի վերք քո.
իսկ եղբայրն համբերութբ
իւրով յաղթեաց զչարին իւր
հուրքս. եղն ոծ աւ յորոգայթ իջ
թշնամւոյն. քան զի անեսեալ
տր զհամբերութն նր. ազատե
աց զնա ի դ. աւուց. և բժշկեաց զն
բորոտութենէ. զի որք համբե
րեն յուսով օգնե նց. զի մեծա
տր առ յերկինս ղածս իւր։
Եւ հայրն յոհանես կարճա՛ հա
սակն ասաց. եթէ եին ուրեմն
իմաստա՛ սերբմիրեալք միմեանց
ևեղև մինչ մեռանէր միոյն ի նո
ցանէ. եթող զորդի իւր. զանդ
րանիկ մանուկ առ անդն աւ. ըն
կերի իւրում սնուցանել. զնա։
իսկ իբրև աճեալ մանուկն զար
գացաւ անկաւ առ կինն նր. որ
անոյց զնա։ իբրև գիտաց իմա
տա՛ սերն այն. արտաքսեաց զն
նա. ի տանէ իւրմէ։ իսկ մանու
կն զղջացեալ Է. գործս իւր. ա
պաշխարեաց յոյժ. և աղաչէր զնա
դարձեալ Էունել զնա. և նա՛ ոչ
կամէր. այլ ասէր ցնա. եթէ կա
միս առնս կեաւ. զայս ինչ պա
տիժ առցես յանձն քո. վասն
յանցանաց քոց գնասցես. և
զամս երիս նստցիս [illegible]
դեսոյն. զտիւն ողջոյն. և պապա
եկեալ մայցես. զիթողից միզս
քո։ և ընկալայց զքեզ։ Եւ դը
նացեալ արար ոպ պատուիր
եաներ. և ապա եկն առնայ ըզ
կինն երից ամացն։ Ըղեն ցնա
իմաստասէրն. ոչ պարտ շատաքարա
պաշխարեցեր քո դն և
եկ գնա դարձեալ։ այլ և ս. և
րիս ամս տացես վարձս մարդ
կան

ԱՂԱՍՏ. ՀԱՄԲԵՐՈՒԹԵ

կան. զի անարգեսցեն զքեզ.
և ապա եկեսցես այսր. իսկ
մանուկն արար զամ զոր պա
տուիրեալ էր. Ըղեկ իմաստա
սէրն ցմանուկն զնացցուք քաղ
իքաղաքն աթենացւոց և ուս
ցուք իմաստութի. և էր ծեր
ոք նստեալ առ դրան իմաս
տասիրացն. և անարգէր զամե
նեսեան որք մտանէին ի նմա
և ոպ սովորութի ունէր. անար
գեաց և զմանուկն զայն. իսկ
նա ծիծաղեցաւ զուարճացեալ
ասէ ցնա ծերն զի՞է զի ես ա
նարգեմ զքեզ և դու խնդաս.
ասէ մանուկն. և ոչ է արժան.
զի ժպտեցայց. զի ահա երեք
ամբն յորմէ հետէ վարձս տամ
զի անարգեսցեն զիս. և ա
հա այսօր ձրի անարգեցայ.
այնու ծիծաղիմ. ասէ ցնա ծերն
արի մուտ ի քաղաքդ զի կատար
եալ ես դու. և հերդ է՛ գուռն
այն դուռն տյ իսկ քաղաքն վե
րին և բոլ սուրբ. և անարգող
[illegible] հարքն
տմ բազում վշտօք և անարգա
նօք մտեն յ Է նա. և մեզ պայպես
պարտ առնել։
Իսկ հայրն եսիդորս ասաց աղ
թեսոք մարդ համբերութեն
իւրով. զի հնազանդե սք ձըղ
մարտութեն. եզի պատկեր այ
է մարդ. վասն այնորիկ դիւա
հանէ հնարէ իւրն կամաց.
ենորհել զիւրն հաճոյս և ոչ
հնարեն և հնազանդել. որի
նակ [illegible] առ այժմ ժամս ծա
ռայն [illegible] և աշխարհ փրկու
յորում ինքն փրկել [illegible] և որք որի
նօք գնան և համբերու թբ
ստանան զանձինս իւրեանց։
Նսադհայրն պիմէն վասն հօրն
յոհաննու կարճ կանն. եթէ
խնդրեաց յայ. և բարձաւ ի նմա
նե տմ պատերազմունք մարմ
նոյ. և եղև այսպ յամէ։ իսկ
իբրև ետես զայս գնաց առ
ծեր

ՄԻՒ
ծեր ոմն մեծ․ ապաստանեաց ոչ եր
մա զոյն եպերէ․ տեսանէ՛ զխա
իշանեկ լաւ մեծ․ զկերչ ալ ինչ
պատերազմ կա ինքն իւր․ Եւ սաց
ցնա ծերն կնա դարձեալ կա
զաչեա զԴ․ զիթոջյն իջեզ
զպատիւ բազմ քո ջանզի պատե
րազմու ողջին մեծա՛ մեծ բա
րու-թիք․ Եւ նա ազա չեաց
զՏր եւ եկն դարձեալ պատե
րազմն եւ այլ չոք բնաւ աղօթեր
զիբարձցե զայն ինմանէ Տր․
այլ խնդրեր զի համբերեսցէ
մեծ փորձութեանց նորա․
Ասաց դարձեալ հայրն ա
մէն վա՛ հօրն կողբեսի․ եթէ
այսպիսի չափ ե հաս մինչ զի
հիւանդացեալ դնէր իմահի
Ճա սմա բազում․ եւ ոչ երբեք
կամեցաւ առնել զկամս իւր
այլ ասէր երանեալէ այր որ
համբերեսցէ փորձութեանց․
Գնաց երբեմն հայրն մակարի
ոս․ առ սբ հայրն անտոնիոս
ի լերինն․ եւ իբրեւ բախեաց զդ
րունն եւ առնայ հայրն ան
տոն եւ ասէ ո՞վ ես դու․ եւ նա
ասէ եսեմ մակարի․ իսկ ծերն
փակեաց զդուռն եւ եթող զնա
արտաքս․ եւ ինքն ի ներքս իներ
ցինէր ժամ ինչ․ այնպէս կալով
իսկ իբրեւ նտես զհամբերու
թիւն ծերոյն մակարի եբաց զդ
րունն․ եւ ուրախութեամբ ընկա
լաւ զնա եւ ասէ ցնա․ իբաղում
ժամանակաց ցանկայի տեսա
նել զքեզ քանզի իբաղմաց լը
ւեի զքէն․ եւ հիւր ընկա
լեալ բարւոք հանգոյց զնա
զի ի հեռուստ բազում աշխա
տութեամբ եկեալ եր․ իսկ իբրեւ
երեկոյ եղեւ թրջեր հայրն ան
տոնիոս զարմաւենին նոյն աւու ի
գործ․ ասէ մակարի եթէ
հրամայես թրջեցից եւ ես ինձ
եւ անտոնիոս ասէ թրջեսցես
եւ դու․ եւ կազմեալ խուրձն
մի մեծ զաւճարոյց․ եւ նստեալ
երկ

ԳԼՈՒԽ ՈՒԹԵՐՈՐԴ
երկոքեանն իմասարն յերեկոյե
մինչեւ ցառաւօտն հիւսէին զու
րայն․ եւ խօսէին զշահս հոգւոյ
եւ զհիւծային թշնութիւն իջուն
Եպատուհանն այրին․ Եւ ն
տես զհիւսն մակարայ զի չա
տեր յոյժ․ եւ ասէ զօրութի մա
զումեւ անեն յերանելի ձեռաց
յայսմանէ․ Ահա յսպիսիք եին ե
րանելիքն իզօրք եւ իյաշխա
տութի մեծ․ եւ իհոգեւորն ա
ռաքինեւագոյն իհուկ մեռնա ա
ղօթից․
Իւ նեղաներ երբեմն հայրն մա
կարիոս եւ կիտոյ ի տերեւնութ
եւ իգնալն իւրու մենու ա իսա
Ճառ կոչոց ոչեր ամաւի զինքն
քնացե իգիշեր․ եւ ին անգ
ոսկէ րք չուայեալք հեթանոս
ացս բազում յոյժ․ եւ առեալ
զլուխ մեռոյ ինքցանն եդ Է
գլխովն իւր խնարս եւ ննջեաց
իվե երկիր․ իսկ դեւքն ի բրա
տեսին զհամարձակութի նը
եւ զքաջութի նահ անձն դան
յոյժ․ եւ հնարեցան երկնցու
ցանել զնա այսպես․ Ականչ
դեւքն գոչել մեծա ձայն եւ ա
սեին ցգլուխն այն․ այսանուն
կին դու արի զնասցուք իբա
ղանիս․ իսկ դեւն իներքոյ գլը
խոյն պատասխանի ետ եւ ասէ
օտար ոմն․ կրօնաւոր անկեալ
կա իվե իմ եւ կալեալ փակե
զինեւ․ եւ ոչ կարեմ յառնել եւ
գալ․ Բ ձեռն․ իսկ ծերն առանց
երկիւղի հարկանէր իվե ոս
կերն եւ ասէր․ արի եթէ կարես
կարօղես իխաւ արն արտաքին
գն դու․ իբրեւ լուան դեւքն
զաղաղակ բարձին եւ ասեն յաղ
թեցեր մեզ մակարի՛ յաղթե
ցեր․
Իւ եղբայր ոմն եհարց ցԶ
հայրն մակարիոս եւ ասէ զի՞նչ
իցէ հայր քաղցրութի եւ աղօթք․
Ասէ ծերն քաղցրութի եւ աղօթ
քն․ յոր ժամ աղօթես ոչ ոմ
ինչ

ՄԵ
փորձութեցորք գտայցեն իմ͞ք
թե իդեւաց եթե իմարդկանե
տ͞ք գրեալ համբերելով համ
բերի ͞տն եւ լուաւ աղօթից իմոց
քանզի բարին աղօթք բարի
են եւ համբերելն փորձանաց.
զիօշնեացե մեզ ͞տր եւ ուղղեա
ցուք յ͞մ գործս բարիս. եւ զի
օտարն իկրօնաւորն բարկանալ
եղէ օրն. օտարն եւ տրտմեցուցա
նել զընկերն. Այլ պարտն
առնել նախ եւ ապա ուսուցա
նել. եւ զի ունիցի կատարեալ
խոնարհութի ͞ը առաքելոյ որ
ասե. եթե առաւ նշաւակի ե
զաք ͞ամ աշխարհի. եթե մեք
յիմարք եղուք իմաստունք եւ
մեք անարգք. Արդ՝ վասն
այսորիկ պարտ է խնդալ մինչ
անարգի դիմք եւ փրկութի հա
մարել զվիշտ եւ զտուգանս զոր
յաղագս ͞այ եկեսցեն իմ͞ք մեք.
Եւ զի պետրոս առաքեալ ասէ
եթե արհամարհեալիք ք͞ն ա
նուն ͞տն. երանելի էք եք զոր ք
եւ հոգի ͞այ ընակեսցէ իձեզ.
Եւ արդ՝ եթե այս այսպես իցէ
ապա խնդալ պարտիցի. յոր
ժամ արհամարհեալ լիցուք.
վասն անուան ͞տն. եւ զի ա
ռ խնդային յոր ժամ վասն ա
նուան ͞տն ձաղեալ լինեին.
Եւ արդ՝ ոչ գիտեք. եթէ պար
տական եմք որդիք նմանել հար
ցն. Նոյն պես եւ մեք. նմանես
ցուք առաքելոցն ք͞ի. որք առ
ն փարանաւոն ծնան զմեզ. եւ
թե որդիք նոցա իցեմք. պար
տական եմք. եւ գործոց նոցա.
նմանող լինել. քան զի նորա
մինչ անարգեալ լինեին խըն
դային եւ մինչ զբազատուեին. ու
չարչարեին, հիմոհ եւ զի լսեին իհ͞ը
րեից եւ իհեթանոսաց. եթէ ս
ա աղանդիւք եւ գիւթութեն
իւրեանց չիտեն զաշխարհ
ամ. Եւ իմ͞ք այսց ͞այմ ոչ մի
այն ոչ տրտմեին. այլ եւ խնդային
եւ

ՎԱՍՆ. ՀԱՄԲԵՐՈՒԹԵ
ան եւ աղանիծիչսն օրհնեին.
Եւ զի այս ամ վ͞ս այնորիկ զը
րեցան կի լնթերցջջուք անձա
նձացուք նոցա. եւ յոր ժամ դի
պեսցին մեզ չարիք կամ անար
գանք. եւ տուժիցիմք ինչ. եւ կամ
հարկանիցիմք եւ կամ զրպարտի
ցիմք եւ կամ ստու վկայեալ լի
նիցիմք այսու գիտու թե եւ
յուսով ցնծասցուք սրտիւ. իբ
րեւ իմ͞ք բազում չնորհեալ պատ
ուոյ որով արժանի լիցուք
հաղորդակից լինել. Ճգանց ա
ռաքելոց եւ մարտիրոսաց եւ
հարցն ամենեցուն. Եւ զի թէ
վշտացն հաղորդք սցուք եւ փա
ռացն հաղորդք եղիցուք.
Զայսոսիկ ամ քրիստոնեից
պարտ գործել զիայս հաս
տակացն օրենք ու զի լիցուք
աշտ կերտք քարոզ չաց նո
ցունց. Այլ եւ առաւել կը
րօնաւորք որքն աղքատք
պարտին առնել զայսոսիկ.
որք կամաւն իւրեանց հրաժա
րեալ իցեն յերկրե եւ յամ գոր
ծոց նորա.
Հայրն մելիսի ընակեր եր
բեմն իսահմանս պարսից ͞էեր
կու աշակերտ իւր եղեին եր
կուորդիք թագաւորին պարսից
եղք արք ͞ըմարտինոս որսալ ի
մայրից ըստ սովորութե իւրեանց.
Եւ եդին մեծ ռոռկայն որսոյ
հեռագոյն իբրեւ երկոտասան
միլոնս եւմղոնս քառասուն.
իբր զինքսս գտցեն որս ձգեսցեն
յենմա եւ նիզակովք խոցեալ
սպանցեն. Արդ՝ յանկարծակի
գտաւ ծերըն եւ աշակերտք իւր
իդաշտ յայն. իսկ իբրեւ տե
սին զնոսա մարդս մերկս եւ
վայրիս ծածկեալք գիսովք
իւրեանց զարմացան եւ հայեին
͞ը նոսա սքանչացեալ ժամ մի.
եւ ապա ասեն ցսք ծերըն մարդ
իցես արդեօք. եթէ ոգս ինչ
նապաստակ. Ասեն ծերըն մարդ եմ
մեղաւ

մեղա՛պարտ եւելի սաստ ողբով
զմեղս իմ եւ երկիր պագանեմ Տ̄ե
ք̄ի որդւոյն ա̄յ կենդանւոյ· ա
սեն ցծերն մանկունքն որ յայլին
ոչ գոյ այլ ա̄ծ բայց միայն ա
րեգակն եւ հուր զոր մեք պաշ
տեմք· եւ զուռ փութանէ եկեր
պագուԹի նոցա. իսկ իբրեւ լու
աւ զայս ծերն եւ սաստ ցնոսա·
գովքայ սանեղծուածքն ա̄յն մե
րոյ զձեզ մոլ են դեւքն ստո
սա եւ Հյլ աղաչեմ զձեզ Թողէք
զմոլորութիւն զայդ· եւ ծանե
րուք զճշմարտութիւն· եւ խոս
տովանեցէք զա̄ծ· որ ստեղծ
զերկինս եւ զերկիր· եզմարա
րածս· իսկ նոքա ասեն զխաչ
եալն եւ զմեռեալն· զայն ասես
ա̄ծ ճշմարիտ գոլ եւ զիս ծերն·
այո՛ զայն ասեմ ա̄ծ ճշմարիտ·
որ խաչեցաւ եւ ընձէ աց զմեղս·
մեռաւ եւ յարեաւ զմահ զնա հա
ւատամ ա̄ծ ճշմարիտ· իսկ նո
քա տանջեցին զնոսա խիստ· եւ
բռնա՛ դատեին զոհել հրոյ· եւ
զինի բազում տանջանացն· սպա
նին զերանելի աշակերտս նո
րա· իսկ զծերն մելիսի այլ
բազում տանջեցին· եւ յետոյ դե
րին նշաւակ իբր նպատակ կա
ցեալ նոքա երկոքեանն սուրբ
եւ անդի· եւ հարին նետիւ մինն
զսիրտն· եւ միւսն զԹիկունս նո
րա· իսկ երանելի ծերն մե
լիսի ասէ ցնոսա· զի խորհե
ցայք զարիւն իմ հեղուլ յան
պարտ զծառայիս ք̄ի ա̄յ· իմ
ում պահու յեգուց· ի յայսմ ժա
մու· ան որդի եղիցի մայրն ձեր
ի ձեռնը· եւ պակասեսցի ի սերոյ
ձերմէ· եւ նետիւք ձերովք մեռ
ցիք· եւ դու բիւր մեռանցիս ատեալ
եւ խնդրեսցի արիւն մեր ի ձեռնձ
զայս ասացեալ· նշենեաց· երա
նելի ծերն սրբն մելիս նահա
տակեալ վկայականմահու սամբ
վասն անուանն ք̄ի ա̄յ· իսկ
ի լուցեալն եւլին անդրեն· իյորս
երկ

ԳԼՈՒԽ ՈՒԹԵՐՈՐԴ

երկոքեանն ընդ արքն· այնոքիկ
որդի Թագաւորին եւ ահագայր
շրտուցեալ· եղջերու· մեծ յա
նապատէ· որոյ զհետ ջոգան ի
րի վարօքն· եւ ընկեցաւ իմե
ՆՋ որսն· եւ գնացին նետս եր
կոքեանն միան գամայն· եւ հար
եալ խոցոտս միմեանց· սպանին
զիրեարս· եւ կատարեցաւ իմ
ՆՋ· մարգարէութի սրբոյ նա
հատակին ծերոյն մելիսի զոր
ասէր ցնոսա· ք̄ն դ տաշակելոյն
նմա ի մ̄նե·

Իսկ Հայրն Թովնաս· պատմեաց
մեզ վասնհարն մարկելի· եթէ
բնակեր նա հանդարտեայ մի
այն· յա րի մի որմերձերիգեող
միմեծ· իկողմանս լի բ անանու
լերին· զի իկատար լերինն եր
այրն ուր բնակեր նա· Եւ եր
հայրս այս մարկելի հեզ յոյժ
եւ սաղ ցր ՟Է̄ ալոց տարի նու
Թեց· եւ ունէր յինքն կատար
եալ զերկիւղն ա̄յ· եւ սրբութի
մտ[illegible]ոյ· վասնորոյ հաւատոյ ժ
ռանեին առնա արք դեղձն այ
նորիկ միւս զի բազումք եւ յա
նեին առնա եւ ասանեին ինմա
նե· եւ եկաց նա յայս ջամ
փժ ուարին տեղ· եւ յայրն այն·
·գ·ամ· եւ բազում փորձու Թեց
համբերեաց եւ դիւաց հակա
ռակ որդւոց սրբութեանց· ոս̄ ե
ի նքն ասէր· Թէ քանայլին հա
նեալ զնա· յայրն անդի· եւ խա
նել զբարի գործս նր· այլ նա
ժուժ կալեալ ա̄մ· իսկ դա
յառաջեալ փորձանս իմ նր·
կամելով մածանեաց գործ նման
քատուանէ ի սրբոյ· քան զի եղե
ինրեն դեւ· իկերպարանս ծե
րոյն մարկելի· եգնացեալ իգե
օղ անդր կայրարտաքոյ գեղջն
եւ ուր տեր սաներ նին միայն եւ
եւս իշինեն· դնայք առ նա ի
կերպս ծերոյն խօսեր ցնա եւ
ասեր· մեղս իւն ոչէ մերձենաւ
եկին· զի բնուԹե այն· եւայմա
[illegible]

բեր զնա աւանկաներ ինա. եղբ
նայր իւրեին կոշտ. եղայս ա-
ներ գեն տեսանկս. կրօնաւո-
րին բազում անգամ. և ուր տե-
սանէր կին մարդ միայն դիմէր
ի վր նորա ձևով մարկելոյ ա-
ներանանայր ևնպէր ըն նմա կա
նայքն ձանձրացեալք ըայնոսիկ
պատմեցին արանցն զայս և ւ
զբոյցս այս ընդ ամ գեօղն. և
ժողովեցան ժողովուրդ բա-
զում յաւուր կիւրակէի յեկ
ղեցին ևեղև աղաղակ մեծ.
իսկ քահանայապետն կոչեաց
զկանայսն զայնոսիկ. և հարցա-
նէր ստուգիւ եթէ այս այս
պեսիցէ ննջեալիցէ ընդ ձեզ
ծերն. և նոքին կանայքն այնո-
քիկ իբրև քսան ուրք ասացին
եթէ արդարև այդ պէսիցէ.
ոչ միան գամ կամ երկիցս այլ
բազում անգամ զի այս երկե
ամէ որկալեալ բնակչաւ և
ննջէ ընդ մեզ : Զայս իբրև լու-
աւ քահանայապետն ոչ իմա-
ցաւ թէ խարդախութն դի. ին
առաւօտ ինչ իցէ : Եւ առա-
քեցին զման կուսն զայրս կա-
նանցն այնոցիկ ևասեն զըն-
ծեր հալածեցէք զչար ծերն
զայնչարեօք իտեղողէն յայնմա-
նէ : Եւ իբրև գնացեալ հա-
սին անդ արքն գեղջն. սկսան
հարկանել զանապատ ծերն
զայն բրօք սաստկապես յոյժ.
ևկալեալ զմօրուսն փետէին
ընդ ևդանէին ևասէին. մոլի
ևչար մեք հաւատացեալ եաք
զքեզ. իբրև խորբոյ այ ևդու-
անաւակ զոր ծով քո խայտա-
ռակեցեր զկանայս մեր. այժմ
եով զնոսա ևայն չափ վիրաւո-
րեցին զնա մինչ յոտից մինչև
ցգլուխ չեր ինմա տեղ ողջ. և
կալեալ զոտիցն քարշեցին զա-
ռի վայր մինչև ի ստորոտս լե-
րին. և ձգեցին զնա անշուն-
չ իվր ճանապարհին : իսկ ուղ
ևոր

ևորքն բի. բիւռացւոց անցանե-
ին ը այն ևգոին, զսբ ծերն
մարկելի. անկեալ ի ճանապար-
հին շաղախեալ արեամբ. և
հարցանէին վս էրէ այս այսում
մէ դիպեւ ցա. քեզ այդ : իսկ
ծերն ոչ ինչ յայտնէաց նոցա
բայց միայն աղաչէր զնոսա զի
բարձեալ տանիցին զնա յայրն
այնևբարձեալ տարին զնա յայրն
իւր ևօրհնեալ ինմանէ գնա-
ցին: իսկ մարդիկ գեղջին մինչ
լուան թէ կենդանի գայինն
տեղ. հայհոյէին ևնախատէին
ևանարգէին զնա : Եւ ծերն
սբ զայս ամ եկեալ ի վր ոչ
ինչ կրէր ևոչ հանայր զայ. վմ
եկեալ փորձանաց էղիւաց ի վր
իւր. ևզի յոյժ ի յամօթ ևխայտա
կառանս ևինախատինս էր սբ
ծերն յայրին այն զամ մի. ևա
զաչէր միշտ զած զինթողցէ նո
ցա զայն : իսկ յետ այսորիկ յայտա
նեցաւ քահանայա պետին. թէ
այն ամ պատրանս դիւացեր և
առաչօք եղեալ էր այն. առակա
նայսն ևծերն սբե ևոչ դիտէ
զայն մանե ևոչ ինչ : Ապա և
կանայքն այնոքիկ ևարքն իւ
րեանց յայնմ գիշերի. գիւահա
րեալ փրփրէին ևլռէին կէսոք
թաւալէին. յորժ իմացան ամ
բնակիչք գեղջն եթէ դիւահարկա
են երևմունքն. զոր տեսին
կանայքն այնոքիկ զոր ևինք
եանք. իսկ կանայքն այսամենին
ի միտս եկեալ եթէ իբրև շը
փոթ ինչ. ևերևմունք այնպէս
խառնակեր ը նոսա. ևասա՞ թը
ուիք յինէր ը լեռնա՛ կողմն :
Յայն ժամ ապաշաւէին, ևզըղ
ջացեալք կոծէին զինքն անձա.
վա տանջելոյ ևգանելոյ զան
պարտ սբ ծերունին այն :
Եւ յարուցեալ ամենեքեան
միանգամայն գեօղն ը կանանց
ևմանկանց իւրեանց գնացին
յայրն թողութ խնդրել ի ծե
րոյն

րոյն ։ իսկ ծերն մարկելի գի-
տացեալ զայն փախեաւ. և ոչ
երևեցաւ նոցա. և գնացեալ ըզ
նակեցաւ ի լեառն ներքինոյ. և
ոչ ընաւ ևս կամ խօսեցաւ
ընդ նոսա այլ. իսկ մարդիկ գեղջին
իբրև ոչ գտին զմարդն ա՜յ. յայլն
իւր անմխիթար սգով դարձան
անդրէն ի գեօղն իւրեանց. և
միշտ սգային և լային զկոր-
ծանս իւր ևնց զոր պատա-
հեաց նոցա. ի դիպեացն չարու-
թեանն և խնդրէին հանապազոր
զթողութիւն իւրե. զոր մեղան
անպարտ սրբոյ ծերոյն գանե-
լով զնա անողորմ. իսկ ծերն
մարկելէ ասէր զիս սակս քեզ
հայր մեռնա. եթէ կամիս յան-
շփոթ կեալ և անշարժ ի բարիս
խաղաղութբ կատարել ըզկենա-
քումերձ ի գեօղս կամ ի եղբ. և ոչ
ի ցեն կանայք և մանկունք մի՛
բնակեսցես ընդ եք դիւարուց
մունք փորձանաց որսէն զայթ-
ակղցուցիչք ի նոցանէ յառա-
քադային. այլ որք կամիցին զեր
ծանել ի սյամ յամէ փախիցեն
յայնցանէ ուր նոքա իցեն։

Եղբայր ոմն եհարց զհայրն
թէոնա և ասէ ցնա. ով արքա-
յենն դէպ զփորձութի իմ սըր-
բոց ։ Ասէ ցնա ծերն եր ոմն
ի հարանցն որոյ անունն էր նի-
կոն. որ բնակէր ի ներանն սինա
և ոմն ի աշխարհիկ. գնացեալ
ի խորան փարանացւոյ ոմանն
և գտեալ զդուստր նորա. և ան-
կաւ ընդ մա և ասէ թէ գիտասցէ
հայր քո այսպէս ասա նմա. եթէ
թէ ծերն նիկոն արար զայս
ընդ իս ։ Եւ իբրև եկն հայրն
նորա. և գիտաց զայս ըմբռնեալ ի
զասեալ եթէ ծերն նիկոն ա-
րար. յայն ժամ առեալ զսուր
իւր ընթաց ի վր ծերոյն. և իբրև
բախեաց զդուռն ել առնայ
ծերն. իսկ ձգեաց զսուրն փա-
րանացին և կամեր սպանանել

զծե

զծերն. և սու ժամայն չորա-
ցան ձեռք նորա. և ոչ զօրեաց
հարկանել զծերն ։ Յայնժամ
դարձաւ և գնաց փարանացին
այն և պատմեաց զահանայիցն
իսկ նոքա կոչեցին զծերն և
եկն առ նոսա. և նոքա գանե-
ցին զնա յոյժ և կամէին արտաք-
սել զնա. իսկ նա աղաչէր ըզ-
նոսա և ասէր. թոյլ տուք ինձ
կալ աստ և ապաշխարել զմեղս
իմ ։ Բայց նոքա արգելին ըզ-
նա առանձին հեռի ։ ուրեք
զերիս ամս ոչ տեսանել զոք.
և եդին նմա կանոնս ծանունս և
եկաց նայ յարգելանին զերիս
ամս ։ և ապաշխարեաց յոյժ
բայց միայն ի կիրակէ առ դուրս
դայր յեկեղեցին. և ասէր թո-
ղութիւն արարէք ինձ զի մեղա.
և այլ ինչ ոչ խօսէր ուրեք. ըզ-
նոյն և երթայր դարձեալ յար-
գելանին ։ իսկ զկնի այնորիկ
դիւ ահարեալ եղև այրն այն
որ գործեաց զմեղս ։ և զրպար-
տեաց զանպարտ ծերն. և ե-
կեալ յեկեղեցին. խոստովան
եղև զայն առաջի բազմութեան
յայտնի. թէ իմ արարեալ զայն
և զրպարտեցի զարդարն ։
Յայն ժամ յարուցեալ ամենե-
քեան եկին առ ծերն. և ծունր
կրկնեալ ասէին թողութեան մեզ
հայր զի տրտմեցուցաք զքեզ ։
Եւ ասէ ցնոսա ծերն նիկոն. թո-
ղութիւն արասցէ ձեզ տր. այլ
ես ոչ ևս կացից ընդ ձեզ. զի ոչ
ոքէր ի ձեզ որ դատէր ուղիղ և
աշխատեալ էր ընդ իս. և գնաց
անտի. Լուա. ա այս պէս դա փոր-
ձութիւն իմ սրբոցն ։
Իսկ ծերն մեր ոյժենի բնակէր
ի յօրայիս. և այն չափ ճգնութեա
ծ իվիշա եւ զմարմին իւր և
մինչև ջրողական ախտիւն
հիւանդացեալ եղև. և ասէր նա
թ ամենեքեան որք գային առ
նայ ի հարանցն մխիթարել

զնա

Մ̃Թ գ̃ա․ աղօթեցուք վասն իմ Հարք
առա̃ծ․ զի մի՛ կուցե ներքին
մարդն իմ ըրդ ողեւցի․ այլ զայս
մարմնոյ իմոյ ցաւ յե րկարա ձը
գիլ ինձ խնդրեմ ի տ̃է ա̃յ իմոյ
ձուլուաւ զամանե եւ սատուգի
ոս պատրիարգն երուսաղեմի․
եկամեր առաքելամա ինչա խալե
ատ սորա․ իսկ ծերն մեր ոյժ ե
նի պատուիրե աց նմա եւ ասե ա
ղօթս արասցես վ̃ս̃ իմ ա̃ռ զի ժը
կեցայց ի տանջանացն յաւիտե
նից․ եւ բաւական ինձ․ եւ ոչ ե
աւ ինչ ինմանե ․ Եւ այս պես
անարգ եւ խոտան ունեին զ
Հանգիստն աշխարհիս այսմիկ
եւ զնեղութիւն սիրեին ․

Եւ ցՀայրն պիմէն եհարց եղ
բայր ոմն եւ ասե ցնա զի՞նչ ա
րարից Հայր զի ափրտիմ լուծա
նի․ եթուլանայ․ եթե փոքր ինչ
աշխատիմ․ Ասէ ցնա ծերն ոչ
զարմանաս դու․ ը̃ յովսէփ․ թե
ո̃պ̃ Համբերեաց փորձութեց
մինչ մանուկ երյերկիրն եգիպ
տացւոց․ եւ ոչ լուծաւ սիրտն ի̃
եւ թե ո̃ղ̃ա̃ծ յետոյ մեծացոյց
զնա․ նոյն պես եւ յակոբ ոչ ե
լոյծ զսիրտ իւր․ եւ կամ անկաւ
իվայր․ իյուսոյն ա̃յ․ եւ ոչ մեկնե
ցաւ․ ի կատարեալ սիրոյ նր̃ ․
նոյն պես եւ դու մի՛ լուծցիս․
զի առաքինութի կրօնաւորի․
ի փորձութիւնս երեւեցին փառաւ
որեալք ․

Եւ այլ եղբայր ոմն եհարց զը
Հայրն պիմէն․ եւ ասե ցնա ետուր
եգնաւորից գտից զօգնականու
թին ա̃յ․ զի փորձի․ գիտեմ որ
օգնէ ինձ յարա՛ժամ ․ Ասէ
ցնա ծերն եւ որ զսուր իձե
ռին ունին․ սպանանեն զմարդ
գտանեն եւ նոքա զօգնականու
թի̃ ա̃յ․ հյայս կեանս դու ը̃ այդ
մի՛ Հպարտանցիս․ այլ ճգնեա
եւ Հսկեա զի կեցցես յաւիտեն
ան․ զի ոչե բարուք Հանգիստ
յայսմ կենացս եւ աւրախութի
մաք

ՎԱՍՆ․ՀԱՄԲԵՐՈՒԹԵ

մաքառական ․

Վասն այսորիկ ասաց Հայրն
իսիդոր ի սկիտե․ ցօրգոմ եղ
բարցն․ ոչ վասն ճգնութե․ եւ
աշխատութե․ ժողովեալ ձեր
աստ․ եւ արդ`ոչ վիշտ գոյ աստ․
եւ ոչ աշխատութի խնեղս յայս
ես գնամ աստի․ անդ ուրիցեն
վիշտք եւ աշխատութիւնք գուցե
Հանգիցեմ յետոյ ․

Իսկ ոմն եղբայր եհարց զը
Հայրն պիմէն․ եւ ասե ումուսք
անգիցե բանն որդրեալ է թե
մի՛ Հոգայք վ̃ս̃ն վաղուի․ Ասէ
ցնա ծերն․ անգե սա ա̃մ̃ մար
դոյ Հաստացելոյ․ այլ եւ ա
ռաւել կրօնաւորի․ ո̃պ̃ զիղա̃մ
յոյս մեր ունիցուք ի ա̃ր․ եւ մ՛ի
Հոգս մեր զի զոր ինչ ունիմք
ա̃մ̃ի̃ տ̃ ․ Ասէ սա եւ որից ի
փորձութի անկանին․ զի մի՛ ձանձ
րացեալ վՀատիցեն․ այլ ակն
կալցեն մի՛շտ օգնականութենն ա̃յ ․

Եւ Հայրն պօղոս դաղատացին
ասաց․ եթե կրօնաւոր որ ունի
ցի ինչ․ իպետս իսենեկի․ եւ եւ
ցե Հոգալ այլ նա կատակի ի
պիւսց․ զի աւելի պետս որ ի
ցե․ առ կրօնաւորս այնոչե յա̃յ
այլ իստատանայե իցե ․

Իսկ եղբայր ոմն պատմէր մեզ
եթե էր ոմն ծեր ի սկիտե․ եւ
ունէր նա աշակերտ բարի եւ
առաքինի ի յոյժ ․ յաւուր միում
կարճա՛մտեալ ծերոյն վարեալ
արտաքսեաց զաշակերտ իւր
զնալ յիւ րմե ․ իսկ եղբայրն
Հնազանդեալ ծերոյն․ նստեալ
արտաքոյ դրան ծերոյն Համբե
րեր ․ իբրեւ եբաց ծերն ըզ
դուռն եգիտ զնա նստեալ զու
արճ եՀեզ․ տարաւ զնա ի ներ
քս․ եւ անկաւ յոտս նր̃ եւ ասե ․
ո՜վ որդեակ․ խոնարՀութիւն
յաղթեաց կարճմտութեան իմոյ
եկ որդեակ զի յայսմ Հետե
քեզ կոչեսցիս ծեր եւ Հայր․ եւ ինձ
աշակերտ եւ զայս ք̃ն զի արին
եՀամ

ահամբերողն իցէ ծեր ։
Արդ՝ատ հայրն սիսոյի և
հարցանէ այր ոմն և ասէ եթէ
նստայց յանապատի և գայցեն
բարբարոսք և կամիցին սպանա
նել զիս զի՞նչ բարւոքէ այն
թէ ես մեռայց ինոցանէ թէ
այն․ զի թէ կարացից սպանա
նել ինոցանէ սպանից ։ Ասէ
ցնա ծերն ոչ այլ ընկեա յա͞ծ
պայն գործ․ զի որպիսի և իցեն
փորձութիւնք եկայցեն իվերայ
մարդոյ․ պարտ ասել թէ վ͞ս
մեղաց իմոց եկն այս իվ͞ր իմ.
և եթէ բարի ինչ գայցէ ասա
ցէ թէ այս յա͞յ եկեալ է ։
Գնաց երբեմն աշակերտահօրն
սիսոյի աբրահամ իսպասաւոր
ութի̄ եկամեաց յաւուրս բա
զումս․ իսկ հայրն զայլ ոք ոչ
ընկալաւ առինքն զիսպասաւ
որ՛ացէ իւրն և ասէր ոչէ սո
վոր ոք իտուենիմ բայց միայն
եղբայրն իմ․ և այն պես կըր
եացնա զաշխատութի̄ մինչև
եկն նայ և ոչ հաւանեաց ան
ժուժկալութե̄․ սպասաւորել
յայլոց այլ համբերութե̄ եկաց
մինչև եկն եղբայրն ։
Ասաց հայրն սիսոյի եթէ բը
նակեալ իցես է̄ միաբան եղ
բարց մի՛ փոխեսցես զտեղին․
զի եթէ փոխիս յոյժ վնասեսցիս
զի զոր օրինակ թռչուն եթէ
թողցէ խակ զձուսն զձագսն
ոչհանցէ ինոցանէ․ նոյն պես
և ծեր իփոփոխել տեղւոյն
ցամաքի իհւ͞տոյն և յուխտէն ։
Բ․ ազուամն որոգայթք իթշնա
մոյն․ զիթէ ոչկարիցեն որսալ
զանձն աղքատութե̄ զհարըս
տութի̄ դնէ առաջի ցանցս ։
Եւ եթէ անարգութե̄ և պատ
ուանօք ոչ կարիցէ գթել
զգովութի̄ և զփառս դնէ որո
գայթ․ և եթէ յաջողու թենէ
ոչ յաղթի զցաւս և զհիւան
դութի̄ս բերէ․ իսկ եթէ որկ
բամ

բամոլութե̄ ոչկ͞ր սցէ ձգել իսը
նափառն պահօք ձգէ զհոգին
և ածէ իվ͞ր ցաւս և հիւանդու
թի̄․ սովս և ծարաւս զիւրեսցէ
յանձնէ զսերն ա͞յ ։ Արդ՝ եթէ
մեղաւորիցես և դիպեսցի քեզ
այս․ յիշեա զաւագին տան
ջանսն և զանաչառ դատաւորն
և մ՛յուսահատեսցիս երբէք․
այլ ցնծա զի սատանէ կամեցաւ
ա͞ծ ընձեռել զսպիսն մեղաց քոց
և ասասցես խրատելով խըրա
տեաց զիս տ͞ր և իմահ ոչ մատ
նեաց ։ Երկաթ գոլով դու հը
րով սրբեսցես զժանգ քո ։
իսկ եթէ արդարիցես և ցաւք
ինչ դիպիցին քեզ իվերադոյն բա
րիսն հասցես և իմեծամեծս ։
Եւ ոսկի գոլով դու հրով հա
լածչացն այն մաքրեսցիս յաղ
տոյ ։ եթէ և մարմնոյ քո տացի
հրեշտակ սատան․ խնդասցես
զիպօղոսի վիճակին եղեր դու
Եւ զի ջերմամբ փորձեցար և
փորձանօք մաքրեցար ը̄ գըրե
ցելոյն թէ անցաք մեք ը̄ հուր
և ը̄ ջուր և հաներ զմեզ իհան
գիստ քո ։ Եթէ դիպեցար ա
ռաջնոյն․ մնասցես ևերկրոր
դին և ։ Այլ գործեա զառա
քինութի̄․ և գասցես ողորմութ͞ի
ո͞պ և արբեալ է․ եթէ աղքատ և
տնանկ ես ։ Եւ զի կրկին վըշ
տօք կրկին և զհատուցում͞ն առ
ցես չնորհօքն ͞քի ։ Ասաց դար
ձեալ եթէ հիւանդասցիս մի՛
դժուարասցիս և ասասցես եթէ
ոչկարեմ հսկել և աղօթել․ վ͞ս
զիպահք և աղօթք և ա͞մ դժու
արին գործք առ իցամաքել ըզ
խորհուրդս կարգեալ են․ և ե
թէ զոր ինչ գետնա խստութի̄
և պահք և աղօթք և չարակրութ͞ի
կատարել, կարեն․ ի մար͞մի
զայն և հիւանդութի̄ն կատա
րեն առա ոչէ պարտ սխրել
͞ը այն․ այլ պարտ համբերել
զոհութե̄ ցաւոցն և լռութե̄
փառ

ՈՐԺԱՆ

փառս բանել զՔս ։ Ըղձացայ դարձեալ եթէ որք իյաշխարհի մեղանչեն յականս իբանտի արգելցեն. նոյն պէս և մեք կամաւ արգելցուք զմեզ վՔ մեղաց մերոց. ոՔ զկամաւոր վըշտօք մերովք փրկեսցուք իյաւիտենից տանջանայն ։ Եւ եթէ պահեսցես մի պատճառեսցես զհիւանդութիւն, զհոգս որկրամոլին և ուտել. նոքա առաւել և ս ախտանան եթէ սկսար զբարին մի ձանձրասցիս. այլ կարդագութ և նա օգնեսցէ և տացէ քեզ համբերութիւն միաբանութեան լիցի թշնամինքո ։ Ըղձացայ դարձեալ որք կամին նուաճել և անցանել զՔ ծածկագութեամբ անգամ և նորա քանիմանան զհոգի. իսկ եթէ մտանեն զՔ խորս եդիպեսցի հակառակ հոգի. ոչ հատանեն զյոյսն և ոչ անկանին ինծով. այլ որքան հըզ նարինցէ աշխատին և պահեն ։ Եւ մեք խաղաղել օգոց այսպէս և մեք արասցուք. և ՔԼ դեմ կաց ցուք փորձութեանց և օգնես ցէ մեզ Քս ։

Ըսեին զնորոյ ումեմն թե զամս. կ. կայր բնակեալ յեզր գետոյն և ոչ աւ ոչ նայեցաւ տեսանել զգետն. և այնիւ զամբերութիւն և զժուժկալութիւն փորձեալ հաստատեաց իւրն իւր ։ Ըսաց հայրն խաւրիւս աղօթք սՔ եղիցին միշտ իբերան քո. և խորհուրդ բարի իմիտս քո քանզի սոքա թէ թէ ացուցանեն զփորձութիւն քո և պարտեն ախ քան զգալ փորձութիւն պատրաստել և արգել զանձին և յորժամ գայցեն կատարեալ քո գոցուք յաղթել ։

Ըսաց հայրն փորտաս եթէ կամեսցի մՔ զկեանս իմ ինքն ոք տէր թե ոՔ յարդարել զնա և եթէ ոչ կամի զինչ արարից և զկեանսն իմ. և ինքն յումեքէ ոչ ինչ առնոյր և խնձիւանդութեանն

ԱՂԱՄՆ ՀԱՄԲԵՐՈՒԹԵ

անկեալ դնիւր, նայ յանկողնի և ուրախէր իհամբերութիւն ։ իսկ վասն հօրն քերմնէ ի խակիտացուոյ սանին. եթէ եր այր նՐ հեռի յեկեղեցւոյն իբրև մղոնս չորեքտասան. և իջրոյ և իմայրայց էր հեռի մղոնս եր կոտասան. այս սխալ աշխատութՔ բերեր զպետս իւր յայրն. ունէր և սափորս ջրոյ և մի ի շաբաթու բերել ջուր և հանդերձ ւէր. և համբերութՔ կատարէր զկեանս իւր յուսով ։

Արդ՝ զնացեալ ոմն դիւահար իսկիտէ. և ոչ բժշկեցաւ զբազում ժամս յետոյ ընթացաւ ի նա ոՔ ծեր. կնքեաց ինձ խաչիւ և հալածեաց զդեւն ի նմանէ. բարկացեալ ՔՆ այն դեւն ասէ ցծերն. զիդու հաներ զիս իբնակութենէ իմմէ ես և կից իվՐ քո ։ Ըսէ ծերն եւ նեւցես և ոչ դժուարիմ այսպէս եկ առիս. եյրեալ իվՐ նոր եկեաց իվիշտս ծերն զերկոտասան ամ. և նեղէր զնա դեւն այն և խորտակէր և հարկանէր և յարժէր զնա. և եր կերակուր ծերոյն օր ՔՐ օրէ եւ կոտասան կորիզս արմաւոյ և ջոներ զինքն իյաշխատութՔ և իպահս և զօթիւք սրբովք ։ Եւ տեսեալ դեւն զայն պիսի յօժարութիւն և զհամբերութիւն ծերոյն և զաշխատութիւն եթէ ոչժուժկալեաց այլ փախստական եղեալ գՔ նայր իծերոյն. և տեսեալ ծերն և ասէ ոյս ՔՆ ոչ նա զեւ գու և փախչիս յինէն. եկ կաց քուք իմասին. ասէ դեւն ան ի ծեւոյն զքեզ ՔՐ չար ծեր. զի սովով սպանեն զիս և ՔՆ քեզ ոչ որ նարօղիցէ կեալ բայց միայն ՔՆ ։ Ըյս պէս սիրէ ին զհամբերութՔ ժուժկալութիւն և ուրախէին ինեղութիւն ։ Ըսաց հայրն քերեմոն եթէ գայցէ փորձութՔ իվՐ մարդոյ և յա

ևյամ կողմանց բազմանայցէ
վիշտք նորա ոպ՟ կն՟ վհատեալ
տրտնջեսցէ ։ Եւ աստ եղ
բայր ոմն կայր խցենեակն և
եկն ի վր՟ նորա փորձութի․ զի
ամենեքեան ատեին զնա և նա
զնոսա ատր՟ թէ տեսանէր, ոք
ոչ թողոյր խցենեակ իւր․ և ե
թէ կարօտէր հացի ոչ ոք տայր
նմա և մինչ փայր ի հնձոց․ ոչ ոք
առնէր նմա սէր ոպ՟ օրէն էր
ի մէ՟ այսր ա՟մի գոհանայր զա՟յ․
Եւ իբրև ետես տ՟ր զհամբերու
թի նորա եբարձ ի նմանէ զպա
տերազմն զայն ։ Եւ առ ժամայն
բախեաց ոմն զդուռն նորա ․
որ ունէր բարձեալ յուղտ տաք
հաց թխեալ և ասաց առցես
զհացս զայս․ և առեալ զհացն
փոխացաւ զտուօղէն․ բայց
տրտմեցաւ յոյժ և ասաց տ՟ր ոչ
եի արժանի համբերել աշխա
տութե՟ վասն անուան քո․ վա՟
այնորիկ բարձեր զնեղութիւ
իմ և առեալ եկեր ի հացէն և
գոհացաւ․ քան զի ի հնձոց ե
կեալ հաց ոչ ունէր ։ Եւ իբ
րև անց պատերազմն սկսան ամե
նեքեան սիրել զնա ։ Այսպէս
հաճեալ էին․ և ուրախէին ի նե
ղութիս․ և ի վիշտս երանելիքն
Եւ գնացեալ երբեմն եղբարք
առ ծեր ոմն մեծ յանապատն ․
և ասեն ցնա ․ ոպ՟ համբերես
հայր․ այսու վշտաց ։ իսկ նա
ասէ ցն՟ ․ յա՟մ ժամանակս զոր
կացեալ եմ աստ․ ոչ կարեն հա
սատարել վշտաց միոյ․ ժամու
որ կրեն ի հանդերձեալն տան
ջանաց․ և ասէ առաջին հարցն
մեր․ ոչ դիւրաբար շարժէին ․
ի տեղւոջէ իւրեանց․ բայց թէ
յերիցս ։ այսպ՟ պատճառ մի՟ն
թէ լինէր անդ մարդ․ նենգա՛
մտ․ որ փոյթ բարկանայր և
դիւրաւ ոչ հաշտէր ը՟ ընկերին
Եւ երկրորդ՝ թէ մառաւոր
էր ինչ իշազմաց ։ Եւ երորդ
եթէ

եթէ փորձութի պտունկութե
դիպեր անդաստկս սոցին միայն
վախչեին և հեռանային ի սե
ղնոջէն․ և ոչ վա՟ նեղութե ինչ
հոգային․ այլ ուրախէին․ ի նե
ղութիս․ և զնա խնդրեին յա
րա՛ժամ․ և գտանէին ։

Արդ՝ եղբայր ոմն եհարց զը
ծերն և ասէ զի՞նչ արարից
հայր․ զի խորհուրդք իմ նեղեն
զիս․ և ասեն ցիս․ ոչ ես կա
րող պահել․ և կամ աշխատել․
դու գնացեալ սպաս տար հի
անդաց զի և այն սէրէ ։ Ասէ
ցնա ծերն զնա որդեակ․ կեր
ցես և ննջիցես իշափու ․ բայց
ի սենեկի քո կացցես ․ վա՟ զի
համբերելն ի սենեկի․ ծնօղէ
ա՟մ առաքինութե ։ Ասէրդ՝ ը՟ հը
րամանի ծերոյնէ կացեալ եղբայրն
այսպէս ի սենեկի զերիս ամ
սբս․ ապա ձանձրացեալ եղև
և ասէ հիսեցի զզարմանէ նինա
արար այնպ՟ ․ և իբրև գաղցեաւ
ասէ կտ՟ արեցից զսիրաւ ասպ կե
բայց և իբրև կատարեց զ՟ զր՟մաւն
ասէ և պիրս ընթերցայց և ապա
կերայց և զ ննիբ ընթեռնուլոյն․ ասէ
աղօթեցից ա՟ և ապա ճաշակե
ցից ․ այսպէս առասկաւ սակաւ
ուղղեցաւ և եւ յառաջին ձեւ նու
թն եղբայրն համբերութ՟ ․ և
ժուժկալութբն որ ի սենեկին ։
իսկ այլ եղբայրն հարց զծերն
և ասէ․ եթէ յԷ՞ր ձանձրանամ
ես հայր․ և նեղիմ նստել ի սե
նեկի իմում ։ Ասէ ցնա ծերն
վասն անորիկ նեղիս ․ զի ոչ
տեսեր դու կամ իմացար զպատ
րաստեալ ուրախութի՟ ա՟յ ։ Նա
և ոչ զտանջանս մեղաւորաց ա
պա եթէ տեսեալ էր քո զայսո
սիկ թէ ամենայն որդ ամբ լինէր
խուց քո․ և գրութ ած մինչև
պարանոցս քո ոչ ձանձրանա
իսկ զծեր ոմն աղաչեին եղբ՟
բք՟ զի հանգիցէ փոքրմի ի ծանր
աշխատութենէ ձգանցն․ զի էր
ձգ

ծկնաւոր մեծ յոյժ։ Ասէ ցնո
սա ծերն սաեմ ձեզ որդեակք
զի աք բաղամ աշխարհի զի ոչ
տուաւել ձկնեցաւ․ յոր ժամ
տեսանիցեք զպարգևսն այ զպա
տրաստեալսն ձկնողացս․ եւ եղ
բայր ոմն եհարց ցծերն եւ ասէ
թէ խորհուրդքիմ ցրուին միշտ
ես տրտումեմ ընդ այն։ Ասէ
ցնա ծերն դու նստցիս իխցին
քո։ Եւ ուր եցրուին դարձեալ
գան առ քեզ․ զի զոր օրինակ
յաւանակ եթէ կապեալ կացցէ
քուռակ նորին ատանանդ շուր
ջեալ հրճուի․ եւ դարձեալ գա
նաւանա։ այսպէս եւ խորհուրդք
իւրն․ որոք նստցի վասն այ ի
սենեկի իւրոյ․ թէ պէտ եւ ա
կաւիկմի ցրուեսցին դարձեալ
անդրէն գայցեն։

Իւսեր ոմն նստէր յանապատ
հեռի իւրոյն միանս․ ի․ եւ իբե
րել չրոյն աշխատեալ բազում
անգամ ձանձրացաւ․ եւ ասէ ի
միտ ընթր իւանիր աշխատիմ․
եկեալ բնակեցայց մերձ իջրս․
ջս․ զայս իբրեւ ասաց հայեցաւ
յետս եւ տես զոմն որդայր ընզ
կնի նորա եւ թուեր զքայլս ո
տից նորա․ եհարց ցնայ եւ ասէ
ո՞յ ես դու․ եւ նայ ասէ ցնա
ես հրեշտակ այն եմ եւ առաքե
ցայ թուել զքայլս քո եւ տալ
զվարձս քո․ զայս լուեալ ծե
րոյն մխիթարեցաւ․ եւ յօժարա
միտ եղ գնայ եւ այլ եւս հեռա
ցոյց զտուն իւր իջրոյն․ ե․ մը
ղոնս։ Ասյս պէս ամ աշխա
տութիք որվասն այ իցէ մին
չև իքայլս փոխին վարձատրու
թը են յայ։

Իւսաւոց ծերն եթէ դիպէ ազի
քեզ խորձու թէ ինչ իտեղին
ուր նստիցիս մի թողցես ըզ
տեղին դայն վասն փորձուեն․
այլ եթէ ոչ ուր եւ երթիցես
մուաշիքո պատահի այն գործ
ըքմէ փախիստ դու․ այլ համ

բերեա մինչեւանցցէ փորձուեն
այն․ ոմն զխաղաղութք եղի
ցին եւ քո անտի զիմ ընա
կիչք տեղւոյն տրտմեացին ի
քէն իմեկնելն քո ինոցանէ։
Ասրդ՝ եղբայր ոմն բնակեր ի
ժողովս եղբարցն․ եւ արագ ա
րագ շարժեր իբարկութն եւ
ասէր գնացից աստի․ եւ միայն
բնակեցայց եւ զատեցայց յայս
մխտէ։ Ասրդ՝ելեալ իվանիցն
գնաց իհեռի անապատ իյայր
ինչ եհանդարտեաց անդ մի
այն․ իսկ իմիում աւուր լցեալ
զպնակն իւր ջրով․ եւ եդ մերձ
իւր եհեղաւ առժամայն․ ելից
դարձեալ եւ եւ թափեցաւ
թաւալեալ․ ելից երրորդ ան
գամ եւ զն դարձեալ այն պէս
յայն ժամ բարկացեալ վասն
այնորիկ առեալ զպնակն ե
հար զքարի եւ խորտակեաց ըզ
նա․ եւ եկեալ իմիտս իւր գի
տաց զխաբեցաւ իդիւաց եւ
ասէ ահա եւ իմիայն կենալսիմ
յաղթեալ եղէ բարկացեալ։
Ասյլ գնացից դարձեալ իվանս
իմ եւ յամի ձկնել եւ համբերել
պարտէ․ յայն ժամ եկն դար
ձեալ իվանս իւր․ եւ արիա
ցեալ համբերեր ամ նեղու
թեց որդւոյն։

Իսկ եղբայր ոմն եհարց ցը
ծերն եւ ասէ զինչ արարից
հայր զիս չահեցայ ինչ իկը
րօնաւորութենէս․ այլ ծու
լութք կամ ուտեմ ըմպեմ եւ
ննջեմ եխինենջ խորհուրդս
չրդիմ իգիչերի եւ իտուընջեան
եւ ընդ այն գործոց իչար գոր
ծս փոփոխիմ։ Ասէ ցնա ծերն
նիստ ինցին քում եւ զոր ինչ
կարօղես առնել արարանչփոթ
քանզիկամի եհամի այ զփոքր
առաքինութե զոր առնես դու
անտ ինչկանն արդեօք քան
զ մեծամեծ գործս սրբոյն
անտոնի․ զոր առներ յանապա

տի քանզի որոք նստցի խսենն
կի իւր վասն ամն . եպահեսցէ
զմարհուրդս անշիջելի գտանի
նա խտեղի հօրն անտունի ։

Արդ՝ եեղբայրութն եհարց ըզ
ծերն եասէ . ոպ կարէլի ոչ
բամբասել զեղբայրն որդառ
նայ յաշխարհ ։ Եասէ ծերն
պարտէ սոցա առնել ըօրինա
կի շանց որս որդացոք վա
րին զնենի նապաստակաց . զի
մինն ինոցանէ տեսեալ զնա
պաստակ հետևի նմա . եոչ
դադարէ եոչ խորշի իփշրյ կամ
իքարէ եկամ իքրոյ . եոչ խա
փանի յընթացիցն մինչև կալ
ցէ զնա ։ իսկ այլ շունքն որ
տեսանեն զընթացս նորա փոքր
մի դիմեն վասն հաճելոյ ըզ
նա եապա դադարեն . զիոչ տե
սանեն զորսն եդառնան առ
որս որդն . ենա միայն ընթա
նայ որսնախ տեսեալ եհետևե
ցաւ նմա ։ Այս պէս պարտի
ցէ եկրօնաւորի որհետևեսցի
քի . ոպ կիյօժարութբ ընթաս
ցի կնքի նորա . եառաջնորդ
ընթացիցն ունիցի զխաչն նո
րա եզամ գայթակղութբ աշ
խարհիս զանց արասցէ եփու
թասցի . մինչև հասցէ եոչ
հայեսցի այսր անդր . եդա
տեսցէ զեղբայր իւր կամբամ
բասեսցէ այլ միայն ինա հոգ
տարցէ որում բաղձա հասա
նել . իսկ որք ոչեն հետևեալ
քի եոչ են յընթացս զկնի նո
րա . նոքանենորհային այսրանդր
եքննեն զեղբարս եբամբա
սեն զնոսա եդատեն ։

Քանզի ասաց ծերն զոր օրի
նակ ծառ որփոյթ խլեսցի ե
տնկեսցի արմատնալ ոչկարէ .
նոյն պէս եկրօնաւոր շրջող
ոչկարէ ստանալ զառաքինու
թն ։ Եւեղբայր ոմն նեղեալ
ծիորհորդոց իւրոց ելանել ի
վանիցն պատմեաց զայն հօրն ։

Եհաս ցնա ծերն գնացեալ
նստցիս խսենեակ քո . եարփեւ
զքեզ ընդ ցանկով որմոյ նոր
եթէ ելցես անտի եմինչ կեցցէ
մարմինքո անդ՝ թող գնասցեն
խորհուրդք քո ուր եկամես
ցին զխսենեակ կրօնաւորի հը
նոց բարբեւոնի իցէ . ուր գտին
. դ . մանկունքն զորդ ինայեդար
ձեալ սիւն ամպոյ իցէ նա յոր
մէ խօսեցաւ ած արդ՝ մի՛ ելա
նիցես անտի որդեակ . եգտցես
զորդ ինայ անդ ամմառաքինութբ .
իսկ ոմն եղբայր պատե բաղ
մէր զինն ամ զիեւցեւ իմիաբա
նակեցաց վանայ ժողովն լոյ
եղբարցն . եհանապազ պատ
րաստեր զմախաղ իւր եգներ
մերձ իւր զին ։ ցէ իվանաց ան
տի . եիբրև լինէր երեկոյ ա
սէր առաւօտուն անպատճառ
գնացից աստի . եառաւօտուն
ասէր կացից այս օր վասն սի
րոյն այ եյայգուց գնացից . ե
եկաց այսպէս նազամանօթն ե
տես տր զհամբերութն նր .
եետառ իննմանէ զփոփոխին զայն
եարդ՝ արիաբար համբերու
թբն իւրով եհաս իվայրս խա
ղաղութե ։

Եւ եղբայր ոմն անկեալ եղե
իփորձութիւն մեղաց եիբրա
գումտրտմութենեն լքեալ ե
եթող զկանոն կրօնաւորական .
եւոր ժամ կամէր սկսանել դա
ձեալ ոչ տայր թոյլ գործել
տխրութն սրտին այլ ասէր ի
մտի . երբ կարասցէ լինել այն
պէս ոպ էի . եայնիւ վհատեր
եոչ կարէր սկսանել իկանոն
միանձնական . եյայտնեցեալ զը
նաց առ ծեր ոմն . եպատմեաց
նմա զամ անցսն իւր եիբրև
լուաւ ծերն զամ վշտացնու
թն նր եբեր օրինակ նմա այս
պէս եասէ . առն ումեմ էր ան
դաստան եինու յութեան
իւրմէ . կորդացեալ եղև այն

անտառի և լինել փշշին փշալից յ՟տոոյ կամեցեալ այրն սրբել և կազմել զնա ասենցորդինքրգնա որ դէակ, և սրբեազարան զայն իսկ նա գնաց իբրև ետես ըզ բազմութի փշոյն երկմտեալ վհատացաւ և ասէ. ե՞րբ կարացից սրբել զսա. և անկեալ անդ ննջեաց մինչև ցերեկոյ զայս արար աւուրս բազում. և ապա գնացեալ հայր մանկանն տեսանել թէ զինչ գործեալ իցէ նորա. և եգիտ զի բնաւ ոչ աշխատեալ էր և ասէր զի՞նչ է այս որդեակ. զի ոչ ինչ գործեալ է քո. ասէ մանուկն ցը հայրն յոր ժամ եկեալ տեսանեմ զբազմութի փշոցս զարհուրիմ. և իյաւէ անտի թմբրեալ ննջեմ ցերեկ. Ասէ հայրն ցնա. որդեակ յա՟մ աւուր սրբեա գործեա անկողին քեզ. և անդ ննջեա և ուղղեասցին գործք քո. իսկ որդին արար ըստ բանի հօրն. և ի սակաւ աւուրս սրբեցաւ անդաստանն այն և սերմանեալ ցորեան առին զբերս բազում տիկ զարդին նա ինմանէ. Այսպէս արասցես և դու եղբայր ակաւին մի՛ աշխատեսցիս և մի՛ ձանձրասցիս. և ամե ողորմութբ իւրով հանցէ զքեզ յառաջին չափ քո. իսկ եղբայրն իբրև լուաւ զայս ի ծերոյն նստաւ իմացի իւրում համբերութբ և արար ըստ ուսաւն և եգիտ հանգիստ.

Եւ ծեր ոմն նստէր առանձինն և փոյթ ըփոյթ հիւանդանայր և եղև երբեմն զի անցին ամ մի. և ոչ հիւանդացաւ և տրտմեցաւ յոյժ վասն այսորիկ և սկսաւ լալ և ասէր մոռացաւ զիս ած, ատուգին. և ոչ նայեցաւ յիս զի փիշոք և մարմնոյ նեղութբք սրբեն զհոգի և մերձեցուցանեն առ ած.

Իսկ եղբայր ոմն փորձեր խոր

հրդ

հրդոյ զինն ամ. և խոնարհաթբ դասէր զանձն իւր և աւէր կորուսի զանձն իմ մեղօք այլ դարձայց յաշխարհ. և եկաց անդր. և յարեաւ և գնայր իդեօղ. և իբրև գնայր յուղին լուաւ ձայն յերկնից. որ ասէր ցնա եթէ ինն այն տարիք յորում փորձեցար դու. պսակ պատրաստ են ցին քեզ. և թէ այլ ոչ կարես համբերել մի՛ երկիցես ինչ դարձիր ի տեղի քո և դու սրբեցից խմոց քոց ըզ խոնարհութիւնս քո. Եւ արդ եթէ այդ պէս աղօթել ծն ոչ երբարի համբերել զայս սակս չար խորհրդոց. զինչ քին պատճառք պատկան լինին մեզ և թէ բարուք կացուք զնսա.

Եւ ծեր ոմն բնակէր ի թեբաիդոյ յայր ինչ. և էր նդ աշակերտ ընտրեալ և էր սովորութն ծերոյն յամ երեկոյ ուսուցանէր նմա զբանս կենաց և աղօթս առնել նմա և արձակել զի գնասցեալ հանգիցէ. խմահնձս իւր. Յաւուր միում եկեալ առ ծերն այրք երկիւղածք այս աշխարհիկք ոչ գիտէին զճգնութե նր բանս՛ դաստեցին զնա մխիթարել ինչ զնոսա. և ուստել ըն նոսա. իսկ իբրև գնացին նոքա նստաւ ծերն. և խրատեր զաշակերտն իւր երեկոյին. և խօսելն իւր կալաւ զնա քուն. և եղբայրն մնայր. զի զարթիցէ ծերն. և աղօթս առնիցէ ընդ նր և արձակիցէ. և իբրև յամեաց. եղբայրն և ծերն ոչ զարթնաւ. խորհեցաւ գնալ ննջել առանց հրամանի ծերոյն. բայց բռնանայր ինքն և ըն դէմ կայր խորհրդոյն ոչ գնալ և խորհուրդն ներզեր զնա առդ՟ այս եղև եօթն անգամ. և ոչ ընաց ննջել. իբրև եղև մէջ գիշերի զարթեաւ ծերն և եգիտ զեղ

բայ

բայրն նստեալ. և ասեր ոչ դնա֊
ցեր ասորի. որդեակ մինչև ցա֊
յժմ. ասեն զեղբայրն ոչինչ էի ի յր
զի մինչ զեղբայրս զբեղ և յարուցեր
սաղմոսեցին զառաւօտին և գը֊
նացն զեղբայրն և ծերին մեծ. անդր
և ահա անկեալ հիացումն. իմն
ծերոյն. և ետես ծերն զի ե֊
ցոյց ոմն նմա տեղի փառաւոր
յոյժ. յորում կայր աթոռ մեծ
զարդարեալ. և իմն աթոռոյն.
պսակ եօթն թագաւորական.
եհարց ծերն ցայն որ եցոյցն
և ասե ո՞ւմ իցեն պսակքս այս֊
քիկ. իսկ նա ասէ աշակերտին
քո իցեն դոքա. զի զտեղի դ֊
դայդ և զաթոռ պատրաստեաց նը
մա այծ. վասն հնազանդութե֊
ան որոյ. իսկ եօթնեկին պսակքս
զայսոր ինկ ստացաւ ի գիշերիս
յայսմիկ. զայս իբրև լուաւ
ծերն երկեաւ. կոչեաց զեղ֊
բայրն և ասե ցնա. ասա ինձ ե֊
թե զինչ գործեիր ի գիշերիս
յայսմիկ. և նա ասէ առ հեզու֊
թե ոչ ինչ առնեի բնաւ հայր
իսկ ծերն բռնադատեաց և ա֊
սէ ոչ թողից զքեզ. եթե ոչ
պատմեսցես ինձ. եթէ զի՞նչ
խորհեիր իմոի քում. ասէ եղ֊
բայրն հաւատա ինձ հայր. զի
ոչ ինչ գիտեմ բայց միայն զայս
ո ի եօթն անգամ. նեղեցին զիս
խորհուրդք իմ գնալ ընդ և
առանց հրամանի քո. իսկ ես
պատերազմեցայ ընդ խորհուրդս
իմ. և ոչ գնացի. իբրև լուաւ
զայս ծերն իմացաւ. զի որքան
պատերազմեալ եր եղբայրն.
խորհրդով աղմեն այնքան
պսակեցաւ յայյ. և եղբօրն ինչ
ոչ ասաց. այլ խաւսս օգտակար
մար պատմեաց զտեսիլն այլոց
զի ծանիցուք և մեք. զի յաղա֊
գս. փոքր ինչ համբերութե֊
տայե այծ զպսակն. ապա բար֊
ւոքե յամի բռնադատել զանձն
և քան զի բռնադատողաց
նե

Ինև արքայութեն այ.

Էր ծեր ոմն երբեմն հիւան֊
դացաւ. որ բնակեր ի սեն֊
եակն միայն. և ոչ ուներ զոք.
զի սպասաւորեսցե նմա. այլին
քն յառներ և խնդրեր ինչ. և ոչ
գտաներ ինքի իւրում. զի ճա֊
շակեսցե զզուշութե. այս պես
արար զաւուրս բազում. և ոչոք
գնաց տեսանել զնա. իբրև ե֊
անց իմն աւուրս երեսուն և
ոչոք ետես զնա. առաքեաց այծ
զհրեշտակսիւր. իսպասաւորել
նմա. Եւ իբրև եկաց աւուրս
մա հրեշտակն. և. աւուրս յի֊
շեցին զնա հարքն և ասեն. մի֊
թե մեռաւ այսոմն ծեր զի ոչ
ել առմեզ. եգնացեալ գաին
զնա հիւանդ. Եւ ասե հիւանդ
ծերն ցնոսա. Է. օրէ յորմե տկա
րացայ. և արդ. և. օրէ զի հրեշ֊
տակ սպասաւորե ինձ. որ զոր֊
քոմն այ իմ պատսպասաւոր հի֊
անդիս. և իբրև եկին դուքմեկ
նեցաւ ինեն. զայս իբրև ա֊
սաց ննջեաց վաղճանեալ. իսկ
եղբարքն և հարքն լուեալ փա֊
ռաւորեցին զայծ. որոց թողու֊
զորս յուսան ինա. և համբերո
ղաց ի նեղութես. մխիթարու֊
թե եղանակէ.

Ասացեր ոմն ի խնդրեցեք զ
հիւանդութիւն մարմնոյ. զի
մի՛ վհատեալ կարծա՛ մնես֊
ցիս. զի եթե տր քո կամեսցի
ճնշել զմարմին քո. դու զի՛ ծան֊
րա՛մտիս նա հոգա վասն քո.
Եւ ոչ կարող ես կեալ առանց
նր. այլ համբերեսցես և խնդ֊
րեսցես ի նմանե զորինչ օգուտ
քոյ իցե և կեցցես երկայն մը֊
տութե.

Էր ոմն կրօնաւոր ճգնող
առնձնայնի. և պատրանօք չարին
անկաւ ի խորհուրդ զի կուր֊
դին աչքն իր. իսկ նա կյաղ֊
թելնիւրում բնաւ ոչխնդրեց
յայլ ելյա աչաց իւրոց. այլ խնդ֊
րե

րեաց զհամբերութեն. վասն
այնորիկ ած դարձեալ ետ յս ՀԶ
նորհեաց աչաց նր. պայծառ
քան զառաջինն. զի սիրեաց ըզ
նեղութիւն. յորմէ կատարի համ
բերութիւն. որում հաճի տր
ած. այսորիկ շնորհին ամ բարու
թիւք ակմառք.

Այլ եւ ոմն ի հարանցն պատ
մէր մեզ. եթէ մինչ էի ես յօք
սիրինտոս. եկինանք եզք արքն
իշաքամթ երեկոյին. զի առցեն
սեր. Եւ իբրեւ նիրհեցաք ի
քուն. եբանդ աղքատմի. որուներ
քուրց ինչ զկէս նորա իներ
քայիւր արկաներ. եկիսովնծած
ներ զինքն եւ յին սառնամանիք
յոյժ. եւ տեսի զնա զի վհատեալ
էր ի ցրտոյ անտի. եմխիթարեր
զանձն իւր եւասեր գոհանամ
զքեն ած իմ եթագաւոր իմ. եւ
զան չափ ողորմութենե քումն
որքան մեծա տուանք կան կա
պեալք ի բանտի չղթայիւք. իսկ
այլք ի կոճեղս անդեալք. որ ոչ
են կարող եջուր հեղուլ իսկ
ես մեղաւոր գոլով իբրեւ զթա
գաւոր հանգչիմ մեկնեմ զոտս
իմ. եզձեռս. ուր եկամիմ այսր
նեմ եւ նստիմ յոր ժամ ախորժեմ
եզնամ ուր եկամիմ. եփառաւո
րեմ զանուն քո տր. զայս յու
եալ շահ մեծ եղեւ մեզ ամենե
ցուն ի կամս այ. Լշյս պես ի
մաստութեան բանիւ զհամբե
րութեն խնդութե կատարեր
եարիանայր ինոյն.

Եղբայր ոմն ի հարց ցծերն
իւր եւասե. եթէ եկե սցե վիշտք
ի վր իմ եւ ոչ վստահանամ ումեք
պատմել զնա զինչ արարից հայր.
Լսե ցնա ծերն. հաւատամ այ
զնա աքեսցէ ի քեզ զշնորհս իւր
եօգնեսցէ քեզ. եթէ դու հա
ւատով խնդրեսցես ի նմանե զի
լուր եւ եթէ եղե. իսկ ի սա
այ ասյիսի որդ. զինչ անդ եղ
բայր ոմն հզնաւոր յոյժ եւ ոչ ու
մէք

մէք հաւանեալ էր նմա վասն
այնորիկ գնալ յաջորդէալ էր
նմա անգի. եահա երեւեցաւ
նմա շնորհքն այ յայտնապես
իբրեւ զկոյս ոմն եասե. կացցես
առ իս եմ գնասցես այլ ուր
զի ոչ ումեք արարի չար քու
եացի. իսկ նմա լուեալ զայս ի
նմանէ բժշկեցաւ սիրտ նր. եւ
բնակեցաւ անդ հաւանեալ
ամենեցունց. Լշյս պես որդեակք
որք իվհատութեն իցե շնորհ
հացն այ ապաւինեսցի. եհո
գւոր հօրն վստահասցի պատ
մել զվիշտս սրտին.

Իսկ ծեր ոմն գնայր վաճա
ռել զմախաղ իւր. եդիպեալ
յանկարծ դեւն ի մախաղն եկո
րոյս զամ ձեռագործս նորա.
իսկ ծերն իբրեւ ետես զայն
ինչ գործ դիւին եկաց յաղօթս
եասեր գոհանամ զքեն տր զի
փրկեցեր իվշտաց զանձն իմ.
արդ ոչ կարաց համբերել դեւն
համբերութե ծերոյն ձայն
եաց եասե. ահա աւասիկ մա
խաղքո չար ծեր. զի յամօթ
եղեւ դեւն ի համբերութե ծե
րոյն. զի ոչ նեղեցաւ ի կորըն
չելն ձեռագործին այլ իսըն
դալից եղեւ. Եւ առեալ իձեռն
զմախաղ իւր վաճառեաց զնո
սա. Եւ ծեր ոմն ասեր եթէ
զազարոս աղքատն առաքինու
թե ոչ արար այլ միայն զի ոչ
տրտնջեաց առ ած թէ ոչ ողոր
մեցեր զիս իվշտաց իմոց. այլ
գոհութե կրեր զվիշտս իւր
եոչ բամբասեր զմեծատունն
զայն վասն այնորիկ ած ընկա
լաւ զնա.

Եւ ասաց ոմն ի հարանցն ե
թէ ոչ շարժեր ի հողմոյ ծառ
ոչ մեծանայր. եոչ ելանէր ի
բարձունս եոչ արմատ ձգեր
ի խորս նոյն պես եկրօնաւոր.
եթէ ոչ փորձեսցի եհամբե
րեսցէ ոչկարիցէ քաջ եախոյ
եան

եան լինել. եւ Հաւատացեալ յոլով ծերք
եթէ վասն այսորիկ ոչ մնացեմք
զչափ մեր զիւրչութիւնմք Համբե
րութեան · իփորձս այլ դիւրաւ
կամիմք ստանալ զառաքինութի
վասն զի շրջիմք անզգուշէ իսկ
զի գտանել տեղի ուր գնա ոչ ի
ցն · Եւ յուսաց դարձեալ եթէ
աւուրս ինչ աշխատի ոք եգա
դարձ · սա ոչ կարէ ստանալ ըզ
Համբերութիւն զի եթէ իցես օ
տար · եւ ոչ ոք ընկալցի զքեզ մի
տրտմեսցիս այլ սաս իմովքո եւ
թէ արժանիսի Հանդուցեալ
եր զիս տր զի եթէ վերասցին
փորձութիւնք ոչ ոք եղիցի սր ·
քանզի արոք փախչիցի իփորձու
թեանց շահուց փախչինայ եւ ինկե
նացն յաւիտենից ·

Որդ՝ ի Հարանցն ոմն արգել
զանձն իւր յայր ինչ յա
ւուրս ամ պահոցն · եւ ուխտեաց
ոչ լալանել անոհ եսկ զեւ քոր
ւնչու պատերազմին ը ամս լը
ցին բովանդակ զայրն զայն ·
բաղդինչիւ եմնեքիւ մինչ եւ
ոչ լինել տեղին մասի միոյ · եւ
Համբերեր զամեութ փորձու
թեան անվիկ ծերն եասեր թէ
եմեռանել Հասանիցէ ինչ ոչ
եղից խամանէ մինչեւ ցտոն զա
տկին · իսկ յերրորդում եօթնե
կի պահոցն եղե գործ ինչ սը
քանչելի · որ եհաս անդ բաղմու
թիւ մըղմանց անթիւ յոյժ · եւ
մտեալ իւրյայրն կորուսանել ըզ
բաղդինչան խօրինի պատերազ
մողսն · եւ Համեալ զնոսա յայ
րէն իարաՀն կոտորեցին անդ
եւ կրեալ զնոսա ձգեցին արտա
քս եւ սրբեցին զտեղին զայն ։
լռեսցէ թէ ոչ քան բարիցն
Համբերեցն իփորձութիւն, դիկա
տարութի իբարիս լինի ·

Ասաց երկրորդ եթէ զօրօրինակ
որմ եթէ յուծեալ ոչ կըմ
յեկանց ոչ ընդունի յինքն ըզդրը
քնքոյն · նոյն պես եւ մարդ ե
թէ

ԳԼՈՒԽ ՈՒԹԵՐՈՐԴ

թէ ոչ իւիշխա եւ յաշխատութիւն
փորձեսցի · ոչ ընդունի զգնիչ
սը Հոգւոյն · ամպարտն ցպօղոս
ասէ բաւական քեզ շնորհքս
իմ · զի զօրութի իմ իտկարութի
քո կատարին ·

Որդ՝ Հրաժարեալ ամե յաշ
խարհէ ըեւլ կրօնաւոր եւ
մինչ գեռ եւլանէր յանապատ
եւեւս իբաւացեաս ոչեւն մի կըրօ
նաւորի ծերոյ · եւ ասէ ինմի զը
նացից իսիւնն յայն եծերոյ
որիցէ անդ սպասաւոր ընցից
նմա մինչեւ ցօր մահուան իմոյ
եւ կեալ իյաշտարակն բախեաց
զդուռն եւ եւ առն այ ծեր ոմն
միայնակեաց եւ ասէ զինչ պի
տոյ քեզ եղբայր · ասէ եղ
բայրն յաղօթս եկեալ եմ Հայր
իբրեւ լուաւ ծերն ընկալաւ
զնա եւ Հանգոյց բարուոք եւ
պա ասէ ունիս դու ուրեք
գործ ինչ եղբայր · ասէ եղ
բայրն ոչ Հայր այլ կամիմ ըը
նակիլ աստ · եւ ծերն թոյլ ոչ
ետ կեալ անդ եւկամ բնակիլ
իմիասին քանզի ծերն այն ան
կեալ էր իպոռնկութի եւդեռ
եւս անդ ունէր թաքուցեալ
զկինն զայն վասն այն ասէր
ցնա · եթէ կամիս շահել զան
ձն քո գնա դու իվանս կեալ
զինս աստ կին ունիմ ըիս · եւ
մեղանչեմ ընդմա ասէ ցնա եղ
բայրն · եթէ քոյրիցէ քո · եւ
թէ կինեւ ոչ գիտեմ · այլ ե
կեալ եմ զի սպասաւորեցեմ
քեզ մինչեւ ըմօհ · իսկ ծերն
իբրեւ ետես զջերմ սէր նորա
թոյլ ետ կեալ անդ · եւ իբրեւ
լցաւ ամ մի սպասաւորութե
նորա · ասէ ծերն ցկինն ոչ
բաւական մեզ բեռն ծանր
մեղաց մերոց · այլ եկ Հոգի
եղբօրս այսորիկ տուժեալ
խնդրեն իմենէ · եկ գնասցուք
աստի եթողցուք զսենեակս
զայս եղբօրս այսորիկ · Եւ
աս

տանել զորինչ կարօղէին թա
նալ ևելին գնալ․ և ասեն ցեղ
բայրն մեր գնամք յաղօթս և
բերք բարեաց յանձին սենեակ
մեր․ իսկ իբրև մեկնեալ հեռա
ցան նոքա ։ Ծանեաւ եղբայրն
զխորհուրդս նոցա․ զի այլ ոչ
են դառնալոցեին ․ և ընթա
ցեալ զկնի եհաս նոցա․ և նոքա
տեսեալ զնա չփախեան և ա
սեն․ մինչև ցերբ եղբայր դա
տես զմեզ․ ահա սենեակ մեր
քեզ լիցի նստեալ կեցցես ինը
մա․ Պատասխանի ետ եղբայրն
ես ոչ եմ եկեալ․ վասն սենե
կի ձերոյ․ այլ վասն ձեր զի քա
պասաւորեցից ձեզ․ և այժմ ո՞ւր
երթայք․ եկից և ես ընդ ձեզ․ զար
մացան նոքա ընդ իմաստութն իմա՛
մտութն և հնազանդութն եղ
բօրն․ յայն ժամ երկեան յոյժ և
ամաչեցին աշակերտքն․ Եւ զկնի
այսորիկ խորհուրդ բարի․ և
ընդ այլն խորհեցան մեկնել ի
մեղացն․ և դարձան ի սենեակս
իւրեանց և սկսան ապաշխարել
և կինն մտեալ ի վանս կանանց
բնակեցաւ անդր․ և առաքինա
ցաւ յոյժ․ և ծերն համբերութբ
ընդ ժուժկալ եղբօրն ապաշխար
եաց և կատարեցան երկոքեան ի ժուժ
կալութենէ ․ բարի եղբօրն
այն ։

Եւ ի քաղաքին անդ խորայար
ծոյթ՛ վաճառ ոմն մանուկ հա
ւատաւ․ որոյ անունն էր անդրոնի
կէ․ ունէր և կին ազնուական․
որ կոչէր անուն նորա աթա
նասիայ․ Իւր և էին երկոքեան
անեալ յերկիւղն այ խաղաղու
թենէ․ և ի մտն փորձով բար
եաց․ և էին մեծատունք յոյժ
երկոքեանն ․ իսկ կէանք նո
ցա էին այս պէս․ զամ ինչ նո
ցա բաժանեալ երիս մասունս
առնէր եղորդեր․ մի մասն աղ
քատաց․ և մի մասն կրօնաւո
րաց եկեղեցեաց․ և մի մասն
իւրե

իւրեանս իւրեանց և ամ ծառայ
եց իւրեանց ։ Եւ սիրէր զնո
սա ամ քաղաքն և պատրիարքն
զանդրոնիկէ․ վասն հեզութե
և բարերարութե․ և քաղցրա
առաքինութե իւրոյ ։ Եւ ծնա
նաւ կին նր որդի․ և կոչեցին
զանուն նր յոհաննէս․ և յա
ւել ծնանել դուստր․ և անուա
նեցին զնա մարիամ․ և յայնմ
հետէ ուխտեցին այ երկոքեր
անն այլ ոչ գիտել զմիմեանս
և սրբութբ կեալ կրօնաւորա
կան կենօք․ մինչև ցզարգանալ
մանկանցն և ժառանգել զհայ
րենիս․ և սպաս գնալ նց ոգ և
կամք լինէին այ․ բ․ այցեր ամ
փոյթ նց ողորմութիւն աղքա
տաց․ և խնպաս եկեղեցեաց և
կրօնաւորաց․ և զօր սբ կիրակէ
ին հսկելով յեկեղեցոյ առանց
քնոյ անդուլ ցանկային յեկեղեցւո
ջն յաղօթս և խոսուրս աղքա
տաց և բաժանայից կրօնաւո
րաց․ իսկ զերկու շաբթի և
զուրբաթ և զչորեք շաբթիան
սուաղ անդուցանէին ։ Եւ ա
ռաւօտէ մինչև ցերեկոյ շրջէ
ին ի խողոցս քաղաքին․ ի հի
ւանդանոցս և ի բանտս և դար
մանէին և նուէին զձեռս աղքա
տաց և հիւանդաց և կալանա
որաց․ այս պիսի կենդաղա՛վա
րութբ էին բաղում ամս ։
Եւ զկնի երկոտասան ամի․ յա
ւուր միում էին ախտանալ իբր
պասուց հիւանդացն աթանա
սիա․ և մտեալ ի տուն եղիա
զերկուսեան մանկունսն իւրա
պացեալ․ թերմամբ մահա՛ բեր
իւ․ ընհեծէին և հառաչէին յան
կողնի․ եւ առ նոսա ևնաստա
տրեալ ... իսենագրո
նիկէ եկեալ յեկեղեցւոյն եկեա
զկին՛ տխրեալ և զզամն ական
տապաղեալ․ իբրև մերձեցաւ
ձեռամբ ի մանկունսն և եղբէ
զնոսա այն պիսի հրատիւն մեռե
լոտա

իտապիտփշեցաւ. և հատուածեաց
և ասէ կամք ա̄յ եղիցին յա̄մի.
Եւ եւ առ ժամայն իքաղաքեն
արտաքոյ. յեկեղեցին յուլիա
նէ վկային ուրեք գներեզմանք
հարց իւրոց ։ Եւ ժամս վեց
ճկաց անդ հսկելով լալով և
աղօթիւք. իսկ իբրև դարձաւ
իտունն լուաւ ձայն կոծոյ և
ողբոց մեծի. քան զինչ գիշե
րի վաղճանեալէին երկոքեան
մանկունքն իմիասին. և ժողո
վեալէին քաղաքն ա̄ մեկոծեին
զնոսա. իբրև ետես զզման
կունսն անշունչս եդեալ իմիա
սին իվ̄ր տախտակի. եմուտ ի
սենեակ իւր եդ ծունր առա
ջի փրկչին պատկերի և ասէ ար
տասուօք. մերկ եկի յորովայնէ
մօր և մերկ գնալոցեմ յեկրէ.
տ̄ր ետ և տ̄ր եառ եղիցի ա
նուն տ̄ն օրհնեալ յաւիտեան.
իսկ մայր մանկանցն խեղդեր
զանձն և ասէր. թէ զինքն ըզ
մայրս թաղեցէք ը̄ մանկունսն
իմ ։ Եւ ժողովեալէին քաղաքն
ա̄մ և պատրիարգն իսկ ուխտ
իւն իւրով. և հանեալ զման
կունսն տարան արտաքոյ քա
ղաքին. յեկեղեցին յուլիանա
վկային. և թաղեցին իգերեզ
մանս հարց իւրոց ։ իսկ զող
բոց եղկոծոյ դառնութե ո՞
կարէ պատմել. որովհետև ողջ
քաղաքն ա̄մ անդ էր և միապէս
ցաւեին ամենեքեան ։ իսկ
զանդրոնիկէ տարաւ ը̄ ինքն
պատրիարգն իպատրիարգա
նոցն. իսկ մայր մանկանցն ոչ
կամեցաւ գնալ իտունն իւր.
այլ ճնաց անդրէն յեկեղեցին
յուլիանայ վկային. առգերեզ
մանս մանկանցն ալայր ։ Եւա
հա իմէջ գիշերին երեւեցաւ
նմա սբ̄ վկայն յուլիանոս ան
տակաւ կրօնաւորի և ասէ ըզ
նա. ը̄է՞ր ոչ թողուս կինդու
ննջել զորս կան աստ. պատաս
խան

ԳԼՈՒԽ ՈՒԹԵՐՈՐԴ

խանի նա և ասէ. տ̄ր թարկա
նար ինձ տ̄ր իմ զիցաւագնեալ
և սիրտ իմ. քանզի երկուս
որդիս ունէի միայն՝ եզերկոսս
եանն իմիասին թաղեցի այս
օր ։ Եւ ասէ սբ̄ վկայն քանի
ամացեին նոքա. և նա յասէ մինն
երկոտասան և միւսն տասն ։
Եւ ասէ սբ̄ վկայն տպա ը̄ե՞ր ող
բաս դու զանմեղսն եզքսն. և
ոչ ողբաս դու զմեղս քո. ա
սեմ քեզ կինդու. զիզոր օրինակ
մտանե իմարդն հարկ կերակ
րոյն. և ան հնարէ թէ ոչ տա
րե զնա. Եւ յայսպէս և զան մա
կունքն քո առաջի ա̄յ իհան
դերձեալ թարիան. և աստեն ըզ
նա տ̄ր և սբ̄ դասաւոր արդար
զերկեցեր զմեզ իկենցաղոյս
թարեաց. արդ մի՛ զրկեր զմեզ
յարքայութենէ քումմէ. և տա
զնա նոցա զայս ասացեալ ըզ
նաց կրօնաւորն իտես սիյն ։
իբրև լուաւ զայս աթանասիա
մխիթարեցաւ և ասէ. զիկան
որդիքն իմ յարքայութեն երկ
նից. ապա ը̄եր ողբայցից զնո
սա. և եթէ ողբացից աստ իմա
հուզին՝ ոչ օգտեցից ։ Եւ յարեաւ
և խնդրեր զկրօնաւորն և ոչ ե
գիտ. և զի կային փակեալ դը
րունք եկեղեցւոյն. և ի խնդ
րելն լուաւ ձայն ի խորանեն
որ ասէր յուլիանէ վկայնէ և ոչ
այլ ոք ծեր ։ Յայն ժամ գո
հացեալ ուրախութբ̄ ը̄ տե
սիլն, գնաց իտունն իւր. և պատ
մեաց զտեսիլն անդրոնիկեա
և ասէ ։ Խնդրեա հաւատա ինձ
զի ի կենդանութե մանկանցն
կամեի ասել՝ հանապազ օր զմա
հինս ը̄ քեզ. և ամաչեի ։ Այժմ
և զերկուս մանկանցն. քան
զի նոււխանցի ա̄յ ահա տասն
ամե. արդ՝ ասեմ քեզ. լուր ա
զահինոյ քո և առ որգիս իվանս
կանանց զի եղէց կրօնաւոր. և
անդաղջաղացից զմեղս իմ. Եւ ասէ
ցնա

ցնա անդրոնիկն փորձեաց ա
զխորհուրդս քո զայդպիսեօթն
օր. եթէ կացցես դու իմաստ
յայդ՝ արասցուք զոր հարկան
է հարար այնպէս. յետ եօթն
եկին եկն ազնոյնն ասաց .
Յայն ժամ անդրոնիկէ կոչ
եաց զհայրն յոհաննէս հասե
մեք գնամք յե̄մ աղօթել իսր̄
տեղիսն յայն . Եւ ահա ի
ձեռաքո ա̄մ ինչք մեր. եթէ հաս
անե մեզ անդ մեռանել. զոր
ինչ արասցես դու ը̄ մեզ ընչ
իւք մերովք զվարձս յա̄յ գտց
ես աստ՝ եհ հանդերձեալն .
Աղօթ՝կամիմ զիշխնեսցես սով
ա. հիւանդանոցս. եհիւրա
նոցս. եվանս՝ իյայսանդիտանց
մերոց . Այանձնեցին նմա
զա̄մ ինչս իւրեանց. եառեալ
մասն ինչ յընչիցն ը̄ ինքեանս
իպետս եիգթասաս երկուս՝
եելին իգիշերի իքաղաքէն .
Եւ իբրեւ ելին նայեցաւ ա
թանասիս իտուն իւրեանց՝
եհամբարձ զաչս իւր յերկինս
եասէ . Ած որասացեր ար
բահամու եսառայի. ելանել
յերկրէ եյազգէ եիտանէ իւր
եանց : Եւդու նոյն ինքն տ̄ր
առաջնորդեա մեզ յերկիւղ քո
վասն անուան քո թողաք բա
րեաւ զդրունս տանց մերոց.
եմ՛փակեսցես ը̄ դեմմեր զդ̄
րունս արքայութե քոյ : Եւ
գնացին երկոքեան իմիասին
յե̄մ եաղօթեալ շրջեցան ը̄
ա̄մ ուխտան. եատեսին թաղում
կրօնաւորս սր̄ս. եօրհնեցան
ինոցանէ. եետունսեր ամննե
ցուն հանտի գնացեալ յա
ղեկսանդրիայ իտաճարսրբոյն
մինայի. եայսատուով ընկալան
զնոսա քահանայքն. իսկյինն
երորդ ժամուն եյանդրոնիկէ
ի վերա տանն վանդակն ե
հայեր իքաղաքն. եետես [illegible]
զոցեն զի կըթնեալ ա̄ծ կռու
եր

եր ը̄ ոսմեա . Աղա անդրոնի
կէ ցայրն այն ը̄ե՞ր այր դու
շփոթես ը̄ կրօնաւորդ ենե
զես զդա. ասէ այրն այն սա
վարձու կալաւ զգրաստն իմ
գնալ իսկիտէ. եես ասեմ դմա
արդեօք եկ գնասցուք իգիշե
րի զի մ՛ տօթասցուք եսա ոչ
կամի գնալ. ասէցնա անդրոնի
կէ ունիս աստ գրաստ՝ եՆա
ասէ ունիմ հայր ասէ ցնա գնա
բեր աստ եես կալայց իվար
ձու. եերթիցուք իմիասին ար
գեօք զի եես իսկիտէ գնամ.
դարձաւ եասէ ցաթանասիս
կացցես դու աստ իսր̄ մինա.
մին . եւ ես ելից իսկիտէ եա
ղօթեսցից անդ եատեսից զհարսն
եդարձայց այսր . Աղա ցնա
կինն տարցես եզիս ը̄ քեզ պա
տասխանի ետ անդրոնիկէ եա
սէ կինն մարդ ոչ մտանէ իսկի
տէ . իսկ նայ ասէ արտա
ուօք դու տացես պատասխանի
ա̄յ եսրբոյն մինայի. եթէ ոչ
գայցես եածցես զիս իվանս
կուսանաց . Յայն ժամ ողջ
ունեալ զմիմեանս բաժանե
ցան իմիմեանց . Եւանդրոնի
կէ գնաց եել իսկիտէ եետես
զսր̄ հարսն ա̄մ վանորէից իւե
րինն. եգնաց առհայրն դանի
ել յանապատն թաղում աշխա
տօթը̄. եհանգիւ կարաց տեսա
նել զնա . Եւպատմեաց ծե
րոյն զա̄մ զայսոսիկ. Աղա ցը̄
նա ծերն գնացեալ բերցես
դուաստ զընկեր քո եգրեցից
քե զ թուխթ գիտարքես զնա
իթեբայիդա իսաբենեսաց
ող վանս կանանց. Յայն ժամ
անդրոնիկէ արար ող̄ ասաց
նմա հայրն. եգնացեալ եբեր
զաթանասիա առ ծերն. իսկ
ծերն ասաց նմա զբանս եւ
նաց եառաքեաց զնա իվանս
կուսանաց . Եւդարձաւ անդ
րոնիկէ առհայրն դանիէլ. եզ
գեցա

գտցաւ զհարք կրօնաւորական
և եկեղեցւոյ սա ծերոյն. սմա երկո
տասան անդրոնիկէն ։ Սկնի
այսպիսի խնդրեաց ի ծերոյն, զի
ի մեծիցն աղօթեսցէ իսկ սեզ
իւն եմ ։ Եւ ողջունեալ զնա
ծերն եւ աղօթս արձակեաց
զնա ։ Եւ սոյզն մինչ գնայր յու
ղին խաւհանս եգիպտոսի. Եւ
տան իտօնող իկշաբոյս ինչ
տեղոջ իւր զիհանդիցէ փոքր
մի խաստին չերմոյն ։ Եւ ա
հա կամօքն այ եկն աթանասիո
եգիպտացեալ էր հանդերձ սո-ն
վասն զիգնայր ինայյեմ եհար
ցին զիրարս ։ Եւ աղաւնին ծա
նեաւ զլծանից իւր իսկ անդր
ոնիկէ ոչծանեաւ զնա. որոյ ան
սակագեղն թարշամեալ էր իբրա
զուռ ճգնութեց և սևացեալ էր
մարթն ողջոյն ալեալ իբրև ըզ
հնդիկ ոք ։ Ասաց ցնա աթա
նասիա ուր գնայցես հայր
ասնայ ասէ իւր տեղին տն կը
նամ տեսանել ։ Ասէ ցնա և
ես անդ ուզեալ եմ ևեթէ կա
միս գնասցուք իմիասին. այլ
այսպէս յուութը երթիցուք
զիմ՛ բնաւ խօսեսցուք ընչ ասէ
անդրոնիկէ զայն արասցուք.
Ասէ աթանասիա զիզայս եդ
անուն իւր ոչ գու աշակերտ
հօրն դանիէլի իցես. Ենս ասէ
այո՛ և աթանասիէ ասէ ևոչանդրո
նիկէ կոչի անուն քո ։ իսկ նա
ասէ այո ՚ Ենա ասէ աղօթք
ծերոյն օգնական մեր լիցի
անդրոնիկէ ասէ ամէն ։ Եւ եր
թային իմիասին և եկեալ յեմ
աղօթեցին յամտեղիսն ։ Եւ դար
ձեալ գնացին յաղեկսանդրիա
և բնաւ ոչ խօսեցան ընդ միմեանս
Ասէ աթանասէ ցհայրն անդ
րոնիկէ եթէ կամիս բնակես
ցուք իմիասին և անդրոնիկէ ասէ
արասցուք որ կամ. ասէ քանզի
նեղքինի ոք կարծեր զնա. և
ասէ բայց նախ երթնամ իսկ
ասէ

իսէ և հարցանեմ հօր իմոյ.
Ասէ աթանասէ գնա և ես
ձեռամ քեզ ի կանոն երկոտասա
նեցն. այլ եթէ գայցես այնտ
լռութը որի ճանապարհին և
ոչ կացցուք իմիասինև մի խօ
սեսցուք ։ իսկ եթէ լուել ոչ
կարես մի գայցես այսր. զի ես
յուլթ և աստանց վասն կամիմ
բնակել ։ Ասէրդ գնաց անդրո
նիկէ և ետես զհայրն պատմեաց
նմա զամն ևզբանս ներքինոյն
Ասաց նմա հայրն դանիէլ գը
նացեալ կացցես առնմա և այս
հեա զլռութի. զի այն ճգնա
որ մեծ ոմն ։ Եւ իբրև եկն ե
գիտ զաթանասէ ևբնակեցան
իմիասին պահպանեալ իւրահն այ
զամն երկոտասան. և ոչ խօսե
ցան ընդ միմեանս և ոչ ծանեաւ
անդրոնիկէ զնա ։ Եւ յետ
իսկ հայրն դանիէլ ծուներ եր
թեալ երթամ տեսանել զնա
և խօսէր զօտուտ նոցա ևդառ
նայր անդրէն ։ Եւ եդ այլ էր
երբեմն ծերն տեսանել ըզնա
և աչ կոուեալ ողջոյն նոցա
դարձաւ և եկն իւրն մենա.
իսկ անդրոնիկէ եհաս զկնի նո
րա և ասէ հայր . երդ այժըն ա
թանասէ հիւանդ է և գնայ ար
բի ևխնդրէ զքեզ ։ իբրև լու
աւ զայս ծերն դարձաւ և եկն
եգիտ զնա ի ջերմութե յոյժ
ևլայր գառնայեա ։ Ասէ ցը
նա ծերն վասն որոյ ընծայ
պարտե քեզ զի գնաս առ այ և
դու ողբաս զնա ։ Ասէ աթա
նասէ ոչ վասն իմ ողբամ հայր
այլ վասն անդրոնիկէի . բայց
իբրև թաղես զիս գտցես
թուղթ ինձ առ իմ. առնեալ ըն
թերցցիս տուեալս զայն
յեղբայրն անդրոնիկէ ևս ։
Եւ հաղորդեալ իւր խորհրդ
դոյն եղկնի այսոց բանից նըն
ջեաց աթանասիա դղուն ար
դարոց. Եւ իբրև եկին եղբար
քն

րն պատել զնա իմացեալ էթէ
կին մարդ էր. իսկ ծերն ընթեր
ցեալ զթուղթն եւ ցանդրանիկն
եւ իմացոյց ալ իթխառայն էթէ լծա
կիցն անդրոնիկէ էր աթանասիա
եւ ոչ ներքինին. ոմն վասն որոյ օր
հնեալ կզիր փոհանայն զնմանէ
որ տա հաւատբերութիւն ծառայից
իւրոց յամիւ. Եւ լուար եղև այս
յոմն վանորայն եկոչեաց ծեր զն
զակիտն. Եւ եկեալ միանգամայն
ամ սկիտացիք զգեցեալ սպի
տակ հանդերձս. եկին անդ ամ
պուեղքք կրօնաւորացն եկին ոս
տովք արմաւենեօք. Եւ տարեալ
պատուով եդին ի գերեզմանի
հարցն եկղեհանային զնոյ. որ
եւ այսպիսի զօրութե եբաշխա
թե կենդանական մարմնոյ. Եւ գը
նացին ամենեքեան ի տեղիս
իւրեանց. իսկ հայրն եկաց
անդ մինչև ցեօթն երորդ օր
թաղմանն աթանասիայի. Եւ ապ
կնի աւանորիկ կամեցաւ հայրն
դանիէլ տանել ը̅ ինքն զանդ
րոնիկէ. այլ նա ոչկամեցաւ գը
նալ ը̅ նմա եւ ասէ իմ գերեզ
մանի աթանասիայի մեռայց.
Յայն ժամ եւ հայրն ողջոյն
ետ նաց մինչև իւրն մինա. եւ իբ
րև եղ անդ եհաս զկնի այլ եղ
բայր եւ ասէ ցնա. հայր դանի
էլ եղբայրն անդրոնիկէ փոխե
աւ տր. իբրև լուաւ ծերն պատ
ուիրեաց սկիտացւոց եւ ասէ. գը
ձոյ եկայք աստ ղիծերն անդ
րոնիկէ հետևի ծերոյն աթա
նասիայի. Եւ իբրև լուան նո
քա եկին վաղվաղակի անդ եգը
տին զնա կենդանի դեռ եւ ա
օրհնեցան ի նմանէ. Եւ նը
ջեաց եւ նա խաղաղութե իւր.
Յայն ժամ եղև պատերազմ ի
մէջ հարցն սկիտոյ եւ նոյն վա
նաց որկասարեցանն սրբքն որ
կոչէր տասն եւ ութից. Եւ ձայն
եւ սկիտացիքն մեր եղբայրս
անդ տարցուք զմարմինս սրբո
իսկ

իսկ նոքա ասեն. [illegible]
պատուիրեաց մեզ տանել զնա
քանզի սկիտացիք բաղումին
եւ մեք սակաւքն. Յայն ժամ ա
սացին ամ առաջնորդքն երին
զոր ինչ եւ ասասցէ հայրն դա
նիէլ. այնպէս արասցուք. իսկ
հայրն ասաց տաս ի միասին թա
ղել աւանդեաց ինձ եղբայրն.
բայց ծերքն սկիտոյ ոչ առ
նուին յանձն այլ ասեին.
հայրն դանիէլ յերկինս եւ ոչ
երկնչիմ խայտառակ յազգաց դի
ւաց. այլ մեք երկնչիմք եւ ո
մանք դեռ եւ մանուկ գոլով
եւ պիտոյէ սա մերձ առ մեզ զի
օգնեսցէ մեզ. Բայց ասկանե
ձեզ քոյր սորա աթանասիայ
զի է առ ձեզ. Լուեալ զայս ե
տես հայրն դանիէլ զխռովութն
ասէ ցեղբարսն. եթէ ոչ թո
ղուցուք զնա աստ ես ոչ եկից
ը̅ ձեզ. այլ կացից աստ ը̅ որ
դեակս իմ եւ թաղեցայց ը̅նմա.
իբրև լուան զայս եղբարքն
լռեցին. եւ հանեալ զերանե
լին անդրոնիկէ թաղեցին առ
աքն աթանասիայ եւ ասեն եղ
բարքն ցհայրն եկ գնասցուք
իսկ իւր ենա ասէ թոյլ տուք
ինձ առ. կատարել զեօթն օր
սորա եւ ապա թոյլ ոչ ետուն
առնել դայն այլ առին զնա
եւ գնացին. Զայս պատմեաց
հայրն դանիէլ աշակերտաց
իւրոց. Եւ մեք խնդրեսցուք
իմն զի ողորմսցի եւ աղօթիւք
եւ բարեխօսութե անդրոնիկէի
եւ աթանասիայի եւ ամ սրբոցն իւր
ոց. Այսպիսիք են արիութիւնք
եւ համբերութիւնք եւ ճգնաւորու
թիք.

Վաղ եղեւ ալ քն արիութե ը̅
ձանձրութե մեղ օձէին. Եւ Չ
ռիալո զհնգզգս առ բարին. եւ
զնրա գոցս առ վասթա րին.
Որք արկութե նըն յաղթեցին
եղջորամու թեքըն սանձեցին.
Նոք

ՄԻԴ
Նոցօք սանձիւ մ՟ր զերկոսին
մինչ տարա՛պարտ առ ի չար
ժին ։
Զարիական տուր ինձ զօտին
ամփոփել զմէջ յանցաւորնի ։
Լոյս զճրագ պատուիրանին
յոգիս նսեմ եխաւարին ։
Ձեռք գերա՛զանց պատուիրա
նին․ քան զբնութիւն ժուժկալե
ցին ։ Տուր ինձ դրնե բառ
նալ քոյին քաղցր լծոյ թեթեւ
բեռին ։

Գլուխ ինն երորդ ։ խրատք
եւ զանազանք եւրանելի հարցն
ամենեցուն ։ Լղու այն եթէ ո
չէ պարտ առնել ինչ
իցոյցս մարդկան․

ԼՍԱՒ ՀԱՅՐՆ ԱՆ.ՏՈՆԻՈՍ Վ.Ս

մանուկ կրօնաւորի ումեմն․ որ
արար սքանչելիս այս պէս
զծերս ոմանս եռեա վաստա
կեալս ի ճանապարհի որք գայ
ին առնա ․ եւ հրամայեաց զի
վայրի ցիռք գնասցեն եբառ
նայցեն զնոսա․ եբերցեն առ
ինքն որ եւ եղեւ իսկ եւ եկեն պատ
մեցին զայս ծերքն հօրն անտ
ոնիոսի։ իբրեւ լուաւ ծերն ա
ռն նմանեցեաւ կրօնաւորն այն
նաւոյ որ լի իցէ ամ բարութբ
այլ ոչ գիտէ թէ ո՛ր հասցէ ի
նաւահանգիստն ։ Եւ զկնի ժամ
ուց ինչ սկսաւ հայրն անտոն
լալ․ եւ փետել զմօրուսն իւր եւ
կոծել յոյժ եւասեն աշակերտ
քն իւր․ Զի՞ եր ողբաս հայր ասե
ծերն մեծ սիւն լուսոյ եկն
զեց

ԳԼՈՒԽ ԻՆՆ ԵՐՈՐԴ
զեղցոյ անկաւ այժմ․ եւ լոյծ
զայն մանուկ կրօնաւորն ամեր
որ զքանչելիսն արար․ ամ գնա
ցեք մինչև առ նա եւ տեսեք
գնացին աշակերտք ծերոյն․
եւ տեսին զնա անկեալ ի մերա
գետնոյ եւ լայր զմեղսն զոր
գործեալն էր․ իբրեւ ետես
նա զաշակերտսն անտոնի․ ա
սէ ցնոսա գնացէք ասացէք
ծերոյն զխաղաղելսցէ վասն իմ
զ՟որ․ զի շնորհեսցէ ինձ աւ
ուրս տասն առ խապաշխարել
զայս մեղս․ եւ զկնի․ ե․ աւուրց
վախճանեցաւ նա ։
Զեղբայր ոմն գովեցին ա
ռաջի հօրն անտոնիոսի․ իսկ
նոյ փորձեաց զնա զի եթէ համ
բերել կարիցէ արհամարհա
նաց․ եւ գտաւ զնա կի ոչ համ
բերեաց ։ Եւ ասէ ցնա նման
ես դու գեղջ որոյ առաջի
կողմն զարդարեալ իցէ․ եւ մեջն
յափշտակեալ եղերձ աւյաւա
զակաց ։
Ասէին վասն հօրն արսե
նիոսի եւ հօրն թէոդորի փեր
եմացւոյ թէ քան զա՟մ մեղս
ատեալ ատէին զգովութն
մարդկան զի արսենիոս ոչ ու
մեք յանդիմանէր դիւրաւ ։ իսկ
թէոդորի համդիպէր այլ իբ
րեւ զսուր մերկացեալ ։
Եր ոմն ծեր ի սկիտէ որոյ
անուն էր դանիել․ եւ էր նորա
աշակերտ եբնակեր առ աշա
կերտն այն այլ ոմն եղբայր ո
րոյ անուն էր սերգի․ եւ զկնի
փոքր ինչ ժամուց սերգի փո
խեցաւ առ՟որ․ իսկ զկնի մահ
ուն սերգեա եա ծերն համ
արձակութն աշակերտին իւր
ոյ․ կեալ առ իւր քանզի սիրեր
զնա ։ Յաւուր միոջ առեալ
ծերն է իւր զաշակերտն իւր
եւ երթ յաղեկսանդրիա․ զի սովո
րութն էր առաջնորդացն սկի
տոյ ելանել առ պապայն իտօն
զա

զատկին և հզ̄ին թագաւորն իմաստ
տանէ տմու տուութեն և իբրև զգրեա
ցինյուղին եռեա անդ դատիկէ
զեղբայր ածն մերձ ։ որպէս
գէ ըթ ինչ քրոցոյ եղեալ ուներ
իւր ամօթոյ իւրոյ ։ Եղբայրն
այն ցուցանէր զինքն իբր թէ
յիմարից և էին այլ ևս յիմա
րք ē նմա և առաւել զնայր նո
ցա եղբայրն իբրև զծոյլ ։ և կոչ
լեր ինչ ինքնակամ ծնունդն
և տայր այլոց յիմարացն խոկնո
ցեր անունն էր մարկոս [illegible]
ցի ևեր բացեն այն թագա
ւորական ձիրնաւթ ամենակալ
մարկոս յիմարն ։ և անդ ներքեր
իգիշերի և ծախեր ուրուրն դը
րամս ։ Ժ ։ և ներքեր յաւթուի նը
տեալ ։ իսկ ի ։ Ժ ։ դրամացն ։
զներ զգեստս իւր դրամս ։ Ժ ։
զայլն տայր յիմարըն ընկեր[illegible]
ոց ։ Եւ քաղաքն ամ այլ կանոն
րեայ ժանտայեր զմարկոս ։ յաղ
դս մոլի յիմարութեն նը ։ Եղև
ծերն ցածկերպ իւր կնո
ցեալ անուցանե եթէ ոչ բնա
կէ մարկոս յիմարն իսկ նա գը
նացեալ եհարց ։ և խնդրեալ և
կեալ ցծերն ։ եթէ յիմարն
այն ինձ ընթացա իբրացի բը
նակի ։ Եւ մնացեալ ծերն առ
պայն ։ ադ աւ առ նմա իսկ յեր
կրորդում աւուրն իբրև ։ Եւ
ներ ծերն առ նա տեսութեն այ
զ իսկեցաւ նմա սայլն մարկոս ։
իմեծ դուռն և զուարթ ցեա
ծերն կալաւ զնա և սկսաւ ա
սել մեծ ձայն արդարացուցանե
րացիք ։ օգնեցէք ինձ իսկ յիմարն
խաղայր ԺԸ ծերոյն ։ և ժողովեցան
անդ քաղաքն ամ ։ իսկ աշակերտ
ծերոյն կայր ի հեռաստանէ և
նա եր ահիւ ։ իսկ այլքն ասե
ին մի դողցէ սնարտեացն զքեզ
հայր ։ զի յիմարն է մոլի ։ Եւ
ծերն յիմար և մոլի մեք եմք որ
գեակք ։ այլ ես իքաղաքս յայս
ոչ գտի այլ մարդ քանզի սա յայս

ԱՊՐԻ. ԺԶ [illegible]

ժամ եկին քահանայքն եկե
ղեցւոյն որք ճանաչէին զծերն
և ասեին պա՛մեա մեզ տէր
հայր ։ յիմարդ այդ ։ Եւ ա
ցնեաւ ծերն ։ քեզ քեզդ զկն է
իմ ։ մինչ և այսպէս ոչ ով գոյ ։ Ե
գ ազգաքիս յայս ։ այսօր այս ա
ակ անուն ա ի իսկ պատճառն ծառ
է առ զիյ մայ յայտնեցաւ այսծեր
այն ։ և ած կա առ յիմարին
և երդմնեցուցանէր ։ և ցուցէր
և ասեր ։ յայտնեա մեզ զքեզ և
զգործս քո ։ իսկ նա խոնար
հեալ յաղաչանս նց ։ և եկեալ
ի մտս իւր ասե ցնոսա ։ Եսկրօ
նաւոր եի և բ ու նա դասեն իփիլի
են ։ պառնկու թէ զամս վեշ առ
սան և ձկնալ ինքեա իմ ասեմ
թզկնելի մարկոս ։ ամս վեշ առ
սան ծառայեցի շնամոլոյն ։ սքն
եի այժմ ։ և սպասաւորե՛ այն
պետս թագաւորինքն ։ Ժ ։ և զը
նայի ես ինքանս որեմպացի ։ և
կացի անդ ամս ։ Ը ։ եփիփանոս
իսր ։ և զկնի ։ Ը ։ ամաց ասացի
ցանձին իմ ։ մարկոս աղքատ ։ մա
ցես իքաղաքն ։ և եղիցիս դու
յիմար ։ այլ և ութ ամ ։ և ահա
այսօրիկ ասորեցաւ Ը ։ ամ ։ յիմա
րութենիմոյ ։ և իբրև լուանզայս
իմանել ։ որք ազգին անթն եղեան
իւր բանիցս այսորիկ ։ և յետ
բանիցս պատմութե իւրոյ ։
Ննջեաց իմաստ ։ յայնմ աւուր
մարկոս մերձ առ ծերոյն իպատ
րիարգանոցին ։ Եւ յառաւօտին
իբրև տեսին զինքն այնքեր մար
կոս ննջեալ ։ Եմաց ծերն
զպայմայ պատն ։ և պապնապատմ այ
զայն աւուրն ։ Եւ սպայ ասու
կնգատարեցուցանել զվախճանն
Եւ ժողովեցան անդ ամ քա
ղաքն ։ և առաքեաց ծերն զաշա
կերտ իւր իսկիտէ ։ և ասէ ժո
ղովեալ զամ եղբարսն պատմե
ացն ղա իս որ կայցեն առ ա
նձնական ։ և տեղեկացին խամ
եւ ։ Եւ եւ ամ սկիտէ ։ և զգե

ցեալ ք զդէտս ապիրատի· ունե
լով իշխանին ռստս արմաւենոյ
այսպէս և են եաացիք· և անե
կացն ալերինն· նիտրոյվանիցն
այնմ լօրայիցն աղեկսանդրոյ
և ժողովեցան այն չափ բազմու
թի կրօնաւորաց մինչ ոչէ տուն
թոյլ թաղել զմարմին նորա
զատուրս· ե· նոյնպէս և քաղաքն
աղեկսանդրիայ· ժողովն ալք
ռստովք արմաւենեաց եռոյե
ին արտասուօք զնրես երկ
րի· և յայտնապէս հանին թա
ղել զնշխար երանելույն մարկո
սի աւետարանչին· և փառաւոր ասե
ին զած որպս շնորհս և ժուժ
կալութի նմա որդնթանան·

Եւլոժիսս ոմն որ էր աշակերտ
լեալ աթանասի աղեքսանդրա
ցոյ· և էր սա քահանայ և ճգնաւ
որ յոյժ և մեծ անուն հռչա
կեալ էր պահեք երբեմն զեր
կուս աւուրս· և երբեմն մի ա
գամ ճաշակէր իշխաբաթուն· և
կերակուր իւր հայ և աղ միայն
և էր փառաւոր եալ յամենե
ցունց· Զարձաւ սա երբեմն
եգանց իպանեփոսաս առ հայրն
յովսեփ· կարծէր խստագոյն
ինչ վարս տեսանել երնկալա
զնա ծերն ուրախութբ· և հինգ
ընկալեալ կերակուր ետ զնա
քարեաց· Եւ ծերն ըսերն ուշ
կերաքն և ոչ խոսի ոչ ինչ այդ
պիսի կերակրի քաղցնաց այլ
միայն հաց և ջուր· իսկ հայրն
յովսեփ լուեալ ևեկեր զամ և
կացին նոքա անդ զերիս աւուրս
և ոչ լուանյաշակերտացն յովսե
փու սաղմոս կամ երգ· զի ի ծա
ծուկ ևան մուունչ աղօթեին·
Եւ ելեալ անտի ոչ ինչ շահե
ցան ինոդանե· և եղեւ ինամօքն
այ մրրիկ մեծ և մութն յամ
այոյն և մոլորեալ նց յուղ որոյն
դարձան անդրէն առ ծերն·
Եւ նստան զբախել դրանն
չուան զերքս սաղմոսաց նոցա
ծնե

ինեբրքուսա· Եւ մնացին ըզ
բազում ժամս զիկատարէ սցեն
և ոչ եղև մնար աղօթիցն· իսկ
նա ճանճրացեալ է յամեւն
բախեցին զդուռն· և նոքա իբ
րև լուան զձայն դրանն լու
ցին յաղօթիցն· և ընկալան զնո
սա ուրախութբ զի ի պտոթոյն
խստութենե տապացեալ է
ին· իսկ մի աշակերտացն և
լոգինոսի արկեալ ջուր տայր
ըմպել նոցա· և էր նա աղի ծո
վու ջուր և ոչ կարացին ըմպել
և եկեալ իմփոս· և լոռի աղա
չեաց զծերն պատմել նմա ըզ
քաղցրաւորութի իւրեանց
և ասե զի ե՛ հայր· զինախ ոչեր
զեէք յաղօթս և այժմ երգէք·
մինչ գնացաք մեք և ջուրս
այս եր յայնժամ քաղցր և այժմ
աղի· եղև ծերն այդ եղբայր
յիմարեր այանդէտս խառնեաց
ինծովս զջուրդ· իսկ նա աղա
չեր զնա պատմել նմա զուղիղն
Եւ ասէր ծերն փոքր ինչ են
այն աւուր որ դայթակղեաց
զսեզ· այն խեր դալոյ քոյ եր
նոյն պէս և ջուրն քաղցր և ամ
միտթարութբ· այլ մեք հասա
րակաց ջուր զնովայինդ ու
նիմք և աղօթս ան դադարս և
միշտս· Զայն ժամ ուսոյց նզ
մա խոնարհութբ քննել զխոր
հուրդս· և եհաս ինմանէ ըզ
հպարտութի մարդկային· և ե
ղև նա յայնմ հետէ խոնարհըն
դամ ու ընտրեալ և հաւասար
այլոց· և ուսուցանէր զորինչ առաջի
դնելին և ճգնեցաւ ինծանուկս
Եւ ասէր զծերն ճշմար տա
պէս հաւատար նմ ամ ճգնու
թե ծեր·

Արազ հայրն եսայիս մեծ
եպատուական իմե յաղթել
հպարտութե· և ուղիղ յամն զի
տութի զի որք անկանին ե
ճեռս սոր ախտի ամբարտաւ
անութն օտարանան ի հեռու
թե

թենէ եւ խստանայ սիրտ նր
իւր̅ սրբոց. եւ անկանի իմայրն
ա̅մ չարեաց որէ՛ ամբարտաւա
նութ̅. այլ դու ծառայ ք̅ի
կալցես ծածկեալ իսիրտ քո
զգործս եւզջանս քո. ո̅պ զի մի
մարդա՛ հաճութ̅ե կորուսանի
ցես զվարձս քո զի ոք ոք վասն
հաճութե մարդկան առնիցէ
ինչ կորուսանէ զվարձս իւր
ը̅ բանի ո̅ն. որ սիրէ զփառս
ի մարդկանէ անկանի նա յախտ
նախանձու. եւ նախանձոտն ոչ կա
րէ խոնարհ̅ լինել. եւ անձն որ ոչ խոնար̅
հի բաժին թշնամոյն լինի.

Ասաց հայրն թեոդորէ գը
նաց եղբայր ո̅մն եկացեալ անդ
ատուրս երիս. աղաչէր լսել
ի նմանէ բան իսկ նայ ոչ բնաւ
ինչ խօսեցաւ ը̅նմա. եւ ոչ բան
մի յայն ժամ ելանայ անդի տրտ
մեալ. ասէ ցնա երէցն աշակերտ
իւր հայր ը̅ե՞ր ոչ ասացեր նը
մա բանինչ զիդ նոյն տրտմեալ.
ասէ ծերն. թող տուր եղ
բայր զի ոչ ասացի նմա. զի
վաճառական է նա եւ կամէ րիւ̅
օտարբանից հարստանալ. զիւչ
առնել ոյ վասն կամի զբանն
սուսանել այլ ձեւանալոյ իցոյց
մարդկան բանիւք.

Այլ ո̅մն եղբայր գնաց առ
նա եւ կամաւ խօսել զմեծա՛
մեծս եւ բնն̅եք զգործս զոր ոչ
բնաւ գործեալ էր նորա. Ասէ
ա ցնա ծերն գնա եւ բնաւ ոչ
գտանալէ քո եւ ոչ զծախս նաւ
ու ուղղութ̅ գրամեալէ. քո
ի նմա եւ ոչ իծովու մտեալ է քո
եւ կամիս մտանել ի քաղաքն դըժ
ուարա գնալ. ի այլ նախ գոր
ծեա եւ ապա խօսեսցիս ։
Պատմէր մեզ աշակերտ հօրն
թեոդորեի փերմայեցոյ վասն
նորա. եթէ գնացաք երբեմն
նախ քան զերեկոյն ի սենեակ
ծերոյն. եգտաք զնա զի զգե
ցեալէր քուրց պատառատուն

եւ

եւ լանջքն եւ թիկունքն մերկ
գոլով. եւ շրջեալ կայր թիկ
նոցն ծվ̅ր սրտի նը̅ եւ իբրեւ ե
րաց զգուռն. եւ հա ո̅մն իշ
խան եկեալէր խօսանել ըզ
նա եւ այսպես նստեալ արտա
քոյ դրանն խօսեին ը̅ միմեանս
իսկ խմատեալ զփիլոնն իւր
ծածկեցի զթիկունս նը̅ զի
մերկ էր. իսկ ծերն մեկնեաց
զձեռն եւ իբրեւ աց ձգեաց կնա.
Եւ յետ երթալ գնաց կօմն ասեմ
ցծերն ը̅ե՛ր պոռնկեցեր զայդ
հայր. զիետ կին առ քեզ իշխանն
ո̅պ զի շինեսցի եւ արդ՝ գնաց
տրտմեալ. իսկ ծերն ասէ ցիս
զի՞նչ ասես եղբայր դու եւ
զմարդիկ պաշտեմք. զոր պար
տէ առնել արարացուք մեք եւ
որոք կամի շահել շահեսցի.
եւ որոք կամի պայթակղել պայթ
ակղեսցի. ես ո̅պ եկի դուցա
նմա. Եւ ես ասեմ քեզ որդեակ
եթէ ոքդա տեսի մի՛ սասա
ցես առ այլ թէ իցեմ յոտ
տեւ սասացես ձաշակէ եւ թէ
նորա եղեւ իմ արդեօք նորա
ասացես ։

Զհօրէն մովսեսի յուշա իշ
խան ո̅մն եկնաց իսկիտէ տես
անել զնա. եւ պատմեցին ոմանք
զայն ծերոյն իսկ նա փախեաւ
եւ լ իջանոր եդիպեցաւ նմա
իշխանն. եւ հարցեալ քի իւր մինչ
երթայր ծերն ի դաշտի եւ
ասէ զնա տասասցես մեզ ծեր
ուրեցէ սենեակ հօրն մով
սի ասէ ծերն. եւ զի խնդրեք
զնա զի այր կատաղի իցէ նա իբ
րեւ եկն իշխանն յեկեղեցին
ը̅ յառաջ եղէն նմա եղբարքն
ասէ զինուո իշխանն յուշա եւ
զհօրէն մովսեսի. եւ եկի տես
անել զնա եւ գտաւ մեզ ծեր ո
մն որ գնայր յեգիպտոս եւ հար
ցաք զհօրէն մովսեսի. իսկ
նա ասէ ըմեզ զի խնդրէք զնա
զի յիմար եմուտ իցէ նա. իբրեւ

լու

լու ած՝ զայն երգարքն արխ րն
ցան յոյժ և ասեն որպիսիք են
քն որ ասաց զայդ վասն արդոյ
ժողն. խանձուքա ասեն ալևորեք
և հիւս պգեցնալ և անձա հա
սակ և ամա. իսկ նոքա ասեն
այդ նոյն իմքն եր հայրն մայ
սա զիոչ կամեցաւ յայտնել
զինքն ձեզ. վասն այն ասաց
զայն. և շահեցաւ յոյժ իշխանն
Եւ յետ կինն ալդնայց խոնզիւր
զքայր ոճն և հարցց ցհայրն
մասոյն և ասե. եթէ գնացից
իմվանս. ուրեք կայ անդ. ասէ
պարտն զի կեցից անդ. Ասա
ցնա ծերն. եթէ կեցցես իմո
զի ուրեք. մի հանցես իմքզա
նուն քո. եթէ արդեւական ի
ցեմ. և ոչ ելանեմ յեկեղեցին.
ոչ ուտեմ. ոչ ըմպեմ. և ոչ նըն
ջեմ. և այլս այս պիսիս. զի այս
ոքիկ սուտ անուանքեն. և յե
տոյ լինին քեզ չփոթս մեծ ա
մեծօ. զի ուր կլոի այս պիսի
գործ. ամ մարդիք. զիմենա
նա և չփոթեն. այլ ուր և կեց
ցես գու. լերհաւ ասար այլոց
միաբարցն. և զոր առնեն իննսա
փոյթքն զայն. արասցես և դու
և համարեցես. զի այս խոնար
հութիւ. լինել հաւասար նց
և մարդիկ. տեսցեն ըզքեզ նը
ման նց լեալ. և ոչ նեղեսցեն
Զ և չփոթեսցեն զքեզ.
Հետ սեթերինէ հայրն գնայր
ի անապատս. և այլ եղբարք ո
մանք ի նմա. և տեսեալ նց զի
շատ մի փախեան. իբրև նացին
սա եղբայրքս ցծերն. և դու
և ս երկեար ինմանէ հայր.
Ասե ցնա ծերն ոչ երկնչէի ի
նմանէ որպէս այլ եթէ ոչ փա
խուցեալ եր իմ ինմանէ. ոչ կա
րեի գերծ անել իհօրդւոյ ամ
Բ ար հաւանուեթեան.
Նշխան մի աղէկսան գրացի
ի աղեղցան ուսանել զհայրն պի
մեն և ոչ յանձնառնայրծէ րն առ
նել

ԴԻ ՄԻՒԽԻՆԴՆ. ԵՐՈՐԴ
նել զայս. իսկ իշխանն պատ
ճառանաց. չար իւչ գործել. և
կալեալ զորդի քեւ նր եզ ի
բանտի և ասե. եկեսցէ պիմէն
և աղաչեսցէ զիս. ապա թողից
զնա վասն նր. Զայն ժամ ե
կե ալ մայր մանկանն քոյրն պի
մենի. առ պիմեն ալեցնա. մինչ
կայր արտաքոյ դրանն աղբա
լով. ոչ նեա ոչդւոյ իմոյ. իսկ
ծերն ոչ բնաւ նայեցաւ ինա
և ոչ խօսեցաւ. Ի ժմա. իսկ նա
անարգեր զնա և ասե. աղըն
ձի ագիք ողորմա ինձ. զանդ
րանիկն իմ որդին քո իբանտի
է. իսկ ծերն պատասխանի ետ
և ասէ. պիմէն որդիս ոչ ածի. և
այս ասէ գնաց քոյրն. իսկ
իբրև լուաւ զայս իշխանն ա
սե. ասպա բանիւ պատասխանե
ցե ինձ զի թողից զնա. իսկ ծե
րն պատասխանեաց առ իշխանն
այս պես դատեա ցես զդա.
ըստ արժանի օրինացն. և եթէ
արժանի մահու. մեռցի. և եթէ
ոչ ազատ կացո. իսկ իշխանն
լուեալ և զնոսա ածեալ
Ասաց հայրն պիմեն. եթէ
որ ոք ստասցի ընդ մարդկան
նա հեռասցի իւրոյն բնութենէ.
ոչէ բարւոք. ամենեցուն հա
ճոյ լինել. զբարեաւէ վայելէ
լոյր ժամբարի աստանցն Ը
Ձենջ ամեն այն մարդիկ.
Ասաց հայրն պիմեն զոր օ
րինակ փայծ ծառակն. եթէ
յայտնեսցի. յաւուր առաւօտ
ու սա աւարինութիւն. որ պէս
նեսցի կորընչի. և ի մեզ զմեզ հա
ւեալ իհաւր. նոյն ալես և զհոգի
կե

ՂԻԹ
նեղե գովութիւն մարգարէական․ և
գնա ի նմանէ պեղլ․
Ասաց հայրն Դանիէլ եթէ
գնայիս երբեմն առ հայրն
Ալիմէն․ և ճաշակեցաք ի միասին
և ապա ասաց ցմեզ գնացէք հան
գերուք փոքր մի․ և գնացեալ եղ
բարքն զի հանգիցեն և ես մն
նացի առնէ․ զի առ ամենեքին ինչ
խօսեցայց Է նմա և յառաջացեալ
գնացի ի մենենակն․ իսկ նա ի վերայ
և եւ ... ասէ զիս գնայի եղև ի բերան
զնա և հնեալ զիս աստուածերը ծեր
Զոր զնա ի ծածուկ զոտն ել
Հարցաւ երբեմն հայրն ամ
ոյն ոայիթալի զհայրն սիսոյի
և ասէ․ յոր ժամ ընթեռնում
զգիրս կամին խորհուրդք իմ
զի ոչ ասիցն զայն և պատրաստ
ունիմ առ ի հարցումն․ Ասէ
ցնա ծերն ոչ է մասն քոյ լե
րութիւն և ոչ հոգալ ինչ եւս
աել զբանս բարիս․
Ետես հայրն սիլուան․ եկն եր
բեմն ի շխան ոմն առ ասանել․
իսկ նա իբրև լուաւ ած զգօ
տի իւր է մէջ և գնաց իյօտել
զարմաւենիս իւր․ իսկ նորա
եկեալ իբրեւ ձայնեցին ուրե
մն յայնակէ այն այն և նա ասէ
ոչէ աստ իսկ նորա իբրև լուան
այն գնացին անտի․
Եկն երբեմն այլ ոմն իշխան
տեսանել զնա և եկեալ եղ
բարքն առեն ցնա․ պատրաստ
լեր զի ծեր զիլաւեալ զքեզ և
զայս տեսանել զքեզ և առհիւ ի
քեն․ իսկ նա ասէ այոյ պատ
րաստեմ նյաւորեցեալ զգեցա
պատմութեան քուրց․ և առեալ
հաց և պանիր եւ իստ նաև
ծոցի իւրոյ և նստաւ ուտել Է
վայր ի բերան դրանն․ իբրև եկին
իշխանն ընդ ումն իւրում և զին
ուորօք եկեալ ետես զնա այն պես
արհամարհեցին և ասեն․ սայ
իցէ միայնակեացն զոր լսէաք
և անարգեալ գնացին յետս․

ԿԸՆ

ՎԱՍՆ ՈՂՈՐՄԵԼՈՅ

Պատմեաւ երբեմն հայրն ամ
մոյի և բերեալ կշռու խա իւր
և եւս ասել և ղբայր այնպես
իսկ նա իբրև խմեցաւ եւ ա և
տես ամաչեաց յոյժ և ասէ թո
ղութիւն արա ինձ եղբայր․ զի
աչ և ա եղեալ եմ կրօնաւոր զի
այս պես տես եղեւ թուլա
ցեալ․
Ասէին վասն ծերոյ ուրու
մն ոչ ամեր մի այն այց ալ․ և
ապատուոյ որեր նմա ոմն աշխար
հիկ ... յոյժ և եղև հիւ
անդ ամեալ երբեմն որդի մար
դոյն այնորիկ․ Եւ բազում
աղաչանօք եկեալ ծերն խնե
նկեն իջեալ գնաց է նմա․ զի
խնդրէր աղէքսանօք ի ծերոյն
իջանել և մտանել ի տուն նո
և աղօթել ի վր որդւոյ նր առ
կարի․ Եւ յառաջեալ քան զեղ
ծերն մարդն այն եւ եմուտ ի
տուն իւր․ և առեալ Է ընտանիսն
իւր ելեալ Է առաջ որդւոյ մն
ծի անապատական ծերոյ և
ելին բազումք․ իբրև ետես
ծերն ժողովուրդ բազում զի
գային է գեմնր ղամբարօք
և լինիկօք․ իմացաւ զայն և մե
կացաւ զհմ հանդերձս իւր և
եկաց լուանալ մերկ ի ջուրս
գետոյն․ իսկ այրն այն սպաս
ւոր իր բանեան զծերն այն
պես ամաչեցայյոյժ․ և աղաչեաց
զժողովն յեա դառնալ ինմա
նէ և ասէ դարձիք դարձիք․
զի խելագարեալ է ծերն և աստ
ւա եկն առնա և ասէ ծեր Է
եղ ար արդեր զայդ․ զիա մենէ
ջեան ասէին թէ դիւահար
եղեալ ծերն․ ասէ ծերն և ես
այլ զայդ կամէի լսել և վասն
այն արարի․
Եղբայրքն ասն խաչնծակա
և Մաշէին եղբայրքն յեկեղեցին
եւեր անդ եղբայր մի․ և ապա
պատուասու կերակրոյն եթէ
եւ ոչ ճաշակեսմ եղբայ ինչ կե
բանի

բանիւք․ այլ առ միոյն և առա
ջաւասաւորն այն բարձրաձայն
ցուցանէ․ զաս ոչ ճաշակէր կնքա
կուր բեր սմա աղ․ աստ ոնեն
ցեղբայրն շատեր քեզ նէթէ ի
սենեկին քում մտեալ կերեալ
է․ քանզի շատ է զայգեանն իքեն․
Եղբայր ոմն ճգնաւոր ոչ եր
բեք ճաշակէր հաց երկնայց նա
տեսանել զծեր ոմն մեծ․ ևեկն
առն և այլ ծերք իբրև եղե
ժամ ընթրեացն եբերին հաց
զմանն հաց եկեղեցւոյ․ իսկ եղ
բայրն այն եդ առաջի իւր սի
սեռն թրջեալ եռտեր զայն․
իբրև յարեան խնդրոյն առեալ
զնա առանձին ծերն ասէ ցնա
եթէ գնացես․ առ ամե՛ք սի՛
յայտներ զգործ քո իսկ եթէ
կամիս առնել զկանոն քո նստ
ցիս խանենկի քո․ և մի՛ ելանել
առոք իսկ նա ասացեալ ի ներոյն
Եղև հաւասար այլոց․
Եր ոմն եղբայր որ բնակեր
յեզր գետոյն պաղէստինոյ ուր
ե բնակեր երանելին սիլուանոս
և այս եղբայր յիմարութիւն ցու
ցանէր այլոց դիպոր ժամ հան
դիպեր ումեք վաղվաղակի ծի
ծաղեր և հրճուէր․ և իսպառ այ
առու պատճառի ամենեքեան
զանց առնէին զնովաւ․ և ցա
ուր միով եկին ոմանք երեք ի
հարցն առ հայրն սիլուանոս և
իբրև աղօթեցին ասեն ցհայրն
առուր մեզ պաշտոն քո․ զի
տարցէ զմեզ խանենկս ամ եղ
բարցն զիստեսցուք զնոսա․
իսկ ծերն ասէ ցեղբայրն իւր
ՆԳ խանենկս ամ եղբարցն
տարցես զնոսա․ իսկ ինքն ածուկ
ասէ ցեղբայրն եթէ զյիմարն
զայն եղբայր մի դուցանէր զի
մի՛ գայթակղեսցին նորա․ իբ
րև շրջեցան նոքա Ը ամ եղ
բարսն․ ասեն հարքն ո՞ւ եղբայ
րն որ առանձինն էր ՆԳ արա
ցես սեր․ և զամ եղբայրս ցուցա
նի

Նիցեա մեզ և ասէ ցնոսա բա
նուքէ հայր և արար այն պես
բայց միոյն յիմարին եղբօրն Ը
բանն ծերոյն․ և դարձան անդ
րէն առ հայրն սիլուանոս․ ևՀան
ծերքն ցնոսա տեսաք զամ
եղբարսն պատասխանի ե
տուն և ասեն․ այլ հայր ա
սաք և գոհանամք զքեն բայց
գծուարիմք զի զամենեսեան ոչ
տեսաք․ և հարցն ծերքն յառա
ջ՛մ գնաց եղբայրն միթէ զամ
ան ոչ տեսին․ Պատասխանի
ետ նա և ասէ եղև Ը բանի քո
հայր․ Յե․ իբրև գնացին հարքն
դարձեալ զնոյն ասացին ՆԴ
հայրն սիլուանոս․ եթէ Ը ամ
առ․ թէ եղբարցն խնդամք
իսկ զոր ոչ տեսաք արդարեմք․
իբրև գնացին նոքա ստու
գեաց հայրն յեղբօրէն թէ
զայն յիմարն միայն ոչ տեսին․
և արարմէին և իմացաւ թէ ծածկե
ալ նա զյիմարութիւն․ և յարու
ցեալ գնաց խուռն․ յիմարին
այն եղբօրն հայրն սիլուանոս
տեսանել թէ զինչ իցէ գործ
նորա դինացեալ ոչ բախեաց ըզ
դուռն այլ եմուտ խուռն և
ետես զեղբայրն զինւոր ի
գործ․ և եր ընդ ակրիթս ունէր
դրեալ իւրայս կոյս և յայն կոյս
մի Ձ յօղեալ ի դմէ և մի Ժ յահե
կէ և իբրև ետես զծերն ըմ
սաւ ծիծաղել Ժ սովորութեն․
Իսկ ծերն թողեալ զայդ ար
դեօք ասա ինչ զինուցիլ քո․
իսկ նա դարձեալ ծիծաղեր․
Իսկ ցնա հայրն զբոսես ևզո
զենս բայցի կերակր ևոչ եղա
նէի արտասուս հիւցեն․ և ահա
արդ․ ենկեայ եմ ի մէջ շարաթու
ցեկ․ տարածեաց զիս առ ոտս․
և իբրև լուաւ Դա դանոյն
երկեաւ յոյժ և անկեալ առաջի
նորա և ասէ թող ինձ հայր․
քան զի Գաստիմ յառաջ ասէ և
գնեմ զխիթս զայս առաջի իմ․
և ե

եւ եթէ գայ խորհուրդ թուի
ձգեմ խելս մի յաջակողմանն աջէ
րեդն. իսկ եթէ չար գայցէ
խորհուրդ ձգեմ իձախու կող
մանս զայս առնեմ զօրն ողջոյն
այնրեկոյին գնեմ զխոճմն եր
կուց կուշմանց. եւ եթէ զաանին
յաջակողմանն աւելի ճաշակեմ
հայց. իսկ եթէ ձախակողմն յաւ
ելցի յայնմ աւուր ոչ ուտեմ ինչ
այերկորդ աւուրն. եթէ գայ
ցէ խորհուրդ ինչ իմաք. ասեմ
ցանձնիմ ասես զինչ խորհիս.
հաւատա ինձ. զի եւս այսօր
կերիցես. եւ է. իբրեւ լուաւ զայս
ծերն զարմացաւ եւ ասէ. Ճշմա
րիտ ասուրբ քեզ հարցնեկն աւր
որք յայտնեցին զառաքինութ
ասրա. իշխան բազմաց. եւ զիւծ
ուրախութի առնաւ ինձ այսօր
իգաւ ՆԴ առ մեզ.

Ասաց ծերն եթէ յուրեք գը
տանցես մի յայտներ զվարս քո
իբր եթէ ոչ կերայց ձեթ եկամ
ձուկն եւ այլ փափուկս եպաց
արտս. այլ միայն զինի մի արբ
ցես վասն պատերազմին եթէ
պետ եւնեղեսցեն. մի լուիցես
այլ զառաջի դրեալն կերիցես
եւ եթէ գայցէ առ քեզ եղբայր
առզասուց եզող յերեսացոյց
եթացուցես իսբայբրուժ. մին
չեւ յուղարկեսցես զեղբայրն. եւ
տապա բեր յերեսս քո զոդք. եւ

Ազի այնուփախչին ի յենդեք
սեին եւ վասն հարցն ակի
տացւոց. եթէ յայտնեսցին ու
մեք առաքինութիքն. այնմ հե
տեւ ոչ իբրեւ զառաքինութի.

Այլ իբրեւ զմեղս համարելին
սաց ծերն մարդա՛ հաճու
թի լռաներ զամ զօրուի կրօնաւ
որի եթողու ցամաքեալ զնա.
ձորք յայտնեալ արիգործ սիւր
ուսեւ նմանեցին առն որսեր
մանիցն զսերմանս իւր. իկորդ
երկիր եւ եկեալ թռչունք երկ
նից կերան զնա. իսկ որք ծած
կեն

կեն զառաքինութի. նմանեա
ցի առն որ սերմանիցէ ընդսեր
մանս իւր յերկիր բարի եհան
ձե բազմս պտուղս. ·Լ·Կ·Ճ·՝ կամ
փախչելով փախչիցիս իմարդ
կանէ. եկամ կատակնացես. եւ
այսպ անեսցես զաշխարհ եւզ
մարդիկ եւ լինիցիս յիմար եւ մա
լեի յաղագս այ.

Երումն առ աշնորդ հաւասար
եաց վանից որ եւ ընդ իւր ունէր
իբրեւ զերկներիւր եղբարս. եւ
եր փառաւորեալ ամ քմարդկա
նէ յուժ. Հզաւոյեկն հիւրքս.
բկերպս ծերոյ աղքատի. եւ ա
զաչեր զդռնա՛պանն զի ազդ
արասցէ հօրն. թէ աղքատ ո
մն ծեր երբեմն ընկեր. եւ նա
նօթ քո եկեալ առ դրանն.
գնացեալ դռնա՛պանն յայտ
աշխարհութի եմուտ առ հայրն
ասաց նմա զայն եբարեկացեալ
հայրն ասէ չնա. ոչ գիտես
եանեղանեա. զի ընդ բազում
խօսիմ եւ. եւ հասեալ եմ.
թոյլ տուր զխօսեամ ...ս իմ
նա իբրեւ լուաւ մեկնեցաւ եւ
ունաց անտի երկայնա՛մտեաց
ոտն եւ ՊՆոյր առ դրանն. մինչեւ
ցհինգ ժամս զի թերեւս երթ
եայցի ոք: իսկ հինգ երորդ
ժամու աւուրն եկն ոմն մեծա
տուն անդ. եւ վասն սորա վազ
մաղաքի բացեալ զդրունս.
ընդ առաջնոյ գնայր հայրն ըն
դուն փութով եւ զգուշութ.
եւ տեսեալ զնա ընդ մեծա՛ տան
գոլով աղքատն այն որ մեծնե
ազորմութե եւ մեծութե տրն
ասէ աղաչանօք ցնա խօսել
ինչ կամիմ ընդ քեզ հայր. իսկ
նա բնաւ պատասխանի ոչ ետ
այլ եմուտ ընդ մեծա՛ տանն ի
ներքս զի ճաշեսցեն. վասն զի
ոտնիւք խաղս ... ոչ
նոցին. եւ շփոթեալ էր. եւ իբ
րեւ ճաշեցին եւ գնաց ձեռ ու
հայրն. ընդ մեծա՛ տանն մինչեւ
ցդուռ

ցգաւոռ ևմտանիցեն յոյժ զարհուրելի այլ
զնա. Եւ իբրև զարձաւ անձ
րևն ծառայել տալն հոգւոյ առ
ի սարհի. դարձեալ մնայցէ
մխիթարութիւն ինչ առնել.
տառապեալ այնծերոյն. կան
յիշա չար մն. իսկ մինչ երբ
կոյ եղև կոչ ինչ օրհնութեան
ձկամ մնային ինչ արտաքին ոչա
ռաջին զօրհնեալն զայն աղ
քատ. մեկնեցաւ անտի ևդ նոյ
Եւ պատուիրեաց առ հայրն
կասկ այս պես. Եւ զի կոչս
սիրեցեր մարդկան ձայն առա
ջին աշխատութեանց քոց ևք ալ
մի գեմ քաղաքայ վարութեանց
զոր գործեիր դու. ինչ որ բջկող
մանց աշխարհի ևինծ աղ այս ըկ
րե. բե րեմ մարդիկ որ գովե
ցեն զքեզ. զի առ յըղձայ և
փութաս իգա. իսկ յանդի
միոց բարեաց մ'ձագչակեա
ցես. Այսպէսյութեանն ոչ մեա
ցես. Նշղմ ծանօթյ գինջննդ
ազքատն այն ձեր մը ևփիկին
յս ընթ որու մեմ փառք ևնպեր
դութեն ևզօրութեն և օրհնութ
վայելէ. Նշմ ևմն.

Նշմարիչ ոչ հօրն յաղագս.
Սնափառութեան.

Սնափառութիւն ախտ անէր զ
նակման և մ գրծց առ չնութե
գիւրաւ շաղապատի բազմոզն
վնասակար պատի զծ առավն.
Այոր ժամ հասանի ի ծ այրն
քարացուցանէ զծ առն. այս պես
և սնափառութի առ ապքինութեց
մերձ բնաւանի ևոչ հեռանա
մինչև հատցէ զզօրութիւն.
Որպէսզի որ ի հողի կացցեալ բաց
նեխէ զնա. և առ ապքինութի կա
րընչէ յարն ալ ի սնափառութի.
Մի այնանկե աց սնափառ մշակ
ան վարձ զաշխատութեն երե աց
ևզվարձն կորոյս. Քասկ ծա
նօթ ալ ոչ պահե զարկեալսն
ցնա. Սնափառութի կորուստ
նե

Գ.Լ.ՈՒ.Խ. Ի.Ն.Ն.ԵՐ ՈՐԴ
նե զվարձս տառապինութեան.
Սնափառութի համբերութեան
ծաղկի իհնոցն ևերկոքեան յօ
գա ցրուին. Հոգւոյ եղեալն
զհետ սառն կանխաբանութե
զորովութեն. քարն յարձանեա մն
ոչ համանե յերկինս ևաղօթք
մարդո համոււ ոչ ելանեն
առ սի. Սնափառութի կեա
իծովու եթե հարկանես զնաւն
ինա փշրի. Ծածկե զգանձս
այդ իմաստուն ևզգուշութեամբ
վաստակ այդ հանձարեղ.
Մեղուի նմանի մրջիւն ակեաց
խոր ամանկ. զծ աչկերէն ինքքն
ըննու ևզգեղեն իմաստ մորդկան.
իհրապարակս աղօթել խորհի
սնափառութի. իսկ զգաւոն
իւրան աղօթե.
Հրապարակ կացցեն առնե զմեծ
ութիւնք սնափառն ևզբաղումն
գըր գովե. ինչ ևձ անոսն իւր
բայց դու ծածկես զբոյն զի
ինեն քնաւառ սաստկեն մին
գե հասանիցես ի քաղաքն խա
զաղու թեն ևանդ երևեցխս
ձանապարհ համարեա զնեք
կս վայրս. ըցեալ առ աշակաւ
ևքաղաք բարի զյաւիտե նա
կան կենան. Մի' ցուցա
ներ զմեծութեն իձանապարհի
զեղգ առաձ ձանօթան գիւր առ
գաղոն իքեզ. այսա եթե հա
սանիցե մուանն իքաղաքն վայ
ել ըցես անդր. Ծածկես յաճշ
տակեայն զվասակս քո.
Նշղ ապքինութե ս նափառե զու
տրակե զարգանկրեկ օրոց մաս
ցի իսկեզան ար. Դիւթի զիր
զբեալ իլըն բորց և առապինու
թե վաստա ան սնձին սնափա
ռոփ. ի զիհշերի կեր զամեն թե
օրինացն. ևմի' հրապարակեր
զառապինութեն թե սասերամա
դ ին թ ի. Մի' սառ իցայցա սա
նեք զբաոին վասն գովութեան
զինն սանե հայր քո իծ ան ուկ
և հատուսցե քեզ յայտնապէս.

Սամ

Սպիտակացեալ ձեւն թագու-
ցեալ իծոց եգործք բարեաց
ծածկեալք քան զլոյս պայծա-
ռագոյն լուսաւորս։ Զանձրու-
թն լքանէ զպնդութն անձինն.
իսկ անպիտանութն պնդէ ըզ
ծուլացեալ անձն։ Զազ
կարն զօրացուցանէ եղջերն
քան զմանուկ զօրագոյն սա-
նէ։ իսկ եթէ գտանիցեն մի
այն լինել. եւոչ գուցէ վկայք
եղելոցն թեթեւեն։ Յայն
ժամ պարհք եհսկուին եւ
զօթք։ Քան զի գովութն
բաղմացն յորդորէ զյօժարու-
թն։ Մի՛ վաճառեր զվաստակս
քո մարդկային փառացս։ Եւ զ
յաւիտենից փառսն մանկեր
վան նկուն գովեստից. քան
զի փառք մարդկայինք իհող
բնակեն եգովեստ նց չիքա
նի յերկրիս։ իսկ առաքինու
թն փառքն յաւիտենականս մնա
Ուրդ՛ո՞վ անձն պատրեալ ի
անպիտանութենէ զդուլ կայ
մի զքան վաստակոց քոց կո
րուսաներ. այլ մծ քանս բա
րեպաշտութե լծակից արաս
ցես քեզ զխոնարհութի։ Եւ
այն պես մծ փառաւորեսցի
եզքեզ փառաւորեսցէ. իմեր
քին աւուրն որում փառք յա
ւիտենականս ամէն։

Վարք աղախնոյն քի Թեո
դորայի։

ՅԱՒՈՒՐՍ ԶԵՆՈՆԻ
արքային իքաղաքին ա
ղեկսանդրիայ. եր թեոդորա
անուն ակին գեղեցիկ տեսլեամբ
եւ ծա՛ռուն յոյժ. եւ երիտա
սարդ մի որդի մեծի իշխանի
ցանկացաւ թեոդորայի իգործ
ռուփանաց. եբ ազուսմ գանձս
ծախեաց իմիջնորդս եփայտ
փամուսօք եւոչ կարաց հաւա
նել
ԼԱՄԲ, ՐՈՋԱՌՆԵԼՈՅ
նել ցանկութեն. եգնաց առ
կին մի կախարդ եխոստացաւ
նմա ոսկի եարծաթ. ապա այն
չար գնաց կախարդն այն ի
բազում աւուրս սատանայա
կան գործակցութեն. մինչե
պատրեաց զթեոդորա քանզի
ասաց նմա կինն կախարդ. եւ
թե իմուասս արեգական մծ
ոչ գիտէ զգործս մարդկան.
քան զի ոչ տեսե եւոչ գիշեր
եւայս պատրողական բան
իւքս խաբեցաւ թեոդորա. եւ
անկաւ իմեղս ընդ երիտասար
դին։ Եւ յորժամ գնաց իտուն
իւր ծանեաւ զխաբեութին.
եբախեր զերեսն եդառն ար
տասուօք ողբայրասցն այրն
իւր ընկեր կոծ եզինչ եղե
րեզորայդ պես աշխարբս. եւ
կենդանիմ եքեզ ինչ ոչէ պա
կաս։ Ասե թեոդորայ իւն
որկորուսի զզգաստութի պար
կեշտութե իմոյ. եղուկ եմ ըն
չարիսն զոր գործեցի թշուա
ռականս եզեղջեալ մեղսն ոչ
ժայտնեաց։ Եւ յոր ժամ եւ
այրն իւր իտանեն. գնաց թեո
դորա առկոյս մի կրօնաւոր ե
ասե բեր ինձ զաւետարանն
զիվ իճակ ընկեցից վասն մեղաց
իմոց. քան զի այսօր հայհոյու
թն գործ գործեցի կամիմ գի
տել եթե գիտաց մծ զգործս
իմ։ Ասե երանելի կոյսն իմա
ցեցար ո՞վ դուստր իմ զի ոչ
ինչ է՛ զոր մծ ոչ գիտե առդ՛ըն
կեց թեոդորա վիճակ. եւ ել
բանս այս զոր ինչ գրեցի գը
րեցի։ յայն ժամ ծունր ե
դեալ հարկանէր զգլուխն
ուժգին. ըն երկիր եասեր վայ
ինձ մեղաւորիս ոպ ազատիմ
իմեղացս. եյարուցեալ գնաց
իտունիւր եգերծեալ զգլուխ
իւր առնէր բար. եմերկեաց ըզ
կանացի զգեստն. եզգեցեալ
կանացի զգեստն. եզգեստաւորեալ զզգեստ
նեալ իբրաղէկաց իւրոց եփայտ
բա

բանոցեն եյակյանքացն. և զգե
ցաւ զգեստ առն իւրոյ և ել ի
տանէն երքաղաքէն. և գնաց ի
յունթուտասնիկի վանսն. և աղ
դեցոյց իշխոնջ-նապանին հօր
վանիցն ։ իսկ հայրն հրամայ
եաց փակել զդուռն և ոչ ետ
թոյլ մտանել փորձելով. ասե
ելեթե գազանք մարտընչին ը
նմա և ո՞չ փախիցեն, յա՞յն ժամ
առնուցումք զնա ի վանսն ։
Եւ ի գիշերին յայնմիկ երթեալ
գազանացն մինչև ի դուռն. և
յորժամ տեսանէին զնա և փախ
չէին ի նմանէ ։ Աղբ-ը՟ առաւ
օտն մուծին զնա ի վանսն. և
նէ մտեալ երկիրպագ և ասե
ընկալարուք զիս վասն ք՟ի և
զեց լուացող ոտից ձերոց. և
աւելածու վանացս ։ Ասաց
հայրն առաջի ա՟մ վանականացն
որդեակ յի՞նչ պատճառս եկիր
առ մեզ. մի թէ ունեք պարտիս
ինչ միթէ՞ յումեք նեղութի
ունիցիս. մի՞թէ ի ծառայութե
նէ՞ փախեար ։ Ասե թէոգո
րա ո՞չ տր այլ եկի լա՞լ. և
պաշխարել զմեղս իմ ։ Ասէ հա
յրն զի՞նչ անուն քո. և նա ասե
թէոդորոս. ասէ հայրն եղբայր
թէոդորոս ծանիր ՛ծառայու
թի վանացս. և անբաւ պահք
և աշխատութիք ։ Նկարօղ են
երիս աւուրս անօթի կալ և
զպարտեզն արբուցանել. և ցո
րեան աղալ և հաց եփել և զջ
րանքարն ևս. և ի անղանոյ
ժամն յոտն կալ և ծառայել եղ
բարցս. և զաղօթս հասարակաց
և զմէջ գիշերին և զառաւօտուն
և զերրորդ ժամուն. և զհասա
րակ աւուրն. և զիննն ժամուն
և զերեկոյին և զխաղաղականին
արքունութի և ծնրադրութի կա
տարել. և զայս առնելով զծա
ռայութի պարտիզին. և զխահա
նոցին ոչ խափանել և ի քաղաքն
եյա՟մ տեղիս. ան տրտունջ եր
թե

ԳԼՈՒԽ ԻՆՆԵՐՈՐԴ

թալ և ամ եղբարցս հնազան
դութի ծառայել ։ իսկ թեո
դորոս ուրախութի ընկալաւ
զպատուէր հօրն. և ասե այո՛յ
տր ակն ունիմ առ ա՟ծ որ և մի
բան ի հրամանաց քոց ոչ խա
փանեցի. այլ զա՟մ յօժարութի
կատարեցից և ամենեցուն ան
պղերգաբար ծառայեցից ։
իսկ իբրև եղև առաւօտն հը
րամայեաց հայրն և ետ հան ի ըր
հորոյ անտիերկեբիւր սափոր
ջուր և արբոյց պարտիզին. և
զկնի եղբարցն գնաց յեկեղե
ցին. և եկաց զերրորդ ժամուն
աղօթսն և գնաց յաղօթսն և
ինքնին աղաց զցորեանն. և
եփեաց. Ճ. խ. գ. նկանակս. և
գնաց յեկեղեցին օր հասարա
կին յաղօթսն. և երթեալ ի խո
հա՛կերոյն եփեաց զբանջարն
և գնաց դարձեալ յիննժամուն
յաղօթսն. և սպասաւորեալ եղ
բարցն իւրզանանդրզիբազում
երօնաւորքէին. և յորժամ յա
րեան հրամայեցին նմա՛ ուտել
սակաւ հաց և ջուր. Եթ. Ճ.
ծունր կրկնել. և պաշտեցին
զերեկորեանժամն. և դարձեալ
արբոյցզպարտէ՛զն երկերիւր
սափոր ջուր ։ և երթեալ աղօ
թեաց զխաղաղա՛կանին աղօթ
սն. և սակաւ մ՛նջեաց ։ Եւ
մտեալ ի խուցն իւր աղաչեր
զա՟ծ լալա՛գին պաղատանօք.
և ասէր ա՟ծ իմ թողութի շը
նորհե առաղախնայս քո. որ կա
րուսի զվայելչութի անձին ի
մոյ ։ և սոյն այնպիսի ճգնութի
կատարեց զութն ամս ի սկ այր
իւր աղաչէր զա՟ծ զի յայտնեսցէ
նմա զմահուանն իւր թէ
ուրիցե վասն զի ասեր մի՛ որ
գիտէ զ՟ա այլ ունեք չոգաւ. և
լուաւ ձայնյերկնից որ ասեր.
եթե զ՟ա հոգ ոին սրբոյ գնացս
և ասե այրն տր ցոյց ինձ զնա
և լուաւ ձայն դարձեալ. զ՟ա
գնա

առաւօտուն երթեալ էր Է ճանա-
պարհն որ կոչի սրբոյն պետրո-
սի. և որ յառաջա՛գոյն հանդի-
պեցի քեզ եստացե ողջոյն. Նոյ
և ամուսինն քո ։ իսկ Թէոդո-
րոս առաքեցաւ իհօրեն ուղղա-
ակքն վասն ցորենոյ և ձիթոյ.
և յոր ժամ երթայր ետես ինքն
ռաստանե զայր իւր ծանեա-
և ասէ վայ ինձ քաղցր ամուսին
իմ Թէ ո՞ր չափ աշխատիմ զի
աղատեցայց իմեղացն զորիքէզ
անօրինեցա։ Եւ յոր ժամ մեր
ձեցաւ երկիր եպագ և ասէ ող-
ջո՛յն քեզ տէրիմ. Եւ նա զողջոյնն
ընկալաւ. Եղբաւնն ոչծանեա-
և յորժամ հեռացան ի միմեանց
ասէ այրն. Տէր՛ Էե՞ր ոչ ցուցեր
ինձ զամուսինն իմ ոպ խոստա-
ցար ։ Եւ եղև դարձեալ ձայն
առնա՛ և ասէ. Նայեր որ իճանա-
պարհին երկիր եպագ քեզ և ող-
ջոյն ետ. և յորժամ դարձաւ ոչ
կարացս հասանել ։ Եւ երբե
կատարեաց Թէոդորոս զհրա-
մայեալն նմա պատուաւորութն
դարձաւ ի վանսին ։ և սկսաւ
պահել երկուս երկուս աւու-
րս և ապա ճաշակել. և զծառայ-
ութի՛ւն պակաս կատարէր ։
Եւ յետ տարոյ մի՛ոյ յաւել հպա-
հան ևչորս աւուրն միայն ճա-
շակեր. Եւ յետ միւս ևս տարոյ
զվեց օր շաբաթուն պահեր.
Եւ կիրակէն իկիրակին ճաշա-
կեր. և ան խափան ևան պղշեր
փա՛ռ բար զծառայութն կատա-
րեր. և ի ժամ աղօթիցն ոչպակա-
սեր յեղբարցն. յետ այսորիկ
զգեցաւ մազեղենս մերկ Է ան-
ձինն և իվերայ պարեգօտ ։
Եւ յայմ ժամանակս էր տրթողին ձզմե-
դսիմ զորգործեցի։ Եւ արարմ-
ան ա՛ն սքանչելիս ի ձեռն
Թէոդորոսի քան զի զմորդա-
պան կոկորդիլոսն աղօթիւք
եսպան. և զմերձակա դաշտն ան-
աղօթիւք սատակեաց. և զայր
մի

մ՞ի բերանոյ առիւծ ոյբանիւն
մյ յափշտակեաց. և ձեռն դնե-
լով զգիշատե ալ անդամսն ող-
ջացոյց և զաղանն սատակեցաւ.
Եւ որդ՝ յետ այսորիկ երևե ցա-
նմա սատանայ՝ և ասէ. ամենա՛-
յոռնիկ Տէ՞ր Թողեր զայրն քո
և եկիր աստ. երդնում իզօրու-
իմ. զի յարուցից ի վերայ քո ան-
արգանս և սաստ բազմ նախա-
տանաց ։ իսկ նր գիտացեալ զե-
րևոյ մն չարին. աղօթիւք ան-
յայտ եղև բանսարկուն ։ և Է
աւուրն Էայնոսիկ առաքե-
ցաւ ուղղոյքն գնել ցորեան
վանացն. և իճանապարհին երե
կոյս իջևանեցաւ յինն ակեան
վանսն ևնըյեաց յոտսուզոցն
և իգիշերին յայնմիկ գնաց դուռ
որ հօր վանացն առ Թէոդորոս
քանզի կարծեր Թեայրե ասե
ննջե Էիս . իսկ նա ասէ ոչկա-
րեմ քան զե այսա՛հարեմ. և ի
միւս ևս անկեան ննջեր այրմի
և երթեալ աղեկանն պոռնկե-
ցաւ ԷՆմա և յղացաւ ։ Եւ Է
աւուրն եկեալ Թէոդորոս ող-
ջունեաց զհայրվանացն և զեղ-
բարսն. Եւնաց ուղղոյքն ի
վանս իւր ։ Եւ յետ վեց ամսոյ
գիտաց հայրն զյղութն դըս-
տերն իւրոյ և խոշտանկեր Թէ
ո՞վ յղացոյց զքեզ. Եւ նա ասէ
Թէոդորոս աբեղայն յուԹու-
տասնեկի վանացն։ Յայն ժամ
յարուցե՛ալ հայր աղջկանն և
առ եղբարքն Է նմա. և գնա-
ցին յուԹու տասնեկի վանսն
և ասեն զհայր վանացն և Էեղ-
բարսն. Թէ Թէոդորոս աբե-
ղայն ձեր բռնա՛դատեաց զաղ-
ջիկն եղբօրյ. Լուեալ հայրն
զԹէոդորոս և ասէ Տէ՞ր ոործե
դեր զանօրենուԹն զայնասե
Թէոդորոս Թողուն արդինձ
զի ոչ գոյ իմ պատասխանի ։
յայն ժամ նախատելով և անար-
գելով, դարձան նոքա ի վանս
իւր

բանոյեն եյսկանջացն. եզգե
ցաւ զգեստ առն իւրոյ եւել ի
տանէն եւիքաղաքէն. եգնաց ի
յուԹուասանէկի վանսն. եաղ
դեցոյց իՃեռնչռնապանին հօր
վանոյն ։ իսկ հայրն հրամայ
եաց փակել զդուռն եւոչ եա
Թոյլ մտանել փորձել ով. ասե
եԹէ գազանք մարտընչին ընդ
նմա եո՛չ փախիցէ, յա՛յն ժամ
առնուցումք զնա՛ իվանսն ։
Եւ իգիշերին յայնմիկ եկեալ
գազանացն մինչև իդուռն. եւ
յորժամ տեսանէին զնա եփախ
չէին ինմանէ ։ Եւ զերդ ը առաւ
օտն մուծին զնա իվանսն. եւ
նա մտեալ երկիրպագ եասե
ընկալարուք զիս վասն Քի եւ
զեց լուացող ոտից ձերոց. եւ
աւելածու վանացս ։ Եւ ասե
հայրն առաջի ամ վանականացն
որդեակ յի՞նչ պատճառս եկիր
առ մեզ. միԹէ ումեք պարտիս
ինչ միԹէ՛ յումեքե նեղուԹն
ունիցիս. մի՛ Թէ ի՞ն առայուԹե
նե՛ փախեար. Եւ ասե Թեոդո
րա ո՛չ Տէր այլ եկի լա՛լ. եւ
պաշխարել զմեղս իմ։ Եւ ասէ հա
յրն զի՞նչ անունդ են. ասաե
Թեոդորոս. ասէ հայրն եղբայր
Թեոդորոս ծանիր ՛ծառայու
Թն վանացս. եւ անբաւ պահք
եւ աշխատուԹիք ։ Կարօղ ես
երիս աւուրս անօԹի կալ եւ
զպարտեզն արբուցանել. եցո
րեան առաւ եւ հաց եփել եւ ըզ
բանջարն եւ. եւի սեղանոյ
ժամն յոտն կալ եւծառայել եղ
բարցս. եզաղօԹս հասարակաց
եզմէջ գիշերին եզառաւօտուն
եզերրորդ ժամուն, եզհասա
րակ աւուրն. եզինն ժամուն
եզերեկոյին եզխաղաղականին
տքնուԹն եւ ծնրադրուԹն կա
տարել. եւ զայս առնելով զծա
ռայուԹն պարտիզին. եզխոհա
նոցին ոչ խափանել եւ իքաղաքն
եյամ տեղիս. ան տրտունջ եր
Թէ

Թալ եւամ եղբարցս հնազան
դուԹն ծառայել ։ իսկ Թեո
դորոս ուրախուԹն ընկալաւ
զպատուէր հօրն. եասե այո՛յ
Տէր ակն ունիմ առ ած որ եփ
բան ի հրամանաց քոց ոչ խա
փանեսցի. այլ զամ յօժարուԹն
կատարեցից եամենեցուն ան
պզերգաբար ծառայեցից ։
իսկ իբրև եզև առաւօտն հը
րամայե ացհայրն եւ հան իըր
հորոյ անտիերկե րիւր սափոր
ջուր եւարբոյց պարտէզին. եւ
զկնի եղբարցն գնաց յեկեղե
ցին. եեկաց զերրորդ ժամուն
աղօԹսն եգնաց յաղօրիսն եւ
ինքնին աղաց զցորեանն. եւ
եփեաց. Ճ. խ. գ. նկանակս. եւ
դնաց յեկեղեցին օր հասարա
կին յաղօԹսն. եերԹեալ իխո
հա՛կերոյն եփեաց զբանջարն
եգնաց դարձեալ յինն ժամուն
յաղօԹսն. եւ ապասաւորեալ եղ
բարցն իսեղանանդրզիբազում
կրօնաւորքեին. եյոր ժամ յա
րեան հրամայեցինն մ՛ուտել
սակաւ հաց եջուր. եԸ. Ճ.
ծունր կրկնել. եպաշտեցին
զերեկորեանժամն. եդարձեալ
արբոյցզպարտէ՛զն երկերիւր
սափոր ջուր ։ եերԹեալ աղօ
Թեաց զխաղաղա՛կանին աղօԹ
սն. եսակաւ մ՛ննջեաց ։ Եւ
մտեալ իխուցն իւր աղաչէր
զած լալա՛գին պաղատանօք ։
եասէր ած իմ Թողուլ ԹՆ չը
նորհի ամ ողորմնոյս քո. որ կա
րօսի զվայելչուԹն անձին ի
մոյ ։ եսոյն պես ճգնուԹն
կատարեց զուԹն ամ. իսկ այր
իւր տեղաչէր զած զի յայտնես
ցէ նմա դամուսինն իւր Թէ
ո՛ւ րիցէ վասն զի ասէր մի՛ տե
գեօք ընդ այլ ումեք չոգաւ. եւ
ըստա Ճայնսերկնից որ ասէր.
եԹէ ընդ հոգւոյն սրբոյ գնացը
եասէ այրն Տէր ցոյց ինձ զնա
եւ լռեաւ ձայն դարձեալ. ընդ ա
դան

ուսուցանէ երթիցիր Է ժամն
պարհն որ կոչի սրբոյն պետրո
սի. և որ յառաջամ գոյն հանդի
պիցի քեզ և տացէ ողջոյն. նայ
և ամուսինն քո ։ իսկ թէ որդո
քոս առաքեցաւ ի հօրէն ուղա
րկօքն վասն ցորենոյ և ձիթոյ.
և յոր ժամ երթայր երտես ի հե
ռաստանէ զայր իւր ծանեաւ
և ասէ վայ ինձ քաղցր ամուսին
իմ թէ ո՞ր չափ աշխատիմ զի
աղաղեցայց իմ ղաւցն զորիքեզ
անօրինեցաւ ։ Եւ յոր ժամ մեր
ձեցաւ երկիր եպատ և ասէ ող
ջո՛յն քեզ տրիմ. ևնա զողջոյնն
ընկալաւ. և զբանն ոչ ծանեաւ
և յոր ժամ հեռացան ի միմեանց
ասէ այրն մ՛ր Էե՞ր ոչ ցուցեր
ինձ զամուսինն իմ ստղ խոստա
ցար ։ Եւ եղև դարձեալ ձայն
առնա՛ և ասէ. նայէր որիճանա
պարհին երկիր եպատ քեզ և ող
ջոյն ետու. և յոր ժամ դարձաւ ոչ
կարաց հասանել ։ Եւ իբրև
հասարեաց թէոդորոս զհրա
մայեալն նմա ապաստաւորութն
դարձաւ իվանսիւր ։ և սկսաւ
պահել երկուս երկուս աւուր
րս և տապա ճաշակել և զծառայ
ութին ան պակաս կատարէր։
և յետ տարոյ մի՛ոյ յաւել իպա
հան և չորս աւուրն միայն ճա
շակէր. և յետ միւս ևս տարոյ
զվեց օր շաբաթուն պահէր.
և իկիրակէն ի կիրակին ճաշա
կէր և ան խափան և ան պղծեր
զմ՛բար զծառայութն կատա
րէր. և իժամ աղօթիցն ոչպակա
սէր յեղբարցն. յետ այսորիկ
զգեցաւ մազեղենս մերկ Է ամ
ձինն և իվերայ պարեգօտ ։
Եւ յա՛մն ժամանակ երտ՛ր թողի ինձ զմե
ղս իմ զորգործեցի ։ Եւ արարա՛
մն ... սքանչելիս ի ձեռն
թէոդորոսի քան զի զմարդա
սպան կոկորդիլոսն աղօթիւք
եսպան. և զմերձեալ դազանսն
աղօթիւք սատակեաց. և զայր
մի

ԻՆՉԻՑՈՒՑԱՆ ՄԱՐԴԿԱՆ.

մ՛ի բերանոյ առիւծոյ բանիւն
տյ յափշտակեաց. և ձեռն դնե
լով զգիշատեալ անդամսն ող
ջացոյց և գազանն սատակեցաւ
և մերձ յետ այսորիկ երևեցա
նմա սատանայ և ասէ. ամենա՛
յօրունիկ Է ե՞ր թողեր զայրն քո
և եկիր աստ. երդնում ի քօրուտ
իմ. զի յարուցից ի վերայ քո ան
արգանս և սպանե բազմ նախա
տանաց. իսկ նր գիտացեալ զն
բևու մն չարին. աղօթիւք ան
յայտ եղև բանսարկուն ։ և Է
աւուրսն Է այնոսիկ առ ազե
ցաւ ուղտովքն գնել ցորեան
վանացն. և իճանապարհին եր
կոյի իջևանեցաւ յինն ակեան
վանսն և ննջեաց յոտս ուղտոցն
և ի գիշերին յայնմիկ գնաց դուս
տր հօր վանացն առթէոդորոս
քան զի կարծեր թէ այրէ ասէ
ննջէ Է իս ։ իսկ նա ասէ ոչ կա
րեմ քան զի այսա՛հարեմ. և ի
միւս ևս անկեան ննջէր այրմի
և երթեալ աղջկանն պոռնկե
ցաւ Է նմա և յղացաւ ։ Եւ Է
աւուրն ելեալ թէոդորոս ող
ջունեաց զհայրվանացն և զեղ
բարսն. և գնաց ուղտովքն ի
վանս իւր ։ Եւ յետ վեց ամսոյ
գիտաց հայրն զյղութն դստե
րն իւրոյ և խոշտանգեր թե
ո՞վ յղացոյց զքեզ ։ և նա ասէ
թէոդորոս աբեղայն յուղթու
ասանեկի վանացն։ Յայն ժամ
յարուցին հայր աղջկանն և
այլ եղբարքն Է նմա. և գնա
ցին յուղթու ասանեկի վանսն
և ասեն զհայր վանացն և Է եղ
բարսն. թէ թէոդորոս աբե
ղայն ձեր բռնա՛դատեաց զաղ
ջիկն և յղացոյց. Լուեալ հայրն
զթէոդորոս և ասէ Է՞ե՞ բա ործե
ցեր զանօրէնութն զայսպէս
թէոդորոս թողութի՛ արա ինձ
զի ոչ գոյ իմ պատասխանի ։
յայն ժամ նախատելով և անար
գելով, դարձան նոքա ի վանս
իւր

իւրեանց։ Եւ յոր ժամ ծնանա-
կինն տարան ընծամանուկն եւ
տուն ցԹեոդորոս։ Եւ հայրն
եհան զնա հանդերձ տըղայ-
ովն ի վանաց անտի։ Իսկ նայ
երթեալ ի հովիւսն դիեցուցա-
նէր զմանուկն ի խաշանցն զեօ-
թն ամսեան աշխատութբ.
եւ աստուածայոյ վանային սնոյցզը
ղայն եւանուանեաց զնա Թեո-
դորոս։ Իսկ աստուածայինն սեալ
զժուժկալութի երանելոյն։
եղեւ ի կերպարանս տուն նր եւ
ասէ երանին որդւոյ զքեզ կին
իմ. զի յորժէ հետէ Թողեր զիս
լոյս աչաց իմոց խաւարեցաւ
ի բազում արտասուաց վասն
քո։ Ո՞վ խաբեաց զքեզ եւ կամ
ո՞վ մոլորեցոյց զքեզ եւ երեք
յանապատս յայս. եւ Է երկիր
ընթանալով աշխատիմ եւ խնդ-
րեմ զքեզ ողորմաձայն շրջեցելոյս
Եւ դարձ ի տուն քո եւ երդնում
զի ի ձգնութենէդ քումէ զքեզ
ոչ խափանեցից. ո՞ւրեք դեղ ե-
րեսաց քոց յիշեա զառաջին
սէրն մեր եւ կ կնի իմ։ Իսկ
նայ անգիտացեալ թէ սատա-
նայէ ասէ ես այլ ի յաղաքանդր
ոչ մտից. քանզի հրաժարեցի
ի չեն եւ ի տանէ իմմէ եւ յընչից.
վանզի որդին յոհաննու կոմսին
ննջեաց Է իս. եւ այնր աղաղա-
փախեա յանապատսդ ի պաշխա-
րեցից զանօրէնութիւնս որ գոր-
ծեցի։ Եւ յոր ժամ համբարձ
զձեռսն իւր յաղօթս անյայտ ե-
ղեւ սատանայ։ Եւ նր գիտա-
ցեալ աղաղակեաց ի ձայն մեծ
եւ ասէ. Տր իմ Յ՛ Թողուր զիս։
Իսկ կերպարանքն էր Թեոդորոսի
վայրի բանջար. եւ ջուր լեղի
եւ ոչ քաղցր։ Եւ զբանջարն
վայրի երէ բերէր. եւ ի վանացն
ամենեքին ոչ հեռացաւ. եւ ար-
տասուաւքն իւրն զգետ հեղու-
ին զցայգ եւ զցերեկ. եւ զայս մի-
այն ասէր Տր դու միայն ես
տր

տասանց մեղաց Թողութիւն արա-
ցանգանաց իմոց։ Եւ եղեն ըղձ-
գունք նր իբրեւ զովազի. եւ
հեր գլխոյն վայագացեալ իբ-
րեւ զառիւծոյ. եւ աչքն իւրեա-
նելոյ խափանեցան յարեգակ-
նային տօթոյն. եւ մարմինն իբրեւ
զմամռուռ քարի ներկեցաւ ի
ցօղոյ եւ ի ցրտութենէ. եւ խուցն
յորում էր հանապազորդ իբրեւ
զտիղմ լինէր ի սաստիկ արտասու-
ացն. եւ իբրեւ ետես սատանայ
յոյժ տկարացեալ զինքն եր-
եցոյց նմա զպատկեր գազանս ժողո-
վեալս առ նա. եւ ասէ կերեք
զպոռնիկ կինս զայս։ Իսկ երա-
նելին ամենեւին ոչ զարհուրե-
ցաւ. դարձեալ երեւեցոյց զանձ
հեղեալ յերկիր. եւ բազում ժո-
ղովուրդ յափշտակէին։ Եւ
նր արարեալ զնշան սրբոյ խա-
չին անյայտ եղեն ներամունքն.
Եւ յայլում ժամու երեւեցոյց
նմա բազում զօրականս երիվա-
րօք. եւ երթեալ առ նա ասեն
ել Է տուալ իշխանին եւ երկիր
պագ նմա եւ նա ասէ. տն տյ ի-
մոյ երկիր պագից. եւ զնա մի՛-
այն պաշտեցից։ Եւ եկեալ իշ-
խանին հրամայեաց զօրակա-
նացն եւ այն չափ գանեցին զա-
զախինն ԺԲ մինչեւ կիսամահ
եղեւ անկեալ յերկիր իբրեւ
զմեռեալ. եւ տեսեալ զնա հով-
ուացն կարծեցին եթէ մեռ-
եալ է. գնացին ի վանսն եւ պատ-
մեցին Հօրն եղբարցն. եթէ
Թեոդորոս մեռաւ. եւ երթեալ
գտին զնա ոն մեռունչ. եւ իբ-
րեւ ծանեան զնա թէ դե-
ռ կենդանի է. դարձան ի վան-
սն. եւ ի մէջ գիշերին եկեալ
ի միտս իւր ասէր ողբալով
վայ ինձ անօգնականիս. թէ
ոչ դատենզիս մեղեիմ եւ համ-
բարձեալ զաչսն եւ ձեռսն
իւր յերկինս. աղօթեաց մին-
չեւ առաւօտն։ Եւ հայեցեալ
եւ

ՍՐԼԵ
Ետես այր մի իկն քաղաքանա
ծառայի ունելով սկաւառակ
և ի անուշ կերակրով. և մատոյց
առաջի նր̅. և ասէ առաջքէ աց
քեզ իշխանն որ եհարն զքեզ և
ասէ. կեր զայս ա խթողութի ա
րա ինձ զի յանգէտս տանջեցի
զքեզ. իսկ նր̅ գիտացեալ ըզ
խարդախութին ասէ. երթ յե
տս իմ սատանայ. և սզքս ունիմ
օգնական ած. ժամայն ան
յայտ եղև. եւ այլ ոչ ևս երև
եցաւ նմա երբեք. եւ յոր ժամ
կատարեցան եօթն ամ ապաշ
խարութեն. եկին հայրն և կրօ
նաւորքն ինն ակնեան վանիցն
վասն թէոդորոսի և ասեն ծա
նոյց մեզ ած իտեալ եան որթո
ղանմեղքնթէոդորոսի. մուծեք
զնա ի վանսդ. յայնժամ եղեւ ե
իմիասին տարան զնա ի վանսն
և այլ ոչ ևս թողին զնա ելա
նել ի վանացն զի մի՛ դարձեալն
կցի խորձութի. եւ արդելին
զնա ի խուց մի նեղ և անձուկ
ևնստ. զամս երկուս. Ըստ դ̅
տ̅ աւուրսն տ̅ այնոսիկ եղև
երաշտութի և ցամաքեցաւ աղ
բիւր երհորին և նեղացան եղ
բարքն ի՛լրոյ. իսկ հայրն հե
րամայեաց նմա երթալ ի՛լըր
հորն և առնել աղօթս. յայնժամ
եր̅ հրամանի հօրն յարուցեալ
գնաց և աղաչեաց զած. և կախ
եաց զսափորն լարով ի՛լրհորն
ցամաքեալ և ելից լրովզսափ
որն և եհանըուր պատուական
քան զի՛լըրհորն բխեաց աղ
բիւր յորդա գոյն. և դարձաւ ի
խուցն իւր. իսկ եղբարքն
փառս ետուն այ եղեալ սքան
չելեացն. իսկ յոր ժամ գիտաց
զօր վախճանին իւրոյ կոչեաց
զմիանունկն իւր զթէոդորոս ի
խուցն. և փակեաց զդուրսն
համբուրեացզնա և ասէ. որդե
կիմ սիրեցեալ ժամ կատարման
իմոյ հասեալ է երթամ և այլ ոչ
ևս

ՎԱՍՆ ՈՂՋԱԽՈՀՈՒԹԵԱՆ
Աստուածամ. և դու մի՛ ասեր և
թէ որբ մնացի զի օգնականն
քո ած̅ է. և հայրվանացս հայր
քո և կրօնաւորքս աւագեղբա
րք քո. պատուեա զկրօնայներ
կիր և պահս և աղօթս սասցիր
ի ժամ պատշաման մի՛ խափանիր
և զգուշն մի՛ սիրեր. եթէ ոք
հարցանէ ինչ զքեզ զաշխ քո
ի խոնարհ ունելով առուր պա
տասխանի. և տր̅ անկուած թող
նամոյ քո մի՛ խնդար բայց լաց
ասուեն կիանդ ծիծ աղեսցիս.
և հիւանդաց ծառայեա և կրօ
նաց առաջնորդեա և կապազ
ցուպ լեր և զմեռեալս սաղմո
սիւք թաղեա. և խստամանայա
կան ծրեմանց մի՛ երկնչիր. և
աղօթից մի՛ դադարեր. զամ̅
անձնդ ամրացոյ նշանաւ խաչ
բոյ խաչին և ոչ անկցիս ի փոր
ձութի. և այլ բազում խրատս
տուեալ մանկանն թէոդորոսի
ասէ խաղաղութին ք̅ի եղիցի
ը̅ քեզ և ընդ ամ խաղաղութ̅
իք̅ս. իսկ պատմբերի. ժա̅. յայն
ժամմանունկն դառն արտասու
օք երթեալ ծանոյց հօրն և
եղբարցն. և ժողովեալ միաբա
նութբ երթեալ ի խուցն հա
նին արտաքս. և իմաքրելն ը̅
նարգի օրինին զմարմինն տե
սին զնա զի կին էր. և ահա կա
լեալ զամենեսեան անյերկիւղ և
իզարմացուցին. և խաւար կուսի
լեալ դողային. եւ հայրն
պատուիրեաց միումեք ասել
մինչև եկեսցեն զբաղարութեն.
Եւ վասն թե ապես առաջքեացեկա
լեացզհայրն և զեղբարսն յինն
անեի վանիցն. և եկին փութա
նակի իմիասին ամենեքեան.
Եւասէ ցհայրն ահա այր որդ
ւորն քո մեռանի զերեան
ոչ գտաւ՛ թէոդորոս արեղայն.
ևնայ ասէ այրոյ նայն և խո
նարհեալ համբուրեաց զնա
և ասէ. թողցէ քեզ ած̅ զմեղս
մա

ՄՐՒՐ
ձո զօր գործեցեր իդուատրն
եմ. և ասաց ցնայ հայր վանացն
վերացոյց զօձիս հանգերձիցն
և նա ըՆ հրամանի նր վերացոյց
իւրև ետես զի կին էր. անկա
ներկեր և նու աղեցաւ և զուր
սրսկեալ յերեսն մինչև ցմե
ժամն ապա եկն իմիտս իւր և
սկսաւ դողալ և ամենեքեան
տէսին. հառաչումն և ողբումն
յոյժ և բաղում աղաղակս հե
զին յերկիր. և ահկան պաշտօն
մատուցանէլ. Այն ժամ հը
րեշտակ տն երևեցաւ յայտնա
պես հօր վանացն և ասէ. եր
թիջիր վաղվաղակի իքաղաքն
և որ յառաջ հանդիպեսցի քեզ
ած զնա այսր է պեզ. Եւ յոր
ժամ գնաց պատահեցաւ առն
թեոդորայի զի ընթանայր և
հարց ցնա և ասէ ո՞ւր երթաս
այր դու և նա ասէ ամուսինն
իմ մեռաւ այսօր և ընթանամ ի
տեսանել զնա. իսկ հայրն ե հան
զնա յերիվարն իւր և տարաւ ի
վանսն. Այն ժամ ետես ըզ
կինն իւր մեռեալ և սկսաւ ող
բալ բարձր բարբառով և կո
ծեցաւ կոծ մեծ. որ և զամենե
սեան լացուցանէր յայն ժամ
ժողովեցան բազմութիւն կրօնա
որաց և անապատաւորաց. և թա
ղեցին զնա մեծաւ փառօք և
օրհնութը. փառաւորելով ըզ
տուօղն այն չափ համբերութ
աղախնոյ իւրոյ թեոդորա իսկ
այր նր աղաչեաց զհայր վանա
ցն և խնդրեաց զխուցն երանե
լոյն թեոդորայ. և ետ նմա հայ
րն. Եւ նոյն և մեծաւ ճգնու
թբ կեցեալ հանդերձ առ քս
իսկ մանուկն թեոդորայ ստա
ցեալ զվարս սնողոզին հոգ և
որ մօրն իւրոյ և նման ճգնութ
ն. Եւ յոր ժամ վախճանեցաւ
հայր վանացն. նստուցին զնա
փոխանակ նր առաջնորդ և հայր
վանացն ուխտին. Աղօթ՝ այսմ
ցե

ԴՒ ՈՅՒԽԻՆՆԻԲՈՐԴ
ցե արիութիւն և համբերութիւն
որով և մեծ ի երանութն. հա
սանձգնութբ և բարեխօսութբ
սրբոյն թեոդորայ աղախնոյն
քի համբերութն և արիութբ
բարի գործոց. որով և մեզ թո
ղութն լիցի յամ յանցանաց և գթո
ութբ. փառս ատուցուք քի այ
մերոյ ամէն :
Բազ եղեւովքն արիութն
է ձանձրութն միջօրէին. արի
ացոյ զհեշգս առ բարին և
զերազգոնս առ վատթարին .
Որք բրկութեանն յաղթեցին
և զտրտմութեանն անձեցին
նոքօք սանձեա տր երկնային.
մինչ տարապարտ իյիս շարժին.
Զարի ակտն տուր ինձ փո
ափին անդ ելզմճայանցա
որին. լոյց զճրագ պատուիրա
նին յոգիս նրսեմ և խաւարին
Որք գերաղանց պատուիրա
նին քան զբնութն ժրա
կալեցին տուրինձ գոնեբաւ
քոյին քաղցրեմոյ խեթեբեռին
Որք և հպարտ փառա մոլին
յաղթող գտան յապարի
ային զես փրկեսցես հայցմամբ
նոցին յանձնակողմեան մենամար
տին .

[illegible]

Գլուխ տասն երրորդ. թէ պատ
ճառ զգուշանալ մեզ յամ զօրու
թենէ մերմ իգատելոյ եւ իբրաւ
բառնելոյ զեղբայրն .

ՊԱՃԱ ՀԵԱՅԵՐ ԲԵՄ՞Ն ՓՈՐՁՈՒ

Թէ եղբօրումն իմ իշխանս հօրն
եղիայի. եւ արտաքսեցաւ անտի
վասն այնմ եղացն. եւ գնացեալ
իւրեանն առ հայրն անտոն. եւ
պատմեաց նմա՛ եւ եկաց առ նը
մա ամ մի եւ ապա առաքեաց ի
վանսն ուստի ելեալ էր. իսկ
նորա իբրեւ տեսին ոչ ընկալան
զնա՛ եւ նա դարձաւ առ հայրն
անտոն եւ ասէ ոչ կամեցան ըն
դունել զիս. իսկ նա առաքեաց ըզ
նա դարձեալ. եւ պատուիրեաց
նոցա այսպէս . ընկղմեալ նաւ
իմ եւ կորուսեալ զբեռն .
բազում աշխատութբ հազիւ
կարաց ելանել յերկիր . իսկ
դուք իշխանաքն կամիք անդրէն
կորուսանել զսա՛ իսկ նոքա իբ
րեւ լուան զբանն հօրն անտոնի
ընկալան զնա .

Հայրն աղաթոն ասեր
գործ ինչ գայթակղելի ասէր
աղաթոն դու մ՛առներ զայն .
եւ այսպէս դադարեն ցուցանէր
զխորհուրդիւր ի դատելոյ զեղ
բայրն .

Մարգարեացաւ հայրն ան
տոնիոս վասն հօրն ամոնա եւ
ասէր . եթէ յաւելցես դու յեր
կիւղն այս յոյժ : Եւ հանեալ
զնա արտաքոյ սենեկի իւրոյ .
ձեցոյց նմա վէմ մ՛մի . զի
հայր եւ ասէ ցնա՛ անարգեա զը
վէմս

ԱՆՍՆ ՈՉ ԴԱՏԵԼՈՅ

վէմս զայս եւ աղօտակեա՛ . եւ հար
ցնա զդա եւ նա արար այնպէս .
Եւ զկնի ցնա հայրն անտոն ասաց
ինչ քեզ վէմդ այդ . եւ նա ասէ
ոչ . եւ անտոն այսպէս եւ դու
հանդերձեալ ես հասանել յայդ
չափ . որ եւ դու իսկ վասն զի
այնպէս գեղբանցեալ եղեւ
հայրն ամոնա մինչեւ իբրազու
մն մեղուցենեն բնաւ մոռա
ցաւ զչարութ : Եւ յոր ժամ
եղեւ նա եպիսկոպոս բերին առ
նա կոյս ոմն որ էր յղի . եւ ասեն
տուր սմա կանոն ապ . իսկ նա
կնքեաց խաչ ի վերայ յորովայնի
նր . եւ հրամայեաց տալ նմա եր
կու կտաւս եւ ասէ մի՛ գուցէ
ի ծնանել դորա ի ճանապարհի մեռ
ցի դա . եւ կամ որդի դորա եւ ոչ
գտանիցէ պատանս դոցա . իսկ
նոքա ասեն զի՞նչ գործես տէր
տա : բկանոն տուր դմա պատուհաս իսկ
նա ասէ տեսանէք եղբարք եղբա
րք զի մերձ է իմահ եղինչ

Գ այրից զգամաարձակեցին
նայց եղբարքն հայրն ամո
նայ . եւ ասեն զի զձաշակեա
ցի ինչ . եւ եր անդ եղբայր մ՛ո
րոյ անուն զարչելի հաչակեր
գնալեցաւ եկին առ որ անկա
նեցեն զբայրն . նք չեալեմուտ
հայրն ամոնա խոտն բամբա
սեալ եղբօրն . Եւ իբրեւ գի
տացին բնակեչք տեղւոյն այնո
րիկ . թէ կին զորբամբասեին
ահա եկեալ առ նմա կայ . ի
տուն անդր եղբօրն այն չըփո
թեցան յոյժ . եւ գնացին հանել
զնա ի տեղւոջ իւրմէ . Եւ իբ
րեւ գիտացին թէ ամոնեայն անդ
իցէ առաջեցին զնա զնա
նոսա . իսկ եղբայրն իտացեալ
զկին կնամբոխն աձզկիննիկարա
մէջ եթարոյց զնա : Եւ իբրեւ
եկին ամէոխն հայրն ամոնա գի
տաց թէ ուրիցէ կինն : Եւ խոր
հեցաւ ածկել զայն վասն այն
եմուտ խուցն եւ նստաւ իվերա
կար

կարասայն . և հրամայէ այց յու
զել զբանն թէ գտցեն զկինն .
Եւ ասէր հայրն առ նա զի՞նչէ
այս զոր գործէք զբարառտել
զայր անմեղ : այն ժամ աղօթս
արար իվր նդ արձակեաց զամ
բոխն - և կալեալ զձեռանն եղ
բօրն ասէ զգոյշ լեր անձին
քում և զայս միայն ասացեալ
գնաց անտի .

Եղբայր ոմն անկաւ ի մեղս
իսկ քահանայն եկեղեցւոյն
արտաքսեաց զնա . իբրև ետես
հայրն բեսարիոն յարեաւ և
ել ընդ նմա յեկեղեցւոյն և ասէ
և ես եմ մեղաւորեմ : իբրև
ասաց հայրն եղիա եթէ տե
սի զեղբայր ոմն . որ ունէր դը
դում լի գինով ընդ թևովք իւր
ովք և զնայր դողացեալ . իսկ
ես կամեցա ծածր առնել ըզ
դևն և ասեմ իվնր առցես ըզ
ձեռն քո եղբայր : Եւ նա
յուաւ ինձ և ըս բանի իմում .
իբրև իվեր եառ զձեռն իւր
և զթիկնոցն ոչ ինչ ունէր այմ
նևին և գոհացայ զայյ : Եւ զայս
պատուիրեմ ձեզ թէ և ականա
տես և սոքլ ինքցիյանցանաց եղ
բօրն մի զայրասցի . այլ զգուշա
ցուսցէ զմիտսնմի դատել զեղ
բայրնայլ միայն դատեսցէ զին
քն և քննեսցէ զմեղսիւր :

Ասաց հայրն եսայեա եթէ
տնկանի իմ առաքո - դատել զեղ
բայր իվր ինչ յանդգանաց իրիք
նախ քննեա և խոր հեսցես
զմմ, յանցանս քո : և յայն ժամ
դատանես զքեզ մեղաւոր քան
զնա . և զոր դու բարի կարծես
իգործս քո և ոչ զայն հաճես
ցի այծ . և այս պէս խորհելով
ոչ կարասցես դատել զընկերն
քո . քանզի արհամարհել զան
ձն և զընկերն ոչ դատել տե
դի յապահովէ ուր և հանգչին
միտք և թեթևանան ի մեղաց .
Եւ կին երբեմն առ հայրն եսայի
աս

ասմանուկ մի դիւահար զիբըք
ժղկեացի և եր անդ . և եկն եղ
բայր ոմն յերդխսպատան և ետես
հայրն զիմեղանչէր եղբայրն
այն ընդ մանկանն և ոչ յանդիմա
նեաց զնա : այլ ասէ եթէ այծ
տեսանէ զծ զնա տեսանէ զայն
և ոչ հրկիզէ զնա . ես զի դա
տեցայց զնա և եթէ նա դա
տեսցէ բաւականէ :

Գնաց երբեմն հայրն իսա
հակ թեբայեցի ի վանս ու
րեմն և ետես անդ զեղբայր ո
մն . զի յանցեալ ի մեղս և դա
տեաց զնա : Եւ իբրև ել յա
նապատն եկն հրեշտակ տն և
եկաց ընդ դեմն իդուռն . ան
իւրոյ - և ասէ ոչ թողից զքեզ
մտանել աստ : իսկ նա աղաչէր
և ասէր ընդէ՞ր և կամ վասն ինչ
գործոյ . Եւ ասէ ցնա հրեշտակն
այծ առաքեաց զիս առ քեզ և
հարցնէ ցքեզ . թէ զի՞նչ հրա
մայես ասա ինձ ո՞ւր կարգե
ցից զմեղուցեալս այս եղբայր
զոր դատեցեր դու . յայն ժամ
զահիհարեալ ծերոյն անկաւ
իվր երեսաց իւրոց յերկիր և
ասէ մեղայ տր թող ինձ . Եւ ասէ
ցնա հրեշտակն արի զի տր ե
թող քեզ . այլ յայսմ հետէ մի՛
իշխեսցես դատել զոք մինչև
տր դատեսցէ զամ .

Ասաց հայրն պափնուտի ե
թէ հարցի ես զհայրն մակար
և ասեմ ասա ինձ բան որով կե
ցից հայր . իսկ նա ասէ միումք
առնէրչար բնաւ և մի՛ դատեսցես
զոք զայս արա և կեցցես .

Ասէ ին զհօրեն մակարայ մե
ծի եթէ եղև ըս գրեցելում
այծ իվրերկրի և ոչ այծ փառաւ
որի : Եւ այն չափ թաքուցա
նէր զպակասութի . ամ մարդոյ
և ծածկէր մինչ թէ բնաւ ոչ տե
սանէր կամ լսէր ինչ .

Եղբայր ոմն յանցեաւ իսկ
տե և պաշտպանիժողով վանս նր . կո
չե

Մ՞ԻԱՅ
զեցին եղհայրն մովսէս անդի ժողովն նեայ ոչ կամեցաւ գը նալ. դարձեալ պատուիրեաց քահանայն եւ ասէ քեզ ասեն ու րին եկեալն ամ ժողովս. իսկ նա Ը կամաց նոցա յարուցեալ էին եւ առեալ փայտ ծակ. եւ եցեալ զայն աւազով եդ ի մէջ Թիկանց իւրոց եւ այնպէս եկն ի ժողովն. եւ եկին ամ ժողովն Ը առաջի նորա. Եւ իբրեւ տե սին ասեն զի՞նչ իցէ այդ հայր. Եւ ասէ ցնս այսէ իմ մեղք որ ասրեն յետոյ զկնի իմ. եւ ես ոչ տեսանեմ եւ ահա եկի այսօր դա տել զայլոյ մեղս. իսկ նոքա իբրեւ լուան զայս ինչ ոչ ասա ցին ցեղբայրն այլ Թողութիւն շնորհեցին նմա եւ գրաւեցաւ ժողովն ամ.

Ասաց հայրն մովսէս Թէ եմուանիցիս յեղաօրեն. գուն մի՛ բնաւ դատեսցես զնա զի կա տարումն ամ գործոց բարեաց է՛ ոչ դատել զընկերն. Դար ձեալ ասէ յորժամ ձեռնայ հար կանէր զեգիպտոս. ոչ էր անդ տուն յորում ոչ դոյր մեռեալ. Հարցին եղբարքն ասեն զի՞նչ է զօրութիւն բանիդ այդորիկ. Եւ ասէ ծերն այնէ զի մի՛ տեսցուք բնաւ զընկերինին. եւ զի մեծ յիմա րութիւնէ մարդոյ եԹէ Թողցէ ի տան զմեռեալ իւր. եւ գնա ող բա զմեռեալ ընկերին. այս է նքնէ Թէ զիւր մեղս միայն հո գասցէ մարդ. եւ զայլոյ ամենեւին մի՛ հոգասցէ եւ զի ոչէ պարտ ա սել բնաւ Թէ այնոմ չարեկամ այնոմ բարի. զի դատաստանք այ բազում խորքեն մի՛ խորհեա ցիս չարումե եւ մի՛ արհամարհեր զոք նայիլ ուամք յարհամար հանս մի՛ զուարձասցիս այս ճա նապարհ խաղաղութեն է՛ ճշմա րտապես.

Ասէին եղբ Հօրն մակարիոսի եգիպտացւոյ եԹէ քանեկին իւր

ՎԱՍՆ ՈՉ ԴԱՏԵԼՈՅ

իւր եր. Է. ամ եբնաւ ոչ եւ ի նմանէ ագնայր քահանայն առ նա երբեմն խօսել մատուցա նել պատարագս. իսկ դէն որ տեսանէր զառաքինի համբե րուԹի նր եգիտ պատճառս դը նել նմա. որոգայԹս դատել զընկերն. Եւ առաքեաց զոմն դի. ահար առ ծերն զի բժշկեսցէ զնա. Եւ իբրեւ գնաց նախ քան զամ ասէ ցծերն հոգի պտուղ Թէ եւ՛ իքահանայս յոյս մի՛ Թողուցուս զնա այսր գալ առ քեզ մատուցանել ըզ պատարագ. իսկ ծերն ասէ ցնա որդեակ զմեղս ամենեքին արտաքս հզեն եւ դու իներքս բերես զնա. այլ եղբ եւ մի՛ դատեր զիսի՛ դատիցիք Թե պետ եւ տուգիւ մեղաւորիցե նա ամ կեցուսցէ զնա. զի դը րեալ է զօրԹս արարեր իմն մի մեանց զի բժշկեսցիք. Եւ յետ բանիցս այսորիկ սրբոյ ա զօԹս եհաւանեաց զդէն յառ նեն յայնմանէ եւ արձակեաց ըզ նա. իբրեւ եկն քահանայն Ը սովորուԹէն ընկալաւ զնա ծերն ուրախուԹբ. իսկ բա րերարն ամ նայեցաւ յան մի զուԹի ծերոյն եւ ցոյց նմա նշան յայսպիսի. զի յոր ժամ մտանէր քահանայն ի խորանն կալ առաջի սեղանոյն այ ըն ծայիցն. եկն հրեշտակ այ յերկ նից. եւ եդ զձեռն իւր ի վերայ գլխոյ քահանային. եւ եղեւ բեցն իբրեւ զսիւն լուսոյ. եւ մինչ դեռ զարմացեալ էի ասէ ի վերայ տեսլեանն եկն առ իս ձայն որ ասէր ցիս. Ը ե՞ր զարմանաս Ընդու Ը այս գործ զի եԹէ մահկանացու արքայ ոչ Թողու զիշխանս իւր չաղա խեալ աղմով եգարշելի ըզ գեստիւ մեանելեկալ առաջի նր.

նք· որ չափ են տուանել ա̄ծայ
ին զօրութ̄ին սրբեսցե· և մաք
րեսցէ զապաստաւորս իւր· որքն
ծոյին նմա զան այատմելի խոր
հուրդս եկան առաջի փառաց
աքանչ̄ելոյ եւ րկնաւորի զայս
տեսանել արժանի եղեւ րանե
լին մարկոս եգիպտացին· վասն
այսորիկ զի ոչ գտանէ ալ ըզքա
հանայն այս պիսի յայտնութ
Ե հաս նա շնորհօքն ք̄ի·

Եհարց զհայրն պիմէն եղ
բայր ո̄մն և ասէ· Թէ ո̄պ կարա
ցից ·ինել կրօնաւոր ընտրեալ
Ասէ ցնա ծերն եթե կամիցիս
կատարեալ լինել եգտանել
հանգիստ յայսմ աշխարհի· և ի
հանդերձելու մն· առ ո̄մ գոր
ծս զոր խմանա կամլուիցես ա-
այս պես տեսացես ով իցեմ ս
եմ՛գտանել զոր· քան զի այսն
կատարելութ̄ ո̄մ առաքինութ

Լուաւ երբեմն հայրն պիմե
Լսիոյ վանիցն վասն եղբարց
ոմանց եթե փոյթ ե̄ փոթ զը
նան իքաղաքն կլուանին իբա
ղանիս և հնգդանան իծնութ̄ս
եւ ծուլութե̄ եփափկութե̄կան
Եւգնացեալ նա յեկեղե ցին
գտաւ անդ զեղբարսն զայնո
սիկ· և մխիթարեցոյց ինողանե ըզ
դեստ կրօնաւորութեն· Եւ
յետ որ առար զայս խըղձեցին
միտքիւր· և ապաշաւեալ յոյժ
Եւ յարուցեալ եկնաւ հայրն
պիմեն շփոթեալ իխորհրդոց·
եւ ունէր իձեռս զգեստ եղբարցն
զոր մերկացոյց ապատմեաց ծե
րոյն զո̄մ· Ասէ ցնա ծերն ոչ
ինչ ունիս դու բնաւ իհինմար
դոյն· և մերկացեալն քո զնա խս
պառ· ասէ ցնա քահանայն զը
տանեմս յիս կենդանի դեռևս
զո̄մ կարիս հին մարդոյն· Ասէ
ցնա ծերն արդ՛եդու մի ի
նոցանե եւ յեղբարցդ Թէպետ
նորա զհին մարդոյն· տեսանես
բերին· այլ դուես մեղաց պար
տա

տականեա· Յայն ժամ զընա
ցեալ քահանայն անկաւ յոտս
եղբարցն եզգեցոյց նց̄ զհու
եանց հանդերձն· և եին մ՛ոտ
անք· և արարեալ սեր արձա
կեաց զնոսա·

Ասաց դարձեալ հայրն պի
մեն· եթե ե՛մարդ որ կարծե
եթե պահէ զլռութ̄ին և զլեզու
արդ՛լռեալ կայ այլ իփսան
դատե զո̄մ այն պիսին ոչ լը
ռե այլ խօսի միշտ· Եւ է՛
այլ ո̄մն որ յառաւօտե մինչև
ցերեկոյ խօսի և պահէ զլռու
Թ̄ այս ինքն· այլ ինչոչ ասե
բայց միայն զշահ հոգւոյ·

Եղբայր ո̄մն եհարց ցհայրն
պիմեն ասէ· եթե տեսանեմ
յանցեալ ինչ զընկերն բարւո
քե Թե ծածկեցայց զայն·
Ասէ ցնա ծերն յոր ժամ մեք
ծածկեմզմեղս եղբօրն· յայն
ժամ ա̄ծ ծածկե զմեղս մեր·
Ասէ եղբայրն յորժամ տեսա
նեմ զեղբայր ոք զորմե լսեմ
յանցանս ինչ· ոչ հրաւիրեմըզ
նա իսենեակս իմ· և ոչ ուրախա
նամ ը̄ նմա· և իբրև տեսանեմ
այլ եղբայր բարի անունիւըն
դուԹե̄ ը̄ ուր նիմ և խնդրեմ ըզ
նա· Ասէ ցնա ծերն եԹե ը̄
բարի անունն այն զմ՛ինչ առ
նես իհաճելեացն· պարտակա
նես զե և ը̄ յանցելոյն կրկին
արասցես զայն· զիդեղ վիրաւո
րին պիտոյ իցե և ոչ ողջին·
լուր սակաւ բան ինչ նման սո
րին· Ե՛ր ո̄մն եղբայր որ իհա
սարակաց վանս բնակէր միայ
նացեալ որ կոչիւր տիմո՛Թե
ոս և եր նա ընտրեալ և սո̄ յոյժ
իսկ հայր վանիցն լուաւ զայ
լոյ եղբօրն համբաւ ինչ մեղաց
և եհարց վասն նորա զտիմո՛
Թեոս եԹէ զինչ արասցես ի սմ
նա ասացարտաքսեսլ իվանսն
Եւ արտաքսեցին զեղբայրն·
իսկ յոր ժամ այս այս պես ե
ղե

զՆ. զի արտաքսեցին զեղբայրն
ԺԲ բանի տիմոթէոսի յայն ժամ
վաղվաղակի և առժամայն եկն
փորձութի. պատերազմի եղբօրն
իմ՟ տիմոթէոսի այն չափ մին
չև անկաւ. իսկ տիմոթէ լայր
առաջի ա՟յ և ասէր թող ինձ տ՟ր
զի մեղայ. Եւ եկն առ նա ձայն
յերկնից որ ասէր տիմոթէե՛.
ոչ վասն այլ ինչ իրիք պատ
ճառի պատահեաց այդ քեզ այլ
վասն այնորիկ զի անտես արա
րեր զեղբայրն քո. իմացա
նակի փորձութ՟ իւրոյ փոխա
նակ օգնելոյ առաւել վնասե
ցեր նմա և անձին քոյ.
Եղբայր ոմն միայնակեաց
մեծ իշխանն աթիլինոսի եգը
նացին աւազակք իմ՟ նր. իսկ
ծերն գոչեաց ի ձայն մեծ և լու
եալ մերձաւորաց ծերոյն. գը
նացին կալան զաւազակսն
զայնոսիկ և յուղարկեցին առ
իշխանն. և նա եդ զնոսա ի բան
տի յետոյ զղջացեալ եղբայրն
ասէ վասն մեր անկան նոքա
ի վիշտ յայն. և արտաքին վասն
այն և յարուցեալ գնացին առ
հայրն պիմէն և պատմեցին նը
մա. իսկ հայրն պիմէն գրեաց
առ ծերն այսպիսի բան. ծանիր
դու զառաջին մատնութ՟ն թէ ուս
տի եղև և ապա տեսցես զերկրորդն
զի թէ ոչ մատնեալ էիր դու նախ
ի ներքուստ և ոչ այս երկրորդ
մատնութ՟ն լինէր իքեն. Եւ
իբրև լուաւ ծերն զբանս թղ
թոյն պիմէնի ուրախ եղև յոյժ
զի էր հռչակեալ այրն այն յամ
երկրին այն և զի բնաւ ոչ ելա
նէր յայրէն իւրմէ. Եւ իբրև
ընթերցաւ վաղվաղակի ել ան
տի և գնաց ի քաղաքն առ իշ
խանն և խնդրեաց ի նմանէ և ե
հան նա ի բանտէն զաւա
զակսն և ազատեաց զնոսա հը
րապարակաւ.
Ասաց հայրն պիմէն գրեալ է

զոր ինչ տեսին աչք քո զայն
վկայեսցես. այլ համեմատե
ալ ջօք իմովք տեսցեմ և ձեռօք
կալցեմ մի՛ վկայեմ՛ և զայն.
Վասնզի եղբայր ոմն այսպէս ե
ղև ի դիւաց այսու տեսակաւ
զինեալս եղբայր ոմն այլ որ
մեղանչէր ը կին ոմն և պատե
րազմէր խորհրդոցն. իբրև
թէ համբերեաց և մի՛ յանդի
մանեաց զնա այլ ոչ կարաց ի ս
պառ համբերել. և գնացեալ
եհար ոտիւքն զնոսա կարծե
թէ նոքա են առ միմեանս. և ա
սէ դադարեցէք յայսմանէ որ
քան ժամանակս առնէք զայդ
մեղս. և ահա գտան նոքա
քուրձս լի ցորենով արդ`զայն
վ՟ս այնորիկ ասացի որ և թէ ա
չօք ինչ տեսանիցէք մի՛ յանդի
մանէք զեղբայրն ձեր.
Հարցին ոմանք ցհայրն պի
մէն և ասեն ցնա. որ կարաց
բառնալ հայրն նիւթերինե
զայնպիսի աշակերտ իւր. ասե
ցնոսա ծերն եթէ ես եղեալ
էի անդ զթիկնոց իմ դրեալ էի
ի՟ սնարից ն՟ր. ասէ ցնա հայրն
պամբո եղի՞նչ պատասխանի
տայիր ա՟յ դու ի՟ այդ. Ասէ
պիմէն ասէ թէ դու ասացեր
տ՟ր եթէ հանէ նոխ զգերանդ
յականէ քումէ. և ապա հայես
ցիս հանել զշիւղ յականէ եղ
բօր քոյ. Հարց ոմն եղբայր
ց թեանց ի մեղս որ էր ի ժողովս
եղբարցն. և էր մերձ առ նմա մի
այնակեաց ոմն որ զամս քառա
սուն ոչ բնաւ ելեալ էր ի խցէն եկե
իւրմէ. և առ սա հայր վանիցն
և պատմեաց նմա վասն անկե
լոյ եղբօրն. իսկ նա ասաց
արտաքսեսցէ զնա. Եւ յորժամ
վարեցաւ եղբայրն արտաքս
գնացեալ մտաւ յանտառս ա
նապատին. և նստեալ անդ լայր
դառնա՛պէս զաւուրս բա
զումս. իսկ խորհրդովն ա՟յ եղ

Բարք ոմանք գնային առ հայրն
պիմէն. և մինչ անցանէին ընդ այն
տեղի լուան զձայն ողբոյն. և
մտեալ յեղեգնուտն անտառ
կտին անդ զեղբայրն զայն ի
տրտմութե մեծ. և աղաչեցին ըզ
նա գնալ ընդ իւրեանց մինչև ցը
հայրն պիմէն. իսկ նա ոչ կամե
ցաւ այլ ասէ ոչ. այլ մեռանիմ
ես աստ. Եւ եկեալ եղբարքն
առ հայրն պիմէն պատմեցին նը
մա վասն նր. իսկ ծերն առա
քեաց զնմ կոչել զնա առ ինքն.
և իբրև եկն եղբայրն այն առ
ծերն ետես զնա ծերն տըխ
րեալ յոյժ յարեաւ և ընդ յառա
ջեւ նմա ուրախութբ. և համ
բուրեաց սիրով և մխիթարեաց
զնա յոյժ բանիւք և արգեամբք
և ապա առաքեաց զեղբայր ոմն
առ միայնակեացն այն և պատու
իրեաց առնա այս պես. իբրա
զամ ժամանակաց կամէի տեսա
նել զքեզ զի լուեալ զքէն. և իկըր
կին ծուլութենէ երկուցս ոչ
տեսաք զմիմեանս. իսկ արդ
կամօքն այ պատճառ եկն ի
մէջի աշխատեաց և եկ առիս
զի տեսցուք զմիմեանս. իսկ
նա զի բնաւ ոչէր ելեալ ոչ կա
մեցաւ գնալ բայց խորհեցաւ
ինքն և ասէ. թե ոչ յայտնեալ
էր պիմենոս կոչէր զիս. և ելեալ
գնաց առնա և ողջունեալ զմի
մեանս նստան. և ասէ հայրն պի
մէն ցմիայնակեացն արքերկու
էին ի գեօղ ուրն էր. և ունէին
իւրաքանչ իւրն մեռեալ առա
ջի իւր և մինն թողեալ զմե
ռեալ իւր. և գնացեալ ողբայր զ
մեռեալն ընկերին իւրոյ. իբրև
լուաւ զայս միայնակեացն և զի
տաց զասացեալն և յիշեաց զոր
արարին նորա եղբարքն. և ասէ պի
մէն. յերկինսն ի վեր իսկ ես ի
խոնար և ի խորս անդրընդդէմ. Եւ
ապաշխարեալ ... յոյժ. և գը
նացեալ ապաշխարեաց աստուա

ծա

ԳԼՈՒԽ ՃԱՄ. ԵՐՐՈՐԴ
ուօք. և ուսա՝ յայնմ հեա
գատել հանճարով և պատուի
րեցին առ հայր վանիցն եկա
ցուցին զեղբայրն ի սենեակ
ին :

Հարցին հարք ոմանք ցը
հայրն պիմէն և ասեն. եթէ
տեսանեմք զեղբայրն որ մե
ղանչէ պարտ է զի յանդիմանես
ցուք զնա. իսկ ծերն ասէ ցը
նոսա. ես զայս առարից եթէ
ճանապարհ իմ ընդ այն իցէ. և
տեսանեմ զեղբայրն ի գործել
զմեղս զանց առնեմ զնովաւ.
ծածկեմ և ոչ յանդիմանեմ զնա. քանզի
այսպէս ուսանիմք ի տեառնէ ոչ դատել
զի մի դատեցայց :

Եղբայր ոմն հարց ցհայրն
պիմէն և ասէ ցնա զինչ արարից
հայր զի կարճ մոլոր անեղի ի
նստելն իմում խուցի. և ասէ ցը
նա ծերն մի՛ զոք արհամարհես
ցես և մի՛ զոք բամբասեսցես
և հանդիպիս ի նստել զի փրեա
լեզ անօրէնութեն իմ պատմե
ցից և հոգացայց վասն մեղաց
իմոց :

Գնացեալ երբեմն հայրն
պիմէն ի կողմանս յեգիպտացւոց
և բնակեաց անդ. գտաւ և այլ
եղբայր որ բնակէր մերձ իւր
զի նր որումէր կին խուցի իւր
ում և ոչ յանդիմանեաց զնա
ծերն. և դիպեցաւ կնոջն այնո
րիկ ծնունդ ի գիշերի. իբրև
ուսաւ զայն ծերն ասէ ցաշա
կերտ իւր առ դեսդու գինի
դորս կա. և տարեալ տացես
մերձաւորի մերում եղբօր. զի
կարիս նր է՛ այսօր. և ոչ իմա
ցան աշակերտք ծերոյն ըզսոր
ծն զայն զոր արար ծերն. իսկ
իբրև ետես եղբայրն զբարե
րութիւն ծերոյն զի փոխանակ
յանդիմանելու թէն սէր առա
քեաց նմա. զղջացաւ հեռա
ցեալ եղբայրն զղջացեալ յոյժ
ապաշխարեաց ընդ փորձն իւր

եկե

Միւծ սակաւ ինչ աւուրց եւ
այեա զոր ինչ ունէրն կնոջն ասաա
զոր ինչ գնա իգեոզ - եւինքն չի
քեաց սննեակ մերձիանն ակ
նեաց ... ծերոյն. եւ աշակերտեցաւ նմա
ծերոյն. եւ աշակերտեցաւ նմա
ուսանէր մինչ ի նմանէ. եւ ապաշ
խարեալ զմեղանեղ եւ կատար
եալ աս. եւ վախճանեցաւ եղ
բայրն այն անդ.

Եւ երբեմն ժողով մեծ ի
սկիտէ ի վր մեղուցելոյ եղբօր
եւ խօսէին հարքն զայն. իսկ
հայրն պիոր լռեաց. եւ յարու
ցեալ գնաց. եւ լցեալ սփորի
մի աւազով. եբարձ զնա ի
թիկունս իւր. իսկ եւ իշամբէք
փոքր եարկ աւազ սակաւ. եւ
առեալ զայն ի ձեռս. եւ ունէր
առաջի իւր. եւ այն պէս եկն ի
ժողովն. հարցինցնա եղբարքն
եւ ասեն. զի՞նչէ այդ՝ հայր. նա
ասէ քաւրցս այս մեծ լի. եւ
ծանրեն անթիւ. մեղք իմ եւ
թողի զնոսա յետոյիմ ոչ տեսա
նելով զայն քան բազմութ թէ
մեղացիմոց եւ ոչ ողբամ զնոսա
իսկ եւ փոքր այս զամբ եղեն մեղք
եղբօրիմոյ զորառաջի եդեալ
ունիմ եւ դատաւոր նր պարա
պեմ աւեմ լինել այսօր. այլ եւ
պարտ է մեզ հայել նախ յե
տոյ ի քուրց մեր եւ ոչ լինել կրի
տի. այլ ու՞մ եյարուցե աւ հար
քն պատացին ճշմարիտ լսեալ Ճա
նապարհ կենաց.

Ասէր հայրն պափնոտէ եւ
թէ երբեմն երթայի ի ճանա
պարհի. եւ մոլորեալ իմ յուղոյն
գտա մերձ ի գեօղ ուրեմն. եւ
տեսի զոմանս որք խօսէին զ
միմեանս. եկացի յաղօթս եւ
զղջայի զմծ վասն մեղաց իմոց
եւ եկաց առաջի իմ հրեշտակ
տն. ունելով ի ձեռին իւր նի
զակ հրեղէն, եւ ասէ ցիս պափ
նուտիէ ամենեքեան որք դա
տեն կամ բամբասեն զեղբարս
իւրեանց այսու սրով սատա
կեն

կեացին. իսկ դու զի ոչ դատա
ցեր զոր տեսեր. այլ այնպես
խոնարհեցար առաջի իմ. իբր
թէ քո գործեալ էր զայն մեղա
ւանն այնորիկ անուն քո գրե
ցաւ ի գիրս կենդանեաց յաւի
տեանս. Եւ ասէ ծերն մի՛ դա
տեցէս զպոռնիկեալն թէ եւ
դու սրբ իցես. ապա թէ ոչ պ
նորհնիցես զի որսա ացթեմի՛
շընայցես. Նոյնն ասաց թէ
մի՛ դատեր զոք.

Զօրդ՝ ասէին զծերոյ ումեմ
նէ մեծի որ նստէր միայնակեաց
յեգիպտոս. եւ երթայր առնա
թէ ժամս ժամանեղբայր ոմն ի խոս
տովանութիւն. երթայր եւ կոյս
ոմն այս պէս. իսկ եղբ օր մի
զի գնացին երկոքին ի միում
աւուր առ ծերն. Եւ իբրեւ
երեկոյ եղեւ կացեալ ննջեցին
ի միասին ի սենեկին եւ ծերն ի
մէջ նց. արդ՝ յայնմ գիշերի պա
տերազմեալ եղբայրն յարեաւ
ի վր կուսին եւ ննջեաց ընդ մա.
եւ գիտացեալ զայս ծերոյն ինչ
ոչ ասաց նց. Եւ իբրեւ լու
սացաւ պարզ երեսօք յուղար
կեաց զնոսա ծերն. Եւ իբրեւ
գնային սկսան ասել ցմիմեանս
ի ճանապարհին. մի՛ թէ գիտաց
զայն ծերն զոր գործեցաքն
ոչ գիտաց. Եւ խորհեալ ի
միասին դարձան անդրէն առ
ծերն. եւ ասեն արտասուօք
անկեալ առաջի նր. ոչ ծան
եար հայր թէ ով պատահեաց
զմեզ դեւն. Ասէ ծերն այո՛
ծանեա. եւ նոքա ասեն եւ ուրե
ին յայն ժամ միտք քո հայր.
իսկ նա ասէ ասէ ինն միտք
իմ. յայն ժամ ուրկայր բաժա
նեալ ի խաչին քս. եւ կայի առա
ջի նր եւ լայի. յայն ժամ պա
շտեաք առնել կանոն ի ծե
րոյն գնացին. եւ եղեն անօթք
ընտրեալ ի ձեռն քաղցր ծե
րոյն. որ ոչ դատաց՛ պարտեաց
զն

զնոսա․ և աղօթք նորին օգնեացն ց՝ եւ ոչ կորեան ։

Եւ էր ոմն ծեր և ճաշակեր յաւուրն տաքսիմատս երիս գընաց հիւր նմա եղբայր ոմն․ և նստան ուտել հաց եդ ևնըմա երիս տաքսիմատս։ Եւ իբրև ճաշակին այգ զայն․ ծանեաւ ծերն զի ոչէր բաւական այն եղբօրն․ և եբեր բառեալք նորայէ և ն երիս պաքսիմատս․ և իբրև յագեցան և յարեան դատեաց ծերն զեղբայրն․ և ասէ ցընա ոչէ պարտ եղբայր այդ պէս հետևել մարմնոյ ։ իսկ եղբայրն խնդրեաց թողութի․ ել և գնաց անտի ։ իսկ յայգուցն իբրև եկն ժամ ճաշոյ ծերն առեալ երիս տաքսիմատս եկեր զնոսա ըստ սովորութեն և դեռևս նքթեալ կայր․ այլ բանա՛ գնացեաց զանձն համբերել այս պէս արար և յերկերորդումն աւուր և յերրորդումն ․ և եկս աւ սաստկանալ առնի․ և ծերն տկարանայր ․ յայն ժամ ծանեաւ զի վասն դատելոյ զեղբայրն թողեալ եղև յօգնականութենէն այ․ Եւ անկեալ յերկիր լայր և խնդրեր զպատճառն իմանալ թողմանն այ ․ և եկեալ հրեշտակն այ և ասէ ցընա վասն զի դատեցեր դու զեղբայր քո եղև քեզ այդ․ արդ զայս գիտասցես․ զի որոք ունիցի զօրութի պահոց և կամ այլոց գործոց բրեացպնդութի ոչ յանձնն իւրունիցի զայն ․ այլ շնորհքն այ զօրացուցանէ զնա ․

Եւ միայնակեցի ու մեծեծերոյ սովորութի ունելքահանայ եկեղեցւոյն ելանել առնա․ և մատուցանել պատարագ եդատնալ անդրէն․ և ռնացեալ ոմն առ ծերն մատնեաց ըզքահանայն․ թե մեղապործ իցէ․ իբրև եւ քահանայն ըստ սովորութեն մատուցանել զպատարագն ․ իսկ ծերն գայթակղեալ առ քահանայն ոչ եբաց նմա ըզդուռն և ոչ եւտես զնա և նայ գնաց անդի տրտմեալ ․ Եւ ահա լուաւ ձայն յերկնի ցծերն որ ասէր ցնա․ առին մարդիկ յինէն ըզդատաստանս իմ առին իբրև լուաւ ծերնզայս ահ կալաւ զնա և խզարմացումնէ զն․ և ետես ջրհոր ոսկեզէն․ և ջուրն ընտրեալ և յստակ ինմա և առեսանէր զի փողի ոմն լնոյր և տայր ջուր որոց զպեղան ունէին․ կամեցաւ և ծերն ըմպել ինմանէ զիծարաւեալեր և ոչ եարբ վասն դողոյն գարշելոյ ուէլնոյր զջուրն ․ ապա ձեւ ձայն եղև առնա որպէսեր ըեօ ոչ ըմպեսիսք և իկենդանին ջըրոյդ յայդմանէ ․ և կամ զի՞նչ պղծութի լինի ջրոյն իյուրկեն յայնմանէ․ ոըլնու զնա և զիլնու միայն և բաժանէ այլ ոչ վնասե զջուրն․ Զայս այսպես ետես և ե՛կն իմիտս ծերն և իմացաւ զտեսիլն․ և կոչեաց զքահանայն և խնդրեաց թողութի ինմանէ և աղաչեաց առնել պատարագ ոչ և նախառ՛նը ․

Իսկ եղբարք երկուք բընակեալ էին իմիաբանից վանս մեծա՛մեծք և ընտրեալք․ և արժանի շնորհացն այ և տեսանէին զլոյս իվը գլխոյ իրերաց կայլում իժամ աղօթիցն․ եղև երբեմն ոմն ումե մինոցանէ արտաքոյ վանիցն յաւուր ուրբաթու․ և ետես զոմն զինուոր յաւաւօտե և ասէ զնա այսպէս ուտես տարա՛ժամ յաւուր ուրբաթու․ և զկնի այսորիկ եղև աղօթք եկեղեցւոյն ըստ սովորութեն․ և նայեցեալ ինա եղբայրն ետես զշնորհըն այ և զլոյսն բարձեալ ինմանէ․ և տրտմեցաւ յոյժ և իբրև գընացին

Մինչ
ցին խնձեալ իւրեանց տան-
ցնա եղբայրն այն . զի՞նչ գոր-
ծեցեր դու եղբայր զի ոչ տե-
սանեմ իվ̄րդո զշնորհքն այ ոմ
տեսանէի կանխաւ . իսկ նա
տան ես ոչ մարմնով աչօք և
խորհրդով գիտեմ զոր ծեալ
չար ինչ . Ասէ ցնա եղբայրն
ոչ քննաւ իւիք դատեցեր զոք
նայ տան յերէկ տեսի զոք զի
ուտէր անժամ և դատեցի զնա
և այն են յանցանք իմ . արդ՝ աշ-
խատեաց Ժիս զերկու չար-
չարեալ աշխատեցայց թերևս
թողցի ինձ կարօղին այնպէս
և աշխատեցան յոյժ և զկնի եր-
կուց եօթն եկաց եւ տես ըզշը-
նորհսն այ դարձեալ եկեալ
իվ̄ր նդ .

Արդ՝ ասաց ոմն ի հարցն ե-
թէ ոչ իցէ ի ներքոյ երկնից
ընտրեալ իբրև զազգ քրիստո-
նէից . և ոչ ոքէ պատուեալ
յերկրի ոպ̄ զազգ կրօնաւորաց
այլ զայս միայն վնաս ունի
զի հաւատայ դիւաց ակիշաչար
լինի եղբարց ամբաստանել և
բամբասան դատէ . Եղբերն ոչ
տեսանեմք զմեղս ակամակար
հրատարակեմք զեղբօրն մեղս
այլ քու թէ տեսցես ա-
յօք քո . գործեալ ումեք զմեղ
մի՛ դատեսցես . այլ աղաչեա
եթէ ես քան զամենեսեան
յանցաւորիցեմ .

Իսկ եղբայր ոմն եհարց ըզ-
ծերն ասէ վասն խորհըր-
դոց . զի տեսանեմ զոմն զի գոր-
ծէ ինչ չար և պատմեմ այլոյ
և . ոչ դատելոյ սակս . այլ
պատմելոյ աղագաւ . արդ՝ այս
դատել զեղբայրն համարեսցի
թէ ոչ . Ասէ ծերն եթէ ու-
նեցիս ինչ խէթ զնմանէ .
խարտի քոյեաւես ինչ այն դա-
տելէ . իսկ եթէ ազատե-
յատելութե սխտեն ասես
ինչ . այն ոչ դատել համարե-
ցի

ցի քեզ . այլ զի մի՛ աճեսցէ չարն
լուեալն բարիս . եղբայրն ասէ
եթէ հարցի զծեր ոմն ասա-
ցի եթէ կամիմ բնակել ը̄դ այն
ոմն եղբօր . և նա ասէ ցիս ե-
թէ ոչէ բարւոք մ՛կեալ ևգի
տեմ զի այն պէս իցէ և այս դա-
տել համարեցի թէ ոչ . Ասէ
զնա ծերն այս պէս մանրա-
նին տեսութի սակաւուցէ
այլ թէ ազատ յատելութե
ախտեն իցէ ոչէ դատել այդ
զի ոչ եղբօր չար ինչ կամի .
այլ զլաւագոյնն քեզ խընդ-
րեսցէ որ հար ցերն զնա .
իսկ եթէ կատարեալ ոք իցէ
ոչ դատեսցէ զոք . այլ ասաս-
ցէ թոյլ տուր եղբայր թու-
ինձ թէ ոչ լաւագոյնէ այդ
քեզ . և իմաստութն ոչ փնա-
անդ կեալ զի զոր լաւագոյնէ
ասացնեմ . զի քննել զեղբայրն
հրամայեալ եմք այլ ոչ զմեղս
դատել . այս թէ ոչ զմեղս ա՛մ
ոպ̄ք դատեցին զիթերաքըչնախ
դատեսցէ և քննեսցէ զմեղս և
տեսցէ զչարիցէ . զխա՞րդ խոր-
չեսցի ի նմանէ և ատեսցէ զնա
դարձեալ թէ զառաքինութի
ոչ դատեսցի . և լաւ լինել
ընտրեսցէ զնա ոպ̄ատասցի զնա
քանզի ոչ զմեղաւորն պարտիցէ
դատել և ա՛մ այլ զմեղս ոպ̄ և գ-
րե ալեթէ՛ զմեղս ատեսցի և ան-

Հարցի և զօրէնաքո սիրեցի .
ուաւ ոմն ի հարանցն վասն
եղբօր ումեմն եթէ անկաւ ի շ-
նութի . և ասէ վայ չար ա-
րար . իսկ զկնի սակաւ ա-
ւուրց վաղճանեալ եղբայրն
այն . և ահա հրեշտակ մն եկն
առ ծերն և ունէր ի ձեռս ըզհո-
գի եղբօրն այնորիկ և ասէ ցը-
ծերն . ահա եղբայրն զոր դու
դատեցեր նընջեաց ո՞ւր ասե-
ինձ զի կարգեցից զսա յարքայ-
ութն այ . Թէ ի տանջանս եյա-
հի և եալ ծերն ոչ ունէր այ-

ապա

տասխանի և ոչ բան մի. և յետ
այսորիկ եկն յինքն ծերն և
մինչև ցվաղճան իւր յողբս և
արտասուս եկաց վասն ի̅ ա-
մ. աղաչելով մինչև տ̅ր նե
րեաց նմա արդ՝ նթէ սրբոց
հարցն. այն պէս բարկանայր
տ̅ր մինչև բազում ջանիւք և
խնդրուածովք ս̅բ աղօթից
հազիւ հաշտեցուցանէին զ̅
իւրեանս զտ̅ր. իսկ մեզ զի՞նչ
պատահելոցիցէ որ այն պէս
անողորմ՝ բար դատեմք և բամ
բասեմք.

Արդ՝ ասացաց ոմն ի ծերոցն ե
թէ ոչ ինչ է լաւա՛գոյն քան
զայս պատուիրան. թէ մի՛ ար
համարհեսցես զեղբայրն քոյ զի
գրեալ է յանդիմանեա զեղբայր
քո. և ոչ առնուս մեղս վասն
ն̅ր զի թէ տեսանես զեղբայրն
քո ի մեղս. և ոչ խրատեսցես ըզ
նա սիրով իբրև ժամու զարիւն
ն̅ր ի ձեռաց քոց խնդրեսցից.
իսկ եթէ յանդիմանեսցես սի
րով և նա ոչ լուիցէ ինքն դու
անպարտ լիցիս. զի բարւոքէ
յանդիմանելն սիրով և ոչ գար
շել աստելութբ. Եւ թէ տե
սանես զոք ծիծաղել կամ խօ
սել ը̅ վայր. մի՛ դատեր զնա
այլ ասասցես եթէ երանի ի
ցէ սմա զի մեղս ոչ ունի վա ն
այնորիկ ուրախէ.

Ծերոմն մեծ նստէր ի լերինս
տաւրոց ի սահմանս անտիոքու
և եք ն̅ր աշակերտ արար ա
նդ ատել զա̅մ ոք զի թէ տեսա
նէր զեղբայր ոք գթեալ ի մե
ղս. վաղվաղակի դատէր զնա
և զի բազում անգամ խրատէր
զնա ծերն օրէնս դնէր և ասէր
զգոյշ լեր որդեակ զիմոյին. և
կորուսանես զանձն քո այդ
ախտիւ զի ոչ ոք գիտէ զմար
դոյն բայց միայն հոգին որ ի նը
մա. և զի բաղումք բազում չա
րիս գործեցին առաջի մարդ
կան

կան ծիծաղուկ ապաշխարե
ցին առաջի ա̅յ. և մարդիկ ըզ
մեղս միայն իմացան զն̅ր և զա
պաշխարելն ոչ իմացան. և այլք
չար գործեցին զա̅մ առաւօ
կենաց և իմաստ մահուն ապաշ
խարեցին և առին թողութիւն
ա̅մ. և այլք մեղան և զօթիւք
և պաղատանօք սրբոց սրբե
ցան: վասն այնորիկ ոչէ պարտ
դատել զոք զի մի դատաւորն
ամենեցուն ա̅ծ. և մարդ որդա
նէ վայլ ոք հակառակ ա̅յ ըզ
տանի. քան զի զպատիւն զոր
ետ հայր որդւոյ յափշտակե
նա. այլ ասասցես անիծեալ
բելիար որ գործել ետ զայն,
այլ եղբայրն անպարտէ և զի
իմաի ոչ դատել զոք. քան զի
թէ դատես զոք. փախչի ի քէն
հոգին ա̅յ.

Ասաց դարձեալ ծերն ը̅
եր դատեսջու զմարդա՛ սպան
կամ զշնացող. կամ զգող. և կամ
զամանս իյանցա՛ զործ այն. քան
զի ոչ նոքա իւրեանց զդա
տաւորն անվչան. և ըե՞ր դու
զնոցայն քննես և դատես և
կուտես զչարիս ն̅ց. իսկ ի
քո բազում անգամ եթեխմա
առութբ քննեսցուք զանձինս
զմեղս մեր. չար քան զնոցայն
զի հայիմք անսաւակ ակամբք.
արդ՝ այս չնալ իցէ և բազում
անգամ անարգեմք զեղբայրն
և պարտական լինիմք ըհենի
հրոյն. և զի զայս վճիռ տ̅րն
ե հատ. որով ասացէ որ հայի
իցի և ցանկանաս շնաց ը̅ նը
մա. Եւ որ ասաց ըզբայր իւր մի
ոս պարտաւոր լիցի գեհեն
հրոյն. Եւ այս է ինչ ահագին
քան զայս. զի բազում անգամ
անարժանութբ հաղորդիմք ըզ
մարմին տ̅ն. և դատեմք զայնոր
ևսպան զլոկ մարդ. և մեք սա
կս անարժան հաղորդութեն
քաս սպան լինիմք. և դատանիմք
հաց

հաղորդակից ապաճողաց նր ·
Այիրաւ է վասն զի որ հանրձե ա
ցէ զծիրանիթ ազաւորի · և կամ
որոք ազմիւ շաղախէ և աղտեղէ
զնա, զմի պատիժ ա կրեսցենք
կոքեանն ու Այս պետ և որ խա
քեցին զտրն · յայն ժամ և որք
զմարմինն տր անարժանութե հա
ղորդին խմ ու մ տանջանս · զը
նալոցեն ըդ բանի · երանելոյն
պօղոսի ·

Ե Հարց այլ ոմն ըդ ծերաւյս
աւսե · եթե ըե՞ր ոչ կարեմ բը
նակել ըդ եղբարսն · եւ ասէ ցը
նա ծերն վասն այնորիկ զի ոչ
երկնչիս դու յայ · զի թե յիշե
իր զու զբանս դրոց · եթե ոչ
զալտ · խաղաղութեան ընդ մեզ
րաս · զխոչ դառն ածցոք նադու
խմք զպաղանացն ընտրեսցեն ըը
նակել ·

Հ Արց ծերն եթե ընդ ա
նես զեղբայրն քո մեղուցեալ
ինչ մ՛ հաւաքեր իվերա նր մի
զ՛ դրանս · այլ եղերայ զի ի ն
դիցես որ պատժ բազմին ըդ նա
եսասասցես · ոչ աս արդ՛յաղ
թեցաւ եյանցեաւ · Դ այնմ
ևեա յանցեա եյանցն լուցեմ · և
ողբալով խնդրեսցես յայ զօգ
նութի · եցաւ ակից լեր յակա
մայ յանցման նր քանզի ոչոք
կամի մեղանչել այլ եկորուսա
նել զանձն իւր · այլ ամենքե
ան բռնա՛ դատիմք եխաբիմք
իդիւաց ·

Ե Ւ ծերն ոմն պատմեաց մեզ
զայս · եթե բնակեր ծեր ոմն
իխորին անապատ · եզնաց առ
նա եղբայր ոմն խմանիցն ան
սանել զնա եհարց զնա ծերն
թե ոչ իցեն եղբարքն և նա
ասե բարեոքեն աղօթիւք ձեր
բովք հայր · եզարձե ալեհարց
զեղբօրն ուսմունս · որոյանունն
ոչ բարեոք համբաւեր · եւնա ա
ե · ոչ աղատեցաւ իչար յայն
գործոց հայր · իսկ ծերն երբե
լոռ

լուաւ ասե այնչափ լկտեցաւ
եղկելին · եառ ժամայն զինե
այսքանի յափշտակեցաւ ծերն
իմեղսն իւր · զիերահեալ · եետես
յանուրքս զինքն զիկայր իսկ
զողգոթայ եատեսաներ զտրն
յս քս կախեալ իխաչեն իմէջ
երկուց աւազակաց եասաեր ին
քն թեպեանայի մերձ նալ եեր
կիր պագանել նմա իբրև հը
նարեի զայս լուաւ · զի հրամայ
եաց տր մեծաւձայնիւ որոց ա
ռաջի նր կային հրեշտակ կացն
եասե հաներ զդա արտաքս զի
հակառակ իմ դա · զի յառաջ
քան զդատաստանսիմ դատեաց
դա զեղբայր իւր · Եւ իբրև
ձգեցին զիս արտաքս երեկին
առ դուռն կառեաւ փիլոնիմ
իդուռն եկնզեցաւ յն եմնաց յի
նեն · եես փախեա մերկացեալ
եերկեալ զարթեա առժամայն
Եւ ասեմ ցեկեալ եղբայրնչոր
եղն օրս այս իվերայ իմ · իսկ
նա ասացցես վասն ե՞ր հայր ·
յայն ժամ պատմեղի նըմա զոր
տեսի · եասեմ թե զփիլոնն իմ
մերկեալ յինեն հովանին այեր
որվերացաւ յինէն վասն դատե
լոյ զեղբայրն եպականեցայ ի
նմանե · եոււնիմ վկա զտրն փա
ռաց զիյայնմ հետե զեւթն ամ
կացին սմուրեալ իլեառն յայն
եոչ Ճաշակեցի հաց ամենևին ·
եոչ մտի ի յարկաւ · եոչխօսե
ցա ըդ ոււմեք մինչև տեսի նը
ման յառաջնոյ տեսլեանն ըդ
տրն եհրամայեաց տալ յիս ըդ
փիլոնն իմ · Եւ զայս ասեր և
բանել է ծերն վասն իւր · իսկ
մեք որ լսեմք զառակաւսիս զայս
գործ եյայն պետի ծերոյն · այլ
զինչ կարացուք ասել բայց
միայն զայս զիթե արդարն հա
զիւ կեցցե մեղաւորն ուր դը
տանիցի ·

Հ Որդ՝ասացե երն ոչ ինչ այն
քափ բարկացուցանե զած եոչ
ինչ

ինչ այն չափ հեռացուցանէ յայ հովանւոյն․ իբրև զպատել և չարամախօսել և արհամարհել զընկերն․ և այնչափ ծանրամ զոյնս ցուցանէ մեզ տրն․ զդատել եղբօրն քան զայլ ամ մեղս․ մինչ զի ասէ․ կեղծաւոր հան նախ զգերանդ յականէ քումմէ․ և ապա հայեսցիս հանել զշիւղ յականէ եղբօրն․ այսու չափով հաւասարեաց փրկիչն․ իբրև զգերան է չիւղ զմեղս եղբօր չիղ․ և զմեղս դատողին գերան անուանելով․ Արդ՝ գիտասցուք սիրելիք ոչ ինչ չար և դժուարին մեզ․ քան զդատել և բամբասել և արհամարհել զընքայրն որով վկայիցէ փարիսեցին այն․ որ վասն դատելոյ զմաքսաւորն ելոյն այն կորեան ամ քարեպաշտութե նր․ նոյն պէս և ձախակողմեան աւազակն դատելով զընկերն զրկեցաւ իմոից դրախտին և ունայն կրեաց զժամն զայն փրկութե․ զի ոչ ինչ այնպէս կարօղեցէ արհամարհել զգանձս և զբարիս հոգւոյ․ իբրև զդատել զընկերն․ ընդէ՞ր ոչ զանձինս դատեմք․ և ընդէ՞ր ոչ քննեմք ըզչարիս մեր զորս ստուգիւ գիտեմք ․ թէ պէտ և ոչ ամենեքեան զամ․ զի և այլ բազում ունիմք զմեղս և ոչ գիտեմք․ այլ զորս գիտեմք նոքին բաւական․ դատապարտել զմեզ ընդէ՞ր յափշտակեմք մեք զդատաստանն այ ․ և զի՞նչ գործ ունիմք առ ստեղծուածսն այ և կամ զի՞նչ խնդիր ունիմք յընկերն․ և զի՞նչ օգտեսցուք յայլոց մեղաց թէ դատեսցուք ․ ունիմք իւրաքանչիւր զմեղս մեր․ և այն բաւականեն հոգւոյ մեր․ զայն դատեսցուք և զգեհենն որպատրաստեալ են յաղագս անօգնոցին մեզ։ Մտածեսցուք զփրկադատն լզոքկամ արդարա ցու

ԳԼՈՒԽ․ Ժ․ ԵՐՐՈՐԴ ԱԼ

ցուցանել այն և ոչ մեր իշխանութե․ Եւ ինձ եմս նորին կարող է սպանանել կամ կեցուցանել զարարածս իւր․ զի նա թէ արարիչ ամ արարածոց հաւատամք զամ․ այսպէս յայտնէ զի որ ստեղծ նզնա ասանես դատել․ մի ձանաչեսցուք զամ իբրև զկեատկս եղբարք․ իբր թէ այլ ոքիցէ արարիչ և այլ ոք դատաւոր․ այլ կատարեալ պէս ծանիցուք և զամ ինա թողցուք զինէ թէ զմեր գործս յամ պարտեցեալ յանձնել․ այսպէս չափ և ատաւել զայլոց․ քան զի ամ մի այն գործիցէ հատուցանել իւրաքանչիւր ըստ գործս իւր որդի տէր զամ․ և զհասանելն ․ և զգործ և զբաժանումն հոգւոց և մարմնոց․ վս այն զամ ինչ ինա թողցուք զմերն և զայլոցայն որ քննէ զսիրտս և զերիկամունս և զմտածութիս․ և հատանէ անցանէ քան նր․ մինչև ցբաժանումն հոգւոյ և շնչոյ յօդից և ուղղոյ որոյ մ կրկնի ամ ծունր երկնաւորաց և երկրաւորաց և սանդարամետականաց։

Արդ՝ մեք ո՞վ եղբարք զորկաբութե մեր միայն խիստ ունիցուք և ողբասցուք զանձինս մեր․ և զայս խորհեսցուք թէ ո՞պ կացցուք առաջի ահաւոր ատենին քի այ ․ և թէ զի՞նչ պատասխանի տացուք․ Լյաասցուք սեր միմեանց ստացուք ողորմութե զթալով ոպ զինքօր փրկեսցուք իմեծի քննութե աւուրն։ Եւ զերծցուք ի դատելոյ և ի բամբասելոյ զընկերն և յարհամարհելոյ․ այլ ես պտուել օգնեացուք միմեանց և սիրեսցուք և զմիմեանց բեռն բարձցուք․ ոպ զանձամս մեր խնայեսցուք զխանդամք միմեանց եմք․ ոպ ասէ առաքեալն դրուխ քս և ամենեքեան մարմին մի․

իւր

ՄԺԱՆ
խակ իւրոցանչ իւր ոք անդամ
ինչ եթէ վշտանայ մի անդամն
վշտանան ամ անդամքն ը ։ Նը
մա ․ ըՂՁԼ քս ․ եկեալ քահա
նայապետ հանդերձելոց բա
րեացն եկեղեցւոյ փոքրացեալ ի
մեզ ահաշատոյցոյց զմեզ խաչիւն
իւրով ։ ը հօր այ եւ եղբ ինքն
գլուխ մեր ամենեցուն ․ ո
րում փառք պատիւ յաւի
տեանս ամէն ․

Նեղոսի սբ հօրն վասն հպար
տութեան ․ Եւ ամբարտաւանու
թեան ․

Հպարտութիւն սխալ զայրա
ցեալ եւ ուռուցեալ փքով ․ Ե
ւր համանի պայթեալ եւ առնէ
զնաս ժահահոտութբ ․ վասյ
չատակման նշոյլք զձայն որոտ
ման նշանակեն ․ Եւ զամբար
տաւանութն գալուստն աւե
տէ ․ անափառութե իբ արծրու
թե յոյժ վերանայ անձն ամ
բարտաւան ․ եւ անտիյանգունգս
զինքն ընկենու ․ վեմ հաւաս ա
կիւռնե սասանիկ որոտմամբ
վայրամ ընրի ․ Եւ բացակա
ցն աւէն յայ անկցի իվայր ․
ըՂմբարտաւանութբ սխա
ցեալն որիբաց կացոյց զանձն
քայ ․ Եւ իւրոյ քաջութե զա
ռաքինութե համարի ․ ըպ ոք
ելեալ ռազմայն սարդի ոչ ըզ
գան ․ սոյնպէս վատահացեալն
ի զօրութիս իւրեանց անկա
նին ի խոնարհ ․ Գլուխ բս
զում խոնարհեցուցանեն զոս
տս ծառոց ․ այս պէս եւ առա
քինութե բազմութի զմիտս
տան ․ Գլուխ նիխեալ անօ
դուտէ այգէ դորմ իւ չոյնպէս
եւ առաքինութն տան ամբար
տաւանի այ անպիտանէ ․
խնչ բանն զոսոս պտղալիցս
եւրկիւղն այ զառա ինի ան
ձն ․ ըպ ծանրութբ պտղոց
բեկանե զոստս ․ Նոյն պէս

ՈՉ ԴԻՄԱՑ ՉԱՐՆ ԱԿՆԵՐՆ
հպարտութբ զանձն առաջքի
նի ․ ըՄի տար ամբարտաւա
նութե պանձնաքո եւ չ տեսցես
առաջօք իզիշխերի որ խոտվեն
զքեզ տեսլեամբ ․ Քան զի
անձն ամբարտաւանի ընկե
ցեալ լինի յայ ․ եւ ծաղր լինի
իդիւաց եւընդունակ լինի չա
րի ․ իշխողի առաջօք տեսա
նե բաղումութբ գազանաց
դիմեալ ․ եւ իտուընչեան տագ
նապի ի խորհրդոց զանգիտեալ ։
Եւ յոր ժամ նախ ը սատանա
յաճախ եղարթեցեալ զար
հուրի խոտուերե թաչնոց եւ
յայլ իրե ․ եւ իշրշուն տերեւոց
զար հուրի ամբար տաւա
անն ․ եւ հնչիւն հրոյ խողխող
ջիւն ջրոց ․ բեկանե զսիրտ
նր քանզի ծոցր մի յառաջ հա
կառակ ունէր զինքն այ ․ եւ
զառ ինմանէ ուրանայր զօգ
նութն յետոյ զարհուրի ինու
սաս առաջօք տեսլեննեն ․
ըՂմբարտաւանութե իյերկնից
ընկեց զհրեշտակս եւ իբրեւ ըզ
փայլակն եռ անկանել յեր
կիր ․ իսկ խոնարհութբ ըզ
մարդն յերկինս վերացուցանե
եւ ը հրեշտակս պարել պատ
րաստէ ․ Ընդէ՞ր հպարտանա
որ կյր հող դուրով եթարախ
ընդէ՞ր հպարտանաս եւ քան
զամպս իւր ամբառնաս ․
Հայեաց իբնութն քո զի հո
ղես եւ մի փոխիր եւ եռ սակաւ մի
ոյ դարձեալ իհող լուծանիս ։
ըՂյժմ հպարտացեալ եւ յետ
սակաւ միոյ որդնիս ․ Ընդէ՞ր
զպարանոցդ բարձրացուցանես որ
յետ սակաւու նեխելոց ես հող
ըՄեծես ոսկոր ունիս զայ օգ
նականութն ոչ յորժամ ըն
կեցեալ լինիս ի նմանէ անդեն
երեւի տկարութն բնութեդ ․
Ոչ իշխես ունիս զրոց յայ յառեր
զերեսդ կայ լուծանիս իբրեւ իքոյ
տամ մեծարիս ․ Ընդէ՞ր չըշնոր

հօքն ա̅յ իբր զառատացուածս ․ քս
զարդարես ։ Եւ ապա յիշես զառա
ցօղն ած ․ ծանեաւ զառնիչն ա
մ̅ հպարտանար ․ Աղբարածե
ա̅յ մ̅ ուրանար զարարիչն ․ զի
մ̅ ապահամարհեացին ինմանէ ․
Օգնեա յա̅յ մ̅ ուրանար զօգ
նականն քո ․ իբ արձրուԹն վա
րուց ելեր ․ այլ նա առաւելոր
դեաց ․ Գործեցեր զառաքինու
Թն ․ այլ նա եղև գործակից
քեզ յա̅մ շնորհաւն ․ խոստովա
նեա զբարձրա ցուցիչն քո ․
զի համատառուն պահեսցես ի
բարձրուԹեանդ ․ Մարդես կաց
իսահման բնուԹն քո ․ ծանիր
զաղքատկիցս քո ․ զի նոյն բնու
Թն են ․ Մի ամբարտաւանիր
և մ̅ հպարտանար ուրանալով
զաղքատկացն քո ․ Թէ պէտ Տղու
Թծես անա ակար բայց համա
րակաց մ̅ ևնոյն ա̅րէ ․ և ո̅պ կա
մ բաժանէ զշնորհս առ արա
րածս ․ Մի քամահեր զխոնար
հն ․ քան զի հ̅ստաւտուն քան
զքեզ կա ։ Զի Ծա յերկրի չէր
էի և ոչ արագ անկանի ․ իսկ
բարձրացեալդ անկեալ արագ
խորտակիս փոշմ կառուէ ամ
բարտաւանուԹն ․ և որ ելանէ
իվեր յանկարծ անկի խորտակի
իվայր ․ իսկ խոնարհն հաս
տատուն կա մ̅շտ ․ և ոչսասանի
իխորհուրդս ամբարշտաց ․
Մինյնակե ացհպարտ ծառ ե
առանց արմատոյ ․ որոչ համբե
րէ ․ գնացից սաստիկ օդոց ․ քա
ղօք պարզաւ են մինք ան
հպարտք ․ և որ բնակի ինմա յու
մեքե ոչ յափշտակի ․ Նյաբաւե
րէ հողմ զխաւթ այսր անդր ․ և
ամբարտաւանն շարժե յարձա
կմունք հպարտուԹէ ․ Պղպջա
պայԹեալ եղծանի նյիշատակ
ամբարտաւանին կորիցէ յե
մահուանն ․ Բանք խոնարհին
ըսպեցանիքե անձին ․ իսկ ամ
բարտաւանին լինե հպարտու
Թէ

ԳԼՈՒԽ Ժ․ ԵՐՐՈՐԴ ԱՒՑՆ

Թէ ․ Աղօթ յխոնարհինիգու
ամպ զա̅ծ և աղօԹք ամբարտա
ւանին բարկացուցանէ զա̅ծ ․
Հարպատուական վայելուչ
է ուսկոյ ․ և առաքինուԹեա
զուն պայծառացուցանէ զայլ
խոնարհ ․ զի խոնարհուԹն ե
քար պատուական ․ իմ̅ ոսկոյ
առաքինուԹեն ․ Պարփակ ա
մուրն խոնարհուԹն ․ և որ ելա
նէ ինա պահի հաստատուն ․
Յոր ժամ ելանես իբարձրու
Թն առաքինուԹեց ․ յայն ժամ
զհաստատուԹն խոնարհու
Թեն մ̅ րձ դիցես ․ զի մ̅ զըլ
րիցիս իվայր ․ զի խոնարհու
Թէն ․ որ պահէ հաստատուն
զա̅մ առաքինուԹն քո ․ քանզի
որ գլորի յերկրի արագ ․ անգ
րեն յառնէ ․ իսկ որ անկանի
իբարձրուԹենէ բազում ան
գամ և մեռանի ։ Բաղարշ ան
խմոր առնէ զգանիկն ․ և անձն
առաքինին ան հպարտուԹէ կե
րակրի ․ զի խմորք հպարտուԹն
և քացախեցուցանէ ․ զանապա
կան առաքինուԹն ․ Զի ո̅պ
խմորեալն հալէ ալ ինհուր փը
քացեալ վերանա ․ նոյն պէս և
ամբարտաւանուԹն փքացնէ
զառաքինուԹն ․ իսկ ըզխո
նարհն ոչ փքացուցանել կարէ
հպարտուԹն ․ Թէ փախուցեա
լես ի լաբանա սարբոյ գաղտ
փախիր ․ և մ̅ հաւատար նմա
Թէ խոստասցի յուղարկել ․
քանզի որովք աւե յուղարկեւ
նորօք արգելեալ խափանեա
ցէ ․ Քանզի երգչօք և առա
զօք և փողօք ․ մեկօք հնարի
արգելուլ զփախուցեալ մտան
և կախարդե ձայնիւ ․ աղեացն
և զրնԹացն խափանէ ձայնից
ցանկուԹէ ․ Գաւազան խը
րատու նշանակէ զոր Թէ ունի
ոք անցանէ ը̅ յորդանան կեն
ցաղոյս ․ Գաւազան իձեռին
ԽոնարհուԹեան առա̅մ ինչ օգ
տա

ՄԺԳ

տակարի. նոյն պէս իբրաւ նե
զուլթե փորձանաց ուղղե ըզ
կեանս ան. Գ. աւաղան իվայր
ընկեցեալ եղև օձ ակրաւ իզո
հացողութենէ հեռացեալ լի
նիմ չնամի։ Մի՛ երկեցուցա
նիցե զքեզ օձ զալարեալ յերկ
րի և մի ախտ ցանկութե զե
ռալով իհողի զեն նիւթս քո։
Օձի թէ բուռն հարկանիցե ս
զմտաւանեն դարձեալ եղիցի ա
ռաջաւ. իձեռին քում. և եթէ
յաղթես ախտի դարձեալ լինի
իբրաւ։ Յանապատի թէ խա
ծանե օձ սպանանե զանձն և
ախտ ցանկութե. թէ հարկա
նե կորուսանեզմեզ։ Որհայի
իպղնձի օձ սպրի իմահուանե
և որ հայիհաւատացու մն զզա
տութե և ժուժկալութե կայա
ռչ մնանի։ Օձ հարկանե ըզ
զարշապար երիվարի. և ախտ
ցանկութե զան զգուշալի սըր
բութենն. դ, եխեալ վերք բըժշ
կի խարանաւ. հ,ոյն պէս բար
քն ստրիանի բժշկի յանդիմա
նութե. և ան պատութե ենա
խատածաց ուռալով։ Հատած
ևխարած վերք ցաւագին կըս
կեցուցանե. բայցկարճեն ըզ
ճարակ վերին և առողջացուցա
նեն։ Եւան պատութեք և ար
համարհանք թէ պետ և որքա
մեցուցանեն զորս բժշկեն.-
սակայն դադարեցուցեալ հա
նե զախտս չարաչար սնաւիա
ռութե ազհպարտութե. և որ
բնութեան յարմարին մոլութեքփա
ռասիրութե խորհուրդք նո
րին ևզորձեզան երանելի ևան
երեսթք չ,որ հօրն քի այ ան
մերոյ. որում վայելէ փառք և
պատիւ. այժմ և միշտ յաւիտե
Բանս յաւիտենից ամէն։
Բայց որ ետուր զորդի բա
նին. զմիտս ելեզաւ շունչ ս
դ,ոյին. բաց զբերանս հոգւով
ձայն լեցօրհնութեն հոգևորին

Դիր

ՈՂՈՐՄԵԼԱՑՈՅՑ ԸՆԴ ԿԵՐՊՆ

Դիր պահապան շրթանց լեզո
ւիս. ոչ բար բառել խընամս ան
ձին. և չեւ մինչ խօսել բանիւ
Համբերեցո նորհիմ հըլսօղին
զոր ասա զբան հիրձու
ծին. զհայհոյութե անձերեւլին
Եւ ըշմարտութեն է բամբա
սին. ըշքըրթմընջիւննէշոգ մն
րին։
Ըզ չարաս՛իօս դիւականին.
ևզ զօշանքին գիմա՛զրաւ ին։
Եւ զհամօրեն հոյլըս բանին
որ յետ խօսիցըն զըղջասցին։

Գլուխ մետասան։ Վասն
ճաշակման զատատանաց.
ևընթերցլոյ զբարին իւրեն։
ևոչ անկանութե ինչաւնել։

ՍԱՅՀԱՅՐՆԱՆ

տանիոս բանումք ձըն
շերին զմարթնա իւրեանց ի
ձգնութիս. ևյետոյ հեռի կը
րան յայ վաւն զիոչգտին քըն
Գնութե զզատատանս։
Գնացեալ երբեմ եղբարք
ոմանք. առ հայրն անտոնիոս.
հարյանէ չվասն դնորից տես
լեանց. զի ուսցին իմանալ
թէ հաւատարիմքէն նոքա.
եթէ ի դիւաց լինին։ Եւ իբրև
եկին նոքաւսանիայ յառաջեաց
ք մն զնոսա ծերն. և ասէ ցնո
սա ո՞վ մնուան յանձնակ իշոյ
ձերոյ իմանայարհին։ իսկ
նք ասեն ևդու ուսոյ ծան
եար հայ՛րուշնե ցնոսա դևք
ցուցին ինձ. իսկ նք ասեն և
մեք զայդ եկաք հարցանել.
զի բնտղում անդամ ինչ ան
սնեմք յանուզն երբեմ լինի

Ճմա

ճշմարտութեն․ մերբերեմն ոչ ։
Եւ երկուցեալ․ մեք եկ՛ գուցե
գիտեցիմք․ Եւ համառօտ ցոյց
դնեմ ծերն․ որպէս յաւանդ
կէն․ զոր առաջ եթէ իջուցեալ
Եւ ամ ցնորք գիշերայինք ․

Էր ոմն յանապատական այր
որսորդ․ եմտեալ երբեմն ընդ
հայրն անտոնիւ․ զի խնդայր ը
եղբարսն․ եւ այթակղեցաւ ի
նա վս այնորիկ իսկ ծերն կամե
ցեալ դոյն․ կամեցաւ հաստա
տել զմիտս նր․ թէ պարտ իցէ
ժամու ինչ զիջանել եղբարս
նշանեցնա դիցեն զնետ քո յա
ղեղն քո եւ ձգեսցես զնա․ եւ
արար այնպէս․ եւ ասէ ծերն եւ
դրեա քաշեսցես եւ արար․ եւ
ասէ երորդ անգամ քաշեսց
ցես․ եւ ասէ այն․ առաւել
քան զչափն քաշեսցի խորտա
կի աղեղն․ ասէ ցնա ծերն
այսպէս եղբայր եւ գործն
այ․ եթէ առաւել քան զչափն
նեղեսցուք զեղբարսն փոյթ
լուծանին․ այլ պարտ եր
բեմն զիջանել նոցա ։
Զայս լուեալ որսորդին զղ
ջացաւ յոյժ եւ գնացեալ ի
եղբարքն լցան ուրախութբ
եւ առողջացան զայ ։

Ասէ ոմն յեղբարց զհայրն
անտոն․ աղօթեա վս իմ հայր․
Ասէ ցնա ծերն․ ոչ ես ողոր
միմ քեզ եւ ոչ այ․ եթէ ոչ դու
փութասցիս եւ խնդրեսցես յայ
սիրով ։

Ասաց հայրն անտոն ոչ թո
ղուցու այ ծ պատերազմ գալ
ազգիս յայս․ իբրեւ յառաջնոցն
դարու․ վս զի գիտէ եթէ տկա
րեն եւ ոչ համբերեն ժուժկա
լել ։ Ասէ եւ նկեսցեն աւուրք
զկնի այսորիկ․ յորում մոլեն
մարդիկք․ եւ եթէ տեսանիցեն զոք
որոչ մոլի․ ասեն թէ դու մոլիս
Զվս զի ոչ եղեն նման նց․
եղբօրելութեանն պետ վը
կայ

կայեցին թէ չնու թեն ․ զոր
ծեալ․ զերկրիս մոլեալ զբարցն
Մայրութեցն ասէ նացան հայրն
անտոն․ ի նա իսկ եկեալ զբարա
վանիցն այնորիկ անդ․ զի էր
ժշկեսցէն զնա․ եւ տարցէն ի
տուն իւր․ ի նկարան անդ․ ընդ
նեղչնա նոսաւ․ եթէ զայս այս
ոեա արարէր․ իսկ նա զիմա
բանէր․ եթէ ոչ արարեալ իմ
զայդ․ գտաւ անդ եւ հայրն պապ
նուտի որկոչէրն փալաւս․ եւ ասա
ցնոսա տեսէք զայր ոմն թա
ղեալ մինչեւ ցծունկսն խաղմոյ
մորմաոյ յեզր գետոյն․ եւ ե
կին ոմանք ուռու նմա ձեռն եւ
հանէ․ զնա․ եւ շարժեալ թաղե
ցին զնա մինչեւ ցպարանոց նր․
Եւ եկեալ լուաւ զայս անտոն ի
տա ասէ վասն հօրն պաֆնոտի
ահա այր արդարախօս եւ ճշմա
րիտ մրն աւօշ ուղղել եւն
ցուցանել զանձն․ Եւ պատեսա
ռեալ իմն բանից ծերոյն եղ
բարքն․ ծուներ եդեալ առաջի
եղբօրն մխիթարեցին զնա եւ
տարան ի վանս իւր ։

Ասեն վասն երբեմն հայրն անտո
նիոս ի ձեռս իւրեանական դրեալ․
իկոստանդիանոս արքայ եթէ
եկ առ իս ի կոստանդինու պօլիս
զիօրհնեցայց ի քէն․ եւ խորհէր
ի միտ թէ զինչ արասցէ․ եւ ասա
ց հարց զպօղոս աշակերտ իւր
եթէ պարտ իցէ գնալ․ Ասէ
ցնա պօղոս պարկոտիան եթէ
գնասցես անտոն կոչեսցիս ․
իսկ եթէ ոչ գնասցես հայր
անտոն կոչիս ․

Գնացեալ երբեմն հայրն
անտոն ի լեառն նիտրիոյ․ առ
հայրն ամոնաս․ եւ ողջունեալ
զմիմեանս խօսեցան զբ իբրեւ արս
քաղում ժամս․ եւ ասա նաև
հայրն ամոնաս ցհայրն անտո
նիոս որով հետեւ շնորհօքն այ
եւ աղօթիւք քո բազմացան եղ
բարքս եւ կամին ոմանք շինել
սեն

ՄՏԵ սենեակս իբրացի զի հանդարտ
տեսցեն որչափ հրամայես և իմ
տեսցեն երկայնութի՛ ձանձա-
րի ունել երկայնութի՛ ձանձ
պարհի սենեկացն իմ մանց.
ման ցնա Հայրն անտոն կերի-
ցուք հաց զինն ժամու. և է-
ցուք չըլեսցուք Է. անապատն
այս ընտրեսցուք զտեղի
տանցն. և իբրև կերան ելին և
չըլեսցան յանապատ մինչև ցը
մուտս արևուն. Իւսան Հայրն
անտոն արասցուք աղօթս և
կանգնեսցուք սատ խաչ զի սատ
չինեսցեն ոչ քկամեսցին չինել
զիյոր ժամ կամեսցին գնալ առ
միմեանս իւրաքանչիւր ի տանցն
առանձին խենեակ իւր կերա
կուր զինն ժամու. և այսպէս կը
նացեն առ միմեանս զիւրեանց
չըլեսցին և ոչ չիոթ մնացեն.
իսկ իմ է ուղին որ ընտրեաց
ունէր հնոտի իմիմեանց. իբրև
Երկոտասան վտավանս.
Եհարց Հայրն մակոս զՀայրն
արսենիոս. և ասէ ցնա ԺԲ իցէ
զինն ումանք մարութ բարեբ-
ևիժամ մաՀու բաղումամ վշտիւք
եղանեն Հոգիք նց իմարմնոց
իւրեանց. Պատասխանի ետ
ծերն և ասէ վս այնորիկ. զի ա
ռ՛ղ աղացեալ լինին սատ և անդ
Պփնասցեն կատարեալ սրբա.
սաՀմ զՀայրն գանիէլ ա
չակերտ Հօրն արսենիոսի և ասէ
եթեեի ես երբեմ մերձակա
Հօրն աղեկսանդրի. և կալ առ ըզ
նա խիթա ինչ ցաւ. և ինաստու
թենէ ցաւ ին անկեալ կայր բե
րան իվայր. Եւ եկ յառն ժամ
Հայրն արսենի կոչել զնա. և
եսես զնա ափու ալ անկեալ.
և ոչ ծանեաւ. և իբրև կոչեաց
զնա. ասէ ցնա ովեր փեղընդն
այն այր. որկայր անդ անկեալ
ցորս այս. Ասէ ցնա աղեկսանդ
րե և՞ւր տեսեր զնա. Ասէ
ցնա ծերն մինչ գայի. իլեանե
անտի նայեցա յայրին վայր.
ետե

ԱՌ ԱՍԿԵՏԻՍ ՄԱՍՆԻ
և տեսի զոն անկեալ անդ առ
գեղ բերան իվայր ձգեալ
կայր. իսկ նա անկեալ առաւ
ըիներ ասէ թող ինձ Հայր զի
ես ե՛ի որկայի այն պես առ
գեղ քան զիցու սաստիկ ու-
ներ զիս. Ասէ ծերն եթե
ցու է՛իր ես ոչ բարւոք գի
տեցի. այլ գուեՀի եոք կար
ծեցի զիայն նման.
Ասաց Հայրն գանիէլ եթե
եղբարք ոմանք կամեցան գը
նալ ի թեբայիդա յաղագս վը
շոյ ձյուղոյ կամեցան տեսա
նել զՀայրն արսենիոս. և
մոեալ աղեկսանդրե ասէ
ցծերն. եթե եղբարք եկեալ
յաղեկսանդրու կամին տեսա
նել զքեզ. Ասէ ցնա ծերն
քննեսցէ ս նախ զպատճառն
թէ վս է՞ր եկեալ են. իբրև
լուաւ թէ վս վշոյ իթեբայի
դայ երթան. Ասէ ընա ծերն
ոչ տեսանեն նք զերեսս ար
սենիոսի. զի ոչ վս իմ եկեալ են
այլ վս իւրեանց գործոյ կե
րակրեա ընդ և արձակեա զի
գնասցեն խաղաղութբ. և ա
սաց նոցա եթե ոչ երկարօղ
Ծերն տեսանել զձեզ.
Ասաց Հայրն պետրոս ցը
Հայրն զովա. եթե եի երբեմ
իսենեակս Հօրն աղաթոնի.
և եկն առն եղբայր ոմն և ա
սէ ցնա. Հա՛յր կամիմ ես զի
բնակեցայց Է եղբարս. այլ
ասա ինձ թե ո՞պ կացից ը
նդ. Ասէ ցնա ծերն ոպ յա
ռաջին օրն որմտանես առնս
այն պես պաՀեսցես զքեզ օ
տար և խոնարհ զամ աւուրս
կենացդ քոց. և մի՛ լեցի ըեզ
Համարձակութի. Ասէ զնա
Հայրն մակարի. և զի՞նչ է ինքն
Համարձակութի. Ասէ որպա
թոն. նման Համարձակութի
կիզող ական խորշակի. որ յոր
ժամ գայցէ ամենեքեան փա
խի

խնդրէն ինձմանէ․ որ ազգատուգս
խաւարն․ վճարոց անգամ երկրի։
Եղև ցնա հայրն մակարի․ այս
պիսի չամ՛ր ինչ իցէ համարձա
կութի․ Պյատասխանիտ հայրն
աղաթոն եասէ․ ո՛չ ինչ յամ
ախտս չար քան զլրբութի։
քանզի ծնօղէ ամ չարեաց․ և
վայել է մշակի բարեաց զի մ՛
համարձակեսցէ երբէք․ Թ՛է
պէտ եմիայն իցէ ինցի եբա
զուամ ամա ինա։

Գնացին ոմանք երբեմն առ
հայրն աղաթոն․ որք լսեին
զմեծ դատաստանն նր։ Եձեռն
արկին փորձել զնա թէ բար
կացի թէոչ։ Եւ ասեն ցնա
դու իցես աղաթոն․ քան զի
լուաք զքէն թէ պոռնիկես և
ամբարտաւան․ իսկ նա ասաց
այդ պէս իցէ մս․ նք դրձեալ
իբրև թէ զայրացեալ ասեն
դուես աղաթոն բամբասօղ և
մասանիչ բազմաց․ Եւնա ասէ
եսեմ․ իսկ նք դրձեալ ասեն
դու ես աղաթոն հերձուա
ծօղ․ Պյատասխանի ետ ծերն
քաւ լիցի հերձուածօղ ոչ եմ․
Ցայն ժամ անկեալ առ ոտս
նր․ աղաչեին պատմել նց և
սեն այս քան չարեր աս ասաց
զքեն եդու զամ ընդ յանձն ա
ւեր․ և զմին զայն բանն ո՛չ բար
ձեր․ Եղսէ ընտ ծերն զա ռա
ջին բանսն զամ յանձն առի․ զի
շահ անձին եր զբաղաբամբիլ նա
զօք․ իսկ հերձուածօղն գոլ
հեռանալ յածյէ․ վս այնորիկ
ոչ յանձն առի լսել զայն ․
իսկ նք մինչ լուան զայս զար
մացան յոյժ․ և ընտրեալ դա
տաստան նր աշինեալ գնացին

Հարցեալ եղև երբեմն հա
յրն աղաթոն յեղբարցն․ և
թէ ո՞րք վերագոյն իցէ աշխա
տել զմարմինն թէ պահել զմի
տս անշփոթ ։ Պյատասխանի ն
ետ ծերն․ մա՛րդ նմանիցէ ծա
ռոյ․ և աշխատութի մարմնոյ
տերևքն նր․ իսկ պահել զմի
տս մաքուր պտուղն նր․ Զի
գրեալէ եթէ ամ ծառ որ ո՛չ
առնէ պտուղ բարի հատանի
և ի հուր արկանի․ Եւ արդ՝ յայ
տնի է զամ ջան աշխատութի
ծառոյ յաղագս պտղոյն իցէ
որէ՛ պահպանու մտաց․ Եղև և
հովանի տերևոյն պիտոյեն ի
պահել զպտուղն․ և տերքն ի
զարդարութի․ որքեն աշխա
տութիւն մարմնոյ։ Եւ զի եր
ինքն հայրն աղաթոն․ իմաս
տուն բանիւք և գործովք ․
ո՛չ միայն իւրն բաւական լե
ալ․ այլ և այլոց որոց դիմեին
առնա ։ Եւ եր նա բարի յար
դարեալ յաղօթս և ի պահս և
ի կերակուրս և ի հանգերձս և
յամի ։

Հասաց դարձեալ այր․ բար
կացող եթէ՛ մեռեալ ևս
յարուցանէ․ ոչ է ընդունելի
ածոյ ։ Եւ՛եթե ոք յոյժ բարե
կամ իմ իցէ և առ ծուլութի
ձգեալ լինի զիս հանից զնա
յինէն ․

Հասաց հայրն դանիէլ եթէ
յառավել քան զգալն հօրն
արսենիոսի առ հայրն մեր ․
եւ եր ը հօրն աղաթոնի ․
Եւ քա՛ն զի սիրեր հայրն ա
ղաթոն․ զաղեկսանդր հայր ․
վս այսորիկ զի էր հեզ և խո
նարհ յոյժ ։ Եւ յաւուր միոջ
երին իմացին ամ աշակերտ
նր խփեոն․ և լուանային զվու
շան ․ իսկ հայրն աղեկսան
դրէ լուանայր հանդարտա
թբ ․ Եղսեն ցնա այլ եղբար
քն տեսանես հայր զի աղեկ
սանդրէ լուանա հեղգաբար
եկամեցաւ ծերն չինել զնս ․
և ասէ եղբայր աղեկսանդրէ
բարուոք լուա զգօղունդ զի
վուշ իցէ ․ և լուեալ զայս ա
ղեկսանդր տրտմեցաւ ․ իսկ
ծեր

ԻԳ ԾԷ
ծերն կատեցաւ եղեւ չինել. և
պաեցնա զխոսեմես զիրարուոք
առնես գու. այլ զայս կամաւ
սասցի է քեզ. ում զի իմ՟ր հը
նազանդութն քոյ չինեսցին
Պ սիրոք այլոց եղբարց.
Պ ատմէր մեզ ումն ի հայրանց.
ելթե եր ումն ծեր արտաքս ի
սենեակն. և ուներ նա զգե
ցեալ փաթաթի. այս ինքն
հիւսեալ երև արմաւոյ.
և ա՛գնացեալ եր և մտառ հայրն
ամոնայ. եւ իբրև ետես ըզ
նա ծերն զգեցեալ արմաւե
նեօք ասէ ցնա. այս ոչ բնաւ
քեռուգանե. և կամ հանդուցա
նե զքեզ. ի սկ նա եհարց ըզ
հայրն վս խորհրդոց իւրոց և
ասէ. խորհուրդք երեք նեղեն
զիս հայր. մի՛թե չըէ՝ ցայց մո
լորական յանապատի. երկ
րորդ. զի գնացից յերկիր օտար
ուր ոչ ոք ճանաչիցե զիս.
Եւ երրորդն զի արգելից զան
ձն իմ. և այլ ոչ ևս ելից աք
տաքս ի խցե իմմե. և ոչ ևս խոսե
ցայց ՟է ուրեք. և կերայց օր ՟է
մէ՛լ։ Ասէ ցնա հայրն ամոնաս
և ոչ մինք յերից յայդցանեն քա
րիե՛ քեզ այլ ասեմ քեզ նիստ
ի սենեակ քո. և կեր չափաւոր
ամեն հանապազ օր. և յիշեսցես
մի չա իմոյ բումզբանս փարի
սեցայն և մաքսաւորին այն.
Եղբարք երեք գնացին երբե
մն առ հայրն աբիլայ և մինն ի
նոցանե. ուներ անուն ոչ բա
րի. ասէ ցհայրն աբիլայ մի՛ յեզ
բարցն յայն ցանե. հայր արա
րես ինձ ուռկան. իսկ ծերն
ասէ ոչ արարից. եւ դարձեալ
երկրորդն ասէ. հայր արասցես
մեզ ուռկան զի կալցուք զայն
եղիչատակ սիրոյ քոյ ի մանսմեզ
Ասէ ծերն ոչ եմ պարապ առ
նել։ Յայն ժամ եկաք անուն
այն եղբայր ասէ. հայր արա
րես արասցես մեզ ուռկան.

զի կալցուք զայն մահնութ՟ր
ձեռամբն քոսամէ. իսկ ծերն
ասէ ցնա ես արարից քեզ ուռ
կան ընտիր. Յայն ժամ եբրև
եղեն իծ ամ ութ. հարցին ցնա
երկոքու այն եղբարքն և ասեն.
ասասցես մեզ հայր աբիլայ
՟իւ՞ր արարեր զայս. մեք աղա
չեցաք զքեզ առնել մեզ ուռ
կան և դու ոչ կամեցար առնել
և յոր ժամ վասն անուն այնեղ
բայր խնդրեաց ի քէն. դու ու
րախութբ ասացի՛ր առնել
նմա. ասէ ցնոսա ծերն. ասա
ցի ձեզ թե ոչ առնեմ եղուք
ոչ տրտմեցայք. զի անարատ
իք իսկ սմա թե ասացեալ էի
թե ոչ առնեմ. խորհէր իմաս
թե զմեզս իմ լուեալ իցե ծե
րն. վս այնորիկ ոչ կամեցաւ
առնել. և տրտմէր և հատանե
ի նմանէ զխապաանս երկայն
մտութեն։ Այլ արդ՝ սովա
յորուցից զհոգի սորա. ո՟զի
մի՛ յաղթաւել տրտմութե նեն
ընկղմեսցի իմտորս ան յուսա
թե.
Ասէ հայրն ամոնայ. եթե
գնացաք երբեմն ես և հայրն
բիտիմ առ հայրն աքիլայ. և
լսեաք զխոսաներ զբանն զայն
եթե մի՛ երկնչիր յակոբ ի ջա
նել յեգիպտոս. և իբրև բա
զում ամ գամ տսէր զայս. բա
խեցաք դդուռն և նա եբաց
մեզ և ասէ. ուստի եկէք. և մեք
ասեմք ի կելլոնեն նիտրիոյ. և
ասէ նա զի՞նչ արարից ձեզ
զի հեռաւորեք. և տարաւ զմեզ
ի ներքս իբրև մտաք գտաք զի
աշխատեալ եր զգիշերն ողջոյն
և հիւսեալ եր զարմաւենին
խնդրե՟ք ի նմանե մեզ բան. և նա
ասէ եւ յերեկոյե մինչև ցայժմ
հիւսեցի սիրա զիրկս քսան.
և ոչ ինչ պիտոյե սոսինձ այլ զի
մի՛ բարկասցի ա՟ծ. և ասասցե
ցես ընդե հարօղ ևս գործել

ԺԵ՞ր է որք աշխատեցո՛ր և շահ
Ե ղև մեզ և եկաք առ ոտ ի .
Ա ւետին մտ հօրն ամենայ.
եթէ առաքին երբեմն յիսուն
զատ աւելիք խնդրեաս իւր աշա
կերտք նր . և մինչ դեռ ոչ ճա
շակեալ ի նմանէ այլ եզրան
եր . եւ տես հայրն գործ մինչ
որոշ շահ իշեր և ասէ ցաշա
կերտս իւր արիք գնասցուք .
իսկ նք տրտմեցան յոյժ իբրև
եւտես զնմ տրտմեալս . ասէ
դուք տրտմեալք մն աւէ րս
այսորիկ . արդ արև ասեմ ձեզ
զիտեսի ես զոմանս զի փախեան
ձեթազինոտունս ոսկի ձեզունս
եւպատուհանս լի զգեստիւք
և գանձարանս լի ընչիւք .
որք եւ ոչ զդրունս փակել կա
րացին . այլ փախեալ գնացին
թե պետ իբրաց մնացին տունք
նց .

Ա ւետին զծերոյ ուսումնե և
թե եկաց զամս յիսուն իշար
պելանի . և իշարաթն միանգամ
ճաշակեր հաց և ջուր . և ասեր
թէ մնուցի ես զախտ իմ
զպոռնկութի և զարծաթ սի
րութի . և զանձնափուութի և
զայլ մմ չարիս . լուեալ զայս
հայրն աբրահամ . քան զի յոր
ժամ ասեր նա զայս եկն առ
նա . և ասէ ցնա դու ասացեր
զբանս զայս թե մնուցի ես
զախտս ընա ասէ այո եւ ասեմ
Ասէ ցնա հայրն աբրահամ .
ահա ես իբրև մահ ի սենեակ
քո . և գտի կին մի որ նստեր
իմահիճս քո . Արդ կարող
իցես դու ոչ համարել զնա
կին իմիտս քո : ասէ ցնա ծե
րն . ո՛չ այլ պատերազմիմ ընդ
խորհուրդս իմ ոչ մերձենալ
ինա . Ասէ ցնա հայրն աբ
րահամ . ահա ոչ ես ապանեալ
այլ կենդանին դեռ ես այս
ախտ իքեզ . այլ միայն նս
ղեալ կայ . Դարձեալ մինչ
ըզ

շրջեի տեսի վեմ մի ի կզղին գր
աւփմիքի նց եզեալ ունի .
արդ կարե՞ն միտք քո հաւա
սար քարին և հողոյն համա
րել զոսկին զայն . Պյատաս
խանի ետ ծերն և ասէ . ո՛չ
այլ պատերազմիմ ընդ խորհուր
դս իմ զիոչ առից զնա . Ասէ
ցնա աբրահամ . ահա և այս
ախտ կենդանին այլ կապեալ
կայ . Ասէ դարձեալ հայրն
աբրահամ դու զեզբարց եր
կուց . զի մինն սիրե զքեզ և
միւսն ատե եւ բամբասե . և
թե գայցին առ քեզ երկոքեանն
կարո՞ղ իցես հաւասար ըն
նել զնս . ասէ ո՛չ այլ պա
տերազմիմ ընդ խորհուրդս բա
րի առնել ատելոյն իբրև
սիրելոյն իմոյ . Ասէ ցնա
աբրահամ . ահա կենդանին են
ախտք . այլ կապեալ կան

Ա խարբոց շնորհօքն մյ .
յլ և ասէր հայրն աբրա
համ զծերոյ յուսմնե եթե
հաց ոչ ուտէր . և դեղզեցի ա՛
զիրեր և բերքն եղբարքն մա
գաղաթս . և աղաչեին զնա զե
րել նց զիրս . իսկ ծերն
յմծային տեսութեան հսկեր
զցայգ և զցերեկ . և առեալ զե
նաց ինմ . թե խոտորեա ի
չարե և արա զբարի . խնդրեա
զխաղաղութի և երթ զհետ
նր . Եւ զայս գրեալ եա ի
նմ . ասեն ցնա եղբարքն զմմ
գրեսցես զաղամսն . իսկ նա
ասէ գնացէք եղբարք և յոր
ժամ գործով կատարեք զայդ
յայն ժամ զայլն և ես գրեցից .
Եհարց երբեմն մի հայրն աղա
թոն . զհայրն ալոնիոս և ասէ
ո՞պ կարացից ունել զլեզու
իմ զի մի խօսեցայց ինչ սուտ .
Ասէ հայրն ալոնիոս . Եթե
ոչ մերժես խօսեսցես սո
իբրաղումն մեղս անկցիս . Նա
ասէ ո՞պ հայր . Պյատասխա
նի

նի եամերն․ ահա ամ մարդա
սպան փախուցեալ յասով և
կն ևլթաքեաւ խոնեալ քա
ղի կեցցէ․ ևլչխանն խնդրէր
նմա զի սպանցէ զնա․ և հարցա
նէ ցբեղ և ասաէ առ քեզ եկեալ
կա մարդասպանն․ արդ՝ եթէ
ասուր ոչ ասասցես տացես ըզ
նա իսպանումն բանի․ քո ․
այլ ումն յանձնեսցես զայն ․ա

Ըսխս ևզմնորհութբսքո․
ասեին զնեռոյ ումնձնե
եթէ բազում և ան հանդուր
ժելի ծգնութիս կրնաց իթե
բայիդայ իմանկութէ իւ րուամ
իսկ իներութեն հիւանդա
ցեալ ուրկաց աւևանկաւ իմա
հիծս․ և բազում մխիթարութիւ
բերեին նմա եղբարքն ևկե
րսկբեին զնա ձեռաւ գործոց
ւորեանց զփափուկս ինչ ։ Եւ
հարցին ցհայրն ային ևասեն
գինչ լինին առ աքին ծգնու
թիւք նը․ յաղագս այժմու մը
խիթարութէ ևփափկու թեն
այն ․ ևչաե ծերն․ ասեմ ձեզ
եթէ զանկութէ ևխահամ կե
թութէ զհեռ ընթանա մտոք
ևմ՛արմաւ կերիցե պակա
սեցուսցէ զվարձս աչխատու
թեռոյ ․ իսկ եթէ միտք ոչ
այս ևպլցեն փափուկս
այլ ևս տուաեւ զժուարեսցի
ևխղձիցէ ․ զոր առնե իսակս
եկերութեն․ տացե պ զվարձս
աչխատութեն առաջնոյ․ զի յա
կամա բռնա՛բարի ․ իսկ ևորք
սպասաւորեն նմա զվարձս մե
ծամ՛ մեծս առնուն յայ ։

Եղբայր ոմն եթող հօրն գե
ղ՛սիոյ զսենեակիւր ևզգեօղ
ինչ սենեկի իւրոյ․ իսկ ծերն
որ սենեկին տերներ․ եր ինի
եռյպօլսոյ պաղե սարինոյ․ և մե
ռեալ ևա զսենեակ իւր ևըզ
գեօղն աւանդեաց հօրն գելա
սիոյ ․ իսկ եր յայն ժամ այր
ոմն որ կոչէր վակատոս․ իշխան
մեծ

մեծ ինիկոյ պօլիս ․ի-կ մշակ
ծերոյն որ եր իգեօղին․ որը
քուաւ զվաղճան ծերոյն պատ
մեաց վակա՛տոսի իշխանին ․
զմահ ծերոյն ևզսենեակ ևըզ
գեօղ նը․ իսկ վակա՛տոսն այն
բռնա՛բար կամեցաւ առնուլ
զսենեակն ևզգեօղն զայնիհօ
րեն գելա՛սիոսէ ։ Եւ ը գե
մանայր նմա հայրն գելա՛սիոս
ևասէր․ ոչ տացեմ զտուն ևըզ
գեօղ կրօնաւորին աշխարհա
կանի ու մեք յաւիտենան ։ իսկ
վակա՛տոսնդ արձեալ յանիշխա
նեաց ևզչորիս հօրնգելա՛սի
ոյ մինչ գայիւն իգեօղն անտի․
ևեւու զհաստ կոտաւ․ որէինքե
ռինք նը ևզչորիսն գործոյց
յետս ․ իսկ հայրն գելա՛սիոս
զպտղովն զանց արարեալ ։ ըզ
գեօղն ոչ եթող նմա ։ Եւ զը
ժուաքեալ ը այն վակա՛տոսն վս
այնորիկ․ ևվս այլ ինչ գործոյ
յուղիանկեալ գնայր իկոստան
դինու պօլիս ․ ևգնայր ը ցա
մաք․ իբրև եհաս յանտիոքա
ցուաւ զսրբոյն սիմեոնե որեր
իւեառն այր արանցելի ևփայ
լեր իբրև զարեգակն․ Եւ ել
իտեսանել զնա․ ևմհնիւ ինմա
նե․ իբրև եհաս անտեմոա
իկանս ․ իսկ հայրն սիմեոն ե
հարց զնա իսպինե անտի․ ուս
տի ես դու այր ևաս ստի՛ գաս
եկամյո եթա ․ պատասխա
նի ետ սրբոյն ևասե իպաղես
տինոյ գամ սբ հայր․ ևգնամ
իկոստանդինու պօլիս։ Եւ չաե
ցնա հայրն ևվս ինչ պատճա
ռանաց եղբայր․ պատասխանի
ետ վակատոսն․ վս բազում
ինչ պատճառանաց․ ևյուսամ
իամե սղօթս ձեր ․ գարձեալ
այսր երկիր պադանել ձեզ ․
Եւչաե զնա հայրն սիմեոն․ ան
յոյս զձմեռնովն ոչ ա
սես ինձ․ դու իմանել զմար
գն այ գնաս․ այլ ոչ յաքողես

ցի քեզ հայր ոչ են տեսցես
պտուղ քո. Եւ արդ եթէ լը
սես ինձ դարձեալ առաքի զը
նա առ այրն այն. հանգեալ ա
ռաջի նորա խնդրեսցես զխորհուր
դն. եթէ ժամանեսցես անդ
կենդանւոյ. եւ թէ եկեալ ժա
մայն կալցէ զնա ջերմութիւն
մահու. իսկ որք Ը նմայն
երին առ ին զնա հեգեալ ինչա
գնացին յետս. Ը բանի սքը
բոյն իբր զինուցէ զդեւ զն ի
Հայրն զեղեալ. եւ խնդրեսցէ
ինման զխորհուրդն. այլ իբրև
Հասին իբր երէ քաղաք մի
ռաւ վակարոսն եւ եղեւ
պտուղ իւր Ը բանի որբոյն.
Եւ մեքին վկ հօրն գանձիլի. Ե
թէ յոր ժամ եկին բարք արտ
քն խնկին փախեան աք եղ
բարէն. իսկ ծերն առե. ե
թէ ոչ հոգացեալ իս որ Ը երր
նստիմ աստ. եւ անցեալ իմէ
բարբառոյն եւ տեսին ըզ
նա. եւ առեր ի լիտս ահա հոգաց
որ եւ մեռար. այլ մարդկայ
ին ինչ արասցես եղու. եւ փա
խիցես ոչ եփախչին այլ եղ
բարքն մեր.

Ըստ Հայրն գանձիլ. Ե
թերթչափ գիրանս մարմին այն
յամ նուազի հոգին. եւ որ չափ
վատի մարմինն այն չափ զօրա
նա հոգին.

Պատմեաց մեզ Հայրն գանձել
եթէ յոր ժամ էր Հայրն ար
սենի խուկէր ար անդ եղբայր
մի նրօնաւոր. եւ փողանայր դա
նօթս եղբարցն. եւ տարաւ զնա
Հայրն արսենի խանութ լեր
զիկամբր զնա շահել եւ հան
գուցանել զեղբարքն. եւ ա
սէ ցնա յոր ժամ պիտոյ լիցի
քեզ ինչ եկ առ իս եւ առ ի
տանէ իմմէ. բայց մ՛զողա
ցիս. եւ էառ նմա ունի եգրամս
եւ հանգերձս եպիտոյս. իսկ
նա գնացեալ եանդրէն եւ
գո

գողանայր. Եւ այն ժամ իբրև
տեսին ծերքն զի ոչ դադա
րեաց ի գողանալոյ. արտաքսե
ցին զնա ի վանիցն. Եւ
ասացին թէ իցէ եղբայր որու
նիցի տկարութիւն ինչ պարտ
բառնալ զնա եւ շահել. իսկ
որ գողանայն պարտ արտաք
սել զնա. զի իւրն կորիցէ եւ
զն եւս՛ զայլսն դայթակղե
ցուսցէ.

Հարցին ցՀայրն եսայիան.
եթէ ԺԲ երր են տասն պատուի
րանք օրինացն. իսկ ինն ունք
են երանութիւնք առ տեարս
նին. իսկ նա ասէ. Ժ. Հար
ւածոցն եգիպտոսի օրինակեն
եւ Ժ. պատուիրանաց օրինաց.
իսկ ինն երանութիւնքն են օ
րինակ ինն դասուց հրեշտա
կացն. իսկ երեք Ը երրորդ
մինչ դնի օրինակ իցէ եր
րորդութեանն. որք զլուխ ե
րանութեանց. Դարձեալ ա
սեն ցնա եթէ բաւական իցէ
մ՛արդար աղաչել զած վս մի
ոյ յանցաւորի. Եւ նա ասէ
այո. որպ լարբարեամ խնդր
մոյ եղբ. եւ զի ինքն որ ասէ
եթէ փոխեսցի միոյ որդանէ ըզ
պատասխանին եգործութիւն եւ
զիրաւունս վս նր. Թողից ած
ժողովրդեանս.

Ընդանէր երբեմն երանե
լին եփրեմ. ի քաղաքի եպա
րանոք չարին եկն առ նա կին
ոմն պոռնիկ. եւ ասէր զիանկցի
ընդ մա խառնակութիւն. եւ զայս աս
էր դեն զիգուցէ իջերկուց
խախտից ինձն արկցէ զնա.
կամ խաղն ութիւն եկեալ լը այ
կութիւն. եւ զի ոչ ոք երբեք
տես զնա բարկացեալ. յայն
ժամ ասէ Հայրն եփրեմ հե
տեւար զկնի. եւ դու զենքի
ուրեզանացիցն եհես եւ ցաւ նը
մա. եւ տարաւ զնա իմէջ քաղա
քին իհրապարակն ուր էր աժ
քո

բոխոյոյժ. և տան ցկինն. իջայած
տեղւոջ արդ՝կամիմ զեկտաստարե
ցից պկամն քո. իսկ նա ետքա
ետնս զբ ազնուԹենզայն ժողո
վնալ. սա ցեերն եող հնարի
ցե գործել զամօԹս առաջի
գոցա. և հնե ծերն նԹեիմար է
կանե ամաչես. ոչ ես առաւել
ամաչել եւ երկնչիլ իմ այ. պարտի
ցե որտեսանե զնակեալսն իւր
տի յայնժամ պատկառել մեկ
նեցաւ եգնաց կինն այն.

Ասեին եւ վն Հօրն զենոնի
եԹե ոչինչ առնոյր յուրմեքե
եւ այԹակղեին որք բերեին
նմա. և այլք գային ևխնդրեին
ի նմանե իբրև ծերոյ մեծի. և
ոչ ունէր զի տացէ ինչ. գայ
Թակղեին ևնոքաւ. հնե ծերն
զի՞նչ արարից. որք բերեն և
որք խնդրեն. գայԹակղին և
արտասին երկոքեանն. այլ այս
լաւ՝ գոյն Թուի ինձ. զի զոր
բերեն կալայց. և որոց խնդրեն ե
ն տայ. և արար այն պես.

Եկին առ սա երբեմն եղբարք
ոմանք. հարցին ցնա և ասեն.
զի՞նչ է բանն այն զոր ասե յոբ
եԹե և ոչ երկինք սբեն առա
ջի յայ. Պատասխանի ետ ծերն
և ասե. Թողեալ դուք եղբարք
զհոգս մեղաց ձերոց. և զեր
կնից հոգայք. իսկ զօրուԹի
բանին այնորիկ այս իցե. զի
միայն այն կատարեալ սբ իցէ
զի և ոչ ինչ կարե հաւասարել

Ե յարարածոցս սրբուԹե այ
ւ ասեին զհօրեն զենոնե.
եԹե փոքր ինչ ունեաւ եր ի
երոց եւր ցամաք մարմնով.
այլ արագ մտօք յօժար և ջերմ
իմերն այ ունէր նա. և առ մար
դիկ սէր եւ զուԹ. վն որոյ յամ
հողմանց. գային առ նա միան
ձունք եղբաւրք. և ընկնեին
զխորհուրդս իմաստուԹեան լինե
ին եւ չինեալք գնային. իսկ ոմն
ի հարանցն քննակեր մեծամ կա
առ

առ հօրն զենոնի. և մեքխօսս
ցոյց է նմա. և նա ասաց առ
մեկ բանս բազումս առ ի շահո
հոգւոյ. իսկ մեք հարցաք նմա
վն խորհրդոց և ասեմք ցնա.
եԹեոք ունիցիմինչ խորհուրդ
չար մեղացն. և տեսանե ցե
զինքն յաղԹեալ ինմանե. և
կարգաացենա բազում անգամ
զբանս գրոց հարցն. և լուիցե
Թե զինչ ասացին վն սրբու
Թե. և կամեսցի Թե ուղղեսցի
յայնմեղացն և ոչ կարասցե զինչ
արասցե. բարիե Թե պատմես
ցե զայս յումե ոի ի հարցն. կամ
Թե ինքն ի յիւրմեն փուԹասցի
յայն ոսիկ յոբս ընԹերցեալ ի
ցե իգրոց. վն այնու խորհըր
դոց և գործոց. արդ՝ բաւական
իցեն իւր բանք գրոցն և խիղճ
մտաց իւրոց. իսկ ծերն ասաց
մեզ ստուգապես խոստովա
նիլ պարտե. այլ այն պիտու
մե ոն որ կարօղէ օգնել նմա.
զի ոչ ումեք արժանէ վստա
հանալ յանձն իւր. և ոչոք կա
րողէ օգնել անձին իւրոյ.
և ևս առաւել յոր ժամ տիրե
և ծառայուԹեանե զնա ախտ
ինչ. Բան զի իմանկուԹե ի
մուժ գիտեցաւ ինձ այս պի
սի ինչ վնաս հոգւոյ եյաղ
Թեի ինմանե. Եւ լուաւ ես
վն Հօրն զենոնի Թե զբազու
մս բժշկեաց. և կամեցայ և ես
զի գնացից և պատմեցից նմա.
և խափաներ զիս դեւն և ասեր
ցիս. վն զիգիտես դու Թե
զինչ առնել պարտե արասցես
զոր ընԹերցարն. և մի օնար
զի մի գայԹակղեսցի ծերն ի
քեզ. և զի յոր ժամ կամէի ըզ
նալ առ ծերն դադարեր պա
տերազմն. և յոր ժամ գնեի իմը
տի ոչ գնալ դարձեալ յփո
Թեի. Բազում անգամ գնըա
ցի առ ծերն. իբրև Թե պա
տմեցից. և ոչ տայր Թոյլ Թըշ
նա

նայիս․ այս պատկառանօք ի յոյժ և
ամաչէի իմա․ եզն գիտեմ ես
բժշկել [illegible] շահել ամենէն
ունել զայս գիտեմ ես զբանս
Հայրն․ այս հեզք եմ․
Զայս արար ԺԲ-ս սորին իմ
բազում անգամ զինքն պատմ
ցեց զմեղս իմ և բժշկեցայ․
Գիտեմ ք զայս ածէրն նեղեալ ու
ներմտս ծառ կեալ խորհուրդ և ոչ
կարեմ յայտնել նմա․ և ոչ
յանդիմանել զին․ բանզի ամայր
չինէն խոստովանել զայն․
այլ ուսուցանէ զին յաղագս
բարի քաղաքավարութեան մինչ
և արձակեր․ իսկ յետոյ ար
տասուօք անձամ ցանկն իմ․
բժշկել ոչ կամիս․ այլ ք ինձ
ուսուս զան առ ծերն և բժշ
կին․ դու ոչ ամաչես զի առ
քեզ ունիս զբժիշկն և ոչ բժշ
կիս․ Եւ յարուցեալ գնացի
առ ծերն և ասեմ թէ միայն ի
ցե զմեղս պատմեցից նմա․ և իբ
րև գնացի ուրեք էր անդ․ և
իբրև ետես զիս ծերն ուսոյց
զիս ի առաքինութեան և կամէր
արձակել զիս և ես կին ջէր մինչ ի
դուռն և ես դարձեալ ամաչէի
խոստովանել․ և դ ասաց ի խոր
հրդոց թէ ասացից և թէ ոչ
ասացից․ և ծերն նայեցեալ ի
յիս բանիւ զսիրտ իմ ասէ
ցիս․ զի վշտանաս ասա ինձ
զոր ունիս ի միտ․ դիտես մար
դ․ կարծօք անկեալ իմ
մ անկեալ առ ոտս Նր ասեմ
ողորմեաց ինձ տէր իմ․ և նա
ասէ զի քեզ որդեակ իմ․ և ես
ասեմ դու գիտես զնեղութիւն
իմ․ և նա ասէ իբրև պարտիցե
ասել թէ զինչ իցէ․ իսկ ես
պատկառանօք յայտնի պատմեցի
նմա զմեղս իմ․ և նա ասէ ԺԲ եր
ամաչէիր մինչև ցայժմ ասա ինձ
ոչ ես ս մարդն և պարտական
մեղաց բազմաց․ և թէ կամիս
պատմեսցես զքո զմեղս իմ․
ԼՀրդ

ԼՀրդ՝ Աքզոյն դիտէր ես կամ
խոս զարդ ասեմ․ ոչ եբեք
ամէ ունիս խորհուրդս յայս
որպէս այսր առիս և ոչ խոստո
վանեիր․ Յայն ժամ ես աղա
չեցի զնա և ասացի ողորմեաց
ինձ․ իսկ նա ասէ ցիս գնա
և մի՛ նուաղեսցիս յաղօթս զո
և մի՛ դատեսցես զոք․ իսկ ես
գնացի խնուց իմ և ոչ մուա
ցայ յաղօթս իմ․ շնորհօքն
այ և աղօթիւք ծերոյն այլ ոչ
ևս նեղեցայ յախտն յայն
մտաց․ իսկ զկնի ամի միոյ եկն
խորհուրդ իմաստ իմ և ասեմ
ած արար ողորմութիւն առիս
բազում զթութ ի վերայ և ոչ
իծերոյն չահ եղև ինձ․ Եւ
գնացի առ նա և կամեցայ ես
փորձել զնա և ասել իմ զնա
միկուսի․ և երկրպագի ծունր և
ասեմ աղօթեա առ տր վս իմ
զի արձակէ յինէն զայն խոր
հուրդ որ եղև ու պատմեցի
քեզ․ իսկ նա թողեալ զիս
անկեալ լռեաց սակաւ ինչ մի
և ասէ ցիս արի դու և ասացի
զհանձար․ իբրև լուայ զայն
կամէի թէ երկիր կլցէ զիս․ և
յարուցեալ ոչ զօրէի նայել ի
յամօթոյն յերեսս ծերոյն և
գնացի խուց իմ․ Եւ դար
ձեալ ասէ ծերն․ և զայս վն
օգտի մերոյ պատմելով մեզ
այս ասէր ինչ․ եթէ եղբարք
երկու էին իւրաքանչիւր ոք
նե ակ առանձինն․ և ընթայն
երբեմն առ միմեանս և յաւուր
միոջ․ ասէ մինն ցմիւսն կամ
եմ կնալ ես առ հայրն զե
նոն․ և պատմել նմա զխոր
հուրդս իմ․ Եւ յարուցեալ
գնացին երկոքեանն ի միասին
առ Հայրն զենոն․ և ասացին
նմա իւրաքանչիւր իւրն զիւր խոր
հուրդ․ իսկ միւն արտասուօք
անկեալ առ ոտս նր աղաչէր
զնա ասել փնտրու․ և մի՛ դա
տէր

տեր զոր եղծ՛ ծուլացիս յա
զօթս · եգնացեալ եղբայրն
այն բժշկեցաւ ի խորհրդոց իւր
ոց · իսկ երկրորդ եղբայրն յոր
ժամ խոստովանեցաւ ասէ · ա
ղօթեա վս իմ հայր · եւ ոչ խնդ
րեաց ջերմ արտասուօք եւ ցա
ւագնեալ սրտիւ իբրև զտառա
քին · Եւ զկնի ժամուց ինչ տե
սին զմիմեանս եղբարքն այնո
րիկ ։ Եւ եհարց միւն ցմիւսն ·
եւ ասէ յոր ժամ գնացաք առ
ծերն խոստովանել · պատմ
ցէր դու նմա զխորհուրդս քո
ասէ ցնա այո պատմեցի զա՛մ ·
եւ եհարց դարձեալ եղբայն եզի
քեղ · ասէ այո աղօթիւք ծե
րոյն բժշկեաց զիս ած իմա
նէ · իսկ նա ասէ ես թէ պե
եա խոստովանեցայ այլ ո՛չ օգ
տեցայ · ասէ ցնա բժշկեալն
եղբայր · եւ ո՞չ խնդրեցեր զթո
ղութիւն · իսկ նա ասէ բանիւք
եւ ոչ արտասուօք ։ Լսէ ցնա
միւսն · ես խոստովանելն իմ
թացի զոտս նր արտասուօք ·
եցաւագնեալ սրտիւ խնդրե
ցի աղօթել վս իմ · եւ աղօթիւք
նր բժշկեցաւ եղբ ։ Զայս ա
սեր մեզ ծերն զի ուսուսցէ
զմեզ ամ՛ զխորոց ասասցէ բե
րանով զայլ եւ ունիցի իսպառ
զայլ · նր է ունայն են ամ՛ ձրք
նութիւնք · մի՛ մերձ կացցես յայն
ախտոյն · զի մի՛ ծուլացիս իմա
հարար թուենից նր չահեալ
ինչ · Լոր՞դ պատուի եհանգիստ
պատերազմին է մարդ մինչե
ցմահ · բայց ո՛չ պարտ զինչա
ծել է նս ·

Ասաց հայրն թեոդորոս փե
րեմացի · եթե ունիս դու բա
րեկամութիւն է ումեք · եւ դիպեսցի
զն նմա փորձութիւն պոռնկութե ·
եւ անկանի նա եւ կարողես դու
տուր ձեռն եւ յարոյ զնա ·
իսկ եթե ի հերձուածս անկա
նի · եւ ոչ կամի լսել քեզ ·
փոյ

փոյթ հատցես զնա ըստեն · ապ
զի մի յամառելով քո ը նմա · եւ դու
եւ անկցիս ի յայն խորխորատ
կորստեան նր ·

Գնացեալ ոմն ի ծերոցն ·
առ հայրն թեոդորոս · եւ ասաց
ցնա ահա այս ոմն եղբայր դա
րձեալ գնացանդրէն յաշխարհ ·
իսկ ծերն ասէ ցնա մի՛ զար
մանար զայդ · այլ առաւել
զարմասցիս եթէ չես դու · ե
թէ կարացեալ ոք փրծանել
ի բերանոյ չար գիշատչին այնո
րիկ ընտացողքանկուեց ·
Ար՝ այս ինքն հայրն թեո
դորէ գնաց իբրեւ եմն առ հայ
րն յոհաննէս որէր ներքինի
յորովայնէ մօր իւրոյ · եւ զինչ
խօսեին ընդ միմեանս ասէ · յոր
ժամ եի ես ի սկիտէ հոգւալ
զհոգի էր գործ իմ · իսկ ըղձե
ալ գործ իբրև զաւելորդ
համարեի · իսկ այժմ գործ
հոգւոյ լինայ իբրեւ զաւե
լորդ · իսկ ձեռագործն իբ
րև պկարեւոր ինչ ։ Եւ զի ոչ
ինչ է առաքինութիւն ինչ մեծ
քան զարհամարհել զինքն ·
Եհարց եղբայր մն հայրն ա
բրահամ ցհայրն եղեփթերիոս ·
եւ ասէ զինչ իցէ բարի հայր
փառս որսայցեմ անձինս ե
թէ արհամարհութիւն · իսկ նա
ասէ եւ այժմ զփառս կամիմ ինչ
լինել · քան զանպատուութիւն ·
զի թէ արարից ինչ գործ բարի
եւ փառաւորեցայց նովաւ · կա
րողեմ դատել զիս եւ խոնար
հեցուցանել զխորհուրդս · եւ
ասել եթէ ոչ եմ արժանի գո
վութեան եւ պատուոյ · իսկ ար
համարհութիւն ծնունդ իցե
խնեկեղ եչար գործոց · եւ թէ
առնեմ զայն զինա՞րդ կարացից
մխիթարել զանձն իմ · եւ յա
րուցանել զսիրտ որ ժամ
գայթակղին յիս ամ մարդիկք ·
լաւագոյն իցէ առնել զբարի
եւ փառ

և փառաւորիլ. քան զչար գոր
ծել անախտաինս լինել։
Ասաց հայրն աբրահամ թա
ւոք աշակերտ հայր ճշմարիտ
այդ այդ պես իցէ։

Է՛ հարց ումն ի հարանցն. զօ
րհանես կարծն. և ասէ ցնա
զի՞նչ է կրօնաւորութի՛ն. իսկ
նա ասէ. փիչառք և աշխատու
թի՛ւն. և որ կշտադնի յամի նա
ծեր իցէ։

Գ՛նացին երբեմն եղբարք
ոմանք առ հայրն իսահակ. զի
մ՛հնեսցեն զնա ԷՀյ. իսկ նա
մինչ ծանեաւ զայն. փախեաւ
յեգիպտոս. և գնաց յաղարակ
ուրեմն ևթալէ առ խոզն խօ
տոյ. իսկ հարքն գնացին զկնի
նր գտանել զնա. և իբրև հա
սին յագարակն յայն. կամե
ցան սակաւ ինչ հանգչիլ անդ
և թողին արածել զէշն իւրեանց
մն զի եր ղիշեր. ընաց էշն
և եկաց առ դուռն թաքու
ցեալ ծերոյն անդ. և արածեր
և կայր անդ. իսկ առաւօտուն
խնդրեին զէշն և գտին զհայրն
իսահակ անդ. և սքանչացան
և կամեցան ունել և կապել զը
նա. ասէ ցնս հայրն սահակ.
այլ ոչ ևս փախեայց ...
յայսմ հետէ. և ծանեա զի կամք
այ են այս. և ուր և փախեայց
ես զխնդրեսնն. Ե. ասէ ցնս
եթէ կամք զի հանգստդ այց
աղաչանաց ձերոց. մի թերևս
աստ զմանկունս կեալ. մն զի
յորք ենկերեցին քակեցան իս
կիտն իմանկանց։

Է՛ հարց հայրն ամմն ցհայ
րն յովսէփ և ասէ ցնա. յորժամ
դայցէ իմ առ իմ խորհուրդ աղ
տեղի զինչ արարից. Է գեմ
կացից նմա իջեալն. թէ թո
ղից մտանել. Ասէ ցնա ծերն
թոյլ տուր նմա մտանել. և ա
պա պատերազմեաց Է նմա. իր
ցն դարձաւ նա իսկիզբն ևնըս
տու

տաւ քսենեակ իւր. եկն ոմն
ծեր թեբայեցի և ասէ ցնղ
բարսն. եթէ հարցի ցհայրն
յովսէփ. և ասացի եթէ եկես
ցէ առ իս աչխատակիր ինչ խոր
հուրդ. թողից զնա մտանել
առ իս. և նա ասէ բնաւ մի
մերձենար ինա. և մի թողուր
մտանել ի քեզ. այլ վաղվաղա
կի հատ զնա ի քէն. Եւ իբրև
լուաւ զայս հայրն աբիմն եթէ
այս պես ասաց հայրն յովսէփ
Է թեբայեցին Է այն. յար
եաւ վաղվաղակի և գնաց առ
հայրն յովսէփ ի պանեփոսս և
ասէ ցնա. հայր ես պատմեցի
քեզ զխորհուրդս իմ. և դու
այլ ազգ ինձ ասացեր. և այլ
ազգ թեբայեցւոյն եղբօրն.
Ասէ ցնա ծերն. դու գիտես
զի ես սիրեմ զքեզ. և նա ա
սէ այո այդ պես իցէ. և ծերն
ասէ դու ասացեր ցիս եթէ որպ
անձին քո այս պես ասա ցեա
ես ինձ. պատասխանի ետ այդ
պէս իցէ ճշմարիտ։ Ասէ ծերն
արդ՝ ես ասացի քեզ իբրև ան
ձին իմոյ. զի եթէ թողուս մտ
տանել ի քեզ զայն խորհուրդ
պատերազմեսցիս ընդ նմա. և
դու պատերազմիս Է նմա. ա
ռաւել զօրաւոր և յաղթող գտ
ցիս. այլ այս կատարելոցն և
փորձելոցն իցէ. իսկ անփոր
ձիցն և տկարաց բնաւ ոչ արժա
նէ մերձենալ ի յախտաւոր խոր
հուրդս. այլ առ ժամայն փախ
չել ի նոցանէ և հատանել զնս
ի յիւրմէ։

Եղբայր ոմն և հարց ցհայրն
յովսէփ. և ասէ զինչ արարից
հայր. զի ոչ եմ կարող ճգնել
հսկել և աշխատել զմարմին.
և ոչ դարձեալ գործել կարողեմ
զի ատոից զնա սեր. Ասէ ցնա
ծերն եթէ յերկոցունցդ յայդ
ցնէ և ոչ զմին կարողես առնել
պահեա պահեա զմիտս քո իդա
տել

տեւլոյ զնդեցին. եւ քննեսցէ զնո-
մեզ եւ ոչ ընաւ զմի գործ. եւ
այնուհետեւ կեցցէ ի կամօքն այ
Եղբայր ոմն այլ. ասէր զայս
ինչ. եթէ գնացի ես ի կողմանս
երկրին իրականոյ. եւ գնացի առ
հայրն յովսէփ. եւ ունէր նա այն
կնոջ թզենիս ընտրեալս եւ բա
րիս իվանս իւր. եւ էր ժամա
նակ թզոյ. եւ յառաւօտուն ա
սէ ցիս ծերն գնասջիր դու ի
թզենիսն կերիցես թուզ. եւ
զի օրն էր ուրբաթ. իսկ ես
պատճառանօք պահոցն ոչ գը
նացի. եւ անկա առաջի նր եւ
ասացի. հայր վս սիրոյն այ յայտ
նեա ինձ. եթէ զինչ խորհրդը
դով ասացիր ինձ գնալ առ ան-
տառն ուտել. իսկ ես իսկս
պահոց ոչ գնացի. եւ երկնչիմ
ի պատուիրանաց քոց լուծմանէ
եւ խորհիմ իմոյ թէ յինչ պէտս
ասաց ինձ ծերն ուտել զայն.
եւ կամ զինչ պարտէր ուտել ի
վս օրինաց ծերոյն. իսկ ծերն
ասէ ցիս. հարքն մեր ոչ ասէ
ին փոյթ եղբարցն զարդարն.
այլ զթիւրն. իսկ եթէ տեսա
նէին զնս [illegible] ուտել զզ
թիւրն զայն գործ. ապա յայնմ
հետէ այլ ոչէս ասէին նս զզ
թիւրն. այլ զամ ճշմարիտն.
քան զի գիտէին այնու փորձե
լովն եթէ յամա [illegible] գեն
նս. [illegible] ծերն հայր. կա
մի մեռանել [illegible]
[illegible]
[illegible]
անձն քո. անդ եւ ոչ վնասի.
կեցցես իմա. [illegible]
վս եղբարցն չինիմ. եւ առ անձ
ին [illegible]
[illegible] ծերն եթէ խաղո
ղովս եղբարցն [illegible] եւ
չինեսցիս. կշռեսցես [illegible]
[illegible] զսուն խորհրդոց. եւ յոր
[illegible]
ցես զայնչափ երաշխեաս.

կնացաք երբեմն ես եւ սոփրո
նիոս. եւ մտաք առ հայրն յով
սէփ. եւ նա ընկալաւ զմեզ ու
րախութբ եւ արար մեօք խօսե
ցաւ [illegible] եւ զի էր զարդարո
ն այլ ամ առաքինութբ. եւ զի
գիտէր նա եզարտաքին ու
մունս. եւ մինչ դեռ նստեաք [illegible]
[illegible] եւ շահս հոգեւոյխօսե
աք. եւ ահա եկն այր ոմն [illegible]
մ սեր եւ աշխարհիկ. իւլաւոյ.
եւ եբեր ծերոյն երիս դահե
կանս եւ ասէ. առզայս ով հայր
պատուական. եւ աղօթեա վս
նաւի իմոյ. զի ահա լցի զնա
եգնայ յեթովպիայ. իսկ ծերն
եւ ոչ ընաւ նայեցաւ ինա. եւ
մե սոփրոնիոս ցծերն. հայր
առեալ զայդ տացես եղբար
ցն ում ապիտոյիցէ. եւ ասէ ն ա
ծերն կրկին ամօթ լինիցի ե
թէ առից զայդ որդեակ. զի
զի ոչ պիտոյ է ինձ եւ երկրորդ
զի իմով ձեռամբ իւլեցից զայ
լոյ փուշս. բարւոք էր ինձ
թէ կարողէի ես հնձել զփու
շս անձին իմոյ. զի գրեալ է
թէ սերմանեսցեն զքոյն սեր
մանեսցես զի օտարին դառնա
գոյն քան զոր ոմն իցէ. եւ ա
սաց որդեակ. զի ոչ ըզ
հոգւոյ ինչ խնդրէ այլ զնա
ւէ. ասէ սոփրոնիոս ցծերն.
եզոր ինչ եւ առնիցեն մարդ
վս այ. մի թէ ոչ ողորմութի
համարեսցի այն. եւ ասէ ցնա
ծերն բազում տեսակքն ո
ղորմութեց. քանզի ոմն առ
նէ ողորմութին զի տեսնեա ցի
տուն նր. եւ այլ ոմն առնէ ո
ղորմութին վս պահպանութ թ
նաւոյ իւրոյ. եւ ոմն պահէ ըզ
նաւ նր. այլ ոմն առնէ ողոր
մութի վս խաղաղութի լինե
լոյ որդւոց նր. եւ ոմն շնորհե
սցէ զայն նմա. եւ այլ ոմն առ
նէ ողորմութի վս մեծացաց. եւ
ոմն մեծացուսցէ զնա. եւ զի ոմն

ոչ մնացանայ զոքայլ ամի տարբ
՝խնդրանօք ըն կամաց Հայցո
ղաց․ յոր ժամ ոչ վնասեա ցի
ցայն մանե Հոգին նր․ ւՀօրէ՛ա
ամենայն քեան առաձեռն առին ըզ
վարձս ողորմութե իւրն աւց․ և
ոչ ինչէ տուն այ․ վա Հանդերձե
լոյն և ոչ ինչ խնդրեացեն անդ
ինմանե․ և ոչ խաչնուցուն ինչ
վա այնորիկ զխողորմութն զոր
եա ոչվա Հաղւոյ և Հանդերձե
լոյն եր․ այլ վա մարմնոյ և կեն
ցաղոյս․ և արդ՝ քննեսցես ի
մաստութե․ արար ռմն ողորմու
թի․ զի աՀնեացե որ զտուն
իւր և աՀնեաց և ել ի բյ բարութե
կամ վա նաւուս արաբեալ կենաւն
եկին խաղաղութե․ և կամ վա
որդեկացն արար և եա առողջու
թե կեանս․ Եւ կամ վա փա
ռաւորսար ողորմութե կամ փա
ռաւորեաց զնա․ աՀրդ՝այլ զինչ
պատուիրանս ամ․ ւՀւէ եթե կա
միս դու զի կեցցես արասցես
ողորմութե վա փրկութե Հոգւ
ոյ քո․ և ամ կեցուսցէ զանձն
քո․ զի գրեալ է եթե տացե քեզ
որ ըս սրտի քում․ Եւ քն զի
են բազում Հարցուածս արք․
և կարծեն առնել ողորմութի․
և առաւել և ս բարկացու․ ցանեն
զամ․ զի զյափշտակեալն և զվաշ
խեալն տան ողորմութիս․ Եւ
դարձեալ զի այ օրէնսն գրեալ
է ոմն զի զաւազակինն պատգըն
և զլաւ ադոյսն ընծայեսցես այ
յողորմութիս․ զընտիրսն զը
րենոյ և դինոյ և ձիթոյ․ և ամ
մերմանց և պտղոյ․ այս պես և
իմարդոց զանդրանկան․ Եւ
այս պես և իՀօտից ոչխարաց և
անասնոց․ զանբիծսն և զգիրան
որոչ իցե Հատեալ ականջին․
և կամ ճախճախեալ է զբերին․
և կամ ոտն բեկեալ․ այլ սմ
նմին զգեստաւորեալ սնապարտիցե
ընծայել այ․ իսկ մեծատունն զոչ
այսպես առնեն այլ զաւրին Հա
կառ

կառանն․ քան զիշլաւագոյնքն
ինքեանք ուտեն․ իսկ զյոռի
քն և զվատթարքն տան աղքա
տաց․ զընտրեալ և զծաղկաՀո
տինիս ինքեանք ըմպեն․ իսկ
զքացախուտն աղքատաց բաշ
խեն․ այս պես և զՀանդերձս
զՀինսն և զպատառատուսն նո
ցին տան․ իսկ ինքեանք զար
դարինք ազմա՛գոյն զգեստիւք
իսկ և զփորձք Հոտեալ և նեխ
եալ աղքատաց բաշխեն․ և
զընտիրսն ինքեանք ուտեն․
Եւ այս պես ամ ըստ այսն կայ
ենի այ ան ընդունելի լինի․
Նոյն պես և զորդիսն ըզվայել
ուչս․ և զդստերս գեղեցիկս
առ իՀարսանիս պատրաստեն
և Հաշուեն զծախսն և Հօգան
տալ Հարուստս․ և գէղեցիկ
փեսայից․ և զՀարստունս նոյն
պես բերել․ իսկ եթե պատա
Հիցի լեալ մականի․ և կամ ան
դամա՛Հատ ինչ․ կամ ցամաք
եալ․ և տգեղ և դարշելի․ զըզ
այն այ առնեն մասն․ և եթե ա
րուիցե իվանս․ իսկ եթե եգ
իկուսանաց վանս առաքեալ
լինի․ Եւ պարտէր նց իմա
ռնուլ զայս․ զի եթե մաՀ
կանացու մարդկան կամեսցի
ոք շնորՀել ինչ և պատուել
զնա․ իպատուականացն զոր
ինչ ունին ընծայեն նմաւ իսկ
և այ ստեղծողին ամենե
ցուն ըե՞ր ոչ առնես զայս․
զիշլաւա՛գոյնն ընծայեսցես
յամե զայն որ նա ետ մեզ․ յայ
տե թե օքանաւոր պաշտօնն
մեր զաղօթս մեր այսաւօրինա
կաւ խնդրեսցե իմնք որ․ և
ոչ եթենա զ․վութե կարօտէ ի
մենջ և զի զինչ իշխեսցե Հող
այլ զի զմեզ ուսուսցե գոՀա
նալ վա մերոյ փրկութե․ և
բարւոք արտիւ սիրել զամ․
և զի զոր ինչ ետ սպասաւք այ
ոչ ամէ ցուք յայն․ այլ ի ր
կե

կլուզին․ ևառնչալ մասնաս
ցուք․ ըզոր օրինակ ընծայսն
նոյի․ զոր մատոյց այ ածուխ
գուլով ընկալեալ իմերոյ իշխա
նութեան վմ բարեմտութեն նո
րին․ և անքծութեն սրտին այս
պէս և չար մարդոյ ընծայսն որ
չարամտութե թեպէտ և իպատու
ականագունիցն իցէ գարշելի
համարեսցի այ․ Եւ լուր զինչ
ասէ մարգարէն ցհրէայսն խոտն
գէ ձեր գարշելի են ինձ․ իմե
սանեք զխեմ առ իմս ընծայս
ղին նմայն․ Եւ զի անդ միտք
մատուցողին զծուխն իշխա
նութիւն պատրաստեաց․ իսկ
աստ վասն թարութեն եզպղծու
թեն մատուց հրեիցն․ զնիւթն ա
նուշահոտ խնկոցն գարշելի
գոլ ասաց այ․ Եւ զի սարսե
ամ մարգոյ որ սիրէ զկենան
իւրում չի զորգրոմութեն եղծըտ
նութեն իւրոյ միայն փուլթով
արասցէ այլ եզոր ինչ ընծայ
եսցէ այ․ պատուակն եզպատու
ականն ընծայեսցէ զմի աղօթք
եռղորմութեք մեր ամօթի ի
կոգս մեր դարձցին․ եզն մի
սատարարագ մեր պիղծ և արատ
աւոր լիցի․ եգարշելի համա
րեսցի իբրև զկայենին․ իսկ
մեք յետ քանիցս այսորիկ
հարցանեմ զամենեսեան ցնա․ եթէ
վնասակարագոյն անձն եթէ չոգա
զհետ խորհրդոց եւ ամէ ...
մեղօ․ եթէ իշար ևխնեշխոր
հրդոց ոչ վնասի անձն․ ապա և
ոչ իսկ ետեսա սէր խորհրդոց
օգտեսցէ ինչ․ զի զոր օրինակ
բարի խորհուրդ շահավէտ այն
պէս և չարն վնաս լինին քաղզի
եթէ բիւր անգամ ունիցիմք
մեք յարտաքուստ խաղաղ․ իսկ
եթէ ներքինն մեր չփոխեսցի
իպիղծ խորհրդոց եւ ոչ մի ինչ
շահ լինիցի․ յարտաքին կող
մանն խաղաղութեն եհանգար
տութեն․ այլ ևոչ շահ ինչ իցէ
քաղ

քաղաքին իմաստութ պարսպաց․
յորժամ իբնակչացն մատնես
ցի թշնամոյն․ Զի եթէ պա
հեսցուք զմիտս մեր ոչ գնալ
քար խորհրդոց․ մեծամեծ
պարգեւս խոստացաւ տէրն մեր
որ գերազանցէ քանզմիտս մեր
զփափկութեն ասեմ․ զարքայ
ութեն երկնից․ եզան պատմե
լի բարիսն զորպատրաստեցեն ըն
տրելոց յաւիտենական բարձրելոյն
և զընակութեն երանելիդ ասա
հրեշտակաց․ և զաղաղակեն ի
գառն տանջանացն և իսնակալի
հրոյն այսորիկ․ հանդերձեալ
եփափկութեց․ և այլոցքարեաց
բազմաց․ զոր ակն ոչ ետես և
ունկն ոչ լուաւ և ի սիրտ մար
դոյ ոչ անկաւ․ զոր պատրաս
տեաց այն սիրելեաց իւրոց որոց
վաղճանից․ եւ ոչ փոփոխումն
կամ պակասութեն․ այլ ամ կա
տարեալ է եհաստատուն և
զօրացեալ յանէ առ յաւիտեանս
յաւիտենից․ Եւ նայեցեալ ե
տես զմեզ երկիւղ չեալ առ
իւրն վարդապետութե․ յայն
ժամ յարուցեալ առ ինքն մեր ա
մենեցուն համբարձ յերկինս
զոյս եղջերս իւրական․ իւր
ամենեցուն յա ամ․ եքան և
որդի այ կենդանոյ որպարարեր
զերկինս եզերկիր զծով եզամ
որ ինչ ի սոսա փրկիչ եազատիչ հոգ
ւոց մերոց․ եթէ յուսայն և
սուրբն բանք իմ զոր ասացի
ես եղբարցս այսորիկ են վնա
սել ի կայցէ վեմս այս որ կա
յ առաջի մեր․ իսկ եթէ արդար
իցեն եհաստատուն իմք եճշմա
րիտ հերձեսցի վեմս այս․ և
առ ժամայն թ բանի սուրբոյ ծե
րոյն պատառեցաւ վեմն հինգ
հատորս․ եեանդ դեռ ես մի
հատորն սիւն մարմարեղէն ի
ցեղ մարդոյ միոյ․ իսկ մեք սոս
կացեալ հիացաք ը սքանչելեացն
այն նշան․ եզոհացեալ զայ
շահ

շահեցաք յոյժ ։ Եւ մինչ յու-
ղարկերն զմեզ ծերն առ ցմեզ
յաւաշի կա շաքամոդ ։ դարձե-
ալ եկեք առիս աստ ։ և իմիտասսան
շոքաթուն եկաք առ նա իւեր
բորդ ժամու աւուրն ։ Եգտաք
կախաձանեալ զսէ ծերունին
զհայրն յովսէփ ։ Եթաղեցաք
զնա պատուով և փառաւորե-
ցաք զած որ արժանի արար
զմեզ տեսանել զայս սրբա
հայր ։ Եխօսել ․Է նմա նյե
տոյ թաղել զնա և պատաստա
րել ։

Ասաց հայրն յակոբ ։ միծ
իմն օտարն լինել քան եթէ
ընդունել զօտարս ։ Եզի քանզ
միայն դատարկեն ։ այլ գործ
Է պիտոյիցն ․Է բանին ։

Եհարց հայրն յոհաննէս ։
մինչ մանուկ էր ․Է ոմն իհայրան
ցն ։ Եասէ ոչ կարօղեք դուք
դիւրաբար եանաշխատ գոր
ծել զգործս ած ։ իսկ մեք և
ոչ աշխատու թէ կարողեմք
գործել զնս ։ Ասէ ցնա ծերն
վս այսորիկ ոչ կարօղեք գոր
ծել զնս ։ զի մեք հարկաւոր մեզ
գործս զգործն ած ունիմք ։
իսկ զմարմնոյ գործն անպէտս
եվեր իւերոյ ակամայ առնեմք
իսկ դուք գլուխ ևկարեւոր
ունիք զգործս մարմնոյ ։ և
զգործն ած իհարկէ եխեր ի
վերոյ սակս այնորիկ աշխատիք
յոյժ ։ Եառնել ոչ կարեք ։
վս այսորիկ ասաց տրն ։ թէ-
րա հաւատք խնդրեցէք նախ
զարքայութիւն ած և այս ամ
յաւելցի ձեզ ։

Ասաց հայրն իսիդորե ։
որ Ծ օրինին ճգնիք ։ մի հը
պարտանայք իվր ճգնութեց ձե
րոյ զի մի կորուսցէք զնասին ։
Եթէ իվրսպահաց համատասցիս
քաւ քան դայն պահքնէ ուտել
միս ։ Եթէ Ը յաղօթսքո համար
ձակաս անպատիժ առնէո զնա

այս

ԳԼՈՒԽ ՃԽՆ ԵՐՐՈՐԴ ՎԱՍՆ

այս ալես և յամ ճգնութեան ։
դարձեալ պարտ զիմիրե ոցե
իբրև զծնօղս զվարդապետս
իւր ։ Եպատուեսցէ իբրև զզ
հայր ։ Եերկիցէ ինմանէ իբ
րև յիշխանէ ։ Եզի մի իսակա
սիրոյն լուծանել զերկիւղն ։
Եմի իսակս երկիւղին պակա
սեցուցանել զսէրն ։ Եարասա
ցէ զամ զոր ինչ զգացուացէ նը
մա ։ կամօք Եխնդութ ։ Եմի
իհարկէ Եերկքայութ ։

Եհարց ոմն իհարանցն ծը
հայրն յոհաննէս պարսիկն և
ասէ ցնա ։ այս չափ աշխատութ
կրեմք մեք վս արքայութեն ած ։
Եարդ հաւացուք նմա թէ ոչ
հաւացուք ։ Ասէ ցնա ծերն ։
Ես հաւատամ զիբնակեցայց
իյէմյերկինս ։ որգրեալն յեր
կինս Եշինեալ անդ ։ զիհաւա
տարիմէ որխոստացաւն զնա
մեզ ։ Եկամեցեր ոչ հաւատամ
լինել ինա ։ զիասպարասեր և
ղե ոչ զաքրահամ ։ հեզեղէ
ոչ զմովսէս ։ Եհամբերողե
ղե ոչ զյոբ ։ Եսէ եղէ իբրև
զահարոն ։ խոնարհ եղէ ոչ
զդաւիթ ։ Եանապականե
եղէ իբրև զեղիա Եզոհանէս
ողբացող եղէ իբրև զերեմիա
վարդապետ եղէ իբրև ըզպօ
ղոս ։ Եհաւատարիմ եղէ իբ
րև զպետրոս ։ իմաստուն եղէ
իբրև զսողոմոն ։ Եխոստո
վանօղ եղէ իբրև զաւազակն ։
Եէթէ այսոցիկ ամենեցուն ըզ
մանօղ եղէ առաքինութ ։ հաւ
ատամ իբաղում ողորմութենած ։
զի Եփառացն ց հաղորդ եղեց
իսկ եթէ զհակառակս սոցին
գործեցից ։ ոչ Ծուացից արքայ
ութե երկնից ։

Եհարց հայրն զունիկինոսը
հայրն լուկիոն ։ վս երից խոր
հրդոց ։ Եասէ ցնա կամիմ օ
տարանալ ։ Ասէ ցնա ծերն ։
եթէ ոչ սանձեսցես զլեզու ։

եզգուշանաս միայն · ոչ կարես
համար լինել ուր եգնասցես ·
իսկ եթէ սանձեսցես զլեզու
ուր եկեսցէ ժամ արքն · Գիտեա զի
առ կամիմ պահել · Ասէ ծե
րն · եսայի մարգարէն ասէ ·
եթէ շրջեսցես զպարանոց քո
իբրև զանուր · առ այն պէս
կոչեսցիս պահս ընդունելի · Ե
թէ ոչ պահեսցես զխորհուրդ
քո · Ասէ եթէ պահեսցեն ըզ
միտս քո իշխանք խորհրդոց · բա
անկան պահքն քեզ · Ասաց ըզ
նա զերրորդն · կամիմ ամե
փախչիլ ի մարդկանէ · Պատաս
խանի ետ ծերն եթէ ոչ նախ
ուղղեսցես զուղղութիւն ը
մարդկան · ոչ միայն կարես
ուղղել զնա ·

Եղբարք ոմանք երկուք մո
լորեցան ի սկիզբն · Այարդել
զնա յայն մանէ հայրն մակար
քաղաքացի · եգնացին ոմանքն
պատմեցին զայս հօրն մակարայ
մեծի եգիպտացւոյ · իսկ նա իբ
րև լուաւ ասէ · ո՞չ են եղբար
քն այնոքիկ արգելեալք · այլ
մակարիցէ արգելեալ այն որ
արգել զնա · զիսիրէր զնա
մեծն մակար · իբրև լուաւ
զայս հայրն մակար քաղաքա
ցին · եթէ արգել զնա ծերն
մեծ փոխանակ եգնաց ի դաշտն
շամբայկայն · Եւ եւս մեծն մա
կարիոս խնդրել զնա · եգտաւ
զնա ի շամբն յայն · առեալ
եհարց ալ իմաստասցն թունից
եասէ ցնա · դու արգելեր զեղ
բարսն որք կամէին դառնալ
յաշխարհ · իսկ ես զքեզ ար
գելի · այլ դու իբրև զպատ
ուական եզխոհեմ հարսն · ի
ներքին անապատն փախեար
յառաջագոյն · արդ կոչեցի զեզ
բարսն զայնոսիկ եծանեա ·
զիաշ այն պիսի ինչ արարեալ
եզ · եգու եղբայր զի մի ծածք
լիցիս գիւտոյ · զիոչ քննեցեր
զնա

զնա · այլ առցես դու յանձն
զաշխատութիւն մեղաց քոց · Եւ
նա ասէ ցնա տուր ինձ հայր
դու աշխատութիւն · ետա տեսեալ
զգործն որ ես նմա պահս շա
բաթս ս ·

Վնացեալ երբեմն եղբայր
ոմն առ մեծն մակար եգիպտա
ցի եասէ ցնա · հայր ասա ինձ
բան զի կեցից նովաւ · Ասէ
ցնա ծերն · գնա դու ի գերեզ
մանսն եանարգեա զմեռեալսն
եգժտեա զնսա · եգնացեալ եղ
բայրն անարգէր եգործոծէր
զնսա · եեկեալ պատմեաց ծե
րոյն · Ասէ ցնա ծերն · եոչ
ինչ ասացին քեզ նքա · պատաս
խանի ետ թէ ոչ · Ասէ ցնա
ծերն · գնա ասցես դարձեալ վա
ղիւն եփառաւորեա եգովեա
զնսա · եգնացեալ եղբայրն գով
էր զնսա եասէր · առաքեալք
եսուրբք եարդարք · Եւ եկեալ
պատմեաց ծերոյն եգայն · Եւ
ասէ ցնա ծերն · եոչ ինչ պատաս
խանի ետուն քեզ · եպատաս
խանի ետ եղբայրն եասէ · ոչ
ինչ բնաւ · Ասէ ցնա ծերն ·
տեսանես թէ որչափ անարգե
ցեր զնսա · եոչ ետուն պատաս
խանի քեզ · եդարձեալ փառաւո
րեցեր զնսա · ենքա ոչ ինչ ասա
ցին քեզ · Այսպէս եդու ե
թէ կամեսցիս կեալ · լեր ամե
նեւին մեռեալ · եզմարդկան
մի ինչ համարեսցիս ոչ ըզփա
ռաւորելն եոչ զանարգելն ե
կեցցես ·

Գնացեալ երբեմն հայրն
մակար ի կողմանս եգիպտոսի
ի եղբարցն ոմանս · եյուլաւ ըզ
ձայն մանկան ինչ որ կոչէր ըզ
մայր իւր եասէր · մայր մեծա
տուն ոմն սիրէ զիս · եես ա
տեմ զնա · եաղքատ ոմն ատէ
զիս եես սիրեմ զնա · իբրև
լուաւ զայս հայրն մակար ըզար
մացաւ յոյժ · եասէ ցնա ... ե՞ր
զա

զարմանաս է այս հայր. Եւ ըն-
ցեա ծերն. տուակէք բան մին-
կանդ. եւ մեք մնաուկ եմք մէ-
տօք. իսկ մեծաւ տուն զոր
աւէ մանուկն. ի՛նչ մարիա մեծ
մեր. զխնդիր զմեզ եւ ոչ պահեմք
զբանս նր եւ ատեմք զնա. Եւ
աղքատ թշնամին մերդ եւ
տան զմեզ եւ մեք սիրեմք զաղ-
անդութն նր. Եւ այս հայրն
մակարի եթէ յիշեցուք իմոյ
զարտմունս մարդկան. վարեմք
…րենք զզօրութն յիշմանց նոյ.
իսկ եթէ յիշեցուք մեղաց դյո-
րիսն. եկեալ հդիւագն իմ
մեր. մնասցուք մեք ան խոցոտ
…եալ ի նետից նոցին.

Գնացեր քն հայրն մակար
առ հայրն պախոմ եւ ասէ ցն-
ա. եղբարքն անկարգ գնան
կամիս հայր զի խրատեցից զն-
նս. Եւ ասէ ցմակարիոս խրատեա
ցես զ… զորս
են … եւ իսկ զայլսն
որ արտաքոյ քոյն մի դատեա
ցես. զի գրեալ է թէ զներքինն …

Ա… ամենեցուն … եցէ
… հայրն մատոյէ. Ե-
թէ ոչ գիտեն … նախ քան
զի անդանել մարդոյն. եթէ որ
… յաղթի անձն այլ
… միայն. եւ ոչ գիտէ ե-
թէ հնձել սրեւ. եւ զի յոմանս սեր
մանէ զխորհուրդ պոռնկութե.
յոմանս վատնելութե. յոմանս իզ-
բանդասանս. եւ զայլս յայլ ախ-
տս. իսկ յետոյ յորս ինչ տեսա
նէ պատրաստեալ զանձն զոյն
եւ սկսանի յաւելուլ մինչեւ կո-
րուսցէ զնա.

Հարցին ոմանք ի հարցն որ
հայրն մեգեթի եւ ասեն. եթէ
… կերակուր եփեալ.
կամիս զի վաշխն զայն … ուք
առաջի եղբարցն. Եւ ասէ ծերն
եթէ խաչեալ եւ … .
զարտուքէ … զի
մի.

ԳԼՈՒԽ ԺԱ. ԵՐՐՈՐԴ ՎԱՍՆ
մի՛ ճաշակել ալ հիւանդացելոց
իսկ եթէ բարուոքի եգոււ
Հ զու է հնդցի ոչ բարի

Հարցեալ եղեւ ըեմն հայրն
դիոս … յուսամ. Ե-
թէ առուգա՛ւ գոյ ապաշխա-
րութն. … ըղձայ
…ալն. իսկ ծերն իմեռն բա-
զում տուակաց եօրինակաց հա-
… եթէ …
դոյ ապաշխարութն. եզայս եւ
ասէ ցնա … սիրելի.
եթէ պատուեսցի քղամիթ
քն. … ասաց … գնա. Ե-
նա ասէ ոչ … այլ կարե-
ցից եզգեցայց. իսկ ծերն ա-
սէ … եթէ խնայեսցէ …
հանդերձեցքո. ոչ եա …
ել խնայեսցէ որ հատեցին
… որ … այն
…ոյ … ոչ
խնայեաց. եւ … պար
գեւեսցէ մեզ ապաշխարութե եւ
թողութի մեղաց.

Ասէին զս հօրն մոպայի.
եթէ յոր ժամ բնակեր իւին
… … լիցի
իւրում. … յոր ժամ եղեւ ե-
պիսկոպոս … յանհամ
… դանձն
իւր. ասէ ցնա … իւր.
… երբեք ոչ
… այս չափ. Եւ ասէ ցնա
ծերն … գի … իւ-
նայի ի մարմին իմ. զի … վը-
հանեցայց. եօդնական ոչ
ունէի այլ ասա զի թէ վըհա-
տիմ … գիտա
ասացուցի … ոչ
եւ … եմ ի մարմն
իմ.

Գնացեալ եղբայր ոմն յօտա-
րութի իկողմանց հօրն …
ն …յօժարութն իւրում հան-
դիպեցաւ միայնակեցի ումեմն
որ էր մեծ անուն եւ հռչակեալ
յոյժ. որ ունէր սեր եւ քաղումն
զայլն տանա … նմա

եւ

եղբայրն վն հօրն աբիմենի ։ իսկ նա իբրև լուաւ զօրաւք նուէն նր կարօտէր տեսանել զնա իբրև դարձաւ եղբայրն այն յեգիպտոս · եւ խնդրեաց եգիտ զեղբայրն զայն · իբրև լուաւ զբնակութն նր յեզր գետոյն · եւ յորժամ եմուտ առ եղբայրն զմիայնակեացն զայն · զարմացաւ յոյժ եւ յոժարութբ ըն յառաջ ընթացաւ · եւ ախորժ հիւր ընկալաւ զնա ։ եւ ասէ ցնա միայնակեացն այն արար եղբայր ։ եւ տարցես զիս առ հայրն աբիմէն · իսկ եղբայրն առաջնորդեալ տարեալ զնա առ հայրն աբիմէն · եւ պատմեաց նմա եղբայրն զմիայնակեցին զամ ինչ եղեւ այր մեծ անուն իցէ · եւ յոյժ պատուեալ ամենեցունց · եւ պատմեցի ասէ զբեն նմա · եւ ահա սիրով խնդս քո եկեալ աստ ։ իսկ հայրն աբիմէն ընկալաւ զնա ուրախութբ · եւ իբրև ողջունեցին զմիմեանս եւ նստան · եւ ըսկսաւ եկեալ ծերն խօսել վն փրկութ անձին բանս ։ իսկ հայրն աբիմէն յետս դարձուցեալ զերեսն · ոչ ինչ առնէր նմա պատասխանի ։ իբրև ետես միայնակեացն զի ոչ ինչ խօսէր ընդ նմա աբիմէն · տրտմեցաւ եւ ել արտաքս եւ ասէ ցեղբայրն որ եբերն զնա անդր · եթե իզուր աշխատեցաք զամ ճանապարհս զայս · քանզի եկի առ ծերս զի թե շահեսցայց ինչ · եւ նա ոչ կամեցաւ ընդ խօսել ընդ իս · եմուտ եղբայրն առ հայրն աբիմէն · եւ ասէ ցնա հայր վն քո եկն այս մեծ անուն հայր · որ այսչափ փառք եւ պատիւ ունի իվր երկրի · յաշխարհ իւր եւ դու ըեր ոչ խօսիս ընդ նմա ։ Ասէ ցնա աբիմէն · սա իվեր յերկինս է զերկնաւորս ասէ · իսկ ես երկրաւոր գոլով · զիա՞րդ ընդ երկ

նաւ

նաւորս խօսեցայց · զի եթե ասացեալ էր գործ ինձ · ինչ վն ախտից անձին պատասխանեալ էի ինչ · իսկ վն երկնաւորաց ասել ինչ ոչ կարեմ ։ Ել արտաքս եղբայրն այն · եւ ասէ ցմիայնակեացն այն · ոչէ սովորութ ծերոյն վաղվաղակի խօսել ընդ որոց · այլ եթե ոք հարցանիցէ ցնա վն ախտից անձին ինչ · յայն ժամ պատասխանի տանէ ։ կշռեցաւ ըն այս միայնակեացն այն · եւ եմուտ դարձեալ առ ծերն եւ ասէ ցնա · կի՞նչ արարից հայր զի բռնադատիմ ես յախտից անձին · հայեցաւ ինա ծերն եւ ասէ ցնա հեզաբար · արդ՞ բարւոք եկիր եւ արդ՞ բացեր զբերան քո եւ ցեր զախտս քո հոգեւոր բարեօք · եխօսեցաւ ընդ նմա բանս բազումս յոյժ · եւ շահեցոյց առաւել քան զոր կարծերն ։ եւ ասէր սովորապէս այսպէս ճանապարհ փրկութ եւ գոհանայր զայ զի արժանի եղև տեսոյ եւ խօսակցութե նր · եւ այնպէս լի ուրախութբ դարձաւ իտեղի իւր ։

Եղբայր ոմն եհարց զհայրն աբիմէն եւ ասէ ցնա · մեղս մեծս գործեցի հայր եւ կամիմ ապաշխարել զնա զերիս ամս ։ Ասէ ցնա ծերն շատ այդ · ասէ եղբայրն եւ զի՞նչ · մի թե մի ամ բաւական է · ասէ ծերն եւ այդ եւ շատ է ։ իսկ որք անդ էին ասեն առ աբիմէն զքառասուն օրս այն մեղքս · իսկ ծերն ասէ ։ հաւատամ զի թե ապաշխարեսցէ մարդ բոլորով սրտիւ · եւ այլ ոչ եւս յաւելցուցանել զայն մեղս ։ յաւուրս երիս է ունի աճ զապաշխարութ եւ թողու զմեղս նր ։

Եհարց հայրն եսայիաս ցը հայրն աբիմէն · յաղագս սգոյ զի խորհրդոց · եւ ասէ ցնա աբի

մէն

մեն իբրեւ զաստուածովք լի Հաւ
գերձիւք են խորհուրդք . և
խե թողուն զնա լոչ հանեալ
ափուեն . իւրանաք փոխին եկո
րնչին կերեալ իցեցոյ ։ Նոյն
պես աչար խորհուրդք . եթե
գործով ոչ կատարեսցեն եկամ
խորհեսցին միշտ . յայն ժամ
մաշեալ հնասցին եւն յայտ լի
նին ։ Զայս եհարց հայրն յո
հաննես ցհայրն պիմէն ։ իսկ
նա ասէ զոր օրինակ արգելցե
ոք զօձս եզկարիձս իյաման
նեց . եկալցե զդուռն իյամել
աւուրց սովին եսատակին ամե
նեքեան ։ Նոյն պես աչար խոր
հուրդք դիւական . արգելեալք
համբերութ սատակին եւն
յայտ լինին ։

Եղբայր ոմն եկն առ հայրն
պիմէն եւ ասէ ցնա . սերմանե
ցից հայր զարտորայն իմ . եւ տա
ցից ինմանե սեր բազմաց ։
Ասէ ցնա ծերն բարւոքե ա
րասցես զայդ ։ Եւ գնացեալ նա
աշխատեր յօժարութ . եւ տայր
բազմաց անտի ։ Լուաւ զայս
հայրն անուբ եւ ասէ ցպիմէն
ոչ երկնչիս դու յայդ . զի զայս
ասացեր եղբօրն ։ իսկ ծերն
լռեաց . եզկնի երկուց աւուրց
կոչեաց զեղբայրն զայն եւ ասէ
ցնա առաջի հօրն անուբի .
զբանն զոր ասացեր ինձ իյե
ռանդ ոչ կարացի իմանալ զի
այլ ուրեմն եին միտք իմ . արդ
ասա ինձ զի՞նչ ասացերն . ա
սէ ցնա եղբայրն զագարակ իմ
ասացի սերմանել եւ տալ սեր .
Ասէ ցնա հայրն պիմէն ես
կարծեի . եթե զաշխարհական
եղբօրն քումն ասեիր . ապա
թե դու կամիս առնել զայդ
մ՛արասցես . զի այդ ոչ գործ
կրօնաւորին ։ իբրեւ լուաւ
զայս եղբայրն . տրտմեցաւ
եւ ասէ եզի՞նչ արարից . զի այլ
ինչ ձեռագործ ոչ գիտեմ ո

րով

րով կեցից . իբրեւ գնաց եղ
բայրն տրտմեալ . եւ ծունր
հայրն անուբ առաջի հօրն պի
մենի . եւ ասէ թողին ինձ զիմ
դայ ։ Ասէ պիմէն եւես զխոտ
ի յառաջին զխոչեր այն գործ
կրօնաւորի . այլ եւս ես կամաց
եւ ես կարի նը ասացի . զի յա
ռեցի խեր . եւ արդ՝ գնաց տըրտ
մեալ եզնոյն առնե ։

Հարց հայրն պիմէն եթե
մեղիցե մարդ եւ ուրասցէ զմեղս
եւ ասէ թե ոչ գործեցի . դու
մ՛յանդիմաներ զնա . ապա թե
ոչ հատ՛եր զյոյս նը ։ իսկ թե
ասասցես մ՛վհատեսցիս եղ
բայր . զգոյշ լեր յայսմ հետե
այսու յարուցանես ըզնա յա
պաշխարութի ։

Եղբայր ոմն եկն առ հայրն
պիմէն եւ ասէ ցնա . բազումք ե
խորհուրդք ունիմ եւ ես զենզիս
հայր ։ իսկ ծերն եհան զնա
արտաքոյ եւ ասէ ցնա . բաց
զծոցքոյ եւ ժողովեա . եւ կալ զհող
մոյնս զայսոսիկ ։ իսկ նա ասէ
ոչ կարողեմ առնել զայդ ։ Ա
սէ ծերն ոչ զհողմոյնս կալ
նուլ ոչ կարես . նոյն պես եւ
ոչ զխորհուրդս արգելուլ կա
րողես . զի մի՛ եկեսցեն
իմտի . այլ անտես առնել պա
տե զնոսա ։ Ասաց դարձեալ
եթե եղբարք երեք բնակեն ի
միասին ։ Եւ մինն հանդարտ
իբարտուոք . իսկ միւսն հիւան
դե եւ գոհութ՝ համբերե ցաւոցն
եւ երրորդն սպասաւորե հեշ
ստրտի . արդ՝ ե ցուցն նց
հաւասարութեն առաքինութե ։
զի որ ուսուցե այլոց եւ ինքն
ոչ առնե . զոր ուսուցե նմանե
նա աւազանին ջրոյ . որ զայլս
արբուցանե եւ լուացե ի տղմոյ
եւ ինքն լի իցե տղմօք դարշե
լեօք ։

Եհարց հայրն յովսեփ ցհայրն
պիմէն եւ ասէ ցնա . ե՞րբ պարտ

իցե

իցէ պահել հայրն։ Ասաց հայրն
պիմէն. եւ զայս տանմ պահո
զի հանապազ որ կերիցէ. ա
կամաւ մ՛յագոօցիւ ասէ հայրն
յովսէփ. գու պինչ մանուկ եր
ԺԵ ամ՝ պահէի երկուս աւուր
Ասաց հայրն պիմէն. թողլութ
եղբայր. եւ չորեք օրէաց պահէ
ցի. եւ մի՛ խշտութեամբ կերակե
ի տաղտկելով. զայս ամ փոր
ձեցին հարքն եւ գտին կի չըմա
բիտ պահք. որ միօր. կերակ
րեսցէ լաւագոյն. եւ տանի ըզ
մեզ ի հեշտ եւ արքայութի շա
ւիղան։

Եղբայր ոմն եհարց ցհայրն
պիմէն եւ ասէ ցնա. մեղաց ինձ
ժամանդուծ. եւ պրկինչ ա
պաշխեր զայն։ Ասէ ցնա ծերն
զնա որ՝ ձեռնկնուցեա զկնիե
րից աւուրց եւ ասացից քեզ եղ
բայր։ Խրթիւ եւ կն ժամանակար
գեալ։ ասէ ցնա ծերն։ Եւ
զինչ ասացից քեզ եղբայր ոչ
գիտեմ։ Եթէ տաց ս զնա էնե
զեցեալ գու գործեալ կեր
ցես զնա։ եւ եթէ տացես աղ
գի քո ոչ ինչ շահիս ինմանէ
հոգւոյ եւ ոչ վարձս առցես։
Իսկ եթէ տացես աղքատաց
զգինս նր աղատիս ի հոգոց եւ
ընկեցես զանձս յերկինս. զնա
եւ ոմն կամիս անօրինել աղնա

Եղբայր ոմն եհարց ցհայրն
պիմէն եւ ասէ ցնա. եթէ տէ սից
ինչ գործ. պատասխ զի պաստ
ձեցից զնա։ Ասէ ցնա ծերն.
գիւ ազէ թէ որ առնէ պատասխ
խօսի նախ քան զհարցանելն
անել իւր եւ անձին. եթէ հար
ցանէ ոք զքեզ. պատասխ զի ա
սացես. ապա թէ ոչ լռեա
ցես։

Եղբայր ոմն եհարց ցհայրն
պիմէն եւ ասէ ցնա. կարողիցե
մարդ վասն հանել զմ՛ ինչ ա
ռաքինութի. եւ ծերն ասէ ցնա
տասա հայրն յովհաննէս կարճա
հասա

հասանէն. եթէ լաւա՛ գոյնէ ժո
զովելոց փոքր յամոտ ջուրց
քանթէ զմի ունել ձայն քան
զիսակրհոյն ամենայն եթէ իցէ
մարդ որ հարկանէ զմայրս ահա
բարզուանք ամ եւ ոչ կիւ հասա
նել զծառան այլոսնիցէ ըզ
փորձ գործոյն։ եւ առկաւ հար
կանելով հատանէ զայն։ իսկ
փայտս հատանէ զիմաստուն
Եզմասաւոր գատաւորս։

Ասաց հայրն պիմէն կամք
մարդոյն պարիսպ պղնձին. ել
մէլ ի ր եւ այլ. եւ քար գոյթակ
ղուծ. իսկ եթէ թողցէ մարդ
զկամս իւր. կարողիցէ ասել
եթէ ամ խմով ակնցիս ըզպարիս
պս. իսկ եթէ նարցէ իմամ
իւր իվէճատմ ծարիծս անկան
ինա. Աղաց գայթակղ. եւ իւր
ւրբուծ. եւ աւն եւրկեղուծ.
Այսն գտնուն ամ մայրէն ամ
մեղաց։

Եղբայր ոմն եհարց ցհայրն
պիմէն եւ ասէ ցնա. հայր. եթէ
ըմբռնեսցիաք իյանցանս ինչ
եգարձցիստութա պես թողցէ
նմա զայն ամ։ Ասաց ցնա ծերն
եթէ մարդկան պատուիրէաց
ամ առնել զայս. ոչ եւ ա
ռաւել ինքն արասցէ զայս։
Եղի մն այսորիկ պատուիրեալ
պետրոսինքոգուլ եօթանասուն
կին եօթն անգամ։ զի մ բա
Ենեցուր վայս փրկութե։

Եղբայր ոմն եհարց ցհայրն
պիմէն եւ ասէ ցնա. կարողիցէ
մարդ եթէ կալցէ զամ խոր
հուրդս իւր զի մի՛ սայցէ. ի
նոյանէ թշնամոյն եւ ոչ մի՛
ասէ ցնա ծերն. եղէ ոմն որ
առնուցու հազարս եւ տացէ
մի.

Ասաց հայրն պիմէն. որոք
իցէ հազարտ. ոչէ կը նման որ.
եւ որկնամեղի հատուցանել յաւ
մեն ամէն ցարի. նա ոչ կրօ
նաւոր. եւ որ իցէ քարկողոզ.
եւ ու

նա ոչէ կերակրեալ որ ։ Լ աւ ամ
ցծերին · եթէ ամէնից զում եզ
րարցն զինքն յաղօթան · պատ
տե զի խոսեցաւ զաշխատութեցից զ
նա · Լսէ ծերն · եւ ա թէ ան
սանեփ զերդ այր Նիրհեալ ի
հսկումն · գնեի զգլուխ նորա ի
բարձս իմ · եւ հանգուցանեի
զնա ·

Լսեալ էին զ՛օրէ ումեմնէ ·
եթէ պատերազմեալ էր ընդ ի
հայհոյութեան · եւ ամաչէր
պատմել ումեք եւ ուր եւ լսէր
զմեծ ումեմնէ ծերոյ · գնայր
առ նա զի թէ պատմեսցէ · եւ
իբրեւ եմուտ ամաչէր ոչ խոս
տովաներ · բազում անգամ դէ
նաց նա առ հայրն պիմէն ·
եւ տեսանէր ծերն զի ունէր
եղբայրն խորհուրդ ինչ · եւ
դժուարէր զինչ զեղբայրն ոչ խոս
տովաներ · այլ ոչ ինչ ասէր
նմա ։ ի միում աւուր մինչ յու
ղարկէր զնա ծերն ասէ ցնա ·
ահա այս չափ ժամանակ գաս
աստ · եւ կամիս խոստովանել
զխորհուրդ քո · զոր ունիս
եւ ոչ կարես · այլ միշտ դնաս
տրտմեալ · եւ ունիս բարձեալ
զնո ի գլուխ քո ։ ասա ինձ որ
դէպ զինչ է որ դիպին քեզ ·
իսկ նա ասէ հայհոյել առն
ինձ զած թշնամին հայր · եւ
ամաչեմ յայտնել · եւ իբրեւ ա
սաց զայն թեթեւացաւ եղբայրն
Լսէ ցնա ծերն · մի' տրտմիր
եւ երկնչիր ո՛վ եղբայրդ ու այլ
յորժամ գանիցէ զխորհուրդ
քն այն ասասցես դու ։ հայ
հոյութի քո ի գլուխ քո դարձ
ցին դեւ չար · զայս հայհոյութի
ոչ կամիմ անձն իմ · եւ զոր ես
ոչ կամիմ եւ ոչէ այն իմ գործ
այլե քո որ գործել տաս մե
տացիմոց · եւ այս պես բժշկե
ցաւ եղբայրն ի այն մանէ ՇԷ

Նորհօքն ՏԻ ·

Եղբայր ոմն հարցն ցհայրն
պի

պիմէն եւ ասէ · քե՞ր պեթեն զի
դեւքն · Լինել ինձ զայն որ
զե բազոյն քան զիս · եւ արհա
մարհեմ զյետինսն քան զիս
Լսէ ցնա ծերն վս այդորի
ասէ պռաքէալն եթէ խոտեա
մեծա մեծաց ոչ մայն են ա
նօթք ոսկեղէնք · եւ արծաթե
ղէնք · այլ եփայտեղէնք եւ
խեցեղէնք ։ զի որոց արբեա
ցէ զանձն իւր իվաստակար գոր
ծոց · Լինի նա անօթ սրբ եւ պա
տուական այ պատրաստ յամ
գործս բարիս ·

Եղբայր ոմն եհարց ցհայրն
պիմէն եւ ասէ ցնա · իժ ամա
նեղութն իմոյ խնդրեցի իբրոյ
ումեմնէ ինչ · եւ ետ զայնս իմ
սիրով · եւ արդ եթէ ունիցիմ
ես Լիով · տացեմ եւ ես զնա
այլոց սէր հայր · եթէ ա
ցից ինա դրձեալ որեա ինձ ։
Լսէ ծերն ցնա · իրաւունք
այ այս իսկեն զի տացես ինա
որ իւրն էր · ասէ եղբայրն եւ
թէ տարայց ինա եւ ոչ առնու
այլ ասասցէ թէ եւ տուր ուր
զի՞նչ արարից ։ Լսէ ցնա
ծերն յամի նրա այն ինչ զիր
դու ոչ խնդրես եւ տա ոք այն
քոյն · իսկ եթէ խնդրեսցէ եւ
տաս քեզ · եթէ կալնու զնա
փրկեն դարձեալ եւ եթէ ոչ այն
ինչ նրա · այլ պարտե ում է
տացես զայն նր գիտուե՞ ա
ցես զայն սէր որ ողորմուի ։
Լսէ եղբայրն · եզի՞նչ ից
հայր բարկանալ եղբօրն տարա
պարտուց · ասէ ցնա ծերն ·
վս մդասիրութ որդիակե
ցի քեզ յեղբօրն եղու բար
կանաս տարապարտ բարկացար
թէ պետ եխլեսցէ զակն քո
զաջ եւ կամ հատցէ զոտս քո եւ
զձեռս քո · եւ վս այսորիկ բար
կասցիս իտարապարտ բարկա
ցար · իսկ եթէ այ հեռացուս
ցէ զքեզ բարկասցիս · Լսայց
եղ

եղբայրն. ասէ՞ ինչ իցէ հայր
ապաշխարութ մեղացն : Ասէ
ցնա ծերն. այլ ոչ եւս առնել
զայն մեղս. այն է ապաշխարութ
վ͞ս այնորիկ կոչեցան ա՞րիւ
արդարքն. զի թողեալ զմեղս
գործեցին զարդարութ : Ասէ
եղբայրն կարողիցէ մարդ զի մե
ռեալ լիցի յաշխարհի հայր :
Ասէ ծերն եթէ ըմբռնի իմեղս մե
ռեալ է այն : եւ եթէ ըմբռնի
այն գործս բարիս. կենդանի
իցէ նա. եւ զի ուսուցանել զեղ
բայրն արդարոյ վայել է. ասա
ցէ ոչ. զի՞նչ շահեսցի զայլ
ոց չինել եւ զիւրն աւերել.
զի՞նչ շահի մարդ եթէ կամիցի
ուսանել արուեստ եւ ոչ ու
սանի. զի մ͞ն որ ուսեալ իցէ ըզ
շաֆինէ ի տիւացն զի քաղց եւ ծա
րաւ եւ աղքատութ. ոչ տան
իշխել մտաց մերոց զխա
ւար խորհուրդս : Եղբայրն ա
սէ ո՞վ ասէ հայր զբանս զայս
ե բածին իմս դու մ͞ր : Ասէ
ցնա ծերն. հոգին ս͞բ ասէ զիոր
սպնեսարաթի այդ բանն է :

Եղբայր ոմն գնացեալ առ
հայրն պիմէն խօսել ը նմա.
նստեալ անդ եւ այլ հարք գո
վէր եղբայրն այն զայլ ոմն եղ
բայր. եւ ասաց այր չարատեաց
է նա : Ասէ ցնա ծերն. եւ
զի՞նչ իցէ ատելութ չարին.
զարմացաւ եղբայրն եւ ոչ կա
րաց ինչ պատասխանի առնել.
եւ յարեաւ անկաւ առաջի ծե
րոյն եւ խնդրէր ինմանէ զի ու
սուսցէ զնա. եթէ զի՞նչ իցէ
ատել զչարն : Ասէ ցնա ծերն
ատել զչարն. զի որ ատեսցէ
զմեղս իւր. եւ զընկերին արդա
րացուսցէ : ասէ եղբայրն եւ
եւս զի՞նչ արարից դշար խոր
հուրդս իմ հայր որ նեղեն զիս
Ասէ ցնա ծերն. արասցես
զու իբրեւ զայր մի որ նստցի
ի մէջ հրոյ եւ ջրոյ. եւ յոր ժամ
գայ

դացէ ի ձախա՛կողմեան հուրն
ինքն ելանել զնա. առեալ յաջոյ կող
մանէն զջուրն արկանէ եւ շի
ջուսցէ զնա. եւ հուրն այն է
հուր ցանկութ ախտից. զոր
սերմանէ իսրտի թշնամին.
եւ ջուրն ողորմութն ա͞յ շիջու
ցանէ զն͞ր : Եղբայրն ասէ եւ
զի՞նչ ինչ բարի իցէ հայր խօ
սել զլեզուն թէ լռել : Ասէ
ծերն. մ͞ն ա͞յ խօսել ինչ բա
րիք. եւ վ͞ն ա͞յ լռելն բիւրան
գամ բարի : Եղբայրն ասէ
եւ ո՞պ կարասցէ ոք զերծանել
ի չարախօսութենէ ընկերին.
Ասէ ծերն մեք եւ եղբարք մեր
երկու պատկերեմք. եւ յորժամ
մարդ զիւր պատկերն տեսցէ.
եւ գարշեսցի ինմանէ. յայն ժամ
պատկեր ընկերին պատուա
կան երեւեսցի իւր. յոր ժամ
զիւր պատկերն գարշութ մո
ռացցի. յայն ժամ սկսանի
քննել զպատկեր ընկերին.
Եղբայրն ասէ. եւ զի՞նչ արա
րից վ͞ն ձանձրութս հայր :
Ասէ ցնա ծերն. ձանձրութ
մերձակայ յ͞մ բարի գործո
գործանել. եւ ոչ ինչ իցէ ախտ
չար քան զնա. եւ մերժէ զնա
... եւ երկիւղն ա͞յ : Եղբայրն
ասէ. կամիմ մտանել ի հասարա
կացվանս. եւ ընակիլ անդ հայր
Ասէ ցնա ծերն. եթէ ոչ պա
րապիս յ͞մ գործոյ. եւ կատա
րեալ առանց հոգւոց եղիցիս
ոչ կարող իցես կեալ ի ժողովս
եղբարցն. եւ զի ոչ ունիս անդ
իշխանութ անձին քոյ եւ ոչ մի :
Ասեին եղբարքն ն͞ր ցհայրն
պիմէն. արդ գնասցուք
ի տեղւոջէս յայսմանէ. զի
զի յփոթեն զմեզ մերձակայ
վանքս որքն շուրջ զմեօք.
Եւ ահա լալիւն եւ մանկանց լը
սի աստ. եւ ոչ տան թոյլ հան
գչել մեզ եւ լքանին անձինք
մեր : Ասէ հայրն պիմէն ի ձայ
նէ

նէ հրէշտակաց փոխելն լեզուաց
և կարօք հեռանալ ասաց. վմ
այլ ապրել. և Եղբայր ոմն ասաց
ցնա. մարթն իմ՛ ակարողութեա
հայր. և ախտք զօրացան յիմ
ն. ասէ ցնա ծերն. իբրև զգինւոյ
ձ զաստուածն ախտաց որդեակ.
արբ՝ եդու ձգեցեա զհուր
մեծ այրին սիրոյն իմոյ. և բոլոր
բոլ խմբ. բոցանջիդ ախտս զնմ.
Եհարց հայրն վանից ցհայրն
պիմէն. և ասէ ցնա ոչ աստուածոյ
զերկիւղն այլ հայր. ասէ ցն
նա ծերն. երկի զնմոյ խոնարհ
Ե խոնարհութիւն և անձնչութիւն.
Եղբայր ոմն եհարց զհայրն
աբբան և ասէ ցնա. հա՛յր արդ
եկն կու եին առ մեզ. մինն կրօ
նաւոր. և միւսն աշխարհիկ.
և կրօնաւորն խորհեցաւ ը եր
եկս. մերկանալ ի յայգուցն
զզգեստ կրօնաւորութե. իսկ
դուն հէին այն խորհեցաւ զի
զգեցցի յայգուոց զգեստ կրօ
նաւորութե. և մեռան երկո
քեանն ի յանէմ զիչերի. արդ՝
ոչ հաճոյ եղեն. ասէ ցնա
ծերն. կրօնաւորն այն կրօնաւ
որ մեռաւ. և աշխարհիկն այն
զերեւեկ մեռաւ. և զի իւրա
քանչ իւրն ոչ եղ. և այն
պէս գնաց.
Գ Նաղեալ եբթե ձև հայրն ի
սահմ առ հայրն պիմէն. և ասէ
ասել զի արկանէր սակաւ մի
քուրջ յոտս իւր. և զի ունէր
առնա սէր յոյժ և համարձա
կութի. ասէ ցնա զի՞արդ ոմանք
ի հարցն հայհոյեցին զամ մե
խիթարութի մարմնոյ. և յոյժ
չեղեւ խորտակեցին զմարմինս
խորհանաց. ասէ ցնա հայրն
պիմէն. մեք ոչ ուսաք յուն
քեն սպանանել զմարմին. այլ
ուսաք սպանանել զախտս մարմ
նոյ.
Եղբայր ոմն եհարց զհայրն
պիմէն և ասէ ցնա. զի՞նչ արդ
ժից

ԳԼԽ. ԺԱ. ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՆՑՆ
ծից հա՛յր չկատարի հոգի իմ
ի մերձաւորն կալոյ ծերոյ իմոյ
կացից առնմա. և թէ ոչ կացից.
զիւեր ածերն զվնաս իւր.
և զարմացաւ զհարցանեն և ա
սէ ցնա. լեր անդ թէ կամիս
քո իցէ. գնաց եղբայրն և
կաց անդ. և դարձեալ եկն առ
նա և զնոյն բանն ասաց. ել և
ցնա ծերն. իւրցիս գու խուեղն
ին յայնմանէ. և եւ գնաց և եկն
առնա երրորդ անգամ և ասէ
ցպիմէն. հաւատայ ինձ հայր
զի այլ ոչ առժի անդ. անձնին
և ասէ ծերն բարւոքէ որդեակ
գնացեալ ես. մի՛ դարձցիս յե
տս. այլ նստիր անդ. և զինչ
պատուեր զայդ հարցանել. զան
զի ո՞վ բռնէ ասանէ ուրեք ըզ
մնաա անձին և հարցանէ զփա
խուստն. այլ փախչել պարտ
է նիպով. քանզի զծածկեալ
խորհուրդս հարցանեաց ախնդ
րն զգուշանալ յանցանացն.
իսկ վս յայտնի մեղաց զի՞նչ
պարտիցէ հարցանել ունեք.
այլ առժամայն հատանել պար
տէ կենսին.
Եհարց հայրն աբբահամցը
հայրն պիմէն և ասէ ցնա. ո՞րչ
պատերազմի՞ն ը մեզ դևքն.
ասէ ցնա պիմէն. ո՞չ պատե
րազմին ը մեզ դևք. քան զի
կամք մեր կատարին իմեզ. և
նք լինին իմեզ դևք. և
զեն զմեզ. իսկ եթէ կամիս
գիտել. եթէ ը. ով պատերազ
մին դևք. ծանիր զի ը մով
սէս և ը. նմանիս նը.
Եղբայր ոմն եհարց զհայրն
աբբան և ասէ. հայր շփոթիմ
ես յոյժ. և կամիմ թողուլ
զտեղի իմ և գնալ. ասէ ցնա
ծերն. վս ինչ պատճառանաց
ասէ եղբայրն զի ասեմ բանս
զեղբօրս յումմէ որոշոտա
ին ինձ. ասէ ցնա ծերն.
ոչ են ճշմարիտ զոր լուար
ան

սան եղբայրն այր հայոց Աղբ
որսացն ինձ․ այր հաւատար
իմ ։ Ըղան ցնա ծերն ողջ նա
հաւատար իմ ․ զի թէ հաւա
տար իմէր ոչէր պատմել զայն
քրք․ քան զիշխան լսէր զճայն
սորոմայ եւ ոչ հաւատայ մինչե
եւ այս աչօք իւրովք․ եւ մեք ոմ
հաւատացաք զինչ տեսեալ
իցէ մեր ։ սան եղբայրն ․ Ա
ես եւ տեսի այսօք իմովք ․ իբ
րեւ լուաւ զայս ծերն սկսաւ
նայել յերկինս․ եւ առեալ անօթ
ջուր ․ եւ սան տեսանէս զայս
ջուր ․ եւ երկոյց նմա եղբօրն
սանն եւ սան տեսանէս զայս
զերան եղբայր ․ ասա սան այր
Ըղան ծերն ․ գիր զայդ իմով
ջոյ եւ թայր ․ եթէ մեղք քո այս
զերան իցէ ․ եմեղք եղբօրն
այնորիկ այս ջուրդ ․ եհան
նախ զառաջն յանկանէ քումմէ
ՅՂ թանի ամն եայլնսիրբ լու
աւ հայրն տխրոյի ․ սքանչա
ցաւ եւ սան որպիսի թանիւ քկա
րացից երանել զքեզ հայր սր
բն ․ որ եւ քար պատուական
եւ մարգարիտ ան դին ․ քան զի
բանք քո են լուսաւորք են

Շնորհօքն այ ․

Գնացեալ եղբերն հայրն
ս եղբնիոս եւ ի աշակերտ
իւր առ հայրն ալիմն եւ սան
դնս ․ զի ոչ արարից հայր այս
ի սաշակ ոպ զի յօժա րու
լուեալ բանից ․ Ըղան ծերն
եթէ կամիս շահել զդա ․ գոր
ծով ուսոյ զդա ․ եւ բանիւք
լռեսցէ ․ զի տեսցէ զքեզ առ
նել զայն զոր ասես ․ ինքն ոչ
ծուլացի ․ եւ քան զի զօրու
այ ոչ թնակէ իմարդ որ ծա
ռայէ անխտից ․ եւ եթէ զհետ
եւ անգտեան ընթանայ որ նայ

փախչի ինման ․

Եղբայրն եւ հարց զհայրն
մովսես եւ սան ․ որ կարողէ
ցէ կրօնաւոր ․ լինել իբրեւ
զմե

ԱԾ ԱԿՆ․ ԳԱ․ ԹՂԹԱԿՑ
զմեռեալ իյալխարհի ․ Ըղան
ծերն ․ եթէ ոչ համարեցէ ոք
զանձն իւր ․ եթէ երիս ա
մս ունի իգերեզմանի ոչ կարէ

մեռեալ լինել ․

Ըսէին զհօրէն պամբոյէ
եթէ զերիս ամս աղօթէր առ
այ եւ ասէր տր մի փառաւորեր
զիս յերկրի ․ եւ այն պէս փա
ռաւորեաց զնա այ մինչե
ոչ ոք կարողէր տեսանել զե
րեսն իւր պայծառութենն փա

ռաց իւրոց ․

Գնացին եղբարք երկու
առ հայրն պամբոյ եւ սան
զնա ․ ուսոյ մեզ բան ․ եւ ըստ
կսաւ ասել մինն ․ ես պահեմ
զերկուս աւուրս եւ ուտեմ
հացս երկուս ․ արդ՞ կարացից
կեալ սովաւ թէ զթիմ ․ իսկ
միւսն ասէ ․ ես գործեմ եր
կուս առնումյաւուր մի իմն
ռ՛գործս ․ եւ ծախեմ իպէտս
իմ երկու փողս ․ եւ զայլն տամ
ակր․ եւ արդ՞ես կեցցեմ սովա
թե ոչ ․ իսկ ծերն ոչ ինչ ետ
պատասխանի նց ․ իբ զհնի
չորից աւուրց կամեին գնալ․
եւ տրտմեալ եին եւ ոչ պատա
խանել ծերոյն ․ իսկ պա
սաւորքն եկ՝ զնցա ոյն ասեին
մ՛տրտմիր եղբարք ․ զի ոչ
ունէք ասել սան ծերն ․ մին
չեւ առնու հրաման այ եւ ապա
խօսեսցի ․ Յայնժամ մտեալ
եղբարքն ասեն ցծերն ․
աղօթէ ավս նըից մրոց հայր
եւ ասեն զդ՝ ալ խորհեալ եք
եւ եք ասեն ա՛յր հայր ․ իսկ
նա իւր արարեալ զգործս նց
սկսաւ գրել իւր զբանոյն եւ
սէր․ պամբո երկուս աւուրս
պահէ ․ եւ երկու հացս ուտէ
ոչ լինի կրօնաւոր ․ պամ
բո ոչէ պամբո քան զի կլա
պանէ երկուս դանկս եւ տա
ակր եւ ոչէ կրօնաւոր ոովա ․
եւ նայեցեալ իվեր ասէ ցնս ․
թայ

ջարինն գործոց այդ ձեր ·
այլ եթէ կամիք կեալ պահե
ցէք զխրատս իմ աստուծոյ զն
կերինն։ Յաւիտ ամենապաշինեալ

Եւ զնացքն խոտելի իւրեանց
ւ ասելին զհօրն պամբոյ
և եթէ ոչոք ուրեք եւս զե
րեսս նոր ժպտեալ · և իմիում
աւուր ժողովեալ գեք · կա
մեցան ծիծաղեցուցանել զնա
և կապեալ իկասուն մի՛ մեծ թև
մի՛ հաւու · և ակնան մեծաւ
ձայնիւ աղաղակել և ք արշել
զայն և ասել հա՛ քարշե ցեք
հա՛ քարշեցեք · հայեցեալ ի
նա հայրն պամբոյ ժպտեցաւ
իսկ գեն թողեալ զայն կա
պեցին պարսն ափեին և երգե
լով ասէին ո՛հ ո՛հ պամբոյ
ժպտեցաւ ։ Եղև պամբոյ ոչ
ծիծաղեցա · այլ այդն արա
րի զտկարութ ձեր որք այդ
քան բազմութ · զմի՛ թև հաւ
ու ոչ քարշիք ·

Եղբայր ոմն ասէ ցհայրն
պամբոյ ՃԿր արգելուն զիս
գևք հայր բարիանել ընկե
րին · Եղև ցնա ծերն · մի՛
ասեր զայդ բան · այս թե
ասես · ասա առնես զմն որ
ասէ · եթէ ետու ձեզ իշխա
նութ կոխել զօձս և զկարիճս ·
և զամ զօրութ թշնամոյն · այլ
զայս ասասցես եթէ ոյքնաւ
կամիմ առնել ողորմութ և շահս
Աստ ցհայրն պալատիոս եթէ
պարտէ որք կամին ԺԲ այ ձրգ
նել · կամ ուսանել հաւատով
զոր ինքն ոչգիտէ · և կամ ու
սուցանել յայտնի զոր ինքն
գիտէ։ իսկ եթէ զմինն յայս
ցանէ ոչ կամիցի · կեղծաւոր
և թիւրեք նա և թիւնաւոր ·
քան զխեկեզըն սպաստամբուն
ե՛յ ազեցուն մի՛ վարդապետուն
և չփոթուն բան · յորժէ երկն

չէ մի՛շտ մծ ա՛սերն ·
Հանին ծերք ոմանք · եթէ
պայ

եսսիոս կրտսեր եղբայրն
հօրն պիմենի · եգիտ աման
ինչ լի դահեկանօք և առեալ զն
պանդրոյ ցերեկց եղբայրն իւր
գիտես եղբայր զիրարանքն պի
մենի եղբօր մերոյ խիստ կան
քերելիքեն · եկ գնասցուք
շինեսցուք մեզ վանս յայն
կոյս գետոյն · Անասացուք անդ
հանդարտութ · Եղև ցնա
հայրն պամբոյ · և իւ չինես
ցուք զայն իսկ նա եցոյց նմա
զանօթ դահեկանին · իբրև
ետես հայրն անուր տրտմե
ցաւ յոյժ · քան զի համարեր
զայն վնաս անձին լեալ ·
Եւ ասէ ցնա բարւոքէ գնաս
ցուք շինեսցուք նմա կ յայն
կոյս գետոյն։ Եւ առեալ զա
նօթս ուսկոյն հայրն անուր եր
թևկուղ իւր · և մինչ գետ ան
ցանէին Ե պետոն · իբրև հա
սին իմէջ գետ այն արար զան
ձն իւր հայրն անուր ողղխե
լա՛գարեալ · և շարժեալ զզե
լուխն թիւրեաց յետս · և ան
կաւ կնկուղ և անօթն իգետն
և կորեաւ · իբրև ել իհն իցամաք
սկսաւ հոգալ և տրտմել յա
ջողանօք · խաբեաց հակառակն
Եղև ցնա պայեսիոս մի՛ տրտ
միր հայր զի այս պես եղև և
կորեաւ ոսկին · եկ դարձցուք
առ եղբայրն մեր · և եկեալ
կային լռութբ ·

Եկն երբեմն Է ծեր ոմն հռո
մայեցի ։ և բնակեցաւ իսկիտ
մերձ յեկեղեցին · որ և ունէր
Ժիւր ծառայ մի՛ իսպասաւորել
իւրն · իբրև ետես զնա հայրն
խակիտոյ և զաղկարութն նր · և
ծանեաւ եթէ յորմէ մեծութ
յոր չափ աղքատութ հասեալ
իցէ · վա՛ն այն զոր ինչ գայր յե
կեղեցին պէտք · յանձն առայր նը
մա · և եկաց այս պիսի քաղա
քա՛վարութ երանելին ծերն
այն իսկիտ զամս ․ՃԵ․ և եղջ
նա

ԻՉԵ
նա հոգեմտես եւ մեծ անուն
յայտ • իսկ ծեր այս մեծ եգիպ
տացի լուեալ զնմանէ եւ եկն ի
տեսանել • եւ տեսայր վիշտա եւ
զգնութիւն մեծամեծս տեսա
նել իմանէ • Եւ իբրեւ մտեալ
խոսնողջունեցին զպատուանս
եւ արարեալ աղօթս նստան •
Եւ իբրեւ ետես եգիպտացին
զնա զգեստս փափուկս • եւ մօր
թիկ մի փոքրինեցոյն խոտա
ռի • այսպէս եւ բարձ ինապրիւք
նչ • եւ զի եւին ոտք նր լուացեալ
եւ ունէր սանդալս յոտս •
Եւ այսպէս տեսանելով զնա գայ
թակղեցաւ ի նմա եգիպտացին •
վն զի յեգիպտոս ոչ գոյր այն
պիտի կարգ • իսկ ծերն վն զի
մարգարէս շնորհեր ծանեաւ
զի գայթակղեցաւ ի նմա • եւ ա
ռէ ցսպասաւորն իւր • արա
ցես մեզ այսօր ի գալուստ
ծերոյս • եւ արարեալ անքաղցրախար
չեալ գտաւ եգիբին անդ • իբրեւ
ժամ եղեւ նստան եւ ճաշեցին
իբրեւ երեկոյ եղեւ սաղմ երկո
տասան սաղմոս եւ ննջեցին •
այսպէս եւ գիշերին արարին
իսկ առաւօտուն ասէ Եգիպ
տացին ցծերն • աղօթեա վն
իմ հայր • եւ եւ ոչ շինեալ
մօք • եւ իբրեւ գնաց փոքր մի
կամեցաւ ծերն շահել զնա •
եւ առաքեաց կոչեաց զնա • իբ
րեւ դարձաւ եւ եկն ընկալաւ
զնա ուրախութբ • Եւ սկսաւ
զնա հարցանել եւ ասէ • յորմէ
յերկրէ ես դու • եւ կամ յորմէ
քաղաքէ • իսկ նա ասէ եգիպ
տացի եմ • եւ ոչ քաղաքացի •
այլ ի գիւղէ • եւ նա ասէ եւ զինչ
էր գործք քո ի գիւղն քո • ասա
ցաւասախանի ետ եւ ասէ • ես հո
վիւ նախրապետ ի գիւղին։ Եւ ասէ
ծերն եւ ո՞ւր ննջէիր ի գիշերի
եւ կամ զի՞նչ անկողին քո • եւ
նա ասէ ի գետնի ուր ոչ անկո
ղին եւ ոչ այլ ինչ մխիթարութբ •

այլ

ՅԱԾ ԱՆԿՆԻՍԱՄՅՍՄԻՆՆԻՑ
այլ կողմանէր ի վեր գետնոյս •
Դարձեալ ասէ • եւ զինչ ուտէ
իր կերակուր ի դաշտի • եւ կամ
զո՞ր ապուր զինիս ըմպէիր •
իսկ նա ասէ ալինիցի այդ ան
ոի հանգիստ ի դաշտի յան
չենս հայր • Հարց ցնա ծերն
եւ ո՞րպ էր կենդանի • ասէ ե
գիպտացին • հաց չոր եւ
ջուր միայնէր կերակուր իմ-
եւ այն եւս սակաւ • ասէ ծերն
ունէիր բաղանիս ի լուացումն
քո • եւ նա ասէ ո՛չ բնաւ այլ
ի գետս լուանայի երբեմն •
Հարցանէ ընչարակրութեամբ ել
դու ի կենանց որ էր հարցե
կամեցաւ օգտեցուցանել զնա
ասէ ցնա • Եւ ապաքէն այս որ
տեսանես հայր • իմծ քաղա
քեն հռոմայեմ • եւ մեծ ա՛շուք
պատուով նախարարահ էի ի պա
լատ արքային • իբրեւ լուաւ
զգլուխ բանին զղջացաւ եւ
խոնարհեալ լսէր զորասացն •
Հարց դարձեալ ծերն • եւ թո
ղի զբազարք զայն եւ եկի յա
նապատս յայս • ունէի եւ տուն
յարկս մեծամեծս բազումս
եւ սրահս գեղեցիկս որպէս մար
մարիոնս • եւ ունէի ոսկեղէ
ն • ես ստացուածս բազումս
եւ ինչս անթիւս • եւ թողեալ
զայն ամենայն եկի յայս •
Եւ ի՞մ եւ ասէխ ոսկեղէն • եւ
իւր անկողինս բազումս ոսկե
հուռս եւ պատուականս • եւ փո
խանակ նց ետ ինձ այր ըղձա
հիճս եւ զմորթս զայս • Դարձ
ձեալ հանդերձք իմ անթիւք
բազումք եւ մեծագինք էին • եւ
փոխանակ նց զգեցեալ եմ զա
նարգս զայս • Եւ ի՞մ ընդէր
նոյ իմոյ ծախէր օր ըստ օրէ
բազում տաղանդ ոսկւոյ եւ
արծաթոյ • եւ արդ ետ ինձ
անտ զնուաստս զայս բանջար
եղբաւ ամենայն սակաւ ի միտ
թիւ • Դարձեալ եւ բազմու
թեան

ծառայից Աստուածոց որոց եւ ես
խոստան խնամ պաշտել զնա ·
Եւ փոխանակ ամենեցուն այնո
ցիկ հաւատացողաց ամ զեղջեայ
րս զայս աղաւաւորել ինձ ·
Դառնեն ալ եւ փոխանակ բաղա
նեաց հանգստեան զորկրեր ·
ունիմ զայս սակաւ քուրս ·
Եւ փոխանակ ոսկեկար եմար
գարգա՛ հուռն կօշկաց ունիմ
զսանդալիկս զայս յոտս իմ ·
Եւ փոխանակ երգոց եպա
րուցն քաղցրա՛ձայնից · սա
ցայ սաղմոսս զայս · Եւ արդ՝
աղաչեմ զքեզ հայր մ՛դայլ
ակղիր իմ՟ տկարութիս իմոյ ·
Եւ իբր բեշուան զայսկտգիպա
դինեկնիմտա իւր եւ սաւե · վա՛յ
ինձ եղկելույս · քանզի ես ի
քաղմում վշտաց զոր ունեւիյաշ
խարհի եկի ի հանգիստ · եւ
արդ՝ ունիմ զոր բնաւ ոչ ու
նէի յայն ժամ · իսկ դու իմե
հանգստուեց եկեալ ես իմիշ
տս եփինեղուիս · եփհարստու
Թենն յաղքատութ · Եւ չաիե
ցաւ յոյժ եգեաց · յայնմ հե
տե եղև բարեկամնմա եղի
մբչո գայր տեսանել զնա եւ
օգաիլ ինմանե ·

Հարցին ոմանք ցհայրն սի
սոյի եւ ասեն ցնա · եթէ ան
կանի եղբայր ոմն · պարտիցե
զիապաշխարհիցէ ամ մի ·
Ասե ծերն խիստ բանդ այդ
եւ ա՟ ասեն պապա բարին եթե
զամիսս վեց ապաշխարհիցե ·
Ասե ծերն · եւ այդ եւ շատե
իսկ նոքա ասեն · եւ այդ պար
տե զիսեղիցե եւ ստի խօր
մեզ · Ասե ծերն · ոչ այլ
ապաշխարել զսակաւ աւուրս
ենս հաւատամ յա՟ ող թե
կատարեալ մտօք եղջրուԹի
օրան ապաշխարհիցե զերբա
ւուրս ընդունին զապաշխա
րուԹն նր եԹողու զանցանանե
եւ հարցհայրն յովսեփ · ցհայրն
· սի

սիսոյի եւ ասե · ինչանի ժամա
նակս պարտե մաղդոյ զի հա
ցե զախտս · Ասե ցնա ծերն
զոր ժամք կամիս իմանալ · ա
սե յովսեփ այդ հայր · Ասե
ծերն յորում ժամու եւ եկեսցե
իմ՟ քո ախտք ինչ · վաղվաղակի
հատ ընկեա զնա իքեն ·

Եղբայր ոմն եհարց ցհայրն
սիսոյի եւ ասե · զի՞նչ արարից
հայր զի անկա իմեղս · Ասե
ցնա ծերն դարձեալ արի ·
ասե եղբայրն · յարեա եդար
ձեալ անկա · Ասե ծերն ·
եդարձեալ արի · եթե բիւր
անգամ անկանիս · բիւր ան
գամ դարձեալ յարիցես մինչև
բմահ քան զի յորոյ վերայ
գացե մարդ յեղան · յայն կար
գե ացի ։ ասե եղբայրն եզի՞նչ
արարից զախտս իմ ։ Ասե
ծերն իւրաքանչ իւր ոք ի
մէնջ փորձի իւրում ցանկուԹ
սրտի ·

Եւ արդ՝ ասաց հայրն սի
սոյի Թեբայեցին ցաշակերտն
իւր · ասա ինձ զոր ինչ տեսա
նիցես յիս · եւ ես պատմեմ քեզ
զոր ինչ տեսանիցեմ իքեզ ·
ասե աշակերտն ցհայրն · դու
հայր բարիես մտօք · այլ սա
կաւիկ մի խստա՛սիրտես · ա
սե ծերն ցաշակերտն · եդու
եւ բարիես մտօք այլ սակաւ
մի ծոյլ եւ հեղգես մտօք ·

Իսկ ոմն ի ծերոց ասեր · եթե
աղաչեցի զհայրն սիսոյի զի ա
սասցե ինձ բան · եւ նա ասե
ցիս յա՟մէ յորմէ կարես զեց
մարդ փախչել իմեղաց եւ չ
փախիցե յանցաւորե այն ա
սին ·

Գնացեալ եղբայր ոմն իլե
առն սինա առ հայրն սիլուա
նե · եւ տես զեղբարքն զի աշ
խատեին իգործս · եւ ասե ցնո
մ՛գործեք զկորստական · եւ
բանուշ · զի մարիամ մասն բա
րի

ըն ընտրելոց ։ Եթէ որք լուսա
զայս ծերն ասէ ցաշակերտսն իւր
ցպաքարն իծ ածուկ - տար զեզ
բարս զայս խոտուն քո ուր ոչ
գոյ ինչ ։ Եւ տուր սմա գիրս զի
ընթերցցի եւ միոք տեսցէ զնա
եւ նա արար այնպէս ։ իբրեւ
ինն ժամեղեւ նայէր եղբայրն
խցուսն մ՛էլէ գայցէ ոք կո-
չեսցէ զնա զի կերիցէ ։ Եւ իբ-
րեւ ոչ եկն ոք կոչել զնա ․
քաղցեալ եւ յարուցեալ եկնաւ
ծերն եւ ասէ - ոչ ճաշակեցին
ինչ եղբարքն այսօր հայր ։
Ըսէ ծերն - այո կերան - եւ
նա ասէ եւ ընդէ՞ր ոչ կոչեցին զիս
Ըսէ ցնա ծերն · վս այսորիկ
զի դու մարդ հոգեւոր ես - եւ
կոխատական կերակրոյ պէտս
ոչ ունիս ։ իսկ մեք կարիք կե-
րակրոյ ունիմք · Եւ սակս այնո-
րիկ աշխատիմք ։ իսկ դու մանն
բարի ընտրեցեր զիգօրսողջոյն
ընթերցար եւ մարմնոյ կերակրոյ
պէտս ոչ ունիս ։ իբրեւ լու-
աւ զայս եղբայրն անկաւ առ
ոտըս ծերոյն եւ ասէ թող
ինձ հայր ։ իսկ ծերն ասէ պիտո
իցէ Է մարեմա եւ մարթայեա զի
ի մարթայն գովեցաւ մարիամ
Ասաց ծերն եթէ յանցեաւ
եղբայր ոմն երբեմն անկաւ ի
մեծ մեղս · եւ յետոյ զղջացեալ
եկն յապաշխարութի · եւ գնաց առ
ծեր ոմն եւ ոչ ասաց նմա զոր
գործեացն · այլ միայն եհարց
եւ ասէ · եթէ որ զայսպիսի ինչ
գործեսցէ ոչ մարթէ ապաշ-
խարել · կամ թէ ունիցի յոյս
փրկութե ։ իսկ ծերն վս զի ան-
փորձեր քննութե ասէ ցնա զինչ
ասես ոմն եղբայր ընդէ՞ր կորու-
սանես զանձն քո ։ զայս իբրեւ
լուաւ եղբայրն ասէ · եթէ
կորուսի զանձն իմ ապա գար-
ձայց յաշխարհ ։ Եւ մինչ գիմ-
աց գնալ · եկն ի խորհուրդս
իւր եւ ասէ · գնացից ապաստանեցից
զմ

զմեղս իմ · եւ զայս խորհուրդս
եւս հօրն սիլովանեսի ։ Եւ եր
հայրն սիլովանէ մեծ եւ խոհեմ
ի քննութի ։ Եւ իբրեւ գնաց եղ-
բայրն եւ ոչ նմա խոստովանե-
ցաւ զգործն - այլ այնու տե-
սակաւ պատմեաց ոպ եւ առա-
ջին ծերոյն պատմեաց ։ իսկ
հայրն բացեալ զբերան իւր
ուսուցանէր զնա ըգրոց · ե-
թէ ոչ գոյ մեղս նդ որ ապաշ-
խարեն ։ իբրեւ լուաւ զայս
եղբայրն զօրացաւ եւ պատմեաց
նմա զգործս իւր ստուգութե ·
իբրեւ լուաւ զբանն զայն երա-
նելի հայրն ոչ տխրեցաւ · այլ
իբրեւ հմուտ պատեաց զվէրս
հոգոյն · եւ ցոյց ի գրոց եթէ
ոք ապաշխարեն դիւրաւ ա-
նուն զթողութի մեղաց ։ իբրեւ
գնաց ծերն այն տեսան եւ ան
հանճարն առ հայրն սիլովա-
նէ պատմեաց նմա եւ ասէ · ա-
հա կրօնաւորն որ յուսա՛ հա-
տեալ կամէր գնալ յաշխարհ ·
ոպ զաստղ փայլէ իմէջ եղ-
բարցն · եւ արդ զայս յայն ա-
կս աստացի զի ծանիցուք եթէ
մեծ չարեաց պատճառք լինի
տգետ եւ անհանճար մարդկան
խոստովանել զմեղս ։
Ասաց հայրն իպերէք սե-
ճշմարիտ իմաստուն այնէ ․ որ
ոչ միայն բանիւք ուսուցանէ
այլ եւ գործովք վարդապետէ ա-
րէ ։
Պնաղ երբեմն պօղէ աշա-
կերտ հօրն օրի · զի գնեսցէ
արմաւոյ տերեւ · եւ գտաւ զի
այլոց պայմանեալ էր արմաւ-
ենտուեալ էր գրաւ ։ Եւ քան
զի հայրն օրէ ոչ գրաւեր ինչ
այլ առ ժամայն գնէր - եւ ո-
նոց այլ ոք աշակերտ նրա
արմաւոյ · ասէ ցնա պարոնիզ
պանէն · վասն ուրեմն եկն ոմն
եւդ գրաւ արմաւոյս · եւ այլ
ոչ եկն առնուլ զայս · արդ կալ
զսա

զսա քեզ . և առեալ զայն պտ
ղոս եբեր առ ծերն . և պատ
մեաց նմա . իբրև լուաւ ծերն
զայն . ծափս եհար ձեռօք և աս
է . որ զբաւ ոչ աշխատի .
և ոչ եթող զպարմանենին թե
ղել ի ներքս . այլ առաքեաց
անդրէն ի խանդի իւր .

Ծերն ասաց . ոՊ յովսէփ
արհմաթացին առեալ զմար
մինն ՔԻ ի պատեաց և խնկեաց
և եդ ի գերեզմանի . այս պէս
և մեք պարտիմք փութալ զիւր՛մ
զիջուք զիմ՛ զգինակեալն իմեզ
զչնորհան ԱՅ արդարութեան
ինչ . քանզի իշխի մանաւան
առաւ կերակուր յԱՅ պատ
տին . իսկ նորայ իւրի մանաւանդ
առաւել մարմինն ՔԻ մերոյ ՅԻ
ՔԻ .

Եղբայր ոմն եհարց ցծերն
ասէ . գնալ կամիմ անդրէն
յերկիր իմ . զի օտարութեան սէ
ցնա ծերն . ըստ այս դիտեա որ
գնակ զի իգ ալն ասա յերկրի
քումն . զոր ունեիր առաջ
նորդ քեզ . իսկ որ իդառ
նալդ քո անդ . զնորին հակա
ռակն .

Իսկ եղբայր ոմն ասէ ցծերն
ես և ոչ մի ինչ պատերազմ տեսա
նեմ ի սրտի իմում հայր . ասէ
ցնա ծերն . մինչ քո չորս դը
րունքդ բացեալ ունին . և որ
ոք կամի մտանէ և որ կամի ե
լանէ և ոչ կարես դու իմանալ
այլ թէ դիցես դուռն դրանն
քոյ և փակեսցես զնա . և ոչ թո
ղուս մտանել ինքն . խորհուր
դն չարս . յայն ժամ տեսա
նես զնա . կալ արտաքոյ և
պատերազմել ընդ քեզ .

Հայր ոմն հասարակաց վա
նից եհարց ցայրն կիւրեղ ե
պիսկոպոսն աղեքսանդրու և
ասէ ցնա . որոք վերակացուին
ցեն քաղաքամ մարունե . մերոյ
ոմ ժողով եղբարցեմք իմիա
սին

սին . որ միաբանիմք օրինակ և
օգնական միմեանց լինիմք առ
ի փրկութիւն . ներթե նց որք յանձա
պաշտի միայնացեալ են և զի մ
եանք միայն ուղղին . այս
տասխանի ետ պապն և ասէ ցն
նա իմնք մի վասն և եղիայի քն
նութիւն ոչ գոյ . զի եւ կոչեցան
Հռամոյ եղենայ . Աշխատաւոր
կրօնաւորքն իգործ ի սոնի առ
տուր սրբոյն մինոյն . և ասէ ասա
զնա այլ ոմն եղբայր առէ ցը
նա մի թէ այսօր գործել մար
թէ . իսկ նա ասէ . եթէ այս
օր վկային ՔԻ այս քան չարչա
րանս կրեաց ոչ և պարտա
ինձ այս օր առաւել աշխատել
նա կրել և չչարանալ .

Իսկ աշխատոր և ապայցն ա
րէր ոմն եղբայր զյանցանսն իւր
միայնակեցուն . և կախեալ նը
մա յանկարծակի անկանել ի վի
վիճ և խոցեցանս նորա ջնջութեանն
չափ արիւն հեղաւ մինչև վը
հատեալ մեռաւ . և եկին դա
տանել զհոգի նր և ասեն ցը
նն հրեշտակք նայեցարուք ի
վեր մեր և տեսէք զարիւնն իւր
զոր եհեղ իսանկս այ . զայս իբ
րև տեսեալ հրեշտակքն . փա
խեան դևքն և աղօթենցաւ հո
գի եղբօրն .

Եհարց ոմն եղբայր զծերն
և ասէ . ՔԻ՞ր եղիեչիմ հայր
մինչ զնում յանապատ . ասէ
ցնա ծերն . վնայն որ իցէ երկն
չիս զիգենս և սենգանիքս .

Իսկ այլ ոմն ծեր եհարց և
ասէ . զի՞նչ աւրսին առնել
որք կամեցին կեալ . իսկ ծերն
հրամեր զարմաւ և ոչնայեցաւ
իվեր . այլ ասէ կնոցեալ աշ
խատեաց այս պէս ոՊ նե
նես . ասէ եղբայրն ՔԻՐ
ԶԻՆԶրանամ սակս հայր . Ասէ
ընծերն վնզիոչ զիտես դրա
զառ ածի կա մղոնն . Եղբայրն
ասէ զինչ իցէ գործ կրօնաւո
րի .

րի ։ Ասաց ծերն . խոստովել ի
չարն եւ ասել զբարի . Եղ
բայրն ասէ յորժամ չարչին յիս
պառնկական խորհուրդք . իսկ
ծերն ասէ . յանպատրաստ ու
ռելոյ ևիջնոյ . Եղբայրն ասէ
զինչ ստանալ պարտ է ի զննութ
թի . ծերն ասէ , մշակել զմեր
գործս բարիս . եւ մնկնել յամ
չարութենէ . Ասաց ծերն .
եթէ հրգի նմանեցեր աղբերն
եթէ ոք բոշ զնա եմաչէ
միշտ արբին եյորդեն . իսկ է
թէ խկն լցցէ աղբ աղտեղի .
ցամաքէ . եւ կորընչի եանհե
տանալ .

Ասաց հայրն անուագ . հա
առոսմ զիոչ անիրաւէ մծ .
զիթէ հանցէ իւրոյ բանեռ և
արգելցէ իմիւսն բանդ . մի
այսորէն յամի նեղել զանձն ի
ցն ճանապարհ մյ . Ասաց դե
ձեալ . ի կրօնաւոր յայն ժամ
միայն սէ նզօթէ . յոր ժամ
կացցէ յաղօթս . հանդարտեալ
նանդրաշ խորհրդով . իսկ է
թէ նոգ ինչ մարմնաւորիցէ ի
նմա . ոչ բնաւ ոչ աղօթէ եր
բեք . Ասէյլ ամօթս մեծ իցէ
կրօնաւորի . եթէ թողեալ զաշ
խարհ հեռ ասցի եօտարացի .
եւ որբունէ իրօնից եկարգաց ոչ
հասցէ եյեառյ իաշխարհս մա
նենդի . Ասաց դարձեալ ծերն
եթէ տեսանես մանուկ կրօ
նաւոր . կամաւ իւրով ելանել
յով յերկինս կալեալ զոտից
նա հարդես զգետնի այն լաւ
ցէ նմա . եւ ասէ վաղ իցէ մեր
դոյն նայնորի որոյ անուն իւր
զա դդործն մեծ իցէ . Ասաց
ծերն դարձեալ . համարձա
կութ եւ արք . նմանեն հողմ
ոյունկամին յերեսաւս . իսկ
ոօ ի թերաձնչին մի մի . ամ ի
մասամնացու ցանկ զն . Ասաց
զարձեալ . ասարուէ ունէ ցն է
ոմյ հայս զինբերէն չօրինաւո
ւյ

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԴԻՏԱԿԻՑ

ւյ . եզի ատեացն զմեզս եւ
բեացն զառաքինութիս . եւ ազօ
թեսցէ առած միշտ . եւ նմա
միաք սր . եւ բան մարքեալ
եգործ բարի զի որով ոքքա
ռի զեղբայրն եւ նմ իննոյն ան
ցի իմեզ . Եղբայր ոմն եհարց
ցծերն եւ ասէ . զարի տոփո
րութե զնմանս առընկեքն .
Ասաց ծերն . այդ ապաշ աովո
րութ ասպետ իցէ . այլ ստաս

Եցես ակր եանձուկ առած .
Եղբայր ոմն ասէ ցծերն իւք
չնորհեաինձ զաղօթս քո .
զփրութեամ զնայ իքաղաքն .
Ասաց ծերն ։ մի փութար զք
նալ իքաղաքն . այլ փութա
փախչել իքաղաքէն եկեցցես
Եղբայր ոմն եհարց զծերն
եասէ . միթէ պղծեսցի մարդ
յոր ժամ մոածեսցէ զչար խոր
հուրդս . Եւ եզա խնդիր ի
մէջ հարցն վս բանիս այսորիկ
ոմանք ասէին թէ պղծի մարդ
եոմանք ասէին թէ ոչ պղծի .
այլա թէ պղծեացի ոչ ոք կա
րէ կեալ . այլ այս բաւական
իցէ զիմ գործեսցուք մարմ
նով զխորհեալն . Եկն ըզ
բանս զայս հարցին ե ծեր ո
մն մեծ . Եւ ասէ ցնա ծերն .
Ե յափու իւրայ բանս իւրոյ
խնդրեսցի գործդ այդ . զէ
գոր օրինակ եթէ ոք տեսցէ
անօթ ինչ ըակեղէն թագաւո
րի . եզանկասցի սրտով այն .
եոչ ունիցի կնա . ոչ նա իցէ
բ այդ ինչ ոչ թեհնեն . այսպէս
եամ խորհուրդքն են . զիոչ է
թէ մտածեսցի իմեզ զպիղծ խոր
հուրդս իցէ չար եդ ասէ զմեզ
այլ չարութ նե րգործել զխ
խորհեալն մտածմանց հոգիո
ւս թէ բաբոսս նեց մեծ
ցայնցիւրհրդ իբաղնուզաւին
փառք անձին այնպիսւոյն .

Ասէ եղբայրն ցծերն . զիս
նչ արարից հայր . զիբաղում
խոր

ի ըղձուրդ քպատերազմին ՔՆս
ևես ոչ գիտեմ թէ ով ՔՆ դեմ
կացից նք. Լմեւ ցնա ծերնյու
մի՛ պատերազմիր ՔՆ նմ. այլ ՔՆ
Ըրոյ միայն մարդիցես. զի ամ
խորհուրդք կրօնաւորի կցք
ինչ ունեին դլուխ խուրեանց.
զայն գլխաւորն պարտեքննել
ևկաունել ՔՆ նմա. յոր ժամ
այն անկցի որ մեծն և անկա
յայն ժամ ամ խորհուրդք ՔՆԸ
մա անկեալ կորնսի. Լմաց
ծերն. որոր կասեցի միայն
յանապատի կեալ. պարտե զի
ինք վարդապետ եռ կուցիւ
այլոց իցէ. և ոչ կարօտ յայլոց
ուսանել. զի մի աստուել րոռ

Ե դանօսանմանիցն եկրիցե.

ԵՂԲԱՅՐ ոմն եհարց ծերն
ևասե զնա. ահա ես զնամ
առ ծերն եխնդրեմ ինքզանե
անք խօսին ՔՆս զօգուսս հո
գւոյ. և ոչ ինչ ՄՆա ի միաս իմ
ի խորատուց նք. այլ ընա իմը
ատց իմոց. արդ զի՞նչ արա
րից. դնացից նոզիցից զնս.
թէ ոչ գնացից մինչ ոչ պահեմ
զբանս նք այլ լի եմ ես ամ
պղծութ. եւ ետն անդ կուժս
երկուս դատարկս. լցնե ցը
նա ծերն. առզմիյնկմորդ ասդ
ցանե և յուսացնա զնա եօե ըն
նա հիթով. և դիցես զնա առ
միւսն դատարկ. և արար զայն
այն պես. ևասե ծերն բեր
ստ զերկոքեան կուժսն. և
երեր. ևասե ծերն արդ ներ
խօսեան սՔ դատարկեն. այլ
ո՞ր դրդանե սՔ եգնդիցիկե. և
նա ասե յուսացա՞ն. եօծ եան
լմանծերն այսօրքն ամեանըին
մարդոյ. թէ պետ և ոչ զինչ
ամասեցե յորոգ յուսացն իմը
բոցն. այլ յամ անտե սրբի
եմտրքն քան զան որ բնաւ ոչ
ինչ հարցաներցի ներթ. ուր
արիամն ջեր. ջերմոյ ամասն
իցե թէ պետ եդատարկ իցե.
ևյոր

ևյորում դինի արկանիցի.
ամանն զինոյիցէ. և ջրոյն ջրոյ
իցէ. արդ թէպետ եա ևնիւթե
թափին այլ հոտն ոչ ելանե.
այսպես. և ի խրատուց սրբոցն
ան հնարե. եթէ ոչ մտացցե առ
ևօգուն յանդուղ՞ հոտութե նե
առաքինութեց.

ԵՂԲԱՅՐ ՈՄՆ նստերյանապա
տի հանդարտեաւ. ևասկան
դևքն խաբել եզթե. ըղնա
այսպես. զի երեւեին նըմա
իբրեւ բարբանս հրեշտակի. լու
սոյ եղարթուցանէին յաղօթս
եցուցանէին նմա լոյսինչ պայ
ծառուք. եւ յարուցեալ եղ
բայրն գնաց առ ծերն ու և
պատմեաց նմա եասե. հրեշ
տակք գան առի հայր եայս
ծառուք եխաւօք բազմօք և
բեկն. եզարթուցանեն զիս
յաղօթս. Լմեն ծերն. մի ըլ
սեր նք զի դևքն այլ մինչ
գան զարթուցանել զքեզ. ա
սա ցնս ոչ լսեմ ձեզ. այլ ես
մինչ կամիմ յառնեմ. եւ եղ
բայրն առեալ զպատուեր ծե
րոյն գնաց ի տեղի իւր. եւ
կեալ ի գիշերի դևքն նոյնպ
զարթուցին զնա. խսե նա ա
սե ոչ լսեմ ձեզ. գնացեք դև
եք դուք. ևեսյառնեմ ինքեն
յոր ժամ եկամիմ. ասեն ընա
դևքն այն չար և անօրէն խօս
ծերն միարեցոյց զքեզ. որ
եին եղբայր ոմն. և խնդր
եաց ի մեռեալ բամս իփոխ. և
նա ունէր ևսաց նմա թէ ոչ
ունիմ և ոչ եմ նմա. ևդու ամ
տի ծանիր զասուն նք. Եւ
իբրեւ եղբայրն առ ծերն պատ
մեաց նմա զայս ամ. ասե ծերն
ունեի փոքր ուղիղ. եզի խնդ
րեաց եղբայրն այն և ոչ ետու
նմա. այլ մա այնորիկ ոչ ետու
նմա զի պնել կամէր նովաւ և
զնասել դանձն իւր. և ես ըն
տրեցի անցանել զմի պատուի
բա

թանաւ . եւ ոչ զբաղմունք ինչ
դու եղբայր մեկնեաց ի խաբէ-
ութենէ դիւացն . քան զի հը-
րեշտակքն բարեկամք ազգի
մարդկան են . եւ ոչ եթէ անգո-
նողք եւ անխնայիչք . եւ հա-
տանեալ գնաց ի սենեակն իւր
եւ զղջացեալ ծանեաւ զխաբէ-
ութիւնն ։

Ասէին զհօրէ ումեմն մեծէ
եթէ յոր ժամ գայր ոք առ նա
հարցանել ինչ բան . ասէր ցը-
նա ծերն . ահա ես գատաւոր
նստիմ ի միջի . զի՞նչ կամիս
զի արարից քեզ . եթէ ասես
ողորմեաց ինձ . ասէ ցքեզ ած
ողորմեաց եւ դու եղբօր քո .
եթէ ասես թող ինձ . ասէ ցը
քեզ ած թողցէ եւ դու ընկե-
րին քոյ . եթէ անիրաւութ
ինչ իցէ այս առ ած . քաւ լի-
ցի . տեսանես զի ի մեզ կեալն
մեր եթէ կամեսցուք .

Ասէին զծերոյ ումեմն որ
բնակէր ի սենեակն . եթէ գը-
նացեալ ոմն առ նա ի ծերոյն
ի ժամ աղօթիցն . եւ լսէր ի նէր-
քուստ ի տանն զշփոթս ծե-
րոյն . զի կռուէր ը խորհուր-
դս իւր եւ ասէր . մինչեւ յե՞րբ
ապաւանել կամիս զիս . եւ մինչ
զայն բանն ասէր . եւ կարծե-
աց ծերն որ ի դրանն էր . ե-
թէ այլ ոմն առ նա . եւ կռու-
ին ը միմեանս . եբախեաց
զդուռնն զի մտցէ եւ հրահան-
գեսցէ զնս . եւ իբրեւ եմու-
եւ ետես զծերն միայն ի տան .
եւ վն զի ունէր առ նա համար-
ձակութ . ասէ ցնա հր ո՞ ոք
կռուէիր հայր . Ասէ ծերն
կռուէի ընդ իս եւ ընդ խոր-
հուրդս իմ . զի զգիրս չորե-
տասանս գիտեմ ի թիւ . եւ մի
բան վատ . լուա այս որ ար-
տաքոյ . եւ մինչ սկսա յաղօթս
այն ամ բանս զորոցն կործա-
եւ այն միայն են ի խորհուրդս
իմ .

իմ ի ժամ աղօթիցս . եւ ես ը
այն կռուէի որքան զի մարգա-
րէքն գրեցին զգիրս . եւ կեալ
սբ հարքն կատարեցին զգը-
րեալսն իւրեանց գործովք . եւ ու-
սան զնս . իսկ յետոյ եկն այս
ազգ . որք գրեալ զնս եդ ի պա-
տուհանս անգործ եւ ինքեան ըզ-
չար խորհրդի իմոյ ի տուէ եւ ի գի-
շերի .

Գնացին եղբարք ոմանք .
առ միայնակեաց ոմն մեծ յանա-
պատ . եւ նա ընկալաւ զնս ու-
րախ ութ եւ զի էին նք աշխա-
տեալք յուղոյ . եւ եդ առաջի
նց սեղան նախ քան զժամ ճա-
շոյն . եւ զոր ինչ ունէրն այնու
բարւոք հիւր ընկալեալ զնս .
իբրեւ եղեւ երեկոյ ասացեալ
երկոտասան սաղմոս եւ հան-
գեան . նոյն պէս եւ միւս գիշե-
րոյն . եւ իբրեւ եղեն առան-
ձինն եղբարքն . լուաւ ծերն
այն զի խօսէին ը միմեանս եթէ
միայնակեացքս յանապատս լա-
հանգիստ ունին եւ պարար-
տութեն քան զմեզ . որ ի հասա-
րակաց վանս եմք . իսկ առա-
ւօտին մինչ գնալ կամէին նք
առ այլ ոմն միայնակեաց որ
բնակէր մերձ ի վայրսն նր .
Ասէ ցնս ծերն գնացէք դու-
առ նա եւ ողջոյն տուք նմա ը
իմ եւ ասասջիք նմա մի՛ ոռոգե-
ցես այսօր զբանջար քո ։
Եւ գնացին եւ ասացին այսպէս
իսկ ծերն իբրեւ լուաւ զբանն
ծանեաւ զխորհուրդ բանին
եւ կալաւ զնս ի գործս մշակութ
անօթիս մինչեւ յերեկոյն եւ յերե-
կոյ արարաղօթս յերկրպգս եւ ա-
պա սակալուծից զպահս վն ձեր
եկելոց . զի մեք ճաշակեմք
զերեկ աւուրք մի ան գամ
այլ լուծից զպահս վն ձեր .
եւ եդ առաջի նոցա հաց չոր
եւ աղ . եւ ասէ պարտ այսօր
մաշկանալ վն ձեր . եբեր եւ
քա

քաղաքի եարկ յաշխարհն այն · եւ իբ
րեւ յարտաքին փրկողինոյն յեր
կարծ այ ծերեն զաշխ... մին
չեւ յառաւօտն · եւ այսպա տաս
ոչ կարացի խօսել ձեր կատա
րել զկանոն իմ · այլ հանգե
րուք դուք սակաւ մի · զի ես
կեալ եմ ի հեռաստանի · Եւ
իբրեւ եղեւ առաւօտն խորհէ
ին փախչել ի՞ն աղուէ եղբայր
քն · իսկ ծերքն աղաչէր զնս՟
ասելով · կացէք առ իս աւ մի
եւս թէ զիցա ոչ կամիք կացէք
առ իս կարգաւ անապատական
նաց · շաբաթ մի վն՟ սիրոյն
այ՟ · եւ նք՟ իբրեւ տեսին թէ ոչ
թողու զնս՟ գնալ փախեան

Եւ գնացին եկն այցին անտի ·
Եւ եղբայր ոմն եհարց ծերն
ասելով ցնա · եթէ ծանրանամ
քուն ի վր՟ իմ · եւ նմանէ ժամ
աղօթիցն ... այլ ոչ կամիմ
անձն ի միաբանութիւն առնել · եւ ի
րեւ ոչ է ժամ աղօթից քան զի
անդամ ... ցնա ծերն ·
թէ պետ եղբայր ... զնըն
ջել մինչեւ ցլոյս առաւօտն ·
մի զանգիտեր այլ արի եւ
փակեա զդուրս եպիսկոպոսա
նս քո · եւ կատարեա զկարգ
աղօթիցն քոց · զանզի դու եւ
... քոյս ... դիշեր ·
Այսմ ժամու փառաւորանի այծ ·

Եւ ասաց ծերն · եթէ ոմն մարդ որու
տէ յաւուրս ... քաղցեալ է
եւ այլ ոմն որ ուտէ սակաւ
եւ յագի · այլ որ ուտէ զշատն
եւ քաղցեալ է առաւել ի վարձս սա
անա ի պահս քան զայնորիկ ուտէ

Հասկան եյագ ինա նոյնա
ւաց դարձեալ · թէ պետ
եւ աշխատեալ եղեն սրբոյն էր
բի · այլ առին ձեռս հան
դիպ էն · այս իւր ի զի ա
շատեցան ի հացից աշխարհիս
այսորիկ · Եւ ասաց դարձեալ ·
եթէ գիտէ կրօնաւորն զոր
զի ի բ դին քան կատարեալ առա
ջին

ԳԼՈՒԽ · ՃԱ · ԵՐՈՐԴ ՊԱՏՄ

քինութ եւ ոչ գնա անդ վն՟ պա
կասութ պիտոյից մարմնոյն ·
այն պիտոյն ոչ հաստատեաց թէ
Իկարօղ է եւ կերակրել զնա ·
Իսկ եղբայր ոմն եհարցման
նոյն փոքր եասե ցնա · բար
ձոք իցեն յուել · եւ թէ խօսել ·
Պատասխանի ետ մանուկն
ասէ · եթէ ա՞ն օգուտ են
բանքն · թողցես զնս՟ · իսկ
եթէ օգտակարք են խօսեա
փոքր մի · այլ թէ պէտ եւ բար
ձոք իցեն բանքն միայն իբր
քանզի լռելն լաւագոյն է քն

Հարցին բանս խօսել ·
Հասաց ոմն ի հարանցն թէ
զի՞ր իսրա քո զյիշատակն այ
եւ պարապեա նմա քանզի դա յ
արարք թշնամին · եւ գոլ զի
ունիս զյիշատակն այ ի մտի քո
ոչ կարեն տեղի մնանել ի քեզ
եգնա · Վոյն եւս եարտացեր
տեղի թշնամոյն իսկ եր ... եր
եգայ արարք առաջ հողին սր
եմինչ ոչ ... տեղի անդ
փախչի ի նմանէ եւ հեռանայ ·
զիոչ գոյր տեղին իբ ազ մտա
թենէ չարեացն ·

Իքին եբբեմն հարք ոմանք
յեգիպտոսէ ի սկիտէ · տեսա
նել զԱյրոսն · եւ իբրեւ տե
սին զնս՟ · իյերկրպագ ձգեալ
պահոցն սովորական փոյթ տա
նու ին զկերակուրն · մն՟ այսո
րիկ դայլթակղեցան իննս՟ · ծա
նեաւ զայս երիցն սկիտոյ ·
եւ կամեցաւ չինել զմիտս ե
գիպտացւոցն · վն՟ այնորիկ
քարոզեալ ասաց յեկեղեցին ·
ժողովուրդն · ժուժկալ է
մեղ նպաստ եւ իմաստութիւն · եւ
կամեցան գնալ եգիպտացիքն
իսկ նա ոչ էթող զնս՟ գնալ ·
իբրեւ պահեցին զառաքեալ եր
կրորդ պաշտօնէ եւ յուղան եգիպ
տացիքն այնորիկ · եւ ... օր
մի եւ ... երեցն · իսկ
նոյ · իսկ եգիպտացիքն պա
ցին

րին զշաբաթն ողջոյն. և իբրև
եկն շաբաթն ևնստան եղիա
սացին է՟ սկիզբացուցն ձ՟ չա
կիլ. ևսկսան չփոթելով լեբրև
զմոլիոտեսլ եփեսոսացիցն.
նկալու մի ոմն սկիզբացի ծեր
զձեռանն միայ եգիպտացւոյ
ևասէ պատրաստ ևհանդարտ
կն ընդ ես իբրև զկրօնաւոր.
իսկ նա ձգեաց զձեռն ծերոյն
ևասէ զնա իբրայ ընա ևթողլ
տուր ինձ. զի ոչ ինչ եռացեալ
կն րե ալեն'իմյեօլ ճ՟եկիս. այս
մին ևահաւասիկ մեռանիմ.
եղև ցնա ծերն. եկեք գուք
որօր ը՟մեջ պահեցիք ա սեւ
վհատեալ եղեք. ապա զիա՞րդ
փացթալ զեցայք. յեղբարան
գուք. ոքք այս աեւս մեղոյեր
կարեն զպահս ևզձգնո. թե.
յայն ժամ խնդրեալ թողութ.
ւրախութ լցեալ ք դնացին
իսնեհեակս իւրեանց չինեղ ա
ղ հաստատել ինկաւմ ուղ.
Եղբայր ոմն եւ յաշխարհե
եիբրև զգեցաւ զձև կրօնաւ
որութ. առ ժամայն արգել
զինքն խսենեկի ուրն Ժ՟ եա
ւեր թեեւ հանդարտեալ եմ
ա հա այժմ. ոք ծերոցն լու
եալ զայս փնտրեալ հանին
զնա. ևնստուն նմա կանոնս
զինդնալոյն օր Ժ՟օրե խսենեա
կս եղբարցն. և իջան նք ի
քեալ ասիցե թողութե չնորհե
ցեք ինձ զիոչեալս անդորրեալ
այլ դետ. և ե եկեալեմ. եա
նոր այն սե ս զ հրամանս
. եարցն.
Եղբայր ոմն եղբ առք մանթմ
ւեր եբ եկեալ յաշխարհե կրօ
նաւորի նդեն. իսկ կրեթ եղ
բայրն նմա եսա զկեր ա ըղ
կարգ կրօնաւորութ. այեա
բազումժամուց սա ա եսու և
նրեց եղբայրն. եւեկն եր
բե՟մ աւնա մուտ իհարանոն
եձգին առ աթիթ առչա ևեկն
Հ՟ծուեաց կրսեր եղբայրն լու
ան

անալ զոտս ծերոյն. ևնա ծերն
կալեալ զձեռանն կրսերոյն
յեան կացոյց զնա. ևզն ընեցն
եղբայր յառաջ նստոյց. ևասեն
ըն ընակիչք տեղ ոյն. հայր
զիրսե ըն այն աւագիցն իձև
կրօնաւորական. Ասէ ծերն
ես տեսից զաւագութիւն որոյն
եաց ցերեց եղբայրն զայս
մն այն արար ծերս ոմ զի մի
համբերուացի կրսերն. ևե
եղբօրն ևկւ ի ծցն.
Ասէ ծերն եւ որ քնա
կեսցէ իւեղր ուրե մ. ևոչ
առնիցէ նա զգործ եղբաւր
նութ տեղոյն այնորիկ. ինքն
տեղին այն վարե զն սինմանե
իբրև զոչ արժանի տեղոյն.
Եւ եթեոք առնիցէ գործ ինչ
կամօք իւրովք ոչ իցե այն ան
այլն. այլ ան զիւրութ սրա
բեալ. ևյետոյ գայցե այն ա իս
նին իմանապարհն ոչ. իսկ
որ պահե մեղս զկամս իւր և
ոչ զաւ. ևայն մանե ոչ կամե
սցի ա ս անեղ ուղղի եզի ևզան
ձն իւր բուսականն. համարեն
ցի խռաւել. իւր. սն պխոն
պծուարա. ենա իշաւեղր ուղ.
Ասաց ծերն զորօրինակ դաւթ
կրօնաւորապաշտուական քն
զչիս արհամարհիս իզեն. այս
ամբոե զի ոտար չէցի ն՟ց
կրօ նից և ոչ մով իւիք
նմանեցին ն՟ց. զի հայեցի եօր ի
նակ չէցի բնակեցաց տեղոյն
յամմ փորձս.
Եւ ոմնի հարցանեցնոու ոզ եթե
ընակեալ մյակոք իւծ զիաուր
այլ ոչ իոե մշակ. ոչ ժողովի
գոր և ն՟ ր այգեն զանդ յիշն
այցն. զի մի գաղձ կմյ. ա.
որս պես ան եր. սեթե ոչ կոզ
ցե առ այլ ծերոյ. ոչ օգտիս
ցի.
Ասաց ծերն. եթե անձն
ոք ըանիք մեալն ուսնիցի ձգորբ
օտ. նման իյն նա ծառոյ որ ոչ
նի

նի ամէրն · եւ պտուղ ոչ բերի
ցէ · զի յոր ժամ պտղա՛լից հիւ
ծառ · մերձն յայն ժամ՝ գե
ղեցիկ իցէ ։ այսպէս եգործ
Է բանի վայն լուչ իցէ ։
Եւ որդ՛գնացեալ երբեմն եղ
բարք եւ քրիստոնէ · եւ երթեալ
առ ծեր ոմն · եհարց միան
ցնեղն եւ ասէ · եւ հայր զ
հին եղբօր կտակարանաց գի
րս ուսեալ եմ իժիւ ։ Եւ ասէ ցը
նա ծերն · դու վօզս լցեալ ես
բանիւք · Եւ երկրորդն ասէ ·
եւ ես հայր հին եղբօր կտակա
րանաց դիւրագրեալ ունիմ ինձ
Եւ ասէ ցնա ծերն եղու եւ եղ
բայր լցեր զպատուհանս քո
թղթովք ։ Եւ երրորդն ասէ ·
եւ ես հայր այն չափ անփոյթ ա
րարի զանձն իմ · մինչեւ ոչ լու
անայի զգետս իմ · եւ ոչ զամանա
կս որոյ յանձն իմ իբրեւ զինուլ
եղլօռ եղև բուսեալ · ան հան
գիստ ունելով զիս ։ Եւ ասէ եւ
ցնա ծերն · եղու եղբայր զօ
տարա՛սիրութի վարեցեր իբրեւ
զի օտարհամարելով զմարմինդ
ամի մերժեցեր զնա, զի պարտ
առաւել ա՛գոյն ունել հաւատ
ուղիղ եգործս բարիս ·

Եղբայր ոմն եհարց զծերն եւ
ասէ · ԺԵ ամ հայր կարծա՛ մտու Ժ
առնեմ զաղօթս իմ · Պյատաս
խանի ետ ծերն եւ ասէ · յայն
ժամ չայտնի սէրն այ · յոր ժամ
մի՛ մտութ կոտորեսցես զգործսն
այ ·

Եղբարք Դ գնացին եր
բեմն առ ծեր ոմն · եւ եհարց
ծերն զմի ինոցանէն եւ ասէ ·
դու զինչ աշխատիս հասանելով
իսկ նա ասէ սիրաւս հիւսեմ ։
Եւ ասէ ցնա ծերն այ · հիւսես
ցէ քեզ պսակ որդեակ · եցերկ
րորդն ասէ · եղու զինչ աշխա
տիս հասանք · Եւ նա ասէ աղ
մուեններ գործեմ փոխան · Եւ
ասէ ցնա ծերն · այ զօրացուսցէ
նզ.

նիցէ զքեզ զլորդեակ · Եւ ցեր
րորդն ասէ եղու զինչ աշխա
տիս որդեակ · Եւ նա ասէ ես
մաղս գործեմ · Եւ ասէ ծերն ց
այս պահեսցէ զքեզ ։ Եւ չ
րորորդն ասէ · եղու զինչ աշ
խատիս · Եւ նա ասէ · ես զը
րիչեմ հայր ։ Եւ ասէ ցնա ծերն
դու զինչ գիտես թէ զինչ դը
րեացես ։ իսկ Ե հինգերորդն
ասէ · եղու զինչ աշխատիս
եղբայր · Եւ նա ասէ ես կտաւա
առնեմ հայր ։ Եւ ասէ ցնա ծերն
ես Ժ ամ այդ բան եգործ ·
ինչ ոչ ունիմ ։ Ո՜յն ժամ եղ
բարքն այնոքիկ խնդրեցին ա
զաչանօք · յայտնել նց թէ
զինչէ որ նման մինչ ... ոչ ա
սաց բան նց ։ Եւ ասէ ցնս ծերն
այս ինչէ բան զի որ հիւսէ
զսիրայն աշխատի յոյժ · եթէ
զգաստէ առաջի այ · պսակ
իւր հիւսեսցէ ։ իսկ որ զաշ
մաւ գործէ աշխատի առաւել
յոյժ · զօրութ նմա պիտոյ իցէ
Եւ որ զմաղս գործէ նա իցէ
օղս չրջի · նմա զգուշանալ պի
տոյ իցէ ։ իսկ գրչին խոնարհ
ութ պէտք են զի մի՛ հպարտա
ցի ի գործ իւր · ոչ յարգեցի
զնա ։ իսկ առ կտաւ գործն
բան ոչ դոյ իմ · զի իվաճառա
կանութ իցէ նա ։ Քան զի եթէ
առեսցեն զոք որ բարձեալէ
սիրա · եկամ սփրիդ · կամ գիրս
եկամ մաղս · ասեն ահա կըշ
ռաւորէ · զի խոսէ նք գործն
նիւթ հրոյ ։ իսկ եթէ ոք զի
վաճառէ սրէ կտաւս · ասեն ա
հա վաճառ ականք գան · զի այս
գործ աշխարհականացն է ։ իբ
րեւ լուան զայս շահեալ յոյժ
եւ ուրախացեալ գնացին · եւ
Պ՛կրաւագէ լով սրբոյ ծերոյն
պատմէր մեզ ոմն իծերոցն է
թէ երանելի եղբայր մի՛ ձէք
նաւոր յոյժ · եւ երնր մայր ող
ջառ · եւ եղև սով մեծ իկողմանս
յայ

յաչնասին· և առնել երկբայրն
այն հայց· եյուղինել առնել
մօր իւրոյ· և ահա եկն առնայ
ձայն յերկնից որ ասէր· կամ
դու հոգասցես զմայր քո· և
կամես հոգացից· զի թէ դու
հոգաս ես ոչ հոգացից· եւ
ևանէ առ զձայնն այլ լեալ·
և անկեալ յերկիր ասէ· ով
տասուօք· ով դու հոգա
ցես զիս և զնա· և յայտուցեալ
դարձաւ ի խնձեակ իւր· և յետ
երից աւուրց եկն առնա մայր
իւր և երբեր նմա հայցս· և ա
սէ թէ ոմն ծեր երէց եկեա
ինձ զպէտս որ յայսմ ամի ինձ
և քեզ բաւական է· և նա փա
ռս ետ այր զայն· և առաւել յաւ
Եւ եկայր իզգաստութի իւր·

Եղբայր ոմն եհարց ցծերն
իւր և ասէ· եթէ գնամ ի
վանս ուրեմն առ եղբայր ոմն
և գնեն առաւել մեր կերա
կուրս· և եղբայրքն այնոքիկ
կամ յաղագս պահոցն կամ թէ
ճաշակեալ իցեն և յագեալ·
և ոչ կամիցին ուտել· իսկ
առնել իցեմ· զինչ պարտ է
ցէ ինձ առնել յայն ժամ·
Ասէ ցնա ծերն եթէ նստեալ
իցես· դիտեսցես զեղբարսն
և զկերակուրսն որ եդեալ է·
և զոր ճանաչես թէ բաժին
քոյ իցէ յայն մինէ· զայն կե
րիցես և յանցանք ոչ իցէ· քո
և զայլաթակզութի ոչ առարեր·
իսկ եթէ յաղթեսցի և առն
չի կերիցես· այն գայթակ
ղութիւն է·

Եղբայր ոմն եհարց ցծերն
և ասէ· զինչ է չարախօսութի·
և կամ զինչ է դատել զնկերն·
Ասէ ցնա ծերն· չարախօ
սութի անուանի բամբասանաց
... զոր ասէն· իսկ դատել
զնկերն այն է· որ ընկերին վն
իրէ մեղս ինչ առնել· որո
շեմ քան զոր Է դէմ եպարօն

ոչ ասիցէ· և ձեռոյ նոր ասիցն
իրէ պէտ եւ բարի բանից·
սակայն չարախօսութիւնէ·
ի կոր ասէ թէ պատնիկէ· կամ
գող· և կամ արբեցող· և կամ
ծախադար· այս պիղծքս է՛ դա
տելն·

Իսկ ետր ոմն անցանէր Է
պետ· և իբրև եանց եգիտ
չամբս եղագան, և մաւեալ էր
նապեցալ անդ· և հեծեալ
սիրտ զանրև եզեգան· և զայն
կենդր իպետն· իբրև ետես
զայն առ ք աշզոյն եկին դե
տովն և պաշին զնա· և ասեն
ցնա ԷԵ՞ր հիւսնես զայս ցինչ
ոչ պիտոյէ քեզ. և նա ասէ·
իրայն սակս առնեմ զիաչխատ
արիցիմ· այլ ոչ թէ վն պիտոյ
ից առնեմ ինչ· և գնաց
անտի·

Եւ էր եղբայր ոմն· Էոր
պատերազմէ ին խորհուրդք
իւր· եթէ ղնա առ ծեր ոմն
իսե սանել զնա· և ասաց ցը
խորհուրդն· հանապազօր է
թէ վաղին գնացից· և եկաց
նայ այս պէս զերիս ամս·
և կռուէր Է խորհուրդ իւր·
իսկ ցետոյ ասէ ցխորհուրդս
իւր· ահա իբրև գնացաք առ
ծերն· և նա ասէ ցմեզ թէ
բարւոք եկիք որդեակ եղ
բարք և մեք ասեմք բարւոք
եմք հայր սր աղօթիւք ձե
րովք· և այս քանի ամք կարօ
տեալ եմ այս ձերոյ· և ապա
յարուցեալ եղբայրն և եկաց
ով թէ ծերոյն կոչման է·
և ակնածէ լուանալ զոտսիւր·
և ասէր բարւոք եկիք եղ
բայր թողին զի աշխատեցար
վն իմ· և ած տայցէ քեզ վարձ
Է վատաակոց քոց· և յարու
ցեալ արար կերակուր և արաց
միխիթարութի և եկեր և եկաց·
և ասէ ոհա այսպէս գնացեր և
միխիթարեցաք մեք և զինչ է

այլն ։ Եւ վարդապետականն գիտաց ի
ծածանէ պատերազմն այն և հան
գէտ առ գնայ ուրեք խաւ
նեկէ իւրմէ ի՟ խորհրդոյն իւր
ոյ. իմաստուն դատաստանաւն
զոր արար ։

Ասացեալն ոչ եթէ շահ
եօղուաւ ինչ զինուորիմ առա
ջինայն . այլ վա՟ վշտաց անձ
րուեց կեամ . այլ զօրաւոր
նք են որք եղբարս կան . քն
զի յորում տե՟ զոլ ծեր կայցէ .
և անդ եթէ ոչ գործեսցէ ձրգ
նեալ զբարի . թէ պէտ և այլ
ուր գնասցէ և անդ ևս ոչ կա
րիցէ առնել ինչ ։

Իբ. եղբայր ոմն եհարց ցծ
ծերն և ասէ . զի՞նչ իցեն և
այն եղբարք որք շրջին յա՟մ
և խնդրեն աղօթս յեղբարցն .
իսկ իւրեանք ծոյլք են . և ոչ
առնեն զբարիս . Պատասխա
նի ետ և ասէ . թէ կարողեն
աղօթք արդարոցն օգնական
նուԲ . այլ պարտ է նմա որ
խնդրէ զաղօթս յայլմանէ .
ո՟պ զի և ինքն փոյթ լինիցի ի
գործել զա՟մ գործս բարիս .
և արգելցի յա՟մ անպատշաճ
խորհրդոց իսկ եթէ հեղգ և
անզգաստ լինիցի . զի՞նչ շահ
լինիցի նմա ի յայլոց աղօթից .
և զի գրեալ է եթէ մինն շինէ
ցէ և միւսն քակեսցէ . զի՞նչ
լինիցի . բայց միայն աշխա
տուԲ սուտ ։ ասացից քեզ և
օրինակ սոցին . որ էղև այս
այժմ յաղագս մեր . ծեր ոմն
էր սԲ և հաճոյ ա՟յ . որ էր հայր
հասարակաց վանից . սա յա՟մ
գործոց քաջ արեալ զարդարեալ
էր և լի ա՟մաստուածայինն ուԲ և գը
թով . և սատանայել խոնար
հուԲ և սիրով և ողորմած տա
ամենեսեան . Սա ասաց էր
զմէ և ասէր միշտ . մե՟ գիտեմ
զի մեղաւորեմ . այլ ունիմ յոյս
յողորմութե՟ քո զի կեցուսցես
Ս.

զիս . և ասէր ՚ի պաշտեմ զբազում
բարեբարութիւ քո . զի՛ միթէ զբա
ժանեալս զիս յընկերաց եղ
բարց իմոց . ոչ իշխաէ կեանս
ևոչ իհանգերձեալն . այլ միշտ
իմիասին արժանի արասցես
զմեզ . յարքայութեն քո անբաւ
ողորմութԲ քով ։ զայս ասէր և այլ
Թէր անդադար ծերն . իս
մծ որ ամերձէ յերկինս զանծ
իւր . հաւատացոյց զնա այն
պէս . քան զի եղև օր զինքն
տարեալն զնոյն սրբոց իշխան
ինչ . որոչ էր հեռի յոյժ ի
ծոցանէ և հրաւիրեսցին անդ ի
խոտն զծերն և զաշակերտսն
իւր . այլ նա ոչ կամեցաւ գլ
նալ ։ իսկ իդիշխեանն յայնմ
ասէ ցնա տէրն իմեացան .
գնա խոտն այլ յառաջ դընա
ցէն աշակերտքն քո եդուլ
տոյ պնասցէ ամենայն ։ Հ․ որդ այն
որ վա՟մեր ազգս տուգաւ քոյ և
պա՟մ վա՟ մեր յանձն եառ զինքն
կեսցէ զմեզ . աղքատն և ին
անգի կերակրանօք անկեալ
դնէ իմէջ ճանապարհին վշտա
գին . իբրև կին անդ աշակերտ
քն ծերոյն և գտին զնա անդ
ցաւագնեալ . և ասեն ցնա
զ՛ի՞ք քեզ . և կամ զի՞նչ բաւա
նիս . իսկ տէրն ասէ ընծ սկսր
և հիւանդ եմ ևնստեալ իգբ
րաստի գնայի իքաղաքն . և
ընկեց զիս գրաստն և ինքն փա
խեաւ . և ես աստ մնացի կի
սամահ . իսկ նք ասեն . և
արդ՝ զի՞նչ արասցուք զքեզ
ծեր . զի և մք հետևակք եմք
և թողին զնա և գնացին . և եկն
կնի փոքու ինչ և կն անդ ևծերն
հայր նԲ . և եգիտ զնա անդ
անկեալ վշտագին . և իբրև
ետես զպատահումն . եհարց
ցհիւանդն և ասէ . եղբայրդ
ամենայն ոչ անցին ԲԲ այս տե՟
յառաջ դ . և ոչ տես սին զքեզ
այս պէս . ասէ աղքատն այո
ա՟ն

ՈՂԲ. աբրհմ լուսան զբանա
անցին. իմ սանն ցիս եմէք ես անգ
րատա եմք զինչ արտացուք
քեզ. Լռնէ ցնա ծերն. կա
թողեա գնալ առ սակաւ սա
կաւ. զխղճացուք ես եղբօ
և հիւանդանալ բնաւ եջարժնէ
ոչ զորէմ իսկ ծերն ասէ եկ
զիւրարձից յուս իմ ագնաս
ցուք. իսկ նոյ ասէ ոչ հա
կարող դու առնել զայդ ծեր
գիշոյն յայտ չափ հեռեբ ուղի.
այլ գնասցես դու եղջօթեա
վն իմ. ասէ ծերն քաւ լիցի
ոչ գնայից առ եզոջից զեր զ
եառնալ եւ զնա իվր վիր
եմեռեալ ինորքոյ շալակեաց
զնա. եւ իբրև եբարձ նախ
զգաց իբրոթէ ունի ծանրութ
մարդոյ. եւ չափ գնայր թէ
թեւանայր նայ. իսկ յետոյ
բնաւ թեթև լցաւ մինչև
զարմանալ ծերոյն. եւ յան
կարծակի վերացաւ հիւան
դաց բժշիկն քս եւ իբրև լոյս
եւ անէր յերկինս. աբաղցր
ձայնիւ ասէր ցծեն. ահա
մինչ աղաչեր աղիս վն աշակեր
տաց քոց. զիս քեզ եղիցին
յարքայութն երկնից. այլ զի
անցես զհայլե չափ քո. և
այլ իցէ չափ նոցին. եթէ
կամիս զնս լինել ը քեզ. ու
սոյ զնս նմանել քեզ. եղոր
ծող քոց. ապա թէ ոչ. դա
տաւոր արդար եմ ես. հա
տուցանեմ իւրաքանչ իւր ըստ
գործոց. Լռհա անսեր որ
դեակ զի աղօթք արդարոյն
այն սրբոյ ծերոյն. ոչ կարա
ցին արժանաւորել զնս ասե
լի քան զչափն իւրեանց. յոր
ժամ ոչ էին նք նման աղօթից
ծերոյն.

Հորդոր երբեմն միայնա
կեաց ումն յոյժ համբարեղ և
իմաստուն սբ և ճգնաւոր.
Սա կամէր բնակել իսենեակ
եռղ

ԱԾԱԱԿՆ ԴԱՄԱՍԿՈՅ

եռղ եկխո առ ժամայն իւ
րուն կի բնակեսցէ ինձա և
հանգարտն ացի. իսկ եր անդ
ծեր ոն եռւներ այլ սենեակ
առանձին. և ասէ ցնա եկեալ
դու նստցիս իսենեկի իմում
մինչև դտանիցես այլ սենեակ
եւ նա արար այն. և զինքն
ցեալ նստաւ իսենեկին յայն.
եւ ահա յաղագս բարի համ
բաւուն եօթարութ և հանձա
րեղ բնութն իւրոյ գային բա
զումք իխորհուրդս առնա և
բերէին զախորժս նր. և նոյ
դարձեալ միխիթարէր և հիւր
ընկալեր զնս. և կնասաւ ծերն
այն որ ետեր սանն. ոխաց
ը նմա. և չարախօսէր զնմա
նէ և ասէր. ես այս չափ ամա
սատեմ և ոչ ոք նայեցաւ յիս.
իսկ դիւթս այս. ասա սակաւ
աւուրս և ամենեքեան գան առ
նա. և իբրև ոչ ժուժկալեաց
առաքեաց զաշակերտն իւր և
ասէ. գնա իմեղջէդ դի ինձ
ելիտոյէ տուն իմ. և զնացեալ
աշակերտն այն ասէ ցնա.
ծերն իմ առաքեաց զիս առ
քեզ և ասէ. եթէ ոպ կեաս յա
ւուրս յսյամբկ: իսկ նա պատու
իրեաց և ասէ. աղօթեա վն
իմ հայր զի ծանրացաւ ստա
մոքս իմ և ցաւագնիմ. եկեալ
եղբայրն ասէ. այս ասէ պա
տասխանեաց ծերն. եթէ խնդ
րեսցէ այլ սենեակ ադնացից
աստի դինի երից աւուրց. և
նա ասէ դնա դարձեալ և աս
ցնա. եթէ ոչ գնասցես կա
մաւ եկեալ դաւազանաւ ար
տաքսեցից զքեզ յակամայ.
գնաց եղբայրն և ասէ ցնա լու
ան ծերն իմ զակարութ քո.
և տրտմեցաւ յոյժ. և առա
քեաց զիս տեսանել և հարցա
նել զքեզ. եւ նոյ ասէ ցնա
երթ և ասա ծերոյն աղօթիւ ք
ըն արդ'եա գիւրաւ եմ. և գբ
նաց

Նայց առ ծերն եղբայրն և ասէ
ցնա. այսպէս ասէ ծերն. ն՛
րնա ինձ մինչև ցկիւրակէ և
ոնայցիս սատի. և իբրև եկն
կիրակէն և ոչ գնաց. յայնժամ
առեալ ծերն զգրաւոր և գա
նայր հանել և մուրճել զնա.
ոչ եկ զնա աշակերտն այն.
և ս նախ երթայց կի մի՛ գուցէ
օտարոք իցէ և գայթակղեսցի
իւեզ. և յառաջ եկն աշա
կերտն առ ծերն և ասէ. ծեր
իմ փայտ տեսանել զքեղ և ա
նել խաչնեակ իւր. իսկ նա իբ
րև լուաւ զսէր ծերոյն ել ի
առաջ նր և անկեալ առ ոտս
նր երկիր եպագ և ասէ. մի՛
աշխատիր հայր եսէ կից առա
ջի սրբութե քո. և նայեցեալ
մր իմ որդս աշակերտին. Հա
նորհեաց նմա զյանցանս հօրն
եղբ մագոյց զսիրտ ծերոյն.
յայնժամ ընկէց իձեռանէ ըզ
ցուպն և գնաց համբուրեաց
զնա և տարաւ խաչնեակ իւր
և սիրեաց զնա. և պատմ ասէ
ծերն աշակերտին ոչ ինչ ա
սացեր ինձ յորոց ես ասացի
քեզ տանել զնա. և նա ասէ
ոչ հայր. ուրախ եղև ծերն
զի ոչ ինչ լուաւ և ծանեաւ
զայն որ նախանձ դիւացեղ որ
ծն. և միխիթարեաց զնա և կե
րակրեաց և անկեալ յոտս այս
կնքոտն իւրոյ ասէ. յայսմ հե
տէ դու վարդապետ իմ. և ես
աշակերտ քո. զի իմաստութ
քո կէ ոչ ցնեւանձին քերթողացն
նա վն ծերոյ ուսուցանէ սրբոյ
առնին. եթէ կոչեալ եղև
նա ի ժամանակի հալածանացն
և նա բարւոք զխոստովանե
ալ խոստովանեալ վկայեաց
Քրիստոսի. և այն չափ տանջեալ
եղև մինչև թէ սեռեալ կիզե
ցին զնա և թուլա. ժամայն թա
գաւորեաց մեծն կոստանդիա
նոս. և արձակեցաւ եղեն ըզ
բեա

բերս տոնեալ իբ ամանիդ. և ող
ջացեալ ծերոյն դարձաւ խա
նեակ իւր. և երբև ես եսես իշե
առաստանէ զսենեակ իւր. հո
գւոց էհան և ասէ. ահա վայ
ինձ զիրդ արձեալ եկի իբրագուն
աշխատութս. և զայս ասէր
վն ճգանց և պատերազմաց դի
ւաց.

Հայրն պափնուտէ եպիսկո
պոսն վերին Թեբայիդոյեր.
Սա՛ ամենայն պաշտօք և ճգնաւոր
յոյժ. մինչ զի բազում պաքսան
չեւլիս առնէր. և զսա կա
պեալ կուապաշտիցն ի ժամանա
կի հալածանացն. և բազում
օրինակօք տանջեցին. և յետոյ
բրեցին զաջակողմն աչն նր և ար
ձակեցին. վն այսպիսին սիրէր
զնա յոյժ մեծ Թէոդոս թագա
ւորն. և մեծ պատւ պա
տուէր զնա իպակուրանն. և արքա
յաբար հանէր իգահոյս իւր.
և համբուրէր սիրով զոր վն
Քի բրեալ աչն նր. իսկ ի
ժողովն նիկիայ երեք հարիւր
և ժ. և ութն հարցն. էր և
սա սրբն պափնուտի եպիսկո
պոսն որ յաւելեալ շնորհօքն.
որ համարձակեալ Ք հարսն սըր
բոց. և հաստատեաց յոյժ զե
կարգ եկեղեցւոյ. Ասաց ծերն
այս. եթէ որ գովեսցէ զծեր
ոք գետն յանդիման. Տեսցէ

Իզնա իբերան սատանայի.
Ասէ ծեր ոմն բնակէր իսկի
տէ. որոյ էր որդի իզկեօղ ու
եմ. և կոչեալ զորդի նր իլ
խանն եդ իբանտի. իսկ մայր
մանկանն պատուիրէացի հայր
նր գրել առ իշխանն զի հանցէ
իբանտէ զմանուկն. Ասաց ծերն
ցեկեալն առնա եթէ զնա թո
ղու զայլ ոք գիցէ իբանտ.
վն այլ պատճառի. և նա ասէ
դիցէ զայլոք. Ասաց ծերն.
և զինչ շահէ Թէ ետուր զիմ
խնդրեացեն և այլ ոմն տաժանեսցի
Եւ

ԹՂԹ
ետ ծուքս այս աշխատանէք ինձ
տու՛ կարօ յոյժ · եւ զդինն տայք
տղքատաց · եւ զա առ իջեւի
իւն այն · եւ առաքեաց առ ծերն
մայր մանկանն զորդիսն · զի տա
ցէ նմա փոքր ինչ կերակուր ·
իսկ շուտ զայս ծերն ասէ
ցորդին իւր · եւ ն որդեակ ···
մերձաւորք առ ձեզ · ասէ մա
նուկն այո հայր ···ն բազումք
Աղուէ ծերն հայր մանկանն ·
Աչքաւորքեն իւրն զձեզ · ա
ռ մանուկն · եւ առ աւել քան
զմեզ բազումք · իսկ նա փա
կեաց զդուռն ·Է· դէմ նր եւ ասէ
արտասուօք գնա որդեակ որ
կեր զակրն զայն ամ · եւ ձեզ կա
րողէ կերակրել · եւ ինչ ոչ ետ
նմա · իսկ եղբայր ոմն եհարց
ցնա եւ ասէ եւ արդ՛ ոչ գ աւարե
ցան աղիք քո · զի այն պէս
դատարկ դարձուցեր զորդին
քո · Աղուէ ծերն · եթէ որ
ոչ նեղեսցէ յամա զանձն ոչ ա
ռցէ զվարձս յամյ · եւ վն զի գ
ւարձուցի զաղիք իմ կամաւ
որ ից համարձակութի առ ամ
իմ վն նր ·

Ասաց ծերն ամչար զ···
կատարեսցէ մարդ գործովք ·
ոչէ չար · նոյն պէս եւ ամ ար
դարութի զոր ոչ կատարէ ոքըզ
նա գործովք · ոչ եւս է՛ արդա
րութի · քան զի մարդ որ ոչ ու
նիցի խորհուրդ չար եւ բարի ·
նման իցէ նա երկրին սոդոմայ
եւ գոմորայ · որ աղի իցէ եւ ոչ
ինչ բուսանի ի նմա · իսկ բարի
երկիրն կարողէ բերել ցորեան
եւ ԷՐ նփն զօտար բոյսս եւ
տատասկ եւս ·

Ասաց ծերն եթէ նստէ ի
երբեմն մերձ առ ծերոյ
տւ մեռ · եւ եկն առնա կոյս
ոմն եւ ասէ ցնա հայր պահեալ է
ի մ երկեր իւր չարչարեա զվեց
ամս որ եւ ուսեալ է մի երեքեան
զհին եւ զնոր գիրս · եւ արդ զինչ
պաճ

ԱՌ ԱՆՆ ԴԱՄԱՍԱՂԾ
պակասեցէ ինձ գործել · եւ ա
ցնա ծերն համարեցարուք զ
զարհամարհանս իւրն եղբա
տիւ · եկարո՛ղես ընարել գոռ
զերկիւն լաւ քան զչարհիլ · պյ
տախանի եւ կոյսն ո՛չ հայր ·
ասէ ծերն կարես սիրել զու
զոտարս · քան զընտանիս · քո ·
եկամ զայսքանսուն · ասէ ո՛չ
կարեմ զայլ առնել · եւ ասէ
ծերն ոչ կարես պահել զոռ
մեց սուսերք · եւ ո՛չ զհեւն կամ
զնոր ուս եալէ քո զգիրս ·
այլ միայն զանձն քո խարեա
ցես · գնա աշխատեաց գու
զիդես եւ ո՛չ աշխատեալես
անզիրոք կամ ուր ընկեցէ
ի վիշտս զանձն իւր · հաւատամ
զինա՛ է որ է վկայս թուեսցի ·
եփոխանակ արեան ընդունի
ամ զարտասուսն նր · որկամա
ին աշխատին ս գուլով եւ արհա
մար հանա արտասուեսցեն
զա՛ծ հանոյս զարտասուսն
զոյն իհեզացեալ եւ հնազանդապ
տեալ արտէ · գնա զայս արա
եւ ապա կարես կեցուցանել
զանձն քո · եւ իբրեւ լուա
կոյսն զայս չինեալ եղեւ եու
թանուքե դնաց ·

Ասաց ծերն · մանուկ որ
արկանէ զբան իւր իմէջ այնո
ցիկ որք քան զինքն աւագ ի
ցեն · նմանէ առն որ արկանէ
զհուր ի ծոց իւր եւ ընկերի իւր
ոյ · վն այսորիկ եխրատեսցես
եղբա՛րք զմանուկս · զի մի՛ նք
խրատեսցեն եւ լքցեն զձեզ ·
Արդ՝ եղբա՛յր ոմն զ՛ի այս իւեա
ռն փերթմոյի առ ծեր ոմն
մնծ եւ ասէ ցնա զինչ արարից
հայր զի կորընչիս անձն իմ ·
Ասէ ցնա ծերն · ··· որ
դեակ · ասէ ցնա եղբայրն ·
մի՛ եւ յաշխարհի հա՛յր պա
հե՛ի եւ հսկեի յոյժ · եւ զեղչ
ունէի իսրտի եւ լերմուն մուաց
տասնալի · իսկ այժմ եւ ոչ սա
կաւ

կաւ ինչ տեսանեմ ինոցանէ
ատիս · Ասէ ցնա՛ծերն · հա
ւատացինձ որդեակ · զո՛ր ինչ ասա
նեմ յերկ · ի խնամատարութենէ
և ի զօրութենէ՛ մարդկան ա
նէիր զյօժարութի · և ասակս այ
արինկ ո՛չ ընդունելի իցէ այ
յնմ ժամու աշխատութե քո ·
և վս այնորիկ ո՛չ պատերազ
մն ը քեզ դևք խափանել զնմ
զի՛ոչ հոգւային զքո սուտ յօ
ժարութին · իսկ զի այժմ տե
սանե՞ն զքեզ զինուոր եղեալ
այ · և զի ելեր պատերազմել
ը նս · արդ`ևեթ զօրահեալ են
և արդ`ասամ քեզ · հաճի՛ մծ
ը մի սաղմոսս քո այժմու ·
քան զբիւրս յայնմ ժամու ·
Հոյն զսակաւ պահս այժ
մու քան զբազում չարաշխա
տինչ եւին ի յերկրի · Ասէ ցը
նա եղբայրն · հայր ևոչ բը
նաւ ապահեմ · և ստուա յինեն
ւմ բանից զոր ունէի յերկրի ·
Ասէ ցնա ծերն · թուականէ
քեզ զոր ունիս · այլ համբե
րեա միայն · իսկ եղբայրն
կայր ինոյն խորհուրդ · և ասէ
ցծերն հայր կորընչիմ · Ասէ
ցնա ծերն · հաւատա ինձ որ
դեակ զխոչկամս ի խօսել ը քեզ
զիմ՛վնասեսցին միտքքո ·
այլ զի տեսանեմ զքեզ կար
ծա՛մտեալս և խարբեալ իդիս
ալց · վս այսորիկ ասեմ քեզ
քան զի զայդ որկարծես այժմ
թէ յայնժամ բարիս գործեալ
էիր · ի յամբարհաւա՛ծութե
նէ բումն էր · և յանբարտաւա
նութենէ · և զի այդ պէս կո
րեաւ փարիսեցին և ի րեաց
զբարին զոր գործեալ էր ·
և զոր այժմ կարծես թէ բա
րիս ոչ գործես · այդ`բաւա
կանէ քեզ իփրկութի · զի հոնար
հուծէ այդ · և գովաւ արդա
րացաւ մաքսաւորն · որ բարի
ինչ ոչ էր գործել · վս զի ա
ռաւ

ռաւել սիրոյ մծ զմարդ հայէ
և մեղուցեալ · և որ ունիցի
սիրտ բեկեալ և խոնարհ ·
քան զայն որ բարի ինչ ունէ
և գոհանայ ողը համարի · իսկ իբ
րև լուաւ զայս եղբայրն հաւ
տացեալ և ասէ · այսօր գոհ
ես ի հոգւոյ անձին իմոյ · զի մեր
կեցեր զիս իդիւական խաբէ
ութենէ անտի · և հաստատե
ցեր զիս յերանելի հանգար
տուն յանապատին · եգնաց ու
րախութբ և շնորհեալ մնօք ·
Եւ հարցեալ եղբ ծերն ե
թէ զի՞նչ է բանն որ ասէ տմ
դաստարկ բանի համարս տայ
ցեն · Ասէ ծերն · ամ բան
որ վս մարմնաւոր գործոյ ասի
էդատարկ բան · իսկ ամ բան
զոր ասի վսօգտի ինչ անձին
ոչ է՛դատարկ բան · Ասէ լաւ
ագոյն բան զամ լռելն է · քան
զի յասելս զբարիս · Եղաս ի
Ի ներքս եչարն բանս ես ·
Իսկ ծերոյ ումեմն երևեցաւ
դևն և ասէ ցնա · ո՞վ ծեր
զիտես դու զիմ զաւ որ եշար
ժես · Ասէ ցնա ծերն զի՞
նչ ահցեմ բան զքեզ լաւա՛
գոյն իցեմ · ասէ ցնա դևն ·
ասեմ քեզ ծեր զի խոնարհ ես
դևալ ոզես դու · Ասէ ցնա
ծերն · ոչ ես դու դատաւոր
իմ · և ոչ մծ · այլ դատապար
տեալ ո՞ւ եկեր ծանեայ և փա
խստական լինիմ նէ · քեզ յէ
փոյթ այդ ասելի բան · թէ ըզ
գացեալ էիր զամենայն շուա
կորուստն քո · իբրև լուաւ
զայս դևն խարդախուե փա
խստական եղեալ գնաց ինը
մանէ ·
Եւ եղբայր ոմն էհարց զը
ծերն և ասէ ցնա · Հնէ՞ր հայր
այս ազգ որմեր այժմուսէ ·
ո՛չ կարէ կրել զչանուծս ա
ռաքինի հարցն · Պատասխանի
ետ ծերն · վս ա՛յնորիկ որ
քէ

ԻՐԴ Ք
դէալ զնոյ սիրեն եղեն եւ ոչ փախի-
չին ի մարդկանէ . եւ ոչ առանձ-
զնիւթ աշխարհի . զի կրօնաւ-
որ որփախչիք ի մարդկանէ . եւ
տէ զնիւթ աշխարհի երկրաւո-
րիս . ինքն ինքեամբ գայ ինա-
ծպնուն ազնեղք . զի զոր օրի-
նակ եթէ ոչ կամեսցի շիջու-
ցանել զհուր յարգարանէ իւր
մի . եթէ ոչ փութասցի եւ հաւա-
քէ զնիւթս որ յատակոյ կողմա-
նէ կայցէ . ոչ կարէ շիջուցա-
նել զհուրն . նոյնպէս եւ ծեր
եթէ ոչ գնասցէ խանէզին վշ-
տագին . ուր հայց եւ դժուա-
րաւ փառանիցի . ոչ ստանայ ըզ-
ծփնութ . եւ զի անձն որոչ ան-
ջանէ . ոչ ցանկա սաէպ . գուր
ծէ ալ տանեմ եղայս . եզփուչա-
ցուցանեմ . քանզի որ գաղա-
նան . կամ ասեն . եւ կամ այլ
ինչ մեղս գործեն . վաղվաղա-
կի զղջանան եւ ապաշխարանօք ա-
պաշխարեն . իսկ որոք ախա-
պա հեցէ ի սրտին զեղբօրն .
թէ ուտէ թէ ըմպէ եւ ննջէ
յՔս աշխատի . եւ կամ զինչ ե-
ռանէ . իբրեւ դժնեա մահա-
բեր ի մտի ունի զնա . եւ ուտէ
ախտ ոխակալութ զսիրտն նր .
եւ ոչ հեռանայ այն մեղք ի մը-
տաց նր : վն որոյ եւ աղօթք նր
յանձնս համօրեն սրի . եւ զի
այս պէս անընդունելի են ա-
ղօթք եւ ճգնութիք ոխակալին .
մինչ զի եթէ զարիւն իւր հեղ-
ցէ վն Քի ոչ ինչ օգտեսցի ինը-
մանն .

Ասաց ծերն . եթէ եկես-
ցեն առ քեզ ոմանք եւ կամիս ս-
տեսանել զնս . կացցես նախ
յաղօթս եւ սաստեսցես տր յս քս
ած իմ . փրկեա զիս ի չարախօ-
սութենէ եւ բամբասանաց .

Դւիդատամանէ ընկերին .
արձեալ ասէ . եթէ արկա-
նիցես դու մարմնով . տուր ըզ-
գեստ իւր եւ փարմանեա զնա .

մի

[illegible]
զի մի անմոռութ հրաւանդ պատ-
ցես ինքնեղելն զնա . եւ խնդր-
րե այգէ կերակուր զորս ոչ ու-
Հնիցես եւ ծանրասցի քեզ .
տարցին ցաւերն վս խոր-
ուեց զիջերայրին . որք լինին
յերագի համանուեք Է տեսա-
կանանց . եւ կամ առանձինն .
Պատասխանի ետ ծերն . մի
ինչ ընաւ համարեսցես զայն
գործ . այլ այս պէս համա-
րեսցես զնս որպէս համարե-
ցես զայլ նիւթսն որք հեղ-
ցին վն տկարութ եւ կարօ-
տ մարմնոյ . եւ զոր օրինակ . ե-
թէ լըբնեսցիս ի հրապարակս
եւ հաւաքեսցես զմորիկս մայ-
րի կաթսայի . եւ ոչ կերիցես ա-
տի . բայց հոտոտեցես միայն .
այս պէս եւ ոչ անըրջոյ հեղ-
մունք կարեն աղտեղել զքեզ .
յոր ժամ հեռիցես խորհրդով
ի նմանէ ի գործոյ նր . ապա-
թէ ոչ կեալ ոչ ոք կարող ի-
ցէ ։ ԼԸՅԼ եթէ տեսանէ զք զ-
թշնամին երկուցեալ ի յուսմա-
նէ . առաւել եւ զօրանայ ի մտ-
քն . եւ ձրդ դու զգոյշ լեր զի
մի՛ իյարթնութ եւ չարախօսե-
ցես ընդ ախտակիր խորհուր-
դս մտօք .

Բայց ոմանք հարցին զհայր
ան սկիւտոյ վն պոռնկութ եւ-
ասեն . եթէ ասէ սուք դէմ-
գեղջիկս . զարմանալ պար-
տէ վն նր . եթէ բարեկամաց .
Պատասխանի ետուն ծերքն
եւ ասեն . զարմանալոյ որ ան-
ջամ լինի եւ բարկանայ . երկո-
քին եւ խոտծմանէ լինի եւ զի
նմանէ այդ գործ . եւ դիւոյ
որդի իւր ամ քարոզէ . եթէ
ոչ ունիցի կամք եւ ցանկան ձա-
ջակս ի նմանէ . բայց եթէ
ոչ ձգեսցէ զձեռն իւր ի նա . ե-
առցէ ի նըմանէ եկեղեցեա-
վճարել մըննասցէ այս պէս իցեն
եւ ցանկութն . եթէ զոր աչքոր

ծե

ԱՐԴ

Ծեացէ մարթ մեզ զօրծով· ոչ
Ե համբերացի նմա մեղս ·
Եւ ղէ այրումն եհարց զծերն և
ասէ· որպէս լուաւ զօյնիցէ հայրօ
գնալ առ ծերան թէնսաել խնե
նեկի· Ասաց ծերն· գնալ առ ծե
րսն կանոն առաջնորդնոր· և նա
տիլ խնեմեկի բարւոք ինո ցա
նէօրինա դր ցաւ զիսատէին նո
քա զման կունս ամ բար առա
ջնս· ևսնախա ս·որբ աշխատին
առաջի նուբ· և վարձս ոչ առնո
ւն· վսզի մարդա հաճոյլեն ·
Ասացն այլոց իմաստուն
ծեր· եայոյժ հաճելի է մ͞ընս ·
քանզի լուսաւորյնէ մանկան սն
ափառ լինելն քան զծոյլ և հե
զգ· քանզի յորժամ սիրեսցէ զ
ինափառութս· յայնժամ ակամա
հարկէ զնլինի սէրզ և պահող
ելինի հսկող և մերկ· և սիրե
լի այլոց· և ողոր մած և համբե
րող վշտաց և նեղութց· վ͞ս զօ
րւէ մարդկան· և իբրև ստանա
զայսպիսի Ճգնութս· և յամծայն
ին͞ս· յետայ փա առնա յնորհքն
այ և ասէ ցնա· է եր վ͞սիմ ոչկր
րես պայս ան վիշտս· այլ վ͞ս
մարդկան· Եւ զղջացեալ հնա
զանդրի նմա մշակն առաջի նու
ցց· և արհամարհէ զփառս և զ
գովութ մարդկան· և ձնա ո զոր
մուծն այ· իսկ իբրև լուան զա
յոսիկ ծերքն· ասեն Ճշմա րիտ
այս առակէս իցէ· Եւ զի հեղ
գն փրկութ պատճառս ոչ ու
նին· ուպահա ունի սնա փառս·
Եղբայր ոմն անկաւ իհոգս և
ինեղութս· և գնաց առ ծեր ոմն
և ասէ ցնա զինչ արարից հայր
զի խորհուրդ իմ նեղեն զիս և
ասեն ցիս· եթէ տարաժամ ե
զեր կրօնաւոր և ոչ կարես բա
ռնալ զսա մինչև ի մահկանա
ցուն· Ասաց ցնա ծերն· Թէ
պէտ և ոչ ես կարացուք մնա
նել յերկնին աւետեաց· այլ
լուաքօյնէ մեզ զիսուկերք մեր
անց

ԱԾ ԱՆԿ ԴԵ ՐՍՄԱՆ Թ

անկցին յանապատի իմանա
պարհսան· քան գտանել մեզ
յեգիպտոս ինծառ այութ փա
րաւոնի· գնա որպէս և լաւա
գոյնէ իՃանապարհս առայի
նութ ն·անիլ· Թէպէտ և ոչ
հասանիցէ ի կատարեալ· քան
դաւն ալեխաւ որ աշխարհին
ծառայել փարչ ախտին· ի
բրև լուաւ եղբայրն լինեալ
հաստատեցաւ և ուրա խութ
գնաց ·

Եւ հարցին զծերն և ասեն
ե եթէ բար ուրէ՞ անկան են
ի մէջ կացելոց եղբարցն ·
Ասէ ծերն· ի սխիր յայդպի
սեացդ· զի գրեալէ ևցցես
զունկն քո ոչ լսել զգաս ա
րեան· կաւրսցես ևզաչս քո
զիմ՞ տեսցես անիրաւութինչ·
Ասէ ոմն ցծերն· ով կա
րողիցէ ոք համբար տել
առ անձինն · Ասէ ծերն ·
մարդիկ ևզինու որ եթէ ոչ ի
մէջ ժողովոց սսանին զգործ
ևզարուեստս պատերազմին ·
ոչ իցեն կարող միայն մարտն
չել և յաղթել · Այսպէս և
կրօնաւոր եթէ ոչ նախ վար
ժի զառաքինութ ի եղբարսն
և ուսանիցի զարուեստ խորհ
րդոյնպատերազմացն · ոչ կա
րող իցէ նա միայն համ դար
տել · և ոչ Է դէմ կալ ախտ
իցոր իվ͞րն ն͞ր ·

Եղբայրն ասէ · բարւոք ի
ցէ հայր մ͞եծ՞ լուանց զ???
ընթերցումն · Ասէ ցնա ծե
րն · ոչ խար մինչ առնու կերա
կուր զբարի դալարս առ նու
և զփուշս · և իփչող մինչ խնցա
ռի բերան ն͞ր · զայն դարձ
եալ որոնայ և քաղցրացուցա
նէ զնա · Այսպէս և մարդ
խորհի իմ ուի զբարոյս եզչարս ·
այլ յոր ժամ ընթեռնու զսբ
գիրս հրա՞հանգե և քաղցրա
ցուցանէ զն͞ա · քան զի դի
ծա

ծա՛ծկաբանն բանք գրոց ա՟մ
խորհրդականութեց գիտացն · իսկ
թէ գնացաք ոչ յերկերզն ցին
յաղօթս ՟Է այլ եղբարքն · և
իցէ ըմբռնմբուր և ոչ բանից
ըստ ՟Է ն՟ յա՟հնութ այերգս և
յաղօթս · այնակիսին զգործսն
սուաւութեան գործէ քննգիրաք
ոչ կամին լսել զգործութ ՟Էի ·
Ասաց ծերն · հեա անամխանձ
ըմբռկացողութ բերբն խմոր
գն · իսկ արտմարութ չկուրութ
գնէ ինա · եկուրութեննկենու

Ա զնա իմոյս ա՟մ չարեացս
րդ Է՛ր ո՟ն կրօնաւոր ի
թերաւյեղոյ մանուկ հասակա
զի կենցաղա՛վարեր ա՟ն չափ
ճգնութ՟ և ազանջելի քաղաքա
վարութ՟ · պահօք և տքնութ՟
և ա՟ն դադար աղօթիւք ա՟ն ը՟ն
ցութ՟ և ա՟մ չարա՛կրութ՟ ճգնէր
զանձն · Եւ կերակուր Ն՟ր էր
այս պէս սակս թրջեալ · և
զայն փոքձեռամբ առնեալ ու
տէր · յաւուր կերակէրն · և
զայլ վեց աւուրսն ոչ ճաշա
կէր բնաւ ինչ · քան զայս
մ՟ բաւոն թրջեալ ուսպն · նախ
յա՟մ աւուր կերակրեր · և այս
զկնի երից աւուրց · իսկ յետոյ
ի կերակէ միայն · և եկաց նա
յայս պիսի ճգնութ՟ս ամս · Ժ ·
այլ սատանայ որգ տողնէ ա՟մ չա
րեաց · խեթեաց աւ ը՟ս Է՟ վարս
Ն՟ր · զի որով ինքն անկեալէր
ամբարշտութ՟ · կամեցաւ
ձգել և զնա · և եդ իմիտս Ն՟ր
խորհուրդ ամբարտաւանութ
և ասէր ե՛թէ յայսպիսի ճգնու
թիս և աշխատութիս ես դու ·
զայս քան ժամանակս · որ ա՟ն
ա՟ն այլ ոչ ոք իցէ ի վ՟ր երկրի
իմարդկանէ · և ա՟Է՟ր ոչ առնես
դու նշանս · և սքանչելիս և բը՟
ժշկութիս · ա՟մ զի դու յօժարա
միտ լինիցիս իճգնութիս · և որք
տեսցեն լինիցին և փառաւո
րեսցեն զա՟ծ · զայս և սերմն
նետ

Նեաց զան ի խորհուրդ Ն՟ր · և
սկսաւ աղօթել և խնդրել յա՟յ
նշանս և սքանչելիս առնել ·
Եւ ասէ ո՟մ հրամայեցեր փր
կիչ թէ խնդրեցէք և առայցէ
ձեզ · հայցեցէք և գտջիք ·
արդ խնդրեմ ի քէն տուր ինձ
շնորհս բժշկութ՟ և նշանաց ·
իսկողորմածն ա՟ծ որ կամի զա՟մ
մարդ զի կեցցեն · իբրև ետես
զմ՟լր՟ւ՟ն Ն՟ր ոչ մոռացաւ զբարի
գործ Ն՟ր և զքրտունս · նա և
զաշխատանս ճգնութեցն և ոչ
եթող թշնամոյն որսել զնա ·
և ոչ թոյլ ետ անկանել զնա ի
խոր վիհն ամբարտաւանութ՟ ·
այլ ը՟ն բանի երգողին որ ասէ
թէ պէտ և գայթակղեսցի ար
դարն նա ո՛չ կործանեսցի · զի
ա՟ր ձեռն կալցուէ զնա · և յերդ
քան զի մինչ էրն իյայս պիսի
խորհուրդս · առաքեաց ա՟ծ
իսիրտս Ն՟ր զբան պօղոսի որ
ասէ · թէ ոչ եմ բաւական ան
ձամբ իմով խորհել ինչ · Եւ
ասէ թէ մեծն պօղոս ոչէր բա
ւական խորհել ինչ անձամբ
իւրով · որ չափ ևս առաւել
ես · կարօտեմ վարդապետել
այլոց · յաւուրցեաւ զընացից
առ միայնակեացն այն · և զոր
ինչ ասասցէ ինձ արարից զայն
և ետ դաշինս անձին և երդու
ա՟ն յա՟ծ ասաէ · զոր ինչ ևա
ասասցէ ինձ ծերն · իբրև յա՟յ
առաքեալ ի բերանն այն պէս ա
րարից զայն · Եւ էր ծերն այն
առ որ խորհէրն գնալ · մե՛ծ
անուն յոյժ · և ա՟ծ այինն տեսու
թն արժանի լեալ · և կարող
օգտեցուցանել զորս ընթա
նայինն առնայ · վ՟ն այսորիկ
մինչ գնաց ր · ծերն և մերձ
եզև առնայ · նա ես ծերն ըն
տեալ ի վ՟ր երկուց ուսոց Ն՟ր
երկու այրս սեաւս հնդիկա
ցիք եղեալ էին շղթայս ի ձա
ռանց Ն՟ր · և ինքն քարշանէ իւրն
քար

ձարշէր յինքն զգլուխ նր .
Զայս տեսեալ ծերոյն ծան
եաւ զպատճառն . վս զի հա
դէ տես էր . հառաչեաց և ա
սէ առանձինն . երբեք եմուտ
եղբայրն նինքս . ողջունեաց
ցնա ծերն և նստան . լուեալ այն
ժամս ինչ . քանզի սյնոր ա
կորուս ծերոյն . եղկնի այսա
րիկ ասէ եղբայրն ցծերն .
Հայր շահեցես զիս և ուսոյ
ինձ ճանապարհ փրկութե . Պա
տասխանի ետ ծերն և ասէ .
ո՛չ կարեմ որդեակ առնել
զայդ . զի և ինձ պիտոյէ օգնա
կան եւ ձեռն տոռ . իսկ նայ ա
սէ մի՛ հրաժարես զիս տր իմ
հայր շահ առնել ինձ . քան
զի յուսացեալ եմ ի քէզ . և երդ
մամբ զաշխնս եղի անձինլը
սել բանից քոց և առնել զնմ
եղսէ ցնա ծերն զիտեմ և ոչ
լսես ինձ . վս այսորիկ հրա
ժարիմ ի խօսելոյ քեզ . և նա
ահագինս երդուաւ դարձեալ
և ասէ . թէ զի՛նչ և ասասցես
ինձ լուայց քեզ իբրև հրեշ
տակի տյ . Յայն ժամ ասէ ծերն
տարցես ընդ քեզ զանօթս դը
բամոցս զայս . և գնայ իքաղա
քն եւ գնեսցես հացս տասն .
և միս լտերս . ժ . և տասն չափ
գինի . եբեր այսր զայն . և
իբրև լուաւ զայս եկեալ եղ
բայր և տարաւ ճգնաւորն զայն .
այլ վս երդմանն հնազանդե
ցաւ և գնաց . և մինչ գնայր
ի ճանապարհին . ալէ կոծէր
ի բազում խորհրդոց և ասէր ի
միտս . թէ զի՞նչ կամեցաւ
զայս ծերն առնել ինձ . և զի
ա՞րդ գնեցից զայս տմ . և
զայթակղեցուցից զտեառն
զիս . յոր ժամ դարձեալ բե
րիցեմ զնմ : Եւ ողջունեալ ե
կեալ զճանապարհն զայն և
հաս ի քաղաքն . և իջեալ այլ
ում գնեաց զհացսն . և իջեալ
այս

այլում զգինին . և պատճառ էր
այլ և այլ պատճառս . և նե
ստ և տխրէր յոյժ վս մտաց .
սակայն գտեալ այր մի երկիւ
ղած յայ . եւ տր լուելեայն դը
նել զմիսն . եբ ազում պատկա
ռանօք առեալ զայն տմ եկն
առ ծերունին . և նստեաց ծերն
զիոչ էր մի հնգիկն յուսա նր .
եղսէ ցնա ծերն . մի՛ ժամանակ
տիրելի զոր ուխտեցեր ինձ .
հնազանդել տմ զոր և ասա
ցից քեզ . արդ՝ առ զայս տմ
և գնա իսենեակ քո . և մինչ առ
նես զկարգ թեթև աղօթից
քոց իժամուն ճաշոյն կերիցես
մի հաց . և իսոր մի մս և արբ
մոր մի գինի . զայս սյսպէս
արասցես աւուրս . ժ . և եկ
այսր և պատմեսցես քեզ զոր տմ
տացէ ինձ խօսել ընդ քեզ : իբրև
լուաւ զայս ճգնաւորն այն .
տրտմեցաւ յոյժ . այլ վս երդ
մանն է դիմաբ անել ոչզօրեաց
և առեալ զայն տմ գնաց ողբա
լով և տրտմութ յոյժ . և նըս
տեալ խցանն լայր և ասէր .
վա՜յ եղկելոյս յոլմ պահոց
զրկեալ յորկրամոլութե անկայ .
և զի՞նչ արարից ոչ գիտեմ կե
րայց . եթէ ոչ կերայց բար
կասցի ինձ տր վս երդման իմ
յանուն նր ուխտեցի թէ զոր
ինչ և ասէ ցիս ծերն արարից
զայն ողթեթևայ ասացեալ . և եթէ
կերայց զինչ լինիցի աշխա
տութիմ . և արդ տր տր նայեա
իտատապանս իմ . և ողորմեա
բանագատելոյս և թող զմեղս
իմ . զիբ ունարարիմ գործել
զհակառակն ճգնութե իմոյ .
այս պիսի ողբովք ոնաց իտուն
իւր . և եղեալ զտմ ըս հրամա
նի ծերոյն . և առաւել աղօ
թեր . և յոր ժամ հանդերձեալ
էր յուտել . թանայր արտասու
օք զսեղանն իւր և ասէր տր
յերեաւ թողցէ զիս . միրև
եատ

եւ տաս ա մր զխոնարհութն եւզհը
նազանդութն նր · եւ մխիթա
րութն արտի նր · եւ ճանճա– թէ
րէ՞ր դիպեցաւ այն նմա ·
ևմ այսորիկ արտասուօք գո
հանայր զայ եւ խոստովանէր
զբանն մարգարէական · եթէ
ամ արդարութ իւրն ըզխոր
հուրդ անքննելին համարեա
լէ · եւ եթէ մր ոչ լինէր զտունն
եւ պահէր զքաղաքն · ընունայն
տքնին պահապանք նր · եւ իւ
րեւ լցան աւուրքն այն զոր կա
տարեաց զամ հրամայեալսն
ծերոյն · արտասուօք եւ հե
զութբ այնպէս դարձաւ առ ծե
րն · առաւել թարշամեալ եւ
խաւհրեալ մարմնով քան զայն
որիշ քաղթուն միանգամ ճաշա
կեր լոսբն · իբրեւ ետես զնա
ծերն այնպէս խոնարհեալ ·
եւ սեաւքն փախստական եղեալ
գնացեալ էին եւ փոխանակ նց
հրեշտակք լուսոյ երեւէին
յաջմէ եւ յահեկէ նր պայծառ
երեսօք · ընաւոր գնաց նը
մա եւ ուրախութբ ընկալաւ · եւա
րարեալ զաղօթս նստան լըաւե
լեայն էր · պապա աւա ցնա ծեր
որդեակ մարդասէրն ամծ նայ
եցաւ իբրեւ եւ ոչ ետ թոյլ թող
նամայն տիրել քեզ · զի սովո
րութէ նր խափել զառաքինիսն
եւ զգել զամբարհաւանս ճնութս ·
եւ խոնարհեցուցանէ առնել ըզ
զօրծս առաւել քան զէար ·
եկոյէ իշխան բարձրագոյն · ոմն
զի այս որքեւ դի րա բար ձր
գեսցէ զնս · քանզի ոչ ինչ ի
քէ իսեղաց եւ խաւարից այս աշխա
տելի ամյ · իբրեւ զայն բարաւա
ռնուփ · եւ ոչ ինչ իցէ պատ
ահան առաքինութն առաջի ամյ
իբրեւ զխոնարհութն եւ զհեզութն
եւ զայս ուսեալ փորձեալ քննեա
ցես յառաջիկ փարիսեցոյն եւ
մաքսաւորին · ւլը զի գլխաւ
որքն բարձանց իճգնութեց յոյժ
երկ

երկնչէ լիքն են · քանզի գիւրա
կործանելիք են · իբրեւ թէ
ամք իշխարանցն առնէ · որպէս ա
եւ քան զնախնն իշխեաց ·
լուր՝ որ կորդեակ ընկալ ըզ
խրատ իմ եւ պահեա զնս · զի
ան սատանեւլի մնացես իղըծ
բողաց մի՛ խոտորեսցիս յայլ
եկամ յահեակ · այլ զմիջին
կալցես քան զի զճանապար
հաւ արքունի գնացես յառա
ջնոյլ զկերակուր · եւ չափաւոր
կերիցես ամ երեկոյի · եւ եթէ
հարկ լիցի առանց երկմտութ
եւ չճէլոյ փոխեսցես զժամն
կամ թէ զն տկարութ եւ կամ
զն այլոյ իրիք պատճառի · եւ
մի՛ խնայեր փոխել զսահմա
նեալ ժամն · եւ թէ դիպեսցի
քեզ իյաւուրն երկու անգամ
առնուլ կերակուր մի՛ տրտմես
ցիս · զի ոչ եմք ընդ օրինօք բըռ
նադատուք · այլ ընդ շնորհօքն
յի քի եմք · իսկ մինչ կերիցես ·
մի՛ յագեսցիս · այլ բռնադա
տեսցես զքեզ որչափ եկարող
իցես իկարգ պահոց · եւ առաւ
ել իպարպա կերակրոց ա
րտացես զայս · եւ յորժամ իս
ցանէ ընթրեսցես · եւ առաւել
քան զամ զայնս քո ուսհե
ցես · եւ ունիլ քան զամ առա
քինութս · զխոնարհութն ըս
տացիր · քանզի պատուական ըստ է
ըն մարդ արարի · հոգի խոնարհ
եզգւոր ընկեալ ած ոչ ար
համարհէ · եւ դարձեալ ասէ ·
թէ խոնարհեցայ եւ կեցոյց զիս ·
եւ ի նայի ասէ իմա · եթէ ես
յոր ընակեցայց · եթէ ոչ ի
հեզս եւ խոնարհս · եւ որք դո
ղան ի բանից իմոց · լուրդ որդ
զամ յոյս քո առ անգէ իմն եւ
ընկեա ինա զհոգս քո · զի ե
թէ նայեսցի ի քեզ ընդունայնէ
ամ վաստակս քո · ընդ ասցես
որդեակ խաղաղութբ զճանապար
հս քո · եւ այս ուշադրեաց զգը
նաց

Նայեա քո և հաճեցէ ած զկոյս
զարդարութիւնս քո և զհրաւունս
քո ած զօր հաստատեա . Լէյս
պէս շահեալ ծերոյն զեղբայ
րն զայն և հաստատեաց զնա .
Հպարտութ հպեր ընկալեալ կե
րակրեաց զնա . և արձակեաց
գնալ խանձանակ իւր . և եւ լեալ
եղբայրն անանի գնայր առե
լով . խրատեացէն զիս երկիւ
ղածք քո տր . և որք Ճանաչեն
զվկայութիս քո . և խրատեացէ
զիս արդարն ողորմութե . Եւ
զի խրատելով խրատեաց զիս
տր . և ի մահ ոչ մատնեաց .
Եւ ցանձն իւր ասէր . դարձ
անձն ի մի ի հանգիստ քո . զի
տր օգնեաց քեզ . այս պէս
դահանալով զայն եկնիսենեա
կն իւր . և կայր բարուոք ընկեր
ակելոյ ծերոյն զամ աւուրս
կենաց իւրոց . և էհաս իշխան
Զ հասակի կատարմանն քն

Ասեն ցծերն զինչ են կե
անք կրօնաւորի . Պիտառական
նի ծա ծերն . բերան ճշմա
րիտ . և սիրտ սբ . և մարմին
անբիծ .

Ասաց ծերն . Հարքն մեր
չարաչարութե և խիստ վարուք
մտին ի կեանսն յաւիտենից .
իսկ մեք կամիմք ծուլութե և
հեշտութե մտանել .

Ասաց ծերն . եթէ այսէ բան
ասղինսին որասէ եթէ եդի
զձեռն իմ ի ծոցու . և իվր դե
տոց զայն իմ . ձեռն ի ծոցու
մարգարէիցն . այժէ բանն
այ . և գեա տուարեալքնենո
Եղբայր ոն եհարց զծերն
և ասէ . ո՞րք են հայր մըշա
կութի հոգւոյ . Ասէ ցնա
ծերն մշակութի անձինէ հան
դարտութի մարմնոյն իւր . և ա
ղօթք յարանգեալ . և ոչ տե
սանել զմեղս ուրուք . այլ
զիւրն միայն . և եթէ յայսո
սիկ յամեցի մարդ փոյթ բեր
ցէ

ցէ զպատուղ անձին .
Եհարց եղբայր մի ասէ զինչ
ուսուցանէ բանն որ ասէ թէ
չիք փրկութի նր առ ած իւր .
Ասէ ծերն զշար խորհրդոց
ասէ զայդ . որք հետացուցա
նեն զհոգի յայ յոր ժամ իմիք
տա ինչ անկանի մարդ .

Ասաց ծերն փախչել տարան
յայնցանէ որ գործեն զանօրէ
նութի . թէ պէտ և բարեկամ
կամ ընտանիք իցեն և թէ պէտ
իշխանիս քահանայնական և
կամ թագաւորական իցեն .
քան զի փախչելն իշխարա գոր
ծաց սիրելի այ առնէ զմեզ և
համարձակութի տա մեզ առաջի
նր .

Ասաց ծերն լաւագոյն իցէ
ընակել ընդ արանց երկիւղա
ծաց այ . քան զբիւրս որք ոչ
երկնչիցին ի նմէ . Վ սանզի իյե
տին աւուրսն ի հասարակաց
վանս ի հարիւրոց և ոչ միոյ
ցին որք երկիցեն յայ . այլ խո
տորեսցին ամենեքեան և սի
րեսցեն զանեղանս . և զյղփու
թիս և զարբեցութիս . և զանկրանս .
յաւուրսն յայնոսիկ եղիցին ա
մենեքեան իշխանութե . և ոսկոյ
սիրողք և ոչ այ .

Ասաց քանզի յայնմ աւուրք
են բազումք կոչեցեալք և սա
կաւք ընտրեալք .

Ասաց դարձեալ . ոչ իցէ պարտ
մերձենալ յանօրէնս . ոչ յեկե
ղեցի . և ոչ ի վաճառս . և ոչ
իճանապարհի . և ոչ իմէք խոր
հրդոց . և ոչ ի սատանայս . և
ոչ պարտէ մերձենալ յայն ա
սիան . այլ ընաւ իբաց հեռա
նալ ինոցանէ . զի ակնօրէն են
այնոքիկ ամենքան անդամն ըն
պատութեանն այ .

Ասաց ծերն . ոչ ինչ աղքա
քան զժուժկան զայն որ իմաս տա
սիրեն զայ . առանց այ . զի որ
ուսուցանէ զայն . պարտա
կան

ԹԳ. կանէ զինանս ինքն զոր
ծեսցէ զոր ուսուցանէնքանզի
գըրեալ է եթէ մշակին նախ
պարտէ ի պտղոյն ճաշակել.
Եղբայր ոմն եհարց ծերն
կասա՛ ցնա. ոպ̄ իցէ հայր.
զի ոմանք տեսանեն զտեսիլ
կայատնութ̄ հրեշտակաց. իսկ
ծերն ասէ ցնա. երանի այնո
ցիկէ որ դեռ ակ որք տեսանեն
միշտ զմեղս իւրեանց. եւ զի
այն տեսին միշտ արթուն եզ
գասաէ. ասէ ծերայրն. ես
տեսի զհայր ոմն որ եհան ըզ
գեն յայլմէ հօրէ առաջին ա
ուրբ. իսկ ծենր ասէ. ինչ
ոչէ պարտ հանել զդեւս յու
մեքէ. եկամ բժշկել զհիւանդս
այլ զայսմիայն աղաչեմ զած̄ զի
մ̄ մեղցէ յիս դեւն. այլ սըր
բեսցէ զիս ի պիղծ եւ իգարշելի
խորհրդոց. եւ սովուու մեծ լինի
ցիմ. քան զի եթէ ոք սրբեա
քէ զանձն ի գարշելի եւյան ապ̄
խորհրդոց. եւ ան յապաղ կա
տարեսցէ զաղօթս իւր. նա
է նշանա գործ հարանցն հա
մարեալց յարքայութ̄ն երկնից.
իսկ ոմն ի հարանցն պատմէր
մեզ զայս. եթէ էր ի թէսաղո
նիկէ կուսանաց վանս. յորէին
ճգնաւոր կանայքբաղում յոյժ
իսկ մի՛ ի նոցանէ պատերազ
մեալ եզև ի հասարակաց թըշ
նամոյ. եւ ելեալ ի վանիցն գնաց
ի քաղաքն. եւ անկաւ ի պոռնկութ
եւ կացեալ ի գործն յայն ժամս ինչ.
իսկ շեկն ի այսորիկ օգնականութ̄այ
որկամի շ̄մ ն̄ը գ զինչ ցցեն արկ ի
սրտն ր̄ ապ̄աշխանս եւ ղղջացաւ եւ
եկն յապաշխարութ̄ եդիմեալ եւ եկն
ի դուռն վանիցն յորմեհ նաւնէր
իսկ ինքն մերձեցաւ ի դուռն
վանին. մեռաւ առ ժամայն.
Եւ յայտնեցաւ միում ի սրբո
ցն մահն ր̄. եւ տեսանէ զերն
կին դեւք տանել զհոգին ր̄. եւ
կացին ի ձախու կողմանէ ն̄. եւ
եզև հակառակութ̄ ի մէջ երկո
ցուն

ցունցն. հրեշտակքն ասէին
յապաշխարութ̄ եկն եւ մեռաւ.
իսկ դեւքն ասէին թողեալ ըզ
ճգնութ̄ իւր այսչափ ժամանա
կայն ած մեզ եւ մեռաւ. եւ արա
րին ամս այսորիկ պատմութ̄
մեծ. ասեն դեւքն. զի ոչ բո
վեաց եւս եմուտ ի վանսն. այլ
մեռաւ արտաքոյ եւ արդ՝ զի արգ
ձերէ. ասեն հրեշտակքն.
նախ զի կոյանէր եւ ճգնաւոր ըզ
նեալ եւ այն չափ ժամանակս ա̄յ
էր. եկեալ պատրեցէք դուք
ի յանգէտս. եւ իբրեւ զէտ ըզ
մեղս եզպատրանս ձեր. զըղ
ջացաւ եւ եհաս յայնմ օրէ որ
եդ ի մտի զզեղջ եթէ պէտ ե
տրտաքոյ էր. այլ ի յապաշ
խարութ̄ էր. եւ տեսս ած̄ ըզ
յօժարութ̄ դորայ. յիշեաց եւ
զառաջին գործ ճգնութ̄ սորայ
եւ թող զմեղս դորայ. զի ա
պաշխարութ̄ ա̄ր եւ յէր յոր ե
դիմեաց եւ եկն. այլ ամօթ ե
ւ ուրք կենաց ա̄ր ած̄ իցէ.
դա զոր եպարտէր առնել ա
րար. յայն ժամապատկառեալ
դեւքն յայսց բանից. ան յայտ
եղեն. իսկ զոր ետես ծերն
ա̄ր եւ պիսկոպոս քաղաքին
պատմեցին մեզ եւ ս զլուեալն
ի նոցանէ պատմեցի ձեզ ոպ̄ զի
զգուշասցուք չար խորհրդոց
ոչ անկանել ի մեղս. իսկ եթէ
մեղիցէ ոք. մի՛ ելցէ ի վանից
իւրոց. զի ուստի գնան եհն
ուանան գիտեն զայն. այլ թէ
ա̄ր գնանեկամ զինչ գիտեսցի
Աուր գնանզայն ոչ որքգիտէ
սաց ծերն. ա̄ր քն որք
ունին զք̄ս ընտկեալ յիւր
եանս. զայս կէանս ժառան
գեսցեն եւ հանդերձեալն եւ
վ̄ս զի այս իսկ կեանքս եւ հան
դերձեալն ա̄մ ք̄է է՛. եւ որք
ունիցի յինքն զք̄ս ունի եւ ըզ
նորայն զա̄մ. իսկ որք ունիցին
զախտս իւրեանս. թէ պէտ
եւ ա̄յ

և չքամ երկիր ունիցի · բնա
կին ոչ ունիցի · բայց միայն
զա՛մ ախտս կենցաղոյս · որք
տիրեն նմա և ծառայն ցուցա
նեն զնա ·

Ասաց ծերն · ոչ երբէք
կարէ մարդ բարի լինել որ
չափ և չանցանէ երբարիս · ե
թէ ոչ ա՛ծ բնակեսցէ ինմա
նզի այլոք ոչ ոքէ բարի և բա
րերար · բայց միայն ա՛ծ ·
Դարձեալ ասէ · որպէս անի
րաւութի ինչ դիպեսցի յու մ
քէ և նա կամաւ համբերեսցէ
և վ՛ն վնասողին իւրոյ աղօթես
ցէ · այն պիսին նմանող յի ի
ցէ · իսկ որոչ վնասեսցէ · և ոչ
վնասեսցի · նա նմանող ադա
մայ իցէ · իսկ որք վնասեն այլ
ոց և վոչխեսցէ և զընկերն զըր
կեսցէ նա նման դիւաց իցէ ·

Ասաց ծերն թէ զմիտ ամոլոր
եալս · դարձուցանեն յա՛ծ ըն
թերցում գրոց · և աղքնութ·
չիքուցանենպահք և ապաշխա
րութ զցանկութն և հեռացում
իտեսութենէ · իսկզբարկութ·
համբարտէ երգ սաղմոսաց · և
երկայնմտութ և ողորմութ·
իսկ այսոցիկ ամենեցուն ժա
մանակէ նման իւր · և չափ և ա
նորին · վ՛ն զի ա՛մ ժամանակ
և անչափ եկեալ կարծ և տարա
ժամ իցէ · ևվնասէ առաւել
քան զշահ ·

Հարցին ցոմն իհարանցն եղ
բարք ոմանք և ասեն ցնա · ը
եր ոչ դիւէ անձն ի լուռութն
յայն զոր խոստացաւ ա՛ծ սրբոց
իւրոց ասէ · երկնքիոչ ի տեսնդեա
և ո զբաղդրութ երկնաւոր բա
րեացն · վ՛ն այսորիկ թաւալ
ին ի տղեղ խորհրդս հոգւոյ
մարդկան ·

Ասաց ծերն · եթէ գնացեալ
է տեղի ինչ բնակել անդ · մի
նայեսցես ընդ որք անդ իհան
գիստ և իշխան իցեն · այլ նայ
եաց յաղքատս · եյան պատիւս
որք և հաց անգամ ոչ ունին
առ ժամայն · ոց թէ նմանեա
ցիս · հանգիցես դու անդ ·

Ասաց ծերն · սուտ գործ
հին մարդոյն իցէ · իսկ ճշմար
տութ նոր ադամայ · զիարմա
գործոց բարեաց ճշմարտութե
իսկ սուտ մահ հոգւոց ·

Ասաց ծերն · լուարուք ինձ
որդեակք · զոր օրինակ պար
ծանք մեծեն թագաւորի · ե
թէ թողու զթագաւորութն ·
և լինիցի կրօնաւոր · վ՛ն զի
նանց թագաւորութն լաւ ըն
զանցանելին իսկէ · ապ և յա
մօթ մեծ իցէ եթէ թողեալ
զկրօնաւորութ եղիցի թագա
որ ա՛մ երկրի · զի թէ պէտ և
ցանկութ ախտից շարժին ի
բնութս · այլ ժուժկալութ
և ճգնութ յերկարեալ չիջու
ցանէ զնա ·

Ասաց ծերն ցեղբ այր ոմն ·
որ դիպէին փոյթ կրօնաւորաց
գեղջկաց եթէ լոյս զայլս
լուսաւորէ · այլ զանձն իւր
խիղէ ·

Ասաց ծերն · մի՛ բնակես
ցես ի տեղի որում իցէ որ նա
խանձ ը քեզ · ապա թէ ոչ·
ոչ ուղղեսցին անդ կեանքո·

Ասաց ծերն · անհնարին է
եթէ ոչ կեցցէ մարդ որ կեց
ցէ հաստատուն իհաւատս ու
ղիղս և ի գործս բարութց · չէ
նորհօքն յի ա՛յ մերոյ յորում
փառք յաւիտեանս ամէն ·

Դ, եղուսի ԺԵ Հօրն խրատ վե
րակացուաց ·

Ղեկաւավար տգէտ · պատրաս
տէ ինկորուստ · և վարդապետ
անխրատ կորուսանէ աշակեր
տաց · Հովիւ տգէտ · թի
րէ զճանապարհս խաշանց ·
և վարդապետ տգէտ զճան
պարհս աշակերտաց · Հովիւ
տգէտ ոչ ճանաչէ իմէջ միջի
զոր

զոչխարս իւր . եւ ոչ իժատմա
նակի փորձուն . բանս օգտա
կարս կարէ տանել վարդապե տ
անխիմաստ :

Զօրավար պատերազմի յաղ
թող . բժիշկէ ախտից . զի ոչ
տա խոցել զզօրն . Եւ առաջ
նորդ իմաստուն . խոցել ոչ
տա . եւ կամ թէ խոցի որ ա
րագ բժշկէ . եւ աշակերտ որ
ոչէ հլու . խեղա թիւլէ եւ ա
տելի եւ ոչ ուղղիչ արագ յանդի
մանելով :

Անհաւատար եղբայր . ան
կարգ աղեղէ վնաւի . եւ իւան
գարեցէ եղբարց . եւ զնայնակ
ցութ երգոց մաքանուն խան
գարէ . նա եւ գտատատասն ան
ձին իւրում տանա . իւրով
կամակորութեն եւ խեռաւ .

Բռնոյ նմանէ որուտէ զկա
տակս մեղուաց . որուտէ ան
հոգ զհաւատար զառաքինա
կան վաստակս :

Զօրական երկչոտ . լքանէ
զձեռս իպատերազմի . այնպէս
եւ ան գործ միայնակեաց լու
ծանէ զյօժարութի եղբարց :

Նկարս մեղուաց գործէ զմեղր
եւ հաւատար միաբանութի եղ
բարց զառաքինութիւն .

Սող յորդորէ զզօրս ի պատե
րազմն . եւ իմաստուն վարդա
պետ . զաշակերտս իւր ի
գործս առաքինութե .

Առաջս յառաջա պահ բա
նիւ . որ առաջնորդես զաշա
կերտսն քո ի հոգեւոր պատե
րազմ . զգահեա խորամանկու
թեամբ յուսով բարեացն . եւ փակեա
վտահանաւ ուղիղ հաւատոյն .
եւ պաշտպանեա յուսովն այս
եւ խրեցնա զոտս աւետարանա
կան ուսմանցն ՔԻ . եւ պնդեա
զմէջս . բանիւք համբերու . Ե
եւ դիր գանակ եւ սուր իմաստութե
որովք կարէ զախտս ջանկու
թց . մերկացո զվնասեայն
իս

ԱԶ ԱՆԱՆՑԱՄԱՐՏԻՑ

քխորհուրդս . եւ ճաւ բաւարեա
ի հոգեւոր պատերազմն . եւ
ցոյց ահագին զյաղթելն . բա
պառնալեօք յաւիտենական
տանջանացն . եւ զյաղթողն
աւետարանեա լուսաւոր զօ
վութեն . քանզի գիտէ բարե
բարութեն . յօժարագոյնս առ
նել . եւ զյաղթեալսն բժշկ
կել հոգաբարձութե . զի տառա
ել քան զապառնալիսն . թո
զութեն ամօչեցուցանէ զխմա
տուն :

Մի՛ բարկանար աշակերտի մե
ղուցելոյ . զի ոչէ լաւ վէրքն
խոցել յառաջ քան զբժշկել
եղբօրն . այլ համբերութե սաղ
զել եւ բուժել զյանցանս .

Բժիշկն բժշկէ զցաւս այլ ոչ
բարկանա հիւանդին . քանզի
ոչ իւրովք կամօք հիւանդա
ցաւ . վսն այնորիկ սուսնցբաք
կութ հատանէ բժիշկն :

Մի՛ խառներ իժամ յանդիմա
նութ զբարկութ .

Որք փախչին յերկիւղէ .
յանդ առնեն ձանապարհ .
առաջնոր դեցի նց սեամբ
լեալոյ :

Նուաղութն դիտէ առաջնոր
դել խոտուժկալութն :

Եւ զանկանալն յառաքինութ .
բնակեցոյց յաղթել . որպէս առն
այն եւ դաւան թարգմա
նեալ կոչի . որ խառէ յառա
քինութս .

Ցոյց եղեօթանասուն արձա
նիսն . բնակելոյ եւ առ երկո
տասան աղբիւրսն . որ զխմա
նայի միսան լինու . եւ զյաղ
թութ պարտէ քարոզանել .
որոց են արմաւենիքն նշանակ
որեն քաղցրահամ պտուղ է յաղթ
րավարք իւր .

Մխիթարեա եղբորախտիցն
տալով քուր առատապէս .
զխոստումն հանդերձ ճշղցն
գործովքն բարեացն . զի հը
նա

Նաւաւանդեցեն զմմ ազգս զըն
գիմակացս · եւ յառաջնոցեն
յերկիրն աւետեաց · ուր վայ
ելեն զերանելի պանախտուն
կետանսն իքս իյս իմր մր որ
ում վայելեն փառք յաւիտեա
նս յաւիտենից ամէն:

Նորին սբ հօրն Ներսէսի պատ
ուէր առ մանկունսն ·

Պարտէ մանկանց ճգնել եւ
կրթել զմարմինս իւրեանց ի
հանդարտութ · եւ ոչ իմբ կեր
պարանել ; Եւ ունել բ որբա
չափաւոր · Եւ բան հեզ ·
Եւ կերակուր եւըմպելի խոն
ջապ եկարգաւորութ · Մի՛
անժամ եւ տարպա՛ժամ զբերան
ածել · եւ հաս եխած լինել
եւ անառակել · Եւ առաջի ծե
րոց լռութ ; Եւ առաջի իմաստ
նոց ունկնդրութ ; Եւ առ ընկերս
սէր · Եւ առ կրտսերս սիրա
կան խրատս հոգեոր · Իշար
եւ իշոց մոց եւմարմնաւոր ի
րաց հրաժարել ; Սակաւ բար
բառել · եւ շատ իմանալ · Եւ
մի՛ յանդգնել իբանս · Եւ մի՛
յաջախել իխօսս · Մի՛ պատ
րաստ լինել զծաղր ; Այլ ա
մօթխածութ զարդարել զին
քն ; Ընդ կանայսն ամենեին
մի՛ խօսել · Զակն իխոնարհ
ունել · եւ զմիտսն իվեր ; Եւ
փախչել իհակառակութենէ ·
Մի՛ վարդապետական պատ
ուի դանկալ ; Եւ մի՛ զարմանալ
ընդ մարմնական պատիւս · եւ
մանաւանդ ընդ այնոսիկ որք ոչն
գիտեն զճշմարիտ պատուի
րանն · Զհետ երթեալ այնմ
որ ընդունելի է սբց
իմաստնոց զաւրբարեացն գո
վութիւ · Եւ զարդանալ եւ սովոր
ել ինքն գիր փոխուն · որ մի
այն յայս ինչէ · Եթէ ուսա
ցանել խրատել զայլս բան
ական իցէ · վս վարուցն որ
կա

կան եւ պահին յայս · արժացէ
զայն իկամս այ եւ մի՛ իփառս
մարդկեղէնս · այլ ոչ զպործ
այ · զոր պարտէ կատարել ·
եւ իմանէ ընդունել զփրկա
րեան զանանց պարգեւն · որ վմ
երանելի կրթուն եւ ճգնութեց
եբարի արգասեաց · Ընդ ամ
եզայս գիտեա սիրելի · զի իբ
միմեանս կապեալ են առաքի
նութքն · ոչ չարի ինչ հո
գեոր · չզլթայիւք յերեալ մի
ըն միոջէ : Աղօթք զփրոյ
սէր · զխնդութենէ · խըն
դութ · զխոնարհութենէ ·
խոնարհութ · զհեզութենէ ·
հեզութ · զարբանեկութենէ ·
արբանեկութ · զյուսոյ յոյս ·
զհաւատոյ · հաւատք · զհնա
զանդութենէ հնազանդու
թիւն · զպարզ միտու թենէ ·
Այս պէս եւ ըն գիմակայ կողմն
չարին · է՛կապեալ եւնա զյա
քութին իւր մի ըն միոջէ ատե
լութին · զբարկութենէ · բա
րկութին · զհպարտութենէ ·
հպարտութին · զնանափառութե
նէ · ննափառութին · զանհաւ
ատութենէ · անհաւատութին
զխստասրտութենէ · խստա
սրտութին · զծուլութենէ ·
ծուլութին · զթուլութենէ ·
թուլութին ; զլքմանէ · լքումն ·
զձանձրութենէ · ձանձրութին ·
զան ըմբերութենէ · անըմբե
րութին · զցանկութենէ · ցան
կութին · զչար գործութենէ ·
եւ այլ եւս անդամք չարեաց ըզ
միմեանց կապեալ կան · Հ, ոյն
պէս եւ բարի կողմանն ըն մի
մեանս յարեալ են առաքինու
թք որ իքս ըն վերոյ գրելոցն ·
Այլ դու սիրով սիրելի իմ ·
զանձ տարանեալ կրօնաւորու
թն ամ հանեա իքեզ · եւ տուր
այնց ճշմարտութ · լեզուի
ժուժկալութ · մարմնոյ ճն ըլ
ումն · մաաց խոնարհութ ·

որ

րոտ սրբոյն · բարեխօսն մեր
Քրիս·, Եթէ ողորմութեամբ պահակ վա
րիցէ զմեզ · յառնել և · եթէ
զրկիցիս յունմքէ · մի՛ դատա՛
պարտեսցիս յունմքէ · եթէ առնեսցիս սփ
ռեալ · եթէ հալածեսցիս ·
բեա · եթէ հալածեսցիս ·
ցանէին կալ · հայ հայեսցիս
ակնածեա : մեռեալ մեղացն · և
խաղաղաց Է ՋԷ · եղանն սիրո
խոնա իմոց ամՏ քո · եղաներ
և խնա հաստատեա · զի զՂմ
զիս անդուրհրեշտակաց բիւր
ոց են և անդրանկաց ժողովք
կատ աքն լոցն տէրութ · մարգա
րէիցն և բանք · հայրապետացն
վաւաղանք · մարտիրոսաց աՃ
սակքն · և առաքելոց պսակա
ւորքն · երամակից զքեզ ցանկայի
տանել · և նոց բարեխօսն ժա
ռանգակից լինել ի քս յս իմ
իշխ որում փառք յաւիտեանս
յաւիտենից ամէն ·

Աւ որ փրկէր ճշմար նոյին ·
ն տուր յաղթել, հակառակին ·
տացես և քեզ մեր յաղթութե ·
Ո Ե գիտանալ ախոյանին ·
ւսոյ դատել ոչ՛ նոցին ·
արդարա՛պէս մաց զհոգին ·
զի մ՛զյէ տին նա՛ քարակիտն ·
ա տհանքե զայց անդրիքանին
ն և դատաւորք իմ երկնային ·
սով երկինք և երկիր դատին
դատաւորին իմոյ ամենին ·
կատարեաց
գիրս Ը կար
ԵՆ ·

ԵՒԶԳԱՍՐ ԼՈՆԽԼՑՅ

Գլուխ երկոտասան · երորդ·
Իբրև թէ պարտէ մեզ փոխ
արինուն ազգաս լինել ·

ԱՆՑՀԱՑՐՆԱՆ
ՖԻՆԻՔՍ · ԵԹԷ

տեսի ես կրօնաւորք · որք զզ
կնի աշխատութեց և ձգնութեց ·
մնկան այխմաբեցան · վս զի
յուսային իգործս իւրեանց ·
և մոռացան զպատուիրանս սա
զին որ ասէ հւոց ցհայր քո և
աստմեսցէ քեզ · Դարձեալ
ասէ · թէ կարողուիք էր որ քան
զայլ դիցէմանուկ և որքան յոյն
չս հանցէ · հարցանիցէ ձերն
իւր և խօսեսցէ եթէ զթեցայ
յայս ինչ · թէ ոչ զթեցայ ·
Եւ քան զի էր էզր այր ոմն ի
հնազանդուե ծերոյն · և գնա
ցեալ յանապատ եղիտ տեղի
հեռա՛ գոյն զիհանգստեսցի
անդ · և իբրև գնաց դարձա
ու ծերն և ղայէր և ասէր
հրամայեանն զիերթայց հան
գստեցից անդ · և ձգնեցայց
յոյժ · և · կ ծերն ոչ ետ թոյլ
նմա գնալ · այլ ասէ ցնա գի
տեմ զի աշխատիս յոյժ · բայց
վս այն ոչկամիմ զնալ քեզ անդ
զի ոչ ունիս անդ ծեր · որում
յայտնեսցես զխորհուրդս քո ·
և յանկարծ անկի ...
իգործս քո եթէ հանգոյ այլ իցէ
և յոր ժամ լինիցիս դ...
հանդ և կարծես լեալ ...
գործս քո · այն ժամ կորուս
անես դու զամ ...
և զհանգստն ...
Սօսի գարծեալ ...

Յը
տան դարբին մինչկոծել սնսա
ռնիցի զշանթսերկ․ թոյն նախ
խորհի իմոյ թեզինչ սրսացե
մանգաղ․ կամկացին․ եկամ
բրէչ․ եկամ այլ ինչ․ Լէյս
պէս եմեզ պարտէ քննել թէ
առորս առաքինութ եկաք․ և
կամ զորս ուղղէ ցաք․ եկամ
ծր պակաս իցէ․ զի մի՛ըռւ
նայն աշխատեսցուք․
Ե՛ւ զբայր տնտաղաչէր զհայրն
արսենիոս․ լսել բան ինմա
նէ․ Եւ՛ ասէ ցնա ծերն․ ըստ
պեցիր յամ զօրութենէ քում
է եգնել այ․ ողջ ամ գործ
ներքին մարդոյն ըստ ային է
զիցի․ շի ներքինն յաղթես
ցէ արտաքին ախտից․ զիթէ
խնդրեսցուք յայ յայտնեսցէ
մեզ․ եթէ կալցուք զնա բե
Նակեսցէ առ մեզ․
Ասաց հայրն դանիէլ․ ե
թէ պատուիրեաց ինձ հայրն
արսենի եւ ասէ ցիս հանգու
ցես դու զհայր քո․ զի յոր
ժամ գնասցէ առ տր աղաչես
ցէ զնա․ վն քո եւ բարի ա
րասցէ քեզ․
Ասաց հայրն աղաթոն թէ
պարտէ կրօնաւորի զի մի՛ թող
ցէ զմիտս իւր դատել զնկերն
իվր իրիք ինչ․ քան զիտանց
պահպանութն պատուիրանացն
այ ոչ ուղղեսցի մարդ յառա
քինութս․ այլ պարտէ մարդոյ
զի ամժամ միշտ առցէ իմաց
զգաստասանս այ․
Գնաց երբեմն հայրն անտ
նաղիանզցէ յայն կոյս գետոյն
եւ եգիտ անդ նաւ համ աշ
խարհիկ․ եմտայր նաւուն․
եւ ահա այլ նաւ տնցանէր ի
յայն կոյս․ կոչեցին եղծերն
մտանել ննաւն․ եւ նա ոչ ե
մուտ․ այլ ասէ եթէ ոչ գայ
ցէ համաշխարհիկն այն նաւ
ոչ անցից յայն կոյս․ եւ զի ոււ
նէր Է խնգն առամանինէ․ ե
նա

ԳԼ․ԽԺԵ․Ա․ՍՆ․ԱՐԹ․Հ․
Նստեալ հիւսնէր զայն․ եդար
ձեալ քակէր․ մինչև եկն նաւն
այն եանց յայն կոյս․ Եայն
ժամանակն ցծերն եղբարքն
Է՞ր արարեր զայդ հայր․
իսկ ծերն ասէ սակս երկուց
պատճառանաց արարի զայս․
մի՛ զի հատից զկամս իմ զի մի՛
երբեք արարից զնա․ եերկ
րորդն․ զի հանգարտութե
արարից զկամս այ․ եան զդոհ
ջութենէ դնացից զմնանապար
հս նր․
Ասէին վն հօրն սմոնի․ ե
թէ մինչ գնայր յեկեղեցին ե
կամ այլ ուր․ ոչ թողոյր զդա
շակերտ իւր գնալ մերձ իւրն
այլ ի հեռուստ գնալ․ եեթէ
գնայր նա հարցանել բանինչ
վաղվաղակի մեկնէր զնա․ ե
ասէր մի՛ գուցէ մինչ խօսե
ցուք զօգուտ եՉ յամենն լբան
սն․ անկցի ինէ և այլ ինչ զ
տար բան․ վն այսորիկ ոչ առա
Եբեր զթոյլ գնալ մերձ իմ․
Եհարց հայրն ամոնէ զհայրն
յեսայիաս եասէ իդալն քո ա
ռիս սկիզբն կրօնաւորութեա
ն տեսանէիր դու զիս․ իսկ
նա ասէ․ իբրև զդե տեսանէի
հայր․ զի որչափ քաղցր ինչ
եբարի բանս ասէիր ինձ․ իբ
րև զսուր հարկանէիր եսիրտ
իմ․ իսկ այժմ երբեմն լսեմ բան
քո հրեշտակի բարբառ լու
եալ քաղցրանայ սիրտ իմ և ո
րախ անա հոգի իմ եզնծայ․
Գնացեալ հայրն ամոնա ե կաց
ի վայրի անտառ երկուս․ եապա
եւ առ հայրն պիմէն եասէ ցնա
եթէ գնացից ի սենեակ ընկե
րին․ եկամ նա գայցէ առ իս
վն պիտոյից ինչ․ խորշիմք խօ
սել Է մի մանս․ մի՛ գուցէ օ
տար ինչ բան անկցի իմէջ․
Ասէ ծերն բարւոք առնէք․
զի պարտէ իմանկուն պահել
զբերան․ Ասէ ամոնա ծերն
զի

Ոչինչ առնէին։ Ասէ պիղծն։
ծերքն եւ լին իմծա մեծ առա
քինութիւ։ Եւ ոչ ունէին օտար
ինչ յանձինս թէ խօսեսցին։
Ասէ անոնս եթէ. Հարկ լիցի
խօսել Է ընկերն. իզրոց խօ
սել պարտէ։ Թէ ի հարցնեն ա
նէն, Ասէ ծերն. լուելն
լաւագոյն է։ Իսկ եթէ լուել
ոչ կարասցես. ասա ի բանից
ծերոցն. եւ մի՛ ի քոց րոց. զի բանք
քոց ծանուցեն. Եւ կիշտաք
բերեն։
Ասաց հայրն աւոնիոս. Ե
թէ ոչ ունիցի խմոր ձեր. Ե
թէ ած. եւս միայն եմբ յաղ
թահարի. ոչ կարասցէ կեալ.
զի թէ կամեսցի մարդ յառաւօ
տէ մինչեւ յերեկոյ գայցէ ի
չափ ընտրելոցն այ։
Երթային երբեմն հայրն
դանիել. եւ հայրն ամոնէ իմ
անին. Ասէ հայրն ամոնէ ցը
հայրն դանիել. թէ երբ նաս
տուք մեք խնենեկի հայր.
Ասէ դանիել. ո՞վ առցէ
ի մէնջ ամենայ զոր. եւ իսենենկի
իցէ. զի առք տն տեսանեն
լռեմ յամն յամ ուրեք։
Ասաց հայրն յեսայիաս
թէ կարծ մոռութ եստել զըն
կերն իմոյ. ոչ թողուն տե
սանել զլոյս այ. այլ խընդ
րեսցուք այ զի տացէ մեզ ողջ
բս զիշաղդուք զմեղս մեր. եւ
զի փութասցուք փախչել ի
մարդկանէ եւ ոչ համբերեսցուք
տաղայրս դուէ հիկս. եւ մի՛ խօ
սեսցուք զբանս ունայնս. ոչ
զի մի՛ մթասցին միտք մեր ի ծան
թութենէն այ. քանզի անհը
նարէ որոց ասեն կամ լսեն
զբանս կենդաղականս. եթէ
ունիցին խորտի ի բուռն համար
ձակութիւնաւած այ. իսկ որ ա
սէ եթէ ոչ վնասի մեզ իլրոյ
եւ իտեսութենէ երկրաւոր բա
նից. Եւ ի քէ. նմանիցէ նա կուրի
որ

ԵՒ ՕԳՏԱՈՄԼԻՂԻԼՈՑ

յոր թէ ամերձեսցի ի ճրագ կա
ռեալ. ոչ կարէ տեսանել ըզ
լոյս նր. Եւ այս յայտ է ա յա
րեգական է՛. որին ածեալն
իւր լուսաւորէ զամ երկիր եւ
իփոքու ամպոյ ծածկի լոյս եւ
ջերմութն նր. Դարձեալ ասէ
փութացիր փախչել. յերից
այս ախտից որխորտակեն զհո
գի որ էն այսոքիկ. արծաթ
սիրութն. պատուասիրութն.
եւ որկրամոլութն. որք ի թե
յաղթեսցեն անձին. ուղղել
ոչ եւ թողացուցանէն։
Ասաց հայրն պետրոս.
Եթէ հարցի երբեմն զծերոյ
իմոյ եսայեայ. ո՞վ իցէ ծա
ռայ այ. եւ նա ասէ մինչ իցէ
մարդ ծառայ միոյ ախտի. ոչէ
նա ծառայ այ. այլ ծառայ
ախտին այնորիկ. յորմէ ըմ
բռնեալն իցէ. եւ որ քան յախ
տին յայնմիկ կայցէ նա. ուսու
ցանել ոչ կարէ. զի ամօթէ
նմա ուսանել կամ ուսուցա
նել. նախ քան զազատիլն ի
յախտէն. եւ կամ թէ յաղօթել
վն այլոց. քանզի ո՞րմ ի ընդ
բեսցէ նա ազատութն այլոց.
մինչ ինքն ծառայ իցէ. Ասէր դ
ոչ իցէ նա ծառայ եւ ոչ սիրե
լի այ թէ խնդրեսցէ ինչ վն
այլոց յայ. Այլ յարա՛ ժամ
զայն խնդրեսցէ. ոչ զի ազա
տեսցի յախտէ իւրմէ. քան
զի որքան ժամանակս յախտին
կացցէ խցեալն բերանն նր.
եւ ոչ կարէ խնդրել ինչ յայ.
քան զի որքան ի հնազանդութն
ախտին կայցէ մարդ. լալ եւ
ողբալ պարտէ զանձն. զի ոչ
ունի յանձին զմաքրութն. զոր
խնդրէ ած յամ մարդոյ. Դար
ձեալ ասէ. ամ որ խնդրեսցէ
զոր ցաւապնեալ սրտիւ լսէ
նմա ած. եւ զոր ինչ խնդրես
ցէ ինմանէ. իմաստութե. շնոր
հեսցէ նմա. այլ պարտէ նմա
ոչ

ոչ կարելի էր ՟ ինչ երկրա-
որ. այլ մինչ հրաժարեսցէ զանձն
իւր թէ ոչ կարիցէ առաւօտի տ-
թողուլ՝ այս անդադարելաբար.
Ասաց հայրն Թէոդորոս. եթէ
ճոխացի. եթէ քննեսցէ մարդ
զոր հիւանդութիւն զհետ զեղծութեան
մեր. եկեսցէ մտաց մերոց
խաղմուս. ոչ կարեմք կեալ.
զկամաւորութեանց եմք.

Ասաց հայրն Թէոդորոս.
սկիտացի. խորհուրդ իմն եղե-
ւ չիթէ զիս. եթէ պէտ գոր-
ծով կատարել զայն ոչ կարէ.
սակայն ի կարարեալ առաւելի
նութենէն խափանէ զիս. իսկ
որիմաստունն իցէ զարթնու-
եզլ ինա եյառնէ յաղօթս.
եւ մերժէ իմացն զնա.

Ասաց հայրն Թէոնաս. վասն
այսորիկ զի պակասեցուցա-
նեմք զմիտս մեր ի տեսութե-
նէն այ դառնայ առնեմք զնա
զիշխանական միտս. եզմեզ
մարմնական ախտից. Ասաց
ծերն. եղբայր ոմն իբրազմու-
թենէ փորձութեցն կամեցաւ գը-
նալ ի տեղոջէ իւրմէ. եւ իբրեւ
հնդաւ զհողաթափ իւր. ե-
տես ղայլ եղբայր որ հագա-
զանդամ իւր յորմէ փորձերն
նա. ասէ ցնա ո՞չ վս իմ գը-
նաս դու ի տեղոջէդ յայսմանէ
եահա ես յառաջեմ քան ըզ-
քեզ ի տեղւոջն ուր գնասցես
դու անդ. Ասա ուր ոչ գոյ
արթնութ մտաց. անձամբ զան-
ձն տա փորձանս եւ հետեւի
նմին.

Գնացին երբեմն եղբարք
ոմանք փորձել զհայրն յոհան-
նէս կարճիկն. զիոչ համեր
քան կենցաղականիրէ բանոյ
իւրոյ. եւ ասեն. ցնա որհա-
նւմբ զայ հայր. զիանձրեւեաց
յոյժ յայս ամ. եւ սրբեալ արմա-
ւենիքն տորփինանբանթաւս. եւ
գառանէն եղբարքն գիւրաւ ըզ-
ձեռ

ձեռամբ գործս իւրեանց։ Ասաց
ցնա ծերն. այդ պէս իցէ ե-
հոգի մարդոյ յորժամ գայ ինա
ըներհք հոգեւոյն սրբոյ. նորա
գն զնա եզօրացուցանէ. եւ
հանենն նք զոստս առաքինու-
թեց զսէ՛ր եզն ըկիւղնայ. Ասա
ին զսմանէ. եթէ հիւսեաց
երբեմն սիրա երկուց սըփր-
գաց. եկարեաց մին մի սըփ-
րիդ. եւոչ ծանեաւ մինչեւ ի
հաս յորմն տանն. քա՛ն զի միտք
իւր կապեալ էր ի տեսութիւն այ.
Ասաց հայրն յոհաննէս կար-
ճն. եթէ նմանեմս մարդոյ որ
կայցէ ինէրքոյ մեծ ծառոյ.
եւ տեսանիցէ զգազանս եկզոռ
զուես զինան իմ՟ նք. եւ
փախուցե ալ ինոցանէ ելանէ
ի ծառն եփրկի ինոցանէ. այս
պէս եւ նստեալ կամ ինենէ
կի իմում. եւ տեսանեմ զչար
խորհուրդս եկեալ իվր իմ.
եւ դիմեմ առ ած ի ձեռն ա-
ղօթից եզերծանիմ ինոցանէ.
Ծեր ոմն խանկիտ. ծզնաւո-
րէր մարմնով. իսկ միտքն ոչ ըզ-
գաստ յոյժ. Այս գնայ առ
հայրն յոհաննէս հարցանել
վս մոռացութեն. եւ իբրեւ լու-
աւ ինմանէ բան դարձաւ իսե-
նեակն իւր. եմոռացաւ զբանն
զոր ասաց նմա հայրն յոհան-
նէս. եդարձեալ գնաց հար-
ցանել զնոյն բան. եւ իբրեւ եկն
դարձեալ մոռացաւ. զայս ա-
րարեալ բազում անգամ դայր
եհարցանէր. եւ իբրեւ դայր ի
սենեակ իւր մոռանայր զամե-
նայն ինչ. ցեալն իծերոյն. եզկնի այսո-
րիկ դիպեցաւ ծերն հօրն ո-
րէմն եասէ ցնա. տեսանես
հայր զի մոռացայ դարձեալ
զբանն զայն. եայլ ոչ եսյա-
ձելի գալ հարցանել զի մի
ձանձրացուցից զքեզ. Ասէ
ցնա հայրն յոհաննէս. ա-
եւ երթ վառեա զճրագ. եւ
րա

ՅՏԱ
զար այն պէս · և տան ընծա ·
ւոր՝բեր զոր թագաւոր նրագա
և կատուեա ինմանէ ճարտար այն
պէս · ասէ հայրն ցեղերն ·
պակասեաց ինչ իլուսայոյ ճըրա
գին այնորիկ · զի վաւեցան
ամենեքեան ի դիմանէ · և նա
պան ոչ հայրն · ասէ ցնա հայրն
յոհաննէս · այս պէս եթէ ամ
պնիոխ գան տուխաւ ոչ խափա
նէն զիս իշխորհացն ք̄ի · և արդ
յոր ժամ կամիցիս տուաւ ց գայ
թակղուն է կ տուխա · և այս պի
ար ռական · երկոցունց համբե
րութեն · եթարձան զմուացու
ծն իւեւ րոյն յայնմանէ · զի այս
էր գործ սկիտացւոցն · բան
զի յժամու՛ մտաբերին և ճգնաւ
որք · և բարեջրուք օգնէին հեղ
գացելոցն եյսաւելուին ըզնմ.
իգործս բարիս ·

Եղբայր ոմն եհարց ցհայրն
յոհաննէս և ասէ ցնա · զինչ ա
րարից հայր · բազում անգամ
գան եղբարքն տանել զիս ի
գործ · և տկարեմ և խոնարհու
թամբն երկնչիմ · Պատասխանի ա
նի եւ ծերն և ասէ ցնա · քա
ղէբ ասէր ցեսու նաւեամ · քան
աւսուն ամաց հիւ մինչ առա
քեաց զիս մովսէս առ թգեր
ձարգէ մեա · ձե · ամաց · և ոչ
յայն ժամ կարողէի · այն պէս
և այժմ կարեմ մտանել իպաստէ
րազմ այս պէս և դու եղբայր
եթէ կարողես գործել ու ր
և կոչիսն գնասցես · և եթէ
ոչ կարող իցես գործել նիստ
խնեձեակ քո · և ողբա զմեղս
քո · և եթէ ոչ ոք քեզ յող
թ ոչ իցուն · զանձն զքեզ
իփորձ իւ

Վսոյն հայրն յոհաննէս ասէր
[illegible] րոց հոգ · պատու
[illegible] դնաք զմինչ · նամենե
քեան պատուեսցեն զձեզ ·
իսկ եթէ մոռասցուք զմին
ոյն ամէ · արհամարհեն ամենե
քեա

ԵՒՌ. ԳԼԱՍՄԼԻԴԵԼՈՑ
զետն զմեզ և իկորուստ և ա
գնասցուք ·

Ասէին զհօրէն յոհաննու
եթէ գնաց յեկեղեցին իսկի
տէ · և լուաւ զհակառակ ու
թեան եղբարցն · և դար
ձաւ ի խցնեակ իւր · և անց
շուրջ զխցնեակաւ իւր երիցս
անգամ և ապա եմուտ ի նմա ·
իսկ իբրև տեսին եղբարքն
ոչ իմացան թէ զինչ արար · և
հարցին ցնա զայն · և նա ասէ
ականջք իմ լի էին գժտութ
զոր լուայ · և անցի շուրջ զխ
ցնեկաւ զի արտաքոյ թափեցից
զնա և արբեցից զլսելիս իմ ·
և այն պէս հանգստացեալ մը
տօք մտի ի խցնեակ իմ ·

Եղբայր ոմն գնացեալ ի սկի
տեակ հօրն յոհաննու ըստ ե
րեկս · և տարաժամ գնալ · և
[illegible] խօսել զառաքինութեց
[illegible] առաւօտ և ոչ իմացան ·
[illegible] յուղարկել զնա ·
[illegible] ի խօսել մին
չև [illegible] · և ապա մը
տեալ ի խցնեակն և անտի դը
նաց ·

Ասաց հայրն յոհաննէս ե
թէ թագաւորն կամեցաւ [illegible]
[illegible] իսկ [illegible]
[illegible] երկնից · և
[illegible]
[illegible]

Գնաց եղբայր [illegible] ոմն
զի առնել [illegible]
[illegible] զփորձս հօրն յոհաննու
[illegible] ծերն և ասէ ցնա · զինչ
[illegible] եղբայր · և նա
[illegible] Հայր ·
[illegible] ծերն [illegible]
[illegible]
[illegible] · դարձեալ
[illegible] եղբայրն · և ել առ
նա և հարց · և նա զնոյն
[illegible] դարձեալ ինքն զի
[illegible] · և դարձեալ
մոռացաւ [illegible] կարել ·
իսկ

Իսկ եղբայրն երրորդ անգամ
դախեաց · ահայրն եւ առնէր
ասասէ · զինչ խնդրես անա ա
ռեւ կափրիդս քո հայր · յայն
ժամ զնա տարաւ ի ներքս եւ ա
սէ · եթէ զափրիդս խնդրես
տացես զնոսա եգնասցես ·
Դարձեալ ուղտապան ոմն ե
կնացեալ առ հայրն յոհան
նէս · բառնալ զձեռս գործ
ոյ եդանել այլուր · եւ բր̃
եմուտ առնուլ · մտաւ ցան
զայն · զի միայն ՆՐ էին առ
ա̃ծ վերացեալ · իսկ ուղտա
պանն այն ներքեւ · եւ բախեաց
զդուռն զիյամնաց · ասէ հայրն
զինչ կամիս եղբայր · իսկ նա
ասէ զձեռս գործոյ քո հայր ·
եւ բերեալ անձին կալաւ տաւ ·
Դարձեալ մտաւ ցան · իսկ եղ
բայրն երրորդ անգամ բախ
եաց զդուռն եւ հայրն առ
նա · եւ զնոյն բանն լուաւ ի նը
մանէ · եւ բերեալ եմուտ բերել
հայրն յոհաննէս · ասէ · ո՞վ
րա ուղտ սիրա ուղտ զի մ՚մտ
Եռաացի մինչեւ բերցէ ·
Եւ ասէին վն̃ հօրն յոհան
նու եթէ յոր ժամ դայր ի հեղ
ձոցն նախ քան զգնալն իւե
զի իւր բարեմտութ աղօթից
եհսկմանց պարապէր մինչեւ
դային միտք իւր յառաջին հան
գստութին · եւ լռութին ·
Ասաց հայրն խիդարէ · եթէ
մինչ մանուկ էի եւ նստէի ես նե
կի իմոյ մոչ ունէի ես կարգել
ժամ աղօթից · այլ զտիւ եւ զգ
իշեր ան դադար աղօթէի ·
Դարձեալ ասէր · գնացի եր
բեմն ի քաղաքն վաճառել զը
ձեռս գործ իմ եւ տեսի զի հա
րաւ յիս յանկարծակի տըր
մութ · իսկ եւ սթողի զանօթսն
զայնոսիկ եփախէ աթոռ զորս եւ
յայն մանէ · եւ ազատեցայ ի նը
մանէ ·
Ասէին վն̃ հօրն տարողանի
Եթէ

եթէ եր նր̃ աշակերտ որ կո
չէր իսահակ · եւ ուսաւ նա զա̃մ
գործս բարիս · ած ատացա
լուութ եւ համբերութ զար
մանալի · եւ երբեմն դայր յեկե
ղեցին ոչ զոք թողոյր որ խօ
սէր ը̃ ի նքն · այլ ասէր ա̃մ ինչ
բարիէ · յիւրում ժամանա
կի · եւ կատարել աղօթիցն
իւրեւ իհրոյ փախուցեալ զը
նայր խսէնեակ իւր բազում
անգամ տային եղբարցն կեր
նի աղօթիցն տապախմատս ·
Եբաժանկա դինի · եւ նա ոչ
առնոյր · եւ ոչ թէ յօրհնութե
նէն յայն բաժանէր յեղբար
ցն նա · այլ զլռութի պահեր
եւ զհամբերութի աղօթիցն ·
Եւ՝րդ՝ հիւանդացաւ նա երբե
ա̃ յն չափ մինչեւ անկաւ իմա
հիճս · եւ լուեալ զայս եղ
բարցն եկին տեսանել զնա ·
եւ իբրեւ կասկածն եղբարքն ե
հարցին զնա փրկարցն եասէն
ցնա հայր իսահակ ը̃ եւ ր̃ փախ
չիս յեղբարցն յորժամ կատա
րի աղօթքն · իսկ նա ասէ ո՞չ
փախչիմ յեղբարցն բայց չի
զի · այլ փախչիմ ի խաղա
խութենէ դիւացն · եւ թէ
ոք ունիցի լոյս վառեալ ի ձե
ռին · եւ կայանցի յօդս · չիք
նի կրակն · այն պէս եւ մեք
եմք · լուսաւորիմք մտօք յա
ղօթս իժամ ս̃ք իորհրդոյ պա
տարագին · իսկ եթէ յամեմք
արտաքոյ սենեկին մերոյ ·
խաւարին միտք մեր այս պէս
էին կէ անք հօրն իսահակայ ·
Պատմեր մեզ հայրն կասիանէ
վն̃ ծերոյ ումեմն որ բնակէր
յանապատ · եթէ խնդրեաց
յա̃յ շնորհել նմա զի մի՛ երբէք
ննջեսցի յաղօթս եւ եւս եղ
խնդրեալին · բայց եթէ ա
խարհի բանիւք դայր ի ներքս
վաղվաղակի ննջէր · եւ ոչ թո
ղոյր մտանել ի լսելիս իւր
Բա

ՆԺԳ
բան գատարին • Հաշտեր այս
ծեր եթէ գեզ պատրաստեն
ծգել յաղօթից միջի սրախօ
սուն • և այն ամ հոգևոր փառ
գաղեատուն թշնամի. հալածե
սաց կորինակ առ այսպիսի
նեթե խօսել և ա. երբեմն վ.ա
լահու անձին առ եղբարսն •
որք. այն քաք խորին քնոյ ըմ
բռնեալ եղեն մինչ ոչ կարա
ցին ամէ առնուլ զաչս իւրեանց
իսկ երկամեցայ յանդիմանել զ
նրանց թմրութիւն • Աւրան
դատարկ իմէ բերի • զուար
ճացեալ զարթեան ամենեքին
իսկ ես հառաչեալ ասեմ •
եթէ մինչև ցայժմ զերկնա
որս խօսէի ձեզ • և աչք ամե
նեցուն ձեր ծանրացեալ էին
և յոր ժամ բան ունայն եկն ի
միջի • զարթայք ամենեքեան •
վ.ա որոյ աղաչեմ եղբարք ծա
նեաւ զխաբէութիւն դիւաց •
Աղաչեցէք զանձինս ձեր ի
նիրհումենէ հեղգութեան • յոր
ժամ լսիցէք ակամ աստուածեն
Զբանինչ իմրկուն հոգոց •
Զ հայրն մակարի աղաչեր
արատաւոր հայրն պիմեն և
սէր ցնա • ասա ինձ բան թէ
զիա՞րդ կեցից • ասէ ցնա ծե
րն • այդ բան զոր խնդրես դու
բարձաւ այժմ իկրօնաւորաց •
Եւ սասաց հայրն մակարի մեծն •
եթէ պարտ անձին ըղխոր
հուրդիւր ժողովել իյաղօթս
եկպաղմոս երգութիւ • զղջօ
զմի այլ ինչ իմոի նուցե • քան
զմեալ դալարեան ան ամբոա
ծել զմեր նր և առնել իմոի և
մոաի • և ըստ նմա միայն բան
ան ալ իցի • և ոչ մայր զիմո
զմկէ զօրդիս իւր և ուսուցա
նէ զնա • այս պէս և անձն ժա
զովեալ զբռնեալ խորհուր
դս իւր իբրև զորդիս • եթէ
ոչ և ինքս ցրուեալ իցեն •
կորնեացինեացն • մար գալոց
ան

ԾԻ. ԶԳԱՍՏՈՒՐԵԱՆ.ԵՆՈՅ
տեառն ան հաստատուն հաւ
ատով • ոչ զինեկն սցէ և ուս
ուսցի զհոգին նր ճշմարիտ և
ան պղտոր աղօթիւք ըստ կա
մաց իւրն հաճուն •
Հասաց հայրն մովսէս •
ոչ կարող իցէ մարդ մոռանալ
զգինուորութիւ քի • եթէ ոչ ե
ղիցի ամենեւիմբ հիւր • և առ
համարհեսցէ զպատիւ երզ
հանգիստ • և հասցէ զկամս
մարմնոյ • և պահեսցէ զամ
պատուիրանս այ • Միորձեալ
ամե սրտագունք զգուշութ ըղ
որբութ • և զհեզութ • և զամ
պաշտութ և զյոյս բարի • և
խաղաղութ ունել առ ամ մարդ
ոչ զիգերդացուք իմօրն ամ չա
րեաց որ համարձակութ և
յանդուգն լրբութ և անամօթ
ութ •
Հասաց հայրն նեսթերիոն
եթէ պարտ կրօնաւորի յամ
երեկոյի և առաւօտի քննել
զանձնիւր և ասել եթէ զի՞նչ
գործեցի զոր հաճի այ • և
կամ զի՞նչ զոր ոչ հաճի • ի
սուր և իգիշերի զայսոսիկ
միշտ պարտ խորհել և հո
գալ • և զի այս պէս կայր ի
բանել ին արսենի և ամբարհար
քն • և խուլթս յամ օր կալ առ
աջի այ առանց մեղաց • և
այս պէս աղօթեսցես առ ամ
իբրև թէ մերձ քո կայ • և ե
զի մերձ է ասեմք և աչք. նր տե
սանեն զամ յամի • և մ՚օրենս
գնիր անձին քոյ • և մի՛ դա
տեսցես զոք • քան զի ստարկ
իկրօնաւորէ գալեւ կամ բամ
բասել • և սուտ երդնուլ •
և նամ իբրաւ • և կամ ասել •
և կամ անիծանել • և կամ
ծաղր • իսկ որ առ ամե լքան
զայժմանն իւր զովեսցի և կամ
պատուեսցի սա • առաւել
տուժեսցի •
Հասաց հայրն քամնեթիա
սա

ուաղակն իմաստին մով թանիս
արդարացաւ. Այնուհա իթեւ
առաքելոցն էր. եւ իմնումկե
չերի կորուս զամ աշխատութ
իւր. ասկի երկնային քարձ
րութենն անկեալ իժոխս. վն
այսորիկ յորդորեցուցն. մարդ
մարդ ե ացի կյուսապցիցինքն ո
կամ' մեղուցեալ ոք յուսա հա
տեսցի.

Ասաց հայրն ուլիմպիոս.
եթէ եկն երբեմն քուրմն կը
ռոցն ի սկիտէ. եւ իջեւանեաւ կն իմ
եկն ննջեաց անդ ի գիշերի.
իբրեւ ետես զճգնութ ծերոցն
ասէ ցիս. եթէ այդ պէս ճըգ
նիք միշտ. տեսիլս տեսանէք
ինչ յայ ձեր մէ. եւ ասեմ
ցնա. ոչ ինչ տեսանեմք. ա
սէ ցիս քուրմն. մեք մինչ ըն
պաշտաւն առնեմք այ մերոյ. զամ
յայտնէ մեզ զխորհուրդս իւր.
եւ դուք զայս ամ կրէք զպահս եւ
զաղօթք. եւ զկուսութ. եւ զայլ
ամ վիշտս. եւ ասեք թէ ինչ
ոչ տեսանեմք զի ածկեայս.
Եւ ստուգապէս վն այնորիկ ոչ
տեսանէք. զի խորհուրդք զա
զիրք ունիցիք եւ պիղծք են
ի սիրտս ձեր. որք հեռացու
ցեն զձեզ յայ. վն այնորիկ ոչ
յայտնէ ձեզ զխորհուրդս իւր.
Եւ դարձեալ պատմեցի ծերոցն
զբանս քրմին կռոցն. եւ նք
սքանչացան եւ ասեն. ճշմարտեա
այդ պէս է. զի պիղծ խորհուրդք
մերժեն զմեզ յայ.

Գնացեալ երբեմն հայրն
ափիմն մին. մանուկ էր առ ձե
ոմն հարցանել զնա զերիս խոր
հուրդս. եւ իբրեւ էհաս առ
ծերն մոռացաւ մին իւրոցանէ
զբանն. եւ դարձաւ ի սենեակ
իւր. եւ իբրեւ ջրեաց զձեռն
իբանալ զդուռն խցին. յիշեաց
զբանն զայն զոր մոռացաւ. եւ
թողեալ զբանալին անդր դար
ձաւ առ ծերն. եւ ասէ ծերն

արագ արարէր զգալդ քո. եւ
քայր. եւ նա պատմեաց նմա ե
թէ մինչ ձգեցի զձեռն բա
նալ զդուռն յիշեցի զբանն
զոր խնդրեի. եւ ոչ եւս բացի
զդուռն. վն այսորիկ ստեպ
եկի. Ասէ ծերն. հրեշտակ
ից ես դու արժանի. եւ պատմեա
ցի անուն քո յամ երկիր. եւ ա
սէին վն հօրն ափիմենի. ե
թէ յոր ժամ կամէր քնալ յա
ղօթս. նստեալ առանձին
ժամ մի. եւ քննէր զխորհու
րդս իւր. եւ ապա ելանէր ի
սենեկէն եւ ասէր. եթէ իցեն
երկինք նոր եւ երկիր նոր. ոչ
կարէ մարդ առանց հոգոյ մ
նել ։

Եղբայր ոմն եհարց զհայրն
ափիմէն եւ ասէ ցնա. զի՞նչ ա
րարից զհոգի իմ հայր. զիոչ է ի
ինչ ի յայ. Ասէ ցնա ծերն.
փնա միաբանեաց ը մարդոյ
երկիւղած ի այ. եւ մինչ կացցես
ը նմա ուսուսցէ քեզ զերկիւ
ղն այ վարուք իւրովք.

Երբեմն նստէր իսահակ առ
հօրն ափիմէնի. եղեւ առ ձայն
հաւու. եւ ասէ ցնա. է՞ այս
ինչ աստ հայր. իսկ նա ասէ
ցնա. յիսահակ յիսահակ.
զի՞նչ բռնադատես զիս ասել.
քեզ զի դու անմանիք քո լսես
զայդ ասիս. իսկ որ զգաստ
եւ արթուն իցէ. եւ ոչ մի ինչ լսէ
իցէ ի ձայնից կենցաղոյս.

Եղբայր ոմն եհարց զհայրն
ափիմէն եւ ասէ ցնա. ասա ինձ
բան հայր. Ասէ ցնա ծերն.
հուր մինչ բորբոքեալ կայ ի
ներքոյ կաթսային. ոչ կարեն
մերձենալ ինա ճանճք. եւ կամ
մժեխք եւ կամ այլ ինչ սողուն.
իսկ յորժամ զովասցի այն ժամ
ժողովեալ լցցեն զնա ճանճք
եւ այլք. այսպէս եւ կրօնաւորն
իցէ մինչ բոցով ունիցի զերմո
ւթ աւծային գործոց. խարտի:

ՑԺԵ

ոչ կարէ թշնամին ընկենուլ ըզզ
նաւ : իսկ յոր ժամ պակասի այծ
յանձնէ · ախտ զանազան ար
քին եկորեցէ մարդ · Վն այս
ոքիկ այլ ինչ ոչ պիտոյ իցէ օծ
քոյ · բայց միայն սիրտ սր̅բ ե
արդարութեան · եւ ասէ առ ո̅ր
ա̅ծ ·

Եղբայր ոմն եհարց ցհայրն
արսէնոն եւ ասէ · եթէ ուղանեմ
խաբանեկեբիմ եւ ոտն ասնեմ զեզ
բայց ոմն զի չփութի եւ ս չփո
թիմ է̅ նմա · եթէ ոչ ուրեք զի
ծիծաղեսցի · ծիծաղիս եւ ս
է̅ նմա · եւ իբրեւ մտանեմ իսն
նեակ իմ ոչ ունիմ զնոյն հան
գիստ մտաց զոր նախն ունէի
Ասէ ցնա ծերն · եւ ոչ լիցի
այդ ո̅չ զի եւ ըն ավաբուագս չէ
փութիս է̅ չփոթողսն · եւ ծիծա
ղիս է̅ ծիծաղողսն · եգարձ
նալ մացես իմացի · եւ զի արդ
գացես զնոյն հանգիստ եւ ի
նիցիս ո̅չ կանխաւն · ասէ եղ
բայրն · եւ զինչ եւ ա պարտ իցէ
առնել հայր · Ասէ ծերն
եւ իններորդ ժամու զգուշասցիր · եւ
արտաքսեսցես անդէն եւ ըզ
զգուշասցիս · զի երկրորդին ա
քա քան զա̅մ պիտանիք իցեն
երկիւղն ա̅յ · եւ աղօթք պա
հօք ամրացեալ · եւ բարի առ
նել ընկերին · զի մարդ ոչ կա
րող իցէ տեսանել արտաքսել
այլ յոր ժամ յառնել ն պատե
րազմունք · իսկ որք ի մասն առ
Թէ̅ պատեն քաղցին · արտաք
սեն զնս · զի ոչ տեսանել ըն
ծոր զյառաջագեմ գործն ·
ոչ թողուն զմեզ ունչել զօ
գուտն մեր ·

Եհարց հայրն պամբո · դաս
տուսցես յեւս զաչս քո զի մի
տեսցես զունայնութի · զի ա
զատուի սատանայէ անձին ·
Եհարց զարձեալ · եթէ ոք հը
բաժարեսցէ յա̅մ հակառակու
թեանց եւ ի չարաբանութեանց մարդկայ
նոց

նոցս · գոյ եղանակ ինչ մա հա
գի սր̅ · Եհարց զարձեալ ·
սկիզբն եկատարութիւն արժան
է երկիւղն ա̅յ · զի գրեալ է ·
սկիզբն զգօնութե երկիւղ ա̅ն ·
Աբրահամ մինչ մատոյց զպա
տարագն եւ լուաւ ձայն յա̅յ որ
ասէր · արդ գիտեմ զի երկն
չիս դու ի̅ն̅ · Եհարցդարձեալ
հայրն պամբոյ · ողորմու ր̅ն
ա̅յ յորում հեստ եղեկեցնաւոր
ոչ զըջայի եւ ի̅ս̅ ինչ բանի
զոր խօսեցայ բերան իմ ·

Եհարց ոմն ցհայրն պետրոս
չվարդապետ հօրն դոմաւոյ
եւ ասէ · յոր ժամ ծանեանեկի նըս
տիմ խաղաղութե անձն իմ · եւ
յոր ժամ մտանէ առ իս եղբայր
ոք բերէ ինեւ բան օտարս
յայն ժամ չփոթի անձն իմ ·
Ասէ ցնա հայրն պետրոս ·
եթէ ասէր ցիս հայրն զովմո
նեթէ բանալիք քո բանա ըզ
դուռն իմ · ասէ եղբայրն · եւ
զինչ իցեն միտք բանիդ այդ
որիկ հայր · Ասաց ցնա ծերն
եթէ ոք գայ առ քեզ · եւ ըստ
ասես նմա ողջոյն եւ կամ ուս
տի գայցես եւ ո̅րպ իցեն եղբար
քն · մի թէ պականեսցէ ոք ի
նոցունէ · այս է բանալ ըզ
դուռն եղբօրն եւ լսել զոր ոչ
կամիս · ասէ եղբայրն այդպէս
իցէ հայր · եւ զինչ պարտ իցէ
առնել յոր ժամ գայցէ եղ
բայրն · Ասէ ցնա ծերն · եթէ
ողբոց բոլորովին վարդապետ
ան ն եւ ուր ոչ իցեն ողբք անդ
պահել զմիտս ան հնար իցէ ·
ասէ եղբայրն մինչ դեռ իսե
նեկին նստիմ ը̅ ի ս իցենոցն ք
իսկ մինչ եկանեմ իցէն եւ կամ
գայ առ իս ոք · այլ ոչ գիտե
նեմ զնա · Ասէ ցնա ծերն ·
ոչ հնազանդեալ եւ նա ջեզ ·
այլ եւ բե ո̅ն զիկարգի ը̅ չեզ
եւ բե եւ զի զնացէ իշ նա
քան զի գրեալ է յարկեն թե
ան

Նոց

առեցես ծառայ Հրէայ. մինչ
առ. ծառայեսցէ զնզ. և յեօ
թներորդումն ամենազատես
ցես զնա. լինի եթէ ոչ թող
ցէ նա զկին և զորդին զոր ըս
տացաւ իտան քում. մինչ կա
մեսցի գնալ. Հանդերձ ըզնա
իվր գրանքն և անէսցես ըզ
ձոխու ոանկն նր. և չիցի նա
ծառայ քո յաւիտեան. այլ
եղբայրն. և զինչ են մրոց
բանից հայր. զյատախանս
եա ծնող. եթէ աշխատի որ
ըդ կարի իւրումն իկն. որդւոյ
ինչ. կարողէ պատմել զնա.
և ունել երբ կամեսցի. յան
զի սորոգէ պրեան որդի կաց
ցէ ը մարդոյ ծառայել նմա
այլ որ զշխարհա որդին իցէ
ոչ թողցէ զհայր իւր. այս
պես և որք իցեն. եղեյս երա

Նեւրիս սակր զայս այսակես
Նստէր երբեմն հայրն սի
սոյի. իսկ նենեսի իւրում. և
բախեաց պալակերոն իւր ըզ
դուռն. իսկ ծերն ձայն ար
ձակեաց լիցէ ոնտի և ասէ
ցնա. փախիր աբրահամ փա
խիր. զի ոչ հասից արդեօք
տեսանել զքեզ.

Եւ եղբայր ոմն աղաչէր ըզ
հայրն սիսոյի և ասէր. սաս
ցես ինձ բան. և ասէ ցնա ծերն
նստցիս արթուն իսկ նե կիշքո
եկն յանձնեսցես արտասուօք
զանձն քո. և հանգիցես. և ա
սէ եղբայրն հայր կամիմ պա
հել զխորհուրդս իմ և ոչ կա
րեմ. և ասէ ծերն. ոմ կարա
ցուք պահել զմտս. եզխոր
հուրդս մեր. վս զի թողեալ
եմք իբրաց զբերան եղուկնե
մեր.

Նստէր երբեմն հայրն սիսո
վանէ իւրում ախնտ. և աշա
կերտն իւր զաքարիայ. գնաց
սուրբն խորհելոյ. և աստու
ծոյ խնդրեցն և ասէ. թողեր
զնա

զքնութս և ուրացեայց զբան
քար. իսկ ծերն եւ խիթեաց և
ծանեաւ զերկրաւ իւր կրկնել
զուրն իւրով. զի մի տեսանէ
ր ինչ. թագայ զգեւրոյ մտիցեն
իսկ իսկն ժամու ետկն առ նա
ոմն. և ասաց ծանկեաւ զեր
կուս նր. և իբր և տիրին իսկ
նեակն ասէ ցնա աստուած ինձ
հայր. Զե՞ր ծանկեցեր զե
րկուս քու կայն պէս ուրախ ցեր
զբանջար քո. և ասէ ցնա ծերն
արդ զի տեսեալ որդեակ այք
իմ զծառս եղարձուցեն ըզ
միտս իմ ընդ տեսանել զնա. եւ թող
ցէ իբրաց զնէ բքին մշակութ ան

Հին եղպանապետութ մտաց.
Հարցին ոմանք զհայրն սի
սոյ անէ և ասեն ցնա. զո՞ր ձող
նուս արարեր հայր զի ասեր
զայդ պէսի գիտութ այս. և եա
նա ասէ ցնս ոչ երբեք թողի
մտանել ինձ իմ խորհուրդ
Է առոչ հաճիոծ.

Եւ արդ՝ եհարց հայրն մով
սէս զհայրն սիսովանէ և ասէ
ցնա. կարողիցէ մարդ յամ աւ
ուր սկիզբն առնել. և ասէ ըզ
նա ծերն եթէ ձգնաւորիցէ
կարողէ առնել.

Ասաց հայրն արսենոն զոր
օրինակ զինուորք թագաւորի
ոչ կարեն այլ ուր հայել մինչ
կան առաջի նր. այս պէս
և մարդ որկայցէ առաջի այլ
եթե մինչ զնա տեսանիցէ իմը
ար. ոչ կարէ թշնամին ձգել
զնա. և արդ՝ զարթիցուք եղ
բարք և զգուշասցուք զգայարա
նաց մերոց իբրև խաղաղուհա
նից որոնել անենգող ք կողմանն
զմեզ թնական և մերոց կամաց
դարձեալ ասէ. պարտ է մեզ
մինչ ը ժամս մարտել թշնա
մեաց մերոց. և զան զի ար
դեւ քուս և ինքնեբրքուստ կռո
փի ը ժամ. և զոր օրինակ նաւ
նքքեան յաւելեաց պատաքուստ
խո

խորտակեալ կործանի · եթէ
բեմն ինչքոսա իշխանին
ծանրացեալ խորտակի ուղնկաց
մի · այս պես պատահի և մեզ ·
երբեմն յարտաքին մեղացն
կործանիմք · և երբեմն ի ներքին
խորհրդոցն առաջինք · այլ
պարտէ մեզ յարտաքին մեղա
ցն որ իմարդկանէ են զգուշա
նալ · և ընդերքին կողմանց ախ
տս արտաքսել և մաքրել ·
Եւ առէ ցնա ամենեքեան գի
տեմք որպէս եթէ ոչ պար
ած կեալ · այլ ի ծով լու
թենէ յաղթեալ պակասիմք ի
կենացն ·

Ասաց երանելին սինկլի
տիկէ · սիրելիք ո՛չ կարեմք
սոսա անհոգս լինել ոպգիրք
ասեն · եթէ որ կարծենն կեալ
զգուշացիրն զի մնկցին · քն
զի անյայտս լինելոց ըծ կեն
ցաղոյս · ոպ և փիրք զի՛ րկեք
ծով կոչեն · իսկ կողմանք
ծովու այլ և այլք են · զի ոմն
քարա՛յուն կողմն · և ոմն փա
պանա՛ բնակ · իսկ ոմն խաղա
ղական · Նոյնպէս մեք որ միայն
ացեալ եմք ի հաւն դարան
ըն ալք կամք ի կողմանս ծովու
իսկ աշխարհականք ի դիւրերի
գն ան չփորձմանց աշխարհի ·
այլ սոքա բազումք ի դիւրերին
յայնմիկ և յաւելիս երկրաշարժա
արութեան լինին և ցրկեն զնաւս
ի յոգեանց յընկղմութենէ · իսկ
մեք նիրհիմք ծովուն ի հան
դարտ յայս կեանս · ի նոյն
ատուր ընկղմեմք զնաւս ան
ձանց մերոց · եթէ ի ժողովումք
զթեւս ազդուզգիչս արդարութե
վարուց · Նոյնպէս ասաց հայրն իսա
րիբոսէ ի մոտի կալցես միշտ և
համապատ զառաքելութեն երկ
նից · ազիսրաւ մացես ինաս
տիարձեալ ասե · պարտէ կրօ
նաւորին նմանել վարուց քե
րովբէից որ միշտ կերպս զմեզս
քան

քանզի նոքա եւս պահեսցէ ծեր
ամ զզուշութե զմիտս իւր · և
ամ ինչ որ լսէ զէ ան բարի
մտաւորի զայն ի ծուլութի · և
թշնամին կալեալ ձգեսցէ զնա
ի կենաց · Նոյնպէս ասայնակ
ոմն էր ի կողմանս յորդանա
նու որ ծերգնէր ան զամս
բազումս · սորա չնորհեաց
ած զիւոչ երբեք պատերազմել
սատանայ ընդ նմա · և նա առ
ամենեսեան որք դային առ
նա վս օգտի անձին · Լսէ ին
զիանարգեր զդևս · և նախա
տէր և առեր · եթէ ոչ ինչ ու
նիս զօրութե դև փոս · առ ճշգ
նաւորսն այլ · ապա եթէ ոք
տանէ զոմանս նման իւր պիղծ
և ծառայս լեալ մեղաց · զնա
խարեն · և ոչ ծանեաւ զայս
ծերն եթէ ինքն շնորհօքն այ
կա անփորձ · այլ իւրով զօ
րութեն կարծէր զյաղթողն լի
նել նմա · յաւուր միումերա
եցաւ նմա թոյլ տալովն այ
դևն դէմ յանդիման · և ասէ
ցծերն · զի՞նչ արարի ես
քեզ որդու միշտ անարգես զիս
մինչև ընդէր ցի և վնասեցի ինչ
քեզ · և նա դարձեալ թքանէր
ի նա · և աւագոյն քան ասէր · երթ
յեաս իմ տատանս զի ոչ ունիս
դու կորուստ իմ ծառայիցն
քո · իսկ դևն բարձրա՛ձայն
ասէ ցնա · հա՛յ հա՛յ դիտեմ
զքեզ զի ի · այլ և ս կալո
ցես ի կենաս յայս և յայս ամ
ամեսս գտանեմ զքեզ ժամա
նակ մարմնչեւոյ և խորտակել
զքեզ · իբրև զայս ասաց ան
յայտ եղև դևն · զայս իբրև
լուաւ ծերն · սկսաւ խորհել
ի միտս և ասէ · այս քան ժամա
նակս ոչ նիմ յանապատիս չա
րակրութն և վհատեալ և սեմ.
աղեռաս կամի այ կեալ ինձ
քառասուն ամ · Նոյնպէս եւ իջ
աւալ ագնացիցիքեօզ աւբեն
ևհ

և համագնացայց Ը եղբարցն և Ը
ընկերս իմ զամս ինն . և ապա
եկեալ սկսայց զ՛գնուիս զայսո
և իբրև մտածէր զայս եւ վաղ
վաղվակի ի սենեկէն ակալու
զծանապարհն գնալ իբրև զն
ծառնել զոր խորհեցան . և
իբրև սկսայ պնդալ և ոչ կարէ
հեռացեալ էր . ահա հրեշ
տակ մն որ պահէրն զնա մերձե
ցեալ նմա և ասէ ցնա .
Ո՞ւր ուղղեալես գնալ ծեր
դու և նա ասէ եղանեմ իշխա
զաքն . Ասէ ցնա հրեշտակն .
դարձիր ի սենեակ քո . և մի՛
հաւատար բանից սատանայի .
այլ համբերեա զքեզ խարբա
լեալ իմանէ . իսկ ծերն ե
կաւ ի միտս և դարձաւ ի սենեկ
իւր . և եկաց աւուրս երիս .
և ի չորրորդումն փոխեցաւ առ
տր .

Ծեր ոմն ետես զմանուկ
կրօնաւոր ծիծաղեալ . ասէ
ցնա մի՛ ծիծաղեր սցիս որդեակ
զի մի՛ հալածեսցես զերկիւղն
այ իսպառ քումմէ .

Եւ ծեր ոմն նստէր ի սենե
կի իւրում . և եկն առնա հայր
ոմն ի գիշերի և լուաւ իներ
քուստ կոչմանէ կռիւս . զի
կարգէր և ասէր հե՛ր արբին այլ
մինչև գնացից աստի . և դոս
եկիր այժմ բարեկամ բարի .
յայն ժամ մտեալ ինքըստ եղ
բայրն ասէ ցնա . Ը ամ կա
ցեիր հայր . Ասէ ցնա ծերն
զչար խորհուրդս կարծի ի
բաց . և զբարիս կոչեմ .
Եհարց ծերն . յոր ժամ գնամ
եւ զմախ ալթիմ ոչ մնամ առնուլ
զնա . այլ ծնամ յառաջել մա
քրուն . Ծուզի որ իմոյ կալցէ
զմահ . նա յաղթէ ձանձրութե .
Հարցաց դարձեալ . եթէ ոչ կա
րացանէ ուտել և արծաթ . գի
տանէ զփոխանակ նր . իսկ ո
րոյք կորուսանէ զժամանակ
իւր

իւր . նր փոխանակ գտանել
ոչ կարէ .

Եւ ծեր ոմն գնացեալ առ
այլ ծեր . և իբրև խօսէին ըզ
միմեանս . ասէ միոն եթէ ես
մեռեալ եմ յաշխարհէ . ասէ
ցնա միւսն ծեր . մի՛ հաւատար
զայդ . մինչև ելանիցես ի
մարմնոյդ . և ապա ասել զայդ
թէ մեռեալ իցեմ .

Ասացին ծերքն զինուորք մինչ
ելանէին ի մարտս ոչ հոգան
զայլոց եթէ ոչ խոցեսցի այլ
ամ ոք զանձն իւր հոգայ . այս
պէս և կրօնաւորք առնել պար
տի զիւրար օրինակ ոչ խոցի զին
ուորք մերձ արքային իցէ .
Նոյնպէս . եթէ ոչ կարէ կզ
նստել անձին որ մերձ առ ած
կացցէ . քան զի ասէ մերձեցա
րուք առ այս և մերձեցայց առ
ձեզ . այլ զի գիտես ձգեա
ցէ զմեզ թշնամին յամ մեղս
Ասաց ծերն երբ որ ժամ յառնես ա
ռաւօտուն . ասա ցանձն քո .
մարմին . աշխատեաց զկերակ
րեսցես . և անձն իմ հոգէ զի
կեցցես .

Իսկ մն ծերոյ ումեմն ասեն
թէ . եթէ յոր ժամ ասէին
խորհուրդք իւր եթէ թոյլ
տուր այսօր և վաղիւն ապաշ
խարեսցես . նա ասէր ոչ այդ
պէս . այլ այսօր ապաշխարե
ցից և վաղիւն ած գիտէ .

Եւ ասացին ծերքն . եթէ
երբեք են զօրութիւնք դիւաց . որ
առաջի ընթանան ամ մեղաց .
մոռացումն . ծուլութիւն . ցան
կութիւն . զի եկեալ մոռացումն
ծնանի նա զծուլութիւն . և ի ծո
լութենէն ինքնին մտանէ և
ցանկութիւն . և ի ցանկութենէ
կործանի մարդ . զի թէ արթուն
էն միտքն ոչ գայ ի վր մոռա
ցումն . իսկ ուր ոչ գոյ մոռա
ցումն . անդ ոչ է ծուլութիւն .
և ուր ծուլութիւն ոչ իցէ . անդ
և ոչ

ցանկութիւ · եւաք ոչ գոյ
եւչ ցանկութի · անդ եւ ոչ անկութն
վարդոյ · այլ կեալ եւ մեռ եալ ըն
Նորհօքն է ի ·

Առաջ ծերն ատացեր զլռութի
եւ մի՛ հոգ առացես ինչ · եւ խոր
հեա զերկիւղն այ · եւ եթէ
հացցես եւ ետեա նեղեսցես ոչ
երկիցես երբեք ·

Առաջ ծերն ցեղր այրն · թէ
դէն թշնամիէ · եւ դու տուն
իցես · եւ դեն ոչ դադարէ ժո
ղովել խռուն քո զամ պղծու
թիս · արդ նա ժողովէ այլ
դու ցրուեսցես · եւ թէ սովոր
եսցիսդու առ սակաւ սակաւ
ցրուել եւ ձգել արտաքս · գտա
յաղթես նմա ·

Առաջ ծերն · զորօրինակ ծառ
կեն զոչս եղանց եւ պաս լծեն
զնա ի պատ նեշս · այս պէս եւ
դեք խռովարեցուցանեն նախ
զաչս մտաց մարդոյն · եւ պա
Էընկենուն զնա ի մեղս ·

Եղբայրք եօթն · նստէին
ի լեառն հօրն անտոնի · եւ ի
ժամանակի արմաւոյն · պահէ
ին զպտուղն նը մի՛ մի՛ ի նոցա
նէ · ի սոն միոյն ի նոցանէ մինչ
համանէր պահ նը · ձայնէր
եւ ասէր փախերուք եւ ելէք ի
արտէ ի մէ չար խորհուրդք ·
եկերպտղոյ ծառոցդ զըն ապէք
թռչունք երկնից · եւ մի՛ վնաս
եք · արդ՝ այսեղբայր արթուն
գոլով յառաջ՛ գոյն զմտուն
պահէր ի խորհրդոց · զի հար
կաւոր զայն համարէր · եւ պա
Իգծ առ ոյն · ոպ աւ ելորդ ինչ
սկ աւէ ին · զն երրորդ մեմն ի ս
կատէ · եթէ իմեռ անել մերձեալ
եր · եւ ոչ ոք պատմեալ եղբար
ցն զմահձոք նը · եւ զգեցուցին
նմա զսք մն · եւ ասկսան ողբալ ·
իսկ ծերն · երաց զաչս իւր եւ
ծիծաղեցաւ · եւ դարձեալ ծի
ծաղեցաւ · եւ զի երրորդ ան
գամ ծիծաղեցաւ · եւ հարցին ցը
նա

Նա եղբարքն ասա մեզ հայր ·
զի է՛ զի մեք լամք եւ ողբամք եւ
դու ծիծաղիս երիցս · Եւ ասէ
ցնա ծերն · նախ վասն ժպտե
ցայ · զի դուք երկնչիք ի մահու
անէ · երկրորդ · զայս ծիծա
ղեցայ թէ իէ՛՛ր դուք ոչ պատ
րաստեք ի մահ · իսկ երրորդ ·
զայս ծիծաղեցայ · զի դնամ ի
վշտաց ի հանգիստ · եզայս ա
սացեալ նեղեաց առ ժամայն
եւ ասաց ոմն ի հարցն · եթէ
էրամն կրօնաւոր ու սեալ ճըգ
նաւոր յոյժ · եդիպեցաւ նմա
փորձ ինչ ծուլութե · իսկ նա
ձկսաւ հեզգալն նախատել
զանձն եւ ասել · մինչեւ յերբ եղ
կելի անձն իմ հեղգաս առ
կեանս քո · եւ ոչ իմիտ առնուս
զու զահ գատաստանին այ որ
գիտէ մեռանիս ի ծուլութե քո
եմատնիս ի տանջանս յաւիտե
նից · զայս ասելով առ անձին
արթնանայր ի գործս այ յաւուր
միոջ մինչ կատարէր նա զկարգ
աղօթից իւրոց · եկին դեք շը
փոթել զնա · իսկ նա ասէ ցը
նո մինչեւ յերբ նեղէք զիս ով
չարք · քաւականէն ձեզ զան
ցեալ աւուրցն հեղգութի իմ ·
ասեիցն դեքցն · յոր ժամ դու
հեղգայիր առ մեզ · եւ մեք նոյն
պէս առ քեզ հեղգայաք · եւ
արդ՝ դու յարեար կռուել ը
մեզ · նոյն պէս եւ մեք յարեաք
պատերազմել ը քեզ · զայս
իբրեւ լուաւ եղբայրն առաւ
ել ժրացաւ ի ճգնութիս ·

Առաջ ծերն · պարտ է մարդոյ
պահել զգործ իւր զի մի՛ կո
րուսցէ զնա · զի թէ աշխատի
ոք շատ եւ ոչ պահէ զայն զինչ
եւ շահեսցի · այլ լաւ է աշ
խատել սակաւ եւ պահել զայն
քան դատել շատ եւ կորուսա
նել · Յաւել եւ առակ ինչ առ
այս եւ ասէ · եթէ եղբօր ու
րումն մեաց ժառանգութի ի հօ
րէ

ըս իւ ցին․ և նա կատարեսցէ զկա
տարել զայն և տալ առ ք վս
վաղճանելոյն քո րոյ․ և եկն
եղբայր ոմն առ նա օտարակ
խեցաւ․ և իզիշխ թին ասէ ցօ
տար եղբայրն աղօղնեա ինձ
իսկ նա ասէ թողուր արա ինձ
զի վասնաշնեալեմ և ոչ կարեմ
յայն ժամ ասէ ցնա եղբայրն
թէ ոչ օգնես ինձ արի եգնա
այտի․ եյարուցեալ գնաց օ
տար եղբայրն․ իսկ իզիշխ րին
յայնմիկ եւ եւս անեսիչսնա․
իբր լուէ եւ նազգորեան իւր
ինհացա՛ գործն․ և նա եւ առ և
ոչ ետ նմա հաց մի՛․ իբր և
ղարթեաւ գնաց և պատմեաց
զայս ծերոյ մեծին․ և ասէ ծերն
բարի ինչ գործ գործեցեր․
և ոչ թոյլ ետ քեզ թշնամին
առնուլ զվարձս քո․ քան զի
պարտէ զփոխանայ գործոյն
զի մի՛ կորուսցէ զվարձն․ ապա
եկն իմիտս իւր եղբայրն և ա
պաշաւեաց ասէ․ ես դիտա
ցի արդ՞ զի կորուսի զվարձս
իմ․ զի ղեղբայրն վշտացոյց
միշտս մեծաւ արտաքսեալ լով
ղնա իտանէ և զղջացաւ յոյժ․
եկն ծերոյ որմն սրբոյ․ մերձ
կացեալ զնն իծամ եւանելոյ
հոգոյն իմարմնոյն․ ասէ ցնա
զերծար դու իձեռաց իմոցո
ևզսէ ցնա ծերն դեռ և ոչ
գիտեմ ած գիտէ․ Եհրդ՞ դու
տեսս զզուշութ հարցն թէ
ոչ զգաստեին մինչև իմահ․
Ասաց ծերն․ եթէ եր ոմն եղ
բայր իսկիտէ․ և եր նա ստեպ
խապաստաւորութ իւր այսինքն
իկերակուր իմարմնաւոր հան
գիստն․ իսկ յայլ ամ ինչ ծոյլ
էր յոյժ․ Յաւուր միոջ եր և
եալ զնն․ ծերոյ ումն և
ասէ․ այս անուն եղբայր կա
լեալ խեղղէ զիս և ոչ թողու
զնալ գիս յիւր ձեռն եյամօր կայ
տաւղի ոյ և ասէ եթէ փրկեա
զիս

զիս իշխան էն և ողորմեաւ նմա
ած․ նեղեն զիս զօրաւ՞ էքնդ
ելանել ինմանէ․ և նա ոչ թո
ղուզիս ելանել յինքենէ մորմ
նոյ պապաս սանձելով․ Ասաց
ծերն առ եղբայրն զայս ինչ
խրատ․ եթէ յամե ամ այնմ
զործս զոռաստասցիս իմոք զայս
ինչ ասելով․ եթէ արդ՞ և
կոչեսցէ զիս տր․ զինչ լինի
ցին․ և տես և թէ զինչ պատա
խանի տացեն նքեզ խորհուրդք
քո․ և եթէ դատեսցէ զքեզ․
թողցես զայն գործ զոր առ
նիս․ և առցես այլ գործ զոր
կարողիցես կատարել․ զիպաստ
տէ մշակն միշտ գիմել իզործս
իւր․ նոյն թէ ասէտ և իձե
ռա՛գործի նստեալ իցես․ և
թէ ի՞ն ապարհի գնասցես․ և
եթէ ծխալիցես ինչ ասասցես
զայս բան․ եթէ արդ՞ կոչէ
զիս տր զի՞նչ լինելոց իցէ ինձ
և տես թէ զի՞նչ ասեն քեզ
միտք քո․ և փութասցիս վաղ
վաղակի առնել զոր ասեն
քեզ միտք քո․ զի մի՛ զուցէ
յառաջեսցեն զքեզ․ եւ թէ
կամեսցիս գիտել թէ արար
տր ը քեզ ողորմութ․ հար
ցիր դու ընդ միտս քո և նա
մե քեզ․ և մի՛ գաղարեր առնել
զայս․ մինչև հաստատցուս
ցեն զքեզ միտք քո․ և ասեն
ցքեզ․ եթէ հաստատամ յողոր
մութն այ․ զիառնեն ողորմութ
քեզ․ այլ զգուշացիր մտաց
քոց և քննեսցես զնա․ զի մի՛
առնտ սասասցէ քեզ․ զի եթէ
երկմտիցես և կամ կարծեօք ա
ասցես հեռեիցես իքեն փրկութե
պատմեցին մեզ ծերքն եթէ
եր իսկիտէ կրօնաւոր ոմն․ որ
աղա չէր զամ և ասէր տր ար
ժանի արասցես զիս հասանել
իչափ խաւհակայ նախա հօրն․
և իբրև բազում աւուրս աղաչեց
եկն առնն ձայն յերկնիցոր ա
սէր

ՅՈՎՀ
ւնէր · աչկարողն է դու հրամա-
նել ինչափ իշխանական նահա-
պետին · իսկ կրօնաւորն ա-
սէ · եթէ ոչ կամաւորական ի
չափ իշխանական հաստատես
կրկին ինչափ յորժամ · Լուաւ ձայն
ձեռաւ ձայնն ա̅ծ̅ այսին ցհերն ·
եթէ պատրաստեալ ես · և
յաղթեաց թշնամոյն իւր զյոր-
դորս գտա ինչափ նի · իսկ կը-
րօնաւորն խոստացաւ առնել
զայն ա̅ծ̅ · եմարտնչէլ է̅ ևս
ամենայի · Յայն ժամ գործել-
լուաւ ձայն յերկնից որ ասէր ·
գնա արդ իսէնեակ քո · և
պատրաստեաց բար ոչ արի
ուէ̅ · և նա գնաց իպատրաս-
տել զինքն իպատերազմ · և
յետ աւուրց մասացաւ զայն
զոր խոստացաւ արինաւ փոր
ձանաց սատանայի · Եւ ահա զ
կնիաւուրց ինչ փոխեցաւ սա̅յ
իկերայ զինուորն · եւ եկեալ առ
ծերն այն ասէ · աղաչեմ ըզ-
քեզ հայր · ողորմեաց ինձ
հալածեալս ի թագաւորէն ·
և առ յինէն զայս երկերիւր
լիտր դահեկանս ոսկոյ · և
զաղջիկս զայս եզմանուկս ·
և պահեսցես զսոսա ի ծածուկ
տեղւոջ և ես փախեայց եգնա-
ցից յաշխարհ հեռի · եթէ
գեայց անդ առժամանակ մի ·
Լուաւ ցնա ծերն · որպէս ակ եմ
ոչ կարեմ պահել քեզ զայդ-
զինսայր աղքատեմ եզիսո՞րդ
կարացից պահել եկամ ծած-
կել զայս ա̅մ̅ ինչ · իսկ զինու-
որն բռնադատէր զծերն պա-
հել զայնոսիկ բազում պաղա-
տանօք · Լուաւ ցնա ծերն զը-
նասցես որդեակ · եթէ աղեա
Յս զոսկիդ եւ իմի անդ քան զի
ոչ դիտացթէ պատրանք դի-
ացէ · իսկ իբրև ուղղեցաւ նա
գնալ թագել եւ իմի անդ ·
ծերն ձայնեաց զկնի և ասէ ·
Բեր յիս այսպէս զայդ որդեակ
եբեր

ԵՒ ԶԳԱՆՁՆ ԵՒ ԶՄԱՆՈՒԿՆ
բեր յիս · և եբեր նա և ա-
զոսկին եզաղջիկն եզմանու-
կն պահել նմա · քան զի
խաբեցաւ ինքն · Եւ զկե-
նի աւուրց ինչ եմուտ պատե
րազմ ասատիկ իմիր կրօնաւ-
որին է̅ աղջկանն · Եյարեա
իմիտ նի · Եւ պակասնեաց զնա
ագժուարեալ եղև է̅ գործն
զ·ր արար · Եյաւել ես չար
իմի չարի · և ասաց իմիտ սը-
պանից զմանուկն զի մի՛ մատ-
նեսցէ զիս · Եյարեալ և սը-
պան զմանուկն · իսկ յետ ա-
ւուրց սակս խորհուրդն իւր
ցնա ահա եկեալ զինուորն
ոչ գտեալ զմանուկն սպանցէ
զերեզ վ̅ս̅ մանկանն · այլ յա-
րուցեալ սպանցես և զաղ-
ջիկն · և զգանձն զայդ առեալ
փախիցես յերկիր օտար · կե
մի՛ անկանիցիս ի ձեռս զինուո-
րին · Եարար այս պէս · յա-
րուցեալ սպան եզաղջիկն
և թագոյց ի̅ երկիր ընդ եզմա-
նուկն · և առեալ զգանձն
գնաց յերկիր հեռի · և շինեաց
անդ ըն[?]իցն յայնմանէ եկե-
ղեցի և տունս կեալ անդ · և
իբրև կատարեաց զայն գործ ·
Եկն զինուորն այն դև · և սկ
սաւ ձայնել և ասել ուժգին
ո՞վ տուգանաց ս · վա՛յ ինձ
օգնեցէք ինձ մարդիկ · զիծե-
րս այս իգանձեն յայնմանէ յի-
մոյ շինեաց զայս ա̅մ̅ · այլ արք
տեղւոյն այնորիկ յարեան ի
վ̅ր̅ նեննգաւորաց զինուորին · և
ա̅մ̅ արհամարհանօք վարեցին
զնա · իտեղւոյն յայնմանէ ·
իսկ նա ասէր սաստիկ ձայնիւ
ցծերն կրօնաւոր · զայն չա-
րիս արկեր իվ̅ր̅ քո զոր ոչ ըն-
նաւ խորհեցաւ ոք · և գնաց
անտի · իսկ կրօնաւորն ոչ ու-
նէր համբերաւ · այլ չփոթեալ
իմտի խոռէ և իգիշեր ընդ · և խո-
ցանէր զանձն իւր · յանցանս ուր[?]
նմա

Նմա խորհուրդ ծեր և հաստա
տացոյց հեռանալ ծանուցումն
յայտմանէ· և ասէ ցանձն յայտ
նեա՛ն զործ քո և ասէ · այն
առցես զմիաբանութիւս զանձին ·
եկնասցես յաշխարհն հեռի ·
ուր զինուորն փալ ոչ կարէ ·
եկեալ անդ գնաց իջանել հե
ռի զոր ի՛նքն բոլոր կարծէր·
ծանդանկա աշխինի որէր դոռա
տր դահճապետին · և խօսեալ
է հայր աշխարհն եառ զնա իւր
կնութ · Է· զկնի աւուրց ինչ
եւն անդ իշխանն · որ կացու
ցեալ էր յարքայէն երկրին
այնորիկ· իսկ զկնի աւուրց ինչ
մեռաւ հայր աշխարհն ·յայն
ժամ կարգեաց իշխանն զփե
սայն նր դահճապետ ի տեղի
նր · քանզի կարգեր երկրին
և սահման զի յոր ժամ մեռա
նէր որ իզինուորական դա
սուց կամ իպատուաւորաց ·
իտեղի նր կացուցանէին զայն
որ առնոյր զկին մեռելոյն · և
կամ որոունէր զդուստր նր և
նա լինէր զն առայուն նր· իբ
րև կարգեցին զնա դահճա
պետ · ոչ կարողեմ առանց ար
տասուաց պատմել զչարուն
նր· զի յամ երկիրն յայն որոց
արկանէր իպատիժս և իտան
ջանս նա էր չարչարող և սպա
նող ոչ գխտեմ թիզի՛ն, անցից
զի երբեմն կրօնաւոր լեալ · և
արդ յայն պէս դաժան և ան
զորմ դահիճ · բազում անգամ
հրամայէր իշխանն արկանել
զոմանս եռացեալ կաթսայս·
և զայլս խորովել իտապակս·
կամ քերանս· կամ բևեռել ·
և այլ բազմակերպ տանջանան
նա այլ խոստովանող առնէր ·
վն զի նորա կարգեալ էր ի
գործն յայն և հանձնել կամք
զնա · Էւ ահա սատանայ ոտ
սակաւ զինուորին եկն · և սկսաւ
զուշել մեծա՛ձայն և ա
ռնէ

սել · վա՛յ ինձ եղկելոյս ող
նեցեք ինձ · և խոստովանութե
նն ձայնին ժողովեալ մեծ
հաւաքեցան անդ · և խնդրէր
ի դատաւորէն դատ առնել
նմա յաստիկէն ի սրտէ · իսկ դա
տաւորն նայեցեալ իզինու
որն ասէ · խաղաղն այր զու
զգեսզ · եւեկ իմիտս քո · և
հեզա՛բար պատմեա մեզ վն
քո զոմ· Էո՞ր կատաղեալ
զօղանջես իբրև զշուն · պա
տասխանի ետ զինուորն իշ
խանին և ասէ · դահիճս այս ·
ո՞վ իշխան կրօնաւոր էր ու
րեմն · իսկ ես հաւատացեալ ե
ղեալ իմ չնամբաց իմոց · եկի
առ սա· և եառ սմա խոստանէլ
ասկի երկերիւր լիտր · և ըղ
մանուկ ծառայ իմ · և աղջիկ
կոյս զնաժիշտ իմ · և արդ՛ հը
րամայեա տալ ինձ զպահէ ստ
իմ · իբրև լուաւ զթիւ ստա
ւոյն իշխանն · ու բախոււթ եղ
ևէր նմա յուսով շահոյն · և
սկսաւ ինքն սորա քննել
զդահիճն ձեռ · Եթէ ուզիղ
են բանք զինուորին և նա ա
սէ այդ պէս էր ըստ երերյի
զայն · այլ եկեալ տարաւ յետ
սակաւ միոյ և էս աւուրն իստ
զոմ անպակաս · էլոնէ ցնա իշ
խանն · զի երբ ր իբեզ եղո
վկայես · արդ՛ունիս զզիր
դորա և վկայ· զի տարաւ զդ
ձեալ իբեն · ետնա պատասխա
զու · Էւ իբրև բանս այդ առեալ
եղև խոստովանեցաւ · ուղիղ
զապանու մն աշխարհն և զմա
կանն ձեռամբ իւրով · աղք
ծախոսմն զանձին իպարտ ·
իբրև եառ իշխանն եթէ ոչ
ինչ շահի անտի · հրամայեաց
սպանանել զդահիճն զայն ·
Էւ իբրև տանէին զնա իսպան
մահուն · Օինուորն այն մա
նեն նր Ը ստաք եկն նմա իփօ
զօցին և ասէ ցնա · ծանեայց
զքո

ՑԱԳ
Քիա կրօնաւոր թէ ո՞չ է մեօ·
ևնա ասէ կարծեմ թէ զինու
որն այն իցես դու · որ էչոր
ժամու ծանեա զքեզ · ուրե
ցեր առիս զաղջիկն ազմանու
կն զայն եզգանձն խպահել·
եւլաէ ցնա զինուորն · եւ բան
սարկուն սատանայ իցեմ · որ
զնախատաեցին ապամ խաբե
րի · եւ այժմ ոչ զոք ի մարդկա
նէ թոյլ տամ կ՞ալ · որ չափ
յինէն կարողութի իցէ · եւ ոչ ի
չափ խասհակայն · եւ յանկոբ այ
եկամ յոբայ ելանել թողացու
ցանեմ · այլ փութամ զամենե
սեան առնել իբրև զանկիտո
րել · եւ զյուդայ սկարիովտացի
եւ զկայեն · եւ ոպ զծերսն իբա
բելոնի · եւ զամ նմանիս նց · զի
ոչ ծանեարզմեր հիւսեալ շըզ
թայք նենգութե եւ խաբէութե ·
կրեսցես ը նս · որ ոչ ուսար
զանեբեւոյթ պատե բազմ մեր ·
եւ մի ոք հպարտասցե ալ վե րա
ցի քան զկար ի ւր · եւ խնդրել
յանդգնե սցի վեհա՞գոյն եւ
քաջ արանց սրբոց նմանել ·
եւ զի ը յոբայ · եւ ոչ պականե
ցի վանել յարուեսաից իմոց
զոր չարժեցի ես առնա · այլ
զամ մեծա՞ մեծս յարուցի ի վե
նր · եւ ինձ մանէ յաղթեալ գը
տայ եւ տկարացայ · իսկ ը քեզ
եւ ոչ մի՞ ինչ իմեծա՞ մեծացն ի
մոյ արուեստից ինչ ցուցի ·
եւ այդ պէս հեւտեեցար չար
եացն ամ զոր արարի ը քեզ ·
եւ ը ամ աղգս մարդկան · եւ
ահա պատրաստեալդ ը իս ի
պատե բազմ · տեսեր զզօրու
թիս յու · եւ զգաստ լը արժանոյն
ծո զանզիշո սասա եւ մեղ նոյն
պէս · եւ զայս իբրև ասաց ան
յայտ եղև թշնամին մարդկան
եւ զի կրեացեզհելի կրօնաւորն
որ եղև դահճա · եւ խեղդմամբ
զմահ · եւ ապրեցաւ ի դի եւ ց ·
եւ այնպէս եղև ձեռան աւետար
տան

ԽՐ. Ո. ԳԼՈՒԽ [illegible]
տասանոււթ եւ նախատեանաւէ իւր
ոյ · եւ աէգ՝ մեքզգ ոչ յաւ ցուք
եղբարք · եւ մի՞ ինչ խնդրեա
ցուք յայ առաւել քան զկար
մեր · եւ մի՞ ախտեսցուք · որ
ոչ կարեմք փարատել կատարել
զնս այսորիկ բարուոք իցէ դը
նալ ը ճանապարհ արքունի
խոնարհութե · եւ մի՝ խոտորել
իյաջ կամ յահեակ · ոպ զի
արժանի լիցուք գերծանել
յաուր չարի իբերանոյ վիշա
պին · այնմ որ ան յապարա
կլանել ջանայ զամենեսեան
Այրք՝ պատմեր մեզ եղբայր ոմն
ծուկիտե · եթէ գնայեալ եր
բէ մն եբկոչեանս իմասին ·
եւ եւ աշեր իմ · իսկ ծերն ցնայր
սակաւ եապա դադարեր · եւ
գնայր · եւ ես ասեմ ցնա · հայր
գնասցուք ժիր · եւ նա ասէ
ոչ լսեմ քեզ · եւ ես ասեմ ը
է՞ր հայր · նա ասէ ցիս որ
գեակ իմ · լսեմ ես զերեքեն
հրեշտակս յերկինս ը ժամս
ժամս։ վն այն ոչ շարժիմ ես
յայնմ ժամու · քան զի եւ մեզ
պարտէ որդեակ հսկել եւ աղօ
թել յամ ժամու · իւրաք եւ ի
գիշերի · թէ իտանեմք · թե
ի ճանապարհի · քան զի ասէր
հայրն անտոնիոս · եթէ զայլ
ինչ ոչպարտէ հոգալ կրօնաւո
րին մինչ որքան զչահահոգւոյ
Իսկ երկու ոմանք իմաստա
սէրք գնացին առ ծերոմն · եւ
հարցին ցնա ոպ զի պատմեսս
ցէ նց բանս կենաց · իսկ ծերն
լռեաց · եւ նոքա դարձեալ բա
նա՝ գատեին զծերն եւ ասեին
ոչ ինչ խօսիս ը մեզ հայր ·
եւ ասէ ցնս ծերն · զի դուք բա
նասերքէք մինեմ ես · եւ ոչ
աշխարհի իմաստասէրք · վը
հայեմ · մինչև յերբ ուսանիք
զասել եւ ոչ գիտէք թէ պար
տէ առնել զասացեալն · գը
նացէք ուսարուց զլռութին եւ
զխո

զխոկումն մահուն. եւ զհանդար
տութի եւ զգաստութի: Իբրեւ լուա
ան իմաստասէրքն. ասացին
ճշմարիտ այսինքն իմաստութի
այային որք զասացեր այնդոր
ծով կատարեսցեն. ոպ զի գոր
ծեսցեն մեռելութի ախտից.
իձեռն խոկմամբ մահու եւ պա
հեսցէ զնոյն գանձն օգնակա
նութբ լռութե. եւ իձեռն հան
դարտական զգաստութե. եւ խո
նարհեցուցեալ զպարանոցս
իւրեանց երկրպագեցին եւ գն
նացին շահեալք յնմա:
Ասաց ծերն. կրօնաւոր որ ըզ
կնի ելանելոյն յաշխարհէ ըն
կենու զանձն իշխանութ ի հնազա
եղկելի կենցաղոյս. եւ իտուր
եկյալ սորա. Նմանիցէ նա
մուրացիկ աղքատի. որ շրջի
ապականեալ բնաւ ոչ ունի իրզ
պէտս կենացիւրոց իբ ազոում
հագուոց ան ընդունէ եւ թէ ոպ
նեցցէ. չիմարեսցի եւ անկեալ
թմրեսցի եւ նիրհեսցէ. եւ ոչ
սանիցէ զինքն իւնաւորդ ահա
բուստս. եւ զգեցեալս զգես
տս բազմադինս. եւ իխոնութե
նէն չարժեալ զարթեաւ. եւ
ետես զինքն յետին աղքա
տութիւս եւ յաշխատանս լեալ
ըղյն ակս դիպեսցի եւ կրօնա
որի. եթէ ոչ զգուշասցի այլ
ընտանյն եւ սուտ ծախեսցէ
զաւուրս իւր իշխանութս եւ հհո
գս. եւ գերեսցի իխորհրդոցն
եւ այն լիցի դիւաց որք պատե
րազմին ընդ նա. եւ զի հաւատա
ցուցանէն կարծել թէ վն
այէ իշխարժութե եւ հհոգս. եւ
իշխոնթ նոյ. եւ յահագին ժա
մուն յայնմիկ յորում բաժանի
հոգին իմարմնոյն. եւ գտանէ
զինքն եղկելի եւ աղքատ եւ պա
կասեալ յամ առաքինութեց.
եւ յայն ժամ ծանիցէ եթէ որ
քան բարեաց պատճառ իցէ
խոնարհութի եւ հանդարտութի եւ
մի

մի՛ անձնաբար զզուշութ ան
ձին. եթէ ո՞րքան տանջանաց
պատճառին շփոթ եւ հոգք. եւ
պատուանք մեծութե կենցաղոյս
Ասաց ծերն. մտածեսցես
միշտ զմահ. զի գործեսցես
զշահ նոր. քանզի ոչ ինչ իկար
ծելեաց մարդկան ծածկին
յայ. եւ եղիցին միտք քո ար
թուն եւ մօքուր յամ չարեաց.
Ասաց ծերն. զգուշասցուք
եղբարք. եւ արթուն լիցուք
իժամս աւուրբ զմիմեանց եւ թո
ղցուք զանցանելիս եւ հոգսոցս
ուրզանանց եւ միթողցուք զմտս
մերխորհել զչար խորհուրդս
զիմի՛ ինչ չարութե եւ անօրէնութե
թողցուք բնակիլ յանձինս մեր
Ասացին ծերքն. իմիտ առ
ցուք միշտ զբարին ոպ զի գոր
ծեսցուք զնա. եւ ճգնեսցուք
ո՛վ եղբարք եւ հսկեսցուք
վն հանդերձեալ բարեացն.
եւ պատրաստեսցուք զանձինս
յաղագս ելիցն մեր աստի.
եւ մի՛ ունայն ծախեսցուք ըզ
սակաւ աւուրս կենաց մերոց
այլ միշտ աղաչեսցուք զատ
տուածութ ողորմութն այ. ա
րում ամ փառք եւ կարողութի եւ
զօրութի այժմ եւ միշտ եւ յաւի
տեանս յաւիտենից ամէն:
Ընթերցեալ իցես զվարս
տաբէնեսացւոց միայնակեցա
ցն. ոպ ասեն եթէ մինչ դեռ
խօսէր եւ ուսուցանէր աբբա
թէոդորոս զեղբարսն. իժա
երկու եկին կացին առ ոտսն.
իսկ նա ան խռովաբար ան
ցեալ ունելով զոտս իւր նշ
նայր անշարժ. մինչ դադարու
ն եղեւ հոգեւորական խր
տուն եւ աղօթիցն. եւ ապա ե
ցոյցն նց եղբարցն եւ պատմեաց
զիրսն. քանզի ոչ գիտէին ըզ
զալնիժիցն իներքոյ ոտիցն
Ասէին եւ նն եղբօր ումեմն.
եթէ յաղօթել նր իժ մ՛ե
կեա

Յետ մերձեցման յոտն նը ․
կն ալ
իսկ նա յառաջնեալ ուխ խոնար
հեցոյց զձեռն մինչև զառովս
րակն աղօթքն կատարեաց ․
ճոչ ինչ վնասեցաւ ․ եղբայրն
որ սիրեաց զնա առաւել քան
զինքն ․

Սբ հօրն Ներսիսի ․ վսն աղօթից
թէ զիա՞րդ ․ և որթուն եպատ
րաստ պարտէ լինել ․
Աղօթք խօսքեն մտաց առ
ած ․ որդ՝ որպիսի ինչ կերպաւ ր
ո բ պարտ կե ալմոյն առ ած
զօ վօ ․ տացի իհոգևորսն առա
քարինչն ի լբ և խօսակից նմա և
զեալ առանց միջնորդի ․ Նախ
յաղագս ամենոյն արտասուա
աղօթեա ․ ոպ զի իձեռն ոգւոյ
կակղեսցես զներ գոյացեալ
անձին քում զխստութի և պատ
մել զանձնէ քումս զանօրէ
նութի ․ որ ան այ քո ․ և ինմանէ թո
ղութե հանդիպեսցես ․ Գիտա
նի լիցի քեզ արտօսր յառաջ
քան զամ խնդրուածս առ ի
յուղղութի ․ քան զի յոյժ բաղ
ձալ որն արտասուաւ իցաղօթս
ընդունելի իքէն ․ թէ ոպ և աղ
բիւրս արտասուաց ․ ընդունի
ցիս յաղօթսն ․ մի հպարտանայ
ցես յանձին քում ոպ առաւել
գոլ քան զբազումս ․ քան զի
շնորհօքն ականութեն առաւել
աղօթից իմէ ․ ոպ զի յոժ արուես
կատարեսցես խրատմեյ զմեղս
քո ․ և հաշտեցուցանել զած
իձեռն արտասուաց ․ Արդ՝ մի
այսուհ հետև յախտ փոխադրես
ձես ․ որ բեալդ արտասուօք
զի մի առաւել բարկացուսցես
զտուօղն շնորհաց ․ քանզի բա
զումք արտասուելով յաղագս
մեղաց իւրեանց ․ և դարձեալ
ի մոռացումն եկեալ արտասուաց
ի վաստակոց մօլորեալ խոտո
րեցան յուղղութենէն ․ Կաց
ջիր տօգ ․ անսա՞ բար ․ ևարուսա
ռու

ԵՒ ԶԳԱՍՏԱՆԵԼՈՅ
ուեա պնդրութ ․ և բացա զար
ձուսցես զհոգեկան խորհրդ
դոց պատապմանց ․ քանզի ի ս
ռովեցուսցեն անզգենզեղ
ոպ զի լքանիցեն զքեզ ըպըն
դութեննանալ ․ Յորժամ ան
տանիցեն զքեզ գուքն ճշմար
տապես յօժարաւ յաղօթել
յայն ժամ ստորագրեն իմացու
ածս իկլք ․ իբր թէ կարևոր
իցէ ․ և յետ սակաւոյ բառնա
իքեն զյիշումն որ յաղագս նդ
յապաղելով զմիտսն առ իւրն
գերանց ․ իբր զիոչ զատանե
լով յոյժ իմն հոգւոյ և այլ ․ մի
իսկ յոր ժամ կայցէ յաղօթել
յիշեցուցանէ նմա զխնդրեալ
սն ․ զուշաբարձեալսն ․ ոպ
զի մեղմացեալ առ իծանրութե
նց ․ կործուսցեն զներ պտղա
կան աղօթսն ․ Զանազգի կա
ցուցանել զմիտս քո իժամա
ղօթիցն խուլ և համր ․ և ան
սահմանալ ․ յամ արկածս զի
ընդունեիր լիցի ․ Յոր ժամ
հանդիպեսցի քեզ փորձութի
կամ հակառակաբանութի ․ կամ
դրդութի ․ առ ի հատուցմունս
դիմակցողին սատրամտութիս ․
կամ անհեթեթ գոչել բանս
յիշեա զաղօթսն զր իմր ․ և ըս
նմին իրաւանց ․ և որ ինոյն
իսկ իքեզ ըստահակեալ լիր
ծութն ․ լռեսցէ բարի յիշա
տակօք ․ Զոր ինչ արասցես
առ ի յրեժխնդրութե եղբօրն
որ զրկեաց զքեզ ․ ամ ոչ բա
րի լինի քեզ իժամ աղօթիցն ․
Աղօթքն հեզութե ․ և ան
բարկութե ․ և ան յիշաչարութե
և սիրոյ բխումն ․ Երթեալ
վաճառեա զինչս քո և տուր
աղքատաց ․ և առեալ զխաչն
ոչ րազիր զանձն ․ և զաշխարհ
ոպ զի կարասցես ան զբ տղա
պես եւ աղօթս ․ Զանկան
աղօթել ․ ոպ պարտն է ․ մի
տրտմեցուցաներ զանձն ու
րո

րուք ։ ապա թէ ով իմանիք
վաստակիս ընթանաս յայսո
ախի ․ Երբեք ես ․ ունել ժամի
կացեալ յաղօթել ․ իսկ երբեմն
եւ յոյժ վաստակեալ ․ ոչ համ
բերէի պիտոյութեան ․ զի եւ
առաւել ունիցիս անկապուտ
զուղղութիւն ։ Աղօթականցու է
ղեալ յանկարծ օրէն հրեշտա
կի իւրեաց մերժին ի մէնջ ամենե
քեան որք մարտնչին ընդ մեզ ․
եւ փառաւորին միայն յապահով ․
բազում ողջմտութբ յաղօթս
կալով ․ եւ երբեմն սովորական
մարտիւ յոգւոյ ըղձելով մրբին
միտքն ․ եւ ոչ թողման իմեք
հայել ։ քանզի նախկին որ
ասացեալ է պէս պէս ախտիւք ․
ամենայն իւստաբար հայցեալ
զ այն եղծանեալ ընդունէ բաց
ցանէ ։ Մի աղօթեր քոց
կամացդ կատարել ․ քանզի ոչ
իսկ զուգին կամացն ։ այլ մեն
աւանդ որպէս ուսարն աղօթե ա
ռանելով ․ ծղինչն կամք քո ի
նե ․ այսպէս ախտից եւ իզ ամանէ
արբեալ ․ այն պէս հեղեցին
կամք նր իբրեւ ․ քանզի կամի
եւ փխոտ զբարին անձանց մի
բոց առնել ․ քան զի մանալն
եզխնդրելն մեր ։ Յոյժ չարա
նախանձէ դեւն մարդոյն աղօ
թելոյն ․ եւ ամ մեքենայիւքն
հնարաւորի պատկանել զօրա
գիտութիւն ․ յոր ժամ բա
զում ինչ արարեալ դժնդակ
գիւին ․ եւ ոչ կարասցէ խափան
լինել ․ փութայ ցանցողի ա
ղօթիցն դոյզըն ինչ թոյլ տալ
եւ ապա վրէժ հատուցանէ ․ յոր
ժամ յաղօթս կացեալ լինի ․
եկեամ իբրաւ կոտ բորբոքեալ
զնա եղծանէ զառ ի յաղօթիցն
հաւաքեալ իբրեւ զբարուոք
մտածմունս զրգռել զմիտսն
Յոր ժամ յաղօթս կացեալ
ով պարտէ ակնկալ որոց պար
տէ եկեալ քաջութեն պահե
լով

լով զպատուղ քո ․ քանզի յայս
իւանզբանէ կարգեցաք գործե
եւ պահել ։ ապագ մի՛այսու հե
տե գործեալ թողուս անպա
հեստ զվաստակեալն ։ այս
թէ ոչ ոչ օգտանայիս ։ Եւ
նայն հաւաքեալ աղօթելով
լինի ճակատամարտ իմիջի ա
րում խայիղծ դիւացն ․ ոչ յա
ղագս իրք լինի ․ բայց վս հո
գեւորական աղօթից ․ քան զի
յոյժ է դիմամարտ նդ կոր
ծանմանէ ․ եւ մարդոյ զփրկու
թե ․ Զինչ կամէ դիւացն
ներ գործել իմեզ ․ Որովայ
նամոլութ ․ Պոռնկութ ․ Եւ
ծանծաղութ ․ Ախտակալութ ․
եւ այլ ամ ախտք ․ եթէ սյս ը
քիւք զանձն դրաւ ոչ կարէ
աղօթել որպ արժանէ ․ քան
զի միսոյս մասին ախտից տի
րեալ ոչ տայ բնաւ որպէս
նմա շարժել իհոգեորական
ջանսն ։ Եւ հրեշտակին իմք
կացեալ բանիւ միայն ․ զամ
հակառակին ներգործութ դա
դարեցուցանէ իմէնջ եւ արժէ
իւրյս մռացն ․ ամ մոլորապէս
ներգործելով իշխանութ
ՖԻ ․ Յոր ժամ համարեցի
ցեւս պիտոյանալ արտասուաց
գիտասջիր հեռի եւ յմյ ․
հարկաւորեալ է նմա զալ հա
նապազ եւ ջերմագոյնս արտա
ուեցես ․ Գիտեա եթէ սք
հրեշտակք հրաւիրեն զքեզ յա
ղօթս ․ եւ բաշխացուք լինին
մեզ ։ ուրախանալով ընդմին
եւ աղօթելով ։ ապա եթէ ալ
զերդարձ ամբ եւ ընդունիմք իւր
հաւրդս ․ հակառակորդս ․ յոյժ
զառ հուրք զուգանեմք վնս որ
եթէ նք վս մեր այս չափ ինչ
ջանան ․ իսկ մեք եւ ոչ վս ան
ձանց կամիմք աղաչել զամ
այլ քամահելով զմեր պատուա
որութիւ ․ եւ զառաջնոյն տր եգն
թողեալ ․ գիւտոց աղծոց խօ
սա

Յիսու-
սակից լինիմք։ Սաղմոս եր-
գութ զախտս խաղաղէ. եւ ըստ
խառնակութ մարմնոյն հան-
դարտ ցուցանէ. իսկ աղօթք
յառաջ դին ան նիւթական
եւ պէս պէս գիտութ իմաստից
առ ած։ Եւ թէ ոչ երբեք
իցէ ս առնել շնորհաղօթից
սաղմոս երգութ հըպատակեա
եւառցես։

Չհորին վս ձանձրութ։
Ձանձրութ ե՛ լքումն անձին
եւ լքանի անձն որոյ ունի աըն
դութ ըն բնութ։ Եւ ոչ կայ
գեմ փորձութց արիաբար։
Զի զոր օրինակ կերակուրն
առողջացե ալ մարմնոյն. սոյն
պէս եւ փորձութ արի անձին։
Հողմն հիւսիսի բուծանէ զար
գիւնս սերմա. եւ փորձութք
հաստատուն զանխռով քաջս։
Եղմայ ան ջուր. հալածի ի հող
մոց. եւ միտք որոց ունին արտ
աքին հանդիսի ձանձրութ գի
ին. Տօղ փարնանային. անձն
ցուցանէ զառողջս. եւ բան հո
գեւորական արբուցանէ յար
բունս ան. Դեն ձանձրութ
Հարածէ զմիայնակեաց իւրե զո
ջէ իւրմէ. իսկ որ ունի համ
բերութ. ժուժկալէ իմաստն
գս։ Հիւանդաց այցելութ պատ
ճառէ ձանձրութ. եւ հաւանե
ցուցանէ ծուլանալ։ Զանձ
րացող միայնակեաց խրախոն
սպասու արագէ. եւ իգործ եւ
յաղօթս ծոյլ։ Զտկար առունգ
նուաղէ ցուցանէ տկար սիրտ.
եւ խորհուրդ ճանապարհի ձը
գեալ դհեղզն։ Զծառ բարու
ոք կազեալ. ոչ շարժեալ սաստ
կութ հողմոց. եւ ձանձրութ
ոչ խլէ զհաստատուն անձն կը
րօնաւորի։ Երջօղ միայնա
նեալ. խռիւ յանապատի. նա
ծա ինչ զեանեղի. եւ դարձեալ
ատաքեթի։ Մնանկ փափոխեալ
ոք

ԵՒ ՁԳԱՆՍՄ ԼԻՆԵԼՈՑ
ոչ պտղաբերի. նոյն պէս եւ շըր
ջօղ միայնակեաց ոչ պտղաբե
րի։ Որ հիւանդէ ոչ շատա
նայ միով կերակրով. եւ ձանձ
րացող միայնակեաց միով գոր
ծով։ Այնձն ձանձրացող միայ
նակեցի. հարթութեան աւելի ընդ ու
անգր. եւ մտօքն երեւութանայ
յիրս ինչ։ Ճռնչիցի դուրքն եւ
նա թնդեցաց։ Ձայն լուա
եւ պատուհանն խոնարհեալ
նայի. եւ կանգնի մինչեւ ար
մանայ։ Ընթեռնուլ զգիրսն
օրանջէ եւ լքուն լինի գիւրաւ
մմե զերես. եւ ձգտէ զձեռս
իգրոցն զաչս բարձեալ աչնու
որմունսն եւ դարձեալ սակաւ
ըն թեռնու. եւ զկատարած
ուիցն խուզէ։ Թուէ զթուղ
թսն. եւ սպա պնդէ գիրսն.
եւ դնէ ըն գլխով. եւ ննջէ
ոչ կարիխորին։ Քանզի քաղցն
զարթուցանէ իսկ բակորդն ցան
կութ. Դանդաղ կոտէ յաղօթսն
հանապազորդ եւ ոչ յորդորի
զանկութ խաղմոս երգութս
այ։ Նան զի ոպ հիւանդ ծան
րացեալ ցաւօք։ Նոյն պէս
եւ նա յաղօթս եւ իգործս։ Գյա
կատեալէ հիւանդիւ որութե
նէ մարմնոյ ցաւովք. իսկ սա
րայս իթուլութենէ լքեալ։
Զձանձրութ բժշկէ անոտութ
ժուժկալութ. եւ առնէ զամ
համբերութ ըն կամացն այ։ Կա
րգեալ չափ անձին քո. գոր
ծոյ եւ աղօթից. եւ մի թուլա
նար մինչեւ կատարեսցես զամե։
Եայլ եւ աղօթսն զջեր մութ
ածային սրբոյն արտասուօք։
մ՛ լքաներ. եւ դեռ ձանձրու
թե ոչ մերձենայ իքեզ։ Կրօ
նաւորեա իհանդէս ածային
կոչմանն. եւ մ՛ թողուք
իմտաց զհրաժա
րումն յաշխար
հէս։

Գլուխ · երեք տասան · եթէ
պարտ է մեզ · ան դադար եւ ամ
թուն · աղօթել
յամի եւ յամ ժամ·

Ե·ՂԲԱՆԾՐԱՄՆ

եհարց ցհայրն ան
տոն եւ ասէ · զինչ է բանն ղե
տարոցն գրոց · իսկ ծերն ա
սէ · սակաւ մի՛ յետոյ աս ացից
քեզ · եւ գնաց յանապատն իսկ
հայրն ամոնա իծածուկ զկնի
նր ընաց · քան զի գիտէր նա
զսովորութն նր · եւ իբրեւ հեռա
ցաւ ծերն · սկսաւ աղօթել
եւ ասէ ած իմ առաջեա առիս
զմոլորեալս զխուսուցէ ինձ ըզ
բանն զայն · եւ եկն առնա ձայն
երկնից եւ ասաց ցնա ըզգօրութ
բանին · եւ ծերն իմացեալ ըզ
բանն գնաց պատմել · Եւ ասէ
հայրն ամոնայ եթէ ես ըզ
բանն լուայ որ ասէր ցնա ·
այլ զզօրութ բանին ոչ իմացայ
իսկ վ(ա)ղ հօրն արսենիոսի ասէ
ին · եթէ յերեկոյին շաբա
թուն յորում լուսանայր ս(ուր)բ
կիրակէն · թողոյր զարեգակն
յետոյ իւր · եւ ամբառնայր ըզ
ձեռս յերկինս եւ կայր յաղօթս
մինչեւ ելանէր արեգակն դ(ա)րձել
ը(նդ)դէմ իւր · եւ այն ալէս դադա
րեալ յաղօթից նստէր ·

Եչ դրոսայրոմն եհարց ցհայրն
աղաթոն եւ ասէ · որ առաջի
նոցա առաւել աշխատութ ու
նի · եւ նա ասէ ոչ ինչ իցէ այս
պէսի աշխատել · իբրեւ զա
ղօթս առ ած · զի ած առաջի
նուիրս յորում յաւելացէ մարդ

գտա

գտանէ ինա զհանգիստ · իսկ
աղօթից մինչև ցյետին շունչն
աշխատութ պարտ է · յաղագս
այսորիկ զի որ քան սկսանի
մարդ աղօթել առ ած · առ
ժամայն սկսանին դեւք խափա
նել զնա · քանզի գիտեն զի
նովաւ շնորհին մեզ ած բա
րիք · եւ նովաւ ակարանան
նք · վս այսորիկ զգուշանալ
պարտ է մեզ աղօթից մինչ ի ս
պառ ·

ՀԱ ասաց հայրն դուլաս · ե
թէ ր աշակերտս հօրն բեսարի
ոնի · եթէ գնացի ես երբեմն
իսենեկ ծերոյն · եգտի ըզ
նա զի կայր յաղօթս եւ զձեռն
համբարձեալ ունէր յերկինս
եւ կաց այս պէս աւուրս չո
րեք տասան · եւ զկնի այսորիկ
ասէ ցիս եկ զկնի իմ եւ ելեալ
գնացաք յանապատ · եւ ծա
րաւեցայ ինդ ալն · եւ ասեմ ըզ
ծերն · հայր ծարաւի եմ ·
եւ էառ յինէն զմախաղն · եւ մե
կնեցաւ յինէն իբրև քար ըն
կեց մի · եւ արարեալ աղօթս
եբեր զնա ; ի ջրով առիս ·
իսկ ինդալն մեր տեսաք ի
վայրի այր ինչ · եւ իբրեւ մը
տաք առ նա · նստէր անդ եղ
բայր ոմն եւ հիւսէր զարմաւն·
եւ բնաւ ոչ հայեցաւ ի մեզ եւ
ոչ խօսեցաւ · եւ կամ եհարց
զմեզ · եւ ասէ ծերն ցիս գը
նասցուք աստի զի ոչ կամի ա
խօսել ը(ն) մեզ · եւ երթեալ անտի
շրջեցաք ը(նդ) անապատն այն ·
մինչև եկաք առ հայրն յոհան
նէս · եւ ողջունեալ զնա նըս
տաք · եւ սկսաւ խօսել հայրն
ըն սարիոն վս տեսլեանն զոր
ետես · եւ ասէր եթէ եւ հե
րամոն հն(դ)երձ ոմ զերք աղեացին
ած մեհեանք կոչոց · որ եղև
իսկ · իսկ յոր ժամ դարձաք
անտի եկաք յայրն մերձ ուր
էր եղբայրն · եւ իբրև մտաք

ին

ճնորքս տեսանել զնա․ զատաջ
զի փոխադրեալ էր նա․ և առա
ջին ծերն․ եկ թաղեսցուք
զսա․ զի վն̅ սորա առաքեաց
զմեզ ա̅ծ․ Եւ իբրև պատեաց
զնա գտաւ զի կին մարդ էր․
և զարմացեալ ծերոյն ասէ
ցիս․ տեսանես զի կանայք
ևս արիանան ի պատերազմունս
թշնամոյն․ և մեք ի քաղաքս
անփողոցս շրջիցիմք․ Եւ գո̅
ծաք խանենակս մեր զոհանա
լով զա̅յ․

Երանելոյն եպիփանու կիպ
րացւոյ եպիսկոպոսի․ պատու
իրեաց հայր վանից իւրոց զոր
ունէր նա ի պաղեստինէ և ա
սէր․ եթէ աղօթիւք ձեր ոչ
հեղգացաք եղբարքն լկանոնս
իւրեանց․ այլ սոփայով աղօ
թեն․ զերրորդ ժամու աղօթս
իսկ նա մեզ արարեաց և գրեաց
առ նա այսպէս․ յայտ է զի
զայլ ևս ժամն աւուրն հեղ
գութ̅ անգործ կայք յաղօթից
զի կրօնաւորի պարտ է միշտ և
ան դադար աղօթել․ սորին
ա մտօք․ ի կալ և ի նստել ի գոր
ծել և ի յուտել ի ննջել և ի յառ
նել և ի գնալ․ Եւ զի դաւիթ
մարգարէ յա̅մ ժամ աղօթէր յե
րեկոյ ասէ․ ի վաղորդեան․ և
ի հասարակ աւուր․ և ի մէջ գի
շերի․ և է․ անգամ աւուրն․
երգնաւ զօրն ողջոյն․ ասէ ա̅հ
եցից զտ̅ր յա̅մ ժամ․ Այնաց
ծերն․ եթէ զայ առաքեզ խոր
հուրդ պատերազմող մտաց
քոց․ զգոյշ լեր զի մի՛ այլ փո
խանակ այլոյ խնդրեսցես յա
ղօթս․ այլ ը̅ դէմ թշնամոյն
որ գունուր աղօթից քոց զե

Գ մամարտել ը̅ դեմ նմա․
Գնացեալ երբեմն հայրն
մովսէս լնուլ ջուր․ և եգիտ
զհայրն զաքարիա զի աղօթէր
ի վ̅ր ջրհորոյն և ետես յայտ
նապէս զհոգին ա̅յ զի հանգու
ցեա

ցեալ էր ի վ̅ր զլխոյ ն̅ր․ և ու
րախութ̅ լցեալ ա զն հայրն
մովսէս որդայն այնի շնորհս
տեսեալ ի վ̅ր հօրն զաքարիայի
Ասաց հայրն յեսսիա․ եթէ
գնաց երբեմն հայրն խիդո
րէ պելուսացւոց երոցն ը̅ եղ
բարսն․ իսկ յեկեղեցին․
և իբրև ուտէին և խօսէին ը̅
ընդ միմեանս․ սաստեաց նց և ա
սէ․ լուռ լերուք եղբարք․
զի փիլիմոնս եղբայր ոմն․ որ
ուտէ և ըմպէ ը̅ մեզ․ և աղօթ
քն իւր ելանէ յուտելն ի
Իրև զախուն հրոյ առաջի ա̅յ․
Իսկ առ հայրն յովսէփ․ գը
նաց երբեմն հայրն ղովտ և ա
սէ ը̅ կարի իմում առնեմ ըղ
սակաւ աղօթս իմ․ և պահեց
և զհանդարտութ․ և մաքրելեա
լեմ ը̅կարի զչար խորհուրդս
իմ․ և այլ զինչ պարտիցեմ լին
առնել․ իսկ ծերն յարեաւ
և համբարձեալ զձեռս իւր
յերկինս և եղեն տասն եքին մա
տունքն իւր րևզտասն ղամբ ծա
վառեալս և ասէ ցնա եթէ կա
միս կեալ լեր դու բոլորովիմբ
Պիբրև զհամբարս վառեալս
Պատմեր մեզ հայրն յակոբ․
եթէ մինչ մանուկ էի եղնալէ
ի յանապատ․ և եր անդ մա
նուկ ոմն և բնակէր առանձինն
այլ մերձ էր յայրն իմ տեղե
ն̅ր․ և տեսի երբեմն զնա ա
ղօթեր և խնդրեր յա̅յ և ասեր
հանդարտեցոյ ինձ զգազանս․
Եւ զկնի աղօթիցն․ այսպէս
արար․ զի ինքն մի կայր անդ
հուպ նմա․ և գիեցուցանէր
զկորիւնս իւր․ և գնաց մանու
կն և արկ զգլուխ իւր ինքն
քոյ ընծուն․ և դիւանայր իս
տեանց ն̅ր․ ը̅մանկունս ն̅ր․
Եւ յայլում ժամու դարձեալ
տեսի զայն մանուկ․ զի աղօ
թեր առ ա̅ծ և ասէր տ̅ր առ
ինձ զզօրութ̅ անվնաս բնակիլ

ԺԲ հրոյ․ եբոլորոքեաց հեծոց
մեծ․ եկայր իմէջ հրոյն եւ ա
ղօթէր առ ա̅ծ․ եկրկնէր ծու
նր․ եամենայնիմք հուրն ոչ մեր
ձենայր ինա․ եւ ես տեսեալ
փառս ետու ա̅յ այնմ որ առնէ
զ՚կամս երկիւղածաց իւրոց․
Ասաց հայրն լուկիոս որ բնա
կեր յենատին․ գնացին եր
բեմն ծերք ոմանք որք աղօ
թաւորքն կոչէին․ եւ եհարց
ցն̅ս ծերն եւ ասէ զի՞նչիցէ ձե
ռագործ ձեր ընդքարք․ իսկ նք
ասեն ոչ առնեմք ձեռագործ
մեք այլ ո̅պ առաքեալ ասէ ան
դադար աղօթեմք․ Ասէ ցն̅ս ծե
րն․ եւ ոչ ինչ ուտէք երբեք․
եւ ոչ ննջէք․ եւ նք ասեն այո
ուտեմք եննջեմք եւս․ Ասէ
ծերն․ եյոր ժամ ուտէք եւ ն
ջէք ո՞վ ոք աղօթեսցէ ըն ձեր․
եւ ոչ գիտէին թէ զի՞նչ ասա
ցեն առ այս․ Ասէ ցն̅ս ծերն․
ոչ առնէք ո̅պ ասէքդ․ այլ ես
ասեմ օրինակ թէ ո̅պ էզիցի
անդադար աղօթելն․ Ահա
ես նստիմ իձեռագործ իմ․ եւ
մինչ հիւսեմ զարմաւ․ ասեմ
ողորմեա ինձ ա̅ծ ըս մեծի ողոր
մութ քում․ եկատարեմ զսաղ
մոսն ողջոյն․ արդ՝ է՞ այս աղօ
թել եթէ ոչ իցէ․ Պատասխանեալ
ասէ ծերն․ եւ առնումես ի
ձեռագործէ իմէ աւուրն դը
րամս․ Ժ․ եւ զ իսկ զ․ Ժ․ դրամն
ծախեմ իւետ իմ․ եզայլն
տամ իւէր աղքատաց․ Եւ որք
առնուն զկերոյն նք իսկ աղօ
թեն վ̅ս իմ․ Թէ ուտիցեմ թէ
ննջիցեմ եկատարի այն որ գր
եալէ թէ անպակաս աղօթե
ցէք շնորհօքն ք̅ի․ եւ նք շա
հեալք իրանէս յաւուցանէ փը
Օ նացին ցնծու․ ք̅ի․
՚Ասաց հայրն մակարիոս․ հարցին
զնա․ եթէ ո՞պ պարտէ մեզ
աղօթել․ Ասէ ցն̅ս ծերն․
ոչէ պետոք շատ խօսել․ այլ
պաղ

ԳԼՈՒԽ․ ԺԳ․ ԱՂՕԹՆ

պարտէ համբառնալ զձեռս
յերկինս եւ ասել․ տ̅ր ո̅պ կամի
ս եո̅պ գիտես ողորմեաց ինձ․
իսկ եթէ խպառ բազմին․ ա
սասցես օգնեա․ եւ նա գիտէ
զբարին քո եառնէ ողորմութ
իւ̅ն քո․

Ասաց հայրն մովսէս ե
թէ ոչ հաւասարին ա̅մ գործք
աղօթիցն․ ունայն աշխատիմք
յաղօթս․ քանզի յոր ժամ զայն
ինչ ոչ առարցուք․ յորժամ աղօ
թեմք թէ փրկեա զմեզ ՚եւ դր
ձեալ թողցուք զկամս մեր․
արասցուք զկամս ա̅յ․ յայնժամ
գիտեմք զի լսէ նա զաղօթս
մեր․

Ասաց հայրն նեղոս․ որ
քան չար համբերեսցես չար ա
րարին քո․ եւ նք ամենեքեան
գայթակղութ քեզ լինիցին յա
ղօթս քո․ դի հեզութ․ եւ ան
բարկութ իցեն աղօթք․ եւ դեղ
հզօր իցեն աղօթք․ ցրուել
զա̅մ վիշտս եւ զսրտմտութիս․
Ասաց դարձեալ ա̅մ առաջի
նութ զոր ինչ արասցէ մարդ
զպտուղն նր իժամ աղօթիցն
գտցէ․ եւ եթէ կարօտիս աղօ
թել ո̅պ պարտիցէ․ մի՛ արա
մեցուցաներ զերջ այրն քո․
եմի՛կամեսցիս լինել քեզ ո̅պ
եըղձասցես դու այլ ո̅պ նա
մեազի տ̅ր վ̅ս քո․ զայն սիրե
ցես․ եւ զկէջիս դու հանգո
ցեալ իյաղօթս եւ խնդրուածո
քո․

Եղբայր ո̅մն եհարցց հայրն
պիմէն եասէ ցնա․ բարւոք ի
ցէ հայր աղօթել միշտ․ Ասէ
ծերն․ հայրն անտոն ասէր․
եթէ բանս այս ելանէ բերա
նոյ տ̅ն․ եթէ աղօթեցէք ժը
ռով ուրդ իմ ասէ տ̅ր․ Ասրդ
իժամուն ակս յուլիանոսիսմբռ
ըշտին․ մինչ դնայր նախա
սիկս․ առաքեաց նա դեսպա
նամուտս բերել նմա փութով
հաւ

համբաւ իւր անուանն ։ Աերբա
է հաւատ զան իամեզի ուրեմն որ
ում ընտանեաւ են ը անդ կրօնաւ
որ ոմն աբեն պօղոսիոս ։ կապեալ
եղև նաև եկեալ անդ ան շարժ
զաւաուրսօժ ։ Եւ ոչ կարաց ան
ցանել ։ զի կապեալ էր զօղն
փղօթք ծերոյն Եւ ոչ տայր շար
ժել զնաւն ։ Եւ իբրև ոչ գտա
զարեաց ծերն յաղօթից իւրոց
և եկիք իջեր ի ։ դարձաւ զան ու
նայն եզատարկ ։ Եւ եկն ալպատ
մեաց յուլիանոսի ։ իսկ իբրև
լուաւ յուլիանոս ։ բարկացաւ
և ասէ ։ եթէ դարձայց յետ
խնդրեցից զվրէժս ի ծերոյն ։
Եւ յետ երից աւուրց ըսպա
նաւ յուլիանոս իպարսաւ ։ Բայց
մի ոմն յիշխանացն նր որ լու
աւ եգիտեր զայն ։ առ ժամայն
թողեալ զինչս իւր ։ աղքա
տաց ։ Եւ եկեալ առ հայրն պօղ
լիոս ։ և եղև կրօնաւոր ինմա
նէ ։ և աշակերտեցաւ նմա ։
Ապատմեաց մեզ զայս ։ Եւ եղև
ինքն Ճգնաւոր յոյժ ։ Եւ եկաց
անդ ամս բազումս ևննսեաց
ծմբր ։ զի աղօթք սբ հօրն պօղ
լիոսի զօրդ նաւացանաց դիւօքն ։
որ ոչ կարէին անցանել ։ Եւ զայս
խարհիկ իշխանն կրօնաւոր և
զ ասապկից եհաղորդ սբոց արար
եղբայրամն եհարց ցհայրն սի
սոյի և ասէ ։ ոպ եղէց ես հա
ւոյ ւոյ ։ ասէ ցնա ծերն ։ եթէ
աստուածայեաս կամիս լինել հա
ւոյ ւոյ ։ հրաժարեսցես յերկ
րէ ։ և մեկնեսցիր յամենէ ։ Եթող
ցես զագարակս քո ։ Եհեղտե
եսցես տղայրիցն քո ։ և աղօթիւք
ձօրովածուօք բժեռ և ա ջ ամ
զանձն քո ։ և գտցես հանգիստ
Աստ եհաւեգերձեալն օր
սէին վն հօրն տիթոյի
եթէ որպէս տպագրան այր ըզ
ձեռս իւր համբարձ ։ մինչ համբառ
նայր յաղօթս յափշտակէր միտք
նորա յերկինս ։ Եւ եթէ ան մըր
ունէ

ունէ ։ Վա՛ այնորիկ առնայր զա
ռէպ ի՛ւայր պՃեռա ։ զի փո՜զուա
ցն եղբայր ոգ անեցն զյաւիշ
տակառն մտաց նր յերկինս յա
ղօթան ։

Եղբայր ոմն երթայր առ
հայրն տիմթոյի սոէպ սոէպ
տեսանել զնա ։ Եզամիսս ։ Դ ։
փնացնալ ոչ եգիտ պարապոր դ
յա ղօթիցն ։ Եւ ոչ մի՛ անգամ
զի խօսեսցի ընդ նմա ։ Եւ յաւ
ուր միոջ գնաց առնա ։ Եկայր
արտաքոյ դրանն Եմնայր եւ
զատարեսցի ։ Եւ լսէր ըզձայն
աղօթից նր զի ասէր ։ Տր ոչ մը
տանեն աղօթք մեղաւոր քիս
յունկն քո զխօղորմեսցիս ինձ
Եզայս ասէր միշտ եղբայր
ան դարձաւ ։

Լիայնակեաց ոմն ծեր և
տես զդևն որ հրաման տայր
այլոյ դիւի ։ զարթուցանել
զկրօնաւորն ննջեալ ։ պատառ
խանի ետ դևն և ասէ ։ ոչ կա
րեմ առնել զայդ ։ քան զի զար
թուցի զնա յայլում ժամու
Ենա յարեաւ աղօթեաց և հա
լածեաց զիս անտի ։

Ասաց ոմն իծերոցն ։ եթէ
ոպ ան կարէ լինել իջուր պղտո
րեալ տեսանել զերեսս զկերպա
րանս իւր ։ Նոյն պէս և անձն
եթէ ոչ մաքրէ սչէ իչար խոր
հրդոց ոչ կարէ ։ տեսանել
զած յաղօթս իւր ։

Եղբայր ոմն ոչ մեկնէր ի
ձեռագործէ իւրմէ ։ Եաղօթ
ցն իւր եկանէին ան զաղար ս
տայցի ոյ ։ Եսեսանել զայս ծե
րոցն երկեան յոյժ եփառաւոր
ատան ոյ Ենանողին զաղօթս
սբոց ։

Ասաց ծերն ։ եթէ որ պահես
ցէ զանձն ոչ կնաւելիերկերին
յայն ժամ Ճնանելիցի ոյ ա
զըթրիւրը ։ իսկ եթէ զբա
զըկերն իւր ։ աղօթս իւր խո
տան եան ջանանելոց նցի ։ զի
հա

հառաչանք զգրկելոյն ինմանէ
արգելու զնա ոչ մոռանել ա
ռաջի այ ·

Աստուծերն · եթէ տունես
զգործ խանձելի քո · և հասա
նէ ժամ աղօթից քոց · և մի՛
սասասցես թէ կատարեսցից
կայս փորձինք ձեռա՛գործս
և ապա աղօթեսցից · այլ արի
ինքն ժամու և հասոյ այդ ըզ
պատրաս աղօթից քոց · Լապա
թէ ոչ սակաւ սակաւ սովո
րիս զձուլութի հյաղօթս քո ·
և ունայնացի անձն քո յամ
բարեաց գործոց · զի կյա
նել քո յառաւօտու · յայս
նին յօժարութի և ջերմութի մը
տաց քոց հյաղօթս · Լուաց
գտրձեալ · եթէ լուեալ քո
զումքէ ծէթէ անպտղեաց ըզ
քեզ · և նա դա առքեզ · մի՛
ցուցաներ նմա թէ լուեալ է
քո զայն · և մի՛ տեսցէ զի՛
բնալ զերես քո · այլ ուրա
խութե ընկալցես զնա յայն
ժամունիցի համարձակութե

Պ աղօթք քո առ այ ·
Պատմեաց մեզ ծեր ոմն վա
եղբօր ումեմն որ բնակեր յե
գիպտոս · եթէ գնաց երբեմն
ի Խանապարհի եզբայրն այն ·
և իբրև երեկոյ եղև · եմուտ
նա ի գերեզմանս ինչեղանգ
յաղագս ցրտին որեր · և անցա
նէին դևք [illegible] այն ի գիշերի · և
սանց մն դևն ցմիւսն · անսա
նես որ չափ համարձակութի ի
ցե կրօնաւորին այնմիկ · թէ
ով նրէջ իպերեզմանի · եկ եր
կեցուսցուք զդնա · պատասխա
նի ետ միւս դևն և ասե ցընա
մի՛ երկուսցուք զդա · զի մեր
իցէ դա և ոչնու ոչկամս մեր ·
ուտե և ըմպէ · և չարա՛խօսէ
զամենեցուն · և ծոյլ իցէ յա
ղօթսն · այլ երթ րսուտ յամեմը
առ սա որ մերիցէ · եկ գնա
ցուք և նեղեսցուք · որք նե
զեն

զանն զնեզ և մինչ ու պատերազմի
ը մեզ · աղօթիւք և պահօք ·
և հակառակ ամ ձգնութե · իսկ
իբրև լուաւ զայս եղբայրն
այն · զարհուրեալ ելեալ ա
նօր · և զգաստացեալ յայն մօ
րտեղև այր ընտիր և ձգնաւոր
Ս՛ի ոմն ի հարցոցն աղօթելով ·
այնչափ ինչ հակառակէր քոյն
զի ին միչ իսկ օրածանել նր ըզ
ձեռսն · յառեալ ձևանայր
և կանգնէր ը գեմ նր · և ցա
րանսն ասէր և անուն ի[illegible] եր
կուց թիկ անցն ծգեալ քանա
ցողին · և ոչ կամիր անքասիլ
ինմանէ մինչև զձեռսն խոնար
հեցուցանէր · իսկ նր զձեռ
սն ոչ զիջուցանէր մինչև ըզ
սովորական աղօթսն կատարէր
քանզի ոչ ինչ զանգիտէր յայն
մանէ · մինչև յաղթեալ եղև
թշնամին յաղօթից սրբոյն · և
փախստական եղեալ այլ ոչև
երևէր · Եւ զօրացուցանողին
զսբն փառքյաւիտեանս ամէն

ՄԲ հօրնեղուսի վս արտմութե

Մոր խափանիչէ աղօթից ·
րտմութի ախորժի անձին ·
և բաղկանայ սա ի խորհրդոց
բարկութե · և ինու ագհելոյ ի
րաց · զի հատուցմանց բար
քեն տրտմութե · իսկ վրէպումն
հատուցման · ծնաւ զտրտմութի
անձին · Տրտմութին ով բե
րան առիւծոյ · և զախ բեալսն
կլանէ դիւրաւ · Նա և որդն
սրտի ուտէ զծնեալ մայրն
ուստի մուծանա · Ցաւ ած
նի մայր ծնանելով մանուկ ·
և ծնեալ ուրախ լինի · իսկ
տրտմութի բազում ցաւս ծնա
նի յետ երկանց իւրոց այլոց ·
Ո՛չ գիտե ցանկութի զհոգևո
րական անձն տրտմեցուցանել
ով և ոչ մեղուաց ի ծականց
ժողովել դառնութի խուն
իւրեանց · Տրտմեալ փայն
նն

կեաց ոչ շարժեն զմիտս իւր ի տեսութէն · եւ ոչ այլ աղօթս մատուցանէ · քան զիւր բարեաց խոստովանիցէ տրամութն տուր զագաբէ · եւ չարութ յորդորից · կապանք եւ անդք խափա՛նեն զնացելոց եւ գործաւորաց · այսպէս եւ տրամութ իմաստից ·

Գերեալն յայլ լազգեաց եկեպէալն երկաթովք · ողորմելի է · նոյն պէս եկապեալն ի կապանս տխուրս · Ո՛չ յախթահարէ տրտմութ իշգոյէ ախտից · որ կապանքն ու իշխենելոյ կապողաց · Որ կապեալ է իտրտմութենէ կապեալ է իյախտից · եզգաւս կրե պարտելոյն իյանցիմանութ · Զի տրամութ բաղկանա իմրեալ լինելոյ ընչից մարմնոյն · սակայն լծորդեալ խնտոխս բերումն · Որ յաղթեաց բաղձման · պատրանաց զախտս · իսկ որ զախտս պարտեաց · ո՛չ ըմբռնի իտրտմութս · Յուժկալն ոչ արտաքս վրիպեալ իկերակրոց · եւ ոչ զգաստն վրիպեալ իցանկութենէ ախտից · Նմա եւ ոչ բարկացողն վրիպեալ իհատուցանելոյ զոխակալութ եւ վրէժ վնասու · Այլ եւ ոչ խոնարհն պակասեալ իմարդկային պատուոյ · կամ արծաթասէրն իտուգանս անկեալ · քան զի բազմապա՛րձել սոցին ախտից ըղձմանէ ամենեքին ·

Որպ̅ զրահաւորն նետս ոչ ընդունի · սոյնպէս անախտն ոչ խոցի իտրտմութենէ · Վտահան զինուորի · եքաղաքի պարիսպ իսկ անախտութն կրօնաւորի ամրագոյնէ քան զնմ̅ · Զի ընդ վտահան անցանէ նետ իմարդկուժգնաբար արձակեալ · եւ զպարիսպ քանդեաց մեքենայս · իսկ զանախտն ոչ յաղթահարեաց տրտմութն վտանկք · Որ յաղթեաց ախտից կոխեաց

զար

ԱՆԴԻՐԱԿՕԹԵԼՈՅ

զտրտմութն · իսկ որ յաղթի ի ցանկութենէ · ոչ ապրի իշխայէ · Որ տրտմի յանձախ կասէ տուանց ախտակի գոլ · Նմանէ հիւանդի որ կեղծաւորի զօրովքոյն · Զի որպ̅ հիւանդն իգոնեոյն յայտնէ · նոյնպէս եւ ախտաւորն իտրտմութենէ յանդիմանի աւ · Որ սիրէ զաշխարհս տրտմի մեշտ · իսկ որ քամահէ զկեանս աշխարհի · ուրախէ իմր հանապազ · Ոսկեծ աղթ ամէրն տուժեալ տրտմի զտանեալէս · իսկ որ քամահէ ընչիւք · անտրտում կայմնայ · կիտս ունէրն ադայցէ յոր ժամ գայցէ անարգութ · իսկ խոնարհն ոտ̅ կենակից ընդունի ·

Բովք ընտրեցին զարծաթ տնկլխտանէ · եւ տրտմութ զաքիրո ներմեզակյան · Հալումն հըմտակնագոյն մաշէ զկապարն · եւ տրտմութ աշխարհականն նուազէ զմիտս · Զաչաց ներգործութ նուազէ մէգ · եզմիտս տեսողս բըթէ տրտմութ · Ընդ խոռոյթ ջրոյ լոյս ոչ անցանէ եւ իմիտս տրտմողի ոչ ծագե տեսութ լոյս · Քաղցրն ամ̅ մարդկան արեւելք · իսկ տրտմող անձին եւս դժուարահաճէ · Զի պայութ ճառագայթելեալ բանօն զտրտմութ · իսկ որ քամահեն զցանկութ աշխարհիս այսորիկ ոչ թախանձի իխորհրդոց · Շնարհօք եւ մարդա

սիրուք տ̅ն մերոյ եփրկ
չին Յս̅ի փառք վայ
ելէ եւիշխանութ
այժմ եյաւէ
տեանս յաւէ
տենիցամէն

Կիւրակէ չորեքտասան երորդ ·
Եւ Թէ պարտ է մեզ օտարասէր
լինել · Եւ ողորմութ̃ անձնէ
խնդրող ուրախութ̃ ·

ՍԱՅ ՀԱՅՐԴ · Ա
ՊԱՀՆ ՎԱՍԸՆ ՆԻՒԹՈՅՆ

լուծ զեղջարսն · Թէ պարտ
զեկեալ եղջարսն ընդունել
եւ բկիր պագանել ոտ̃ եղբեա
լն · եւ Թէ տեսեր զեղբայր
քո · տեսեր զած քո · եզար
բաձամ ասուն ներմք վկայ այսմ
ցիկ · որ ընդունէր եւ բկիր
պագանէր եկեղոցն եւ զոտս
զնոյն առնէր · եւ վկայի յորժամ
ընկալաւ զՀրեշտակսն ·
Սայց երանելին ծաղիկանէ
եթէ գիւբաւ վաճառէ ած զա
ռողջութ որոց կամին զնել ·
փոքու իմիք Հացիւ եկամ բա
ժակաւ ցուրտ ջրի եմիով փո
ղիւ · եւ ոչ իբրեւ զմարդ ինչ
ծուի Հատուցանէ զփողն · իսկ
զՀատուցումն առաջի Հրեշտա
կաց եւ Հրեշտակապետաց · եւ
Հոգոց արդարոց տա զփոխա
րէնն անպատումբ արեւոյն ·
տողո՞վ պատմեսցի զշնորհութ̃
ո̃ն · եւ լսեսցի արասցէ կգովութ̃
նր ·
Եւ երբեմն Հայրն դանիէլ
եւ աշակերտիւր յաղեկսանդրիա
եւ տեսանէին այր մի կոյր եւ մերկ
որանեալ կայր խիտողոցն · եւ
ձայնէր եւ ասէր տուք ողոր
մուԹ ինձ · եւ ասէ ծերն աշա
կերտ իւր · տեսանես զկոյրն
դայն · ասեմ քեզ որդեակ զի
մեծ գործ ունի ․․․ · եթէ կա
միս

ԳԼՈՒԽ · ԺԳ · ԱՍՄՆ
մեւ տեսանէլես ցուցից քեզ
կաց դու աստ եւ մնայ ինձ ·
արա սէր · առիս եղբայր ·
զի ինչ ոչունեմ որով զնեցից
արմաւոյ տեր եւ կի գործեցից
եւ կերակրեցայց նովաւ · լուեալ
ցնա կոյրն · եւ զի՞նչ տեսանես
առիս Հայր · ասա զի կոյր եւ
մերկ տեսանելով զիս գուես
խնդրես յինէն · այլ Համ
բերեա սակաւ մի · յայնժամ
գնացին Ե̃ Նմա ծերն եւ աշա
կերտն իւր արտաքոյ քաղա
քին յեկեղեցին մարկոս ա
ւետարանչին զկին կուրին զի
անդեր սենեակ Ն̃ր · Լուեալ
կոյրն ցծերն · կաց եւ մնա ինձ
եւ մտեալ խաՆեանն եբեր առ
ծերն զմախաղ իւր եւ ետ ցծե
րն · յորում կայր չամիչ · եւ
նուռն ինչ · եւ Թուզ · եւ երիս
գանկս ոսկի · եւ Հան իւր
րանոյ իւրոյ այլեւս երիս դան
կս ոսկւոյ · եւ տա զայնաս քե
ծերն եւ ասէ · աղօթեա ինձ
Հայր · իսկ եկն ծերն առ ա
շակերտն իւր եւ ողբայր եւ ա
սէր · տեսանես որդեակ Թէ
քանիսեն իւ առոլ ծառայք
այ · կենդանի է տ̃ր զի ոչ ինչ
փարձուցից լնա յոսկոյս յայս
մանէ զի սուրբ է · իսկ զկնի ա
ւուրց կոմսոն պատրիարգին
Հիւանդացաւ սաստիկ իւեք
զէն իւրմէ · եւ բժշկեցաւ նք
մը մարկոս աւետարանչին եւ
սէ ցնա · կոչեացես դու
զայս անուն կոյր · եւ նա դիցէ
զձեռն իւր · իցաւ առնեն առ
լեալ քո եւ բժշկեսցիս նո
վաւ · իւ նա առաքեաց զնա
ռայս իւր եւ բերին զնա աղօ
քա՛օք եպսկոպոսնոյ · եւ իբրեւ ա
ղ Թեաց եւ եդ զձեռն իւր ի վ̃ր
ցուրազնեալ տեղւոյն · ողջա
ցաւ առժամայն · եւ ամենայն
կի էր կոյրն որէր մարդ այ ·
եւ գնաց խաՆեակ իւր · Եւ եւ

ա

զորոյցս այս է մծ քաղաքն ․ և
քննեալ Հայր պապն եւ գնաց
խոստանել զնա արքայն. եկն
եգիտ զկոյրն զի վախճանեալ
էր ․ և լուաւ զվախճան նո
մծ քաղաքն ամենայն և եւ
ծերն ․ և բազումք ի հարանց
էնմա անկին ի թաղումն նր ․
ամենեցեան յերանելոյն յայնմա
նէ ․ եւ ամն քաղաքն ամհնիւ
ի նմանէ ․ և հանեալ զմարմին
նր մեծաւ փառաւորութբ և ա
ղօթիւք եդին ի գերեզմանի
մարկոսի [illegible] ․ իսկ կեանք
նր էր այս պէս ․ զոր ինչ և
անկանէր ի նմա ի յաւուրն աշ
նոյր զաւուրն պետս իւր ․ և
զմնացորդովն գնէր ինծոր ․
նուռն ․ և չամիչ ․ և բաշխէր
զայն հիւանդաց իհիւանդա
նոցսն ․ և զքառասունս աուր
ամ հագնէր նա յայսգործ
եզի մն կարօտելոց մուրայբ ․
և ինքն ժուժկալական առա
քինութբ էր զարդարեալ և ճգ
նութբ ․

Գնացեալ երբեմն հայրն
դանիէլ քահանայն իսկիտոյ
ի թեբայիդա և ունէր ընքն
զմի ումն յաշակերտաց իւրոց ․
և իբրև գնացին նաւօք ընդ գետ
և հասին ի գեղ ուրեմն և եւ
եալ անդր ծերն ․ ասէ ցաշա
կերտն իւր ․ այսօր մեզ աս
տի ինել պարտ է ․ ասէ աշակեր
տն ոչ ․ այլ գնասցուք այսօր
քաղիւան ․ իսկ ծերն ասէ ոչ ․
այլ աստ կացցուք այսօր ․ և
նստէին ի մէջ փողոցին օտարա
սէք ․ աշակերտն ցծերն ․ ոչ
արժանէ մեզ կալ աստ ․ իբրև
մուրացիկս ․ այլ գնասցուք
յեկեղեցի գեղջս ․ և անդ կաց
ցուք ․ ասէ ծերն ոչ գնա
ցուք այլ նստցուք աստ մինչև
թէ եկեսցէ ․ իսկ աշակերտն չէ
փոթէր և կապէր և ասէր ցծե
րն ․ մինչև ցերբ չրջիմք անօ
գօ

գուստ մն քո ․ ևես չարաչար
մեռայց ի փողոցի ․ իբրև ասէ
ին նր զայս ․ եկն անդ այր
մի ծեր գուեհիկ երկայն հա
սակաւ ․ և հերքն սպիտակ իբ
րև զձիւն ․ իբրև ետես ըզ
հայրն դանիէլ ․ սկսաւ համ
բուրել արտասուօք զոտս նր
և համբուրեալ սիրով ըզմիմե
անս տարաւ զնս ի տուն իւր ․
և ունէլով ինքն լոյս ի ձեռին
գնայր առաջի նց է փողոցն ․
և զինի նր երթային հայրնդա
նիէլ և աշակերտն իւր ․ և այլ
բազում աղքատք որք դիպե
ցան անդ ․ և տարեալ զնս ի
տուն լուաց զոտս ծերոյն ․ և
այլ ոչ ընտանիք ունէր աղքա
կան կամ ընդանի ․ և կամ աղա
աաւոր խոտան իւրում և ոչ այլ
ոք բայց միայն զմծ ․ և եդ ա
ռաջի նց սեղան ․ և կերակ
րեաց զամենեսեան ․ և յետ ըն
թրեացն այնոցիկ ․ ժողովեալ
զմնացեալ կոտորսն եւ արտա
քոյ ընկեց շանց և ոչ եթող
մն մնացուի և ոչ մի փշրանս ․
զի այսպէս սովորութի նր ոչ թո
ղուլ ինչ ի տան մն մնալուի ․
և եւ լեալ ծերն և նա նստեալ
առ անձին ոչ դիրհեցին ընա
գփչերն ողջոյն ․ այլ խօսէր
ցնս ծերն դչաւա հոգւոյ ․ և
նա լսէր զհրամանս նր ցերմ
արտասուօք ․ իսկ առաւօտուն
ողջ ունեալ զմիմեանս և մեկնե
ալ ընացին ․ էին իբրև երթայ
ին հայրնդանիէլ և աշակերտն
իւր ի ճանապարհին իսկիտոյ ․
աղաչէր զնա երն աշակերտնիւր
և ասէր ․ արասցես սէր հայր
և պատմեսցես ինձ ․ թէ ով
կամուսոր իցէ այրն այն ․ և
կամուստի ճանաչէ զքեզ սո
և ոչ կամեցաւ ծերն պատմել
նմա ․ Դարձեալ անկանէր ա
ռաջի նր և ասէր աշակերտն
այն ․ և նա այլ բազում ինչ պաղա
մա

մեռանիս քո ինձ հայր . զայսմ մաս-
դոյ ք̅ս̅ի̅ ոչ պատմեա . քան
զի պատմեալ էր նմա ծերն ըզ
բազմաց առաքինութիւն . իսկ
ծերն ոչ կամեցաւ ասել . և
ոչ պատմեաց նմա մինչև որ
մեռաւ եղբայրն յոյժ . և այլ ոք
խօսէր ընդ ծերն մինչև ցիսկիզբն
և կացեալ մինչև ցերեկոյն սո
վեալ ծերն . և եղբայրն ոչ
տարաւ նմա զառաւօտեան կե
րակուրն իւր . իժ ամ երեկոյ
ին . քան զի յերկա՛րս սան
ժամ աւուրն առնոյր ծերն
զկերակուր զերիս աւուրս իւր
եւ իբրև ետես ծերն զի ոչ
եկն եղբայրն յերեկոյին առ
ինքն բերել զկերակուր վ̅ս̅
տկարութեան . յարեաւ ծերն և
եկն ի սենեակ եղբօրն . և ետ
ես զնա ք̅ս̅ի̅ սպասեր սովոր
դհայր քո մի որդեակ . և նա
ասէ ոչ ես դու հայր իմ և ոչ
սիրես զիս . զի եթէ սիրէիր
զիս . պատմէիր ինձ զառնեն
զայնմանէ . ասէ ցնա ծերն .
ք̅ս̅ի̅ այդ պէս խառ՛ սիրտ և
սնափառ ես դու . և յարեաւ
գնալ ի սենեակ իւր . իսկ ե
ղբայրն զղջացեալ կալաւ զո
տից ծերոյն աղաչէր զնա ոչ
գնալ խռովեալ . ողորդ վ̅ս̅ զի
ոչ կամէր ծերն տրտմեցուցա
նել զնա . քան զի յոյժ սիրէր
զնա . ասէ ցնա թէ սրբացես
ինձ սակաւ ինչ խարշեալս զի
կերայց . և պատմեցից քեզ ըզ
ծերոյն զայնմանէ . իսկ նա
ուրախացեալ արար զասաց
ծալն : և կերին ընթրեացն քա
ղաւ ծերն պատմել նմա զնը
մանէ : և ջ̅ն̅ այնորիկ ասէ կո
չի անուն . եւ լոծի . և ե՛նա
արուեստիւ գործաւղ քարի
ձ քարա՛ հատ . և վաստակէր
նա . աւուր միոյ իբրև սո
րուեստիւ գրամս դանկոյ մի
ոյ վ̅ս̅ զի յոյժ հմուտ յարու
եա

ԳԼ. Խ. ԺԴ. ՎԱՐՍ ՕՐԱ

ևսատն յայն . եւ ինքն մինչև
ցմռուծին . ոչ ինչ ճաշակէր ըզ
նա . և երեկոյին դայ իջեղն
եղորս եգ առնէր աշխատս և
տարս եւ անձանկս խփողոցաց .
նոյն խառն իւր ևկերակ ըն
զն̅ս̅ . և ինքն ևս ք̅ս̅ նսափն լե
ցակրի . և ղոր Ա̅ա̅յ ինչ խա
զանէն մանրեալս ի փշրանս .
հանեալ արտաքոյ արկանե
շանց . և ոչ բնաւ ինչ թողու
յաւգ աւուրն ի վաստակոյն .
եւ ունի յայսմ արուեստ և ի
դործանս և արգ՝ . Ճ. ամ և տայ
նմա ք̅ս̅ ի վաստակոյ իւրոյ աւ
ուրն դանկ մ՛ուկոյ հանա
պազ ո̅ղ̅ ասացի . իսկ ես մին
մանուկեի յաւա՛լ դոյն քան
զայս քառասուն ամաւ . եր
թայի ծախել դծեռա՛ գործ
իմ . եկեալ իմ երեկոյին ի
քեղն յայն ագանել անդր և
տարաւ զիս և այլ եւս տարա
ք̅ս̅ սովորութիւն իւրում խառն
իւր . և հիւր ընկալեալ զմեզ
աշակերտեցաւ ինձ . և ես բա
զում անգամ եկեալ էի անդ . և
ծանեա զառաքինութիւն ն̅ր̅ և
կոր պահօք աղաչել զն̅ս̅ վ̅ս̅
ն̅ս̅ և ասել առ իս տ̅ր̅ աւ
ելի ինչ ստացուածս . զի ա
ռաւել տայցէ իսկ ևս կարօտե
լոց . և պահեցի այսորիկ աղա
դաւ երիշաբաթս մինչև վե
հատեցայ սովոյ և անկայ յան
կողնի . Եւ տես սի զ.ս̅ ք̅ս̅ բահա
նայ վայելուչ կգեցե աւ պատ
մուճան սպիտակ . որ էկն և
կայ առ իս և ասէ . դանիէլ
զինչ վշտացեալ ես . և ես ա
սեմ ուխտեցի ք̅ս̅ . ոչ բնաւ
ճաշակել ինչ մինչև լուիցէ
և տացէ ստացուածս . Եւ լո
ժի քարա՛ գործի . զիս ազդում
բարեգործեսցէ նովաւ . և
նա ասէ ցիս . ոչ է բարի այդ
այլ կացցես ո̅ղ̅ ե՛այն լաւ
ձևէ . և ես ասեմ տ̅ր̅ առաւ
եւ

եւ տացես զու նմա զի եա առ
ցէ այլոց · եւ առաւել փառա
ւորեսցի նովաւ անուն քո ։
Լուիր ցիս եւ ասեմ քեզ · Լուա
ցայնս զի կեցցէ ոգի եւ ն · իսկ
ապ'ն թէ կամեսցիս զի ան
կի ինչ տայցիս նմա · զու նրաչ
խաւսք կաց անձին նր ողք զը
կեցցէ ի հրապարակէ անձն նր
եւս առանձնմա առ աւելեսցես տ
սեմ նմա իշխանանէ իմն իջնոց
քեսցես զհոգին նր ։ Եւ ան
որ զի եաք մեք ի յարութն մն
յնկեղեցւոյն եմանուկն այն
նստէր իմն ի վիճի գերեզմա
նին · եւ լռէի կայիք յաջմէ նր ·
եւ իւր հրեշտակք կային
չուրջ զնովաւ ։ Եւ ասէ մր
գնա վն իմ · առ իցէ երաշխա
որն եւ լուծե · ենք պատասխա
նի ետուն այս մր սանէ երաչ
խաւոր նր ։ իսկ մրն ասէ ·
սուրբք առաժեցից իքեն զե
րաշխաւորուն գորա ։ Եւ ա
դարձեալ ասեմ այս մր եղի
ցին իմ իմ երաշխաւորուն
գորա եւ առուք սմա ինչս · Եւ
տեսի զիարկանէին զանձ բա
զում ինոց · Եւ լռէիասի · ա
որ չափ արկանէին առ աւել
եա անձին ծոց նր · այս տե
սիլ եր որդեակ · իբրև զար
թեա ծանեա զի լուաւ մր
աղաչանաց իմոց · եփաւս մա
տուցի այ ։ իսկ եւ լռէի եւ ի
պորտ իւր · եփորեւն զքարս
գտաւ ինեքցոյ քարանցն կա
րաս մեծ լի զանձիւ · եւ ասա
կացաւ իբրև եահս զայն · Եւ
լռէի · եասէ զանձս այս եր
բայեցոց եղեալէ · եարդ'զի
նչ արարից · եթէ տարայց ըզ
սա իշխանն իմ լսե զայս զա
տաւորն · եչարչարե զիս ·
այլ առեալ գնացից զսա եր
կիր օտար ուր ոչ գիտեն զիս ·
եանդ պահեցից ոչ աստւածեն
Եւ տաեալ քարիս իվարձու
իցէ

իշք թէ քարս բերից · ե
բարձեալ զասկին եւ իշոյն ե
զերն · եկեալ զնաւս փոխար
ձու · կնաց ի կստանդինու
պոլիս · թողեալ զքարսն
մշակաւքն իւր ։ Եւ եթ ած առ
ոքեր յայն ժամ յուստինիանոս
ծերն ի կստանդինու պոլիս ։
Եւ նա եւ լռէի զանձ բազում
թագաւորին եւ իշխանաց նր ·
զիւր առացէ եղնած պարտուն
ծի ապստովին · յայն ժամ գըր
եաց յարկս մեծս մեծս ոչ
կոչի եզիպտացոյ · մինչեւ ցայս
օր · եւ եղեւ այս այս ամեա ·
Լոյս'զկնի երկաւց ամաց · ան
ակի տեսիլս դարձեալ · ըզմա
նուկն զայն զմրն · ինոյն ան
դի յարուէ նստեալ · եամբ
եւ նմա · եւ լռէի ոչ եր իսե
զի իւր յաջմէ · եանեսի զի
քարշէցին զեք սեաւք զեւ
լռէի · իմն երեաց իւրոյ ·
եհանին անտի · Եւ իբրեւ զար
թեա իքնոյ · ասեմ վա՛յ ինձ
եղկելոյս զի կորուսի զանձն
իմ · եառեալ զյուղս ծէն ոին
եկի իպեւղն յայն խնդրել ըզ
նա · եկացի անդ մինչեւ ցերեկն
եւոյրն · Եւ լռէի եոչ երեւե
ցաւ · իբրեւ երեկոյ եղեւ · ա
սեմ ես ցինքն ամն · ոչ գոյ օտա
րանոց ի գեօղս յայսմ եւնա ասէ
ոչ գոյ · Եւ կինն այն խնդրեաց
գալ զկնի իւր վն հիւր ընկա
լուէ · եւ ես լուայ նմա եա
րաւ զիս իտուն իւր · եեդ
ինձ սեղան եհաց · եհատեալ
հիւր ընկալեր զիս · խորտակեր
զիս եասեր ցիս · մր իմ եհայր
ոչ գիտես զի մանուկ ես եկր
բոնաւոր · ոչ է պարտ քեզ գըր
նալ իգիւղ · զի կրօնաւորի
հանդարտել պարտ է · զայս
եւ այլ այս պէսպէս բանքումն
ասաց ցիս ։ Եւ ես ասեմ վա
սն զի զձեռնաւ գործ իմ գնաց
ենա ասէ ցիս · Թէ պէտ եր
դու

զոր ինչ պատմեսցես ասեն ես
ոչ հաւանիմ. այլ մի բնա-
ագ անիր զու իզէ ղ իգիչ. ի.
իսկ ես հարցի ցնա ասա ինձ
վս տն մայր իմ թէ զի՞նչ եղև
քարագործն Եւլոժի օտարա-
կերն այն. ասէ ցիս. եգի էր
նա քարեգործ և արդար և օտա-
րսէր յոյժ ընկալաւ ածն զբա-
րի գործսն որպ լսեմք ահա
է՞նա եպարքոս մեծի արքայի
պալատն. Զայս իբրև լուայ
ասեմես էզիեկիէապանի զնա.
Յայնժամ խորհեցայ ահարկե-
ցայ գնալ առնա ևնստէ ինա.
գնացի իբրու զանգիւղ խնդրել
զնա. և հարցի. զառուն եւ լո-
ժի եպարքոսի. եղիպտացոյ
եցուցին առ ամայն. և նստա
առ դրանն նր ևմնայի զի ելցէ
և տեսից զնա. եւ ահա ելեա
զուամ հեծեալ օք եզինուք. և
ասացի մեծ աձայն. ողորմեաց
ինձ եպարքոս. զիոսնիմ ինչ
ծածուկ ասել քեզ. և ընդ նա
ոչ նայեցաւ յիս. այլ հարին
զիս որք առաջին երթային.
եւ այս պես ձայնէի իյելս և
իմոստոս նր չաքաթս չորս.
եզինուորքն նր հարկանէին
զիս եոչ կարացի խօսել ընդեմ
բնաւ. իսկ իմ ձանձրացեալ
յոյժ. անկա առաջի պատկե-
րի տծա՞մօրն. և ասեմ արտասո-
ւօք տր իմ յս քս. կամ ազա-
տեա զիս յէ բաշխաւորութենէ
սորա. եթէ ոչ դարձայց ես
յերկիր նշխարհ իմ. իսկ
մինչ խորհէի զայն ննջեցի սա-
կաւ մի. և տես ի յերազի զի
անցանէր ըստ նոյն մեծ եւ որ
առաջի երթային ասէին էթէ
օգոստոսյ մրրոսհի անցանէ.
ևէին առաջի նր հազարք հա-
զարաց. եւ բիւրք բիւրոց.
և ես գոչէի առնայ մրրուհի
օգնեա ինձ. իսկ նա ասէ ցիս
զի՞ է քեզ ո՞նչ կա քեզ. իսկ
ես

ես ասեմ կլոժի եպարխոսին
ի բաշխաւոր եմ. ասէ՝ հրա-
մայեա արձակել զքեզ ի բաշխաւ-
որութենէ նր. և զարթեա
և ասեմ թէ տր և մեռանել
հասանէ ինձ մ՞մինեցայց ի
դրանէ կլոժի. մինչև խօսե-
ցայց ընա. եւ դարձեալ
գնացի իդրուռն նր եղոչեցի
դարձեալ. և կալան այն պետ
զիս վերարին և այն չափ կա-
նեցին բօր մինչև թափեցաւ
ամ մարմին իմ և տկարացայ
յոյժ. ապա խորհեցայ գնալ
ինկիոս. և իջեալ իծով եկե-
րն զտի նաւ որ գնայր յաղեկ
սանդրիա. և մտի անդ և ըն
տեալ ինուլին վհատեալ նընդ
քեցի անդ. եւ դարձեալ
տեսի զի կայի իյատրուն տն
և նոյն մանուկն տր. նստէր
իվր վիմին. և տհադմին նոյ
եցոյ յիս. և ես յանձն այն
ալես սոսկացայ և դողայի. ի
րև զտերկայամարքեալ իհողմոց
և ոչ կարէի նայել ինա բնաւ
զիզարհուրեալ սոսկայր միտ
իմ. եւ ասէ ցիս ոչ գնաս լը
նուս զե բաշխաւորութե քո.
Յայն ժամ հրամայեաց եր
կուց ումանց կախել զիս զփայ
տէ. ևկապել զձեռս յես աս.
և արարին զհրամանս արքայ
մանկանն. և հարկանեին զիս
ձքն րէին և ասէին. ըէ՞ր առ-
աւել բան զկարքո եբաշխաւ-
որ եղեր ումեք. և կամ ըէ՞ր
կոցեր դու հակառակ հաձոյ
ին տր. ևես ոչ կարէի խօ-
սել ըս նս. զի արժանի պատ-
ժոց համարէի զիս. և իբրև
ամբք զհրամանս արքային.
Եւ ահա եղև ինչ ձայն որ
ասէր օգոստոսյ մրրուհի ան-
ցանէ. և իբրև տեսի զնա որ ի-
առ ի. և ասեմ յերկիր ձայն ի-
մրրուհի օգնեա ինձ. յայն
ժամանն զիս քաղցր բարբառ-
ով

ով. եւ աղաչէ ցիս վն քո. Եւ
աենի՝ զի գնացեալ տիրուհին
համբուրեր զոտս մանկանն այն.
եւ աղաչեաց վսն նորա. Յայնժամ ա
ռն զիս մանուկն այն ի թագաւոր
մ՛ երբեւէ բժշկեսցէ զայլ տա
նել զայդ գործ եւս ասեմ.
ոչ. Մ՛ եղիցի տր. այլ առնել
զայդ պիտոյ. եւ ասեմ եւ ոչ առա
գոյն եւ լինելոյ խնդրեցի նը
մա. եւ արդ ներեա եթող ինձ
տր իմ եւ ած իմ. Եւ հրամայ
եաց արձակել զիս. Եւ իբրեւ
արձակեցին. ասէ ցիս գնա
ի սենեակ քո. եւ ես ոպ բերից
զեւլոժի ի կարգ իւր տեսցես
դու եւ զարմասցիս. Եւ իբրեւ
զարթեա. բերկրեցայ յոյժ.
Է զարձանելն իմ յերաշխաւ
որութենէ. Եւ անցեալ Է
ժով խաղաղութ՟ եկիհանենե ակ
իմ. իսկ զկնի երից ամաց լու
այ զմահ յուստինիանոսի թա
գաւորին. եւ զկնի աւուրց ինչ
խորհեցան իշխանքն չարիս
ինչ զսորիկ պատրիկաւ նր. Զի
պատրիոսն դքսէ. եւ Զի պա
կրատն. եւ Զ պատմաքն. եւ Զ եւ
լոժիոսն. Եւ զերիցունցն
զայնոսիկ. առ ժամայն հա
տին զգլուխս նց եւ առին յա
ար զինչս նց: իսկ եւլոժի
փախեաւ առ այն եւ մերկ ի բաղա
ցն. Եւ իբրեւ ոչ գտին զեւ
լոժին զան զփախուցեալս ըե
յայն ժամ հրամանեաւն որ թա
գաւորն յուստինիանոս. որ նըս
տեալ էր ի տեղի ձեր յուստի
անոսին. Թեւուր եգտցեն զեւ
լոժի. սպանցեն զնա. յայն
ժամ պրծեալ ի ձեռաց նց եւ
լոժի փախչել լով եկն ի տեղի
իւր. եւ ունէր զգեստ պատա
ռաւ տան աղքատի. Եւ ժողո
վեցան գիւղն այն ի տեսիլ եւ
լոժի. եւ ասեն ցնա մեք յու
սաք զքեզ թէ եպարքոս լեալ
ի սգոյ. եւ ասէ ցնոսա չէի այն
զոր

ՍԷՐ ԵՒ ՈՂՈՐՄԾՈՒԹԻՒՆ

զոր լուայք դուք. Եւ եթէ
պատրիկ լեալ էի ոչ եւ տեսա
նէի զձեզ. զի որք ի պատիւս
են. նոքա ի պատուաստ արքայի
են. եւ զոր լուեալ էք զնոցա
այն այլ ոմն եւլոժի էր յայլմ
երկրէ. լուեալ եմ եւ ես ըզ
նմանէ. իսկ եւ իսպառ եւ յոյժ
աս շրջէի յաղօթս. Եւ յետ
աւուրց ինչ եկն եպիփանոս եւլո
գի ասէ. առացես եղկելի եւ
լոգի զմուրճ քո. եւ գործեա
զգործ քո. եւ աշխատեա զի
տես պալատան ոչ գոյ. մ՛ գու
ցէ կորիցես Է ընչիցն եւ գլուխ
քո. Եւ առեալ զմուրճն ըզ
նաց ի վէմն յայն. եկարծէր
այլ եւ գտանել գանձ. եւ աշ
խատեալ մինչեւ ցերեկն ժոր
էր. եւ իբրեւ ոչ գտաւ տարա
մեալ նստաւ. եւ յիշէր զմեծու
թիւն իւր եւ զնմ բարեկեցութ
զոր ունէրն ի պալատն. Եւ
դարձեալ ասէր. այս եպիս
տոսեւ ոչ կոստանդնուպօլիս
Եւ գործէր եւ ընդունէր զօտարս
ըստ սովորութեան իւր. եւ շնորհօքն
այի եւ առաջին կարգս. իսկ
զկնի աւուրց ինչ էլի եւ ի
գեւղն այն վճարել զձեռա
գործ իմ. եւ իբրեւ Է երեկա
եղեւ եկն եւլոժի. եւ արարա
զիս ըստ առաջին սովորութեն
իւր ի տուն իւր. եւ իբրեւ տե
սի զնա ծածկեալ փոշւով եւ աղ
տեղիւ իբրաւանցաշխատութե
նե. նայեցեալ ի նա հառաչե
ցի եւ լացի եւ ասեմ. ով զի մեծ
են գործք քո տր զամենայն իմաս
տութ՟ արարեր. եւ ով է ած մեծ
ոպ զած մեր. դու ես ած որ
առնես սքանչելիս միայն. որ
յարուցանես զաղքատն յերկ
րէ. եւ զառապեալն յաղքե
աց. եւ ես աղքատս յանդգնե
ցայ մեծ ինչ. եփոքր մ՛ կործա
նեալ էր անձնիմ ի դժոխս.
Եւ լուաց զոտս նորա եւ կեր բաշ
բե

բեաց զմեզ ․ իսկ զկնի ընդ
բեայն ․ ասեմ ցնա ա՟ղ իցէ
ծեր ճեւլոժի ․ ևնա ասէ աղօ
թեա վ՟ս իմ հայր զի աղքա
տմ յոյժ ․ ևես ասեմ լաւեք
ևզայն ևս ոչ ունեիր ․ ևնա տ՟ս
սե ցիս ք՟կ՞ր ծ՟ր իմ հայր ․ մ՛
թէ գայթակղեցուցի զքեզ ․
իսկ ես յայնժամ սկսեալ պատ
մեցի նմա զայս ամ՟զորսևեանց
էիս ․ ևողբացաք յոյժ եւկե
քեանս լալիւն մեծ ծածուկ
իմարդկանէ ․ Յայն ժամ սաե
ցիս ևլոժին ․ տ՟ր իմ հայր ․
գարշեալ ինքրեսցես իբրև զի
աացե ինձ ․ ևոչ արարից այն
պէս ․ իսկ ես ասեմ ցնա ․ այլ
մ՛մնասցե ․ իբրև հաւատալ
քեզ ինչս յամ՟ աւուրս կենաց
քոց ․ բայց միայն զմ՛գանկ
վարձաւուրն քո ․ ևողջունեալ
զմիմեանս լալով ևյուղի ան
կեալ եկի իսենեակս իմ ․ ևզա
հանայի զա՟յ որ եբեր զնա յա
ռաջինկարգ իւր ․ ևատայր նը
մա տ՟ր զօրութի գործել զայս
քան ժամանակս ․ ևոչ պակա
սեին պետաց իւր ․ Ըմհա որդե
ակ պատմեցի քեզ թէ ուսոփ
ճանաչեմ զնա ․ ևթէ որ ախսիթ
ծին քաղաքա՛վարութ ն՟յ այլ
գու մ՛ևս յաւելցես պատմել
ումք ․ Զայս այսպէս ․ Հայրն
դանիէլ պատմեաց աշակերտին
իւրոյ մինչ դարձաւ իթեբայի
դոյ ․ ևմեք լուեալ զայս փա
ռեցաք իփառս ա՟յ ․ իսկ արդ
զարմանալ պարտ է խորին
իմաստութն ա՟յ ․ զի ամ՟ գժու
արինք ․ զիւրինքեն նմա ․
Եւ թէ ո՟պ յանկարծ ակնբար
ձրացուցեալ զեւլոժի մարդա
սիրութ՟ ․ ևիմիում պահու խո
նարհեցոյց ողորմութ՟ ․ Լերդ
աղօթեսցուք ևմեք խոնար
հիլ աստ ․ ո՟պ զի գտցուք ողոր
մութ յահեղ աւուրն ք՟ի ա՟յ մե
րոյ ․

իսկ վ՟ս հօրն թեոդորի փերբե
մացւոյ ․ ասեին աշակերտքն
իւր ․ եթէ յոր ժամ աւերեցաւ
իսկիոս ․ եկն նա իփեբեոս րբ
նակել անդ ․ ևեր նայ ծերա
ցեալ ևականացեալ ․ ևբեր
ին նմա կերակուրս ըղձութա
եզոք բերեր առաջին ․ տայր
երբորդին ․ զայն առաջի բե
րածն ․ ևայս պէս զբերեալն
զա՟մ զայլոյ այլում տայր ․ իսկ
որ գիտեր նմա իժամ կերակ
րոյն զայն ճաշակեր առանց
Ե խորուն է երեկս ․
Ե․ ւաանին վ՟ս հօրն յոհան
նու կարճա՛հասակին ․ եթէ
զաշխատանաց իւրոց զվարձս
զոր առնոյր զհունձս ․ զա՟մ
բերեր իսկիտ ․ ևասեր եթէ
իմ որբք ևաղքատք իսկիտե
կան ․ ևայն պէս անգ իպէտս
Գ եղբարց տայր ․
Գտանացեալ ոմանք իհարանցն
առ հայրն յովսէփ իպանեփու
ո՟պ զի հարցանիցեն ցնա ․ թէ
ո՟պ պարտիցե ընդունել եղ
հիւր եկեալ եղբարսն ․ զօ
տարսն ․ ևթէ պարտիցե ու
րախանալ է ն՟ս իգալ նց ևմբ
խիթարել զն՟ս ․ իսկ ծերն
յառաջ քան զհարցանել նց
զայսոսիկ ․ ասէ ցաշակերտն
իւր ․ անեսցես զոր ինչ ես այս
օր առնել ոցեմ ․ ևմ՛բնա
ասացես ինչ ․ Եւ եառ ծերն
երկուս բազմականս ․ ևեդ ըզ
մին յաջմէ ևզմիւսն իձախմէ
իւրմէ ․ ևեթող ճանապարհ
իմիջի ևզեկեալ հարքն նըս
տոյց յաթոռսն յայնոսիկ ․ ․ և
ինքն մտեալ իսենեակն զգե
ցաւ պատառատուն հանդերձ
աղքատի ․ ևել առ նս ․ և
շրջեալ անդ սակաւ մի դար
ձեալ եմուտ իսենեակն ․ և
զգեցաւ զիւր հանդերձն ․ և
եկ առ նս ևնստաւ իմիջի նց
իսկ նք սքանչասին զոր արարն

Ցխն.

ող ճանեան զգործն թէ զի՞նչ
եր զոր եցոյց ծերն · և չան
ծերն ցնա · անտայք զոր ար
ժի եա · ԵՆՔ ասեն այո՞ ան
տաք · և ասա ցնա ծերն · փո՛
թէ փոխեցայես ի փոխել է հան
գերձին · ԵՆՔ ասեն ոչ և չան
երն · արդ՝ եթէ են նոյնեմ
իյե ընկուան զգետութիւն փոփոխե
լոյ · և ոչ ոք ինոցանէ վնասեաց
ձկամ փոփոխել այ զիս · այս պես
և գործք պարտականեք առնել
ցընդունելով օտար եղբարցն
ողք և ծերն ասէ եթէ տուք ԶՂ
կայսերն կայսեր · և զայն այ·
յոր ժամ գան եղբարքն ու բա
խուն ընկալարուք զնա · իսկ
յոր ժամ մեկնին լինիցիք · ողբ
եցիցին ընկեր ձեր զի կացցէ
միշտ ընդ մեզ երկիւղն այ · իսկ
նց լուեալ վասն զարմացան
ծեր ողք զորս իմաստունն հար
ցանէին մեկնեաց նց առանց
պատմելոյ · և գնացին շինեալք

Եւ գոհանային զայ ·
Ասաց մեզ հայրն կասիանե
եթէ եւ լաք իպաշտեստին ու եգք
նացաք յեգիպտոս · առ հայր
ոմն ո · ԵՆՔ բարւոք հիւր
ընկալան զմեզ · իսկ մեք հար
ցաք նց եթէ ԶԷ՞ր ի գալ օտար
եղբարցն ոչ պահէք զկարգ
պահոց ձերոց որպ իպաղեստին
պահէին · իսկ ծերն պատաս
խանի ետ մեզ այսպես · պահք
հանապազ Է մեզեն այլ ձեր Է
մեզ կալն հանապազ ան կարի
մը · և դարձեալ պահք թէ ոչ
եւ բարիք և կուրեաց · այլ մեր
ԱԷ կամաւ մեր ով կատարի · իսկ
սերն պատուիրան այ իցէ և
բռնութէ առաւել նա իմէնք զօ
րէնս այ · իւ յոր ժամ զՔն զ
ընդունիցիմք · յայն ժամ Է
մեզ զԷս ընդունիմք · վՇ այսո
րիկ պարտականեմք բազում
սիրով հանգուցանել զՔեզ ·
իսկ յոր ժամ յուղարկեմք զՔ
ծեն

ՍԷՐ ԵՒ ՈՂՈՐՄՈՒԹԻՒՆ

ձեզ · կարող եմք կալնուլ ԶՔ
կարգս պահոց · զի ոչ են կա
րող մանկանց առագաստի
պահել յոր ժամ փեսայն ԷՆ
իցէ · իսկ յոր ժամ վերացի
փեսայն · յայնժամ պահեսցեն ·
Եւ դարձեալ ասէ եթէ գնացաք
առ այլ ոմն ծեր · և հիւր ընկա
լեաց զմեզ · իբրև յագեցաք
կերակրով դարձեալ բռնա
դատեր ուտել մեզ · իսկ ես
զյագուրդ պատճառէի · և ծերն
առեր ցիս · ես այսօր վեց ան
գամ կնեմ զսեղան եւ ուտեմ
Է եղբարսն · և զիւռ ես սո
վեալ եմ · և գու միով կերակ
րով այդ պես յագեցար · մինչ

Եւ ոչ ես կարող ուտել ·
Եւ ասէ եթէ եւ ես
պատուերս յերկիցանցն իսկիտե
պահել զշաբաթն ողջոյն · և
ե կին եղբարք ոմանք յեգիպ
տոսէ առ հայրն մովսէս · և
արար նց փոքր ինչ խարշեալ ·
իբրև տեսին մերձաւորքն նը
զծուխ · պատմեցին երիցանց
և ասեն · եթէ հայրն մովսէս
եւ լոյծ զհրամանս ձեր և արար
իւր խարշեալ · իսկ նք ասեն
յոր ժամ գայ յեկեղեցին մեք
ասասցուք նմա · իբրև եկն
շաբաթ և տեսին երիցունքն
զմեծ քաղաքա՛վարութ ծերոյն
քան զի լուեալ իմացան զհիւր
ընկալութ առաքելն · ասեն
առաջի այմ ժողովրդեանն եւ զ
բարգն · հայրն մով սես ելոյծ
զօրէնս մարդկան · և կատարեաց
զօրէնս այ ·
Զ հայրն նեստերինէ · ե
տես եղբայր ոմն զի գգեցեալ
էր երկուս պարեգօտս · և ասէ
ցնա եթէ եկեսցէ աղքատ և
խնդրեսցէ իքէն զպարեգօտս
քո հայր · զոր տացես նմա · ասէ
ցնա եթէ երկուս ... հայր ·
մեծ եղբայրն · և եթէ այլ ոք
խնդրեսցէ զէ՞նչ տացես նմա ·
Եւ ասէ

ւհաւ ծերն զկնա երկրորդին
առաքեմա · եւ եղբայրն ասէ ·
իսկ եթէ այլ ոք խնդրեսցէ
զինչ տացես · Եւ ծերն ասէ
տամ եւ զմիւսն այլ կէսն · եւ ես
նստիմ մերկ խաչ զոյք ուրեմն
մինչեւ ած զգեցուսցէ զիս ·

Խօսք իմաստոյ ոչ խնդրեմ·
Եղբայր ոմն եհարց ցհայրն
պիմէն · եւ ասէ ցնա եթէ տա
ցեմ եղբարցն հաց սակաւ մի
եւ կամ այլ ինչ · գեղ պտղորեն
զմիտս իմ · եթէ յաչս մարդ
կան առաքեր զայն · Ասէ ցնա
ծերն · թէ պէտ եւս մարդա
հաճոյք արասցուք · մի՛ եւ
զաստուածացուք իրաւքոյ եղբար
ցն զպէտսն · առ որս ասէ զա
ռակս զայս · Երկու էին
մշակք իմիում քաղաքի · միոյն
սերմանեցաց եւ հնձեցաց սակաւ
եւ անմաքուր · իսկ միւսն հեղգա
ցեալ բնաւ ոչ սերմանեցաց
եւ ոչ հնձեցաց · եւ եկն սով մեծ
ի լ[]ի · արդ՝ ո ոք ինոցանէ
դտանէ կերակուր ասէ եղբայ
րն · որ գործեաց զսակաւ սեր
մանս · Ասէ ծերն այս պէս
եւ մեք սերմանեսցուք սակաւ
թէ պէտ եւ ոչ իցէ սբ · զի մի՛
սով սաստկեսցէ զմեզ ·

Եղբայր ոմն գնացեալ առ
հայրն պիմէն · յերկրորդում շա
բաթու պահոցն · եւ ասաց նմա
զխորհուրդ իւր · եւ գտեալ դա
նա հանգստեան կերակրոց ·
եւ ասէ ցծերն · փոքր միւս եւ
արգելի իգալոյ աստ · Ասէ
ցնա ծերն զի՞ եղբայր · ա
սէ եղբայրն ոչ կարծեի բա
ցեալ ձեզ դուռն իսկես պա
հոցն · Ասէ ցնա ծերն մեք
ոչ ուսաք փակել զդուռն փայ
տի · այլ եւ առաւել զդուռն
լեզուի ։

Եհարց ցհայրն պիմէն տփա
թեն հայր եւ քահանայ եւ ասէ ·
Ե՞ յօգնութիւն էին մի պատուիրանի·
որ

որ զինչ եւ առնու զվարձս ·
զոմս աս ողորմութեան աղքատ
աց · ասէ ցնա հայրն պիմէն ·
ոչ կացցէ նա իգոր ծնայն մեղ
այլ հանէ զնա անտի զաղքատ
բարքն ողորմածութեան նոր · զի
ունի նա պտուղ հաւատոյ ·
Եւ երբեմն եղեւ զի եկն մայրն
տիմոթէի տեսանել զնա · եւ
եհարց ցմայր իւր եւ ասէ · կին
այն պոռնիկ դեռ եւ իպոռ
նկութ կեայ · իսկ նա ասէ այո՛
եւ յաւել եւս իպոռնկութ եւ յո
զորմութ · Եւ գնացեալ քա
հանայն պատմեաց զայն պիմէ
նի հօրն · իսկ նա ասէ ոչ մի
նայ նա իպոռնկութն յայն ·
Եւ դարձեալ յայլում ժամու
եկն մայրն տիմոթէի տեսա
նել զնա · եւ ասէ ցորդին իւր·
տեսանես որ պէտ զիպոռնիկն
այն կին կամեցաւ գալ ընդ իս ·
զի աղօթեսցես ծերքն իվր
նա · եւ նր գնացեալ պատմեաց
հօրն պիմէնի ղբանս մօրն իւր
ոյ · Ասէ ցնա ծերն աստ
ցես մօք քո զի գնասցէ եւ խօ
սեսցի ընդ նմա · իսկ նա գնաց
առ նայ եւ պատմեաց նմա · եւ
եկն նայ ընդ մօրն տիմոթէի առ
ծերն իվանս · եւ խօսեցան ընդ
նմա բազում ինչ վսն փրկու
թեան հոգւոյ նր · Եւ նր զղջացեալ
իբանն ծերոյն · եւ ողբալով
ասէր ես յայսմ հետէ հետե
եւցայց այ եւ ոչ եւս յաւելից մի
զանօրէնութ · եւ գնացեալ առ
ժամայն իվանս կուսանաց ·
եւ հաճոյ եղեւ նա այ · զի ողոր
մած բարքն նր զոր ունէր նա
աղքատաց զնա տանին շահեաց
եւ ընծայեաց այ ·

Եհարց հայրն թէոդորոս
փերմացի ցհայրն պամբո
եւ ցնա · զինչ արարից հայր
սա իմն · Ասէ ցնա ծերն
թեոդորոսի · ոչ եւ արա ողոր
մութ առ ամենեսեան · զի
քոյ

Յուգ
զորմութ ունիք համարձակութեա
ռամքի ամ յամսի · Եւ զի մեծ պէտս
ւիցոյցս մարդկան լեցի ողոր
մութ բարիք ... քան զի յե
տոյ գայցէ նա իշխանութ այ ·
այլ զի ինմանէ օգնեցեալ աղ
քատաց հանդիստ որք նով
ու հանգչին ընչովինմանէ զհ
պականութիւն իւրեանց · քաղց
րացուցանէ զմեծ ողորմութիւն ի
վր Նր · Եւ իշխանութ այ փոխէ
զգործս նր ·

Բակ զհօրէն սրբափոխն սատ
ին · Եթէ գիտացեն նա յաղթեա
ահրբիայ · մերկ ոմն որ էր ասա
տկամ ակս աստեղալ · Եւ խորհե
ցաւ Եւ ասէ զի արդէն որ ճբդ
նաւոր կարծիմ · զգեցեալ եմ
Եւ ողբասս այս Եւ առաւել Թէ
Ես այս պէս մերկացուցին չըբ
ըի · Եւ ես մարդասպան կոչիմ
Թէ մեռցի սա · Եւ առ ժա
մայն մերկացեալ զհանդերձ
իւր եւ ցաղօթան ածինքն նըզ
տաւ մերկ · Եւ դ. զաւետարանն
իւր իներբերոյ անթի իւրոյս Եւ
անանեալ զնա ոմն ի ծանօթից
իւրոց · ասէ ցնա հայր սրբակի
ան · ո՞վ մերկացոյց զքեզ · Եւ
նա ցուցեալ նըմա զաւետար
անն ասէ · սա մերկացոյց զիս ·
Եւ յորոյ ցեալ անտի ետես
զայլ ոմն զոր կալեալ բարշե
ին Եւ ձգէին Եւ խնդրէին զպար
տս · Եւ նա ոչ ունէր զի հատուցա
ցէ զպարտսն · յայն ժամ զթա
ցեալ եւ նմա զաւետարանն
զի հատուցէ զպարտսն · Եւ ին
քն գնաց ինցենակ իւր մերկ ·
ինքն ետես ըզնա աշակերտ
իւր այնպէս ասէ ցնա · ուր
է հայր պարեգօտ քո · ասէ
ծերն առաքեցի յառաջ ա՛ղ գոյն
տար առաւել պիտոյ էղիցի ·
ասէ եղբայրն ուրիշէ Եւ ...
րիկ աւետարանն այն · ասէ
ծերն Թոյլատուր որպէսակ զայն
զոր միշտ ասէր քեզ · Եթէ վա
ճառ

ՍԵՐ ԵՐԻՈՂԹՈՐԾ ԼԻՆԻ
Ճառեսցէ զինչս ձեր Եւ առաւե
ողորմութ աղքատաց · նոյն զին
քն Եւ կամաւորեցի Եւ առաւ Նշ
իւրեա զի առ ... Եւ համարձա
կութ գոլոց յաւուրն դատաս
տանին ·

Պատմէր ոմն ի ծերոց եթէ եր
ոմն երիտասարդ ... յե
կրէ · Եւ թողեալ եր նա ինչս զ
զկինն իւր · Եւ գնաց ... մոր
որ էր ի կարգ երեխայից ոչ ըմ
բիշխանութե ... գնալ
տրն այն յերեխայոց կարգի
Եւ բաժանեսցէ այր ... կանն
յերբիս մանուն · զամ ինչ սպիտ
Եւ բաժանէ աղքատաց վս հո
գոյ նր · զկին մանն կինքն · Եւ
աղա զմանն իւր · դամեա աղ
քատաց վս դատել իւրոյ ·
Եւ եկն առնա ձայն յերկնից
որ ասէր · ամ որ առեր վս դըմ
ներն քո զի ընկալաւ մեծ զո
ղորմութ քո · Եւ ... անն
դատեսցէ զնա · իսկ նա ոչ հա
ւատաց ձայնին · ... ետ
ան ցնա ձայնն · ահա տես զի
ոչ է նա խաւարն երեխայից ·
յայն ժամ փորձեր զձայնն
գնաց ի գերեզման դատերն ·
Եւ եբաց զգապան Եւ ետես
զնա անդ · զի փոխադրեա ըզ
նա ամ վս ողորմութեն Հօր Նր · Եւ
հաւատաց ձերն Եւ գոհանայր
զԱյ · Եւ ասէր ... որ յաւ զգո
րծոր ողորմութն Եւ հաճոյ Եւ
սիրելի այ ... ի առնէ
զմարդն զայն որ ունի զնա ·
Ասէր ոմն ի հարանցն · եթէ
էր ոմն մաքսաւոր · որ էր ա
ռաքեալ ի թագաւորէն ու
րեմն իշխան ... · Եւ իշխանութ
ինչ արքունի · Եւ իբրեւ գնայր
ի ձանապարհի · ետես մարմին
մեռելոյ աղքատի որ անկեալ
կայր մերկ · իբրեւ ետես զայն
պէս ... ողորմեցաւ նմա
գթացեալ ի վր նր · Եւ իջեալ
ի ձիոյն եհան յիւրոց ըղ
ձա

սաստմունքովն իւր աղեկեց իմէ
նքն. և ծածկեաց զնա ազնացս
Եւ դարձեալ յայլում ժամա
նակաւորեալ եղև նոյն մագիստ
րոսն յարքայն իբրև ինչ ուրեք
իբրև եւ իքագաւորեն. յայնժամ
յ սզգմանեչ չարին անձկեալ երկվա
րն ի խորհրդեցաւ ուրք նքն.
և յարձուցին զնա բանտն իւր
ծառայսն նքն. Եւ բժիշկս կա
րգւոյին իւրք բժշկել զնա.
իսկ փկնի. Ե. աւուրցս կացան
առք նքն. իբրև տեսին բժիշ
կքն զսկանան ուժգն. քակե
սան այն արկել Է մնացանս.
և սաստիկ եթէ պարտի հաստա
նել զտոս նքն. ասպս թէ ոչ.
հայեն եւն իրա զնա անդամս նքն
և մնացեալ. և ասեն ցնա գնամք
այսօր իտունն իւր. եկեղուց
ենեա բժշկեսցուք զքեզ.
իսկ հիւանդն ասէ ցծառայս
իւր. եթէ զհետ բժշկին և
տեսթէ զինչ կործին. եղե
նաց ծառայն Է բանի նքն Էբժ
բժիշկն. իսկ նորա ասեն ցնա
ոոք Ն քս սկսեալ. եթէ
ոչ հատցի մեռանի. եմուտ
մնւոյն առ ստաւոր ասէ Ն
իւրոյ զքան բժշկացն. Լճրդ
թրբև լուաւ նա զայն. բարկ
մութենեն նեղեալ ոյ զօրեաց
եևք կանթեղն վառեայ այայ
ծառայ յոյժ. իսկ իմէջ գիշերին
եմես հիւանդն զմարդ ոմն որ
եմուտ Է պատուհանն եկեն
եկաց առնա և ասէ ցնա. Էնր
տրամեալ ես և յաւ. ենա ասէ
համզի զայս ինչ ասացին բժ
շկքն. Ետա ասէ ցոյց ինձ
զտոս քո. եւնա եցոյց նմա. իսկ
երկեալ ոտ ինչ ինա հասե
դնա անդի եզնաւ. իսկ նա յար
եաւ եւ ոչ կարէր գնալ. եւ երե
եալն աւե. դեռ ևս կարդաս
եդ այլ յնեալ ծնեաց զտոս նքն.
յայն ժամ յարեաւ եղանակ բո
լորովիմբ բղխեցեալ. և Հճրդ ե
րև

րբևեալն այն բարեկամն նքն.
տասց նմա բանս բազումս
վմ ողորմութ. եթէ ասէ Տր
եբանի ողորմած զի նք ողոր
մութ գտցեն. և ան ողորմ դա
տաստան լինելոցէ. այնմ որ ոչ
առնէ ողորմութ. և ասէ ցնա
իւաղաղութ Է քեզ. իսկ մա
քսաւորսն ասէ գնալ կամիս
դու. մինչ ոչ ասացես վմ
քո. այլ ասա ինձ վմ Ն ով
ես դու. Եւ նա ասէ Ձանա
չես դու զպատմութ Ձանա զայս.
իսկ իշխանն ասէ այո Տր ի
մ. Եւ ասէ նա ես եմ մեռեալն
այն զոր ան ածեալ քո մերկ ոտ
կեալ իճան պարտահի. ծածկե
ցեր սովաւ զիս. Եւ արդ
ռաբեաց զիս Տր բժշկել զքեզ
եզու մինչ դարձացիր զԱ.
զողորմածութին աՅ մռանար
զայս ասացեալ դարձեալ եւ
նա Է պատուհանն եգնաց Է
որ Ճմեալ աչքէր. Եւ իշխանն
ողջացաւ բնաւ. և փառաւորէր
զԱ. և ուրախիր վմ դի ողոր
մածութին զոր սիրէր եւ ունեն
զնա արդեամբք ցուցաւ նմա
և Հաստատեցաւ ինմա.
Դարձեալ յայլում ժամա
նակի ոմն իշխան. դարձաւ ի
յաղէ կանոնդրոյիկոստանդին
պօլիս. եղիպաւ ոմն առն
որ կոյր էր ի կողմանս տիւրո
սի. որոյ ունէր զոր առաջ
նորդ. եկերև լուաւ զձայն
ոտից երիվարացն. անկաւ
յերկիր և խնդրէր ողորմութ.
իսկ մագիստրոսն ողորմեցաւ
զնա այլ ես ցնա դահեկան մ
եզնեաց. և ասաց նմա կոյրն.
Հաստատեալ յամծ զի ողորմութ
այս փրկեսցէ զքեզ ինձ ի
ձուեցս. եկաւ եւ իշխանն
բամեաւ ի ձուրին. գնաց ու
իուրս. եհմռետ իքաղաք
տիւրոս. եէր անդ այլ ոմն
իշխան որ գնայր եննա ի

Յետ

սանգ ինոսապօղին․ և առնանել զ
նա ուղեկիցիւր ուրախնչն և
մտեալ ինա ի ընկոյզնին աւթն
իւ ակիզ ինչ ըին յայնմիկ որում ը
հոգեմտարիկն խոսովկ բզծովնկ զ
նան և մաղ խատրունին զե է և
չաիկարնչինչ մարմնոյ․ և պնայց
իկողմն նաւին․ Թափել զյա
ելուած ս սրովայնին․ յայն
ժամ հարկեալ զնա հողմ․ ըն
կեց ի ծովն․ և նաւավարքն
լուան զձայն անկելոյն․ այլ
ոչ մուԹեր․ և զի սոխայով և
զնայր նաւն և ոչ իմանային Յոր
տար և ոչ ինչ կարացին օգնել
նմա․ և Թողին զնա ի գնացին․
իբր ունէր զիշխանն ալիքն ի
մէջ ծովուն և ալեկոծէր զնա․
այլ ոչ իկուլ և ոչ եսպան մին
չև ցտառապան․ և նաւորդքն
կարծեին Թէ առ ժամայն մե
ռաւ․ այլ նա զորմունքն այլ
կայր կենդանի մինչև ցզիւ
րն․ և եկեալ է այն յերկրոր
գումարուրն այլ նաւ․ և առ
ին զնա կենդանի նաւեալ
իմէ ալեաց․ և առին զնա ի
նաւն է իւրեանց եմուտ յա
ւուրն այն նաւն մտեալ էր յո
րում էին ազնուրգն իշխանին
իսկ նաւավարքն երևեցուցին
նաւացն եկեալ ի յաղարն ևս
սին զմիմեանս իմնել զաւետա
րանականի․ և չինչեաց մի նաւա
վարն զիշխանն․ յոգոց ե հան
եալ․ զինչ եղև կամ ով
տառապեցաւ որ ալին այն
պահուն այնմիկ զի անկաւ ի
ծով․ և իբրև լուաւ որ յերկր
որդ նաւին էր․ զբանն զայն ս
ամ մեջ զատ զնա կենդանի
եղեւ անձամբ․ և առաւ ի
նաւն․ և արդ՞ հա ն՛է մի
ինաւն մերում․ և բանիս այս
ծանուցաւ ամենեցուն․ և ա
պախոուն մեծեղանմենեցուն․
Հանեն զհանին զնա և տարան
ինա

ՄԵՐ ԵՒԹՆ ...
ինաւս իւրեանց․ և պատմէր
նոյ իշխանն նա սեր․ և նմա
կայրն այն որում մեղաց
կանն․ նա ու՛ սեր կիս․ և բաց
ձեալ ըերեր իւր ճանչն․ զոր
բուեալ ամենեցուն փառաւ
որէին զնա․ և Աէր՞ կայսամանն
ուսանիմէ․ և եԹէ սղորմուԹ
արարեալ իբուլոր արտ եկկս
րեցի․ այլ ի դամանակի նեղուԹ
հառուցանէ մեզ զփոխարէնս
որք առնեն զնա․ սա ևվկայ
Եւ մեծարեաց բանից մեր․
Հսայ հայրն ս․ իմն․ և
Թէ որ առնեն զողորմուԹ․
պարտն զի այն պէս խնդուԹ
տացի․ իբր Թէ ինքն իցէ որ
առնու․ և զի այս պիսի ողոր
մուԹն մեծեցուցանէ առ մեզ
զորս առնեն․
Պատմէր զայս ոմն իհարանցն
եԹէ եր ոմն յաղէկսանդրիայ
այր մեծատուն յոյժ․ սա հիւ
անդացեալ եղկեալ իմահուա
նն․ և հանեալ ոսկի լաէրս․
Ճ․ ետ աղքատաց․ և ողջա
ցաւ․ և իբրև ետես զենքն ի
մէջ խոր առողջուԹ․ սկսաւ
ապաշխարել զբարի գործն զոր
արար․ և էր նի բարեկամ ոք
այլ հաւատարիմ և սիրելի․
նմա պատմեաց զխորհուրդս
իւր եԹէ դժոխոսիմ Ճ գործն
այն․ զոր գործեցի․ նոյ ասէ
ըն ա Թէ Ճ յոյդ առաջնել ուրա
խանալ պարտէ քեզ զի Ճ
ընծայեցեր զայն ԱՃ․ իսկ նա
ոչ լսէր և ոչ առնոյր միԹա․
Լուեալ զնա բարեկամն այն․
ահա ունիմ ես պատրաստ․ Ճ
լիտր ոսկի․ ես կացեալ Ճիւ ե
առաջնոր սրբոյն մինայի․ և
սատանի առաջի սրբոյն․ որ
ի մեմ որ արարի զողորմուԹն
զայն․ այլ սա իցէ և կալ զի
Ծեն զոսկի քո․ իւր կամեցից
և զնոյ յօժարուԹ․ գնացին այ
առաջի սրբոյն մինայի․ և ս

ռաց այն ակնա · և ետուր զոսկին
իւր · և իբրև եւլանէր յեկեղե
ցոյն անկաւ առ դրանն և մնաւա
և տեսանեալ զայս ամենեցուն ·
ահաբեկ եղեն և զարհուրեցան
յայնժամ ընտանեացն նորա որ մն
ռաւն ասեն ցնա որ էր տէր
ոսկոյն · առ ի քէն զգանձ քո
և նա ասէ ցնս քու լեղի մի՛ ա
րասցէ զայդ տր · զի ես ըն
ծայեցի քի · և այդ գորա իցե-
ւեւթե կափք զբարբն զի մի՛
խզմիւ տանջիցիք տուգեդուք
ողորմութե աղքատաց զայդ ·
իսկ նք իբրև ետես զհաստա
տութի մտաց առն որ յամ սրտե
ուրախացեալք էր · վն տալոյն
զոսկին իւր ի ձեռն ողորմութե
առն որ մեռաւ · և յայտնեալ ի
ամենեցուն եցոյց զսուրբն որ
վն աղքատաց և հարստելոյ ·
յայնժամ և նք յորդորեալ իբրա
րին և լաւագոյն նախանձ տրա
րեալ եւ տուն և նք ողորմութե
աղքատաց ըստ բարի խրատունն
Արդ՝ զայս այսպէս եղելոյ ·
իմէջ բարի արանց խնդիր է
զեալ հարցանէին զմիմեանս
վն յետի · Է · հիւր ոսկոյն զոր
բաշխեցին աղքատաց վն հո
գոյ մեռելոյն այն · զոր ծա
խեալ էր վաճառելով զբարի
գործս իւր · թե ընկալաւ ած
որ վն մեր զողորմութին եթե
ոչ · Յայնժամ ժամանակին երև
եալ հրեշտակ այն ի թիում հա
գեստս արանց ասաց ցնա ·
Այնքս զոր յետոյ բաշխեցաւ
աղքատաց · նմա համարեալ
եղև վարձատրութին · որ զա
ռաջինն վաճառեաց գնեաց
վն սիրոյ ողորմութեն · և երկ
րորդինն պատճառ և առ ի
եղև բաշխմանն քան զի դու
ցե տացի · ևնց և ս բարի առ
նե մրընտանեաց վաճառողին
զ բարութին · քանզի հետևե
ցան կամակցութք բանից խրա
տուն

տուն առն աղքատասիրին ·
և բաշխեցին սիրով ·

Ծեր ոմն ընակեր Է՟ և զբօս
ումենմն · և ծերն էր ողորմած
յոյժ · և նըքն սով սաստիկ յեր
կիրն յայն · և ամենեքեան գայ
ին առ նա խնդրել սեր · իսկ
ծերն տայր ամենեցուն որք
և գային խնդրել · իբրև ետես
եղբայրն զոր առներ ծերն եր
կեաւ ի հատանելոյ պիտոյիցն
և ասէ ցծերն · տուր ցիս հայր
զբաժին իմ հաց · և զուտ զբա
ժինքդ արասցես ոպ կամիս
և տա ծերն ցեղբայրն զմասն
իւր զկես հացին · Եւ յիւր
մասնեն առներ առատա զողոր
մութի · զի բազումք գային առ
նա · Եւ ետես ած զբարեմը
տութի ծերոյն և աճեաց զհաց
նր զի առ աւելևս բազմանայր ·
իսկ եղբայրն եկեր ողջոյն զզ
հաց իւր · և իբրև այլ ոչ գոյր
իւրն · ասէ ցծերն · եկ ի միա
սին կերիցուք իբրև զառա
ջինն · և նա ասէ արասցուք
այն պես · և եղեն հացակիցք
գործեալ · իսկ իբրև եանց
ժամանակ և եղև առատութի·
սովեալքն ոչ դադարէին առ
նա գալոյ · այլ գային և խնդ
րէին յաճախ · և ծերն տայր նո
ցին առյապաւ · Յաւուր միում
եմուտ եղբայրն և ետես զի
սպառեալ էր հացն և ոչ ևս գոյր
ընդ աւ · և եկն ոմն աղքատ խնդ
րել · ասէ ծերն ցեղբայրն
տուր նմա հաց · և եղբայրն ա
սէ ոչ գոյ բնաւ հաց և ոչ մի ·
ասէ ծերն մուտ ի տունն և խնդ
րեա գուցե գտանես ինչ · և
իբրև եմուտ ի տունն գտաւ
լցեալ զտունն ցորենով · և
զանօթ ալերոյն ալերով · և
իբրև ետես եղբայրն զայն ·
սոսկացաւ յահէն · և հաստա
տեցաւ եղբայրն ի հաւատս առա
տաս · և յողորմածութին ընդհիւն

Ցխէ
ծերոյն սրբոյ. քանզի ծանեաւ
զառաքինութ և զսէր ծերոյն.
և յորդորեցաւ ինքն ի բարիս.
և այսպէս հետևէր տայր լռջմը
տուր աղքատաց և ոչ ներգա-
ծայր.

Արդ՝ տեսաց ծերն. են մարդիկ
որ առնեն բազում բարիս.
և իսկ սկսաւն ինչ ուրախացու-
ցանէ զթշնամին. և զվարձն
ամ բարեացն կորուսանէ զոր
արարն. քանզի նատէի եր
բեմն առօքաիբնիտս քահանայ
իւ որ առնէր ողորմութ. և
եկն առնա այրմի աղքատ և խնդր
եաց ինմանէ ցորեան. և հանեցնա
բեր զանօթ քո եաց ետզ. և
իբրև եբեր. սկսաւ տեսանել
ձեռամբն զկտաւն. իբր թէ
մեծ իցէ անօթն. և ամաչէ
ցոյց զաղքատն զայն. իսկ ես
տեսացի ցնա. ծախեցեր նըմա
զցորեանն. և նա ասէ ոչ. այլ
ողորմութ ետու. և ես ասեմ
իսկ դու թէ կամիս ողորմութ
առնել. մի՛ ամաչեցուցա նեք
զաղքատն. և ես առ աւել վմ
այն ասեմ. մի՛ դժուարութ ոք
արասցէ զողորմութ. այս թէ
ոչ. կորուսցէ զվարձս իւր և
ջօգուտ ինչ.

Եղբայր ոմն գնաց առ միայ
նակեաց մեծ. և իբրև ելանէր
անտի. ասէր ցմիայնակեացն.
եղբայրն այն. թողութ արա
ինձ հայր զի խափանեցի զքեզ
իկանոնէ քումմէ. պատասխա
նի ետ ծերն և ասէ. իմ կանոն
այն իցէ զի թէ հանգուցից ըզ
քեզ և բարի մօք արձակեցից
իբրև լուաւ եղբայրն ասէ. ոչ
որ չափ մեծ իցէ և արդոյ սիրել
զեղբայրն. և ընդունել զեկեալ
հիւրն. զի մեծ ծերունիս այս
այս պէս մեծ օրգոյ եցոյցն ղ

Եղբայր սիրութնարդեամբք.
Եւ միայնակեաց ոմն բնակէր
մերձ իհասարակացվանս. եբաղ
մա՛

ՍԷՐ ԵՒ ՈՂՈՐՄՈՒԹԻՒՆ.
մա՛զան առաքինութ քաղաքա
վարէր. և եղև երբեմն զի ե
կին ոմանք եղբարք ի վանս յայն
և ժողովեցան առ նմ ամ եղ
բարքն սիրել զնմ. և բռնեա՛
դատեցին զծերն ուտել ը նմ.
նախ քան զժամն ևչենի այսո
ցիկ ասեն եղբարքն ցնա. արդ
ոչ արտամեցար հայր. քան զի
բռնա՛ դատեցաք զքեզ և զսա
ծերն ընդ իմ արտմութ այնմ
եթէ երբեք աբարից զկամս իմ
քան զի պարտ իցէ կատարել
զեղբայր սիրութն. և ընդունել
զհիւրն.

Ասեն զծերոյ ումեմնէ.
որ բնակէր յասորիս. ի վր ճա
նապարհի անապատին. և այս
էր գործ նր զի յորում ժամու
և գայր առնաոք կրօնաւոր յա
նապատէն. բարի մօք կերակ
րէր զնմ. և եղև երբեմն զի
եկն առնա միայնակեաց ոմն-
ևնա պատրաստեաց նմա կերա
կուրս ինչ. բայց սկսաւ եղ
բայրն ոչ կամեցաւ ճաշակել
բնաւ. այլ ասէր. ես իպահս
սովորեալ եմ. իսկ ծերն տրտ
մեցաւ ասէր. մի՛ արհամար
հեր զաղքատութիմ. և մի՛զանց
առներ զծառայս քումեմաղա
չեմ. եւ հիւր եղբայրն ոչ
կամէր բնաւ լսել նմա իպատ
ճառս պահոց յորում ունէր
սովորութ. իբրև ետես ծերն
որոչ բնաւ լուաւ աղաչանաց
իւր ասէ ցնա. եկ աղօթեսց
ցուք եղբայր. և եթէ լիցի յա
ղօթելն քո. ծառն իքեզ խո
նարհեսցի պատճառաւք. իսկ
եթէ իիս խոնարհեսցի առն
կերիցուք սէր. քան զիեր սնն
ծառ մեծ. և հաճեցաւ առնել
զայն. և խոնարհեաց զծուն
իւր միայնակեացն այն անտ
պատակն. և ոչ եղև ինչ նը
շան. իսկ մինչ խոնարհեցոյց
զծունկսն ծերպատ․ ․եբըն այն.
եե

եւ ծառայն եւ է նմա խոնարհ
եալ էջն մինչեւ ցգետին.
մինչ հիացեալ զարմանայր եղ
բայրն կմն առաքինութեանն երոյն
որում եւ սէր վկայեաց խոնարհ
հեցուցանելով զնա. վն
այսորիկ հաւատայ միայնակե
ացն ծերոյն. օտարասիրի.
եւ հաւանեալ նմա կատարեցին
զսէրն. եւ գնաց ողջունեալ ըզ
նա. եւ չինեալ ինմանէ.

Եր ամն կրօնաւոր որոյ էր
հայր գտեալ՝ աղքատ. եւ զոր
ինչ աշխատէր որ իւրն տայր
հօրն իւրոյ. եւ նա որ չափ առ
նոյր ինմանէ նա եւ առնուեալ
աղքատանայր. Զայն տեսեալ
կրօնաւոր որդին նր զինչ կար
էր ապրել հայրն իւր. տըխ
րեր տրտմութբ. յայն ժամ գը
նացեալ եղբայրն պատմեաց
զայս ծերոյ մեծին. Լուսէ ծերն
մի՛թէ ինչ մի՛ տօս նմա յար
գեանց քո. ասէ եղբայրն այո՛
հայր ողորմիմ ի հայր իմ եւ տամ
զոր եգանեմ. Լւսէ ծերն.
եթէ կամիս լսել ինձ մի՛ այլ
եւ տալ ինչ նմա. այլ ասաս
ցես նմա. զոր ինչ ունէի ե
տու քեզ. եւ ոչ մնաց այլ ինչ
զի տայցի. արդ՝ յայսմ հետէ
զոր ինչ տացէ քեզ այ բեր
ցես ինձ. եւ զոր ինչ բերէ
քեզ. դու առնել տացես աղ
քատ կրօնաւորաց զի աղօթես
ցեն նզվմ նր. գնաց եղբայրն
եւ ունէր ի միտ զպատուէր մե
ծի ծերոյն. իսկ յոր ժամ եկն
առ նա հայրն իւր խնդրել
ինչ. յայն ժամ ասաց նմա որ
դի նր այնպ. ոչ պատուիր
եաց ծերն. եւ իբրեւ լուաւ
զոր ասացն որդին. գնաց տրտ
մեալ. իբրեւ յուսա՛հատեալ
եղն ի յորոց որդոյն. գընաց
վաստակեաց յառ ափնուծն առ
ուրն եւ եւառ ի կարծս իւր քան
քարս. եւ առաքեաց զայն առ
որդի

որդի իւր ծերն. եւ նա առեալ
թաթանեաց այլող եւ նր ահնե
ցին զնա լուս յետ աւուրց ինչ
եկն դարձեալ առ նա հայրն
նր. եւ եբեր նմա բանջարս
եւ հացս երիս. ծառեալ զայն
եղբայրն արար նոյնպ եւ եղ
բարձն զայն ձեռօք հօրն. եւ
ահնեալ ինոցանէ գնաց խուն
իւր. Եւ դարձեալ երրորդ
անգամ եկն առ նա եւ եբեր
ոսեր բաղարջս. գինի եւ ձուկն
եւ ձէթ. եւ այլ բաղում ինչ. եւ
տեսեալ զայն եղբայրն զոր
մաստ. եւ կոչեցեալ զեղբարսն
սիրեաց զնս եւ կերսկրեաց ի
վաստակէ հօրն իւրոյ. զի
ահեացի հայրն իւր ինոցանէ.
յայն ժամ ասէ եղբայրն ցհայ
րն իւր. մի՛թէ կարօտիս ինչ
իմիք զի տայցից քեզ ինչ. ասէ
ցնա հայրն. ո՛չ որդեակ. զի
մինչ տայիր դու ինչս ինձ եւ տա
նէի. նախ իբրեւ զհուր մտա
նէր ի տուն իմ. եկիզեր զամ
զոր գտանէր. վն այն ոչ կա
րէի ինչ վաստակել եւ աղքա
տացայ. իսկ յորմէ հետէ ոչ ա
ռի իքէն ահեաց ամր զտուն իմ
զայս լուեալ եղբայրն այն ի
հօրէն իւրմէ գոհացաւ զայ.
Եւ գնացեալ եղբայրն պատ
մեաց ծերոյն զայս. Լւսէ
ծերն. ո՛չ գիտես զի ամ գործ
կրօնաւորի հուրէ. եւ ուր մը
տանէ կիզէ զամ. այլ առնու
ել եւ այնէ օգուտ որ աշխա
տեալ ոք տացէ յաշխատութե
նէ իւրմէ ծերոց. զի ահեացէ
զնա. այս ասեւ մեծ իջէ տալն
եւ ահհիւն ծծերոցն.

Աըրդ՝ այր ոմն էր ի հրէա
տանի ի չարի եւ մե՛ծատուն յուժ
ժէին. ամ ինչք նր ժողովեալ
վաշխիւ եւ տոկոսիւ եւ անիրաւու
թբ. եւ ասէ վերայութբ. Այս
եկն խմոս եւ յիշեաց զպատ
տուհս այ. եգնացեալ առ վար
դա

ՅՈՀ.

դպաղեա ուն ասէ ցնա . տղա՛յ չեմ
զքեզ վկարդայեա . մինչ իմն
քերեալ է ի հօգոց աշխարհի .
և թէ հնար ինչ իցէ բժշկեա
ախ զիմ կորեայց . իսկ նա եա-
ցնա սողոմոնի և ասէ ընթերցիր
զաս . և զոր ասէ սա արասցես
և կեցցես . Եւ իբրև երաց ըզ
գիրն եգիտ զայն անդի որ գր
եալն էր եթէ որ ողորմի աղ
քատին . փոխ տա այ . և խիթեալ
զգիրսն ետ ցդպիրն և ասէ ո՞ր
որ գացէ հաւատարիմ քան
զայն . որ և զգէլոյխսն և զհաշան
հատուցանէ ողորմածացն . եա
տաց ողորմութի աղքատաց զինչ
իմ . զի առից բազմա՛պատիկ
հաւատարիմ տնէն . Եւ գնա
ցեալ վաճառեաց զամ չոր ու
նէր և ետ զայն աղքատաց . և
ոչ ինչ եթող առ իւրն բայց
միայն դահեկանս չորս կմ պա
տանեաց մահուն առուրն . Եւ
աղքատացաւ այրն յոյժ . և ոչ
ոք ողորմէր նմա . իբրև եանց
ժամա բազում . վշտացեալ
նեղեցաւ յաղքատութենէ ան
տի այրն . և վհատեալ ասէ ի
միտ . և գնացից յեմ առ տր աժ
իմ և դատեցայց ը նմա . զի աղ
քատութս իմոյ զի խաբեաց զիս
և ես ցրուեցի զինչս իմ . Եւ
իբրև եկն էր նա յեմ . եանես
զի արք երկու կուռէին ը մի
մեանս . որք գտեալ էին ակն
մի պատուական . որ կորու
սեալն էր ի պատմուճանէն ա
հարոնի . և ոչ ը ո՛չ գիտէին թէ
զի՞նչ էր քարն այն գտեալ էին
և կացեալ խռէին ընդ միմեանց . և
իբրև եանես զնա իկարս .
ասէ ցնա զի ե՞նչ ըն՞ր մար
դն չիք ը միմեանս . Եւ նք
ասեն գտեալ է մեր զարս զայս
և ոչ գիտեմք թէ զինչ է . և
բաժանել ոչէ հնար . և միոյն
տալ ոչ տամք թոյլ . և կռու
եալ եմք . Եւ նա ասէ ցնա

տա

ՍԷՐ ԵՒ ՈՂՈՐՄՈՒԹԻՒՆ

տուք կգա ինձ . և առեք դուք
չորս պահեկանս երամանեն
ցռք ձեզ անխռովս . իսկ նք
խնդրուք եսուն նմա կերարն և
առին զսակին . երամանեցին
յիւրեանս . և գնացին անտի .
իսկ նա առեալ զակն էլ յեմ .
և եցոյց զնա ոսկերչին .
ի՛սկ ոսկերիչն իբրև եանես ա
սէ . ո՞ւր ուրդէ օք գտեալ իցէ
քո զակս զայս . ահա զի երեք
ամիցէ այսոր . յորմէ հետէ չը
փոխ իցէ կարասմունք մեծ վա
սորա իմաճարին իմէջ քահա
նայիցն . զի կորեալ ա իպատ
մուճանէն ահարոնի . Լ՛յլ արգ
արի և տար զսա առ քահանայա
պետն . և հարստանաս դու
յոյժ . այսու պատճառաւ .
Եւ գնաց այրն իտաճարն . իսկ
հրեշտակ տն երևեցաւ քահա
նայապետին և ասէ . ահա գա
առ քեզ այրմի որ ունի զակն
զայն որկորուսեալն էր իպատ
մուճանէն ահարոնի . առեալ
զայն և տուր նմա ոսկի կարծ աթ
ևինչս որ չափ և վայելէ . և
յորժամ տայցես պատակեսցես
զնա . և ասասցես ցնա . մի՛
երկ մտիր իսրտի քո . և մի՛ ան
հաւատիր այ . եթէ որ ողորմի
աղքատին փոխ տայ այ . Եւ կը
նաց առ քահանայապետն այրն
այն . և ետ զակն նմա . և ա
ռն ոմանց զոր էհիկք արանց ա
ռի զաս որք գտեալ էին ուրեք
Լ՛Հսէ զնա քահանայապետն .
այդ քեզ այ տուաւ մն կճա
րելոյ զփոխն : Լ՛Հրդ արի և տաց
քեզ . և ետ նմա ինչս բազումս
որ չափ և կշռեցաւ . և եառ ի
նմանէ զակն : և յետոյ պատա
կեաց զնա և ասէ . մի՛ երկ մըտ
իցես իսրտի . և մի՛ անհաւատեա
ցիս այ . զի ահա՛ ետ քեզ ամ
ենօթն պատիկ զհատուցումն քո
ասատ . և իյաւիտեան որ դալոց
նէ զկեանան յաւիտենից և ա

տու

առուցեա չի որ հօք այն մրոյ ։
Եւ ասէ այրն տրտմաւոք ո՞ր
երանելիդ. նա որք տուն փախ
այ ծերմարտի և հաւատարմի ա
զոր մեղօք աղքատաց . առանց
երկմտութ և առանց կարծեաց
Եւ կցօնաւոր ամն եր իմ եթ այ
իցա . և առնեալ շնորհս այ .
ամ և ոչ քան առնէր ողորմու
թիւ . ո՛չ պակասէին ինչք նո.
այլ բաւական լինէր ամենե
ցուն որք գային առնա . քան
զի լնոյր զմախաղ իւր ոսկով
և արծաթով . երբ ամփոփ . և
ճէլեալ իգիւղն բաշխեր աղ
քատաց ։ իսկ իմիում աւուր
եղև գործ ինչ սքանչելի . զի
գնաց երբեմն ծերն ՃԾ սովո
րութն տալ ինչ աղքատաց .
ոսկի և արծաթ . և ենկն առնա
նին ոմն աղքատ . և պատառա
տուն հանդերձիւ առնուլ ա
ղորմութ ։ իբրև ետես զնա
ծերն այն սէս մերկ եզձու ա
զգեստիւ . ողորմեցաւ նմա
յոյժ . և կամեցաւ մեծ ինչ
տալ նմա . և իբրև արկ զձեռն
իմախաղն հանել . կապեցաւ
ձեռնիւր և ոչ կարաց առնուլ
լառ . այլ սակաւ ետ նմա
յախադոյ ։ Եւ ահա դայր այլ
ոմն կին որ ունէր հանդերձս
բազեձս և նա արկ զձեռն
և նամէր սակաւ տալ նմա . և
ակամայ բացեալ ձեռն իւրո
վի ետ բազում ետ նմա ա
կամայ . զարմացեալ զայս
ծերն . եհարց զայնոսիկ որք
էին ընդ մն երկոքունցն այն
ոգիկ կանանց . և ծանուցին
նմա . եյիրաւի դառնացաւ մտ
զայն . բան զի որ զգեցեալն
էր զգեստ բարի զայն յայլոց
և ս ինդրեալ էր և զգեցեալ յա
մօթոյն . բանզի որդի մեծա
տան էր և էր աղքատացեալ
Եւ որ պատառատուն զգե
ցեալէր հանդերձ ։ իշխանաց
էր

և ս խնդրեալ էր եզգեցեալ .
մն խնդրելոյն . այլ ոււէր
ինչս ստացուած ս իշխա
նաւորս մն այսորինակ մտ որոյ մտե
ևզամ տեսանե . յայտնեաց ի
գործս երկոցունցն իմաստ
իւր . իմէոն աղքատա սերին
այն մեծի ծերոյն սրբոյ և
զորմածին .

Եւ եղբարք ոմանք գնա
ցին առ ծեր ոմն . և ծերն ոչ
ճաշակէր հանապազ օր . և իբ
րև ետես զեղբարսն ուրախ
եղև և ասէ . թէ պետ է պատահ
ունի շնորհս . այլ որ սուրե
սէր . զերկուս պատուիրանս
կատարէ . մի՛ զի հատցէ ըզ
կամս իւր . և երկրորդ . զի զ
բաուցն զկամս այ . զի սիրէ
զեղբայրսն . և արար ՃԾուէն
լուէ մեծ և ուրախ եղև իսկ
բէլն զնա և նք լինել զըն
ցին ինմանէ ։ այսպէս մեծ և բա
րի յոյժ . եղբայր սիրուէ ՃԾնա
նելուէ իժամուն իւր . քան զի
պահքս կամաւոր իխորհրդ ամն
այն ՃԾ եղբարսն .

Եւ էր ոմն խուրբոցն բընա
կեալ յեզիպտոսի յանապատա
կէր ամն հեռու իմանէ . մա
նիբեղի էթեղ . և մաինքեցին
այն առնող երբեմն տեսանել
զմանն որք էին իւրով հեր
ձուածով . և իբրև գործու
ե զնայր իա՛ դի իւր . Հա նը
մա ոտինք մերձիսնեն առ այն
ուղղա՛ փառ ծերոյն . և մ շտա
նայր և հայցոյր . և ասէր իմե
տիեղութմպին արարիդ . և ե
ենչէր առնուլ և կեծա առ ծերն
խորհէր ոչ ՃԾունէր , ծերոյն
ոգին սն . մն զի մանիքէոսէ .
այլ նեղեալ յամէ անձն դը
նաց իզուուէ ծերոյն . և բա
խեաց զնա և եկեալ արտաքս
ծերն ծանեաւ զնա . և զե
լաւ խնդու ՃԾ . և առաջ ինէր
զնա . եգ անձն ևզերականա
զն

ՃԺԱ

զնա · եւ հանգոյց բերկրեալ
արտաքուսիսկ մանկանցն իմաս
տնոց եւ զարմանայր զառաքե
լոյն ծերոյն · եւ այլոց նոր զոր
առնէր զգիշերն ողջոյն · եւ
թէ որդ ոչ խաւսեցաւ · այլ ընկա
լաւ զնա այնպէս · եւ ծանեաւ
թէ ծառայ այն է նա · եւ իբրեւ
այգ եղեւ անկաւ յոտս ծերոյն
եւ ասէ · ոչ եւս մեկնեցայց ի
քէն · եւ աշակերտեալ ծերոյն ·
եւ սիրով հիւր ընկալութեն դար
ձոյց զմանկանցն իհերձուա
ծոյն եւ եղեւ ուղղափառ · եւ
գեցաւ զեւ կրօնաւորութեն ·
եւ եկաց առ սբ ծերն զամս աւ
ուրս կենաց իւրոց · այս պի
ւսի շնորհս ունի սիրով հիւր
ընկալութիւն ·

Իսկ յորժամ էաք մեք յա
ղեկսանդրիա լեոնդեոս ոմն ·
այր բարեպաշտ եւ քաղաքա
կին խաղեմտա պօլսոյ · որ էր
մերձ եկեղեցին · եւ էր բըն
կեալ անդ ժամանակս բազում
կամս · Եւ ասէին զնա քաղա
քացիքն յաղաւթս հայրապետին
աղեկսանդրու ձեռնադրել
եկեղեցին եպիսկոպոս · եւ եղեւ
իխօսել ըն սբ մեզ · պատմեաց մեզ
եւ ասէ · եթէ յաւուրս թեո
փիլոսի երանելի հայրապետին
աղեկսանդրու · եղեւ ինքն
ինքն եպիսկոպոս երանելին
անձնասիրս իմաստասէրն · որ
իբրեւ եկն յաթոռն իւր ինքն
ուրեմն · եգիտ անդ իմաստա
սէր դասն եւ տրոփիւս անուն · որ
եղեւ նման սիրելի մոտեւոր ·
թէպէտ եւ հեթանոս էր վար
ուք · բայց եպիսկոպոսն սե
ձեւնոս էր սբ կրաւնաւորութեան
մտաւոր · ու թէ մայն զայս
խորհէր թէ իբրեւ պաշտօն
թեան մերձեցուցանեմ · այլ փու
թայր առնել զնա եւ քրիստոնեայ
եւ չանե բազում ունէր աղել
զնա քրիստոնէութեն · սակայն
նա

ՄԵՐ ԵՒ ՈՂՈՐՄԱԾՈՒԹԻՒՆ

նա ոչ առայր տեղի մարդասէ
րութե նր · վս հին ասպրութեն
քս ունելութ · եւ յեպիսկոպոսն
ունելով բազում սէր առնա
եւ խոցոտէր եւ ոչ բռնադա
տէր զնա · եւ ոչ ջանացեալ այն
յամ անուր առաջել զնա եւ վար
դապետել նմա · եւ մտա դիւ
րութբ քանայր զի դարձուցէ նմա
իքս · Հաւատալ · Եւ նա յաւ
ուր միում յորժամ բազմացաւ
խօսքն եւ պատասխանիքն իմէջ
իւրեանց · ասէ ցեպիսկոպոսն
այսպէս տէր իմ եպիսկոպոս · յե
յամ եւ այս կասէս աւել զիս
զորասէ քու քրիստոնեայ ·
եթէ վասն Ճշ լինիցի այսմ աշ
խարհի · եւ յետ վախճանին ա
մենեքեան որքեն մարդիկ յիս
կզբանէ · այս մարմնովս յառ
նեն · եւ զմարմինս զայս ան
պական զգենուն · եւ անպա
կան կենցաղս վարին · իւուր
տէ անսուտ, յոյն եւ որք մարմնով
գործեցին զմեղս կորնչին ·
եւ որ ողորմի աղքատին փոխառ
տոյ · եւ որ կորուսանէ առա
պանօք աստի ինչս · յերկինս
գտանէ · եւ հարիւրապատիկ
զայս իգա ստանան տր առցէ
ան դնա ին ինձ այդ խորհուրդ
դա եւ խռովեցուցիս · եւ ոչ
փաղփուն բանք · իսկ եպիս
կոպոսն երբ դոյց նմա զամ
յոյս քրիստոնէից · եթէ Քս մա
րդ է · Եւ յետ բազում ժա
մանակի հաւանեցոյց զնա մկր
տիլ անուամբ · Միրոնեցին եւ ի
նէր նց ու բարեխօսութ մեծ · Եւ
յետ մկրտելոյն, ետ առաջին
եպիսկոպոսին · ունկն երբեք ն
դինարս · եւ ասէ · ընկալ ըզ
ադ եւ տուր աղքատաց · եւ արա
ինձ ձեռնագիր · որ տացէ ինձ
զայդ իհանդերձեալ կեանս Քս ·
Եւ եպիսկոպոսն ընկալեալ ըզ
գանձն եւ ետ աղքատաց · եւ
բար նմա ձեռնագիր · Եւ յա
ցե

ցս աւր յ՟ա մկրտութե՟ն առաջ բա
րինչ. ևամկարայաւ հիւանդութ՟ն
ևունկն ծիւախնանեւ. ևաւանչ չխ
որչիան իւր. յոր ժամ ամ գո
փէջքիս. զայս յիշուխեթս դիմ
յանձնունն իմում. ևայնու՟ն զիս
ամ փուփնցէք. ևխմբռունե լն
աուխնինա զանձնու՟ա զիրն ևամ
փոփեցյն. Եւ յետ երից աւ
ուրց վախճան եբանցուխոէ
ալէան եպիսկոպոսին ևասէ
ձկ խդէ բեզմանն ուր իցեմ.
ևառ զանձնուա՛ զիր քո. զիես
վճւբեցայ լիապէս զոր ետու
իձեւս քո. ևուշ մի ինչ բան
ունիմ առ քեզ այլ. ևյա
զագս հաւատաբմուն քոյ ձե
ռա՛գրեցի ինձ. ձեռագրով
իմով. իսկ եպիսկոպոսն ոչ
գիտէր եթէ թագաւորն Ք
նմա ձեռա՛գիրն իւր. Եւ ա
ռաւօտուն առաքեաց առ ոք
դիանն ըր. ևասէ ցն՟ա. մի թէ
զուռք ձեռա՛գիր եդիք Ք
հօրն ձեր ևասէն նըք այո՛ տր
թուղթ իմ յոր ժամ վախճա
նէր եա ցմեզ ևասէ. յորժամ
մեռանիմ ես դիք զթուղթս
զայս ի ձեռս իմ. առանց գի
տելոյ ումեք ամենեքին.
Զայն ժամ եպիսկոպոսն ետառ
զնոսին ևզկողե բեկոսան. և բա
րականս. ոչք չինեն ալէին
զգերեզմանն իմաստասիրին.
ևյոր ժամ բացին զնա գտին
զգիրն եպիսկոպոսին. ի ձեռս
մեռելոյն. զոր առեալ բա
ցին. ևզգտին վերադրեալ ձե
ռամբ իմաստասիրին այսպէս.
Ես ևարիստ իմաստասէրս.
մեզ սրբ ասնեալ. եպիսկոպո
սիդ. սինեսիոսի ողբալի լինել
ոտի դայարանին. ևվճարեց քա
ռն հաւատամբ շահիւք. զորով Ք
Ճշմարտին Յի ա՟յ մերոյ որ ան
բաւ ողորմելին. այլ ևուչ
մի բան ունիմ առ քեզ վ՟ս ան
նորին զոր եստ. Եւ զայս իբ
րև

րև լուեցին աւ տեսին. ամե
նեքեան միաբանեա զարմացան
ի վն եղելոյ սքանչելեացն.
ևաբռաասուօք զանծ փառաւոր
ելին. Եւ կայ մինչև ցայսօր
թուղթն այն ի գանձատունն
սրբոյ եկեղեցոյն իկեանն
Քի այլ աստ՟ա եկեղեցոյն.
Եւ իփոխել հոգւոյն ան
դէն զնոյն ինա որք յաշորդե
զպաշտօն եկեղեցոյն. իբրա
Քի այ. զի այն պէտս առատա
պէս հաւատոյ ցանէ. ոքք ողոր
մին աղքատաց ևկարօտելոց.
Պատմեաց մեզ սբն սարգ ավ՟ն
պաղոզին աբոհայ բոպէտին
աղէկսանդրու. զի ամ՟ք ողոր
մածէր ևան յիշաչար. ևայս
պատճառ մեզ հաւատարմաց.
եթէ կայր յաղեկսանդրիայ մա
նուկ մի. որդի եղեալ իշխա
նի քաղաքին. որ սրճանաւ
որ փառթամութ վախճանեալ
եր բազում մինչ ևուակի եթող
նմին. իսկ յետ ոչ բազում
ժամանակի նաւաբեկեալ եղ
խեցաւ ինչքն ի մարկաւ որ
պէտս. ևզամն կորուսեալ
ե հաս իվերջին աղքատութի.
ոչ վս անառակութե ինչ կամ չք
աւորութե. այլ ինաւարկու
թ վաճառական կորոյս. ևմանաւանդ յայն
իս աղմուսին ելանէին երկինս
ևի թանկ ծին յան դունդս
ևանձինք նց յանձինս իւրեանց
մաշեցան. յայս պատճառանաց ես
մանուկս այս եղև իմաստուն
նէն փոքր. զի զբեռն ընչիցն
ինաւարկութն կորոյս. ևես
նուաստացաւ վս որոյ յոլ
եալ երանելին պատրիարքն.
ևտեսեալ զնա յայն աղքատու
թ աղքատանա. և այն զի գիտէր ըն
ծնողսն նորին. մեծատան այր
ևփոքր մի ողորմութն առնել
նմն ամաչէր. բայց զի տեսա
նէր զնա յատեան իւր աղ
քատ ևճմլէր ողի երանելոյն
իմ

ՇՂԹ. Գ.
Ի ԺԸ աւուրն · զանգիտեցեալ
ունէր հանդերձս պատուա
տունս · եպատակէր կորացեալ
վերջին ազգատութ̅ · վ̅ս̅ այս
ու չարչարեցաւ յն̅յ · եխորհէր
սքանչելապես ը̅ որուն եվայ
եւ եր իւրում երանութեն ·
Եւ կոչեաց զնաւամիկոսն · ազբ
քայ մեծի եկեղեցոյն առ ան
ձինն · եասէ ցնա · տ̅ր նաւ
միկոս · կարողես պահել ինձ
խորհուրդ · ասէ նաւամիկոսն
յուսամ որդին ա̅յ տ̅ր իմ · զի
ինչ զոր հրամայէ սրբութ̅ քո
առիս խորհուրդ · մ՛գիտաս
ցէ մարդ ոք · Լուծէ ցնա հայ
րապետն · պիտոյէ զի արաս
ցես գիրս յոսկոյ լուերս յիս
նից առ եկեղեցոյ գիմաց · այս
անուն մանկան հօր որ վախ
ճանեալէ · եգիր ինձ մկայք ·
կնքեա եմատոյ այսր · իսկ նաւ
միկոսն առ ժամայն փութա̅ց
արարեալ զհրամանն · մատոյց
զթուղթն տուեալ ցհայրա
պետն · Եւ քան զի էր այրն
յառաջ ժամանակաւ մեռեալ
եթուղթն նոր · ասէ հայրա
պետն · գնա պատուական նաւ
միկոս · եձգեա զդայ իցորեան
կամ իգարի : Այետ սակաւ
աւուրց բեր այսր · եգնացի ալ
եկն իհրամայեալ օրն առ
հայրապետն ունելով զգիրն ·
Եւ ասէ հայրապետն · գնա
արդ՝ եասա ցմանուկն զի՞նչ
չնորհես ինձ եառաց քեզ գիր
օգտի · այլ անգ պատուական
նաւամիկաս · մ՛առցես ինմանէ
պակաս քն զ՛րիս դահեկանս
եառուր նմա զգիրն · պատաս
խանի ետ նաւամիկոսն · հրա
մանն առեր տ̅ր զի մ՛եղայց ա
ռից · Լուր՝ գնաց նաւամիկոսն
ի դուդուրն իւր · եկոչեաց ըզ
մանուկն · եիրբ երբ եկն առ
զի՞նչ տացես ինձ եեա չնորհե
ցից քեզ ոզ զաղզատութեա լցու
ցա

[illegible]
ցանել · եեա սախտ եք զոր
ինչ կամիս տալ · յայնժամ յայտ
նեաց նմա նաւամիկոսն եասա ·
յառաջ քան զէ · աւուրք յաւ
զեր իսկ կամ իմ նաւակս ինչ ·
եգտի զգիրս զայս · եցիշեմ
այժմ զերանելի հայրն քո ·
որ ամն ունէր առնն եազա
ցեաց զիս աւուր մահուան
իւրոյ · եետ զգիրս տալ ա
ռիս · մինչև ցայս ժամ արդ՝
եկն իմիտս իմ տալ զայս ցքեզ
ասէ մանուկն եզի՞նչ կամիս
զիտաց քեզ · ասէ նաւամիկոսն
զ · դահեկան · պատասխանի
ետ մանուկն · սեսանես զի
պատկառեալ է դէմք իմ եան
ծանօթ իպարտականաց · ասէ
ցնա նաւամիկոսն · այո · ապա
հրաժարես ունել զսա · սա
կաւ արիւք · ասէ դարձեալ
մանուկն · գիտէ տ̅ր զինչ ինչ
ունիմ · ապա թէ առից զոր
այդր գրեալէ եայլ եա զոր
ինչ կամիս առաց քեզ · յայն
ժամ ետ ցնա զգիր · Ծ · յիսուն
ոսկոյ · իսկ մանուկն հանդերձ
կատկաւն եկեալ առաջի հայ
րապետին · ծունր եդ եետ
քնա զգիրն · եհայրապետն
ընթերցեալ սկսաւ առնել
ը̅ նոր կուիւ ասելով · մինչև
ցայժմ ո՞ւր էիր հօր քոյ վախ
ճանի առաւելէ քան զ · ժ ·
ամ · գնա իշխան դու · ոչ առ
նեմ քեզ պատասխանի · եեա
ասէ տ̅ր իմ ոչ ունէի եսզըզ
գիրդ · այլ նաւամիկոսդ ետ
զդա ցիս · եասաց թէ իւոյզ
նմանեաց գտի · արդ՝ նէ րեա
ծառայի քոյ · իսկ հայրապետն
ասէ ցնա թոյլ տուր եեա յայսա
նեցից զկամս իմ · յետ միոյ
շաբաթու · գնաց մանուկն ե
կարեաց զսահմանեալ աւուր
սն եկն վերստին · իբրև ե
տե զնա հայրապետն պատ
ճառս եցուցեր · ամ̅ թէ ոչ
ինչ

ինչ կամիս տալ ցնա · Յսս յա
պաղեցեր առ և ուշ ձեռներ ըղ
ձիւս · առ մանուկն տր իմ
գիտէ ամ զինչ ունիմ զօր ըստ օ
րէն յառեցուցանել զնմա։
զինչ և ամէն ծածկէ առ քեզ ող
որմութ արարցես ինձ · յայն
ժամանակ ցնա արքայազանն ապա
զինարոս · ընդունիմ զաղաչանս
քո · և հաստուցանեմ առաջի քեզ
ըստ զդլուխ իւրեդ լինայես ·
քայց ե՛ զքայր աղաչեմ զքեզ
մի՛ խնդրեր տոկոսիս իօր եկե
ղեցւոյս · զի իջեն եղև յապա
զոռմն · ծառնք է ամ մանուկն
և առէ · զի՞նչ խորհի տր իմ
և հրամայէ լիցի · Եղոր ինչ և
իգլխոցն կամի սրբուն քա
Թաղցի · Լուաւ հայրապետն ·
ոչ քաւականէ քեզ որ Թողու ա
զվաշխդ յայն ժամ մատուցին
առաջի զգանձն · և առեալ ցն
նա · ծ · լիտր ոսկի · և արձա
կեաց զնա հայրապետն ամ հոտո
Թբ · վս զի եԹող զտոկոսն։
Լուեալ գաւռանի գործք ամ այն
ոյն աղողինարի · և պԹուԹ
զոր եցոյց իւր մանկանն յա
քուդանելով զնա յաղքատու
Թենէն · յետոյ իշխ փաքԹա
մուԹն ծնողար իւրոց եհաս
քաղուոց քաղաքավարուԹ վայ
ելչաւ զայ գոհանայր · Լուա
պէս իցէ ողորմածուԹ · և այսպ
պարտիցէ տանել աղքատացե
լոյ խղճաց · ով ճշմարիտ սի
րելոյ ·

Աղքատոյն գայլին իտերա
նոյԹն · ևխնդրէին ողորմուԹ
յեզբարցն · եէն խաբեբա մի
և անկու առաջի ծերոյն և ժբ
տէր մեծաւ տառապանօք · և
ծերոյն ոչ ունէր · ինչ · բայց
միայն երկու մարեղեն · և ետ
ցնա զլաւագոյնն և գնաց · իսկ
դէտ եղև ծերոյն երԹալ ի
քաղաքն · և տեսանէ զխաբե
բայն · որ ժողովեալ ընկէր ա
նմա

Գ.Լ.Խ.ԺԴ.ԱՂԹ, ՈՂՈՐՄ
նման իւր · ևնկն իգինէ վա
ճառն և առէ ցնա · խաբեցե
զանձիս միայնակեաց մի · և ա
ռէ զմաղեղենս · առ իցեզ և
տուր գինի զի ուրախ լիցուք
ևիքրոն · լուաւ զայս ծերն
արտասուաց յոյժ · և գնաց յա
նապատն · և կայր արտասուօք ըղ
ձալով առուրս · և այսպ ա
սէր · Թէ պէտ զմարմինս զըղ
կեցի · այլ եզ հոգիս տաշու
եղ և ս կորուսի · աչեղէ այ
ժամի կարօտեալոց տալ · այլ
ոչ խաբեբային որ չարաչար
վաճառելովն զիս մեղաս՛ կիցս
իւր արար · ապա յանուրջս
տէս անէր այր մի լուսաւոր
յոյժ պայծառուԹ · որ զգե
ցեալեր զմաղեղէնն · և ասէ
ցնա զի՛ ես արտամեալ · ճանա
չես զմաղեղէնս զայս · ասէ
ծերն այո՞ տր իմ իցէ · Լուեա
ցնա տր · զու ետուր զմաղե
ղէնս ինձ · և ահա ես եմ ըզ
գեցեալ · քանզի յոր ժամ ե
տուր զսա յանուն իմ · ես
ընկալայ զսա · արդ՝ եԹէ կա
միս առ զմաղեղէնս · իսկ ե
Թէ կամիս առ զանմերկանա
լի զփառսն · Եւ զարԹուցեալ
ծերն եառ փառս այ · և ուրախ
եղև յոյժ · և պատմեաց միայ
նակեցացն · և այնժմ հետէ
չառնէին ընտրուԹ աղքատաց ·
Եւ րանելին յոհան · ողորմած
րու հայրապետն ողորմածն
էր ի ճկնարոս կղզոյն · որդի
լեալ եպիփանու կիպրոսի և
տիսկոպոսապետին · ոչ յառ
աջնոյն այլ · այլոյ ուրուք
եյոր ժամ էհաս իշխ հասա
նի · ամուսնացոյց զնա հայրն
իւր · և եղեն նմա զաւակք ·
և այն չափ եղև խաղաղակար·
քարոզ · հեզ · քաղցր · ո
ղորմած · որ եողորմած անուա
անեցաւ · Եւ եղև մեռանել
ամուսնոյն · Եւ լուաւ քարզ
զա

Ցնր
ռաշ թագաւորն հրեշտակս
զհամօ ական վարս նը · և հը
ռոմայեաց ձեռնադրեալ կղահան
նե · պատրիարգ աշեկ սանդ
րու · Եւ նախ քան զնահանջն
իւր յայժմուն · առ ասնէ իուե
ալ անն · զողորմածութին · իը
րև զհարօն զարքայարհալ · և ի
ձեռին խոքում ոտս ձիթենոյ
պաղատէից · և ասէ ցյոհաննես
ես զուսարեմ թագաւորին և
համարձակութեանն առ հայրն
իմ · և առանց իմ ոչ ոք կարէ
մտանել առ եսանել զնա · արդ
եթէ զիս քեզ բարեկամ առ
նես · ես զքեզ սիրելի առ
նեմ հօր իմոյ թագաւորին · և
յոր ժամ կամիս մտցես զեղ
առնա · և ոտեսանիցես ըզնա
յարքայ ժամ · Եւ զարթուցեալ
գիտաց եթէ ողորմածութիւնք
զոր ետես սնուիչն իւր նաստա յա
թոռ յայնժամ առ ժամայն
հրամայեաց ծողովել զաղքատս
քաղաքին · և զատին · է · ռ · ան
ձինք · և գրեաց զնս կոնդակի
և կերակրեր և զգեցուցանէր
զնս · և եթէ մեռանէր ոք ինս
ցանէ · գրէր փոխանակ նց այլ
աղքատ · և զթիւ · է · հազարին
ոչ նուազեցուցանէր · ոք չափ
եկաց յաշխարհի · և զայլ ան
չափ ողորմածութիս և զուշղութիս
զոր առներ սրբն յոհաննես
ողորմածն · գրեալ է յոյժ և
ինկատարեալ պատմութիւն սորուց
նր · Եւ այսպ ասէր առ սծ յո
հաննես · եթէ դու տուր և
ես բաշխեմ և ոչ վերջին դը
տայց պարգևաց քոց իբրայխ ին
վն զինց առաւել տա տր և ս
տատա՛պս զնս լնու ամբարն իր
որք առ տպես ևանխնա տայն ըզ
տուրս պարգևաց · վն զի ինքն
իւ քառատա՛ պարգևէ և զառատա
Պ տուողն սիրէ ողորմութիւն ·
տամեաց երանելին ար ա
թն հօրն մանկարա զայս · պխր ·
եթէ

ՍԿԻԶԲՆ ԹՈՒՂԹԻ ՈՐՈՒՄ ․․․
Եթէ երթայր իշխանացն · վա
ճառել զձեռագործն · և զը
նէ ալ ուրուք ընկեցիկ · և
ասէ ցծերն ուրեք ըթաս տգա
թոն · հայր · ասէ տգաթոն
իբաղարդ վաճառել զձեռա
գործս · ասէ ուրուքն առա
ւէր և բարձ զիս և տուրցես ան
դր · և բարձեալ զնա տարաւ իքա
ղաքն ասէ ուրուքնուր անօրըզձե
ռագործ գվաճառես զիս անդ
դէր · Եւ արար այնպ · երբ և
վաճառեաց զձեռագործն ա
սէ ուրուքն · քանի՞ վաճառե
ցեր զայդ · ասէ սասն այս քան
ասէ ուրուքն · դնեա ինձ
պաղարկուտ · և գնեաց ․․ հը
րամանին նր · և ետ ցնա · և յոր
ժամ զայլն վաճառեր ասէ ա
րուքն քանի վաճառեցեր զայդ
ասէ այս քան · ասէ գը
նեա ինձ զայս ինչ · ևնա սը
նեաց · գարձեալ եյետ վա
ճառելոյն կամեցաւ գնալ ի
խուց իւր · ջան զի ծոզ ևկե
ծեաց առ իւր · ասէ ուրուքն եբ
թալ հայր · ասէ ագաթոն ·
այո երթամ · ասէ ուրուքն
բարձ զիս և տար անօր գտեր
ինոյն ուր գիտես · և բարձեալ
ուրախ սրտիւ իւր ուսոյ իւ
րոյ · տարաւ ի տեղին ուր և
գիտն զնա · յայն ժամ ասէ
ուրուքն · տուր ինձ զհայհոյա
քն և տր բանին նր մերկացեալ
եա ցնա · և ասէ ցնա ագա
թոն · այժմ եթէ հրամայես
տր իմ երթամ · և ունն ուրուքն
տէհեալ դու ագաթոն իմնե
երկնից և երկրի · և ոչ ումե
ըևոյթ ինմանէ · և ագաթոն
հայեցեալ այսպ և անէր ոչ
զոք ետես · զի հրեշտակ տն
էր եկեալ փորձել զնա · և յայտ
նել զնն ողորմածութեան նո

հնազանդութն ·

Բակ զօրինաւ սեր հայրապետսն
զյոհաննէս աստիին · եթե այնչափ
եղև

եղև ողորմած որ ասէին թէ
առաւել քան զբնութի մարդոյ
եղև ողորմած. իսկ յոր ժամ
լսէր թէ ողորմած ոք է. կոչէր
առ ինքն և հարցանէր ասելով
մի՛ այ. զիարդ՝ ես չեր ողորմած
սա. իբրու թէ նա եթէ իմա
րակէ մասց. քան զի ասէր
երանելին թէ ոչ են այն քան
վարձք որ բնութբ ողորմած.
կամ լուռ. կամ հեզ., կամ
ժգաստ. կամ սակաւա՛ պէտ.
քան զի այս պարգև այ է ոչ
եմ բարին. այլ որք նեղեն
զկամս և զսիրտս իւրեանց և
բռնութբ զառաքինութիւ գործեն
վասայսորիկ ասէ տր և բռունք
յափշտակեն զարքայութիւն երկ
նից. և իբրև հարցանէր ոմանք
պատկառելով ծածկէին. և
ոմանք ասէին. Ո. ստիպուրեմն
ասացեալ եթէ զիարդ՝ ես չեր
ողորմած. և նա ասէ հաւատա
տր զի ոչ ինչ տամ ումեք և
ոչ առնեմ բարի ինչ. Սակայն
զինչն զայն զոր տամ. զոր
ած և աղօթք ձեր պարգևեն
այսպ սովորեցա. Եւ զի յա
ռաջն յոյժ ան գութ և ան
վշտակիցէի. այետոյ անկեալ
յեութենին նեղացայ յոյժ.
և սկսան խորհուրդքիմ ասել
ցիս. արդարև եթէ եիր ողոր
մած. ոչ թողոյր զքեզ ած.
և խորհեցայ յանձն իմ տալ
ամուրն հինգ փող աղքատաց
և իբրև փայի տալ. ինոյն սա
տանայ արգելոյր զիս. ասե
լով. յե՛ տառապեալ արդար
և այս հինգփողս բովանդակ
գինեսին թանձարոյ վն տանն
և կամ վն բաղանեաց. Յաղա
գս թէ գլոր կոր զաւակացն
հատանէի. վն այսորիկ ոչ
ինչ տայի ումեք. Այլ իբրև
տեսի թէ յաղթիմ՝ յախտէ
անտի. ասացի ցորդեակն իմ
զի փողանայցէ հինգ փող.
զալ

զամէտ յինէն և տայցէ ողորմու
թի. քան զի նեղանաւորքն և
և ի փասին են ամինչև մեր.
իսկ նր և ս բարի արարեալ
զողանալով տայր տասն տասն
փող. և յետ ժամու ինչ տայր
զրամս կէս. և ր. դրամս.
Եւ իբրև տես եթէ անէ
ցաք. սկսաւ զողանալ երե
մասն դահեկանի և տալ. իսկ
իմ զարմացեալ ը անհունեցն այ
ասեմ ցնա. արդարև որդեակ
կարի օգուտ եղեն այն հինգ
փողն. բայց այսուհետև
տացես տասն տասն. Յայն
ժամ ասէ ցիս մանուկն ժպտե
լով. երթ աղօթս կաց իմ րգ
ղուեց իմոց. եթէ ոչ այսօր
ոչ ունէաք հաց ուտելոյ.
ապա թէ իցէ զող արդար ա
ռաջինն ես եմ. քան զի և
դրամ կէս էր մեւս այս ին
քն դրամք. ը. դրամեայն և
տայի կարօտելոց. Այս պէս
ինե հաւատոյն սովորեցայ և
ես տալ յամ յանձնե. իսկ հայ
րապետին զարմացեալ ասէ
հաւատա եղբայր. բազում
հարանց գիրս ընթերցեալ եմ
և այդ պիսի ինչ չեմ գտեալ.
և անհնեալ զնա արձակեաց յիւր
տեղանչ իւր տեղիս. վն պետ
Յ րոսի մաքսաւորին.
Յափրիկեցոց աշխարհին.
էր ոմն մեծատուն յոյժ. բա
ռամբակ և ան ողորմ. անուն
պետրոս. և էր մաքսաւոր.
Եւ ի միում աւուր իմն մերին նըս
տէին աղքատք յարեւու և ջեռ
նուին. և սկսան իւրաքանչ
իւր ինոցանէ գովել զտունս
ողորմածաց. և աղօթել նը.
մի ը միոջէ. Նոյն պէս և զնն
տունս ան ողորմիցն պարսա
ել և նախատել. և ի խօսելն
նց եկն իմն և մաքսաւորին
նուէն. և սկսան իւրմեանց հար
ցանել. ով արդեօք առ եալ
իցէ

Ցուէ
իցէ խոստանէ նր ողորմութ․ և ա
մենեցուն հարցն առ զօրմեանս
ոչ ոք գտաւ ի նոցանէ որ առ
էառ ինչ խոստանէ նր․ և ասէ մի
ոմն ի նոցանէ․ զինչ տայք ինձ
և ես առից ի նոցանէ այսօր ո
ղորմութ․ և ասացին ը նմա
գրաւ․ յայն ժամ յարուցեալ
աղքատն այն գնաց․ և եկաց
առաջի դրան մաքսաւորին․
և ականուներ ամ այրէ երբ ե
կեսցէ և ինն մինժամու եհաս մաք
սաւորն բարձեալ գրաստու
հաց գերմակ ի ճաշոյ վս և իւր
ոյ սեղանոյ սակս․ Եւ իբրև
ետես զաղքատն իմացեալ
ծանեաւ զի վս խնդրելոյ աղ
գաւ եկեալ անդ․ և ոչ այր
զի առեցէ ինչ․ վս այն ի բար
կութ շարժեալ․ եծ զաչսն ոչ
եգիտ քար․ և ի սրտմտութե
նէն առեալ ի բռուն գլորտակ
մի ի գրաստուանտի․ արձա
կեաց յերեսս նր․ իսկ նր խը
դրով առեալ ընթանայր․ և
հասեալ եկաց ի մէջ եղբարց
աղքատացն այնոցիկ ժողովոց
և ասէր երդմամբ թէ յիւրում
ձեռացն իսկ առի զայս․ իսկ
յետ երկուց աւուրց հիւանդա
ցաւ մաքսաւորն հիւանդութ
մեծ մինչև ի մահ․ Եւ տեսա
նէ յանուրջս զինքն ի բր թէ
համարս հատանէին նմա․ և
զգործս իւր զմ լինէին ե
դեալ կշռէին․ և ի մի կողմանէ
կշռոցն սեւաւք ոմանք և արա
գեալք ժողովեալ էին և դնէին․
իսկ ի միւս կողմանն կշռոց է
ին որք պայծառազգեստք․
և տեսեալ ահաւոր․ որք ոչ
ինչ գտին բարի գործս մաք
սաւորին․ որ ի նցեն յիւրեանց
կողմանն կշռին․ զի զուգակը
լինիցի․ ո դէմ յարեացն․
միւս կողմանն կշռին․ և այսու
պատճառաւ տրտմէին յոյժ․ ը
ինքեանս․ քանզի ծարեակմք
էին

ԳԼՈՒԽ·ԺԴ·ԱԼՍՆ ՕՏՐԻՆ
էին և ապրեցուցանել կամէին
զնա․ վս այն ճարակ ոգեւին
ասելով․ ապա մեք ոչ ինչ ու
նիմք այսր․ յայն ժամ ասէ մի
ոմն ի նոցանէ ոչ ինչ ունիմք․
բայց մի գրտակ հացիկ․ որ ետ
քի ազայն ակամայ․ աւաղին
լուսաւորք արքն․ բերեք զայն
հացիկն զի դիցուք ստ իկշ
շիռ․ և բերեն բերին զկէս մակ
հացն ի կշիռն հաւասարեաց
կշիռն․ յայն ժամ ասեն պայ
ծառազգեստն մաքսաւորին․
երթ յաւել ի վերմակ գդյայդ․ ե
թէ ոչ այդ սևքդ տանին զքեզ․
Եւ իբրև եառ ի նոցանէ զի լսա ին
տու ժամայն զարթեաւ ի տես
լենէն․ և գիտաց ճշմարիտ ե
թէ չէ սուտ տեսիլն․ այլ
հաւատարիմ և ստոյգ․ քան զի
զմ որ ինչ ի մանկութենէ իւր
մէ գործեալ էր․ և զոր ինչ
մոռացեալ իսկ էր իւր․ զամ
զայն մի մի մտօջէ տեսանէր․
զի եթովպացիքն այնոքիկ ժո
ղովեին և բերեին ի կշիռն․
Եւ ասէր մաքսաւորն բա՛բէ
բա՛բէ․ եթէ մի սիղիգն որէ
գրտակ հացիկն զոր սրտմտու
թբ արձակեցի այնպ օգուտ
եղև ապա որ քան չարեաց
փրկէ որոք զուարթութբ տացե
ինչս իւր կարօտելոց․ և յետ
այս բազում աւուր առողջա
ցեալ յարեաւ ի հիւանդութե
նէն․ Եւ ապա այնու հետև
այն պիտի եղ ատասցաւ և այն
պիսի ողորմած եղև որ և իմար
մինն իւր ոչ խնայէր․ և դէպ
եղև երբեմն յոր ժամ ելեալ
երթայր ի մաքսաւորութ․ զի
պատահեցաւ նաւորդ մի որ ապ
րեալ էր ի նաւաբեկութենէ և
եր մերկ․ և անկեալ առ ոտի նր
աղաչէր խնդրելով ի նմանէ ըզ
գեստ․ իսկ նա կարծեաց ե
թէ աղքատ ոք իցէ․ հանեալ
զներքին հանդերձն իւր ետ
զնա

ցնա․ եւ երդմնեցոյց զի հաւա
տոյ նորա թէ մի՛ ... զդ եղիր
դայդ եւ ... ... խնկ
նա պատկառէր ... զիւր
էր ... պատուական ... հան
դերձին․ վս այն էր ումեմն
կամեցաւ զայն․ եւ յանցանելն
պետրոսի ... այն․ եւ տեսեալ զկնա
ձառոյն զհանդերձս իւր ե
արտմեցաւ յոյժ․ եւ զնագեալ
թոյն իւր ոչ ինչ ճաշակեաց
այլ փակեաց զդուռն սենե
կին իւր եւ նստեալ անդ լայր
յոյժ․ եւ խորհէր ընդ միտս իւր
եթէ ոչ եղէ արժանի որ ո
նիցի աղքատն զիմ յեղելին․
եւ մինչ դեռ խորամանեալ էր ի
քուն եղեւ․ եւ տեսանէր զոմն
գեղեցիկ քան զարեգակն․
որ ունէր խաչ ի ձեռին իւր․
եւ կայր ... զգեցեալ էր
զհանդերձն զոր տուեալ էր
աղքատին․ եւ ասէ ցնա զի
լաս պետրոս․ եւ այնպէս առա
կացեալ ասէ ցնա ով տէր
իւր․ տէր յորոց զարգեստ
մեզ․ տամք ումեք․ եւ որք առա
նուն․ դոշաքազս առնուն․
յայն ժամ ասէ ցնա տէրն ձա
նաչես զայս․ զի եցոյց նմա
զհանդերձն զոր ունէր ի
նէ րքոյ զգեցեալ զնա․ եւ ա
սէ պետրոս այո տէր ճանա
չեմ․ ասէ ցնա տէրն որ երե
էր ցուց նմա․ ահաւասիկ եւ
զգեցեալ եմ զհանդերձն քո․
քանզի մինչ ետուր դու ի յերե
աղքատին․ ինձ ետուր զնա․
եւ ողորմեցար զքաղցածն եւ
քանզի ցրտացեալ էի եւ զգե
ցուցեր զիս․ եւ զարթեաւ
պետրոս իքնոյ անտի․ եւ ո
րախացեալ յարեաւ ի լաւոյ
եւ ետ իւր ինչս եւ տայր ·
երանի աղքատաց․ որք զի
էն նման․ եւ զարմանայր եւ
սէր կենդանին տր․ եթէ աղ
քատն քս է․ ոչ մեռայց մին
չեւ

չեւ եղեց զմի ինոցանէ․ Եւ
նոյն ժամայն կոչեաց զդայեկ
իւր զոր նգնեաւ խնկ էր կնա
եւ ասէ ցնա խորհուրդ մի կա
միմ ձեռնել ընդ քեզ․ եւ տէր հան
դերձ․ եթէ յայտնես զիրսն
եւ կամ ոչ լուիցես ինձ զոր ա
սեմս․ յայլ ազգիս վաճա
ռեմ զքեզ եւ ոչ ի նայեմ, եւ
այսպէս խորհուրդն զոր ասեմ
ցեմ քեզ․ տաւան լինոր ...
տամ քեզ․ եւ առեալ զայն զն
նէ ազգես քեզ վաճառեմ․ եւ
ես ի քեզ երթայցեմ իբրեւ
ծառայ քոյ․ եւ ոյք գիտիցեն
զայս թէ դու ով ես եւ կամ
ես ով եմ․ եւ խնդր քաղաքն
եմ յոր ժամ հասանիցեմ ի
նոյնն վաճառեա զիս ումեմն
քրիստոնէիցն․ եւ զգինս իմ
տացես աղքատաց, իսկ դե
պետրոս իւր յանձառեր զորհու
րդեալ ով իրաւ որ լուաւ,
եւ զարմանայր թէ ով կամ
զայս տր մտածութիւն իւր զոր ու
նէր․ թողուլ եւ աղքատանալ
եւ ծառայ եւ լինել, վս այն
ոչ հաւանէր առնել զայն
եւ քաղցում ծառայք իւր
զուլ ոքուցնիս ... ներկանեմ
ծուն քոյ․ միում այլ հրա
մայեա զխորհուրդս զայս․ զի
ես պատկառիմ ի բանէդ յայդ
եւ ոչ իշխեմ առնել զայդ ընդ
փառաւորեալ մտաւոր քո․
լուաւ ցնա երանելին պետրոս
երդմնամբ եթէ ոչ լուիցես
ինձ եւ ոչ վաճառեսցես զիս
եւ վաճառեցից զքեզ իւր
բարուաց ոմն եւ ասացի․ այլ
եթէ լուիցես ինձ հօրն քոյ
գոլ ... հուլթն լիցիս զամա
ուրս քո․ յայն ժամ արտա
ուս եղեւ կականով լայր դէ
պիրոն․ քանզի իձանուկ
զոլ էին եւ հեռաւորոյն ուրեք
յայդոյ ... իւրում․ եւ բան զի
իմաստուն եւ հաւատարիմ եր
կիւ

Յետ
[illegible] ղատոք էր դպիրն իւր այն
դ՛մ այն հնազանդեցաւ գլխա֊
ւորին իւրոյ հրամանացն. և
ծնուց նր որում կարօտէր ար֊
ժանաւոր եղև. Եւ ինքն փա֊
ռաւորն պետրոս. զա՛մ զոր
ինչ պարտներ առնել ընչից և
տանն ելնտանեաց արար. և
ազատեցաւ ա՛մ ծանրացուցին
հոգւոց. և իբրև թէ իվաճա֊
եալ [illegible] ինհետ [illegible] քաղաքս.
և իբրև գնացին իտեղի ինչ.
բաժանեցաւ խորհելն աց եւ
ծանօթից որք [illegible] իակ է
լեալ էին յաշխարհէն ընծանց
պատճառելով յայլ ուրեք էր
թալ. յորում նք ոչէին գը֊
նալոց. և այլա՛ փոխեալ զինքն
ինձև ծառայի. յուղի անկեալ
իտեղոջէն յայն [illegible] անծանօթ
ոմանց. գնայր [illegible] դպիրն իւր
իբրև ծառայ նր. Եւ իբրև
հասին իւր տեղիսն. եդիտ
տեղ զոմ արդ ամ [illegible] գործ. որ
էր սիրելի եմոէր իմ յոյժ ըը֊
պրին. քան զի յառաջա՛ գոյն
ինչ. տեսեալ զմի [illegible] իտե֊
ղի ինչ որ վաճառի աղաղա֊
նացեալ էին. սիրելի լեալ
էին միմեանց յոյժ. իակ արծա֊
թա՛ գործն իտառապանս անկ֊
եալ էր ենուաղեալ յընչից.
և իբրև անկան երկոքեան ըզ֊
իօսիւք. ասէ ցնա դպիրն.
էն գու մր զուղէ. քան զի
այսէր անուն նր. ոնեածառ֊
ուայ մի զոր ունիմ. եւ ազնուա֊
կան յոյժ. եւ այն պէս ոքէ.
որ իբրեւ տեսանէ մարդ զնա.
երդնու ասէ թէ պատրիկէ
իակ արծաթա՛ գործն իբրև յու֊
ու թէ ծառայ տացեալ է.
զարմացաւ. քան զի փոխեր ըզ֊
նա որ ծառայ էր. և յուսեալ
գիտէր զտէրն պետրոս. բայց
ոչէր տեսեալ զնա. քան զի ի
տղայութէ հասակին լեալ էր
[illegible] յաշխարհէն [illegible]
զի

ՍԷՐՏԻ ՈՂՈՐՄԾ ԼԻՆԼ
զի եկեալ յայնմ յաշխարհէն եր֊
եւ ասէ գիտէ ա՛ծ զի խոստո֊
վանիմ անկեալ կամ. եւ ոչ ինձ
ունիմ. [illegible] ցնա դպիրն գալ֊
ծե ալ. փոխաւորեա. եպնեա
զնա. զի ինձ ոչէ արժան պա֊
հել զնա զի ես ծառայ եմ.
այն գուբարե կամ իմես զ՛մ այն
քնզ կր Բարոր իմ. զի գիտէ
ա՛ծ. կարի բարի տանէ եկա֊
ա՛ բարոյ. եւ ա՛ հէ զքեզ ա՛ծ կ՛մ
նր. իսկ նր հաւանեալ. զը֊
նեաց [illegible] ընդ յիւրսն դահե֊
կանի. եզգեցեալէր հնոտիս
տերն պետրոս [illegible] ըզծառայ
ան պատճառ [illegible] եթողեալ ըզ
նա. դպիրն իւր զնաց ի կոստան֊
դինու պօլիս. եւ տուեալէր
նմա տէրն պետրոս երդման ըք
զբանն ա՛յ զի ոչ [illegible] սցէ ըզ
խորհուրդն նր ումեք եւ ոչ հա֊
տոռ լինիցի իգնոյեն անտի.
եւ ոչ դանկ մի. այլ եզնոյն
զայն աղքատաց տացէ. Եւ դը֊
պիրն յոր ժամ յիշէր զտէրն
իւր լայր դառնապէս եասէր
ո՜հ թէ ուրիցէ նա. որ զայն
պիսի մեծութիւն իւր եթող
առեր այ. եւ ոչ յայնժամ ու֊
մեք ամենեւին զխորհուրդն
նր. եւ սուգ մեծ էր տան նր և
ընտանեաց և սիրելեաց. զի
ոչ գիտէին թէ զինչ եղև.
իսկ տէրն պետրոս պատմա֊
որէր [illegible] իւրում մտի [illegible]
[illegible]
[illegible] լուաց առնելով.
[illegible]
եզայլ [illegible] սպասաւորութ. որ
ոչ երբէք յայն [illegible] ինչ
վարեալ էր. եւ աշխարհէր զան֊
ձն իւր բազում պահօք. իբ֊
րև երես տէրն նր գինքն և
զանուն իւր ա՛հէաւ. առաւել
[illegible] պատկառէր յայն յափ֊
շտակին [illegible] նր և ի խո֊
նարհութեանն. եւ էր [illegible]
ձել զնա բազում ան գամ ա֊
Հա

համարձակեալ. եկրպագեալ ի ծա
ռայակցաց իւրոց. քան զի
տեսեալ զնա ոչ ան մտ. վս
թագաւորութեանն համբարձու
թեն նր: մինչև անուն կոչել
նմա բախտ. Եւ յոր ժամ
յոյժ տրտմեցուցանէին զնա.
նա երթեալ ի քուն լինէր.
Եւ երևէր նմա այն. որ ե
րևեցաւ նմա յափրիկէ զգե
ցեալ զհանդերձ նր. և ո. նէր
զլխուն դահեկանն ի ձեռին
իւրում և ասէր. մ՛ տրտմիր զ
բայր պետրէ քանզի՞ս առ ի զ
գինս արեանքո. որլ համբ րեա
մինչև գայցես ի նանօթութ և
զարթուցեալ մխիթարէր հո
գով և ուրախեր. իսկ ի միում
աւուր ասէ ցնա տէրն նր.
կամիմ տառապեալ պետրէ
զանել զքեզ ի նա այսիր. և
ունել այսու հետև ոչ զեղ
բայր իմ. այլ պետրոս ոչ յօ
ժարեաց բանին, զոր տէրն
իւր խոստացաւ նմ. Եւ յետ
այսորիկ. եկին ոմանք յաշ
խարհէ նր արտաթագործք
աղօթել իսն քաղաքի. և նո
չեաց զնս ի ձայն. զուղէ ունե
դործն տէրն պետրոսի. Եւ
սպասաւորելն նց ծանեաւ
զնս տէրն պետրոս. իսկ նոքա
ծերէ տեսին զտէրն պետրոս
իբագմելոյն իւրեանց սկսան նր
չանօք ինս որ ինմա տե սանէ
ին իծանօթս ած էլ. և սկսան
յորթնջել ը մեծ մեծանա ձայնել
տր ած. թէ զինչ նման է մարդա
այս տէրան պետրոսի. մաք
սաւորին. Լձյլ նոր րան կա
րէր զերկաս իւր թագուցա
նէր. իսկ նոքա դարձեալ
մինչ գեռ ճաչէին. սկսան
ասել զտէրն պետրոսի. ոչ
կարծեմք տեր զուղէ մեծ իրք
համբաւեն իքեզ. նեթէ ոչ
խաբեմք աղնուական զոն ու
նիս իսպասաւորութի քո. և.

դիտէին զհաստատուն. ջան զի
էին երեւք նր ի խոհակն բո
ցէ անտի ևիպահոցն. այլ
այլեալ ևթարչամեալ. վն
այն իբագաւորժամն հայեցեալ
ինա միոյն ինոցանէ ասէ ով
տէր պետրոսէ նա. այլ յա
րուցեալ բուռն հարից զնա.
քանզի եթ պատուոյն լուա
յոյժ տրտմեցաւ ը կորուստ
նր. իսկ տէրն պետրոս ար
տաքուստ լուեալ զխօսս նց
ը միմեանց. ոչ եմուտ ինէրքս
այլ իբաց եդեալ յիւրմէ ըզ
սկուտեղն ընթացաւ իդուռն
և ուներ տէր նր դռնապանմ
խուլ և համր ի ծնէ բայց փ
այն ակնարկութ ասէին ցնա.
փակեա եփակէր. եդարձեալ
բաց եբանայր. իսկ ծառայ
ին այլ պետրոսի. ձե պեալ յե
լանելն ասէ ցխուլն և համրն
ջեզ ասեմ յանուն յի քի.
իսկ նա յինոյն ժամայն. լու
աւ և խօսեցաւ և ասէ. ահաւա
սիկ եմ տէր. և նայ ասէ բաց
զդուռն. և խուլն ասէ հրա
մայեա. և յարուցեալ եբաց
նմա. և տէրն պետրոս ելեալ
գնաց. իսկ դռնապանն գնա
ցեալ ինդուրն ել եմեր առն
որ երբեմն խուլ և համրն էր.
աղաղակեաց առաջի ամենե
ցուն և ասէ զտէր իւր. տէր
իմ այն մարգն որ ի խոհա կեր
նոցին կայր ել ընթանալով
իդրանէ. տես մ՛ գուցէ փա
խիցէ. իսկ ամ ը անկին հա
ցեալ զառմանայինն ը խօսել
նր. Եւ նա դարձեալ ասէ
առ ամենեսեան. մեծ ծա
ռայէ նա այ. քան զի յորժամ
էջ առ իս ասէ ցիս. քեզ ասեմ
և ինոյն ժամայն տեսի բոց ե
լեալ իբերանոյ նր. և մերձե
ցաւ իյականջս իմ և իբերան
իմ. և նոյն ժամայն լսեցի և
խօսեցայ. Եւ իբրև լուան

կայսրութեցան նյարտասուս եղեն · նյարտուցեալ ընթացան զհետ նր · և ոչ տեսին զնա և ոչ գտին և ոչ իմացան ամենևին ուրեք թէ իցէ ·

Յայն ժամ սկսան ամենեքին աղաղակել եղկելի ձայնիւ յոյժ· և ինքն տէրն նր անմխիթար լայր յոր ժամ յիշէր եթէ յորում անպարգութեանն զնա· և մնացեալն որք բաժանեալ էին մար անուանեին վնսիրէ ար ծա՛թարործքն այնորիկ որք յաշխարհէ նր էին ·թէ պետ արտամատե եր նոցա ·զի ոչ կարացին հաւատալ ճանաչել զնա· այնու մխիթարեին · զի տեսին զնա եւ խօսեցան ընդ նմա · և զի յատնեցաւ և գիտացին թէ որպիսի ինչ եղեւ առ երն նմա · զի առ ած գնացեալ էր · նյայտնեցաւ աշխարհի ·Եւ թէ ոպ յառաջագոյն անողորմ և ան գութ լեալ · յետոյ ողորմած ան քաղ և աղքատասէր եղեալ ·և զանձն և ս աղքատացոյց ·մինչ իսրայելութի և ս կարգեալ զինքն ևյաշխատանս վն սիրոյն ԱԾի · որ վն մեր աղքատացաւ և զաղքատս երանեաց որում փառք յաւիտեանս ամէն · Եւ տէրն պետրոս յոր ժամ եւ իգրանե ին իւրոյ զուգեր առաջնորդեաց նմա հրեշտակ ին · քան զի հանդիպեցան նմա · գ · միայն անձամբ եփխաւոցիք ·որք ենտանէին աղօթել խաղ տեղին · և անդէն դարձեալ եր թայիր խոուցան իւրեանց · և էր մին իննոցանէ աշակերտ սրբոյն մակարայ · և պետրոս գնաց ընդ նմա ·մինչև յեգիպտոս առ հայրն · և պատմեաց աշակերտն մեծին մակարայ հօրն իւր և այլոցն եղբարց զբ ծածկալուն առն · որ իւր նա

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ ՄԱՐՏԻՐՈՍՈՒԹԻՒՆ

նապարհին · ը · աւուրս պահեր և պաշտ Ճաշակէր · Եւ կոչէ աչ մակար պետրոս անունն · և ընդ միեցոյց զնա ի մրգէ · պատմել նմա զամ վարս իւր · Եւ նա պատկառեալ անարգեալ իհօրէն մակարայ անուանի առաց զամ · Եւ է կաց յանապատին առաշակերտ սրբոյն մակարայ · կրօնաւորեալ զամս · և յոյժ ճգնութ մինչ զի իհօսանոյն ան գամ առաքելին գեղ ·և անոտեալ եղծեալ լինելոյն ինմանե · Եւ յետ · Ծ · ամին եկն յանապատէն · յայրն սրբոյն մակարայ · և հրաւիրեալ անդ առնմա · գ օր · և այն պես փոխեցաւ առ փոխոուն իւր ՔՍ · և եդք արքն եդին զնա ի գերեզմանի · և գրեցին ը վարս առաջնոցն նմանորայն · Այս պէս աղքատացաւ վն ՔԻ երանելին պետրոս · և առացաւ զանուն մեծութ · և զերկնից արքայութ ՔՆ · ը ամ որ ի ՔԻ որում փառք և պատիւ յաւիտեանս յաւիտենից ամէն ·

Մարք երանելոյն · յոհաննէսի · Որդւոյ · Եւ տորոպիոսի կամաւոր աղքատացելոյն ՔԻ ·

ՅԱՄՍ ԺԱՄԱՆԱ

կայսեր ասորեւ · թէմնարկաւդէ ոն որդւոյմէծ ին թեոդոսի · եւ հայր անուան սրբոյն յոհաննու սկե պետոնին · Այրոմէր մէծ պատահ քաղաքն կոստանդինու պօլիս · որ կոչեցաւ նոր հռոմ մեծա՛տուն յոյժ · որոյ անուն եւտորոպիոս · կոչեցեալ · և էր կարգեալ իշխանաւորեն ի պատուի սարսափելոյն · և անուն կնոջ նր թէոդորա · Եւ եբին երկուքեանն երկնաւոր ·

ածք յայ · Թգնայքն յամ պաշ
տուիրանս եկեղեցւոյն ան · և
էին նց որդիք երեք · ազնըւա
ան իննցանէ զինուորեցուցին
ի դրան թագաւորին · իշխա
սինկչռոյացն · իսկ զկրտսերն
հօրն իւրեանց սնուցանէին
եւ խրատէին երկիւղիւ եւ իմաս
տութբ ա՝յ պաշտօն հանդէ
սից · Եւ եղեւ տուն նր զնա յու
ղաւ մն դրոց արքոյ · եւ իբրև
կատարեաց զուսմունս աՃ՝
շունչ պատուիրանացն · եւ տուն
զնա յետ այսորիկ ի վարդապե
տս մի իմաստափայական արհես
տից · զի ուսցի զճարտասա
նըն եւ զիմաստափայական ներ
վարժմունս արտաքին իմաս
տասիրաց · եւ յոյժ զօրաւոր է ր
մօտ մանկունքն յօհաննէս · վա
այն իսկան ժամանակս բաւ
անդեցեալ զԱծ աւսմունսն եւ
զհանճարս նց · եւ սիրէր զա
զօթս եկեղեցւոյս այ · եւ զվ
մնայարանս սրբոց · եւ յաղօ
թեսոյ ոչ դադարէր զտիւ եւ
զգիշեր · եւ յընթերցմանէ գր
քոց ոչ երբէք հանճրանայր ·
մինչ զարմանալ ամ ժողովն
դաւուրց նկեղեցւոյն ը ու
սուցմա՛ ոքրուն նր · ել իբրև
ուղեւ · ժ · ամ ածղե · եւ միում
աւուր իբրև գայր աշուսուն
նա՛ կնչուն իւր ի վարդապետա
րանսն · հանդիպեցաւ նմա
միայն ակեաց մի յան հանդեր
ձից վանացն · որ կոչի ակի
միտ · ի մեջին սահմանացն որ
ակս եգեալ էր երթալ ի սբ
քաղաքն եմ · եւ ինքն հրեշտա
կաւ մերս տեսլեամբ եւ ձեւով ·
եւ եղե նմա անցանել ը դռան
տանն յորում սանէր սբն յո
հաննէս · եւ տեսեալ զնա յոհան
նու · լցաւ հոգւով սրբով · եւ
ունկան հարցանել զնա եւ ասել
հա՞յր պատուական · ուստի
ես եկեալ յո՞ երթաս · եւ նա ա
սաց

ացն իմա զպատճառս եւթա
ղոյն կերոյ · եւ դարձեալ հաց
ցեալ անդէ կանայր զկարգ
վանացն նց · եւ զ ճգնաւորա
կան հանդէսն · իսկ նա պա
տմեաց զամ կարգաւորութն ու
ուր միայն ակեցացն · եւ զսե
ցնա յոհաննէս կամէր միա
անգամ դառնալ այսրէն · իսկ
նա ասէ · զոր խոստն զոր եդի ը
այ կատարեցից · եւ երթայց
իսն անեղիան եմ երկիր պա
ղեցից եւ դարձայց իմիայնա
քանս իմ կամօքն այ · լուեալ
զայն յոհաննու եկաւ զձե
ռանէ միայնակեցին եւ տարա
ռանձին · յանկեան մի փողո
ցին · եւ ողջամբ մեծ աղա
չեաց զնա աղաստուիրեաց · զի
յոր ժամ դարձցի իւր քաղա
քէն եմ · եկեսցէ առնա եւ
տարցէ զնա զկնի իւր ի վան
իւր · եւ ասէ ցնա յոհաննէս ·
Ճշմարտութբ այս իմով աւե
քեզ հայր սբ · զի եմք մեք եղ
բարք երեք · այլ հայրն եւ
մայրն մեր առաւել սիրեն զիս
եղբարցն իմ քան եղբարցն
իմոց · եւ զաղօթ դպրութբ եւ
հանճարով եւ իմաստութբ վար
ժեցին զիս · եւ ուսուցին զամ
պատուիրանս այ · եւ որդ՝ կա
մին զինուորել զիս իդրուռն
թագաւորին իշխան սինգիտո
սացն · եւ այն ժամ ամուսնա
ցուցանեն զիս · եւ զբաղեցու
ցանեն զիս ի հոգս աշխարհա
նա սնոտի · եւ անցաւոր կեն
ցաղոյս · եւ ես յորմ ժամ եր
թալով յեկեղեցին · եւ լսել ով
զածա՛ շունչ գիրս զորըթե
նուն · իմացայ եւ ճանեայ զի
ոչ ինչ են կեանք աշխարհի
այս · եւ աՃն ունայնութի եւ
բոլորական · եւ կորստական եւ
միայն այն է մարդ · որ արհա
մարհէ զկենցաղս դայս · ը նե
մանաւոն ձեռոյ օր եւ առաջնոց
բը

ՑԿԳ

դԷճզ․ և աղբի յաւիտենական
հրոյն ․ և ժառանգէ զանմահ
դյաւիտենական կեանն ․ զոր
խոստացաւ սիրելեաց իւրոց ․
յաղագս այսորիկ ո՛ հայր պա
տուական ․ անկանիմ յոտս քո
և աղաչեմ զի տարցես զիս ըզ
կնի քոյ իշխանս քոյ ․ և թուական
և գասակից արասցես զիս այլ
ոց կրօնաւորացն ․ Զայս լու
եալ միայնակեցին ․ հաւատա
ցոյց զնա ․ երդմամբ ․ զի իրաւ
նայն խորհուրդ տարցէ զնա ի
վանս իւր զկնի իւր ․ և ուխտ
եդեալ միմեանց ողջունեցին
զիրեարս ․ և որոշեալ գնաց կրօ
նաւորն զճանապարհս իւր ․ և
յոհաննէս գնաց առ ուսումնա
կիցս իւր ․ և ասէ Է ամս իւր
նրեթայց խոտւն մեր ․ և խնդրեն
ցից ի հօրէ իմմէ զի պարգևես
ցէ ինձ աւետարան յորմէ ըն
թեռնլով կարացից ուսանել
զպատմութիւն որ վս ՔԻ գըր
եալէ ինմա ․ և աղաչանօք նր առ
նել հանապազ ․ Եւ երթեալ
առաջնորդն իւր պատճառանօք
ասէր ցնս ․ ոչ կարեմ եթէ աւ
առ վարդապետն իմ ․ և առ հա
սակս կից մանկունսն ․ զի ամե
նեքեան նք ունին աւետա
րան ․ և յոր ժամ գան առ վար
դապետն մեր ընթեռնուն և
լուսաւորեալ մծ այինբ անիցն
ուրախ լինին ․ իսկ ես ոպ որբ
գոլով որք ոչ ունին հայր և
մայր ․ քան զի ոչ ունիմ գիրս
սրբոց աւետարանչացն ․ և ա
մաչեմ յոյժ յամենեցունց ․ աղա
չեմ զՀէգ զի առնիցէք ինձ ․ աւ
ետարան մի ոպ զի հանապազ ու
նելով ի ձեռս իւնիմում յօժարու
թբ ուսայց զգիրս սբս ․ յայն
ժամ ասեմայրն ցհայրն նր մր
իմ հրամայեա զի արասցեն ․ աւ
ետարան մի վայելուչ որդեկիս
մրոյ ․ որ ոչ միայն գեղեցկու
թն գրոցն յօժարեցուցանիցէ
զնա

ՍԷՐ ԵՒԹՂՈՐՄԾՒԼԻՆԼ

զնա ․ յուսումնամ սիրոյն հան
դիսիցն ․ այլ և վայելչութի դե
ղմ պանծ զարդու նր և ատ սու
թիս ․ և ասէ հայրն նր այո
բասցուք այնպ ․ Եւ նոյն ժա
մայն հրամայեաց կոչել ոսկե
րիչ ․ և ասէ ցնա առ յինեն ոս
կի որ չափ և կամիս և գործեա
տուփ աւետարանի ․ զի տաց
որդւոյս իմում ․ Եւ առեալ
հինգ հարիւր դահեկան ոսկե
գործն այն ․ Է նկն և զարդնա
ական պատուականաց ․ և մար
գարիտս գեղեցիկս ․ և մեծա
գինս ․ Նոյնպ և գրիչ գրոյն դը
րեաց ոսկանչելի և չքնաղ կերպ
գրով ․ և նկարոք գրեաց զպատ
կեր նման մանկանն ․ և զհօրն
և զմօրն ․ և վաղվաղակի կազ
մեալ բերին զաւետարանն ․
և նր առեալ ետուն զաւակին
իւրեանց յոհաննու ․ և նա առ
եալ պահէր յինքեան առան
ձինն ․ և ակն ունելով մայր
գալստեան միայնակեցին ․
Եւ յետ աւուրց ինչ դէպ ե
ղև գալ միայնակեցին ․ և տե
սեալ զնա յոհաննու ուրախ
եղև յոյժ ․ և գիրկս արկեալ
համբուրեցին զմիմեանս ․ և ա
սէ ցնա յոհաննէս ․ գուցէ ծը
նողաց իմոց բազում իվր իմ
եթէ իմանայցեն զհրաժարելս
իմ ի նոցանէն ․ դառն արտա
սուօք հառաչեն իվր իմ ․ և
խափանութն առնեն հոգևորա
կան ընթացից իմոց ․ և ճանա
պարհս որ առ ած ․ այլ աղա
չեմ զքեզ հայր պատուական
ոպ զի զան խելամտ և իծա
ծուկ արասցուք ․ զի մի ոք գի
տասցէ և ծանուսցէ ծնողաց
իմոց ․ Եւ նա ասէ արա ոպ հա
ճոյ թուեսցի քեզ ․ և ած լը
ցուսցէ զցանկութի սրտի քո ․
Եւ եւառ զմիայնակեացն և գը
նաց յեզր ծովուն ․ և տեսեալ
նաւ մի ․ ասէ ցնաւապետն ․
աղա

աղաչեմ զքեզ եղբայր տուր
մեզ ի վարձու զնաւդ քո . և
հանցես զմեզ ի կղզին աշխար
հն յայն հանգստից վանքն .
ասէ ցնա նաւապետն . վարձ
նաւուն իս ծմբաւորութեն . և ան
սալունունիմ մինչև լցցիբե
ռայի . ասէ յոհաննէս քա ի
ինչե վարձն քո տայ ինձ էզ
քայր . և նա ասէ . Ժ . դահեկան
ասէ յոհաննէս ցկրօնաւորն .
տնաս ինձ հայր զի երթայց
առ ծնողս իմ և պատճառս
նօք խնդրեցից զվարձս նաւ
իս . և ասէ միայնակեացն .
երթ որդեակ և ամն առ այնոր
դեսցէ քեզ . յամ գործս բա
րութե . Եւ գնաց յոհաննէս
առ մայրն իւր . և ասէ տիկին
և մայր իմ . որ բարեօք ծնար
և սնուցեր զիս . և զամ պէտս
իմ կատարեցեր . արդ հայցեմ
ի քէն զի զխնդրուածս իմ կա
տարեսցես փութով . և ասէ
մայրն ասա որդեակ զինչ է
կամիս . և կատարեսցուք .
ասէ յոհաննէս . ամ ուսում
նակիցքն իմ . ի ճաշէ ընթերցի
րագրումն դամ կոչեալ են
զիս . իսկ ես և ոչ մի ան դամ
զնմ . և ամաչեմ ի նոցանէ յոյժ
ընթալ յուսումն և տեսանել
զնա . և ասէ մայրն անսայ որ
դեակ և ես հաւանեցուցից
զհայրն քո . զի տացէ քեզ
զինչ ախորժէ . և եկն եւտը
րոպիոս իշխանն հայրն իւր
հայրն յոհաննու . իսկ մայրն
նր թեոդորայ . պատմեաց զխնդ
րուածս որդոյն իւրեանց .
յայն ժամ հանեալ ետ յոհան
նու . Ռ . դահեկան . և ծառայս
զկնի նր . զի մի՛ ծուլիսցե
վարժապետ . իբրև ընմանունե .
բակ նա ամս ծառայոք որ
չեաց յինչընե և ծառայն յոր
ժամ գնայցին . Եւ ինքն զը
նաց առ միայնակեացն . և ետ

զ . Ճ . դեկանն ցնաւապետն . և
մտին երկուքեան ի նաւն . և
յաջողակ հողմոյ պատահեալ
վաղվաղակի եհաս նաւն յեզր
ծովուն . և գնացին խաղաղութ
ի վանսն . և պատմեաց սրբյն ա
կեացն զամ պատահեալսն տ
բաունն և զլերմուանց յա
ժարուֆ նր . և ուրախ եղև ա
բանն . և ասէ ցերանեալին յո
հաննէս . որդեակ դու դեռ
ես մանուկ ես փափկասուն
և կարօ միայնակեցաց ճգնու
թե այսմ . զի որք կամեսցին կը
րօնաւոր լինել . զաւուրս
իս . պարտ է լինել իմանալ մինչ
տեսցէ զկեալ ս ժուժկալութե
միայնակեցացն և զհամբերութ
և ապա առցէ զձև կրօնից ս
ցա . զմօզինդէն պարեգօտն .
և զնոյնն կերպ երկան կրկնա
ցն . և զմաշկե զէն գօտին . և
զանձն ալ հողաւորեն . Եւ ա
սէ յոհաննէս . աղաչեմ ըզ
քեզ հայր . ըստ ոի այսօր վաղ
վաղակի զգեցուսցես ինձ
զայդոսիկ զոր ասացեր այդմ իմ
ծութենէդ ձեր . և փորձեա
ցես զհեր գլխոյ իմոյ զի յոժ
ժանկամ զգենուլ . զայդ ախի
ձև հրեշտակական . Եւ սրբա
սուն տեսեալ զյօժարութ նր .
նոյն ժամայն ժողովեալ զամ
դասս միայնակեացն . փոխ
քեաց զհերս գլխոյ նր . և զզ
գեցոյց նմա զխուրձ բաճոյն մա
զեղէնն . և ետ զմաշկէղէն
գօտին . մի նր զամ կանոնն
և կարգ պաշտմանն . և յանձն
արար զնա ամենակին դնր
հաւրն ամյ . իսկ երանելին յո
հաննէս սկսաւ անուն հե
տև խստամբերն ճգնութ . և
ան մղկեալ ի վերուս ջանդյա
վարէր զժամանակս կենացի
րոց ամնուբ . և արտասուս
գռ պաղատանօք նախկեր
զամ գիշերս սաղմոսերգութ

ՅԻ

և պնտասորդութք և դէտնաւորթն
անկողնօք . և լեզուք և խո
նարհութք . և եղբայր սիրութք
և ամբարտեյորդոր կամօք կայր
և մտօք . մինչ զամ այինս խո
կար զինչ րինն խորհելով ուր
ջս նահ ն աղջմէ այս . արհա
մարհելով զոտոր և ս ամ և
զապականացուս և զաւօրէ այս
մինչև յայս զարմանալ ծերոյն
ե խոստովանօն Ճգնութք նր .
և բ զում ք բարի նախանձ ալ
օրինակ եդին յինքեանց զն
բանելոյն արտասուալից ա
ղօթսն անդադարս . և զծոմ
կալութք պահոցն նր . էու ա
ռար իվ անսն անդ ամս . զ . և ուս
տոյց զամ եղբայր սիրութն .
թէ որպ պարտ է Ճգնութք ծա
ռայել այ . Լուր՝ ասէ ցնա
հայր վանացն . կարի՝ շատ և
ան ըմբերել ի Ճգնութե ետուր
զանձն քո որդեակ . զոր ոչ
կարես այդ պէսի կրօնիւքօ
րինակաւ իգ ու հանել ըզ
կարգաւորութե աղօթից . և ըզ
ապշմոս երգութե կանոնին սր
բոյ եկեղեցւոյ . քանզի տաւ
ել . անչափ Ճգնութք . և բազ
և նարաւ տկարացուցանէ զան
ձն և խափանու մ անէ հանա
պազորդ աղօթից . և ծնրա
դրութե . և բազում արտասու
քն պակասեցուցանէ զլոյս ա
չացն . իսկ երանելին այն .
և ս բան զև ս Ճնշեցուցանէր
զանձն իւր իխիստ պահս Ճգ
նութե . և էր կերակուր և ըմ
պելի մարմն աւրիւն քի .
և խաչաթոււն և խլիբակ ի հաց
և աղ և ջուր սակաւ . Լուր՝
այնու հետև տեսեալ բարի
ատեացն բանսարկուն ստա
նայ . զայն պէսի յառաջադի
մութե Ճգնութեն . որ ըստ թաքա
յօժարութե կամացն իտաղը յա
կան հասակին . զմ այն ինա
խանձ մտեալ ը արբոյն պա
տե

ԿԱՐԻՔԱՂ ՔՐՈՅՑԵԼՈՑՆ

տէրավամս . ոչ կարէ լ յաղ
թել զՃգնութն նր . զմ զի
միացեալ էր իսէրն քի և պա
տերազմն իմիրտ նր զաւրութ տե
սուե ծնողացն . և զհնազան
դութե ծառայիցն . և զաւէր և
զանձնու կ ստացուածոց . և ըզ
հայրենի մեծութե . զցայդ և
զցերեկ վարանեցոյց ցանկէր
զանձն նր բազում տրտմութե
և հոգալից և խոր քնութենէն և
իբ ազում Ճգնութենէն հա
լէր և մաշէր անձն նր . և յե
րև զանշոյ նչ պատկեր եղև .
և տեսեալ զնա հայր վանացն
որ խոհեմութենէ անտի իմա
ցարանեաւ էր . ասէ ցնա որ
դեակ ամ զայն պահանջէ ի
մարդոյն զոր տանել կարիցէ .
ասէ ցնա յոհաննէս . աղաչեմ
զքեզ հայր . հաւատա ինձ զի
ոչ որպ դու կարծես . թէ պահք
և Ճգնութք մաշեն զիս . այլ
միզք իմ զի ծանր և բազումն
յոյժ . և իբազում աւուրց հե
տէ ըմբռնեալ տառանաւ խիթ
իմ զգուշ կարօտութե ծնողաց
իմոց . և զտեսութե ընտանեաց
և ծառայից . այլ և ես հաստա
տուն յուսով պարծիմ յամէն
եյաղօթս սրբութե ձերոյ . զի
և անդ ե րթեալ կոխեցից զշօ
րութեն զխայթոց հաշել բան
սարկու թշնամոյն . և ամ իմով
ան ոյժ տրարից զամ որոգայ
թս նր . Լուր ասէ ցնա հայրն մ
նացի քեզ յուսալ այդն որ
դեակ . թէ ծնոր եդ ընդ ա
կէ վարք միայնակեցաց եռ
ես բաւական յանգ հանել
զնս . և արտասուեալ ասէ ա
բասն . արդ զի՞նչ կամիս զի
արարից քեզ որդեակ . Լուր
յոհաննէս . արասցես ինձ ա
ղօթս հայր սբ հանդերձ մի
աբանակեօք . և կամաւն այ
և ձեր . երթայց ղՃանապարհս
իմ . քանզի մաշէ և հալէ զիս
կար

կարդացաք ծնողացն իմ. և ոչ
երկնչէի աղօթիւք սրբութ
ձեր. և յուսամ օգնականին
տա քակոս սէրոց. զի եանդ
կոխեցից զխոյթոց շար վիշա
պին. Եւ իմացեալ ծանեան
զի կամք երեւալ իքաղաքն
իւր. յարտասուս եզեալ լա
ցին զբաժանումն նր իւրեան
քեանց. և աղօթեալ իվր նր
յուղարկեցին զնա եդ արձան.
իսկ յոհաննէս իբրև գնաց
քար ընկէց մի. դարձաւ յետս
և հայեցեալ տեսանէ զանա
պատն յորմէ հրաժարեաց. և
արտասուալից հառաչմամբ է
ծունկս անկեալ ասէ. ողջ
մնա սբ ուխտ միանձանց սըր
բոց հրեշտակաց բնակարան.
ողջոյն ձեզ դասք և ժողովք
սբ միայնակեցացդ. որ բա
րեօք ընկալայք և սնուցէք զիս
յոյս իմ հաստատուն առ այ
զի մարտակցութ աղօթից ձե
րոց. և իտան հօր իմոյ յաղ
թեցից դաւաճանող թշնա
մոյն. և կոխեցից զգլուխ ան
երևոյթ և կամակոր վիշա
պին. և երթայր զճանապար
հայն թախ ձեալ սրտիւ.
և ան մխիթար տրտմութ վս
հեռանալոյն իմիայնակեցաց
անտի և յանապատէն. և մինչ
դեռ գնայր նա արտասուե
լով և աղօթելով. հանդիպե
ցաւ նմա աղքատ մի իճանա
պարհի անդ. և զգեցեալ էր
քուրձ մի պատառատուն յոյժ
և ասէ ողջոյն քեզ եղբայր և
համբուրեաց զնա. և ասէ ըն
նա յոհաննէս. տեսանեմ ըզ
քեզ այր դու զի յոյժ տկարա
ցեալ ես. և ոչ կարես բառնալ
զայդ պիսի քըրձեղէն հան
դերձ. աղաչեմ զքեզ զի հան
ցես զայդ իքէն. և տացես
ինձ. և առեալ զգեցցիս դու
զիմս. իսկ աղքատն ուրախութ
մբ

մծաւ մերկացաւ յիւրենէ ըզ
հնացեալ ձորձն իւր. և ա
ռեալ զգեցաւ զայծեայն.
զոր ունէր իբրանէլէն յոհան
նէս. Նոյնպէս զգեցաւ զնր պա
տառատուն և չհին հանդերձն
և հրաժարեալք իմիմեանց գը
նացին միւրաքանչ իւր ճանա
պարհ. իսկ յոր ժամէկն ե
հաս յոհաննէս իքաղաքն ծնըն
դեան իւրոյ. իմեծն կոստան
դինու պօլիս. էկն ե հաս մերձ
յապարանս հօրն և մօրն իւր
ոյ. և անկեալ իվր երեսաց
իւրոց յերկիր արտասուօք
հանդերձ աղաչէր զած և ա
սէր տր իմ յս քս. մի թողուր
զիս իձեռանէ քումմէ. զի
առ քեզ ապաւինեցայ. օգ
նեա ինձ. Եւ յարուցեալ
գնաց իդուրս տան իւրոյ. և
ասէ դարձեալ գոհանամ ըզ
քէն տր իմ և այ իմ. որ ազնը
կրաւոր յարկս ծնողաց իմոց
ցուցեր ինձ. Եայժմ աղաչեմ
զքեզ տր իքո բարէ բարութե
նէդ մի զրկեր զիս. և տուր
ինձ զկատարեալ յաղթութ ը
դեմ սատանայի. և մի տար զիս
իփորձութ նր. Եւ մինչև ի
վախճան իմ յաշխարհէ աս
տի մի թողուր զիս յայտնել
ծնողաց իմոց բնենգանութ
իմում. և առաքեալ պաղօթ
սն ննջեաց իանձղոյն յայն.
և ըն ապանել առաւօտուն.
բացաւ դուռն ապարանից հօ
րն նր. և ելեալ դռնապանն
տես յոհաննէս արկ գնա աս
տի յայլ տեղի ուրեք. զիմ
տեսցէ զքեզ տրն իմ աստ և
բարկասցի ինձ. լուաւ յոհան
նէս. մարդէ մաղքատ աստար
և տնանկ. հայեաց դու իբար
ձունս առ ած. և արայ ինձ ո
ղորմութի. և թոյլ տուր ինձ
զի անկիւնմի փողոցի աստ բը
նակեցայց. Եյոր ժամ եւ ա
նեւ

Ցկէ

նել. եկամ մտանել կամեցի
տեղին քո. յառաջեա եասայ
ինձ զի հեռացայց յայն տեղո
ջէ մինչև մտցէ եւ ելցէ տէրն
քո. եւ ես ոչ ունէք ծանրա
ցայց. եդու ոչ երեկք ձանձ
րացիս յինէն. եւ ակն կալջիր
առնուլ յայ. զվարձս բարեաց
վն իմ. որզնեղեալ եզտարա
կուսեալ հոգիս սպրեցուցես
ի դրանս յայսմիկ. Եւ դռնա
պանն գթացեալ ի վն նր եւ եթող
զնա ի տեղորջն յայնմիկ. Եւ
իբրև ելին ծնողքն նր յապա
րանից ի լեռանց. եւ տեսեալ զնա
երանելին. եւ ցաւ աչք նր ար
տասուօք եւ իջանէր արտօսրն
յաչաց նր իբրև զվտակս ջուրց
եւ ասէ տեսի ճշմարտապէս ըզ
ծնողս իմ ըստ կամեցելոյն այ.
եզխայթողն սատանայի զհրա
ցն ալեկոծին զիս զօրութեամբ որ
է յիս. եւ ամբարձեալ զձեռս
իւր յերկինս ասէ. տր յս քս
ածդ ճշմարտութիւ եւ տր ողորմու
թէ. մի՛ թողուր զիս ի պահա
նակաւ զօրութենէ քումմէ.
եւ մի՛ մերժեր զիս յերեսաց վն
մեծի փառաց անուանդ քո սըր
բոյ. եւ տուր ինձ համբերու
թի մինչև ցվախճան իմ ի տե
ղոջս յայսմիկ. Եւ եկաց ինք
մին տեղոջ մեծաւ տաժան
մամբ. եւ համբերատար ժուժ
կալութբ զտարի մի. եւ հայրն
նր առաքէր նմա կերակուր ի
սեղանոյ իւրոյ. Եւ ասէր ըս
քանչացեալ հիացեալ զարմա
նայ յոյժ ընդ համբերութ ազա
տին այնորիկ. որ անկեալ կա
ի տեղոջն յայնմիկ արտաքոյ
դրանն. Թէ զի՞ արդ եկամ ոչ
համբերէ նա այնմ. դառնա
ջունչդժնդակ սատանայմանեայց
ձերային օդոյս. եւ ոչ երբեք
մտանէ յապարանս մեր. Եւ
հրամայեաց ծառայից իւրոց.
եւ արարին նմա խուղ պարտուե
ղէն

ԿԱՄԱՐ ԱՂՕԹԻՑ. ՌԴ.

ղէն. եւ ասէ կարողն այ եւ վն
դորա ողորմել մեզ. վն այնո
րիկ ած զնա ած իզուրս մեր.
զի ի ձեռն դորա ողորմեսցի մեզ.
Եւ ի միում աւուր ելեալ մայ
րն նր եւ տես զյոհանէս եւ ի
զարմացման եղև. զի ոչ կայ
րենի չնչաւոր երևեցաւ նմա
զի յոյժ նուաղեալ եւ ան չքե
ղացեալէր դէղ երեսաց նր
ի սաստիկ ճգնութենէն եւ ի սա
ռապանաց մարմնոյն. Եւ ա
սէ ցծառայսն իւր. քարշե
ցէք հանէք արտաքս ըզ
դա աստի. զի թէ դա այդը
բնակիցէ ոչ կարեմ անցանել ես
այտի. եւ նոյն ժամայն բուռն
հարեալ քարշեցին զնա այլ
հեռա՛ գոյն տեղի. եւ նա դար
ձեալ դառնայրանկանէր անդ
եւ ոչ հեռանայր. ասէն ցնա
դռնապանքն. երթ իքիր հե
ռացիր յայդմ տեղոյ ո՞վ օտա
րական այր դու. զի տիկինն
մեր ոչ կարէ յաչս տեսանել
զքեզ. եւ նա ասէ ցնս յոհաննէս.
աղաչեմզձեզ. ոչ յառաջնումն
ողորմեցայք ինձ. Նոյնպէս եւ
այժմ գթացէք յիս. եւ ի տե
ղոջս յայսմիկ. արարէք ինձ
խղիկ մի փոքրիկ եւ ահիք յայ.
Եւ նոքա արարին. ոչ եւ կամեցաւ
Եւ հայրն նր եւ որոպիտս սարա
տեյատն. առաքէր նմա կե
րակուր յամ ժամ ի սեղանոյ
իւրոյ. այլ նա ոչ ուտէր. այլ
ի ծածուկ զայնաղքատաց բաշ
խէր. եւ ինքն խոշորա՛ գոյն
հաց չորացեալ թրջերթրամ-
եւ ըն երեկս աւուրն ի մտանել
արեգականն ուտէր. եւ այն
չափ տկարացոյց զինքն եւ ճըն
եաց զմարմինն իւր. մինչ զի
ոչ զան շունչ պատկեր երե
էր մարդկան. Եւ յետ երից
ամսոց. տեսեալ սբն զմեծ ճըգ
նութն քաջ ա՛ մարտիկ նահատա
կին իւրոյ. եկաստարեալ միայ
նո

նակեցին յոհաննու · առա
քեաց առնա հրեշտակ յերկ
նից · եւ ասէ հրեշտակն ցիմա
խտեւլեանն · ոգքայն քեզ ծա
ռայ տն յոհաննէս · բարի եւ
հաւատարիմ · եկեսց տր ած
յո զոր սիրեցեր դու իբրեւ որ
դոտէ քումին զնա · ՟Ի՟ յորժ
որքման անուան քում · դա
ւանեցիս դու ՟Ի՟ յով հաննու մե
հրայցին · եգնակեացիս իյերկ
նային խորանսն ՟Ե՟ ամ աՊ ծըփ
նաւորս իմ · եկատարօշմն եւ
վախճան լիցի սառաջանաց
քոց · եյնա երից աւուրց փո
խեսցիս սախս · եւ ոպ իղարթ
ման եղեւ եսեն զսեսիլն
զայն · եւ ոչ յանուրքս ինչ ·
եւ համբարձեալ զհանապա
զա՛ տարած ձեռսն իւր յեր
կինս · եւ ծնակական հասա
չանօք · եսորոտասու ա՛պոյձայ
նիւ աղօթեաց այսպ եւասէ
ած հայրն եւ տրգ սղորմու
հայր տն մերոյ ՟Յի ՟Քի · պոհա
նամ զքեն որդանարժանուն
իմ եսառնեցեր ինի սիրել
ոց քոց սրքիսկզբանէ հաձոյ
եղեն քեզ · աղաչեմ զքեզ յե
քեա՛ մարդա՛ սիրութիդ քո · ըղ
ծնողս իմ եթող զմզս եքըն
քեա զձեռա՛ զիս յսնցանեց
նց · ողորմեա եփանձանցն
այնոցիկ որ զիս ընկալան սի
րով եսնուցինանարատաւբար
եւ իբրեւ աւարտեաց զաղօթ
սն · կոչեաց զմատակա րար
եզհոգա՛րարձու տան հօր
իւրոյ · եւասէ ցնա աղաչեմ
զքեզ · զի զոր ինչ պատուիրե
ցից քեզ սասացես տիկնոջն
քում · եւ ասէ սա ինձ զոր
ինչ հաձոյ է քեզ · եւս ծա
ռայից տիկնոջն · Եւ ասէ
յոհաննէս սասացես նմա թէ
աղքատանիկն այն · զոր իփքրա
նեն հաւանեիր · զոր եւ չար
չել խակ հրամայէիր · ելնկե
ցին

ցեկ առնել · ասաց թէ մի՛
պաշտիր յինէն · այլ արժանի
արա զիս դասատեան ձերոյ
ստեղծ · զոր ունիմ բան ինչ ա
ռնել քեզ · եւ ՟Ի՟ եւ թէ պատ
մեաց տիկնոջն իւրում զոր ա
սացն յոհաննէս · եւ նա ասէ
զի՞նչէ բանն զոր ասել կամի
ինձ աղքատանն այն · եւ զի ոչ
կարեմ իզարչա՛ հատուցանել
եւ իյաղտեղի կենաց նր սեսա
նելըզնա · եւ երթեալ պատմեաց
առն իւրում · ասէ ցնա այրն
իւր · ելթիցիր եւ մի՛ պարշիր
աղքատաց · զի զնա ընտրեաց
ած · սաակայն նա ոչ կամեցաւ
զնա լ · ԵՒ իբրեւ ծանեաւ յո
հաննէս զի ոչ կամի գալ մայրն
իւր · դարձեալ առաքեաց
զայլ ոք իծ առ այրեն եւ ասէ ·
յետ երից աւուրց փախճանն
լոցեմ եւս · եւ եթէ ոչ եկեա
ցես եւ տեսցես զիս · աղաչա
էլ ունիս եւ ոյ յոյժ · եւ ըղ
ձացեալ ինքնին դու լեզ մի
զադիր լինիցիս · եւ ոչ կարա
ցես միխթարել զքեզ · եւ ոչ
ելցէ խիղճն իսրտէ քումմէ
յաւիտեան · եյոր ժամ լուաւ
տիկինն վա մահու նր · եր
կեաւ ոչ եղթալ առնա · այլ
յարուցեալ գնաց մինչ եւ դա
զին որ՛ լէրն յոհաննէս · եւ ե
ցեալ առ դրանն ասէ նա ըղ
ծառայս իւր · բարձէք եբե
րէք զնա առ իս · եխոր հերի
մտի իւր թէ զի՞նչէ բանն ըղ
քատիս որ ասաց · թէ ոչ դայ
ցեա · ոչ կարասցես մխիթա
րել զանձդ յաւիտեան · եւ
բերին զնա առ տիկինն · Եւ
տեսեալ զնա յոհաննու ասէ
ած տուողն ամ բարեաց հա
տուսցէ ձեզ զվարձս բարեաց
հարիւրա՛պատիկ յոյժամ ըղ
խարհի եւ ի հանդերձեալումն որ
գալոցէ · զի բարեօք ընկա
լայք զիս · եւ ասէ կամարե
ցէ

րեք զպատուիրան աւետարա
նական քարոզութեան քո · Եւ ա
ռնում արարէք վասն իմոյ
կանգս յայտնէ յերեւարցս ինձ
արարէք · այլ ես աշխատս ոչ
ինչ ունիմ նշան ա̄հուծ զիտա
ցից ձեզ · Իսայց ասեմ · քեզ
տիկին · երգուոր դու ինձ զօ
զորմանգամ աւացից քեզ ա
րացես ինձ · Եւ ըղբու աւ նը
մա տիկինն ասաց · զոր · ինչ
ասասցես կատարեցից քեզ
զա̄մ վ̄ա ա̄յ · Եւ վ̄ա որդեկին մե
րոյ զնայեւայ · զորի ոչ գի
տացաք ինչ · Եւ յիշե՛լ զորդին
իւր յարտասուս եղեւ հե
եւ կայր · Եւ ասէ յոհաննես
լուր ինձ տիկին · զոր ասեմս
այս մազեղէն քրձովս զոր
զգեցեալսեմ · Թագեա զիս ·
Եմի այլ ինչ պատուական պատ
մուճան զգեցուցես ինձ Եւ
կամ յայլում տեղւոջ Թաղես
ցես · այլ յայսմ տեղւոջ յո
րում տաղաւարիկս · յոր
ում կենդանութե իմում հանգ
չեի · Եւ իպատուիրեն յոհաննու
զայսոսիկ · տիկինն հիանայր
Թէ զի՞նչ զի աղքատս այս իբ
րեւ երախտաւոր ընտանի խօ
սի · Եւ ոչ ոք̄ օտար կամ աղ
քատ · իսկ յոհաննես յետ բա
նից իւրոց · հանեալ եցոյց
նմա զաւետարանն եւ դ իձե
ռս ն̄ր · Եւ ասէ այդ լիցի Թո
ղակ եւ բաժին առ ա՛իհան
դերձեալն աշխարհին քեզ եւ
ա̄ն իմում առն քում · իսկ մայ
րն ն̄ր առեալ իձեռւին իւրում
զս̄ք աւետարանն շրջէր յայս
կոյս եւ յայն կոյս · եւ ասէր Թէ
զի՞արդ նման է աւետարանս
այս աւետարանին զոր արա
րաք որդւոյն մերոյ յոհաննու
եւ սքանչանայր յոյժ · եւ ընԹա
ցեալ եմուտ իտունն եւ ցոյց
առն իւրում · եւ տեսեալ ա
առ ճշմարտութ̄ ասեմ · զի ս̄յ
սե

ԿԱՄԽԱԼՔՐՅԵԼՅ.
սկ աւետարանն որդւոյն մե
րոյ · եւ Թէ ուստի անկաւ դը
մա · գնացեալ հարցցուք զնա
քանզի ուրեմն գիտէ գա՞ն ու՞ր է
եւ որդեակն մեր · եւ ի խնդութե
նե՞ն իվ̄ր յարուցեալ երկո
քեան անն իվասին եկին առ յո
հաննէս զոր օտար աղքատ
կարծէին · Եւ առեն ցնա լա
լով եարաստաւուօք · երդմնե
ցուցանեմք զքեզ յահաւոր ա
նուանն մեծին ա̄յ · զի ասաս
ցես մեզ Թէ ուստի եկամ յոր
մէ անկաւ աւետարանս այս ի
քեզ · Եւ նա խոնարհեալ յոգն
իւր · եւ զօրացեալ իզգԹոյ ծը
նողացն ոչ կարաց ժուժել ·
եւ բախեալ արտասուօք յոգւոյ
հանեալ զաւն հեծեծանօք
եւ հառաչմամբ ասէ · այս այն
աւետարանն · յորմէ ուսա՛
զերկայրութ ճանապարհն Քըլ
մարտուտե · ունկնդիր եղե աւ
պատուիրանաց որ իդմա · Թո
ղի զա̄մ ինչ եբարձեալ զխայն
քի · գնացի զկնի ն̄ր զի արժա
նի եղեցեմս եցանկացայ յայսմ
զգեստու եւ կրօնա ւո բակն
ժուժ կալուե վ̄ա փրկուե իմ
եձեր րոյ · վ̄ա այն բարձի զքաղ
ցր լուծն ք̄ի · եւ ունկնդիր լինե
ին ծնողքն ն̄ր բանիցն · եւ մը
նային ասացելոյն Թէ յի՞նչ
կամի ասել եւ աւարտել զխօսն
·Յայն ժամ ասէ · եւ յոր ժամ
կատարեաց ա̄ծ զխնդրուածս
իմ զայս որում տեսանէք ի
վերջին աղքատուԹ զիս · եւ
վախճան իմ եւ հասեալ է ա
հա · այժմ ապա յայտնեցից
ձեզ · Ես եմ որդին ձեր յո
հաննէս · եւ այս իմ աւետա
րանն · զոր դուք ինձ նուի
րիք եւ տուք · իսկ ծնողքն
իբրև լուան նկատեալ հա ե
ցան եւ ծանեան եւ նշանօքն եւ
զոր ունէին յորդեակն իւ
եանց · հառաչի հառան ի

վ͞ր եծանեան . ձայն արծա
կեալ մեծաւակական սկսան լալ
եողբալ եւ աղի ողորմ արտաս
ուօք ամենեւքեք ի վ͞ր նր͞ . փա
րեին զպարտնոցաւ նր͞ . եւ հա
ւաչեհլով կող կողերին անպատ
մելի կսկծական կականմամբ .
յառաւօտեն մինչեւ իհասարակ
աւուրն: եւ լուր եղեւ այս ա͞մ
բազմութե քաղաքին . եւ ժողո
վեցան իտեղին յայն . մինչ գը
րե թե ոչ կարեր տանել տե
ղացն զբազմութի ժողովեալ ցն-
արանց եկանանց քահանայից
եկրօնաւորացն որք ողբային
մեծաւ հառաչմամբ . եւ յոհան
նես անկեալ դներ իմահիճսն
Եւ հայեցեալ յերկինս պայ
ծառ դիմօք . եւ գոհալեալ զին
խնդութբ ասէ տ͞ր յս͞ ընկալ զ
հոգի իմ . եւ աւանդեաց զհո
գին . եւ ո՞վ կարէ պատմել զը
կսկծալի կոծն եղկական զոր
արարին ծնողքն եւ եղբարքն
եւ ազգայինքն . եւ ա͞մ քաղաքն
առ հասարակ . Եւ մայրն ըզ
պատուէր որդւոյն իւրոյ մո
ռացաւ եւ մերկացոյց ի նմանէ
զմաղեղէն հանդերձն եզգե
ցոյց ոսկե թել ծանրագին
հանդերձ . եւ նոյն ժամայն
լուծաւ կինն . եւ գօսացան ծը
կուքին ձեռքն . յայն ժամ ե
կեալ իմիտս իւր հայրն յո
հաննու ասէ զպա տուէր
եւ ըզհաճոյս որդւոյն մերոյ
արասցուք ոչ եւ պատուիրեաց
ինքն այլ մ՛ բարկանար սր͞ը
ա͞յ ծնողին քոյ : Եւ մերկացու
ցին զպատուական հանդերձն
ի նմանէ եզգեցուցին նմա զիւր
հին եպատառատուն մաղեղէնն
եպատանեալ զսպեցին . եւ նոյն
ժամայն հոտ անուշութե բու
րեաց իսբ͞ մարմնոյ նր͞ . եւ լից
զարտուեղեն խուղ նր͞ . եւ զքա
ղաքն ա͞մ : եւ յայն ժամ լոյս
ծագեաց սաստիկ ի վ͞ր սբ͞

մարմնոյն . եւ նոյն ժամայն բը
ժշկեցաւ մայրն : Եւ լուեալ
թագաւորն . եւ սբ͞ պատրիար
քն եկին ի թաղումն սրբոյն .
եւ տեսեալ զեղեալսն եւ զլոյսն
սաստիկ ի վ͞ր նր͞ . ետուն փառս
ա͞յ . եւ թաղեցին զնա ի նմին
տեղոջն յորում էր խուղ նր͞
ա͞հութբ եւ սաղմոսիւք : իսկ ծը
նողք սրբոյն շինեցին տաճար
աղօթից ի վ͞ր սբ͞ դերեզմա
նին . յանուն սրբոյն յորում
տեղոջ բազում բժշկութի առ
նէ տ͞ր . ի ձեռն բարեխօսութե
նորուն վկային : Եւ զա͞մ զս
տացուածս իւրեանց ետուն
ի սպաս պաշտմանն եկեղեցւոյն
այնորիկ . եւ զմնացեալսն ի կա
րօտեալսն բաշխեցին : իսկ
ինքեանք կրօնաւորեալք ի
նմին տեղոջ սպասաւորեցին
սբ͞ ոսկերացն նր͞ . մինչեւ ի յելս
վախճանի կենաց իւրեանց :
Կատարեցաւ երիցս երանեալ
ճգնաւորն ք͞ի յոհաննէս .
յամս ինքնակալաց մերոց թա
գաւորաց . արկադեա եւ ոնո
րիոսի . յամսեանն յունվարի .
ժե͞ն . զընթացսն կատարեալ
զհաւատսն պահեալ եւ զբրա
բիոնն յուսոյ վերին յաղթա
նակ կոչմանն զառ հաւատա
չեայն ընկալեալ . եւ զտնչնօ
րինակ տուեալ զկնի եկելոցս
Եւ զհամբերութին յոբայ լու
եալ . եւ զկատարումն տեսեալ
անբիծ քաղաքավարութբ եւ ուղ
ղափառ հաւատով . եւ ան մեղ
կեալ ի անդատանելի ժուժկա
լութբ հանդերձ ի ք͞ս յ͞ս ի տ͞ր
մեր յորում փառք յաւիտենա
ամէն :

Ասաց ծեր կամիս ծանօթ
լինել ա͞յ . լեր անծանօթ ի
մարդկանէ :

Բայց զիրենչ ասեմ իմոյ ան
ձին . ախտասէրիս բոլորովին
զի բարութեցն ոչ հեռի իմ .

ՊՀԱ
զոր երջանիկ հայրքն արարին
շղորմեցայն և աղքատին · ի
մոյ յուսոյդ կերպարանին · զի
յոր մեծի պատասանին · ո
ղորմեի թշուառս անձին ·
Նայէ ողորմեր իմոյ անձին · լա
լով յինէն այս ասացին · թէ
մինչ ինձեռ ուս ինձ բարին · տո
Ըւ բերքն զհաճոյլինել լինովին ·
Ընդ ողորմածք արուց նոցին
խառնեա յիս գութ ողորմա
ցին · զի ողորմիլ իմ աղքատին
Կողորմուե հասից քոյին ·
Կարկամուք կոմ մոլ ախտին
ողորմուէ խորտակեսցին · և
քսակըն հին փոփոխեսցին · տ
ռանց հնուե ո. Նող գանձին ·

Գլուխ հնգետասան իրորդ·
էլթէ պարտիցէ · Ըղռ հոգե
որ Հայր էւ վարդապետս քա
տանալ հնազանդութե

ԱՍԱՑ ՀԱՅՐՆ ԱՆՏՈՆ · ԵԹԷ ՀԸՆԱ

զանդութե ապահք · հնազան
դեն զգազանսն ·
Ասաց հայրն արսենիէ · ե
թէ հնազանդութե ախոնարհութե
Ալծեւքհնազանդեն զդեա
ռ հայրն ամոնա · գը
նաց եղբայր ոմն ի սկիտոյ · և
ասէ ցնա · ծեր իմ առաքէ զիս
մինչ սպասաւորութե իմեւ զա·
կտս երկնչիմ իպոռնկութե
նէ · Ասէ ցնա ծերն · յոր
ժամ տեսանիցես զփորձութե
գալ իջեզ · ասա այսպէս աձ զօ
րութեց աղօթիւք հօր իմոյ ապ
րեցոյ զիս · Եգնաց եղբայրն
խրատելով ծերոյն · եյաւուր
միոջ առաքեացծերնզ եղբայրն
իգ

ՀՆԱԶԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

իգեւզս խնդրել աւիւր · եգը
նացեալ առ այն այր որ մինչ
սովորէր տալ նց · և ոչ էգիտ
զնա ի տուն · իսկ դուստր տան
այնորիկ · իբրև ետես զեղ
բայրն փակեսց իվր զդուռն
և սկսաւ վանել էը նմա · իսկ
նա աղաղակեաց և ասէ · ած
հօր իմոյ ապրեցոյ զիս · և առ
ժամայն գտաւ ի ճանապարհն
իսկիտոյ · այսպէս զօրաւոր իցէ
Գ հնազանդութե հարց ·
Գնացեալ երբեմն հայրն
աբրահամ · առ հայրն սիսո
նի · և իբրև նստէին · եկն եղ
բայր ոմն և ասէ ցհայրն · աւայ
ինձ բանորովկեցիցես լուսացն
ծերն զնացես և զայս ամ կե
րիցէ և հանապազօր էր երեկս
աակաւ հաց և աղ և եկ այսր·
և ես ասացից ձեզ բանս · էւ
գնաց եղբայրն և արար զոր ա
սաց նմա ծերն · ապլնուլ ամն
եկն դարձեալ առ հայրն սի
սոէն · և գտաւ անդ դարձեալ
հայրն աբրահամ · և ասաց
հայրն սիսոէն ցեղբայրն · գը
նա դարձեալ ապահեա զայս
ամ · եղերկու աւուրք կնքե
ցես · Ենա գնաց հնազանդու
թէ · Էւ իբրև գնաց · ասէ
աբրահամ ցհայրն սիսոէն · էը
երոմ եղբարցն թէթև ըը
ծով խոսէիր · իսկ սյսու եղ
բօր բեռն ծանր բարձեր ·
Ասէ ցնա ծերն · եղբարքն
ոպ գան և խնդրեն · այնպ գը
նան · իսկ սա վա այ գա այսր
և ես ասեմ սմա զբանս այ · և
զի սա մշակ բարին կատարէ
զամս ժրութե ·
Ասացծեր ոմն · եթէ զը
նաց երբեմն մեծն վասիլ ի կես
արիոկոպսոնէ ի վանս միաբանաց
և զկնի սովորական վարդապե
տութեցն · ասէ ցառաջնորդ վա
նիցն · ունիս սատ զեղբայր
ոք որ կեալ կամիցի · և նա
ասէ

ասէ ամենեքեան կամին կենալ
տէր ած · իսկ նա դարձեալ ա
սէ · ունիմ զոք որ ստացեալ
իցէ ճշմարիտ հնազանդութի · և
նա երեք եղբայր մի՛ եկացոյց
զնա ի պաստուարքոյն ի ժամու
ընթրեացն · իսկ զկնի ճաշակ
մանն առնել ջուր եղբայրն
արկ ի ձեռն արքոյն վասիլիո
սի · և լուաց զձեռս · և պա
սէ ցնա վասիլիոս · արդ՝ երե
և ևս արկից ջուր ի ձեռս քո
և լուացից · և նա ի հնազանդու
թենէն ոչ առնել անել ոչ զօ
րեաց · այլ կալեալ զձեռն
լուացաւ · և սիրեաց սբն ըզ
նա յոյժ վն կատարեալ հնա
զանդութե նր · և ձեռնադրեաց
զնա քահանայ և տարաւ ընդ իւր
այսպ սիրելի է հնազանդութին
մարդկան և այ ·

ԱՍաց հայրն եսայիայ · ե
թէ զոր օրինակ գոյն արքու
նական ծիրանեաց · ոչ թափես
ցի · և գործեալ և ոստք ծա
ռոց փափուկք դիւրաւ դարձցի
ուր և ձգեսցէ ոք · այսպէս և
որոք նոր գայցեն ի կրօնաւո
րութի · եթէ հնազանդեսցին
հարցն · դիւրաւ ուղղին ի ճա
նապարհս կենաց ·

Եւ վն հօրն յոհաննու կար
ճա՛ հասակին · պատմէին մեզ
եթէ գնաց նա երբեմն առ
ծեր ոմն թեբայեցի լուսիւ ·
և նստաւ առ անձին յանապա
տի · ի հնազանդութի ծերոյ ·
իսկ ծերն այն առեալ փայտ
չորացեալ · տնկեաց յերկիր
և ասէ ցնա · յամ օր ոռոգեսց
ես զսա · միով սափորով ջրով
մինչև արմատացեալ հանցէ
պտուղ ևս · և էր ջուրն հե
ռի · յոյժ · ի տեղջէն յայն
մանէ · այն չափ մինչ զի յերե
կոյին գնայր · և առաւօտուն
գայր · և արար այնպէս ամ օր ան
խափան · և զկնի երից ամաց
կա

կանաչացեալ ծառն արար աւէ
տուղս · իսկ ծերն տեսեալ
զպտուղն ուրախացեալ ըն
ծայ յոգի իւր վն յայտնի նշա
նի հնազանդութե հօգ և որ որ
դեկին իւրոյ եբանեւոյն ցուցան
նու կարճին · Եւ առեալ ծե
րոյն զպտուղն զայն եբեր յե
կեղեցւոյն · և ասէ ցհարսն
առէք կերէք զի ահա սալցէ
պտուղ հնազանդութե · իբրև
լուան հարքն և ետսան զպտ
ղոյն պտղոյն զոր և կերան · ե
տուեն փառս այ · Եգովեցին
զհնազանդութին որ նման հրեշ
տակի փիտէ առնել զմարդ ·
Ասէին և վն յոհաննու սյն
կերտին պօղոսի · եթէ ունէր
նա հնազանդութի մեծ · և էր
մերձ առ նր որձ ինչ · յորում
բնակէր ինձ մեծ · իսկ ծերն
տեսեալ իտեղն յայն բան
ջար մոլոյի · և ասէ ցաշակերտ
իւր գնացեալ բերցես զբան
ջարն զայն · և նա ասէ ապի՞նչ
արարից թէ գայ յիս ինձն ·
ասէ ցնա ծերն ցնծութբ · ե
թէ գայ ի վր քո · կալեալ կա
պեա զնա և բեր աստ ընդ
և գնաց եղբայրն երեկոյին ·
Եիբրև ետես զնա ինձն · գի
մեաց ի վր նր · իսկ նա ըթ
նի ծերոյն կալեալ զնա կա
պեաց և բերէր առ ծերն · իսկ
ծերն հող առեալ մայր նմա ·
և ահա գայր եղբայրն և ունէր
ը ինքն կապեալ և ս չինծն ·
Եիբրև ետես ծերն պարմա
ցաւ · և կսմեցաւ ի ...
զնա · և հար զնա և ասէ յի...
մար բերես զկատաղի գ...
և լուծեալ ծերոյն զինծն ...
թող գնալ իտեղի իւր · յ...
զի հնազանդել եղբօր ...
րոյն · հնազանդեցաւ և ինձն
նր ·

ԱՍէին վն հօրն ...
նեայ · եթէ էր նշ ...
ոգ

տասն որ կոչէրն մարկոս․ որ և
ռանէր հնազանդութն յոյժ․ և
էր նայ արուեստիւ գրիչ․ և
սիրէր զնա ծերն․ վն հնազան
դութե նր առաւել քան զամ ա
շակերտսն իւր․ որք էին մե
տասանք․ և զչարէրն նք վն ա
ռաւել սիրելոյն զնա ծերոյն․
և նոքա աս խռովային Ը այս․
յաւուր միում եկին առ նա ծե
րքն և ասեին ցնա․ Ըէ՞ր առաւ
ել սիրես դու զմարկոս քան
ծերն առեալ զնս Ը ինքն
եւ խանենեկե իւրմէ․ և սկսաւ
բախել զդրունս ամենեցուն ա
շակերտացն իւրոց և ասել․ ե
կեսցես դու այս անունով զի
առաքեցից խպաւորու թն ինչ
զքեզ․ և ոչ ոք եւ իւրոցանե
վաղվաղակի․ և ապա գնացեալ
իսկն սենեակն մարկոսի բախեաց
զդուռն և ասէ մարկէ․ և ի
ձայնել ն ծերոյն առ ժամայն
վաղեաց արտաքս․ և առաքեաց
ծերն զնա ի գործ ինչ․ և ասէ
ծերն ցծերսն ցայնոսիկ
որք Ը իւրն էին․ արդ՞ ո՞ւր են
այլ եղբարքն զիաց եւ հնձայն
իմ․ և մտեալ խուռն նր եգիտ
զի գրեալ ն օ՛ն․ սկսեալ էր զգ
ծել և ոչ ինչ լուաւ զձայնն ոչ
կատարեալ էր զօն․ այլ անկա
տար թողեալ էր․ և զգրիչն ար
կեալ էր և փագեալ արտաքս․
Յայն ժամ ասեն ծերքն ցհայ
րն սիրովանք․ արդարև սիրես
դու զդա․ սիրեմք և մեք․ զի
և ած սիրեաց զսա որպս և սիրե
լի իսկ ած․

Եկն երբեմն մայրն մարկոսի
տեսանել զնա․ և ունէր Ը ին
քն բազում սպասս և զարդս
երկրաւորս․ և ել ծերն և
ետես զնա և խօսեցաւ Ը միմեա
նս․ ասէ կինն ցծերն․ հայր
հրամայե ա որդւոյ իմոյ ելա
նել առ իս զի տեսից զնա․ և
մտեալ խանենակն ծերն․ ասէ
ցնա

ցնա ելցես արտաքս ոպ զի
տեսցէ զքեզ մայր քո․ և եր
զիեցեալ մարկոս հանդերձա
գինս և ասացեալ իւ խոյ հա
ցանոցին․ և ել արտաքս վն
հնազանդութե ծերոյն․ և կա
փոյց զաչս իր և ասէ կեցցես
և մայրն ոչ ծանեաւ զնա․ և
կրկին․ առաքեաց մայրն նր
առ ծերն․ և ասէ ցնա ցոյց
ինձ հայր զորդին իմ․ և ասէ
ծերն ցմարկոս ո՞չ ասացի քեզ
թէ ել արտաքս զի տեսցէ
զքեզ մայր քո․ և ասէ ցնա
մարկոս․ ելի ես Ը բանի
քո հայր․ աղաչեմ զքեզ այլ
մի՛ ևս առաքել զիս․ զի մի՛
անկարող եղէց քեզ․ յայնժամ
ել արտաքս ծերն և ասէ․ այ
ներ որդին քո որ եւ և ասացն
զքեզ կեցցես․ և մխիթարեաց
զնա բազում հոգևոր խրա
տիւք և արձակեաց գնալ խա
ղաղութբ խնդիիւր․

Ասէին և վն հօրն մեզ
թոյ եթէ էր նա խոնարհ յոյժ
և զի յամենայն նա յաշակեր
տութե մեծի ծերոյ եգիպտա
ցւոց․ տեսանէր նա եղբայրն
սխալ․ և զհայրն պիմէն․ և
բնակէր նա իւրեանց սինա․
Եւ գնաց երբեմն ոմն սրբոց
հարցն առ նա և ասէ ցնա․ ոպ
կես․ հայր յանապատս յայսմ
Պաղեստինացի ետ և ասէ․ պա
հեմ զերկուս աւուրս հայր․
և ուտեմ օր Ը մէջ մի հաց
և ասէ ցնա ծերն․ լուր ինձ
որդեակ․ և կերիցես ամ ա
ւուր զկես հացին այնորիկ․
և նա արար այնպս յմ հրամանի
ծերոյն․ և վն հնազանդութե
զսովորականն զայն պահք քա
կեաց․

Ասաց հայրն դիոս եթէ
կատարեալ հնազանդութե օրի
նակ հնազանդութե այս է․ իբր
զի այն որդրեալն թէ սիրես
ցես

ցես կոչ զմծ · նա եմծ ան
բեսցէ զքեզ ·

Հաւաց հայրն մովսէս · ցեղ
բայր ոմն · եկ ստասցուք զբ
հնազանդութ · զի ինմանէ ծը
նանի խոնարհութ · եհամբե
րութ · եերկայն մտութ · եւ
եղբայր սիրութ · եսէր եւս
Եւ սոքայ են վահանք հոգոց
մերոց · Խարձեալ ասէ · եկ
ո՞վ եղբայր · իհնազանդութ
ճշմարտութ · յորում իցէ խո
նարհութ · յորում իցէ զօրութ
ուրախութ · եհամբերութ ·
եեղբայր սիրութ · աղքախո
հութ զղջութ · եսէր · քան
զի որ ոք ունիցի բարութս եւ
համատասուն հնազանդութ ·
նա կատարե զամ պատուիրանս
այ · Խարձեալ ասէ կրօնաւ
որ որ պահէ եւ աղօթէ յաճախ
եԺԵ ծերոյ իւրոյ հնազանդութ
ոչ ունի · եւ բնաւ ոչ գիտէ
թէ զի՞նչէ կրօնաւորութ կամ
առաքինութ ·

Ե՛ր ոմն այր աշխարհական
երկիւղած յայ · եզգուշա
ցեալ յամէ որչափ կարողէր ·
սս գնաց երբեմն առ հայրն
պիմէն · գիպեալ եգեն անդ
եայլ եղբարք որք էնեալ է
ին առ ծերն լսել բան ինչ
օգտի ինմանէ · Լուեալ ծերն
ցաշխարհիկն այն այր · ասաց
ցես դու եղբարցս այսոցիկ
բանս կենաց · պատասխանի
ետ այրն · Ներելա ինձ հայր ·
զի ես ոչ սանել եղչ ուսուցա
նել եկեալեմ · եկերբ յոյժ
նեղ՚եաց զնա ծերն ասել · նա
մծ հնազանդութ իւրոյ ոչ զօ
րեաց Ժ դիմանալ ծերոյն ·
Եւ ասէ ց՚նոսա · ես այր զը
ուեհիկ եմ եբանջարս գնեմ
եծախեմ · եործակեմ զգնեալ
խուռձ բանջարոյն · եերկուս
կապեմ · մեծա՛ մեծս զնեմ ե
փոքունս ծախեմ · զայս ախտս
զի

կերտեմ · այլ ինդ քոց խրատուէ
ինչ ոչ գիտեմ · այլ միայն ո
րենակ զայս ինչ ասայից ձեզ ·
Եւ ասա այր ոմն ունէր երիս
բարեկամս · եասէ ցառաջին
սիրելի իւր · կարօտեմ տե
սանել զարքայ · արդ՝ եկեալ
դու ԺԻս տարցես զիս · եա
սէ բարեկամն եկից Ժ ընդ մի
ջև ցկես ճանապարհին · իսկ
ցերկրորդ բարեկամն ասէ ·
եկ դու ետարցես զիս իյար
քունիսն · ենա ասէ ես տա
րայց զքեզ մինչեւ իպալատն ·
Լզսէ եւ ցերրորդն եկ եղու
ԺԻս մինչև ցթագաւորն ենա
ասէ ես եկից Ժ ընդ եւտա
րայց զքեզ իպալատ արքային
եխօսեցայց վն քո · եմուծից
զքեզ առաջի նր զի սիրելի
է մեւ մեծի արքային · իսկ նո
քա հարցին ցնա թէ զի՞նչ է
ցե զօրութ առակիդ · իսկ նա
ասէ · առաջին բարեկամն
ճգնութ որհանէ ի ճանապարհ
եւ երկրորդ · բարի՝ կամ է
սրբութն · որ հանէ յերկինս ·
իսկ երրորդն իցէ հնազան
դութ · որ ածեալ համարձա
կութ կացոյ զանէ առաջի այ
իբրեւ լուան եղբարքն սսեն
Ճ ճարտարի · հնազանդութ սի
րելի իցէ այ եմարդկան · ե
շինեալք գնացին իւրեանց
իւրեանց ·

Ե՛րբեմն գնացին ծերք յորս
ի կիլու · որ զգեցեալ էին
մաշկենակս · առ հայրն ար
քոյ · եպատմեցին ծերոյն իւ
րանց իւրեանց զառաքինութ
կերպ իւրոյ · զի մինչ պահէր
յաճախ · եմիւսն ան ինչ չէր
եերրորդն սստաղեալէր [illegible]
մեծ · եչորրորդն կայր իհը
զանդութ ծերոյ [illegible]
Պյատասխանի ետ հայրն [illegible]
րոյ եասէ · առաքինութ ի
նազանդիս այս · մեծ [illegible]

ՑՃԺ

քան զերիցդ ձերն · զի դուք
զձեր առաքինութի · որարիք կա
մօք ձերովք․ իսկ սա · զիւրն
հատեալ զկամս · այլոյ հնա
զանդեցաւ․ և այսոքիկ մարտի
րոսքն եթէ մինչ ի վաղճան
պահեսցեն զհնազանդութիւն ·
և յարգեսցեն զնա առաւելքան
զայլ ինչ առաքինութի ·

Ասաց հայրն տուրոս · և
թէ որ ի հնազանդութի կացցէ
հոգևոր հօր · վերա՛գոյն է զ
նորհս ունի․ քան զայն որ հան
գարտին յանապատի · քան զի
տեսի և չորս գունդս ծերոց
յերկինս․ Եւ մի՛ գունդն էր
նոցին որք օտարք էին և զոհա
նան զա(ստուծո)յ․ իսկ երկրորդ գունդք
օտարա՛սիրացեր․ Եւ երրորդ
գունդ նոցին էր որք փախչէ
ին յանապատի · հանդարտէ
ալքն ․ իսկ չորրորդ գունդն
նոցին երրորդէին ի հնազանդու
թե հոգևոր հարցն ․ և զգե
ցեալ ունէին հնազանդ իցն
գունդքն · մանեակ ոսկի · և
գօտի մարգարա՛կապս · և պը
սակ ի գլուխ · և զգեցեալ կայ
ին (ը) հրեշտակս · իսկ ես իբ
րև տեսի ասեմ ցհրեշտակս
(տեառ)ն․ զիե՛ զի այս սակաւ գուն
դս այս չափ գերազանցէ փա
ռօք · իսկ նա ասէ ցիս․ վ(ասն)
այսորիկ · զի որք գոհանան
զա(ստուծո)յ · և որք հեռացան յանա
պատի · և որ սիրեն զօտարս
իւրեանց կամօքըն տրե ցինքայն
և զիւրեանց կամքն կատարե
ցին ․ իսկ որք ի հնազանդութ
են · վ(ասն) սիրոյն ա(ստուծո)յ թողեալ ըզ
կամս իւրեանց · և զկամս ա(ստուծո)յ ·
և զհոգևոր հօրն իւրեանց կա
տարեցին ․ վ(ասն) այսորիկ ի վե
րագոյն փառսնեն քան զդասս
այլոցն․ Բարի է հնազանդութի
որդեակ որ սակս սիրոյն ա(ստուծո)յ ե
ղեալ լինի ․ և զայս լուեալ
ծանեաք որդեակք․ և զմեծութի
ևզփ

ՀՆԱԶԱՆԴՈՒԹԵԱՆ
և զփառս այսու առաքինութե ո
րք հնազանդութին․ և ով իցէ ոչ
զնա զարդարեալ փառօք․ վան
զի դու ․ վ(ասն) հնազանդութ(եան) ․ կե
անք ես հաւատացելոց ․ Եւ
դարձեալ ո՜վ հնազանդութի ·
դու ես փրկութիւն ամ(ենայն) առաքինու
թեանց․ Ո՜վ հնազանդութ(իւն) դու ես
դուռն արքայութեան երկնից․ Ո՜վ
հնազանդութի · որ անուցանող
ես ամ(ենայն) սրբոց · յորմէ դիեցեա
ցին կաթն պարարտութե․ և մեզ
քաղցրութե և հասսին ի կատարե
լութի հասակին ք(րիստոս)ի · և ընդ նմա
կիցք եղեն հրեշտակաց ա(ստուծո)յ որք
ստանան զքեզ ․ այս սիւի ին

Եսէ հնազանդութի որդեակ․
կն ոմն եղբայր թեբայե
ցի առ հայրն սիսոյի․ և կամէր
կրօնաւոր լինել․ և հարց ցնա
ծերն և ասէ․ ունիս զոք ըանի
յերկրի․ իսկ նա ասէ ունիմ որ
դի մի հայր ․ և ասէ ցնա ծերն
արդ՝ գնացեալ ձգեսցես ընդ նա
իգետն․ և ապա է կարօղ կրօնաւոր
լինել ․ Եւ լուեալ այրն հօրն
սիսոյի ․ և հնազանդեցաւ բա
նի ծերոյն․ և գնաց ձգել զոր
դին ի գետ ․ իսկ ծերն ա
ռաքեաց զեղբայր ոմն զի նի
խափանեսցէ զայն ․ Եւ իբրև ե
հաս ի գետն և կամէր ընկե
նուլ զի ձգէ սգէ ․ ասէ ցնա
եղբայրն դադարեա զինչ գոր
ծես ․ իսկ նա ասէ ծերն հը
րամայեաց ձգել զդա ասա ․
և եղբայրն ասէ․ դարձեալ ա
սաց ծերն ոչ ընկենուլ ․ և նա
դարձեալ հնազանդեցաւ հը
րամանաց ծերոյն և ոչ ընկէց ․
և թողեալ զորդին իւր ․ և եկն
իւքն առ ծերն և եղև կրօնաւ
որ ընտրեալ ․

Աղաչէր ոմն մի՛ զհայրն սո
պատրոս․ և ասէ տուր ինձ հայր
պատուիրան զի պահեսցից ըզ
նա ․ և ասէ ցնա ծերն․ տաց
քեզ պատուիրան որդեակ ոչ
և խն

և խնդրեցեր · մի՛ թողցես զե
նին որ մատնել խնդրեն անձ քո ·
և մի՛ բացցես դաշն քո ան սա
նել զնա · և մի՛ ընթեռնուլ
զծածկեալ թուղթս նր · և մի՛
նկարեր մօք զդէմս նր · վս
զի թէ պէտ այս գործ կատա
րեալ մեղաց ոչէ · այլ պատ
ճառ մեծի աշխատութե և կորս
տեանն իմոյ քո · վս այսորիկ
իբրաց մերժեալ լիցին իմոց
քոց այդ · Եւ այլ իգործն ալ ·
կատարեալ հասանել մարդ
կան ան կարէ որչեակ · բայց
զկարևորն · հնազանդութի հար
ցն հրամանաց կալցես · բան
ձին քո հաստատեալ և կեց
ցես · և զնաց եղբայրն շահ
եալ եօգտեալ ։

Սնկին եոյկէ ասէ · որ իմ
աբանութի եղբարցն կեցցէ ·
ստանալ պարտէ նր հնազան
դութի զի հնազանդութեն բերէ
յինքեն զամ առաքինութի · և Պյար
տէ առաջնորդին զխիմաստու
թն առաջնորդեսցէ անձին ·
մի՛ խնդրել զանձին · և մի՛ ծա
ռայել իւրն ախտի · այլ հն
նազանդել հօրն հոգևործ ·
Ուրդ որք հեռացեալ եմք յաշ
խարհէ եյամ հոգւոց · նր ·
մի՛ դարձցուք անդրեն ինա · և
մի՛ սասասցուք անդ փառս ու
նել և աստ անարգեմ · անդ
մեծատուն · և աստ աղքատ ·
այս ոչ ևս յիշելի է մեզ · այլ
հնազանդել հարցն սրբոց և
կրօնից նոցին և հրամանացն ·
Ըստ հայրն իմդրիքսէ · հա
րստութի և գանձարան կրօնա
որի · հնազանդութի իցէ · և
որոց ստացեալ զնա · լսէ անձ
ազօթից նր · և համարձա կու
թի կացցէ առաջի աչելոյն
ան · որ հնազանդ եղև ալ հօր
մինչ ի խաչ և միահ · և զամ կա
ԺԸ տարեաց վս մեր ·
Ոմն ասէր մեղամն իհարանցն
եթէ

ԳԼՈՒԽ · ԺԻԵ · ԱՂԱՄՆ

Եթէ այր ոմն իմաստասէր ·
և բանաւոր և վարժեալ յոյժ
արտաքին բանից հռետորա
կանաց · այլ և երկիւղած յա՛յ ·
եկն աս առ միայնակեաց ոմ
և աղաչէր զնա առնել կրօնա
որ զինքն · ասէ ցնա ծերն ·
եթէ կամիս զի ընկալայց զք
քեզ · երթ վաճառեա զինչս
քո և տուր աղքատաց ըստ բանի
ան և եկ այսր · Եւ նա եր
թեալ արար ըստ բանի ծերոյն
և եկն անդր · ասէ ցնա ծերն
կամիս պահել · զի պատուի
րան եդից քեզ · ասէ այրն
կամիմ յամ ս բանս հայր · ասէ
ծերն ստասցիս լռութի · զի
բնաւ ոչ խօսեսցիս ըն մարդոյ
ոեւէք · իսկ աբանչելին այն
այր արար և զայն և եկաց նա
դամս · Է · լռեալս որ բնաւ
ինչ ոչ խօսեցաւ և սկսան գո
վել և փառաւորել զնա ո
մանք · ասէ ցնա ծերն ստա
այլ ոչ բարւոք իցէ կեալ քեզ
այլ եկ առաջնորդ զքեզ յե
գիպտոս ի հասարակաց վանս
և նա հնազանդէր ամ զոր և
կամէր ծերն · Եւ առաքեաց
ծերն զնա անդ · այլ ոչ ասաց
նմա ծերն թէ լռեա կամ խօ
սեա · այլ բայց նա ունէր
զառաջինի կանոնն լռեալ
վն որոյ և ոչ ումեք ինչ խօսե
ցաւ · իսկ առանձնորդ վանիցն
այն որիկ կամեցաւ փորձել ըզ
նա · եթէ անբան իցէ թէ
ոչ · և առաքեաց զնա առ այլ
ումն ծեր · յայն կոյս գետոյն ·
յոր ժամ յորդեալ էր մեծ
դայր ջրոյն · և ոչ որ կարէր
անցանել · և մինչ եթէ նե
ղեսցէ զնա · մինչ առիցէ
րէ ոչ կարեմ անցանել · և
իբրև գնաց նա · ծերն առ
քեաց զեղբայր ոմն զկնի նր ·
տեսանել թէ զինչ արասցէ ·
և իբրև եկն ի գետն և ոչ կա
րէ

ըն՚ծէ

րեր անցանել. եգ ծունր ե
կաց յաղօթս. և ահա հնձոյթի
այ որն խեցի ծովու երաշ
զնա և տարաւ. յայն կոյս գե
տոյն. և իբրև ելից զգործն
ուր առաքեալ էր. եկն դար
ձեալ իզետն անդր. և խեցի
գաղանն եկն դարձեալ և ե
բարձ զնա և եդ յայս կոյս.
ի սկզբանն այն որ առա
քեցաւ զկնի նորա առ սանել զնա
թէ զինչ արասցէ. դարձաւ
վաղվաղակի և եկն ալ պատմե
աց զայս հօրն վանից. և եղ
բարցն ամենեցուն. և նք զար
մացեալ էին ի վր սքանչելի
բանին. և եկն նա ի վանսն
կատարեալ զգործ հրամանաց
հօրն. և զկնի աւուրց ինչ
վախճանեցաւ եղբայրն այն
և գնաց առ տր որ կարօտն
էր. և թաղեցին զնա սաղմո
սիւք և օրհնութբ. Եւ պատու
իրեաց հայր վանիցն առ մի
այնականացն այն որ առաքե
ցն զնա անդ. և ասէ թէ պէտ
պ բան եղան լեռնու ոմն առա
քեցեր առ մեզ. այլ հրեշտակ
այ էր սա. իսկ մի այնականացն
զբեաց պատասխանի և ասէ.
ո՛չ անբան ոք այլ հնազանդու
թեանն որ յոյժ էր նա. բայց
պահեր զպատուիրանս իմ զոր
ետու նմա. և նա լուեալ կայր
այնպէս հնազանդեալ յամի.
Եւ նք լուեալ զմհեցին զսմ
պատուոյն այն մեծ հնազան
դութե մարդկան.

Ծերոյ ումեմն էր աշակերտ
ակամէր ղնա զի կոչցէ առ նը
մա մինչև հասցէ ի կատարեալ
հնազանդութի. և ասէ ընդ առ
զգիրս մեր զաս. և ընկեա ըզ
սա ի թոնիր վառեալ. և գնաց
եղբայրն առ որ ըզհրամայեն այն
իծերոյն. և ասաց երկուանա
լոյ. և իբրև ընկեց ընդ ըզ
նիրն առժ տաքանն. առ ժա
մայ

ՀՆԱԶԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

մայն շիջաւ հուրն առ չվնա
սաց նորայն. Աւրդ զայս ա
րար ծերն զի մեք ծանիցուք
թէ որ քան բարիցէ հնազան
դութի. և քանզի նա սան
գուխտք արքայութեն երկնից
էր ոմն կրօնաւոր բնակեալ
ի միաբանաւորս վանս. և ունէր
մի ինքն զորդի իւր. իսկ հայր
վանացն կամեցաւ փորձել ըզ
նա և առաքեցնա. մի՛ բնաւ խօսս
ցիս ընդ որդոյ քոյ. և մի տար
խօսել նմա ընդ քեզ. այլ հա
մարեա զնա իբրև զօտար
ոք. և նա խոստացաւ առնել
զայս. և եկաց նա բազում ամս
և ոչ խօսեցաւ ընդ նմա. յետ
աւուրց ինչ մերձեցաւ օրհաս
ման որդւոյ իւրոյ. և մերձէր
ի մահ. և ասէ ծերն ցհայր
նր. գնա և խօսեա ընդ որդին
քոյ. իսկ նա ասէ. թէ կա
միս պահեցից զպատուիրանն
քո ի սպառ. և ասէ ծերն ա
րասցես այդ պէս. և նննջեաց
որդին. և հայրն ոչ խօսեցաւ
ընդ նմա. և զարմացան ամենե
քեան զի յօժարութբ կատա
րեաց զայն ի սպառս մի.
Ասաց ծերն. եթէ ոք ու
նիցի հաւատ կատարեալ ս
ուրբի. և ասացէ զանձն ի հնա
զանդութի նմա. յայն ժամ այլ
ոչ իցէ պատճառ նմա խնդրել
զպատուիրանս մի. այլ զայն
հոգևոր հօրն իւրոյ թողցէ.
և ինքն զնորայն կատարեսցէ
զպատուիրանն. զի այլ ոչ
ինչ խնդրեսցէ ինմանէ տր.
բայց միայն զհնազանդութին.
Եղբայր ոմն բնակէր ի սկիւթէ
և կամէր գնալ ի հունձս. և
գնացեալ առ ծեր ոմն ասէ.
ասա ինձ բան հայր. զի գը
նամ ի հունձս. և ասէ ցնա ծե
րն. եթէ ասացից քեզ բան
ինչ. արասցես զայն. և պա
տասխանի ետ եղբայրն և ա
սէ

մէ այո՛ լսեմ քե՛զ հայր. ուրեմն
ցնա ծերն. գնացեալ ի հնձոց
հրաժարեա. եւ կզկապատմեցից
քեզ զի՞նչ արասցես. եւ գնացեալ
եղբայրն հրաժարեաց ի հնձոց
եւ եկն առ ծերն. եւ ասէ ցնա
ծերն. գնացեալ նիստ խցենն
կի քոյ. եւ պահեսցես յերե
կոյէ մինչեւ յերեկոյն. եւ հաց
եւ աղ միայն առցես. եւ եկես
ցես եւ այլ ինչ ուսացից քեզ. եւ
գնացեալ եղբայրն արար զայն
եւ եկեալ պատմեաց ծերոյն.
իսկ ծերն իբրեւ ետես զնա զի
մշակ առաքինութ հնազանդու
թեէ. ուսոյց նմա զկարգ նըս
տելոյ խցենկի. եգնաց եղ
բայրն խուցն իւր. եւ նկեալ
երկիր ողբայրջերմ արտասու
օք զերիս աւուրս. եզգաստ
զշմամբ. զկնի այսոցիկ սկսան
խորհուրդք իւր շփոթել զնին
քն եւ ասել. եթէ ահա եղեր
մեծ ոմն եւ առաքինի. եւ նա գը
ներ առաջի զբաղմունք մեղաց
իւրոց. եւ խոնարհէր յոյժ այնու.
դարձեալ ասէին խորհուրդք
նր մեծ ա՛ես մեղաւորես. եւ
ոչ գոյ քեզ յոյս փրկութ. իսկ
նա դարձեալ ասէր թէ պէտ
եւ յոյժ մեղաւոր եմ. այլ ա
բարից զասակաւ աղօթս եւ զզ
կարգ իմ. եւ յուսամ յողորմու
թն այ անթիւ. զի դեռ եւս
ողորմեսցի ինձ. իսկ իբրեւ
յերկուց կողմանցն յաղթեցաւ
թշնամին. յայն ժամ երեւեցաւ
նմա դեւն դէմ յանդիման եւ ա
սէ ցնա. ձանձրացայ ը քեզ
այր դու. եւ ասէ ցնա եղբայրն
ընդէ՞ր եկաւ ինչ պատճառի վս
ասէ ցնա դեւն. եթէ բարձրա
ցուցանեմ զքեզ դու փախու
ցեալ իջանես ի խոնարհութ.
եւ եթէ խոնարհեցուցանեմ.
դու փութաս ելանես ի
բարձրութ. եւ ասէ ցնա եղ
բայրն. որքէ զօրութ իմ եւ ես

յու

յուսամ ինա. եւ դեւն հալա
ծեալ. եղեւ աներեւոյթ. իսկ
եղբայրն կրկին զգաստացեալ
շնորհիւն այ. եւ խրատիւք
ծերոյն. եղեւ ընտրեալ կրօ
նաւոր իմաստուն հնազանդութ
հարցն եւ փառաւորէր զնծ.
Ծեր ոմն ունէր աշակերտ
ի գեօղ ուրեմն. եւ յամեաց եր
բեմն նա գնալ առ ծերն այն
չափ մինչեւ բնաւ պակասեաց
կերակուրն եւ ձեռագործ ծե
րոյն. եւ նեղեալ ծերն իբրա
զուռ ժամու սովու. եդասպր
կուե ի բռում. եւ ասէ ցաշա
կերտ իւր. կամիս գնալ ի
գեւղն. եւ նա ասէ զոր կամիս
հայր դու արարից զայն. զի
երկնչէր եղբայրն երթալ ի
գեօղն ի պատերազմէ մարմոյն
այլ զնմ՛ եւ ան հնազանդ լի
ցի ծերոյն. յանձն էառ գը
նալ. եւ ծերն ասէ գնա
ցես որդեակ. եւ յուսամ այծ
հարցն մերոց. պահել զքեզ
ի փորձութ. եւ արարեալ աղօ
թս. արձակեաց զնա գնալ ի
գեւղն. եւ իբրեւ եկն ի գեւ
ղն. եւ ոչ խոտ զի սպասաւորն իւր
եանց ամ ընտանեօք իւրովք
գնացեալ էր խոտ սրբոյ
հեռի ի գեղջէն. եւ դուստր
նր միայն էր խաղն. եւ իբրեւ
լուաւ աղջիկն զբախել դրա
նն. եբաց զդուռն եւ առ ինքն
քս զեղբայրն. եւ փակեալ ըզ
դուռն. սկսաւ վանել ը նմա
եւ փարէր զնովաւ եւ համբուրէր
եւ բռնադատէր զնա անկանիլ
ը նմա. իսկ նա իբրեւ ետես
զինքն բռնադատեալ ի պղծու
թն. եւ ի խորհրդոց իւրոց նե
ղեալ. հոգւոց եհան գոռնա
նա՛ աղէս. եւ ասէ ով այծ մր
աղօթիւք հօր իմոյ կեցոյ զիս
ի ժամուս յայսմանիկ. եւ իբրեւ
զայս ասաց. առժամայն գտաւ
յափն գետոյն ի ճանապարհին

կնա

ԹՂԹ
լով իմանա իւրուէ. Նա այսպ
ազատեալ ի չ՚օգն ականութն
ոյ. Եւ աղօթիւք ծերոյն այն
որբոյ. որ վս՟ հնազանդու
թե՟ էր. աղօթեաց փրկել զն
ա. եւ լուաւ սուրբ իցէ զօրաւոր
հնազանդութեն.

Եղբարք երկու մարմնաւորք
ցնացին ի վանս սուրբ բնակել
անէ. մինն նոց էր կրօնաւոր
ցոյժ. իսկ երկրորդն. ունէր
հնազանդութի մեծ. Եւ զոր ինչ
ասէր հայրն կատարէր փութով
Եւ եթէ ասէր ցնա կե րիցես
առաւօտուն ուտէր. Եւ եթէ
մ՚ինչ ուտիցես ասէր զերկաւ
ուրս. ոչ եւս ուտէր. վս՟ այս
որիկ փառաւորէր նա յամենե
ցունց. իսկ եղբայր նր՟ նախան
ձեալ ընդ նա. խոցոտէր վս՟ այ
սորոյ նր՟. Եւ ասէր իմաստ. Եթէ
փորձելից թէ ոպ՟ իցէ հնազանդ
ու-թ՟ սորա. Եւ գնացեալ առ
հայրն ասէ առաքեա զիս
հայր զեղբայրն իմ զի գնամ ու
րեմն. եւ հայրն յուղարկեաց
զնա զկնի նր՟. Եւ արարեալ կրօ
նաւոր եղբայրն. սկսաւ փոր
ձել զնա. Եւ գնացին ի գետն որ
լի էր մարդակեր գազանօք.
որ կոչէին խիթն. Եւ ասէ ցնա
մտցես եղբայր ի գետս յայս
իսկ նա առ ժամայն մտեալ ի
գետն երթայր. եւ եկեալ խիթ
քն լիզուին զմարմին նր՟. Եւ ոչ
ինչ վնասեցին նմա. Եւ երբ
եմուտ կրօնաւորն եղբայր. ա
ասէ ցնա եկ դարձեալ ի յայս
կոյս. Եւ նա եկն. Եւ զարմացու
ցեալ ահիւ եղբայրն. Եւ եր
թեալ անդին նր՟ ի ծառն, ապաւարհին
գտին մտեալ մ՚ մերկ ձգեալ
ի ճանապարհի. Եւ ասէ կրօնաւ
որնայն ցեղս եղբայրն. ծած
կեսցուք զսա. հանդերձիւք
մերով. ասէ հնազանդ եղբայրն
ոչ. այլ աղօթեսցուք եւ յար
ուսցուք զնա. Եւ արարեալ ա
ղօ

ՀՆԱԶԱՆԴՈՒԹԵԱՆ.
զօրս յարեաւ մեռեալն այն
եւ կենդ՟ էր. իսկ կրօնաւորն իմը
ացեալ պարծէր եւ ասէր. աղօթք
իմ յարուցին զմեռեալն զայնս
Եւ լուեալ զայս ամ՟ յայտնեաց ած
հօր վանիցն թէ ոպ՟ փորձե
ցաւ այն հնազանդ եղբայրն.
եթէ ոպ՟ փրկեցաւ ի խայթեաց ան
տի. եթէ ոպ՟ աղօթիւք նր՟
յարեաւ մեռեալն. իսկ երբ
եկին ի վանսն ասէ հայրն ցեղ
կրօնաւոր եղբայրն. ըէ՞ր փոր
ձեցեր զեղբայր քո որդեակ.
որ հնազանդութեն իւրով փրկե
ցաւ նա ի գազանաց անտի. Եւ
աղօթիւք նր՟ յարեաւ մեռեալն
Եւ կրօնաւորն իբրեւ լուաւ
զայս ի հօրեն. յահի եղեալ
հիանայր. վս՟ զի եմուտ ի կայ
նեաց նմա. յայտնեաց հօրն
վանից զհաճոյական հնազան
դութիւն նր՟. Եւ լուեալ ամենե
ցուն զայս եւ տուին փառս այ.
եւ մեծ շահ զան՟ կրօնու հաւա

Որ էին զհնազանդութին.
Լորդ՝ այր ոմն էր. կրօնաւ
որ. Եւ գնացեալ բնակեցաւ ի
վանս. Եւ եթող երիս որդիս
ի թագաւորի. Եւ իբրեւ եկաց ի վանս
զերիս ամս. սկսան խորհուր
դք իւր նեղել եւ խաբել զնա
վս՟ մանկանցն. Եւ իբրեւ ետես
զնա հայրն վանից այսպ՟ տրտ
մեալ. Եւ ոչ գիտէր զպատճառն
տրտմութեն. Եհարց զնա եւ ասէ
զի տրտմեալ ես. յայն ժամ եղ
բայրն պատմեաց նմա Եւ ասէ.
երիս որդիս են իմ ի քաղաքին
եկամիմ զի եւ զնս՟ բերից. ասա
Եւ հրամայեաց հայրն գնալ եւ բե
րել զնս՟ ի վանսն. Եւ իբրեւ
եբեր ի վանսն. եդ ի վան
ձանեալ զեւ հիւ որդիսն. այլ
զմին տղայն զայն եղմայն ըն
կեց ի գետն առեալ եկին ի վանսն
հրամանաւ հօրն եւ ընկմա
նուլն ի ջուրն. հայրն գործեաց
վանիցն. իսկ հայրն վանից ե
կն

կն խառն հայցա՛դործին · և ձեռս եւ նսա պատմակին · համ բարձեալ զնա և ասէ ցհայր նն · դու սիրեցի՛ զնա յոյժ · իսկ նա ասէ այրն հայր սիրեմ զնա · ասէ հայրն գիտեմ զի սիրես դու զնա · այլ առաւել զնա ձգեսցես ի ջեռեալ այն փառն · և ի յոյժ սղորմութեանց քոց ձեռս · և զի հնազանդեալ սէր քոյ հօրն հրամանաց ծրանն չիք այն այր հայր մանկանն · առաւել առ ժամայն զմանուկն ձգեաց իբրորքնքեալ յայն ձուրն · և եղև սքանչելիք մեծ · զի իբրև զհնոց երից մանկանցն եղև և ասա · քան զի իջող փոխեցաւ բողփառանն և ոչ կիզեաց զմանուկն · և ոչ մազմի վնասեաց նմա · և եղև սա իբրև զպատարագն սրբե լի · և աբրահամու նախահօ րն · նոյնպէս ամբողջ պահեցաւ մանուկս այս շնորհօքն քրիստոյ · քան զի հանեալ զմանուկն ի փռանէն կարմրացեալ զերեսկուռ սիրբրասնցն · եւ ցհայրն · և ասէ այսպէս բա քանչելի ի իջեւատուր հնազանդութ · և հիացեալ փառս տայ

ին այ ·

Ասաց ծերն · եթէ որեալէ իմնէ · եթէ յառաջ ո՛րոյն վիշտք և նեղութիւնք ունիցիք · զի սկիզբն ամ թոռծոց աշխատութեան եղիցի շինել և ամ ոք որ փախչիցի շարացն սխամանե գործոց · դրկի նա իր խոսութենէն այ · Քան զի ըսկիզբն ոսմանց դրոց ամ այնոց աշխատութե և ս լինի իմանալ ն այսպէս ևկրօնաւոր աշխատութ սատանայ զհնազանդութն և այս ախտ օր ։ ին իւրինսորգ ի ծառայի սկիզբ Ֆի · քան զի եզայսխնդրէ Քս ։ կրօնա որէ ծխա յրիստոնէե · ոսկի հեանեցաւ · և զոր ասա ցոն

ԳԼՈՒԽ · ԺԸ · ԱՒԵՏԵ

ցուք նդ քանիւք · զայն զոր ծովէք ապասցուք · և զի հնազանդեսցուք առաջնորդաց մերոց և հարց հոգևորաց ·

Եղբայր ոմն արտմեցաւ յումեքէ · և յարուցեալ գնայ ի սենեակս առ ծերոմն և ասէ ցնա · հայր տրտում անձն իմ · Ասէ ցնա ծերն · ընթե եղբայր · կյատասխանի նա եղբայրն և ասէ · զի տրտմեցոյց զիս ոմն յոյժ · և զաւզիս գեն հատուցանել նմա առաւելա՛պատիկ · Ասէ ցնա ծերն · եթէ լսես ինձ և հնազանդիս զոր ասեմ · կրկնեցէ զքեզ այ յախտէս յայդմանէ · իսկ նա ոխոսեաց նմա առնել զոր ասէ · Ասէ ցնա ծերն · գնա ի սենեակ քո և աղօթեա իբրուրը սրտե անձին ես զնա յաղօթս քո · գնաց եղբայրն և արար այնպէս որպէս ասաց ծերն շաբաթս մի · և ջնջեաց այ զտրտմութիւն զայն ի սրտէ նորա վն հնազանդութեան իւրոյ ·

Եղբայր ոմն հնազանդեալ եր ի ձեռամբ ծերոյ ուսումնածի · և եհարց ցնա եղբայրն և ասէ հայր դրեալէ եթէ բազում վշտիւք պարտէ մեզ մտանել յարքայութիւն այ · իսկ ես ոչ ինչ վշտ անեմ · վն արքայութեն երկնից · և երկնչիմ թէ կորուսից զանձն իմ ·

Ասէ ցնա ծերն · մի տրտմիր դու եղբայր և որդեակ · զի ամ ոք որ տայ զանձն իւր ի հնազանդութի հոգևոր հօր իւրոյ այնպիսին ոչ ևս հոգացեալ ինչ · քան զի հասանել ունի նա հանդստեան յաւիտենից · և նմա քարոզեալ ենդուն դառապատին ոքդեսն · քան զի հնազանդելոյն եւկեայ սէր ոչչոյ մտանել յայն հանգիստն ·

ՑԶԱ
ռերտն ունէր աշակերտ ար
որ ունէր հնազանդութի յոյժ .
նորչափ ժէ գեմ ախտորշակս
աւեր ծերն . զշմն արագատ
ևհաւատովք և սիրով ևուրա
խութ կատարէր : Եւ յորժամ
ախտոյ լինէր տայր նմա ծերն
չուխս . ևյոր ժամ կարէր և
կապեր թարուոք և ևատարտեր
զնա . հարցանէր ցնա ծերն
և ասէր . կարէ ցեր զայդ որ
գեակ . ևնա ասէր այո՞ կա
րէ ցի հայր : Եւ ասէ ցնա ծերն
երթեալ տացես զայդ այսորի
ձկըօր : ևտանէր նա այնպէս
ուրախութ . ևծերն այլ և ա
տայր նմս . ևզայս տանէր նա
թաղուլ անդամ . ևզսմ ամու
րս կենաց իւրոց ոչտրտմեցաւ
նա . ևոչ ձանձրացաւ իծերոյն
ևզոր ինչ ասէր նմա ծերն .
լսէր նա որպ իբերանոյ այ .
երանելին այն եղբայր .
Ոոհաննէս սաբայիան ար
անաչուր ճառ.ինչ պատ
մեաց մեզ . եթեէր իմանս իմ
յոսիոյ . քանզի անաժ եր ե
կեալ արդարն . ասէր ածեա
լեր անդ ծեր մի իբայդուստ
կողմանե անտի . ևէր յոյժ
աղերքեանյագ . եյաւանլն զայս
ոչ դատեմ զնա ասե . այլ զի
երևեցայց ես Ջլմարիտ .
ԻՋրդ՝ այս պիսիս ոչ գիտեմ
թէ որպ ստացաւ աշակերտ մա
նուկ տղայ . անուն Յո . ա
կակիոս . պարզ իմանկութ կամ
ան իւր . ևիմաստուն խորհր
դով . որ այս պիսի և այսմ ծե
րոյ համբերէր հնազանդեալ
նմա . զի թաղուլ իրօք հաւա
տար անհաւատին՝ էր նա . զի
ոչ միայն անարգանօք ևանպա
տուութ . այլ ևգան հարկանե
լով զմ օր տանջէր զնա ևնա
համբերէր այն պիսի անարգ
ծերոյն ևան ողորմ թարուց
նդ . զի ևոչ քանիւ միով ոչր
տո

ՀՆԱԶԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

տուղք հանան ալէր իբերանոյ
իւրմէ . ևտեսանէր եա ամ
ուրուք որպ գնացեալ ծառայն Ջ
նա իչարչարանս . Օ աուր
միում հանդիպեալ նմա ասացե
զի՞նչ իցէ եղբայր ակակիոս
որպէս սի եա այսօր . ևնա
որպ իմէ իւր երբեմն զաշան
ինձ ցուցանէր կապուտակեալ
ևզպարտնոցն : ևզգլուխն զան
հարեալ ևվիրաւորեալ է
ցոյց ինձ , Եւ ես ծանեայ զի
վատ տակաւորն մանուկն . ա
սացի ցնա . թարուոք թարուոք
համբերես նօգտեսցիս յոյժ
Եւ կատարեաց անդ առ ան
ողորմ ծերն . ամս ինն . և ոչ
եւ թնմանէ ևոչ ան հնազանդ
եղև նմա ևոչ մի . այն ակսի
տանջանաց միջի գոլով : Եւ
զկնի ինն ամաց փոխեցաւ առ
տր . ևթաղեցին զնա իգերեզ
մանս հարցն : Եւ յետ հինգ
աւուրգնաց ծերն որ վերա՛
կացուներ ակակիոսի . առ
միրանկացու մեծն . ևասէ ցն
նա հայր . եղբայրն ակակիոս
մեռաւ : Լուաէ ծերն . հաւ
տա ինձ եղբայր . ո՛չ
հաւատամ եթէ ակակիոս եղ
բայրն մեռաւ . ասէ ցնա նե
ևտես հայր . զիոյ ասեմ .
Եւ եկեալ ծերն վաղվաղա
կի գնաց իգերեզմանն ևասէ
ցնա . այսա կերեզմ.ն ակա
կիոսի զոր համարիս մեռեալ
ասէ այո՞ հայր այս իցէ . իսկ
ծերն մեծ ևվերահկացուն .
Յայնեաց որպ կենդանւոյ առ
Յիմարիտ ննջեցելոյն . ևասէ
եղբայր ակակիէ մեռար . իսկ
նա որ թարգ մին էր ևլսօղ-
ևյետ մահուն իւրոյ երևե
ցոյց զհնազանդութի իւր և
ասէ առ մեծն . զիա՞րդ հայր
իմարդկանէ որք գործ հնա
զանդութե ունին մեռանել կա
րեն . յայն ժամ ասէ մեծն
ցծ

ցեւրն այն. ո՞չ դու. տես
զի ոչէ մեռեալ որդի հնազան
դութե. եղբա՞րք համօրէն ցար
մեռեալ չկենդանի նահատա
կն պէշմարիտ հնազանդն զե
րանելի մանուկն ակակիոս։
Յայն ժամանակն որէր յառա
ջագոյն վերակացու ակակիո
սի. պահիհարեալ անկաւ ի վ̄ր
երեսաց իւրոց արտասուօք
լայր դառնապէս և ասէր ցա
հարսն. եա ինքն սպանի զկ̄
նա. Եւ արար սենեակ մի բձ
իգերէ զմանի նր̄. և անդ այ
նու հետև իմաստութ̄ նզգաս
տութ̄. զա̄մ աւուրս իւր. լայր

Պարտով մեծաւ էկացէր.
արձեալ պատմեցը նոյն
ծերն. Թէ հայրցի վ̄ս շինուէ
անձին ցոմն եղբարցն. ուրում
անունէր անբակ եռնէ. որ
հնդէ տասան ամս. ունէր ի
վանս միաբանակեցաց. որման
աւանդ յամենեցունց անիրաւ
էր և հաւանեալ լինէր իսպա
ռ աւուրսն. յոտն կալն իսե
զանն. քանզի էր մարմնով փոք
րա հա՛սակ յոյժ. և ուն ժուժ
կալ էր լեզուաւ. իսկ եսա
նէ մցնա նայեա իբ՝ զնզք այր
անբակ եռնէ. Ը̄ն Թ̄ր իսէ զա
նոյդ ա̄մ աւուր հալածիս. և
ան ընթրիս բազում անգամ ըն
չեն. իսկ նայ ասէ ա. տա
ինձ հայր. եթէ ա̄հիմ կրօնաւ
որ. ո՞չ իշխեն զիս այս պէտ
տանջել. ևես այսու հետև
գիտեմ զմեծութ̄ն զայն. վ̄ս
այն համբերեմ վ̄ս զի տուանց
փորձելոյ ոսկին ոչ կատարի.
Եւ կայր մ̄նայր այս պէս ամ
բակ եռնոս իհալածանս և ի
կատականս. Եւ ինոյն ամ̄ փո
խեցաւ իտր. և իժամ փոխմանն
ասաց ցհարսն. գոհանամ ըզ
ձենջ եղբ̄յ. զի վ̄ս փորձելոյ
զիս իձենջ և հալածելոյ կա
տականօք. Ը̄ն փրկութ̄ իմոյ ան

փոր

փորձ մնայի ես իգխուացն ահա
հնգե տասան ամ. զայս այս ա̄ջ
խոստովան եղև. որոց կային
անդ ա̄ք հայրքն. և առաւցին
ճշմարտիւ անփորձ լինին իցի
այ որք ուքացեալք են զկամա
անձանց. և հնազանդեալք այլ
ոց կամաց. և որք անարգի փո
խանց աշխարհիս.

Ի սահմանս եգիպ̄ր ձորմծ
ախտոր յոյժ. էր վանս ճգնա
որ կրօնաւորաց. և կայր յեզր
պետոյն բարձր քար այր մի.
իսկ մի ոմն ի կրօնաւորաց վա
նացն. որ էր հասակաւ երի
տասարդ. ցանկացաւ ելանել
անդ միայն բնակել. և աղա
չէր զհայր վանացն զի ելցէ
անդ. և հայրն արգելոյր և
չտայր թոյլ ասելով. որդեակ
ոչ կարես միայն բնակել անդ
զի դու ոչ ես ուղղեալ զմտա
ծս ճգնութ̄. և ոչ ես հնազան
դեցուցեալ զչար խորհուրդս
մտաց քոց. և ոչ իշխեա այլոց
կրօնաւորացդ հաւատալես.
Եւ ինքն ոչ մարթէ իգուրծ որ
առ քեզ քան զչափն ուելինէ
մի թէ անգիտանես զխորգա
խոհեն եզչար հնարս սատա
նայի. եթէ ո̄ք մարմնոյի ը̄
ծառայսն ա̄յ. լաւէ քեզ որ
դեակ սպասաւորել եղբարցդ
և յաղօթից նց շահել. և ը̄ն նը̄
ոկարդ աւուր ժամուց աղօթան
կատարել. և զա̄յ փառաւորել.
քան թէ միայն իքար այրն բն
նակել. և մերցել ը̄ չար խոր
հուրդ զոր արկանէ յարն ի
միտս մարդկան. ըս սատան ո՞ւր
երկուս եերնէ ժողովեալ են.
յանուն իմ անդ եմ ես իմ
ջի նոցա. Բայց ասեմ քեզ
վա՛յ է միայն. զի թէ անկցի ի
նեղա՛ստութ̄ և ձանձրանա
ի միտս իւր. և ոչ որ իցէ որ մը
խիթարէ և կանգնէ զնա և այն
բազում խրատ տայր կրօնաւ

որ

տրին այն . եւ ոչ կարաց խափա
նել ի գործոյն զոր կամեցաւ.
եթոյլ եւ ետ նմա առնել զկամս
իւր . Յայն ժամ գնաց նա
ի այլ կրօնաւորս ի քարի այն
եւ դեալ սանտուղս . եւ ելեալ
բնակեցաւ անդ . եւ զսանդու
ղն առին . իսկ Հայրն գթա
ցեալ ի նա . հրամայեաց միում
եղբարցն . տանել նմա հաց
եւ ջուր ԺԲ չափուց . եւ նա խա
շագուցանէր զզամբիւղն լա
րով եւ հանէր ի վեր . Եւ յետ
սակաւ ժամանակաց . այն որ
ի սկզբանէ թշնամանէր մարդ
կան բանսարկուն . ներշէր ըզ
նա չար խորհրդովք . եւ ըն
դէնոյր ի միտս նր հպարտութ
եւ համարէր ինքն ի բարիճգնութե
իւր . իսկ ի միում աւուր այ
նա՛կերպեցաւ սատանայ ըստ
լուսեղէն հրեշտակ . երեւե
ցաւ նմա եւ ասէ . վս քո սր
ճգնութեդ եւ ան հանգիստ աղօ
թիցդ . եւ հրեշտակա՛կրօն վա
րուցդ առաքեաց զիս տր ած
զի բնակեցայց ընդ քեզ . եւ ըս
պասաւորեցից սրբութեդ քում
սան միայնակեացդ զինչ բա
րի գործս արարի որ հրեշտակ
սպասաւորէ ինձ . ասէ բան
սարկուն . զամ որ ինչ առնես
մեծ եւ ընդունելի առաջի այ .
որ թողեր զերկիր եւ զամ վայ
ելչութիս եւ զփափկութիս երկ
րի . եւ առեր զխաչ քո . եւ պա
հօք եւ աղօթիւք գնացեր ըզ
հետ քի . եւ դարձեալ թողեր
զվանսն եւ ելեալ բնակեցար
միայն ի հրեշտակս յայսմ քա
րա՛ծերպ վիմի . եւ զի ար
ոչ ծառայեն քեզ . Լոյս ար
ա ի պատրողական բանիւք ըն
կէզ զառաքեալ միայնակե
ացն ի հնազանդութե . եւ յամ ժամ
երեւէր նմա որպէս հրեշտակ եւ խօ
սէր ընդ մարդ . իսկ ի միում
աւուր գողք մտին ի տուն մե
ծա

ծա տան առնն միում . եւ բազում
ինչս առին . եւ թագուցին յան
կարծելի տեղի . Եւ այրն ի
բազում տրտմութենէն ընթա
նայր առ միայնակեացն խնդ
րել նմա զեղեալ գործն . եւ
մինչդեռ ընթայր յառաջեաց
դեւն իբրաայրն . եւ ասէ ցմիայ
նակեացն . այր մի գայ առ քեզ
որոյ անուանե մարդուզան որոյ
տունն գողք մտին եւ ինչերի եւ
գողացան բազում ինչս . եւ թա
գուցին ի յայս ինչ տեղւոջ .
Եւ յոր ժամ գնաց այրն աղաչա
կեաց ի ներքուսովքեր եւ ասէ
տհեա Հայր սբ . եւ նա խոնար
հեցաւ ի պատուհանէն եւ ասէ
մի՛ տրտմիր մարդուզան . զի գող
քն որ գողացան զինչս քո .
թագուցին յայս ինչ տեղւոջ
երթ ի ջիր փութով եւ գտցես
իսկ այրն զարմացաւ ընդ կոչումն
անուան իւրոյ . եւ ընդ գիտութե
գողոցն . եւ դարձաւ արագ անպ
եւ երթեալ ի տեղին եգիտ զամ
ինչս իւր . եւ համբաւեաց զայն
ընդ ամ երկիրն ընդ այն . եթէ միայ
նակեացն որ ի քարա՛ծերպ վի
մին . սբ մարգարէ է եւ պատ
մէր եթէ որպէս յառաջագոյն ա
սաց զանունն . եւ զգողոցն եւ
զտեղւոյն . Եւ ամ սահմանք
գաւառին այնորիկ արք եւ
կանայք . երթային առնա .
եւ որպէս մարգարէ լսէին զբանս
ինն նմանէ . եւ մեծապէս փառաւ
որեցաւ անունն նր . եւ յամ ժամ
դեւքն տանէին նմա զոր ինչ լի
նէլոյին էր . եւ նա ասէր զայն
այնոցիկ որ գային առնա .
իսկ Հայր վանացն . եւ կրօ
նաւորքն յոյժ սքանչանային
եւ փառաւորէին զած . որ ի սո
կաւ ժամանակս այն պէսի ՇՆ
նորհս ետ միայնակեցին .
Եւ երկու աւուրք առաջ քան
զտօն համբարձման տն . երե
եցաւ նմա սատանայ ըստ հրեշ
տա

տակ և առն գիտառջին հայր
ցն · որ կա՛ քո արժանաւոր
աղօթիցդ · գալոցեն սորքեզ
և այլ հրեշտակք զի՛ր արձցեն
զքեզ մարմնով և հանցեն յեր
կինս · և տեսցես զփառս երկ
նայինս զոր պատրաստեալ քեզ
ած զանպատմելի գեղեցկու
թիւն · և զայս ասացեալ վե
րացաւ ոչ թէ յերկինս · իսկ
աղորմած և մարդ ասէրն ած ·
ոչ կամեցաւ զկորուստ այն
պիսի ճգնաւորին · և ընկեց
խորհուրդ իմիտն · զի կոչես
ցէ առ ինքն զհայր վանացն
և պատմեսցէ նմա զամ · Եւ
յոր ժամ ասաց սատանայ
արեղայն զհայրն և զկղզրն ·
խոնարհեցաւ իպատուհանէն
և ասէ · եղբայր կոչես առ իս
զհայրն բեր և զսանդուղն ըն
կեր · Եւ յոր ժամ կոչեցաւ
հայրն եւ եկնայց առ նա · և
եդին զսանդուղսն · և եւ հայրն
ելեալ առ միայնակեացն · և
ողջունեալ զնա նստաւ և պա
սէ ըե՛լ լուցեցեր զիս իվեր·
տես միայնակեացն զինչ փո
խարէնս հատուցիցես հայր
պատուական · զոր պի՛մ ած
արժանուցիս արարեր · Լըսե
հայրն եգիտ բարի սրբի
ցեզ որդեակ · Նա ասէ բա
զում ժամ բարութիւն ա
րարեր ընդ իս ը մեղաւորիս ·
բան զի բա զդեգայ զհրեշտա
կաւորին կարգ կրօնաւորու
թեան բնակեցայ իբար այրիս
և ըն արժանաւորեցայ տեսա
նել զհրեշտակս և յաւար ժամ
խօսել ընդ նոսա և ձեր աղօթիւք
ընկալայ շնորհս և նախա՛ զի
տուն մարդարէութեան · իսկ
հայրն իբրև լուաւ զայս ա
ռի բանս · զարհուրեցաւ զա
մենայն և ասէ վա՛ ինձ որդ
ծակ որ այսպ մոլորեալ ես
ակ զքեզ · ո՛վ գերի ախթշուա
ռա

ռակեան · դու արժանաւոր ե
զեր հրեշտակ տեսանել և մա
գորրանալ · վա՛ ։ ցեզ է զնե
ևն Աղաաա՛ շնորհ · ու սատ
քեզ ամ՛ ե լանել իբար այրս
ջայս · զի մոլորեալ սցին ամաց
քո իբար զիւաց · այժմ քեզ
գերի որ խաբեցար իպատա
նայլէ · Լսէ միայնակեացն
ամ՛ զայս ասէ բանս ասէր
ընդիս հայր · զինչ քո ասէ
Թեւքդ հրեշտակ տեսանեմ ·
և ահա իջանել ցեն բազում
հրեշտակք յաւուր համբարձ
ման ամ · և հանեն զիս յեր
կինս մարմնով · և տեսից զփառ
ս պատրաստեալ զնա որ եզեալ
անդ հանցե և կայցել սցես ե
իս յանապատ ուրախութեան ·
Եւ հայրն բարեաց զերեսն
իւր և ասէ վա՛յ վա՛յ այսպ
հարեցար որդեակ եղուրե
զան խելք քո · բայց ես ոչ
իջից աստի մինչև տեսից զոր
ինչ լինելոց է · և արդ քեզ
ասեմ որդեակ յուր ինձ հոր
քո և հնազանդեա բանիցիմոց
և յոր ժամ եկեսցեն առ քեզ
պիղծ հրեշտակքն այնուքիկ
զոր մէ ասես · ասայ ինձ զի
ես լսար հրեշտակսն զայնոսիկ
ոչ տեսանեմ · բայց դու ծա
նոյ ինձ · Եւ իսնարհեցու
ցեալ զգլուխն իվայր · հրա
մայեաց սպասաւորն իւր ա
նուլ զսանդուղն իսկ ղոյժեն-
և կայց առ միայնակեցին ի
քար այրն անդ · իսկ եղբայրն
այն մտա խորհեցեալ ոչ կա
րէր հաւատ լինել · Թէ դևք
իցեն երևեալքն իւր · Եւ ե
զև տանա հայրն զերկու օրն
և մնացեալ ճգնութ աղաղատ
նօք աղաչէր զած վասն փրկութե
խաբեալ աբեղային · իսկ
յետ երկու աւուրն եկին դև
քն իկերպս հրեշտակաց · իսկ
եղբայրն ոչ ճանաչեաց զդաւ
դե

գիւացն . այլ աստ եկին հայր
հրեշտակքն . յայն ժամ հայրն
գիրկս արկեալ միանկեցին
պնդեաց զչնոու իւր Է. պարա
նոցն . եւ ազգապահեաց մեծա՛
ձայն որ յս քս եկատ այ որդ
նեա մուրբեալ ծառայիս քո
եմ՛ տար ինձ ոս բանաւորկա-
ին . եւ գեղն բարչէին զտա
ւաւեալ աբեղայն եկամ եին
յոփշտակել իպրկաց հօրն .
եւ նա այ անուամբն սաստեաց
նդ . բայց նէ իբրեւ ոչ զօրե
ցին հանել ի գրկաց հօրն զեղ
բայրն . զկապերտն նմ կորզե-
ցին յուսոյն եւ մերկացուցին
մինչեւ յօդս իբարձո-նս եւան
յայտ արարին . եւ յետ երկոց
ժամուց տանսնեին զկապերտ
տն որ կայր ի վերուստ եւան
կաւ յերկիր եւ պատռեցաւ ի բա
զում մասունս . եւ ասէ հայրն
Է. խաբեալ կրօնաւորն տե
սե՛ր ո՞վ տառապեալ թե ոմն
արարին դեռ Է. կապերտն զո-
զայն Է. բեղ կամին առնել.
եւ ոմն զախմոն կախարդն հան
դերձեալ ընկենուլ զեղ
բարձանց յերկիր եւ չարալայ
պահանջել ի քէն զհոգիս .
ըղպա՛ իմացեալ ծանեաւ եղ
բայրն այն . զի դեռ եին ե
դեալ քն այնորիկ իկերպս հը
րեշտակի . եւ անկեալ առ ոտս
հօրն ասէր . ով փրկիչ եղբ
կորուսեալ անձինս եւ ազատե
ցեր . ի չար դիւացն . արդ՝
ենցոյ զիս հայր ոմն եկեղե-
ցի հնազանդեմ ամ հրամանաց
քոց այժմ . զի վն այնորիկ պա
տահեցաւ ինձ թշուառու-թիւ
այս . զի ոչ հնազանդ եղէ
հրամանաց եւ խրատուց քոց .
Եւ յայն ժամ կոչեաց հայրն զեղ
կրօնաւորսն եւ կոնդնեցին զեղ
սանդուղն . եւ իջոյց զմիանա
կեացն եւ տարաւ ի վանս . եւ կա
ցոյց զնա ի պաշտամանութիւն հա

ղեն

ՀՆԱԶԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

ցին եւ խոհական րոցին . զի
ծառայեսցէ խեղճան եղբար
ցն . թեր եւ ընկեսցի հը
պարտուն եգոււզ փոք
նք . եւ պատուիրեր ամ եղ
բարց . ոչ տալ ամենեին ըղ
միսս իւրեանց խպարոսան
բանսարկուին . որք են հնա
զանդութին եւ լսողութին .
զի ամենեւին ոչ գայթակեն ի
պատերազմելոյ . Է. այնպիսիկ
որք կամին կեցուցանել զհո
գիս իւրեանց .

Յաղեկսանդրիայ տաճար
որբոյն մարիամու ամ անեին
արք Ժս ասէրք մտանեին եւ
լանեին խաղմա երգութն .
եւ տեսին զամն ծեր միայնա
կեաց . որ նստէր արտաքոյ
դրանն եւ վաճառէր զամբուղս
եւ էր հնազանդ յոյժ . որ եւ
վաճառն եւս ոչ դիմագարձ լի
նէր ումեք . այլ զոր ինչ տա
սէին զգինն հնազանդէր եւ
տայր : իսկ երկիւղած արքն
այնորիկ ասացին . եկայք փոր
ձեսցուք զդա . թէ եւ՛ հնազանդ
ամ լուաք . թէ ոչ եւ մերձեալք
ասեն ցնա . ասա ծեր դու
վաճառես զայդ . եւ նա ասէ այ
ո՞ վաճառեմ . եւ նք ասեն
բանոյ . ասէ դնդ տասն տասն
փողոյ . ասեն ցնա կարի՛ շա
տեն . բայց ի հինգ հինգ փող
ասէ դնդ ոչ կամիք առէք .
Դարձեալ ասեն ցնա կարի՛
շատեն . բայց եթե կամիս
փողոյ փողոյ առնումք . ասէ
ընդ ոչ կամիք առէք . եւ տուե
եալ զփողսն առին զամ զամ
բիւղսն : իսկ ծերն առեալ
զդասատանն երթայր ինու-ց
իւր . իսկ նք ծանուցեալ
զառաքինութի ծերոյն . հետ
եցան զկնի նր եւ ասեն ցնա .
տարա՛ զինչ արարեր . ասէ
ծերն զինչ արարի . ասեն
ցնա ասացեր միոյ տասն տասն

փող

փողոյ զամբիւղսն · նմանացայք
մեք թէ ծանրեն · բայց առ
հինգ հինգ փող · նմանացեր
ով կամիք առէք · եւ դարձեալ
նմանացայք ցքեզ եթէ կաթսա փո
ղոյ փողոյ առնումք · եւ կամա
կից եղեւ րու րիքին նման ծուխք
ասելով · վն այ ասա մեզ զի՞ն
չէ որ արարերդ մեզ · յայն
ժամանակ եթէ այսպէս ունիմ
սովորութի ասել զգինսն · եւ
զոր ինչ տան առնեմ · Եւ ա
զաչեցին զի երթայցեն ի խուց
նք ը նմա · եւ նա ասէ եկայք
երթիցուք · ի բրեւ գնացին եւ
մտին ի խուցն · գտին կուժ
մի ջրով · եւ պատուէ եւ ափսէ ·
եւ ասեն ցնա հրամայեա՛ զի ա
ռաւցուք սակաւ մի ջերմիկ զի
ճաշակեսցուք ը քեզ եւ ա̄հես
ցուք · եւ ասէ արարէք · նք ա
րարին · Եւ երխուցն մերձ առ
պետրոս պաղ յնն · իսկ յորժամ
արարին · ասէ ցնս ծերն · որ
դեակք իմ երթայք յեկեղեցին
որ կոչի Թեոդոսիու · եւ գտա
նէք անդ ծեր մի որ վաճա
ռէ զամբիւղս · ասացէք նմա
ասէ ծերունկիցն քո · եկ զի ու
տես զջերմիկս ը եղբարցս ·
Եւ նք ը բանին Յերոյն գնա
ցեալ գտին զծերն ով ասաց
նոցա · եւ ասեն ցնա ասէ ծե
րունկիցն քո · եկ զի ուտես
զջերմիկս ը եղբարցս · իսկ
նա ասէ ցնս · զի՞ արդ ասաց
աբբասն · եւ նք ասեն ասաց
եկ զի կերիցես զջերմիկս · ը
եղբարցս · եւ ասէ ցնս եւ չ ա
սաց որ զիուտեմք · եւ ասեն ո՛չ
ասէ պապանունդէն վախճանեցաւ
ծերն · իսկ նոցա խռովեալ ը
բանին առեալ զծերն եկամ
բիւղսն · եւ եկեալ գտին զծե
րն երանելի վախճանեալ ·
եւ լուային ի մնն յոյժ · եւ պա
տ̄ալ թաղեցին · եւ պաշտեցին
զմնւս ծերն ասելով նիստ ե

ԳԼՈՒԽ · ԺԵ · ՎԱՍՆ
խցի քում եւ մեք բերեմք զպա
տս քո օր ը օրէ · որ զի ապա
թեւցես ի վր մրւենա ասէ
ե կայք իյեւթն երորդ աւու
րն · եւ եթէ գտանիցէք զիս
կենդանի արարէք ով ա
ցեյդ · ձան զի բան ունիմ
ը երանելի ծերոյն · Նա
ը իս · ով պիյառաջեսցէ իմնջ
աղաչեսցէ զտր այ · զի ժա
ղովեսցէ եւ զընկերն առինքն ·
յեւթն երորդ աւուրն , Եւ
գնացին ահեալք ինմանէ ·
Ջա ասեր արքն այնոքիկ · եւ
կացեալք զաւուրսն զայն · ե
կին դարձեալ իյեւթն երոր
դում աւուր · ը նշանակեալ
երանելի ծերակցին · եւ գտին
վախճանեալ · եւ զնա եւլացին
յոյժ յորդա հոս արտասու
օք · եւ թաղեցին կնա մերձ սու
ծերոյն առաջնոյ · Եւ գնացին
գոհանալով զայ · որ յայտնեաց
զայն առաքինութի հնազանդե
ցն այնոցիկ · որք էին ծառ
կեալք իմարդկանէ ·

Գլուխ · մեչ տասան երորդ ·
վմբարւոք խոնարհութե եւ որք
նոցօք լուսաւորեալեն

ՀԱՅԵՑԱՒ ԵՐԲԵ
ՄՆ ՀԱՅՐՆ ԱՂԱԹՈՆ

ոս · ի դատաստան այ · եւ ասէ
մր ո՞ր պիսի իցէ զի ոմանք
գործ ինչ աւուրբք կան եւ մ
ռանին · եւ այլք բազում ա
ւուրբք եւս կան եւ ծերանան · եւ
կամ ը ե՞ր անիրաւք ոմանց մե
ռանին · եւ ար՞ն ր
ող

տղքատք․ Եւ տեսա եկն առ
նա ձայն յերկնից որ ասէր․ Ան
տոնիէ զկոյշ լեր անձին քում
զի այդ պիտիք դատաստանք
այ են․ Անտոն քննելիք․ և
ոչ քո․ Եւ զի ոչէ պարտ խուզել
զգուշայ․

Ասաց հայրն Անտոն․ ցը
հայրն պիմեն․ եթէ այս իցէ
մեծ առաքինութի մարդոյն․ զի
մեղս թուեսցէ զանցանս իւր
առաջի այ․ և մնա
ցէ փորձութեց մինչև յօրն յետին
որոշման շնչոյ իւրոյ․ Եւ զի
ոչ ոք յանփորձիցն կարասցէ մը
տանել յարքայութիւն այ․ Քան
զի եա տեսի զամ յանցանս և զո
րոգայթս թշնամոյն սփռեալ
ի վր երկրի․ Եւ հառաչելով
ասացի ով կարիցէ զերծանել
ի սոցանէ․ Եւ լուայ ձայն յերկ
նից որ ասէր․ եթէ խոնար
հութի զանցանէ և զերծանի
յայդ ոցիկ յամէ․

Իսկ երբեմն ոմանք ի հարցն
գնացին առ հայրն Անտոնիոս
և զի էր հայրն յովսէփ ընդ նս և
կամեցաւ հայրն Անտոն փորձել
զնս և առեալ ի միջ զբանս գը
րոց․ սկսաւ հարցանել ընդ նս
այլ յառաջ ի կրտսերագունիցն
նշ սկսաւ հարցանել և ասէ․
եթէ զինչ է զօրութի բանիս այս
որիկ․ և իւրաքանչ իւր ոք ի նո
ցանէ ասէ ըստ իւրում զօրութե
իսկ ծերն ասէր ցմի մի ի նոցա
նէ․ դեռ և ոչ գտեր զնա․
յետոյ եկն հարցանելով ի ծե
րագոյն նշ և հարց ցհայրն յով
սէփ և ասէ․ դու ով կարծես
զբանս զայս և նա ասէ ոչ եւ
գիտեմ․ և ոչ իմանալ կարողեմ
զայդ․ Ասէ հայրն Անտոն ճըշ
մարիտ հայրն յովսէփ գտեալ զը
նա․ որ ասաց թէ ոչ գիտեմ

իսկ երեք ոմանք ի հարցն առ
նեին սովորութի․ մի անգամ յա
մին երթալ առ հայրն Անտոն

և եր

և երկուսն ի նոցանէ մինչ երթա
նէին հարցանէին ցնա վս խո
րհրդոց իւրեանց և վս փրկու
թե անձին․ իսկ միւսն լռեալ
մնչ ոչ ինչ հարցանէր․ ըզ
կնի բազում ժամանակաց․ աս
է ցնա հայրն Անտոն․ ահա
այսքան ժամք զի գաս աստ և ոչ
ինչ հարցանես զիս․ Նա պա
տասխանի ետ և ասէ բաւա
կանէ ինձ տեսանելն զքեզ մի
այն յօգուտ ինձ․ այս պիտանի
խոնարհութե․

Եկեալ երբեմն դևք առ
հայրն արսենի․ նեղէին ըզ
նա․ և եկն այցին սպասաւորքն
և կային արտաքոյ սենեկի նր
և լսէին ինե րբ․ կաղաղակէր զի գո
քէր և աղաղակէր և ասէր առ
այ․ այ իմ մի թողուր զիս․
ոչ ինչ գործեցի բարի առա
ջի քո․ այլ տուր ինձ օգնու
թի զի սկսայց գործել ըզբա
րի․ զի վս առաւել խոնար
հութեան այսպս հաւատայր
և գիտէր հաւաստեաւ թէ ոչ
ունի ինչ գործ բարի․ Եւ զի
ինքն հայրն արսենի մինչ էր
ի պալատին․ ոչոք զգենոյր
լաւագոյն քան զնա․ այսպ
և մինչ կրօնաւորն էր․ ոչ
ոք ի սկիզբն զգենոյր անարգա
գոյն քան զնա․ մինչ գայր յե
կեղեցին ի խոնարհութե նե
արտին․

Ասեն ոմն ցհայրն արսենի
եթէ մեք յայս չափ իմաստու
թե հելլենացոց վարժեալքս․
ոչ ինչ բարիս ունիմք․ իսկ
այս գեղջուկ եգիպտացիք
յիւրեանցն աշխատութեց ստա
ցեալ ունին զառաքինութի․
Հարցանէր հայրն արսենիոս
ցծեր ոմն եգիպտացի վս խոր
հրդոց իւրոց․ իսկ ասէ ոմն
ցնա․ Հայր արսենիոս․ զիարդ
դու որ զիմաստութի հռոմայե
ցոց և հելլենացոց ուսեալ ես

զգե

ցգեզքուկս այս այր հարցա
նես վս խորհրդոց քոց · իսկ
նա ասէ ցնա · համայեցիր և
հեռլևնացիք · զնշ իմաստու
թեն ուսանելեմ ես · բայց զգեզ
ջկիս այսօրիկ ու սման · և ոչ
զայբուբեն գիտեմ · զայս ասու
ցին ասէր · և զՆ բարուոք խօ
նարհութ հոգւոյն ·

Ասաց հայրն դանիէլ · ե
թէ եկին երբեմն յաղէկսանդ
րիայ հարք · տեսանել զհայրն
արսենիոս · և էր միանձնոցանե
հօր եղբայր տիմոթէ իպատ
արքի · որոյ կոչէր նուպա ·
ունէր ԲԻ ինքն և այլ եղբօր
որդի ոմն · իսկ հայրն արսե
նիէր յայնժամու տկարացեալ
յոյժ և ոչ ընկալաւ զնս · զի մի
և այլք եկեսցեն նեղեսցեն
զնա · Եւ էր նա յայն ժամի
վէմ նիտրիոյ · և գնացին տրտ
մեալք ինմանէ · իսկ զկնի այս
որիկ եղև գալուստ բարբարո
սացն անդ · և գնաց նստեալ
անտի արսենի · իններորին կող
մանս · և բնակեցաւ անդ · և
լուեալ նոքա դարձեալ զբնա
կիլն նր անդ · և գնացին տեսա
նել զնա · իսկ նա խնդութ ըն
կալաւ զնս · Ասէ ցնա ոմն
յեղբարցն · որ էր ընդ նս · զի
տես ով հայր զի յոր ժամն
կար առ քեզ · մինչ էիր դա
իտրովադայ · և ոչ ընկալար ըզ
մեզ · և տրտմեալ գնացաք ·
Ասէ ցնա ծերն · բարիէ դուք
հաց և ջուր ճաշակեցիք յայն
ժամ · այլ ես և ոչ դայն առի
զի ոչ կարէի խորտմութենն
ձեր · և առանձինն դանձն
իմ իհոդալոյ զձեզ · զի իցե
թէ խաղաղութ երթիցէն ·
մինչև կարծեի թէ հասայք
դուք խնեղի ձեր · Եւ արդ
ներբն եկեք ինձ · և զիմ աշխա
տեալ եկիք · և ոչ մխիթարե
ցայք · ճշմարիտ խոնարհա
կան

կան բանիւ ողջացոյց զփոս
նյ · և նոքա գնացին ուրա
խութ շահեալք ի ծերէն իւր
եանց ·

Դարձեալ ասէին եթէ հի
անգացաւ երբեմն իսկիսէ
հայրն արսենիոս · և գնացեալ
քահանայն երեցկեղեցին
զնա · և ընկեց ի ներքոյ մորթ
և եդ բարձ ընդ գլխովն · և եկն
ծեր ոմն երիցագի տեսա
նել զնա · և իբրև ետես զն
նա կողմանեալ իվն մորթոյն ·
և բարձ ընդ գլխովն · գայթակ
ղեցաւ ինա և ասէ · այսէ հայ
րն արսենիոս · և իգահոյս ննջ
ջէ · Իբրև լուաւ զայս քա
հանայն · հանեալ զնա առանձ
ձին ասէ ցնա · զինչ էր հայր
գործք քո · մինչ էիր ի գիւղ
իսկ նա ասէ հովիւ ոչխարաց
էի ես · Ասէ ցնա քահա
նայն · և որպ էին կեանք քո ·
պատասխանի ետ և ասէ · բա
զում վշտօք և հոգովք ·
Ասէ ցնա քահանայն և արդ
այժմ որպէս ասես կեանս քո
ցնա բազում հանգստութ և
փառօք · Յայն ժամ ասէ քա
հանայն · տեսանես զայս հայր
արսենիոս · հայր թագաւո
րացեր յաշխարհի · և ծառայս
հազար · ոսկի գօտեաւ և ոսկե
հուռս կային իսպասու սորա
և փահոյս անկողինս մեծա
գինս ունէր և սպաս բազում
և ան թիւ ունէր յերկրի · և
զմեծութիս աշխարհաց ըն
փառսն ցլիով ունէր · իսկ
դու հովիւ գոլով · և զոր ոչ
ունէիր հանգիստ յերկրի ու
նիս այժմ · իսկ սա տես թէ
յորում պիտի փափկութեց · և յո
միսի փառաց և մեծութեց · և ի
հանգստութենէ · թէ յոր ակ
սի վիշտս և նեղութս ընկեալ
դնի · և զոր ոչ ունէր հանգիստ
ընկեալ իցէ սա այս յորում իվշ
տս

ա եւ իմաստնութեա ։ Զայս իբրեւ
կուսա ծերն եգիպտացի զՔՂ
ձայնաւ յոյժ ։ անձկաւ յոտս
զահանայիդ եասե ։ թող ինձ
հայր զի մեղայ ։ զի ես իմիշ
տս անխոնարհութե եկեալ է ։
նեա իհ անդիտա ։ Եւ այն ի
ցն ճանապարհ կենաց ։ որք
թողեալ զխոնարհ ազհանդիսա
ի խոնարհութե անփիշտա գայ
ցեն ։

ՀԱւեր հայրն գանէլ ։ եթէ
մինչ հանդերձեալ էր փխա
դրիլ յաստեացս հայրն արսե
նիէ ։ պատուիրեաց մեզ եւ
ասէ ։ մի հոգայք վս իմ աւանէ
ինչ ասեր ։ զի ես թէ արարի զինչ
բարի յերկրի ։ զայն գտանե
լոց եմ ։ Եւ իբրեւ մեռանէր
ննջել զքուն արդարոց ։ Չփո
թեցան աշակերտք նր ։ եւ նա
ասէ լուեցիք ։ զի ոչ է մե
ռեալ ժամն ։ այլ մինչ գայցէ
ես ասացից ձեզ ։ բայց դա
տաստան պահանջեսցի ի
ձէնջ առաջի ատենայն ՔԻ ։
եթէ տայցէք ուրեք զմարմին
իմ ։ եւ նա ասեն եղիցի ինչ արասա
ցուք ։ Եւ հա ծերն ։ կապեալ
ոտուն յոտս իմ ։ քարշեալ ըն
կեցէք յանապատի ։ արդ այս
երանելի եւ սքնչ տյ ։ այսպիսի
բարուոք խոնարհութե չափ հա
սեալ էր ։ որ այսպէս պատ
ուիրէր զսրբ մարմնոյն ։ Եւ այս
պէս պատմէր մեզ ծերն ։ թէ
յորժամ հետ եւ էլի աստ ։ ի վե
րանի զգլխացն բարձրում անգամ
այս ի լեռ լուան ոչ երբէք ։
Իսկ իբրեւ մերձեցաւ մահ ազն
ուոյն ակսաւ լալ եւ ողբալ ։ ա
սեն եղբարքն ։ Ճշմարիտ ե
դու եւ երկնչիս իմահուանէ
հայր ։ Եւ նա ասէ Ճշմար
տութ ասեմ եղբարք եւ տր գի
տէ ։ զի այս երկիւղ որ այժմ
ա ի սրտի իմում ։ մինչ ե իսէր
թագնմ հետ ոչ եկն իկրօնաւ

տա

ուի ։ զայս ասացեալ ննջեաց
զնինջ արդարոց երանելին ար
սէնր ։

Եւ ասացին եթէ պտմաւորս
կենաց իւրոց հայրն արսենի
ոս ։ մինչ նստէր իձեռաց գոր
ծի ։ աղթնուկ որէ սպունկ ի
վեր ծնկացն ունէր ըՆջել զար
տասուսն որ հոսէին յաչաց նր ։
Իսկ իբրեւ լուաւ հայրն պի
մէն ։ եթէ ննջեաց հայրն ար
սէնի ։ ողբաց եւ ասէ ։ երանի
քեզ հայր արսենի ։ զի ողբա
ցեր զանձն քո յաշխարհիս
յայսմիկ ։ զի որոք ոչ ող
բասցէ զանձն ։ իհանդերձեա
լն ողբասցէ ։ զի կամ աստ
կամաւ ։ եւ անդ ակամայ վս
տանջանացն պարտիմք ողբալ ։
Այլ հայրն դանիէլ պատմեաց
եթէ ոչ երբէք քննէր հայրն
արսենի զբանս գրոց ։ եւ կա
րողութ յոյժ ունէր թէ կա
մէր ։ քանզի ուսեալ եւ վար
ժեալ յոյժ էր ։ այլ վս խո
նարհութե սրտին ոչ կարէր
քննել ։ Եւ թուղթ եւս ոչ
գրեր ամ այլ ոք ։ վս անչափ
խոնարհութեն ։ Եւ իբրեւ գայր
յեկեղեցին ։ զսիւնին կայր
զի մի ոք տեսցէ զերեսս նր ։
եւ ոչ ինքն զայլ ոք տեսցէ ։
Եւ էր տեսանելն իբրեւ ըզհր
եշտակի ։ Սպիտակ էր իբ
րեւ զյակոբ ։ նախա հայրն ։
եւ բարի յօդ մարմնով ։ նա
ողջ եւ գամանք ակնախ ։ Եւ մո
րուսն թաւ եւ երկայն մինչ ի
ծունկսն ։ Եւ յօնքն եւ բիբքն
թիւրեալ յարտասուացն ։ Եւ
երկայն էր հասակաւ ։ այլ
կարճեցաւ ի ծերութենէն ։
Եւ եղեն ՁԸ ամաւուրք կենաց
նր ամք ։ Ղ ։ ԱՇ ։ Ե ։ իպալա
տին եկաց ամս ։ ի ։ ասկիտէ ե
կաց ամս Խ ։ եւ ի վերին բաբե
լոն իտրովապայ եկաց ամս
տասն ։ Եւ իկանոպոնս

եկ

ցկաց ամս երիս․ յորժէ կատա-
ցիոյ․ և դարձեալ իտրանի ի
տրովարգս եկաց ամս երկոտա-
սանս ննջեաց։ Եւ կատա-
րեալ բարւոք ախտաշաղութե
և երկիւղիւն այ զընթացսն իւր
Եւ եր ինքն այր բարերար և
լի հաւատով և հոգով սրբով․
իսկ ինձ աշակերտութս իւրում
եթող զմաշկեակս իւր․ և ըզ
մազեղէն և զփայտ եղէն սան-
դալս․ և ես անարժանս զգե-
ցայ զնս որպս զի ահեցայց ինք
մանէ․

Պատմէր հայրն դանիէլ և
զայս․ եթէ կոչեալ երբեմն
հայրն արսենիոս․ զհայրն
աղեկ սանդրոս․ և զզոյիլէ․
և ասէ ցնս․ գիտեմ զի պատե-
րազմին դևի դևք․ այլ ոչ
գիտեմ եթէ յափշտակիմ ինչ
հուծ․ արդ ուխտ եկեք
ձիս յայսմ գիշերի․ և պահե-
ցէք զիս զի մինչև լուսանայ իհա
ժամ յայս․ և նստան յերե-
կոյէ մինչ ցայգն․ և
մի ... յահեկէ լուե լեալն և
ասէին թէ մեք ննջեցաք և
զարթեաք․ և զնա ոչ իմացաք
թէ ննջեաց բնաւ․ իսկ ա-
ռաւօտուն ոչ գիտեմք թէ
կամաւ արար զայս․ եթէ բը-
նութն ննջեաց այծ գիտէ․ քան-
զի կափոյց զաչսն և շնչեաց ե-
րիցս անդամ և բացեալ զաչսն
յարեաւ վաղվաղակի և ասէ
անգոհ ձայնիւ․ եւ ննջեցի
այո՞ ես ննջեցի․ Արդ ասէին
ոք երե րանեալն արսենիոս․
Հայրն աղաթոն․ մինչ փոխա-
դրիլ մահուամբ հանդերձեա
լեր․ եկաց նա զաւուրս ե-
րիս․ իբրև ոչ ունելով զաչս
իւր․ և բնաւ ոչ շարժէր ըզ
նս․ իսկ եղբարքն խթեցին
զնա և ասացին․ ո՞ւր իցես աբ-
բեօք հայր աղաթոն․ իսկ
նա ասաց նց․ առաջի դա-
տա

տաստանին այ․ կամս ոք
գէ աէք․ Ասեն ցնա․ դու
ևս երկնչիս հայր իժամն
ցայնմանէ․ Եւ նա ասէ նց․
Թս ես կարի իմուժ ջանեցայ
պահել զպատուիրանս այ այլ
սակայն յայտ մարդեմ․ և ոչ
գիտեմ թէ գործք իմ հաճոյ
եղեն այ թէ ոչ․ Ասեն ցնա
եղբարքն․ և ոչ յոյս ասա
դու իգործս քո թէ հաճոյ
են այ․ Ասէ ցնս ծերն․ ոչ
իշխեմ վստահնալ մինչև կացից
առաջի այ․ քանզի այլ ազգ
դատաստանք այ․ և այլ ազգ
մարդկայինք իցեն։ Եւ իբ-
րև կամէին այլ ազգ ինչ խօ-
սել․ ասէ աղաչեմ զի ինձ
խօսիք դիս իծ ամս յայս զիոյ
կարեմ լսել․ և առ ժամայն
կատարեցաւ ուրախութք․
իօսելով ... հրեշտակսն որք
եկեալ էին իտանել զհոգին
յերկինս․

Ասէին վս հօրն ամոնա- և
թէ եկին ոմանք․ առնել ի
բաւոււնս ... ․ առ ա-
ջի նր․ իսկ նա պատճառեաց
զյիմարն լինել․ ասէ ցնա ոմն
ի նոցանէ․ դու յիմար ոմն
ցես ծեր․ Ասէ ցնա ծերն․
բազում կրեցի աշխատութիւ-
նս ... յայս․ մինչև ...
ցայ զյիմարութս զայս և արդ
այսօր կորուսիցես զսա․ ահա
յիմարեմ․ Ասէ ցնա զի՞նչ ի
ցէ նեղ դուռն և անձուկ ճա-
նապարհն․ որ գրեալ է․ Նա
պատասխանի և ասէ․ դուռն
նեղէ բռնադատել զանձն․ և
զշարխարհ ... հատանել ...
թողուլ զկամս իւր և հեռանալ
կամացն այ․ զի կարօղ լինի
ասել․ ահա մեք թողաք զա

Ասէ վասն ... և
Ասաց հայրն պիմէն․ ...
թէ գնաց եղբայր ոմն առ
հայրն ամոնաս․ և ասէ ցնա
հա

ԾԳ.ԼԶ

ասասցես ինձ բան . և հայր առ նմա աւուրս եօթն եկաց առ նմա եւ ոչ խօսեցաւ ը նմա բանս . իբրև յուղարկէր զնա ասէ ցնա գնասցես եւ զգոյշ լիցիս յանձին քում . քանզի զկնա յայսմ ժամանակի . մեղքն իմ եղեն պարիսպ խաւարային . է փակեալ ինձ եւ այլ իմոյ . զայս զի զբօսեցեն ասէր . իւր համարելով զմեղս նր . զի խօ

Ընարհեն հոգիք սրբոցն . Հայրն յոհաննէս պատմեաց մեզ . եթէ հայրն անտոն . եւ հայրն պիմէն եւ այլ եղբարքն նոյ . միոյ մօր ծնունդ են . եւ միաբանեալ երկն կրօնաւորք . իսկ իմն . եւ յոր ժամ եկեալ մարզիկյն առեւ բերցին զնկիմն . գնացին նոքա իւրեանց յայն որ կոչէր տերենութ եկեղեցին . անդ առաւ բրբինչ մին չեւ խնդրեցին թէ որ բը նակեսցեն . եւ մնեալ կային իմաստոր կրօնոց . Լուեալ հայրն անուբ զհայրն պիմէն . առաքեաց առ նա եւ ասէ . եկեսցեն ի մեր . իւրոյ քանզի ի բ(?) առ ան ձին կացցուք . եւ հոգեւոր զբօսնեալ զայս . եւ մի տեսցուք զմիմեանս մինչեւ տր գուց ցէ թէ որ պարտ իցէ կեալ մեզ . Լուեալ հայրն պիմէն . այսպէս արարեալ որպ ասացեր . եւ կացին լռեալ առ անձին իւրաքանչիւր իւրն ձեր իւրեանց յայն արձան կեայց մեծ կան գուն . եկյաւներ է առաւօ տն հայրն անուբ . Հաւաքեր զայրս . եւ քարկոծէր զերեսն կուոցն քարամբք . յառաւօտն մինչեւ ցերեկոյն . իսկ երեկոյ ին ասէր ցկուռսն թողութ արասցես ինձ . զի որ ամեն սոցի զբեզ . եւ լցաւ եօթնեակն այն . եւ ի զայն արար համապազ . իսկ լուսոյ շաբաթուն ժողո վեցան իւրաքանչիւր զարեւ

Լոեա

ԹԱՐՈՒԹԵՍՄՈՆԱՐՀԻՒԹ

Լուեա հայրն պիմէն ցհայրն ա նուբ տեսանէաք զբեզ զայս եօթն աւուրս . զի հարկանէ իր քարամբ զերեսս զայս կը ռոց զօրն ողջոյն իսկ երեկոյն անկեալ խնդրէիր թողութ ի սմանէ . եկի արդ հաւատա ցեալ մարդ . եւ ա առաւել կրօնաւոր ոչ կրկնեսցէ ծունր կռոց եւ խնդրեսցէ ինձ անէ թո ղութ . Լուեալ ցնա ծերն զայս օրինակ ձեզ արարի եղբարք զի մինչ տեսանէիք զիս կոծե լով զերեսս նր . մի թէ խօ սեցաւ ինչ . կամ բարկացա ւ աստ ախմէն ոչ . եւ մինչ կրկ նեալ ծունրս խնդրէի թողու թի մի թէ շիոթեցաւ ինչ . եւ կամ ասաց ոչ ներել ինձ . ա սէ պիմէն ոչ . լուեալ ծերն . այսպ եւ մեք եղբարք եօթն եմք . եթէ կամիք կեալ իմ ասին . եղերուք իբրեւ զկուռ քս զայս բարեղէն . որոց իմ ք անարգանաց . եւ ոչ իմ բ փա ռաց եւս . չիոթեցաւ կամ չար ժեցաւ ստ իբարկութ ինչ . իսկ եթէ ոչ կամիք այսպ տա նել . աՀա դ դրունքեն տա ճարիս . եւ իւրաքանչիւր ուր իմեքն իւեալ ընդ ասցէ ուր ե րթամ ցի . իսկ նոքա իբրև լուան զայս անկան առ ոտս նր եւ ասեն . որպ կամիս այնպ արասցուք . եւ լուիցուք քեզ եւ ասասցես դու . Եւ առէր հայրն պիմէն . եթէ բնակե ցար ի միասին խոնարհ Հուբ մի միանց զամ աւուրս կենաց մերոց . եւ առնէաք զամ զոր ինչ ասէր ծերն . եւ կացուցաք ըզ մի ի մէնջ հոգաբարձու մեզ . եւ զոր ինչ դնէր առաջի մեր . այնէր կերակուր մեր . եւ ոչ ոք իշխէր խնդրել ինչ այլ եւ . եւ համ իօսել . կամ ոչ Ճաշա կել զառաջի եղեալն . եւ եւ ցաք իմաստին զաւուրս մեր խա

Ի աղաղութ հանգստեան եւն
բախութ ·

Պատմին վս ոք սրբ հնդկի-
ակ եպիսկոպոսի · որ կոչէր
անփի · եԹէ յոր ժամ եր նա
միայնակեաց յանապատինս
յոյժ ճգնութ եւ միշտ կրէր
իսկ յոր ժամ եղև եպիսկո-
պոս կամէր նա զնոյն ճգնութ
կրել · եւ ոչ կարացն եւ անկեալ
առաջի այ ողբայր եւ ասէր ·
տր միԹէ վս եպիսկոպոսու-
Թեանս այսորիկ արձակեր զշնորհս յի-
նէն : Եւ երևեցաւ նմա տր
եւ ասէ ոչ վս եպիսկոպոսութեն
այլ յայն ժամ յանապատն ոչ
ունէիր զոք քեզ օգնական
եւ տր օգնէր քեզ · իսկ այժմ
եկեղի ես · մարդիկք օգնես-
ցեն · վս դի խոնարհաց եւ ան
օգնականացն տր օգնական
եպտհապան :

Ասէր հայրն գելասի · ոչ
կորեմք իբրանէ, մեք ինքնա-
գործող խոնարհութ · եԹէ
ոչ նախ ձգեսցուք իբրաց ըզ
սատանին հոգւոյ զանդրբե-
ռն ամբարտաւանութ · զի ե-
Թէ ճգնեսցուք յայս · գտցուք
դխոնարհութ · մի՛ ասասցուք
եԹէ այս ինչ ոչ վնասեսցէ
մեզ · զի տմ ինչ որօգանեսցուա
րէ մեզ · նա նորին հակառա-
կն վնասեսցէ · որպ եթրն մա-
սն · եԹէ սրոց ժողովէ ՟Է իս-
ցուէ · եւ քան զի ոպ կնիք ·
զի զոր ինչ դրոշմեալ ունի
զայն նկարեսցէ ուր եկնքե-
ցէ · այսպէս գործք դրոշմեալ
նկարեն իհոգիս · Եղբայր եղի-
ցին ամենակ քո · եւ հանգերձք
եւ գնայք · ենստել · եկերա-
կուր · եկեալ · եանկողին-
քօդ · եւ տմ պատրաստութ ·
եւ առուն · եւ տն անօԹք նորին
նուաստ եւ արհամարհեալ ։
Եւ այսպ եւ աղօԹք քո եւ աղօ-
Թքութ · եկեալն ՟Է ընկերին
ամ

ամ նուաստ եւ հեզ եղիցին · մի
խօսեսցիս մեծամեծս : եւ մի
հպարտականս · եւ մի քարոզ
ձայնիւ · եւ մի ընդէպ ժամա-
րասցես եւ կամ գործեսցես
ինչ · եւ մի երգով աղօԹեր ·
եւ մի հպարտութ պատասխա-
նել · այլ յամօԹ իբրանս · եւ ի
գործս · առցես զմեծան · եւ
տայցես զփոքունս · Եւ քաղցր
լեր առ բարեկամսն · եւ հեզա-
րա հնազանդեալն քեզ · եւ
ան յիշաչար առ յանցանելե-
ան · եւ մարդասէր առ խոնար-
հան · եւ մի խԹարիչ լեր վըշ-
տացելոց · եւ տեսուչ հիւան-
դաց · եւ մի արհամարհեր զոք
իմարդկանէ · եւ քաղցր լեր ի
խօսել · եւ ուրախ իդէմս ի
պատասխանել եւ բարեխօ-
սն · եւ հեշտ ընկալ ՟Է ամ
նեսեան ·

Ասաց հայրն դանիէլ · եԹէ
երբեմն իշխան իբաբելոյն
որոյ էր դուստր մի դիւահա-
րեալ · իսկ հօր աղջկան էր
բարեկամ ոմն կրօնաւոր · եւ
ասէ իշխանին այն · ոչ ոք կա-
րողիցէ բժշկել զդուստրն իմ
բայց միայն միայնակեացն այն
զորես գիտեմ · եԹէ աղաչեմ
զնա · ոչ առնու զայսյանձն-
յաղագս բազում խոնարհութ
իւրոյ · այլ զայս արասցուք ·
յոր ժամ գայ · ասա վաճառել
զձեռագործս իւր եկեսցէ բեր
ցուք ասա զափթիդաս նա ինչ
նել · եւ իբրև գան առնուլ
զգինս · խնդրեսցուք զի ա-
ղօԹեսցէն վս դստերս իմ եւ
Եւ եղեալ իկրպակին խնդ-
րեցին եւ ոտին զաշխ ներ-
ճեն րոյն զի վաճառեր զափթի-
սն · եւ առեալ զգինս ՟Է սփրիդո-
ն · եւ տարան իտուն իշխանին · եւ
իբրեւ եմուտ իտունն ելուզ
ռ առնուլզգինս վաճառուցն
ել դիւահարն եւ եհար զա
ըր

քու ծնօղ եղբօրն· իսկ նա
մատոյցնմա եպիփանու· ՃԻ պատ
ուիրանին ԾՆ· եւառ ժամայն
տանջեալ եղեւ դեւն· եւ ար
տաքսեցաւ եւասէ· բանն ՅԻ
հալածեաց զիս աստի· որդ
բռնադատութեա· եւառ ժա
մայն եւ անտի առողջացաւ աղ
ջիկն ինքն ժամուն· եւ իբրեւ
տեսին ծնօղք աղջկանն փա
ռաւորեցին զԱծ· Էւ եղ
բայրն գնաց առ ծերն եւ պատ
մեաց· եւ լուեալ ծերքն ՃՄ ե
կին առ սա· եւ իբրեւ ծանեան
զոր եղեւն· փառաւորեցին
զԱծ եւասէին· ամբարտաւա
նութ գեն փախչի ի խոնարհու
թենէ որպ եղեն·
Ասաց հայրն եպիփանէ քա
նանացին աղաղակէր եւ լսելի
եղեւ· արեան՝ տեսն լռեաց
եբժշկեցաւ· փարիսեցին
պարծենայր եւ դատապարտե
ցաւ· եւ մաքսաւորն ոչ բա
նայր զբերանն· եւ արդարա
ցաւ· Ասաց՝ այսոցանէ զոր կա
միս արասցես եւ դու·
Եկն երբեմն եղբայր ոմն·
եգիպտացի առ հայրն զենոն
յասորիս· եւ մեղադրէր խըս
տաւոյն անձին· եւ մատնէր ըզ
խոնարհուրդս իւր առաջի ծե
րոյն· իսկ ծերն զարմացաւ
եւասէ· եգիպտացիք զառա
քինութիս զոր ունին յանձին
թաքուցանեն եւ զմեղս զոր ոչ
են գործեալ ասեն ունել·
եւ մատնեն զինքեանս· իսկ
հոռոմք· եւ ասորիք· եւ հայք
զառաքինութիս զորոչ ունին.
բարդախին եւ պարծին ու
նել· եւ զմեղս զոր ունին եւ ըզ
ակամաութիս· ծածկեն եւ թա
քուցանեն· Էւ այս պէս զա
ժամեայ զբարութիս խոնարհու
թենէ եղբօրն· եւ ի զուր ել
խոստովանութենէ նր· սը
գը ոչ ունելով մեղս· եւ այն
խօս

ԲԱՐՈՒԹԻՒՆԱՅՐՀԻՒԹ
խոստովանէր ունել· յանձին
վն խոնարհութե իւր·
Ասաց հայրն կարիոն· ե
թէ բազում ճգնութիւն աշխա
տեցայ ես յանապատին· քան
զեղբայրն իմ զաքարիա· որ
կարացի հասանել ի չափ նր·
վն խոնարհութեն եւ անչափ ԼԵ
ռուեն զորօւնէ նա·
Ասաց հայրն մովսէս· ցը
հայրն զաքարիա· ասա ինձ
բան ինչ օրգեմակ· իսկ նա
անկաւ առ ոտս նր եւասէ·
եւ զու ՃԷ իս հարցանես հայր·
Լռեցնա ծերն հաւատա ինձ
որդեակ· զի տեսանեմ զՀԸ
նորհս հոգւոյն սրբոյ համ
բուցեալ իբեզ· վն այնորիկ
հարցանեմ· իսկ զաքարիա
իբրեւ յայս հրամայեալ նմա·
առեալ զփնկոյզ իւր իգլխոյ
իւրոյ ընկեց իգետին· եւ կո
խեր ոտիւքն զնա եւ ասէր·
եթէ ոք այսպէս ոչ կոխեալ
խորտակեսցէ զանձն իւր իձե
ռն վերջին խոնարհութեն ե
ցածութեն· ոչ եւս կարողիցէ
նա կրօնաւոր լինել·
Ասէր երբեմն հայրն· զա
քարիա իսկիտէ· եէ տես տե
սիլ ինչ· եյարեաւ պատմեաց
զայն հօրն իւրոյ կարիոնի·
իսկ ծերն հոգեւորէր յոյժ·
այլ ոչ փորձէր զայն պինեալ
այարուցեալ գանեաց զնա ե
ասէ դիւական այդ· եւ յարու
ցեալ գնաց զաքարիա առ հայ
րն պիմէն· եւ պատմեաց նմա
զայն հմն· իբրեւ ետես ծերն
թէ յԱյ եղեւ տեսիլն նմա·
ասէ քնա գնա դու առ այս ա
նուն ծեր եւ պատմեա նմա· ե
զոր ինչ ասասցէ քեզ· արա
սցես զայն· Էւ իբրեւ գնաց
նա· նախ քան պատմելն·
ասէ ծերն· տեսիլն քո որ
դեակ յԱյ էր· այլ գնա գնա
հնազանդեա հօրդ քո
ՀՆՁ

Եւ աղաղակէ հանդարտիւ եռե
բախումն .

Պատմէին վն ոչ աբբենդիր
ածի եպիսկոպոսի . որ կոչէր
անփի . եթէ յոր ժամ եր նո
միայնակեաց յանապատին
յոյժ ճգնութ ամփիշտս կրէր
իսկ յոր ժամ եղև եպիսկո
պոս կամէր նա զնոյն ճգնութ
կրել . եւ ոչ կարացն ամենեւ
առաւօքն եւ ողբայր եւ ասէր .
տր մի թէ վն եպիսկոպոսու
թնս այսքարձեր զշնորհս յի
նէն : Եւ երևեցաւ նմա տր
եւ ասէ ոչ վն եպիսկոպոսութե
այլ յայն ժամ յանապատն ոչ
ունէիր զոք քեզ օգնա կան
եւ տր օգնէր քեզ . իսկ այժմ
եւ աշխարհ էս . մարդիկք օգնեն
ցեն . վն զի խոնարհաց եան
օգնականացն տր օգնական
եպահայան :

Ասէր հայրն գելասի . ոչ
կարեմք իբանել մեծ իկենա
գործող խոնարհութ . եթէ
ոչ նախ ձգեսցուք իբրաց ըզ
սատանակին հոգւոց զանըրե
ան ամբարտաւանութ . զի ե
թէ ճգնեսցուք յայս . փոյցուք
զխոնարհութ . մի՛ ասասցուք
թէ այս ինչ ոչ վնասեսցէ
մեզ . զի ամ ինչ որօգնեսցու
ցէ մեզ . նա նորին հակառա
կն վնասեսցէ . ապ եւ տրն մ
ան . եթէ որոց ժողովէ ընդ իմ
ցրուէ . եւ քան զի ոպ կնիք .
զի զոր ինչ դրոշմեալ ունի
զայն նկարեսցէ ուր եկնքե
ցէ . այսպէս դրոշմեալ
նկարեն իհոգիս . Ասէր եղի
քին ոքնսուկ քո . եհանգերձք
եգնացք . եհսանել . եկերա
կուր . եկեալ . եւ անկողին
ծոց . եւ ամ պատրաստութ .
եւ առուն . եւ ամն անօթք նորին
նուաստ եւ արհամարհեալ .
Այսպ եւ առօթք քո եւ աղմուս
երգութ . եկեալն ընդ ընկերին
ամ

ամն նոսա աստ եւ հեզ եղիցին . մի՛
խօսեսցիս մեծամեծս . եւ մի՛
հպարտ սորական . եւ մի՛ քարոզ
ճայնիւ . եւ մի՛ ան դէպ ժամա
րտացես եկամ գործեսցես
ինչ . եւ մի՛ երգով աղօթեր .
եւ մի՛ հպարտութ պատասխա
նել . այլ յամե իբանա . եւ
գործս . առցես զմեծն . ե
տացես զփոքունս . եքաղցը
լեր առ բարեկամսն . եհեզ
տահնազանդեալ քեզ . ե
ան յիշաչար առ յանցանեա
ն . եմարդասեր առ խոնար
հսն . եմխիթարիչ լեր վըշ
տացելոց . եսեւսուց հիւան
դացն եմի՛ արհամարհեր զոք
իմարդկանէ . եքաղցր լեր ի
խօսել . եուրախ իդէմսն ի
պատասխանել . եբարեխօս
յամե . եհեշտ ընկալ ըն ամ
նեսեան .

Ասաց հայրն դանիէլ . ե
Թեեռոմն իշխանն իբարեկրօն
որոյ եր դուստր մի դիւահա
րեալ . իսկ հօր աղէկան եր
բարեկամ ոմն կրօնաւոր . ե
ասէ իշխանն այն . ոչ ոք կա
րողիցէ բժշկել զդուստր իմ
բայց միայն միայնակեացն այն
զորս գիտեմ . եթէ աղաչեմ
զնա . ոչ առնու զայս այնձն .
յաղագս բազում խոնարհութ
իւրոյ . այլ զայս արասցուք .
յոր ժամ գայ . սա վաճառել
զձեռաց գործս իւր ընանց բեր
ցուք սատ զսպիրիդ նը իջե
նել . եւ իբրեւ գան առնուլ
զգինս . խնդրեսցուք զի ա
ղօթեսցէ վն դստեր իմոյ եւ
Եւ եկեալ իկրպակին խընդ
րեցին եւ տարին զաղչա . եր
ծե րոյն զիվճառեր զսփրի
ն . եառեալ զնա ըն սփրիդ
տարան իտուն իշխանին . ե
իբրեւ եմուտ իտունն եղբ
րն առնուլ զգինս վաճառու
եւ դիւահարն եհար զե

ԹՂԹ
չու ծնօղ եղբօրն․ իսկ նա
մատոյցն մա եկեղեցւոյն․ ԺԲ պատ
ուխտարին ՄՆ․ և առ ժամայն
տանջեալ եղև դևն․ և բ ար
դառնցաւ և ասէ․ բանն Յի
հալածեաց զիս աստի․ ոՃ
բռնադատութեա․ և առ ժա
մայն ել անտի և ողջացաւ աղ
ջիկն ի նմին ժամու․ և իբրև
տեսին ծնօղք աղջկանն փա
ռաւորեցին զԱծ․ Եւ եղ
բայրն գնաց առ ծերն և պատ
մեաց․ և լուեալ ծերն զմե
կին առ սա․ և իբրև ծանեան
զոր եղեն․ փառաւորեցին
զԱծ և ասէին․ ամբարտաւա
նութ դևն փախչի խոնարհու
թենէ ուՂ եղեն ․

Ասաց հայրն եպիփանէ քա
նանացին աղաղակէր եւսեւլ ի
եղի․ մեռա՞նեսն լուեաց
աբաշխեցաւ․ փարիսեցին
պարծենայր և գաստապար տե
ցաւ․ և մաքսաւորն ոչ բա
նայր զբերանն․ և արդարա
ցաւ․ Լճէրդ՝ այսցանէ զոր կա
միս արասցես և դու ․

Եկն երբեմն եղբայր ոմն ․
եգիպտացի առ հայրն զենոն
յասորիս․ և մեղադրէր խըս
տագոյն անձին․ և մատնէր ըղ
խորհուրդս իւր առաջի ծե
րոյն․ իսկ ծերն զարմացաւ
և ասէ․ եգիպտացիք զառա
քինութիս զոր ունին յանձինս
թաքուցանեն և զմեղս զոր ոչ
են գործեալ առեն ունել․
և ամասնեն զինքեանս․ իսկ
հոռոմք․ և ասորիք․ և հայք
զառաքինութիս զորոց ունին․
խորդանին և պարծին ու
նել․ և զմեղս զոր ունին ևըզ
ապականութս․ ծածկեն և թա
քուցանեն․ Եւ այս պէս զա
ճագեալ զբարւոք խոնարհու
թենէ եղբօրն․ և իգովէին
խոստովանութենէ նր․ զի
զց ոչ ունէին մեղս․ և այն
ծնօմ

ԲԱՐԻ·Ո·ՔԻ·ԹՆԱՄՀԶ·ՌԹ
խոստովանէր ունել յանձին
վս խոնարհուե իւր ․

Ասաց հայրն կարիոն․ ե
թէ բազում ճգնութիւնս աշխա
տեցայ եօ յանապատին․ քան
զեղբայրն իմ զաքարիա․ ոչ
կարացի հասանել իչափ նր․
վս խոնարհութեն և անչափ ԼԷ
ռուեցն զոր ունէր նա ․

Ասաց հայրն մովսէս․ ցԷ
հայրն զաքարիա․ ասա ինձ
բան ինչ որդեակ․ իսկ նա
անկաւ առ ոտս նր և ասէ․
Ընդէ իս հարցանես հայր․
Լոեցնա ծերն հաւատա ինձ
որդեակ․ զի տեսանեմ զշ
նորհս հոգւոյն սրբոյ հան
գուցեալ ի քեզ․ վս այնորիկ
հարցանեմ․ իսկ զաքարիա
իբրև յամ հրամայեաց նմա․
առեալ զգտակն իւր ի գլխոյ
իւրոյ ընկէց ի գետին․ և կո
խէր ոտիւքն զնա և ասէր․
եթէ ոք այսպէս ոչ կոխեալ
խորտակեսցէ զանձն իւր ի ձե
ռն վերջին խոնարհութն և
ցածութն․ ոչ էս կարողիցէ
նա կրօնաւոր լինել ․

Նստէր երբեմն հայրն․ զա
քարիա ի սկիտէ․ և ետես տե
սիլ ինչ․ և յարեաւ պատմեաց
զայն հօրն իւրոյ կարիոնի․
իսկ ծերն հոգևորէր յոյժ․
այլ ան փորձէր յայն պիտեաց
և յարուցեալ ծանեաց զնա և
ասէ դիւականէ այդ․ և յարու
ցեալ գնաց զաքարիա առ հայ
րն պիմէն․ և պատմեաց նմա
զայն ՃմՃ․ իբրև ծանեաւ ծերն
թէ յԱյ եղև տեսիլն նմա․
ասէ ընդ գնա դու առ այս ա
նուն ծեր և պատմեա նմա․ և
զոր ինչ ասասցէ քեզ․ արաս
ցես զայն․ Եւ իբրև գնաց
նա․ նախ քան պատմելն․
ասէ ծերն․ տեսիլն քո որ
դեակ յԱյ էր․ այլ գնա
հնազանդեաց հօրդ քո․
ԷՆ

Ասաց հայրն պիմէն · եթէ
հայրն զաքարիա մինչհանդերձ
ձեռներ փոխադրել մահուամբ
ասէ ցնա հայրն մովսէս · զի՞նչ
տեսանես դու զաքարիա · իսկ
նա ասէ · ոչ ինչ լաւ քան
զլռութի հայր · և նա ասէ այո
որդեակ լռեա · և ի մեկնել հոգ
ւոյն ի մարմնոյն նստէր և հայ
րն իսիդորէ անդ · և նայեցեալ
ը երկինս ասէ · ուրախ լեր
որդեակ զաքարիաս · զի ահա
բացան քեզ դրունք արքայ
ութն երկնից · խոնարհութն
և լռութն ունողին · Եւ սաղ
մոսիւք և ա̃ւհութբ եդին ի գե
ցեզմանի · արտասուօք հան
գերձ ·

Ասաց հայրն եսայիաս ·
ոչ երկրաւոր մեծութն ակա
ռաց · ծնանի զստութ · իսկ
խոնարհութ ծնանի զերկիւղն
այ իսրաէլի · և դու մի կամես
ցիս սիրել ի մեծամեծաց լի
նել · և իշխանաց աշխարհի
զի մի զրկեսցիս ի փառացն ա̃յ ·
Ասաց դարձեալ · յոր ժամ
կացցես յաղօթս · եթէ խո
նարհութբ արասցես · և զանձն
անարժան համարեսցիս · լսո
ւնելի են · իսկ եթէ ամբար
տաւանիցեն սիրտ քո · և յի
շեսցես զայլ որ ծոյլ եդա
տեսցես զնա · ընդունայն են
աղօթք քո · Դարձեալ ասէ ·
Ը̄ե՞ր երանելի իցէ խոնարհն
վս զի ոչ ունի լեզու բան
բասել զոք · կամ ը̄գիմանալ
զընկերին իւրոյ · և ոչ աչս ու
նի զի տեսցէ զպակասութ ըն
կերին · ունկն ոչ ունի զի լու
իցէ զանօգտութեան · նա և ոչ
բերան ունի չարախօսել զոք
կամ զե զբայր իւր · և ոչ ձեռ
ն զայլոց զանցանս · այլ մի
այն զմեղս իւր նկարագրար
իցէ առ ամենեսեան Ը̄բե
նն ա̃ն և ոչ վս այլոյ ումեք
առ

առնէ զայս · այլ վս ա̃ն ·
Բայց այս իցէ իրաւացին · զի
թէ պահեսցէ որ զվեց աւ
ուրբս · և զամ առաքինութիւ
նս կատարեսցէ · այն ա̃մ առանց
խոնարհութե ոչ ինչ են · և վաս
ն այսր յոյժ · Դարձեալ ա
սէ որոք սատանա զխոնարհութ
տեսանէ նա զմեղս իւր · և որ
ոչ գայ զհետ խոնարհութե
և ողբոց · արտաքսեն սոքա
իարտէ նր զա̃մ չար ի որհուր
դս · և անուցանեն զանձն նս
ամառաքինութբ · Եւ որք ու
նիցին ողբ քև խոնարհութիւնս
յաղթեսցեն նմա պա̃կառանք
մարմնական քայլ արհամարհան
քն զորս արհամարհիցի նախմարդ
կանեզեն նա լիցին ապահեն զ
նա իսրայէլութենէ · և իշխ
չար հատուցանելոյ · և ու
սուսցէ համբերել ա̃մ չա
րեաց · և յայսց յա̃մէ ոչ ինչ
մերձենայ ի խոնարհն ·
Ասաց դարձեալ · անկանել
առաջի ա̃յ գիտութբ · և հնա
զանդել պատուիրանացն խո
նարհութբ · բերկրիմարդ զսէրն
ա̃յ և զանաիտութն · իսկ խո
նարհութիւ համարել զանձն
մեղաւոր քան զա̃մ մարդ · և
արհամարհել զինքն · իբրև թէ
ոչ երբեք բարի գործեալ իցէ
Եւ գործք խոնարհութե այս
ինչ է · լռութն միշտ և ոչ պէտս
ութ ը̄ուեք կամ հակառակել
և հնազանդել բոլորից և խոնարհ
նայել աչաւք միշտ և առաջի
աչ զ̄ութնել միշտ զմահ և անուն
գոլ իբ անս · և ոչ դիմարանել
աւագացն և ոչհաստատել զիւր
բանն · և ունել համբերութի
մտաց · և առնել զհանգիստ
և համբերել անարգանաց
ծառթութն և գգաստ լինել
և հատանել զկամս իւր · և
բարկանալ ումեք · ոչ ունել
նախանձ կամ հեռ · և այս
ամէն

ՑՂԻ

պէլ զօր հանապազ յոգւս ․
այսէ չափ խոնարհութե ․ եւ
զի որք ստանան զխոնարհութի
նա յանձն իւր ժողովին զյան
ցանս եղբօրն ․ եւ ասէ ես մե
ղայ ․ իսկ որ ասէ զեղբայրն
զանձն իմաստուն եւ արդար ա
սէ ․ եւ յայնմ թ առնէ զէ զբայրն
իսկ որ զանձն պատկառէ ․
նա այլում ոչ վնասէ ․
Դարձեալ ասէ ․ մի խօսեսցի
լեզու քո ․ այլ գործք քո ․
եւ զիւին բանք քո խոնարհ
քան զգործս քո ․ եւ մի խոր
հեսցիս արտաքոյ մտաց ․ եւ
մի վարդապետել արտաքոյ
խոնարհութե ․ ոպ զի կարասցես
լինել երկիր զանձին քո ․
Ասաց դարձեալ ․ ոչ իցէ խօ
սելն իմաստութի ․ այլ ճանա
չելն իցէ իմաստութի զժամա
նակ խօսելոյն ․ թե երբ իցէ
ժամ խօսելոյ ․ եզբանն իմաս
տութե լսէ ․ եւ իմաստութե խօ
սեսցիս ․ եւ զգոյշ լեր նախ
քան զխօսելն քո եւ տուր պատ
շաճ պատասխանիս ․ եւ իցես
թէ ազատ լեր դու ․ զի զեր
ծանիս իբրագոյն վճռեցէ քան
զի ինքն իւր բարդք վեշտս
որ ցուցանէ զանձն իմաստուն
վս այսորիկ մի պարծեսցիս ի
վր գիտութե քո ․ զի շատք գի
տեն ոպէս եւ ոչ բնաւ ․ եւ կատա
րութի մրդի պատկառանքէ ․
իսկ խոնարհելն քո ինքնեքեայ
ընդերին ․ ՟Ա՟ ամ միաւորհեսցէ
զքեզ ․
Ասաց դարձեալ ․ հայրն եսայ
իաս վս խոնարհութե ․ յիշեսց
ցուք եղբարք զայն ․ որոշ ու
նէր ուր դնէր զգլուխ իւր
եւ մի տացես եղբայր եւ մի
բարձրամտեսցիս ․ լսես թէ
որ վեր եկամ զինչ եղե վս քո
թագաւորեր եւ եղե ծառայ եւ
պանտուխտ վս քո ․ ով ան
պատմելի մարդասիրութե քո
տր

ԵԱՐԻՕՔԻՈՐԴ ԱՐՁԻԹԵ

մր ․ ՟Ա՟ եւ ր այդմ խոնարհե
ցար յաղագս մեղուցեալ ծա
ռայիցս ․ մինչ նի արարեալ զ
մեզ ոչ ունէիր ուր զգլուխ խը
դիցես ․ իսկ մեք ապերախտ
քս եւ մնոնաստութ եւ անարգ
խոնարհութե արժանի քս ․ մե
ծութե եւ պատուոյ ցանկամք ան
ցաւորիս ․ արք ՟Ա՟ եւ ր չքնաթե
ալես ով եղկելի մարդ ․ եւ
զինչ ժողովեսս եւ ՟Ա՟ ար կուրա
ցեալես անառակութ ․ եւ կամ
՟Ա՟ եւ ր հետեւեալես պատրա
նաց կենցաղոյս ․ եւ ՟Ա՟ եւ ր ոչ
ստանաս զհանդերձեալ բա
րիսն ․ Լուր դաւթայս ամ քննես
ցես եզլակս զկյանս ընթացն
ցես ․
Հասուեր երբեմն իսկեր ՟Ա՟ եղ
բարսն հայրն թեոդորոս ․ եւ
մինչ եւ ուտեին զգուշութ
եւ առնուին բաժակ լռութ ․
եւ ոչ խնդրէին թողութ յըմպե
լի ․ Ասէ հայրն թեոդորոս
կորուսին կրօնաւորք զազա
տութի իւրեանց ․ զի ոչ եւս խնդ
րեն թողութ ․ յըմպելին զգինի
զի ոչ կամին խոնարհիլ նիքա
նիլ միմեանց գոհութեանութ ․
իսկ եղբայրումն ասէ ցհայրն
թեոդորոս եթէ կամիմ կատա
րել զառաքինութիւնս այ ․ Ասաց
ծերն եթէ հայրն թեո
նաս երբեմն ասաց եթէ կա
միմ գտնել զխորհուրդ իմ յԸ
նուլ զօրէնս այ ․ եւ տարեալ
զալիւրս իւր իփուռն եւ արար
հացս ․ եւ խնդրեալ աղքատս
եւ եգիտ անդ եւ ետ նց զհացն
իւր ․ եւ կեալ եւ այլք եւ սխնդ
րեցին ․ եւ ՟Ա՟ եւ ետ զայն որ ըն
դ եցեալն եր ․ եւ ինքն մեկ ե
մուտ խնենեակն ․ եւ եւ ՟Ա՟
միջովքն զթիկնոցն իւր ․ եւ
մեղադրեր անձին եւ ասէր ․ թէ
ոչ կարացի կատարել զպատու
իրանս այ ․ իսկ եգու եթէ
այնպ կարասցես առնել ․ զեր
եւ

Եւ պարտքն տուեալ ոչ կարա-
ցի կատարել զպատուիրանս
ան(այ). զի կատարել պատուիրա-
նացն խոնարհութիւնէ. յորում
հանգչի ած ի հեզս և ի խոնար-
հս. և որ կատարէ զխոնար-
հութիւն կատարէ նա զամ պա-
տուիրանս. և որոչ ունի զխո-
նարհութիւն. ոչ ունի նա զայլն
ամ պատուիրան. վս զի ոչ
ծն ԷԸ ունելն առանց խոնար-
հութ ամ առաքինութիւնք. ա-
ռաջի ԷԸ ունողին քրիստոսին եղ
բայրն այն խոնարհեալ եր
հիր եպատ եշահեալ գնաց ու-
րախութ.

Ասէին և վս հօրն թէոդո-
րէի եթէ եղև նաաարկաւագ
իսկի ոե. և ոչ յանձնէ առ կա-
տարել զպաշտօնութիւն իւր
այլ փախեաւ և գնաց ի բազում
տեղիս. և դարձեալ բերին
զնա անդ և ասէին մի՛ թէ լող
ցես զպաշտօնութիւն քո. և Լ
սէ ցնմ ծերն. թող առ ք ինձ
և ես հարցից զԱծ եթէ կամք
նր իցէ կալ ինձ յաստիճանն
յայն. և աղաչէր զԱծ և ասէր.
եթէ կամք քո իցէն առնել
ինձ զայն գործ յայտնեա ինձ
Եւ երևեցաւ նմա սիւն հր
րոյ բարբոքեալ յերկիր մին-
չև յերկինս. և ձայն եկն առ
նա և ասէ. թէ կարողես լի-
նել իբրև զայս սիւն հրոյ.
արա զսարկաւագութ քո.
Զայս իբրև լուաւ գնաց եց
զանձն ոչ եսառնել զսարկաւ-
ագութիւն. Եւ իբրև չնաց նա
յեկեղեցին. աղաչեցին զնա
եղբարքն և ասացին. եթէ ոչ
առնես զպաշտօնութ սպա-
սաւորեայն զսկիհն կալցես ի ձե
ռին քո. իժամ հաղորդութեն
այլ նա ոչ առ յանձն. և ասէր
զնա թողէք ինձ ոչ թողլ առ
ցեն նմա. և ապա թողլ տուե
եալ ոչ ևս նեղեցին զնա.

Լհա այսուհետե խոնարհութ.
որոք զանձն իւր անարգեն
համարին ալ. ոչ լիցի նմա փոյթ
արհամարհանք.

Գոնաց երբեմն եկեղեցիս
եպիսկոպոսն իշխանն նիստիւր
և եկն հայր լերինն առ եպիս
կոպոսն տեսանել զնա. Լսէ
եպիսկոպոսն ցծերն. զի՞նչ
գտեր գործ մեծ ի կրօնաւոր այս
հայր. Լսէ ծերն զայն զի գիտեմ
ճարտ զմեղս իմ. և նա խոստո-
վանեալ կաւ զինքն. եւ սէ թէ
ոգի լի եւ. ճշմարիտ ճանապարհ
փրկութ այդ է. Նոյն ինքն
թէոփիլէ եպիսկոպոս. գնաց
երբեմն ի սկիւտն եւ ժողովեցան
առնա հարքն և եղբարքն. և
ասեն եղբարքն ԷԸ հայրն զամ
բոյ. ասասցես հայր բան
ինչ եպիսկոպոսին զի շահես
ցի իքէն. Լսէ ծերն. եթէ
ոչ շահեսցի նա ի լռութեանս
իմմէ. և ոչ ի բանէն շահեսցի
յայն ժամ ասեն այրն լուեալ
իցէ գործ խոնարհութե. եւ շա
հեցուցանող ասիրելի ամենե-
քուն.

Ասէր մայրն թէ որդոր-
եթէ ոչ ճանաչիք. և ոչ ունիցիք
և ոչ այլ ինչ աշխատանք առա
քինութ կեցուցանել կարիցէ
զմարդ. իբրև զխոնարհութ.
Քանզի էր ուրեմն միայնա
կեաց ոմն. որ հալածէր զդևս
ի մարդկանէ. և հարցանէր զն
նս. թէ՛ որով սառաքինութ
ելանէք դուք. մի՞ թէ պահօք
ելանէք. ասէ դևն. մեք բն
նաւ ինչ ոչ ճաշակեմք. իսկ
ծերն ասէ հսկութ. եդևն ա
սէ. մեք բնաւ ոչ ննջեմք.
Եւ ծերն ասէ միայնակեցութ
եդևն ասէ. մեք միշտ յանա
պատի շրջիմք. Ծերն ասէ.
Ասարդ որով իւիք ելանէք
դուքս եդև նաև. ոչ ինչ հալ
ծե զմեզ և ոչ յաղթէ մեզ ինչ

ՑԶ.Ը
այլ այն պէս իբրև զխոնար
հութ · զի նովաւ հալածիմք
մեք · և նոյն ինքն խոնարհու
թիւնն որ կորուսանէ զմեզ ի
պատու · Աէրր տեսանես թէ ոպ
յաղթողն դիւաց և կորուսա
նէ զնա խոնարհութիւն ·
Ասաց երբեմն յոհաննէս
կարճիկն · ցերէց եղբայրն իւր
գամբլինել անհոգ իբրև զհր
րեշտակս որոչ հոգանիւնչ և ոչ
աշխատին · այլ անդադար կան
յերգս այ · Եւ մերկացեալ զձոր
ձն իւր գնաց յանապատ · Եւ
եկաց անդ շաբաթ մի և դար
ձեալ դարձաւ առ եղբայրն ·
Եւ եկն առն իմէջ գիշերի · և
իբրև բախեաց զդուռն · լուա
ւ ինքն երքուստ եղբայրն · և ա
ս նախ քան զբանալ դրանն
ո՞վ ես դու · իսկ նա ասէ եսեմ
յոհաննէս եղբայր քո · յայն
ժամ պատասխանի ետ և ասէ
յոհաննէս հրեշտակ եղև · և
ոչ է մարդկան լցել · իսկ նա
աղաղակէր և ասէր · եսեմ · և
ոչ եբաց նմա մինչև ցառաւօ
տն · Եւ թողեալ զնա վտան
գիլ անդ · Այնուհետ եբաց նմա
զդուռն և ասէ · արդ՝ ահա
ծանիր զքեզ զի մարդ ես · և
արդ՝ աշխատեա զի կերակրես
ցիս · իսկ նա յերեսս անկեալ
ասէ · թողութի արա ինձ եղ
բայր · զի գործող բանիւ զնա
ցեալ ոչ կարացի կեալ · մինչև
զօրաւորն խոնարհութբ յաղ
թողգտայց կատականաց յամփ ·
Ասաց հայրն յոհաննէս կոր
ճահասակն · եթէ խոնարհու
թիւն դուռն երկնից · և հայր
քն մեր բազում պատերազմանօք
և աշխատանօք մտին ուրախու
թեան իշխանքն այ կենդանւոյ ·
զի խոնարհութի և երկիւղն այ
վեր ոգայն են քան զամ առա
քինութիս ·
Դարձեալ ասէ · ո՞վ վաճառ
եաց

եաց զյովսէփ · ապատասխանի
ետ եղբայրն և ասէ · եղբարքն
նր վաճառեցին · ասէ ծերն
ո՛չ այլ խոնարհութի նր վաճա
ռեաց զնա · զի կարողէր ա
սել ցդնողսն եթէ եղբայր
նոցա եմ · այլ լռեաց և խո
նարհութբ վաճառեցաւ · Եւ
այն խոնարհութի նր արար զնա
տէր · իշխան ի վր եգիպտին և
գիպտացոց · Դարձեալ ասէ
մի՞ թողցուք զբեռն թեթև ·
որ է մեղադրել անձին · և մի՛
բարձցուք զծանունս · այսինքն
քէ արդարացուցանել զանձն
Ասյս հայր յոհաննէս · քեր
մեռ անդր հոգով · և գնաց
ոմն առնս և ետես զի հիւսէր
պսիրս և զօձեաց զձեռս՛ դոր
ծն նր · իսկ նոյ լռեաց · և
եղբայրն այն դարձեալ զո
վեաց և նոյ լռեաց · իսկ յերր
որդումն իբրև զովեաց առանձնա
ցեալ ասէ եղբայրն ո՞վ եղբայր
դու · ու · պատահ · ցար ·
մինչ եկիր դու զամ հաներ
յինէն · այս պիսի խոնարհութ
եր երանելին · զի զգովասա
նութիւն թշնամութի համարէր
իւրեան ·
Ասա հայր յոհաննէս · նստէր
երբեմն իսկիտա · և շուրջ պա
տեալ եղբարքն զնովաւ հար
ցանէին զնա վս խորհրդոց
ւզնէ ցնա ոմն ի ծերոցն · յո
հաննէս իբրև զկին պոռնիկ
պճնեալ ես դու · և այժմ ա
հա շուրջ կայցուցեր զառ ող
սն · իսկ յոհաննէս համբու
րեաց զնա և ասէ ճշմարիտ ա
սես հայր · իսկ միւս յաշխ
կերպարանս իրոց ասէ զնա ·
արդ՝ ոչ չփոթեցար ինքրս ի
խորհուրդս հայր · ասէ ցնա
ծերն · ոչ չփոթեցայ որդեակ
քանզի ոչ՝ մ յարտաքոյ սոյն
պէս եմ և ի ներքոյ և ի սրտի ·
Ասաց ոմն վն նր · ո՞վ իցէ
յոհ

յոհաննէս · որ խոնարհութ
իւրով կապեաց զամ սկիւռէ ·
ծայրն փոքու ճկոյթնիւրո
Ասացհայրն յոհաննէս կարճի
կայս եթէ չերոմ հօգեոր ար
գելեացզինքն ինչ սերինքն
մեծամնուն յոյժ ևփառաւորեր ի
մարդկանէ · իսկ հարքնպատու
իրեցինն մաևասեն · ահա ոմն ի
արբոց փոխադրիլ մերձե · ե
կեսլիր իոն ասանել զնա նախ
քան զմահ նր · Եւ նա խոր
հէր իմոի ևասէր · եթէ ե
չանեմս իտունէ զան առ իս
ամենեքեան ևփառաւոր ոբեն
զիս · ևոչ ես այլ հանգեայց
աստ · այլ գնացից իդիշերի
քաղաք ևծածուկ յամենեցունց
Եւ իբրև եւ իդիշերի իսենէ
կն իւրմէ զի մի՛ ծանիցեն յամե
նեցունց · յայն ժամ ահա ա
ռաքեցաւ յայ հրեշտակս եր
կուս · ունելով ղամբարս ի
ձեռինս · ևվառեալ առանէ ին
առաջի նր · ևահա ամ քաղա
քն ընթացաւ առաջի նր · և
որ չափ նայ ջանայր փախչել
ի փառաց · այն չափ այլ առաւ
ել ևս փառաւորեր նա յայ ·
իմարդկանէ փառաց փախչե
լով ևհաս փառացն այ որ անի
մնորասէ եթէ ոխոնարհեցու
ցանէզանձն բարձրասցի ·

Ասաց հայրն յոհաննէս
թեբայեցին · եթէ պարտէ
կրօնաւորի · նախ քան զամ ա
ռաքինութ · զխոնարհութն
ստանալ · Եւ զի նայէ առա
ջին պատուիրանն փրկչին որ ա
սէ · թէ երանի աղքատաց
հոգով զի նցէ արքայութն
երկնից ·

Ասաց հայրն պիմէն · վն
հօրն իսիդորի · եթէ հիւսեր
ջարմաւ զգիշերն ողջոյն · և
ասեն ցնա եղբարքն հանգի
ցես հայր · մի՛ դատիր յոյժ
զի ծերացեալ ես · իսկ նա
աս

ասէր եթէ հրկէզ առնեն զի
սիդորէ · ևհոսեն զմոխիր
ոսկերացս · ևոչ յայն ժամ
շնորհս ունիցի · թող թէ ան
խատ ինչ · Ասէր նա դար
ձեալ եթէ յոր ժամ բերէին
խորհուրդք նր · եթէ մեծ ոմն
ես դու · նայ ասէր ցնս · միթէ
իցես իբրև զհայրն ան
տոն · կամ իբրև զհայրն պամ
բոյ · ևկամ իբրև զայլ հարսն
ևխոնարհէր նովաւ · Եւ իբ
րև հաստատեալ ասէին խոր
հուրդքն · եթէ զկնի այսոր
ամ վշտաց իտանջանս գնալո
ցես · ևասէր ցնս պատասխա
նի · թէ պ իտանջանս գնալո
ցեմ · սակայն դուք ինէ ըզոյ
իմ գտանելոցէք ստուգապ ·
Ասէր նայ դարձեալ · եթէ
որով հետև այս չափ մեծ իցէ
բարձրութ խոնարհութ · ևայս
չափ դժուարին անկանել ի
հպարտութ · սակայն ոգոյն
զձեզ եղբարք · զի զմինչ կալ
ցուք ևիմի սոյն փախիցուք ·
Ասաց հայրն իսահակ եթէ
մին, մանուկ էի ես · բնակէի
առ հօրն կրօնոսի · ևոչ եր
բէք ասաց ինձ թէ արասցես
դու զայս ինչ գործ · Եւ այն
զի էր նա ծերացեալ ևակար
ևդողդոջ ինքն րո-թենեն · և
ոչ հրամայեր մեզ ինչ · սպա
սաւորութ առնել առաջի իւր
այլ ևզքոյ բինս ես ինքն տար
ինձ ևորոց էր իս էին · Եւ յետ
որբոյ հօրն կրօնոսի · գնա
ցեայ նաստել է հօրն թէոդորէ
վերբեմացւոյ · ևոչ նա ասէր
ինչ առնել ինձ · այլ ևինքն
զներ ևզսեղանն · ևսպասա
որէր մեզ լռութ · իսկ ես ա
սեմ ցնա հայր · ևկի ես առ
քեզ թէ շահեցայց ինչ իւկեն ·
ևդու ոչ ինչ ասես ինձ զի ա
րարից · ևնա ինչ ոչ խօսե
ցաւ ընդ իս · իսկ ես պնացեալ
աս

ԳՂԹ

առաջի ծնողացն · ձեռին ·առ-
նա ծերքն ասաեն ցնա հայր-
էկն առաջեզ եղբայրքայս թէ
չահնացի իշեն · Եւ դու ԺԵ Թ
ինչ ոչ առնես առնել ամա: իսկ
ծերքն ասէ ցնա · մի թէ հայր
իցեմս միաբանաց վանից զի
հրամայիցեմ · ես զմա ինչ ոչ
հրամայեմ · և ոչ ինչ ասեմ · ա-
պա թէ կամի առնել ինչ · զոր
ինչ տեսանէյիս զայս արասցէ
Եղբայր Եւ յայնժամ հետա; զոր կա-
մերն առնելեւ պատուաջագոյն
առնեն · լուել եայն · զի նա
լուելեայն առնէր · Եւ սորա
առաքինութիւն ուսոյց զմեզ ·
լուելեայն առնել զամ ·

Ասաց հայրն իսա հակ · ոչ էր
բեք անի ԺԵ ես իսննեկի իմում
չար խորհուրդ զեղբօրէ · որ
տրտմեցուցզիս · Եզայն եսմու-
թայի զի մի եղբայրն ես որք
տարցէ իսենեալ իւր չար խոր-
հուրդ վս իմ արտմելոյ յինէն
եղբայր ոմն եհարց ցհայրն
կրօնաւ · եւ ասէ · որով օրի-
նակաւ ստանա մարդ զերկիւ-
ղն այ · լռեա ծերն ոչ կար-
ծեմս եթէ այսուիկ ստանա
մարդ զերկիւղն այ · զի փախի-
ցէ յամ լղջալեաց և հանգստե-
անց մարմնոյ · Եւ ասացն զինքն
յայն խառուս որ չափ կարողու-
թիւ · Եւ յինչեսցէ զօր որոշման
հոգւոյ իւրոյ իմարմնոյ · նա
Եւզօր ահեղ դատաստանին այ
եզէ ատուցուած ·

Պատմէր մեզ հայրն կարիոնե-
եթէ մինչ նստէի եսի լեառն
սինայի · էր անդ եղբայր մի
ընտրեալ ճգնաւոր յոյժ · այլ
եղեղեցիկ տեսլեամբ եկ աստ-
րեալ հասակաւ ; եւյոր ժամ
գայր յեկեղեցին յաղօթսն ·
զոտ ցեալ ունէր նա պատուա-
տուն հանդերձ · եւ փոքր ինչ
պարեգօտ · յաւուր միոջ տե-
սեալ զնա յեկեղեցին այնպ ·

եւ

ԹԱՐԳԱՔԽՈՆԱՐՋԻԹԵ

եւասեմ ցնա եղբայր · ոչ ե-
այլ եղբարքն կզեցեալ զան
յեկեղեցին զգեցիր Եւ դու Եւ
նմանեաց նյ · իսկ նա ասէ
ցիս թողու՛ ար ինձ հայր ·
ոչ ինչ ունիմ այլ զիզգեցայց
Եւես տարեալ իսենեակն ի
տուն հանդերձ զամ որ ինչ
պատշաճեր · եւ այնմ հետէ ըզ-
գենոյր Եւնա նման եղբարցն
եւ րԵէր իբրեւ զհրեշտակ այ
Եւ եղեւ երբեմն պէտք ինչ
եղբարցն · զի առ աքեսցեն եղ-
բարս տասն առ թագաւորն
վս գործոյ ինչ · եւ թուեցին
զեղբայրն զայն Ժ գնացողան
յարքունիս · իսկ նա իբրեւ լու-
աւ անկաւ առաջի հարցն ա-
ղաչէր եւ ասէր · վս տիրոյն
այ մի առաքէք զիս անդր ·
զի ես ծառայեի իշխանի ու-
մե · իսաւ լամբն եւ փախեալ
ինեն այեմ ասա · եւ թէ տեսա
նէ զիս · հանէ յինէն զգեստս
որոյս · եւ ծառայեցուցանէ զիս
եւ հն ազանդեաւ քանի նր ար
ձայնեցին զնա · իսկ յետոյ ծա
նեար զճմարիտն յայն ցանէ
որ չնայէին զնա · եթէ
էր նա պարքոս իպետորն
արքային մինչեւ յարքունիս
եզի մծաւ հրեն զնա · եւ ա-
ցէ փառս իմարդկանէ · եւ վս
այսորիկ պատճառեր նաձա-
ռայն · ինքն բոյ · եւ ի այսպ ըզ-
տիպեին սպին ւամ ժամ փախ-
չէր ի փառաց մարդկայնոց եւ
հասանել ի փառացն այ ·

Տեր ոմն իսկեանէ · որոյ ա-
նունն կարիոն որ թողեալ
էր իզեօղ եռկուս որդիս եւ
զկինն · եւ այնպ եկն ի կրօնաւ-
որուի · եկին ժամուց ինչ
եղեւ սով յեզիպտոս · եւ
վշտացեալ յոյժ կինն այն · եւ
յարուցեալ առեալ իսկիտէ · եւ
տարաւ Ը ինքն ըզմանկունսն
կւրէ իսկ մնձէր առու որ կո-

չէ

ձէր զպաքարցա · իսկ մինչդեր
դուստր · և եկեալ նստաւ ի հ
ռաստանն իշխանս մայրն աց-
աւր և առովորութեր կնոջ մար
դոյ նստել · այլ ջեթ և եկ
եղբարցն տեսանել · իսկ կինն
նայէր տեսանել զեղբայրտն
և կամ զորդի · և էր տեղին այն
մայրի իբրացեա · և էր անդ ե
կեղեցի և աղբիւրջրոյ աշխար
հինչ · և տեսին անդ զմի անա-
կարիոն և կինն իւր · Եղև
կինն ցայրն իւր կարիոն · դու
մի անձնացար · և արդ՝ սովս ատ
տիկէ յեղիպտոս · և որով աշ
նուցից զորդիսն քո · Եղև
կարիոն առաքեա զդուստրայ առ
իս · Եւ իբրև առաջեաց զնո
մանուկն եկաց առ հօրն իւր
ոյ · իսկ դուստրն դարձաւ
առ մայր իւր · և իջին յեգիպ
տոս · իսկ տուն իւրեանց ·
իսկ ծերն սնուցանէր զմանուն
կերեանն իւր · և զ ...
մինէջեան զի որդի էր նր ·
Եւ իբրև սնաւ մանուկն և
մեծացաւ եղևարքոնէ իմ ջ
եղբարցն վն նր · իբրև լու
աւ հայրն կարիոն զայս առաք
ցորդի իւր զաքարիայ · արի
գնասցուք աստի · զի տրտուն
ջս զմեզ մն քո · Եղև զա-
քարիայ ցծերն հայր իւր · ա-
սա զիտեն զի որդի քոյ եմ ·
և որոտընջեն եթէ այլ ուր
գնասցուք · ուր ոչ գիտեն
զայս ոչ կարես առնել զիս որ
դի քո · ցուցէ և անդ տղրա
ջեն առաւել · Եղև ծերն-
արի գնասցուք իթէբայիդայ
Եւ գնացին անդ · և զկնի սա
կաւ աւուրց · եղև անդ տղր
տունջ վն մանկանն · Եղև
հայրն զզաքարիայ · գնա
ցուք դարձեալ ի սկիտէ · և իբ
րև եկին անդ · եղև դարձեալ
տրտունջ վն նր · յայն ժամ
դնեաց մանուկն զաքարիայ ի
գի-

գիւղ մի ուր էր բորոկ · և մեր
կացեալ նստաւ ինով բորո
կին թաղեալով զինքն ցուցն
դուռն իւր արկանէր զքօ բա
կն զայն յերեսս իւր և իջելու
խս · և համբերեաց այն չափ
մինչև կիզեալ ուրացաւ մարթ
և մարմին նր · և կորոյս զգե
զեցկութ մարմնոյն · և եղև ոչ
հնդիկ սեաւ · և այսպես եւ ան
տի և զգեցաւ զհանդերձ իւր
և եկն առ հայր իւր · և նա ձայ
նիւն հազիւ ծանեաւ զորդին
իւր · իսկ իբրև եկն կիրակէ
և գնացնա յեկեղեցին հաղոր
դիլ իւր խորհրդոյն · յայտնե
ցաւ այն իսիդորէ քահանայի ն
սկիտոյ · զոր արար մանուկն
զի ետես զնա քահանայն և
զարմացաւ և ասէ · զաքարիա
մանուկ · յանցեալ կիրակեին
իբրև զմարդ եկն ի հաղորդու
թի · և այսօր տեսանի իբրև
զհրեշտակ այ · զի այն մի
զեղեցկութեններ զրկեալ ըզ
մարմինն · և զինքն յանար
գութ առնէ · վն խոնարհու

Թե սրբոյն ·

Ժողովեցան երբեմն հար
քն սկիտոյ · և տարարին իզիր
վն մելքիսեդեկին թէ ով էր
Եւ ոչէր անդ հայրն կոպրէ ·
այլ յետոյ կոչեցին զնա և ա · և
հարցին ցնա վն խորհրդոյն
այնորիկ · իսկ նա երիցս լու
աւ ե հար զերեսս իւր երիցս
անդամ և ասէ · վա՛յ քեզ կոպ
րէ · վա՛յ քեզ կոպրէ · վա՛յ
քեզ կոպրէ · զի զոր ինչ պատ
ուիրեաց քեզ տր ած իբրացուն
նեցեր և զորինչ ոչխնդրէ իբքեն
տր զայն խնդրես աղննես ·
իսկ իբրև լուան զայս եղբար
քն փախեան իւրեանց իւր
եանց · և խոնարհ բանիւ շա
հեաց զաւելաինդիրսն զայն
Եղբայր ոմն եհարց ցհայրն
զունկինոս և ասէ · ո՞ր առա
քին-

ծինուն մեծ իցէ · եղեւ ծե
րն · եւ այս պէս կարծեմ ·
զի ողջ ամբարտաւանութ չարէ
քան զամ մեղս · մինչ զի յերկ
նից իջուցանէ ընկէց զբազումս
նոյն պէս խոնարհութ մեծ է
կարող է յել ի խորոց անդնդոց
յերկինս հանել զմարդն · ըստ բա
նին մն որ ասէ · երանի աղ
քատացդ հոգով · զի նցա ար
քայութն երկնից · եւ դարձեալ
եթէ եւ յո՞ հայեցայց եթէ
ոչ ի հեզս եւ ի խոնարհս · եւ որք
դողան ի բանից իմոց · զի խո
նարհն ոչ գտանէ · եւ ոչ բամբա
սէ զոք · թէպէտ տեսանէ զն
հեռաւ եւ կռոց ·

Պատմէր մեզ հայրն մակար
վն իւր · եթէ մինչ մանուկն էի
եւ նստէի ի խցի յեգիպտոս ·
կալան աղջիկս տարան ի քաղաքն
եւ ձեռնադրեցին քահանայ · եւ ես զի
ոչ կամէի յանձն առնուլ զայն
փախեայ գնացի յայլ տեղ ·
եւ այր ոմն աշխատասէր գայր [illegible]-
տանէր եւ վաճառէր զձեռա
գործ իմ · եւ սպասաւորէր ինձ
Եւ դիպեցաւ [illegible] կոյս մի
ումեմն ի գեղ յայն · զի ան
կաւ ոմն ը նմա եւ յղացաւ · առ
ժամայն · եւ իբրեւ հարցին ծը
նողքն նր · թէ ո՞վ արար զայդ
ը քեզ · եւ նա ասէ միայնա
կեացն այն որ նստի ի խցի ·
Եւ ելեալ ի գիշերի տարան
անդր զիս · եկախեցին ի պարա
նոցի իմում աղբով լի՛ կճիճս
եւ ունկունս կժոց · եւ հրապա
րակեցին զիս · այն պէս շրջե
ցուցանելով ի փողոցս · եւ հար
կանէին զիս ուժգին եւ ասէին
այս չար արդեալական ծեր
աղծեաց զկոյս մեր · հարգուք
զսա հարգուք · եւ ձաղեցին
այն պէս մերձ ի մահ զմարմին
իմ · եւ եկն ծերք գեղջն մի
չեւ յե՞րբ գանէք զդա · թող
տուք զի մի մեռցի · եւ սպաս զս

պաստաւորն իմ կայր յետոյ ա
մաչեցեալ · քան զի անարգե
ին զնա յոյժ · իսկ ծնողքն աղջ
կանն ասէին ոչ թողուցուք ըզ
դա մինչեւ տացէ երաշխաւ
որ սնուցանել զկին իւր · եւ
եկաց երաշխաւոր ինձ սպա
սաւորն իմ · եւ գնացի ի խուցն
իմ · եւ տայի օր ը օրէ զծախս
կնոջ իմոյ · եւ ասէի ցանձն իմ ·
մակարի · արդ՝ աշխատեաց զի
գտեր դու քեզ կին · եւ տառա
պել ես զի սնուցանել ունիս
դու զնա · Եւ գործէի ես
զցայգ եւ զցերեկ տուայէի նը
մա · իսկ իբրեւ եհաս ժամա
նակ ծնընդեանն յերկունս ·
եկաց չարչարելով զաւուրս
բազումս · եւ ոչ կարէր ծնա
նել · հարցին ցնա ծնողքն
իւր եւ ասեն · զի՞նչ իցէ այդ
զի ոչ կարես ծնանել · իսկ
նա ասէ · վսն այնորիկ դիպեա
ցաւ այս ինձ · զի սուտ վկայ
եցի զծերոյն միայնակեցի ար
դարոյն այնմ · եւ ոչ ճանաչեմ
զնա · եւ վա՛յ է ինձ զի զանպար
տն դատապարտեցի · եւ չէ այս
ոմն երիտասարդ արար զայն
իսկ իբրեւ լուաւ զայն սպա
սաւորն իմ · գայր առ իս ըս
տեպ ուրախութ եւ ասէ ցիս ·
ոչ կարէ ծնանել կոյսն այն
մինչեւ խոստովանեցաւ զու
ցիչն եւ ասաց ոչ ճանաչեմ զմի
այնակեացն · եւ ոչ նա զիս ·
այլ սուտ վկայեցի եւ զրպարտ
եցի զնա · Եւ զի ահա դեղն
ողջ դան աստ · եւ բազում փառ
օք եւ պատուով կամին խնդրել
թողութ ի քէն · իսկ ես իբրեւ
լուայ զայս · ոչ մի՛ հոգասցեն
մարդիկ ամաչեցեալ յինէն ·
փախեայ անտի եւ եկի աստ ի
կիտոս · եւ այս է առաջին պատ
ճառն իմ գալոյ ի բնակել յաս
կիտէ ·

Ասաց հայրն պամբոյ · եւ

թէ հնազանդ · երաշխր · և
հեզ ես առ ամենեսեան հայրն
մակարի · և այն չափ մինչև առա
ցին եղբարցն թէ ո՞վ է՞ր եւ
այդ պիսի դիւրաւոր · իսկ
նա ասէ · ձերկոտասան ամա
ղաչեցի զո՛ր · և ո՛ն ինձ զշնոր
հս զայս · և դուք կամիք մեր
կացուցանել զիս իմանէ ·

Հայր երբեմն իւրափութից
հայրն մակար իսջնեալ իւր ·
և բնէր արմաւենի · և դիպեալ աչ
նմա դև իմաստարին · ունե
լով ինեռին մանկաղ · և կամէր
հարկանել զմանկարմանկաղովն
և ոչ կարոց · և ասէ յոյժ բըռ
նանաս ինձ մակար · և ոչ կա
րեմ յաղթել քեզ · ա՛ւ ա
զոր ինչ գործես դու գործեմ
և ես · դու պահես և ես պա
հեմ բնաւ · դու տքնիս · ես
բնաւ ոչ ննջեմ · մի և միայն
նէ քո որով յաղթես դու ինձ ·
և ասէ հայրն մակարի եղի՞նչ
այն · ասէ դևն · այս ինքն ·
խոնարհութի քո ·

իսկ երբեմն գնացեալ հայրն
մակարի առ հայրն անտոնիոս ·
իտեսութի · իբրև բաղխմն իօ
սեցան · դարձաւ անդրէն ի
կիտս · և եւլին եղբարքն ընդեմ
նո · և իբրև խօսէին ըմ մնանս
ասէ ցնս ծերն · ասացի ես ցը
հայրն անտոն · եթէ ընդե՞ր ոչ
ունիս դու նշխարս իտեղս քո
և ասաց ան հարցն խօսել այլ
ինչ · և ոչ հարցին զհօրումէ
բանին · իբրև ոչ հարցին և ոչ
և ս ծերն ասաց նց · բան զի
եթէ տեսանէին հարցն զոր
մոլորեալ ի հարցանելոյ զբանս
ոչ ինչ ասէին նց ·

Աբդ՝ տաէին վս հօրն մակա
րիոսի · եթէ մտանէր ոք առ
նա եղբայր · իբրև առ մեծ
և առաքինի ծերոյ առաջի · ի
հարցանելն նր ինչ · իբրաւ ոչ
ինչ տայր պատասխանի · իսկ
եթէ

եթէ ասէր ոք յեղբարցն ցնա
իբր թէ արհամարհանօք · և
եթէ ծեր յոր ժամ յուղղտն մէ
չփկէիր · և գողշանայիր զբոր
ակն և ծախէիր · ոչ հարկա
նէին զքեզ · ըշտապանքն ·
այնոքիկ · այսոցիկ առնէր
պատասխանի խնկու ը · զինչ
· և հարցանէին ·

Այլ երբեմն էվր կացեալ
գան սրայ հօրն մակարա ·
իբր թէ հայոցէ զոսս նր · և
ոչ կարոց · այլ յաղթեցաւ ի
խոնարհութենէ նր · և ասէր
գն · վս այն յաղթեք մեզ ·
զի մեր թէ ալ զայլ ամ առաքի
նութի ունիմք · այլ զխոնար
հութիս ·

Եւ ասէին վս հօրն մակա
րա եգիպտացւոյ · եթէ եւա
նէր երբեմն ակիւտոյ ի եւսան
նիտրիոյ · և իբրև մերձեցաւ
իտեղին ուր գնալոցէր · ասէ
ցնա աշակերտ իւր · յառաջա
գոյն գնացից ես փոքր մի ·
ասէ ծերն գնասցես · և եգէ
նալն իւրում աշակերտն դի
պաւ ուրեմն քրմի կռոցն · և
ձայնեաց զկնի նր և ասէ · ո՞վ
դև դու հնթանոս ո՞ւր ըն
թանաս · և նա դարձաւ եհար
զնա ուժգին հարկանելով ·
և իոցոտեալ զնա եթող կիսա
մահ և գնաց · Եւ իբրև անց
սակաւ մի · դիպեցաւ նմա հայ
րն մակարի և ասէ · կացցես ·
կացցես · աշխատեալ դու ·
իսկ նա զարմացաւ և ասէ ցնա
զի՞նչ բարի տեսանես յիս · զի
հարցանես զիս · ասէ ցնա ծե
րն · տեսի զքեզ վաստակեալ
և ոչ գիտես դու զի ունայն աշ
խատիս · և նա ասէ և ես զըղ
ջացայ ի հարցանելն քո զիս ·
և ծանեա զի մարդ այ ես դու ·
իսկ այլոյ ոմն չար կրօնաւոր դի
պաւ ինձ և անարգեաց զիս ·
և ես հարուածս եդի իվր նր
մահ

Դշ.

մահաբարս · ձայնէ տաւ ծերն
զի աշակերտն իւր էր այն զոր
ասէր նմա · Եւ անկեալ առա
ջի ծերոյն · զուրբն կոչեց -
կաշառս զատից նր ասաց · ոչ
թողից զքեզ նեղեմ ոչ արտա
ցեմ զմեկրօնաւորս · Եւ եկեալ
խափջին ուր աշակերտնէք -
բարձին ետերին զնա յեկեղե
ցի ւեբինն · Եւ իբրև տեսին
զի ծերոյն ամբերութն · զարմանչա
ցոյն · Եւ իբրև լուան զպատմու
թն քոյին · ի հաւատս դառնա
լոյ նր · փոխեցին զխոնարհու
թն որ պիտոյ հաւատոյ լինել այ
և մարդկան · Եւ մկրտեալ զնա
արքային կրօնաւոր · Եւ բա
զումք ի հեթանոսացս ային մն
նր · կերխոտանէ ալինէին · և
Հ հնգհինամենի քեան զքծ · քան
զի բան բարի զչարս իբրաշխա
փոխարկէ · Աղան չար · Վեր
Ե րիս իչաբս արկանէ ·
ւ ասէր հայրն մակարի · ի
թէ մինչ մանուկ էի · ձանձրա
ցայ ինստեղծ իսնէկե · Եյա
րուցեալ ելի յանապատ ևեղի
իմնի · Թէ զոր ոչ տեսից անդ
հարցից ինմանէ զբան · շահու
անձին · և բերեցայ մանկան ու
մեմն · որ արածէր զարջ առա
ևասէմ ցնա · զինչ արարից մա
նուկ զի քաջեցայ եմ · և նա աս
է ցիս կերիցես · Եւ զար
ձեալ ասեմ · կերայ ևգեր ես
քաղցեալ եմ · և նա ասէ ցիս ·
և դարձեալ և կերիցես · Եւ
ես ասեմ քաղում անգամ ձա
յնեցի · և դարձեալ քաղցնում
եմ · իսկ նա ասէ ցիս · մի թէ
է հեցես դու · մանանայ իմ
զուտել խնդրես · և այս չահ
եղև ինձ զադում եօգտեցայ
ի կեն ի և հոգեմոլեան եթէ
զայս մոնոկ · ապրեսցաց · ա
ոե զնա ևպինդրացի · անձն
զիր դու ... ... ալ
հայր մանկնս · Անաս ասեն · որ
ասա

ԲԱՐԻՈՒԹԵԽՈՐՀՐԴԱՐՀԻԹԵ
տասից եթէ ինեքոյ · Եւ զի
կամէր եպիսկոպոսն փորձել
զնա · ասէ ցապատաւորս է
կեղեցւոյն · յար ծած հայրդ
մովսէս յեկեղեցին · արտա
քսեցէք զնա · և ասացէք թէ
զինչ աստ ես · Եւ իբրև եկն
անճաւտ ծերն խոնարհեալ · բար
կացան նմա և կարծեալ զնա ա
սերին · զնասցես արտաքս հրե
շին և սեաւ դու · իսկ նա ել
նանեք և ասէր ցանձն իւր ·
թէ լաւ եբարի եա արարին
քեզ մոխրամորթ և սեաւ դիւ
նման դու · զի մարդ ոչ ես և
ընդէր զնաս ընդ իմեզ մարդ
կան · Եւ իբրև ծանեաւ զմեր
ձին զանձմարին խոնար հութ
նր · զի մարդ մոյ էր · աշատու
եալ զնա պատկառեցին ի նմանէ
իսկ եպիսկոպոսն հա ըն ջը
հայրն մովսէս ասաէ · յամ ա
ռաքինութեց մարդոյ · որոց ա
ռաւել օգնէ այս նմա · ի մե
ցնա ծերն ասէ որ օգնէ մար
դոյն · ոմն եղբայլէ · թէ մի
մերապաւեն սգօրու իմ նե
զուեց որ պահն զմեզ յոյժ ·
Պատասխանի ետ եղբայրն և
ասէ · իսկ պահք · և աղօթ
թեք · և հսկումն · կորա ան
են մարդ զինչ լինիցին · եյան
ցնա ծերն · այս զօրութք են
որք խոնարհեն զհոգին · և
զի դրեալ է ի սաղմոսն արհաւ
իմ · և զվմ աստուծ իմ · եթող
ինձ զամ մեղս իմ · Եւ ետէ ա
ռաքեալ պօղոսին մարդարեացա
ցի Եր իշխի Եւ · Եւ եղբայրն
ասէ · ուհա այր ա... հա ... ձա
նէր զծ տուս իւր ... ...
նոգ զնորա ... Եւ զինչ ... աս
... ... Եւ ... ...
... ...
... ... · ... ...
... ...
... ...
... ... · ... ...

քան զի յոր ժամ յանձն առնուք
կշտանցանս իւր · և առաւաւելէ մե
ղայ · վաղվաղակի թողցի մեր
Ասեմ զմե զանցորութեանն աւելոր
սաց հայրն մատոյէ · որ
չափ մերձեսցի մարդ յա՛ծ · այն
չափ մեղաւոր համարեսցի զան
ձն իւր · զի եսայի մարգարէն
յոր ժամ ետես զա՛ծ · յայն
ժամ անարժան կոչեաց զանձն
իւր · Ասեն ըղ՚ նմա իսկ մինչ մա
նուկ էի · կարծէի թէ գործեմ
ինչ բարի · իսկ արդ՝ մինչ ծե
րացեալ եմ · տեսանեմ զի և ոչ
մի ինչ բարի իցէ յանձն իմ

Եւ եղբայր ոմն եհարց ըզ
հայրն մատոյէ և ասէ · ո՞պ ըզ
կիտացիք առաւել առնենք զան
զգրեալսն յօրէնս · զի սիրտն
զխղճմտութիւն առաւել քանզան
ձինս իւրեանց · Ասէ ցնա
ծերն · ես որ չեռեալ դեռ ևս
և ոչ զոնրե ին իմ սիրէ մառաւ
ել քան զանձն իմ · իսկ եղ
բայրն · չարհեալ էր անէն ծե
րոյն · ծանեաւ զխոնարհութ
յանելն զանձն · և ծաւ կել
զառաջինութին ·

Ասաց հայրն յակոբ եթէ
գնացի երբեմն առ հայրն մա
տոյէ · և իբրև ելի իգալ ·
ասեմ ցնա · եթէ գնամ ի սե
նեակս · Եւ ծերն ասէ ցիս ·
հարցանիցես յինէն զհայրն
յոհաննէս · Եւ իբրև գնացի
անդ ասեմ ցնա հարցանէ ըզ
ձեզ հայրն մատոյէ · Ասէ ցիս
ծերն · ահա հայրն մատոյէ ·
այր արդար և իսրայէլացի · յորում
նենգութ ոչ գոյ · Եւ զկնի ա
միոյ եկի դարձեալ առ հայ
րն մատոյէ · և պատմեցի նմա
զբանն յոհաննու · Ասէ ցիս
ծերն · ոչ եմ արժանի բա
նին յոհաննու · այլ զայս գի
տասցես · զի որ գովէ զընկերն
և ոչ զանձն · նա ինքն չափ հա
սեալ իցէ · քան զի այսէ կա
տար

ԳԼՈՒԽ · ԺԶ · ՎԱՍՆ
տարբերութեն խոնարհութեն · պատ
ուել զընկերն և ոչ զինքն ·

Գնաց երբեմն հայրն մա
տոյէ յուայլթոյ ի կողմանս մակ
գաղձոյ · և ունէր ԵՂ իւրն զա
շակերտս իւր · և կալեալ զնա
եպիսկոպոսն ՚ձհնեաց քահա
նայ · և իբրև ուտէին ի միասին
Ասէ ցնա եպիսկոպոսն թող
ցես ինձ հայր · գիտեմ զի ոչ
կամէիր դու զայդ · այլ զայս
արարի վս այն · զի և մեք յա՛հ
եսցուք ի քէն · Ասաց ծերն
հեզութ · այո՞ այո՞ · այլ զը
բանս իմ կամեցիս փոքր մի ·
այլ զայս դժուարեմ յեղբօ
րէս որէ ԵՂ իս · զի ոչ կարեմ
միայն կատարել զաղօթսն ·
Ասէ եպիսկոպոսն եթէ ար
ժանի իցէ դա ՚ձհեցից եղբա
պատասխանի ետ ծերն և ա
սէ · թէ արժանի իցէ եթէ
ոչ · զայն ոչ գիտեմ · այլ
զայս գիտեմ զի լաւագոյն է
քան զիս · Յայն ժամ ՚ձհեաց
և զնա քահանայ · և ոչ մերձե
ցանիս ԵՂ սեղանն մատուցանել
պատարագ · և գնացին անտի
այն պես վս առաւել խոնար
հութ իւրոյ և ասէր ծերն ·
հաւատամ յա՛ծ · զի ոչ մերձե
ցեր զիս ևս · զի ոչ էր իմ մեղ
վս ձեռնադրութ · վս զի ոչ
մատուցանեմ պատարագ · զի
քահանայութին · զորս անձ
կաց ինձ ·

Եւ եղբայր ոմն ասէր ցը
հայրն մատոյէ · հայր ասա
ինձ բան · Ասէ ցնա ծերն ·
աղաչեա զա՛ծ · զի տացէ սըր
տի քում խոնարհութ · և սուգ
և տեսցես միշտ զմեղս քո · և
մի՛ դատեր զոք երբեք · այլ
եղիցիս ամենեցուն ներքոյ · և
մի՛ ունիցիս բնակել ԵՂ մանկանց
և կամ ըստկեր լինել նմա · և
մի՛ լիցիս ծանօթ · կամ ի սո
սանկեց կնոջ · և մի՛ ասիրե
լիս

ղեն
ընկեցեալս հերձուածողի · և
հաւատացեալս իբրև զհամօրէնակս
եղէ ամենեցին · անկաւ եալ կա
րծեցեալ զկեզուն · ասկի կորզա
նեցելով այն քո · զգոյշ աւցի
րեցինոյ · և թէ որ ասիցէ ինչ
չար բերել · մի՛ կոտորեսցես զ
նմա · այլ թէ բարի ինչ ասէ
առասցես այնմ · իսկ թէ չար
ինչ ասիցէ · առասցես զոր զի
տես զինչ ասէ և մի՛ դժարիր
և մի՛ ոխացիր զինչ առաց · այսմ
խոնարհութ · եղէ այսն ամե
նեցունց առաքինեաց հայր · զի լե
զու իմ յաղթէ ինձ · այսպէս ամ
մտիմ առ մարդիկ · ո՛չ կարեմ
ունել զնա այլ դառնեմ եւ բամ
բասեմ · և եւս ՟Ը նմ զամենեցու
նն · վս ամ փորձոյ · և որք
զինչ արարից · լինի ցնա ծն
րն · եւթէ ոչ եւ կարող ըմբռ
նել զլեզուն քո · փնայեալ
կացցես միայնութե · զի այդ
ոկարութ մեծ է · իսկ որք ՟Ը
եղբ արան կեան · զլեզու ըմ
բռնել պարտի · քան զի և ես
ոչ վս առաքինութ նստիմ մի
այն · այլ վս տկարութ իմոյ ·
զի զօրաւորքն ընակեսցեն ի
մէջ եղբարցն ·
Պ
առնէր մեզ հայրն գիոս ·
վս ծերոյ մէնի · որ բնակէր
իսկիտէ · թէ ծառայէր ու
մեք · և եկն իկրօնաւորութի ·
և եղև հանճարեղ և իմաստուն
յոյժ · և յամ ամ մի անդամ
և բեր այր յաշխարհական ան
տէրն իւր · և տեսանէր եւզ
քունեն զնա դժով · և արկա
նէր ջուր իկոնք · և կայր լու
անալ զոտս ամն իւրոյ · իսկ
նա աղաչեր զնա և ասէր · մի՛
հայր մի՛ առներ զայդ · և մի՛
ծանրացուցաներ զբեռն մեր ·
և նա ասէր խոստովանիմ զի
ծառայ էի քեզ · և այս բաւա
կան ինձ · զի աղատեցեր զիս
ծառայութեն ամ · և արդ՝ եթէ ոչ
՟Ե

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ԽՐԱՏԱՏԵՐ
՟Ը բանիք զայս անձաւ · ասա
առաքինութիւ յինէն զատանամ են
իծառայութե ձեր · և այլ ոչ եմ
գնամ լակիտէ · լսեմ ես իբրև
քառասուն ամ ասեն · և նա
ալ լսեր · յայն ժամ թողլ զայ
ին լուանալ զոտս իւրեանց ·
և այսպ փութով և սիրով երա
զում պիտոյից առ այնին իս
կիտէ · եւ կայր Ձկնուէ · և ա
րիւալ յամենեցունց վս խո
նարհութեն ·
Ա
սաց հայրն եղոս · եթէ ա
նի կրօնաւորի որ ոչ ունի զին
քն կոխան ամենայնի ·
Ա
սաց հայրն բաւնգիոս ·
եթէ լուռ եղոյն իցէ քան զխո
սունն ասէ զի արդարքն յոյժ
ան երկրորդ զի իմաստութեամբ
ոչ կացցէ ·
Ա
սաց հայրն սիսիոս · զոք
որինակ աղիւսն որ ոչ ունիցի
հիմն զորութիւն եղծանա
տանայինն · յաշխ դեռոյն չի
նելոյ · եւ ոչ որ մի կացցէ ·
իսկ թրծեալն հրով ապառ
կացցէ անվնաս քան զքար
անհնար և այս սպա եւմարգ
որինակութի կամք · և մանաւ մարմ
նոյ · և ոչ կիսէ զնա անդրձե
և ոչ քննոգութեամբ եւ երկիւղի
են ամ իւրոց զոյռակեցի · նա փոր
թակեցս քաղ ի եկեղեցանի և
թէ կացցէ ինչան մարդկան ·
առաւել եւ չինել փորձութեցն
իսկ որք համառատեւս իմաստ
տեղցեն · անչարժելի մնան · ոչ
զանձս զերանելոյն յոր այս · զոր
և թէ ջնջեսցէ · առասցէ · թէ
ոչ եր նա երկրաւոր մարմ ·
նոյնպ եղոքեանց եթէ բանիւն
զամ փորձեցաւ · և այս յայնմ
երկիր · ուր եւ ոչ ամն ապա
տուծեր · այլ ամն եր ՟Ը ննա
եղեն փրկեր զնա · արդ եա
՟Ը հայրն իւր յորդայուեն
երկնից · նոյնպ եւս թէ զի
տասցուք · ՟Ի կարի մեծամ
այս

ւորք,
այս աւետ կատարածութեան զինքն ա
Ինչ իմաստասասանականն այս
Ի շնորհն հաստատութին այնորիկ
կալեալ զայր ոմն իւրեղէ հօրն
ապիմենի ։ և եղ իբրանոր ։ և
ենկեալ արք անեղուոյն աղաչէ
ին զհայրն աթոռն ։ և առաջին
ծին առ իշխանն և հանցես զն
նա ։ իսկ ծերն ասէ ցնա ։
Մայրենք ինձ պէրիս աւուրս
զի եկից առ ձեզ ։ և եկեալ ա
ղօթս պիղծն և ասէ ։ թէ ըստ մե
ւս շնորհեացես ինձ զխնդիրս
զայն ։ ապա թէ ոչ ։ ո՛չ թողու
տայցեն ինձ մարդիկ ննջել
ասա ։ և զկնի այսորիկ գնաց
ծերն առ իշխանն ։ և աղա
չէր զնա վն այնորիկ զթողութ
կանն պղծն ։ ասէ ցնա իշխանն
զի՞ առ աղանի մեղ աղաչես զխս
Հայր ։ վն նր ոչ լուայց քեզ
իսկ ծն զնա ուրախ եղև զի ոչ
եհաս նա խնդրոյն իւրոյ ։
Եւ ասաց հայրն ալիմն ։ եթէ
եղբայր ոմն եհարց զհայրն ա
յոնի և ասէ ։ զի՞նչ է արհա
մարհել զանձն ։ և յոր չափ
են ծերն ։ այնէ արհամար
հել զինքն որ ոք համարեա
ցի զինքն վատթար քան զան
ասունս ։ զի նա իսասատան
ոչ մտանէ ։
Եւ ասաց հայրն յովսեփ ի
թէ նստեալ էաք եմ առ հօ
րն ապիմենի ։ և ալիմն ասէ ։
հայր աղաթոր ։ իսկ մեք ասեմ
մանրուկ գեր եա աղաթան ։
աբր հայր եղէա զնա ։ իսկ
հայրն ալիմն ասաց ։ պատրի
արքասայն ։ և լռութ լեզուա
ին ։ և հեզութ սրտին ։ իւրոյ
կոչեաց զնա հայր ։
Պատմեալ ասաց հայրն ալիմն
վն այսորիկ անեանիմք կա
իրացուցմորձութս ։ զի մ
պահեմեղկարգ եկեղեսակ մե
ութ և զբրն այլ վն այս ։ եւ
նտխանձիմք կենօքն քանանաց
ւոյ

Զենմունս ։ ծաղկ ։ և երդ
ոյն ։ որ ընդ Նենդուն զան
ուն էր ։ եթէ ոչ ընկալա
զնա փրկիչն ։ և ես զխնդրա
ւծս եզհանգիստ նդ ։
Պատմեալ ասէ ։ մի համարիք
զանձնդ իմաստուն ։ այլ մա
քանեալ զլ ծերոյ ։ ոչ քարա
ոք քաղաքավարն ։ Ես հարց
եղբայրն ասելս ։ զի՞նչ էզն
քարձրուն ։ ըշէ ծերն ։ որ
դ արդացուցանել զանձն ։ ջան
զի և հայրն պամենոտի մեծ էր
Հայր փնայր առ թեթև ։
Ասաց հայրն ալիմն ։ եթէ
պատկառեսցէ մարդ զն
քն ։ եյնմ համբերեսցէ ։ և
թէ խմասցի մարդ զբանս ա
ստուծոյն որ ասէ ։ նմ իւ
սնե սրբոցն ։ ենուատ համ
բերեսցի զանձն քան զնմ սատ
ուածս ։ ասէ եղբայրն ։ և
զի՞նչ համարեսցայց զանձն
վատ քանզմարդ աստնս ։ ըշէ
ցնա ծերն ։ եթէ համարեսցի
նն նսցես ։ այս պես գտանիցես
հանգստացես ։ նա զմարդոյ մ
անգամ ասպան զմորմն ։ իսկ
իսկ ես խոսս և կռկ ընսե
պատեր զմրկեր և զանձն իմ ։
զբնկերն կոմօք և զանձն իմ
մեղօք ։
Եւ նաց եղբայրն այն առ
հայրն ալոնի ։ և խնդրեաց
զբանս զայս ։ ըշէ ցնա հայ
րն ալոնի ։ եթէ քննեսցի
զբ անձ զայդ ։ և ոչ կացէ զպ
աստուծ եղբօր իւրոյ ։ զոր
փարատէր իւր եւեւանէլ տացէ
մեզ ւնդ ։ ասէ եղբայրն ։
և ոչ իցէ աղաղապրու ։ ըշէ
ծերն ։ ամաչէ զուցանել զան
ձն իւր ։
Եւ եղբայր ոմն եհարց զհայ
րն ալոնն եթէ ասէ անհանգիմ
իմեզ զանզիրա ։ խնդրեմ զխա
ն երթուատ խորհրդք իմ ։ և
ասէ մթէ աբր անհայ ։ ըշէ
ցնա ծերն ։ յորում մասնա ան
կա

Ղե

կանի մարդ իմանալ եւ զՔրիստոսի
իւրային ժամանա թողցի մեղքն
նորա շնորհօքն ամէն .
Եւ առաքինի կմ հօրն պիտենի
եթէ ոչ երբեք կամիցի տալ ըզ
բանն իւր իմն բանի այլոյ ծե
րոյ . այլ եւ առաւել զգուշեր
զբանն այլոց մշտ . եւ եթէ
[illegible] այլոց առնա հարցանել իւնչ
առաքեր զնա նաեւ առ հայրն
մտաւք հարցանել [illegible] նա . իւրն
հայրն անուր առաքեցեն . զը
նորայք առ եղբայրն իմ պիտեն
զի շնորհք վարդապետու ե նը
մա [illegible] եւ . եւ գարծեալ
թէ ի միաբին դիպեին լինել
հայրն անուր . եւ յայն պի
տեն . պատուէր զանուր իր
րե զմնադ եղբայր իւր .
Եւ եղբայր ոմն նստէր ի խը
ցի փոքրի հեռի ի գեղջէ իւր
ն . եւ ասէր ցեղբարսն . այս
քանի ամբեն զի նստիմ աստ
եւ քընաւ ոչ ելի ես ի գեօղն . եւ
դուք ամ այ ուր ելանէք անդ
եւ պատմեցին զայս եղբար
քն հօրն պիտենի . եւ ծերն ասէ
քնս . յաւագոյն էր դնալ ի
դիւղն եւ յաւարծիլ ի խորհուրդ
դա զայս եթէ եւ ոչ ելի անդ
եղանել զայլք թէ դուք ե
լիք ի գեւղն . զի ուր դու
ոք խոնարհութ . ոչ կարէ այար
ծիլ . եւ զի ոչ իցէ առանց նր
ենսալ բնաւ կենդանութ հոգ
ւոյն .
Եղբայր ոմն եհարց ցհայրն
պիտեն եւ ասէ . ո՞րպ պարտիցէ
մնչ կեալ իմեղի որ բնակե
ցայց . ասէ ցնա ծերն կալ
ցես դիտոս քո . իբրեւ զօտարք
համարեալ զքեզ ոուր եւ կեն ցցես
եւ միխեղելութեան այնտ ամէ լեր ան
գո բանզայլոյ . եւ հանգիցես .
Եղբայր [illegible] յայսմիւք իմն
եւ ոչ ինչ համարեալ զանձն . եթէ
զոյլ զկամս իւր . Եւ թէ կա
մի ոք անձաեն մշտաքութբ հո

դւո

ԲԱՐԻՈՒԽՈՍՏՈՎԱՆՈՂՀԱՅՐ [illegible]
գուոյ .
Սաստ Հայրն պիտեն . եթէ
հայրն անմոռնիոս ասէք . եթէ
այսէ ամծ զօրութ մարդոյ .
[illegible] գիտցէ զմեղանցանս իւր առա
ջի այ մշտ . եւ զի սկն կալցէ
փորձութեց մինչեւ իւրքին
շունչն . զի հաւատացանօք ելա
նեն տաճար [illegible]
մեղ առաքինութ . այլ ամէն
առաքինութիւնք անօգուտեն .
այս իւրքն . մեղաւորել ան
ձին մշտ . յորմէ ծնանի կէ
ցուցիչն խոնարհութ .
Եւ եղբայր ոմն եհարց հայրն
պիտեն ասաց . եղբարք ոմանք
բնակին ընդ իս . կամիմ զի հը
րամանատու եղեց նց . ասաց
ցնա ծերն ոչ . այլ դու որպէս
զբարին գործեալ լեր . նորա
թէ կամեսցին զկենսն անձին
պահեսցեն զայն օգուտ իւր
եանց . ասէ ցծերն եղբայրն
նորա կամին եւ հայր զի հը
րամայեցես նց . ասաց ցնա
ծերն մի . այլ օրինակ լեր
նց . եւ մի օրինադիր .
Սաստ գործեալ Հայրն պիտեն
եթէ կեսցէ առաքել եղբայր
ոմն եւ մտանիցէ զբեզ ոչ չինէ
ալ իմանալ նր . խնդրեա իբրեւ
թէ զինչ խորհեիր դու իմա
նալ զանն կդալ նր . եւ յայն
ժամ ծանիցես զպատճառս
[illegible] մտութն նր . եւ արա
ցես զայս խոնարհութբ . եւ առ
դար մօք . [illegible] ան
մեղ յղեցէ . [illegible]
նա զերն պատկառանօք . [illegible]
թէ զորուշութ [illegible] ծեր
զն ստել իւր [illegible] կի . ոչ եւ
մոլորեցի . զի ամծ [illegible] նմա ի
րք . եւ այս [illegible]
[illegible] մարդ զեկեղեցին ամէն .
Սաստ Հայրն պիտեն . [illegible] այս
որին նեղիմք . [illegible]
այս [illegible] . [illegible]
[illegible] . [illegible] եւ

առ

հրամայեալ մեզ յոյժ. Նման որ
տեսանէք զկինն քանանացին
թէ որպէս հետևեալ աղաչէր
զփրկիչն վասն դստեր իւրոյ.
Պարտասեալ ասէ. Նա առաւելին
ծերքն յուսալ. և կայր յառին
խնդսութ հայրն առնի. և իւ
րն անձին զնա այնպէս. գովե
ցին զնա. իսկ նա ոչինչ ետ
պատասխանի. ասէ ընդ ցնա
առ անձինն. ընդէ՞ր ոչ ետուր
ինձ պատասխանի ծերոցնմինչ
գովեին զքեզ. և Հանէ ցնա հայ
րն առնէին. եթէ պատասխա
նի տուեալ էի ինչ. դատէին
ես հաճոյ լեալ գովութե
նղի նրկիր զոր սիրեաց ԱԾ
խոնարհութենէ.

Եղբայր ոմն եհարց ցհայրն
բեսարիոն և ասէ ցնա. Հայր
զինչ արարից. Ասէ ցնա ծե
րն. լռեա. խոնարհեա. և
մի զանձն ինչ համարիր և թէ
լուիցես ինձ անուանագրու
ցես զքեզ հանգիցես ուր և
կեցցես.

Ասաց հայրն թէոնա թէ
պէտ էոյ ստանայ զառաքի
նութ ինքեամբ ոչ առցէ նը
մա շնորհս ԱԾ. և այլ յոր ժամ
գնասցէ առ ընկեր իւր. և
պատմէ զնմ զիւր. և դատի ինք
ծանէ յայն ժամ տայ նըմա
ԱԾ զշնորհս իւր. Եւ զի գոր
ծեալ ասէ. մի նստար ընդ
կամս քո զիպարտականեւ գո
խոնարհել եղբօր քո. Դար
ձեալ ասէ. զոր եւն մարդ
և ոչ պատհեաց. ոմն կորուղիցէ
տուարուցանել զայն ընկեր իւր
ոյ. Դարձեալ նա ասէ. որ
կամիցի կեալ ի եղբարս.
պարտական նմա յինել իբր զոր
ծառ քարի զէն. որ թէպէ և
փառաւորեսցի. կամ թէ ան
արգեսցի. ոչ հպարտասցի և
ոչ բարկասցի. այլ զամ կեսա
ցէ ան չինաթարար.

Ե՛ր

ԳԼՈՒԽ. ԺԶ. ԱՍՄՆ

Է՛ր ոմն խարբերդոցն որ կոչէր
պամբոյ. սա պէրբիս ամս աղա
չէր զԱԾ և ասէր. թէ մի փա
ռաւորեր զիս յերկրի. և զի
այն չափ փառաւորեալ ընծայ
ԱԾ մինչզի ոչ կարէին մար
դիկ յերեսս նր հայել իմաս
տեցն զոր ունէր.

Պատմէր մեզ հայրն պաւղոս.
ևթէ գնացին երբեմն. և
միայնակեացք առ հայրն սի
սոյի. մինչ էրն ինկուղիլմայ.
և խնդրէին ի նմանէ բան. և
նա ասէ թողութ շնորհեցէք
ինձ. զի ես այր առակ եղ
կարիցեմ. այլ փնացէք առ
հայրն որ և առ հայրն աւթե
րիս. և էք որ ի կարուք.
զամս. երկոտասան. և խրթ
գնացին առ նա. ասեն առ
մեզ բան հայր. և նա ասէ ցն
նա զինչ առաջիդ եզորդեսցե
գնացէք և արարէք զոր տես
նէքդ. զի հաճոյ ԱԾ եղեն.
իսկ հայրն որ. և հայրն աւթե
րիս. ոչէին իմիտ սահմանաց
այլ կային միով և խնդրութ
մինչև ի մահ. զի հայրն աւթե
րիս ունէր զնադանդութ. և
խոնարհութ յոյժ. Նոյնպէս և
հայրն որ. Եւ ես կացի առ
նս աւուրս ինչ. և դիտէի ըզ
վարս նը և տեսի զարմանալի
զոր արար հայրն սթերիս.
զի եկն ոմն առնա և եբեր կ
մս ձուկն փոքրիկ. և կամի
պատրաստել զնա. և առ գա
նակ և էջ իմբ զի հատցէ զ
նա. և ձայնեաց նմա հայ
որ. նա առ ժամայն թողե
զդանակն իմէջ ձկանն և ոչ
հատ զնա բնաւ. և ես սքա
նչացայ ընդ հնազանդութ նր
ոչ ժուժեաց ընդ ձայներ
չև հատցէ զնա կատարեալ
այլ կիսատաւ եթող
և ես ասեմ ցհայրն աւթերի
ուստի ստացաք զայս շափ

Նշ
նապաստդունն․ և նա տայ ինձ
ուշէ այս իմ․ այլ ծերոյն իցե
եւ խոսքովեալ զկնս ձեանն․
զմի կենան խահրեալ աւե բեաց
նշանաս․ ևեդ առաջի ծերոյն
և մաշակեաց ծերն ևինչ ոչ տ
ւաց․ և ասե բարիէ այդ․ և
ծերն ասէ այո՞ բարիէք յոյժ
աստ ներքեր զայլևս կեանն յոյժ
բարւոք կողմեալ․ և ասե ա
եւեալ և խահրեալէ իմ զայս
հայր․ և նա ասէ այո՞ խահ
րեալէր սակաւ մի․ և ապա տ
սե ցիս հայրն ստերի․ տե
սանես թե ոպք ծերոյն իցե հզ
նազանդուն․ եւ իմ եւ լեալ ան
տի զոր ինչ տես մի ինս․ ջանամ
պահել մինչև ցմահ․ ի պե հայ
րն սիսոյի զայս պատմեր մեզ․
և ինքն ասեր որ ունիցի զան
ձն օտար մէջտ․ կատարե զամ
գրեալսն․ Լէսեն ցնա ևոպ
իցե օտարութն հայր․ և նա տ
սե որ լռեննն բնաւ․ և ոչ ինչ
հոգասցե զայլխաբհիս․ այսե

Բ օտարուն կատարեալ․
Ենակերին ի միասին․ հայրն
պետրէ․ և հայրն եպիփանիոս
յաւայիթու․ եւ ուտեին եր
բեմն եղբարքն առ յեկեղե
ցին․ ևնեղէին զնս դնալ ի
սեղանն ը ևս․ ևիբրաբիւմ
նեզու թենեն լեալ գնաց
հայրն պետրէ ը նս միայն․
ևիբրև յարեան անտի ասէ ըը
նա հայրն եպիփանիոս․ ոպ
ւէխեցեր դնալ նստել ը ծե
րոյն․ իսկ նա պատասխանի
ետ և ասե․ եթե նստէի ը քեզ
իբրև ը աւագ եղբօր․ եղ
բարքն հրաւիրեին զիս յառ
ջագոյն տհնել․ և համարեա
լեի եսոպ զմեծ քան զքեզ․
իսն գնաստի առ ծերսն և փոքր
քան զամենեսեան․ և խոնար
հեի մոօքս․ Լսեսլ պետրէ ոչ ե
մեղապարտհպարտնալյորժամ տր
ինչ առնեն ը մեզ․ այլ գոհանաւ
պս

ՒԱՐԴՈՒԹԵԽՈՆԱՐՀԵԹԵ
պարտիմք զխաբեանի եզիցուք
համարել ինչ առաջի նր․ և
իմե այսբ մեծ զօրաւորութս
առնել պարտիմք ևառնել․
Ասէր հայրն պափնուտի․ ե
թե ոչ չափ իմաստնակս կեն
գանիեր ծերն․ յաղթել երկու
անգամ գնայի առ նայ եւեր
նա հեռագոյն յինէն մղոնս
երկոտասան․ եպնայի եպատ
մեի նմա զամ խորհուրդս իմ․
եզայս միայն ասեր ինձ ծեր
քն․ թէ ուր գնասցես կեալ․
մի ինչ համարիր զանձն քո․

Գ եգայցես հանգիստ․
ԳՆացեալ երբեմն եղբայր
մի․ առ հայրն սիսոյի իլե
առն հօրն անտոնի ևիբրև
խօսեին նք․ ասե եղբայրն
ցհայրն սիսոյի․ գեռ և գոլ
ո՞չ եղեր իչափ հօրն անտոնի
հայր․ Լէսե ցնա ծերն․ ե
թե ունեի ես մի ինչ խոր
հրդոցն անտոնիոսի․ լինեի
ես բոլորովիմբ հուր․ այլ
գիտեմես․ մարդ որ ապաշխա
րութե կարող իցե համբերել
խորհրդոցն․

Եւ եղբայր ոմն ասաց ցհայ
րն սիսոյի․ ևասե տեսանեմ
հայր․ զի յիշատակն այ կայ
մէջտ իմտի իմում․ Լէսե ցը
նա ծերն․ ոչինչ մեծ իցե այդ
եթե խորհուրդ քո առ այ
են․ Այլ եւ ցնա․ այլ այ
սի ծշմարիտ մեծ․ եթէ հա
մարիս դու զքեզ վատ քան
զամ ստեղծուածս․ զի այս
ակս համարել զինքն․ և աշ
խատուն մարմնոյ․ սոքա առ
աջնորդեն առ խոնարհութն․
Գ․ հացին ոմանք առ հայրն
սիսոյի․ լսել բան ինչ ինմա
նէ․ և նա ոչ ինչ խօսեցաւ
ը նս․ այլ միայն զայս թէ
թողութն արարէք հայրք․ իսկ
նք իբրև տեսին զափիլթս նց
հաշյանենին ցաւբապահամ այտա
կէր

կերպս նշխ Քրիստոսի · զինչ առա
նէք զպսակս զպայծառին · Եւ
նա առաքեալ ասաց աւանդ փոխա
նորդ քս լուսաւոր զայս հայրն սբ
ասյի ասէ · Եւ սիրելի ասա և
ամենայն ուսանիցէ միշտ · Ենք ի
րք լուսոյն զայս ծնեալ որ էր
հեղեալ յոյժ · Եւ գնացին ու
րախութեամբ հաւանեալ իւրեանց չի
նեալ զ իմաստագործութեն նոր
Եւ երբ եհաս ժամանակ գնացել ալ
ասա հայրն սբ ասէ · զի լսեալ էին
ինքեանք և առաքեալ իմ նման հայր
ոչ կարենալ զերդ անել նա ի
գեղոյն հրեշտակին · եւ երկրորդն
ասէ · Եւ ես ոչ փոփոխեցայց ի կերպ
արեւային ասացեալ և յանդ բան
որդանց · և երրորդն ասէ ·
Եզիս հայէ յիշատակ առաջա
քին խոստովանին · Պատասխա
նի ետ ծերն և ասէ · Ես եւս
զմ յիշեմ իդրոցանէ · այլ որոշ
մամբ եթարեն որպէս մեծ · Եւ յոր
ժամ զի առնէ ողորմութն իւր
իմ յիսուս իբր լուան զբանն
ծերոյն · գնացին պատմել նմա
այլ ծերոյն ոչ կարաց ասել մխիթար
գնալ նոցա · Վս այսորիկ յետոյ
դարձեալ զնա և ասէ ցնա · Եր
բանից ձեր եղբարց · զառ մի
զայ նա պատմեր առաքինութ
ձեր · զի առաքինին իշխէին ա
սաց ինձ հոգալ զգեստն հրե
զէն · եւ երկրորդն · վս աղ
աղօթին · և երրորդն վս ա
ռաքին խոստովանն · զի թէ յի
շատակ առնէին տիրեալն մտաց
ձերոց · և մեծ զործել ձեզ
անձն որ էջն երբեք · իսկ
զինչ արարից զխեստա սիրա
և առ համարձակ են · որ ոչ
երբէք յիշեմ թէ ուրեմն առան
ձանց այսպիսի վս մարդկան կ
եւ յայսմանէ մեծանեմ յմմ ամ
իսկ նմ եւ քիր առ ոչին նմա
և ասէն · ոմն լսեալ էր յէ
ոմն · և իբրն որ հոգեւոր եղե
ծերոյն չինեցաւ եղբարցն և
զն

գնացին ուրախութեամբ ·
Եղբայր ոմն եհարց հայրն սբ
ասէր · Հայր ասա ինձ բան ·
Ասէ ցնա ծերն · զի՞նչ առա
ցից քեզ որդեակ · զի եւ ըզ
նորկոտակեալ ամենայն ընթեռնում
Աբրահամն անհանգիստ միշտ ·
Եւ այլ ոմն եղբայր եհարց
ցհայրն սբ և ասէ · Հայր
զինչ արարից · Ասէ ցնա ծե
րն · գործք այդ զոր խնդրես ·
Եւ՛ այդ լուսոյ կատարեալ և
խոնարհութ համբերութեան ·
զի դրեալ է · Երանի որոց նե
ին զերաւոլութեան և տանեին ըզնա
զայս արար եկեղեցեաւ ·
Ասաց հայրն սիրելի ցեղբայր
ոմն · եղբայր ո՞չ կենաս դու
ենա տուն զաւուրս իմանցոն
ցանեմ հայր · Ասէ ցնա ծե
րն · հա՛ թէ եսէի անցուցա
նեի զաւուրս · և աշխարհի
քիս անցուցանէին ·
Եւ եղբայր ոմն ասէ ցհայրն
սբ հայր · Հայր ասա ինձ բան
Ասէ ծերն · Ջեր նեղես զիս
անել բան սուտ · Եթէ կա
միս առնել · զոր ինչ տեսա
նես արա և գու ·
Ասեին վս հօրն սիսոյի · թէ
թէ նստեր երբեմն · և գոչեաց
մեծաձայն և ասէ ո՞վ թշուառ
ութիւն · ասէ աշակերտ իւրն
վշտանաս հայր · Ասէ ցնա
ծերն · մի մարդ խնդրեմ խօ
սել ընդ նմա և ոչ գտանեմ ·
Ասէին վս հօրն սիսոյի · թէ
Հիւանդացաւ երբեմն և
նստէին մերձ ինա ծերքն · և
նա խօսէր յայլ ոմանս · և
տեսն ցնա ծերքն · զի՞նչ տես
անես հայր և խօսիս ընդ նմ · և
նա ասէ տեսանեմ զգոմանս
ընդ այլ առաքեալս · և
պաշտեմ զնս զի թողցեն զիս
փոքր մի ապաշխարել ։ ասեն
ոմն ծերն · Եթէ թողուն զքեզ
զինչ կարես ապաշխարել · զի

ծերբես . Լսէք ձերն . թէ և
այլ ինչ ոչ կարեմ առնել այլ
հառաչեմ ցեց . և զգ ացից զանձն
իմ . և այն բաւականէ ինձ .
Եւ եղբայր ոմն եհարց ցԾ
հայրն սիսոյի և ասէ . որ իցէ
ճանապարհ հայր . որ տանի
ի խոնարհութի . Լսէ ծերն .
այս ինչ են . ճգնութի . և պահ
խիստ . և աղօթք ան պակա
սելի . և վասն թար քան զա
նեցեան համարել զինքն և
յետոնն աւ իմ բարեաց .

Ասաց հայրն սարմատան .
լաւ իցէ մարդ մեղաւոր որ գի
տէ զի մեղաւ և ապաշաւէ .
քան զմարդ որոչ մեղու ցեալ
և համարիցի զինքն ոչ մեղու
ցեալ . և ոչ զգայ .

Ասաց հայրն սերենիոս ա
բարի զօրութի յամ կեանս իմ
հոսանձս հիսսեալ եկարել .
և յայս ամի եթէ ոչեր կերա
կերեալ հզօր ալ բարձրելոյն
այ . և ոչ կարեմ յաջենալ հա
ցիւ .

Ասաց մայրն սինկլիտիկե
զոր օրինակ նաւ ոչ լինի ա
ռանց բևեռի . այսպէս ոչ կեց
ցէ անձն առանց խոնարհու
թե . այլ զու նմանող լեր մաք
սաւորին զինչ ճփարիսեցոյն
դատապարտեա . և առ յանձն ըզ
հեզութն մովսեսի . զի քա
րացեալ սիրտ քո եղիցի խո
նաւ եբղխեսցէ աղբեւր ջրոյ
Եղբայր ոմն եհարց ցհայրն
տիթոյի և ասէ . զինչ արարից
հայր . Լսէ ցնա ծերն . ա
րդար ինչ տեսանեմ . յիս .
Եղբայրն ասէ զինչ տեսի ի
քեզ . Լսէ ցնա ծերն . արա
զայն . զի խոնարհութք իմ խո
նարհեն քան զամ մարդոյ . զի
խոնարհութի բարձրացուցանէ
և զի որոց ունի խոնարհութի
հնազանդեցուցանէ զդևսն .
Իսկ որոցն ունիցի խոնարհու

թե . այսպ անփ իղիւաց . Եւ
մի լինիցիս բռնիւ միայն խո
նարհ այլ և զործովք . զի ան
հնարէ բարձրանալ ի գործս
ածայինս . առանց խոնարհու
թե .

Եպիսկոպոս ոմն եր ի քաղա
քի ուրեմն . և պատահաց գի
ազ մնկա նա ի պատենկութի .
իսկ յաւուր միոջ եկն ժո
ղովուրդ և աղօթք յեկեղեցին
և ոչ ոք գիտէր զմեղս նր .
Լսէ ինքն առ ալքի ամ ժողով
րդեանն խոստովանեցաւ և ա
սէ . գիտացէք ամենեքեան .
զի անկայ ի պատենկութի .
Եւ եդեալ զեփիփորոնն իւր
սը սեղանոյն . ասէ եւ ոչ և ս
եմ եպիսկոպոս . իսկ յերկ
լուան զայսպիսի մեղս նր զոր
ոչ ծածկեաց . այլ մանաւանդ
առաջի մեծի ժողովոյն խայ
տառակեալ նշաւակեաց զին
քն . ասելով մեղաւոր գոլ մ
և այս վս խոնարհութե սրտին
զոր ունէր բնաւորելայ յինքն
յառաջագոյն . Լսեն ենւն
միաբան ասէին արտասուօք
միով ձայնիւ իւր մեղս եղիցին
այդ մեղք . և մի եյանես իմնջ
Ցայն ժամ ասէ ցնս եպիսկո
պոսն . եթէ կամիք զի մի ե
լից ինձէնջ արարէք զոր ասեմ
ասեն ցնա . արասցուք զոր
ինչ կամիս . զի ոչ գիտէին ըզ
կամս նր . իսկ նա փակեալ զդր
կոսեան դրունս եկեղեցւոյն .
և եր իններս ամ ժողովն . և
Թողեալ իբր աց զի բորդդուռն
և ինքն կայր արտաքոյ . և ան
կաւ իւր երեսաց ի երաց . իւր
գրանն և ասեր ցժողովն . ոչ ա
նիցի մասն և բաժին յայ . որ
ոչ կոխեսցէ զպարանոց իմ յե
լանել ն ասա . Լսէ հրա
լուան և ասէ սին զոր կամեր .
արտասուաց հեզմութեց հա
նին ամ ժողովն . և վս սիրե

լայ կենա եւ հաճելոյ գիտեմ նր
արարին նր ծէ բանին նր. Եւ
եթէ բա եւ լանէր որոյ ստոյ ամենե
ցուցն փայր լուաւ ձայն յերկ
նից որ ասէր. վա մեծի խոնար
հուե քո. Թողի քեզ կմեղս
քո. եզայս լուեալ ժողովոյն
ուրախացան. եմխիթարեցան.
Աստուծ երոփ. մեծ միայնակն աղ
ցէն. ԺԷ. Եր այս չափ պատե
րազմիս Ժիս դեւքու. իսկ դեն
ասէ. եւս առաւել քու. հե
զօրասյա պատերազմի Ժ իս. որ
զիջեալ խոնարհիս յոժ. յամմ
ենեղես զիս.

Եղբարք երկու Ժ մարմդ
րնակէին իմիասին եկեալցա
դեն մերժել կնմ իմն մանց.
յաւուր միոջ լուցեալ զճրագ
հրմեր եղբայրն. իսկ դեն
շուրջ եա ճրագին եխուբա
կեաց զճրագ ա կալն. ճաւակն
եղբայր դանեաքզնա բայ կ
թէ. իսկ նա անկեալ իջ
կս ասէ. ներեսցես ինձ. եւ
վաճեցից դարձեալ. Եւ ահա
եւ զօրուԹ իմնէ եսանջեաց
զդեն. եզնացեալ դեն պատ
մեաց իշխանին դիւաց զոր ար
արն. յոր ժամ եղեա իմեհեան
կուոցն. եզորինչ պատմէր դեն
ընկերաց իւրոց. լսէր զայն
քահանայապետն կռոց. եւս
րացեալ զկուռսն. եւ գնաց
առ միայնակեացն եեղե կրօ
նաւոր. Եւ ասէ յանձն խոնար
հուԹ մեծ. եասէր Թէ խոնար
հուԹ լուծանէ զամ զօրուԹս
Թշնամոյն. որպէս լուայ եւ իբե
րանոյ դիւին որ ասէր. Թե
գնամք չփոԹեմք զնա եա.
նեն զմեղս. Եւ գնացեալ կըր
կնեն քուն խոնարհուԹեան
դեն ԹողուԹ իմեանց. եւ
խորտակեն զամ զօրուԹս մեր
Աստուծ ծերն. եԹէ պահպանել
կրօնաւոր իխոնարհուԹենէ
զհոգի չերբինք ոչ անկանին եր

քէք. այնպէս եւ ոչ խոնարհն ան
կանի զիոչ երբեք բարկանայ
խոնարհն եւ ոչ ես բարկացու
ցանէ զոք.

Զմիայնակեցի ումեմն պատա
գեաց զերբ սա դիւահար ոմն
եհա մատոյց նմա եզմուսն.
իսկ դեն երկեաւ ի խոնարհու
Թենե նր եփախեաւ առ ժա
մայն եւել իմարդոյն.

Աստուծ ծերն. եԹէ մտանե
իջէ զխորհուրդ ամբարհաւա
ճուԹ. քննեսցես զմիտս քո
եասես Թէ պահեալ իցէ քո
զամ պատուիրանս. եասես Թէ
սիրեսցեր զԹշնամին քո. եւ
ասես Թէ համարիս դու զքեզ
ծառայ անպիտան. եԹէ զայն
ամ արարեալ իցես. միԹէ այն
ժամ հպարտասցիս. ապա Թէ
ոչ արարեալ իցես. ԺԷ
բարձրա մտես ունայն. եզի
ամբարտաւանուԹ. սխալ դի
ացիցէ եչար քան զամ մեղս.
Աստուծ ծերն. որ աւելի քան
զարժանն իւր գովի. կամ
պատուեսցի. նա մեծապես
տուժեսցի. իսկ որ իմարդ
կանէ ոչ գովի եպատուի.

Նա յերկ փառաւորի.

Եղբայր ոմն եհարց ծերն եւ
ասէ. բարւոք իցէ ծունր կրկ
նել հայր. եւ ասէ ցնա ծերն
զի յեսուս նաւեա մինչ եդ
ծունր. յայն ժամ եւտես զամ
Եղբայր ոմն եհարց ԺԷ ծերն
եասէ. ԺԷր այս եես պա
տերազմի իդիւաց հայր.
Եւ ասէ ցնա ծերն վս այսորիկ
զի զղէն մեր իբաց ձգեցաք
մինչ. որէ արհամարհուԹ.
եխոնարհուԹ. եան ընչուԹ.
եհամբերուԹ. ասէ եղբայրն
եորէ խոնարհուԹ. ծերն ա
սէ այն իսկէ եԹէ մեղիցէ քեզ
եղբայր քո. եԹողցես դու
նմա նախքան զխնդրելն իբեն
Աստուծ ծերն յամ փորձուԹս

պղծեն
որ ելանէացին քեզ · վ՛մեզ
պղծեացես այլուսմ · այլ մեղա
պղեա անձին քում · եւ ասա թէ
կմ մեղաց իմոց եկն · ասաէ եղ
բայրն · եւ այլ զինչ է խոնարհութ
ւ լսէ ծերն բարի առնելն զն
երին · եւ շար արարողին · ա
ւէ եղբայրն եթէ ոչ հասցէ
մարդ իշխել յայս զինչ արա
ցէ · ասէ ծերն փախիցէ իշխ
րէ եւ լռեսցէ ·

Եհարց ոմն եղբայր ծերոյն եւ ա
սէ · զինչ իցէ գործ օտարութե
ան · ասէ ցնա ծերն · ...
եղբայր օտարութեան որդեա
իդրուեն եկեղեցւոյն · խոնի
ուերմն կայանայ եւ եղբայրցն
նստիին ինքն · եւ նստաւ յուսաւն
եօտարն ... ինքն ընդ ոմանք
ասեն ո՞վ եմոյծ զայս օտարս
եհանին զնա արտաքս · Եւ
այլք դժուարէին եւ հանեալ զն
բերին դարձեալ զնա ի ներքս
եհարցին զնա եւ ասեն · զի՞նչ
խորհէիր իմսլ յոր ժամ հա
նին զքեզ · եւ ասէ թէ րին
ինծ բքս · խոկ նա պատասխա
նի ետ զայս եւ ասէ · ասէի ցան
ձն իմիմոյ · եթէ դու կչուն
մեք · որ մինչ վարին զնա ·
եյոր ժամ կոչեն զայ · Եւ լռե
ռալ զայս եղբարցն չահեցան
ի խոնարհութենէ նր ·

Եւ գնացին ինքնաբերեա ո
մանք մարդիկ առ ծերոնն · եւ
ունէին ⁊ իւրեանս դի՝ ահար
ոն զի բաժանեսցէ ծերն · եւ զզ
կնի բաղում աղաչանաց հնա
զանդեցաւ կամաց նց · եւ ասէ
թէն եւ խառեզն ու ածոյդ ա՛յ
ծառ այս · ասէ դեն ցծերն ·
ասծա եւ լանեմ · այլ դու առա
ջնս ինձ · ո՞վ էն ուսքն այնո
քին եւայծիքն եւ պատճենքն
եօդիքն · ասէ ցնա ծերն ·
Զոււսն եղջայծիքն գինով էա
զի եսեմ · իսկ զգառինան եզ
օդիքն ինծ միայն գինէ · յոր
ժամ

...
ժամ անմխեաւ գնն ի խոնար
հութենն ծերոյն · եւ շահեցա
հարեալ ի պատասխանոյն նր
եւ վաճառականի իմացողն այն
ուրեք ·

Իսկ միայնակեացոն անկեալ
էր յապարան կոստանդինու
պօլսի · յաւուրս թէոդոսի
նորոյ թագաւորի · եւ էլն ⁊
անցանել ⁊ այն ճանապարհ
թագաւորն · եթող զհեծեալ
սն եգնաց միայն առ ծերն ·
եբախեաց զդուռն · իսկ ծե
րնէբաց զդուռնն եւ ծանեա
զնա · այլ իբրեւ զմի ի զինուոր
ընդ ընկալաւ զնա · եւ մտեալ
ի ներքս արարին աղօթս
նստան եւ սկսաւ արքայն հար
ցանել զնա թէ ուր կան կրօ
նաւորք յեգիպտոս · ասէ ցնա
ծերն · ամենեքեան աղօթեն
վս կենաց թագաւորին · եւ ասէ
թագաւորն կերիցես ք սակա
ինչ · եւ ծերն եբեր առաջի
նր տաքս իմոս · եւ եդ եւ աղ
սակաւ · եւ ճաշակեաց արքայ
եւ ետ ջուր եւ արբ եաց · Եւ ա
սէ ցնա արքայ · ճանաչես թէ
ո՞վ իցեմ ես · պատասխանի
ետ ծերն եւ ասէ ցնա · ած ճա
նաչէ զքեզ · ասէ ցնա արքայ
եսեմ թէոդոս թագաւոր ·
Եւ ծերն երկիր եպագ նմա ·
ասէ արքայ · երանի ձեզ
ծերք · որք պարապեալ էք ի
հոգոց կենցաղոյս · իսկ ես ի
ծիրանիս ծնեալ եմ եւ նստեալ
եւ այս ոչ հաց հացի եւ ջրոյ
ոչ ճաշակեցի երբեք զի յոյժ
ախորժելի էր · Եւ դնեաց ար
քայ · եւ սկսաւ յայնմ հետէ
պատուել զնա · իսկ ծերն վն
պատուելոյն թագաւորին ոչ
կարաց կեալ անդ · այլ փախե
ցաւ փախեաւ եգնաց դար
ձեալ յեգիպտոս · եւ ասէ ոչ
եմ արժանի ատրնելս պատու
ոյ թագաւորաց ·

Եւ

Եւ ծերումն միայնակեացն այց շնոր
հէր մուրացկան յանապատա[ն]ի·
և կարծէր իմոյ թէ կատա
րեալ իցէ զմ առաքինութեա·
և խնդրէաց յմյ աղօթիւք և ա
սէ· ցոյց ինձ տր թէ զի՞նչ
պակասիցէ զի արարից· իսկ
տծ կամեցաւ խոնարհել զմի
տս նր· ասէ ցնա կնա առ
արքիմանդրիտն այն· և զոր
ինչ ասիցէ քեզ արասցես զայն
և ասէ տր ցարքիմանդրիտն·
միայնակեացն որգայ առ քեզ
ասասցես նմա արածել զխոզս
և իբրև եկն ծերն մտեալ առ
արքիմանդրիտն և ողջունեալ
զմիմեանս նստան· Ասէ ծերն
ցարքիմանդրիտն· ասա ինձ
բան հայր· զի արարից և կե
ցից· Ասէ ցնա ծերն· և զոր
ինչ ասասցից քեզ առնես
զայն· Ենա խոստացաւ առ
նել· Ասէ ցնա· առ զխա
րազանն զայն և եղբիր· և գնա
ցեալ արածեա զխոզս· իսկ
ծերն հնազանդեալ հրամա
նացն նր· գնացեալ արածէր
զխոզսն· իսկ որք ճանաչէին
զնա եկին տեսանել զնա · և
իբրև տեսին ասէին ցմիմեանս
ո՞ միայնակեացն այն մեծ յի
մարեալ է և արածէ զխոզս · զի
դև եմուտ ի նմա · և իբրև ե
տես տր զխոնարհութն նր զի
խնդութբ համբերէր նախատա
նաց մարդկան · ետ նմա զշ
նորհս իւր անարգ և ան ար
ժան համարել զինքն · և խո
նարհ քան զամ մարդիկ · և ա
ռաքեաց յանապատ դարձեալ
Եւ ասաց ծերն · մի՛ ասաս
ցես վն ընկերին իմոյ քո · թէ
ես արթուն և հսկող և ճգնող
քան զնա իցեմ · այլ խոնարհ
եաղ դու շնորհացն քի · հո
գով աղքատութե · և սիրով և
հեզութբ · զի միթէ անկցիս յախա
տարծենութե · և կորուսա
նես

նես զվաստակս քո · զի դիւա
լէ թէ որպարծին կեալ ըղ
դուշլիցի զիմ՛անկանիցի · այլ
աղիւ տն յաղթեացէ զինքն ·
Եւ ղբայր ոմն ասէ ցծերն · հայր
ասասցես ինձ բան կենաց ·
Ասէ ծերն · թէ տր և ասասցից
ոչ ոք լուիցէ զի աղտաղտիցի
երկիր մեր ·
Ասաց ծերն · յոր ժամ ոչ ու
նիցիմք պատերազմ · յայնժամ
առաւել պարտէ մեզ խոնար
հել · զի ետես տն զտկարու
թիւնս մեր · և ոչ թող զմեզ առանց
պատերազմի · իսկ եթէ պար
ծիցիմք · առցէ իմէնջ զօգ
նութն իւր և կորնչիմք ·
Եղբօրումն երևեցաւ դեւ
եղեալ իբրև զհրեշտակ լու
սոյ · և ասէ ցնա · ես եմ գաբ
րիէլ հրեշտակ տյ և առաքե
ցայ առ քեզ · իսկ եղբայրն
ասէ · տե՛ս միթէ առ այլ
ոք առաքեցար · զի ես ոչ եմ
արժանի տեսութե հրեշտակի
տյ · և նա ի նմին ժամու հա
լածեալ ի խոնարհութենէն
ան յայտ եղև ·
Եւ ծերքն ասէին · եթէ և
ճշմարիտ հրեշտակ իցէ երև
եալն · մի՛ ընդունիցիս · այլ
խոնարհեցոյ զանձն քո և ա
սասցես · ես ոչ եմ արժանի
տեսանել զհրեշտակ տյ · զի
ի մեղս շրջիմ ես միշտ ·
Իսկ ծերոյ ումեմն ասէին
եթէ նստէր ի սենեկի իւր և
ճգնէր · և ետես զդևն յան
դիման և նախատէր զնա · և իբ
րև լուաւ դևն զպատկառանս
իւր · որ յանձն առնոյր զամ
նախատինս խոնարհութն իւր
ով ծերն · յայն ժամ փոխեցաւ
յայլ կերպարանս առ ժամայն
և ասէ ցծերն · ես եմ քս ·
և իբրև ետես կափոյց զաչս
իւր · ասէ ցնա դևն ընդէ՞ր խը
ցեր զաչս քո ոչև տեսանել
զիս

զայս որ ես եմ ք̄առողակ ձերդ
ես զք̄ս աստուածանել ոչ կա-
միմ. եւ ինոյն ժամայն. ան-
յայտ եղեւ փան. յաղթահա-
րեալ խոնարհութենէ ձեր-
ոյն։

Ուր̄ այս ո՞մ ծերասերին դեք
զղջաս դու տե սոյն ք̄ի ծերո
Լսէ ձերն անխծեալ դուք
եւ ք̄ս ձեր. զի ես հաւատամ
ք̄ի իմոյ որ ասէ. եթէ ասի
ցեն ձեպահաւասիկէ ք̄ս աստ-
կամանդ մի՛ հաւատայցէք.
եւ յայրմանէ հալածեալ դեւ-
ան յայտ եղեւ.

Իսկ զծերոյն ամենէ աս-
ին եթէ պահեաց մի՛անգամ
ճաշակեալ եաւթնեկին. եւ
խնդրէր մի բան ինչ իգրոց եւզ
յայտնեաց նմա ա̄ծ. յետոյ
ասէ իմոյ եթէ այս բան աղ-
խատեցայ եւ ոչ կարի զնա. աղդ-
գնացից առ եղբարսն եւ հար-
ցից զնա ինմանէ. եւ իբրեւ փա-
կեալ զդրուռն անձնեկին ս̄ւ-
սաւ զնալ. յայն ժամ եկն
առնա հրե՛շտակ ա̄յ եւ ասէ զը-
նա. եօթնաւուրն չարաշխու-
պահք եւ հսկմունք քո ոչ մեր-
ձեցան առ ա̄ծ այս բան մեր-
ձեցաւ միոյժամու խոնարհու-
թե քո. որ խոնարհեցար եւ
գեր գնալ առ եղբարսն եւ ա-
հա ես եկի պատմել քեզ զը-
բանն զայն. եւ իբրեւ ուսոյց
զբանն մեկնեցաւ ինմանէ.

Ասաց ձերն. եթէ խոնար-
հութ̄ եւ երկիւղին ա̄յ ասեա
դու բան ինչ եղբօրն. եւ
դորն դնես. բանն քո եւ շ-
նորհք ա̄յ հնազանդեցեն զեղ-
բայրն. եւ առնէ դաս առնելն
գործ. իսկ որ պատուականու-
թ̄ եւ զոռոզութ̄ խոնարհել
չանայ եւ այնի̄մ ասէ եղբօրն
զգործ ա̄ծ որ տեսանէ զնած-
կեայս սրտին. ոչ տայ թոյլ
եղբօրն հնազանդել նմա եւ

առ

առնել զգործն. քան զի յայտ
նի են գործ որ ա̄ծ ա̄յ եդեալ.
եւ զարձեալ յայտնի են որ պա-
տուականութ̄ են։ քանզի
որ ա̄ծ ա̄յն իցէ. խոնարհութ̄
եւ աղաչանօք լինի. իսկ որ պա-
տուականութ̄ն է բարկութ̄ եւ
չփոթիւ լինի զի իշարենէ.

Ասաց ձերն. կամիմ զի յաղ-
թիցիմ խոնարհութ̄. եւ ոչ յաղ-
թել այլոց ամբարտաւանութ̄

Ասաց ծերն մի արհամարհել
զպատուաւորս քո որ կացցէ ա-
ռաջի քո. զի ոչ գիտես եթէ
հոգի ա̄յ իմ̄ ք̄ո հանգուցեա-
լէ թէ իմ̄ ն̄ր.

Եղբայր ոմն եհարց զծերն
եւ ասէ. եթէ բնակիմ ը̄ եղ-
բօրեւ տեսանեմ զնա յանցեալ
ի հետ իգործս ինչ անպատշաճ
պորտէ թէ յանդիմանեցից ըզ-
նա. Լասէ ցնա ծերն եթէ իցե
աւագ քան զքեզ. եւ կամ հա-
սակակից քո. լռեա զի ունի-
ցիս հանգիստ. եւ այսիւ արա-
ցես զքեզ վատթար եւ լինիցի-
ան հոգ։ Լասէ եղբայրն եւ
զինչ արարից հայր զի չփոթեն
զիս եղբարքն։ Լասէ ծերն
եթէ ոչ համբերեսցես. աստ
մի անգամ խոնարհութ̄. եւ
եթէ ոչ լուիցեն. լռեա. եւ
թողցես զպաշխատութեք քո ի նոսա
ա̄յ։ Լայլ զգուշ լեր զի մի դ-
տապցես թէ վա̄ ա̄յ լռեցեր.
եւ զի բարւոքէ լռելն. քան
զի խոնարհութ̄է այն.

Ասաց եղբայր ոմն տրտմեալ
յեղբօրէն. դնաց խնդրել թո-
ղութ̄. իսկ նա ոչ եբաց նմա
զդուռն. եգնաց եղբայրն այն
առ ծերն եւ պատմեաց նմա զայն
զպատասխանի ետ ծերն եւ ասէ
ցնա. մի՛ գուցէ դու արդար
կարծիցես դու զքեզ իմիք. եւ
ասես զի զեղբայրն զպատճառ
յանցանացն. վա̄ այնորիկ ոչ
եբաց քեզ զդուռն։ Լայլ այս

պէս

ղես արտասուես զոր ասեմ .
Թէպէտ և նոքա մեղանչեցաք քեզ .
այսպէս հաւանեցոյ զքեզ քեզ
Թէ դու մեղուցեր նմա . և
արդարացոյ զնա զի ... յորն . և այն
պէս գնասցես առնա . և մեծ
փառաւորեսցէ զնա իսկ քո .
և արար եղբայրն որպէս ասաց
ծերն . և այնպէս գնաց և բա
խեաց զդուռն . և իբրև իմա
ցաւ եղբայրն եւ առնայ և
նախ քան զնա խնդրեաց Թո
ղուԹ ինմանէ . և սիրովն այ
եղև խաղաղուԹ մեծ իւրե
նց .

Եւ ասէին վն ծերոյ ումե
մն եԹէ խնդրեաց յայ ղեօ
Թն ամ շնորհս բժշկուԹ . և
մր ետ նմա . Իբր գնաց նա
առ ծեր ոմն մեծ . և պատմ
աց նմա զայն . իբրև լուաւ
ծերն զայն . արտմեցաւ յոյժ
և ասէ մեծ աշխատուԹ իցէ
այդ . և ոչինչ աւգտեցի քեզ .
այլ եԹէ կամեսցիս իբրս կեալ
գնասցես աղաչեսցես զայ
զեօԹն ամ և . զի բարձցէ զը
դա իբրև և ոչ լուիցէ քեզ .
յայն ժամ գնաց տխրեալ վն
եղելոյ իրացն . զի իզուր աշ
խատեալ եղև զժամանակն
զայն . քան զի հաւատով զն
կալեալ զբանս մեծի ծերոյն .
և արար այն պէս ըստ հրամանի
նր մինչև առաւ ինմանէ շնոր
հքն այն . և գիտացեալ զը
շահ և զշնորհ խոնարհուԹ և
ան փառուԹ գոհանայր զայ .
Եղբայր ոմն եհարց զծերն և
ասէ . զինչ իցէ վերաբերումն
կրօնաւորի . ասէ ծերն յաւ
ելուլ մարդոյ իբրաքան խոնար
հուԹ իցէ . զի որ չափ իջանի
ցէ որ ի խոնարհուԹ . այն չափ
յաւելու անդ և անէ ի բարձրուԹ
Ասաց ծերն կամ փախչելով
փախիր ի մարդկանէ . և կամ
նախատելով կացուսցիս ըն
մա...

մարդկան . և եղիցիս յիմաս
տր երկիր վն այ ակեցցես .
Եւ ասաց ծերն . եԹէ ստա
ցիս լռուԹ . մի համարիր զը
քեզ գործօղ առաքինուԹե .
այլ ասասցես անարժանեմ
և ան պատրաստ իօս վն այ
լռեմ .
Եւ ասաց ծերն . եԹէ ոչ ծած
կեն զաչս եզին որ աղացն
երկանս . յորմէ կերիցէ զալեւր
ն .յապէս և մեծ խորհրդով առ
նումք զն ածկոյԹ իվս աչաց
մտաց . զի մի տեսցուք զոր
արասցուք բարիս . և կորու
սանիցեմք զվարձս մր . Եւ
վն այնորիկ Թոյլ տալովն այ
անկանիմք ի զազիր խորհուր
դս . զի զնս մի այն տեսանե
լով դատեսցուք զանձինս մր
ոչ ունելով բարիս . և այնո
քիկ զազիր խորհուրդքն եղի
ցին ծածկոյԹ մր վոքու բա
րե գործուԹցն . զի մի տես
ցուք զգործս մր բարիս . այլ
տեսանելով զզազիրն զայն
խորհուրդ արհամարհեսցուք
զանձինս . զի յոր ժամ մարդ
նախատէ զանձն ոչ կորուսցէ
զվարձս իւր .

Հարցին զծերն և ասեն .
զինչ է խոնարհուԹ . իսկ նա
ասէ . խոնարհուԹ մեծ գործ
ածային իցէ և ճանապարհ խո
նարհուԹ է աշխատուԹ մարմ
նոյ . և ունել զանձն անարգ
և անցաւոր քան զամենայն
Եղբայրն ասէ . և որ է անարգ
ունել զանձն , ասէ ծերն .
այն է որ ոչ նայեսցի յայլոց
մեղս . այլ յանձին . և միշտ
աղաչեսցէ զՏր այ .
Եւ եղբայր ոմն ասէ ցծերն .
ասա ինձ բան հայր որով կե
ցից . Եւ ծերն ասէ . եԹէ
անարգեսցիս և համբերես
ցես . այս մեծ իցէ . քան զամ
առաքինուԹ . քան զի որ զար
հա

Ողորմ․
Համարձակեա․ և զանձնատրութեան
զպատուհասն կարօտիլ և սի-
րով յանձն առնել նոյն կարօղ
էին կեալ․ Եւ ասաց ծերն․
մի՛ ունիցիս ծանօթութիւն ա-
իշխանս․ և մի՛ յախճակեր եր
կեալ առ նա․ զի մի՛ ունկնեսցիս
ընդ համարձակութեան և ըղձանա
առաջնորդութեան․

Եղբայր ոմն էր ի հասարակեաց
վանս․ և զամենայն բնութիւն եղ
բարցն ժողովեալ յիւրքն․ քան
զհզօրն ընդ առաւանէր պործեալ
անապաշտանս խզանսն յայն․
յետ որոյ համարեր զայն գործ․
և այն այն և խոստովանեալ ա-
պաշխարէր զմեղսն կայենութեն
մինչ դիտոնկութե և ս լուեալ
զոմանց յանձին առներ զայն
և մնացնէր զանձն և ասէր․ թէ
իմ ապարեալ զայն․ իսկ ո-
մանք յեղբարցն ոչ գիտելով
զգործսն․ սկսան տրտմել
և ասել․ թէս թէ քանի չա-
րեաց գործեալ է․ և ոչ աշխա-
տի ի բան զմեզ․ իսկ հայրն
վանիցն դիտէր զգործսն․
և յանձն եղբարսն․ հանեալ
ծակս Ի՞ թէ փախուստ նմա խոնար-
հութեամբ է բազում ձեր
ամենայն պատասխանութիւնք․ և եթէ
կամիք դուք հաւատացուցա-
նեմ և զձեզ ով․ և բերեր երիս
փախատս եղբարցն որ էին հա-
ճոյ յասա ամենեցուն առաքի-
նութեամբ․ և մի փախատ եղ
բօրն այն․ թուղթ հուր
մի․ և ըմպեցաքուն ի հուրն․
և կիզեցան ամենեքեան բայց
իմոյ խորք որ էր եղբօրն․ և
իբրև տեսին զայս եղբարքն
երկեան յոյժ․ և անկեալ ա-
ռաջի նորա խնդրէին թողութիւն
և այնուհետև իբրև զհայր
պատուէին զնա․

Եղբայր ոմն հարցանէր խորհրդ-
դեան ի ծերոցն․ և կախեալ
ձեռօքն մնացեալ էր զի մի հա-
ռե

ԲԱՐԻՈՔԻԽՕՍՈՂԱՐԻՒԹԻ
նեացի առնուն․ և գնաց խնդ-
րել թողութիւն ի խոստովանողն իւրում
նկաց ծերն․ ա՛ղ ընդեցեն իմն
ոք եղբարք դատել զեղբայրն
և մի՛ բանալ տաճարն շնորհաց
Եհարց ոմն զծերն և ասէ ո՞ր
ասեն ամենք հայցեն թէ ամե-
նայն հրեշտակաց տեսանեն․
և լսէ ծերն երանի այնոցիկ
եղբարց որ տեսանեն զմեղս
իւրեանց յամենայն ժամ․
Եւ ծերն ոմն բնակէր յերբ
յորդանանու․ և ի խստութեա
նէ առաւօթոյն մուտ իւրոյ իւրեաց
եդին անդէն ընկեալ առ ի մեծ
որ իբրև տես զծերն առ իւ-
ծն այն․ սկսաւ գոչել և կոչ
ել զատամունս իւր․ և լսէ
ցնա ծերն ը՞նդ երդմնալե
զի կայ աստ տեղի ինձ և քեզ
իսկ եթէ դու ոչկամիս․ արի
գնա․ և առ ժամայն յարեաւ
առիւծն և գնաց անտի․

Եղբայր ոմն եհարց զծերն և
ասէ․ ը՞նդ ես կրկնեմ զծուն
կս այնմ որ ունի ը՞իս իւ․ և
ոչ սրբէ առ իս զսիրտ իւր․
և լսէ ցնա ծերն․ զաշխարհն
ամա ինձ․ ոչ համարիս ար
դար զու զջեզ մինչ խընդ-
րես դու թողութիւն ինձ
նա․ իբր թէ նա անիրաւ է
ցէ․ ասէ ցնա եղբայրն այո
ա՛յդ ոչ իմէ սիրտ իմ․ և լսէ
ցնա ծերն վայ այսորիկ ո՛չ հա-
տանէ զնա ան իւր քեզ․ և
արբեալ զսիրտս իւր վն քո․ զի
դու ոչ դնաս առ նա իբրև
անիրաւ․ այլ ունիս զքեզ
արդար և յաղթեալ իւրն զնա
կործեա․ Եւ ասաց առ նոյն
ծերն օրինակ այս ասեմ ինչ-
եթէ էին արք գաւեհիկք և
երկիւղած յոյժ․ և եզեն կր
օնաւորք․ և պատուէին զեր մա
ցան իւրեանց․ և անտխանձու-
ծէն այսպիսութեան և ըստ բանի ա-
ծ տարածին․ և արարին զանձինս
ձե

ներքինիս · անգիտութբ գնա
ցեալ զհրամանն տրունական
ոչ իմացան · այլ վն արքայու
թն երկնից զանձինս իւրեանց
առ առին ներքինիս · Եւ լու
ասցեն նշ եպիսկոպոսն աղեք
սանդրու ընկեց զնս ի հա
ղորդութենէ սբ խորհրդոյն
իսկ նք տրտմեցան վս այսորիկ
և ասեն · ներքինի արարաք
զանձինս մեր · վս արքայութեն
այ · ևնք արգելին զմեզ ի հա
ղորդութենէ · և արդ գնա
ցուք պատմեսցուք զայս եմ
պատրիարգին · և գնացեալ պատ
մեցին զայս նմա և ս · Եղև
ցնս եմ պատրիարգն · և ես ա
րուշեցի զձեզ ի հաղորդութե
նէ · իսկ նք տրտմեցան յոյժ
և վս նր · և ասեն գնասցուք
առ անտիոքայ պատրիարգն ·
և պատմեսցուք նմա · և եկեալ
պատմեցին նմա զոր ինչ եղև
և նա ասէ · ևես ևս արգելի
զձեզ ի սբ խորհրդոյն · Յայն
ժամ ասեն ցմիմեանս գնաս
ցուք առ պապն հռոմայ · և
նա դատ արասցէ մեզ վս այս
որիկ · Եւ իբրև գնացին առ
պապն հռոմայ · պատմեցին
զայս ամ նմա · և ասեն զայս
արարին ը մեզ · և մեք վս այ
սորիկ եկաք առ քեզ զի դատ
արասցես մեզ · զի դու ես մր
և գլուխ նոցա ամ · Եւ նայ
ասէ ևես մերժեցի զձեզ և որ
գելեալ իսկ էք ի հաղորդու
թենէ խորհրդոյն · իսկ նք
տրտմեալ ասեն ցմիմեանս ·
զի ի ժողովս զմիմեանս տեսա
նեն միշտ · և արդ՝ գնասցուք
առ սբ եպիսկոպոսն եպիփան
կիպրացին · զի այր սբ և մար
գարէ իցէ · և ահն ոչ առնու
ու մեք · և իբրև գնացին նք
մերձ եղեն ի քաղաքն · յայտ
նմա վս նոցա · և առ ա
րնոցա և ասէ և մի

իբա

իքաղաքս իմ մտանէք դուք ·
զի ևես ևս արգելի ի խորհր
դոյն հաղորդութե զձեզ · յայն
ժամ եկեալ աւիմիոս ասենըստա
զապէս մեղաք մեք · և ես եայլն
միմեանց շնրհաւ նէին և վս այն
որկարգելին ի հաղորդութենէ զմեզ
մի թէ և մարգարէս այսգիծ ա
արոյ և արդ՝ ամծ յայտնեաց վս
մերևմէ լաւրեցին անձանցիւ
ե անց յոյժ իվր գործոյն զոր
արարին · իսկ իբրև ետես
սրտառ եղ ամծ · զի ճշմարտութ
ապաշխարեցին և ցաւ առ նե
ցան յոյժ · հաւատացոյց մր
զսբն եպիփան եպիսկոպոսն
և կոչեաց զնս առ ինքն · և ըն
կալաւ զնս ի հաղորդութի · և
գրեաց առ աղէկսանդրու ե
պիսկոպոսն և ասէ · ընկալ և
դու զորդիս քո · որք թէպ և
մեղան այլ ճշմարտութ ապաշ
խարեցին · Եւ ասաց ծերքն ·
այսէ բժշկական մարդոյ · և զի
զայս կամի ամծ · զի առցէ մարդ
յանձն զյանցանս իւր առաջի այ
Ասաց ձերն եթէ խոնարհութի
յաղթէ ամ զօր · ևց թշնամոյն ·
քանզի պատմէր մեզ վոյս ոմն ի
հարանցն · եթէ էին եպիսկո
պոսք երկուք մերձ առ միմեա
նս և ունէին կարճմուն թի և
հեռ առ միմեանս · իսկ եր մին
ինոցանէ հարուստ և հզօր ·
և միւսն աղքատ և խոնարհ · և
խորհէր մեծատունն այն և հա
զօրն - չար ինչ առնել աղքա
տին այնորիկ և զի լուաւ աղքա
եպիսկոպոսն զխորհուրդն մե
ծա՛զօր եպիսկոպոսին · և ասէ
ցպաշտաւորսն կեղեցոյ իւրոյ ·
մի՛ երկնչիք զի մեք յաղթեմ
շնորհօքն քի · զի գիտէր զին
առնելոցէր · ասեն ցնա ըս
պասաւորքն · ծր ո՞ կարես յաղ
թել նմա · և նա ասէ կացէք
ըիս և տեսցուք զփառս այ ·
ցաւուր միոջ ունէր տօն մե

ծծ

Ժողով անթիւ․ ուրէք առ
ինքն փառօնի վկայիւն այնորիկ․
Հարուստ այն եպիսկոպոսն
իւր աղքատն այն եպիսկոպոս
եւ առ Հրահանգեայն իւր եւս
Ժ առեալ նթ եւ ասէ․ զոր ինչ
արարից ես․ արարէք եւ դուք
եւ յաղթեմ ոգուք նմա․ Եւ եթէ
քա գայր նա իւրատանէ իւրոյ․
եւ թէ քաղաքն ոչ ելոյն Ժ նըմա
գայր․ եկն եւ աղքատ եպիս
կոպոսն այն բարհանեայն քն
իւր․ եւ անկեալ առ ոտս նր եւ
ասէն թողութ արարեալ մեզ
տր զի ծառայ քո եմ․ իսկ
նա զարմացաւ Ժ գործն այն
զոր արար նա եւ շնորհեաց զի
ն մանրնայ զսիրտ նր․ եւ ինքն
եւ այլ յերի վարի իւրոյ կալաւ
զոտից աղքատին եւ ասէ․ պու
եր մեր ի Հայրիմ իրեւ յայնժամ
հնտն եղե իմ ոչ նր սեր ...
եւ ասէր խոնարհնայն զգածմա
նայս իւր․ ոչ ասէի ձեզ եթե
մեք յաղթեմք նմա շնորհօք
ին․ այսպէս յաղթէ խոնարհու
թին ամ զօրութեան․
Ասայ ծերն եթէ ձգն եւ առք
խոնարհութն․ ոչ այնչափ ան
այն մեղ ալ ձգնութիւ․ զի ամ
քարիք յամբարհաւաճութենէ
գան իւր մեր զի եթե մեծին
աշղութ առաւ իմաստնալ զնա
հրեշտակ ստանան զի մի բարձ
րասցի․ որ չափ եւ առաւել
փչացելոցս մեզ աւելի ստանան
կարիելզմեզ մինչև խոնարհեսս
ցուք․
Ասէր ծերոյ ուրուք վն մեծի
խոնարհութն զորութերեան մե
ծորհս հոգեկան ունաստ․
Եւ որոշ զայրան ուսանէր
զսիրս նր ներա․ իսկ նա ըղ
ծուարեալ Ժ այն․ աղաչեաց
զնն բարձնալ ինմանէ զայն․
Երբեմն ոչ եհան խնդրոյն․ գը
նաց առ ծեր ոն մեծ․ եւ աղա
չէր զնա․ Ասեց․ վասն ... իս
ՀԻՍ

ԹԱՆՐԻԽՈՒԹԻՒՆ ԱՆԲԻՒԹԻԵ
Ժ իս պահօք․ զի առցէ յինեն
սեաւուծս այս․ եւ նորաւն իւր
արքանչ իւր առ անձին խօսեն
եւ իւր․ եւ աղաչէին զնն վն
այնորիկ․ եւ եկն յերկնից ձայն
առ ծերն որ ասէր․ ահա բար
ձի իբրեւ զայն․ այլ ունիցիս
զնա յոր ժամ եկեսցէ ազա
պրտոյ լինելոյ․
Ծեր ոմն էր անմեղ բարցր եւ
քարէ բար․ որոյ էր եւ երկեք
խորհեալ լար զուամն․ որ
ոյ գիտաւ այս աւեսի լինչ ասէ զ
ք այր ոմն գաղոգաւ պանօթա
այլ ում․ եւ տաջէր ալ առ ծերն
այն․ եւ խաղաձեւաւ․ եւ ծերն
ոչ գիտէր թե ուստի եկամ
ումիցէ․ զինի աւուրց ինչ
ծանեաւ զանօթն․ եւ լալեալ
զծերն խնդրէին ինմանէ զինչ
եզողացեալն էր․ իսկ նա ա
սէր․ թողուն արարէք ինձ
զի գթեցի․ եւ զենի աւուրց
ինչ եկն եղբայրն որ գողա
ցեալն էր եւ նա եւ մեղադրէք
ծերոյն եւ ասէր․ զու գողա
ցեալ ես զանօթս զայսոսիկ․
իսկ ծերն ոչ կալաւ ստանան եւ
ասէ թողցէ սինձ զի յինելեա․
եւ այսպէս զոր ինչ եգիտեր
եղբարքն ուրբանային․ նա
յանձն առնոյր զշանցանս եւ
ասէր․ թող ինձ զի յանցեայս
եւ այսպէս խոնարհէր երանելին
այն․ մինչ զի ոչ գայթակղեաց
նա բնաւ զեղբայր ոչ երբեք
Ս իայնանկեաց ոմն եղեւ եալխ
կոպոս․ եւ իբրդոբ հրահանգ
եզպուշլինելոյ ողորմէք բար
կանայր․ այլ երկայն մաղձ
երեր զամենեցուն յանցանս․
Եւ այլ եկեղեցւոյ ոչ բարկոք
յարգէր զդործս նոցա․ այն
եւ կեալ ողորմեալ անկան արտ
ցի նր․ եւ ասեն զնն ... ոչ
սոսոնեն կանոնմայն․ որ խան
գարեալ զամ գործս եղեն զեց
նոյնօրինակ եպիսկոպոսն յաստ
ղեր

զեր սաստել · Եւ նշ ժողո
վեալ պարծեալ և ս բարկա
ցուցանէին զնա իշխ կոնոմա
սին · իբրև ծանեաւ եպիս
կոպոսն զի կամէին բարկացու
ցանել զնա սոփեալ · գնաց
ի թագաւորն ինոցանէ · իսկ
նոքա խնդրեալ հազիւ կարա
ցին գտանել զնա · և առեն զբ
նա ըհ՞ք թագաւոր իմնք ·
իսկ նա ասէ ցնս · զի զոր ու
գլէցի ողջանթուռն ամ · աղօ
թիւք խնդրեալ յմյ թագուոր
աշխատուբ · գուք կամիք հա
նել յինէն յերկուս աւուրս ·
Ասաց նորն · ոչ որ փոքրա
րուցանէ ինքն զանձնիւր այն
խոնարհութ իցէ · այլ որ ղս
րախութիւն զ ցէ զնախսատին
և զանարգանս և ովիշտս · որ
գայցէն իվր նր ·
Եղբայր ոմն բնակէր ի սէնե
ակս · և ի բազում խոնարհու
թենէն զայս աղօթս միշտ մա
տուցանէր առած տրում աքե ա
զփայլ ակն իվր իմ զի թէ ողջ
իցեմ ոք հնազանդիմ քեզ ·
Եղբայր ոմն եղև կրօնաւոր
ժ մարտաւոր հօր իւրոյ · և
բնակեցան երկոքին իմիվանս
եզկնի ժամուց ինչ լուաւ եղ
բայրն զհօրն իւրմէ · եթէ
բժշկեաց նա զգիւահար ոմն ·
և գնաց եղբայրն առ ծեր ոմն
մեծ · և պատմեաց նմա · և ա
սէ տրտմութի հայր որ յաւել
աւ հայր իմ և եհան դև · եղ
բօրէ · իսկ նա իծ ուլուն ծա
ցեաց ինչ յառաջեգէնործ ա
Լուաւ ծն ծերն · թէ այլ տուբ
ողջեակ · ոչ յառաջ հա
նել զդև և բժշկել զհիւան
դս · զի զայս ոչ էթէ մարդ ա
ռնէ · այլ զօրութն այ · և հաւ
ատ էկելոյն · և և ս առաւել
ամենայն բազում ոչ Ասեն ան
զուշիդ խոնարհութն · Այամ բ ար
տրտմեցաւ անկան յայս ցանէ
եկոս

ԳԼՈՒԽ · ԺԶ · ՎԱՍՆ
ակորեանն · Այլ ես ասեմ քեզ
որդեակ · եթէ գայցէ մարդ
ի խոնարհութի · և ստանայ զա
ւր աեփհակամ հեզութ · ան
յառաջագիմութ քան զայս ոչ
գոյ որ ոչ և ս անկանի · զի ոչ
խոնարհն զանձն մինչև յեր
կիր · նայ ոչուր և կամ որոմ ի
իք անկցի · Եւ նշան կատա
րեալ խոնարհութե այսէ · զի
իվր անարգանացն խնդասցէ ·
Եւ դնասցէ աւ եղբայր ոմն ծը
նաւոր իսկ սոյ իթէ բայհգա
և մեծ աւ իհաւսարակաց վանո
եկաց · իսկ հայրք վանիցն
այնորիկ · եին միան փամայն
սէր · որ ակոշեր տարեն ի ս
ոգ · իսկ իբրև եկաց եղբայ
րն անդ աւուրս ինչ սակաւ ·
ասէ ըհայր վանիցն · մինչ
աղօթս հայր իվր իմ եմշ
կես զիս · զի ոչ կարեմ կեալ
աստ · Ասէ ցնա հայրն ըէ՞ր
որդեակ · ասէ եղբայրն զի
աստ աշխատութ ոչ կայ ենգ
վարձս · զի ամենեքեան ձըր
նաւորք են · իսկ ես այր մի
շխաւորեմ և գնամ անդ · ուր
արհամարհութիք և անարգանօք
գայցեն զիս · քան զի սոքա
որք են իմեղաց զմարդ · իբրև
լուաւ զայս հայրն զարմա
ցաւ և ասէ · գնասցես որդեակ
գնասցէս խաղաղութե եկա
քաջեր եաց · զօրացի ամէ
քո և համբերութն ·
Ասաց ծերն · խոնարհութի
աւանց այլ աշխարութեկն
ցոյց բազում անգամ զբաղ
մս · և վկայեն մարգարէքն ·
և անառակ որդին · որ սակա
ւ բան ասացին և եկեցին · եր
աշխարութեք ամ · եթէ
ոչ էր ն խոնարհութն · նա
բուսանէն զմարդս · զի
գուք վաստահասցեալ իմա
ստեկս ևիջան մեծ · և այժմ
յամքարտաւանութե եկեալ
կոր

Դորեան ·

Եղբայր ոմն գնաց առ ծերն Ճասաւ · ոչ կեաս հայր · Ասէ ծերն ցնա · չարեօք որդեակ · զի ահա ունիմ երկոտասան ամ · յորմէ հետէ կամ առաջի այ · անկանիմ զանձն իմ և ասեմ · անիծեալ որք խոտորեցան ի պատուիրանաց քոց · և ես խոտորեալ եմ որդեակ · Եւ լուեալ եղբայրն զայս ևշահեցաւ յոյժ ·

Եւ գնաց ոմն օտարական առ ույԷտա ինթոյ · և բաժանեաց եղբարցն որ մն միդահեկանս իսկ եր ոմն մերձ ի սին նեակս արգելական ծեր · և նա ևնը ծա դահեկանս · Եւ յայնմ գիշերի ետես ծերն արդ ինչ Աղեալ փշովք · և եկաց ոմն ի վե՛ նր և ասէր արի ծեր արի որբեա զարտ որոյս զայս ո ալիկ իփշոց · որոյ առ էր զաէրն Եւ իբրև լուաւ առաքեաց զդահեկաննիտուօղն իւր և ասէ · առցես եղբայր իքեզ զոսկիքս · զի ոչ կարեմ ես ինլել զփուշս այլոց ձեռօք իմովք · այո՛ թէ կարող լինէի խլել զփուշս իմ ·

Ասաց ծերն եթէ նստցիս յանապատի հանդարտեալ · մի՛ համարեսցիս զքեզ ար. և ձրգնօզ · այլ և առաւել · համարեսցես զքեզ իբրև վարեալ աշտաքս ինչանց · որք գոլոտեն և խածատեն զծոզովուրդսայ ·

Ասաց ծերն · եթէ վաստակեսցի մարդ · և անարգեսցի իւրն գոսնեսցի և ս · պարտե այս պէս Հաւանական յօժարութ յանձն առնուլ · և կարծել զինքն անարգ քան զշուն որ բարիէ · քան զիշուն ոչ գիտէ զարարիչն իւր · և ոչ ի դատաստան ևս յառնելոց իցէ Եւ զի լաւ ապոյնէ բնաւ ոչ յառնել · քան իդատաստան յառ

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՐՁԻԹԵ

յառնել առ անձին յաւիտեան Եղբայր ոմն հեղձեր իշար ախտաւորին խորհրդոց · և գոռոզութեան իբաղձումն արհաւթե նէն · և ասէր իմօք · եթէ ես յայս պէս մտածութիւս կալով ոչ ունիմ յոյս փրկութ · Եւ գնացեալ առ ծերոմն · աղաչէր զնա · զի աղօթեսցէ վմն իր · ոչ զի թէթևացին չար խորհուրդք իմոյ նր · Ասէ ցնա ծերն · ոչէ բարի այդ քեզ որդեակ · Նա նեղէր ըզծերն առնել զայն · Եւ նազեալ յաղաչանաց նր ծերն · աղօթեաց առ Այր · և երբարձ ամ զպատերազմզայն յեղբօրէն · Եւ յանկարծակի ան կաւ եղբայրն իխորհուրդ հըպարտութ և ամբարտաւանութ · Եւ գնաց դարձեալ առ ծերն և ասէ ցնա խնդրեսցես գու յայ զի եկեսցեն յիս չար ձեռաւայն ախտակիր խորհուրդք · որովք ունէի զխոնարհութ Եւ այլ եղբայր ոմն գնաց առ հայր ոմն · իվ անսն դադիուկիոյ · մերձ յերիքով · և ասէ ցնա հայր ոչ կեաս · Ասէ ցնա ծերն · չարեօքոր դեակ · ասէ ցնա եղբայրն ը՞ էր · Ասէ ցնա ծերն · սա նիմ արդ՝ երեսուն ամ զի կամ առաջի այն · աղաղոթս ունի ծանեմ զանձն իմ · և ասեմ եթէ ցայր · մի՛ ողորմիր ամն ն(ր)ցուն որ գործեն զանօրէնութ · և ես անօրինիմ · Եւ ասեմ անիծեալ որք խոտորեցան ի պատուիրանաց քոց · և ես խոտորիմ · Եւ անձնաւին ես ասեմ այ · և ասեմ կորուսանես զամենեսեան որք խօսին ստութիւն · Եւ միշտ զչար յիշեմ և ունեմ իմտի զնեղեօրէն և ասեմ ցայն · թող մեզ զպարտս մեր որպէս և մեք թողումք մերոց պարտապանաց · և զամ խոր

հոգւս իմունիմ յորկորամոլութ
ե՛ ասեմ՝ ի՞նչ մոռացայ ուտել
զհացս իմ։ Եւ ննջեմ մինչև
յարաւօտն։ ասեմ։ ի՞նչ
գիշերի յառնելի խոստովան
լինել առ քեզ։ Եւ զզջումն
բնաւ ոչ ունիմ։ ասեմ վաս
տակեցի ես ի հեծութիւնս եւ
երգեցի ինձ արտմ՝ ցիմ կերակուր
ի յուսէ ակիզիշերի։ Եւ իմոյ
ունիմ զչար խորհել։ ասեմ
ցամծ խորհուրդք արտի իմոյ
առաջի քոյն յամժամ։ Եւ
զի պակաս ամենևին ոչ ունիմ։
ասեմ ծունկքիս տկարացան
ի պահոց։ Եւ ամենևիմք լինեմ
ամբարտաւանութեամբ։ երգեմ
յամօթ ինձ։ եթէ տես զխո
նարհութիւն իմ։ եզիստուկ իմ
եւթող ինձ զամ զմեղս իմ։
Լշնապատրաստեմ յոյժ։ եա
սեմ։ պատրաստ սիրտ իմ
այ։ եւզի համարձակիւ աստ
ցից։ այմ աղօթք եպարզա
տակ իմ յամօթ եւ պատկա
ռանս իննեն։ Լշակ ցնա եղ
բայրն։ կարծեմ հայր։ թէ
զայս ամ կամ իւր անն դառւթե
ան ժամ հրաւիրեալ ծերն
եւ ակեցնա զինչ ասես որդեակ
լուես։ եթէ ոչ պահեցեմք
առաջի այ։ յամօթ եւ ի կորու
ստ մատնեալ եղեմք։ եւ այսպէս
եղբայրն շահեցաւ եւ օգտեցաւ
իմնենցն ացգահամբաւ զամէ
Աղօթոց ծերն։ եթէ լուիցես
զմեծա մեծ առաքինութիւնս
հարցն։ կորդացցես զանուան
այ։ զի զօրացուսցէ զքեզ։
եւ ջեռն արկցես եւ զդու գոր
ծել զնս։ Եւ եթէ ունիցես
ցե ս բարութեան տուր զշնորհ
ն։ եւ եթէ ոչ կարասցես ուղ
ղել։ մեղադրեսցես անձին։
եւ ծանիր զտկարութի քո եւ խո
նարհեցոյ զխորհուրդ քո մին
չև լինիցի շնորհք քո։ եւհա
մարձա ի բրեւ զամ զօր։ Աղաղ

քա

քատ։ եզան համբերող ու
մինչ նախատեցով զանձն։ ե
րև սկսանող բարւոց եզոչիս
տարող։ եւիմաստ խոնարհու
թեացես զայն որում ցանկա
Եւ խզբև բնակեսցես յանա
պատ եւ տեսցես զիմն հոգւոյ
զբեզ։ մի՛ բարձրամտեր։ ա
պա թէ փբացիս։ առցե ոյր
զօգնութի իւր ինքն եւ յայնժամ
ծանիցես թէ ով ես դու։
այլ աստասցես կամ կարձ մտու
թե եւ տկարութի իմոյ առնէ
իս ոչ զզգուշութէ։ զի զ
ժանձրացայց։
Դժուարճեալ ասէ։ եթէ ըսկս
ցիս ձգնել։ եւ կհամբեալ եռ
ւքցիս։ փարձիցեալ եկսիր զնա
ամի՛ գայթակղ զայս անձն
մինչև ցօրհասն քո։ զան
զի յայն ամուր յորոյ միրոյ
գրեցի եւ մոր և այնու սնոի
գնացե։ եթէ իշխեցուն։
եւ եթէ իմզնոն։ Եւ այ
մօր։ յամ շար աթու։ յամ
ամսոյ։ յամ ամի։ ընկեցես
զբեզ թէ զոր ոչ առաջինութ
ունիմ եր յոյժ։ պահք։ թէ
աղօթք։ թէ հանդարտութ
եւ առաւել զխոնարհութ։
զի աշխարհի ուշուշութ հոգո։
խոնարհութէ։ այն որ օր ը
օրե առաւել խոնարհեսցի
զանձն։ եւ ասասցէ եթէ ամ
մարդ լաւե քան զիս։ եւ առ
անց այսու խորհրդոյ։ թէ
ընչանա աշխարհէ ոք։ եթէ
մեռանել ես յարուցանիցէ։
հեռ աք գաանիցի այնպիսիծ յա
Դժուարձել ասէ։ եթէ գործես
ցես զքեզ եղբայր քո չեմ յա
գեցան։ ըսկսցես առ ժամս
զբեզ քո։ եւ ապաշխարեսցես
նա եւ ասասցես կամ սիրոյ
այ մի՛ առնէր զիս եղբայր
ամէն անկեալ ես եւ լուայ ոչ զօ
րութեն նա մեղաց առօթ
ցեն առ այդ եւաստասցես

ձն

փրկեա զիս ի գովութենէ ։ Թ
յոգնաստանաց մարդկան ։
Դարձեալ ասա . եթէ չար
խօսեսցի եղբայր զեղբօրէ
առաջի քո . մի՛ ամաչեա ցնա
ընմանն . և ասասցես այդպէս ի
ցէ . այլ կամ լռեսցես և կամ
առասցես ցնա . ես դատել ո
ցեմ . եղբայրս դատել ոչ կա
րեմ ։
Այսպէս դարձեալ . եթէ հի
անդացիս և խնդրեսցես ինչ
յուսմբքէ և ոչ առցես . մի՛ աղո
տիր վն նր . այլ ասասցես ինքն
ան եթէ արժանի լեալէ ի ստա
նելոյ . զի հաւատայողացեալ
եր զնա առ ինձ զայն ամբ ։
Այլ զայս գիտեա . զի յերկի
տեսակս բաժանեալ լեալ որ առ
նուլ զզարմութիւն զի որք
կատարեալ են ճգնաւորքն .
բնաւ ինչոց առանուն յուսմբքէ
թէ կաղաչեսցին հոգեւորականն .
իսկ որք փքինք են . ոչ ինչ
խնդրեն յուսմբքէ . և թէ որ
ինքնին տացէ . առցեն ի բաց
յԱյ առաքեալ . իսկ յետինքն
և ոչ կարեն որք գործել ոչ կա
րեն . զաւեստ խնդրեսցեն .
այլ բարգաւաճ խնդրողք և
պատկառանօք . և ոչ տալո
զացն . և կարող լինին առա
նել աղօթել մինչ ։
Այսպէս դարձեալ . եթէ ոչ ու
նիս աղօթս հոգեւորականաց
հուպէ . այլ բարեաւ աշխատա
ւորս մարմնաւոր արարեալ .
զի ի մարմնաւորացն յայնցանէ
զանձն իբրեւ և հոգևորքն . ա
պա եթէ ոչ գիտես զի ունայն
աշխատիս ։
Դարձեալ ասէ . եթէ ներքին
ցեն զբեզ չար խորհուրդք .
մինչ անգեր զնա . այլ առ ժա
մայն խոստովանեա զնա հօր
քո . զի որ չար են ծածկին չար
խորհուրդք . այն չար բազմա
նան ի սրտի անձ և զօրանան ։ Եւ
զոր

ԲԱՐՈՒՈՔ ԽՈՂԱՐՀՈՒԹԷ
զոր օրինակ . օձ ի բոյն եւ չա
նէ իծանկեն . փախչի առ ժա
մայն . այսպէս և չար խորհուրդք
մինչ յայտնին կորնչին առժամ .
Զի որպէս արկ ոչ պիայս . այնպէս ոչ
առ և չար խորհուրդ զսիրտս
թոյց որ յայտնեն զխորհուրդս
իւր առաջ բժշկին . իսկ որ ծածկէ
կէ հիւանդութեան տարածանու
թիւն . Եւ թէ ոմանք ոչ հաւա
տան պատմել զխորհուրդսքո
նչ որ իցէ այն զի խոնարհու
թիւ ոչունիս . զի խոնարհն զամե
նեսեան ազն համարի և զինքն
մեղաւոր : Եւ եթէ կարդա
ցէ որ զամենայն բոլորով սրտիւ .
եղեւ ասացէ առ որ հարցանել
զխորհուրդս . նա տացէ նմա
զօգուտ պատասխանին . զի
ամ նովաւ խօսի ինքն . այն որ
երկիւղիւն ցան խօսել
առ բազմաւ . թէ այլ մեղաւորք
են որդ անէ ձիք . որոց հար
ցանէին ։
Այսպէս դարձեալ . եթէ կոչես
ցիս ի սեղան . և նստուցանեն զք
ցերկյն քո սեղանոյ . մի՛ ասա
ա ասեն խորհուրդք քո .
այս ասա ի միտ . թէ և ոչ այս
էր արժանի եմ լինել զայս ա
անն զեղ . զի և ոչ մի՛ կիզէ և
կեսցէ ելք մարդոյ ինքեամբ .
այլ ոմ յայս գայ . կեամ վերդ փոր
ձութ եկամ ի մեղաց . և ար ոչ
այսպէս ակարծեսցէ նաւաչհաւա
տայ թեթևադատութեան վաղազ
Դարձեալ ասէ . եթէ ներքնե
ցէ զբեզ խորհուրդք ամբար
տաւանութեան դիւին այնորիկ .
ասասցես ի միտ . եթէ առաց
ելքն . զոր բարձրացուցանե
զանձն խոնարհեսցի . Եւ արդ
եթէ ոչ դադարիցես առնել
զիս եթէ բարեպաշտ անիմ
թէ հեռի եմ յայն . ապա եթե
ամենայն սրբութեան հաշտեալ կա
Այսօր ոմն իծերոցն . եթէ
ժողովեցան երբեմն ի սկիտէ
հայ

հայրք իմաստունն վն՝ շաղօտ ան-
ձին ։ Եւ յարեաւ ումն իշխ-
քոցն · եւր ի վեր թինկանց իւր
ոց մաղեղինոյ մասն ինչ որ
կայր ի վր՝ ամթոռոյ իւրոյ · Ե
կալեալ զայն երկոքումբ ձե-
ռօքն · եկաց ի մէջ ամենե-
ցունց · յարեալ իցկողմանս ·
Ե. հայէր ի նա ամենեքեան ·
Եւ սկսաւ աղօթել եւ ասել Տր
ողորմեաինձ Եւ ահա պատաս
խանի ինքն իւր անձինն եւ ասե
է թէ կամիս զի ողորմեցայց քեզ
թող զայդ զոր ունիս ի թիկունս
քո · Եւ ողորմեցայց քեզ · Ե
դարձեալ ասաց զայսոսիկ ·
ծօթն անգամ · Եւ ապա եդ ի
ներքոյ զձուենձն Եւ նստաւ ի
վն՝ ։ Լուեալ ըստ Հայրքն
պատմեօ մեզ զի՛ ըեր զորբար
րեր · Եւ նա ասէ ցնս · Զուենձ
զոր ունէի ի թիկունս իմ · այն
էն կամք իմ եւ աղօթքի զոր զի
ողորմեսցի ինձ Տր նովաւ ·
Եւ ասաց ցիս թողցես զոր կա
լեալ կես զկամս քո Եւ ողոր
մեցայց քեզ · Եւ արդ մեք եղ
բարք է թէ կամիմք զի եւ ո
ղորմեսցի մեզ · թողցուք իբ աց
կկամս մեր · Եւ գացուք ողոր
մութ · Լուեալ ըստ Եւ որ իցէ
թողուլ զկամս · Եւ նա ասէ ըմ
տանել զհնազանդութ · քան
զոր ոչ իցէ այլ առաքինութ
մծ · քան զի որ չափ իջանէ
ոք ի խոնարհութ · առաւել ե
լանէ ի բարձրութ · զայս լուե
եալ ամենեքեան ուրախ եղեն
յոյժ · Եւ հաստատեցան ի վր
խոնարհութ սիրելով զնա ·
առաւել քան ի վր՝ այլ առա
քինութ ։ Եւ գնացին իւրաքանչ
իւր տեղիս ·

Վկաց ոմն ի հարանցն վն՝ խո
նարհութ · պատ ակս զայս ·
Եթէ ասացին մայրքն զերանց
ն թէ զի արդ դու ակարք
եւ կարգելով · ոչ փչրիք Ե
ւմ

խելիք իշարժել հաղմոց ի մի
բայցն · իսկ մեք այս չափ զ
բարուք եւ մեծամեծ եմք · Ն
խոնարհել խելիմք արմատով
ի բռնմանէ հողմոց · պատա
փանի եւ ուն եղեգունք եւ
ակն · մեք ի բաւնել հաղմոց
ձմերայնոյ · խոնարհիմք եւ
գիմք առաջի եւ ամն Ը նն զր
զաւով աշքքելով · Եւ այսպես
ոչ խոնարհիմք · իսկ դուք զի
Ը կէմ կայք ի բանել հաղմոց
վն այնորիկ փան ամ չարիք ի
վր ձեր · Եւ առէ ծերն պար
մէ թողլ տալ յոր ժամ ասա
ցի բան ինչ · որ համարհանոյ
Եւ ոչ տալ անեղի բարկութ · Ե
ոչ կալ Ը դէմ եւ ոչ անկանել
ի տեղեղ խոնարհութ ա եւ իգործե
լարա · այլ ի բարին համա
տուն կալ շնորհօքն Քի որով
վայելէ փառք եւ պատիւ յաւի
տենանս յաւիտենից ամէն ։

Ճառ վն խոնարհութ

Առաջին ասաց Ճանէ
կայսն ոմն զի կրօնաւ
որն ուներց առաքինոյաց զեր
կիազն այ եւ ան մուաց իմոյ
զպատուիրանս նր · համա
ռեւով յինքեան · թէ ամեն
քեան որք արհամարհողք են
նր բանին են տանջանացն
յիշեսցէ թէորք պահեն զայ
նն · ժառանգեն զյաւիտեն
կան փառսն · Եւ եսեսցէ յինքն
արեղայն տաց մեղանչել
խորհրդով առաջի ամենա
տես փառաւորն այ · եւ ոչ զգայ
արանօք · այս ինքն լեզուաւ
կամ աչօք · կամ ձեռամբ
կամ ոտիւ · եւ ջնջութ ազգի խա
շեցուցանել զինքն՝ ի կամացն
մոյն · եւ զայս քննեսցէ հա
պաղ ինքն · թէ Եւ անձն
զմեզ · եւ առաքի նորաեն
գործքն մեր · եւ ապա հրեշտա

Նիւ
զն տանին առաջի այ զամ
գործս մեր եւ զխոնարհութիւնս ·
եւ զայս ցուցանէ մարգարէն
ապաքաւութ յաւելն · ածէ ար
քենէ զմիրոս եւ զերիկամունս
հարազատն առած է մեզ խորհուրդ
գանձարկեան զի են ը ունայն
երդուալ աւ ասէ · իմիս առաջ
զխորհուրդս իմ իհետ ասաս
ւեր · զշատաշխս իմ եւ զվիճակս
իմ գոչ քննեցեր · եւ զամ ճա
նապարհս իմ յառաջագոյն տե
սեր · Լուր՝ բարի եւ չարայր ·
եւ ելեալ կամիս հաստատուն լի
նել իվի ուղիղ խորհրդոցն
եւ չտարն խայտառակել · եւ որք
քեւ զանձն քո ինմանէ · հաւ
ատա այսմ ասացելոցս բովն
քով սրտիւ · եւ յոր ժամ հաւ
տաս ուղիղ · յայն ժամ դար
ձուցանել արժանէ զսիրտ ի
կամաց մարմնոյ · եւ հաւանել
առաքելոյ որ ասէ հոգով գը
նացէք · եւ զցանկութ մարմնոյ
մի՛ կատարէք · եւ դարձեալ
թէ որ հոգով գնան · նք են
որդիք այ · որքեւ զուգէն զամ
եղիցին կամք քո իվի մեր ·
աե՛ս զի բարին զկամս այ առ
նել եւ զառաջնորդին · եւ մի՛
զմերն · ոպ զի մի՛ հանդիպեսցի
ցի մեզ · այն զոր ասէ սբ գիրն
եւ ճանապարհ որ թուի ին
մարդկան թէ ուղիղ են · բայց
կատարած նը հասյի յատակս
դժոխոց · Լուր՝ կամք սրտին
գուտն մահու է · ոպ ասէ ա
ռաքեալն · խոկ է թէ ունեաք
զկամս մարմնոյ եւ զմտաց · էաք
որդիք բնութ բարկութե ·
այ որդ՝ եւ առաջի աչացն
այն խորհուրդք սրտի մերում
նմանն ամս գործք մեր բարի
եւ չար · եւնա որ ի արձանա
հայի ի խոնարհ տեսանել զոր
դիս մարդկան · թէ իցէ ոք ի
մաստուն որ խնդրիցէ զած ·
եւ հրքէ չարակը պահապան ը մեզ
քեր

ԲԱՆ ՅՈՐԴՈՐԱԿ ԽՈՆԱՐՀՈՒԹԵ
չորքին իշխեշտքր եւ տուըն
քն · եւ զգործս մեր եւ զբանս
հանեն առաջի այ · բարձն աւ
յամենայն հայել ը ուրախութ
գնացեալ բանն թէ ծրյ
նայ եցոյ յորդիս մարդկան
տեսանել թէ իցէ ոք իմաստուն
վ ոքոյ պատուիրք փութալ առ
ինեն · իմաստուն խնդրելով
զած իկամս նը · եւ միանիմաս
տութ անցաւ որ ոչ խնդրելով
զնա · եւ որով խնդրել մարթէ
կամք է թէ ոչ խոնարհութ եւ
հեզութ · որում ինքն հրամա
յեաց · հանգչել ի հեզս եւ ի խո
նարհս · զի գթածէ իվր մը
իժամանակիս յայս · եւ ըստ այն
մուտ սպասէ մինչ դարձի
մերոյ առ ինքն · եւ եթէ ոչ ուղ
ղիմք իխոնարհութն · ասել ո
ցէ իհանդերձեալ աւուրն
զայս ամ արարեր եւ լռեցի
քեզ ·
Երկրորդ · Լսատիճան խոնար
հութն է՝ այս · առ եզային · զի
խոնարհեսցի հնազանդութ
առ ի առնել զկամս փրկչին մե
ղի եւ ոչ զկամս սրտի իւրոյ քը
նաւ · այս ինքն զհանգիստ
մարմնոյ · եւ զկատարումն ցան
կութ նորին · զի զբանն քի փրկ
չին գործով երեւեցուցեալ
յանձն իւր · Լցուսցէ զկամս
նը · ոպ եւ նայն ասաց քի այնմ
ոչ եկի զի արարից զկամս իմ
այլ զկամս այնորիկ որ առա
քեացն զիս ·
Երրորդ · աստիճան խոնար
հութն է՝ այս · զի ամենայն հը
նազանդ լիցի իւր կամօք ·
այնմ որ առաջինն քան զինքն
որովհետան լինել հնարէ քի կա
րի այնմ որ հնազանդ եղեւ հօր
մահու չափ եւ մահու խաչի · ոպ
ասէ առաքեալ ·
Չորրորդ · աստիճան խոնար
հութն է՝ այս · զի խոնարհե
ցուսցէ զանձն իւր առեզային
ամ

ՆԻԶ
ամենայն եղանակաւորին երեց
հնազանդեսցէ. եւ զգուշաւորթ. եւ
խորժ սրտին ընդունելով զնմ
ուանց ը փո անձին. զոր
մնէ. եւ ոչ վն պատճառանաց
իրիք. խնդրելի եղանել իւր
նայն. այլ համբերել ը մն
որ առնէ. որ համբերէ խապա
նա կեցցէ. Եւ դարձեալ.
համբեր մն եպահեա զձանա
պարհս նր. քան զի նեղ և
անձաւուկ. վս այսորիկ խնար
հեցուց անձին պարտ անկանել ըը
բռնաւորն զանձն ամ նեղութեց
որոց համբերել հարկաւորէ.
ը երգողին. վս քո մեռանիմք
զօրհանապազ. համարեցաք
որպ զոչխար ըսպանման. եւ յոր
ժամ յայս պիսի ժուժկալութ
համբերիցէ նեղութեց. յայն
ժամ ապա պարտ յուսով
որ առ մն. խնդալ եւ ուրախ
լինել եւասել. յայսմ ամ մ
յաղթել յաղթեմք նովաւ որ սի
րեացն զմեզ. եւ դարձեալ ը
տաղասին. փորձեցեր զմեզ մն
եբննեցեր. որպ եբննի արծաթ
եհյուեցեր զմեզ յորոգայթ.
եդար նեղութիւ ի թիկունս
մեր. եհեծեր զմարդիկ ի վերոց
խոց մերոց. եւ զհրամանս նյ
այս ինքն. զհոգեւոր հայրս զոր
եդ ն ի վր գլխոյ մերոյ. եւ զ
հրամանս նյ. ոչ ներզաւորութ
կամ գժուարաւ. այլ հնազան
դութ եւ ուրախութ առնել. ը
մն. որ հարկանէ զծնօտ քո
դարձո նմա եւզմիւսն. եւ որ
հանէ իմքէն զբաճկոնքո. թող
ինմա եւզպարեգօտն. եւ որ ա
պարհաւ վարեցէ զքեզ մղոն
մի. երթ ը նմա եւ երկուս:
Եւ դարձեալ. եւ սուտ եղբար
ցն եւս համբերեսցէ. ը առա
քելոյն ասելոյ. եւ անիծանեցն
համբերեցէ անհաւ:

Ձինգ երորդ. աստիճան խո
նարհութ է. այս. զի կրօնաւո
րն

ԳԼՈՒԽ · ԺԶ · ՎԱՍՆ
որն խոնարհեցուսցէ զօրի
նաց առն յայտնել զանձայն
համեց եւ խորհրդոց իւրոց.
հօրն հոգւոյ հոգաւորին. խոստով
անութ. ըստ զայս ինչ պա
րի. եւ զայս ինչ խորհեցայ.
եւ զայն խղճմտութ եւ զհեշտութ.
եւ ամօթխածութ. եւ պատճառա
նօք յայտնել. ը այնմ. յայտ
նեա առ այ զճանապարհս
քո եւյուսա ի նա. եւ դարձեալ
խոստովան լերուք մեմանյ
զմեղս. եւ դարձեալ զմեղս իմ
ցուցի քեզ. եւ զանօրէնութիւ
ոչ ծածկեցի յքեն. եւ
ասացի թէ պատմեցից ա
նամբ զմեղս իմ եւ դու թողեր
զամ ամբարշտութիւն մեղաց իմոց:

Վեց երորդ. աստիճան խո
նարհութ է այս. զի արբեցե
խոնարհեցուսցէ զմտս իւ
առ համարել զինքն ամե
նայն քան զամ ոք. եւ
քարթայն որ զամ հրաժ իբրեւ
իւր. աներժան զինքն համա
րել. եւ ոչ պէտս խոնարհող
մինչ զանձն յետ ընկենուլ ա
սասցէ զմարդ արէին. ըմ զա
նասուն համարեցայ առ քե
քո եւ ես յամենայն ը ընդ քեզ.

Եւթն երորդ. աստիճան խո
նարհութ է այս. զի մի ըե
նով միայն. այլ եւ սրտիւ
ասասցէ արեղայն զխոնարհու
թն. եւխօսելն զխոնարհու
թիւն բանս. սիրտն լեզուան
վկայեսցէ. զի կորասցէ
ը մարդ արէին. եւ որ
եմ եւ ոչ եմ մարդ. նախատինք
մարդկան եւ արհամարհանք ժո
ղովրդոց. Եւ դարձեալ. բա
րիէ ինձ զի խոնարհ արարեր
զիս որպ ուսայց զիրաւունս ար
դարութեան:

Ութ երորդ. աստիճան խո
նարհութ է այս. զի խոնար
հեցուսցէ կրօնաւորն զինք
յայն. որպ զի այլ ինչ զոր

Դին
ծերոցն մարմնով առաքինութ.
եանց միայն զպահմանս այն և
զկարգն որովանքն. զոր և
այնոքիկ պահեն որք նախապա
տիւքն են քան զնա. համա
կաւ և իմաստութ.
Իններորդ. աստիճան խոնար
հութ է այս. զի կրօնաւորն
խոնարհեցուսցէ զլեզու իւր
առ ի լռութ լինել, մինչև այլ
ոք խօսեսցի ը ինքն. և ապա
պատասխանեսցէ զի գրեալ
է թէ շատախօսն ի մեղաց ոչ
վրիպի. էր դարձեալ ասեցեր
գու զայնոսիկ որք խօսին ըզ
չարն. քան զի շատախօսն ա
տեցեալ լինի. ի հանդարտա
ւերն տես.
Տասներորդ. աստիճան խո
նարհութ է այս. զի խոնար
հեցուսցէ կրօնաւորն զինքն.
առ ի անծաղրանօք լինել. և
մի դիւրաշարժ ի ծաղր. քան
զի գրեալ է. թէ միայն լինի ա
զէն բարձրացուցանէ զձայ
ն իւր.
Մետասաներորդ. աստիճան
խոնարհութ է այս. զի կրօնաւ
որն խոնարհեցուսցէ զինքն.
առ ի յանեալ խօս լինել. և
քաղցր խօս առանց ծիծաղելոյ
և խոնարհութ. և այն յոր ժամ
հարկ լիցի խօսել լոյ. և ի խօ
սելն առ ի հոգևորն ուղղիւ
մտօք առաքինութ. և զայն
սակաւ. և օգտակար իմաստութենէ.
Երկոտասաներորդ. աստի
ճան խոնարհութ է այս. զի
կրօնաւորն. և ձևովն խոնարհ
լիցի. և մի միայն սրտիւն, երա
նին. այլ և կերպարանօքն.
ըստ զիւամենն երևան ծանիցեն ըզ
խոնարհութ նը. զոր պարտ
ուցանէ յամ տեղիք զխոնար
հութ. ի յաղօթելն յեկեղեցին
և ի հոգորդելն զաշխատանս. և
ի գնալն ի ճանապարհ. որ ամ
գործոյն և խոնարհ. Եւ դար
ձեալ

ԲԱՆՐՈՒԹՔ ԽՈՆԱՐՀՈՒԹԵ
ձեալ ամ հանգերձին գծու ծ
գուլոյն. և զգլուխն խոնարհ
ունիցի ի վայր կոյս հայելով.
և խորհեսցի իւրովի թէ
անզաւորն առաջի այ. և ըզ
միտքն ի վեր կոյս ունելով ըզ
հանգերձեալ ահեղ ատեան
տեանն յուշ բերիցէ ասելով.
թէ այժմ լինիցի զինենդրիցէ
տէ յինէն զշահ ատդանդիս.
զինչ նմա պատասխանիցեմ. տէ
մաքսաւորին որ ը երկիր հայ
եր. և ոչ կամէր ը յերկինս նայ
ել. այլ կոծէր զկուրծսն և
ասէր. տէ քաւեա զիս ըզմե
ղաւորս.
Արդ յորժամ կրօնաւորքն և
միաբանականքն. ը այս ամ
ի խոնարհութ աստիճանացս
վեր ելանիցեն ը երկոտաս
ժամանակի ունակացուցա
նի փոփոխելովք կատարինու
թին. յայն ժամ յնորհիւն այ
և երկնիցին նորին. հերկեալ
ոգիս նը բուսանի քաղցրու
թիւրայն գի իսկ յոր ժամ բո
նանի յոգին քաղցրութն գթո
յեւ այնոսիկ ան չարչար մա
ոգին ինքն սիրութենէ. խոր
հրդոց է պա բնաւորական
մտօսունք. հոգւոյն առ ի յին
ծանց չարժին նախա յօժար
կամօք. ի գործել զհաճոյսն
այ. և ը ան սրտին տեսանե
մեղօ զայն և սէրն. ոչ վս եր
կեղի հրոյն. և ոչ վս մարդ
կային փառաց. այլ ի բովի
ըղձին հոգին զանենչանսն առ
ըս. և բուռն հարկանէ տէ ա
խորժակող կամաց. զկատար
եալ խոնարհութենէ ելինի
բաժին հանդերձեալ խնդու
թեն. Եւ զոր հաւատացեալ
[illegible] ասա [illegible] ութեան ըն
[illegible] արքայու
թ [illegible]. լինի ան մտահոգութ.
քան զի ոչ է երկրորդ կամօք
և երկնաւորի. այլ առաքինովն
[illegible]

ՆԻՔ.

և ամենայնիւ սիրով խոստովանիմք այ
Երգ՝ ամոք որք ի նոյն շաղաւաց
վերայն. ծանուցեն զայն պի
սի ոգին հոգոյն սրբոյ կրող և
ուրախ լինին ամ տեսողք սկա
բուեց նորին. ը այնմ. տեսցեն
զգործս ձեր բարիս. եփառաւո
րեսցեն զհայրն ձեր որ յերկին
սն: Եւ դարձեալ բան վն խո
նարհութե.

ՄԵտարք ենչքարք. գիրք սրբք. ձայնեն ասեն. ամ որ բարձրացուցանէ զանձն խոնարհեսցի. եւ որ խոնարհեցուցանէ զանձն բարձրասցի: որ ով յայտ է. թե ամ չարչարաքին համբերութենէ. յորմէ հրաժարեա. երանելին դաւիթ ասելով. տր ոչ բարձրացաւ սիրտ իմ. եւ ոչ ես զբօսանս իմ. եւ ոչ գնացի ը մեծամեծս եւ ը այնոսիկ որք նշանլի եղեն քան զիս. այլ զինչ. Բայց թէ խոնարհեցայ եսոպ մանուկ սարտուցեալ իսոենէ մօր իւրոյ արդ եթէ կամիմք ախորժելով զոտանել ըզշնմարիտ եղերինաւոր մեծուին. բուռն հարցուք զկատարեալ լռութենէ եւ խոնարհութենէ քան զի սանդուխքն այն զոր եռեսացյաւոր. տուաք ի կայմեզ ելանել ը որ ելանէին հրեշտակք. եւ իջանէին. օրինակաւ նկարել զխոնարհսն. և զհպարտսն. որ եարժան իմակէ իմանալ զելանելն նց եւ իջանել. քան զի հպարտն ի բարձրութենէ տապալեալ սանդղոցն. իխոնարհ ի ջանեն ամբարտաւանութն. իսկ խոնարհքն իմաստութենէ տկարութե. բարձրանան ը նոյնն խոնարհութեն. վն զի սանդուղքս իմանամք զառաքինութեն աստիճանսն. իսկ բուն սանդղոցն զոգին մեր եզմար

մին

ԳԼՈՒԽ. ԺԶ. ՎԱՍՆ

մին. յորդորմեն զանազան եւ սակս բարեպաշտութե հաստատեալ յայս. եւ բարձրութեամբ ը նոյն խոնարհութե.

Որք եւ հաւատ փառաւորել ին յաղթող զօրան յասպարիսին. զիս փրկեսցես հայցմամբ նոցին. յաջակողմեան մնա մարտին.

Արդարացոյ զիս ը նոսին. ուղիղ վարուք ամենայնին խոնարհեցոյ զմիտս իմ ներքին. զիս բարձրացայց շնորհիւ քոյին

Գլուխ. . Եւթն եւտասն երորդ. վն անյիշաչարութե. (յԵրկնմանն-յծո)

ԱՍԱՑ ՀԱՅՐՆ ԱՆ

ՏՈՆԻՈՍ ՅՈՐԺԱՄ ՈՔ

ծածկեսցէ զյանցանս ընկերին եզմեղս եւ ած ծածկեսցէ զմեղս նր.

Ասաց հայրն զենոն. եթէ կամեսցի ոք զի արագ լուիցէ ած աղօթից նր. յորժամ համբարձցէ զձեռս իւր յաղօթս առ ած. նախ քան զամ աղօթեսցէ վն թշնամոյն բոլորով սրտիւ. եթէ զայս արասցէ. առնցէ յայն զոր ինչ խնդրեսցէ յաղօթսն Կ.նացին երբեմն ի վերհօրն Թէոդորոսի իւրիչե րի աւազակք երեք եւ երկու քնկալանզծ երն եմինն հաւաքեր զանօթնս եւզկիրն եւ զհանդերձն եւ զորդգեցեալ ինէր հանին յիւրմէ եւզաւրեզօտն եւ իսկ ծերն ասէ ցնս թողէք զայարեզօտդ զայդ զի ծածկեսցիս զիս. եւ նք

կա

Նիթ
կամեցան առնել · յայն ժամ
ծերն շարժեալ զձեռն առ և
ձգեաց զգենն յերկիր իբրև տխին
զայն ի բերան յայժ · և ոչ կարէ
ին յառնել · ասէ ցնս ծերն ·
մի՛ երկնչիք · այլ արարէք զայդ
ամ չորս ամսն · եղեն բմա մասն
ատորէք · եզմինն թողէք ինձ ·
և զայս վս այն արար · զի իւր
մասն պարեգօսն մնացէ որով
ծածկեալ գայր յեկեղեցին ·
Նստէր երբեմն հայրն յոհաննէս
ի կարճահասակն յեկեղեցին
և փ ային ճղէ արքն · հարցանէ
ին ցնա վն խորհրդոց իւրոց ·
իսկ ոմն տեսեալ զնա այն մխ
պատուական լեալ · յաղթեալ
եղև ինանձնուն և ասէ ցնա
սափոր քո յոհաննէ՛ս լի իցէ
դեղիւ · ասէ ցնա ծերն այո՛
հայր այդ պէս իցէ · այդ որ
զարտաքինն միայն տեսանես ·
ինկ եթէ զներքինն տեսա
նել կարողէիր · զի՞նչ հանդէր
ձեռ ոչ էիր ասել ·

Հասէին վն հօրն ղուկիան
ոսի · եթէ մատնեցին առ նա
զաշակերտ ի ... ոպ զի վարեա
ցէ զնա · քան զի եկին առ նա
աշակերտք հօրն թէոդորեի ·
և ասեն ցնա հայր · լուեմք մեք
զաշակերտէն քո գործ ինչ ոչ
բարի · եթէ կամիս հանեմք
իքէն զնա · և բերեմք այլ եղ
բայր արն · Հասէ ցնս ծերն ·
և ոչ արտաքսեմ զնա · զի հան
դուցեալ է զիս յոյժ · և իբրև
լուաւ զպատասխանս եղբօրն ծե
րն ասաց վա՛յ ինձ զի գամք
առ ո՛վ թէ լինիցիմք հրեշտակ
և յնիմք անբոնելի խնենէչք և
ան ոէքք · յայն ժամամաչեցեալ
եղբարցն · զի ան յիշաչար
պարտե լինել ·

Եւ րբէմն հայրն մակար · յե
գիպտոս · և իբրև եկն ի սենե
ակ իւր · գտաւ անդ այր մի որ
գերէր զսենեակ նր · և հա
նէ

ԱՆ ՅՈՒՆԱ ՉԱՐՈՒԹԷ
նեալ գնէր իշխանս իւր
զինչս նր · իսկ ծերն իբրև ե
տես զայն · օգնեալ օգնել նը
մա ոպ զօտար ոք բեռնելով
երասանայով զգրաստն · և իբ
րև բարձան հանդարտութբ
յուղարկեր զնա · և ասէր ոչ
ինչ բերաք յաշխարհ · և ոչ ինչ
հանելոց եմք ընդ · տր ետ
և տր եառ · գնասցես խաղա
ղութբ ·

Հասէին վն հօրն մատոյի
վարդապետի հօրն իսահա
կայ որ և երկրորդ անձն զենն նախ
կրպոս եթէ նախ չինեաց և
անդ վանս ծերն · յիրաւելամոն
և մեկնեցաւ անտի գնաց յայլ
տեղ · և շինեաց և անդ վանս
և էր անդ եղբայր մի · և նա
խանձով չարին եգ ը դմա
ի խնամութն և տրտմեցուցանէր
զնա · Եւ յարեաւ ծերն մեկ
նեցաւ անտի · և գնաց իրեւ՛ղ
իւր և շինեաց անդ վանս և ար
գել անդ զինքն · իսկ չկնի
ժամուց ինչ · եկին առ նա
ծերքն վանիցն այն յորմէ ել
եալն էր · և ածին ընդ իւր
եանս ցեղբայրն որ տրտմեցոյ
ցանէր զնա · և աղաչէին զծե
րն առնուլ անդրէն ի վանսն
և իբրև եկին մերձ իտեղին ուր
բնակեալ էր ծերն · էկին առ
հայրն օր ... և դրեալ մերձ ի
նա զպարեգօտս իւրեանց · և
զտրտմողն եղբայր · երբ
նեալ զդուռն ծերոյն մատա
Եւ իբրև նայեցաւ ծերն և ե
տես զնս ծանեաւ · և ասէ ուր
նս ուրիցեն պարեգօտք ձեր ·
իսկ նք ասեն աստէ փիլոն և
եղբայրն այն · իբրև լուաւ
ծերն զանուն տրտմողին եղ
բօրն իւրոյ · յարեաւ և խոյն
դուլթենոն առեալ զփայտա
քանեաց զդուռն անեբին որ
տրամեալն էր · և էլ և էկն առ
եղբայրն · և ընկալաւ ծերն նախ
յառ

յուսահզօրն Ադրիկս տրկէլ ու
համբուրեաց զնա Աստուծոյ մի
սենեակն Ազգաւորս երկս ու
թախսութեան քարոզ հանգոյց
զնա · և այն զի առաջորութ այս
պիտի ոչ ունէրայ կա կիսան յի
շաչար էր · համբուրեաց զնա սի
րով · Այսպէսացեալ հնազանդութե
նս · իսկզինի այսօրին եղև ե
պիսկոպոս · եւ էր սքանչելա
գործ սրբն տոյ · իսկ զի սահմանե
արար եպիսկոպոս մեծն Սայի
Ո ղբերեն զաշակերտեացն ·
սներ ըն ութ քսիրելութեան
արտօքոյ սենեկի իւրոյ պայ
ծառս · ծղբայր հօրն պա
տժի · իսկ հայրն պահեն ոչ
գիտէր եւ ոչ կամեր զայս · և
յարեաւ եղնաց առ հայրն մա
մնես · եւսեն զնա · եթե եղ
բայրնիմ պայծառս ունի սիրե
լութ ըն ութ մեծն էզբօր եւ ոչ հանգ
չիմ · ասէ ցնա հայրն ամենա
ցանեն մի՞թե դէռ ես կենդա
նիես · գնա նիստ իսկ նեակ
քո եւ դիր իմոի եթէ նրես ա
Ա յս ունիմ իպ երեզմանիս
ասաց հայրն պահեն · տոմ
վլոաց · որք գայցեն իմո քո ·
յաղթեացես զնս խոնարհութ
եւ լուութ · զի չար չարեօք ոչ
լուծցի այլ եթէ բարեօք արդարոց
մեզ չար · դու արա առ նա
բարի եբարութեան յաղթեա
յաղթեսցես ·
Ե րանելին պիմն · այր էր առաքի
նի ունէր ումանց · եւ եկն դրել
զվարձս իւր զանց արար զնո
ւ ն այրն եւ ոչ ետ · եղնաց
ծերն դատարկ իտուն · իւրեանց
յերկրորդում ամին գնաց դար
ձեալ անդ եւ հրճանաց զանի
թսկ այրն դարձեալ ոչ ետ ըզ
վարձս նորա · եգնաց դատարկ
ծերն · եւ յերրորդում ամին գն
ացանէր ըն առաքելութեն · եւ եա
րուեալ յօժարութ եւ զանիս
գործեաց զհուննն · եգնաց

Պարձեալ անվայրձ իտունն իւր
իսկ զաւեւ զգործն երկրորդ զոր
ծին այն · հայրութ ամն տոյ
եւ առաւ յարեաւ այրն հաւ
նեալ ինքնմն մտացն եւ այն իր
մեծեալ չրքեր իմ սնորայ
եւ այր ունէր զծեռն · ու
բա զի տայց զվարձս նր · եւ
հարցին փակ աւ զնա · անկաւ
յոտս նր եւ ասէ · իմն հատոյց
տր յերուսի արգ առ յուրտ ըզ
վարձս քո զի մի դատեալ հա
րուածեցի այլ ծերն ոչ իմն
է առ իւրմանն այլ ասաց տա
նել զայն յեկեղեցին եւ աւել
երահանայն ·
Ե րին եղբարք ր մարթոյ
հայրն պօղոս · եւ այրն տիմո
թեոսն եգնաւելին իւնիւն
իմիապն · եւ եղն բաղում ժ
զամ ծակառ ոկ բանդ · թե ի
մեզ նր · ասէ հայրն պօղոս
թէ պայր իւր · մինչև յերբ
կացցուք իմնոբութ իմաստութ
ամե զնա հայրն տիմոթէ տա
րա սեր · զի յոր ժամ չորժիմ
ես ինձ քո բարձրն սիրս
եղար եւ դու չորժիս ես
բարձից զեզ · եւ այս պէս
բարեաւ հանգեան զմեղաց
Ե դն ու ուրդ իւրեանց ·
ասանէ լին ժխրիտուն · մի
յաւժ հեզ եվրուն այր էր · մինչ
զի հովիւ հօտից լինել լով սրա
րինզնա եպիսկոպոս իբրազիւեն
որ կոչի տիմոթեոս · եւ իբրա
զուր խոնարհութեն · ոչ
հրաժարեաց ի հովուութենէ
խաչանցն · իսկ իբրեւ եհ մի
ոջ եկեալ գողբ առ նա գո
դանալ ոչխար իհօտին ·
այլ մեծ պաշտեաց զհովիւն եւ
զհօտն · զի մինչ մոխն գողբ
իբրայի հօտիցն · կապեալ գր ըզ
նա անմեղ մարթ զողուծն տոյ
իբրև այն եղև մտեալ իբրայի
հովիւն թուելի զհօտն · ե
եգիտ զնա կապեալ ձեռս ի

ՆԵԱ և նա անէծս զպատճառս
յերկրս. իմ որոյ էկեալ էին. և կացեալ
յաղօթս առ ած եւ լոյծ զգող
ան. և բազում օրինակօք բազ
զմն. և խորամանկ զինչ խաչտուքն
կացցեն ամ գողացեն. Եւ
խոյ մի գէր և փափուկ ընտր
եալ իհօտից. կապեալ ետ նշ
ուրախութ. և ասէ զիմ ըռո
նայն լեցի ուխտութք ձեր. ա
ռէք զայս և գնացէք. խաղա
ղութ.

Եղբայր ոմն լեռնեցի. գը
նաց առ հայրն սուրբ Վանէնս
ան. ցնա. Հայր այր ոմն թշնա
մի իմ. և բազում չարիս գոր
ծեալ է ինձ. խլեաց յինէն
զվարդապետն իմ մինչև իշխ.
և մեղս եղեալ աշակերտաց
սպանանել զիս. Եւ արդ կա
միմ գիտասցել ատեանցն զնա առ
իշխանն. Լուեալ ցնա ծերն.
զոր ինչ կամիս արասցես որ
դեակ. ասէ ցնա եղբայրն.
Թոյլ տուր հայր. եթէ ոչ
բանեցի չափ լինի անձին իմ
մայրենեն. Լուեալ ցնա ծերն մի
բանցես որդ կամիս. ասէ եղ
բայրն դծերն արա աղօթս և
արձակեա զիս առ իշխանն.
Արարեալ աղօթս եկեալ առ
ին. Հայր մեր որ յերկինս ա
սէ ծերն մի թողուր մեզ ըզ
պարտիս մեր. որպէս և մեք ոչ թո
ղումք մերոց պարտապանաց.
ասէ. եղբայրն ցծերն մի հայր
մի այդպէս. և ծերն ասէ ցե
եղբայրն. և ոչ որդեակ.
այլ հաւատա ինձ եթէ գնա
սս իշխանն դատել զոք. ամ
էն ի մեանց այսպէ աղօթէ մինչ
մի քու. Եւ անկեալ եղբայրն
այնպէս աշխարհական թողաւ

Եւ տուն ոմն ի յանկոնիքոյ
եղբայր ոմն արար փոխան
որդ բանաւորեաց. և բանայր ըզ
դրունս ձերոյն. և գողանայր
զգիրսն նր. իսկ ծերն գրեաց
թո

Թուղթ այսպէս. տէրն անդրեայ
ոտոք անեցեւ. արա սէր եւ առ
ցեալ զկէս գրամացն դու. և ըզ
կէսն թողցես ինձ. և
բաժանեաց զփողսն յերկուս
մասունս. և եդ ի մի զթուղ
թն. իսկ գողացողն եկեալ ըզ
առաջն իւրում. և տեսեալ
զթուղթն ընթերցաւ. և հեր
ձեալ զնա ընկեց և առաւ
զամ գրամսն. Եւ զկնի երկուց
ամաց մեռանել եղբայրն այն
և ոչ եւ լանէր հոգին ի մարմնոյն
զատուրս բազում. Եւ եբեր
ետուն առնայ փոքրիկ դիեցուն
աշակերտաց. և իմացեալ
ծանեաւ զչարչարանս. և կո
չեաց զծերն և ասէ թող ինձ
զի ես եմ որ գողանայի զգեր
մայս քո. և նա արար աղօթս
թս խնդրեաց թողուլ նմա.
և իբրև դադարեաց. ի ելոյն
արձակեաց զհոգին եղբայրն.
իսկ այլ ոմն տուեալ եղև ի
մորթիրաւունս զի մեռանեաց
զնա աղախին իւր. և իբրև բե
րին զնա ի մեկղի վկայութեն.
և տես զաղախինն իւր որ մա
նեաց զնա. և հանեալ զմատա
նին ոսկի իւր եթողեալ եղեն
նմա. և ասէ ցնա վկա. ն. քի.
զ հանդարձ զմայ. և ղբէն առ
ած. զի այս աղախ թարեաց
պատճառ եղեր ինձ. և այս
տես զանյիշաչարութե մն. իս
րոյ ունեսցէ. պատուեալ ա
ռաւելուէր.

Եղանակին մի ծերոյ ուսմա
նեթե որ չափ ոք անարգէր և
արհամարհէր զնա. նա այլ ա
ռաւել զնայր առնա և ասէր.
այսոքիկ են պատճառք առա
քինութեց. իսկ երանողք մեր
խաբեն զմեզ և չարշեն ըզհո
գի և մեր. քանզի գրեալ է ոչ

Եղբայրն խաբեն զմեզ.
Եղբայր ոմն գնաց առ ծերն
որ բնակեալ էր յանապատ.
և գո

Եգտաւ արտաքոյ խցի նր մա
նկունս արօտականս · որք պար
էին նաւակին · բանս ագեղ զօ
բայց եղբայրն տեսեալ ըզ
ծերն · Եպատմեաց զխորհուր
դս իւր · Եւ ժշկեցաւ իծե
րոյն · յետ այսորիկ ասէ եղ
բայրն ցծերն · որպ կարես
համբերել հայր զմանկանցս
աշակերտի պարս Եզերգս լսել
կամ ոչ պատուիրես նց
ոչ լկտել · ասէ ծերն իզաղուց
տունն իմ իմոի · ասէ հ զայգ ·
այլ ն զեմ զանձն իմ Եասեմ
եթէ փոքու այսուիկ ոչ համ
բերեսցես · ապա եթէ մեծ
ինչ փորձութ գայցէ իվր քո
որպ համբերել կարես · Եայս
պէս եղև ինձ սովորութ համ
բերել ·

Եւ ասէր ոմն իներոցն · ե
թէ տեսի զմանկունս ոմանց
որ առաջնորդէին ծերոց ի
կեանս · բան զի եր ոմն ծե
րութեցող · Եգործեր առ ո րն
փոխարէն · Եվաճառեր · Եըզ
գինն նր ըմպեր գինի · յետոյ
եկն եղբայր մի մանուկ · Եւ
բնակեալ առ նմա · Եգործ
ծեր նմա յաւուր փոխարէն ·
Եառնէր զերկոսեան ինքեղ ·
ծերն Եվաճառեր Եառնոյր
զգինն նց Եգնէր գինի Եըմպէր
Եդոյր արբեալ · Եեղբօրն
տայր յերեկոյին հաց · չորա
ցեալ · զայս արար ծերն զե
րիս ամս · Եեղբայրն համբե
րէր Եոչ ինչ ասէր · զկնի ե
րեք ամին · ասէ եղբայրն ի
միտ · մերկ եմ բնաւ Եհաց Եւ
ոչ ինչ ունիմ · գնացից այլ
ուր · Եդարձեալ ասէ ի · ուր
գնացից · կացից աստ · զի
վս այ կամ · Եաշխատիմ ·
Երեւեցաւ նմա հրեշտակն
Եասէ · մի գնար աստի · զի
եկուց գամ առ քեզ · իսկ եղ
բայրն իբրև իմացեալ ծան
եաւ

եաւ զկոչումն իւր · աղաչէ ց
զծերն Եասէր մի գնասցես
այսօր իդեղ · Եմի թողուր
զիս · զի աՀա գան տանիլ
զիս · ասէ ծերն ոչ գան այս
օր · չեյամեցին ասէ եղբայրն
այո՞ եկին աՀա · Ենինջեաց առ
ժամայն · Ետեսեալ ծերն
Եկսաւ ողբալ Եասէր · վա՛յ
ինձ որչեակ զի եւ զբազում
ամս հեղգութ ծախեցի · իսկ
դու խաւսկաւ ժամս զհոգի քո
կեցուցեր համբերութ քով ·
Եւ սկսաւ ծերն յայնմ հետէ
բարւոք կենցաղել · Եեղև
ճգնաւոր ընտրեալ ·

Եւ ծեր ոմն ունէր մանուկ
բնակակից · Եյանդիմանեաց
զնա երբեմն վս ան պատշաճ
գործոյ · իսկ մանուկն ոչ ըմ
կամակեաց · Եարտմեալ ...
դէպ զկուռն տանն ուրկայր
կերակուր ծերոյն Եմնացայլ
ուր · Եսպասեաց առաւօտ երկո
տասան · թողեալ զծերն ան
պէտս Եսովեալ · իւկ էր մեր
ձաւոր ծերոյն եղբայր ոմն
բարի · իբրև գիտաց զյամա
մանկանն · ասաց նմա կերա
կուր ինչ · Եետ ե պատու
հանն · Եայն պէս իսնարհ
Եանյիշաչար էր ծերն · որ ոչ
երբեք տրտնջեաց զմանկան
էն · ոչ իմոի Եոչ առ այլս ·
Եյոր ժամ ասէին թէ ուրէ
նայ ասէր ծերն յոր ժամ պա
րապեսցի եկեսցէ ·

Ասէին իսո փոքր ոմանք · ձեռն
արկեցին փորձել զկրօնաւոր
սն · Եւ աՀա գայր ոմն ծեր
զգեցեալ Հանդերձս լաւս ·
Եասեն ցնա ծեր եկ այսր ·
իսկ նա անարգեաց զնս Եզբ
նաց · Եւ դարձեալ · այլ ոմն
անցանէր լերկեայ ցի Եասեն
ցնա կրօնաւոր դու եկ այսր
Ենայ ընթացաւ առ նս · իսկ
նք պատուեցին զերեսս նր ·
Եւ

Ընա մատոյց նց զփաւն. յայն
ժամ նք երկիր պագին նը
մա և ասեին. սուրբ ճշմարիտ
կրօնաւոր. Եւ հարցին զնա
և ասեն. զինչ ունելի ունէք
դուք կրօնաւորքդ քան զմեզ
զի թէ դուք պահէք. և մեք
պահեմք. դուք հսկէք. և
մեք հսկեմք. և զոր ունէք
դուք. ունեմք և մեք. և
արդ զինչ ունելի է ձեր որք
կայք յանապատի. Լուեալ զնս
ծերն. մեք յուսամք ի շնորհ
ան այ. և պահեմք զմիտս մեր
Եւ նք ասեն մեք զմիտս ու
հել ոչ կարեմք. և շահե
ցան ի նմանէ յոյժ.

Կրօնաւոր էր կուսակրօն
ուրեմն ոսկան. հոռի իմի մանց
և փնացեալ առ նս ծեր ոմն
մեծ. և կամէր փորձել զմի ի նո
ցանէ. եւ նա եւ զօսէ ազգն
սկսաւ փշրել զբանջար նորա
իսկ եղբայրն իբրև ետես
զայն. թագեաւ. և իբրև մե
նաց մի ի բանջարոյն. եւ և
առէ. եթէ կամիս հայր թող
ցես զմինդ զայդ. զի իմն դը
բա արասցուք զաեր. իբրև լու
աւ զայս ծերն. զարմացաւ
ընդ համբերութիւն և անյիշաչարութն
Եւ ծեր ոմն իսկի. գտաւ
զաւազակսն զի կողոպտէին
զտունն իւր. և ասէ ցնս. տի
պեղէք փութով և գնացէք զի
մի գայցեն եղբարք և խափա
նեսցեն զձեզ. և արձակեցեն
զիս իմաստութիւնէն քո ի որ ա
սէ. թէ զոր ինչ հանէ ոք ի
քէն մի՛ պահանջեր. յորմ
զարմացեալ աւազակքն. ծա
նեան զի այն ճշմարիտ է ան
յիշաչար բուն կրօնաւորն.
Էր ասաց ծերն եթէ գիտէ ա
զոր օր առաւել. առ որքե
որ նա արհուն ընկալի քո զոր
ինչ ունէին. ոմն զի ունէին
համարձակութն. առաել յաղօ
Թա

ԱՆ. ՅԻՇԱ ՉԱՐՈՒԹԵ.

Թա. լեք Թող մեզ զգուշաբար
մեր. ոչ և մեք լռողումք պար
տապանեալ մերոյ.

Եղբարք ոմանք գնային.
ի ձանապարհի. և մոլորեցան.
և գիպեալ ոմանց հարցին զու
ղին. իսկ նոքա աւազակք էին
խաբեցին զնս. գնալ է ան
կոխ և անշէն տեղի ցուցին. և
մինչ յաւազակաց զկնի գնայր
հոգաբարձեալ զնս. իսկոյն եւ
ինքն զերդ մտաց ձորոյն ի բեր գա
զան եգիպտեաց իւր է տուաշակա
յն այնորիկ. ուստեւ զնս. իսկ
ծերքն ոչ ետուն թոյլ թղձայն
արձակեալ զերծուցին զնս.
և հա առեալ բարի է զ րոյ.
Եւ զարմացեալ է այն անյի
շաչարութն նց աւազակացն.
գոհանային զայ. զի օգտե
ցան ի նմանէ.

Իսկ ոմն ի հարանցն եգիպտա
ցւոց ասէր զայս. եթէ իմոյ
նդի երբեմն գնալ յօտարութն
և մտեալ ի նաւ հասի յաթենա
և իբրև մտի ի քաղաքն. տեսի
զոմն ծեր կրօնաւոր բարւոք
զգեստիւք. ունէր ի ձեռին
փոքրիկ ցուպ. բռնեալ էր.
և ընթանայր նա և այլք ընդ մա
րդովք և մտեալ ի քաղաքն
է առ այր եղև նմա բազմութ
մէ. և տարան զնա ի թեա
տրոն. և ես հարցի ոմանց թէ
ո՞վ է սա. և նոքա ասեն հել
լենացի է փիլիսոփայ իմաստա
սիրաց. և եղև քրիստոնեայ
և յետ եաց իւր վանս. և եղև
կրօնաւոր սնգ. և ե արդ եօք
ամք հնգետասան. որոյ եկ
եալ է ի քաղաքս յայս. և ա
ւ յսորիկ ընթանան առն ամս
մողովս. Եւ գնացի ես ե
ես. իբրև տեսին զնա իշ
խանք քաղաքին. ազդեցին
զնա և ասեն. տես մեզ զոր
ինչ կամիս տալ. և նա ասէ
ո՞վ իցէ այդ մեծ ինձ որոյ
երն

երկնից իջեալ զազգ քրիստոնէ
ից · եւ ոչ կլօնք մեծ իշխէ ըզ
կարգ կրօնաւորաց ․ Եւ մի՛
որ վնասէ զնմ․ որք չարախօ
սեն զմիմեանս նենգեն եզ
պղծութիւն իներքոյ ունին եւ ոչ
զխոհն ։ իջեալ լուսն զայս
ամ ժողովուրդն զովեսին զնա
մեծ առ հայնիւ եղնացին․ Եւ
զայս ախտի օգուտ բանս ․ եւ
անդ չուայ եւ յիմաստասէր
կրօնաւորին այն ․ զի նենգու
թին վնասիչէ եւ աւերիչ կար
գաց կրօնաւորաց ։

Ասաց ծերն ․ եթէ որ անար
գէ զընդ ․ ամենայ զու զնա ․
եթէ ընութիւ բարիս երկուցուն
ցդ ․ եւ եթէ ոչ ընութի ․ զու
առցես յամ ամենայթի ․ եւ նա
զանէս ․

Ասաց ծերն ․ եթէ էր ոմն
պատրիարգ աղեկսանդրու սա
ղորմած լայժ ․ եւ թողոյղ յան
ցաւորաց ․ քաղցր եւ արտ րար ․
եւ մարդասէր ․ սորա էր դպիր ոմն
մանուկ հասակաւ ․ որ զրդա
ցաւ ինմանէ ոսկի ․ եւ երեւե
ցեալ հայտնելոյն փախեաւ
եւ գնաց ի ծէք այլուրա ․ եւ դիմե
ցան նմա իշխանն ․ բարեբարո
արամբք լերին ․ եւ տարան զոր
ինչ ունէր զամ եւ զինքն կապան
աւ երի իներքին յանդ պապանն ։
Եւ ծանեաւ զայս երանելի
պատրիարգն եւ խնդրեաց զը
րին ․ եւ գնեաց զնա ղին ոսկ
զահն կան ․ եւ երբեք էլ նս ան
տի ․ այն չափ ողորմութ եւ մա
զասիրութ եցոյց նմ ․ մինչ
ասէին բազումք ի թէ ոչ ինչ ի
ցէ չահ քան զամ զանչ պատրի
արգիս այսորիկ ․ այն չափ ան
չէղ եւ ան յիշաւոր էր նա ․ չէ
նորհօքն իւր թրուն յամ
իսեանս ամէն ․

Որ զօրինակ հօր քո վերին ․
անախտութ յանձին բերէ ․ ան
յիշաչար զոլով նոցին ․ եւ բա
րե

ԳԼՈՒԽՔ · ԺԷ · ՎԱՍՆ
րեբարար առ թշնամին ․
Եւ եւս նոցունց եղե վերջին ․
եւ ոչ թողուլ պարտապանին ․
վմ անխտաւոր բնութեն անձին
եան կատար զող իւար ին ։
Ես սիրեցի զթշնամին ․ եւ ոչ
ցուցի զութ առողին ․ այլ ա
տեցի զսիրելին ․ չար հատա
ցի բարերարին ․

Ասացայն առիս իքեն լցցին ․
քո ինձ եդեալ բան հրամանին
թողուլ զյանցանս առ ձեզ
պարտին ․ որ քան զաւազա
նէ ծովին ։

Գլուխ ութ եւ տասն ․ իբրեւ
վմ սիրելոյ զամ ․ եւ
զընկերն ։

ՍԱՅՀԱՑՈՆ
ԱՆՄՈՆԻՈՍ ԵՍՈՉԵՐ

ենչիմ յամ ․ այլ սիրեմ զնա ․
զիսեր արագաքս վարէզերկիւղ
Նրարձեալ ասէ ․ յէ լերօւենի
ցէ մահ եւ եանք ․ զի եթէ
չահեացուք զընդդայրն զամ
չահեցուք ․

Ասացին զայս ․ եթէ ծեր ոմն
աղաչեաց զամ զիտեսցէ զոր
հայրան ․ Եւ եւես զնա առ
անց հօրն անտոնի ․ եւ ասէ ցայ
նմ որ եցոյց նմա ․ ոսւր իցէ
հայրն անտոն իսկ հրեշտակն
ասէ ցնա հայրն անտոնիոսաւ
դէ ուր ամ իցէ ․

Ասաց հայրն աղաթոն ․ ոչ
երբեք ննջեցի ․ ունելով
ախ զումեք ․ եւ ոչ թողի զոք
ննջել ․ թէ ունէր խէթ ընդ
ինէ ․ նայն իմ՝ն ասէ ․ այէր
բէէ

Նէ.եր

նորա. եւ սէր. զի այլ ն թեւոյ
սէր եւ առնուլ այն սէր. թէ
երենձ կամ լոյծ եւ զօրն զայն
համարել կարծեր. այլ կե
անք եղբօրն եւ ինձապատուլ ըն
տիր.

Ըսէր հայսն յավակէ. եւ
թէ առաքին նղբայրն. եթէ
մեք ոչ զիանմեղքոյրծ սիրոյն
քան զի եմոււա եղբայր ամ
առ հայրն աղօթութ. եւ առեա
զձեռին եպասեալ զնա եւ ոչ ե
թող զնա ծերն եկանել մին
ցն առաւ ը ինչն զձեռին.
սէր հայրն ալտոքիտն. եթէ
կարող լուծ եր. եպատանեի զո
րի անկեալ. տալ ի նմա զմաք
մին իմ. եւ տնորհ եւ ըզնոց
այն յոժարութ. եւ այսպէս չափ
սիրոյն.

Աւագին վմ նորին. եթէ զը
նոց ն բերն եւ իջադաք վանա
տել զձեռագործ իւր. եւ ըզ
տաւ ի փոքրոցիանց անկեալ հիւ
անդ. ոմ օտար. որոյ զոր
ունէր տեսութ. եկալեալ
ծերն ի վարձու տուն եդ ըզ
նա անդ. եւ պատառարէր նը
մա ի գործն ձեռինք ախուս
ք. եւ նա ոչ [illegible] տկարն
եւ պատ զնոց ծերն խանդեակա
իւր.

Եւս այլ առաքին վմ հօրն աղա
թոնի. եթէ փոքր [illegible] կատա
րել զմն պատուիրանս. եթէ
լինէր երբեք անցանել ը
գետ. գնալ ինքն [illegible] ըզ
թիւնն նաւ ին [illegible] աղօթի
ց ինքն դնէր եղբարցն կան
զմն եւ այսէ սէրն մյ.

Աւագ հայրն եւ [illegible] սէր քայ
ցագնեալ է մն ան պատկառ
էր գործու. եղբօրհաւ մեր ը
սէնի մն. եւ [illegible] հան
[illegible] ան [illegible]
Գն այդ երբեմն հայրն աղաթոն
[illegible] վաճառել ըզձեռա
գործ իւր. եգանեալ [illegible]
մն

ԶԱՅՍ ԵՒ ԹԸԴ ԿԵՐՊ
ոմն անկեալ իվք ճանապարհ
առէ զնա դարին. ասէր զնա
գալ ծեր. առէ ծերն զնամ
իջապաքն ծախու զգործ իմ.
եւ հիւանդն սէր սէր. եւ
տարցես զիս ը քեզ. եբաց
ձեռաւ զնա ծերն եմոյծ իքա
ղաքն. եւ առէ ցծերն տէր եւ
ծախելոցես զգործ քո անդ
գիցես զիս եւ ծերն արար այն
պէս. եբերեւ վաճառեւ ոչ ըղ
մի օթեւնն. եհարց հիւանդն
քանի գնոց վաճառեցեր. եւ
ծերն առէ այս քանակնա առէ
զնէա ինձ ինձմանէ ալ անկինդի
ծագարձեալ վաճառեաց զպա
ռն սիրիդ. եւ նա եհարց զար
ձեալ զգինն նր. եւ առէ զինա
ինձ տանգուա. եզինի վաճա
ռեւ [illegible] անօթեւն համբառ
ձերն գնաց. առէ հիւանդն
կամիմ առնել. առէ ծերն այո
ենա առէ արասցես սէր. եւ
տար զիս ի [illegible] ուրախ. զա
ռաքինն. եկարձեալ ըզնա
ծերն ի տեղի ուր էր անդ. եւ
տեղ առէ մենձեալ [illegible] ա
պաթոն [illegible] երկնի եւ երկրի
եւ օրհնեալ զայս իւր ծե
րն ոչ զոք եաես. զի հրեշ
տակ մն էր. եփորձեր զնա եւ
ան յայտ եղեւ.

Հայրն աւրեալ եփորձեցի զը
նպաստ առ հայրն անտոն եւ
իբրեւ եհաս անդ. առէ ցնա
եւ առաւել աշխատութ ա
նիմ յանձին. եւ ոչ անուն քո
մեծացաւ առ մարդիկ. առէ
անտոնիոս. վն այսորիկ եղեւ
զի զմծ եւ առաւել սիրեմ
քան զոս.

Ծեր ոմն էր խանձեակս.
որ կոչէր ապաղոն. եւ եթէ ոք
գայր տանել զնա իգործ. ու
րախու ը երթայր ը նմա. եւ
այս պէս առէր. այսօր ը մյ
հանդերձեալ եմ մշակել. եւ
անձին իմոյ. զի այսէ սէր ըն

Ա.

Այսպէս հայրն Թէոդորէ · ե
նեղացի · եթէ մինչ մանուկ
էի եւ նակէծ յանապատ · գը
նացի եւ բնակեալ ի հաւաքելոցն ·
եւ տարան ը̄ ի եղբարս չափա
լինել · կոչեցել հայր · անի
այլ եւ ղ · այր անդ որ կամէր
գործել հայս · եւ ոչ ղոք ու
ներ օգնական եւս խոզեալ
զօրհան գործ · օգնեցի նմա ·
եւ ապա եկն այլ եղբայր · եւ
եսաւ. եւ նմա ձեռն օգնուէր ·
եւ երրորդն · եւ այն պէս արա
րի նմա · Հայն պէս եւ չորրորդ
դն · եւ հինգ երրորդն · իսկ
յետոյ ապա գործեալ եղիմ
հայս եգնացի ·

Եղանէր երբեմն խուկիտոյ
հայրն յոհաննէս կարճին · եւ
այլք ը̄ նմա · եւ ի ելեալի մի
ջորեաւ ի ձեռն տապարհին ձ ...
նարգ նշ · ասեն եղբարքն ցը
հայրն յոհաննէս · զինչ ա
րասցուք զի մոլորեալ իցե
առաջնորդ մեր · ասէ ծերն ·
եթէ յանդիմանեմք զնա · տ
մաչէ եւ տրտմի · այլ առնեմ զիս
ակար իբրեւ թէ ոչ կարեմ գը
նալ · եւ կամք աստ մինչեւ յա
ռաւօտն · եւ արարին այնպէս
եւ կացին մինչեւ զառաւօտն եւ
ոչ մ այթակղեցին զեղբայրնս
Ասաց հայրն յոհաննէս կար
ճա հասակն · զոր օրինակ ոչ
կարէ լինել առանց ինչե
րուստ իշխայք · այլ ի հիմանե
սկսեալ · այս պէս եւ առուն
հոգւոյ հիմն լինելոյ · սէր ըն
կերին իւրոյ · զի նովին զնա շա
հեսցէ ... զի իւէր եղբօրն
կախեալ կան մարգարէութիւնքն
էր ·
Ասէին մի ոմն օրինհօրն յոհան
նու կարճին եթէ միանգամ մարդ
աղբիւր ուղեր մաղձանեցան
ձեռանքն եւ ինքն ծախեց ոչինչ · եւ
արտաքին զգոյն նշ օթեւան

ինչ կայր հանգարտութ ը̄ · ա
քրիստոնեաւն եւ պատասխանել
կեցոյցն ի ղբ արդ · զինչ ժամա
ինչ սկսաւ աղքատանալ · ե
անկան առ նա մարդք չարք ·
արար պառնկանոյ զուռնն ·
ընտաւ խնչն ի կոռնկուսին
Լուեալ զայս հայրն սկսան
տխրեցանոյն · եւ ասէն ըհայրն
յոհաննէս կարճն · լուեալ
քո · զի բոյրն մեր այն ոչ բար
ւոք կեցցայցի · եւ նա զոր խ
րոզեր եցոյց զսէր իւր առ մե
Եւ արդ՝ եւ մեք ցուցցուքս
զսէր մեր ը̄ կարի մերում օ
են ացուք նմա · Լուր ասէ
տեսաց զոս · եւ գնա առ նա · ե
նմա ն իմաստութե բոլ զօր
նիս յ̄ այ յորդորէ ապնա · ի
յաւրուցեալ հայրն յոհաննէ
գնաց առ նա · եւ ասէր ցոլնա
պան պառաւն · առաքեաց զոս
մ̄ իմ օրինողն բուժիչն
նախատեաց զնա եւ ասէ · գոյ
յառաջն կն բայք զինչ ո̄
եւ արդ՝ ա̄հա ասաց · եղի
խնդրես ի նմանէ · Լուեալ զհա
ծերն · ընա եւսա ցնար
յ....ժ չարհեալ եւ զնա ....
կու նք ն̄ծ ի ծառային զի կա
եւ ասէ իւն զինչ կարես առնել
մա զի ինդրես տեսանել զի
եղուկ ծերն · գոյք ոչ զինչ
զինչ հանդերձեալ եմ ···
նմա · եմուտ պառաւն ա
լինա · մ̄ն ն̄ · եւ ասէ ի
այս կրօնաւորք մեղ
ը̄ եգր հարցք ձովուն ·
տանեն անդ մարգարէ
ծագինա · եւ յարեաւ
եղարդարեաց զանձն · եւ
պատուան · բեր իներ
նասոխս · Եւ իբրեւ
ձիոն · նստաւ մերձ
տախտի ը̄ · եւ նայեցաւ
րես ն̄ ն եսաւ · ը̄
զեր գու զյս ը̄ ·
խնեներ պղծութս յոյս ·

ՆԼԷ

նայ իջեալ լուսոյ զայս առնելս ցաւ յայտ․ Եւ հայրն յոհաննէս խոնարհեալ զգլուխն իւր լայրգ առնոյ․ և նա ասէ ցնա ծեր ը՞ևը լաւ․ իսկ նայ զ ծնաւ նայեցաւ ինձ․ և խոնարհեալ զգլուխն լայր և ոչ ինչ ասաց․ և ապա ասէ ածնաւն զի գ․և․ք խաղաղն յերբ և ս քո և զայն լամ․ ի բերել ու ա զայս աղջիկն ասէ․ և է՞ հնար ինձ ապաշխարութ հայր․ ասէ ծերն այո գիտեմ իցէ․ ասէ աղջիկն արդ տար զիս ուր և կամիս․ ասէ ծերն գնասցուք ի միասին․ և առ ժամայն հետևեցաւ նմա․ և իբրև եռեա ծերն զի ոչ ինչ ասաց զտանէն և զընչից իւրոց․ զարմացաւ յոյժ․ Եւ իբրև հասին յանապատ․ եղև երեկոյ․ բերեաց ծերն փոքրինչ և աղ իննաբսնր․ նեղէև տայր․ և ինքն հետևակաց արար ծերն և իւր այնմ․ և կերեալ խաչ լնա ծերն և ասէ ննջե և հանգիր այդր․ Եւ ինքն կատարեալ զգիշերն յաղօթս․ և նա ննջէր․ և յետ զգիշերին եստ ծերն լոյս մեծ իբրև զսիւն իջեալ յերկնից իվեր աղջկանն և հրեշտակք այն ելանէին ․ը․ նայ իբրև ․ը․ ժամապարհ․ և ոտնտին ․ը․ իւրեանս զհոգինն զնայ ծերն մերձ նմա․ և իբր թէ այդ ոտիւքն զխրատութեանցն զնա․ և ետես զի մեռեալ դնէր․ և անկեալ ծերն յերկիր աղաղեր զԱծ․ զի յայտնեսցէ նմա վն նր․ և եկն առ նա ձայն յերկնից որ ասէր․ զմի զայս ժամուս ապաշխարութ զոր առնել ընկալաւ․ քան զբամաժամանակեա ապաշխարութի այլոց․ որք ոչ ջերմարար այս պէս ապաշխարեցին․ և կոչէր աղջկանն անունն պայեսիայ․ Եղջ պէս պարգևէ ցու

ցա

ՂՈՒԿ ԵՒ ԶԸՆԿԵՐՆ

Կ ցանկանայր առ յընկեր․ նայցէ առ երբեմն հայրն իւ արիոն թագաւորութենոյ․ ծնեալ առ հայրն անտառին․ և իբրև եանս զնա հայրն անտառ․ ասէ բարուոքագոյն արարածն առաւօտի ծագեալ․ Եւ հայրն իւլսարիոց ասէ ցնա․ խաղաղութ ․ը․ քեզ սիւն լուսոյ որ

Եւ լուսաւորեալս զաշխարհս ակն ծեր ոմն առ հայրն զովէ․ և ասէր արժանեաւ արանեկոյ իւրոյ․ և խնդրեաց ի նմանէ անսնես աղդ․ և ետ նմա․ զի հիւանդէր ծերն․ և հանգոյց ընդ յոյժ հայրն զովէ․ և եթէ ոք գայր տեսանել զհայրն զովէ․ տանէր զնա տեսանել զհիւանդ ծերն և իբրև անց ինչ ժամ ինչ․ և ասէ ասել հիւանդն այն ծեր․ զբանս որոգայթս․ և լուեալ զայս հայրն զովէ․ տրտմեցաւ և ասէ․ մի գուցէ որք գայցենն և լուիցեն կարծեսցեն զմեզ զմի մայնս․ և արտաքսել զնա կամէր․ Եւ կոչեր իպատուիրանեն․ Եւ յարեաւ գնաց հայրն զովէ․ առ հայրն արսենի․ և պատմեաց զայս նմա․ և ասէ ցնա հայրն արսենի մի՛ մերժեսցես զնա․ այլ առաւօտեան․ ահա բարիք այս առաւելին․ կե՞ր արք և հանգիր․ Բայց զբանն որ ասիցէ մի՛ առասցես․ և եթէ լուիցէ քեզ և ուղղեսցի բարիս իսկ եթէ ոչ կամիցի ուղղել ինքն խնդրեսցէ իւրն գնալ․ և դարձեալ Եւ ծնեալ հայրն զովէ արար որպէս պատուիրեաց հայրն արսենի․ իսկ լուաւ զայն հիւանդն այն․ ոչ ուղղեցաւ․ այլ ասէր․ վն մերոյն այլ արձակեա զիս գնալ ասէ․ զի ոչ կարողեմ կեալ յանապատս յայս․ և գնաց անտի ի Ասէր հայրն պետրոս․ վն

հարն մակարայ . Եթէ դնաց
երբեմն ձայն ակեացումն և
գաւառ զնա զի հիւանդեր . և իբր
րև ոչ ագիտ կերակուր ինչ
խոռ ո-ն նծ . եհարց զնա և ա
սէ զի՞նչ ճաշակես . Եկաւ
զինչ բերից քեզ . իսկ նա
խնդրեաց նա ափփս . . Ե
գնաց ծերն յաղեկսանդրիայ
բերել զայն նմա . Աոյո ամեք
իմացայց զայն .

Ծեր ոմն էր յեգիպտոս .
որ պատիւ և անուն մեծ ու
նէր անդ . մինչև գնաց անդր
հայրն պիմէն խակիտոյ . և ետ
զի ալ մարդիկ բերին այնորիկ
զծերն զայն եկին առ հայրն
պիմէն . իսկ հայրն պիմէն զԸԺ
ո արեալ յոյժ Ը այս . ասէ
ցեղբայր իւր . զի՞նչ արար
ցուք ծերին այն մեծի . զի
ցաւս դիանցին մեզ մարդիկ .
զի թողուլ զծերն դիմեցին ի
մեզ . և ոչ չէ՞ կարասցուք
բաշխել զմիտս ծերոյն . և ա
սէ ցնա պատրաստեցէք մեզ
ուտել ինչ ներմուծեալ . և ա
ռէք գինի ամանով . և գնաս
ցուք առ նա . և ճաշակեսցուք
Ը նմա . գուցէ այսու անհան
կաւ բաշխեսցուք զմիտս նր .
Առին զկերակուր և ընդ նմա
գինւոյն Ը խուռ մտն և գնացին
առ ծերն . և բախեն բախեցին
զդուռն եւ աշակերտն նր . և
ասէ ուստի էք . ասեն ցնա
ասասցես ծերոյն եթէ պիմէն
իցէ . և եկեալ զի աւհեսցի ի
քեզ . և գնաց ասաց զայն ծե
րոյն . և նա պատուիրեաց և
ասէ . գնացէք զի ոչ պարապ
եմ . իսկ նք կացին ի սո
թին . ասէն ոչ գնասցուք
աստի . եթէ ոչ տեսցուք զծ
ծերն . իբրև եսեր սխոնար
հութ և զհամբերութիւն ծերն
զդէպս . և եբաց նոցա զդու
ռն . և մտին ած րքս . ար
քն

րին սէր իմաստին . ևիրե
խօսէին առ Ատիւն Նդ . աս
ծերն ճշմարիտ ոչ ամ էակ
զձեռք զայն մայն . այլ
ա սասէլ ամի զգործս եղեւ
և զխոնարհութիւն ձեր . և եղի
սերելիք միմեանց .

Ասաց հայրն պիմէն . թ
թէ գնայր եղբայր ոք առ
հայրն յոհաննէս կարճն .
և գործով ցուցանէր նմա սէր
առաքելոյն որ ասէ . էթէ
սէր երկայնամիտ է քաղցրանայ
զի ասէ լի սէրոյ որ ունի յան
կայս եթէ զանձն իւր մերժ
րեկամաց իւրոց . և գործեսցէ
այն . որ լսէ բան ինչ յոր
զիւրմէ . և ինքն փոխանակ ոչ
ասէ չար . և գործեսցէ այն .
եթէ զրկեսցի ինչ և փոխանակ
ոչ զրկէ .

Եղբայր իւր եհարց զհայրն
պիմէն և ասէ ցնա . զոր ես
տեղի որ ունի զամ հանգիստ
եղբարց . կամիս զի բնակես
ցուք անդ . ասէ ծերն . ուր
ոչ վնասեսցի դու եղբօրն
անդ բնակեսցիս .
Իւր դարձեալ ասէ եղբայրն .
եթէ ունիցի եղբայրն խորհ
ինչ դրամս . գումարս զի հա
ցից ինչ զնա . ասէ ընդա
հրեցէս զնա միանգամ .

Ասէ եղբայրն դարձեալ .
զի՞նչ արարից զի խոր հրդո
իմոց . յաղթել ոչ կարեմ . ա
ասէ ծերն . թողլ տուր իւր
հրդոց քոց միայն մի՛ արտաք
զեղբայր քո .

Ասէին զմն հօրն աւետեաց
եթէ բնակէր հոգեւոր իւրեա
Ի երկուս աշակերտս իւր
երկուց եղբարց . և փոխանակ
մանուկ նեղէր զնս . ասէ հա
րն պիմէն ցմիւս եղբայրն իւր
զի՞նչ արասցուք մանկանս
որիկ զի լուծէ զմեզ . արի
նասցուք աստի . Եւ

գնաւ ևթողին զնա անդ ։ իսկ
նա իբրև ետես զի յամեցին ։
եւ եւ ոչ զնոս իշխանութեանն
զի գնային ․ սկսաւ ձայնել և
ընթանալ զկնի նոցա ։ ասէ
աբին ցեղբայր իւր մնասցուք
մանկանն ։ Եւ իբրև եկն առ
նոսա ասէ ․ ուր գնայք դուք ․
և թողէք զիս միայն ․ ասէ ծերն
զի տրտմեցուցանես զմեզ ․ թո
ղաք զքեզ աղնամբ ․ և նա ասէ
զնամբ իմիամբին ուր և կամիք ․
իբրև ետես ծերն զանձեղո-թի
նն ասէ ցեղբայրիւր եկեսցուք
ցուք իսենեակ մեր ․ զի ոչ կա
մաւ առանձ սա ․ այլ դան
դայ առնել զի տրտմեցուսցէ
զմեզ ․ և գործամն իառնես իւր
եանց ։

Եղբայր երբեմն հայրենապամ
բայ ։ էր եղբարս իսահմանս ե
գիպտոսի ․ և ետես այսս զեղ
ջուկս նստեալ ․ և ասէ ցնս
արիք ողջունեցէք զեղբարսն
և ՃՀՆ ևս իք իմոցանն զի խօ
սին ԺԲ ամս և սքեն բնոնք ԴՋ
զայս արար ՎՃ սիրելոյ զնոս զի
ամենեսին ․ չար զի զեղջմ կ
եինևոչ իմանայինգչահս իւրեց
տեսոյ զօգուտն ևշլլան ՆԹ

Ասէին վն հօրն ամփինա
որ հեծեր ոչ ըմպեր գինի
ևիբրև գնայր նա երբեմն գի
պէտաւ իՃանապարհի ․ մի
ջոյ աւազակաց որք ըմպէին
գինի ․ իսկ աւազակապետն
ճանաչէր զնա և գիտէր զի զի
նի ոչ ըմպէր ․ ետես զնա վաս
տակեալ յոյժ վն ոյն առեալ
գինի բաժակով իձեռն ձե
ռին եդ առուրյաջոյ ձեռին
մա այց նմա և ասէ ․ ե
թէ ոչ ըմպես զայս բաժակ
գինոյ սպանից զքեզ ․ և ծան
եաւ ծերն զի սիրով արար
զայն ․ և կամեցաւ շահել զնա
և առեալ ըմպեաց զայն ․ իսկ
աւազակն անկաւ առաջի նո
րա

և ասէ ․ թողլինձ հայր ․ զի
տրտմեցուցի զքեզ ․ ասէ ցն
նա ծերն ․ հաւատամ յած
որ վն ըմպելոյս այսորիկ առ
նէ ողորմութի ՃԸ քեզ աստ և ի
հանդերձեալ կեանսն ․ և ՃԸ
ասէր ծերոյն ծանեաց լոյս
իսկըտ աւազակական ատին ամօ
թիւք նոր ․ եւ ասէ աւազակն
հաւատամ յած ․ զի յոյսմ հե
տէ ոչ արարից ուժէք չար ․
Աղրդ՝ այս պէս շահեցաւ ըզ
գունդս աւազակացն ․ վն ըմ
պելոյն այնորիկ ․ զի ած շը
նորհեաց զնա նմա վն առաքի
նութե ․

Գնացին երբեմն սարպեի
նոսք իսենեակ հօրն սիսոյի
և կոչոպած ցինզնաեզէ զբայրն
նր ․ իսկ ծերքն երկբեան
եղբարքն զնոցին յանապատ
թէ գոցեն կերակուր ինչ ․
և ինչ գտա գնային զտաւծե
րն սոպոտր բղոռ ․ եմահ
ր հաց զնա եհգին ի մա եր
կու հատ գարոյ զինն եկեր
և ոչինչ ուտէր ի ինպետնուծ
էին եղբայր իւր և ետես ըզ
նա զի ծամէր ․ և ասէ այսն
ոչ ըո սղբայր զի տար ինչ
և զրոյակեղէր միայն և չիա ոչ
կոչեցեր ․ ասէ ծերն ․ ոչ
արարի զայն չար ․ ահա ըզ
բաժին քո ուտեմ ․ ինչ յէն իմ
զի երկու հատ միայն գտայ ․
ասէ եղբայրն ևզինչ պիտոյ էր
յայս մնէ բաժին ․ այլ քան
զի Յիմարութիւ սիրոյն ծնունդս
այդ ․

Ասէին վն հօրն սիսոյի թե
եթէ նստաւ իսենեկի առա
ջս բազում ․ և ոչ ուներ կեր
ակուր ․ բայց միայն սիսե
ռն յանկու ․ և փորձեր միաբա
նաւ եկին առ նա ոմն յէ գիտ
ասեն կուներ ՃԸ ինձ յաւա
նակ բարձեալ հայց ․ բանիե ող
ջունն ․ և առեալ զհացն
ահն

Ծնկէր նգովտ. աստորէր զնմ՟. եւ
զպատանեակն մաղթեալն իւր բար
ձն՝ ի տաճարէ այց կենա ։
ՍԱ տոց հայրն իշխէրիքսխոռ
փրկեա զեղբայրքն իւրեանց որ
չափ կարողէն. առանց արհա
մարհելոյ զհրմն զաւարձեաւն.
ոչ եւ յետ դարձուցանէ. եւ
բռն չար ենենց ասոր մէջի
ցի իսրաէի քուամ՝ զմ՟ ծղբօրն.
զի կարիցէ սատել. թող մզ
զպարտիս մեր. զմ՟ եմք եւ
զուրք մերոց պարտապանաց.
ոչ աստուծոյ մեզ զայս ոմ՟. եւ
թէ էր ոմն մաքիսարոս. մա
նուկ հասակաւ. եռ հղծգիկ
տեսլեամբ. որ ըստ ծնայր
իզործ թագաւորի. Սա ռա
նէր իբրաղաջի ուրեն բայե
կամ հաւատոր իմ եմն մտ.
եհարուստ. քան զի յերկ
եւր որոնց էր. եւ յոր ժամ
զայր անդր բազում մեծ՟նուր
ցանէր չնա իւրան իւրում. եւ
ապաստ. որ ինի ինչըն եկին իւր
եւ էղե յաչս մեն չորին. կի
տակացեալ իմ հնեբեւրոն. կի
ն՟ն նդ. եւ չ ելոէր այր նդ.
եւ պատկառէր կինն. մ՟ որ
ով եւոց ինչ երեւեցուցայն մա
նե. բայց իսիրոս նդ. բոլոր
քէր հօր տափուէն. եւ եբրե
գնոյց մանուկն զմ՟ անապահ
իր. կինն խասակութեն նէ
ցանկուէն հիւանդացեալ հա
չէր. եւ անկաւ յանկողին. թըմ
բեալ. իսկ այր նդ կոչեալ զբ
ժարտարս բժշկաց. ցուցա
նէր. եւ նորա իբրեւ տեսին ա
ռն սա իմարեմն ցաւոյս ունի
այլ թէ ինչ հիւանդութ իծա
ծուկուն անձին. ոչ գիտեմք.
եւ մեռ՟ն նաւթ ալ այր նդ բա
զում հեծեկանօք աղաչէր ըզ
նա սատեալ. թէ զինչ վշտանայ.
իսկ նա երկնչէր եւ ամաչէր ա
սել. բայց յետոյ խոստովա
նեցաւ եւ ասէ զիտէ ամ՟ իմ.

ԴԼ. ԽՈ. ԾՐ. Վ. ՅՈՒՆԻՍԻ Թ
զի զուռ մ՟ն ան ըծուէն արալ
ծո մոզայես մէջտ առա զեր
տասնարզս գեղեցիկս. եւ
կինեմ ակար բնուբ ծմանոյ
հասաեկով եւ կոտանիմ իկերպա
բանեաց նոցա. եբր աշխա կե
իշխանինայն մտին խորհուրդ
չար խաբօղ իմն որով կեղեալ
հիւանդացայ. եկամ իմահիւ
թմբեալ. իբրեւ լուաւ զայս
այրն լռեաց. իսկ զկնիաւուրց
ինչ. եկն պարձեալ անդ մա
գիստրոսն այն. եկնաց մօր
դն ԹՌ դեմ նդ եբբրեւ եսե
ասէ. դուսպիտոս տր իմ իկի
խան թէ ոմ սիրելի զերեզ. եւ
եաք հացակից բռ. նա եկին
իմ. եւ հա անկեալ խորհուրդ
չար. իսիրա կնոջ իմոյ որդ
մոյեն չոյ. եւ ահա անկեալ
դնի. իմ նայ եբրեւ լսա
տուտմեցաւ յոյժ վմ՟ սյնորիկ
ոմ եւ էր նա անպարտ իխր
հրգոյն. եւ ասէ ցնա մի՟արջ
մէք ամ բազում օգուտ. եւը
նաց մանուկն եւ եղեն սզզմաց
եկմարոսս. եզ ծնա իւր. եւ
հեդձաեալ վիրաւորեացըզ
դեմս եզ ամ օրոն իւրանեզե
եբրեւ կորոզի ծեբուցեալ. զե
ղեցիկմանուկնայն. եզ զիջեալ
քուրձ ժահահոտ եւ աղտեղեալ
զըն ացն իատունն ուրգնէր կինն
եւ այրն իւր նստէր եմ՟ դե կեն
ծրաշէ ալ պգշուխ իւր ցոյ
ցանէր զհոգցառ ալ եւ զգայլոն
զեալ պգեմս եւ առէր. տես
մայր. այս ամ տրպր զիս ամ՟
իսկ իբրեւ եսես կինն զայն
բան գեղեցկուն մանկանն.
այն պես տգեղեալ եւ աղտեղ
եալ եւ ապացեալ. զարմացա
յոյժ. եւ տեսեալ ամ զգործ
եզխոնարհութն մանկանն. եւ
տուխարտ կնոջն զպատան որպ
եղբօրայ առ ժամայն. եւ
աք իշխանն. առ անձինն ցայր
նդ. ահա շնորհօքն այ ողջա
ցաւ

ՂԵՒՈՆԴ
ցաւ կին քո ։ Եւ յայսմ հետե
ւհեա անուանցե զէ քե սա իմ ։
ւհհա այսօ գնեւ զանձն վճ
ւհհա այսպէս · եւ աւանեւ քարի փո
սիրելւոյն ։
խաւնաւք քաջութ ։

Եղբարք եւ բնաւ ժամանք ։
Եղեն ցան յապաշխարութ
ըմբռնեցան յաւիտենիցն վճ քրի ։ Եւ
եւ կացեն իմեն այլ վճ քրի ։ Եւ
տանը ն ցան փառ զամ նար
կան իբաւ ։ Քայց ունեին
նք սրտմտութ ։ եւ իր քն արկան
իբանաւոր ։ մինն ինւցանե եր
ծուեր մեւոյն եւ ասէ ։ յայ
տոց զիրսն լոց ըն մեզ վախ
ճան ։ Թողցուք մեք զմէնա
մուն եղնախանձս մեր ։ իսկ
նա ոչ կամեցաւ առնել զայս
եւ յերկրորդ աւուր սա ։ սա
ծլեն իջանել եւ ասանջեցան
տանիկ ։ իսկ որ ոքն եթող
զխոս եւ ոչ հայտեցաւ ։ եւ ոչ
քորն ։ յառաջին տանջանն
յաղթեցաւ եւ նզա իհա ա
տոց ։ ասէ ցնա իշխանն ։
Եւ թէ ոք յերեկ ոչ լուար ինձ ։
Եւ այս չափ հարուածեցար ։
իսկ նա ասէ վճ այսորիկ զի
ոչ պահեցի զքոյն եւ ոչ հաւ
անեցայ ։ պատկառեցայ
ես յօրէնսակաւթենէն ։
Եւ անկայ ի հաւատոյ եւ միւսն
այն եղբայր որ խոնարհեցաւ
ի հաշտութ ։ արժանի եղեւ վճ
կայական արեան եւ մահուան
վճ քի ։ ահա որոշ սիրե զեզ
բայր իւր ։ Եւ նենգութ կայ ։
մերժէ զնա ։ յօգնականութ
թենէն իւր ։

Երանի մեղքն ամենայն ի
բրոնի եւ ։ Եւ ոչ միայն զայս ապ
եղ, անն ի բանահ հինգ հա
րիւր գտանեն կենցաղ ։ եւ
աւ պահեցեր զայս ։ եւ ասկա
ւ ամենայ առաջեւ ինձ ։ որ ըստ
աւետարանի ։ իսկ ոչ ոք եր
անք յորժամ եդաւ իեղնաւ
ւրչ միոյ ի նմաց քաղագին
ի հեռուս եւ սա քրայն ։ Ա

ՔԱՆԶԻ ԵՒ ԶՔՐԻՍՏՈՍԻ
լսեր որ ասէրն ։ միչ տայր
զչանձն ։ Եւ ոչ զիա ոչ մանա
չէին եւ աւանեսն ։ ըստ ամ
ցին խմ իւչ ս ակա աւոր
ախտոյ եղև ինչ չի ուրոյն ։ Եւ
ասէ ցմեկրիստոնէն ար քն
չիցն ։ ասեր ինձ յասկոյ իմոյ
զսան գահեն զի աւխարհ
իմն ։ իսկ նա վասահեցաւ ին
զի ոչ որ տեսեալ եր եւ ոչ տե
նէրմկայ ուբայց ասելեայ յորոյ
յոգւոյ տամ ։ զի ոչ ը իսկ մեռոչ
լուեալ նրկեր իքեն ։ Եւ ոչ եւ
եւ առաջ ցմի իրքեր ։ Եւ ոչ ինչ
կարաց այրն այն առնել ինչ ։
այլ իբրև եւ անար արտաքսել
գիտաւ նմա իշխանն այն եւ
սէ ։ ցնա զի արտաքսել եմ այդ
պէս ։ Եւ ասաց այրն զպատճառ
արտաքսելոյն սմա ։ ասէ ցնա իշ
խանն ստուգապէս եւ առ իմ ա
զգայն ։ Եւ նա ասէ ճշմարիտ
եւ ու ։ իսկ իշխանն ասէ ։ ա
սացես նմա ։ ակնեալ եղբայր
ցես եւ հաւատայցես զիս ։
իսկ նա ընդ քեզ ։ եբ առաքեա
նև ինձ ։ զի եր տեղին այն
մեքն իրաւանց անդրէն տա
քելոյն ։ գնաց այրն եւ ասաց
զայն ։ Եւ նայ մնեաւ իւր ապա
րն զի եղբայրցն եւ էջխանն
ցնաւ այս իւր ։ զոր ինչ արա
րիցէ ս մեծ եղկիցես եւ մեծ ասա
ցես ինչ ։ իւր մտեալ իշխանն
մերկ իրաւանցն սկսաւ մտնել
իբրև զգիւտահար ։ Եւ ձայներ
սատանայ եւ մոլեր ։ եւ կայլեալ
զայրն միոյ եղբաւրն ։ կամէր
եւ զոչ ներ առաւել բազմութեն եւ
տանէր ։ ոչ ն անդրէն առա
քեալ ասէ անձնեաք զչար այրս
զայս ։ որ ունի զաւրս հինգ
հարիւր զաւրաց ։ Եւ կեալ
իցէ սուտ եղբաւրն ասա զեր
իմ ։ եւ կացեալ զնա ի եղբէր
եւ ասէր ։ ոչն անդրէ սա ասէ
տուր ինձ զփոխն իւր ։ իսկ
մերկիրաւանցն ասկեցեալ
եր

երկնաւ յայժ · զի էր այրն
զօրաւոր · և խոստացեալ մնեալ
ասէ · Ես ունիմ զգանձն և տամ
այժմ ի ձեռս ուրուք · և ոչ եմ
յայն ժամ թերևս եմ կարօղ
ի վեր զայնու · և ասէ փիլահարն
ցամէր ոսկոյն · դիր զնց կահէ
կյան իմ ձեռ ի սեղանոյն սքին անդ
րչայս ասէ · Անայ իդ ռագա
խոռ ԺԱ · Եւ առեալ զինչս իւր
գնայ · ինկ իշխանն զգեցեալ
զհանդերձ թագաւորութ չքնաղ իբրաղա
քին պայծառ առ ատղ · և ննկեալ ի
տեղին · ուր մեկրիատոնեն
այն · և սկսաւ մեկրիատոնէն
այն նայել ինա · ինկ իշխանն
ասէ ցնա · զի նայիս Ժիս եղ
բայր · հաւատա ինձ և ոչ ինչ
հոգ քնդյ դիւահար ոչէ ճ · այլ
մինչ ես նայ իսէզ զուկին ծա
ռեսի աչօք իմոյք · և մինչ ու
րանայիր դու և երգնուլ կ մի
իր · հնարեցայ զայն զի մի ա
ռիցես ցխա թէ դու մայն ոչ
հաւատար իմս · և արարի զի
մի կորիցէ հոգի քո և մի կոր
ցէ անիրաւութ ինչքն իմ ·
Եւ հա սա եղոյց գործովք թէ
զինչ գնել զանձն վն ընկե
րին · զի վն շահոյ այլոց մո
ռացաւ զպատուականութ իւրն
իւր իմաստ այ ·

Կրօնաւոր ոմն ճգնաւորյոցյ
և ամենասէր · ունէր բարեկամ
մի այնակեացյանապատ · Եւ
վախճանեցաւ մի այնակեացն
այն · և մնաց բարեկամն իւր
ճանձնական նթ · և զգուրանս ի
սուն դաւահեկանս · և սկսաւ
տրտմել և լալ · և ոչ բնչէր մի
զուցէ պակասեսցի միայնակ
եացն սանս ոսկոյն այնորիկ
յողորմութենէն այ · իբրև ա
ղաչեաց յոյժ վն այնորիկ զայր
ետես զհրեշտակ մի որ ասէր
ցնա · Ժ․Էր քաղաքին և հո
դաս վն միայնակեացին այնորիկ
զի որ կամի զմարդասիրութ ·

յամձ յանձնեայն նմա · զի թէ
առնէ քեան կատարեալ էր
ուր էր և էր մարդասէր ուրեմն
Թյ · որով հաւատաց եղբայրն
թէ արար աշորմութ մի Ձ մի
այնակեացն այն · և զոհանայր
զնայ ·

Տէր ոմն առաքեաց ողոր
կերտ իւր յեփիսկոպոս · բերել
նմա ուղղ զհատարդն զսփռիւ
նս յեփիսկոպոս · Եւ իբրև երեր
եղբայրն զլուզոն խոկիւն · և
տեսզնա այլ ոմն եղբայր · և աս
թէ զքննեցեալ էր իմ զգնալ
քո · հիւեայէի ևես Ժ քեզ
զի և մեզ ափօսյէր ուղղ · զլ
եացեալ եղբայրն և պատմեաց զայս
ծերոյն · Եւ ասէ ծերն · գնա
ցեալ տացես ինա զուղղոն և
ասասցես նմա · եսործ մերոյս
պատրաստ տար վաճառել զկ
զործս քո · Եւ մինչ զայցես
քեզ բեր զուղղոն · զի սոր
ղուք և մեք զիբրև ձեռ սգործ
և տարեալ էլ այրն եւս ցնա
զուղղոն · և բարձեալ զսփռի
սն իւր տարաւ յեփիսկոպոս · և
զխնդ փառաւորէն եկեալ զլնէ
իւր զուղղոն · և ես ծնեցի և
ասէ թողուն արայ ինձ զի բա
զում մերն քո · և բարձ յմեծ
զպատուէ իմ · զի զանհամտ
բութիւն իմ եբարձ · եկբայի
Համն Հաստատեաց ·

Ասաց ծերն · եթէ ոք ին
խնդրէ իւրն · և գու բռնա
դատեալ տացես · այս մի իցէ
խնկ թէ խնդու թ մյօծարուն
տացես · այս երկու իցէ որ
զրեալ եթէ ոք վարձ զքեզ
մղրձումս ունս Ժ նման երկու · այս
ինչքն · եթէ ոք խնդրէ ի քէն
յօժարութ տացես · եցնծա
ցես ալ հոգով ·

Եղբայր երկու քեն իս
նևախ · մինն ծեր էր և միւս
մանուկ · Եւ աղաչէր ծերոց մին
այն զմանուկն · զի կեցցէ

թշուառին · և նա ասէր թէ ո մեղաւ·
որ եմ և ոչ կարեմ կեալ ԺԲ
ցեղ Հայր և եր ծերին այն այր
աԲ և ստեր զկրօնաւորս ոք
ունէր զխորհուրդ պոռնկու
թեն · քան զի ոչէ պարտ կրօ
նաւորի · այլ ջան մեծ գնել
մինչև սրբել զմիտսն ի չարէ
անուի · և հաստատել զՔ՟ որի·
ասէ ցնա մանուկն · եղբայր
թողցես զիս չարաւթ մի · և ա
պա ասասցուք զայդ · և իբրև
էլցաւ չարաւթն գնաց ծերն
առնա · իսկ մանուկն կամե
ցաւ փորձել զնա և ասէ · ի փոր
ձութ մեծ անկայես ի չարութ
այս Հայր · զի գնացի ի կեղ վՃ
տիտոսյից ինչ և անկայ ԺԲ կնոջ
ի պոռնութ արդ գոյի ձյոյս առաջ
խաւարութ ասէ ծերն այո գոյքեզ
պաշխարութ և նա բարձից զմեղս
մեղաց քոց աւետեղ այրն · որդ`կա
բողեմք կեալ ի միաւին շնորհօն

Աքնոյ և բնակեցան ի միմինն
ւէին զեղբօրն ուսմանե·
եթէ գործեաց սփրիդս ևնդ
ՆՑ ունկունս · և լուաւ եղբօ
րն իւրն · զի տագնապեր և
ասէր · զինչ արարից զի գոր
ծեալէմ սփրիդս և ունկունս
ոչ ունիմ զի եդից ՆՑ · և նա
գնացեալ քակեաց զունկունս
սփրիդոց և բերեալ եդ նմա ·
և ասէ առ զայս և կատարես
զսփրիդս քո զի աւելի ունէի
զայս · և այս պէս ուղեալ զիղ
բօրն գործ · և զիւրն խափա
նեաց երանելին ·

Ասէին վՃ ծերոյ ումեմն ·
եթէ հիւանդացաւ ի սկիզբն և
խնդրէր հաց ջերմ · լուաւ
զայս ոմն եղբայր · և առեալ
զմախաղ իւրեղ ինմա հացս չո
րացեալս · և գնաց յեգիպտոս
ծախեաց զայն ի հացս ջերմ
ձեբեր ծերոյն · իբրև տեսին
զայն եղբարքն զի ջերմէր հացն
զարմացանյոյժ · իսկ ծերն իբրև
գիտ

ԶԱԾ ՈՒ ԶՕՐՆ ԿՈՐՆ
գիտաց ոչ կամէր ճաշակել · և
ասէր ոՊ կերայց զարիւնս եղ
բօր իմոյ · իսկ այլք ասէին
կեր հայր զի ՏՐ հզաւր կորիցէ
աշխատութ եղբօրն · յայն ժամ
ճաշակեաց ծերն մինչ աղաչե
ցին եղբարքն զնա և օրհնեաց ըզ
նա ի բոլոր սրտէ իւրմէ ·

Եւ եղբայր ոմն եհարց զը
ծերն և ասէ · ԶԵ՞ր հայր բա
զումք արգեօք աշխատին ի
ճգնութիս · և ոչ ստանան շնոր
հս իբրև առաջին հարքն ·
Ասէ ծերն յայն ժամ սէրէր
ինՃ և սիրով չահէին զընկերն
և տանէին ի վեր · իսկ արդ ցա
մաքեալէ սէր · ի վայր հարկա
նեն զընկերն · և սակս այսորիկ
շնորհս ոչ ունին ·

Ասաց ծերն · սովորութ էր հար
ցն մերոց · զի երթային ի սե
նեակս նորեկ եղբարցն · և
տեսանէին թէ ոՊ կային իւր
աքանչիւրն ի խցի իւրում · և
թէ ումեք ինչ պիտանի վնասեր
միտք խորհեցաւ · և կամ ի խոր
հրդոց իմիք · բերէին զնա յե
կեղեցին և դնէին լուացարան
և առնէին աղօթս ի վՐ ախտա
ցեալոյն · և լուանային զձեռս
ՄԼ եղբարքն ի լուացարանն ·
և արկանէին զջուր լուացարա
նին ի վՐ նՐ · և առ ժամայն
բժշկէր և սրբէր յորմէ ախտա
ցեալն էր ·

Ասաց ծերն · ոչ երբէք խնդ
րեաց սիրտ իմ զգործ շահոյ
իմոյ · յորում վնասէր եղբայրն
զի շահ եղբօրն պտուղ հոգ
ւոյ իմոյ համարեալ է ինձ ·

Ճգնաւոր ոմն ծեր · եբեր
զայր ոմն դիւահար · որ լի կար
կամեալ և ոչ կարէր խօսել · և
վաստակեցաւ ի սէրն ՏՐ · և
խնդրեաց աղօթիւք ի ՏՐՆ ոՊ
զի դայցէ ինա ՆՏ դևն · և
զատուցէ դիւահարն այն ·
և լուաւ ԱԾ աղօթից նՐ · և
եկն·

էին ինա դէն · եւ ձանձրացեա-
լ իջիւէն ծերքն · յայն ժամ յաւ-
ել իւրոնց այցելութեան իճգնու-
թեն յոյժ · եւ յն սիրոյն զոր
ունէր առ սա եւ առ ընկերն
իսակաւ աւուրս հալածեաց
զգեն ինձմանէ ։

Երկու ծերք բնակէին իմի
ասին բազում ամս · եւ ոչ էր
բնաւ կագեալ ինքեան ի միմեանս ·
ի վերայ աւուրս ամենայն զիւ-
ր · արտասուօք եւ մեծ կռուիս
ի միմեանս ոչ զմարդս · իսկ
նա ասէ · ահա ես դնեմ աղ-
իւս իմիջի · եւ դու ասես թէ
իմ է սա · եւ դու ասասցես ոչ
այլ իմ իցէ · եւ յայս մանէ զա-
կռուին շփոթութեան եկուսի · եւ
առեալ զաղիւսն նաւոյ եդ
իմիջի · եւ ասէ մինն այս իմ է
ցէ · իսկ երկրորդն ասէ ոչ ·
այլ իմ · եւ նա ասէ բարկութբ
ոչ այլ իմ · իսկ երկրորդն ·
ասէ հեզութբ եթէ քո իցէ ·
առ եղնա ասաց · եւ ոչ կա-
րացին կռուիլ ընդ միմեանս ·
եւ այնպէս մեկնեցան եւ ոչ չիթոթե-
ցան · զի յընկեր սիրոյին սէր
ունեալ էին · եւ խաղաղասէրք
սովորեալք · օրինակին եւ
ոչ կարացին կռուոյն տեւել ·
առ ի ճանաչել կնք զի արդն
եզոյն ·

Երեք այրոտի եհարց ծերն
եւ ասէ · եթէ տամ զերկու եղ-
բարք · մինն պահէ յաճախ-
դէց աւուրս ճշմարտակ եւ աշ-
խատի յոյժ · իսկ միւսն ըն-
պասաւորէ հիւանդաց · որդ-
ւոյ իսրացանէ գործ առաւել
ունելի մեղ · իցէ · եւ ասէ ծերն
եթէ կախեսցէ զանձն իւր
ունգաց իմէր · այն որ պա-
հէն · ոչ կարողիցէ հաւասա-
րել այնմիկ որ սպասաւոր էն
հիւանդաց ·

Եղբայր ոմն սպասաւորէր
ծերոյ հիւանդի ոմն · որ

նեխեցան ներքին կողմն իւ-
քոյ նր · եւ թուքն նր էր ժահ-
հոտ յոյժ սաստիկ · եխորշե-
ցաւ իմսի եղբայրն եւ ասէր ·
փախեայց եղնացից աստի ·
զհոտկարեմ սպասաւորել սմա ի
դժնէ հոտոյն · որբա եւ առեալ
եղբայրն աման ինչ խեցեղէն
եհաւաքեաց անդր զթուքն
եւ իրքբեւ ասէր խորհուրդն թէ
զնացես աստի · նայ ասէր
ցանձն · ըմպէ դու զայս ժա-
հահոտ թուր որ եյամանիս
յայս · եկնացես խաղաղութբ
ապա թէ ոչ կարես ըմպել · եւ
ոչ գնալ ես կարես · եւ ըսպաս
սէր մի ըմպէր զայս · եւ մի
գնար աստի · եւ այս ամս համ
բեր էր եղբայրն եւ սպասաւ-
որ էր ծերոյն · եւ այլեցն այնե
ի համբերութենն զբօսն բժշկեց
զհիւանդութիւն զայն ծերոյն ·
Սա իհարանցն գնաց իքաղա-
քն վաճառել զձեռագործ իւր
եւ տես աղքատ մի մերկ · եւ
մերկացեալ զհանդերձս իւր ·
զգեցոյց նմա · իսկ աղքատն
այն · տարեալ վաճառեաց
զայն · իբրեւ գիտաց ծերն եզ
վաճառել հանդերձին իւր
տրտմեցաւ եւ զղջացաւ ընդ
իւր իգ իշխերն իտեսեալ ասներն
եցաւ նմա քս եւ զգեցեալ էր
զպատմուճան նր · եւ ասէ ցծե-
րն մի տրտմիր ահա ես զգե-
ցեալ եմ զհանդերձ քո զոր ե
տուր ինձ · եւ մխիթարեալ ծե-
րոյն փառաւոր առնէր զած ·
Ասաց ծերն · ոչէ պարտ էր
ժանել յանձնէ գոնէ երն · այլ
խնդալ ընդ խնդութեան եւ բարձ-
ել ընդ տրտմութեան նր · եւ սպասել
անձին իւրոյ · իսկ եթէ ոչ
բառնի առնել պարտէ ընդ
ընկերին · եթէ մի մարմին եմք
իքս · եթէ հաւատացելոյ
ամենեցուն էր սիրտ եւ միոյ
ինչք մի եւ հասարակաց ։

Նիկէ
Էր ոմն կրօնաւոր որոյ էր ըն
կեր ծեր. հեռի ի նմանէ տասն
մղոն. արար ապա հայս ջերմ-
ևամ խորհուրդն կոչէ զծե
րն և տուր նմա հաց մի. և դար
ձեալ ասէ. մի՛ աշխատեցից
զնա տասն մղոն. և տարայց
նմա. Եւ առեալ զհացն գնայր
առ ծերն. և իբրև գնայր առ
ծերն յուղի. բախեաց ի քարի
զոտս նր̅. և իբրեւ եհան քարն
զմատնոց նր̅. և ել ի խոցուն
արիւն յոյժ. և սկսաւ ցաւագ
նել եղբայրն. և եկեալ հրեշտակ
ա̅ծ եկաց ի վր̅ նր̅ և ասէ. Ըն՞ր
տրտմեալ ես եղբայր. ասէ ծե
րն. զոտս իմ հատի և ցաւագ
նիմ. ասէ ցնա հրեշտակն. մի՛
տրտմիր զայդ. զի որ քան քայ
լս փոխեցեր վս̅ սիրոյ. Թուե
եալ են ա̅մ և պահի վարձս
քեզ առաջի ա̅ծ. և ահա ես
առնում զայս արիւն քո և մա
տուցանեմ ընծայ առաջի ա̅յ.
յայն ժամ եղբայրն զօրացեալ
յարեաւ և գոհանայր զա̅յ. Եւ
տարաւ զհացն առ եղբայրն և
պատմեաց նմա զայս ամենայն.
Եւ ահա նախանձեալ ոմն [illegible]
նայ. և տեսանէր և նա հայ ծե
րոյն այնորիկ. և իբրև գնայր
անտի երթեալ. և ասա գնայր.
Դիպեցան միմեանց ի ճանապար
հին. և սկսաւ այն. որ նախ
սկսաւ տանել և առնել զբար
քն. ասէ՛ ցնա ես գանձ ու
նէի ծածկեալ. և դու խնդ
րեցեր բառնալ զնա յինէն.
իսկ նայ ասէ ո՞ւր արեալ ի
ցէ ևոր քան նեղիցէ դուռն
այն. զի դու միայն մնացես.
և զայլ ոք ոչ թողցես մտանել
Եւ ծեր ըն զայս ասէր ի̅ մի մ
անս երևեցաւ նմ̅ հրեշտակ ա̅ծ
և ասէ ցնա բանս կռուել և
հակառակել ձեր հոտանուշ
եւան առաջի ա̅յ. Եղբարք
երկու բնակէին ի միասին. մինն
աբ

ՔԱՂ. ԵՒ ՋՐՈՆԻԿԵՐՈՆ
արգելականն. և մին ասէր
զապաստանութի եկեղեցւոյն
Եղև երբեմն զի տարաւ եղ
բայրն վաճառել զձեռագործ
երկոցունցն. և եբեր զգինն
յոյժ սակաւ. և արար զայս
բազում անգամ. մինչև խոր
հեցաւ հանգարտեալն եղ
բայր և ասէ. կամ ծախէ զայն
չարաչար. կամ խաբէ ոք զնա
ի վաճառելն. գնացեալ տե
սից զայս. Եւ յարեաւ հե
տևեցաւ զկնի նր̅ ի ծածուկ.
և գնացեալ եղբայրն վաճա
ռեաց զգործն ագարձեալ և
մուտ ի տեղի ուր ոչ էր պարտ
Եւ իբրև երևեցան միմեանց
արգելականն այն. ձևացոյց
զինքն թէ ոչ արարի այդ-
պէս. և իբրև ելին ի քաղա
քէն ի միասին. անկաւ առ
ոտս անձնելոյն այն որ ոչ ան
կեալ էր և խնդրէր թողութ-
զայս արար բազում անգամ.
և զյանցանս եղբօրն յանձն
կրէր. և իբրև հանդերձեալ
էր ելանել յաշխարհէ նա որ
արգելականն էր. ասէ ցանկ
եալն եղբայր. Ողորմութի
ես իմէզացն այնորիկ. վս̅ ո
րոյ զթողութի խնդրէի ի քէն-
այլ վս̅ այսորիկ առնէի զի թէ
րևս դու աշխարհեսցես.
արդ աղօթեա վս̅ իմ ևորչափ
կարէ քո. փոխիր ի մեղաց.
զի և զու փոյթ եղանելոց եւ
իսկ եղբայրն յաւել ի ճգնու
թիւն. և եղև հաճոյ ա̅յ.
Դարձեալ ասէին երկու եղբարք
կրօնաւորք. և մինն մերկացե
ալ զգեստակրօնաւորութե և եղև
դռնհիկ. և միւսն աղաչեաց
յառնել զայն վս̅ նր̅. Եւ համ
բերութբ միոյ եղբօրն գթա
ցաւ ա̅ր ի միւսն. և դարձան
ի սենեակս իւրեանց և եկին ի
մեծ ի ճգնութե.
Գնացեալ երբեմն եղբարք ե
նըս

նստեալ էին ի լեառն դօլոկի
ոյ. եղիտեւ էին գործել թուխթ
եւ ոչ գնայր արուեստ նց զի
ոչ էին անդ գրիչք. եգնաց
առ նս ծեր ոմն եւ տես զնս
պարապս եւ ասէ. Ըն՞ր ոչ աշ
խատիք. եւ նք ասեն զի գործ
մեր ոչէ պիտանի հայր. եւ
նա ասէ գնացէք առ այս ոմն
ծառայ այ. եւ նա տացէ ձեզ
գործ. իբրեւ գնացին նք.
ծերն խնդութ ետ գործ նց.
եւ նք ասեն վաստակարէ գործ
մեր. եւ ծերն ասէ. Հաւա
տամ յած զի եւ այլք կերակրին
ի գործոց ձերոց. եւ ուրախութ
եւ յօժարութ արար զնմ ի
գործ. թէպէտ եւ նք ոչ կամէին
գործել.

Եղբայր ոմն եհարց զծերն
եւ ասէ. Ըն՞ր հայր յոր ժամ
կատարեմ զաղօթս իմ. եւ ե
րբեմն զի ոչ ունիմ յօժարութ
եւ չիզ՞ իմոյ. Լուաւ ծերն.
եւ ուստի երեւի թէ ունիցի
մարդ զսէրն այ. քան զի սէրն
այ բերէ զեղջ.

Եղբայր ոմն գնաց յեգիպտոս
գնել վուշ. եգիպ՛ցւ զը
նել այրոյ կնոջն. Եւ իբ
րեւ տայր եղբայրն զվուշն այ
րին այն. յոգւոյ ելան եւ ասէ
ցնա. տուք ինձ այդ զքեզ
եղբայր. կերակրել զեղբայրս
քո զորբսն իմ. իբրեւ լու
աւ զայս եղբայրն ուրախ ե
ղեւ եկրկին ետ զգին վշոյն.
եւ գոհանայր զայ վս յայտնել
նմա զորբսն որոյ արժանա
ւոր տա զայնս կարօտելոյ
եղբարց.

Ասիմոս ոմն գնայր զճանա
պարհ իւր. եւ եգիտ կրօնաւ
որ ոմն զի նստէր իւր նե
կի. եւ ասկաւ ասիմոս յա
զօթս վս ծերոյն. եւ ասէր
զի ողորմեաց աշխարհիս եւ
խոնարհիս այսորիկ. զի ոչ
ճան

ճանաչէր զնա թէ ո՞վ իցէ.
Եւ իբրեւ դարձաւ անդրէն ի
այն արար դարձեալ այնպէս.
եւ ողջունաց առ ժամայն ծե
րն. իսկ ծերն ասէր զայ
առ եկեալսն առ նա. եթէ
որք գան առ ծերսն եւ աղօ
թեն վս նց եւ ասեն թէ ոչ
պահեսցէ զձեզ վս մեր մե
ղաւորացս. նք վարձս մեծա
մեծս առցեն.

Ասաց ծերն մի՛ պահանջեր
սէր ի սիրոյ ընկերին. զի
չիոթեսցի մարդ եթէ ոք ոչ
տացէ զփոխարէն. այլ դու
ցոյց զսէր ընկերին եւ հանգի
ցես. եւ այսպէս ձգեսցես
զընկերն իւր քո.

Դարձեալ ասէ. ակարանա
սիրոյ եղբօրէն յայսցանէ լի
նի. մի՛ զի ընդուն իցէ
վս նց զիշա կարծելի խոր
հուրդս. եւ երկրորդ. թէ
հաւատասցէ զկամս արտիւր
ոյ եւ հաւանեսցի կամաց իւր
ոց. այս ոչ կարէ հաւատա
ցւ... դխորհուրդ իւր մե
տար ... թէ կամս
զի յած ընդանան ունիցիս ըղ
քս. մի՛ վստահանայ ի կարծիս
մտաց քոյ. այլ փութայ իբր
յոր յանձնէ քումէ ոպ զի խո
նարհեսցիս եղբօր քոյ. եւ
հաստցես իբրեւ զկամս քո.
այսպէս կեցցես զօրութեան քս.
Դարձեալ ասէ. որ ... այ ի
ցա սէր. յոյժ վերագոյն է որ
առ մի մանս. քան զընութեն
սէր որ առ մարմնաւոր ազգայ
ինսն. քան զի եւ ինքն այծ սէր
կոչեցաւ. որում փառք յաւի
տենանս ամէն.

Որք իբրուոր սրտի անձին.
մարդուր սիրովզքեզ սիրեցին
եւ վս եղբօր զանձինս եդին.
ըստ քոյոյ նոր պատուիրանին.
... որ կապեալ թշնամին.
սիրով մեղաց զմիաբանութեան
ար

Նոյնն
արձակեսցես զհայցմամբ նոցին
եւ կապեսցես առ
բուռ քոյին ·

Գլուխ ինն եւ տասն երրորդ
վն հր եւ տես հարցն · Եւ ան
ա ազգ մտացն ց ·

Ա ՆՄԱՆԻՍԱՑԻ ՀՕ
ՐՆ ՅԱՑՄՆԵՑԱՒ ԵՐ

բնմ մինչեր յանապատին · ե
թե իցէ իշապաքին հաւասար
քեզ · բժիշկ ոմն որդեմ վաս
տակս իւր զինչ որ յաւելու ի
կերակրոյ իւրոյ աղքատաց եւ
սորբոց բաշխե · եւ մինչեւ երգե
զեւ րերբորբն անօհնութիւ հան
Ադեն րաւ հրեշտակաց ցնյ ·
Ասեին մն հօրն · անտանի
եթե եղեւ նա հորե սես ·
այլ ոչ կամեր յայտնել մարդ
կան · զի զոր ինչ լինէր աշ
խարհի · եւ զոր ինչ լինելոց էր
յայտներ ·
Եղբայր ոմն գնացեալ խոս
նեակ հօրն արսենիոսի · ի ս
կիւղէ · եւ նայեցեալ ընդ դուռն
եւ տես զնեռն իբրեւ ըզզամ
բարհրոյ բոլորովին հր վառ
եալ · եւ զի արժանիէր եղբայրն
տեսանելոյն այնորիկ · եւ իբրեւ
բախեաց զդուռն ել առնա
ծերն · եւ տես զնա զարհու
րեալ · եւ ասէ ցնա իմաղուց
հետ կաս աստ · մի թէ տե
սեր ինչ · եւ նա ասէ ոչ · եւ խօ
Ասեաց զնա ·
Ասաց հայրն դանիել · ե
թէ պատմեր մեզ հայրն արսե
նիոս · իբրեւ զայլ մի · այլ ին
քն էր որ եւտես զայս · եթէ
նստ

ՀՈԳԵՒՈՐԵՍ ՀԱՐՑՆ
նստէր երբեմն ծերն խուցին
կն իւ բուռմ · եւ եկն ուռնա ձայն
որ ասէր · եկ զկնի իմ · եցոյ
ցից քեզ · զգործս մարդկան ·
եւ յարուցեալ եկն եւ տարաւ ըզ
նա · ի տեղի ինչ · եւ ցոյց նը
մա այր մի եւ հնդիկ · որ դը
ներ զփայտ բեռն · եւ ոչ ժամ
բառնալ ոչ կարեր · յաւելոյր
այլ իվն նն · զայս արար նա
բազում անգամ · Եւ անցեալ
անտի եցոյց նմա այլ ոմն այր
որ նստեր առ ափն լճի հորոյ մինչ
եւ հաներ ջուր ի ջրոյն · եւ ած
կաներ յաւազան ծակ որ դառ
ձեալ մտանէր ի նա ջուրն ·
Եւ դարձեալ եցոյց նմա այլ
ոմն · զի էր տաճար մեծ եւ արք
երկու նստեալ ի ձի · որք ու
նեին զերան մեծ բարձեալ
զլուծս եկացեալ · առ դրան
տաճարին, ոչ կարեին մտանել
զի զերանն արգելոյր զնս · եւ
ոչ խոնարհէին մին առ մին
միննն առ ետին մոցի · եւ այսպէս
ևնացին արտաքոյ տաճարին ·
Եւ ասաց անեալ նա ձայնն առ նա
քայ էն որք բարձեալ ունին
զլուծ արդարութեան բարեաւ
անով · եւ ոչ խոնարհեալ ուղ
ղեցին զանձինս գնալ ըզհետ
խոնարհութեան քս վն սյսորիկ
մնացին արտաքոյ արքայութեանն այ
իսկ որ բառնայր զփայտն նայ
է այր մեղաւոր · որոյ նի մեղ
բազումս · եւ փոխանակ ապաշ
խարելոյ զայն · յաւելու այլ
ինա զօր հանապազ · իսկ որ
հաներն զջուր · այնէ այր որ
գործէ գործս բարիս · եւ վն
զի խառնէ զայն ընդ չարագործս
վն այնորիկ կորնչի եւ բարին
այն · այլ պարտ է զի մինչ ըզ
կատարելութիւն լինիցի մարդ
յամ գործս իւր զի ի քնոյնայն
աշխատեսցի ·
Եղբ արքոմոնց պատահեաց
աբբամուն ինչ իւրեանց ի մե
եկս

Նիւթ
եկամտեցան թողուլ զտեղին
զայն. յօրոգին եգնացեն առ-հայ
րնամոնաս. իսկ ծերն յափնգե
տոյ էր. եւ տեսեալ զնա զի կը
նայրն յայն կոյս գետոյն. և
սաէ ցնուաւակաբանհանէք զիս
յայն կոյս. եւ եղ առ եղբարբն
ձաւսն ցնս. եւ սեմ ամենաս զոր
խնդրէք տեսանել. եւ աեսոյց
զնծ ամխիթարեցեւ հաւ տառ
ցոյց փառնալ թոճ զիիւրե անց
զիոչէր գործնայն վնաս հոգ
ւոյ. այլ տրտմութ ինչ մարմ
նոյ.

Պատմէր մեզ հայրն Դանիէլ
եթէ ասէր հայրն Արսենիէ.
եթէ էր ծերոմն որէր ձգնաւ
որ մեծ յոյժ. այլ իհաւատն
յող դողդ յաղագս անդիտութ
զի ասէր նա եթէ սբ հացն
զոր հաղորդիմք ոչէ ստուգիւ
մարմին Քի. այլ օրինակ միայ
նէ մարմնոյ նր. Եւ ծերքն լու
ան զի ասէր զայս. եւ տրտմե
ցան յոյժ. զի գիտէին զգնա
մեծ քաղաքավարութ. եւ գի
տէին զի ան մեղաւոր ոչ գի
տելով ասէր զայն. Եւ գնա
ցին առ նա եւ ասացին ընդ նմա.
հայր լուաք զումեմնէ անհաւ
ատէ որ ասէր. եթէ հացն
սբ. զոր հաղորդիմք. ոչէ բն
նութ մարմին Քի. այլ օրի
նակ նորին. Եւ ասէ ցնս ծերն
եսեմ որ ասեմ զայդ. Իսկ նք
աղաչէին եւ ասէին մի այդպս
ասեր հայր. այլ որպս տէ կա
թուղիկէ եկեղեցի. զի մեք
հաւատամք զի հացն այն երա
ժակն մարմին է որին Քի է
Ճշմարիտ. եւ ոպս իսկզբանէ ըզ
հողն առեալ արար մարդ.
ըս պատկերի իւրում. եւ ոչ ոք
կարէ ասել թէ ոչէ մարդ պատ
կեր այ. այնպս եւ հացն. որ ա
սաց եթէ այս է մարմին իմ.
հաւատամք զի Ճշմարիտ մար
մին է Քի. Պատասխանի ետ
ծեր

ԳԼ. ՈՒԽ. ԺԹ. Վ. ԱՅՆ

ծերն. եթէ ոչ հաւատամ է
թէ գործովք ոչ տեսանիցեմ
եւ միամտիմ. Եւ նք ասեն ա
ղաչեսցուք զած յայսմ եւ թն
եկի սակս խորհրդոյս այս
րիկ. եւ ած յայտնէ մեզ. եւ ծե
րն խնդութբ ընկալաւ զբանն.
Եւ աղօթէր եւ ասէր տր դու
գիտես զի ոչ խարդախութբ ա
սեմ զայն. այլ զի մի՛ անգի
տութբ մոլորեցայց. յայտնեա ինձ.
Եւ ծերքն եւս գնացեալ իւր
նեակս իւրեանց աղաչէին եւ
ասէին տր յայտնեա ծերոյն
զի մի՛ կորիցէ իզուր աշխա
րութն նր. Եւ լուաւ տր երկո
ցունցն. եւ ի կատարել շաբա
թուն եկին յեկեղեցին. կիրա
կէի. եւ նստէին երկոքին նք
ի մի դասս. եւ ծերն այն իմ
նդ. եւ իբրեւ բերին զսբ ը
ծայսն եդին ի սեղանն. տե
սանեն երկոքին. զի էր իբրեւ
զտղայ. եւ իբրեւ մեկնեաց քա
հանայն. զձեռն իւր բեկա
նել զհացն. ահա էջ հրեշ
տակ յերկնից ունելով սուր ի
ձեռին. եւ զենեալ զմանուկն
եհեղ իսկհն զարիւն նր. եւ
մինչ մանրէր քահանայն զհա
ցն. նոյն աւս եւ հրեշտակն
հատանէր մանր զմարմին մա
նկանն. Եւ հաղորդէին սն
նեբեան խորհրդոյն. տուա
եալ եւս ծերոյն միս շաղա
խեալ արեամբ. իբրեւ ետես
զայն երկեաւ. եւ ձայնէր եւ
ասէր. հաւատամ տր զի հացն
այս Ճշմարիտ մարմին քոյ է. եւ
բաժակս արիւն քո. եւ առ
ժամայն փոխեցաւ իձեռին նր
մարմինն այն. ի հաց ըստ կարգի
խորհրդոյն. եւ հաղորդեալ ա
ռնեւքեանս գոհացան զԱյ. եւ ա
սեն ցծերն ած դիտէ զի ոչէ
կարող մարդ. ուտել զմիս ա
րեան ա խառն. վն այսորիկ
ետ զհացն մարմին իւր եւ զգինի
արի

Նիկոլի
արիւն · եւ է ճշմարիտ մարմին
որոց հաւատով ընդունին ·
Յայն ժամ գոհացան զԱյ · զի
ոչ կորեաւ ջանք ծերոյն · եւ
գնացին ի տունս իւրեանց։
Նոյն ինքն հայրն դանիէլ ա
սէր եթէ ծեր ոմն մեծ · նստէր
ի ներքին կողմն եգիպտոսի · որ
ասէր անմտութբ · եթէ մել
քիսեդեկ որդի Այ իցէ · եւ լու
եալ զայս մեծն կիւրեղ աղեք
սանդրացի վս նր · եւ զի գի
տէր զի նշանագործ էր այրն ·
եւ զԱմ յայտնէր ԱԾ նմա · եւ զի
տէր զի անմտութբ ասէր · պա
տուիրեաց առնել ասէ · հայր
աղաչեմ զքեզ երկու խորհուր
դք մտին առիս վս մելքիսե
դեկի · մինն ասէ եթէ որդի
Այ է · մելքիսեդեկ · եւ միւսն ա
սէ ոչ · այլ մարդ քահանայ
Այ · այլ աղաչեմ զքեզ խնդրեա
ցես յԱյ զի յայտնեսցէ զճշմա
րիտն · իսկ ծերն վստահա
ցեալ ի գործս իւր ասէ · համ
բերեա զերիս աւուրս · եւ ես
հարցից զԱյ եւ ասացից քեզ ըզ
ճշմարիտն · Եւ գնացեալ ծերն
աղաչէր զՏր զերիս աւուրս ·
վս այսորիկ · եւ զկնի երից աւ
ուրց եկն եւ ասէ ցկիւրեղ ե
պիսկոպոսն ծերն · մարդ է ·
մելքիսեդեկ · Ասէ ցնա ե
պիսկոպոսն ուստի ծանեար
հայր · ասէ ցնա ծերն · ԱԾ
եցոյց ինձ այսօր զամ նախա
հարսն առաքեալ · զի յադամայ
մինչեւ ց մելքիսեդեկ · զիւրա
քանչիւրսն կացոյց առաջի իմ
եւ ասէ ցիս հրեշտակն ԱԾ · ե
թէ այսէ մելքիսեդեկ քհՅ Այ
Եւ յայնմհետէ այնպ քարոզէր
ծերն եթէ մարդ է մելքիսե
դեկն · եւ ոչ որդի Այ · զի որ
դի Այ միայն է Յս Քս որդին Այ ·
Ըոր ցնծացեալ կիւրեղ գոհա
նայր զԱյ ։
Պատմէր սբն եպիփան եպիսկո
պոս

ՀԱԴԷ ՐԵՍ ՀԱՐՑՆ

պոսն · եթէ յաւուրս մեծին
աթանասի թռչէին ագռաւուք
ի վր տաճարին աստուածոցն կը
ռոց · եւ ասէին անդադար ·
կրա՛ս · կրա՛ս · եւ դիմեալ ե
կին ի վր սբոյն աթանասի ·
հելլենք քուրմք եւ ասէին ·
պատմեա մեզ չար ծեր զի՞ նչ
ասեն ագռաւքն այնոքիկ ·
Ասէ ցնոսա երանելին աթանա
սէ · ագռաւքն կրա՛ս կրա՛ս
ասեն · իսկ կրա՛ս յաւնաց
լեզուն զայս ասէ · թէ վա
ղիւն տեսցես զփառս Այ ·
Եւ ի վաղիւն օր · պատմեցաւ
մահ յուլիանոսի ուրացողի ·
Եւ իբրեւ եղեւ այս · ժողո
վեցան ի վր տաճարին սարա
պիոն կռոց · եւ պոռչէին քահնէին
եւ ասէին · դիւթութբ իգլուէ
քո դարձցի · եւ քակեցին զնա
ի սպառ մինչեւ ցհիմունսն ·
Նոյն ինքն պատմէր եւ զայս ·
եթէ երբեմն կատարէր յաղեք
սանդրիայ · որդի մարիամու
կնոջ ուր ունէր որիշի ընթաց
ան ի վարել ձիոցն անկաւ ի
ձիոյն · եւ դարձեալ յարեաւ ·
եւ յառաջեալ յաղթեաց ամե
նեցուն · Եւ ձայն եհարց
ԱՄ բազմութեն եւ ասէ · եթէ
որդին մարիամու անկաւ եւ յա
րեաւ եւ յաղթեաց · եւ ըն ձայն
ել ի զայս ժողովոյն · շարժե
ցան մեհեանքն · եւ ամ կուռքն
անկեալ կործանեցան · իսկ
զնոյն ժամն ինոցունէ կործա
նեալ եբերեալ քաղաքացն մեծն
աթանասի եւ թէոփիլոս եպիսկո
պոսն ·
Հայրն եփրեմ միանձնուհ
էր · եւ տեսեալ այսպէս
իբր թէ որթել իլեզուէ իւր
ել · եւ աճեալ բազմացաւ եւ
լից զերկիր · եւ ունէր պտուղ
յոյժ · եւ գային ամ կողմանց
թռչունք երկնից եւ ուտէին
զպտուղ նր · եւ որչափ ուտէ
ին

ֆին ՆԷ · առաւել բազմանայր
իւաքնեաւ յայչուսմ ժամու · եւ
աես խոտսուլեան ամն խորըոց
դասուք հերշտակաց · որք իջա
նէին յերկնից եւ ունէին ձեռս
իւրեանց թուղթ գրեալ · նե
քոյ եարատաքոյ · եկեսցէ ամե
նին ո՞ կարիցէ առնուլ զսա իսկ
այլ յն ամենին ոչոք կարողէ
առնուլ զսա բայց միայն եփ
րեմ ասորի · եւ տեսանէր ձերն
տեսլեան · զի եառեւն յեփրեմ
զնամակն · եւ երբ րե յարեաւ առ
աւօտուն եանեաւ եփրեմ զի ոչ
առեցանէր յեկեղեցին · եւ երբե
զաղքիւր ըղիեր բանն իբե
բանայն եառոգեր զի ըկիր · Եւ
դնաց ձերն որ եանս զայն ·
իքաղաքն յուրհա եյամ անա
պատ · եւ ասաց աշակերտուն եւ
թէ զոր ինչ ասէ եփրեմ իհո
գւոյն սրբոյէ ·

Դառնային զայս մեզ աշակերտ
քն հօրն շուշկիանոսի · եւ թէ
մի յ աշակերտն զմեր ձերն յա
ջն կատանորիայ · վասնորոյ զձե
ռ ագորձն · պատուիրեր մեզ
ոչ յամել անդ · այլ ի քան
զերիս աւուրս · եւ եր մեզ
թէ յամէք աւելի քան զերիս
աւուրս · անպարտ եմ յարե
նէ ձեռմէ · իսկ մեք հարցեալ
ասեմք · եւ ոպ իքաղաքս եւ
գիւղս կրօնաւորք իցէ եւ
գիշերի Ը մարդկան եոչ վնա
սին · եւ այ բազեալ րբե րան
իւր ասէր զմեզ · հաւատացէք
ինձ որդեակք · Եւ մինչ եղեւ
կրօնաւորկացի եբե ունէր եւ զ·
ամ իսենեկի իմում · եւ չելի
բնակ անդի · զկնի այսոց · Է·
եւ զ·ամաց դնասաք հայյն դա
նիել եւ օյաղէ կաանդրիայ առ
առան եւ աեպի կա գուեռոյ ինչ
իբրև մոի իքաղաքն անեսիբա
զուռ կրօնաւորս · եւ եաւանէ ի
դամանս ինոցանե ըի առաւք
թուչէին յեբեսսն ՆՁ եթեօք
ծա

ծանկեալ բախեին զհնօսա
նէ · Ջայլս տեսանէի · որք
մեկս գիրգս արկեալ փարե
զկանամբք եխոսեին յանձն
նէ · եւզայլս տեսի որ Ճ ա
կուես զանարժանս գործս
իսկ այլք ունէին սուր եւ
ուինս եւ հատանէին մանր զմար
մին ամարդկան եւ այլ ինքնկրօնաւ
որաց ուանել · Եւ ծանեա
յայսմանէ · եթէ իւրաքանչ
իւր կրօնաւոր յորժամ ախտա
յաղթեալ է · սոցին ախտից
գեբ շրջին Ը ՆՌ եխոսեին
զայն իբրև ՆՂ · եւ սակս այս
որիկ ոչ կամիմ պնեղ որդեակք
յամել իքաղաքս եւ իգիւղս · զի
մ յայս ասէի խորհուրդս եւ
իդանս գիւղց ունկանիցի ·
եւ ասեին Կմ հօրն զենանի եւ
թէ մնչ եր Գա իսկիսե · եւ
իսխեշեռի իսեենեկն իւրն եւ
գնացեալ երամբն · եանյն
յորեալ շրջեր իշամբին · զի
րիս ախիս եզկերիս գիշերս ·
եվաստակեալ անդ · եւ յա
ծաւ զօրուն ՆԹ · եւ ահա մա
նուկ մի եկաց առաջին Ֆ· որ
ունէր հաց եջուր ամանով ·
եասէ ցնա առի կեր եըբ ·
Ենա կարծեր առաչօք ցնոր
լեալ · Եւ սկսաւ աղօթել
առն մանուկն բարուոք առ
նես · իսկ ձերն աղօթեաց
երկրորդ անգամ · եանայ ա
սեր բարւոյն · յայն ժամա
ռեալ ձերն եերաւ եզօրա
ցաւ · եւ սէ մանուկն · որ զա
նիօր եկեալ ես այն զաւ հե
ռի ես իսենեկէն · այլ եկ
զկնի իմ եառ ժամայն եբեր
զիս իդուռն անձնկին · եիր
բե մուի ինձրքս խուռն · ա
սաց մանուկն աղօթեա վն իմ

Եւ անն յայսմ եղե ·
Եւ սող Հայրն յոհաննէս ե
թէ եմեսձեր ոմն իզարմաց
մանս · Երբ թե երեք ձեր
կայ

ՆՇՄՆ
կային յայն կեայս յեռ զք ծովուն
եւ զե ձայն առնմ յափուռ կա
զմանեն որ ասներ ցնմ · առէ զ
զուք ձեզ թէս հրեշէնս · ե
կայք յայս կոյս աւքս · Եւ եր
կուսան քեռցանն առքն թէս
հրեշէնս եւ արքայութուն իջ ՟ իլ
նաւ եկին առնեալ ածինն մա
ցեալ անգ · եկաւուլ լալ եռզ
բալ գաւասաղեա · յե առոյ առու
աւ եննմա թէս · այլ ոչ հրե
շէնս · այլ վոխաս եւ ոտկարա ·
որուկք բ աչուռմ կչուիշ ք եալ
խաստուք · երբեմն ընկզմելով
եւ երբեմն թուչելով · բաղում
փորձանօք հասցին կարաց փող
յայս կայս : Եւ զնա եւ այս անզգ
թեմ եւ առին թէս կրօնաւոր
աւկանս · այլ վարիս եւ ակարա
եւ ան ողնուտա ·

Ե Ղ ձայր առն գնաց առ հայրն
յոհաննէս · եւ եգիտ զնա զիւրն
կէր · եւ հրեշտակն մն կայրմէրն
եհովէր զն բեռս նր · եւ իբրև
եաւս զայն ծերն մեկնեցաւ
անտի · իսկ նա իբրև զաթ
եաւ իբնոյն · ասէ ցաշակերտ
իւր · եկն առա ոք մինչ ննջեմ
եա · ասէ ցնա · այո · եկն
այսր առն ծեր եւ ծանեաւ յո
հաննէս զմիջակ իւր էր ծերն
եւ եսաեւ զհրեշտակն ·

Ի խանուց արքայն սարքայի հն
դկաց յոյնիբրև մղենս հնդիկ առ
սան · բնակէր ծեր մն · եւ ա
շակերտ իւր · եր այր սքան
չելի եւ մեծ որկոչէր յոհաննէս
եւ ունէր միայնակեաց · իսկ ա
շակերտն ծերոյն · տես անէր
համապաղ օր զշփոթս եղփեշ
առ զոր անէին պարսիկք ի քա
ղաքին եղ · եւ զանեցս քրիստո
նէիցն · սկսաւ հարցանել զհ
հայր իւր վս գործոց որ գալու
ցեր · եւ ասէր ցնա · եւ արդ ես
փ խնդեմ հայր զի ոչ ինչ ծածկե
քեզ նմ ի գործոցն որ գալոց
ցեն իմն մր · ազաչեմ սա
ին

ՃՈԳՒՈՐՆՍՃԱՔՑՆ
ինձ իմ առացեն պարոնկյ եզ
քաղաքս պայս ՏԷ · ասէ ցնա
ծերն ուսանի զիտեմ ես որդե
ակ զհանեչերձեալն · զի այր
մեղաւորեմ եւ ւ իսկ եղբայրն
ոչ գտցարեր յաղաչելոյ ասել
զայն նմա · Ծայն ծամ արտա
սուեաց ծերն եւ ասէ · զու
արդեակ կարօտ եւ սեկամիս իմա
նալ · զլինելոցն գործ · ա
հա եսպառմեցից քեզ զոր ինչ
յայտնեաց ինձ · Ծաւսք մ
պայն քան զհինգ աւուրս ·
պարսպեցայ ես վն այսորիկ
հոգալ · եւ ոչ զի յաղչտաւե
ալ · եկայր խս ծեզին գող
գոգայ · եւ մժողովն եւ սպս
սաւորք եկեղեցւոյն գոչէին
կիրեէ իսօն · եւ այն քեալ
տեսիզմն մեր յո զս իմ խս
չին թնե լեալ · զբ կոյս մծա
ծինն կայր առաջի նր · եւ
զաչեր զնա վզ ժողովոյն այն
արիկ · իսկ փրկէչն գաղձոյ
զերկսս իւր յեօս եւ ասէ ոչ
լսեմ աղաչանաց ժողովրդե
ա այսորիկ · եւ ոչ աղաչանաց
քոց · զի պղծեցին զսեղան իմ
եւ զառաջաւոր եղեն բեղման իմ ·
եւ գնացայք արտասուօք առնենէ
բեան խասաջարկոս ասանգինու
եանդ գոչեր ժողովուրդն ող
բովք կիրեէ իսօն · եմե աշ
խասաջարն եւ ո զն ացի խնեզին
ուրդանեալ էր զխայն կենդա
բեր եւ ընտանեաց եւ ահա տիզմ
աղբոյ ժամահաշոս · ժողովէր
եւ ծախնայր խոսաջարն եւ են
անդ ծերք քհնյք երկուք դե
զեց նագարդ · եւ ասեմ ցնմ
ոչ երկնչիք զոր յոյ · զի ան սա
նեք · զի եւ ոչ աղօթեալ կարէք
իշարս հասուտեն աղձոյս
այսորիկ որ մեծ առնս իսկ նա
քա ասին · այս անօրինութեք
եւ մեղքեն քահանայիցն որկան
սա · եւ այս տիզմն աղօթք
նց ելեւ ես ասեմ եւ ոչ կարէք
արք

Ղեւտ.

սրբել զայս. Եւ զի առաջօթէա
ցուք աստ. մինչ ևս ն ցիս.
հաւատա հայր. ոչ իւիք սըր
բեսցի անձս այսպիսեաց մ այն
հրով. Զայսուհետ պատմե
ծերն. արդ ասաւօք. Եւ պա
տմէ եկն իմ եւ հրաման որդ
եակ զի օրով հատոյն գուխ
իմ. Եւ աղաչեցի յոյժ զՏր.
Եւ ոչ լուաւ ինձ զայս. Եւ զի
սէ զայս Տր զի ոչ հեղի ես ա
րիւն իմ ի երկրի. Եւ մինչ
գտու խօսէր զայս ծերն առ
ժամայն հասին իմ բարբա
րոսք. Եւ ձգեալ էր բանն փախ
եաւ թագաւորն. իսկ զծերն
կապեալ հանին կառափն.
Եւ սպանեալ վկայն. բարբա
րոսքն գնացին. Եւ եկեալ ա
շակերտքն առին զծերն
Եւ թաղեցին եկին իւր ընդ զմանա
հարցն.

Ասաց հայրն սքրիտոն.
եթէ առաջին հարցն. որ
նախքան զմեզ էին ի մեր քան
զնա մարդոյ հորձեցին զա
ռաքինութիւն. իսկ որք այժմ
եմք. գործեմք զկարի մար
դոյ զչափն. իսկ որ զկ որ ըզ
կնի մեր գալոցեն զկէս մերոյ
չափոյ ոչ կարեն կատարել.
Եւ կորը զկնի նոցա գայցեն ը ը
նաւ ոչ ունին գործս բարիս
գործել. այլ լինին օրինակ
չարեաց. իսկ յայն ժամ թէ
գտցին որ ուրեք ձգնող և առա
քինի. նա առաւել քան զմեզ
և քան զառաջին հարցն մեր
Աւետիս մն հորնդունելինոա
եթէ նա առաւել տրէ երեւ նը
մա ոսկի իմաստէ նաւի հայրոյ
իսկ նա ոչ եւ առ այլ ասէր
ցնա այս ոչ պէտոյէ ինձ առ ա
ռնել արտասցես սէր եւ կերի
վար քո. Եւ խնդրեաց ըն թացեալ
Եւ գնա Է ձանապարհ սրբոյն
պետրոսի. Եւ ասացին անդ մա
նուկ զգեցեալ պաշտաման

ԳԼ. ՃԺԹ. Ս ՍԱՐ.
չուրջ. Եւ հարցանեմ
ծա նր. Եւ ասաց ինա զոսկին
քո. Եւ ունիս վարձս բազում
եւ ել. նաւապետն յերկիւղ
իւր Եւ ընդթացեալ փութանակ
եգիտ անդ զմանուկն իսկ զի
յոր ասաց ծերն. Եւ ասէ ցնա
սուր գնա որդեակ եղիր զ
զՍհայրն զունկինոս առաքեալ
զիս ընծել զքեզ. Եւ ձեռս մա
ւուկն եւ ինչս բազում կորս
ոյ. Եւ արդ Եմ զմ այլ իպարզ
կանաց գնամ խնդրել զիս Ե
զերծանել իշարանաց նդ.
ոչ ունիմ ձոյք հատուցանել
Եւ ահա լարս այս խնդրման
իս. Եւ հանեալ եցոյց նմա
զոսան. Իւ զկաննն իմոյ
ինքն. իսկ նաւապետն հա
նեալ ետ ցնա զոսկին եւ
ձոյց իբրաղաքն զմանուկն. եւ
ինքն գնացն ալ առ հայրն զուն
կինոս պատմեաց զայն. Եւ նա
ասէ հաւատա ինձ եղբայր.
թէ ոչ ժամանեալ էիր. ա
եր անպատուէսայրենէ նոր.
Աւս հայրն զունկինոս. նա
սէր իսնէն կիլիկեցուն. Եւ հայր
ոմանք ենկ եաւ էին առանձն
ուղղէսաք ինչ խօսեցաւ այլ
յարեաւ վաղվաղակի եւ եկն յեր
ծովուն. Եւ էբրոն էին անդ
ահա նաւ մի գայր յեգիպտոս
եւ եւ անդ. յորում էր ծեր
ոմն սբ. Եւ հոգէ ասէս որ կոչ
ն եւ սամնեւ զնա. Եւ զեղ
նէալ զմինանս իհամբոյր
բուն. կոչեն յաղօթս
ամա ծերն եղիպտացի
առ մն. որ եւ աղաչեցին
զեղ ոչ յայտնել ծերոյն
իմ. զի մի յաշխատեսց
ՏՐ դէմ իմ. Եւ իբրեւ
Տեսակ հօրն զունկինո
ւ յեգոուցն որ վախճանե

Տանդ ծերն յեգիպտոսի
Հայրն մակարիէ
երթեալ միայն ինքեան

Ն․Ր․Գ․

պատան · Եւ ին ինքրքին անա
օլաթին բազում ըղբարք Ենայ
Եցն ալ ծերն ԺԲ Ճանապարհն
Եւ ոանսէ զաստանայ կերա
բառնոք մարդոյ որ գնայր ԺԲայն
ՃանապարՀ · Եւ բանք իբր
Թե · արկեալ ը զիւրեաւ կրու
պպայք · Եյոմ Հիւսնը կա
խեալ եր գըգրուծս ինչ էր և
փրոշմեալս · էՂոք ցնա ծերն
ո՞ւր գնաս մեծ դու · Եւ նայ
ասէ գնամ յեղեցուցանել ինձ
եղբարցն · իսկ ծերն ասէ ․
Եղինչ են դըրուեք այդոքին
Եւ նայ ասէ գինի տանիմ եղ
բարցն բազմա Համս · Եւ Թէ
ոք ոչ Հաճեսցի ԺԲ մինն ասամ
ենա · զմիւսն այլ · Եւ աստուածին
զմինն ախորժեսցէ Եարբեցէ
զոյս աասցէ ալ գնաց · Իսկ
ծերն կայր ԵՆայեր ԻՃանա
պարՀի գուցէ եկեսցէ ԺԲայն
Եկիքրև Եսես զնա զի փայր ա
սեցնա կեցցես · ասէ դէն ·
Եւ ոչ եր իցէն կէանք իմ ասէ
ծերն ԺԲ Եղբ · Եւ նայ ասէ ամե
նեքեան վայրենացեալ քեն ·
Եւ ոչ մի որ յա ձն առ նու զկամս
իմ · էՂսէ ցնա ծերն · Եւ ոչ
զոք ունիս բարեկամ այդր ·
Եւ նայ ասէ այո ունիմ զմի որ
Ե զըայր · Նայ մեղա լսեին ձ·
ասէ ծերն Եզի Ոնչէ անուն
նը · Իսկ դէն ասէ Թէոպեմ
տոսէ անուն նը · Եվայս ասա
ցեալ գնաց անտի · Եւ յա
րուցեալ Հայրն մակար գնաց
ինեքեին յանապատն · Եւ ժո
ղովեցան առ նա եղբարքն
արմաւենեօք · Եւ եալ ԺԲ յառաջ
նը · Եւ ուրացաւ էր որ կա
մեր ընդունել զնա · Իսկ նայ
խնդրեր Թե ո՞վ իցէ ինոցա
նե առ կոչի Թեոպեմտոս · Եւ
դաեալ զնա եմուտ եկաց ի
անձնական նը · Իսկ եղբայրն
ընկալաւ զնա ուրախութ ·
Եւ էրթեն պատրաստեցան երկոքին
ասէ

ասէ ցնա ծերն · խորՀուրդք
չար պատեր բազմին ԺԲ քեզ ·
Եւ նայ ամաչէր պատմել զայն ·
էՂսէ ցնա ծերն · Ես ա՞Հա
այս քանի ժամանակք ունիմ
իճգնութիս աշտաուեալ եմ ի
բազմոց · Եղիս զայս չարչերա
ցեալ Եւ էլեալս · դատեն յոյժ
խորՀուրդք պոռնկութե · պա
տասխանի ետ Թէոպեմտոս Եւ
ասէ · Հաւատա ինձ Հայր զի
Եզիս նեղեն այս ախտ խոր
Հուրդք · իսկ ծերն պատճառ
անէր Եզայլ բազում խորՀուր
դք Եւ ասէր · Թէ Եսոքա նե
ղեն զնս · մինչև երբեր զնա ի
խոստովանութի · Եւ ասէ ցնա
ծերն · զաՀեսցես մինչև ցեր
բեկոյն միշտ · ևազօԹեսցես
միշտ · Եւ ձգնեսցիս · Եւ ըն
Թերցցիս զաւետարանն · Եւ
զայլ ածաշունչ գրեանս · Եւ
յոր ժամ գան իմտի չար խոր
Հուրդք իմէեր նայեսցես առ ԺԲ
Եւ ի՞ իմանարՀ նայիր մտօք ·
Եօգնեսցէ քեզ ԺԲ · Եւ իբ
րև կատարեալ յարքարեաց զԺԲ
կարգ Եկանոն եղեօլն ծերն·
դնաց անտի յանապատ իւր ·
Եւ իբրև նայեր Եյիտեր զար
ձեալ եւ տես զնոյն դև · Եւ ա
ասէ ո՞ւր գնաս դու · Եւ նայ ա
ասէ գնամ յիշեցուցանել եղ
բարցն Եգնաց · Եւ իբրև դար
ձաւ դէն · էՂսէ ծերն · ԺԲ Եղբ
Եսողջ են եղբարքն · Եւ նա ասէ
չարեօք լինին · էՂսէ ցնա ծե
րն · ԺԲ Եղբ Եւ նայ ասէ զըժ
ուարեալ կատաղի են ամենե
քեան · Եբնաւ ոչ լսեն ինձ ·
Եւ մին այն եր եղ բայր
բարեկամ Եւ Հնազանդ իմ · Եւ
այն մերժեցաւ յինեն · Եւ ոչ
Հնազանդի ինձ այլ մի իր չար
քան զամենեսեան · Եւ խոստովան
եի ոչ կոխել զՃանապարՀն
զայն · Եայց միայն յամին միան
գամ · զայս ասացեալ Հեռա
ցաւ

ցաւ · իսկ հայրն Մակարիոս
դարձաւ խնդրեսցէ իւր եղբ
հանդարտեցայ ։

Ասէր երբեմն հայրն Մակար
վասն անձին իւրոյ · եթէ
յոր ժամ · տեսանէաք սենեակ
շինեալ մերձ իշխանն · մերձէ
ուէր նոր · և իբրև տեսա
նէաք ինա ծառս ի վեր դրանցն
իսկ իբրև տեսանէաք անդ
մանկունս · առնէաք զմախաղս
ձեր և փախչէաք զի հաւանեալէ
կատարած նոր ։

Ասէր հայրն Մակար վասն
զդոռշտացուցանելոյ զեղբայր
ն · եթէ եկն կին ոմն խակի
տէ · ունէր Ը ինքն զորդի
իւր դիւահար · և ածեալ էր մա
նուկն զմայրն և ասէր · գնա
ցուք աստի · և մայրն ասէր ·
վաստակեալ եմ և ոչ զօրեմ
գնալ · ասէ մանուկն · ես
բարձեալ տարայց զքեզ · և
զարմացայ ես Ը դևն · թէ Ը
էր սատանայ զնա գնալ · Ա
սէր հայրն Մակար եթէ գնայ
ի երբեմն յեկեղեցին կատա
րել զաղօթս · և տեսի շուրջ
զեկեղեցեաւ եղբօր ուրումն ·
բազմութիւն դիւաց · ոմանք ի
կերպս կանանց լեալ զաչիւս
խօսէին Ը փմեանս · ոմանք
իբրև զմանկունս լկտիս լեա
լս աղտեղիս և զարշս տեսին
բանս · այլք խաղային և պա
րէին · և այլք զայլ և զայլ
աղծութիւնս առնէին · և զզ զզ
բուէր իսկ ծերն հառաչեաց
և ասէ · վա՜յ ինձ զի եղբայրս
այս · հեշտութե՛ կեաց · և վասն
այնորիկ · չար հոգիք անկար
գ արարս պատրեալ ունին զնոսա
նոր · և իբրև դարձաւ աղօ
թիցն եկեղեցւոյն նոր և ասէ զնա
ի միջասն մեծամեծս և փոփոխա
թիս եմ եղբայր · և հեզութ
կենցաղիմ · և յոյս ունիմ առ
քեզ զի թէ աղօթեսցես դու
վասն

վասն իմ առ տէր · թէ թեթևացու
ցէ տէր զվիշտս իմ · իսկ
ծայրն առ ոտս նոր անկեալ
ասէր թողութիւն արասցես
հայր · ոչ եմ արժանի առնել
զայդ · իսկ ծերն ասէ ոչ
նայեցց աստի և ոչ թողից զքեզ
մինչև խոստասցիս ինձ ա
նել յամ գիշերի աղօթս վա
իմ · և յուշ ակալ աղաչան այնե
րոյն · եղբայրն խոստացաւ
առնել զայս · իսկ ծերն յայն
ժամս արար զի տացէ նմա ըստ
ասնել եզիշերին աղօթս · և
իբրև յարեաւ ի գիշերի եղբ այ
րն · և արար վասն ծերոյն աղօթս
զըջ այսպէս և ասէ անձն իմ եկ
կեալ ի · վասն այն պխսի սքանչելի
ծերոյն աղօթես և վասն քո Ը
ոչ աղօթես · և արարի ա
ղօթս վասն իւր յերկարս յե
կեալս · և արար այնչափ շարաժ
մի · և կատարէր մի աղօթս
վասն ծերոյն և մի վասն անձին իւր
ոյ · և յաւուր կիրակէի գայր
հայրն Մակար յեկեղեցին · և
ետես զդևսն զայն ոչ հեռի
իրաւանց եղբօրն · զի կային
տխուրս և անբանս · և ծա
նեաւ ծերն եթէ վասն աղօ
թից եղբօրն տրտմեցան դևք
և ինքն ո բռնի էր յոյժ
իբրև կատարեցին զաղօթսն
գնայ դարձեալ խնդրեալ եղ
բօրն և ասէ ցնա · աղօթեցեր
շահ եղև ինձ եղբայր · և
զարարեր · և յաւել ևս աղօթս
այլ և ս վասն իմ · և սկսա
եղբայրն առնել երկուս ա
ղօթս վասն ծերոյն · և ասէ
ո՞վ եղկելի անձն · արա և
քո երկուս աղօթս · և արար
այնչափ · զմիւսն այլ շարաժ
միւն · կատարէր աղօթս
զորս · և դարձեալ ի միւսն
ծերն յեկեղեցին · և ետես
զդևսն առաւել տրտմեալս
և հեծեծեալս · և դարձեալ

Դեկտե
ի մեւս ծառուն եղբօրն ծերն
զնորհս խոստովանէր և ասէր
ողորմութի մեծ ա բար Է ի ա-
ծր աղօթիւք քո․ այլ լից ըզ
սէր քո․ և յաւել մի ևս այլ
աղօթս վն իմ․ Եւ յաւել եղ
բայրն միւս ևս աղօթս իփի
չնի վն իւր․ և միւս վն ծե
րոյն․ և կատարէր վեց աղօթս
ի փիշերի զերրորդ շաբաթ․ և ըզ
կնի երրորդ շաբաթուն․ եւ
րև գայր ծերն խնձեակ եղ
բօրն․ բարկացեալ դէպ ծե
րոյն․ սկսան անարգել զնա․
զի տրտմեցան ը կեալ եղբօրն
իսկ ծերն մտեալ խնձեակն
աղաղմեաց զայս եղբօրն․ և
խրատեաց զնա յոյժ․ և պատու
իրեաց զգուշ լինել յաղօթս
Եւ եղև եղբայրն չնորհօքն
այ և աղօթիւք ծերոյն․ փոյթ
և ջգնաւոր յոյժ․ և դևքն յոր
ժամ տեսին զնա զշնորհսն այ
և զգաստն նր․ և փախեան ի նըմ
թանէ ամաչեցեալք․ Եւ այդ
որով հետև ոչ յաւիտեանց և
ն յամի առաքելոյ ռա զպար
գևս արժանաւորաց իւրոց ի
փառս անուան իւրոյ․ և ի փըր
կութիւն սոցեալ լոցիւրոց․ Այսր
եցէ վն շահու անձին բազմաց
զօրբոյն մակարիոսի եղեալ ան
Հ պատուել զգործն․
Այս եղանելիս․ եհաս ի
կատարելուե մեծ առաքինու
թեց․ և վերադոյն եղև մէ
ծխեցց․ և առեալ ն զն տե
սանելեաց եղև․ և զխորհուրդս
ա ըկն աւորս յայտնեաց․ և ե
գև Հաւատար հրեշտակաց․ և
ի հաս ուր ակնարկեր Հասա
նել բնութե մարդոյ․ մինչ զի և
զհոգեշատակս այլ տեսանէր յառ
ջիկեան․ և զդևն․ որք պատմե
ցին մեզ աշակերտքն իւր որք
լուան ի նմանէ․ զոր ինչ մեծ
յոյանեաց նմա․ Լուաք ի նմանէ այսպէս
թէ ի մեւս նա երբեմն ի դրախ
տն

ՃՈԳԵԼԻՔ ԵՍ ՀԱՐՑԴ.
տն յանձնսի եկամբէսի․ և իմը
տանելն իւր պատերազմեցան
սատանայք ը նմա չար դևք․
իսկ որով հետև չնորհօքն այ
դատարկ եղեն հնարքն ամ պա
տերազմացն ըր․ և այղթեցաւ
ի նմանէ սատանայ․ զօրութն
քի յայտնեաց զանձն իւր ծե
րոյն․ և զամ շնայլութի և զխա
բէութիս իւր․ և զնենգութի իւր
զի ամ բռնադատէր զնա տա
նել զայս․ Եւ իբրև գայր զի
նուորն քի մակարի ը անկոխ
և ը անհետ անապատն սահա
ետես ծեր ոմն այր․ որ ը դևմ
ել նմա․ և էր վասատակեալ և
վհատեալ յոյժ․ զի ան թիւ
բարձեալ ունէր իմօրմին և
յանդամս իւր ամանս ինչ իլիս
ևդրոշմեալս․ և կայր կապեալ
իվ ր իւրաքանչիւրամանոյ թևա
ինչ․ և զգեցեալ էր ծերն այնս
այր կոխանակ հանդերձի նիւթ
ինչ Ըթուղին․ իսկ ծերն հա
րեալ զդաւաղան իւր․ յերկիր
եհաց աղօթս յերկարս․ և
նայեր ի նա և դիտէր զանասկս
նր․ իսկ նա դողայր և ասկաց
իբր թէ երկեաւ ի նմանէ․
Լսէ ցհայրն մակար․ զինչ
առնես դու մօլոբեալ յանա
պատս յայս․ Լսէ հայրն մա
կարի զամ խնդրեմ և փախչիմ
իմոլորութենէ․ այլ դու ով
ես ծերունի տասայես ինձ․
զի օտար տեսանեմ զդէմս քո
իբունութենէ մարդկան․ աս
ինչ ո՛ իցես դու և զինչ են ա
նօթք այդոքիկ․ զոր բարձեալ
տանիս դու․ իսկ նա թէպ
և ոչ կամէր․ այլ ուղիղ ասաց
թէ ես եմ սատանայ և կոչի ա
նուն ինձ սատայէլ․ և անօթ
այսոքիկ դիւթութիւնք իմն․ ո
րով բ բազմադէմ և բազմօրի
նակ ձգեմ առ իս զմարդիկ․ և
իւրաքանչիւր մարդոյ ը իւ
րում կամացխառնեմ զդեղս
իմ

խաբէութիւն եթէովք այսորք
ե. ք ցանկութեան խորտակեցից
զօրս հնազանդեցեն ինձ սկզբան
կուռն կշիռ ցնծացեալ անձն իմ
ի բերկրութեան զայս հայրն միա
կար . առաւել զօրացաւ եւ
առաք ցնա . եղջիւրս օգնականեամ
զքեզ իմոյ ք(րիստո)ս . որ եւ ընդ եղ
կոխան հրեշտակաց իւրոց իմ
կցքանե. զի յայտնեսցես ինձ
զխորագանս իւրն իմեղոց քոց
զմիաս . զի վա(սն) այսորիկ երե
եցար ո(րդ)ի զի յայտնի լինիցի
մեզ բազում հիւսն իսպառ
թեցուցանեն նգաւոր ննաւից քոց
հրակիզութի . եւ որ երէկ քէ
նազանդեսցուք չար կամօք
քոց . պատուական եւ քէ
լիսր եւ ցհայրն մանկարո
եւ ... քեզ այլոց կամաւ
իմով զարուեսա . խաբէութեց
իմոց . եղու ուսցիս զպատ
ժառ եզրաթ իւրաքանչիւր
ամենայն եղկելութեց նյն .
եւ ... փառքի ... զոր զբ
միշտ խորհեսցի զօրենս ...
իափանեմ զնա ... զի զբ
նեմ լուսոյն ցանկալի կոչ
նս յամենայն որ եղջիւր իմ
հեղլով զայն ... նէ
իսկ որ արթուննից եկեալ
ցի աղօթել . եւ ուսանել
զտէրն ... իցեւ զոյ ամեն
նոյ որ կայ եյօնա իմ . եօծա
նեմ զայն թեւով յօնա
եւ ... նիրհէ եւ ննջէ իսկ
յայս անօթոյ որ լսի եւ կայ
յունկն իմ կայ ի մայ դեղ ան
հնազանդութի . եւ ...
նեմ զմարդ զի մի լուիցէ ըզ
բանս ճշմարտութեն որք ինդ
րեն կեալ . իսկ պոռնիկ որ
շանս ... ընկոնսեն իմ . նո
վ ... շարժեմ զմանկունս իստ
ունկու . ընդ ... զա ... իհրա
մ ... ւնո . իսկ դեղով ամենայ
բերանն ... փառքո ... թով
ծամ զպահն ցողս ... իղձս կե

ԳԼՈՒԽ . ԺԹ . ԱԱՄՆ
րակրոց . եւ յերկրութեց . եւ
վա դնեմ իմն զչարութիւն
եւ զ . զա ...սի բ ... օրր
ծուցի ... յամենայն
մանեմ զսերսն ... իմոց
յորմէ ժողով են ինձ զսա
մշակութի իմոյ . որք հն ազգի
դիմն ինձ . դարձեալ հայր
տունն ... իմարդ դրեալ պա
րանոցի իմոյ . եւ ... սա
տաշեղ նոցն իմ զգոր ծա ... կեն
ցաղոյս . զիա ... եղհայլս
տղ ... զորս բարիս կարեն
հեշտ ... յայնժմ . իսկ որ ի
լանջս իմն ամենայն . իմոյ մ
տածութեց խորհրդոց . ...
ըմպել ղինի ... յարբութե ...
բերութեց . կխ ... ուցութ
նիմ ... ...
յինչեւ կատարեն զ ... նեակ
կեան ... է ... յամենայն
ն ... իսկ ամենայն այս որ յարմ
նի իմոյ . չէ են անմ ...
որով անպատկան ... մ ...
իբրեւ զան ... անեմ հի
աքմաբ . եւ ... ... եւ թով
լնում զեանս նոցա . իսկ ի
պարտոյ . որ դեղ է . ... շա
շար ... եմ ... նխնա ...
նանու ... ... արյա
բարի ... իմ ...
ե յանդի ... հեռ ք . եննոնիգ
եւ ... որդ են ...
լիք եւ բղձայի ... րձք . իսկ ի
ի յոյսոյ եւ թեկն ... նն իմն դե
ղք . խուսափ ... եմ
փորձութեն . յորմէ կեռուիմ
զօրութեան ... ոչ որք պատճառ
մին ... խորհուրդ դնեմ
նոցա իմ ... կ իմ ... իցեն ի
մոց . եւ ... ն . որք
յուսոյ ... փառաւոր եմ
իբրեւ ... ... ամենայն
զոր տեսանեմ ... մինչ
յոյս ... ... եւ զանգ
էն եւ որոտմունք . եւ յարք իմ
բերուն իմոյ . որով խորհեմ
զբաղում ... ճանապարհ
 են

Ղեթէ
նեն · և խափանեմ զնա ի չարա
նչոյ բարիս · Եւ ինչ որ ծանա
պարհս իմ աւթիւրս չիջեցուցա
նեմ · զի ես նուաճեալ կամ ի
մէջ ճանապարհի · կենաց և
մահու · Եւ մեծացուցանեմ ի
ճանապարհն կենաց զորս կա
ալին զնա · Եւ ջզեմ ի չուանի չս
մահու · իսկ յառաւօտնայն իմա
զյանգա սկրմանում փոխարեմ ա
ռաքել որոց միշտ կայր առանձն
զբանին զմտար ... իսկ զու
ո՛չ երբեք կամեցար լսել ինձ
և ոչ ... ինչ գալ · զի ունէի մը
ջխիթարի յայն և սովոր տրա
մեցուցանես զիս · զի ունիս
կու զեն հզօր և ան յաղթելի
յորմէ երկուցեալ կամիմ գնալ
առ բարեկամս իմ և նայ այս ·
զի փոյթ մեր քաջք և բարիք
որ ողոք ի և պահէ զքեզ և զըն
կերսքո · ի վարից իմոց · Իբ
րև լուաւ զայսամ հայրն մա
կարիոս · կոչեաց զիւրսն · պատ
մեաց նոցա և ասէ · ՏՐ
է ած ... որք զքեզ կոխեան
ք առաջից իւրոց · որ եզին
պահեսցէ մինչև ցվախճանն
աւուրց իմոց թուկ քոց · ամ
զի յաղթեցից քեզ գտողին
չարեաց · փախիր յայսմ հե
տէ բեկիր · յաղթեալ եղբայր
չեն ԵՐ ԷԵ որդւոյն ԱՅ · Ե
մի՞ մերձենար ի փորձութեան յայսո
սիկ որք գնան ԷՆԵԶ ԱՐԳԵԼ
ուարենն ճանապարհս կենաց ·
և մեկնեաւ յանգա պատուական նաեզ
ղեյս իբրև աստ սՐՆ · եղև
նայ իբրև զծուխ հնոցի · և
ցրուեալ յօդս ան յայտ եղև ·
իսկ սրբն եղ ծունր եկաց յա
ղօթս և ասէ · փառք քեզ ՔՍ
ԱՁ հօր սուրբ հոգոյն · որ ես
ապաւէն ամենեցուն · և փրկ
Պ ութ յուսացելոց ի քեզ ·
ատերազմեալ էին երբեմն
հայրն մովսէս · ի պոռնկական
խորհրդոց · այնքան հզօրաբար
մին

ԺՈՂԵՐԵՍ ՀԱՐ ԾԳ
մինչև ոչ կալաւր նուաճել իւս
նեկի · Եւ յարեաւ գնաց նայ
առ հայրն · խնդրել · ապաշա
ւխեաց զայն նմա, իսկ նայ իւր
բաարք զնա գնալ իսկեննակ
իւր · Եւ նայ ո՛չ առնոյր յանձն
այլ ասէր ոչ կարեմ հայր ·
Յայն ժամ առեալ զնա ծերն
եհան ի մէջ տան իւր և ասէ ·
Նայեաց Է արեմութեաս · Եւ նայ
եցեալ էանս զգաղմունս դիւ
աց յօդս · զի չեթեալ պա
տերազմէին Է նայ · Դարձեալ
ասէ նայեաց Է յարևելս · և
նայեցեալ ետես բազմութիւն
յոյժ · հրեշտակաց որք էին
զարդարեալ գեղեցիկս · Եւ
ասէ ցնա հայրն խնդրել · ա
հա սոքա առաքեալ են յօգ
նականութիւն սրբոց իւրոց · և
արևմտեան անքն կռուեին ԷՆՄ
և ասէ տեսանես թէ սոքա
քանի բազմութիւն են · և զօրա
ւորք օգնականքն մեր քան ըզ
պատերազմողսն · Եւ այսպէս
զօրացեալ հայրն մովսէս ·
և հանդարտեալ դարձաւ իւր
նեակ իւր ·
Զասէր հայրն մովսէս · ցըղ
եղբարցն · եթէ պահեսցուք
զպատուիրանս հարցն մերոց
երաշխաւոր եմ ձեր առ Ած ·
զի բարբարոսք ո՛չ գան աստ
իսկ եթէ ոչ պահեսցուք · աւ
Ն երեսցի տեղիս այս ·
ստէին երբեմն եղբարքն
առ հօրն մովսէսի · Եւ նայ
ասէ առ այսօր բարբարոսք
գան ի սկիթէ · այլ յարուցեալ
փախիցուք · ասեն ցնա եղ
բարքն · Եւ դու ո՛չ փախչիս
հայր · ասէ ցնոսա ես ի բազում
ամաց ակնկալեալ էի աւուրս այս ·
զի կատարեսցի յիս բանն ՔԻ
որ ասէ · եթէ որ առնու սու
սեր սրով մեռանիցի · և
նք ասեն և ոչ փախիցուք և
մեք · այլ մեռցուք ընդ քեզ ·
Եւ նա

Ահա մովսէս · եւ զայդ ո՞չ
գիտեմ դուք ընթերցայք · եւ
ին եղբարքն · է · եւ ամենայն
քարոզութիւնքն կոչեալ դպրութեան
եւ մտեալ իններքս կատարեցին
զնա · եւ մինն յեղբարցն թա
ղեալ յեառյ դրանն · եւ բերեալ
ապանքն զնա · եւ սեա է · պսակ
զի եղեալ յերկնից նշան ի գլ
ուխս երանելեացն ·

Ըստ [illegible] ածին վն հօրն մարկելի ·
թերայեցւոյ · եթէ մինչ կը
նայր յեկեղեցին յաւուր եհւրա
կին յաղօթս յառաջ ագոյն բա
նս [illegible] առնոյր երան
իւր եւ ասէր զայն բան մինչեւ
դնայր յեկեղեցին · եւ յաւել
բանին դշնթունս իւր ոչ շար
ժէր թէ լուիցէ ոք · եւ մինչ
կայր յաղօթս անմռունչս · թա
նայր արտասուօք զերեսն
իւր եւ ասէր երանելին · եթէ
յոր ժամ սկսանի եկեղեցին
յաղօթս · տեսանեմ զոգւոյն
եկեղեցին լեալ իբրեւ զհուր
բորբոքեալ · եւ բերեալ կատարի ա
ղօթքն անդ յայտնի հուրն այն
Վասն նն հօրն սիովանէի ·
եթէ երբեմն կամեցաւ գնալ
յասորիս : իսկ մարկոս աշա
կերտն նր ասէ ցնա : եւ ոչ
կամիմ գնալ աստի · եկու մի՛
դնասցես · այլ մնա աստ առ իս
զի բիս աւուրս · եւ լուեալ նմա
մնաց անդ · եւ [illegible] աւ
ուրց ննջեաց երանելին մարկոս
Վասն նն հօրն պամբոմէոսի
եթէ դիպաւ նմա երբեմն իջա
նել [illegible] մի · զոր բե
րէին · [illegible] երկու հրեշ
տակք զի զ ային [illegible] դաւ
զած նի · եւ [illegible] եկեալ
[illegible] յատակացն
[illegible] · յայտնել [illegible] : Եւ
[illegible] հրեշտակք [illegible]
[illegible] · դիտ [illegible] գուք
հրեշտակք [illegible] հետ [illegible]
[illegible] անձնուէր [illegible] · գիշեր

ԳԼՈՒԽ ·ՃԺԹ· ՎԱՍՆ

պատասխանի ետ ուն նմա
թէ շատակքն · եւ ամենքն սիրելի
հրեշտակ չորրորդ շաբաթին · եւ
[illegible] բաթու [illegible]
այս ոչ պակասեալ եղեւ մինչեւ
ի մահ պահել պատուով զնո
վ [illegible] հետեւեր
մարմնոյ նր · եւ պատուով տա
նիմք զմարմինն ի հող · եւ ջնա

Գտին հանգիստ առաջին ·
[illegible] զայս պօղոս այս
զամփոն · եթէ էր աշակերտ
իմ · եւ անկաւ ի բազմաց զոն
մեղս · ոչ գիտէին իմ · եւ
զա [illegible] ինն · եւ ես
զաչեցի զտր [illegible] զնա
ինչ եթէ ո՞պ եկամ ո՞ւր իցէ
հոգին նր · եւ կացի առուրս
զուրս յաղօթս յայս · եւ յա
յտ ի զարմացման եղեալ իմ ·
տեսի զաշակերտն իմ բաց
ձեալ յերկնից ոմանց միոյ
եւ էր քար [illegible] ամենեքին յա
րկից մինչեւ ցգլուխն · եւ կա
րէր շարժել բնաւ կամ խօ
սել · զոր եւ ասեալ տրամ
ցայ յոյժ եւ ողբացի եղէ · եւ
յիշեցի զբ ասս ոն զասացեալն
բայն որոշէր զպ եբեալ զդես
հարսանեաց · եթէ կապեցէք
զդորա ձեռս եւ զոտս եւ հանէք
ի խաւարն արտաքին · քանզի
կապեալ · զանգործն յեն
գուշակէր · եւ ասա այսպէս կա
պեալ եքարացեալ մն զգայա
րանօք · զորս ոչ աշխատեցաւ
գործել զկամաւն յիւրանն յայ
Եւ իբրեւ զայթէր իանեալ
նէն · սկսա տխրել ի հոգւոյ
եւ առնել ողորմութի · եւ մաղթ
ցանել պատարագ վն նր · եւ
դպաչէի զկոյս ած ածինն · հայ
ցել ինձ · թերեւս ողորմեսցի
նմա · եւ սկսաւ ձնշել եւ խեղդել
զնս պահօք եւ աղօթիւք · ուստ
նուէ եգեանս խղտուէ · կ
այս իխորին ծերունու իմ վն
նր · իսկ զկնի աւուրց · եւ տես

Պղծոյ
ցու ինձ կոյս ծածածին. եւա
ճեռք այլք տխրեալ լաւծեր
դու․ եւնա ասէ․ վա եղջօք
ծմայ տիրուհի զօրաւոր վշտա
ցեալ իմ իշտս․ եւասէ ցնա․
ոչ զու խնդրեցեր տեսանել
զնա․ եւահա տեսեր․ եւնա ասէ
այո՛ տիրուհի եւ խնդրեցի․
այլ զինչ շահեցայ այլ չարա
չար կենալ տեսի զնա․ եւզմ
այնորիկ կոծիմ եւողբամ․ Եւ
նա ասէ զնազու եւվա խոնար
հունն քո ցուցից զնա քեզ զի
մի արտմեսցիս․ Եւ յեզուցն
յաւուրքս տեսի զբացրնզայն
զի դայր առիս ուրախութեամբ․
եզի ինչն զնայր եխօսեր․ եւ
ասէ ցես պայազատիցդ հայր
եւ ողջ թէ օգնեցին ինձ․ եզբ
թեացուս իս կոյսն սբ․ զի յոյժ
սիրէ զքեզ․ եւողջաչեաց զորն
ք․ եւնա արձակեաց զնա կա
պանաց իմոց․ զի կապա նօք
մեղաց իմոց կապեալ կայի ի խա
ւարն արտաքին․ Զայս իբրեւ
զուշոյ ուրախ եղէ յոյժ․ Եւ
դարձեալ յայտնեցաւ ինձ կոյս
ն. եւասէ ցիս․ արդ հաւատա
ցեր ծեր․ եւնա ասեմ այո՛ սբ
բուհի տիրուհի․ եցնծացաւ
հոգի իմ յոյժ զի տեսի զնա
յանդորրութե․ եւնա ասէ զըն
եւ յայսմ հետէ յիշեսցես մինչ
զերբայրն զայն յաղօթս քո եւ
ողորմութ առնել եւպատարագս
մատուցանել նորա մի՛ դադար
եր․ զի սորա յոյժ օգտակա
րեն մմ փոխադրելոց անձանց․
եւմուտ երբեմն միսենեակ հօրն
սիլուանէ ի․ զաքարիա աշակե
րտ իւր սբ առաւօտն․ եւետն
զնա զի կայր իզարմացմն․ եւ
տարածեալ ունէր զձեռս յերկ
կինս․ եւելեալ փակեաց զդու
ռն եւնայեաց դարձեալ զինքն ժա
մու եւյիններորդ ժամու եւեգիտ այն
պէս․ իսկ յերեկոյ ժամն ժա
մուն զնացեալ եգիտ զնա հան
գոյր

ՀՈԳԻԷԾԵՍ ԶԱՐԴՆ

դարձեալ․ եւասէ զնա զի՛ն
քեզ այսօր հայր ով կնա․
իսկնա ասէ հիւանդացայ այս
օր ոյժգնակի․ եւնա կալեալ զա
ռիքն ասէ ոչ թողից ըզքեզ
մինչև զտեսն պատմեսցես ինձ զոր
տեսեր․ Լեզոն ծերն․ վա ծը
ռուց եւերկնային փափագանաց
քոց որդեակ ասացից քեզ․ ի
յառաւօտէ յափշտակեցայ եւ
տարեալ յերկինս․ եւանդ տե
սի զփառս այ․ եւկայի առաքի
նոյ մինչև ցայժմ․ եւարդ աճա
Թողեալ եղէ անտի․
Ասաց հայրն իսկապէս․ աշա
կերտ հօրն թէոնայի․ եւ ե
մեւացուոյ․ եթէ մինչեւ իս
կիտէ․ եր իսաննակս մանուկ
ոմն կրօնաւոր որ կոչիւր յանուն
եր ․․․ նմա եւհայրն իւր մարմ
նաւոր ծեր․ եւերկորին եին
սբք կատարելք յոյժ․ իսկ
իսաննակն էին․ եկեղեցին
երկու․ մինն ուղղափառ ․․․
․․․ հեր եւ տիկնայ․ եւյա
կոբ հաղորդեր յեկեղեցիւն
ղափառաց․ եւհայրն նշ հա
ղորդէր յեկեղեցիշար ափառաց
եւ իսաակն խոնարհութբ հնազան
դակութ սիրէին զնա յոյժ․
ուղղափառքն․ եւչարափառքն
եւ ասէին ցնա ուղղափառքն
հայր մ՛ խաբեսցեն հերձուա
ծողքն ի հաղորդութ իւրեանց
զի նզ զեաւիք եին․ եւզամե
ռիսաւին հաւատան եւզաստանդ
ունէին․ Նյոյնպէս եւչարափառքն
ասէին․ ծեր դու եւորդին քո
եթէ հաղորդիք ընդ ուղղափառ
ան․ կորնչիք հոգով․ զի նզ
զնեստորին եւզարփոսին, խոր
հին․ իսկ ծերն ան մեղ նպատ
զարմանէր․ եւեղեցաւ յերկուցն
եւոչ գիտէր թէ զո՛ր հաւատ
հետեւեսցէ կամ ում լուիցէ․ եւըս
կսաւ աղաչել զած ցուցանել
նմա զճշմարիտն․ եւարգել զսա
ձն իւրն եկեղեցւ զգեստ
մն․

մտածելոյ • զի սովորութիւն էր
եգիպտացւոցն • յորոյ հանգէր
ձի օրհնաբ • զսքեմ պայծառա
հեր իւր • լինել պատանս մա
հու • և այց միայն ինքեանկ
եւ ժամ հարցորդսանն զպենոյր
զայն • անձագրաւորականն հանէր •
թուկ ծերոն զգեցեալ զայն • որ
գեղեան իւրեի ինէշնոս ու ուրս
բ ազոսմս • ևսզռաշէր վն այս
որին զոր • և վհատեցաւ իպա
հոց ևիլիւոց ևիխորհրդոց •
իւկ զկնի քառասուն աւուր •
իզպոմացման եղեալ տեսանէ
մանուկ մի զուարթալի • զիմա
նէր տանա զուարթ եռեսօք
և ասեցնա ծեր գու զինչ ա
ձես աստ • իսկ նա չուսա
ուցեալ աղօթեցեալ ծանեա
ըզնա ևասէ • տր դու գիտես
զինչ առնեմ ևզինչ խնդրեմ •
ևի կողմն ասեն ցնա մի թո
զուր զեկեղեցիս զայս զի մի
կործանս • էրկրորդ կողմն
ասեն մոլորեցու յանեն զքեզ
նոքա • ևես կի զերկոս ևան
միրեմ ևան հնարինս անկեալ
ոչ գիտէի թէ զինչ արարից •
էկի աստ խնդրել ևստուգել
զճշմարիտն իքէն • ևասէ ցնա
տր • ուր կաս բարւոք կաց
անդ կեցցես • և իբրև զայս
լուաւ • գտաւ ինքն իներքս
ցեկեղեցի ուղղափառացն •
յայնմ ժամու որ բերէին զքա
հանայքն զընծայսն • ևեղա
նակեին պարզ տն բրովբէիցն •
Ասէին վն ծերոյ ումեմն • եթէ
թէ գնայր նա ը ամսապատա
ռերկու հրեշտակք գնային ը
նմա • մինն ը աջմէ • ևմիւսն
ը աձեկէ նր • ևիտ նաւն գի
ալեցուցէլ ինչ նեխեալ իճա
նապարհին • և ծածկեաց ծերն
զհոտն տեղիս իւր • իժ ահա
հոտութենէն • ևարտաքին այն
պէս • և հրեշտակքն • էւ
ինքեա հեռացան ասէ ըն
ծե

ԳԼՈՒԽ • ԺԹ • ՎԱՍՆ
ծերոյն • ևսէր ևսգիտի ... յա
ջոր հատա • իսկ նա սանուոչ
այլ վն հանոյից քոց արարաք
զայս • ծանեալ զըռունկու
մէր • զի ոչ լինէ չարահասուն
կենցաղոյս կարէ մերձենալ ի
մեզ • բայց միայն ժահահո
տուն հոգոց մարդկան որք կան
իմեղս • գիտէն մեզ ևտոզակս
Պատմեցանէն զիհրոս մեր •
Պատմին եզայս ծերքն եթէ
իսկիտէ յոր ժամ մատուցանէ
ին զընծայս քահանայքն • իճո
ներ ինմանուն արծուոյ հոգին
սր իվր ընծայիցն • եքահա
նայքն միայն տեսանէին զայն
ևոչ այլ ոք • արուր մի
խնդրեաց ոք ինչ իսարկաւա
գէն • ևնա ոչ ետ նմա • ևիբ
րև եկին իխորանն կատարել
զխորհուրդն • ոչ եկն սեսուն
արծուոյն իվր ընծայիցն • ա
սէ քահանայն • զսարկաւագն
զինչ չէ այն • զի ոչ էկն սա
նշանն մշ • արդ կասեն զնայ
եկամ զու • արդ կացցես յուս
արտաքս • զի գիտացուք թէ
որ յանցեալ էզն • եյոր ժամ
ձեռացաւ սարկաւագն • էջ
արծուին իվր ընծայիցն • ըս
վ զորուեն • էւ կատարեցին զը
խորհուրդ սր պատարագին •
սէ քահանայն ցսարկաւագն •
ասա ինձ զինչ գործեցեր •
ևնա ասէ ոչ գիտեմ այլ ինչ
մեղս յանձինն • բայց զայս •
եկն ոմն այր ևխնդրեաց զայս
ինչ • ևես ոչ պարտաւէի տալ
նմա • ևպնող տրտմեալ • Իզսէ
քահանայն յիրաւի արգելաւ
իքէն չնորհքն այյ • զի տրտմե
ցուցեր զեղբայրն • Եւ զնա
ցեալ սարկաւագն խնդրեաց
թողութի •

Եւ ասէր ոմն իհարանց • եթէ
յոր ժամ կատարէր նահատա
կուբ սքնալ տրոց ազնիւ աւէտ
րու հայրապետն • եւ սուռ կոյս
սէն

ՆԱՒՆ
ռն իմաստացմանն է առ ի հրեշտա
կաց որոտքին պետութեան սերովբէն
ռուացելոց · և պատարագս կատա
րումն և ապտուածոց մարտիրո
սաց նոյ ·

ՈՎ սէր ոմն իմաստանց եթէ
կրեք գործք են զոք հարկե
պահել մեծ կրօնաւորի · եւ զա
ջին · առ հի եպիսկոպոսն հաղոր
դել մեծա իսկ խորհրդոյ մարմ
նոյ և արեան քի · Երկրորդ ·
գնալ իսկզան ապա է եղբարց
ան · Երրորդ · զոսա լուանալ
ձեռբարձն եկեղեցո զամենեցուն
ոյս որս առանի ինչ յաւել և ա
ռ-թէ կր. ոմնծեր իմեծ անուան
ծերոց · որ և հոգևոր առ սու
թեց արժանացուցել էր · Եղբ
բի գնաց երբեմն և նստու իմե
զան է եղբարսն · և իբրև ու
տեին նք · տեսանէր ծերն
հոգով զոմսն ք ին նստեալ իմե
զանն · զի ոմանք ճաշակէին
մեղր · և ոմանք հաց · և ոմանք
աղբ · և իբրև ետես զայս զար
մացաւ · և աղաչեաց զԱծ առ
անձինն յայտնել զայն նմա ·
Թէ ո՞չ լինի ուտելին և երկուր
եդեալ առաջի ամենեքեան ·
իսկ յուտելն այնպ բաժանէ
ին · Եւ եկն առ նա ձայն ի վե
րուստ որ ասէր · Որք զմեղր
ուտեն · նք են որք սիրով և
երկիւղի և լրջմտութ նստին
իմեզանն · և աղօթեն միշտ և
երգեն աղօթք նոյ իբրև ըզ
խունկ անուշ առաջի այ · իսկ
որք հաց ուտեն · նքեն որք գո
հանան զառատ պարգևացն
այ · իսկ որք զաղբ ուտեն ·
նք են որք տրտնջեն յուտելն
և ասեն · այս ինչ բարիէ կե
րակուր որք պիտոյէր այժմ և
ոչէ · և այս ինչ խնձիչէ և ո՜
չէ կերակուր ճարպոյ զոր ե
դեալ առաջի մեր · վա այսո
րիկ զտրտնջացողութիւն · և փ՜ որը
անըմբռնացեալ վա կերակրոց · և

ահ

ՀՈԳԵ ՄԻՍ ՃԱՇ ՅՆ
մի վն ամ ինչ · Եւ վի ոչէ
պարտ մտածել զայս ախտա
վն պարգուես կերակրոյ · այլ
գոհանալ զայն · և ոչ միայն
գոհանալ · այլ և անարժան
համարել զինքն · մարմնական կե
րակրոյ որպատրաստուած հաց հա
կաւորին · այլ և զառաւաքն լոյս
տունել որ ասէ · եթէ ուտէք
եըմպէք · զինչ և առնէք ի
փառս այ արարէք ·
Ասաց ծերն · տեսի զբաղում
անգամ ի համբոյր մինչ առնէր
սարկաւագն · թէ ողջոյն
տայր միմեանց իհամբոյր սըր
բութ · զհոգին սբ իջեալ ի նա
եղբօրն ·

ՈՎ սէր ոմն իհարանցն · ե
թէ նստէին երբեմն ծերքն
իմիասին և խօսէին զփրկանա
վն շահուն անձին · և ես տե
սանէի զի իմին գաւր հրեշ
տակաց յերկնից · և ունէին
իձեռս ոստս արմաւենեաց և
կացին առ ծերովքն · և մինչ
խօսէին զհոգևորս բանս · հո
վէին և սփոփէին զնս հրեշ
տակքն · իսկ յորժամ զերկ
րաւոր ինչ խօսէին · մեկնէին
ինոցանէ հրեշտակքն · և զայ
ին խոզք · և ը տեղմեը աղբ
թաւալէին իմեջ նց · և փարէ
ին զնոքօք · և լի էին ժահա
հոտութե · Եւ երբև դարձեալ
խօսէին զօգուտ · փախչէին
դևք և գային հրեշտակք և
հովէին զնս · Եւ այսպէս բանն
քրոց որ ասէ · եթէ վն եր
կուց և երից միաբանեալ անի · լոյս
և իջաներորդն ոչ ես զարձայց
յեսա · այս ինչն · Մտա
ծել զմեղս · Եւ հետեել խոր
հրդով · Եւ ասել բերանով
իսկ չորրորդն գործել զմեղս
մարմնով ։ յորոյ վերա ոչ դաւ
ձայց ինոցանէ ցասմամբ · Թէ
ոչ ապաշխարեսցեն ասէ ած ·
Ասէին վն ծերոյ մեծի ուրե

ն

ամն խաչիւն ։ եթէ յոր ժամ
շինէին ծերք արքն սենեակս ։
եւ ասէր նոյ ուրախութ ։ եթէ
քն դնդր զՀիմն ։ եւ ոչ մեկնէր
անտի մինչեւ կատարէրան նա անկն
դնաւոր միոյ շինէին ծերքար
քն սենեակ ։ եւ ծերն եր
թիբեալ յոյժ ։ ասէին ցնա եղ
բարքն ։ Էլիր այդպ տխրեալ
ես հայր ։ Ասէ ծերն ։ վս
այնորիկ զի աւերեսցէ տեղիս
այս զառնութես հօր անկեալ
յերկնից իսկիսկ ։ եւ տեսեալ
եղբարցն ուստ արմաւենեաց
հարկանէին զրունին զհուրն
եւ իրթուցանէին զնա ։ Եւ դար
ձեալ երկրորդ անգամ բորբո
քեցաւ ։ եւ շիջուցին զնա այնչ
իսկ բորբոքեցաւ դարձեալ ։
երրորդ անգամ ։ եւ ծանկեաց
զամ իսկիսկ ։ եւ ոչ եւս կարա
ցին շիջուցանել ։ եւ բորբոքին
զերգան ամենեքեան ։ այսէ պատ
ճառ արտասուաց իմոյ ։ եւ այսէ
միտք տեսլեանն ։ դերեայ ի
արդարք ոմն զարմանէին ծաղ
կեցին ։ եւ սուտ գանէ այս
բ ան ղբաղէրութ զուղղութ ։
Ազգաչարութ ։ որք են առա
քինութ ։ սրբութ ։ եղորդս
բարիս ։ իսկ ուրի արմաւ են
րիզ մի ասպիտակ ։ աւարտաքին
զերեքին զայն ։ Եւ այս նչա
նակէ զամ առաքինութ զոր
ունէին հարքն որդաւորք ։ զի
մի էր սիրտ նց եխորհուրդ
որ հայեր առ այն ։ Եւ այն պարզ
եւ սպիտակ ։ եւ ոչ սեւացեալ ի
մեղաց ։ այլ սպիտակ լեալ
ջուսով հաւատոյ ։ եւ ունէի
բարձրութն ։ զառող առութ յա
ռաքինութիւ ։ եւ ղչաչարութս
յամ գործս բարիս ։ Եւ հոգ
հուրն այն որ եթ բարկութն այ
էր ։ եւ առաջին հարքն այս
պիսի ոսկի ունէին շիջու
ցին զնա ։ եւ նոյն պէս եւ ե
կրորդն ։ իսկ այժմ որ դալո
ձէ

ցե ո՛չ կարեմք շիջուցանել ։
զի ոչ այն պիտոյ եմք ։
Ասաց ծերն ։ զի ոչ ունիմք
Է ուսմք սէր սուրբ ազիցն ։ վս
այնորիկ ըն կալաւ պեղդիս
մարգարէ ։ Նոյն ա եւ Հոգի մար
գոյ յոր ժամ պարտակ յամ
յաշխարհական հոգւոց ։ յայն
ժամ դայ ինա շնորհէ հոգ
ւոյն սրբոյ ։
Եւ ասաց ծերն ։ եթէ տեսի
եղբայր ոմն զի ոչ ունէր
առաջմն իւսենեկի ։ եւ եկին դեւ
քն ուռան մտանել ինքեա ։ եւ
որ չափ ունէր զաղօթս անիբե
րանն ոչ կարէր մտանել ։ իսկ
մինչեւ ուսեաց խաղմնանն ։
պայտմնեայ ինեբքս ։ սկսաւ
ՀԱ պատերազմ ։ Է նմա ։
Ասաց ոմն ի հարանցն ։ ե
թէ եղբայրք երկու բնակէին
միրձ առ նմա ։ միոյն օտար
ասէին իջանէին ։ եօտարն
այն էր հնդկի փոքր մի ։ իսկ
երկրայինն ։ էր փոյթ յոյժ ։
գինայ մտանելոյ օտարն եղ
բայրն ։ եւ ամենայն ձեռն
փութայ հրաշատակելոյ ։ զի դայ
ին ցնծայ առաքի Հոգւոյ
նթ ։ եւ Հանդին յերկինս ։ Եւ
ծերքն կամեր տեսանել ։ եղե
խնդիր վս նը ։ եւ եկն ձայն
ի վերուստ որ ասէր վս նը ։
զի սակաւեակ մի ծայլ էր ։ վի
Հար բերեալ օտարութ ։ իբր
ցէ զմա եմուծեր այսր ։
Ձկն ի ՆՏ նեղեաց ։ եւ որ ոչ
էր օտար ։ եւ եկին առն ամ
ազգ ակաց իւր ։ եւ ինչ եւ
տես ծերն վս ։ ոչ հրեշ
տակ եւ ոչ եւս յերկինս ։ եզար
մացաւ ։ Եւ անկաւ ի մի երե
սաց իւրոց առաջի այ ։ եւ ա
սէ ։ զի՛է տր դի օտարն այն
ծոյլ էր ։ եւ այն ակի փառացս
արժանի եղեւ ։ եւ սա փոյթ
էր յոյժ ։ եւ ոչ ինչ եգիտ այն
պէս ։ եւ եկն ձայն յերկնից որ
աս

սանր փոյթով ըստ․ մինչ մեռա
նել հանդերձեալ էր․ եւ ետես
զգետանկնութիւնս եւ մխիթարեցաւ
ի սէր հոգւոյն ոչ զի եւ ետես
զի ր․ այլ ողբաց առ այն․
թմեկնել հոգւոյն իւրոյ․ եւ ամ
մխիթարեցաց զնա․ զի օտար
վն այլ եղաւ էր։

Պատմեր մեզ ոմն ի հարանցն-
եթէ էր ոմն միայնակեաց․
սբ եւ Աստուածոր մեծ․ բնակեալ
նեխոյ պօլսոյ․ եւ պատուոր
ն մաղախարհիկ ոմն այր եւ եկեղե-
զան այ․ Եւ էր իբրագաբին
այնմիկ այրմի մեծատուն եւ
ծորէն եչար յոյժ․ եւ մեռաւ
մեծատունն․ եւ յուղարկէ իւ
զնա․ եպիսկոպոսն եւ քաղաքն
եւ ողբոյն ը նմա եւ բացուած
պատուով եւ մոմեղինօք եւ ըս
պասոք․ Եւ տեսեալ այրն
տրուպ սասաւորեր․ զթաղումն
մեծատանն․ Հիւանդ այր թէ
ոմն․ չար դուլով մեծատունն
այսպիսի փառաւորութեամբ թաղ
ման արժանացաւ․ Եւ քնաց
յունապատ առ միայնակեացն
իւր․ Ներքե եմուտ եմեռ
զնա եւ բերեալ իբրարեւոյն․ եւ
ամբարձեալ վասյն իւր աչխար
հին այն սպառուար․ եւ լաց
դառնագին․ եւ մնանկեալ իւր եւ
բնաւ ուղիւր առ աճի այ ասէ ոչ
յարե այդ ասաց տր․ մինչ ա
սացես ինձ թէ ոպէս զի անօ
րէնին այնմիկ այն պիսի պա
տիւ դիպեցաց յելս իւր․ եւ աս
ինանկութեանս սպասաւորեր
քոյ․ եւ այս պէս կերեալ ե
դք․ մի դառն մահուամբ եւ
յաչխարհէ․ Ձայն մամ եկն
առնա հրեշտակ այ եւ ասէ․
Նա թէ պ ամբարիշտեր․ այլ
ունէր մասն ինչ բարութ․ եւ
աստ եառ զփոխարէնսն նը․ զի
անդ տանջեսցի․ իսկ ծերս
այս ոչ էր․ այլ զի մաքրեր-
եսցէ իբրեւ զոսկի․ վն այն
սա

ՀՈԳԻ ՔԻՍ ՁԱՅՆ ՑԵՆ
սա եկաս զհատուցումն նը-
զի երթիցէ առաջի այն ամե
նեւին սբ եւ մաքրեալ․ եւ հա
տուաց այրն եփառաւոր այ
նէր զայն․

Ասէին վն ծերոյ ումեմն-
եթէ աղաչէր զայն․ զի տես
ցէ զդեւս․ եւ լուաւ ձայն որ
ասէր․ եթէ ոչէ պարտ քեզ
տեսանել զնս․ իսկ ծերն ա
ղաչէր եւ ասէր․ տր կարողես
պահել զիս․ ցոյց ինձ զնս․
Եւ տր եբաց զաչս նր․ եւ ետե
սանէր զդեւս զիպատեկին զմեր
դիէկ իբրեւ կեղեւս նշար եւ ի
զատամունս իւրեանց․ իսկ
հրեշտակք այ սաստեին եւ ըը
բռունեին զնս․

Եղեւ այր ոմն չարժիտ եղե
իբրարկուէ վն այլ եղբօր եւ
առ ժամայն սկսաւ աղօթել
զի երկայնամիտ լիցի․ եւ մի
բարկասցի․ եւ աղօթել նե
տես զդեն որ ամբոխէ․ զի ոմն
զծոցն ելի իբրերանոյ նր․ եւ
թնդացաւ յոգս․

Ասէր ծերն զմեռեալ․ ի
հարցն․ եթէ ոչ բնաւ յոմ
մեծի ուխտա ըլլու․ եւ ոչ սաղ
մոս եւ ոչ յայն իմ բնաւ․ եւ զ
աղօթս եւ եզե չարաչայոյ․ եւ ի
քնորհացն աստուծոյն այլ․ զոմն
իբրեւ ունայն քաղ գիտէր․
զի լեէր ամ առաքինութ․ եւ
արտասուէր եւ զղջմամբ առ
նէր մեծամեծս․ եզգեստատն
ամ կենաց իւրոց եւ մաքր ոչ
ետես․ եւ ոչ դերծեաց զ մեր
իւր․ Նա եծանէն առ զօր մա
հու իւրոյ յառաջ քան զերիս
աւուրս․ ասպահիզ եկին այնք
ծերունիք․ եւ քաջ աւետութք
առնիցս․

Իսկ ծեր ոմն էր որ նստաւ ոչ
ինչ գործեր․ այլ միշտ աղօ
թեր զտիւ եւ զգիշեր․ եւ իբր
կոյին իբրեւ մտանէր խանձ
ակն․ գտանէր հաց ջերմն եւ
անո

անուշահամ · զայն ճաշակէր
առաքինանայր զնյ · կայր որպար
ամս բազումս · Եւ այլ եղ
բայց գեղից տունա · Եւ ահա ըն
նա · ոչէ բարուոք դատարկ
կեալ · այլ գործել ձեռօք ·
Եւ ետ նմա որմաւ եւ ուսոյց ըզ
նա հիւսել եւ կարել · եւ իբրեւ
գործեաց · եւ երեկոյին նա մուծա
նէ անեն ակն ոչ ելիւ ընդհացն
զայն անդ · անձնջեաց տըրտ
մեալ անքննեալ · Եւ երեւե
ցաւ նմա ոմն ի գիշերի ասէ
ցնա · յորժամ զծ իմ պատրա
ստեալ էիր ես կերակրէի զքեզ
Եւ արդ դի գործել սկսար ·
գործ քո կերակրեսցէ զքեզ
վն այսորիկ այլ ոչ եւս գործեր
ծերըն · այլ դարձեալ սկսա
պարապեալ յաղօթս ի տուէ եւ
ի գիշերի · Եւ ասէր կատարեալ
գործ իցէ յաղօթս յաշխա
տել ·

Եղբայր ոմն եհարց ցծեր
իւր եւ ասէ · անուն իցէ ող
կորուսանէ զմարդ · եթէ գոր
ծէ · Ասէ ցնա ծերն · զի
տեմ ես եղբայր մի իր աղօ
թեր առ ինձ · եւ ասէր · շնոր
հս ինձ տր տեսանել, թէ
ոպ բաժանի հոգին · իմարմ
նոյն · արդարոյն եւ մեղաւորին
ջոկ որոմածն մծ · ոչ կա
մեցաւ տրտմեցուցանել զնա
եւ արգելուլ իկամաց խորհըրդ
դոյ իւրոյ · Եղեւ իբրեւ նըս
տէր եղբայրն խցնեկի իւր
ամ · մտեալ առնա առ իւծ
մն մեծ · եւ կայեալ դհանդէր
ձե նր առասմամբ ձգել ընդնա
ապրատաք ս · ի եղբայրն այն
յարեաւ եւ հետեւեցաւ նմա ·
ճառանն իւրն առաջն դնա ի
քաղաքացն · եթողեալ զնա
անդր · գնաց առին իւրն իւրնա
պարհ իւր · Եւ եղբայրն նըա
մաւ անդր արտաքոյ քաղա
քին ուրեմն վանս իմն · ուր
էն

ԳԼՈՒԽ · ԺԶ · ՎԱՍՆ
բնակէր միայնակեաց մի · որ
էր մեծ անուն եւ հռչակեալ ի
յոյժ յամս երկարս · յայն եւ նայ
էր հիւանդ եւ մերձ էր իմեռա
նել · Եւ տեսանէր եղբայրն
պատրաստութի յոյժ մեռելոյն ազ
եխնկոց եւ պատուոց · եւ ամբոխ
եւ շքոթ յոյժ · եւ քաղաքէն ող
ջոյն · ժողովեալ լայինն եւ ող
բային եւսեն · եթէ զհայ
եղջուր եզում պէտս մեր · եւ
զկեանս եղխաղաղութե աղօ
թիւք տուր մեզ մծ ·
եթէ սա մեռցի · մեք կորըն
չելոց եմք · Եւ իբրեւ եհաս
ժամ մահուն · տեսանէր եղ
բայրն այն · զի բացան դու
ռըն ազ դժոխոցն · եւ հասին
անդ որք ունէին տեղս հրե
ղէն երեք սայրիս · եւ երեք
արձիս հրավառեալս · եւ կա
ցին առ նմա եւ կին ձայն որ
ասէր · եթէ ոպ ոչ հանգոյց
զիս անձդ այդ · եւ ոչ ժամմ
Նոյն պէս եւ դու դմա մի օրըն
մեցիս · այլ սաստկութե առ
ցես զհոգի դորա զի մի ըն
նաւ հանգիցէ յաւիտեան ·
Եւ նոյ եհար զերեք արձանն
զայն հրեղէն անց իւրոյ նր
անողորմ այն հրեշտակ · եւ
զուլ մ ժամ տանջէր եւ խայ
տէր զնա · եւ հանեալ խստութ
ասատկապէս զհոգի նր · եւ
տարեալ ի խորս դժոխոց ·
Դարձեալ եմուտ եղբայրն
իքաղաքն · եւ ետես զոր հո
րեալ է տանսին է այն եղ
բայր · Լքեալ եւ տէս այլ ան
սիւ · զի եղբայր ոմն · ան
կեալ զներ ի փողոցի անգ հի
ւանդ · եւ ոչ զոք ունէր ընտա
նի սորայ · եւ ոչ մերձ իմեռա
նել · եւ եկաց մերձ ինա եղ
բայրն այն · իսկ իժամ մեկ
նելոյ հոգւոյն · տեսանէր
եղբայրն զմիքայել եւ զգաբրիէ
էլ հրեշտակս · Է զօրս երկ
նից

նեւս
նից · զի ենեն տանել պատու
ժւ յերկինս զհոգին նր · Եւ
Դաւիթին մինն է յաջմէ · եմուն
է յահեկէ նր եմայրն եւ անե
էոյ հոգւոյ նր · իսկ հոգին
այն ոչ եամէր թողուլ զմար
մինն մոլար մի · այլ միքայել
զգեփրիէլ · առ զհոգին զոր ա
զի կնասցուք · ամէ զաբրիէ
եւ մեք հրամայն ունիմք իմե
ք զցրութ տանել · այլ ոչ
քունութ առանձել · եարդ՞
ոչ կարեմք բունութ խլել զնա
իմարմնոյն · Զայն ժամ զո
ջնաց միքայէլ առ Տր զօրու
թեց · եասէ · Տր կի՞նչ հր
րամայես հոգոյս այսմիկ · զի
զեռ եւս ոչ կամի թողուլ ըզ
մարմին իւր : Եւ ենկն առնա
ձայն որ ասէ · Թոյլ տուք
մի՞ բուն ադարտէք զդա · Եւ ա
ռաքեցից զդաւիթ · եզայլ
երգիչսն զի եկեալ երգեա
ցեն մերձ դորա · եղա լսե
եալ զքաղցրութ երգոյն · ե
լանէ եւ խառնի ընդ սոսա եւ գա
զոււմ պատուով բերեք զդա
առ իս · Եւ առ ժամայն եղ
դաւիթ եւ ամ երգիչքն ընդ նմա
եկեալ մերձ ինա կացեալ ցին
պարս եւ սկսան երգել զերգս
իւրեանց · Եւ ի քաղցրութ ձայնիցն
զարթեալ անձն եւ հոգին կա
մաւ եւ անկաւ ի ձեռս միքայ
էլ հրեշտակի եւ այսպէս անպա
մէլ ի փառօք տարան զնա յեր
կինս · որոյ Քս յառաջ դային
դասս դասս հրեշտակաց ·
Այսպիսի խաղաղութ ով հանին զե
րանելին ամաքինոյ · եզիոյ հոր
ռւանոսքսլ կեան յաւիտենից ·
Դիոյն ձեր ասէր վմ այլոյ
ծերոյ · եթէ զնացեալ եր
բեմն ինքանք վաճառել ըզ
ձեռագործ իւր · եդնացեալ
նստաւ ի դրունն մէծատան մի
ոյ որ մերձեր մեռանել · եւ
տեսանէր զի դային ձիք սե
աւ

տուք · եւ հեծեալ ալք իննս սև աւք
եւ սոսուրք հրեղէնս ունէին ի
ձեռս իւրեանց · եւ եկեալ ի
դուռն առն թողեալ զձիս ·
մտին խառուննե · եւ իբրեւ ետես
զնա հիւանդն · սոսկալ եգո
ջեաց մեծաձայն եւ ասէ · Տր
իմ օգնեա ինձ · ասեն ե
կեալքն · արդ՞ մինչ եկն զի
շեր · կոչես զու զանուն Այ ·
Ընդէ՞ր ոչ յաւուր խնդրեցեր
զնա · այժմ իբրև եմուտ արե
գակ խնդրես · Եւ հարին
զգեղձարդունս ի սիրտ նր · եւ
հանեալ զհոգին առին եւ գը
նացին ·
Պատմեաց մեզ զայս ծեր ոմն
որ զՔս ունէր պատմող յինքն
եասէր · եթէ եղբայրք չորս ա-
րարին ուխտ եղաշինս եկին
միաբանք եւ ընդ իւ զՔս զի մի
կամք · եւ մի խորհուրդ · եւ մի
կծ անք եղիցին իկեանս յայս
եւ ի հանդերձեալն իմի լի
ցին Քի բանի Այն որ ասէ · թէ
ուր ժողովին երկու կամ երեք
յանուն իմ · անդ եմ ես ի մէջ
նց · եզի՞նչ խնդրեսցեն ա
ցի նց ի հօրէ իմէ · եւ երեքին
ինոցանէ նստան յանապատի
հանդարտեալք · եմինն սա
սաւորեր զպէտս նց · Եւ իբ
րեւ կացին այս պէս ժամա
նակս ինչ · երկուքն ինոցանէ
փոխադրեցան առ Քս · եւ հա
նեալ եղեն ասսի եւ տարեալ
եդեն իմիում տեղոջ հանդը
տեան · իսկ երկուքն մն ացին
իվէր երկրի · մին հանդար
տեալն եմինսն սպասաւորն
այն · իսկ նախանձով չարին
գթեալ սպասաւորն այն ան
կաւ իպոռնկութ · եւ տեսանէր
զայս ոմն իհոգեւոր հարցն · զի
երկու այն փոխադրեալ եղ
բարքն · աղաչէին զՔս եւ ա
սէին · Տր հրամայեա զի նե
րեցէ կնոջ սատանի · եկեալ
այլ

ՅԱՂԱԳՍ [illegible]

այլ դ ադամն · զի որք և այլք ան
տի մեղ ացն յայնժամ անէ · և ե
կ[illegible]ցէ [illegible] մեղ խոտեղի հան
[illegible]

[illegible]

ԳԼՈՒԽ · Ժ[illegible] · ԱՆՑՄ

[illegible]

Նկէ
եզաքարտուղա այսքան արանց
որբոց զոր մատուցանեն ինձ.
և այս ևս զի նա վս̅ սոցա ան
կաւ ի մեղս զի կարօղէր ևնա
համբերել ի վանս ի բրև զա
ռա. և ոչ խոցոտել ինե տեց քո
այլ ի սակս սպասու եղեարցն
ն չեւ հեղգութ եկեղեց ա
խարեցաւ ի քէնոյ տեառնն ս
զի ամենեքեան եղեալ են զան
ձինս ի մօհ վս̅ նր. և եթէ այս
չափ բազմութ անտես արար
եալ են զինքեանս. և ըիս առ
ուրս սովամահ լեալ ուք ողբովք
աղաչեն զիս. ոչ ես ոչ լուայց
աղաչանացս սոցա և վս̅ իմ խոնար
հեալ և բերկա ագեստեալք.
այսմ զգենմամբ կարգաւ առ իս
այս չափ բազմութ. և այս վս̅
նր որ պատահմամբ դիպեցաւ
մեզ. և ոչ սովորութ. և ոչ
վս̅ ի[illegible] գնացեալ. այլ վս̅ քա
նից իմոց. զի եթէ թագաւ
որք երկրի առնեն զայն. զի
եթէ աղաչեսցեն զնա քաղաքն
ազինոյն. վս̅ մահապարտի ու
մեմն. ոչ ապաքէն առնել ի
ձեռանէ գահձացն. շնորհե ո
ցեն զ որ չափ ևս առաւել ես
որ եմ թագաւոր յաւիտենից.
և դատաւոր արդար ամարգա
ւեք. պարգևեմ զինոտարաց ի
մոց զխնդիրս զայս. և յսեմ
ձայնի խնդրուածոց նց.
Զայս ի բրև լուաւ փրկիչն.
փախեաւ դաք ամաչեցեալ և
ան յայս եղեն. և ի ծիրոս ե
կեալ իզարմացմանէ հայրն.
պատմեաց զամենայն եղբարցն.
և ուրախ եղեն ամենեքեան.
և [illegible] երես [illegible] եղ
բօրն որքն, առաւօտ առա
ի սեուեթենէն մինչև կատար
ել [illegible] առ [illegible] յհաւ
տացին ամենեքեան. զի դա
սնոց մր զհօգի նր ի դասս ար
քոց. և առնել զմարմին նր պա
տուով եդինին դ բնդմանի հաց
ցեն

ՃՂԳ. Է ՄԵԾ ՀԱՐՑՆ
ցեն. զի որում մեծ շնորհաց
զմեղս ո՞րք թողցէ. և փառաւ
որ առնելին զմեծ ասա ելին մր
ձէ մր առ ամենեսեան որք
կարգան առնա ճշմարտութ.
մխաամէ բմեզ ծերն զեպիսկոպո
սէ ուսմբ. զի և յայս մանէ
առնումք յոյս բարի. և ոչ իմ
թիմք ի բրկու ի անձանց մերոց
[illegible]`սասցին եպիսկոպոսին
վս̅ երկուց կանանց պատուա
կանաց. եթէ զաղիք պղծու
թիւ կենցաղին. և զի հաւա
տացեալք են և պաստուածեր
այլ աղանդին գործեն. ի սկ
ծպիսկոպոսն կասկածեալ վս̅
այլ բազմաց ի քաղաքի ի ւր ուս
առնել զայս գործ. երև սկզբ
ան [illegible] յորմամբ [illegible] զմծ ան
տի իմանալ զառաջին բան. որ
ոյ արժանի եղև. քան զի
զկնի կատարման ոսկե[illegible]ի ի բար
հօգոյն. զամենեսեան որքս այ
ին ի հաւատարացուք. տեսանէք
զհօգին նց պատկերաւ մարմ
նոյն. թէ ո՞րք իցէ յաղթեալ
ի մեղաց. և ո՞րք արդարք.
Զի որք մեղաւորք եին զոմանց
տեսանէր զերեսս սև լեալ
յոյժ յետ հաղորդութեն. զո
մանց զերեսս կերպեալ իբրև ի
հրոյ. զոմանց աչս արիւն [illegible]
չարը և կարմիրս. իսկ զայլս
տեսանէր պայծառ երեսօք
և սպիտակ հանդերձիւք. Ոմանք
իբրև առնուին զմարմն Քի. կի
զեին առ ժամայն. [illegible] ոմանք
իբրև զլոյս փայլէ առնէին
պայծառս մինչ մանուեր իբր
րան նց. մարմինս [illegible] որք
[illegible]ին զայս բռնաւորք բա
զումք. եղուեր [illegible] ելին
և այն երկու կանայք հաղոր
դել. [illegible] զնս պայծառ ե
րեսօք և սպիտակ հանդերձի
լեալք. և մինչ հաղորդեցան.
[illegible] փայլատակեալ եղեն.
նոյնվ և այլ կանայք բազումք
ոմն

ոմանց սև չեւալ դէմք · ոմանց
կիզեալ · ոմանց աչք արիւն
ռուշտ · Ոմանք լուսաւորք
և զգեստք պայծառք լինէին ·
Ընդոր զարմացեալ հարցուկո
պոսն ակնսաւ աղաչէի զնա
յայտնել ինձ · թէ զինչ իցեն
տեսականքն այնոքիկ · որ այլ
և այլ լինէին զկնի հաղորդու
թեն · Ետ պատասխանի եկայր առնմա հզ
րեշտակն և հրամայեր հար
ցանել զփորձ իւրաքանչիւ
րոցն · ոսկե եպիսկոպոսն նախ
զերկուց մատնելոց կանանցն
հարցեալ եղև · եթէ սորա
դէր մեղքն զոր ասացաւ ինո
ցանէ · Եւ սէ ցնա հրեշտակն
ոմ զոր լուար ի նոցանէ առոյթ
եր առաջինն · Եւ սէ եպիս
կոպոսն ցհրեշտակն · և ընդէր ի
հաղորդիլն երեւէին երեսքն
պյծառ և երհանդիձ սպիտակ
և փայլէին յոյժ · Եւ ասէ ցնա հրշ
տակն · վս այսորիկ զի ի սուտ է կ
եալ ձանձանզչարգ իւրեանց
և մեկնեալ յամմաղծ ուստից լեալ
արտասուօքն բազում հառա
չանօք բեկեալ սրտիւք և
ողորմութ աղաչխարեալին · և
խոստովանեալ երբեցան և
հաշտեցան ընդ այ · Եւ խոսե
ցին ընա ոչ և մեղանչել · Թէ
առաջին յանդգնացն ոտցեն
Թողութ · վս այսորիկ զաին
ողորմութ այ · Եւ կոյն յայնմ հե
տե բազում երկիւղիւ և պար
կեշտութ · և սրբութե · զար
մացայ իվր այսորիկ եպիսկո
պոսն · և ասէ ցհրեշտակն ·
ոչ զփոխել նց զարմանամ իմե
ղացն · այլ սքանչանամ ըն ան
Թիւ ողորմութ և մարդասիրու
Թեն այ · զի ոչ միայն ոչ տան
ջեաց զնս · այլ և այս քան
պարգեւաց արժանի արար ըզ
նս · Եւ ասէ ցնա հրեշտակն յի
րաւի զարմանաս դայդ զի մար
դեա դու · այլ տեսն մեր քնութ

քարերար և մարդասէր է · և
որք զապաշխարեն ի մեղաց · և
պաշխարութ անկանին առա
ջի նորա · միայն ոչ տանջէ · այլ
բազում ողորմութ և պատուոյ
արժանի առնէ · զի այն զօ
սիրեաց ած զապաշխարս · մին
չև զորդին իւր միածին ետ զնս
նց իմաստ · Եւ որ վս Թշնա
մեացն զմահ կրեաց ոչ առա
Ել ողորմեսցի նց · որք ընտա
նեցան նմա · և որք ապաշխա
րեցին զմեղս · փրկէ զնս ի տա
ժոց և արժանացուսցէ զնս մի
ծանկի արդարոցն · զի ոչ ինչ
իմարգկային մեղաց կարօղէ
յաղթել մարդասիրութեն այ ·
Թէ ապաշխարութ ոք ջանա
ցէ ընջել զնախ դործեալ մեղ
սն · զի կիտէ տր զոկարուԹ
ազգի մերում · և զբռնուԹ դիւ
աց և զփորձութ ախտից մերում
և մինչ անկանի ոք իմեղս · դը
Թայ նա և տայ ապաշխարու
Նր · իսկ մինչ դառնան և ան
կանին առ նա · ոչ զտկարագ
Թողու և լուծանէ զպատիժս
տանջանաց և շնորհէ բազում
բարիս · Եւ ասէ եպիսկոպոսն
ցհրեշտակն · ուսոյ ինձ որպ
չեմ և զգիմացն զայնոցիկ զեր
ժանմութ · Թէ իվր որոյ մե
ղանաց ի բաժ իւրաքանչիւրն
ոք ծանեայց զնս և յամ հող
ազատեցայց · Եւ հրեշտակն
ասէ · որք պայծառ երեսօք
և զգեստ իւրեն են · նք են
որ սր և անբիծ և արդարուԹ
կեան · և են հեզ և խոնարհ
և ողորմածք · իսկ որք սեւ
զիմօք տեսանին · նք են
յեւԹն ազգս պղծութեց իմ
նոցանէ անկեալ կան · չեն
Թեց կամ պոռնկուԹց կամ այլ
ոցն · իսկ արիւն ռուշտք
կարմիրս · նք են որք յանի
րաւութե և յոխաւորութ իմայի
և ի կաշառս են և յափշտակ հե

ՆԿԱԹ

իսկ կիզեալքն դեմքո
զուն ։ իսկ կիզեալքն ...
նք են որք ամէն իմիք ոչ գոյ
ած ։ և անխառնակմանն աւք են
և ամէ հրեշտակն ցեալիսկո
կոսն ։ օգնեսցեն գու նց կի
կարողես եթէ կամեսցիս ։ զի
վն այսորիկ արժանայար հա
ւանել խնդրոյս քո ։ և տեսեր
աչօք քո ։ և ուսար զկերպա
անցուցեալոցն ։ ոմն զի դու խը
րատիւք եօրէնս դրութե ի
լաւագոյնսն փոխեսցես զնմ ։
ոմն զի ապաշխարութ ընծայս
մատուցես զնմ այնմիկ ։ որ
մեռաւ վն նց յաքս ։ և որ
չափ ունիս սէր և փոյթ և զօ
րութ և իղձ առ ճս ։ կատա
րեալ զործ և ջանս ։ զայն ա
րասցես նմա ։ որ զյանցաւ
որսն առ մծ դարձուցանել
փութասջիս ։ Եւ հաւատացոյ
զնմ ։ յորոյ մեղացն չաղթեալ
են ։ մի՛ յուսահատել ։ և մի՛
հեղգալ առ փրկութ անձին ։
Եւ լինիցի այս շահ ձեզ երկո
ցունց ։ նոքա թէ ապաշխա
րեսցեն ։ առցեն զթողութ
մեղաց ։ և հասցեն կենացն
յաւիտենից ։ իսկ քեզ վարձս
մծա մեծս սանձեսցին յաւ
ուր մծն ։ և նման երևեսցիս
մծն քո ։ որ եք յերկնից յեր
կիր եկ մարդկան շրջեցաւ ։
վն յարձուցանելոյ զմեղաւորս
զայսոսիկ իբրև ասաց հրեշտա
կն ան յայտ եղև ։ իսկ եպիս
կոպոսն սրտաք զմն ա քանի
հրեշտակին ։

Ը ՀԱսեալին վն եղբօր ու մեծա-
եթէ ինչ հարին ժամ յեկեղե
ցին յաւուր կիւրակէի ։ յա
րեալ եղբայրն փնալ ըստ սովո
րութեն յեկեղեցին ։ և խաբեա
լեալ ի դիւէն ։ խոսէր իմս
ու և ասէր ։ ո՞ւր գնամ ։ կամ
մն որոյ իրիք ։ վն այսօրիկ կը
նաս գու յեկեղեցի ։ զի կե
րիցես հաց եփինի ։ և անե

մէն

ՀՈԳՒԸ ՐԵՍ ՀԱՐՑՆ

ցքեզ մարդիկ թէ մարմին և ա
րիւն է իէ այս ։ և խաբեն ըզ
քեզ ։ վն այսորիկ մի՛ խաբիք
մի՛ հաւատար և մի՛ գնար ։ զի
այս ոչէ այս այս ։ հնազան
դեալ եղև եղբայրն ի որ հըր
դոյն այն ։ և ոչ գնաց յեկեղե
ցին ։ իսկ եղբարքն մնային
նմա ։ զի այս կարգեր մինչև
ժողովեին ամենեքեան յեկե
ղեցին իւոյնս ։ ապա սկսա
նէին աղօթք ։ և իբրև մնայ
ին բազում ժամ և ոչ եկն ։
գնացին առ սանէլ զնա ։ կար
ծեին թէ հիւանդեր նամ մե
ռեալ ։ և իբրև հասին ի սե
նեակն ։ և տեսին զի ողջ եր ։
հարցանեին ընդէ՞ր ոչ եկիր
յաղօթս ։ իսկ եղբայրն ամա
չէր պատմել նց զխորհուրդս
թշնամոյն ։ և պատճառեր ինչ
այլ ։ ծանեան եղբարքն եթէ
խաբեալ է թշնամոյնէ ։ վա
րոյ աղաչեին զնա և ասեին ։
խոստովանեաց մեզ զճշմարիտն
իսկ նա յայտ ասէ ներեցէք ինձ
եղբարք զի յարեա և կամէ ի
զալ ի եկեղեցին ։ և ասէ զիս
խորհուրդ իմ եթէ ոչ է մար
մին և արիւն զի որ զնա հա
ղորդիլ ։ այլ հաց և գինի չոր
և ջուր ։ թէ կամիք զի եկից ը
ձեզ յեկեղեցին ։ հաւատա
ցուցէք զխորհուրդս իմ ։ իսկ
նոքա ասեն ցնա արի եղբայր
և եկ ը մեզ յեկեղեցին ։ և
մեք աղաչեսցուք զմծ ։ և նա
հաւատացուսցէ զքեզ զօրու
թբ յերկնաւուսա ։ և գնաց ը նմ
եղբայրն յեկեղեցին ։ և արա
րին եղբարքն վն նր խնդրու
ած մեծ ա մեծս առ մծ ։ և
այս սկսաւ պատարագն
և կոչուցին զեղբայրն զայն ի
մէջ եկեղեցւոյն ։ և մինչև ի
վերջ աղօթիցն կայր ի մէջ ե
անդ ։ և ոչ դադարեաց նայ
թանալ արտասուօք զերես ս

եղբ

և զկնորձս ծուր ։ իսկ զկնի կա
տարման աղօթիցն · եկին առ
նա յեղբարցն ոմանք · պատ
մեա մեզ զոր տեսեր · ևա՛ւ թէ
նու ինչ խրատուցանէր խմէնջ
զոր տր նցոյց քեզ · զի շահես
ցուք և մեք ։ իսկ նայ սկսա
աւել տրտմութեօք և երկի
ղիւ · եթէ յոր ժամ ընթեր
ցաւ բանք առաքելոյն պօղո
սի · և ել սարկաւագն յամբի
ոնն ընթեռնուլ զաւետա
րանն · տեսի զի բացան ձե
ղունք եկեղեցոյն մինչև ե
րկեր երկինքն · և հրեշտակք
եկին իջանել զբանս աւետա
րանին · իսկ սարկաւագն որ ըն
թեռնոյր զաւետարանն · ե
ղև իբրև զսիւն հրոյ · և բան
քն իբրև զկայծակունս հրոյ
ելանէին ի բերանոյ նր · և
տեսի զի բացաւ երկիր մինչ ի
խորս շուրջ զսբ սեղանովն ·
և քահանայք · ահիւ և դողու
թբ կային մերձ · և տեսի
զերկինս բացեալ և սիւն հրոյ
իջանէր երկիրս · և զկնի հրոյն
փայլին բազմութբ հրեշտակաց
և իմէջ նոցա երկու գեղեցիկ ար
քայ գեղեցիկ յոյժ · զորոց
գեղ երևացն ցա իբրև փայլ
ակն · և իւրաքի երկուցն այնո
ցիկ դիմաց · կայր մանուկ փոքր
և հրեշտակք շուրջ զնովաւ ·
և եկն ալ կացին շուրջ զսեղա
նովն հրեշտակքն · և երկուքն
այն հրեշտակք ամանուկն ·
և ելեալ նստան ի վր սեղա
նոյն մերձ առ խորհուրդն ·
և իբրև առնել քահանայն
բեկանել զհացն սբ · կալեալ
այն երկու արքն զոտս և զբ
ձեռս մանկանն · և ունէին
սուր · և զենեալ զմանուկն ար
կին զարիւն նր ի սկիհն · և զբ
մարմին նր յօշեալ մանր եդին
ի վր սբ հացին մինչև եղև հացն
այն սբ · միս արիւնա թաթաւ
եալ

այնչեցի ես զբանս առ արե
ւոյն որ ասէ · եթէ զաստի
մեր զենաւ քրիստոս մինչ քայ
ին եղբարցն առնուլ զսբ խոր
հուրդն տալ նոցա քհյն մի
արիւն աթաւալ ։ և իբր
գոհանային ամանեին իբ
բանն · լինէր հաց · և այնպ
ճաշակեին · և իբրև մերձե
ցայ ես հաղորդել · ետ ինձ
քահանայն · միսարիւնախառն
և ես ոչ կարեի ճաշակել · և
ելն առ իս ձայն որ ասէր ի
սեղանոյն · ընէ՞ր ոչ հաղոր
դիս այր դու · ահա այսէ զոր
խնդրեիր դու · և ես ասէի ցնե
րեա ինձ տր զի միս ճաշակել
ոչ կարեմ · և նա ասէ թէ
կարեր մարդոյ ուտել միս ըզ
միս ուտել տր իմարմին
իւր ողջագունունիս արդ այլ զի
ոչ զօրեն ուտել · վն այնորի
ետ զհաց ի խորհուրդն · և
հացն այն մարմին իւրն · եւ
զոր օրինակ առ աջին ադամ
ձեռամբն սյ · հողն եղև մար
մին · և փչեաց ի նա հոգի կեն
դանի · այնպէս հողն ի հող
դարձաւ · և հոգին ենաց ·
և այսպ և մեզ հաց ետ զսբ մար
մին իւր հոգով սրբով · և
մարմինն ընդ այն յերկինս · և
հոգին սբ ընակի իմրում մեր
եւ երկ եթէ հաւատաս այսո
ցիկ հաղորդեաց զայս · ևես
ասեմ հաւատամ տր · իբրև
տասաղի զայս · եղև մինչ որպ
ձեռ ին իմեր հաց սբ · և զոր
հուբ հաղորդեցաւ զայն ի յի
մինջ կատարեալ զխորհուրդն
ենէն քահանայն խաւարկաւա
գանոցն · յետ ին դառնալ
բացեալ զձեռունս ենեն զ
դոյն · և տմ զօրք երկնիցն
երկու այն արք և մանուկն
յերկինս · Օրայս լուեալ
եղբարցն · առ ժեկ հաւատա
ցան ի հաւատս · վն սբ հաղոր
դեա

դուն խորհրդոյն. եւ գնացեալ
իւենն ակս իւրեանց օրհնէին
զնա ։

Պատմէր մեզ վայս ծեր ոմն
մեծ . եթէ եր ամս կոյս . ծե
րացեալ յոյժ - հասակաւ .
որ ուղիղ էր յերկիւղն այ . և
միայն լեալ յամ առաքինութիւ
նսբ յամփ . որ կոչիւր անուա .
իսկ եւ հարցի սորա ոմն զի
պատմեսցէ ինձ . զօրինակ հե
ռանալոյ յաշխարհէ . իսկ նա
հառաչեաց և ասէ ցիս ։ Եւ ա
ո՞վ աքանչելի և պատուական
հայր . գուստրի հօր հեզոյ
ախոնարհի և սրբոյ - որէր
քաղցր առ ամենեսեան . այլ
հիւանդ մարմնով . մինչ զի զամ
ուորս իւր մաշեցաւ ցաւօք
ի նահիկս իւր . եւ այսպ հան
գստութե կայրիցա - սիւրմինչ
զի հաղիւ խօսէր ինչ հարցո
ղացն զնա . այր գեղա քրն
կէր . այլ մենաւոն յոյժ .
գործէր զերկիր . եղաստուղ
նդ ծախէր իւեւոս մեր եկարօ
տելոց . եւ յետ հեզէր մինչ
զի համր կարծ իւր իւր աղմաց
իսկմայրն իմ ամենեւին օտար
եւ դէմէր գործոց հօր իմոյ-
զի զարդարէր զինքն և պճներ
առ ասել քան զպատշաճն . և
այնպէս լեզուանի եչարաքան
եյան դուգնէր եւր ինմա չէ
փութմուն ս եկռիւսևաղմուկս
քերդումս . զորիւ եզգիչիր .
իսկ զգին արբշութն եգարքե
ցութե եղջնայլութե ու սքանց-
ունէր ան յագ . եւ ոն թիւ . և
այսպէս ծախէր զամ գոյս ման
իւրոյ պռնկաւպ . զի որ չաթ
եբառնում գտանէր մուտք գոյ
ից որ դայր իձեռին նը . ոչ
էր քառական նմա եւ չօր մի
զինմս հաւատայցեաւէր հօգս
առն. վերոյ իհօրէ իմմէ . իսկ
զմարմին իւր այնպէս էր իգար
չէւն պղծութ մինչ զխսակաւ ք
զն

ՃՈԳՒԼ ՐԵՍ ՀԱՐՑՆ

զերծան իզեղջն յայն մանէ ի
լարից պոռնկուե նր . և ան
ռակուեն ագարշուեն ոչ էր
քէջ դիպաւ նմա հիւանդութե
մարմոյ ոչ ինչ ցաւագնեայ
նմա . այլ ի ծնընդենէ մինչև
զմահ . կատարեալ առողջու
թե եկաց իշարիս . եւ եղև
մեռանել քաղուամ ամօք հի
անդութե հաշնելոյ հօր իմոյ .
եւ առ ժամայն խառնակեցան
օդք . շարժեցան հողմունք
եորոտմունք . եհատանէ ին
կայծակմունք սաստիկ . եան
ձրևք եհեղեղք . եւ ոչ եղև
հանդարտել օդոյ . մինչև
մնաց առանց թաղման մեռ
եալ հայր մեր . զերիս աւուրս
վա որոյ արք գեղջն շարժէին
զգլուխս իւրեանց . ըքանչա
նայիւ ասէին . ով չար այր
սա . որ նայր իմիջի մեռուցմ-
ուս թշնամի այսր . զի պէեսն
իւր յանկողին եփցաւս ծախե
աղ . եւ արդ հողզնա ոչ ընդունի
մեռեալ . եւ յետ թէպ եգծո
արինէր թաղել զնա իսկ սատ
թենէ օդոյն . այլ զի մի նեխ
եալ լուծցի եւ մնաս արա
ցէ զտուն . վն այսորիկ քա
ղում աշխատութե հանեալ թա
ղեցաք զնա որ քան կարէր .
եւ յետ իբրև եմտ մայրն իմ ա
զատուդ յառնեն . առեալ
լիոք եւ ան պոռնկառ ձգեաց
զմարմին իւր յանառակուն պա
ռնկութե . մինչ զի յայտնի պա
ռնկանոց արար զտունն իւր -
եայն չափ յաւել յանառակն
պոռնկուե . եխղճուն եկյաց
ք եցուն . մինչև ոչ ինչ մնաց
մեզ ի հայրենեաց . եխստացու
ածոց մերոց ։ իսկ յոր ժամ
ե հաս ժամ մահու նր . ասե
լին թէ քնաւ ոչ իւ իշխեաց
մահն տիրել նմա . եմինչ մե
ռաւ այն ալիսի - եղե փոյթ
ամ մարմնոյն . ապատանել եպա
հել

հեւ ասգաւ զնա. մինչ զի թուէ
էր թէ ասգք սատանին թա
գաւոր իսկ զկնի մահու սբ
նօղիդ իմոյ. եւ իբրեւ իհա
սակ մանկո. թեւնէ մինչ զոր եզ
դ ցիզ զաւրծութն բնուն մարմ
նոյ. Եւ ի միում գիշերի մինչ
ննջէի իմահիճս իմ. ակա
խորհել էմ ի կասել. եւ ե
զորոյ ընտրեցից զկենցաղ.
զհօր իմոյ զհեզութն. եղանմ
զութն. եզարթութն ընտրեցից
այլ նա եւ ոչ մի ինչ բարի կր
եաց յերկրի. այլ զամ ժա
մանակս կենաց իւրոց ծախ
եաց իցասս եւ ի վիլիշաս. եւ այն
պէս վախճանեալ յերկրէ. մինչ
զի եհրոզն ոչ ընկալաւ զնա.
զի թէ համօրոյ եր ամ այն քա
ղաքավարութն նր ըէր ածկա
յ յա քան չարիս. եւ յայլ կեն
ցաղ եպերծ մօրիմոյ սայա բա
րիէր. եզմարմինս տալ իւրեղ
ծոմ եւ իհեշտայիս աշխար
հիս. քան զի ոչ ինչ եթող նա
յամ գայթակղի գործոց զոր ոչ
կատարեաց. զի առնելոցն
եւ արբեցութն կատարեաց զամ
կենանաւոր. եւ առողջութն
եւ խնդութն. եւ արդ այսպ լաւ
արոյէ կեալ. եւ ս զոր ա
ռի ուզօք իմովք ըէր լսկա
ծեմ. եւ արդ այսպ խոտո
րեցան միոք իմ պնալ ըզ ձա
նապարհս մօր իմոյ. եւ յայլ բա
քերարն եմարդասէլն ամ ոչ
եթող կորնչել զիս. զի մինչ
դայս խորհուրդ բնտրեի՝ ըն
քեցի. եւ տեսի զի եկաց մեր
ձիմ այր մի մեծ հասակաւ եւ
հաւոր տեսլեամբ եւ ասէ ցիս
բարկացեալ դիմօք եւ ահաւ
կու ձայնիւ. զինչ են խոր
հուրդք այդոքիկ զոր մըտա
ծես դու. իսկ ես սոսկացայ
իտեսոյ նր եւ ոչ կարացի իօ
սել. եւ ոչ նայել ինա. Եւ
նա ասէ պատմեային՛ զինչ խո
րհի

րհիդ. եւ ես զարհուրեալ
յահէն. ասեմ ոչ գիտեմ. եւ
նա ասէր իներ զամ զիմ եւ այ
ցիս ոչ զայսոսիկ խորհէի
դու. իբրեւ պայս ասաց. եւ
իսկ զամ պատմեցի նմա. իսկ
նա ասէ ցիս. որոյ եւ կ ը իս եւ
ցուցից քեզ զհայրքո եզմայր
եւ տես թէ ո՞պ եկամ ո՞րեն
եւ ապա որո կեանս հաձել
թուեսցի քեզ զայն ընտրես
ցիս. Եւ կալեալ զձեռանէ
իմմէ. տարաւ զիս իդաշտ
մի մեծ. որ լի էր բազմազան
դրախտիւք. եւ ծառն լի ծաղ
կօք եւ այլազգք ցանկալեօք.
զոր ոչ կարողիցէ լեզու պա
մել. եւ բղխէին անդ աղբիւրք
ստք. եւ վտակք գեղեցիկք.
եւ շնչէր անդ օդք անուշա
հոտք. եւ ո՞վ կարողիցէ պատ
մել զփափկութս որ անդ էին.
եւ իբրեւ շրջեաք անդ. ըը դէմ
եւ մեզ հայրն իմ. պայծառ
զգեստիւք զարդարեալ. եւ
համբուրեաց եհարցանէր զիս
իսկ ես փարեցայ ընդմա.
եւ աղաչէի լինել ընդ նմա անդ
եւ նա ասէ ցիս. արդ ոչ է ըզ
նար լինել ըզ աստ որդեակ
այլ թէ զհետ գործոց իմոց
գնաս գաս զըստ աստ. իսկ
մանկն իւրում. Եւ կոչեալ
զձեռանէ իմմէ բերող իմ
ասէ ցիս. Էկ եւ տես որդեակ
մայր քո. Եւ հանեալ զիս
տանի. տարաւ իւրի զի իկ
եչար. եւ ի մոյծ զիս իտուն մի
թին. վա՛յ ասէլով. որ լինէր
ողբումք եկոծիւք. եւ ցոյց
ինձ անդ հնոց հրոյ բորբո
քելոյ. եւ ինքն եռայցեալ և
ահարկու վերտակացու. եւ
սոսկումն եկիզումն եկրճտել
ատամանց. եւ նայեցեալ ա
ռի անդ զմայր իմ. ի հնոց հը
րոյն թաղեալ մինչև ցարա
նոցն. եւ կրճտէր զատամունս
իւր

իւր իմէջ հրոյն · և ան քուն
որդւոնք ծըշէին զնա · և իբ
րև տես զիս սկսաւ կոծել
և ասէ · վա՜յ զիս որդեակ ·
իշար փորձոց իմոց վա՜յ զիս
անօրէնութեց · զի զամ բանս
գրոց ընդ ունայն կարծեցի · և
ոչ հաւատայի զՀնոցողացն
տանջանս · և պղծութբ ընդ ար
բեցութբ ծառայեցի · և արդ՝
ցօղակս փոքր առօրց զարչա
րի ցանկութեց չարաչար հարու
ած իմ · Ապա սակս արհա
մարհելոյ զպատուիրանս Տե
կոկին առնում զհատուցումն ·
Եւ հասին ինձ անթիւ չարչարիմ
Աղհա ժամ ողորմութե և օգնա
կանութե ամր · յիշեսցես որ
դեակ · զսնունդն զոր ունիս
յինէն և տուր ինձ զիմ արէնն
բարի գործոցն · և ողորմեա
ինձ որդեակ խորովելոյս ի
հնոցի հրոյս · և զթա յիս որ
դեակ · մատնելոյս տանջա
նաց · օգնեա ծնողի քո վշտա
ցելոյս · և տուր զձեռն քո յօգ
նել ինձ · իսկ ես ողբայի
զաւագին · և ոչ իշխէի տալ
ձեռն յահէ վերակացուացն ·
և նայ դարձեալ ասէր արտա
սուօք · որդեակ օգնեա ինձ ·
որդեակ մի՛ մոռանար զողոր
մօր քո · յիշեսցես զերկունս
իմ զոր կրեցի ի ծնունդ · և մի՛
թողուր զիս կիզուլ ի հնոցիս
յայս · իսկ ես նեղեալ ի ձայնե
և յարտասուաց նր և ի խելագա
րեալ լեալ · ձգեցի զձեռն
իմ հանել զնա · և իբրև արա
րի զայս · կիզեալ հուր զձեռս
իմ · և սկսա լալ · և ողբալ ի
ցաւոցն · և լուեալ զձայն լա
լոյ իմոյ որք էին ընդ իս ի տունն
և սկսան հարցանել զի՞նչ լաս
զի զարթուցեալ էի · և եկեալ
տեսին զի կիզեալ էր ձեռն իմ
և հարցին ցիս զի՞նչ է այս ·
Եւ ես զամ պատմեցի նց · և
յայ

ՀՈԳՒՄԵՍ ՀԱՐՑՆ

յայնմ հետէ հետևեցայ լըկա
չիմամ կենաց հօրիմոյ և կա
մեցայ գնալ զհետ քաղաքա
վարութե նր · Աղհա ինուսն
տէ որով եղոյց ինձ ՌԺ վն ո
ղորմուե իւրոյ · Թէ ո՞ր պիտի
տանջանք մեան չարաչար
ծաց · Զայս պատմեաց մեզ
երանելն կոյսն · զոր ինչ
հաւատացեալէր իմեսելեն
անտի · Եւ ասէր թէ անպատմե
լիք բարիք արդարոցն · և ան
քերելի տանջանք մեղաւորաց
Աղրդ՝ մեք հետևեսցուք ի ԸԴ
բառու սորա · զի երանութեն
այնմիկ արժանի լիցուք ի ՔՍ
ՅՍ ի տր մր որում փառք և պա
տիւ յաւիտեանս ամէն ·

Ասէր ոմն ի թեբայիդեցոց
ծերոցն · եթէ ես որդի էի տա
ճարապետի կռոցն · Եյորժամ
փոքրիկ նստէի ի տաճարին · և
տեսանէի զհայրն իմ բազում
անգամ · պատարագս և զոհս
կատարելով կռոցն · իսկ եր
բեմն ծածուկ եկի զկնի նր ·
և տեսի զսատանայ նստեալ և
զամ զօրս իւր առաջի նր ·
Եւ ահա իշխանմի մատեաւ
երկիր եպագ նմն · պատաս
խանի ետ սատանայ և ասէ ·
ու՞ստի գաս · Եւ նայ ասէ ·
այս անուն աշխարհի · յարու
ցի մարտս և բազում արիւ
և հեղմունս արեանց արարի ·
և այժմ եկի պատմել քեզ · Եւ
ասէ ի քանի ժամս արարեր զայ
սա · ասէ · Լ · հրաման ետ
գանել զնա և ասէ · յայս չափ
ժամանակս · միայն այս է վաս
տակ քո · Եւ ահա միւս այլ եկն
և երկիր պագեաց · ասէ և դու
ու՞ստի գաս · պատասխանի
ետ դև և ասէ · ի ծովն էի ·
յարուցի շարժմունս և մրրիկս ·
և ընկղմեցի զնաւն և բազում
մարդիկս սպանի · Եւ եկի պատ
մել քեզ · Աղօթ ցնա յոր չափ
ժա

ժամանակս արարեր զայս․ և
զևն առ են աւուրք․ի․ Յայն
ժամ հրամայեաց ազատ զան
հարկանել․ և ասէ․ Տէ՛ր
ցայս չափ աւուրքս զայս միայն
արարեր․ Եւ ահա երրորդն․
եկն․ և երկր պագեաց նմա և
ասէ ցնա նոյնպ․ և դու ուստի
գաս․ պատասխանի ետ և ասէ
յայս անուն քաղաք հարստա
նի ցեղս․ և յարոց ցի պատե
րազմունս երկայնում արեանց
հեղմունս արարի․ իշխում փե
սային և հարսին ևեկի պատմել
քեզ․ և նոյ ասէ քանի ա
ւուրս արարեր զայս ասէ․ Ժ․
և հրամայեաց ուժգին հարկա
նել զնա․ Յետ սոցա․ եկն
միւս այլն․ երկր պագեաց նը
մա․ Եւ ասէ ցնա իշխան դիւ
աց․ ուստի գաս․ ասէ յա
նապատէ ի այս․ խ․ ամ մար
տնչեի ը կրօնաւորի ումեմն․
և յայսմ գիշերի ընկեցի զնա ի
պոռնկութ․ կայս լուեալ իշ
խանն դիւաց․ յարուցեալ
համբուրեաց զնա․ և առեալ
զպսակն զոր ունէր․ եդ ի գը
լուխ նորին․ և նստուցեալ ը
իւր յաթոռն ասէ որով հեռա
զայս գործս կարացեր առնել․
որժանիես այսմ։ Զայս տես
ասացի․ այսպես մեծ են պարք
կրօնաւորաց․ և հաճոյքն ած
որ կամեր զերկութն իմ․ ելի
Պ ևեղէ միայնակեաց․
Պատմեաց մեզ ոմն ի հարցն վն
երանելւոյն եփրեմ պատրիար
գին անդիոքացւոց թէ ու
ներ սովնաքին նախանձ․ վն
ուղղափառ հաւատոյ․ և ուա
յաւուր միում վր ումեմն սիւ
նաւորի իկեղմանս յառաջօրսի․
եթէ ունի զաղանդն սևերիո
սի և հաղորդակիցէ նմա․ Եւ գը
նացեալ առնայ կամեցաւ հա
ւանեցուցանել զնա․ և վարդա
պետութբ աղաչեր զսիւնա
կեա

կիացն․ առաջի կալ առաջ
նական աթոռոյն․ և երկր պ
գուք հաղորդել ի կաթողիկէ
եկեղեցի։ Ետ պատասխանի
նմա սիւնականն և ասէ․ Եւ
ը ձեզ ոչ հաղորդիմ․ Ասէ
ցնա սքն եփրեմ․ որպ կարօ
հաճեցուցանել զքեզ․ եթէ
շնորհիւ այն այ մերոյ յի ք․
ազատէ սբ եկեղեցի յամ աղ
տեղութենէ հերձուածոց․
և ասէ ցնա սիւնականն․ վա
ռեսցուք հուր ո՛վ տր իմ
պատրիարգ․ և մտցուք ի նա ի
միասին․ և որ անփորձ ելանի
ցէ ի հրոյն․ այնէ ուղղափառ
և նմա պարտ է հետևիլ զայս
ասէր վն երկեցուցանելոյ զը
պատրիարգն․ իսկ սքն եփրեմ
առեալ սիւնակեցին պատաս
խանի ասէ․ պարտէր քեզ ո՛վ
որդեակ իմ այ ի հօրէ քումե
լսել ինձ․ և ոչ առաւել ինչ
պահանջել իմէնջ․ զի որ
ինչ խնդրես․ այդ մէ բազոյն
քան զտկարութս մեր․ այլ ու
նիմ յոյս յորդին այ վն փրկու
թե որդոյ քո առնել կայդ․
Յայն ժամ ասէ եփրեմ իլն․
ցմերձակայսն որքանոն կային
այ հեալ է տր զի եղբայրս ոյս
նշան խնդրեաց առ իկեցուցա
նել զանձն իւր․ արդ՝ ասէք
այսր փայտ․ իսկ նքա բերին
բազում փայտ․ յայն ժամ կը
րեաց եփրեմ պատրիարգն եա
ռել առաջի սեանն․ ասաց
ցուցանել մատն․ ահա առ
հուր․ արդ՝ իջի և ը զ տա
տանէ քոց մացուք իմաս
իսկ նայ զարմացեալ եզև յ
ղազս հաւատարոյն յու ոյ
պատրիարգին․ որ ունէր առ
մնա․ և երկուցեալ սիւնակա
ոչ կամեցաւ իջանել․ ետ
սբ զնա պատրիարգն․ ոչ իջ
իջին ելեալ այս ասհման․
արդ՝ տէ՛ր ոչ կամիս առնել
զ

Պղ. Հե

զի կեցցեն անձինք քո · Եւ իբրեւ
էատեւ զի ո՛չ տանջու յանձն · մը
ատենէլ իհուրն · այսպ պատուիր
աւրէն հանեալ զմփերումն
զոր եզեցեալ ունէր եւ կեկէւլ
միրջ առ հուրն · աղօԹս եկաց
ևառն · ած եհայր ա՛ծ մերոյ
Յի քի · փրկածնի քո · որ մարմ
նացաւ յանարատ եւ միշտ կոյ
սէն մարիամայ վն մերոյ փրկուԹ
ցայց այժմ զսքանչելիս փա
ռաց քոց ողորմուԹն քո · իմեղու
Թեալ եյան աքժան ծառայս
քո · եւ ընկեցայ յեփերումն ի
մէջ հրոյնբորբոքեալ · եւ կաց
այնմ զերիս ժամս · եւ իշխեցանել
հրոյն հանին զեմփերումն ամ
բողջ իհրոյն սմ եւ ըին ոչ ըը
ճարս վնասելոյ · յայն ժամ աե
սեալ սինուկանին զահեղ ըս
քանչելիս · զարմացան յոյժ
եփառս վեր առաքէր · եւ զօրն
եաց զսենեկսն եզօմ հերձու
ծաց նէ · եփառաւորեալ իսէ իեկե
ղեցի համբարձեալ եբանալոյն
եփրկեն · եզորՀուր փառաւոր
եր զածն որոչ եխառզ ուրեքէ եւ նը
մա ·

Եւ երկուքումանք որոշեալ յաշ
խարհէ ընտրին մերոյս ա
ւոյ · հոգեւոր որ կոչի փեսէա
ռն · ատ գեատովն · միջն իվան
ան որ կոչի սրբոյն Թէոդոսի
ծերն սէ Ժ աշակերտին իւրոյ
սրբոյ · Եւ եղե մտանել ծե
րոյն · եգնալ առ որում անձկա
ցեալներ · Եւ աշակերտն արա
րեալ աղօԹս · հանդերձ ար
տասուօք · Թողեալ ըղնա ·
իսկ յետ սակաւ ժամանակի ·
ծանեաւ աշակերտն զփոխումն
իւր իմեռն հրեշտակն մ յ առ
հանդերձեալ փառսն · վն այս
որին եւ եկեալ միջն իշենս եգիտ
անդ զոմն զոր գործէր զերկիր
եւ սէ ցնա արա սէր եղբայր ·
Եւառ բրիչ եհերձանոց եւեկ ՑՆ
իս · Եւարար այրն զհրամայեալս
ընն

ՀՕԳԵՒՈՐ ՍԱՂՄՈՍՆ
արս իշմանէ · եւ յոր ժամ եկին
իլեառն · եցոյց ռնապատառ
ոց ծերոյն · զվտառահրար
սրբոյ ծերոյն զփեր ըսե զմանն ·
եասէ բերո չայժմ աեզոր եղ
բայր · եմինչ բերեն նա · ին
քն մատեաւ յաղօԹել · եյետ
կատարման աղօԹիցն · առե
ցաչխատաւորն աղօԹս արա
վն իմ եղբայր · եհամբուրեալ
զնա առ ժամայն եզգօնան իւր
իվր ծերոյն · եասանեցեալ ըզ
հոգին իւր սին · իսկ աչխատաւ
հակաւն տեսեալ զայս · յա
հի եղեալ փառաւոր աստեծ
զածն · զի այնպէս ծառայք ուրի
իծանուկան խլարտար · Եւ
արտասուօք զգետեալ զմանենն ած
կեաց · եգնայր ի տուն իւր ·
կերակուր իւրոյնն քաղ ընկեց
մի միայն հեռացեալ իզերեզ
մանեն · զզօրացեալ զօրեղին ա
առ եասեր առ ինքն · զինչ
արարեր ով մարդ · զի այն
պիսի սրբոյն արժանացար պա
տահել · եող առնէր եհուե
ինչ իմանել · այլ դարձայց և
իսկ զերեզմանն նր առից ած
ուն · եայնպէս գնացից եպար
ձուն ընդրէն վազվաղակի և
յուզեալ ոչ կարաց կալ իվր
գերեզմանաց · եշրջեր իըը
ծնդրելով այսր անդր եոչ կա
րաց գտանել · եհիացեալ
չարեաւ սէր ով սէք մ՛յ Ժէա՛ր
ծերս կեցայ յինէն իմեղաւոր
էս · եայնպէս լռելաւին դնաց
իտուն իւր եպատմէր ամենե
ցուն ·

Ըսէր սրբայ յոհաննէսա
այն որ ատ ոսկեղագ իմաստնա
նոյն · եԹէ ծերոքեմն դնապա
նիսում ըքայ առ ամբայն · ամենե
եկամեցաւ հարցանել զնա վն
խոստումն որոյց · եոչ ծերն
ոչ փոխեր հեռելեցի · եւ ոչ
Թարգման գտաւ · եյոր ժամ
եասեր զմեզ ծերն արտաքալ ·
սես

սկսաւ թարգմանել հելլենա
ցի խօսիւք․ այնմ․ ընոսա
Ջրոյ կակուղն․ բայց ի կաթել
յաճախելոցն․ զխիստ ապառաժին քարինս
եզելեալ ծակէ․ այսպէս և սիրողք
մեր խոստացան յախտից․ սա
կայն ի կաթել մեծային բանից
խոր ի Է խոր ինն․ Է արձա
նին եբանին․ [illegible] բանս
սբս մեծ դարձ ընկեցեալ յայ
նու այսր աղօթիւ ոչ փափա
գեն եղջեր բուն յարքերս Ջուրց
փոխադրին անձինք մեր առ մե
ծու ոչ եղջերու յանապատի
Հարեալ ի սաղնոց․ յարձակին
ջեր զօրացեալք ի վերայ աղբեր բայց
եզմայեն եղով անձանց․ ձայնս
եւ մեզ փայփայելով․ որք յա
նապատի ննջեցեալ եմք․ խո
ցոտիմք ապագոյ շար դիւացն․
եւ փափագիմք յաւուրս շաբա
թուն գալ յօր կիրակէին յե
կեղեցին․ ով ի վերայ աղբերաց
ուրախացեալ հիմայնոյ եկայր
նե մին մերոյ Յիսուսի որ ի մէջ ի
դասատեան չարիս․ եկ մայ
ըսալ զսփոփանամք․ Լուսոյ զար
մացոյց զմեզ ու Հայրն ասաց
լեզուն զոր ով գեղեցիկ․ եւ
աւ բանս․ եւ գու եխծ․ Իօսեցաւ
պարզ առ մեզ կարդաց․ եւ մեք
օրհնեալ ինձ ամեն ուրախա
ցեալ գնացաք․

Կայր ոմն փայնակեաց յանա
պատին մեծ Ս յ․ աղքատ կա
պադովկացի․ անուն Նի լե
ոն․ վն սորա բազում սքանչե
լիս պատմեցին մեզ․ եւ ի յաղմա
պատին փարձանաց առաւել թե
նէ աւանս այսորիկ մեծա մեծս
օգտեցաք․ եւս ի խոնար հու
թենէն․ եւ լռութենէն եւյան
ասացուածու թենէն իսիրոյն
զորոյ ուներ յԱԾ․ եւ առ մեզ հա
նապազ ժուժկալ ծերս այս․
նե Հաւատացեք ինձ որդե
ակք զի թագաւորեալ եմ ես
եւ մեք ասացաք նմա Հաւատայ
եմք

ԳՒ․ ԹՒԽ․ ԺԹ․ ԱՆՍՈՒՆ

եւ մեզ արբա լերուք․ զի ի կա
պադովկացոց ազգէ թագաւո
րեալ․ անարատ կալ զմա
ծուէք․ իսկ նա յամենայն
լռել տանէր․ այս ասէր որդեակ
թագաւորեալ եմ․ եւ մեզ
զնկրօնաւոր թագաւորութեան ի
մանալ․ իսկ նա Հոգոյն
ան սուրբ իմացեալ․ կանխա
տեսք մեզ թագաւորելոցեմ
զայն որում ետ արատեսքն ըղ
ձանալ իսկ յոր ժամ եկին աղքն
մաղկաց․ եւ զմին աղխարն զայն
յափշտակեցին․ եւ կին եւ յոր
սան․ եւ բազում կրօնաւորս
սպանին․ եւ զբազումս գերե
ցին․ Օրմանս առին ի փարա
խէ որ բոյն յոհաննու զընթեր
ցողն մեծի եկեղեցւոյն․ կա
տանդինու պօլսոյ․ Լեւոյն եւ
զաբբայն եւ զատանէս զհաւէ
մայեցին․ Լեւոյն եւ զաբբայն
թէոդորոս․ եւ զիս երեքեան
ակարացեալ․ եւ ինչ ասէ
ինքն․ տանէր բոյն յոհաննէս
ընթերցողն մեծի եկեղեցւոյն․
ցդերն վաճառն․ ածեալ զիս ի
ծաղաւղն․ եւ ես առաքեց զի
ասացէ եպիսկոպոսն ձեր․ դի
դահեկանս ուկւոյ․ զանս
զայն պահանջ եղեն բարբա
րոսքն․ ով զի ոչ գոյ ընդ ձեզ
զայն զան ոսկին սպանցեն զ
ՆՍ ով թէ պարզոն մատու
ցեւ ԱՅ․ եւ չու Համարեին զ
սպանեալ զնա․ զան տանել զ
ինքն ոչ գոյ․ եւ զի բանակեալ
էին յայնմ ժամանակի բարբա
րոսքն եւ յաւուրս երկուս
ԼՂ ․․․ առանց զնա ․․․ ի բա
բարոսացն․ եւ բեր մեզ ի քա
ղաքն․ եւ ընդ արբայն յոհա
ննէս եղին զեպիսկոպոսն․
զատու անձ եւ զաբբայն լեւո
նս․ որ եկեալ էր ի քաղաքն
ի այլ որ մանդ ի Հարցն որ ի
ին ըմբռնեալ․ եւ աղաչէր
աբբայն յոհաննէս զեպիսկո
պոս

տալ զդաւաճենկանս և առ-
պատմե ·
նուէ զնս · մինչ և եպիսկոպոսին
ոչ դատու բայց միայն · Է · դա-
հեկանս · և ...աւ զայն ...
բարբառն · ո՞չ կամեցաւ առնել
այլ առն կամ տալ զա... հմայ-
նեալ · Թզ · դահեկանաւ · և
կամ տուր ինձ զերօնաւորն · և
մի ձանձրոյթ առնէր ինձ զի մի
ունիմ ընդ որս ինձ · և զի տեր
տոյ · բազազին ձեզ · և ինքն
գոյն անօրինեցին և իբրաբա-
րոսաց · և ոչ ետուն այր բար-
բարոսքն զառնմաւ հեռացաքն և
գտանել զ · Ռզ · դահեկանն և
տալ · այլ զի ընդ այս տագնա-
պի կոլով նր · առնել զաբ-
բայն յոհաննէս գնաց · և լայր
նախանձարկր աբբայն յոհան-
նէս բզծ այն · ո՞չ գոյ ինձ ինչ-
այլ վս աբբայ եսասայեի · և
թէպէտ ... ի կայս...
նոյն Ռ նմայնեկին կաւկան բար
ձեալ յազգն դարձան անօրենն
իջուցաքն · իսկ աբբայն լեոն
ետու · Ռ · դահեկանն զայն և հե-
տամնաւ ... զի
կնի բարբարոսին · եգնոց իւր-
զտեղարն նոցա · և աղաչէր զնս
և ասէր · առեք զայս դահե-
կանս և արձակեցէք զհիւանդ-
տէս · զի ոչ ինչ կարեմ գոր-
ծել ձեզ · և ես որ առողջս եմ
ծառայեմ ձեզ · Եւ լուեալ
նոցա բարբարոսացն · առին ·
զ · Ռ · դահեկանն և զհայրն
լեոն · և արձակեցին զերիս
հարսն որք ընդ նմա էին · իս-
կ հայրքն երեքեան ասէին
ցաբբայ լեոն · ոչ գնամք մեք
զի դու վս մեր մատնեցեր
զանձն քո աբբայ լեոն · գնա-
ցէք ի ... · զի ... ոչ
եղեն ... կարեն զիս
այլ ... փութասցուք ·
իսկ հայրքն ... ի միջոցն ...
ասացեալ · այլ վաճառեցան
... փախչելոյ ...
...նել

ՀՈԳՒՈՐ ՀԱՐՑՆ

տեղւոյն իւրոցանէ · և այնմ գէ-
նացին ազատեալք ի ձեռն ·
աբբա լեոնի · և աղօթեցին
վս նր զի ... ազատեսցի ի
ձեռաց անօրինացն այնոցիկ ·
իսկ մինչ դեռ գնայր աբբայն
լեոնդ · Ե ու... իւրոցանէ ի
պաշտամանսորութ · անդ գլխա-
տեաց զնա բարբարոսն ·
Ել այսմ նահատակեցաւ աբ-
բայն լեոնդ · և կատարեցաւ
նահատակութն նր · որ եր զան-
ձն իւր · վս եղբարցն · և թա-
գաւորաց սիրովն որ մեծնե-
րան զմնմ անր · և բան պմմ մե-
ծութ · զանձն զնել իվէ բա-
րեկամի իւրոյ ·

Աբբայն յոհաննէս վիհմա-
կան ծեր · նա այ ասէր մեզ վս
աբբային գանձիւլի եգիպտա-
ցւոյն · եթէ գնաց իսպանիե-
չուն · զի զներ զգործն իւր
վաճառեսցէ · իսկ անդ մա-
նուկ մի աղաչէր զնա և ասէր ·
վս ... հայր ես ի ... իմ · և
արա աղօթս ի վս կնոջ իմոյ
զի ամուլ է · իսկ ծերն բըռ-
նադատեալ ի մանկանէն գնաց
իւրովն · և արար աղօթս
կնոջ նր գնաց · և աղօթիւք
ծերոյն եա ... զինքն ...
նոցա · և աւարտ առեալ կինն ·
իսկ արք ոմանք որք ոչ էին
չէին յայս ... առ ...
գիներին անձն ... և ասէ
ին · թէ մանուկն այն անկա-
տակեր · այլ աբբա գանձիւլի
յղացաւ կինն · Եւ ծերն իբ-
րև ծանեաւ զհամբաւ անօրինաց
բանսարկուացն · ասաց ցայրն
կնոջն յոր ժամ ծնանի կինն
քո աղէ առ այս ինձ · իսկ յորժ
ծնաներ կինն · եկն առ ծե-
րն աբբայն եւ ասէ · յայս և ա-
ղաչանաց քոց հայր · ծնաւ
կինն իմ · յայնժ առեալ զմանկ
եկն զմանուկն · արար ... որ
գեաւ և կոչեա զաւէտ ... բո
նզ

և կապրեցիս քո . և արար մա
նուկն զհրամայեալսն . Եւ
յոր ժամ եկեալ ձայնէին . Եւ առ
աքթայն զանիալ զասորեստանեայն
առ. ինչն . և ոսկէ ցողային ա
ռաջի ամենեցուն . Հրամայ
եալ է քեզ յա(ռ)յ · զի ցուցցես
թէ ո՞վ է՛ հայր քո · և սորն
գիայն եցոյց մատամբն իւր ըզ
հայրն իւր · զայն որ այրն էր
կնոջն · մօր աղային · և էր
ա?ր պատահն ալք միայնաւորք
· ?ր · և զն ուռ ու որ աշխարհն ա
մենեքեան զնա · որ պահէ
զայն սին որք զճշմարտութիւն
յա՛մ սրտից իւրեանց խնդրեն.
Գնացաք առ սրբայն · զոսիմ
ոսկեւ լինեցին բանն . և էր
ինչ որ սէրն թողեալ զեպիսկո
պոսութիւն · և եկեալ բնակէր
իւրն ա(նա)պատին վարուք և կե
ցէ յին սուրբ ոմք · և եկն պապա
մեաց մեզ · Թէ յոր ժամ մա
նուկն էին ի մեծն նկն ոմինց
և գնն ի դուռ յայր մեծ էր ոմն
անուն ի կոչիւր զորեցեալ · և
յոր ժամ եմոս զիս · յառաջ
քան զողջունեալն իմ ասէ ցիս
ծն է՞ր եկիր այսր զու իմ ոս ·
ո՞չ կարես առ նստել · իսկ
ես եդի ծունր և աղաչեմ · արա
ա՛ր աբբա և առա ուսոյ ձա
նաչեմ զիս · Եւ նայ ասէ ·
յառաջ երկու ամ ութ ք եւ
եցաւ ինձ ում ի ևատն · և
թէ առհա քա մինճ ըզ կրօ
նաւոր իմ · անուն էր զսի
մոն · մ՛ թոյլ տար նմա ըզ
նակել առ · կամիմ ինա զե
կեղեցին բարեխօսի որ յեոխեր
սոս հաւատալ զայս ասացել
դ զայց յինէն իբրև քաջ ընկեց
մի և արար աղօթս իբրև ծէր
ի... պահս յաւ(ուր)Ց · և իբրև
կատարեցաք զաղօթս · եկն ա
ռ իս և հայ(է)ր ուրեմն զձակատ
իմ և ասէ կեցցես որդեակ բա
րեաւ եկիր հաս եղեր զբաց
այ

ԳԼ. ԽԹ · ԾԹ · Ա ՅՈՐԴ
այոր զերզմարմինս իմ ամփոփե
ցես · իսկ ես իբրև լուայ ըզ
փոխիլն նը · առացի քանի ամ
ուներ աստ աբբա · Եւ նայ
ասէ · խն · ամս ուրդ եմ այժմ
կատարեցի իգմս · իբրև խօ
սէր նա · երևեցաւ պատկեր
նը ինձ իբրև վհուր և աւան
գիս խաղաղութն ըե զորդեակ
աղօթեա վն իմ · զայս ասա
ցեալ եդ զանձն իւր և հան
գեաւ ծառայն այ · իսկ ես
արտասուօք ողջագուրեալ ամ
փոփեցի զնա · և յետ երկուց
աւուրց դարձայ ի տեղւոյն փա
Գ ռաւորելով զան ·
Գնացի ի վանս եղեգին · իսը
յորդանան · եւ և եգրայրն սո
փրոնիոս · և պատմեաց մեզ սը
բա նիկօղայոս քահանայն նո
րին վանիցն · եթէ կ՛ յալ
խարհնիմ վա՛ք մի կուսանաց
յարուեն անձինք · ի կ հոգե
տեսք ·
Գնացաք իթ՛ բայրզու · և խօ
սէաք ինչա պօղիս քաղաքին
ըե սոփեստին վիճա մոն ի վն
օրտակար չորհին · Եւ պատ
մեաց մեզ և ասէ · կայր առա
զակոմն յէ բնոյ քաղաքն սեր
նը դա · ի թ · զբաղդ..մս միոյ
զոյց · և զբազմութիւն ե...
և ամենեքին բարձրացելոց ...
ծնաց · ուղ ասել թէ այս ոք
ուէր արարեալ այնպ · եր
բեմն իլերիցն · յոր ժամ եր
յաւուրեկալն իւր · որ ուներ
առ ինքն · է · արք · յայնժամ
մու ե ևն աւուրին զողջոյն արք
ան ինքն այն · ըրն զարդարեցե
և ասէ յինէն · ... զարա
մինչև ... զորհին ...
ակն հեղուցուս · և ոչ գ խոսե
զի խնդրելոց այդ ամ իրեն
յաւուրն դատաստանի · և յոյ
ն ամի այս ...
եթող զո՞ կէրօն իւր ...
պատաղակեան որ ըե իւր էր · և
զն

գնաց իմանալ յայն յորում լի
նել կամէր․ և բաղխեաց ըզ
դուռն եւ դրանապանն եւ ասէ
ցնա զի՞նչ խնդրես․ ասէ առ
ապականեալն․ միայնակեաց կա
միմ լինել․ Եւ եկն դռնա
պանն պատմեաց աբբային վա
նից․ իբրեւ լուաւ աբբայն գը
նաց եւ ետես զնա զի ահա ծե
րացեալ էր․ և ասէ դաւիթ ցը
աբբայն․ որ ասէր ընկալ
զիս զի կամիմ միայնակեաց լի
նել․ և ասէ ցնա աբբայն․ ոչ ես
կարող աստ լինել զի բազում
վաստակս ունին եղբարք․
և հսկումն են մեծ և քո ան
ընդել խոլով կանոնաց վա
նիցս ոչ կարես․ Եւ
նա ասէ այո ամ [illegible] ուշա
նամ միայն արա ինձ զայս
թողուլ զիս իմանս․ Եւ աբ
բայն ասէ ոչ առնես զայդ
զի ոչ կարես․ Յայն ժամա
նէ․ գիտեաց զի եսեմ դաւիթ
ապականեալն․ և ամ այսո
րիկ եկի այսր զի լացից իմ
մեղաց իմոց․ խակ եթէ ոչ կա
մցիս ընդունել զիս․ երթ
նամ որ բնակեն այն յերինն ս
զի երթայց յառաջին գործն
իմ․ և բերեմ զորս եկին ընդ իս
և զամենեսեան զէեզ սպանա
նեմ․ և կորուսանեմ զհնս եւ ես
ոչ կարեան խնկեր զոր ոչ կա
մէք զինեալն իմ․ և որոյ դուք
զհոգին իմ սպասաւորել փութայք
ես զմարմին իմ փութացից
սպասաւորել․ Եւ կամ երդմնե
ցոյ զիս եւ ս զորամայնեալ սն
ձեր նատարկմ․ Զայս լուեալ
աբբայն ընկալաւ զնա ի՞նչ երա
եւ ... յօժարութ․ դ․
խոնարհեաց զնա․ և կոչեաց ընդ
ան սրբոմ․ խակ նա ըկսաւ ի
[illegible] եւ խիստ․ իւրոյ հոգ
և ի նեղն դրուն․ և հանգու
ցանէր զամենեսեան․ Եւ քան
զբնաւս յառաջեաց․ Եւ ըստ
իւր

ՀՈԳԵՒՈՐ ՀԱՐՑՆ

խսենեակն նստէր նն աղօ
թս մատուցանէր․ և
ահա եկաց առաջի նր հրեշ
տակ տն և ասէ դաւիթ դա
ւիթ․ եթող տր զամ անօրէնու
թիւնս եւ պարող է և այսուհե
տեւ նշանս գործել․ պատաս
խանի ետ դաւիթ և ասէ ցհը
րեշտակն․ ոչ կարեմ հաւա
տալ քեզ զի մեղք իմ ծանրա
գոյն են քան զսօզ ալ․ եւ ի
քան զաւազ ծովու․ և արդ
թողութիւն արար ինձ տր յայս
սակաւ ժամանակիս․ Պատաս
խանի ետ հրեշտակն և ասէ․
քահանային զաքարիայ ոչ հաւ
տաց ինձ վն որդոյիւրոյ․ և
ոչ խնայեցի ինա․ այլ ինբրա
իւր կապեցի զլեզու նր․ նոյն
պէս և դու միան հաւատ լե
ցիր բանից իմոց․ ապա թէ ոչ
ոչ անխայեմ և ի քեզ․ բայց
արդ գիտես զինչ թուլէ եզ
հաւատալի բանս իմ․ վն ա
րոյ ոչ խօ ե սցիս ամենեւին․
Եւ աբբայն դաւիթ ծունր եդ
եալ [illegible] որ ամ յաշխար
հիս եպիս պատարագս մատնէ
[illegible] ամպարշ [illegible] խնկե
իւսկայ [illegible] իւրեանց յաղթու
նմա մեղուցանեմ այլ զլեզու
իւր [illegible] լսօ եւ [illegible]
պատասխանի ետ հրեշտակն և ասէ
կացցես յօրինաւոր խօսս ան
արգել․ Եւ այց իրաւաբանն լը
սել կարգեն ամենեւին․ և
եղև այնպէս․ Եւ բազում նըշ
անս արար տր նովաւ․ խակ
զսաղմոս երգութեան սաղմոսեր
եւ յամ ժամ հոգին [illegible] ասէր․
այլ ոչ մեք բանիւ մեծ ի կամ փո
քու ոչ կարէր պատասխանել․
Լեյսաւ պատմեաց մեզ զայս –
սոփի սոկեան ասաց․ թէ բա
զում անգամ տեսի զնա եւ զայս

[illegible] ասացոյց մի զոյն․

Ասէր աբբայն այլ կատանդ
րոս․ յերկեան ոսկեան․ եթէ
եւք

եբբեւ մի եկեղեցւոյ առաքելոյն պօ
ղոսի եւ լուսաւորչին · եւ անդ եւ
ազգ մեր խոնարհեալ էր · եւ ահա
ռեն եկն եւ բարձեալ զգորովն
եպարհոսն ծնրադրեալ աղաչէր եւ
երդնու նմա եւ երբեք աստուծոյ նի
թշնամեաց հայոց եւ մեծատունն նմա
օրով կերակրոյ զնա հանա
ղաց · եւ մինչ ոչ առաւելեալ ըն
նա քան զի խեղդամանձ դրամն
կայր · եւ մնաց անհետ թէ ո
ստորեւ · ախոստավարհեցայ իայա
տուչածան եւ ... ատ
խաւեր · եւ առեալ զծերն ... ր
զբօսնաւոր եւ սուր զնա բանել
եւ առաքեցին զպատմութեան
եւ ասէ · խրատեցի զնա վկայ
նահատակ մարտիկոսն եւ անգամ
այլ վաւ առնիս կերակրեալ · եւ
ահա · ի · ամի աշխ որ զայս առ
նա երկիցս աւուրն եւ հռովմի
զհերակլէ ... եւ յետ աւն առ
աւուրս զարմն ալ ողջոյն առ
նա զնել խնամեալ անօթի · եւ
առ ... ծեր ... առ ... ն
մասն զօրեն ... զ ... յամ
ցուցեալ որբ եկն առնս կերակ
րել · առեալ զբերան նմ ... լի
ապրեալ · եւ ... ցնա ... ահա
ոչ լուաւ ինձ եկեալ մարմին
զնա աստ այլ սուրաց ... եւ
բանուր · եւ նա ոչ կամէր զնալ
յայն ժամ առ ի չուաւ եկեղեց
... եւ հարսն զնա երիցս · զը
նաց այսր ... · իսկ եւ
դարձոյ ինքանն փառաւորե
լով զնա · որ եւ զագ առաջինն առն
դամ զգօնաղութեամբ ծառայ
Ես եւրոց ·
Ե՛ր ոչ ծեր բնակեալ ի
կատան արբեայ եւ ... փն ·
անուն նոյ յովանննէս · զայս կա
... այբ ծ ... նիթ ծ ... ոյն
հայր հարցնէ վանիցն · եւ նա
ոչ համաձայնեալ առն եւ ... ն
եա լեառն բնակեալ · եւ
... ոչ ... եալ · ընդ ... ն
աղօթս · եւ եղն ...
Ն ա

ԳԼ. ՄԻԽ · ՃԹ · ՎԱՍՆ
նագ ատուեալ ոչ կարող արգե
լուլ զծեր ըն · եւ ապա թուղ եա
նմա եւ հրամայեաց որ նմա վերին
հայրապետութեան արքայի ... էն
նել · եւ այս ... ա ... որ ... ութեամբ
զնա ... յահնա ... հրդե ... խաւել
լեառն · եւ ... ի ... ի
զաշտեին բանա ... ն յ ...
եւ անցեալ ... յորդանան գետ
սկսաւ գոչել ծերն ի ... երբ ..
թէնէ · եւ զի ոչ կարէր գնալ
... այր ... ·
համբաւ բան ... ո՛ ... ր ... ր
ժիք հոսաւոյն · արարաք
երիս աւուրս · Եւ ... անէր
ծերն յանուրջս ... որ ...
ցինքն · ... ծեր ... կամի
դնալ · պատասխանեաց նմա
եւ ... եւ ... նա ... մ
դնալ · ... եալ ... ն ... ը
նա ... աղաչեմ ... եր
թիցես ... ոչ կարող հասանէ
... ն եր ... · ապա
... այս ... ն ... ն
... եր ... եւ ... ... իմ
ծերոյն · ... իսա
այլ զինչ ... այմ
զգեստիւ ... ն ... մա
... եր ... թա
րեր ... եւ ... ա ... ն
... եր ... եւ ... ն ...
... ն ... ե ...
ծեր ... ն · եւ ... ր
համբե ... · ... ր ... · ...
զկ ... ն ... զնա
... ր ... ո ... ն
... ն ... եւ ... ն ... թ ...
զի ... թ ... ան ... ր
... ր ... ն ... ն ... զ ...
... ն ... ե ... զիտ ... ե ...
... ը ... դ ... ն ...
... ն ... ն
... · Եւ ...
... ոչ ... ն ...
... ու ...
... ն ... ն ...
... · ... ն ...
եւ ծո

ՆԾԱ

և ժողովեաց անդր եղբարս ·
ըմբռնեալ զինն որհեղի սափափա
Այր մի ծեր կայր յայսմ տեղ
ւոջ իսափափայ յայրն · Այսյն
պիսի վարս առաջեաւ · մինչև
տեսին զայրն առ նա և ըն
դունէր զնա և ճգնէր իւր չնոյր
Գ Նոցին կե բակու բա ·

Գ նացաք բիմարախ · սրբոյ
հօրն Մրոյ սարբայի առ արքա
յութեանս · Իբր պատմեաց
մեզ ծերն Թադէ · եթէ յոր
ժամ եկի ես բնակեալ անապատս
իսկեթեութեան · Ե՛ր որ կոնոն
աոնուն իկիւլիկիոյ ծնեալ · Էհյ
կապեշիա · այս ինքն մկրտու
զի ոչ մեծի այն պիտի ծերոյ
հրամայեցին կատարել զմկրտ
ութն · և զատանելեան աք
գային իհաւատ · նայ օծանել
և մկրտել · և յօծանելն կանանց
գայթագղեր · ուստի խորհեր
ցաւ զթողուլն ի վանիցն · Իբր
երևեաւ նմա որն յոհաննէս ·
ասէ համբերեաց և ես իթէ
թևացուցանեմ իքէն զմարտ
Իբրև այնին Թայր հայրն կոնոն
թեթևացուցանելոյ զմարտն ·
և ոչ լինէր · իսկ երբեմն պա
տահեր այնպիսի պարսիկ գե
ղեցիկ գուշով յոյժ · գալ ի
մկրտուի · Այսյն պիսի գե
ղոյն խորշեր քահանայն · ո՛չ
կամեցաւ օծանել զնա · Եբկ
սէ իւղովն · և վն այսր պատ
ճառի յապաղեր երկուս աւ
ուրս · Լուաւ զայս արք և
ապիսկոպոսն պետրոս · և զարմա
ցեալ է զործն դնել սար
կաւագուհի մի է նմա · իսկ
քահանային հրաժարէր և ասէր
ո՛չ կարեմ այլ այսմ տեղոջ
հանդուրժել · Ապա ան իւլա
բար եղեալ · և մինչ դէռ է
յեատն գնայր · պատահեաց
նմա սուրբն յոհաննէս միւս անգամ
նաւս ոմն իմարտի · և ձեր ձայ
նիւ. ասէ դարձի՛ր դարձիր ի
վա

ՀՅԳԻԵ ՄԵԾ ԶԱՐ ՔԻՆ,
վանս քո · և ես բարձից ըզպ.
մարտն իքէն · յայնժամ աբ
բայն կոնոն ասէ ցնա · զառ
մացմամբ · հաւատա ինձ զի
ոչ կամիմ գառնալ · քաղում
անգամ ուխտեցեր և ոչ արա
րեր · Ըմբռնեալ զնա օծն
յոհաննէս · նստոյց ի ծունր և
կնքեաց մատամբն իւր ինքեր
քոյ հանդերձին զկուրծսն
նորա խաչին · և ասէ հաւատա
ինձ քահանայ · զի ախորժեսի
վարձս առնուլ ըստ իմարտէն
և ո՛չ կամիս · ահա բարձի ի
քէն զմարտն · Այնժամ վարձս
ո՛չ ունիս իգործոյս յայսմա
նէ · այլ դարձ իվանս քո ·
և անկեալ իայնմ եղև ինձ ·
իսկ հայրն կոնոն պարծու ի
միաբանութեն յերրորդ օրն ·
և օծ և մկրտեաց զպարսիկ
կինն · և ոչ անձնաւ զգայ
թե կինն · Եղան աննէ քանչ
որք գայինն · օծանէր և մկրտէր
և ոչ այլ ինչ շարժէր ցանկու
ինմանէ · Իբր այս այս հատա
րեցաւ խաղաղութ ·

Պ ատմեր մեզ աբբայն · լեոն
դիոսի իմաբանակեցաց սըր
բոյ հօրն մերթէոդորոսիսւ
նասէր · թէ յորժամ հրաժա
րեցի · ելի անապատ յայս փա
րախ · և ելեալ իկիւ րանէ մի
գնացի յեկեղեցին առնուլ զղ
օղ խորհուրդն · և տեսի հը
րեշտակ է յաջմէ կենարարին ·
երկիւղ մեծ անկաւ իվ իմ ·
և հրաժարեալ գնացի իսենեա
կն իմ · յայն ժամ եկն առ իս
ձայն որ ասէր · Իթէ իժամէս
յայսմանէ սրբեցաւ ըն ծայա
րանս այս · և ես հաւատացի
նմա ·

Ա բբայն քահանայն պետ
րոս · սրբոյ հօրն մեր սա
բայի · պատմեր մեզ վն ար
քային սրբոյ ճառեր · եթէ
յոր ժամ եր հայր միաբանին
որդ

սրբոյն մակարայ · եւ գերանն
մու · Ըղձ անգ եղբօր մրոյ
վախճանել եւ ոչ լուաւ ծերն
սխեմ աղջեաց սալասաւոր եւ
կեղեղջ ժամանակաւն · ո
րով աւետեաց ծնողն մերն
ու խոնարհել զծանեալն · Եւ
ծերն նետեւ զգր եղբօրն եւ
գեաւ յեկեղեցին · արտասուա
ցոյժ ծերն · ղիոչ անէ աղքու
նեցի զնա նախ քան զելանելն
ինկենցաղոյս · եւ մատեաւ առ
մահիճս մեռելոյն եւ ասէ առն
եղբայր. կոռուր ինձ ողջոյն · եւ
առ ժամայն յարեաւ մեռեալն
եւ ողջունեաց զծերն · եւ ասա
ցնա ծերն · ննջեա արդ եւ կ
աց՚ ի հանգիստ մինչեւ գայ քս
որ յիտն մղ եյարուցանէ զքեզ ·
որով հիացոյց զամենեսեան
ծերն սբ այս պիսի սքանչե
լեօք եւփառաւոր աւնէ ին
կնա ·

Աբբայն դանիէլ ք աշա
կերտսն իւր եկն յաշեկաանդ
րիա · եւ տեսանէ անդ այր մի
կոյր եւ մերկ · որասէր տուք
ինձ եողորմեցարուք ։ Եւ ա
սէ ծերն ցաշակերտսն իւր ·
տեսանէք զսա որ սնաչսէ ·
իմեծ չափի · կամիմ ցուցանել
ձեզ զվարս սորա · Եւ գնա
ցեալ ծերն առնա ասէ · արա
սէր առ իս · յուներմ լինչ դնել
արմաւենիորով կերակրեցայց
եւ ասէ ցնա զինչ աւէս սբ
բայ · տեսանես զիս մերկ
եւ խնդրեմ · եւ ասէ ս տուր ինձ
որով գնեմ արմաւենի եւ կե
րակրեմ · բայց կացցե ս սա
կուռ մի · եւ առն արկեաց սբ
բայն աշակերտին իւրոյ · եւ
կին իւրն մարեոս սրբոյ քոյ
դաղաքին զնի ի կուրին · անդ
ունէր զյարկս իւր կոյրն · եւ
ասէ ցծերն դադարեա ինձ
առա աբբա եղնացիալ իւե
նեակ իւր եքեր ծերոյն զամ
բիւ

բիւղ մի · ինմա եր չասրյ ա
թուզ · եւնուռն · եւյայնմ
զամբիւղին · զ եղջիւր · եւ
իջեքանոյ խուրձ հանե ալ առ
ծաւթ եա չհայրն · եւ ասէ ցը
նա աղօթս արա ինձ հայր
Եւ եկն ծերն առ աշակերտս
իւր · լայր եւ ասէր · քանի
գաղտնի ծառայօքիւր ունի մե
կենդանին թէ ոչ դարձուցա
նեմ ինչ յմհուռթենէ զո
րա զոր եառ ինձ · թէ ար ոչէ պի
տոյ ինչ մեզ · սակայն կալայց
վս գորա մինչեւ գնասցէ հռալ
ք հոռալ առուս ցանկացեալնե
Եւ իննոյն առաւօտ հիւանդա
ցաւ կնօմ մեծի եւնեզէ ցոյն
եւցաւերը յու ժ կուշսն · եւ ան
կեալ գ նէր լուածար սրբոյն
մարկոսի · եւ էրեւեցաւ նմա
սբն մարկոս առաւեալն · եւ
ասէ բերէք զկոյրն · եւ դիցէ
զձեռն իւր վր քո եւողջասցիս ·
եւ առաօքե ացկօն օմ վազվա
ղակի զորդիսն իւր եերեօ
կնա բռնաւ ք · եւ եդ ձեռն ե
առ ժամայն ողջացաւ · Լուր
եղեւ այս մն քաղաքին · եւլու
եւ ալհայրապետն յարեաւ իմ
քել զկոյրն · եւ ծ րիտ կնա ի
խնալ առ ար · եւ եգեալ կոյր
այնպ · եւ ահա հասին եհայրքն
որ իւեկիւթ · քան զի սբբադո
նիէլ եր իւր աշակերտօքն ·
եւ եբաղումք իհարցն · զայ
ին առնուլ զմահուն ծերոյն ·
եւ մ քաղաքն անդր ժողովե
ցան զոհութ բազմօք · եւթա
զեցին զնա մերձ առ աբբայն
մարկոս որ վս քի յիմարեր ·
Եւ եր վարք ծերոյ կուրին
այսպ · զի որք ինդրեին ինչ
մանէ սէր · տայր հանապազ
բայց դնէր խնանցաւորաց · եւ
զոր խնդրէր եառնէ յր · եւ տայր
զայն հիւանդաց · եւ ինչէսն
եոչ մի ինչ արգինք առնէր
եզայս վս դթոյն նեղելոց
զոր

ՆՁԳ · Այնա · Հ · Ա · Ք · ապործեր ·
մաց այսոց առանձնակն կատա
րեաց զկնական իւր ·

Եկն երբեմն աբբայն · Մակար
իոս ի կենսատն Նիտրիոյ · յառա
ջագոյն աբբայ պամբոնի ·
Եւ ասեն ցնա ծերքն · ասա
բանս եղբարցս հայր · Եւ նա
ասէ ես ոչ եղէ դեռ եղեալ եմ
միայնակեաց · այլ տեսի միայ
նակեացս որք էին անդր կյանա
պատին · Եւ խնդրեաց ի նոցանէ իմ

[illegible]

[illegible]

նակնաց · սանձանես ս ըզկա
րեմ եւ ոչ եմ կարող լինել ի
րս զէնք · նոքա տանեն · եթե
ոչ ես կարող լինել

[illegible]

ծաւ ինմանէ Աքախճաւ . և
եղբայրն զինքն ն՟ր հետաս մնա
լինէր . այսր ընկեցաւ ն՟ր
ոչերկարող հասանել եղբօրն
Աղաղակեր եղբայրն և ա
սէր . վ՟ս ա՟յ կացցես . իսկ նայ
դարձաւ և ասէ . ես վ՟ս ա՟յ
փախստական լինիմ իբրն .
իսկ եղբայրն տարակուսեալ
ի միտս երկեալ ընկեց զծան
րութիւն յինքենէ զլիթիոնն .
Աւթեթևացաւ մերկ գոլով ա
մենևին ոչ Աննայն . և մտաւ
զհետ ն՟ր . իսկ յոր ժամ նայ
եկեալ եհաս եգես զերծ ըղ
հանդերձն յինքենէ . եկաց
և ոչ փախեաւ . և իբրև եկն
եհաս եղբայրն և ողջունեալ
զմիմեանս նստան . ասէ խա
տաճարակն վ՟ս այնորիկ փախս
տեա լինէի իբրն . զիզնիւթ
աշխարհիս ունէիք . որ կա
րէ ծանրութիւն իւր հանել ըզ
միտս զկնի իւր . իսկ յոր ժամ
ընկեցեր զնիւթն զայն իբրաց
կացի մնացի քեզ . իսկ եղ
բայրն աղաչէ աց պնա և աստ
տա ինձ բան զի կեցից . և
նա ասէ ցեղբայրն . ով որդ
եակ կամիս կեալ . փախիր ի
մարդկանէ և կեցցես . զայս
պատուիրելով և հաստատ ան
լով զնա իւրոյն . յարեաւ և
հեռացաւ յեղբօրէն . իսկ
եղբայրն ա՟հեւ լոզ զն՟ծ եող
բալով դարձաւ . և ասէր թէ
ոչ յանապատի մոլորեալք ի
լեռինս և քարայրս և սրբացեալ ք
զաշխարհս . թէ թե և ա բեռն
մարմնով ուրացան առ ա՟ր նծ
յոյսն իւրեանց . և հաւլն առ
անձկալ լին և ե՟րանէլիք եղեն
Պյատմեցին իմ անձին . սուրբ ոյ
հօրն մեթոդիոսի ....սկե
րացն . եթէ յառաջ քան զսա
ուրս զայս . եղև ասա ոմն .
անուն նր անթուսէ . սա զնմ ան
ուրս իւր իպահօ լինէր ինու
ահիւ

ահիւայ . լերդ երբեմն ամա
յորում էր ծերն յանապատն և
կայր յաշխօթս աճա տամբէկ
փայլին իկոզմանն յայնոսիկ
Աւետսին զերեն խառաքածա
կուն ինոցանէ չարա դոյն
զիմեաց իվ՟ծծ եղոյն սրբոյ մը
կացուցեալ զասուքն . որ ըն
թացիւք գայր սատանանել ըղ
ծերն . իսկ ծերն իբրև ետես
զաարմակինոսն սրանչելի աօլար
անօք . հայեցաւ յերկինս և
ասէ . տ՟ր յ՟ս ք՟ս . եթէ հը
րամայեցեր այս պէս կատարել
ինձ . եղիցին կամք քո . իս
կ ժամայն երկիր պատառեալ
եկուլ զմաձինկն . իսկ ընկերակ
ցացն ն՟ր տեսեալ զի ան յայս
եղև ոչնչացուին գիմեցին իմ՟ք
տեսանել զիրն . և տեսին զնա
ընկղմեալ իխորս երկրի . Աղեռ
և ս գնայր իխորասուզի անգ .
Աիգոզման եղեալ զարհուրե
ցին յոյժ . գիտացեալ թէ վ՟ս
ծերոյն սրբոյ պատահեաց սմ
իւ . ձայնէին սրբոյ ծերոյն .
աղօթեա վ՟ս մեր և մ՟պ անուն
հասեր Աղմեզ . այն պէս մ
ծաւ երկիւղիւ գնացին . ե՟ւ
ծերն փրկեցաւ իւրոյ սոյա
կինասին . և եկն լի անս իւր և
պատմեաց . և ամենէքեան փա
ռաւոր առնէին զա՟ծ . այնոյ
պահէ զսիրելիսն իւր յամ
քենայից յերևելեաց Աչալի
բնութեանց Թշնամեաց :
Պատմեցին յայսմ վանից հայ
քն և ասեն . նախ քան զսակաւ
ամօք հանգուցեալ մի այնմ
կեացն պօղոս հռոմայեցի ա՟ղ
գաւ . որոյ յիշատակն Ա՟հու
եղիցի .
Եւ որբեմն զնացի Աբեռնակիրսն
ելօ ատար անոցի ասեղէ ը մ
նուկմի մուր . և յաղդմնէ յա
րին . կոխեաց կիս ելն կմ
նուկն և Աքսպան զնա . ա եղեալ
զայն առաքմ յոյժ հայրն

նաւթ
ռօքոս · իվր այսօրէկ · եւ որ
...այ զծնէն եգծայց յանա
պատն իսւ զի մի որկոցիւր յա
րօնան · եւ անգ լուեալ յանա
պատին աշխարէք եւ կոփեր
վճ մանկանն · իբրեւ զպապանող
ունիմ դատապարտել իգ տասա
տանն · Եւ էր մերձ առինքն
առիւծ · եւ հանապազ եր
թայրհայրն պօզոս իբնակու
առիւծուն այն · եւ սպառնայր
զպայրոպցուցանել զնա իվր իւր
զի յորէյցէ կէ ... զնա · յոր
ժամ եւ տես եթէ ոչ լինի · ա
ռէ առիւծն ննջեցից յանցա
ռիւծու · եւ յոր ժամ գնա
իգ... ըմպել ջուր · գտեալ
անդ դէլ ինչ կարծ ելով կերի
ցէ զիս · եգնայն ալ անկա
անդ · եւ յետ սակաւ ժամու
եկեալ առիւծն ... լուու ...
ննմանուն մարդոյ · վաղեայ ի
վր ծերոյն · եւ եւ մերձեցաւ
ինա անմեներն · յայն ժամ ծերն
իմայաւ եթէ ... շնորհեաց
թողութ մեղաց իւրոց · Եւ
էկն դարձեալ իվ անձն մեր եւ
պատմեաց զամ · առ իյօգուտ
եւ իհաստատութ ·

Յաղէկսանդրիա գնացաք ...
արբա թէոդոսու · եւ որ իսք
...իւ իփարոն · ծերն պատ
մեաց մեզ եւ ասէ · հրամանա
ւրի իսք հօրն մերմէ թէոդո
սէ յանապատուորէն իսք քա
զաքն ... մերոյ գնալ · եւ
գնացի եգտի անդ ծերմի ա
նուանի քրիստոսափոր հռոմայե
ցի ... · ան ի նմա ծունր
եւ ասեմ · որ ... հայր եւ ասա
զմանկու թէ գործս քո առ ի յօ
գուտ ինձ · իբրեւ լուաւ զայս
այնն մխիթարութ ... կար
ծերն յինքեան · ... անելով
զնս ... աւրով յօգուտ
ինձ դրել · Յայն ժամ պատ
մեաց ինձ եւ ասէ լուր որդեակ
իս յոր ժամ առի քաղում ջեր
մու

մուէ ... բօնաւորու · պա
տուրն ... լինէի ինքա
նանն · եւ գիշերի երեթայի իյայ
սրբոյն թէոդոսի · զայլին ե
այլ հայրք անգր · եւ կատարէ
ին զգիշերային աղօթսն · եւ
որք յայրին գային ... համա
քոյ · ... ծունր գնէին ...
եւ ... այրն ...
ժ... · յիջանել ան անդր ... այլն
... աղբար ...
փայտն ... ժամահարին ·
եւ սպա գայր ... իհասարակացն
եւ քայս գործ ... ժու
ժկալութ եւ մա... թիւն
նէլ յայրին յաղօթս · Յաւուր
միում եզ ... զարմացման ան
սիւ իբրիթէ յամ յատուկ այրին
կանթեղօք էր լցեալ · եւ մի
ինոց անձն վառէին այլ եւ ին
որք ոչ վառէին · եւ տեսի եր
կու այս ... գնալ ...
եւ ... ուս · որք պա
քաստէին զկանթեղսն · յայն
ժամ ասեմ ցնա ... եղիք
զկանթեղս ... զի ոչէ
քաւ ... այրս ...
քան աղօթել · ... պատասխա
նի ետուն ինձ եւ ասեն · եթէ
թէ ... այսօրինակ հորցնեն ·
եւս ասեմ նոյ · ... պա
տմանք վառէին եւ մանք ոչ ·
ն... պատասխանեցին եւ ասեն
եթէ կանթեղն եւ այլքն վա
ռեցին · յայն ժամ ասեմ զն
մերոյ ... հնազանդութեան
իմ վառեալ է թէ ոչ · իսկ նք
ասեն ցիս աղօթեա եւ մեք վա
ռեմք զնոյն · ասեմ եղբա
ւս աղօթեմ · մինչեւ ցայժմ
զինչ գործեի · եւ ... այսմ
բանիցս եկեալ առ իս ոչ զոք
տեսի · Յայն ժամ ասացի
ցանձն իմ · քրիստոփոր եթէ
կամիս կեալ · աշխատեսցես ա
ռաւել պիտոյէ · եւ ... ն
որոշեցայ իվանիցն · գնացի ի
լեառն ... · ոչ ինչ բար
ձեա

[illegible]

ԳԼՈՒԽ · ԺԹ · ՎԱՍՆ

[illegible]

խնդրուածս զոր ծնգրէի յայս-
անդրէն ԺԲ ունէնի․ Սրեանէի
և զբաւթաւորուհրէ չ̄ա կ̄ց ա-
ռաջի ԹՅ զծ կային․ Սրևա-
նէի եզգունդս մարտիրոսաց․
Սրեանէի եզժողովս տրգաւրոց
Սրեանէի եզկարգ վ̄արուց
[.]այնակեցաց․ Սրեանէի եըզ
գործս ամենեցուն եփաւ ա-
որ անէի զՁծ․ տեառնէի և
զաստանայ զքինուք մանե ա
լեր․ Սրեանէի եզհրեշտակս
ՆԹ․ զի իտանջանս կային․
Սրեանէի եզարդարան իմաստ
քենաւոր ուրախութեն․ Զայս
ԹՄ և ուաւեկան զայն աւա
մեաց ՄԶ․ եթէ սաւին գնացաք
իսահմանեալ տեղին յԹյ․ և
հովելով մեր զերիս աւուրս
աւուրս հրեշտակաց․ անձու-
ութախութ լցեալք լինեաք․
Եմեկ ատորման երից աւուրց
երանելին անուն հայրն․ ար
ձակեաց զորդին իւր ս̄ և վաղ
վաղակի հրեշտակք ընկալան
զնա․ և պարզ մարտիրոսայ տա-
նել յերկինս հանդէն․ Եւ նո
քին իսկ կային յանդիման և լը
սեին զՄՀնութիւն վեր տու ա
ընլով ԹՅ․
Սուրբ տողատիմ հայցեմք Նո
ցին․ որք մաքրեցան հոգով
քոյին․ մարգրա եզիմ տոքա
մըԹին․ եզգայորանքս խաւա
րին․
Եւ որ Թագծեալ եմ տըքրամա
գին․ ինձ ետ անձ չնորհաց քոյ
ին․ վ̄ս ծիղապն որ փշտ գոր
ծին․ յանձն իմ սիրոյ կամաց
չարին․
Առաջի ողջ ո պատուոյ հոգին
որ անձաւն իպարգևին․ լի
Նել սփոփիչ տրտմութ անձին․
ծիմաբութ չար խորհրդին․
Եւ նորոգեա պուղիղ հոգին
տոոչ հնանայ ամենևին․ յիս
Հնացեալ մեղաց բազին․ եյօ
Թարամ կամակորին․

Հոգ

ՀՈԳԻ ՏԵՍ ՊԱՐԳՆ
Հոգովհաստե տիրանանին
և ԹՀ հաներ յինեն զհոգին․
այլ աւաչնորք ինձ իյէ ըկին
հոգին Լ̄ցն ս̄ էւաւարին․
Եհարց ոմն իհարանցն Ժ̄ ի
մասոուն բժիշկն ևսաւ․ ԱՄ
ցաւուց գն զ̄ պիտէ ոմ իմաս
տուն․ Լէսեր բժիշկն յոյժ
գիտեմ Թէ լսես ինձ․ Լէու
զչուզարն ապաշխարութ․ Եւ
զծաղկին հղբ այր օծութ․
Եւ զարմատն աղքատ սիրութ․
Եւ զպատուղն խոնարհութ․
Եւ լից իհաւանն ողորմութ․
Եւ առա զինքն ծունր աղն
լով․ Եւ քամ իչտտասանակն
տուայսաւութ․ Եւ արտասու
ախտան ըմպե յԹմ մէջ գիշերի
ևՀյսե ԹՄ ցաւուց գեղ․ որ ոչ
ԹՅ զներքին մարդն բժշկէ․
այլ եզարտաքին որքանն որ
գն եմաքրէ․

Պիղոսի․ ջաւան երորդ․ վ̄ս
նշան աղգնայ․ Եւ ասրանչե
լոյ գործ հարցն․

ՍԵՒԻՆԴԱԼԱՑՆ ՀՕ
ՐՆ ԱՄՈՒԵԼՑԻ․ ԵԹԷ

գնայր յանձապատին լընուլ
ջուր իջրհորոյ անտի․ և եա
եա անէգ վ̄աղել իւկոյ․ որև
արբայ օձ․ և անկեալ իմ̄Թ ե
բե սաց իւրոց յերկիր ասէ․
Թ̄ր․ կամ ա եկեցքե կամ և ա
և առ ժամայնհեքձե ալ Ժ̄ մէջ
ՄԹ աւ վ̄աղիլ իւկոյն զօրու
ԹՆ ՔԻ․
Գնացեալ եբեք ԹԾ հայրն ա
մենա․ տեսանէ լ զանտանիոա․
ևմա

և մոլորեալ ի ճանապարհին ·
նստաւ և ննջեաց սակաւ մի ·
և յարուցեալ ի քնոյն աղօթեաց
առ Ած և ասէ · աղաչեմ ըզ
քեզ Տր մի՛ կորուսաներ զիս
զստեղծուած քո ։ Եւ երև
եցաւ նմա ձևով մարդոյ կա
լեալ ի յերկնից · որ ցուցանէր
նմա զճանապարհն · մինչև ե
կեալ եկաց ի դուռն անապատի
կնաց իշխանին ի չէ առն պի
լիստացւոց · և կամեցաւ պահան
ջել հարկանել ի բռնաւորացն իւ
րեն յաշխարհականաց · և ժո
ղովեցան եղբարքն կէ այս
որիկ առ հայրն անառն · և ըն
դրեցին զոմանս ի նոցանէ զի
առաքեսցեն առ թագաւորն ·
ասէ ցնա հայրն ամոնաս · ոչ
պիտոյէ աշխատել ձեզ և զը
նալ · այլ հանդարտեցէք ի
անձնեանս ձեր · և պահեա կա
լէք շաբաթս երկուս · և ես
միայն առնեմ զայս գործ կա
մօքն Այ · և դարձան եղբարքն
ի սենեակս իւրեանց · և ծերն
հանդարտեաց ի սենեկի իւր
ում · երրորդ , ցան երկոտասան
աւուրքն այն պահոցն · տրտմ
մեցան եղբարքն ի վր ծերոյն
զի տեսանէին ի սենեկի իւր
ում · և ասէին մոռացաւ ծերն
զգործ մեր զայն · Իսկ յաւուր
չորեքտասաներորդի ժողո
վեցան եղբարքն ի միասին ·
և եկն առ նա ծերն և ունէր
զհրովարտակ արքունի կնք
եալ մատանեաւ արքունի ·
Եւ իբրև տեսին զայս հայր
քն · ասացին ամոնն ըզ
ծերն երբ բերեր զայս թուղ
թն · ծերն հաստատեաց ինձ
եղբարք · զի այսմ գիշերի
գնացի առ թագաւորն և տուե
ալ զայս գիր կնքել · և ե
կեալ յաղբիւս անդրին ցուցի
ի յիշխանին · և ընթերցեալ յիշ
խանին և ահա եկն առ ձեզ ·
և լուեալ զայս հարցն երկեան
յոյժ

ԳԼՈՒԽ · Ի · ԱԼԵՍԳ

յոյժ և երկիր պագին նմա · և
այլ ոչ ևս երբեք խօսեցա
ին ինչ խանեն ը նմ ·
Լաւ էր հայրն գուշակ · զն
հօրն ընտանիքն · եթէ կը
նայինք երբեմն Ժ̄ եղբր ոն
վոսն · և ես ծառայեցայ յոյժ
և ասեմ ցհայրն · ծառայի եմ
հայր յոյժ · և որ արեաւ ա
ղօթս ծերն · ասէ ցիս որ
չես ջուր ի ծովոն · և առեի ի
նմանէ քաղցրացայն աղօթիւք
զջուր ծովուն · և ասեմ լնուլ
զամանս իմ ջրով · գուցէ ծա
րաւեցեմ դարձեալ · ասէ
ցիս մի՛ առներ զայդ · զի ԱԾ
որ աստ է · նա և յամմի։ · կա
րողէ առնել ջուր ·
Դարձեալ հարկ եղև մեզ գը
նալ և սկաք յեզր տիւրոսի
դետոյն · և նայ և անց ոտիւք
իբրև ի ցամաքի ի վր գետոյն
իբրև անցաք յայն կոյս · ես
հարցի ցնա հայր զի՞ էր իմա
նայինն ոտք քո զջուր մինչ գը
նայիր ի վր նր · և ծերն ասէ
մինչև ցկոճ կարծէր թէ յաւր
է · իսկ ինձ ընդ յոտից երկիր
հաստատուն եղանայր ամենայն
իմ նր ·
Դարձեալ յայլում ժամու ·
գնացաք առ ծեր ոմն · և ի
գնալն մեր արեգակն եկն ի
մտանել · և ասեմ ծերն աղօ
թեմ զերեղ ն՞ր · կացայց զարե
գակն զի մի՛ մտցէ մինչև գը
նասցուք առ ծառայ այնր ե
եկայց արեգակն ժամանեցայ՛
երկրպագ ոմն գիւղահար եկն
իսկ ինքն · և արարին աղօթս
վն նր յեկեղեցին · և ոչ ել
ի մանել ըն զի չար էր յոյժ
և ասեն եղբարքն ոչ որ կա
րողէ հանել զդարբայց մի այն
հայրն ընտանին · և եթէ
աւետք նմա վն որդա ոչ ա
նու նայ յանձն և ոչ գայ յե
կեղեցի · Այլ զայս արա
ցուք · դիցուք զնա յեկեղե
ցին

ցին · նմին եւ խունկղի նր̅ · եկյա
ռ. առաւօտուն զի նախ քան զամե
նեսեան գայ նա յեկեղեցին
իբրեւ դատաւոր զգաստ անդր · յա
րուցանէ զգաս · եւ լուանէ զեւ
ի հասկլոյ ն̅ր եւ իմաստնէ ն̅ր ս̅բ ·
Եւ տարաբին այն պէս · եւ դը
օրն զգիւահարն խունկղի ն̅ր ·
Եւ եկեալ առաւօտուն ծերն
վիայն · եւ եպիտ զնա անդ ·
եւ ոչ գիտէր թէ զի՞նչ իցէ ·
խնեցոյց ինա եւ ասէ սրբել աչ
աւքս · եւ առ ժամայն եւ ի
նմանէ գեւն · եւ բժշկեցաւ եւ
բարին իժամէն յայնմանէ ի
բանի սրբոյն պատկառելով ·
Թէ ա̅ք եւ ինքն ս̅բ հայրն ոչ գի
տէր ·

Պատմին մեզ վասն աշակերտա
քն հօրն փեւլասի · եթէ երեւ
ա̅ն նմա ձուկն · եւ առեալ տա
տեսն խորովէր զնա · բռ ապակ
եւ գ. բեկտեղն · եւ ասէր չմա
նուկն որ էր դարձոնեա իւր ·
վահնեա զայն · եւ ինքն եւ ի
սպասաւորութի · արտաքոյ · եւ
սկսաւ ուտել զնա · իբրեւ եւ
տեսանեն · Եւ իբրեւ դարձաւ
եւ եկն տեսանեն · եւ եւտես զի
ուտէր զեռ եւ · եհար զնա
ուժգին խրատն ուժգին աղա
մանեալ · եւ անկեալ մեռաւ մա
նուկն · ի բակ զանտեսն կալեալ
աղ մեծ աղաղահութեամբ · եւ
առեալ զմեռեալն եդ իւր մահ
ճաց եւ թագոյց զի էր ժամ ճա
շոյ · եւ գնացեալ անկաւ առ
ոտս հօրն փեւլասի · Եւ պատ
մեաց նմա զայն · եւ նա յա
սէ մ̅ու մեք առնիցես զայդ · այլ
մինչ հանդարտին ե̅ երեկոյս
եղբարքն · առեալ զմեռեալ
մանուկն տարցես դիցես ընդ
նա յեկեղեցին խաւարկաւագա
նացն · առաջի սեղանոյն · եւ
արար այնպէս այն̅ · եւ զնա
անդ եւ ինքն գնաց · Եւ մտեալ
ծերն իգիշերի · խաւարկաւագա
նոց

նոցն · եւ սկսաւ աղօթել մին
չեւ իմիջ գիշերին · եւ իբրեւ
ժողովեցան եղբարքն յեկե
ղեցին · եւ ծերն խաւարկա
ագանայքն · եւ մտանուկն ը̅ եւ
մա կենդանի · եւ ոչ ոք իմա
ցաւ զայս բայց միայն ոտն տեսն
մինչեւ յօր մահու ծերոյն · եւ
ապա քարոզեաց զնա ոտնտեսն
քան զի այսպ̅ պատուիրեաց նմա
ծերոյն · մ̅ու մեք ինչ ասել

մինչեւ յօր մահուն ·

Լսեալ էր ծերքն ցհայրն ե
զիաս եգիպտացի եթէ հայրն
ագաթոն բարի ծերէ · առն
ցն̅ ծերն · յաղագս յայս բա
րիս · առեն ցնա եղբարքն · և
յառաջինքն զի՞նչ իցէ հայր
պատասխանի ետ ծերն և առ
ասացի ձեզ թէ բարի է յա
ղագս յայս · այլ յառաջինն
ազդն · տես մի եւ այր իականեաց
որ կարող եղև արդիւնել զա
րեգ ակն իբրեւ եղեւ նաւեա
Պատմէր մեզ հայրն կասիանէ
եթէ երծեր ոմն որոյ ապա
սաւորեր կոյս կրօնաւոր ոմ̅
ս̅բ · ի ռաւ մարդիկ աւագին եթէ
ոչ են ն̅ք ս̅բ իմեղաց · եւ լա
ւ եալ ծերն լռեր · եւ իբրեւ ե
հաս ժամ վախճանի ձերոյն ·
ասէ ցհայր սեն գաւազանս այս
վրիթսուն ամ իձեռին իմում
արք անեկեցէք զսա եւ եղբ զ
մանի իմում · եւ եթէ դալարա
ւացի ա ըստրէ պտուղ · գի
տասջիր թէ սը̅է մրս յայն մե
ղաց · ապա թէ ոչ տայ պտուղ
անկայ ը̅ նմանեւ · իբրեւ թա
ղեցին զնա զպատուականն ծե
րն · անկեցին զգաւազանն ի գե
րեզմանին · եւ առ ժամայն սկ
սաւ կանաչել · ապա երիցս
ուղարց արար պտուղ · եւ որք
Լսեալ էր հեծելոյ ս̅բ ·

Կին ոմն հիւանդացեալ ունէր
իստինս իւր · խոյլ խեցգետին
ի ալքեկեալ զհօրքն զուկիանո
սն

ձէ · դնայ տեսանել զնա թէ
բժշկեսցի · Եւ ընդ առաջ եր յայն
ժամ հայրն Ղունկինոս յենա
տարաւ ի վանս · բնդունեց · յաղէք
սանդրեայ · յարեւմտից կողմա
նէ · Եւ երթեալ խնդրէր կինն
զծերն · գտեալ նմա զի ժողո
վէր փայտս հայրն Ղունկինոս ·
Իբրեւ ետես զնա կինն · ասէ
ցնա եղբայր ուր բնակէ Ղուն
կինոս ծառայն Այ · զի ոչ գի
տէր թէ նայ ինքն է · Ասէ ցնա
ծերն · Ընդէ՞ր խնդրես ի նմա
նէ · զի նայ յիմարեալ է · Ամենայն
ամ՛ գնար առ նայ զի խելագա
րեալ է նա · այլ ասա ինձ զի՞նչ
խնդրես ի նմանէ · Եւ կինն ե
ցոյց նմա զցաւս իւր · խոց ծե
րին կնքեաց զնա խաչիւ Եւ ա՛ռ նա
դարձաւ զի լուան կարձանկեաց ըզ
նա · Ասաց · Ած ողջացուսցէ
զքեզ · Ղունկինոս ոչ ինչ կարո
ղէ առնել · Եւ գնաց կինն ող
ջացեալ առ ժամայն ի տուն իւր
Ապա պատմեաց զեղեալն թէ ոչ
ետես զհայրն Ղունկինոս · Եւ
այլ ոք ծեր բժշկեաց ·
Եւ յորժամ զնշանն ծերոյն եառ ·
իմացեալ ծանեաւ զի նայ ին
քն էր հայրն Ղունկինոս ·
Դարձեալ յայլում ժամու բե
րին առ նա դիւահար մի · Եւ
նայ ասէ ցնո՞ զի՞նչ արարից
դմա · զի այս մեղաւորեմս ·
այլ տարէք զդա առ հայրն զե
նոն · Եւ իբրեւ տարան զնա
առ նայ · սկսաւ հայրն զենոն
հալածել զդեւն զայն · իսկ դեւն
սկսաւ գոչել եւ ասէր · Ես ոչ
քանզի քո ելանեմ զենոն · այլ
ահա հայրն Ղունկինոս աղօթէ
Անդ աղօթքն հալածեն զիս ·
Դարձեալ · յայլում ժամու բե
րին առ հայրն Ղունկինոս կին
մի որ մէրքն ունէր անբժշկելի
ի ծծին իւր աջոյ · Եւ եկաց նա
առ պատուհանին · ծերոյն Է դեմ
ապատուհանին լուսեղէնայն · Եւ այլ
ոմն

ումն կին Է ամս · Եւ նայեցեալ
ծերն Է պատուհանէն վին
հիւանդէր զախտայն · Եւ ետես զ
նա · Եւ սաստեաց ի նմա ծեր
ն Եւ ասէ · գնացես ո՞վ կին
դու ի տուն քո · Եւ յարեաւ
գնաց կինն ողջացեալ ի տուն
իւր ·
Դարձեալ · յայլում ժամու
տարաւ այլ ոմն ծեր զպեծկու
հօքն Ղունկինոսի ի տուն դի
ւահարի ումն · Եւ իբրեւ եբաց
զդուռն մտանել · սկսաւ գո
չել դեւն ասէր · Ընդէ՞ր բե
րեր այսր զհայրն Ղունկինոս ·
հալածել զիս · Եւ առ ժամայն
ել եւ փախեաւ դեւն յառնէն
եւ ողջացաւ այրն ·
Ասէր հայրն սիսոյի · ե
թէ մինչեւ իսկ էի Է հօրն
մակարիոսի · ելաք ի հօսանս
եզբայրք Է օթն · Եւ կին մի
այրի հեծէր մեզ ի հօսանս
եւ քաղէր հասս · Այսպէս ալոյ
բնաւ ոչ գտաք զօրն ող
ջոյն · Եւ հարց զնա ծեր հայ
րն Եւ ասէ ցնա · զի՞ է քեզ զի
անդադար ողբաս կին դու ·
Եւ նայ ասէ ինչ ումեք առնել
ու ... այրն իմ թաղեալ · Եւ
ինքն մեռաւ անպարտ · եւ ո
չ ասաց ինձ թէ ուր եդ · Եւ ահա
հանդերձեալ են տէրք ընչիցն զե
րել առնել զիս · Եւ վաճառել
զիս · Եւ զմանկունս իմ ի ծառ
այութիւն · Եւ ասէ հայրն մակար ·
ասէ ցնա եկեսցես դու առ իս
ուր հանգուցեալ է այրն քո ·
աղօթեաց · Եւ եկն իբրեւ օրէն
եկին առ նա կինն Եւ պատմեաց
նմա զայս · ասէ ցնա ծերն ·
եկեսցես Է իմ եկոյց ինձ զգե
րեզմանն առն քո · Եւ առեալ
զմեզ Է իւր զեղբարս երթալ
գնացաք Է նմա · Եւ իբրեւ գե
րեզմանն · ասէ ծեր
ցնա դու ... քո ... քո
եւ գնաց կինն առաջի ծեր
ոյ

աղօթս · և ապա ասէ · այս
ամենայն դրա · ուր եղիր զա-
ւանդն այս ուխտի առն · իսկ
մնացելոյն պատասխանի ետ և
ասէ · կայ թողեալ խոտն ի
մէջ · Ը անօթութ մահացոյց
զնոս · և ծերն ասէ դարձեալ
ընթերցես մինչև յօրյարութիւն
իբրև ամեսքն եղբարքն եղևն
ան · և անձկան առ ոտս նր · և
նոյ յարգոյց զնմ և ասէ · ող վմ
իմ եղև գործս այս · զի այր մի
զուարթեմ · այլ վմ այրոյն այն
որիկ երբորոց նր · որպէս զայս
մր զողորմութ նդ · և եկեալ
առ այս այրոյն ուր կայրպահես
առն · և նա առեալ էառ զմր իւր
և ազատեցաւ ի ծառայութենէ
նր · և այրին փառաւորէ լով
երկիր պագանէր ծերոյն · և
հռչակէր զբանն որոց լսէին
փառաւորէին զմծ ·

Եւ ասէին վմ հօրն մակարի
ոյ · եթէ եղանէր երբեմն իս
կիտոյ իջաղազն · և դարձեալ
էր ինքն զփրկիչն · և վասն
էր ալ նաւաւ · և աղօթեալ ա
սէր · այր դու գիտես զի այս
ոչ զօրեմ տանել · և Է ամենչն
զայս · առ ժամայն գտաւ յափն
գետոյն ուր հանգերձեալ էր
գնալ · Եյարուցեալ վաճառ
եաց և դարձաւ իսկիտէ ·

Առն ումեմն եգիպտացւոյ
որդի ... օղեալ էր · և եբեր զն
նա առ հայրն մակար · և եդեալ
մերձ ի դուռն սենեկին նր · և
ինքն մեկնեալ եկաց հեռի · և
նայեցեալ ծերն Է պատանւոյն
և ետես զմանուկն զի լայր · և
ասէ ցնա ով եբեր զքեզ աստ ·
ասէ մանուկն հայրն իմ եդեալ
զիս աստ ինքն գնաց · և ասէ
ցնա ծերն · արի փութանակի
հասցես հասցես նմա · և
առ ժամայն ողջացեալ · յար
եաւ և եհաս յընթացս զինի հօ
րն իւրոյ · և իբրև եհաս զոր
գին

գին իւր ողջացեալ · փառաւ-
որեաց զմծ · որ փառաւորէ
զսուրբս իւր · և գնացին ողջ և
առողջ իւրեանց ·

Եւ թէ այր երբեմն հայրն մակա-
րիոսի զի ուրեմն · և ծառս զամ
կրօնաւորք · զոր կալեալ կապե
ին ամանք վմ մեղապարտութ
և բերեալ եղև առ նա ծերն և
հարց թէ շղթայիցն իցէ սաս
ցեալն · և ղուկաս եգեալ առ զի
սուտ վկայքին · եւ ասէ ցն
ոմանք ոչ նր · ուր իցէ ընպան
եալն այս · նոքա ցուցին նը
մա զմեռեալն · և իբրև մերձե
ցաւ ի նա · ասէ յաղօթս կա
ցէք և դուք · և նա համբար
ձեալ զձեռս առ մծ · և առ
ժամայն յարուցեալ մեռեալն · ա
սէ ցնա ծերն · ասա ինձ ուր ո
րս սպանեցեալն · ասէր որ ըս
պան զքեզ · և նա ասէ ծերնչս
բազում եգիպտացւոցս յեկե
ղեցին · և բա հն որ եառ զայն
իպահ եպասն զիս · արդ եկեց
աստ իսմննեակ ծերոյս ոյսս
րիկ · այլ ապաշխեմ · առեալ
զինչ սիմ իմանէ · և առեալ ող
բացող եկեղեցւոյ իմոյ · Եւ ասէ
ցնա ծերն · ննջեա դարձեալ
մինչև եկեսցէ տր և յարուս
ցէ զքեզ · և եւս այնպ ոպ
առ ազգատեցուեզք այրն

Եւ իմաստութեան զբաղարաւտեամբ ·
և երբեմն հայրն բասնեցի
ոս իսկիտոյ իտեր ել նայտ ևյա
զարս աշխատեն լինէր յուղոյ
մատուցին նմա սակաւ մի գի
նի · և լուեան ամաց զգալուա
ան նր · և բերին առնա գիւ-
ահար մի զի բժշկեսցէ զնա ·
և սկսաւ դեւն անարգել ըզն
րնաւորն առ արբեցող այս
բերին զիս եգինէ սէր · Եւ
ծերն ոչ կամէր հալածել զը
նա վմ խոնարհութն · այլ վմ
նախատանացն · ասէ զբն ա
հաւատամ իքս · զի մինչև
քսան

զմնացեալ նիմ զբռածանիս զայս
կինոյ · դու ելցես յայսմի ·
Եւ օգոստ ծնեալ զմեւ լզգինին
իսկ գանձ ձշեալ ասելի ծանոյս
ցոյց կնձ ծեր ծանիրացար կնձ
անկեղծս զիս · եւ ել վաղվաղա
կի ծնարզոյն · յառաջ քան զզ
կատարեալ բռածանին · եւ զա
ռաջ այրն այն զօրութեն ջրի · և
զնաց ի տունն իւր փոխանակ ալով
զնոյ ·

Եւ կին երբեմն եզբարբ բա
զումք առ հայրն պետին · եւ
հա ամն ընտանի հօրն պետին
ունէր մանուկ ԺԲ ամեան դիւա
հարոյ զեմքն յետս թիւր
եալ էր · եւ իբրև ետես այն
զբազմութ հարցն · առեալ է
բարձ զմանուկն եւ էին նոսա
արտաքոյ դրանն վանիցն եւ
լայր · իբրև ետես զնա ամե
նեքեան ծերքն զի լայր · ա
սեն ցնա զի՞ լաս այր դու իսկ
նա ասէ ողորմեցէք հօրն պե
տին · եւ ասաց մանուկն
այս փորձութ · եւ կանգի բերել
զնա առնա · եւ իբրև եկ զի ոչ
կամիցեն սանելի լինու զընտանի
իւր · եւ արդ եւ թէ լուիցէ
թէ ասէ նմ առնել է եւ վարէ
զի ստուգի · իսկ եւ զձեր դուզզ
ասեմ ալ ի լսեցի զալ ասա ·
այլ դու ողջ կամիս ողորմեա
ինձ · կամ առ ԺԲ բեզ ինձ երքն
զնա եւ աղօթեցէք վս նորա զի
բժշկեսցի · Յայնժամ առեալ
ծերն զմանուկն կմուս առա
ջի հարցն · եւ իմաստուն արար
զի նախ օծեալ իւրեանն հար
ցքն մատուցանէր եւ ասէր · ա
ղօթեալ վս նորա եկեսցէ ի խա
ջիւ զնա · եւ այսոյ յետոյ քան
զամենեսեան զնս · եւ եր առ
հայրն պետին · եւ նա ոչ կամե
ցաւ առնել զայն · եւ աղաչե
ցին զնա ամենեքեան եւ աւետն
ամ արարաք մեք ամենեքեան
աղաչեսցուք զՏուհայր եւ յարու

ցե

ԴԵԿՏԵՄ · Ի · Ա · ԱՄՍ
ցեալ արար աղօթս եւ ասէ · Տր
ամենակալ ուղ քոյ մի՛ տեսցե
ցէն զեւ · եւ նրքեաց խաչիւ
եւ մանուկն ողջացաւ առժա
մայն · եւ ետուն զնա ցհայրն
իւր ողջ ամենեցին · եւ կնոջ
դարձուցին իւր դոհանալով զնյ ·
եւ հայրն պետին ոչ գիտաց թէ
ո՛ ոք էր նայ ·

Պատմեցին հարքն ամենք վս
աբբա զոսիմ թէ բազում յեզգացնգ · եւ
թէ կալանոյր ձեռամբ զիժս եւ
զբարբս եզօձս · եւ զսմ սողունս
թունաւորս · եւ ԺԲ քարի հա
րեալ հազձոյր զնս · Յաւուր
միոջ աղաչեցին զնա եղբարք
ցն եւ ասեն ցնա · պատմեա
մեզ հայր թէ զո՛ր ինչ առաքի
նութ ունիցիր զի զայդ ա
նես · Ասէ ցնս ձերն · թէ
զուք որպէս եղբարք · զի
թէ ոք անհնարին զբոպութ եւմբ
ռնու · հնազանդի նմա ամենայն
զանգ եւ սողունք · ոչ այլ ինչ
է ինն · նա ի իզբախութն ·

Փորձեցաւ երբեմն իղինաց
հայրն աբբահամ · աշակերտ
հօրն սիսոյի · եւ կար իզոն
ծնուն · իբրեւ ձանձրացաւ ձիւղ
յարուցեալ համբ առն զիւր
իւր յերկինս եւ ասէ ձեւ իսկ թէ
կամիցիս դու · եւ թէ ոչ կա
միցիս · ոչ թողից զբեզ մինչեւ
բժշկեսցես զիս · եւ առժա
մայն բժշկեցաւ յախտէ պոռ
նկութ · մինչեւ բնաւ տզրատել
եղեւ իշխար մնացն յայն · ոչ
եւ ոչ անգամ իմիւ ակնկալ լի
նէր ·

Գնացեալ ոմն այր այխոյ
հականն · առ հայրն սիսոյի
իւեառն ունանիս · ունելով
ԺԲ ինքն եւ որդի իւր մանուկ
հասակաւ · եւ իբրեւ այն իւր ե
մեռաւ մանուկն յընթանալն
իւսի հայրն ոչ յայտնեցաւ · այլ
առեալ զնա գնաց առ ծերն ·
եւ եդ զմա հանդ առաջի նորա
ոա

ատուածայնոյն ծերոյն ի ծունկս իբր
երկիր պագանել. զի անհնացե
ինմանէ. եւ եգեալ զձեռնուկն
անդ եւ արտասուս. եւ իբրեւ եւ
Է նմա. եւ ծերն ոչ իմացաւ. եւ
թէ մեռեալ էր ձայնեաց. եւ
իբրեւ եւ մանուկն առ Հայրն
իւր. եւ առեալ զնա զաւակին
բաւ այրն եմուտ առ ծերն.
անկաւ երկիր պագանէր եւ շնոր
Հս խոստովանէր. եւ յայտնեաց
զգործն զայն. իբրեւ լուաւ
ծերն արտասուեաց յոյժ. զի ոչ
կամէր թէ գիտասցէ ոք զնա.
Եւ պատուիրեաց նմա մի ումեք
ասել զայն մինչ յաւուր
վախճանի ծերոյն.
Ա ...եւ երին վն Հօրն սարկիդոնի
եթէ էր նր դաւասը մի կոյս
որ կոչիւր իռինի. իսա եւ
ո՜ր ինանօթից իւրոց յաւանդ
զարդս մետաքսեա ծածուկ.
նայ իբրեւ եւ առ զաւանդն. վՏ
առնել զգուշութեն. թաղեաց
զնա յերկիր եւ զկնի սակաւ ժա
մուց ննջեաց իսկ ինքն. եւ ոչ ու
մեք ասաց զայն. զկնի աւուրց
ինչ եկն մարդն այն որ աւանդ
եացն. եւ իբրեւ ոչ եգիտ զն
կոյսն կենդանի. խնդրէր զն
պահեստն ի Հօրն նր. եւ եկն զեր
ծերս յոյժ. ետ եւ եւս աղաչէր եւ
երդնուր չգիտելը. եւ խնդրէր
աանւ. իսկ իբրեւ սառնեաց
զայն սպն սարկիդոն յուղիղ վԲ
ևայից. եւ եթէ աշխարհիսէ.
Յայն ժամ գնացեալ խնդրել զ
մայն դստերն. եւ կարդաց զա
նուն անձնեցուն ելյ առնել նզ
նան առ ի Հաւատալ Հաստատե
լոց յարուէն. եւ ասէ իուինի.
Ուր եդիր զպահեստ որդւ.
Եւ նա յարուցեալ պատմեաց
զայն Հօրն իւրոյ. եւ ցոյց զտ
տակին զտեղին ուր կայր.
Եւ դարձեալ ննջեաց ի գերեզ
մանի. եւ առեալ զինչսն ետ ցՏ
տէր իւր. եւ փառաւորեալ զԱծ
փառա

ՆՇԱՆԱԳՐՈՒԹ. ՀԱՐՑՆ

փառաւորիլ [illegible]

Եղբարք երկուք ըստ մարմնոյ
էին բնակեալ. եւ միոյն ի նոցա
նէ պատահեաց հիւանդանալ.
եզնաց եղբայրն նր յանկե զե
ցին առ քահանայն բերել նշ
մա զսրբ խորհուրդն. իբրեւ
լուաւ եզգայն քահանայն առն
ցեղբայրսն գնացուք. եւ ե
ցուք զեղբայրն զայն. եւ գնա
ցին ամենեքեան կարապետ զա
ղ Թա եւ մխիթարեցին. Եւ դար
ձեալ իմաստնոյն կիրակի Հար
ցանէր քահանայն ցեղբայրն
այն. ուր կայ եղբայր քո. ասէ
նայ սուտ գործարինէ. եւ
գնացին դարձեալ քահանայն
եւ եղբայրն առ նա նել. զեղ
բայրն զայն. եւ իբրեւ գնացին
եւ նստան մերձ. Հանդերձեալ
էր վախճանել հիւանդն. եւ
մերձէր իմահ. իսկ որք ընդ
նմին եղեալքն. թերեւս առ
ժամն լինի. եւ ցեւ Հոգոյն
սրբոյ թէ ոչ. ոմանք ասեին
այո. եւ ոմանք ասէին ոչ. եւ Հա
կառակեին ԺԲ ամենեքեան. իբրեւ
եւ եւս զայն հիւանդն եղբայր
առաջ ցնա զի խնդրեր ԲԵ վ
մնան. կամեք իմանալ թէ
ուն իցէ զօրութ Հոգոյն. եւ
դարձաւ յեղբայրն իւր եւ ասէ
գնա զուր ուր եղբայր իմ. եւ
նա ասէ այո զնամ այլ աղօ
թեա վՏիմ զի ոչ թողում զք
քեզ նախ քան զիս գնալ. եւ
դարձաւ առ որս նստեին եւ զ
բարքն ասէ. առուք ինձ ըղ
փիլոնն եւ զքահանա զայդ. եւ
եղեալ զիւրն կոչեն եցուս ի
նաեւ եւ զհոգեւոր իմր նախ
քան զեղբայր իւր որ էր հիւ
անդ. եւ այպէս ննջեաց.
եւ ետես զայն հիացումն կա
յաւ զամենեսեան. Ափառաւ
վեր առաքեին ԱԾ որոց ետես
ծունդ ծառայս բազում. Յայն
ժամ արտասուօք եւ ուրախութ.

Եւ ի գին իմաստասիրին զերկրորդանն ի գերբոյլմանի հարցն · սատու ով ... ա զբօսնութիկ որբուհայոց կեանս արտասուաց եղէն տեսանելէ զխմանալի լոյսն ՔՍի այլմերոյ երգեմայրումն ունէր վարդապետա որ պատմէր զԱՅ մեռեալս բարեձնուեր · ասէ ներբեանն եւզ քայլին Ը ծերբ իւր · հայր եւ Թէ մեռանիս այնպէս բարուոք պատմեա · սրիս իբրեւ զնա · եւ լ ցնա ծերն · եթէ մեռանիմ · այնպէս պատմեցից զքեզ մինչեւ զուր ասիցես թէ բանակեան ի ցէ · եւ զինի ոչ բազում ժամուց մեռաւ եղբայրն այն · եւ այնպէս պատմեաց զնա որպէս բանականեր · եւ ասէ ցնա առաջի ամենեցուն բարուոք պատմեցի զքեզ որպէս ասէր ոչ · եւ խօսեցաւ Ը նմա մանուկն եւ ասէ ցծերն բարուոքէ բանակեանէ հայր իմ · ԱԾ վարձատրէ զքեզ զի զուր զխոստովանն քո զոր ծածկէր կատարեցեր առ իս · եւ տեսանել ամենեցուն զայս փառաւորեցին զԱծ ·

Մատուցին ՅՆԻ ԹԻյ ·

Պատմեցին մեզ զայս հարքն եթէ ծեր ոմն առաջնորդ վանաց մեծաց անուանց · եւ պատուաւորն իւր կարծմունեալ է խիվանացն եւ դնացեալ բնակեցաւ միայն իտեղի ինչ · իսկ ծերն զնայր միշտ առ նա եւ աղաչէր զանա դարձուցանել ի վանսն · եւ նա ոչ կամէր առնել զայս · եւ դանալ ի վանսն · իսկ ծերն զազարեալ որ առնէ արար զերիս ամս · ի այն ժամ լուաւ ծերոյն եղբայրն այն եւ դարձաւ ի վանսն իւր · եւ յետ աւուրիկ սակաւ ննջեաց ծերն · եւ եղեւ ժողովել ուխտ խմբեան վանացն ի բերն · եւ այդպիսի չարբին · հարաւ ոսկն Ը երեսս նը եւ եղբաւ զմեռեալն նը · իսկ ծերն առ ուրեք յոյժ վն այնորիկ · եւ խորհէր բանիւք եւ մենբրեթ արէր

զցա

Զցաւագինն ալ եւ դիրտ նը · իսկ նայ խնդութեամբ լսէր զբանս ծերոյն եւ ասէր · սակս աշխատութեն որոց քեզ պատճառեաց այս իմն · վարձեալ առաքեաց զնա ծերն պնդել Թափել իծառոյ արմաւ · իսկ ի թափելն անկաւ զաւ աղան ինչ իծառոյն եւ խելեաց զմիս ակն նը եւ կուրացաւ խաղտ եւ բերին զնա ի վանսն · եւ նստաւ անդ կուրացեալ ըննաւ · իսկ ծերն տրտմեցաւ առաւել քան զառաջինն · եւ իբրեւ մերձեցաւ օր ելից ծերոյն · ժամանեալ զայն · եւ կոչեաց առ ինքն զԱմ եղբարքն ասէ ցնա · մերձ կատարած իմ · զգուշացիք անձանց ձերոց · յայնժամ շուրջ կացեալ եղբարքն ասեն · եւ զոր թողուս մեզ առաջնորդ հայր զնի քո · իսկ ծերն ըն ուեաց · եւ պայս կոչեաց առ ինքն զկուրացեալ եղբայրն պատմեաց նմա զի քոյս իւր · Ա նայ ակնատալ լաւ եւ ասէ · ԱՅ Թողուլս զկուրացեալս զիս հայր · իսկ ծերն ասէ ցնա աղաչեա զԱՅ զի դարձուցանէ ձեռն առ նա վն քո · եւ իբրեւ զայս ասաց · եղբօր զձեռն իւր յաչս նը լուսաւո րեաց զնա ԱՅ պայծառութ · եւ առնել ամենեցուն ուրախ եղեւ ԱՅ խորհ նոցա · եւ եդ զնա ԱՅ հաստատութ հայր վանիցն զայն որ երբեմն կայրներ · եւ յետ ամ սակաւ ւոր ասիւ զխղճանեալ եղեւ փառաւոր բազում ամ ծերն · եւ ոչ լուանն ամենեք բերան մատու

ցին փառս ԱՅ ·

Հ Պատմեցաւ այլ ոմն ծեր · զաշակերտ իւր ծերել ջուր ածէր ջրհորն հեռի յոյժ իսկ ննկեր նը · եմուտ ասէր աշա կերտն առնուլ ջուր · շուան

դուլ

գուլոյն · Աղբրհորն խաչիք ·
իբրև գնաց անդ յիշեաց թէ
ոչ ունի զգոյլն · և առարաւ աչ
աղօթս · առէ ցՋրհորն · Ջուր
հոր ջրհոր հայրն հրամայէ
քեզ եթէ լից զսափորիմ ջրով
և առ ժամայն եկն ջուրն ի
վեր · և իբրև ելից զսափորն ·
առ ժամայն էջ ջուրն ի տեղի
իւր · և եղբայրն գոհանայր
զայ։

Ծեր ոմն ի սկիտացի · բնա
կեր ի լեառն պայտեսինոսի · և
բերին առ նա դիւահար ոմն ի
պաղատանաւ արքունի · և բժշ
կեաց զնա ծերն · Եւ եբեր
առ նա բժշկեալն քաղաքին ըն
ծայս · իսկ ծերն ոչ կամե
ցաւ առնուլ ինչ յանձն · և որդ
ւոցն այրն յորժ · իբրև ծանեա
զնա ծերն տրտմեալ · առեալ
զքսակն գաղտագողի զոսկին եդ
ինա ևասէ · տարեալ տացես
զայդ աղքատաց դի մեզ ոչէ
պիտոյ · և այնպէս երկրպագեալ
այրն գնաց · իսկ ծերն գնեաց
խորթ մաղեղեն քսակաւ · և
զգեցաւ զայն · և եդ նովաւ
ժամանակս ինչ · զի ըղձաւ տա
նուլ արժանի · և ոչ ոսկւոյ ի
այլ ունելորդն իշխարհին և խո
տելի ·

Ըղձ ակին վս ծերոյ ումեմն ·
որ բնակեալ էր խոկման · եթէ
դնաց առ նա գլխն և կոտեր մը
տանել խաւարաւ նս և ոչ կա
րաց · քան զի իմացեալ ծե
րոյն զգալ դիւին · կապեաց
զնա արտաքոյ սենեկին առ
դրանն · Եւ գնացեալ այլ դև
նկն · իսկ ծերն եղնա կապեաց
զերծ առ ընկերին · Եւ ապա
յաւել և եկն այլ դև · և
իբրև ետես զնս անդ · առէ
ընդ ընդ էր ոչ մտանէք ինէ ըքս
ևնոքա ասեն վն այսորիկ ոչ
մտանեմք զիզօրապայն քան ըզ
մեզ ինն ըքս · Եոչ առայ թոյլ
տալ

ՆՇԱՆԱԳՈՐԾ ՀԱՐՑՆ
մտանել · իսկ նա փութացաւ
մտանել · յայն ժամ սբ ծերն
իմացեալ կապեացզայն զքն
և ս արտաքոյ · որ ոչ կարաց մը
տանել · իբրև տեսին զայն
ինչ գնաք · երթեալ ի ծերոյն
փողայքն · յայն ժամ զերն ըս
կսան աղաչել զծերն դիւահա
կեացն զնս ով զի դնասցեն ·
Եւ լուեալ աղաչանացն · ար
ձակեաց հրամայեաց նոցա զը
նալ · և փախեաւ վաղվաղակի

Ընդ առ ժամայն կորեաւ ·
Ղակին զծերոյ ումեմն ·
եթէ միշտ իսկ նեղի իւր րում
լոյս էր · և որ ի տուէ ըմիթէ ա
նոյր պիրս · Եգործէր · Նայն
պէս և եկեղեցին առնէր · առ
անց մրափի · քան զի իրիշէ
րի երևեալ լինէր լուսնաշա
Եւ պնացեալ երբեմն ծեր
ոմն աշակերտ իւր լինել
ջուր · Այսուպէս աղնայ ա
շակերտն · և ետես ի ջրհորն
վիշապ մի · և եկեալ յայժ
ւսն ցնա ծերն · եւցես ի կղ
դուխոյ նք և կոխեսցես ըզնա
ևփախիցէ · իսկ աշակերտն
ծանուցեալ գիտէր զզօրութ
հրդոյն որքոյ որ ի ծերն · վս
որոյ վստահացեալ յաղօթս
նք · զհրամայն ոյսն ծերոյն
կատարելով գնաց ի վր վի
շապին · իսկ վիշապն փախեաւ
վաղվաղակի յանապատն · յա
ռաջ քան զկոխել աշակեր
տին այն · Եւ տեսեալ զկա
րութ վիշապին · փառս ետ զայն

Եպրեմ ծեր եալ յուխտ անուն
ր անդեբրէր յանապատի
կոպրէս անուն · այս սբ երն
տեր իբրև ինչ ս ծառ մեծ ժա
մա նակօք · Եւ ծեր զորուխ
արանց իբրև յիօնեց · և ին քն
բաղում նշանս և զօրութիս առ
նէր · բժշկեր զախտ ամենայ
նայն և հալածէր · և մեծ ամե
նայն ճնշեալս զօրծեր · Եւ եր
ոմ

որ ինչ առաջի աչաց մերոց ա
բարուրեալ՝ իբր ըստ ան՝ս ըզմեզ
ազգային և ս ևսեաճեաց զմեզ
և չուեալ զատա մեր • Եւ համ
ցանկեր զաշխարհն • և մեք ա
տացաք կոյ ինչ ենհարցն •
Եւ սկսաք աղաչել ըզԾերն
պատմել մեզ զկարգս իւրեանց
առ իյօգուտ մեզ • Եւ զայն և ա
ՄԵՆ կի ար ևոբում իւիք ՃԾ
Նմա կշերհոր զայն պարգևեաց
եկեալ յոր պիսի կարգաց մա
րուց իւրոց զայն պիսի շնոր
հս գտանեն • Եւ իբրաւ ուլ
աղաչանաց մերոց լսել իւլ ինէր
Նմա խնդրուածք մեր • Եւ
ոչ իշա ինչ հաւարտեալ որ հե
ռիքն այս իւրեանց մյ այլ սակս
տեան գոյն բազմաց • որ եյմյ
հրամայեալ Նմա պատմել զար
ժանին պատմելոյ • Եւ այսմ
պատմեր մեզ զկարգս վարուց
իւրոց • եղբարց առաջնոց իւ
րև բազմաց և ճանաճեաց որ
առաջի քան զնա • որոց կար
գացն ևվարուցն ինքն առա
ջին եղեալ նմանող լինէր •
Զի ոչ ինչըն օրինակ լինել իքա
այս որիմ գործ սե տակ առ
հարցն • վարուց եղնացիցն •
զորոյ տեհս ունիմ սակել հեզ
զս ցանկալի լինի կատարածանին գո
վութ •

Զի եր յառաջ քան ըզմեզ
այր մի վանսիս անուն • այր գըէ
իսաւորեալ բԾմ մեծային ամենայնաց ըն
իտեղաջս յայսմիկ եղեալ էին
Որ եղմեայնտեհցուս հան
դերձս • Նայխ Նա եղիտ եւ
բար Եւ ինքն ուապտեսան ա
լեալ եր յառաջ • եղբայրդ աղ
հեթանոսաց • եհաշանկաւոր
էր իշարին անդ • յորում եկե
այր • իւկ պատճառ փրկուԹ
ԵԹ այս պիսի ՃԾ լինէր • Զի
եհաս Նմա երբեմն իմի վա
նաց կուսի միոջ եւլանել • զի
գոյս ճանապարհ իտանեաց ան

տի • իսօսուն անդր իջանել •
եւ իխորհուրդ մտեալ եգիտ
ինչ մեք են այն որով ելցէ
իտանիս անդր • զի ամբարձե
կեալ էր տուն կուսին այն
մեծատան • յՃմ կողմանց • և
թարգմանեալ ՃԾ շինուած իր
րև բրգունս ամրոցաց • Եւ զոք
իգիշերի միոջ գնաց առ ի կո
զոպտել զատուն կուսին • և մի
ջնոյ իւքն զոր եգիտ ծել ի
տանիս անդր • և շրջեալ այսր
անդր յՃմ կողմանց ոչ կարաց
գտանել ճանապարհ • որով
իջանել մարանս անդր մտցէ •
Եւ կամ որով ոնդրեն գա
նալ մարթասցէ • և նոյն սակս զմ
բռնեալ կայր իվի տանեացն
այն • և մտախորհ լինէր • և
այսպէս յահ եւ ի պահեալ մա
նեալ կայր իգեպ էքանա • մին
չև տիւն զառաւօտն մերձե
ցայր • Զայն ժամ առկաւէթ
մի նիրհէր • և ահա անէր յա
նուրջս զի կայր ի բերան թա
գաւոր մի • և խօսէր ԾԻ նմա •
և ասէր • մի՛ սպասուէք զկնի
ընթանալ • և մի՛ սնոտեացս
այսոցիկ յօժարուէք լինել •
Լ...ել եԹէ կամիս փոփոխել յա
ռաքինուԹ • զբարս քո • և
զօրաւոր լինել հրեշտակա
կան զօրուԹցն • յինքն զայր
իշխանուԹս • իւսկ իբրև լու
առ զայս իԹագաւորէն այնոր
հզօր և ոքանչելի եր զօրոք
և մեծուԹՆ և ահաւոր իշխա
նուԹ զի քաղցրուԹ և խրա
տալով իխանուԹ զօրուԹ •
հասանակեալ նմա • մեծա յօ
ժարուԹ ընկալաւ զբանն •
իւրև այսպա հրամանն ազատուԹ
Թագաւորին այն • անէր վաղ
վաղակի գունդ մի այնանկն
[illegible] • և առաջի առնէր նմա
և շինան լինել առաջի նոցա
հրամայէր մինչև ցայս վայր
տեսանէր զաձ անին • Եւ իբ
րև

ըն զարթեաւ իքնոյ ածայի .
տեսանէր զի կային այն որ ա
պարանիցն. ուր առէր . եկեալ
կայր առաջի նր ; երաղոքէր առ
ձեռաւ առեր . այր զու ո՞վ ես
նուաստի յայս վայր եկեալ զէնս
կամ զինչ գործ . կամ զինչ ազ
գն քո : Նա իբրև ոչ ինչ զը
տանէր պատասխանի տալ նմա
այլ ինչ . միայն զայս ասէր .
զեկեղեցին զեկեղեցին զեկե
ղեցին ցոյց ինձ . յայն զի ա
հաբեկ լեալ յուշարարիլ ոչ
կարէր . Թէ զեկեղեցին ցոյց
Եւ իմացեալ ծանեաւ կայսն
թէ տեսիլ տեսեալ այնպէս կե
տամեալ է և իբր կայեղէն . և
զինչ կամեցաւ անել նմա չոր
վն թարգմանութեն իւրոյ . զի
ծանեաւ թէ ով որ էր . և թէ
վն որոյ իրիք խառնիւն և
լեալ էր մերձենայիւք . և արդ
զի ղղյոցեալ էր վն տես
լեան եղեկեղեցին խնդրէր .
վն այս զան պատճառանաց .
տարաւ զաւագանին յեկեղե
ցին Այանեանց Նոցա . իսկ
մի ասիս տուագակն անկանէր
առաջի եկեղեցւոյն ազաչէր ըզ
նս զի քրիստոնեայ արասցեն
զնա . և զի տեղին էս դացե
ապաշխարութե . Եւ իբրև ծա
նեաւ զնա ծերոյն . զարմա
ցեալ հիանային թէ ոմն քէր
եռով ձեր մուտն հաւատով
հայցեր մկրտութե : և ապա մա
տուցեալ իբրաւ եթին զնա պա
տուիրանօք և ուսուցանէին
թէ յայսմ հետանէ մի և ս մեղի
ցես ուրեք . իսկ նր յօժա
րութե յանձին կալեալ դաւա
ճեալ խնդացեալ առաջեր ըզ
նր պէս զաւազմոայ սմ հոգւոյն
լուսոյն . Եւ միայն իբրև զն
րիս կարգս յառաջին սաղմո
սին լսեաւ . չէ առ հովարե
ցաւ առանց ամ միանձին իւր
ցնմ զայն վարդապետութե .

Եւ

ՆՇԽԱՆԱԳՐԻ ՀԱՅՈՑՆ
Եւ երիս աւուրս եկաց առ
նս . Եւ վաղվաղակի յետ այն
որիկ եկ ուգնոց յանապատա
կոյս . և աղօթիւք և արտասա
ւօք կանխեր յաւուրսն յայն
սիկ . և վն կերակրոց ինչ
ինչ ոչ առնա . այլ վայրենի
բանջարօք շատանայր . և զայն
ոչ ձեռօք այլ արածեր իբրև
անասուն . Եւ ապա եկն անդր
յեկեղեցին . և պատմեաց նշ
զարդակն ուսմանն մի ըն միոջե
զոր առնեալն էր խնդրանն .
զի շնորհք տուան նմա յոյ .
Եւ իբրև սաղարանաց զա
ռեալն ուսմանբ . և ապա ըսկ
սաւ եղայն որ ոչ էր ուսեալ
առ հասարակ զԱմ գիրս պատ
մել իւրեանոյ . Դարձեալ .
և զայն ևս պարմացեալ էին
վն նր . Ծերականն . Թէ զի
ա՞րդ կատարեալ վարուցհա
տատեալ էր նոյ իմաստ իւր .
Եւ սկսան ցխորհուրդ մկըր
տութեն կատարել իմ՟ նր . Եւ
իբրև մկրտեցին զնա . ապա
չեին զնա առ նս լինել . և
լուեալ աղաչանացն նորաւն
ունքն միասին . մնացեալ և
ըկեկեաց առ նս աւուրս . և
յետ աւուրցն այն . դարձեալ
դիմեաց գնաց ինքն յանա
պատն . և եկեալ անդ բնա
կոււ . և իբրև ամ . ե . լնոյր
յանապատին անդ . միջա մեծ
շնորհօք լնոյր այրն . զի հալ
նմա նկատեալ մի ինկեւրանէի .
բերեալ լինէր իսկ սչու թէ
նենմյ . քան զի միշտ դադարեալ
կատարէր . նդեալ կայր նը
կանակն . որով կերակրէր զն
հանապազ զաւուրսն իւր . Եւ
ապա աղդեալ նմա ծնհորոյն
սրբոյ . ելանել յանապատէ
անտի ձայնալ զվարդ իւր .
Եւ այնու հետև դայր յանա
պատէ անտի . ևնախանձն ցու
ցանէր զումանս առ իւր վարդա

Եւ յօժարեցան է նմանօրինակ ոճ
յերիտասարդացանն մանաւանդ ա
ռա նա եւ աշակերտել խնդրեր
նմանօրինակ հայրն մեւսիա խորն
դուլէ ընկալաւ զնա · եւ անդէն
վաղվաղակի զգեցոյց նմա զե
րիծաղ մի · եւ քաւութեան եփ
խդըլուխ նը · զայն որ խոտես
լեանն հաւաստացաւ նմա յԱյ
եցուցեալ եղեւ զգեստու
կրօնաւորութն նմա անդ · Եւ
մաշկե աղ մի զԹէկամբս եւ արկ
նմա · եղենվքման մի զիւթու
ցեալ էր նմա · Եւ այս աւա ըղ
զե սասուորեալ զեղբայրն ·
առեալ ընաց յանապատն ·
Եւ Հրդ՞նեն ուր եբբեք ուրեք
իքրիստոնեից անտի մերձա
կային մեռ ակէր · եւ նինա
ծանուցեալ իջանէր առ նայ
եւ կանխեր վաղվաղակի բոմ
աբնուէն · Եփսուաւորակեա
մհուէ յուղարկեր իհանդիս
տն · իբրեւ եանա աշակերտս
այն · այնպես սքանչելի ար
կեշտուէ · զմեռեալն ինմա
նէ յուղարկեալս · առե ընա
հայր · Եզիա այս պես յուղար
կեիր չոր ժամ մեռանէր · վար
դապետութե քո · Եւ ընա
հայրն մեւսիս · որ դեռ եւ ան
այն պես տարաբից քեզ · մինչ
դու ասիցես թէ շատ է · Եւ
ցեռ սակաւ ժամանակաց եւ
երիտասարդ եղբայրն այն մեռա
նէր · եւ անքն արգիւնք լինե
ին · Եւ պատեալ պատշաճա
բար յուղարկեր զնա · Եւ ա
պա հարցեալ զննջեցեալն ա
ռաջի ամենեցուն եւ ասէ · բար
ուք ննջեցեր որդեակ · Եւ ար
դար եւ սարդի թէ պատող այլ
եւս ինչ քեզ · Եւ որդ՞ Է եանն
սրբոյն յառնէր մեռ եալն եւ
դանուէ · Եպատաւսխաներ ի
չուր ամենեցուն եւ ասեր · կա
րծ՛ բարեորքն ինձ հայրիկ իմ ·
զի զոր խոստացար կատարե

ցեր ինձ · զայս լուեալ ժո
ղովն հիացեալ զարմանային
ընդ սքանչելեացն · զի մ
ռեալն իԹագմանէ անտի է
կենդանոյն խօսեր · Եփսաւա
որ առնէին զԱյ · Եպատկա
ռեալ խարխոյն ակն ածէին ·
Եւ յետ Թաղմանն եղբօրն ·
վաղվաղակի յանապատն գը
նայր · իպարծանաց իւրոց
փառաւորութեննէն խորշեալ
Եւ գարձեալ եբբեմն իջա
նէր յանապատէ անտի · առ
խոնարհել զմեղաւորն · որ
երբեմն աշակերտեալ էին նը
մա · եւ հի · անդրադարձեալ կայինե
Եւ եր մի ոմն ինոցանէ միրձ ի
մահ · զոր յայտնեաց նմա ԱԾ ·
Եւ այն ինչ գնա եբեկոյեր ե
ւ կաւ առաւօտն երկոց որն · եւ
գեղջն հեռ աւոյն չիջեցաւ ե
նայ ողջակէր իռիշերին մտանել
ննջեաւն · եւ ոչ զգուշացան պա
աւիրանն յանձին բարձեալ կը
րեր · զի ասէ զնացեալ մինչ
գնեռ լուսան է ձեռն · եւ որ զը
նա առէ իւրոյս · նայ ո՛ր եր
բեք գայթակղի · Եւ որդ՞ իր
բե կամի մտանել արեգակն ·
ձայն արար բարբառ ողջն ովէ
նոյ · առ արեգակն ասէ ·
ըստ անուանն ԱԾ եբրոյ ՅԻ ՔՍԻ ·
կալ վայրմի զանեղէ · մինչե
մտից ինչ ընդ · Եւ մինչ դեռ
կեռ բովորին մտեալ էր · զաե
ղի կալեալ եռսմասա արեգակն
մինչեւ նայ իջին անդր եմուտ
Եւ գադարին արեգակնն
յայտնի եղեւ գեղջն բնակչաց
եւ իռեւ ընծայեալ էին իբր
Թէ նշան ինչ եղեւ · Եւ իբրեւ
տեսին զերանելին մեւսիս զի
գայր յանապատէ անտի ·
յառաջ ընԹացեալ նմա հար
ցանէին եւ ասէին · զի՞նչ նշան
էցէ հայր այս որ եղեն · Նա
ասէ · ոչ յիշեցէք զասացն զբար
բառ փրկչին որ ասէ · եԹե

ունիցիք հաւատ որչափ զհատ
մանանխոյ · մեծս մեծս քան
զայս առնիցիք · և յետ մտա
նելոյ նր իգձ ուղն և մնաւ և
րկփոկն · և ան սեաղ գեղըն
զգարմանալիսն · հիացեալ և
զարհուրեալ կային · և օրն ան
ցեալ Է մինչ ՆՋ գնոց իրօքն
մինոյ յեղբաւրն որհիւանդ կայ
ին · և ոմանք ի նոցանէ որք ա
շակերտեալք էին նմա · և կին
Է նմա · և իբրև ետ յձոուա անձն
երկիւ զնա զիւրն ինչ մեռեալ
երբ և մատեաւ մեծ իմահիձա
ՆՋ · և յաղօթս եկաց և համբուր
եաց զնա · և համբուրեալ սկըս
աւ նմա և ասէ · անցր յիծա
կայս կորմ կամիս · թէ մեալ ա
սաէն իմաստն քում · և Է
ձայնի որբոյն կենդանա ցեալ
եղև մեռեալն · և պատասխա
նեալ ասէ · ոչ պիտոյ ասան
կեալ ինձ հայր իմ · և ասէ ցԸ
եղբայրն թէ այդպէս իցէ · գը
նացին իւրաքանչիւր հուաք ան
դա նն լինիցին · Ղ,ա ասէր ն
վաղվաղակի ելոյն եգեալ նըն
քեալ դարձեալ · իսկ որ անդ
կային · ամենեքեան զարմա
ցեալք ասէին · թէ արգարև
այր մի ս·ա · և հանդարտեցեալ
պատեաց զնա · և զգիշերն իսկ
լուխ մեհու ·Ն անցուցանէր · և
իվաղիւն իգներեգման իջու
ցեալ թաղէր · և եթ ս այլ
եղբայրհիւանդացեալ մերձէր
ի մահ · և այն Հայրն մեսիս
գնաց առ նա տեսանել զնա ·
և իբրև հայեցաւ ի նա · և ետես
զի ձմանն առաջակացեալ է ր վ
իրդիեն մաւաց · և ասէր ցնա և
տեսելին մեսիս · զի որդ այդ
պէս զեղծ և ան պատրաստ եր
թայս առ ած · և ամբաստան
զբերդ տանիս զհեղգուն քոյոցն
ժամուց · Ղ,ա ասէ սաս ադաչէ և
զնա · զի ետ հնարիցէ պաշտ
ոմանց ձգի ՆՋ առ ած · շընոր
հե

հել նմա այգմի ժամանակ կե
նաց · զի թէ եւ կարիցէ զամ
ինչ յօրինել · Ղ,ա՛ ասէ ցնա ·
ժամանակ ապաշխարութ ինչ
րեւ · ետ րևն կեանքդ · իմ ոխ
ձան համեալ են · զինչ գործե
իր զամ առաւօտրոսցո · ոչ կարէիր
յայն ժամ զվերս քո քժշկել ·
նա և զվէրս իմ վիրաց զմեծի
իսկ հիւանդ եղբայրն ձեռակեր
աղաչել · յայն ժամ ասէ ցնա
սբն մեսիս · եթէ տուաւել
ոչ վերջնագիտ իշարս · ինչ
դանդաղել քում · ոչ աղաչեմ
զած վա քո · ապա ԹԷ տուաւեց
խորշեսցիս իշարէն · և ի հիվ իցիս
իբարոյն · աղաչեմ վն քո զած
ւնա առաւել եբարերար · և
երկայնամիտ · շնորհե քեզ սա
կաւ մի ևս կենդանութի · զի
զամ հատուցանել մարթասցես
ցես իբրև յանձին կալաւ
եղբայրն զասա ցեալ ըն նմանն ·
Յաւ րուց եալ ապա յաղօթս և
կաց · և ասէ ցնա · ահաւասիկ
եթի ամսեւ այլ · շնորհ
հեաց քեզ ած կենդանութի ·
բայց դու միայն սրաի մօք
ապաշխարեսջիր · և կալեալ
զձեռանէ նը կանդնեաց զնա
յոտն կացոյց · զի առ ժամայն
բուժեալ ի հիւանդուԹենէ բը
ժշկեցաւ · և առեալ զնա ըն
նաց յանապատն իբրև կատա
րեցան աւուրք երից ամսոց
եառ զնա և էջ յանապատէն ·
և երթեալ իմէջ եղբարց գեղջն
յորում հանգեալէր · և կացոյց
յանդիման նը զեղբայրն · ոչ
իբրև զմարդ · այլ իբրև զմի
հրեշտակաց · և զարմացուցա
նէր զամենեսեան · սկսան
ջեւ իվ սրն ձեռոյն զոր առնէր
իցոյցս ամենեցուն բազում
դամ եյարաժամ · վն այնորիկ
մնայեն սքանչացեալք Թէ զինչ
առնելոց էայժմ · իսկ իբ
րև ԹՄ եղբարցն ծոզովեցան
ան

Հ
սկիզբն արարեալ զնմ դիզն րն
ճառս վարդապետութե մնկնց ք
Եւսև ահա այս եղբայր ․ որ
կայ ի միջինՃ բուն ․ ուղղ ան
գամ պաշտօնակից մե բ․ աւար
տեաց զերիս ամս ․ առաջխա
ղութեն զոր շնորհեաց սմա ամե
նիրկուԹանձինիւրոյ․ Եւբար
ւոք քաղաքավարեաց ը҃ հա
ձոյից կամացն մյ ․ Եխնդու
պատուահելոցէ առաջի մն ․
զիահա ժամսէ սմա գնալ առ
մբ ի լրման երաշխաւորութե ի
մոյ ․ Եւ առն ո՞վ որգեակ
ահա ժամէ Եկոչէ զքեզ մբ
Ե րա խաչադրու մ առնա ․ զայս
իբրե ասաց ․ ասե եղբայրն
յիշեա հայր իմ պատուական
զիս յաղօԹս քո․ Եխաղաղու
Թուեալ ամենեցուն ․ նստեալ
ընկողմնեցաւ Եաւանդեաց զոգ
հոգին․ Եւ հայրն միաբանյա
ղօԹս կացեալ իմր նր ․ զսբ
գարեալ պատեր զնար օրինի
Եյղարկեր իդերեղմանանդր․
Եսքանչայտնացանէր զամէնէ
տեան այս տեսի գործովք ․
Եփառս վերբառաքել տու
ղին այնպիսի շնորհաց մարդ
կան ․ ԼՃՅԼ եբազում անդամ
է҃ քուրս գետոց յորդուն յա
րուցելոց․ կնեղոս ինքն գիտո
ղին ձնկու չափ հարեալանցա
ներ․ Եւ եղբեմն յայլում ժա
մանակի զի է҃ օդս երկնից ե
կեալ լինէր առ եղբարս․ Եի
վր տանեաց գրամբփակելովք
զոր տեսեալ եղբարցն զահի
հարեալ լինէին․ է҃ որէկիր ով
սէ հայր դրօք փակելովք․ ա
սելով հարցանէին․ իւկ նա
ձեռամբ արարեալ հանդար
տեցուցանէր․ մի՛ շփոԹիք ա
սէ․ այլ զնոյն տր յս քս գո
մեցէք զարարողն ամ հրաշից․
Եւ բազում անգամ ուրեք յոր
ժամ կամէր անդր հասեալ դը
տանի իւր իբրև առն մարմնաւոր․
Եւս

ԳԼՈՒԽ ․ Ի ․ Ա․ ԱՅՆ
Եւ երբեմն տայր զբօսաց ել
քարոց ․ յոր ժամ յանապատ
անտի ելկեալէր․ եԹէ գիտէ
զոմն զկիվերացաւ յերկինս ա
ռեալ մբ ․ Եանդ եւ տես ուրչափ
ինչքարոյիք պատրաստեալ կան
Եմնան այնոցիկ որք ճշմարիտ
միայնակեացքեն ․ Եայն պի
սի բարութ եմեծուԹ․ որ չափ
քնաւ ամենեքին ոք իմանալ բա
նից պատմել ոչ կարէ ․
Պյատմեր եղայն եւ ․ Թե տա
րեալ եղե այն այրն մյ․ մարմ
նով իդրախտն ․ Եանդ նոքօ
զբազմութ սրբոց ․ եճաշա
կեաց ի պտղոյ անտի դրախտին
Եվկայեմ ասացելոցս Թե
ճշմարիտ է ․ Եարգաբացուցա
նէմ պտղովս ․ Եհանեալ ցոյ
ցանէր Թուզ մի մեծ ․ որ ան
հնարին հոտովք անուշից
բուրէր․ Եայսու արդարացու
ցանէր զիւր ասացեալքան զի
սրբոյն զորմէ պատմեր ․ որեր
նոյն ինքն ․ բայց այլոց գի
մաց ասէր վնխոնարհուԹն․
իսկ զի նորին Թզին պատմէր
մեզ հայրն կոպրես զիտեսեալ
էր իմանկուԹե իւրում իձեռն
աշակերտաց նր ․ Եհամբու
րեալ եմ զարմանալի հոտն
նր հիացեալէր ․ եբազում
ժամանակս ասէ կայր նոյ
Թուզն այն առ նր աշակերտու
զի վս իցոյցս ․ իսկ առնել
պահեին զնա․ զի եէր մեծ
Թն կարի մեծ ․ Եւ փա
Թե լուկ մրձենայր ոք ի հի
անդաց սնա․ իհոտ նր․ ա
դէն վաղվաղակի յախտէ
տի իբաց լծօԹափէր ․ իւ
յոր ժամ խնկդբան անդ առ
ջին որ էլ յանապատ յե ա
կրտուԹն․ հինգ շաբաԹ
ժամանակս ամենեքին ոչ
ճաշակեաց ասէ ․ Եւ այլ
յանապատ անդ ուներ
հաց եւ ջուր ․ բարձեալ
հա

Հաւատացոյց զնա ճաշակել ։
իսկ նա յայտ զգաստացեալ եղօրէն
հոգւովն բացաւ կնեալ զնա վաղ
վաղակի ։ Եւ եկեալ ընդ նմա զիգան
զգանձն փառաւորի յայտնեաց
ցուցանէր նմա ։ որ զուտ յա
տուկ ունիւր ։ Լինէր ցայտ
նոյն գանձին ։ այսպէս ջո Ե
քեզ լինի եկեղեցւոյ ։ Եւ
թագաւոր անդամ առն ։ Եւ այլ
մեծամեծ ժողովուրդ յանդի
ման տն տանէր Հայրն մեծ ուսիս
Եւ ինքն իսկ առնէր նշանս
նարուեստս յանդիման ամ
ենեցուն ։ եւ առաքեալ քան
զմեզ թագաւորս եղեալ և ին
յայսմ վայրի այն ախոսիք զորս
ոչ ազատ ընաւ թմ աշխարհ
զնա զի ենթե մեծ փորձկունքն
զայս չափ ինչ կարեմք առնել
որ զկապս եղկոյրս բաժանեմք ։
զայս եբժշկաց ճարտարութ
գիտէ կործել ։ Եւ մինչ գեռ
զայս պատմէր մեզ ծերունին
հայրն ։ ննջեաց եղբայր մի
մեր ահաւոր հաւատոյն իւր
ով ։ իվի նորայն բանից ։ Եւ
տեսանէր տեսիլ զի ահա այր
մի ։ եւ ունէր իձեռին իւրում
գիրս ողջանշելի ունկնդրն զը
րով ։ եկայր այր մի ծերու
նի ։ ճանէր ցնա տառապելով ։
Հաւելով ոչ լսես մտադրելով
ընթերցուած իք ։ այլ ննջե
լես ևս ։ իսկ նա յարուցեալ
եառն արդար մեծայ մեն և
ձեզ ։ մինչ մեք լուեալ իմա
ցաք զաստուածային ինմանէ ըզ
մեծային ։ Եւ կարթուցաք ըզ
նա իմորութենէն ։ զի եբեռն
անդր դադմա տերին ասէր ըզ
մեզ ։ Եւ հարցեալ զնա ա
սացաք զինչ եկամ է ում խօ
սէիր ։ Եւ ասաց մեզ զան
ուին ։ եւ առաքել հաստատե
ցաք ի վէմ աւագելոցն ծերոյն
Եւ մինչ գեռ նայ զայս խօսէր
առ մեզ ։ եկն ե հաս առ իչե

նա

ՆՇԱՆԱԳՐԻ ՀԱՐՑԻՆ

նակաւնաց անտի ։ եռ-ներ ա
ման ինչ լի աւազով եկայր մե
նայր ճառիցն վասն ճանէ լոյ ։
իսկ մեք հարցաք զնե բուանին
զինչ կամի շինականն այն աւ
ազովն առնել ։ եւ պատաս
խանի հայրն եասէ ։ որդեակ
իմ ։ պատշաճ ինչ ։ ոչէ մեզ
պարծել առ ձեզ ։ եւ չասել
զհարանցն առաքինութեն պար
ծանօք ։ զի մի հպարտացեալ
իւիս մեր ։ կորուսցուք ըզ
վարձս ։ այլ վճ ձեր ոյ օգտե
եվճ փոյթ առնելոյ ձեր ։ ա
սասցուք զմեացեալ բանս
հարանցն ։ եթե ալ զմե ոչ հա
րասցուք պատմել ։ Եւ զի այդ
չափ իբաց արձակ ճանապար
հաց առ մեզ եկնալէք ։ զի
մի զլլասցուք եգրկեսցուք զզ
ձեզ իյօգտէն որ ինչ իձեռն
մեր են կարգեաց ։ եղբարցդ
առաջի ասասցուք ։ Լինի ման
պառաւել լինելին անդաստանք
որ շուրջ զմեօք եին ։ եռ
չափ վարեին ցորեան շինա
կանքն ։ հացիւ հազիւ զկես
սերմանն ըմբռնել կարէին ։
Եւ որպէս ինքն որ ծնանէր ի
հասկի անդ ։ եզանմ արդիւնսն
մշակաւն իւր ։ իսկ նք եկեալ
աղաչեին զմեզ աղօթս առնել
վմ հնձոց արդեանց նց ։
Լինեացաք մեք ։ եթէ ունի
ցիք հաւատս ինչ յմն ։ եւ
աղօթ անտապատիս ձեր պտուղ
մատուցանէ ։ իսկ նք ոչ ինչ
ամենևին յերկուսյան ։ այս
առեալ վաղվաղակի զաւազն
զայն որ իմենջ կոխի իւր ի
գոգս իւրեանց ։ մատուցանե
ին մեզ ։ եմտ եկ այսին ։ Եւ
եւ իբրև աղօթս կացէ ։ Ասա
ասացին ընդ մեզ հաւատոց ձերոց
եղիցի ձեզ ։ ն֊ք առեալ աւ
րան եսերմանեցին ։ իյանգս
իւրեանց իւրաքանչիւր անճառա
պաւազն զհաւէ ։ առաւ անդէն
վաղ

վաղվաղակի թագաւորութեանն
երկրի նշ ընկեր. զան դամ եր
կիրն եգիպտացւոց: արդ՝ զայս
առնլորութ իբրև ընկալեալ. ա
մի ամի զան նեղեն զմեզ. այսպ
որդեակք պատմառ աւադոյն
այն: Բայց որով հետև պատ
շաճ հրամայեցաւ մեզ առ իմն
թուստ պատմել ձեզ. որ ինչ
իմեր քան զարժանն տուեալ
եղև մեզ պատմեցուք ձեզ:
Եղբ՝ մի՛ իմ առանձին շնոր
հեայ ինձ ամ. ճշան զի եք
բեմ իջի եւ իքապայք. եգը
ամ անգ այս մի մանիքեցի.
որ զժողովուրդսն մոլորեցու
անէր. եխանգադա տեղայ իմ
ժողովրդեանն. եգնացի առ
նա եխօսեցայ հաւանեցուցա
նել կամելով. եոչկարացի յայտ
նապոյն առնելով դաշնմայ յաղ
թուել. յայն ժամ դարձայ առ
ժողովուրդսն և ասեմ. արա
րէք արդ՝ իմի՛ք քաղաքիդ հը
րամ մեծ եւ եկեսցուք մեցուք
երկոքեանս իբրոց անդր. և
թէ որ իմինչ առանց կիզելոյ
ելցէ. նա են ճշմարտ հաւ
տատուն: Եղբ՝ նշ վաղվաղա
կի կատարեցին զհրաման եբոց
մեծ արարին. արդ՝ իբրև այս
եղև անդէն վաղվաղակի ես
կալեալ ձգեի զնա վաղվաղա
կի ի հրաման ՔՍի. նոյ ամէ այր
իւրաքանչ իւր մեջն. և նա խ
այնմ պատրաստ մտանել ոչ զհը
րամանաց եղ. զնոյն ժամ եւ
յանուն ՔՍի զաներն իմ կնքեցի
խաչիւ. եինեբքս մտի հրա
տին. եվաղվաղակի բոցն յայն
կոյս պատառեցաւ եոչ ինչ
վնասել կարաց ինձ: Եւ իբր
և զկնիս ժամու միոյ իներքս
կայի. եամենայն ժողովուրդքն
դաբանցեալ էին. զաղաղակ բար
ձին. եասացին կնա դալ ի
հուր անդր մտանել. նայ
քան զինչ ընկիրք հարեալ ձը
ոչ

ոչ կամեր մտանել. ապա ալըն
մոլեալ ժողովուրդն առին
զնա եընկեցին ի մէջ հրոյն.
եխակոյն շուրջանակի բոցը
քեցաւ եկիզեալ եղև փառն
պէս. մինչ ոչ կարաց փախչել
իհրոյն եշանելով իմ ժամեն:
իբրև տեսի զի մնաց աման ան
դէն. առի զնա եքարշեալ ըն
կեցի արտաքս. եմեծ աւ անար
գանօք [illegible] ի նա այպանե
ին զնա հանդերձ հաւատովն.
Եւ իքողղեցին եա [illegible]
արտաքս ընկեցին. եաղաղա
կեալ տեսին առ հասարակ.
զխաբեբայ եզմոլորդ. կեն
դանոյն այրեցէք. Եւ զիս
առին վեր ամբոխ. եիձայն
բարձր գոհութ յառաջնոր
դեալ յեկեղեցի [illegible]
Եւ եր [illegible] զի անգանեի
ես առ մեհենով [illegible]. եա
մանք իհեթանոսաց անձի կը
ռոցինքեանցզոհս մատուցեին
եձօնեմ զնոսա Թէ Քէ՞ եզուց
կենդանիքդ. զոհս մատուցեալ
մատուցանէք. արդ դուք ա
նաստուծոյն եսէք. եանդա
իբրև զբարբ ինչ ի յիմաց իմ
ացեցելոյ. անդէն վաղվաղա
կի դհենտ [illegible] իմ
թշկիչն հասարակաց. ևզին
քրիստոնեայս անմեղեան:
Եւ եր երբեմն զի պարտեզ
էր իմ ի միջանկս անդաստա
նաց վարեալ վՏ եղբայրութեն
որ առ մեզ գային. եեր անդ
աղբաստի որ զայն գործեր.
իսկ ոմն մի իհեթանոսաց եկն
եմուտ իպարտեզն. յափշտա
կել իպարտիզէն զբանջարն.
եիբրև դողդղաց առ եգնա
Եւ երիս ժամս իպայտն եպել
դայն ոչ կարեր. այլ կայր ան
դէն ձկացաւ յին նոյն հաւմ
թեղելոյ. զի Թէ Ք [illegible] եբիր
ինչ ջանային ամենեքին շուրջ
ոչ եռայր: յայն ժամ պա
իմ

Ճ. Գ.

խփիտ ա իւր եկն այքն · եւմտ
եալ վաղվաղակի զբան ջայլն
առ մեղեբեր · եւաղաչէր զի
թողուած լիցի յանցանաց նր·
եւապա յանձն առնոյր քրիստո
նեայ լինել ով եւ ղեան խակ· եւ
զբանջարն առեալ վաղվաղա
կի եմտցին · եկեղոց առմեզ
եղբարց · եւնոքա Է մեզ կե
րակրեալ դոհուԷ փառաւոր
եին զԱծ · վն եղբարցն եկե
ղեց · եւփրկուԹ վն որհնեԹա
նուացն եղբօրն · եւ իբրեւ
ուարտեաց զՃառս իւր · մեք
օգտեալք եւուրախս ցեալք
երկիր պագեցաք ծերոյն եւ
այնՊ աղօԹս առեալ ինմանե
գնացաք ·

Արքանչելագործ վարուք նո
ցին · բժշկեա ըզցաւս իմոյ
անձին · մարմնոյ հոգւոյ եւըզ
մտացն · եւըզխորհրդոց գործոց
զբաղին ·

Եւս որ յոտից մինչեւ ըդլուխ
զիւրօք նեղիմանս հընարին ·
առողջ արցոյ հայցմամբ նոցին
ի տարեց մեղաց ըն ջընջես
ցին ·

[illegible]ԱՒՐՈՒԹԵ ՄԲ ՀԱՐՑՆ

Գլուխ · քառասն եւԹն երրորդ
վն ջաղացպանարուԹ նոցին որք
զԱծ վարեն ուղղելին · Լսու
քինու Է ·

ԱՂՕԹԻՔ ԵՐԲԵ ՄԸՆ ՀԱՅՐՆ ԱՆ ՄՈ

նիստ ի խցի իւրում · եւ եկն առ
նա ձայն յերկնից որ ասէր ·
անտոնիե · ոչ եւս հասեալ ես
դու դեռ եւս ի չափ մեծԹեպոր
ծի · ուսմեն որ բնակէ ալե յա
ղեկսանդրիայ · եւ յարուցեալ
անտոն Է տասնօրն եաւ ըզ
ցաւպն ազմաւենի ի ձեռն իւր
եգնաց ի քաղաքն · եւ իբրեւ
եգիտ զնա եմուտ ի տունն նր·
ի ուկ նա ի բրե եմես ըզնե րն
սասկացաւ · եւ ըստ ցնա ծերն
պատմեա ինձ զԱմ գործս քո ·
իւկ նա ասէ · ոչ ինչ բարի
գործեալէ իմ ըն ա · եւ ծե
րըն բանադատեր զնա · Նա
զնայն ասէր ոչէր · զկնի բա
զում անդամ բանադատելայն·
ասէ ուչինչ գիտեմ ԹբարԹ գոր
ծոց յիս · հասարա ինձ · այլ
զայս միայն · զի ծառուԹ եկեղի
ների · գործեմ · եւ զայս խոր
հիմ իմտի · եԹԷ այս Ամ քա
ղաք ի փոքուեց մինչեւ ի մեծա
ծըն · մտանեն յարքայուԹն
յերկնից · վն արդարուԹն իւր
եանց · իսկ ես միայն մտանե
լոցեմ ի տանջանս յաւիտենից
վն մեղաց իմոց · իբրեւ լուաւ
զայս հայրն անտոնիոս ասէ
ցնա · դու եղբայր իբրեւ զզ
հմուտ ոսկերգործ · որ իմաս

տու

տուէք դրօշմ զպատկեր ար
քունի իդաւհեկանի. այսոք գու-
դիւթին եւ համագունեմ ժա-
մանակ զարքայութեան ընկերութեան
եւ ամ իմաստքար զայս. քարոզ ամա
ն ակս ընակիմ յանապատի. եւ
ոչ հասի իչափ քո. Է՞Ք՞ ու
քախ շեր ածնծա այդ. պիտի մեզ
տածուէք զոր ունիս. համա
րելով զքեզ մեղաւոր քանզի մ
մարգ. զի այդ իսկ է ճանա
պարհ որ տանի յարքայութ.
Եպարզ երես առաջի եղ. կա
ցուցանէ չափաւոր աշխատու
թք. թեեւ առ ոչ ունիցի դծան
բացդոյն ճգունս.

Երկուք ամանք ի հարցն աղա
ջեցին զած. ցուցանել նոցա եթէ
յորում չափհասեալ իցեն նք.
Եւ եկն առնս ձայն որ ասէր
թե յայն ում գեւղ որ յեգիպ
տոսի սահմանէ անդ այր մի է
աշխարհիկ որոյ անունն եւ
րիստոս. եանուն կնոջ նդ մա
րիամ. եոչեք հասեալ դուք
իչափս նց. Յարեան երկոքին
ծերքն եգնացին ի գիւղն այն
եհարցեալ գնա գտին զտուն
եգին նց. Եւ ասեն ցնա
ո՞ւրէ այրն քո. ասէ կինն
այրն իմ հովիւն ո՞վ է հայրք
եբերեկոյին գայ. Եւ իբրև եր
կոյ եղև եկն եխաշխատ ո՞ք
ոչխարացն իւրոց. եւ իբրև ե
տես զծերսն. պատրաստեաց
նց սեղան. եառ ջուր եկուա
նալ զոտսն. իսկ ծերքն ասեն
ոչինչ ճաշակեսցուք բնաւ. մին
չև պատմեսցես զգործս քո.
իսկ եխաստիառս ասէ ցնս. բա
զում խոնարհութ. ես ո՞վ
հայրք հովիւ ոչխարացեմ.
Եայս կին ամուսին իմ է. և
գործ բարի ոչ գիտեմ. Եւ
ծերքն աղաչէին եւ նա ասել
ոչ կամէր. Յայն ժամ պատ
մեն ծերքն ո՞վ եղբայր մեք
ոչ եթէ յանձնէ ինչ եկեալ
եմ

եմք. այլ ած առաքէ աշ զք
եզ առ ձեզ. իսկ իբրև լու
աւ զբանս զայս. երկեաւ յոյժ
եւ ասէ ցնս. այս ոչխարք
ձ՞անցին մեզ յընչից հարցն
բոց. եզոր ինչ աստ մեզ ած
յաջողեաց. ... առ
նեմք զայն գ. եբաժ մասունս.
եծախեմք զմի մասն յաղքատս
եզմի մասն օտարաց. եզմի
մասն իւղեւ մեք. իսկ կինս
այս յորմէ հետէ եկեալ
է առ իս. կայ իկուսութ իւր.
եիգիշերի զգենումք երկո
քին քուրձ. եննջեմք մե
կուսի իմեմեանց. եք առա
ւօտս զգենումք զհանդերձս
մեր. եմինչեւ ցայսօր ոչ ոք
գիտաց զայս իմարդկանէ.
իբրև լուան զայս ծերքն.
զարմացան յոյժ. եգնացին
անտի փառաւորեալ եերկիրպագ
անէին զած.

Եւ Երբեմն հայրն մակարի
իսկիտոյ ի շքում նմարփոյ ...
հօրն պամբոյի եւ ... ն
ծերք երկոքին. ասա մեզ հայ
րան իբրատոս. իսկ նայ ասէ
ոչ կարացի լինել կրօնաւոր.
այլ տեսի կրօնաւորս. որք ան
մարմնոյ նախանձեն վայրա
յանապատի անդ. յոր ժամ
խորհեցոյս յաղթեալ էի
անդ. տեսանել զընկերս
նց. զոր տեսեալ զարհուրե
ցայ. ... անմարմնական վա
րուց նց. զնոցանէ աստ պատ
մէ. եոչ յիմեմ խորատել զքեզ
որ ոչ երբեք կրօնաւորեալ
եմ. քան զի տեսի կրօնա
որս.

Պատմէր մեզ հայրն բիմին
զայս ինչ. եթե պատմեաց մեզ
հայրն մակարի. եթէ նստէի
երբեմն իսկիտէ. եեկին ա
ռիս անդ երկու մանուկ կրօ
նաւորք օտար. միոյն ունէր
զծնօտն ծածկեալ մօրուօք.
եմի

Ըն
ասիւծն զնա. տնանցմծրուայց
և եկեալ լառայիս ասեն ցիս. ո՞ւր
իցէ սենեակ հօրն մակարայ.
և ես ասեմ ցնս զինչ կամիք ի
նմանէ. և նք ասեն լուաք
իբրաղմայց զնմանէ. և վս թէ
դիտոյ. և ակաք տեսանել ըզ
նա. Եւ ես ասեմ նց եսեմ.
և նք անկեալ առոտսիմ ասեն
ցիս կամիմք զի բնակեսցուք
աստ. և ես իբրև տեսի զնս
մանկունս աճապարուկս ևիմեծա
պանց լեալս. ասեմ ևոչ կա
րէք կեալ աստ. զի կրոն ըն
եղբայր. եթէ ոչ կարասցուք
կեալ. գնամք այլուր. օխան
ես ասեմ իմոյ էլի՞ր արտաք
սեմ զսոսա ևզայթակղեսցին
յիս. այլ իւրեանց պատերազմ
վարէ ևարտաքսէ զնս. Եւ
ասեմ գնացէք չինեցէք ձեզ
սենեակ ևբնակեսցուք աստ
ևնք ասեն ցոյց մեզ հայր տե
ղի խցի ևշինեսցուք անդ.
Եւ ես ետու նց անօթս և
փայտս հատոյ ևբրիչս. և այլ
ինչ որ պիտոյէր. և հաց խոր
զով մի աղ. և ցուցի նց վէմ
մի դժուարին ևասացի. զայս
վէմս հատեալ տեղի արարէք
ևբերէք փայտս իդաչտէ. և
ծածկեալ բնակեցէք աստ.
կարծէի եթէ խստութենէ
վճռեսցին վաղ վաղակի փախի
ցին. Եւ նք հարցին ցիս.
ևզինչ աշխատեալ ձեռա գոր
ծեն աստ ծերբ. իսկ ես իւր
եանց հայր. և ես ասեմ սիրա
հիւսեն. և բերի իդաշտէ տե
ղև արմաւոյ ևցուցի նց զսկ
սանել սիրային ևզհիւսել.
ևզկատարել նց. և ասեմ այսմ
արարէք. ափրիթք. և տուք
ցպահապանն պետոյիցն զիբեր
ցեն հաց. և զայս ասացեալ
իմ մեկնեցայ անտի. իսկ նք
պարտին բազում համբերութ
եամբ ասացին նմ. ևշինեալ սե
նեա

ԱՂՕԹԻՔ ՍԲ ՀԱՐՑՆ.
նեակ նստան անդ. և աւուրբ
քն զազօթս ևզձեռս գործս
իւրեանց. ևկացին այս պէս
ըն բրիս ամս. և ոչ ուրուք ըն
նաւ գնացին նք. իսկ ես
խորհէի իմտի ևասէի. եթէ
զինչ է գործ նց զի ոչ եկին ա
ռիս հարցանել վս խորհրդ
ոց. այլեւ իհնուասստանէ գան
առիս. և ոսքա մերձեն ևոչ
գան. և ոչ առ այլ ոք գնան
բայց միայն լռութ յեկեղեցին
յաղագս հաղորդութե մարմնոյն
քի. Եւ ես պահեցի շաբաթ
մի ևխնդրեցի յԱյ աղօթիւք.
ցուցանել ինձ զոր կեան անդ.
Եւ յարուցեալ գնացի անդ
տեսանել զնս. ևիբրև բա
խեցի զդուռն. բացին ինձ
ևողջունեցին զիս լռելեան
ևարարեալ աղօթս նստաք.
ևակն արկեալ երեցն կրսերոյն
ելանել. և նա ելեալ արտա
քոյ նստաւ ևգործէր զհիւսայն
լռելեան. ևբնաւ ոչինչ խօ
սեցան. ևիբրև եղև ինն
ժամ բախեաց զդուռն ինքը
քուստ երեցն. ևկրսերն վաղ
վաղակի յարուցեալ եմուտ
ինէրքս համդարտութ. և պա
տար կերակուր խորշեալ. և
դրեալ սեղան. եդ ինմս ե
րիս աւազսիմատս ակն արկութ
սայգին. ևկային լռելեան
ևես ասեմ յարուցեալ կերի
ցուք որդք. ևյարուցեալ
ճաշակեցաք. ևբերեալ ջուր
արբաք. Եւ իբրև մերձեցաւ
երեկոյն ասեն ցիս կամիս
գնալ հայր. և ես ասեմ ո՛չ
այլ աստ ննջեցից. և արկին
մահիճս ինձ մի փսիաթ. և նք
երկոքեանքն մի փսիաթ. որ
նգաւ. Եւ լուծեալ զգօտիս
իւրեանց. ևհանեալ զկղն
կուղս. ևեդին առ ... ևնարին
ևննջեցին. իբրև ննջեցին
նոքա. խնդրեցի յԱյ ցուցա
նել

նել ինձ զգործս նոցա ։ Եւ
ահա բացան առաստաղք եր
ցին. և եղ իւղ նոցա լոյս երկ
նից. և եզր տունն լոյս իբ
րև զօփս ։ իսկ նոցա ոչ տե
սանէին զայն լոյսն. Եւ իբրև
կատարեցին նշ թեն նիրհեցի
ես. խռովեաց զկեղծ կրօնաւորսն
առաքն. և յարուցեալ զգե
ցան զօրացեալ. և զկնեկուզս իւր
եանց. և ածին զօտիս. և համ
բարձեալ դէտս բարեանց
յերկինս. աղօթէին անմըռ
ունչս. և ես տեսանէի զնո·
և նր զիս ոչ տեսանէին. և հա
մարէին թէ ի քուն եմ. և տե
սանէր զի աղմուկ գիշերաց. որք
և իբրև զմեծ է ինձ. և այնժամ
փարէին զկրօնաւորն. և ամենք
նստեին յերկրի սն. և ամենք
յայտ նշ. Եւ տեսանէի զհրեշ
տակն որ ունէր խէթ աքին սուր
հրեղէն ապտակ հերքեա. և վարէր
ինքեանց զգեստն. զօձս տ ա զն բը
նոււ ոչ իշխէին մերձենալ. և
իբրև մերձեցան առաւօտն ըն
կեց մի զոն փարձեալ. իմա
հիմս. կարեւոր զարթեալ առ
գ ոմ զիս. և ես այսպ յու
ցի թէ արք զարթեա. զայս
եղ քուցին. Եւ տեսի ցիս
առաջն եղբայր. կամիս հայր
զի առաօցեալ ծերոտաան
սաղմոսս. Եւ ես սկսայ
օրհնել. և ապսմեսեր կրօներն
զհինգ սաղմոս. և յաւէն տուն
վերջ կրկներ ծունր. և մի ալե
լուայ ասէր. և եկեալ պամ
բար հրոյ իբրաննոյն իւրա
քանչիւր առն երբոյն. և եղա
նէր յերկինս հրոյն և առ աղ
երբայց մինչ եղեր. և ելա
նէր սեւն հրեղէն իբրանոյն
և համանէր յերկինս. Եւ ես
խոկալցի փոքր սաղմոս ինձ իւ
ևխնդրեցի աղօթս ինոցանե
ռնէ ինձ. իսկ նշ կրկնեալ
ծունր լռեաց. ասացին եղար
ձան

ձան իւսեմն ակս իւրեանց.
Եւ ծանեա զի առաքն կատա
րեալ էր ։ իսկ Ճ. կրօնաւորն.
գեռ ես տատանեալ զեղջ.
Եւ զկնի օակա տասուրց հա
զեաւ ուտան եղքայր. և զկե
նդանութեան յերկինս տառնաւորց վան
Ճանեցաւ և կրօներն ։ Եւ յոր
ժամ օմանք դայինն առ հայրն
մակարի. ասանեցնք խնեներակ
նշ և ասէր. Ծ կայծակնաեսեան զէլ
կայարան մոնկանց օրարոց.
և փառաւորեցէք զմն զպառ
Ճառն ԹՄ ք արեաց.
Սղ զոթեր երբեմ հայրնմա
կարիս իւրծ ի քուն. և լու
աւ ձայն որ ասէր. ասնա.
մակարի. ոչ կարացեր հաս
նել ի չափ երկուց կանանց. որ
էն ի քաղաքի առերեմ. Եւ յա
րուցեալ ծերոյն Ճ առաւօտն
գնաց ի քաղաքն յայն. և գտա
զտուն նշ ։ և իբրև բախեաց
վզուռն նոցա. ել մին որ
տանէր. և զնկալ ուրախութե
իւր. և իբրև նստաւ ծակուց
ելին և մին կերն որ աչաւորս
էր. և կոչեաց զնչ ծերն. և
նոցա ն կեալ նստան առ նմա
րբ հրամանի ծերոյն. Ասէ ցն
նա ծերն. վս ձեր յանձն առի
զաշխատանս. և եկի յանապա
տէ աստ. արք ասասցէք ինձ
սառուգի զգործս ձեր. իսկ
նոքա ասեն. Հաւատայ հայր մք
շամբրիան ասեմք քեզ կամայք
արամբք եմք. և ոչ յայսմ
գիշերի ոչ եմք յարանց մերոց
և ոչ այլ ինչ հարցանեմ զգոր
ծոց մեր ։ Իսկ ծերն աղաչէր
և խնդրէր պատմել նմա զգնմ
իւրե. սոցա եղ առն իմ երկոյն և
իմացաւ նշ յիշ հրամայեալ
սանել. Թ այն ժամանակ անցն
մք հայր. ամուսնացեալ յերկրո
յայս. յայսմ ապականա
և զխառնեցաք լծակցաց երկուց
եղբարց հարազատաց. ասա
են

Ըն
էն ամք հնգետասան յորմէ հե
տէ ընակեցաք խառնս յայս· և
ոչ ընաւ զայրացաք կամ կռուե
ցաք ԸՆ մի մեանս· և ոչ ել
բան ատեղ ի բերանոց մերոց
ևեփաք իմաք մեկներլ իլքծակ
ցաք մերոց· ևզպծնուլ բաւրձ
եկեալ ի կուսանաց վանս·
այլ զայս ոչ թողացուցին մեզ
այրքն մեր· և ոչ հրամայե
ցին մեզ օրէնսդիրքն մեր· բակ
տրով հետ և այսու գործոց ոչ
համբերեցաք· յորս խորհե
ցաք· յայն ժամ եկաք մեք
ուխտ ի կէքի մերում ևԷ Թյ·
ցի մինչև յօր մահու մերում
ոչ խօսեսցուք բերանով մե
րով բան աշխարհական·
կամ տգեղ ևսուտ· իբրև լու
ալ զայս ծերն ասէ· ոչ է բը
նաւ ինչ կամ կոյսն գոլ· կամ
ապամբի՝ ո՞չ կրօնաւոր· կամ
գուր հիկ· այլ յամենեսեան
սԷ միտս խնդրէ ԱԾ· և ո՞ւր
գտանէ առ աստապէս հեզու
զհոգին սբ իվրԹ նոցա· և ոչ
արգելու ամենևին·

Ասաց հայրն պիմէն վս հօ
րըն պամբոյի· եթէ վս յոյժ
երկիւղին ԱՅ որպէս ինքն ու
նէր· եկեալ բնակեցաւ ինմա
հոգին սբ առաստապ· զի բա
զում ի հարանցն եղեն ճըգ
նեալք յոյժ· իսկ աւ ներքին
խորհուրդն մնաց· ամանք
հասու եղեն·

Ասաց փարպեալ հայրն պի
մէն· եթէ գործս ճգանց
առաւել ունէր հայրն պամ
բոյ· Մովեալ մինչև ցեր
կայ զամ առաւրս իւր· Եւ
լռութ անչափ· Եւ ձեռա
գործ անդադար·

Ասէին վս հօրն պիմենի
եթէ մինչև նստէին առնը
մս խօսել ծերքն· և յիշէին
մինչ զհօրն սիսոյէ ասէր
նա· թոյլ տուք յիշել զհայրն
սի

սիսոյի· զի ոչ սորոգ րի
գործ ՆԹ իշխան պատմութն լե
զուլ·

Ասէին վս հօրն պամբոյի
եթէ ոչ փառաւորեցան երե
սեքն մովսեսի· մինչ եռես
զԱԾ· Սոյնպէս երեսք հօրն
պամբոյի պայծառացանիբրև
զփայլակն յոր ժամ նստէր
յաթոռ իմէք հարանցն խըրա
տել զնա· Եւ նոյն շնորհաց
հաղորդք էին հայրն սիլուա
նէ· ևսիսոյի· այրք փայլակ
նաւ տեսիլք·

Մինչ մերձեցաւ իմահ
հայրն պամբոս· Հուրք կա
ցին եղբարքն և ասեն· ոպ սար
տիցէ կեալ մեզ հայր· և նա
ասէ ոչ յիշեմ երբէք թէ ասա
ցի ձեզ ումեք· բան թէ սրա
ցես զայս գործ· եթէ ոչ
նախ եգի իմտի զայս եթէ ոչ
բարկացայց եթէ ոչ առնիցէ
նա զայս· և այսպէս կացի ես և
գուք· զամ ժամանակս մեր
խաղաղութ· և անշփոթ· և
գուք այնպէս առնիցիք խաղա
ղութ կալով ԸՆ միմեանս· և
սիրով· և հնազանդութ·

Հյուսէր երբեմն հայրն սի
սոյի· իլեալն հօրն անտո
նի· եյանք ազ սպասաւորն իւր
գալ առ նայ ամիս մ· և ոչ
բնաւ ետես այլ մարդ· և
ել խնդրել զնա· և մինչ դը
նայր ի հանապարհին ետես
այր մի որսորդ փարանացի յա
նապատ· որ որսայր զայծս
վայրի· Եւ ասէ ծերն ուս
տի ես· և ջանի ժամանակ
ունիս յայս վայրի· իսկ նայ
ասէ հաւատայ հայր· զի եր
կոտասան ամի է որ կամ աստ
և ոչ տեսի երբէք մարդոյ
բայց ի քեն· իբրև լուաւ
զայս ծերն գործեաւ և գնացեալ
եմուտ ի սենեակ իւր և ա
սէ ս և սիսոյի կարծեիր թէ
գոր

գործեցէք ինչ համբերութ(եամբ) ·
եւոց մխոյ որսորդի աշխարհա
Ազ կամին չափ գործեցէք ։
Ասէին վն հօրն սիսոյէ
եթէ մինչ հանգուցանել էր
փոխադրիլ յերկնէ · նստեին
հայրքն մերձ առ նմա · Եւ
լուսաւորեցան երեսք նր · ի
բերն զարթեալ ասաց ընդ ա
հա ծկն անտոնիոս ։ Եւ զկնի
սակաւ միոյ ասէ զուն դք
մարգարէից ծկին · և սա
ստել պայծառացաւ երեսք նր
Եւ դարձեալ ասէ · ահա ըս
նակք առաքելոցն եկին · և
ապա սքանչելի ինձ փայլեցին
երեսք նր · և խօսել սկսաւ
ընդ ումեմն · հարցին ընդ ծերքն
և ասեն · ընդ ում խօսիս հայր
մեր · Եւ նա ասէ · ահա
ժողովք հրեշտակաց եկին տա
նել զհոգի իմ · և ես աղաչեմ
թողուլ զիս սակաւ մի զի ա
պաշխարեցից ։ Ասեն ցնա
հայրքն ոչ ես պիտոյ քեզ հայր
ապաշխարել · զի դու զքմ
զոր ինչ պարտէր առնել արա
րեր ։ Կասկածանօքն ես ծերն
և ասէ · հաւատայ թէ զինչ հայրք
ոչ գիտեմ զիս թէ բնաւ ըսկիզ
բն արարի ապաշխարել · և եր
կեան որք լուանն · և փառա
ւորեցին զԱյ ։ Եւ ապա ասէ
ծերն · նայեցարուք և տեսէք
ահա եկին տրն և ասէ բերէք
յիս զանօթ անապատին զայդ
իբրև զայս ասաց · եղև իբրև
ուղղոյն իբրև փայլակն · և լց
ցաւ տունն անուշահոտութեամբ
քաղցրութը · և ապա իսկոյն
կատարեցաւ ։ Եւ եղեն հայր
քն ահիւ և խնդութը բազմաւ ·
և զփայլակնացեալ նշխարս
մարմնոյ նր · եդին ի հողն և մե
ծաւ պատուով և ողջագուրեն
Նոյն իգեբերկման անդր ·
Նոյն սա հայրս սիսոյի · մինչ
մնա

մնաանէր ինքն միջի փայլեր ըզ
գաւրս · եւ ոչ հարցանէր
ինչ զհօրէն պատմոյն · նա ա
սէր · պատմեսց մեծացն մեծեր
իգործս իւր · Ասացն ի
հարանցն · եթէ խօսէր ամն
Է հայրն սիսոյանէ · ևեթես
զնա զի պայծառացան երեսք
նր և եղև իբրև զհրեշտակի ·
և անկաւ եղբայրն իվր երե
սաց իւրոց ևեկիր էապաշ նմա
զի յայժ երկեաւ ։ Ասէ ցնա
հայրն սիսոյանէ · որդեակ
մ՛ ինչ այլ միյ երկիր պագցուք
որում կարօտիմք ես · և եր
կիր էպագ ծերն մի հանգուց
եղբօրն այն · և այնպ ահա
կայր եղբայրն · և մնհան ա
ռն ալ իմանէ դնաց չինեալ
Ա կուրախացեալ ։
Ասէին վն հօրն սարմատա
եթէ բազում անգամ · զքա
ռասունօր իբրև զմի օր պա
հէր հրամանաւ հօրն պիմենի
և եկն առ նա հայրն արդն ·
և ասէ ցնա ասա ինձ թէզինչ
տեսեր իվր այս չափ աշխա
տութե · ինա նա ասէ · ոչ ինչ
տեսի երբեք · ասէ ցնա հայրն
պիմէն · ոչ թողում զքեզ ե
թէ ոչ ասասցես ինձ եթէ
զինչ տեսեր երբեք · նա
ասէ զայս միայն տեսի ոչ զի
ասիցեմ ցբուն եթէ եկաւ ի
նգայ · եթէ ասեմ մի գայ
ցես · ոչ գայցէ · եփառա
որեցին զԱծ ։
Ասաց հայրն փիլորոմոս ·
յորմէհետէ ծնեալ եղէ ի ըմբ
րոյ ականգոյն սրբոյ · մինչև
ցայսօր · ոչ մաշեցի հաց այլ
ոյ ումեք · այլ յիմոյ աշխա
տութեցն և ինձեռագործէ · և
ասէ եւ առ երկերիւր դահե
կան հիւանդաց · և ոչ տասց
և ոչ ինչ պահեցի իվա սատակոց
իմոյ ասէր · Քան զի էր նա

Ըթ
գրէ խոհեմ եպատօսական .
եգրէր մինչ փնչև իմաստ . Եւ
եղև ութևան ամաց . և ոչ պա
յկասեաց լոյս աչաց նր .
Ասաց հայրն փնենթասի
ոս . եհայրն սորա . եփառոյի
ոս . եթէ լուաք զբանս
հօրն պատկուռնոյ եշոյժ շա
հեցաք . եյարոյց զմեզ ինա
խանձ բարւոյ . զի խօսելն
նր եւլսելն . փորձէ կատար
եալ . զի կարծելի եր ոմանց
եթէ զամ սբոն այնպ սաեղ
ծեալեր ամ յարովայնէ մարդ
սբք եան գտանալիք իշաւխս
նոյնպ եզմեղաւորս պատահ
մամբ գոլ արդար . կամ մե
ղաւոր . և ոչ կամաւ . այլ ոչ
այնպ իցէ . այլ կամաւ մե
րով լիցէ . լինել արդար կամ
մեղաւոր . որպ տեսեալ ե զև
իլիթ ըստղմաց իսկզբանէ .
Նոյնպ ևիվի հօրն պախուած
յայտնէ . զի որքի հեթանոս
ծնողաց եր նայ . եայնպ յոսա
ընաց յամ պաշտունթն եհսըբ
րութ . եզարդարեալ ամ տըս
ծինութ և աստի յայտէ . եթէ
մեք եամենեքեան յիւր բարե
սառեղծեալ եմք եվսբ բարւոյ
եկամաւ մերովհեռանիմք բար
ւոյ եչարի . ամ բանին ոմն որ
ասէ եթէ ենկայք առխս զմ
ալխաանեալք եծանրաբեռինք
ենս հանգուցից զձեզ . առէք
զլուծ իմ իձեզ . Լվրդ գի
ցուք զկեանս մեր եզմահ յայս
պիսի հայրս . զի ուղիղ առաջ
նորդեն մեզ իձանապարհն ամյ .
եմ՛գիցուք պատճառս մեղաց
զմծ . յորմէ ամ բարութ եգը
թութ . եթագաւորութ պարգևի
Սսէին զայս հայրքն վմ հօրն
օրի . եթէ ոչ եւ բանս սուա
բնաւ իպերանոյ նր . եոչ եր
դուսաւ երբէք . եոչ անէծ
զոք աշխարհի . եոչ բան ինչ
խօսեցաւ ըէ ուսմք . բայց
մե

ՎԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍԲ ՀԱՐՑՆ

մեայն իկարևոր ինչ բանից .
Եւ ասէր մինչ հայրն որ էր
պօղոս աշակերտ իւր . մ՛եր
բեք ածեր ը քեզ բան ինչ
օտարոտի իսենեկի իմ՛ում . այլ
բարի ակնած ալ մեր . իվր սո
րա կատարեսցուք . եմի՛խառ
նակեսցուք չարեօք զբարի
մեր .
Ե՛ր միայնակեաց ոմն . խա
կիտէ որարածեր իվայրի եբր
անասուն ը գոմշաց . եաղօ
թեր առ ամծ եասէր Տր ցոյց
ինձ եթէ իւ իւիք պակասեալ
իցեմ . եկն առնա ձայն որ ա
սէր . գնա այս անուն վանս
եղբարց . եզար հրամայեն
քեզ արասցես . եգնացեալ
բնակեցաւ անդ . եոչ ինչ գի
տէր սպասաւորութ . ապա ուս
որել եղբարցն . Եւ ասէին
ոմանք . արասցես զայս ինչ
յիմար գոյ . Եւ այլք ասէին
առասցես զայս ինչ սխմար
եան ուսուցմն գու . Եւ լսե
կէին զնա յոյժ . եձանձրա
ցեալ յոյժ . աղօթեաց առ
ամծ եասէ . Տր ոչ գիտեմ ըզ
պաշտաւորել մարդկան . արդ
առաքեա զիս իտեղին արօտոյ
իմոյ . Եւ առաքեաց զնա ամծ
իտեղի իւր առաջին . արած իլ
անգղերն անասուն ը գոմշս
յանապատի .
Ե՛ր ոմն կրօնաւոր յանապա
տին իսկիտոյ . Տգնաւոր յոյժ
բազում ամս . խնդրեաց յամ
եասէ . Տր յայտնեա ինձ ե
թէ հաճոյ եղէ քեզ . Եւ եե
կաս առնա ձայն որ ասէր նը
մա հրեշտակն . ամն . եթէ ոչ
հասեր դեռ եա իչափ պար
տիզպանի ումեմն իգաւառին .
իսկ ծերն զարմացեալ ասէ ի
մտի . գնացից իքաղաքն եա
տեսից զնա եթէ զինչ գործ նր .
որ վերագոյնէ քան զայս քան
ժամանակաց վիշտս . եասաց ա
ասն

պանս եղձգնութիս իմ։ Եւ յա
րուցեալ ծերն եկն իած զին
զոր առաջ նմա հրեշտակն. և
եգիտ զայրն զի նստեալէր ի
փողոցի վաճառել ըղբանջար
իւր. և նստաւ ծերն առ նմա
մինչև ցութ ժամ աւուրն.
իբրև պարապեաց այրն. և
յարուցաւ գնալ. ասէ ցնա ծե
րըն. կարող ես եղբայր հիւր
ընկալնուլ զիս. յայնժամ գիշե
րի իմաստ քո. իսկ նա ցնծա
ցաւ յոյժ և զոհութիւն ընկա
լաւ։ Եւ իբրև մտին իտուն
պատրաստեաց այրն հանգըս
տարան և սեղան ծերոյն. իսկ
նա ասէր առա սէր եղբայր.
և պատմեա ինձ զքաղաքավա
րութի քո. զի ոչ ինչ ճաշակե
ցեյ մինչև պատմեսցես. զի վս̄
այսր իրի առաքեցայ իմէ.
իսկ այրն ոչ ինչ կամեցաւ ա
սել. և ծերն կայր և թէ այր յա
զոչանա. և ասէր պատմեա ինձ
զիոչէ բարի ը̄ գէմ կայլբա
ոյ։ Յայն ժամ ասէ այրն ցը
ծերն. ես հայր այր մեղա
որեմ. և աղքատ. և ոչ ունիմ
մասն ինչ բարւոյ. բայց իքո
քըր ինչ յօժարութեն մտաց
յերեկոյէ ցերեկոյ ճաշակեմ ըզ
հաց իմ. և ի գնոց աշխատութեց
իմոց առնեմ զկերակուր իմ.
և զայլն բաշխեմ չքաւորաց.
և կամ ի հիւր կրօնաւորս ծա
խեմ զայն։ Եւ զտիւ ևզգի
շեր զայս խորհիմ իմտի. և
թէ բոլոր այս քաղաք ժա
ռանգելոցեն զարքայութիւն
երկնից վս̄ արդարութ̄ իւր
եանց. Եւ ես միայն ի ջանե
ռոցեմ ի դժոխս վս̄ մեղաց ի
մոց. իբրև լուաւ զայս ծե
րըն ասէ բարւոք իցէ այդ.
այլ ոչ արդ վերագոյն իցէ
քան զվիչտս այս չափ ամաց
իմոց. իբրև զայս ասէին.
լուաւ ծերն ձայն երգոց և
թմ

թմբկաց և պարուց. իգըբրաց
եաց նորին. Եւ ասէ ծերն
եթէ ը̄ ա̄յ խորհիս կեալ եղ
բայր. ոպ̄ կարող ես լսել միշտ
զայս ձայն. ևոչ չփոթել
մտաց քոց. ասէ այրն ճշմա
րիտ ասեմ քեզ հայր. ոչ եր
բեք գայթակղեցայ. և ոչ չը
փոթեալ յայս ախտի ձայնից եր
գոց. ասէ ծերն. և զինչ
համարիս զսոսա ի միտ քում իբ
րև լսես. իսկ նա ասէ. աղօ
թըս և երգս համարիմ զայս
ես. և զամ̄ ձայն կենդանեաց
ևխղեղչ եկեալ առ տէր իմ
և գոհանամ զնմ̄յ. իբրև լուաւ
ծերն. զըղջացաւ և ասէ. այս
է որ առաւել է քան զամ̄ ճըգ
նութիս իմ։ Եւ ասէ թողութ
արայ ինձ եղբայր. ես ոչ հա
սի յայդ չափ. Եւ մեկնեցաւ
անտի և գնաց ի սովորական
տեղի իւր.

Պատմէր մեզ զայս ոմն իհա
րանցն. եթէ էին երկու ըն
կերք վաճառականք. ամ̄ի
ցիք. և չքէին իմիասին. և վա
ճառէին յօտար երկիրս. և էր
մինն ընչաւէտ անթիւ. և միւսն
չափաւոր. Եւ էր մեծատանն
այնորիկ կին գեղեցիկ յոյժ.
և սոբաւէր. ոպ̄ և ցուցանէ
բանքս որ զկնի. Քան զի մե
ռաւ այրն գեղեցիկ կնոջն այ
նորիկ. մեծատունն. Եւ ո
րեաց երկրորդն այն վաճառա
կան. որ էր ըն.է.ր մեծատանն
զգեղեցկութն կնոջ ընկերին.
ևզխոհեմութն նր և զընչաւէ
տութն. Եւ կամէր առնուլ
զնա իւր կին. այլ պատկառէր
ասել. զի գիտէր զի երկիւղած
էր և ոչ հաւանելոցէր նմա.
իսկ համեստ էինն զի իմաս
տունէր. ծանեաւ զայն. և
ասէ ցնա տէր իմ սիմոն. զի
այսէր անուն նր. տեսանեմ
զքեզ զի շփոթեալես մտօք.
որ

արք՝ ասայ ինձ զխորհուրդս
քո ․ և ես հանգուցից զմիտս
քո ․ իսկ նա նախ երկեաւ ա
սել ․ Այն տոյ խոստովանեաւ
ասաց ․ կամիմ տիկին լծակցել
քեզ ․ և հետ ուղել կամացեալ իմաս
տութ քո ․ Ասէ կինն եթե
առնես զոր պատուիրեմ քեզ ․
ես լցից զկամս քո ․ Նա ասէ
զամ զոր հրամայես ․ առ անց
յապաղելոյ արարից ․ Ասէ
կինն գնա ի մաճառ քո ․ և մի
թնաւ ճաշակեսցես ինչ մինչև
կոչեցից զքեզ ․ և իմ ընթրի
դի և ես ոչ ճաշակեցից ինչ ․
մինչև գայցես դու ․ Ենաուխ
տեաց երդմամբ ․ առնել զայն
կարծէր յայնմ աւուր կոչել
զնա ․ զի ոչ եդ պայման հրաւ
իրելոյն ․ Եանց Է ․ Զ օր մի
և երկու ․ և երիս ․ և ոչ կոչեաց
զնա ․ և նայ համբերէր վՃ
երդմանն ․ և վՃ առափականն
աերոյն ․ և Ճ յաղթողէր զհամ
բերութն ․ զի կամէր զկնաւ
նի ․ քան զի եղև յետոյ ա
նօթ ընտրեալ նա ․ Եւ կո
չեաց զնա յաւուրն չորորդին
յոր ժամ վհատեալ ենուաղ
եալ էր խոտվոյն ․ մինչ ոտիւք
գնալ ոչ կարէր ․ այլ ի վի ե
րիվարի բարձեալ տարան զնա
թան կինն եգ սեղան լի խորտ
կօք ․ և պատրաստեաց մա
հիճս և անկողին ․ յառաջ քան
զմտանել սիմոն վաճառա
կանին ․ որ բայր սով ալեալ ․
իսկիբրև եմուտ իմաստունն այրն
սիմոն ․ ասէ ցնա կինն ․ մե
կուսի ․ և ինծանուկ ․ ահա եկ
և եհա ․ զի պատրաստեցի սե
ղան և անկողին ․ եկ և տես ․
և իբրև ետես սիմոնն այր ․
ուրախ եղև յոյժ ․ Ասէ ցնա
կինն իմաստուն ․ ահա սե
ղան և ահա մահիճ ․ կամաց
քոց ․ ո՞ւր կամիս զի երթի
ցուք նախ ․ Ասէ այրն աղա
չեմ

չեմ զքեզ ենթակուր․ տուր ինձ
զհացս պակասի հոգի իմ վիոչ
յիշեմ եթէ զի՞նչ ինչ էր ․ ի
թաղուր սովոյ ․ և իղասակաւելոյ
զօրութ իմոյ ․ Այն ժամ ա
սէ ցնա կինն ահա մինչ սոսկե
ցար ․ քան զպէր իմ ԱՃմ կա
նանց ․ զկերակուր ․ ախորժե
ցեր ․ Ասէր՝ յոր ժամ այդ պի
սի խորհուրդք նեղեն զքեզ ․
զայդ պիսի կեզ կրէ իքեզ ․ և
աղաչեա յՃմ ախտաւորիր խոր
հրդոյ ․ Եւ Ճշմարիտ հաւա
տա ինձ ․ զի զկնի վախճանի
առնն իմոյ ․ ոչ քեզ և ոչ այլ ու
մեք մարդոյ մերձեաւոր լինիմ
այլ կացից յայրութեա հոգւա
նե աւն Բի ․ Զայս յատկու
թես յետ սեղանոյն յագենա
լոյ ասաց ․ իբրև խրատեալ
զսիմոն վաճառականն ի հո
գևորգիտութե իմաստունն կո
գևոր տիկինն այն ․ իսկ իբրև
լուաւ զայս այրն այն ․ զզգա
ցաւ յոյժ ․ տեսանելով զբա
րեպաշտութի կնոջն ․ և զմծ օհ
րութ նի ․ և վաճառեաց զինչս
իւր ․ Ետ աղքատաց ․ և ե
ղև կրօնաւոր ․ և բնակեաց ի
վանս ․ որ էր յապաւմա ․ և ե
ղև հաճոյ ԺԵ ․ նոյն ․ ԺԳ և կինն ե
մուտ ի կուսանաց վանս ․ և
սոտացուս կեանս ԺԵ ապաստու

Ենեան ․ և երահանայր զԹյ ․
և միայնակեաց ոմն պատա
մէր զայս ․ վՃ ահեղոյն ուրեր
եւթանասուն արմաւենին և
երկոտասան աղբիւրն ուր գէ
նաց մովսէս և ժողովուրդն
մինչ ե ւ ին յեգիպտոսէ ․ և ա
սեր ծերն ․ եթէ եգի իմաի
երբեմն ․ մասանել ի խորին ա
նապատն ․ և գտանել զծառայ
ան Ճյ անգ ․ Եւ իբրև գնա
ցի աւուրս չորս և կպորի անգ
այրսի ․ և իբրև նայեցայ ինքեր
ջս ․ տես ի մարդ ու անգ
կացեալ ի ծունկս յաղօթս ․
Աբա

ապախանեցի զգուշանն · եւ ոչ
հարժեցաւ զի վախճանեալ էր
ի վաղուց հետէ · իսկ ես մահ
յայրն · եւ նայեցեալ դրոից նդ
շարժեցի զնա · եւ առժամայն
քակտեալ փշրեցաւ · եւ եղեւ իբ
րեւ զփոշի · նայեցեալ յայս
կոյս եւ յայն կոյս · տեսի զփիլոն
նդ կախեալ ուրոյն · եւ իբրեւ
մերձեցուցի ի նա զձեռս · եղեւ
իբրեւ զփոշի եւ մոխիր · եւ ցնդե
ցաւ յերկիր · եւ ելեալ անտի
շրջէի եւ գտի այլ այր · եւ էր ի
գլուխս նորա հեա մարդոյ ·
եւ մխիթարեցայ · եւ մերձեցայ ·
յայրն · եւ իբրեւ բախեցի զդուռն
ոչ ոք էր անդ մարդ որ բանայր
եւ մտեալ ի ներքս ոչ զոք գտի ·
եւ նստայ առ դրան այրին եւ
մտի ի միտս իմ · եթէ քաղ
ցն ատա փութով մարդն ուր
ոգէ · կացից աստ · եւ իբ
րեւ եղեւ միջաւուրբ յեսի դո
մերս զի փայլէր · եւ այրն այլ էր
մերկ իմշինոցս եւ գայր ԺՆ
եւ զն ամ կեալ ի ս անկամոցն · հեր
քն նդ ծածկեալ · եւ իբրեւ
մերձեցաւ եւ ետես զիս · եւ զա
ագողթեալ եւ ասէ ով իցես · ես
ասեմ մարդ եմ մարդկատուր ծա
ռայ այս · յայն ժամ մերձ ե
ղեալ ուրախութբ համբուրեաց
եւ մայն այրն զիս · եւ պատմեաց
զամ ինչ իւր · եթէ բազմաց
ամաց ժամանակ ունիմ աստ ·
եւ աւելի · եւ ոչ եթող կալ
առ ինքն գիշերն զի ոչ կա
րես ամենեւին փորձանաց գի
աց · եւ արձակեաց զիս խաղաղութ
եւ ես գոհանալով փառաւորէի
զած ամարժանի եղէ տեսանել
զայրն այն · եւ խնդութ երթայի
ի բնակութիւն իմ ·

Առ մեր ծեր ոմն որ եպիսկո
պոս լեալ էր քաղաքին օքսո
ոոյ · կամեցայ երթեալ մտա
նել ի նորին անապատ · անդ
յազգն մարկիզաց · եւ
առս

անէւից անդ եթէ գտանի աչ
քատ ոք որ մխամտութբ կոհա
ցի զած · եւ առի ԺԲ իս տաքսի
մասաս չորս · իբրեւ չորից ա
ւուրց · եկեալ նոյն չափով ·
եւ կացայ գնալ ԺԲ ամենապատ
այն · եւ իբրեւ անցին աւուրք
չորք · պակասեաց կերակուր
իմ եւ ջուր · եւ սկսայ հոգալ
թէ զինչ արարից · եւ յանձն
եալ եւ տուն զյոյս իմ առ Ած ·
եւ գնացի անսուաղ այլ եւ
չորս աւուրս · եւ ժողովեցաւ
յիս սով եւ աղքատութի · գնա
լոյն · եւ յաղթեալ անկայ յեր
կիր կիսամահ լեալ · եւ ահա
այր միահեծ եւ քանչելի եկն
առ իս եւ մերձեցոյց զմատունս
իւր ի շրթունս իմ նմանութ
բժշկի · եւ ած ըզձեռն իւր զա
կամբ իմոյ · եւ առ ժամայն
զօրացայ այնչափ իբր թէ բն
նաւ ոչ աշխատեալ եւ ոչ սո
վեալ էի · եւ ինքն ան յայտ
եղեւ · իսկ ես զօրացեալ յա
րեայ եւ շրջեցայ յանապատ այլ
եւ չորս աւուրս · եւ դարձ
տկարացեալ անկայ եւ համբար
ձի զձեռս յերկինս եւ կարդա
ցի զած · եւ ահա այրն այն որ
զօրացոյց զիս զառաջինն ·
եկն առ իս եւ արար նոյնպէս
առաջնոյն · եւ զօրացայ գնա
ցեալ եւ յարուցեալ գնացի այլ
եւ աւուրս չորս · իսկ զկնի
կատարման վեշտասան աւուր
ցն գտի տաղաւար ինչ · եւ աղ
բիւր · եւ արմաւենիս · եւ ան
սի անդ այր մի զի կայր կան
գուն · եւ հերք իւր էին հան
գերձ ամ մարմնոյ իւրոյ · եւ էր
ծերացեալ յոյժ · եւ հերք իւր
ամ սպիտակ իբր զձիւն · եւ էր
տեսանկն ահարկու · եւ քան
չելի · եւ իբրեւ ետես զիս ·
առ ժամայն եկաց յաղօթս
եւ իբրեւ կատարեաց զամենն
ծանեաւ զինէն թէ մարդ եմ
զի

զի ոգի կարծէր զոլ զիս ։ Եւ
առա կալեալ զձեռանէ իմմէ ։
հարցանէր զնա և ասէր ։ ով
էիր դու ասա և կամ ուստի
ասայ ինձ ։ և զայն ևս թէ կայ
դեռ ևս երկիր լրուք իւրով
և զայն ևս թէ կայ հալածումն
ի վերայ քրիստոնէից ։ ասա ինձ
զամ ։ Նա ասաց առ իս ։ Եւ ես
ասեմ նմա ։ Ես հայր սբ իրիքն
դիր ձեռզ ծառայիդ ։ Քի չորքն
ցայ յանապատս յայս ։ իսկ հա
լածանք քրիստոնէից վաղևս
դադարեալ են շնորհօքն Քի ։
Եւ որդ՝ սրբունդ ծանոյ ինձ ա
սացեմ ։ թէ ուստի ։ կամ ով
ընակեցար յանապատս յայս ։
Յայն ժամ հառաչեաց ի խո
րոց սրտէ ։ և սկսաւ խօսել
և ասէ ։ Ես եպիսկոպոսէի ի
ժամանակի հալածանացն ։
Եւ զաղում յարչարանս և զան
քանս հասուցին ինձ ըմբռ
նեալ զիս ։ Եւ յետոյ յաղթեալ
եղէ ի դժնդակ տանջանացն ։
և զոհեցի կռոցն ։ վեր եկն
ոյթ և յակամայ ։ Եւ իբրև ե
կի ի միտս իմ ։ և ծանեայ զա
օրէնութիւն իմ ։ ապա ըմպահ
յանձն առեալ եղէ յանապատս
յայս ։ Եւ ահա եղեալ եմ ես
աստ քառասուն ամին ամ ։ և
խոստովանիմ առ Քս ։ և համ
բարձեալ զձեռս խնդրեմ թո
ղութիւն յանցանաց իմոց ։ Եւ իբ
րև ելի ես աստ կերակուր ետ
ինձ Քս յարմաւենեաս յայս
ցանէ ։ այլ թողութիւն մեղաց ոչ
առ իմին չեգ զքառասուն և ութ
ամ ։ իսկ յայսմ ամի եկն առ
իս ձայն ի Տէ թողութիւն մեղաց
իմոց ։ և ապա մերիթ արեգայ ։
Եւ իբրև ասաց զայս ։ յարու
ցեալ փութանակ ել արտասուս
և ծնկաց յաղօթս Է երկար ժա
մս ։ և կատարեալ զաղօթսն
ծնկն առ իս ։ իսկ ես իբրև տե
սի զնա ։ զարմացայ յոյժ ։ զի
էի

էին երեսք նր լուսաւորեալ զն
փայլակն ։ Մինչդեռ ողջոյն փայլ
էր իբրև զհուր ։ Եւ իբրև ճ
տես զիս զարհուրեալ ասէ ցիս
մի երկնչիր զի Տր առաքեաց
զքեզ թաղել զմարմին իմ ։ Եւ
իբրև կատարեաց զբանս իւր
ընկողմեցաւ և տարածեաց զձե
ռս և զոտս ։ և աւանդեաց զն
հոգի իւր ի ձեռս Քն ։ և կատար
եաց զկենանս զայս ։ իսկ ես
փիլոնով իմով պատեցի զան
դերձարտասուօք զսր մարմինն
նր ։ և եդի ի գերեզմանի ։ և
իսկոյն արմաւենին չորացան
և աղբիւրն այն ցամաքեցաւ ։
և աղաւաղն նր քակեցաւ և
կործանեցաւ ։ իսկ ես իբրև տե
սի զայն ողբացի յոյժ ։ և խոր
դրեցի իմէ տալ ինձ զջուրն
զայն ։ և զօրհնութեան ։ ով
զի անդ կատարեցից զաւուրս
իմ ։ և իբրև ոչ հանգչին ցայ
խնդրոյն իմոյ ։ ծանեայ զի ոչ
էին այն կամք Այ ։ և արարեալ
աղօթս ելի գալ աստ ։ Եւ ա
հա այրն այն դարձեալ եկն
առ իս և մերձեցաւ խշրթունս
իմ մատուցեր և զօրացոյց զիս
մինչև եկի առ եղբարսն իմ ։
և պատմեցի նոցա զայս ։ և ասա
ցին թէ երբեք յուսայ հասանիլ ու
մեք ։ այլ համբերութ ին քը
ըսել զնն ։ որ յամ ժամ դա
նի ։

Վ֊սբ Հօրն Տիմոթէոսի զոր
պատմեաց սբ Հայրն ։ Պափ
նուտիոս ։

Ի միում աւուր փութացայ
ընթանալ և լինել ինձ ի ներ
ս անդոյն անապատն ։ առ ի տե
սանել թէ իցէ այլոք եղբայր
ի ներքսագոյն քան զիս ծա
ռայել Այ ։ Եւ յարուցեալ
չոգայ զաւուրս ։ դ ։ ի ներքսա
գոյն անապատն կոյս ։ ոչ ինչ
ճաշակելով հաց կամ ջուր ։
Եւ

Եւ ի յերրորդում աւուրն դարձ
այրմն փոքրագոյն. և հայր առա
ջուրս այրին բախեցող ըզնա
ժամ մի. ը՟ սովորութ՟ ըզքարց
յուսալով թէ գուցէ իցէ ոմն
իմն այնանկ ըզայց ասա. զի հան
դիպակ ցայց նմա. և ոչ ինչ լու
այ յուսմբքն պատասխանի.
Յայն ժամ բացին զդուրս այ
րին. և մտին ի ներքս. տես
լով ծհեա ծեր. զի տեսին զոմն
նստեալ. և ծանեա զի վախ
ճանեալ էր. և մերձեցայ ի հան
դերձս նր̅. և առ ժամայն ե
ղև ոտ̅ փոքրի. և շօշափեալ տե
սի զի ի բաղում ամաց վախճա
նեալ էր. մտեալ և հանդերձ
մի կախեալ. իբրև մերձեցայ
և այն ևս եղև ի ձեռին իմում
ոտ̅ զփոշի. Եւ առ ժամայն
մերկացայ ի հանդերձից իմոց.
և ծածկեցի զմարմին վախճա
նելոյն. և յօժարութ̅ բրև ըն
զհող աւազոյն ձեռամբ իմով.
և ամփոփեցի զնշխարս նր̅.
աղօթիւք և թաղուամ արտասու
օք. Եւ ելեալ անտի յոփայ
ևս ի ներքսագոյն կողմ անապա
տին. և գտի այլ այր մի. և
տեսի առ դուրս այրին ոտնա
հետ մարդոյ. և ծանեայ եթէ
բնակեալ ոք աստ. և ոչ ակաւ ժա
մի նստայ առ դուրս այրին.
բախելով զնա. և ոչ լուայ
ձայն. ապա յարուցեալ մտի
ի ներքս ի յայրն. և ոչ զոք ոք
տի. և դարձեալ ել ի ինմանէ
զմտաւ անձելով եթէ ուր ծա
ռայ ա՟յ բնակեալ իցէ հասմոյ
ելից որ և աղօթից իւրոց եր
թեալ իցէ մտաւոցանել զառա
անձին ապաշխանս. և դարձեալ ա
րէ անդրէն երեկոյն իւր. և
կացի համբաւ բերելով զաւուն ամ
առ դուրս այրին. և փափագէի
թաղումն յօժարութ̅ հանդիպել
նմա. և յաղօթս կացի անդ ա
ղաւթ յերկս սաղմոսաց. և ինկա
տար

տարեալ աւուրն այնորիկ. տե
սի զոմն գումբաց զի դային.
և եղբայր ոմն ի մէջ նոց. և ի
բև մերձ եղեն առ իս. Հայե
ցեալ տեսի զայրն զայն մերկ
անդամ. ի հանդերձից. և հեր
ք̅ ծածկեալ էր զմարմին նր̅
և կայր հիացեալ կարծէի ըզ
նա ջուսէց ինչ գոլ. Եւ նր̅
և ս իզարմացմամբ եղեալ. ոտ
նակառեալ աղիտօք զոլջն յորումբ
յաղօթս կալով. բան զի բա
զում անգամ խնկ յայնմ տեղ
ող հողին չար փորձեալ էին
զնա. ոտ̅ ինքն յետոյ մինչ ի
վախճան պատմեաց ինձ. Եւ
իմացեալ իմ զայն յառաջ մա
տուցեալ ասէի ցնա. վս̅ որոյ
պատճառանաց երկնչիս ծառայ
յի ա̅յի. և ա̅յն իմոյ. նայեաց
և տես զգնացս ոտից իմոց. և
ծանիր զի մարդ եմ իբրև զքեզ
և շօշափեա զանձն իմ և զինեա
եթէ մարմին և արիւն եմ. և
իբրև ետես զիս ծանեաւ.
գոհացեալ զա̅յ առաց զամէնն.
յայնժամ ողջ տարուբ աշխէի
պաղեցաք. իսկ ես աղաչեցի
զնա հաւանեցուցանելով զի
մուծցէ զիս իվանս իւր. յոր
զի ոչ կամէր. և առեալ զիս
մուծանէ ի յայրն. Հարցանե
լով զիս թէ ոտ̅ եկիր այսր.
և պատմեցի նմա զխորհուրդս
իմ և ասեմ. կամեցայ տես
նել զծառայս ա̅յ. որ են յայսմ
յանապատի. վս̅ որոյ եկեալ
հասի յայս տեղի. և զծ̅ ոչ
ի̅ւ աւուրն այն արար զխնդրուածս
իմ. իսկ գու. Ո՞ր ո՞ր եկիր
այսր. աղաչեմ զքեզ ասա.
և նա ասէ. բանի ամս են բնակու̅
թուն յայսմ անապատի. և վս̅
որոյ պատճառի ես մերկ ան
դամ ոչ ինչ զգենլով զոր. Եւ
ասէ զիս. ես եղբայր. յա
ռաջագոյն նստէի ի̅ միայնա
կեցս. ի վանս միաբանու̅
եբկ

Հ. ժե

ծ երկրին թեբեայիդայ· քան զի
ահա ասել ունիմ քեզ. եղ
բայր իմ զա͞մ մի͞ մի՞ողջ ·
ւձրդ՝ գործ ունէի ես կտաւ
ոյ · և մտին յիս խորհուրդք·
ելանել յայն միաբանութենէ
և միայն կենալ առանձին ի
վանս ուրեք · զի ը͞նունակ
լինիցիմ օտարաց անցաւորաց
և միայնանալ և այնու փութալ
ռանուլ մեծագոյն վարձս յա͞ց
Զայս յօժարութ͞ զմտաւ ա
ծելով շինեցի ինձ խուց մի
փոքրագոյն· և կացի ինմա առ
անձին գործելով ինմա զձե
ռագործ իմ· որչ բաղուամ զայ
իննաւիս և խնդրէին գնել ինձ
գործ զայէտս իւրեանց · և
ոչս ակաւ ստացուածս լինէր
ինձ յայնմանէ · զոր և բաշ
խէի յաղքատս և ի կարօտեալս
և յօտարս · իսկ ամենա չարն
և բարի ատեացն և ա͞շնամին
արդարութ͞· նախանձեալ ընդ իս
յայնմ կամեցաւ խափանութ͞
առնել ինձ յայն տիսի բա
րեաց յօժարութենէն որ առ
ա͞ծ · Եւ մտեալ ի միտս · վ͞ուս
կնոջ միայնաւորի գալ առ
իս· և խնդրեաց առնել
իւր գործ կտաւոյ · և ստիպ
եաց զնա այնչափ· բաղուամ
անգամ զայլոցս · մինչև համ
արձակեալ էր առ միմեանս ·
իսովորութենէ ընդունելոյ
թե · և մերձաւորիլ · և զծան
րագոյն ևս կատարել զցաւս
մեղաց · և կացի իմեղս չա
րեացն ամիսս · զ· Եւ յետ այն
որիկ զմտաւ ածէի զվախճան
կենցաղոյս · և դարձեալ զյաւի
տենական և զմեծագատաստանն
և զխաւարն արտաքին · և զան
շէջ հրոյ գեհեննոյն · բոր
բոքումն · և զանքուն որդանցն
լինել կերակուր · այսպէս սաս
ցի ցանձն իմ· թէ որպիսի տիղմ
թաւալեցար ևդուրան կորըս
ան

ՔԱՂՐՈՒԹ ՍԲ ՀՕՐՆ

տծան քեզ բացեր · այլ արդ
զինչ արարից ես ա͞ղ ազատ
ցայց · Եւ զգեստաւ ածեալ ս
սեմ · լաւագոյնե քեզ յառ
նել երթալ յանապատ · և այն
պէս փախչել իմեղաց · Եւ առ
ժամայն յարուցեալ · թողի
զա͞մ աշխատուածս իմ և զկինն
այն · և եկեալ հասի յայս տե
ղի անապատիս · և գտի զայրս
զայս · և զաղբիւրս · և զծառս
զայս տրմաւենիս · որք պտո
ղ առ կերնաց իմոց · զի ա͞մ յա
մի բերեն ողկոյզ երկոտասան
այս ինքն · ամսեանն ողկոյզ
մի · և ողկոյզս այս բաւական
լինի ինձ զաւուրս · լ · և յետ
այնորիկ հասանեն որն ողկոյզ
այս ա͞ կերակրիմ զաւուրսկենաց
իմոց ի շնորհացն ա͞յ · և այլ ոչ
ինչ ունիմ յայրս յայս · ո՜ չհաց
և ոչ զգեստ անձին իմոյ քան
զի զգեստաիկն զոր ունէի տա
ռապանաւն եղև հնացեալ · և
ի յերկարութենէ ժամանա
կիս · հերօքս գլխոյ իմոյ մար
մին իմ հանդերձ անդամօքս
ծածկեալ լինի · և այժմ· խ·
ամ է իմ մինչ բնակեալ եմ
յայսմ անապատի · և ոչ տակա
ւին ոք ինձ ցոյց երկնային առ
կերցուցանել զիս · և ոչ եմ
աշխարհել բնաւ հաց մինչև
ցայսօր · Զայսոսիկ լուայ
յարդարոյն յայնմանէ · Եւ զա͞
ձեալ հարցանէ զպակասայ և ա
սեմ · Հայր սբ · նախ իսկզբ
բանն յոր ժամ եկիր ի տեղիս
յայս յոյժ աշխատեցար թէ ոչ
իսկ նա պատասխանի տու
եալ ասէ · նախ յոյժ աշխա
տութ͞ կրեցի ով եղբայր · և
իբաղում ողբալոյն յերկիր ըն
ծանէ զանձն իմ · բախելով
զկուրծս իմ · և ոչ կարէի ըն
նաւ իվեր ունել զգլուխ իմ
և կամ առնիցուն կատարել
զաղօթս սիմ այլ յաղագս յոյժ
տօթ

ԸՃԹ

արտամուԹենէ սրտի իմոյ զան
ձն իմ յերկիր կործանէի . և
Թաւալելով ը՟ գետինն կատա
րէի զկարգեալ աղօԹսն։ Եւ
աղաչէի զամենազօրուԹն ա՟ծ .
յաղագս փարատեցուցանելոյ
յինէն զտագնապ սրտի իմոյ .
և վ՟ս փրկուԹ անձին իմոյ . և
քաւուԹ մեղաց իմոց . բազում
համբերէի այս սիսի տանջա
նաց ևերկանց և տրտմուԹց որ
վ՟ս մեղաց . այլ ոչ յուսահա
տուԹ . մինչև իցաւս մարմնոյ
հիւանդուԹ անկանէի . իմիում
աւուր կայր նստեալ ևտագ
նապէի յոյժ . իշերգէ իմնէ .
Եւ տեսանէի այրմի փառա
ւորագոյն զի կայր առաջի իմ .
և ասէ ցիս զի՞է քեզ . և զի՞նչէ
տագնապ սրտի քո . և նոյն
ժամայն իբրև լուայ զայս ի
նմանէ . զօրացայ և ասեմ ցնա
այո՞ տ՟ր լեարդեմ ցաւէ յոյժ
և ասէ ցիս . ցոյց ինձ զտեղին
յորմէ տագնապիս . և իմ ցու
ցեալ զտեղին . ն՟ր արձակեալ
զձեռն մխեաց զմատունսիւր
ի կողս իմ . և պատառեաց իբ
րև սուսերաւ . և հանեալ ար
տաքոյ զլեարդ իմ . ն՟ա այ զաւ
էր յոյժ . Եւ եցոյց ինձ ըզ
վէրսն որէին ինմս . սևացեալ
և ապա կանեալ . և մաքրեաց
զայն ձեռամբ իւրով . և եդև
ողջացեալ խուռվեալ տեղին
իվիրացն . և մատուցեալ եդ
զարձեալ զլեարդ իմ ի տեղի
իւր . և հաստատեցաւ ի տե
ղին իւր ողջացեալ ամ՟ք . և
չօշափեալ զմ՟մ . մարմին իմ
ա՟ղեալ ձեռօք իւրովք առող
ջացոյց զպատառեալ կողս իմ
և ասէ ցիս . ահաւասիկ ող
ջացար . այլ մի՛ ևս մեղանչեր
զի մի՛ ևս չարագոյն լինիցի
քեզ . այլ ծառայեաց տ՟ն ա՟յ
յայսմ հետէ մինչ յաւիտեան .
և ահաւասիկ յայնմ օրէ հետէ
բժ

բժշկեցաւ ա՟մ մարմին իմ .
և դադարեաց ցաւ լերդի իմոյ
և կերամ անտրտում յայնմ օրէ
հետէ ա՟ծ հեծելով զմ՟տ ա՟ծ և յե
տաւորելով զնա յա՟մ՟ . յա
ղագս բազում գԹուԹ իւրոյ
Եւ իբրև պատմեաց ինձ զա՟մ
զայսոսիկ . աղաչեցի զնա լի
նել յայնմ գիշերի ը՟ն նմա ի
խցիկն իւր . նա պատասխա
նի ետ և ասէ ո՛չ կարես եղ
բայր իմ ը՟ն դէմ կալ պատե
րազմի բանսարկուին . և յա
ջէտ այսորիկ աղաչեցի զնա ծա
նուցանել ինձ զանուն իւր .
և ասէ տիմոԹէոս անուն իմ
այլ յիշեա զիս և աղօԹեա վ՟ս
իմ ո՞վ եղբայր իմ սիրեցեալ
ի տ՟ն . զի ա՟ծ կատարեսցէ ա
ռ իս զողորմուԹ իւր . որում ա
ժանաւորեցայց . Եւ ես պաղ
նատիս անկեալ առ ոտսն ն՟ր ա
ղաչեցի զնա ա՟հել ինմանէ .
զի աղօԹս արասցէ ի վ՟ր իմ .
Եւ նա ասէ ցիս . տ՟րն մեր յ՟ս
ք՟ս ա՟ծ հեսցէ զքեզ և փրկեսցէ
յա՟մ յորոգ այԹից բանսարկու
ին . և ուղղեսցէ զճանապար
հըս քո ի խաղաղուԹի հասանել
քեզ առ ա՟մ ս՟բս իւր այժմ .
ծառայ իտեանս ամէն . Եւ իբ
րև ա՟հ՟ց՟այ ինմանէ ընկալ
եալ զաղօԹս ն՟ր յօժարուԹ
և խնդուԹ փառաւորէի զա՟ծ
յաղագս բարի ա՟հուԹցն զոր
ընկալայ յերանելոյն տիմոԹե
ոսէ . Եւ այս է երԹայի ա՟ռ
ճանապարհս իմ ուրախուԹ .
դառնալով ի բնակուԹն իմ .
և պատմեցի ամենեցուն .

Վարք և պատմուԹ ս՟բ հօրն մ
րոյ . երիցս երանելոյն : Օ
նոփրիոսի անապատականի .
Զոր պատմեաց ս՟բ հայրն .
Պափնուտի
ոս .

ԲՃԷ

ԵՒ·ԴԱՐՁԵԱԼ

միւս անգամ կա
րանեք զես խոր
հուրդք իմ . եւ տրտմէի յոյժ ըզ
մտաւ անձնով զայս ասիսիս ·
եւ վարանեալ յոյժ կարօտէի ի
միահաճոյ տանն այնորիկ ըզ
հետ երթալ . եւ իմարգասիրու
թեանն այդ ափեայինն ընորհք
իմաստուն . եւ ոչ ան փոյթ արա
րի զկենաց իմոց . այլ դարձեալ
միւս անգամ յորեալ եւ չոգայ
եւ ի նեբքսագոյն անապատն
Է ճանապարհ անբնակ . ուր
էն ազգն որ կոչին մաշխանք .
եւ դարձեալ յոյժ փոյթեղն
ինձ . թէ իցէ որ ուղեւալ ի
ներքսագոյն կողմանս ապարին-
որ ծառայ իցէ Այ . զի արժա
նաւորեցայց ընդ մա հաղորդիլ
եւ այսմ ճանապարհի ընկերն
տարաբերեալ . աւուրս Ը ի հաց ա
կաւ . եւ Ը աւուր անձնով . որ բա
ակայն եղեն ինձ զաւուրս . դ .
Եւ յետ չորից աւուրց պասւա
ցաւ եկերակուրն իմ եւ ըմպելին
եւ արտասնաց յոյժ . եւ նոյն ժա
մայն դարձեալ զօրացայ . ըզ
մահ առաջի աչաց տեսանէի
չով . եւ ընթացայ զճանապար
հըն այլ եւ աւուրս չորս . եւ
գիշերս . դ . ոչ ճաշակելով ինչ
ամենեւին . եւ դարձեալ նեղա
սրտեցայ յոյժ ի պաղում աչխա
տութենէն . եւ անկեալ յեր
կիր կործանեցայ . ի կատարու
թենէ կերակրոյ եւ յաշխատու
թենէ ճանապարհին . եւ կար
ծէի մեռանել ինձ ի նմին ժա
մու . Յայն ժամ տեսի այր մի
փառաւորագոյն . եւ եկեալ մերձ
առ իս եւ զձեռս իւր եդ ի վե
րոյ թանց իմոց եւ ասէ . ըզօրն ինչ
ճանապար որ գնեղ արկանիցէ .
այնպէս ականիմ բացաւ . եւ առժա
մայ

ՕՂՈՒԿԲ ԻՈՅԻՋՕՐԳՆ
մայն զօրացայ . իբրեւ ետե ոչ
իցեմ քաղցեալ . եւ իբրեւ տե
ոք զմեծ ամեծ ընքանչելիսն
զայն . եզահաւոր զօրութին ե
զեալ առ իս եւ յարբ ադարձեալ
ուրախութ մեծ ազգն ալով յօ
ժարութ զճանապարհս իմ . եւ
գնացի այլ եւ աւուրս չորս
եւ գիշերս . դ . եւ դարձեալ աղ
խատեալ ոչպատագայ . եւ համ
բարձեալ զձեռս իմ յերկինս
յաղօթս կացի առ Այ . եւ ա
հա դարձեալ տեսանեմ զի
գայր առ իս այրն այն փառա
ւորագոյն զոր յառաջն տեսի -
եւ բարձեալ օծեալ մատամբն
զշրթունս իմ . զօրացոյց զիս
դարձեալ . եւ չոգայ ըզճանա
պարհս իմ . մինչեւ կատարե
ցան աւուրք հնգե տասանըն
ճանապարհի իմոյ .
Եւ ահա տեսանեմ այրմի ի
հիւսիսական յոյժ ահաւոր
տեսլեամբ գայր . եւ հեր զըզ
խոյ նն բավսում յոյժ մինչ կի
սոյնու ծածկեալ լինէր ամ
մարմին իւր . եւ դիմօք ահա
որ Ի Թըզգեստին մերկ . եւ տերե
բանիքարոյ զխածեալ ունէր
զփղօք իւրովք . եւ իբրեւ այնպ
մերձ եղե առ իս . երկեա յոյժ
եւ ընթացայ իկողմն աստորոտի
լերինն . եւ եւ լի իվեր ի յետառ
իտեղի ինչ բարձրագոյն եւ բա
զում զարհուրանք կալան զիս
կարծեցի եթէ մարդաներբա
կազման իցէ . իսկ նա իբրեւ
եհաս առ ստորոտ լերին մեր
առ քարափին . անկեալ մե կնե
ցաւ Ը հողմանեաւ վիճին . զի
երակարացեալ յոյժ իբագում
ծերութենէ անձին իւրոյ
եւ ի կարօտութենէ կերակրոյ
մանաւանդ իուօթոյ եւ իխոր
շակէ զոր կրեալ էր ի բազում
աշխատութ յայնմ անապատի
եւ նայեցեալ իվեր ի կոյս իկողմ
լե

լերինն նետէս զիս · Ըստայն
ետ ձայն · եկ առ իս ո՛վ այրդ
արթնացեալ · քանզի և ես
մարդ եմ իբրև զքեզ · և բնա
կեալ եմ յայսմ անապատի վս
անուանն ՔԻՆ ամս երոյ Ծի Ջի ·
Եւ խիթրև չուայ զայս ի ծերոյ
նոյն սրբոյ · իբրև յօժարութբ
ևանկայ առ ոտսն յերկիր·
ևասէ արթ կաց որդեակ իմ ․․
զի ևդու ծառայ ես ՔԻ և
սիրելի սրբոց · և իբրև աղօ
թեալք եղաք · յարեաւ և ար
ժանաւորեցոյց նստել հան
դերձ ինձ · և խօսել ընդ ինձ և
յետ հարցանելոյն զկենացն և
զաշխարհէ և զեղբարց · աղա
չեցի զնա բազում անգամ զի
վաղվաղակի ասա այժմ ասա
ցէ մինչ չև խնդրէ ասացի ե
լեալ իցեմք · զի ծառայէի ըստ
սէլ զսէ վարս նր · և յայտ եղու
ցանել զխափանս իմ և միի թա
րիլ ի բազում աշխատութեց · և
իբրև ժտեցայ ասել ինձ զա
նուն իւր և զվարս կենցաղա
վարութ իւրոյ · Լուեցիս այո՛
որդեակ ասացից քեզ զմիմ ամ
ՔԻ մի ոչ · Լուր զանուն իմ
որդեակ Օնոփրիոսէ · և այս
վաթսուն ամ ինձ յանապատի
աստ բնակութես · և շրջիմ ըն
լերինս յայսմ անապատի · կե
րակրելով ի շնորհացն ՔԻ · և
մարդ բնաւ ամենևին ոչ իմ
տեսեալ · բայց միայն զքեզ
եղբայր իմ ։ Եւ նախ քան
զգալն իմ աստ և ի բնակել ի
վանք մի պատուական · որ կո
չի եռմի պօլիտացոց · ուրե
ին բնակեալ ինմա եղբարք
Թուով իբրև ·Ճ· որք էին
համախոհք միմեանց · և համա
կրօնք · և էին ամենեքեան ի
սէրն ԱՅ կատարեալ խաղաղու
Թբ ԹՆ մերոյ ՅԻ ՔԻ · և ․․․
նէին առաւել քան զառաւել
բազում աշխատութբ փառաւո
րել

րելով զԲարձրեալ բարութեան այ · և
կացի անդ մինչև հասանի ․․ ի
հասակի կատարելութե · ․․
սեալ ևվարժեալ զմծ սիրս
Թն իսր հարանցն · և զհա
ստատ ձշմարտութ · Ընդկանոն
եալ աղօթս նաև բարեպաշտութ
ևուսեալ և կատարեալ զմմ
Եւ լուեալ ի սր հարանցն պատ
մելով միմեանց · յաղագս ․․
քանզի է լի սուրբ աստուած ․․ հօրն
մերում եղիայի մարգարէին ·
որ զօրացեալ յԱյ հաձոյ եղև
նմա համբերութբն իւրով · և
պահօք և աղօթիւք զօրկրեաց
յանապատի · վերացաւ · Եւ
դարձեալ վս սրբոյ կարապե
տին և մկրտչին յովհաննու · չոր
ոչ ոք եղբէք ի մարդկանէ ե
ղև նման նմա · և կամ ի ․․
դվարս նր · և զորս ինչ արար
յանապատի մինչև յօր յերևե
լոյ նր իսէ · իսկ ես վիճարա
նէի ընդ սր հարանն որքին ի
վանսն և ասեի և զիա՞րդ ․․
որք բնակեալ իցեն յանապա
տի · լինել նր վեհագոյն քն
զմեզ առ այ · և նք պատա
խանի տուեալ ասեն ցիս · այո՛
որդեակ վերագոյն են նք քան
զմեզ · Քանզի մք յոր ժամ
տեսեալ զմիմեանս · մխիթար
իմք ի միմեանց · և զաղօթս մր
ի միասին կատարելով ուրա
խանամք · և յոր ժամ քաղց
նումք · գկե բանկուրս մր պատ
րաստական գտանեմք · նոյնպ
և յոր ժամ ծարաւիմք զոյ մեզ
ջուր · առ ի յարբուցանել · և
թէ հանդիպի ումեք ի մէնջ
անկանել ի տկարութի · նոյնպս մի
խիթարի յեղբարցն վա լինե
լոյ մեզ ի միաբանութե · Եւ
թէ առաւել ադ այն կերակրոյ
ինչ կարօտանայցե ոք ի մէնջ
պատրաստեմք միմեանց յաղագս
սիրոյն այ · իսկ այնք որք են
կեալ իցեն յանապատ · յայսմ
յա

յամե թափուր լինին։ քան զի
ուստի գտանին. առ Նմ այս ։
ևեթէ նեղութ հասանիցէ Նյ
և կամ մարտ պատերազմի ։ յո
րոգայթից թշնամոյն ։ ուստի
պատահիցէ զոք առ ի քաջալե
րել զփրկօս Նյ ։ կամ մխիթա
րել զնմ սիրովնայ ևզօրացու
ցանել ։ Եւ եթէ կնօրակրոց
ցանկանայցէ ոչ զփուրաւէ Նյ
գտանել զայս ։ Նոյնպս եթէ
ծարաւի որ առ Նմ ։ Ջուր
ոչ գոյ Նոցա առ ի զովացուցմ ։
մանաւանդ և ա առաւել ։ բա
զում աշխատութե կրեն այն
պիտի ինչ իսկ զբանն յորժամ
խորհին կեալ ինակութ յանա
պատի ևզն առայութ Սյ յանձն
առնուն տալով ինքզնութզան
ձեռն իւրե անցայօժարինտանել
համբերութ քաղցրաբարւոյ
Որք ևզգաստնի պատերազմ
բանօսրկուին փութան յաղ
թահարել ։ ևզեմնեղ ևզան
ձուկ ճանապարհ որե իմր գն
ան Նոքա զի միբնաւ՝ յաղթե ս
ցին ի թշնամոյն չարէ այն ։ վզ
զի յոյժ փոյթե Նոցա հանա
պազ յազագս այնոցիկ որք փա
փագին այս պիսի ճանապար
հաց արգել լինել և խափա
նութ առնել ։ փորձելով ըզ
Նմ ամ հնարիւք ։ զի դարձուս
ցէ զՆմ ի բարւոք ճանապար
հէն ։ ոչ Տեալով Նոցա ինքզ
նութ աշխատութե ։ ևառնուլ
զմեծամեծ պարգևսն Սյ ։ յոր
ժամ ելանիցեն ի մարմնոյս ։ վզ
զի որք համբերեն ի մտաւոր
ինքզնութես նեղութցն ։ հասանե
առ Նմ բարեբարի տն մեռոյ
ութե ։ առ ի հատուցանել
վարձս զոր վմ Սյ համբե
րին ։ որ և ի ձեռն հրեշտակաց
իւրոց սրբոց առաքէ առ Նմ
զգեստս կարեաց կերակրոց ։ և
ջուր ըղձեալ ի վեին ։ ոմ և
այլք մարգարեն ասէ ։ եթէ որք
համ

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ ԱՅԼ ՀՕՐՆ
համբերեն տն հզցին բարութե
ևթևս առնուցուն ևնշբանայ
ցեն իբրև զարծուիս ։ ընթա
ցեն ոչ քաղցնուն ։ ընթանան և
ոչ աշխատին ։ Եւ դարձեալ
ասէ ։ թէ ծարաւեալ արբու
ցէք ջուր ի վիմաց ։ Ձեւացան
Նոցա բանջարք խոտոց ա
նապատի ։ քաղցր իբրև և
իջկորդս Նյ իբրև պխոզիսխ
մեղու ևեթէ հանդիպիցի քար
ինչ Նոցա ։ կամ մարտ ի թըշ
նամոյն յառնէ ի վե Նոցա ։ ի
Նմն ժամու զձեռս իւրեանց
համբառնայցեն առ տրն ա
ղաղակելով ևաղաչելով ։ և
վաղվաղակի իՍյ առաքի իվե
բուսս առ Նմ օգնականութ ։
ևցրուեսցի ևխափանեսցի ի
Նոցանէ փորձութեՆն յաղագս
Տշմարիտ հաւատոյ ևմք սրտի
Նյ ։ Եւ ոչ իցէ լուծալ քո
սով որդեակ զորս արկ՝ ալեն
ը գրով ։ թէ Մծ ոչ մոռանա
զանանկն ի սպառ ։ և համբե
րութե աղքատաց ո՛չ կորիցեն
յաւիտեան ։ ևզպարձեալ ասէ
թէ զ՛ամս երկի զածայ իւր
ոց առնէ Սր ։ պղօթից Նյ
լսէ ևփրկէ զՆմ յամ նեղութեց
ջան զի տնէ որ հատուցանէ
իւրաքանչ իւր ըստ գործ
ոց ևըստ աշխատութ այնոցիկ
որք համբերեն վմ Նյ ։
Աղօթ՝ երանի իցէ այնոցիկ
որք առնիցեն զկամս այ ի վե
րկրի ։ զի հրեշտակք սպաս
աւորեն Նյ ընծաւութ ։ և
զօրացուցեն զՆմ յամ ժամ
մնչ իցեն ի մարմնի ։ Զայսո
սիկ լուեալ իմ ի հարանցն սըր
բոց որք էին ի վանօն յայն ։
ևուսեալ ինոզանէ ևս տառա
պեալս օնոփրեոս ։ զամ զոր
ասացին ։ Լյաւ սիրտ իմ Նոյն
ժամայն քաղցրութ ։ և հոգի
իմ առաւել այն յն զխորհուր
մեղու ։ Եւ դարձեալ ցՆէի
զե

զբանն ինոցանէ։ եւ զտուղթս ի·
ոմ յայս ինձ պատառոյ. զբանն
հանեբով · եւ ի միում գիշե
րի յարուցեալ բազում յօժա
րութ · առ ի քրիս հայց սակա
ւթեւր · զոր կարծեմ բաւա
կան լինել ինձ զաւուրս չորս
եւ փութացայ ընթեռնուլ ի մէ
մարգա սերոբէ փութոյ · հա
ռանել խոսելի ոչ եւր կարօ ցի
բնակեցուցանել կիս աճ ·
Եւ իբրեւ ելի ի միանացն ի դի
շերին յայնմիկ · եկի առ ճանա
պարհաւ լերինն որէ մերձ ի
մուտս անապատին · եւ տեսի
լոյս մեծ առաջի իմ · եղայն
տեսանել զարհուրելայս յոյժ ·
մինչեւ խորհեցայ յերկիւղէն
դառնալ եւ լինել ինձ խոեղ
քն յաւուր մ կայի պատաքինն · ա
պա դարձեալ իմէ բարբոքման
եղեւ ալ իմէ զօրացայ · եւ եղե
ինձ յառաջադիմութի · ըս իբ
նամածութ ի բոլում · եւ ա
հաւասիկ մինչ դեռ յերկիւղի
էի · երեւեցաւ ինձ այր մի
փառաւորագոյն յոյժ · եւ ե
ղեալ մերձ առ իս ասաէ · ցիս
մի՛ երկնչիր զի ես հրեշտակ
եմ ԹԾՆ ամենակալին · որ պա
հեմ զքեզ հանապազ իւրեւ
մանկութենէ քումմէ · եւ պար
դեւ այդ որարծ անաւորեցար
իմն ընթանալ քեզ դճանա
պարհդ զայդ · կատարեացէն
եւ զայս տեսցես ղնացաք ի
միասին եւ հասաք յանապատն ·
իբրեւ վեց մղոնաւ ճանապար
հի · կամ · ե · եւ տեսի այր մի
փոքրագոյն · եւ մերձ եղեալ
առ դուռս այրին · խորհէի
իմանալ եթե իցէ ոք բնակեալ
ինմա թէ ոչ · Եւ բացեալ
զդուռն աղաղակեցի եւ աս եմ
ՃՆհեա ճր · ըս սովորութե
նե Ճնամեր եղբարց · Եւ ա
հա ելանէին այրիք աչեոր պա
տուական եզեղեցիկ յոյժ ·
տես

ԳԼՈՒԽ · ԻԱ · ՎԱՐԴ
տեսեալ եմ · ասեր ա ՆԸ զայ
ծառայեալ լինորհօք ՔԻ · Ն
անկայ առ ոտս ՆՐ իմծ երկր
պագի պագի նմա · եւ նա ձե
ռամբ իւրով յարուցանէր եւ
քնեալ եւ ասէ դու իցես եղ
բայրն իմ ոնոփրիոս · եգործ
կիցն իմ իմր · մուտ որդեակ
եւ ՃԾ օգնական լիցի քեզ · և
ՃՆասցեալ իբ առաւե ոչ եկաց
ցար իմէ կատարեալ զէկ զգործ
ԸՍ երկեզին ՆՐ · եւ իմ մնեալ
կացի առնա մինչեւ ի սակաւ
աւուրս · եւ փութայի ուսանել
ինմանէ զգործս ըբ աւէ. կրօ
նիցն ոմն եղեւ իսկ · քան զի ու
սոյց ինձ զվարս միայնակե
ցաց · Եւ իբրեւ ծանեաւ ե
բանելին եթէ հոգի իմ լու
սաւորեցաւ հյուսումնացանել լոյ
ինձ զգործս բարեպաշտութ
հաւատոց ՃՆ մերոյ ՅԻ ՔԻ ·
եւ ըս դեմ կալ զոզոնի պատե
րազմաց բանսարկուին · եւ ե
կեղի զոր ինչ եւիցէ յանապա
տի · Ն․Ս․Ե ցիս · Հայրապետ
քեզ ով ենդերայք իմ ոնոփրիոս
յայլ եւ լեռնապանագոյն տեղ
պատ զի բնակեսցես յայրիմի
ում առ անձին · կրել քեզ ա
խատութ · քան զի յոյժ իմ
առաքեցար յՃՆյ · ըս նախս
նամուԷ զբնակեսցես ինէ ըս
սագոյն տնապատն · եղայս
ՆՅ ամենոյն ցիս · Յառուցեալ
գնացաք իմիասին ինէ ըս
գոյն կողմ անապատին · մին
չեւ աւուրս չորս · եգիշեա
դ · եւ հասաք առ խուց մի փո
քրագոյն · յորում կայր մա
նմա ծառ արմաւենի · եւ խո
սեցաւ ցիս այրն այն պատա
ական եւ ասէ · ահա այսէ տե
ղին որ պատրաստեցաւ քեզ
իմարգարութենեն ՃՆյ ·
եւ կացեալ յայնմ տեղւոջ առ
իս այրն պատուական աւուրս
երեսուն · ուսուցանելով ինձ
զվա

զվարս գործոց բարեաց ։ Եւ
յետ առնուցցն կրեսնելոյ ողջա
նեցաք զմիմեանս եկնաց նա
խաեղի իւր ։ Եւ զայնմ հետ ան
նառ յապայ ամի ամի հանդի
պեաք միմեանց ։ մինչև փոխե
ցաւ երանելին այն ի կենացն
վոց բարձեալ զմարմինն նր և
գի զպբ նշխարս նր մերձ առ
բնակութն իմ ։ ձեռ իբրև պա
տեաց ինձ զայս ամ օր հայեն
ննորփրիոս ։ հարցի ցնա եսաա
ռատեալս պայծնորիս ։ Եա
սեմ ար հայր պատուական ։ և
բազում աշխատութբ կրեցեր
զտուաջինն յոր ժամ հասեր ի
անեղի անապատիս ։ Եւ ասե
ցիս երանելին ։ բոնեին ։ հա
ւատախնձեղբայր սիրելի ։ զի
այնչափ աշխատութբ կրեցի բա
զում ժամանակս մինչև անյոյս
լինել ինձ ի կենաց իմոց ։ և
բազում անգամ հասի խաեղի
մահու ։ իբրազրոյ ։ և իծարու
այ ։ որ հասանէր ինձ իմ ։ Է
նոսին և խօթոյ և խորշակէ ի
տուընջեան ժամանակի ։ յաւ
ուրս յամառայնոյ ։ և իցօղոյ
և իցժնդակ օդոյ ։ իդեղերայ
ին ժամու յաւուրս ձմերայնոյ
մինչև ներկեալ լինէ րմարմին
իմ իցօղոյ երկնից ։ իսկ բա
րերարն այծ կրրևեսս զայս
ախտ համբերութբ իմ ։ և զյան
վստակոյ պահոց և աղօթից ։
ևթէ ոչ եւ դանձնիմ իմեք
նուէ ։ հրամայեաց հրեշտա
կի իւրոյ ըրբոյ ։ սպասաւորել
ինձ զօր ըթ օրէ ։ կերակրիկն ։
և ջուր չափաւոր առ ի հաստա
տուն մարմնոյ իմոյ ։ Եւ որ
մաւակնին այն ։ բերէ երկոտա
սան բաղուկ յամ ամի ։ որ լի
նի ամենադամբոյ բոլորն ինձ
մի ինքն ։ զայն էրնէկ ձեշա
կերճեմ հետեղերջ բուն փորոք
անապատիս որ լինին կինամա
ծուցին ամյ ։ Բաղջք առաւել
քան

քան խորհուրդս մեղու ։ ութն և
զբն առէ եթէոչ հացիւ միայն
կեցցէ մարդ ։ Լերէ եթէ ա
նիցես ով եղբայր պատմու
թիւն զկամս ածն մերոյ ։ Իսկ ես
զօգնական անձն նր ։ քանզի ա
սէ ի բե ած տարաբերին ։ իւրոյ ։
եթէ մի հոգայք եթէ զինչ
ուտիցեք կամ զինչ ըմպիցեք ։
քան զի գիտէ ձեր հայրն երկ
նաւոր թէ պիտոյ զայս ։ ձեր և
զկարիս ։ այլ խնդրեցէք նախ
զարքայութն ածարդարութն ։ և
այդ ամ աւելցի ձեզ ։ Զայս
ասիկ իմ լուեալ յերանելոյն
բունոյն ոնորփրիոսէ ։ զարմա
ցայ յոյժ և ասեմ ։ ով հայր պա
տուական ուղալեմ զքեզ զի
սասցես ինձ և զայդ ։ եթէ
իշաբաթու կամ իկիրակէ ի
ուսանի առնուցուս հաղոր
դութ ։ Եւ նա պատասխանի
տուեալ ասէ ինձ ։ ասոզին
և զայդ որդեակ ։ լերբ հրեշ
տակ այն բարձր բարի մերձ լի
նելով առ իս սպասաւորէ ինձ
յամ ամսին խորհրդոյն ։ Եւ ոչ
միայնիւ այլ և ամենեսեան
հաղորդեցուցանէ որք բնա
կեն իցեն յայսմ անապատի
վա ածոյ ։ որք ոչ տեսանեն զմ
մարդ ։ այլ ուրախութ լինեն ։ և
եթէ որ ինչ ցանկանայ հաւանեսցէ և
ցանկանայցէ ամ սանէր զմարդ
վեր համբաւուն այցելեն յեր
կինս անդ տեսանել նմա զամ
սէրս և գլխութն լինել զմս ։ Եւ այս
ու պայծառանայ հոգի նր և
իբրև զլոյս ։ և ուրախանայ
հոգով և մխիթարի ։ և յոյժ բեր
կրի և գնծայ բարեաց արժա
նաւորելով ։ որք ոչ տեսանին
յաւիտեան ։ մինչև մատուցան
նմա զամ աշխատութս եղևս
տակս զոր կրեալ իցէ յանա
պատին ։ Եւ յետ այսորիկ դար
ձուցանէ զնա խաչի իւր ։
Թաղեալ խաեղոջն ուրախութե
անց

ւճգնի բազում յաօժարութ֊
զաւուրս կենաց իւրոց ։ զմը
տաւ ածելով եթէ փոխելոցէ
յայն աշխարհ · եր̅ունելոցէ
զայնպիսի պարգեւսն զորս տես
աջօք իւրովք ։ եւոչ զմտաւ
ածէ բնաւ թէ իցէ ինչենցա
շոյս այս ։ Զայսոսիկ ամ̅ ե
րանելի հայրն ոնոփրիոս ·
պատմեաց ինձ մինչ դեռ նըս
տեաք առ սոսա չերկին իներ
քոյ վիմին · խտեղոյն յորում
հանդիպեցայ նմա ։ Եւ իբրեւ
լուաւ զայս ամ̅ լցայ բազում
ուրախութ̅ · եմտանեցաւ յի
նեն բազում աշխատութ̅բն
զոր կրեցի իճանապարհին յայն
միկ · եզքաղց եզծարաւ ոչ
ինչ համարեի բնաւ եւոչ զմը
տաւ ածէի · եզօրացայ յոյժ
հոգով եմարմնով · եւ լցեալ
բազում ցնծութ̅ ասեմ ցնա ·
երանի է ինձ որ արժանաւ
որեցայ տեսանել զքեզ · ո՞վ
սբ̅ հայր պատուական · եւ լսել
իքէն զայս պիտանի բարիսզգ
քաղցր բանս · որ եղեն ինձ
առիթ փրկութ̅ ։ Եւ նա պա
տասխանի տուեալ ասէ ցիս ·
որդեակ այժմ զի եբեթիցուք
ի վիմասին · եյարեաւ իգնալ ։
իսկ եւ ոչ սակաւ զարմացեալ
սքանչանայի սբ̅ փառաւորս տես
ընանն եւ ահաւորկու դիմացն ե
րանելի սբ̅ հօրն ոնոփրիոսի ։
Եւ իբրեւ չոգաք ի վիմասին մը
տանս երկու կամ երեք · հա
սաք առ դուրս խցի միոյ փոքր
կան · եկայր առ նմա ծառ մի
արմաւենի · եյաղօթս եկաց
ծառեղւոյն հանդերձ ինեւ · եւ
իբրեւ կատարեցաք զաղօթսն
ասաց զամէնն ։ Յետ այսորիկ
նստաք եկացաք զտիւն ամ̅
պատմել մի մեանց զշնորհսն
ա̅յ բարերարութ̅ն · իսկ սա
ռեալ տուրընձեանն եիմանանել
արքայութեանն · հայեցեալ տե
սաք

սաք իմեք խցին զի եգեալ
կայր նկանակ մի հաց · եւսա
կաւ մի ջուր · եասաց ցիս ծե
րունին այն երանելին · այի
որդեակ ճաշակեա սակաւ հաց
եզօրեղեալ կաց առ այժմ քան
զի տեսանեմ զքեզ մերձ ե
ղեալ իմահ · ի քաղցոյ եւծա
րաւոյ եյաշխատութենէ ճա
նապարհիդ · եասացի ցնա ·
կենդանի տ̅ր եփրկիչ իմ յս̅
ք̅ս · զի ոչ ճաշակեմ եթէ ոչ ի
միասին արձակեսցուք զձեռս
մեր ճաշակել սքուք · եբազում
անգամ աղաչեցի զնա · եհա
զիւ կարացի հաւանեցուցանել
զնա · մինեւ զձեռն սբ̅ իւր · ե
բեկեալ զհացն ճաշակեցաք
ի միասին մինչեւ յագեցաք · ե
յաւելաւ եւս մեզ ի հացէ անտի
եզոհացեալ զա̅ծ կացաք զգի
շերն ամ̅ յաղօթս · եիբրեւ այգ
եղեւ · ամ̅ք զնա իժամ աղօ
թիցն առաւօտուն · զի այլա
փոխեալ պայծառացեալ ե
րեսք նր̅ իբրեւ ոսկեգոյն
այլայլեալ եղեւ իկերպա
րանս հրեշտակի ա̅յ · եզայն
տեսեալ իմ յոյժ զարհուրե
ցայ եերկեա · եետ իմացեալ
զայս ասէ ցիս մի երկնչիր եղ
բայր պաֆնուտիէ. զանզի յամ̅
գթած եմարդասէր ա̅ծն նա
առաքեաց զքեզ առիս · զի
ամփոփեսցես զնշխարս մար
նոյ իմոյ · զի ահաւասիկ իսկ
յայսմ աւուր կատարեմ զըն
թացս վաստակոյ իմոյ եւ ի
հանգիստն յաւի առ նախկան ·
Եւ ե՛ օրս այս ժբ̅ թուոյ ամ
սոյ եպիփանոսոց որէ պաւնի
ժզ · եւ ըստ յունականին · եւ
կոստասան որ յունիս ամսոյ · զի
չեալ պատուիրեաց ինձ եւ
ասէ · եթէ երթիցես յերկիրն
եգիպտացւոց · եղբարսն պա
նոտիէ · զարթեսցես զյիշատակս ե
իմ իխոսնե անուշահոտութ̅ ի
մշ

ՃԻԴ

ճէ եղբարց Ած հաւատացե
լոց ։ Զի եթէ ոք յանուն իմ
մատուսցէ պատարագ մն այ ի
մոյ ․ յիմ անգիս ․ համարեսցի
զնա իբր ․ յաւուրքին ժամուն
իսկ զբանն ․ Քան զի այս են
խնդրուածք իմ զոր խնդրեցի
իմէ ։ Եւ եթէ ոք կերակրեսցէ զեղ
բայր ոք յանուն իմ ․ յիշեսցի
զնա յիշատակաւ աւուրքի մն ․
զի արժանի արասցէ զնա իր
համարել աւուրքին ժամուն
իսկ զբանն ․ իսկ եւ պատաս
խանի տուեալ ասէ մ ցնա ․ Ե
թէ ոք աղքատ իցէ եւ ոչ ունի
ցի կարողութի մատուցանել պա
տարագ եւ կամ կերակրել զաղ
քատ այր յօր յիշատակի քո ․
յայն աւուրքին ժամուն
ակզբանն ոչ ինիցի ․ Եւ նոյ
ասէ ցնա ․ Եթէ սակաւ իւրուն
նա աղքատնիցէ յանուն իմ մն ․
ի հոգս անուշութ ․ արժանաւոր
եղիցի նոյն պսակի ուրախութ ․
Լնչլեւ համարձակեցայ ասպայ
ինչ հարցանել զնա ․ եթէ ոք
ընակեալ իցէ յանապատի եւ ոչ
կարիցէ զմանել խունկս եւ
կանթեղ մն ի հոգս անուշութ ոչ
համարեսցի այն տիրոն յաւու
քին ժամու իսկ զբանն ․ մանա
ւանդ հայր պատուական ․
աղաչեմ զի հասցէ աւանդ եւ
կան աղօթք արդարութ քո ․
քան զի գիտեմ եթէ զոր ինչ
խնդրես ասես յՃյ ․ տացէ քեզ
ած ․ Եւ ոչ քննութեան լինի խնդ
րուածք քո յաղագս հանապա
զորդ Եւանգաղար աղօթից քոց
Եւ տուաւ մն քո ․ զոր յայսմ
վասն եղբարցս կրկնել համ
բերութ ․ մի վն մն ընծեկեւլոյ
յայսմ անապատի ․ Եւ նոյ ա
սէ ցնա ․ եթէ ոք աղքատ է
բնակեալ իցէ յանապատի ․ եւ
ոչ կարիցէ առնել պատարագ
կամ աղքատնել խունկ ․ յարիցէ
այն անձին Աստուածց հայր մի
որ

ՅՆՈՒ ԲԻՑՍԻ ՀՕՐՆ

որ յերկինս գնա մինչեւ յա
մենն ․ յանուն իմ մատուցանե
լով մն ․ Եւս յիշեցից զնա
աւուրքի մն աղօթս առնել լով
վն նր ․ եւզի արժանաւորեսցի
ողորմութ մն աւուրքին ժա
մուն իսկ զբանն ․ Եւ արդարա
թմ զվարշս ժառանգեսցէ ․
Եւ նս գարձեալ ասեմ ցնա
հայր բարի եթէ արժանի ի
ցեմ յօժարութ սորա ի մոյ ըղ
նոկեցայց յայսմ անդուլ զկնի
եւլանելոյ քո իմաստնոյն ․ Եւ
նոյ ասէ ցիս ․ ո՛չ եկիր յիրս
ախորժ եւ այսպէս ․ այլ եթէ
զի մն աւուրքեաց զկնի վն
այն զի զսքս նր փառաւորեսցէ
ցէս զբան ակեւլոյն յայսմ անա
պատի ․ աշխատեսցես զբուր
ումն վաստակոց նց իմէ եղ
բարց մն աախուց ․ առ իօդ
նուք ախտաւարանութ հաւա
տացելոց լեռզաց ․ Լերդ՝ եղթ
որբեակ յերգիպտոս ակացցես
անգ իգործս բարեաց ծառայ
ելով մն ․ աքարոզեսցես զմն
զոր ինչ տեսանես յայսմ յանապատի
Զայս մն ասելով պատուա
կան ծերունոյն ոնոփրիոսի ․
նոյն ժամայն անկայ առ ոտս
նր եւ ասեմ ․ աղաչեմ զքեզ
հայր պատուական ․ օրհնեա
զիս ․ զի գտից ողորմութի առա
ջի մնյ ․ Եւ նա արժանի արար
զիս օրհնեաց իմ [illegible] ․ եւ նա
նել զքեզ յայսմ աշխարհի եւ
երկիր պագանել ․ այնմն ար
ժանաւոր այս զիս ի հանդերձ
եալուն հանդերձեալ քեզ ․
Եւ նոյ ասէ ցիս ․ որդեակ
[illegible] ․ մի ոչ ընդու
նայն աւնիցէ զխնդրուածս
քո ․ Եւ ․ [illegible] զքեզ եւ
հաստատեսցէ զքեզ ի բա
րի ․ [illegible] զմտա
քո լուսով [illegible] ․ եւ
փրկեսցէ զքեզ յամ որոգայ
թութենէ եղեռնագործութեան [illegible]
նա

նամոյն · և կատարեն սըքըղըն թացա
ցո իբրարի · և աշտճապանս ցե
զըեղ հրե շառից ք իւր ավլ · օփ
ծակաւն լինելով չեղ յամ մար
տըս պատերազմի բանաւոր կոա
թշնամոյն · որ ևոչ ինչ կառա
նիցի նր յանդիմանել վքեղ ի
ժամու ահեղին · յոր ժամ կաց
ցես առաջի այ և առն իցես պա
տասխանի ամ վարուց ։ Եւ
ցեռ այսորիկ յարուցեալ երա
նելին · ևկաց յաղօթս առ ած
արտասուօք և բազում հեծե
ծանօք · և օտակաւ միդափարծաւ
խոնարհեցոյց զօր անձն իւր
յերկիր · և կատարեցաւ իմր ·
աւանդեաւ զհոգին իւր սր ի
ձեռս այ ուրախութ մեծաւ ։
Եւ նոյն ժամայն լուսոյ ձայն
հրեշտակաց սրբոց քաղցր
բարբառով օրհնեին զած եր
թալով առաջի հոգոյ · երա
նելոյն ոնոփրիոսի · և եղև ու
րախութ մեծ ի ժամու հանգիս
տեան հոգոյ նր առաջի այ ։
Եւ իմ յարուցեալ մերկացայ
յինէն զպաղաքողոնն զոր ըզգե
ցեալ ունէի · և բաժնեալ բաժա
նեցի զնա յերկուս · և զմի մա
սըն արկի իվր սր մարմնոյ նր
և ծածկեցի զնա կարգի պատա
նաց · և զմիւսն արկի զինև զի
մի մնացից մերկ · և գտի վեմ
մի փորեալ իբրև գերեզման
և եդի անդ զմարմին սրբոյն
այ · և ժողովեալ քարինս մե
ծամեծս ծածկեցի զօր նշխա
րըս նր · Եւ յետ այսորիկ յա
րուցեալ աղօթս արարի խնդ
րելով ի տե զի մնացից անդր
խոթդրոյն · Եւ նոյն ժամայն
անօթի դիմաւցս սրբոյն իվայր
կործանեցաւ · և զարմացայ ես ին
յորժամ կերպարանեալ երանելին
անկեալ · զայն իբրև տեսի
այնքան եղեալ · վաղվաղակի
ահիւ ըմբռնեալ զարմացեալ
հիանայի յոյժ · և պատաճանե

[illegible]

եթէ ոչէն կամք այ բնակել
ինձ յայսմ տեղւոջ · Յայն ժամ
զգացեալ զանձն ամառուն սը
բոյն այ յինէն · որում տեառ
թըն և լուսաւորութեան զու
արճացեալ մոռացեալ եւէի զաշ
խատութ ճանապարհին · զոր
սաղմոսիւք և օրհնութ ևհեկե
կեալ արտասուօք եգի ի գե
րեզմանի · դարձեալ արտասու
օք հոծախարձի զձեռս իմ յեր
կինս և յաղօթս կացի առ տր ·
և մինչ դեռ աղօթանէի · տեսի
զի այրն այն զոր տեսի յառա
ջագոյն մինչ դեռ փայր ըղձա
նապարհ անապատին · ևկեալ
առ իս զօրացուցզիս և մխիթա
րեաց · առ էլով ե բանեալ ե
զեր առ աւել · զի կատարման
սրբոյն ոնոփրիոսի հանգի պէ
տոր · զի արտամալեի յոյժ յա
զագս վախճանի երանելոյ
օնոփրիոսի · և դարձեալ ևայ
նու լի եղև ուրախութ անձն
իմ · զի խոստ բերանոյ նր ոնու
թեամբ որք հանգուցելոյ ։ Եւ
փառաւոր այրն այն զընայ
առաջի իմ · անդրան չոգաք
զաւուրս · չորս · և եկեալ հա
սի առ դուռս խցի միոյ որեր
զինեալ բնադրաւանդակ անդր
ամենեալ ինեռքս ոչ գտայ գիւղ
ենաստոյ առ դուռն · ասկա
մի վարանեալ ի խորհուրդս իմ
ասէի · եթէ իցէ ոք բնակեալ
յայսմ տեղւոջ յորում եկի
զիս այրն այն · և մինչ դեռ
խորհեի զայս ի սրտի իմում · ե
կն այրմի սր ճգնաւոր կան
կատարեալ աղօթք · որոյ և տե
սիլն սքանչելի և վայելուչ ·
և ունէր հանդէս բաժհի ... ծածոյ
ի տէրունոյ արմաւենեաց այնու
ծածկեալ մարմին նր · իբրև
ետես զիս առ ժամայն խօսե
ցաւ ընդ իս · դու իցես ևս
բայրն պափնուտիոս · որ ամփո
փեցեր զմարմին երանելի հօրն
մեր

մեր Օնոփրիոսի · Իբրև լուայ
զայս ի նմանէ ծանեայ եթէ ի
Ձեռն հրեշտակի ապրեալ իցէ
նմա փխանակ զգործն · Այսպես
ցեալ անկեալ առ ոտս նր · և եր
կիր պագի նմա · իսկ նա առա
ջի կաց եղբայր պափնուտիոս ·
ծռ արժանաւորեալ զքեզ լի
նել բարեկամ սրբոցն ծառայ
ից Ն·րոց · և ահաւասիկ ծանու
ցաւ ինձ ի նախախնամութենէ Նե
Նր գալուստ քո այսօր առ մեզ
զի յայտնեսցես եղբարց ·ի
բելի զգործս կարուց մերոց ·
Աղբր՝ այս · Ա · ամէ յորժամ հե
ռէ բնակեալ եմք յայսմ ան
պատի · եւ ոչ եմք տեսեալ
զմարդ որ գալով առ մեզ · բայց
միայն զմիմեանս որք բնակեալ
եմք յայսմ տեղօջ · Եւ մինչ
գեռ խօսեաք ընդ միմեանս · և
կին հասին առ մեզ երկու անձի
նքս · որքէին ընդ Ապատուա
կանք · և հնգօրդոյն ժամանակա
ւն ոյն ժամայն խօսեցան ընդ իս
տեսելով · Ահա եղբայր պօղ
իցես պափնուտիոս եղբայր · և
գործակից մեր իմր · որ ամփո
փեցեր զպատուական մարմին
սրբոյն Օնոփրիոսի · Թողուք
արա եղբայր · քան զի մեծամե
ծնորհաց նփաւաց արժանաւո
րեցար · Եւ ՚նր պշտօնէն ի
ով ծանոյց մեզ զգալուստ քո
առ մեզ յայսմ աւուր · հրամայ
եաց մեզ քեզ առ մեզ մ'օրեա
ժամանակ · Եղբր՝ այս · կ · ամէ
յորմէ հետ անդր բնակեալ եմք յայսմ
անապատի · եւ ոչ եմք տե
սեալ իմարդկանէ զոք · բայց
միայն զքեզ · Եւ կարծող խօսեա
էք միմեանս յաղագս երանելոյ
ան հօրն Օնոփրիոսի · Եւ այլոց
ան հարցն իբրև ժամս երկու ·
Եւ յետ այսորիկ ասեն ցիս ա
րի եղբայր ճաշակեա ընկալ
հաց · և հաստատեա զսիրտ քո ·

ՔԸ զի հետ առաքեսցէ եկեսցէ
առ մեզ · Եկոյր պարգեւ մեզ
ուրախութեան · Ե քսան այսօր և
ի բրևեալ երեք կացաք յաղօթս
ի միասին առ ած · և ահաւասիկ
էկ առնի եղեալ առաւելի մեր
նկանակս կարմիր և փափուկս
յոյժ և գեղեցիկս · այնպ Թէ
առ ժամայն իցէ եփեալ · Ը
ն մին և այլ ինչ կերակրոց · բան
ջարաց և պաղոց անապատին ·
և նստաք ամենեքեան եւ ճաշա
կեցաք ի միասին · իսկ նր դար
ձեալ ասեն ցիս · Հաւասիկ
այսօր ոմն կատարեաք քեզ և
Թէ վաղ Թուքն ամենայն ժամանակս
ունիմք բնակեալ յայսմ անա
պատի · և ի հրամանէ այ մե
րոյ պատրաստեալ լինի մեզ կե
րակուր յերկնից · Օր աւուրն
նկանակս չորս · այլ այժմ ի
գալստեանդ քո եղբայր · յաւե
լաւ Թիւ նկանակացս · և
ուրախ լով եկեր զի ինէ · Եւ ոչ
գիտեմք ուստի գայցէ կամ
ո՞ պատրաստէ · այլ միայն
իբրև մոանեմք յայրս յայս ·
գտանեմք զսոսա պատրաս
տեալ ինքեէ · որով կերակրիմք
և գոհանամք զնմանէ · այսպ
պատմեալ ինձ հարցն յետ ճա
շակելոյ և փառս տալոյ ի մի
ասին · յարեան եւ կացաք զգի
շերն ամ մինչեւ յառաւօտն
յաղօթս առ ած · Մեծ կար
դացուք կատարելով · զի
երբայգուցն լուսանալ առա
ւօտուն միաբանութեան կերակրե
ին · Եւ իբրեւ այս եղեւ · ա
ղաչեցի զնս ժամ ինձ առնել
ի նմին տեղւոջն մինչեւ ցվախ
ճան կենաց իմոց · Եւ նք ոչ
առնախաւանեցին ասեն ցիս
ո՛չ է հրամայեալ քեզ ի յԱյ
բնակել յայսմ անապատի · և
կամ լինել ընդ մեզ · այլ յառա
ջեալ եւ բրելծեցես յեգիպտոս ·

և պսա մեացեա ջա սանդ եղ
բարց զա̄մ զոր ինչ ած ածեր ի ձե̄
յիշատակն մերոյ․ և յաղագս յի
շատակի հօրն մերոյ անոփքիա
նի․ առ իյօգտութ լուղացի․ իբ
րև ատացին զայս այսպ․ ես ա
ղաչեցի զն̄ս յոյժ ․զի ծանօւթ
ցեն ինձ զանուն անս իւրեանց․
և նք ոչ տային յանձն պատմել
ինձ զանունս իւրեանց․ իսկ
ես պարտէաւ բազում անգամ
աղաչեցի զնս յոյժ աղխասա սա
նել ըով և ոչ կարացի համանե
ցուցանել զն̄ս․ այլ միայն զայս
պատասխանի տուեալ ասացին
ցիս․ նայ որ յմ̄ մի գիտողն է
ճանաչէ զանունանս մեր․ և ըէ
զու յիշես զմեզ եղբայր․ զի
արժանի լիցուք անսանել ըզ
միածանս իւրութես ծյ կենդան
ւոյ․ և փոյթ ա որդեակ մեր
սիրելի փախչել ի փորձութե
նէ հեշտալոյս․ և մի՛ լինել ընդ
ծառայ ինոցանէ․ վն̄ զի զր
զուսս խաբեցին իմիայնակե
ցաց․ Զայսուսիկ լուեալ իմ
ինոցանէ անկայ առ ոտս նց և
ծհեցայ ինոցանէ և ել է աւ զը
նացի խաղաղութ ծյ․ Եւ զայս
իսս զոր ասացին ինձ բազում
ինչ․ Եղեն նմ և կատարեցան
ւղոյ՝ իբրև մեկնեցայ ի նոցա
նէ և գնացի ինե ըսադոյն ի ողմ
անապատի․ ասուր միոյ ճանա
պարհ համի ապօւրս այրի մի
ոյ յորմէ բխեր աղբիւր ջրոյ
յորդ արբուխ․ և նստայ անդ զի
հանգեայ ցսակաւ միայն անուա
թենէ ճանապարհին․ և ետես
զտեղին յաջողակ յոյժ․ զի էր ին
ինմա ծառատունկ բազում
յոյժ․ և շուրջ աղբերն լցեալ
պտղօք․ և իբրև համեցեայ սա
կաւիկ մի․ յարուցեալ մտի ի
մէջ ծառոցն տեսանել զայն
ահաւոր գործ սքանչելի և զարմա
նալի․ յոյժ․ Ժ բազում այր
զաւեբունքս նց․ և վարանէի
իսք

իսարտի իմնում եթէ մ իցե զոր
սա ան եկեալ յայսմ անապատի
զինքին պտղաբերեք ծառքս բա
զումյոյժ ․ և լուեալ․ և թուք
ինձ ․նուաւն ․ և թուեթ ․զի եղէ
և զծուղաւ ․ ըջէցիք ․ և թէ
զենիք․ և ամմ եցեալ պտղովք
բազում․ Եւ այլ պես պէս
ծառք պտղաբերեք․ որոց ճաշ
ակքն քաղցր իբրև զմեղր․ Ը
նոսին և մնուրտ և այլ բազում
անուշահոտ համազգամք ի
մէջ այնր ծառոց․ յորոց բու
րեր հոտ անուշութ յոյժ․ Եւ
աղբիւրքն այն ոռոգանէր զամ
մինչև կարծէին եթե դրախ
տն ծյ իցէ այսպէս վայելուչ․
Եւ մինչ գեռ հիացեալ կայի
Ը տեսիլ գեղեցկութ տեղւ
ոյն այնորիկ․ Եւ ահա ան
ուներմանկունս չորս․ գե
ղեցիկս և վայելուչս․ զի գայ
ին ի հեռաստանէ համբեր
անեղանոյն յորում կայի․ Եւ
եկին սփածեալ մարմնա ոչինչ
բնաց․ Եւ իբրև մերձ եղեալ
ամենին զիս․ և ահ ցիս․ ողջ
լեր եղբայր պատիս աւրինօ․ և
ես անեանալ յերկիր իվր եւ
սաղ իմոց երեսր ողջ ից․
և նք մերձ եկեալ յուրացի
զիս․ և նստաք առ միմեանս
խօսեցաք Ը իրեարս․ և եսի
փառաւոր յոյժ առ նե ասէր․
մինչև կարծել ինձ զնոսա
եթէ հրեշտակք իցեն յերի
նից իջեալք․ որք ասացին
ցն ծոււք որքանւ ացան Ը ի ոև
բնակեալ իպատղոյ ծառոցս այս
ոցիկ եգին առ այթ իմ մեծ
բերով զիս ճաշակել․ և յոյժ
բերկրեցաւ սիրտ իմ վն այն
պիսի սիրային սիրոյն և նմա
մող նց իվր իմ․ Եւ կացի առ
նս ամաւուրս եւթն կերակրե
լով ի պտղոյ ծառոյն այնորիկ
հարցի զնս և ասեմ․ Զի ոչ
եղև գալ առ ձեզ իւեղիս
յայ

Ճ.ԽԸ
ձայն եկամ յորժամ գաւառաւ է ի
ցեք. ԵՆԲ պատասխանի տա-
նալ անձնցին. եղբայր յորժա-
հեան առաջեայ զգեղձն առ-
մեզ զծմինչ վա մեր պատմեա
րուք քեզ։ Լէր՝ գ մեք եմք
իքաղաքեն որ կոչի ոքսորեն
քոս։ Եանողք մեր խորհրդա-
կանք եին քաղաքին այնորիկ.
Այսժ հոգ ունեին ուսուցա-
նել մեզ զգիտութիւն եղու-
մունս ԺԲ գնացին իւրեանց.
Ետուն զմեզ յուսումն գիտ-
նական զմեզ իմաստին. Եւ-
տաք զսնոտի եզունայնութի
ուսումն կենցաղոյս իմաստու-
թե. Եկատարեցաք զամ. եւ
պայս սկսաք ուսանել եզբարձ
րագոյն իմաստութեն Քի մի.
Եեզաք համախոհք միմեանց.
Եմր օգնականեք մեզ իբարեն
Լեպա խորհեցաք ուսանել
Եգբարձ պաշտունե վարս կրօն
ւորութե. Եյայնժ հեռա հա
նապազօր խորհրդ բարբառից մե
րոց յօժարութե միծա իւրոյն
յոբդորեին զմեզ. Եայն սիսի
խորհրդս բարեաց ունե
լով իմոհի մերում. չոգաք յա
նապատն կոյս. Խուժեցեալ
գտանել մեզ տեղի. Եանդ լի
նել իշուտ առ սակաւ ու
րս. մինչև ճանաչել եւ բ
ած զոր ինչ յոյժ առ մեզ
նախախնամութ լինիցի. Եւ
առաք Ե մեզ հոգ եարմեւ
ջուր չափաւոր. յաղագս այ
տոյից մերոց. որ բաւական
լինէր մեզ աւուրս ինչ. և հա
սաք ի ներքսագոյն կողմն անա
պատին. Եւ եղաք իբրև իտե
ղեան. Եանեսանեմք այր մի
փառաւորագոյն զինուոր առա
ջի մեր. Եւ եկեալ կալաւ զզ
ձեռանն մերս. Եբերեր զմեզ
մինչև ի տեղիս յայս. Այսնձն
արարեալ զմեզ առն միում
ծերունոյ ծառայի Այ. Եւ
առ

առաքեաց այս վեց անձ յորժա-
հեան եկաք իտեղիս յայս. Եւ
կացաք Ե ամն Ե այնորիկ.
ամ մի. ուսանել զիմանալն
զնմ կրօնս մեծ պաշտօնութե. Թե
ողջ պարզան ծառայել մն թյ-
ևիսպառ. եւ ամին այնորիկ կա
տարեցաւ որ հայրն այնքան
քարի քաղաքական արարէ. Այսպ
նզմ հետոն մեքմի այն մն ացաք
իտեղիս յայս. Լէ հաւատալի եղ
բայր մեր սիրելի. խոստովա
նեցաք վեցամեա ժամանակօք
լինել մեզ յայսմ տեղոջ. որ
յառաջագոյն սատեցաք. Եւ ոչ
գիտեմք զճաշակ հացի կամայք
ինչ կերակրոյ որքան եմք աս
բայցմիայն զպտուղ ծառոցս
այսոցիկ. Եյամ շաբաթուն
տեգամ անսանեմք զմիմեանս
Եայս սիսի օրինակաւ ժողո
վիմք յայսմ տեղոջ հանգեա
միմեանց. յաւուր շաբաթոյն
սրբոյ կիրակէի. Եյետ յետ
կոյց աւուրցն այնոցիկ. իւ
րաքանչ իւրոց ետթոյ իտեղի
իւր առ անձին. Եւ ահա փա
ռաւորն զմծ կատարելով զզ
քարոզ իւր հրոցի զՔս եւ սեմ
Եւուսաւի հաղորդեիք յաւուր
շաբաթու եկիրակէի. Եւ ՆԲ
պատասխանի տուեալ անձն-
վն այնորիկ ժողովիմքիտե զո
ջքա յայս յամ շաբաթու եկի
րակէի. Զի հրեշտակ լուսոյ
առաքի առ մեզ իմն. Եհաղորդ
գեցուցանէ զմեզ ի խորհրդոյ
քրի Քս. Այսժ ուրախ եղեալ
բերկրեցաւ սիրտ իմ իբրև
լուայ զբանս զայս. զի ոչ
թագուցին յինէն. Եփափա
գեի յոյժ սրբութեան այնորիկ տե
սանել. Եզկնի աւուրց եօթ
նեցն մինչ գեռ եսաք իտեղոջն
Եհաս օր շաբաթուն. Եանեն
ցիս երանելիքն այնորիկ. պատ
րաստեա եզանձն քո ոՎ Եղ
բայր սիրելի. վն զի ահա յայսմ
աւ

աւուր գայ հրեշտակ տ՟ն ա՟յ
մերոյ. եւ ասայ մեզ զխորհրդա
ոզն անապաշպան եկեղեցւոյ նո
րաց. հանդերձ քեւ. եւ որդ
ուոյնի զնա ի ձեռաց նր. պահ
պանիր ի թշնամոյն. եւ թողցի նը
մա ամ՟ս մեզ քու. եւ յայնժամ հե
տեւ ոչ է հնար փորձել նըմա
յամ՟ս մերենայից թշնամոյն.
Եւ մինչ դ. եւ նը զայս ասե
ին. բուրեր աց հոտ անուշու
թե խնկոց. մինչեւ զարմա
ցեալ իմ. զի ոչեւ բնաւ ա
մենեին այնպիսի ասեալ հոտ
անուշութե խնկոց. եւ ի նըմին
ժամու յարեաք վաղվաղակի
եկացաք յաղօթս սաղմոսե
լով եւ բարձրանելով. ըզթա
գաւորն մեր Ք՟ս. մինչեւ յին
երորդ ժամ աւուրն. եւ ահա
ամին եկն եհաս հրեշտակ
տ՟ն այն մեզ. եւ արժանաւորե
ցոյց զմեզ լսունել ըզկենա
րար խորհուրդ մարմնոյ եւ ա
րեան տ՟ն մերոյ եւ փրկչին յի
քի. Եւ զկնի հաղորդութեն
տ՟ն հեցաք ի փառաւոր հրեշտա
կեն. Եւ նա համբարձաւ յեր
կինս առ այն մեր. Եւ իբ
րեւ արժանաւորեցաք եւ այն
պիսի մեծի շնորհաց զարհու
րեցայ յոյժ. եւ իբրեւ իցուն
թմբութ նիրհեցի ի բազում
ժամս իսկն մատուցեալ ձայն
ետուն ինձ ասեն. արի եղ
բայր. զօրացիր եւ լեր այր զօ
րաւոր իմ. քան զի երեկոյ
եղեւ. եւ հասցի կարգի յառ
նել ի թմբրութենէն. եւ յերկի
ոյն որ անկաւ ի վ՟ր իմ. առաւ
ել. անուշահոտութենեն բու
մոյն խնկոցն. Եւ կատարե
ցաք դարձեալ զգիշերն զայն
ամ. կայով յաղօթս եւ ի խաղաղ
մու երգոց. փառաւորելով
զՏ՟ր Ա՟ծ. մինչեւ ի առաւօտն
այգանալոյ ս՟բ կիրակեին.
Եւ իբրեւ մերձեցաւ առաւօտ
աւ

Գլ. ՃԺԽ. ԻԱ. Ա. ԱՐԳ
տեւուրն այնմիկ մեծի. դար
ձեալ բուրեր այնոյն հոտ քաղ
ցըրութ խնկոցն. եւ ցայգ ինչ
մանե ուրախութ մեծաւ. հա
մարեալ զմեզ ո՟չ բնաւ թէ
ջերմեք յաշխարհի. այս փոյ
արն կենաց. Եւ յետ այսո
րիկ եկն մերձեցաւ առ մեզ
հրեշտակ տ՟ն ա՟յ. որ յառա
ջագոյն. եւ դարձեալ հաղոր
դեցոյց նը զխորհուրդն ս՟բ
եւ ա՟ծ նոսին զօրացեալ սըր
տիւ եւ հոգով. ընկալեալ զա
հաւոր զմհուն եւ զս՟ն խոր
հուրդնին ձեռացն. Եւ ա՟ռ հեաց
զմեզ զամենեսեան զիւ բռ
քանց իւրոց իմնոյ եսաւ.
եզիցի նեզ մարմինս եարիւնս
այս տ՟ն յի քի եւ եւ յն մերոյ.
կէ բաւկուր անապականելոյ ըն
նուէ եփրկութ իկեանսն յաւ
իտենից. եւ պատասխանի տու
եալ մեր երկիւղիւ ասացաք
ամէն. եւ եղեւ ուրախութ
մեծ սրտից մերոց. արժա
նաւորեալք այնպիսի փա
ռաց. եւ յետ այսորիկ դար
ձաւ հրեշտակն յիւր կոյս.
եւ ասեն եթէ այսու հետեւ յե
րկիս պարտոս խառաղութ յանապա
տես յայս մանէ. եւ վարդապե
տեա զանմ զոր ինչ տեսեր.
Ջոսացեր եղբարց. զի եկ
փութասցեն ոլորել զգործ
բարիս. եւ յայնժամ իւրեանց
ուսանել փառաւորելով զԱ՟ծ
նա ուսեալ յանապատի վշտա
նուան տ՟ն մերոյ յի քի. մա
նաւանդ կատարեալ ըզհնազա
մայեալն քեզ իւրոյն սնոց
բնաւ. զոր արժանաւորեսցէ
զքեզ տ՟ր. աւետեաց զհա
յերկրի եւ երկիր պապտոնել նը
մա. եւ ամփոփել զս՟բ մարմին
նր ի պատրաստեալ վիմին.
զի ահաւասիկ ըստ ժ աւուրսիկ
կոչեցաւ գու ի ք՟ս. եւ ժ՟ն հեռ
ցաւ ինձմանէ. եւ այսպէս սրբոց
եհա

ՃԻԱ
և համարեցայ ի թիւս նց․ եւ
րև զայս ասաց հրեշտակն տն
նս սկսայ բազում թախանձա
նօք աղաչել զնա զի թողութե
շնորհեսցէ ինձ բնակել ընդ
մինչև ի վախճան կենաց իմոց
Եւ նա պատասխանի տուեալ
ասէ ցիս ոչ է բարւոք զիւրն
ևեթ խնդրել․ այլ և զընկե
րին․ և որպ ասացի վս այսոր
ին կոչեցայ դու․ զի զսրբոյն
ցյ երթեալ քարոզեսցես եւ
բարեացն մն ասիրաց․ և որպ հա
մոյ եղևից այնպս հրամայեաց
բնակել իւր աքանչիւրուսմէք
յիւրում տեղւջ․ և արդ ամ
զործ իմն իցէ հրամայեալ․
քարի և ընդունելի են յոյժ․
և այս պիսիքս ամենեքեան մը
տանեն ի պատուիրս տն այ․
եւ առնուցուն զփրկա րենսն
հարիւրապատիկ ըն կտակեցն
և երգ՝ երթիցես դու յաշխար
հըն յեկեղեցւոյ․ քան զի
այս պէս հրամայեաց ինձ տր
առաքել զքեզ անդրէն․ և
զայս ասացեալ հրեշտակն տն
եաց զնոր և համբարձաւ յեր
կինս մեծաւ փառօք և զօրութ
որ և տեսանէ ար աչօք մերովք
իւկ փառաւորեալ մանկունքն
այնք․ գործել ուրբին ի
պտղոցն յայն ցանէ․ և ձաշա
կեցաք ի միասին և ծնհեցաք
նյարեաք․ և այնպ գնացաք
զձանապարհն անապատին և
երթա մզրոնս վեց․ և որ զբոյն
տուեալ կամեաք հրաժեշտ իմ
մեանց․ յայն ժամ աղաչէ զն
զնրդ․ զի տա ասացէ ինձ զանու
անս իւրեանց․ Եւ ասէ անու
րանքն․ յոհաննէսն անուն
իմ․ Եւ երկրորդն․ անդրե
աս․ Եւ երրորդն իրակլամոն
Եւ չորրորդն․ միքայէլ․
Եւ պատասխանի տուեալ առա
ցեն․ ինձ պատմեա զանուանս
նց իմեք եղբարց առաքելչանակ
ի․
նց

ՕՆՈՓՐԻՈՍ ՀՕՐՆ.
նց․ Եւ խնդրեցաք աղա
չանօք ի նոցանէ ծնհութ ևտ
չակ բարի ինձ․ և մեք սիրով
և յօժարութեամբ զնոցա զանու
անս պատմեցուք նց․ Եւ մեհ
երայ ի սբ բերանոյ նց․ և
հրաժարեցաք ի միմեանց․ և
ի բրև անյայս եղեալ ծաւ ծի
զան յինեն․ ապա ցի յոյժ զան
ջատուած նոցա յինէն․ և աւր
հնեալ առաքատուօք զնայ ի ըդ
ծանապարհս իմ․ Եւ վարա
նեալ ի միտս իմ զարմանալի ըզ
սքանչելիսն զոր տեսի աչօք
իմովք․ Եւ գործեալ ընաւի
մեծաւ ուրախութբ ըի իրսն որ
եղեն ինձ․ և զմտաւ ածեալ
զարմանալի զն նհուեցն որ
ժամանուրութիւն․ զոր ընկա
լայ ի սբ հարցն անապատակա
նացն․ և իմեծ հրեշտակն
տն․ Եւ եկեալ հասի յեր
կիրն եգիպտացւոց․ յեա ձա
նապարհորդութն երից աւուրց
և գտի եղբայրս ծծաւորս և
երկիւղածս ի տէ․ և հանգեայ
առ նս աւուրս ․ժ․ և պատմ
եցի նոցա զամ որ ինչ տեսի
և զոր եգի ինչ․ ի բաց նոցա ու
րախութբ ընկալեալ․ պատմա
կանի տուեալ ասեն ցիս․ Ամ
ուրախութբ ընկալեալ ձշմա
րիտ եղբայր պատմութիւնս․
արժանաւոր եղեալ տեսանել
զսքանչելիս․ և զկատարեալ այ
սպս ըզ մարմնոյ սբյ․ Եւ եին
եղբարքն այնոք իբ միայնա
կեացք օրըն և երկինք՝ զմա
յամ սրբոց և իչօրութեանն իւր
եանց․ Եւ Հեր՝ իբրև յուան
ձայնցեալ պատմութեան յի
ւսեն․ վս սբ հարցն․ ի նմին
ժամու բազում փութով եյօ
ժարութբ ըզ գրով արկին զսբն
Եւ վարս պատմալից տուեալ ըն
թացան ըստ ամ սկսութ և պատ
մելն ամենեցուն զի ըզ ըեալսն
զոր գրեցին․ Եւ իբրև ըն
թե

թերցան շուրջ սբ հայրքն ·
ընկալեալ զնա յեկեղեցի այ ·
թողլով յիշատակ մեծ վս օգ-
տութե եւ բարեխաւսութե ամ լսողաց
հաւատացելոց ։ Իսկ ընթեր-
ցելով զայսմեծամարտ աւելա-
պես փառաւորեցին զԱծ եւ զՔս
սբն իւր · վս զի յոյժ լցեալ էր
հաւատովք · ասացեալ պատ-
մութս · եւ ցնծութ եւ բարեխաւսու-
թե լուսացէ զհոգիս · Այսր
գործէ իմաստս զսիրտս լսող-
աց ։ Զոր եւ ս տառապեալ
պատմողս ողորմութն այ ար-
ժանաւորեցաւ տեսանել եւ
պատմել · եկեղեցի խաղաղութե
եւ զօրութն տն այ մերոյ յի
քի · ք ձեզ զամենեսեան ·
աղօթիւք եւ բարեխաւսութ հա-
ճոյացեալ սրբոց · եւ բանելի
սբ հարցն ճգնաւորաց · որք
յօժարութբ եւ իբրեւ լսողէք ա-
մէն ։ Զնորոգօղ եւ զթարգմա-
նիչ սրբոյ պատմութե · հօր
գրիգոր հայոց կաթողիկոս ·
յիշեսջիք ի Քս · Եւ թարգ-
մանեցաւ ի թուականու թվիբ
հայոց · ՇՃԹ · ամի · յաշխար-
հին յեգիպտացւոց · ի փառս
ամենա սբ երրորդութեն ·
այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս
յաւիտենից ամէն ·

Երկու ծերք մեծամեծք
շրջէին յանապատին սկիտայ
եւ լուան ի խորոց երկրէ հե-
ծութե եւ հառաչմունս · եւ բանե-
ինչ ուսեք · Ձայն դի ք աղաւ-
աժ վիմօք գնացին · յորում
ծերայք եւ այրք եւ խոռոչք էին
տեսանել թէ իցէ ոք ոնդ-
քնականաւ · Լսէր՝ իբրեւ լու-
ան զհեծութն ձայն · Խնդիր
արարեալ գտան այրին դռանն
զնա օրէն իբրեւ մորին իներքս
գտին անդ կին մի նոյս եւ սբ
եւ տնկեալ գդրանն · Եւ ող-
ջունեալ զնա նոքա · եւ աս-
են ցնա հարցանելով զաւանա

եկ

եկիր աստ քոյր զու · եւ կամ
ո՞վ է որ ապաստաւորէ քեզ · ի
ուչինչ բնաւ գոյին յայրն բայց
զնա միայն · անկեալ իջեալ էի
ցաւագնեալ հիւանդ · Իսկ
նոյ ասէ · ունիմ յայրս յայս
ամս երեսուն եւ ութ · եւ ոչ
բանեցիմ զգալարս վայրի · Ե
բաւական եղեալ այսոր ծա-
ռայեմ այ · եւ ոչ անկեալ այլ մարդ-
կոք · բայց միայն այս օր զձեզ
ո՞վ սբ հայրք · զոր տեսանեմ
այս թանձր զմարմին իմ · եւ զայս
իբրեւ տեսաւ առ ժամայն նշե-
ջեաց ի Քս · իսկ ծերքն զար-
մացեալ գոհանային զայ · եւ
ձեռն եղ աղաչմունս · թաղե-
ցին բազում զմարմին ճգնաւ-
որին այ · Եւ մեկնեցան ան-
տի եւ գնացեալ պատմեցին եղ-
բարցն ամենեցուն ·

Իսկ երկու կրօնաւորք ուխ-
տեցին ք միմեանս · ստանալ
ճգնութիւն խիստ · բայց հա-
տասար ունէինեն զոր ինչ ըղձ
նեսցեն · Եւ ոչ առատուեալ զան
զմի դարձեսցի դաշխատութե
եւ աշխարհին այն եւ ունէին
նմանս հաճոյ այ · Եւ բազում
վաստակ ընտրելաւ ։ Իսկ մի
այնպես միայն հայր լինել վա-
նաց հասարակաց · եւ միւսն մի
նաց ի միայնակեցութ էր ·
եւ կատարեալ այնպիսի թագա-
ւոր · միանչեւ սքանչելիս մի-
ծա մեծս առնէր · քան զի
զդեւս հալածէր · զհիւանդս
բժշկէր · եւ զգայլոց զորձս
մարգարէութեան այսք իբրեւ ետես
եղբայրն այն որ հայրէր վա-
նից · եթէ այս զիւք ընդ
հաց ատաժանք եւ դեւ ուխտադիր
եղբայրն իւր · զարմացեալ
հնդամայր թէ եղբայրն իւր
քս միայն աշխատի եւ ոչ առ-
աւել իմնչ մի բան զմի · որդ-
զեաւոր նա սքանչելի · եւ
եւ ոչ մի ինչ ։ Զայն ժամ կան-

չեր

ՀԱՍ
գարունեայց երիս եօթնեակս
և մեկնեցաւ խմորդկանն . և
աղաչէր զձե թխորոց ողբոտէ
ևասէր . աղաչեմ զքեզ տր-
յայտնեա ինձ թե ըէ՞ր ընկե
րն իմ աքանչելիս ասէ . և
ես առ չ փ ինչստացայ այն
սխսի ։ Յայն ժամ երևեցաւ
նմա հրեշտակն տն և ասէ .
կծ այսօրիկ եղև այն . զի նա
վս սիրոյն Այ նստիփ այնհամ
բերուն . և հաւաչանօք և հե
ծաւն անցուցանէ զժ ամոն ակս
կենաց իւրոց . և ողբեալ զարիւ
նեղքիչեր . և մինչ քաղցեալ
և ծարաւ . իսերն Այ . իսկ
դու իբ ազումմ հոգս . և ի չ
թաես երազում ինչ մըիթա
ցուն ունիս իրազմաց և այն
ամ որ իմորգկանն ի քեզ գոր
ծի բաւական իցէ քեզ փառք
Նապատոի և ոչ ապիտոյեայ
րգ՝ ասեն ին վսակիտ այգոյ
եթէ ոչ գոյր ինս ամբարհաւ
տնունէ . կս այսօրիկ զի մի ըղ
միուն յաւելլ առ աքինութ .
իսկ պահէ ին նե ոմանք զեր
կու աւուրքս . Ոմանք զե
րեք . Եւ ոմանք զչորս . իսկ
ոմանք ինչբ աթ ևի ան գամ
ճաշակելին . Եւ ոմանք հաց
քն և ոչ ճաշակէին . Եւ ո
մանք և գինի ոչ ըմպէին . և
զի համատօտ ասացից . ամե
նեքեան զարգարեալէին ամե
նայն առաքինութ . և մա սրբ
փառաւորեին զԱծ հայր . և
զորդին և զսբ հոգին . Որք զնոմ
վարս ունգէցին . մարմնով և
ղեն իբր ոչ մարմին . նոյօք
հերքես տր զբնաւ ին . յինեն
ազուք ազգ խորհրդին .
Ո որ նորաանան ազատորն
էին զարմանալի կերն եզանան
րատին . զբաարնութ որոմս
կանին . ևնորա փառս աչխծ
հայարտին .
Եւ ուղղեսցես զիս ը նույն
հետ

ԺԶ ՄԱՂԹԱՆԱԿԵՑՅԱՑԻՆ
հետևանալ հետոց նոցին . թէ
պէտ նմանն ինձ ան հնարին .
բայց քեզ հնար ամենևին .

Պյուեն քսան երկու . խօսք
և մտածութք . և խորհուրդք
երկոտասան միայ
նակեցաց .

ՈՂՋԱ. ԵԱԼ Ի
ՄԻԱ ՍԻՆ ՄԻ
այնակեացք սք լերինն . ոքք
ծիմաստունք և հոգևորք . թաւ
ով երկոտասանք . Եւ բանք
խօսեցան ըէ փմեանս վս առա
քինութց եղելոց իսկզբան նե
իսքս . Եւ թէ զոր ձըգնութ
ոք ինոցանէ ստացեալ էր .
Արդ պիսի կատարեր զաւաս
իւր իւրցի իւրում .
Առաջինն ասաց որ իննա
սէ . Ես եղբայրք յորմէ հետէ
սկսա համբարտել իմցե . ըս
չորովիմբ խաչեցի զմարմին
իմ . մինչ աղ յամ արտա քին
գործոց . ևիմաի ոնիմ մինչ
զկործ զբանս գրոց որ ասէ .
եթէ խզեսցուք զկապանս նց
ընկեսցուք ինէնջ զլուծն նը
Եւ չինեն ըե պաշխսա ամս ի
մէջ հոգւոյ և մարմնոյ իմոյ գոր
ծոց . Ասացի իմսի եթէ զոր
օրինակ աշակերտն զմ անս
որք պարսպին նեղոյ կարստ
քոյ իցեն . նոյն ակա եզու
մուք . մի բնաւ ոն ոգես զա
ռաջին գործս մարմնոյ . այլ
ի քեզ միայն նայեա ասացն երից
քոց ապաստանեսցին այ . իսկ
ղեա

զՀայր խորհրդոյս այս պետ տեսանեմ · երբեւ զօձս եւ ըզ ծնունդս նոցին · եւ ոչ նշ ըսպան զնմ եկեալ եղիցս իմ · քաւ կաւ էր չորացուցանեմ զնմ · եւ ոչ երբեք գտանարիմ երեւականալոյ մարմնոյ եւ մտաց · զի մի՛ կործանեսցեն զան պատշաճսն ·

Երկրորդն ասէ · Ես յորժամ հետէ հրաժարեցի յաշխարհէ · ասեմ ցանձն իմ · այսօր նորոգ ծնայ մեռանին · այսօր սկսայ ստրտնանել ւ պանդխտել · արդ այս պէս ընակեաս իբր օտար · իբր թէ վաղիւ գնալոց իցես ասէի թօղեալ զտեղի քո · կայս խոր հեալ խոստե եկղեցիրի ·

Երրորդն ասէ · Ես յառաւօտէ ելանեմ մտօք առ տր իմ եւ ըկիր պագանեմ նմա · եւ անկեալ առաջի նշխոտակա նիմ նմա զանցանս իմ · եւ այսպէս իջանեմ իմ այր · եւ երկիր պագանեմ հրեշտակաց նր · եւ խնդրեմ ինոցանէ ող զի աղաչեսցեն զտր վս իմ · եւ վս ամ ստեղծուածոց իւրոց Եւ այսպէս իջանեմ յանդունդս եւ գիտեմ զտանջանս որինմա · յիշեմ եզանցանս հրեշտակաց եըզ կոծս նոցա · մինչ գերբեին ըզ նմ բարեկացին · նոյն պէս եւ ես առնեմ · ա՞ցանեմ մըտօք ընմ տանջանս որ ի գեժոխսեն · եւ տեսանեմ զամ անդամս իմ դատապարտեալ · ի տանջանս · այն պէս լամ ըզ չար ըղս իմ ւ կոծիմ ի լիշերին ·

Չորրորդն ասէ · Ես այսպէս կամ մտօք միշտ · իբր թէ նըստեմ ի լեառն ձիթենեաց ընդ տրն · եւ ընդ սրբոց առաքելոցն · եւ ասեմ զանձն իմ · յայսմ հետէ մի՛ ընաւ ինչ խորհեսցիս մարմնաւոր · այլ ըն սոսա կայցես զօր հանապազ · եւ խրատ իցես ըն դասս անմահիցեաց

կենաց ոգոյս · եւ ոչ մոլոր նստաւ առ ոտսն տն եւեր զբանսն նր · մինչ ասէր սէր եղերուք զի ես սբ եմ · եւ ղերուք կատարեալ որպէս Հայրն ձեր երկնաւոր կատարեալ է · եւ ուսարուք յինէն · զի հեզ եմ եւ նարգ սրտիւ · եւ գտանիցէք զհանգիստ անձանց ձերոց · եւ այսպէս կատարեմ զկեանս իմ ·

Հինգերորդն ասէ · Ես տեսանեմ մտօք յամ ժամ զհրեշտակս · զի ելանեն եւ իջանեն կոչել եւ տանել զհոգիս իմ · եւ միշտ ունիմ վախճանի իմոյ · եւ ասեմ միշտ պատրաստ եմ սիրտ իմ առ քեզ այծ · պատրաստ է սիրտ իմ ·

Վեցերորդն ասէ · Ես նըստեալ զտիւ եւ զգիշեր այս խորհիմ իմիտի իմոյ · թէ զայս լուայց ի տէ · եթէ գնւ ող խոստացայք վս իմ · եւ ես հանգուցից զձեզ · եւ զայս եթէ խնդրեսցուք սակաւ մի · ես յուսցից ձեզ փրկութի իմ · եւ զայս է թէ որդի իմ էք դուք · ոչ եհօրն պատկառեսցուք յինէն · եւ թէ եղբարք իմք դուք · պատուեսցէք զիս իբր րեւ զբազումս հարազատ վս ձեր · եւ թէ ուխտարք էք իմ · շնորհու զձայն հոգւոյ ին ձերում · եւ թէ ծառայք երկնից ի կարկանելոյ եհե տեւեսցուք ինձ ·

Եւթներորդն ասէ · Ես զերեքին զայսոսիկ հանապազ խորհիմ · եւ ն դադար խրատ տեմ զանձն իմ · ունելով զի սոսա · այս ինչքն են · հաւատ · յոյս · սէր · որ զի յուսով խնդացից · եւ ի հաւատոյ հաստատեցայց · եւ ի սիրոյ ոչ երբեք օտարացուցից զա ընաւ յաւուրս իմ · ան

Ութերորդն ասէ · Ես թըզ սանեմ մտօք միշտ զըզ ...

ռուցեալ անխնդրելոյն թէ զո՞նչ լանիցէ. և ուր չհօղթ ես անւանեմ ես ներքին տեսարանօք և ազդեցեմ զհրօ ոտս զիջնելոյն արարողն զհնարս նոր. զի մ՛ումէք կարասցէ յաղթել ներհնազանդացն այ. և մի՛ պայթաղձել զօք.

Ինն երորդն ասէ. Ես միշտ տեսանեմ մօք զիմանալի զօրութն. և զտէրն փառաց զի կայ ի միջի նց. և առաւօտէ փայլէ պայծառութ. անճառաճառայլիմ ում առագաստ զմտաւ իմ յիմ ընկենս և ակնածեմ ըստ արժանեացն գեղեցիկ կամբ հրեշտակացն. և պշնեմ զանբիծ յեւելին երգս նդ որոց անպաշտօն մատուցանեն այ. և լսեմ ձայնին նոցա ցնծալ և հրաշալանայ հոգի իմ. Այլ ընդ յայնմանէ զբանս սրբոց տեսանէ. եթէ երկինք պատմեն զփառս այ. և զերկրաւորս զամ հոգւ և մոխիր համարիմ.

Տասն երորդն ասէ. Ես միշտ տեսանեմ զհրեշտակն որ պահապան իմ իցէ. զի կայ մերձ իմ և պահէ զիս. և յիշեմ զբանն գրոց որ ասէ. Թէ յառաջագոյն տեսանեն զՀր զի կայր է յաջմէ զի մի՛ սասանեցայց. և երկուղեալ ի մանէ պահեմ զանձն իմ. զի տեսանէ նա զճանապարհս իմ. և տեսանեմ զի եղանէ նայ առաջին այ յամռօսք պատմել գործս իմ.

Մետասան երորդն ասէ. Ես խորհիմ խոստովանէ և իցիցնին. Թէ զի՞նչ իցեն առաքինութիք. որ զինչ են պահք. որք ութնք. սէր. երկայնմտութ և բննեմ զայն յորս իսկ ոտնե պահես իցեմ. ասեմ զանձն իմ ո՞ւր են արդեօք անուցանողքն քո. մի՛ ձանձրանայցես. մի՛ երկ մոռասցես. ահա ունիս զօրս մերձ առ քեզ. զոր եւ մի առաքինութ գործես զնս

Այոյ

Այլ այժմ սովեն զքեզ առ ածնվկայ են քեզ եթէ գտանիցեն առ քեզ հանդիստ.

Երկոտասան երորդն ասէ. գուք ո՞վ հայրք և եղբարք. թէ ես երկնաւորք ունիք. և քաղաքավարութ երկնաւոր ըստաշեալ էք. և ոչ են զարմանք զոր ինչ ասացք. զի տեսանեմ զձեզ բարձրացեալ յերկրաւոր գործոց յերկինս. զի վերարողոյն զօրութն բարձրացեալ էք յերկիր. և օտարացեալ էք իմարնաւոր գործոց Այլ ոչ գիտեմ թէ զի՞նչ առաքից զձեզ. և կամ զի՞նչ կոչեցից զձեզ. Աղէկ ես զի՞նչ գործեցից եղկելիս. որ ոչ ունիմ խորհուրդ ինչ պատշաճոյ արժանի. նայ և ոչ կենաց յայսոս արժանի իսկ իցեմ. որ ոչ ինչ տեսանեմ իմ. այլ բազմութ մեղաց. և ուր և նայիմ մօք տեսանեմ զնս իբրև ըզ թշնամիս եդեալ առաջի իմ. Մայսորինակ ի ներքինս գժոխոց խորհիմ գտանել զհոգի իմ. և ասեմ թէ յետ սակաւ միոյ և ես անդ դատապարտեցայց և մանեալ ասեմ միշտ զոր անդէն կոծումն և արտասուս անդադար. Այլ ազգ ան մխիթար. և տեսանեմ զերձաւորն թագաւորացն և զգօղմունս ան հանդուրժելիս. Այլ այսորիկ անհնանիմ միշտ առաջի այ իխորս և իմոխիր. և զամ խոնարհութ եղղ մամսէ. զի գուցէ ողորմել ո՛չ առաքեսցէ անդ զիս. զի տեսանեմ անդ ծով հրեղէն սաստկացեալ եռացեալ. որոց ալիք բոցոյն հասանեն մինչև յերկինս. տեսանեմ և հրոյն յայն արկեալ անթիւ բազմութն մարդկան. և ան ողորմ հրեշտակք հրեղէնք կան ի վն նոցա. այնոցիկ որք վաստակ այրին միշտ և ոչ մեռանին

որ

որոց փառս̄ ընչանից ձայն վայոյ
եկեղեցւոյ. որք իբրև զխոյս կի
զին եւ ոչ թողացուցին զին. Եւ տե
սանեմք զի քաղցրութին եռանդոր
մութին այ. յայն ժամ յերա դար
ձեալ եպսկոպոսեալ իցէ յինոյա
նէ. Եւ զայս ած մեծա զմեծա
ծնեմ. եւ օրհնեմ զած մարգ մարդ
կան. եւ զարմանամ թէ ո՞րպ իշ
խեն նայել յերկինս. կամ ա
սել բան ինչ մարմնական.
որով հետև այս պիսի անցս
եւ ահ եւ դողութն կայ տայքի
նոցա յելս խորհրդոց անմե
ղաց. Զայս ած իբրև տեսա
նող լինիմ իրաւամբ եւ իցիմ իշխերի.
եւ անարժան համարիմ զանձն
իմ երկինս եւ երկրի. եւ որ չափ
հնարն կատարել կատարեմ ըզ
բանս փրոց որ ասե. թէ զնե իւր
արտասուօք իմ կերակուր խոյնէ
եւ իցիցերի. եւ յաւուրքին են ի
մասանց այնոցիկ հող եւ որ
տուաքինութք եւ խորհուրդք եւ
այս բանք քաղաքս վարութե
նոցա. իսկ մեք արժանի լիշա
տակի նց սուսայցուք բնեանս.
ոպ զի համայք ան յի զի երև
եսցուք որպէս ամփոփս եւ պա
տիւ եւ երկր պագուե հանգեր
հարքն եւ ե հոգոյն այժմ եւ
միշտ եւ յաւիտեանս.

Զանապական վարուք նոցին
եւ ծաղկերանդ քեզ ընծային
չնորհեա փոխել անբերս ան
ձին. եւ պարգևեր քոյոյ տըն
կին. Իւրաքանչ իւր քոց սր
բոցն. մաքուր հայցմամբ
քնձ ողորմեա. լուսա պսակ
աց վկայիցն. աղաչանօքըն
յիս գթայ.
Խաչակցեցոյն ըռ. քեզ հոգով.
պաղատանօք ինձ ողորմեա.
Եւ արդարելոցն յաղթեր սիրոյ
արբոյ եւզիս
եյես ըզ
եայ.

·ԲԺ·ՄԻ ԱՄՍՈՅՆ
Գ.Լուխ քանն եւ երեք. Կեր
քաղաքավարութե. Լուսաւորին
թէ զարդարելոց.

ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ ՍՈՒՐԲ
ՑԻՆ ԱՒ ՄՈՒՄԵԱՆՑ.

Երբ եկեալ էգր որք համա
հարք. գնալ լինել կրօնա
որս. եւ իբրև եղեալ բնակե
ցան իմիս ոին. եւ ճգնեցան.
բարուոք առաքին ութեամբ. եւ
ապա եգին խմոխ չինել ան
նուակս իւրաքանչ իւրն առ
անձին հեռի ի միմեանց. եւ
բնակեցան միայն միայնա
կեցաց. եւ արարին այնպ. եւ
զամս բազումս ոչ երբեք ել
ին ի նոցանէ կացն. եւ ոչ տեսին
զմիմեանս. գիտէցաւ միայն
հիւանդանալ եւ ծողովեալ
բարքն առ նա տեսանել զն
նա. զի մերձեր իլախճանել.
եւ իբրև նստեին չուրջ պակա
սեալ նորա աւանդեաց զհոգին
եւ իբրև բազում ժամանց ի
վերա. դարձաւ անդրէն ոգի
իւր. եւ հարցին ցնա հայրքն
եւ ասեն զինչ տեսեր. յոյ
նայ ասէ տեսի զհրեշտակս
այ որ եկեալ տանէին զիս
եւ զէ զբազմն իմ. եւ հանեին
յերկինս. եւ գիտելցան մեզ
յօդս բանաւք դիւացն ակամ
ցան արգելուլ. եւ ոչ կարա
ցին խափանել զելս իմ. եւ
իբրև իջեր անցաք զնա. բնդ
աան գոչել. Ահա համարձա
կութե օրհութե եւ համբերութե
եւ զայս իբրև ասաց առ ժա
մայն դարձեալ ննջեաց. իբ
րև տեսին զայս հայրքն ա
ռաքեցին առ եղբայրսն իւր ծա
նուցանել նմա. զի եկեսցե
անդ. եւ իբրև եկն այլին որ
առ ոքեցաւն. զտես զի ննջեալ
փոխեալ է առ ած յայն ժամ. եւ

զարմացան յոյժ • Եւ փոխաւոր
առնէին զած իմ այսու եւ զէ
լոյ սքանչելեաց •

Քաղաքի ուրեմն վախճանե
ցաւ եպիսկոպոսն • եւ ժողովեալ
արք կողմանցն այնոցիկ • գն
ացին առ աշխարհին եպիսկոպո
սին • եւ աղաչէին զնա տալ զի
ձեռնադրեսցեն եպիսկոպոս
փոխանակ փոխադրելոյն այնո
րիկ • Լուեալ քնն արհի եպիսկո
պոսն • տեսէք ցնա զայր • որ
ում վկայէք քոյք • Եթէ ու
նի զօրութ հզօրութեն իմաստու
թե զհօան դի • եւ ձեռնադրե
ցից ձեզ եպիսկոպոս • իսկ նո
քա ասեն • մեք ոչ զոք ունիմք
այլ զոս տուր մեզ զոր հաւա
տացուցանէ քեզ հրեշտակ քո
Լուեալ զնն արհի եպիսկոպոսն
ամենեքեան զուք ասէք • Ե
նոքա ասեն ոչ • Լուեալ քնն զն
նայէք ժողովեցէք ամենեքե
ան եկեղեցայք աստ • ոքդ զե հա
սարակաց հայցման եւ վկայու
թե ընտրեսցուք զորս կացու
ցուք եպիսկոպոս • իսկ նոքա
գնացեալ ժողովեցան ամենե
քեան եկին առ նա • Լուեալ զը
նն արհի եպիսկոպոսն • արդ
ունիք զոք ող ձեզ վկայեալ
յամենեցունց • ոքդ զի ձեռնա
դրեցից եպիսկոպոս ձեզ • Ե
նոքա ասեն ոչ ունիմք մեք այն
պիսի զոք • այլ զոր տայ մեզ
հրեշտակն քո նայ եղիցի մեզ
եպիսկոպոս • Զարմացեալ ասա
արհի եպիսկոպոսն • արդ՝ ա
մենեքեան ելանէք աստ • եւ նոքա ա
ռին մինչ ի փոքունց յօթնաւու
նեալ պահէ դյաւ անձամբ
եւ այլ ամենեքեան աստ եմք •
Լուեալ արհի եպսն • արդ՝ հնա
զանդիտք զոր ինչ ասեմ ձեզ •
եւ նոքա ասեն այո՛ հաւանիմք
յօժարութբ • Յայն ժամ կոչեն
հրամայեաց զայն որդ ամ նա
կըն պահեր • Ե իբրեւ եկն ձեռ
նա

նադրեաց զնա եպիսկոպոս եւ
ետ ցնա • իսկ նոքա ընկալեալ
խնդութբ եւ մեծաւ պատուով
գնացին ի տեղի իւրեանց • ամ
ընկալան պատուեալ զնա ամ
զօրն այ • իսկ եղեւ երբեմն
երաշտութ սաստիկ • յերկրին
յայն • եւ աղաչեաց զած եպիս
կոպոսն այն • վն երաշտին
այնորիկ • Լուեալ ցնա թծ • եւ
գնացեալ կայեցն ուխտիւքո
իզօրութն քաղաքի • եւ որ
նախ մոցն իքաղաքն • զնա
կալցեն զի աղօթեսցէ առ քրիս-
տոս ձեզ անձրեւ • Եւ ըլէ
ալ քանին վաղվաղակի գնաց
ուխտին • Եւ նստաւ ի դրունս
քաղաքին • Եւ եհաս այր կրօ
նաւոր մի սեւ հնդիկ աղքատ •
Եւ բարձեալ փայտ յուսովն բե
րեր վաճառել իքաղաքն • Եւ
յարուցեալ փութանակի եպիսկո
պոսն կալաւ զնա եւ երդմնեց եւ
յուսոց նր զփայտին բեռն •
Լուեալ ցնա եպիսկոպոսն • որդ
որդեակ դու • հրամայեալ է
քեզ յայ • մի կալ հակառակ
ըդէի • այլ աղօթեա եւ աղաչեա
զտր զի տացէ անձրեւ յերկիր
զի կորնչու մ պտուղ նր •
իսկ նա թէ պէտ ոչ կամէր •
պատկառեալ մ խոնարհու
թեն իւր • ոչ եկաց հակա
ռակ հրամանաց • Լուեալ իւր բա
սկսաւ աղօթել • բացեալ ե
զեն սահանք երկնից • եւ եկն
անձրեւ սաստիկ • մինչեւ ողո
ղել զփողոցս • եւ այս աղօթե
աւ դադարեցոյց զանձրեւն զի
մի հեղեղեսցէ զերկիր • Եւ
ռեալ զձեռնադրեցեալ եպիս
կոպոսն զնա ասէր • արա սէր
վն տն • Եւ պատմեա ինձ զկեն
բաղում արութեն տուր յօգնու
թեան • վն թէ նախան ձեռ
ցին փորձոց քոց բազումք •
Լուեալ ցնա ծեր • թագուն չէ
նորհեա ինձ տր • ահա ոտքս
անձ

Եւ եղանեն մօրէօրէն ձքառնամ
զայս սակաւ փայտ. անբերեալ
սատ կամաւորեմ եւ առնում ի
ձեռն նոյ զպկետս իմ միայն. եւ
յերեկոյին գնամ յեկեղեցին
եկամ անդ. եւ գամ ի գիշերի
զմեղս իմ. իսկ եթէ լինիցի
ձմեռն. աւուրս ինչ ոչ կա
րացից բերել փայտ. ոչ ինչ
ճաշակեմ յաւուրսն յայնոսիկ
զայլոյ ինչ. եւ արգէօք յայս
պէս կենանք իմ. խն. ամ. ե
լուծեալ զայս ի պիտոյս պոսն եւ
ախտն շօհեցան յոյժ եփառա
ւորեցին ա͞ծյ.

Ասացեր զա͞ծ ոմն ի ծեր
ոցն զի ցուցցէ նմա թէ յոր
ում չափու հասեալ իցէ. եւ ա
սէ ցնա ա͞ծ. ծերբայր ոմն
յայս անուն վանս. նա վե
րագոյն քան զքեզ իցէ: եւ
յարուցեալ ծերն գնաց ի վան
սն յայն. իբրեւ լուան զգա
լուստ ծերոյն անդ. ե͞ս յա
ռաջ ելին նմա հայրն եւ ա͞մ եղ
բարքն. զի էր մեծ անուն.
եւ հռչակեալ յոյժ ծերն.
Եւ ասէ ծերն ցհայրն. կամիմ
զա͞մ եղբարսն տեսանել. եւ
ողջունել. եւ հրամայեաց
հայրն եւ ժողովեցան ա͞մ եղ
բարքն. եւ ոչ ետես այն եղ
բայր զոր խնդրէր ծերն. ա
սէ ծերն. ոք այլ եղբայր ոք
ոչ է աստ. ասեն ցնա է՛ ո
ոմն այլ. այլ յիմար եւ կատա
ղի նա. եւ արտաքոյ եսեր
բէ զպարտեզս ի փոյթս եւ խո
տոյ. ասէ ծերն կոչեցէք ե
զնա. եւ կոչեցին. եւ իբրեւ ե
տես զնա ծերն զի գայր. յար
եաւ եգնաց ը͞ն յառաջ եւ համ
բուրեաց զնա. եւ առեալ ըզ
նա մեկուսի ասէ. պատմեա
ինձ որդեակ զգործս քո հրա
մանաւ ա͞ծյ. վ͞ս որոյ իսկ ե
կեալ եմ. իսկ նայ ասէ.
Ես ոչ հայր մարդ մեղաւոր
եմ

ԳԼԽ. ԻԳ. Վ. ՍՈՒԱ. ՔԻՆԻ

եւ յիմար եմ. եւ ոչ ինչ ունիմ
ասել քեզ. իսկ ծերն բռնա
դատեաց զնա երդմամբ. յայն
ժամ ասէ մի ինչ է գործ ա
նձմ. քան զի զեղն պատանի
ոյ. իսկ ենեակ իմ արգելն
մշտա հայրն եյ͞ա մաւուրսուէ
զտիրայիմ զորաշխատեալ գոր
ծեմ. եւ որդ՝ եթէ սուն ամէ
են յորմէ հետէ համբերեմ
այսմ. եւ ոչ երբէք եւ բան
չար ի բերանոյ իմոյ. կամ խոր
հուրդ բարկութ իմաստ իմոց
զհօրեն իմմէ. եւ ոչ երբէք
դանեցի զեղն. կամ ձանձրա
ցայ. այլ երկայն մտութ͞ք
գործեալ հիւսեմ զապակաւ
եալն սիրա. եւ գոհանամ զա͞յ
իբրեւ լուաւ զայս ծերն զար
մացաւ յոյժ. զի այս չափ
համբերութ վկայեաց գոլ ի
նմա. որ ունի զա͞մ առաքի
նութիս.

Ո͞տ ի հարանցն նստէր ի սե
նեկի իւրում. եւ մտեալ ինե
քոյ մահձաց ծերոյն դեն.
եւ ընթեռնոյր զթուաց գիրս.
իսկ ծերն լռեաց. եւ ձանձ
րացեալ դեւն. եղեւ ի կերպա
սաղաստի. եւ եկաց ը͞ն դէմ պա
տուհանի ծերոյն. եւ եւ ձայն
կարդ եւ ունէր ի ձեռն իւրում
գաւազան եւ մախաղ. եւ ասէ
ցնա ծերն. զի՞նչ ես դու թէ
զի՞նչ ընթեռնուս. պատաս
խանի ետ դեւն. այս գիրս
զհին օրէնս ընթեռնում.
եւ ասէ ծերն. եւ նոր չօրհաց
ինչ ոչ գիտես. իբրեւ լու
աւ դեւն զանուն նորոյ չըոր
հացն. կորեաւ եւ ոչ յայտ եղ
Պատմեցին մեզ ոմանք ե ս
կոպոսի ումեմն. եթէ գն
նայ երբեմն յաւուր կիրակէ
ի գիւղ մի. եւ ասէ ցերէ
ցուն. կոչեցէք զերէց զե
ղոյս այսորիկ. զի ձեռնա
տուցէ պատարագ մատ
ցի

ԺԻ . եգտեալ զքահանայն .
բերին առ նա. եւ էր գեղջկուկ
յոյժ եւանքին եւուղիղ մտօք.
եւ կնաց զնա եպիսկոպոսն . մա
տուցես մեզ այսօր զխոր
հուրդն Քի . եւ նայ առ ժա
մայն հաւանեցաւ առնել զՔ
պատարագն. Եւ ետես եպիս
կոպոսն զքահանայն . զի թը
րե եկաց առ սէ սեղանն եւ
եղեւ նայ բոլորովին իբրեւ
զհուր . եւ կայր ի մէջ հրոյն եւ
ոչ բոցակիզէր . եւ իբրեւ կա
տարեաց զամարին խորհուր
դն . քահանայն առեալ զնա
մեկուսի եպիսկոպոսն եմուտ
ի սարկաւագանոցն . եւ առե
ցնա . մհեա զիս արժանի
ծառայ ՔԻ . իսկ նա ց առե .
զոր մհեա զիս զի բոյժ ինչ
նոււ օրհնել զիս մհողիք իմոյ
տեր եպիսկոպոսն ոչ կարե մե
ժհել զմարդ որէ հուր . եւ
կացցէ ի հուր ի ժամ ընծայ
իցն . զի վատթարն իլաւէ ան
տի մհեց սցի գրեալէ . ասէ
քահանայն ցեպիսկոպոսն հե
զաբար . Թողուք որա մրեւէ
հնար քահանայնի ոմ թէ ըն
ծայեսցէ զմարմին եւզարիւն ՔԻ
եւ ոչ հուրմհծային կացցէ . զայս
իբրեւ լուաւ ծերն զօր մացաւ
Է որբուք եւուղ զուք նր .
Ասաց ծերն ոչ ինչ պարտե
հոգալ ունել ինչ . այլ միայն
զՆըկիւզն ԱՅ . զի որ չափ եւ
հոգասցեոք մն պիտոյից մարմ
նոյ . ոչ ինչ շահեսցի ինմանէ
Ասաց ծերն զորօրինակ հուր
կծղէ զփայտ . այնպէս պարտե
գործ կրօնաւորի ստանալ . որ
ծախեսցէ զախտս իմտաց նր .
Ասէին զծերոյն եթէ զերե
քին զայսոսիկ առաւել ուղ
ղեաց քան զամ մարդ այժմու
աւուրցս . պահք խիստ .
տքնութ զօրուար . եւ ձեռաց
գործ անդադարելի .

ԹԲ ԶԱՐԴԱՐԵԼՈՅՆ
Պատմէին եզայլոյ ումեմն ծե
րոյ . եթէ աւագեր յերկր մե
ռած ծովուն . իբրեւ անասուն
եւ մերկ ամենեւին . եւ եկաց այն
պէս զամս եօթանասուն : եւ
այնդ ավար բոյս անապատին
տբօտ . միայն եր նր կերա
կուր .
Եւ ծեր ոմն բնակէր ի սեանա
կս . եւունէր կանոն այս պի
սի . չորս ժամս իգիշերին ըն
ջեր . չորս ժամս աղօթեր .
չորս ժամս գործեր . եւ աղօ
թեր բերանով . իսկ յաւուրն
գործէր վեց ժամս . եւ զերիս
ժամս ընթեռնոյր գիրս . եւ
զկնի ինն ժամու առնոյր կեր
կուր չաղակի . այսպէս կատա
րեաց աւուրս իւր . եւ մինչ փա
ռաւորէր զաստուած վայելչե
փառք եւպատիւ յաւիտեանս
ամէն .
Գլուխ . քսան եւ չորս . բանք
հոգեւորք . որ հարցն . Որք
իշխնուիս ծերացեալ եին .
համառօտ պատմուԹ
ցուցուն առաքինուԹ
ՀԱՐՑԻՆ, ՈՄԱՆՔ
ԻՋԱՐՔՆ ՑԱԲՆ
ոթանասիոս աղեկսանդրու
եպիսկոպոսն . եթէ ոպ հա
սատրե որդի հօր . եւ նայ պա
տասխանի ետ եւ ասէ . ոպ հա
ւասարեն լոյս երկուց ականց
աչաց իւրն սանել .
Եհայրն գրիգոր սծարբան
հարցին ոմանք . եթէ ոպ հաւ
ասարին որդի եւ հոգին սբ
Ա հօր . պատասխանի ետ եւ
ասէ . իբրեւ զարեգական եւ
զշառաւիղս . եւ զլոյսմիաւորու
եւմի պայծառութ . եւմի լոյս .
Ասաց հայրն եսայեայ . եթե
յոր ժամկամեսցի մծ օղորմել

անձին · եւ ինքն ոչ կամեսցի·
այլ խոստովանեսցի յետ առնելն ըզ
կամս բռնութեան · յանժամութեան տայ
տր · զայլ ինչ ինչ փորձութիւն
ակամայ ատ զխնդրեսցէ զՏծ
Դատաձեւ ասէ · Նորեկ եկօն
ւոր որ չըջեսցի վանուց ի
վանս : Նմանէ նայ արքառոյ
որ խրատուց կատաղեալ առա
եանգր ընթանայցէ ·
Դատաձեւ ասէ · Եթէ ոք կա
մեսցի · փոխանակ չարի չար
հատուցանել · այն պիտին կա
րողութեան եանն արկեալ
վրայն · զայթակղել զեղբարս
Զարցին ցնոյն հայրն եւ ասեն-
եթէ զինչ իցէ արժանաւորու
թի · Պիտասխանի եւ ասէ
յոր ժամ ոչ հաւատայցէ ոք-
եթէ հոգասցէ վս իւր տր -
եյուս ահատեսցի յուխտէն տյ
յայն ժամ խնդրեսցէ ժողո
վել արծաթ ·
Հարցին ցնա եւ ասեն · զինչ է
չարախօսութն · Նա պատասխա
նի ետ եւ ասէ · ընդիմանալ
փառացն Այ · եւ ոխանձ ունել
ընկերին ·
Դատաձեւ հարցին · զինչ ի
ցէ բարկացողութի · Նա ասէ
հակառակութի · եւ ստութի · եւ
անգիտութի իցէ ·
Ասաց հայրն եղիայ ոչինչ
զօրութի ունի մեղք · ուր իցէ
ապաշխարութի · եւ ոչ չահ իւ
րոյ իցէ · ուր գուցէ ամբար
տաւանութի : Դատաձեւ ասէ-
յերկս ինչ ունին զմիտս մար
դիկ · կամ իմեղս · կամ առ տր
յս · կամ առ մարդիկ · զի բա
զումք իմարդկանէ ասեն թէ ընդ
րեն զհանգիստ · եւ ոչ անգ ի
յտյ · Հարցին ցնա եւ ասեն-
ատ լինելոցն յարութե · Նա
ասէ · զէս հարցէք զայդ որ
յարեաւն · զի ոտ ինքն յարեաւ
այսպ յարուցանէ նոյ եղեմա
գամայինն ալգս ·

Խօղովեալ երբեմն եղբայ
րն հայրն յովսէփ · հայր
նէին զբանն զենայց · եւ կե
խնդրութ պատասխանէր նյ
յետոյ ասէ եւս այսօր իւ
գաւորեմ յերկրի · զի թագա
ւորեցի ինձ ախոյց · զի ոչ եր
բէք կամեցայ խօսել զաչխար
Հի ինչ կամ լսել յումեքէ
Ասաց հայրն զունեկինս
յայն ժամանեցէ ունին ե
թէ ընկալեալ զհոգին սբ յոր
ժամ վե հագոյն շինիցի մտ
ախանց եւ միայն զՏծ ահիցէ·
Յ եւ խորհեսցի զՏյ միայն
Ասաց հայրն պիմէն կամայ
իւր · եւ կամ հանգստի · եթէ
անկեսցի ոք կործանէ իյանիւ
նիցն կորուստ զինք ընկղմեալ
այսորիկ բոյուն են · կամք ·
եւ հանգիստ · եւ արդար յան
դայլախօս վարժեն ինքեանս
եղի բազումք եղեն զօրաւոր
եւ սակաւք ըմբռնեալ ազդեցին
զայս · Ասաց դատաձեւ յիր
բորդ տեղէ դայսպ ոչկարացի
գալ ինկատարելութե կարելոն
իսկ եւ · Դատաձեւ ասէ ե
թէ ոչ են ըմբռնեալ մտաւե
զոչխարս իւր իւ հանն սեմո
ոչ եր կարող լինել ունելի
զան սիրել զՏյ իմորեննս · զի
որդիք սեմայ նիւթեցն եւ
որ արդարացուցանէ զանձինս
պանաւէ զնա ·
Ասաց հայրն սիսոյ · յոր
ժամ այլոց հոգասցէ ըսկսա
նո · այլ ոչ ոք իցէ որ հոգան
տայ քեզ · եղբայր ոմն եհարց
ցծերն եւ ասէ · զինչ արարից
զի արտաքս ինձ աստուծոյ ·
սերեմ դարման եւ զօրհն ոչ
կարեմ զնա · ասէ ցնա ծեր
դուք ոչ խնդրեք եղբօր
հանգիստ ինձ զառատօրէն · այլ
անդ ադար աչխարհ պարտ
իգործ կրօնաւորին · Ասաց
դատաձեւ · պատիւ բազում

Ընթ
դամ ձող երկնչել . ընկեցենուլ
իմաչա . սասաց ծերն եթէ կա
մեցես զ օրինացն այ կեալ.
ուսիս օգնական ած ըլկեց զեզ
յօրինաւորիչն ած . ի.կ թէ ոչ
հնազանդես օրինացն այ . ու
նիս ընթացակից զեզ իմորուա
ծըն կշտոր գաւան . Ասաց ծե
րըն ոչ հազալ ենչ . Աւուբել.
Աւսորհել զօրէնս այ . Ածնա
ենն զամէնդուք . ըի ... մեզու
սաւ Աիցի զամըր զորձե . նոյն
պես Աէրօնաւոր ուր Ագնաս
ըն պարտէ զինքնորնս այ զօր
նեսցե . Ասաց ծերն . սա
տանայ ալտրող առաւանց ի չե.
Առր չար դու Թողցես նաայն
ցամ ալորել կարէ . զայս ասէր
վն խորհրդոյ սրտի . Ասաց
ծերն . յոր ժամ կամեսցի զը
նաւ եղբայր ած առ այլ եղ
բայր . դէն դատողութ Աշարա
խօսութ յառաջ բանդեա գնաց
անդ . Ասաց դարձեալ . ծոյլ
Աղ ... . Աան գործ . ոչ
կամ ած եթէ լինիցի որ .
Ասաց ծերն առուր կյօժարու
թն . Աղալես զօրութ այ .
Ասաց դարձեալ գոհութ բա
ցծ խօսս առաջի այ վն ողոր
մութ . Ասաց դարձեալ . զոր
օրինակ արձ ալ թէ պէտ սա
տանայ . դարձեալ ըսպիտա կա
նայ . այս պէս Ահաւաստացեալ
թէ պէտ սատանայ ամօթ . դար
ձեալ ... աղաչխարութ . Ա
սոմոն նմանի հաւատ արծա
թոյ .

Դոցուխ . ... Ադեիթ . բանդ
խրատոր . հարց հաւատոյ
Աղա ... մա
կոչ ...

ՍՕՒՐԲՆ ՄԱԿԱՐԻՈՍ ՀԱՐՑԱՆԷՐ ՄԱՆԿԱՆՑ ՊԱՐԶԷ ԿՐՕՆԱՒ

որի կեալ խնէնէկի ի բուժ
գլատասխանի .
իբրեւ զհրովարտակ խոչիմոս
ծենն թագմաց Աէրահանգես
զէ զխոբհուրդ իւբ . Աբըն
կեցուցէ յինքն զգիտու(թ)ն
այ . այս պէս պարտէ ըըն
կել խնկնկի .
Հարց . Զինչ պարտէ ա
նել մարդոյ զինքն զիսցի կրօնա
որ .
Պատասխանի կրօնաւորադա
նի իցէ . Ազոր օրինակ . եւ
նե տղայն իժ ամօք ի բուժ
Աթուուցէ ալյօգս մաքրէ ըզ
թաս իւր Ագառնայ անդրէն .
իսկ եթէ յամեօցէ ի բացեա
իվայրի թուչնոցկալէալ ըինի
Ակորնչի կեամբ Ափեանէն վայ
ելչութ նի . Այսպ եթէ կրօ
նաւոր Աւցէ ինքէ իւրմէ . Ա
ժամու ալօթիցս . Աեւթեալ
յ՛կեղեցին մաքրէ զխորհուրդ
իւր . իսկ թէ յամեցէ աբ
տաքոյ . հարկանի ի խայթուց
Ա զիւացն . Ա ունէն Ա Ա ան
իւր . Ախատորեսցին խորհուրդ
նի . Զայս պիտի զգուշու(թ)
եթէ ոչ կարիցէ ժուժկալել
Ատանել . Այս պէս իգա
նակա ինկկանցկարիցէ ժուժ
կալել . Աբարբաթ համբերել
կարիցէ . նա կարէ լինել .
Աէ՛ կրօնաւոր .
Հարց . Որով խորհրդով հա
ենէ չած զկրօնաւորն ինքէ
իւրմէ .
Պատասխանի . Դա իբրև ըզ
թռչնոց իցէ . Ազոր օրինակ
թռչնոց . բազմագոյն բա
նիւ բ հանէ զձագ իւր բանէ ի .
ան . իսկ ... ալբերն նմա . ա
նի զնա իմոզոցս թագաւորին .

Ճշմ

և առնեն զնա նմանողք են խաշաւիղամարդկան. նա յետոյ կամ ի հուր այրէ զնա կամ ի ջուր խեղդէ. այսպէս դիւացի կրօնաւորի. յոր ժամ ի նոր հոգւոց դիւթութեան խաբի ի դիւաց եւ եղեալ մեկնի ի եկեղեկե իւրքն.

Հարց. Եթէ զնոսա ընդէ՞ր այր խոստովանութեան ուրէք. եւ զի այն ոչ նմա կին ի ձանապարհին. ոչ պարտ է փախչել ի պանդխտութենէ մտացն պոռնկութ

Պատասխանի. Խոստովանութեամբ զերծանել ոչ է կարող. այլ ի թուրքոյն լուծել դիւրին է. եւ զայնց առնել զնոյն աղօթս եւ ձայն դիտել անձին.

Զի՞նչ օրինակ երկուք ԺԲ քնոյն հարցեալ եղանէ հուր. այսպէս եւ ձայն. եւ ոչ կենդանի. մինչ հարկանի ի ներքս առն եւ լոյծ հուր լինի.

Հարց. Եթէ խորհրդով զայն ի վերայ մարդոյ մեղք պոռնկութեան.

Պատասխանի. Եթէ ի մի կամ երկու կամ յերկուս խորհրդոց ամօթ խորհուրդ ասպատուրին պոռնկութ. այլ յաղմ խորհրդոյն դիւականն կայ պոռնկութ ի խաբուն եւ ոչ մի խորհուրդ ոչ դիւական. յորում ոչ իցէ ինքն ախտ պոռնկութ իմաստուն.

Հարց. Ջաւրուք իցեն սատանայ եւ սկուտ հանդերձս. Թէ ոչ

Պատասխանի. Սատանի եւ կուռ հանդերձս. եւ մի՛ մտանէ աշխարհ յանձին. զի մի պիղծ տեսանէ զքեզ. Քանզի մարմին հանդերձի պէտք ունի. իսկ անձին ոչ ինչ պէտք ունի ծառայի. զի ոչ ինչ հարկաւոր է նմա ձեռն լինել. Ապա թէ ունիս մարմնոյդ զգեստ որ յան դերձ նմա և բաւականացն.

Հարց. Եթէ կատարեալ պարտ է զանազմուն յաղօթս եկամ զզ պա

ԳԼՈՒԽ. ԽԷ. ԻԷ. ԲԱՆԻ. ԱԲ

պահս մտաւն. Եթէ փայլի ի մի ճշմարտութեան անձն. եթէ ի ծածուկ կենայ.

Պատասխանի. Այս ինչ ոչ եղի պարտ առնել կան զկարգ նրանց. քանզի բազում կան ժամն Է առաւօտուն նախ մինչ ժամ առնել զզգոյշ աղօթից եւ պահոց. այն տոյ ոչ զմտաւոր կարգին գործել. եւ այլ թէ յառաւելն եւ մերձեալ ցանկայ բունն հարկանել. մի նախ զպահոց եւ զմարմնաւոր աղօթից. զի զի բան է զգեստիցն են. յետոյ առանց հեռան խոնարհութե եւ զնա ամենայնի. հեզութե. եւ համբերութե. եւ սիրոյ. եւ զգաստանալ. եւ անձամբ առաւելեալ որ քան զամենայն. զի այն պահս ի փորձ առնեն. եւ ոչ խարդեցուցանեն. և կան հպարտութենէ. յորոց յետոյ զկնի զնթանայ եւ պահոցն թէ ծածկ հնազանդ եւ առաւելեալ եւ աղօթք առաքինութիւնք. յորոց յառաջադոյն ընծայեր. նոյնք յետոյ դիւրեսցին քեզ ան դորձուել ի անվտանգելի իրեն.

Հարց. Եթէ բանական դիւ եղեալ յայտնաց նա իւր ազամպել պատճի. քանզի իրք հնազանդել եղնել.

Պատասխանի. Փախիր յառաջ մանէ դիւաց. եւ հեռացիր ի խոր զայ ծնեա. ի ծուղակաց. զի քաղաքն իցէ ցանէ սրտից յանկութի խորհրդոց չարեաց.

Հարց. Եթէ սայթաքեցուցանէ զիս եղբայրն իմ. և տամ զիւր նախանձ բերելով նմա պատուեմ.

Պատասխանի. Խոնարհէ զզ ծունկն. եւ զոյգ հրամանաց իւրոց ի մահնէ. զի այսպէս խրատէ զզ մեզ հայրն առաքեալ եւ ասէ. ամէն կամեցեալս առ ամենայն սեամբ այց մեկնելով մեկնեցէք յա մենեցունց.

Հար

Հարց · Ո՞րպէս օգուտ իցէ մարդոյ ընծայել յեկեղեցի · զի՞նչ ինչ ·

Պատասխանի · Այսպէս գանձանակին իցէ եդեալ առաջիք ա̃յ · եղա̃մ ինչ ։ բայց տիրոջ· որ քան ոք գնիցէ առա · յետ կինս եդեալ առն այն · ո՞ւր եւ բազմապատիկ առաւելոյ իցէ

Հարց · Կամի · ձկայութեն կրել վ̃ն ա̃ն · եւ ոչ լինի առ ձեռն պատարագ · եւ զի՞նչ առնեցեմ հաստու լինել յայնմ շնորհաց ·

Պատասխանի · Եթէ ոք իժամանակի փորձութեն համբերէ · այն հաւասար հնոյն երից մանկանցն իցէ ·

Հարց · Ընդէ՞ր այնքան գժնեա նեղէ դեւն պոռնկութբ զմարդ- կաւաւել քան զայլ ախտ ·

Պատասխանի · Վ̃ս այսորիկ զի գիտէ դեւն զզօրութն պոռնկութե · զի նա յ մերժեալ իմէն ը ըզհոգին ս̃ · եւ զի լսէ զբանն ա̃ · որ ասաց եթէ ոչ մնասցէ հոգի իմ իմարդս վ̃ս լինելոյ նոցա մարմին ·

Հարց · Ո՞վ պարտիցէ հանդարտել խոնենլի ·

Պատասխանի · Ո̃վ զի բնաւ ոչ ունիցի իմտի զյիշատակ մարդոյ · յոր ժամ նստցի իւրենակի այսպիսիքս կարիցեն հանդարտել ·

Հարց Որպիսի ինչ գործ պարտէ ունել իմտի լուելութեան եւ պարապել յայն ·

Պատասխանի · Այսէ կատարեալ գործ կրօնաւորի · զի միշտ տեսցէ զա̃ծ իմտի ան խոստովելի ·

Հարց · Ո՞վ պարտէ մերժել իմտաց զաղտեղի խորհուրդս ·

Պատասխանի · Ո̃չ կարողիցէ ոք առնել զայս անձամբ եւ րով · այլ յոր ժամ այն պիտի խա

ԳԼՈՒԽ · ԻԵ · ԲԱՆԴԱՌ

խորհուրդք անկանին իմտի · որ ժամ նա շիմել իպաշտաման առ աւարիշն իւր · եւ ոչ հալածեսցէ զնա ի բերան զմիմ · զի ա̃ծ մեր հուր ծախիչէ ·

Հարց · Ի՞նչ է որ հարցեն սկիզբ ցեն զհանկարծակս խորհրդոց գործեին ·

Պատասխանի · Եթէ այն եւ գործ մեծ է եւ բարձրագոյն · այլ յոյժ աշխատութն ունի · եւ ոչ կարեն տանել զայս ամենեքեան ·

Հարց · Ո̃վ ոչ ամենեքեան տանին ·

Պատասխանի · Վ̃ն որ ժամ խորհուրդք անկանին իմտի · եւ բազում պատերազմաւ արտաքս տեսցէս · յայն ժամ այլ խորհուրդք գայ մտանէ յանձն քո եւ այնպ մեջտ զօր հանապազ պատերազմս ը̃ խորհրդոց · յաղթե հանձրուհն · եւ պակաս է անկոսթն ա̃յ · եւ այնպ ընծեղ մի ի խորհրդոց · Եւ այս յաղթոնք իկ որք կարողացան յաղթել խորհրդոցն · Ն̃ք. բազում ուն ձանձիր պատերազմացն մահու չափ եւ յօժ ... ունէին տանջանացն ն̃ յաղթել, ով ին քն պատերազմի · եւ ձեռն պաղատանացն որ առ ա̃ծ · յոր ժամ գիտէին զզօրութիւն ա̃յ եւ ապա այնպես օգնութբ ա̃ն յաղթեցին խորհրդոցն ·

Հ̃ց · Որով հնարիւք գիտացեն խորհուրդք առ ա̃ծ · որ ով հ̃տել այսպիսի յուզմունք խորհրդոց խափանիչք են ·

Պատասխանի · Եթէ գայցէ իմտի քո · պոռնկութե խորհուրդ յափշտակեսցէ զմտս եւ կացոյ առ գատաստանն. Ձ̃ այսպիսի օրինակաւ եզանել խորհուրդ արտասցես · միշտ ա... կացուսցես առաջի ահաւոր

Թա

Ընթերց

Թագաւորին այ . և խորհուրդ
ծածուկ աւլ հաւէտին յաւէտ ամենին
այ . և գտոն կէ րծ եալ ինչորէն
մտաց անձանձոր առ անսուտն
այ . և ճշմ թոյլ տացես խոր
հրդոց կայ յայն ամաչ սորա եկն
դիտացն զիյամ ն իշաք
խորհրդոյ հետև ո. ամ
ղաց իցէ .
Հարց . Եթէ ամբարհաւա
ծութ. խորհուրդ մտեալ ա
ռն կասկածեցի զամ առ աղբ
նութ . ոչ պարտիցէ խօսել
Ը խորհրդոյ .
Պատասխանի . Յորժամ դա
տել խօսելոց սատանի զայն
նայ այլ և ս զօրաւորագոյն սկսա
նի մարտնչել . զի բազում
պատճառս գտանէ նայ եթէ Ը
զիմ կացցես նմա առանց զն
գութեն այ . իբր ոչ ինչ հա
մարելով զն առ ակըն այ զոր
հարցին ունել . և գոռ ինչ
եամբ պատերազմն համար
ձակես առ նմ զօրաւոր զէն
համարելով և ոչ հոգին սբ
օգնեսցէ քեզ . քանզի հզ
պարտասցի ալքնդատաւոր լի
նիս անձին քոյ . եթէ չն ամօյն
պատերազմն . զի զոր օրի
նակ յորժամ ունիցի ոք հայր
հոգևոր . զամ գործ իւր ինա
յանձնէ . զհոգւոյ ազգմարտնոյ .
և ինքն ոչ ինչ հոգասցէ . այն
պէս որ յանձնեսցէ զյոյս իւր
առ այ . ոչ իցէ պարտ հոգա
ինչ . այլ եթէ գարծեալ գոյ
առ քեզ հան զնա ինքն առ
հայր քո . և տասասցես ահա
գոր և ահա հայր իմ . և ոչ
ինչ գիտեմ . այսպ քարշեա
զնա զնա յարարածական առ
այ . յայն ժամ թողեալ զք
զքեզ ժախչի իբրն զի ոչէ կա
րող գալ Ը զքեզ առ հայր քո
և ոչ կարէ կեալ առաջի այս
ատեղ երեսացն այ . և զան գայս
յաղթութ որ եղիցի առ այ
նա

զք լեալ խելք . Հին. զ. զկենս
նուի . ոչ ոք արծաթագոյն և
ամենեցուն առաջի այ .
Հարց . Եւ. ոպ մեծամեծ
հակառակէին խորհրդոց և
համօյ եղեն այ .
Պատասխանի . Ոչ էին մեղու
թե և երկնաւորին այ առնեն
զայս . և այսօրէն այ օգնէր
գոցա . և զի պարտէ հակառակ
կեալ խորհրդոց արտաքսել
ն անան զմիտ . և ոչ տալ տեղի
նոցա . և ոչ թե . այլ պարզ
ատենին առ այ . զի զօրութ
այն ընկալ եցուք նմ ոպ յա
ւանդ ագոյն ծուցան . և ապա
կործեցաւ մի այն . զի զօրու
թեան յամբարտաւանութ
նէ . որոյ հակառակն խոնարհ և
խոնարհութիւն . իսկ որք
իմն հիման խոնարհութ և հե
զութ չինեցին զպատիր ամ
խորհրդոց . նոքա ի նոյն կէր
հայց հոգոյն հասին . և ամենայն
թե այ արժանացան . ոպ և
պատմէր մեծն այն որ զայս
ուսուցանէր մեզ . եթէ ըստ
քն երբէ ի . ուիկիրն է մարդ ա
ծէր ոմն ամն և ա ն ա նդ
ձերմակ ... ևիբրև ողջոյ
նն առ ամ ևնւ առս . և ոչ ըլ
նա խոսէր ոառ Ը իս . և եւս նըա
րեալ նայեի եւն մէկ ամէնի
անուայն . և ոչ նայեցաւ յիս
և ոչ ներբակեալ զիս . զի եր
ան առն այդ դատաւոր մեղ . այլ
գործեր ան մատունց մեջ ի զ
մասեան երոբ ժամն . եւ
աստուած դիս . երբայր ու
ոի գանէր զառ արէն ո- թէ զալ
ժամ երբեմ . Իբրե եւ անն
և գոն ոն ամի ման ն տէր օրորոջի
նուն չսաւէ . և ամոն յեաթէի
խորհրդոց . այլ մեր իմաստանէ
ր ն նե յայ ամ եր թի իմ ս ինարէ
մրոց համբերութ ժամ կա
լուն . Իւր սեբսատարէն ամն ա
ռեղիս զայս այնս առաքինու
թե ինհարցն ոչ քննելոյ . զի
զնա

Ընդ
դիցայն տանել, կարողութիւն ոչ
եր իմ. զի ի կերակրին քան զկար
մարդոյ. այլ ոչ տեսանէ
զիս այժմ այսպէս արարք զա-
ռաքս իմ. ասել աւ ինչ գործել
եւ լուել տան կենալ. եւ իսպառ եւ
ոչ կարէ զմիտս. եւ ոչ փոխ կենա
խորհրդոց. որով եկն առա-
հոգեւորսութ. եւ ես ոչ գիտէ
եթէ իցէ այս ընդ առաւել
նութ. տաշա ... զի ակիտ
ցիրն իմեոն խոնարհութ յազ
թեցին խորհրդոցն. արդ եւ
գոյ այն այս կացցէ ... գիմ
խորհրդոյն.

Հարց. Եթէ արդ կարողութ է
թէ՝ խորհրդոցն եւ մոացն այն
ման սրբել. մինչ ոչ ունիցի
մկնել իմաստութենէ այ.

Պատասխանի. Ո՛չ ունի ...
թէ ճշմարտութ ճգնեսցի.
...
ոչ յիշեսցի ընդունիմն յիշատակ
մարդկային. եւ այլ ...
...
պարհ ...
հրեշտակս յայս կոյս եւ յայն
... իմանապարհին. եւ ես ոչ
ընդ ... ցայ ...

Հարց. Ընդէ՞ր ոչ նայի ցարս.
Պատասխանի. Վ. ... այսր զի
զրէ աչէ եթէ եւ ոչ հրեշտակ
եւ ոչ զօրութիւն միկնել կարողի
ցեն զմիտս ... ...
րոյ.

Հարց. Եթէ յիմ ժամ կարողէ
ցէ միտք տանել զտեսութիւն
այ.

Պատասխանի. Եսարկլին որք
... այ խոնարհութ ուղղէ ցին
զնա. ... պատմէր միտ ... ի
հարանցն. եթէ կամեցայ եր
թեալ փորձել զխորհուրդս իմ
թէ ... իցէ. եւ ... սրբաել
զմա ուր եկամեցի. ...
... ... եւ ոչ գիտէր
թէ յո՞ երթիցէ. մինչ եւ կայ
զնա եհան ... ... զի գիտէր

ՎԱՍՆ ԸՆԴ ՄԻՆ ԿՆՈՋ ...
Նա որնթէ ցրուէ ամեր յեր կնր-
տանջեւորդէր ...
... հանգարութ ...
նահրութին հաւանեցանէ. զի ան
գաղար աղօթս եւ խոնար ...
... կարէ ունդել զմիտս.

Հարց. Եթէ ո՞ր կարողէ ոչ
աղօթել ան փաչար. զի մար
մին ոկար իցէ.

Պատասխանի. Ո՛չ եթէ մինչ
կացցէ յաղօթս. այն միայն
կոչէ ալ իցէ աղօթք. այլ հա
նապազ եւ ան հատն յիշմանէ
այ լինել մտաց. եզլէր ինն
խորհել ուր ... նաւ. աղօ
թք իցէ.

Հարց. Ընդէ՞ր ոչ կարեմք
ընտրել ... եզերսւ տանց
... ...

Պատասխանի. Ա ... զի ոչ եր
կնչիս յայ. զի ... յիշէիր
զօրն աւուր. եթէ զօրս ...
գոմ ... ... ոչ զօր գատ
պարտա. եւ օրն արդեօք զան
ձըն իմ ... գազանաց ...
իր ընակել. եւ ոչ ընտր հայ
նոյիր նզ.

Հարց. Ո՞չ ապաշխն ...
յանապատի ... ... ըղնա
կեր ... ... այնօգին որ
ոչ կարէ նի ... ...
... ... կալ.

Պատասխանի. Դ, ...
եթէ ոչ ... դեմ բարգմաց ...
նայցի. ոչ կարէ ուսանել զա
րուեստ յաղթութ. ... զի
կարացէ այն պէս ի բազմ ...
... ...
Դ,ոյն պէս եւ ... ...
եթէ ոչ խրատեալ ... եղբար
ան ... ... դարուն ... ...
հրդոցն. ոչ կարէ ... ...
ընակել եւ ... գիմանալ խորհր
դոցն.

Հարց. Ո՞ ի ա՞րդ կարաս ...
մարդ ... ...
զ ...

Պատասխանի. Եթէ ... ...
...

սանիցէ զնզովայր հւր իյ ան
ցանս · եհարգացն առ ամե
նայն օգնեալն · յայն ժամ առ
նու զգիտուն թէ զիարդ պար
տէ սիրել զամենեցի ինքն մին
ցուցանէ նմա խանդաղատա
կով իւր նը · որ եւս եղբօ
րքն իւրում ·

Գլուխ · քսան եւ վեց երորդ ·
Պյատմութի վկի պօղոսի լուսա
ւորացոյ ·

ՊՕՂՈՍՏՐԵՒՈՒՍ ՄՐԻՈՑՈՐ ԵՐ ԳԱՒ

տունամ միլուսարիոս · եւ ր այր
սէ մեծատուն յոյժ · եւ ը նը
կին եւ երեք որդիք · Սա՛կա
մեդաւ կրօնաւոր լինել · եւ
կոչեալ զկին եւ զորդիսն իւր
եւ ասէ ցնս · կամիմ ես կրօ
նաւոր լինել արդ · զի բաւ
ական այս չափ վայելել լոն
մեր յաշխարհի · իսկ դուք որ
կամիք · ը իս լինել եթէ ոչ
չիլ · ասեն նը ը քեզ թէ և
իմաց բարիօքն երթալ · թող
թէ ի մահուն որբումս · լ չաէ
ցնենն եւ գորքիսն · այլ զի եւ ամիմ
վաճառել զէնզ իւր տանն տի
կարուսանելցեք զվաստակն
ձեր բարձրամանա · թող ծա
ռայերով եղբարցն · լեւսեն
ցնա զամ զորին հանգոյց թէզ
արացգի · Դայն ժամ առ
բեալ զկինն իւր · ե. մուն մեծ
յընտրեցն իւրոց իրու սանապ
մանսն · եւ ասէ ցնս · ծա
ռայ վաճառել կամիմ զսա
ձեզ

ձեզ · իսկ նը ոչ գիտէին զն
զօրուն բանին · եւ պօղոս
պատմեաց սարկաւագութիւն
զխորհուրդն իծածուկ · եւ
հաստեալ զգինն վաճառոյն
եծառայութեն · եւ զնա ը
նը · Հոյնպ եզինքն ես ցսա
կաւագուհին · ինծածուկ եւ
գնաց տանի · Իսկ այս առ
եալ զմանկունս տացան ի
վանս եղբարցն · եւ այսու օրէ
նակաւ վաճառեալ ես ինչ
զնասին ծառայս · եզմասն ըն
չից նոցա ը նոսին · իսկ յե
տոյ ինքն գնաց յայլ վանս ·
եւ այսպ վաճառեաց նոցա եւ
զանձն իւր · եւ եզմասն ըն
չից իւրոց յհայր վանիցն ի
ծածուկ եւ խնդրեաց յառաջ
նորդէն մատալ յեկեղեցին ին
քն միայն · եհրամայեաց նը
մս · իբրեւ եմուտ յեկեղեցին ·
համբարձ զձեռս իւր յեր
կինս եւ ասէ մեծաձայն · Տէր
իմ դու գիտես զի բոլորով
սրտիւ եկի առ քեզ աստ ·
Իսկ եհաս առնոյ ձայն յերկ
նից որ ասէր · Եւ ես իսկ
բոլորով սրտիւ ընկալայ զք
եզ · եւ իբրեւ լուաւ զձայն
տն · զուարճացեալ գոհա
նայր յամենայն որ զնուն նր
որ ոչէր արժանի ասէ եզն
կալար զիս · Իսկ ընակեցաւ
պօղոս իվանսն յայն եւ ծա
ռայ սպասաւորէր նոցա զամ
անորդ գործս · եւ ներքոյ
խոնարհութն եւ հնազանդ խո
նարհութե · Իսկ բարձրացոյց
զնա տր վր խոնարհութեն ·
եզինի վախճանի նը բազում
նշանս կատարէր տր նովաւ
եւ ոչ բեզմանէն նը բժշկեր մե
ռանս · եւբժշկութե բազում լի
նէր · այսպ հաճոյացաւ տն
զայնոսիկ որք սիրեն զնա բո
լորովսրտիւ · այժմ եւ յաւիտեան
ծեր

Շինեց
Թերքն տապցին · յառաջին
սպանանել կնոջգայն իկեղծնա
ւորու Մարգրոյ · ոչ Թողլ
տայ Տր գիւաց զօրաւոր պա
տերազմել Է նմ · զի մի՜ եր
կուցեալ ինոգանէ · Օտար
Թուեցով իբրն գարձցի յաշ
խարհ · իսկ մինչ յամե ինա
եռսանի եւ ուզզի · յայն ժամ
գիմեն իվշնս պատերազմունք
գիւաց եւ շարժմունք ցանկու
Թեց մարմոյ · եւ աչիք ան
ահց · եյոր ժամ վհատին ինո
ցանէ յանկամայ գխնեսցի նմա
խուն արհուԹի եւ ողջք եւ ար
տօսր · եզինքն միայն գատել
եւ իւր մեղադրել · Սխոբձու
Թեցն յայսցանէ · եւ ինքն ու
սանի եւ այլոց ուսուցանէ ըղ
համբերուԹի զխորճ · եզգա
ստասան · եւ այն մանէ գիմե
առ Տն փրկիչ իւր բողոքում առ
տասուօքխն բազմաց գժուա
արին Թուեցաւ այս բան · եւ
չխոԹեալ մասք եմԹացեալ
սրտի սրով սպանին զանձին
իւ ումանք դահավեժ եղեալ
կորեան յան չար տրտմուԹե
նէն · եւ այս պիտ հայհոյուԹ
գիւէն վրիպեալ արարիչ զայս
ԱՅԼ ք Ընռեալ խաղաղ բազ
մաց մարմոց · համին զանգամս
իւրեանց · ԱՅԼ ք դարձեալ
յիմարեալ եղեն առանց, յախ
տից պոռնկուԹ · եւ չլնեալ ի
գիւաց կանայս առեալ բեր
եալ կորուցին առ ինքեանս ·
ԱՅԼ մեք · մի՜ կարծասցէ ոք ի
ցուք · եւ մի՜ յու սահմանս օգտուք ·
այլ անդէն սորուք զմեկ արիա
բար Է գէմ կալ փորձուԹեց · ի
գայ Թմ առաջարդմայ Թշնա
մոյն · եւ հաստատել իմի մէր
նեղուԹեց · գոհասցուք զի
եւ յանձնէ սորուք զմ հոգս
Եւր ·

ԴՂԼԱՅԻ ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻՑ
Վարք եւ բանեւելոյն եւ երջա
նիկ հօրն · Լուսաւորչայ ·

ՏԵՍԱՔՄԵՎՔ ԱՑՐ

միջնկրին Թեբայեցւոց · աղա
ւոր անուն նշ · հայր վանաց
բազմաց իբրև հազարաց հար
իւրից · Եւ տեօրէն եւ իբրև
հրեշտակի · առաց ինքնեց ·
եւ մոքուսն մինչև ցլանձն ·
հասանէր · զուարԹագին եւ
բեսօք սպիտակ յոյժ · եւ տե
սիլն իսկ ահաւոր եւ ողջանչե
լի · ակն ածեալ տայր յառա
նէ անտի · Այս բազում ան
գամ իհեռաւոր անապատի
անգ առանձինն զվարս վար
եալ · յետ այնորիկ իմերձա
ւոր անապատ բազում վանոր
այս միաժողով լինէր · գոլա
մի տնկեալ իւրովք ձեռօք ի
տնկոց վայրենեաց · անտառ
ախիա քիչ մայրիս յանապատի
կազմեր · Եւ առէ ցմեզ · որ
շուրջ զնովաւ հարքն ծերք
բնակեալ եին · Թէ բնաւ ա
մենեքին անգին յայս · պտուղ
բուսոց ոչ գտանիւք · մինչ չեր
եկեալ երանելին յանապատէ
անտի · եւ նա եկեալ տաստն
կեաց զայս · զի մն պիտոյից
որ առ նոյ եղբարց ժողով
եալ էին · վն իւրաքանչ իւր
պիտոյին չըՊ եւս գալ ուղղու
Թուն · Եւ զմ իննսմն տար
մանոցն ինքբքս առնէր վնս
ցա · Եւ առ աղօԹս մա
տուցանէր վն նոցա փրկուԹն
Եւ զի բնաւ ամենեքին ինչ ·
պատիւ մի իցէ իւրաքանչիւր նշ ·
առ ի հեզզուԹ զբօսանաց ·
Այս մինչդեռ յանապատի անդ
եր · ոչ ինչ ուտէր իւրոյ
անկան կերակրոց յան աւելոր
դաց · բայց միայն բանջար
ինչ որ գտանէր · գուն եւր
եր · եւ ցպաղցր արմատ վայրե
նի

Նի որ գտանէր անդ. Եւ քուզ
ըմպէր յորժամ երբեք երբեմն
յանկարծ ինչ գտանէր. Եւ
աղօթիւք և ա̃ւհուք զա̃մ ա-
ռուրս կենաց խուրոց անցուցա
նէր. Ասէր՝ ինքն իշխան հա
սանէր ենթ բուն հասանէր. Եկ
եալ հրեշտակն Տն եւ ջ առ նայ
եփոխոլն ասէ ցնա. այս ամ
սակ ոչ. եւ չինչ այսր ուրդ
ցավէ մեծ. եւ ժողովուրդ բա
զում հաւատացեալ քեզ լե եկեղե
ցին որ ենկեան քո փրկեալ ք
ղինիցին. Երբ եւ բնաբք տաան
զի որ չափ գոր տաա շահե
ցեա. զնուսին Աստուածորդեու
ժամանակս ան է ուսնիցիս գոր
ծեալ ա ւն ցնա հեշ չու կն
ԵՆ. եւ դ՝ նրկնչիր. զի ոչ
երբեք ինչ պակասի ի լեզ ա
ռի պետս գործանաց քոց կմ
այն բոն բոչմուեն մինչեւ ի
կատարած. զի որ չափ կար
դացես զքու առ մծ լուսցե
քեզ. Զայս ասիսի պատգամս
իբրև լուաւ. երկնչել զամ. ե
հրամանացն իմորձաւոր անդ
պատ անգք դիմացք. Եւ առ
անց դպրութեր իւրոց. եւ իբ
րեւ ջ յանդպատէ անդի իմբ
ձաւոր յանապատ ջնորհք առ
ան նմա յայ. զի գիրս ԾԺ ռե
շիմմօջ ընթեռնոյր. քան
զինոլ առաւս իբն բանոյ հոր
դայր. քան զի եառն նմա
գիրք վանիցն եղբ արք. իբրև
անզեկացելոյ դպրութ զի ըն
թերցեալ մեկնեացն դգիրս
յառաջ քան զմարմնաւոր կե
րակուրն ԺԶ աովորութ հարցն.
իսկ նայ առեալ ընթեռնոյր
և մեկնէր եւ հաղորդեալ. և
ինքն բանջարով լոխով շաա
ցեալ լինէր. Եւ այսմ իմբ
ձաւորան. անապատ արբեալ
միայն ան ձին իւրոյ. եկշոբա
թե շաբաթ բազում անպատմ
օր երբեք յաւանէր զբեբանն
բանջարով. Եւ առեալ եօ

Վ.ԱՐԴԵՐԱՆՆԻ.ՍՆԻ
ցա մեւս եւ այլ ջնոբ հք ծան
ոյ առաւա նմա իշխանութ եկե
ղեցւոյ հաւաքեալ զնս. Եւ
բաղումք ծով իշխարհոբն
անդի. թեւ եւս կամաւ գայ
ին առաջի ՆԴ. Եւ աղաղակեի
զն վարուց կարգաց առայ
ծուն Նս. եւ ժշնուն բազումս
առնէր. Եւ ե՛ր սա ինքն ան
գապար. ժողովելոցն առ նայ
յամէ կողմանց. իբրեւ հազա
րաց բաղմաց մինչ տասն բիւ
րոց եկեղեցն առ նայ. Եւ իբ
րեւ ետես զմեղ այբն ԾԱյ զօ
արթեագին երեւօք. եխնդո
րով ողջոյն ետ մեզ եւանդեմ
ինչնան յաղօթս եկաց ձեռօք
ԾԹ սովորու. եւ հարց. իսկ յետ
աղօթիցն անդէն. իսկ ինքն
գաւառ տուեալ զառնայր. զի անդ
եակ յոյժ էր գրոց սրբոց. եւ
յՈՒՀ ու թենե անտի զչնորհս
զայս առագեալ էր. եոչ ուս
մամբ եւ աշխատու ԺԲ իսպուրցի.
Եւ բազում ձեռս իդ բոց ան
տի մեղ մինէր. եղուզին հու
սա ծչմարտութ ուսուցա
նէր զի աովորութ էր մեծա
մեծացն. ոչ յառաջագոյն կե
րակուր առնուլ. մինչեւ զհե
գ եռք կերակուր ոդեոցն մա
տուցանել. այս ինքնէ. զՏն
մերոյ հաղորդութն. Եւ՝
իբրև առ ար զայն եդոհացաւ
զԱյ. վաղվաղակի իւրզուն տ
յօժարեցոյց. եւ իբրև նստ
իտեղանն ԺԷ նմա. ինքն յիւ
րոյ թ անդր դարձու յիւր ցու
ցանելով նստեալ իօսէր ԺԷ
մեզ. Եւ գարձեալ ան ցմ
ցերկ եւ այր յանապատ մի
անդ. ոչ ինչ յերկրաւորս
տան ծաշակեալ զամս երե
այլ հրեշտակ յերկնից իջեալ
յերիս աւուրս ըն բեր ուտել
եօթն հաց. եղջեր իբ
րան նա. եւ յինէրայն փոխ առեալ
ընբանկրոյ եղջիւրս. Եւ եբ
անման զայրն վայն. Եւ իբիս

[illegible]

ժամանակն [illegible]

[illegible]

ջամբայն հրամայեր այն ամ

ժամանյն կատարելով [illegible]

[illegible]

մխայն ակն ցացեր ։ Որք ի տար
սոնայլս անդուանէին ։ սա ին
քըն ծնանին վարոք. և կար
գօք զարգարեալ էր. և մաշկեա
համագործս զգեցեալ էր ։ Եւ քո
ղարկեալ զի բեռոքն ըն խակոր
եալ ելինէր խմաց ուանելոյն ։
զի Թող տեսանիցէ Թէ որ
չափ և կամ զինչ ուտիցէ ։ Եւ
յանձինս իւր ամենեցուն կար
գեալ էր լուսոյ բազումյայտ
ուր Թէ անգոր չիցէ բնաւ ։
Եւ այր ի սրբազանէ իւր զկար
գըս վարուց իւրեանց խմանե
անց ծածկեալ Թաքուցանէին
զոկ իբրև կերպարանօք սա
սեղան անդ նստին. Եւ զի այր
զնկեր ի իւր բուռն Թուեր է եղ
անիցէ ինչ ևիմն անցԹաքուն
ուներեն ղպահս իւրեանց. զի
ամենք ինոզանե մի անզամ և
երկիցս զձեռն դատարկ իբր
բանին անօթին իհարցե անահ.
կամ ձիԹոյ միով լուկով այնմիկ
եւ այլք զհացն զոկ առ բե
րանն տարեալ որ ծամեսցեալ
երևեսցին ի սմեղօ կերեալ. յայլ
ոցն կերակրոցն պահեին. կես
քըն լոկ զԹանին ոսպնեա և
բիցս միայն իմնեալ ։ Եւ այլ
ամենեին պահեալ. ևնմ կորզ
նչ էին սրանչելիս ։ զոր Թո
ղուլ յօժարեցաք զբանս կար
ճառօտիս իմն երեւեոյ ։ զի մի
ձանձրուԹ ։ ձանձրոյց կոտագն
եղիցի ։ յորժ օգուտ եշահե
յօժարաքաղոն լսողաց ։
Ա ևս անէաք մի անդ այլ
ծեր ումն մի ․ որ հեղուԹ և
համբարուԹ անբուցա նէր
զՏմ մարդկանց ․ որ սաի անուն
զոռն համաստանին. եզբարքն
Թէ չիք ամենեքին երզուեալ
էր նմա եոչ սուտ խօսեալ ։
եոչ բարկացեալ ումեք. և կամ
սատանեալ բանիւ լոկով ։ Եւ
նմաք ն.Ծ եւին հեզաՀամբարա
Բ ղաձան ։ իւր առաւ
․ եւ

ԱՄՍՈՅՆ ՅՈՒՆԻՍԻ
եւ խօնարհ ևզծ ուձ ոււեր
զոր բազում անդամ աղալ
ազ զնա խօսել մեզ բան ինչ
հոգևոր և հաւաքեալ յանձն ա
նոյր խօսել ։ Սա երբեմն
յուշկապարկին ․ միում ․ սա
տեաց ․ որ եղանէր և ապակա
նէր զանդաստանս մերձաւոր
աց ․ որք հեկեալ աղաչէին
զծերն ․ բնակիչք վայրաց
այնորցիկ ․ Եւ ծերն արտաք
խոնարհեալ յաղաչանս նոց ի
տեղին յայն ․ և հայեցեալ ի
տես զգազանն մեծ յոյժ ․
Եւ իձայն հեզուԹ պատուէր
ետ նմա և ասէ ․ զազանդ զու
պատուեր տամ քեզ յանուն
Յն Քի ․ մի այսուհետև
իշխեսջիր ապականել զանդաս
տանս քրիստոնէիցս ․ Եւ նա
ոչ ի հրեշտակի բարբառոյ ․
հալածեալ խոյս զօրէ անտի
բաց գնաց և այլ ոչ ևս երև
եցաւ անդր ։
Աե սանեաք այլ ծեր մի ․
պէլենէոս անուն ․ արուես
տիւ զարդարեալ ․ որ յառաջ իսկ
իմանկուԹենէն ուսեալ էր ․
ևյայնմ հետե իմացեալ կրօ
նաւորուԹ կացեալ էր ծեր
վարուք կայր ի միայնակեցուԹ
ան ․ և զործէր զգարբնուԹ
առ իպէտս եղբարց և վանոր
էից ։ Եւ երբեմն յաւուր
միում առ սրն մասուցեալ
սատանայ ինմանուԹ կնոջ
պոռնկի ․ մինչ դեռ իսկ ոս
ինչ միայնակեցայն գործեալ
և շարժն բռնել կամէր զսա
որիլ առ նա ․ իսկ նորա մի
փուԹոյ ձեռս այրն յակշամակեաց
իմիջոյ հրոյն տարագոյն շիկ
նեալ զերկաԹն ձեռամբ բա
ցի եւ հարկ յերես կերպարա
նեալ չարին ․ եւ առ հալա
ծեալ խորշեցայց զնա ․ Եւ
ապա լուեին եղբարքն զար
հուրութ բարբառ կնոջն ․
զի

ան իւրոյ [illegible] յետ աւուրց [illegible]

այր մի [illegible]

[illegible]

[illegible]

ԱՍՐԵԱՑՐԵԱՈ [illegible]

ՄՆ ԻՀԱՐԱՆՑ

[illegible]

ՃԺԹ.

[illegible]

ԳԼՈՒԽ ԻԶ. [illegible]

Ե ՐԱՑՐՄԻ ԿՈՒ[illegible]

ԹԱՆԻԱՅ. [illegible]

[illegible]

ՔԻ ԿՈՒՍԻՆ ՄԱՐԻԱՄՈՒ
հկայողին ․ հանապազ զանձն
սպասաւորեալ էր ․ զի կատար
եալ էր անարատ ․ եւ զխոնարհ
վանուԹս առաքէի այն ․ Իսկ առա
եալ զգուշաւորն իւր բնուԹին իմաստ
ն մի [illegible] անականեցայ ․ Իսկ օր
ըԲ օրէ զօրաւոր մարինոս յամ
առաջինուԹս ․ իշխողուԹ ․ եւ
իբրեւ զհում ձգնուԹս ․ իբրեւ ա
րաբին ժամանակս ինչ իմաստ
ան ․ կարծեցին եԹէ ներքինի է
մարինոսն ․ առ ի չգոյէ մօրու
ացն ․ եւ վս նուաղուԹ ձայնին
ի ոմանք կարծեցին եԹէ ի
քաղցում պահոցն ․ զի Է եր
կուս աւուրս մի անգամ ու
տէր ․ Իսկ գեղ եղեւ վախճա
նել հօրն նր իւկյետ այնոր
էկ նա յաւել եւ իւսողուԹ ․
երկրպգնուԹ ․ որ եչխորհն առ
նոյր յէր ․ իմր հիւանդաց ․
զի ձեռն եդեալ առ ժամայն
բժշկէին ․ Իսկ էին իվանս
նովաւ արք ․ ի ․ եւ [illegible] ամե
նայն զն եւ [illegible] ամսոց ամսոց ․
առաքելին որք ․ գ ․ յեղբայր
ցն իսպասաւորուԹն առ ի
պէտս վանիցն զիեայլ իցա
որայն հոգս առանէին եւ հաւա
քակից ձան պոչ հինէր պանդո
կի մի եւ իբր ընԹերԹայինեւ գային
վս հեռաւորուԹ ձանապար
հին ․ ի ջաւանէին անդ որով
իբր աղուամ Ժ ոմանս [illegible] անէր
նր պանդոկապետոն ․ եւ ի
միում աւուր ․ կոչեաց վան
ական զմարինոս եւ ասէ ցնա
նեղբայր մարինոս ․ գիտեմ
զի բարոք վարես զո զիկատա
րեալս յամ եւ ճոյԹ իսպաս
աւորուԹ ․ Արդ կամեցայ ե
Թէ ի Է եղբարսդ իսպասաւ
որուԹ գեղբարցդ որոնցին
Է Ժ անել դու Է նս իպէտս
վանիցս ․ զայս առնել զով առ
ած Ժ վարձս ընկալցիս յէն ․
Զայս լուեալ մարինոսի ան
կաւ յոտս նր եւ ասէ ․ աղօԹս
արա

Ծ ․ Թ ․ Դ
արա յինէ հայր ․ եւ որ հրա
մայես եղԹամ ․ Իսկ իմում
աւուր ․ եւ Էն առ մարինոս ե
ղեւ եղբարցն եւ եԹայր իպաշտ
աւորուԹն ․ եւ իջեալ նոքօ ք
իպանդոկին օԹեւանեցան ․ իսկ
զբնուԹ ու մի գեղ եղեւ ի
գիշերին այն ․ ապականել զդ
ստերն պանդոկապետին ․
Եւ ասէ ցնա զինուորն ․ ԵԹէ
յայտնեսցի այս հօր քո ․ ասա
ջիր եԹէ մի այնանիկ ացն այն
զեղբայրն մարինոս զոր աստն
բրիստոնեա ․ նա առաք ինձ
զայս ․ Իսկ իբրեւ իմացաւ պան
դոկապետն ․ եկն ի վանսն մե
ղադրել ․ եւ ասէ ․ ո՞ւր է
այն սուտ քրիստոնեայն ․ եւ
Է առաջ եկեալ սարկաւագ ի
վանիցն ասէ բարի եկիր ․ եւ
նա ասէ չար ժամու ծանեա
զձեզ ․ մի՛ լիցի ինձ այլ մայն
տեսեալ տեսանել ․ իբրեւ հար
ցին զպատճառսն ասէ ․ գուսա
առ ունիք միաբան ․ որ ասէ ինքն
յոյս համբաւեցանել զԾ եղբարու
Թիւն ․ առ ի պարկեշտուԹ
առաքէ ինձ զոր մարինոսն արար
Իսկ եղեալ առն այն վանականն
ասէ ցնա ․ եղբայր գի՞նչ է զոր
նուաշիս ․ եւ պատմեաց հօրն
ամենեցուն ․ զի զեղուն ․ գայԹ
ադղեքով իմիայն անկեցայ ․ ա
ռէ ցնա վանականն եղբայր ․
զինչ է արարից նմա ․ այլ յոր
ժամ եկեսցէ նա իսպասաւորու
Թենէն ․ հալածեցից զնա ի
վանացս ․ Իսկ իբրեւ եկն մա
րինոս Է այլ եղբարսն ․ ասէ
ցնա վանականն մարինէ այդ
են վարք եւ ձգնուԹք քո ․ զի
եօԹն աւուր քո իպանդոկին այս
կանեցեր զդուստր պանդոկա
պետին ․ Եւ եկեալ հայր նր ի
վանս ․ նախատինս արար զմեզ
առ ամ [illegible] աշխարհականացս ․
Զայն լուեալ մարինոսի ․ ան
կաւ իվր երեսաց իւրոց եւ ասէ
Թէ

Ընծա
ան էր թէ եղբայրն մարթնա
կին մարդկ ։ Եւ կէ աչ վաճա
կան եւս ։ Եւ ընկեց զինչ
ինչ զինն ։ Եւ արտասուօք ա
ղէր ։ Թողութի տուր ինձ զի մե
ղայ ապխտութ ։ Աղաւնիկ մեա
նիմ առ ան ոււս քո յանցեալս
անքեզ ։ Եւ ողորմեաց այս պէ
տիս առաքք օգնական կական
բարձեալ եգարն արտասուօք
Ծայնեաւ եղեն մա իվերուստ
ձայն որ ասէր ։ Եթէ գիտու
թի եկիր գործեալ զայդ ։ Ոչ
Թողութին քեզ մեղքն ։ Բայց
որով հետեւ անդ գիտութի արա
րեր Թողութի եղև մեղաց քոց
զայս պիտի բարքեաւ իբրև լու
աւ վաճականն ։ յահէն մեծի ե
ղեւ աչ դողահարայր զմիջ ինւոյն
ժամայնատ աղեաց վաճականն
եղբայր մի առ պանդուխտ պե
տրն ։ Եկուչեաց զի ա ։ իբրև
եկն առե ընա վաճականն ։ Եղ
բայրն մարթնու վախճանեցաւ
տեղւոյ ։ Աղօթ պանդխտապետն ։
Թ Թողութի արարեալ նմա ։ զի
սգով ծլից զատուն իմ ։ Աղաւ
չեա վաճականն ։ զղջացեր եղ
բայր եւ՞ բարեբաներ զայդ
պիտի բան ։ զի մեղաւ առաջի
նոյ ։ Եւ ղիս արկեր ի փորձու
Եւ պատրեալ հրաւնսքա մեղա
զործեցի ։ Եւ մեղայ աղախնոյն
դի ։ բան զի եղբայրն մարթնա
կին մարդկ ։ Զայս ծերքն յու
ա պանդխտապետնտուեցեալ
նայր իվի տասցեալ բանին ։
Իսկ վաճականն կայեալ գեռա
նս նի եցոյց նմա զինչին մարդ
է մարթնոս ։ Եւ տապա կոչեցեալ
պանդխտապետն ։ Զայր հայր եր
իվի գործոյն զոր արար պղպար
տուն արգարոյն ։ Եւ չ այր աղբա
յով եկեղեր զանձն եթողու
հայցէր ։ Եւ պատմեաց զմարմին
աղբոյնեղջին իրեւրն զմանն ի հան
գերձեալսն եւ յանծ աւագ եւ հա
դորդեցուցին ի թաղումն իւրով ու
ԹԵ

ՃԻ ԿՈՒՅՍՆ ՄԱՐԻԱՄԻ
ծ ։ Եւ յետ այսորիկ դառնա
ալըր պատճառակալելոյն վարա
նեալ այսոյ աշխրոյ ։ Եւ կն խոս
տովանեցաւ ոյթէ զինուորն
պատրեաց զիս ։ Եւ բաժանեցաւ
ի կյ զի ընկղմանի առ դժոխից
մարմնովս ։ Եւ փառաւորեաց զին
զած իկյ հեծելոց նշանաւորն ։
Եւ կյ համբերութի նի որ մինչև
իմաստնազգութեանց եւ ոչ յայս
նեաց ։ Աղօթ եղբարք ։ Եւ մեք
նախանձաւորք լինիցուք համբե
րութեամբ ծառայութեան նորին ։
Եւ բարեխօսութի սրբոյ կուսին
մարմնով նորին պսակացն հաս
ցուք իքս յս իտր մեր ։ որում
փառք յաւիտեանս ամէն ։

ԼԹ բարձրա մի ։ Աղնապատ
կանին ։

Պատմեաց մեզ եւս հայ
րըն անտոնիոս ։ Եթէ ե
րեն աւբա ոմն մի յանապա
տական միայնակեցացն ։ Եպատ
մեաց ինձ տրտմութեամբ եւ ա
եւս հայր ունէի եղբայր աչ
խարհական ։ Եւ մեռաւ եւ ոչ
որդի մի ։ Զ ամաց եւ թողու
եալ զայն ։ Զկնոցի կնոջն եղ
բօրն իմում առնի զազգայն որ
էր եւ որ ք ամաց ։ Եւ բերի յան ա
պատն իմ ։ Եւ սնուցի զնա աչ
խատութ ։ ամբառնալ ի բանի
րով վայելք ։ Եւ ոչ ցուցի նզմա
կերպարան կնոջ ։ Եկ աւ աչ
խարհի ։ Եւ ոչ գիտաց
նա ։ Եւ ոչ ձիանն ։ Եւ ոչ հաց ։
Եկեաց քնոյ իմացաւ նա ։ Եկեաց
եւ ռս ։ յառե չայլոցիկ զա
տուղի զնա ։ իբրայեկան հա
սանէր ։ Եհաս յարբունս հա
այն պիտի ձգնուն ։ Եւ վարժե
ցու յաւմ առաքինութս ։ իւրեդ
նութս ։ հեզման ։ Եւ խնդրու
թեա պահոց ։ Եւ աղօթից յա
րաժամ եւ ընթեր եւս Ե անձ
րատ ։ Եւ ոչ իբրուցի զնա իվեր
ջին

[illegible]

[illegible]

Յերկրորդ [illegible]

[illegible]

նմանէ վ(ասն) բարի խրատացն .
զնեաց տոռանն իւր . եւ պատմեաց
մօրն զամ(ենայն) . բան առ ծերոյն .
Եւ իբրև լուաւ մայրն նը և
ցանեշլին յուշլիա . յոյժ հաւանե
ցաւ վ(ասն) այսպ բանի . մի զի զե
տերըզմանուկն մէծ այինւսերոկն
վառեալ . ագարծեալ զիւրոյժ
երկնչեր զմեռանիլ մանկանն
իկտապաշտիթ . լաւ համարե
ցաւ յանապատ անդ առաքել
զնա առ կրօնաւորս քան իձե
ռքս դահճացն անկանել . վ(ասն)
այսորիկ առէ մայրն . երթ
որդեակ իխաղաղութ(եամբ) . եւ տ(էրն)
առաջնորդեսցէ քեզ ը(նդ) կամաց
իւրոց . լաւէ քեզ խրատա
այն որդեակ . քան զի այրն
այն ոչէր մարդ այլ հրեշտակ
էր այ . լաւէ ինձ որդեակ զի
յանապատի ընդ կեցցես . քան
անկանել իձեռս անօրինաց .
եւ ասելով զտ(էրն) հրաժարեաց
իմայրն եւ իջաւ բոքեն բաղում
արտասուօք . եւ բնաւ ոչ ետ ա
նել զմիմեանս յայնժ աշխար
հի . Եւ ետ ևալ խաղեն դե
մեալ գնաց ի յորդանան դե
տանցաւ ընդ . եւ յօրէ եհա
յանապատն խորին եւ հաղին
այն . եւ ետ այն պիսի անապատն
գնաց երկուց աւուրց ճանա
պարհ . եւ եգիտ անդ ծերու
նի մի եղիպացի որ բնակեալ
էր յայրին . որում անունն էր
փարմաւթէոս . յորհամ նէա
տեսեալ զծերն անկաւ առ ո
տըս նր . եւ առէ ծերն . վ(ասն)
էր եկեալ ես աստ որդեակ .
Ասաց յովհաննէս . վ(ասն) զի հայր
մեր . կամիմ բնակել յանապա
տիս . եւ ասա ինձ զխորհս միայ
նութ . Ասէ ծերն . ոչ կա
րես բնակել . վ(ասն) զի դու կա
րծ մանկագոյնես եւ ոչ կարես
համբերել . յան բնակել յա
նապատիս . Ասէ յովհաննէս .
եւ հայր մեր կարող եմ քեզ
ում

ԳԼՈՒԽ . ԻԶ . ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
օգնականին իքեն զոր ինչ հրա
մայեա վ(ասն) ծերկութ անձին իմոյ
Եւ եկեաց յովհաննէս մերձ ի
յայրն եօթն օր ան սուաղ .
իսկ ծերն փարմաւթէոս . ու
սուցանէր եխրատէր միշտ
ճգնութ(եան) ծառայել այ . եւ կե
րակուր ծերոյն էր իհրեշտա
կէն տն . մի անգամ իշաբա
թուն . եւ յետ ուրթ աւուր
տարաւ հրեշտակն կերակուր
ծերոյն . եւ յովհաննու ոչ . Ասէ
ծերն . որդեակ յովհաննէս ծր
ի քիր յայլ տեղի . եւ գիտ քեզ
բնակութ(իւն) մինչև այց տացէ
քեզ տ(է)ր . եւ տացէ քեզ կերա
կուր որպ եւ ինձ . Զի եթէ կա
միր մնալ բնակիլ քեզ առիս .
առաքեալ էր եւ քեզ նեցանէր
Եւ ինձ ոչ գոյ որ կերակրեմ
զքեզ . եւ լուաւ զայս յովհան
նէս . անկեալ առս ծերոյն
համբուրէաց զնա . եւ դիմեաց
միայն ինն ըքսագոյն յանապա
տըն . Եւ հանդիպեցաւ նմա
հրեշտակ տ(եառ)ն եւ ասէ . ո՞ւր եր
թաս . ասէ յովհաննէս խնդ
րեմ տեղի տեղի յորում բնակե
ցայց . եւ հրեշտակ տ(եառ)ն ե
դուզ նմա ճանապարհ . եւ եր
թեալ այն պէս ԺԵ յանապատ
օր մի . եգիտ գուբ մի խոր
յոյժ . Եւ նա աղօթեաց առ
տ(է)ր եւ ասէ . տ(է)ր տ(է)ր յս ք(րիստո)ս որ
պահեցեր զդանիէլ իմիջոյ
առիւծուցն . եւ զերեք մանկ(ունս) ի
գբոյ հրոյն . եւ այժմ ևս ի
գուբն խաւ . որ ընկեցին եղ
բարքն . Յովսէփ եւ զոր յայս
գբիս . եկեց բնակեցո զիս որպ
մու(ր)ծ քո . եւ ես ոչ ելից աստի
մինչև յօր կատարման իմոյ .
Եւ աղօթեալ էջան իւայն .
ըն կեց օծն ըն իմոյն . եւ հրեշ
տակ տ(եառ)ն իջոյց զնա անձնա
տակ դնէր իներքս անդ գաղտոր փա
ռաւորեալ զտ(է)ծ . եւ էր անօա
ղ

ՑԱՅՏՆԻ ԶՓՆԵԹՅՈՒՆ

աղ ջուրս քստամբան. Եւ
իջուր կատարեցան աւուրքն.
խ. եկն հրեշտակ ՏՆ առ Ե
գիպտացին. եւ եբեր կերակուր
եւ ասաց ցնա արի փարմութիւ.
եւ առաջին բուկնոց յոհաննու
քան զի այս. խ. օրն զի ոչ
ճկեր եւ ոչ ճաշ. եւ ոչ ըմ
ճանկան խոնարհեցոյց. եւ
ոչ զմտաւ. եւ ոչ զաշտն. եւ ոչ
զձեռն իջոյց. այլ հրամայե
լով եւ արտասուօք աղօթեսաւ
ՏԾ. Եւ մի զի աղայք ոչ հր
բամայեաց ինձ ՏՐ տանել նր
մա զկերակուրս. զիմ հայար
տարեցն եփորձեսցէ զնա սա
տանայ. այլ կամեցաւ զի ի
ձեռն քո սատի նմա. Եւ յոր
ժամ տացես զկերակուրդ. քա
ջալերեա զնա. եւ հաստատես
քանզի ՏՆ. իսկ սատանայ որ
փորձեցոցեր զեգիպտացին.
մօտ անդր կայր. եւ լսեր զՏՄ
եւ զաղաղակեաց եւ ասէ. եկի
տուր կարծեցեալ եթէ անօթ
ըն ոիրե. փարմութիւ. եւ ջան
ձեռ ինձ խաբել զնա. ոյց
տրդ նա զինչ. զոր եթէ էա
պիմիբրն տնրն իհոզմոյ շար
ժեմ. այլ զինչ արար ինչ զին
մանկան իմ իմ զօրա ժողով
լինին. այլ երթայց տինչ ընա
փափկինէ. եբաղում ամբ
նայի. ըն իմով խաբեցից զնա
քան զի եթէ ամկորեսրի եւ ոչ
ձանձրացի. ոչ եւ կարեմ
խաբել զնա. իբրեւ լուաւ փար
մութեոս. զձայն սատանայի
աւէ ոմ չար յուսացեալ եմք
իՏՐն ՔՍ. այն որ խորտակեաց
զզօրութիս քո. եփրկճ ըղձա
ռայքս իբր իմրենայից քոց.
Եւ յարուցեալ ձեռն փարմու
թիոս. առեալ զկերակուրն
չորա իջուցն առ յոհաննէս
եւ յաղօթս տարածեալ զոքն
ձայնեաց նմա եւ ասէ. յոհան
նէս ծառայ ՏՅ. օրհնեա ՏՐ այց

ԸՆԹ

աքար. եւ առաքեաց քեզ կե
րակուր զի մ' ակնարացիս.
արդ՝ ընկալ զառաքեալս քեզ
իՏՆ. Լուեալ յոհաննէս եթէ
կամք եին ՏՆ տալ ինձ կերա
կուր այսր արդեօք առաքեալ
էր ինձ. այլ մի զի ոչ ծան
եաւ զիս ՏԾ իմ. եւ ոչ կերա
կուր առաքեաց ինձ. Լուեալ
ծերն եւ եմ փարմութեոս ե
գիպտացին. որ եկեր յառա
ջագոյն առխս եընկալայ զքեզ
յայրն իմ. Լուեալ յոհաննէս
եթէ գոյ Նայեսն. եախ ՏՀեա
զՏԾ. եւ այն պէս տուր ինձ
զկե րակուրդ. Յայնժամ ծերն
ՏՀեաց զՏԾ ՔՍ կամաց Ճըն ատո
րին յոհաննու. Եւ ասաց յո
հաննէս ՔՍ աղօթից փարմու
թեոսի զամենն. Եւ ապա ըն
կեաց զկերակուրն իբրուբ նաա
յոհաննէս. եւ հրեշտակն ի
քոյց առաջինն. զի յոյժ խոր
էր գուբն. Եւ առեալ զկե
րակուրն դոհացաւ զՏԾյ. եւ
սէ ցծերն. երթ ծառայ ՏՅ
նուա յայրին եփառաւորեա
զՏԾ. եկիջեա զիս յաղօթս
քո. զի կենդանի ՏՐ. այն
որ ոչ եթող զառ աչատս իմ
ոչ եւ ընկալայ կերակուր
իձեռաց մարդկան որ չափ ո
գիս այսէ. Այլ եթէ հաճոյ է
ՏԾյ կեալ ինձ աստ. այց արա
ցէ ինձ ՏՐ եառաքեսցէ կե
րակուր. քան զի ոչ ելից ի
գբոյս յայսմանէ. եւ ոչ պա
հեցայց մարդոյ. եւ ոչ յիշե
ցից զինչ եւ ոչ որ ինչ յաշ
խարհի. այլ լիցի ինձ սա տուն
իկեանս իմ եգե րեզման յեղն
իմ. բ այց ՏՀ ՏՆ փոյթ լիցի
մի իմ. Լուեալ ըստ փարմութե
ոս. քուր որդեակ. համբե
րութի ընկալ եփառաւորեա
զՏԾ. զի մի փորձեսցիս ի
սատանայէ. քան զի յոյժ
ՀՀ գիմանի զօրութի այնմիկ.

աղերսք ես · իսկ յոհաննէս ամե
նայն ոչինչ նման պատասխանեաց
ուղիղ ցեղ իպատասխանն · գար
ձիր հայր · և ո՞չ տառ. ապեցու
ցեալ զիմ անկղուլթենէ · նոյն
պէս իննարհեալ · զի մի կո
րուսցես զհոգեոր կենդանութիւն
լցեալ ձեռն լուսով թագաւոր աշ
խարհի մեծնցայ · ձայ ժամ խա
բեցայ · այլ աչեմ զքեզ որդե
ակ աղօթից աստ վն իմ · ևմ
յոհաննէս տէր ամ մի ուր կո
րընչել պատկերին քո · զի
թաքուն ձեռն է · ծառայեալ
քեզ · և ձանեայց զքեզ ինձ ·
Զայն ժամ դարձաւ փարմա
լինել լալով և ողբալով · և ասէ
ո՞վ սատանայ · խաբեցեր
զիս զծերութիւնս · այլ տղայ մա
նուկն յոհաննէս յանցի ման
եաց զքեզ և յամօթ արս բերու
ակեալ և զիս յանգիմանեաց յա
բոյց ի գլորմանէ · Ա՛րդ ես և ե
րունքս եղիցին ոչ մանուկ
ն զեմ քո · և յաղթեցից զնա
ըից քոց կործանել թէպէտ պար
տէիր զպատանին զծառայն
այ · որ յայտնեաց և անուոյց զքեզ
ինձ · իսկ սատանայ թողլ զնա
ծ · օր · և յետ · ժն · երորդ
աւուրն · առնու ժիր թագաւոր
դսեր · և գիմաց իւրոցն առ
յոհաննէս · և իբր այդ ուստ իկեր
պարանս մօրենին եղեալ աղա
ղակեր և ասէր · ո՞վ քաղցրիկ
որդեակ իմ · ո՞ր չափ աշխա
տութ սնուցի զքեզ · և ուսու
ցի զքեզ · որ լինէիր ժառանգ
որդ ստացուածոց իմոց · և
վն քո փախեա և թողեալ իներ
քն առուրն ինեզ և անձոց հ · և
դու ոչ ողորմեցար ծերոյ մօր
քո · և ինձ բռնիս աշխատեցու
ցեր զիս դաշտաքեզ · Այսքան
ժամ ապարհս և յայսպես առ ժամ
յանս պատասխ · Եւ թողեր զիս
անտէր և զաղաղակքոյս քո որբ
Եւ երթեալ իմ հօրոյն · ա
ռէ

ԳԼՈՒԽ ՁԲ · ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ

սէ ո՞վ որդեակ ողորմեա ա
նայց ծերոյս · և աղայ զորուց
և գտարձիր խառն քո · և հօրս
զձեռք քո · և դայլխեա զինչ
զոր աղքատաց և կեօնաւորաց ·
և շուած ա զազօթս իմ և առաւ
ել վարձս ածցես իմ ... ամ ·
իսկ յոհաննէս ամենևին ոչ
ինչ ետ պատասխանի · և յոր
ժամ ոչ խօսեցաւ · ասէ ո՞վ
Ջար սատանայ · ո՞չ յաղթեա
կեցեր զմիամօր որդեակ իմ
զբերկաց իմոց և զծերոյ իմոյ
պատ ... ընկեցեր ի խօսք յայս
ծիր բռ զմեռ ... ալթ արշամեցու
ցեր զգեղ վայելչութիւն նր · և
զիմ աչս խաւարեցուցեր ·
Եւ մինչ այլ զան իկերպար
ան քո ... ողորմեալ
և ասեր · քաղցրիկ երազմա
գութ եղբ այր իմ · որդեա
որբոյս և արտասուաց մօրդ ·
և դարձիր առ մեզ · և ասա զիս
իկուսանաց վանսն և աղօթքս
առնեմ հոգւոյ քում · մի թէ
զուր զիս որ կորնչիմ յերկրի
և լինի քեզ խիղճ մեղաց · Եւ
այլ դեղքն աղաղակէին ասե
լով · վա՛յ մեզ վա՛յ մեզ զի
անտէրացաք · և ամենեքեան
զմեզ կոփահարեն և հալածեն
և չ իմերպատեղ · և դու ինքն
աղատեա զմեզ · և առուր մի
թաժին յընչից քոց · և ձեռնհաս
զքեզ · Եւ դարձեալ · մայրն
աղաղակէր որդեակ իմ քաղց
րիկ · թէ չես ողորմել ինձ
նե · իջոյ այսպա և զիս առ քեզ
զի առ ես կենաց ւ աստ ... մնա
այց · իսկ յոհաննէս յաղօթիցն
ոչ դադարէր և ոչ պատասխա
նի տայր նց · Եւ մինչ տա
նայ մեռեալ որդեակին իմ վն
այնր ոչ տային ձայն · և այս թող
եա վայրի · կործանեալ եթէ
տայցէ պատասխանի · Եւ բրբ
ոչ եա · Եւ ձե եկայք բերել
ջուանս · և մի զմի ինքեանց
ինե

ՅՈՀ. ՆՈՒ ԳՓՆԵՑԻՆ.
ցներգս · Եւ իբրեւ սկսան պաա
րասախել · փ ոք իջիւացն ա
ղաղակեաց և ասէ յոր ժամ
գուք ամենեքեան իջանէք ·
զիս ո՞ կլուցանէ · Աբարկա
քու ստանայ իվր ՟ի ՟ · զի
յանփոխանելացց զխարեո · Տ նր
և հաղածեալքնա իգնդեն իւր
մ · Եւ իբրև դիռաց եթե
յայտնեցան հնարքն · Վիշապ
եղև անկաւ ի խոնարհ · և
պատեալ զյոհաննու փոշեր զզ
մտրգինս նր · Եգոչէր սզփայ
ւեր յերեսս նր · սակայն և
այնմ ոչ կարաց խափանել զզ
նա յաղօթիցն · Եոչ կալ աղ
ջարհուրեցուցանել · Յայն
ժամ աղաղակեաց սատանայ
ևասէ վայ ինձ որ նախաժինս
եղէ ամ գիւաց · զի զերկիր
ամ կլայ · Եայս մանկանս ոչ
կարացի յաղթել · իսկ յոհան
նէս զօրացեալ հոգովն սրբով
կոխեաց զփողխսնկիշմին ևխեղ
դեր · Եսատանայ երդուաւ
յաննուն ամենակալին ևանեզին
այ · որ իյանապատն յայն ոչ
երթիցէ · մինչև թողլ տացէ
նմա զի փոխիցէ ինմանէ · և
ապա թողլ ետ և արձակեաց
զնա յինքենէ · Եռայ հրոշից
ծուխ լնաւ ել իվերապէն և
եղև աներևոյթ · Եւ իբրև
լի շգնաւորն ՟ի յոհաննէս ·
եկաց վերապի անդ ամս - Ժ ·
և չգան ուրոք կենաց իւրոց
Եւ կրիստոս էի յանապատին բա
րատացուոց շրջեալ անդ ամս ·
Ի · Եյայտնեաց ինձ որ · վը
յոհաննու նըջման · Եսա ա
եսպատանս ընացիյան ապատ
յայն ՟ը առաքնորդութն այ ·
Եիբրև մեծ ցայ իգուբն ·
ողբունեաց զիս յոհաննէս և
ասէ · զիս · մեծ ուրախ ունիս
ինձ իգալստեան քոյ · կա
ջիաւէ եղբայր · զի բազում ժողո
վուրդ համբերեցեր իմանկու
թե

Ջ. Նփ.
թենն քու ժմ · Եւ իմ յաղօթս
կացեալ եղդուստ եռաւ նմա
իփառս ծն · պատմեցէ ինձ
զվարս իւր որ իմանկութենէ
իւրմէ · իսկ նայ ասէ ող
եղբայր նատարդեցիչ զհրամայ
եպան առ իքն · այլ ծւաս
քիր սսս մինչ յերրորդ օր ·
և հանգիստ սցուք միմեանց ·
և կատարեսցի հրաման եալն
առ իքեն · Եւ իբրև արարի
անդ աւուրս եւ լիս · բարձ
րացաւ երկիրն իխորութենէն
իվեր · Եանսսաք զմիմեանս
ողջագուրեցաք և աղօթե
ցաք Եյես աղօթիցն նուաք ·
ևպատմեաց ինձ զամ իմ իմաստն
կուսութենէ իւրմէ · Եանդ կայր
առ խորավն վեմմի մի · պատ
ուիրեաց ինձ գնել զայն իվեր
քրհորոյն · Եւ աղօթեալ եր
կար · աւ ցիս խաղաղութե
ամ քեզ եղբայր կրիսոնէ · Եհզ
րաժարեալ յինէն ընկողմանե
ցաւ Եառանձեաց զհոգին ի
ձեռն այ · Եզաննելին յոհան
նէս · Եւ ես արտասուօք և
ամհուլթե ամփոփեցի զսք նըշ
իարթ նր իվր գերոյն · Եեղի
զվեմիվ երպպատուճի իւրեաց ինձ
Եղբարձու հողն մարմնով սըր
բոյն իտեղի իւր · ուր էր յա
ռաջագոյն խոր գուբ լցի և
աւազ յայժ իբացկոնն իմ · և
սարս արդի իվր վիմն · և
նոյն ժամայն եւ իսկ զօրն
ծառ մի արմաւենի լի պտղով
և հովանի ոսկեր տեղւոյն · և
իմ տեսեալ զայն փառաւորե
ցի զծր · հաւատ սոյլ եթե սայ
մարմս վասաանացի · Եւ դար
ձայ անդրէն իանեզին ուրեկի
զառաջինն · Ոն առաջնորդու
թե · Եւ անդ կոչեցի զբա
րեպաշտոն մի յեկեղեցոյն
զայր երկիւղած յայ · և աղա
չեցի զնա գրել զայս յիշատա
կարանս առ իյորդորութե և մը
խի

ար․ եւ երգիչն որ քուն էառ զիս ինչ վայրենի աչաց գեղքն․ Չո գան ժողովեցան ասպարէն որ ցանց եկեղեցին ԺԲ գլխով իմով․ եւ իբրեւ զարթեա եւ տեսի զն դեգն․ ամենայն մեծ շնորհս քարին ինձ․ եւ այս ինկամաց տն եղեւ․ եւ ոչ իջիրացն․ զի մի յեղեգան առաջնորդ դուռն ապատ ատն եղեց․ այլ ինչ որ հզր տն մերոյ Յի․ որ ամպով առաջնորդեաց որդոցն իլի․ յաճախուր անապատին զքառա սուն ամ․ Եւ մերձեցայ իդր քախտն եւ իւն ԷԲ առաջ իմ դե քքն ամանքկաքաւէին․ եւ ոմանք ադաղակեին․ եւ ոմանք վազէին․ ոմանք կրճտէին զատա մունս իւրեանց վն իմ․ եւ ոմանք իբրեւ զագռաւս թեւա ցեալ էին վերեւս իմ եւ ասէին․ Ջի եկիր մակար միայնա կեաց փորձել զմեզ․ մի թէ մի արանունէ ինչ մեր ԺԲ ձեզ մի արանեակեցայք․ Լնին ոչէ մեզ շատ․ զի զընկերսն մեր հալա ծեցեր յանապատն․ եւ արդ եկայր եւ եկիր իմնդիս մեր․ ոչ գիտես եթէ այս տեղի ե մեր անուանս շինեցաւ․ ոչէ շատ ձեզ միայնակեցացդ զի զանապատն թողաք ձեզ․ չէք հնար քեզ մտանել աստ․ զի խնդրես մտանել յայլոյ ար արս․ զի յորմէ հետէ մտան շինողք սորա ոչէ մտեալ աստ արդի մարդոյ․ իբրեւ այն չար եւայն բան յամառեցին դեքն Լուէ ցնտ ձերն․ մի անուամ մտանել մտանեմ․ եւ լանեմ զնամ աստի․ իսկ դեքն ասեն ընդ․ երդուիր մեզ իքո տեղն թէ եւանեմ ես․ իսկ մա կար ասէ զայսոչ առնեմ նոյն ժամայն դեքն անդէն չքէ ղեն առաջի նորա․ Եւ մտի ասէ եւ ատեսի զտմ իմ․ եւ եղի անդ առաւրս երիս․ եւ առանց

խա

ԳԼ․ԽԴ․ ԻԶ․ ՄԱՐՏԻՆ ԵՐԿ

խուժումն եղեւ եւ անապատ եւ յետ քան զառաւր գովեալ անդրէն իխոսցն իմ․ Եւ ոչ ճաշակեցի․ ոչ հաց եւ ոչ ջուր մինչեւ զիս նկարեցի․ եւ եկ դեւերս առաւրս իմ եցին․ Եւ զի անասուաշէ ի այն քան օր․ որ էր օր քառասուն իջնալն եկեալն․ մինչեւ կատարեցի զերան․ Յայն ժամ ապա երե եցաւ դեմի իմ երեք արանց աղ կան․ եւ ունէր լինելն կան մի ջուր․ եւ հանդերձ նրա սպի տակ․ եւ այնոնք շրջեցաւ զերեք օրն զայն որ եղէ իխցին․ եւ յետոյ յանդգնեցաւ եւ ասէ ցիս առ արք ջուր․ զի ահա մի ռանիս իպատակոյդ․ եւ ոչ ետու նմա պատասխանի․ եւ յետ ա կաւ մի ժամու ջոգաւ աղքիկն եկեալ զբորբոքն մի․ եւ բեր զկաթն եւ ասէր ցիս․ առ արք զայդ զի մեռանիս իպա պանելոյդ․ եւ այսպէս ոտն եւ մխիթարեցին զիս շնորհեն տյ․ Քան զի յաղթեցին է մտ մակարի իգործս․ եւ իշխա նս․ եւ իբրեւ չկուէս իգոյժս զի յոր ժամ իւերինս չլինե ա․ ․․․ տունէր․ վայրենի ա քառաչ իկա․ ագործի կայի․ իշնորհս․ զի զդժուարին գիւրոյ ․Է․ առնէր յառաջիկա թեց․ իբժ չկուէս․ զի քիւր քիւրուց գիւ ահարս բժշկեաց Լյս ինքն մակար․ քանզի վա նանաց միոջ․ որ անուն Լե րինն․ քենե սիտոնի․ ե թէ մեծ ձգնաւորքն առա ել քան զնմ վայելեցաւ․ Եւ եղե իբրեւ զայնարհակած մի հողազարդ․ Եւ եր ․․․ պէ տասան․ օթեւանօք իբրեւ վասն այն․ Եւ ջոգաւ ․․․ նապատն․ եւ որ ․․․ հինգ եր եհաս իվանան ․․․ Յասաւ անդ իգուրան զմ․․․ օր․ եւ ոչ կամեցան ․․․

ԴԵՂԻ ԺՈՂՈՎ. ՄԱԿԱՐԵ

զնա · Եւ եկեալ գնացեալ եւ օ
թն աւուրն վարդապետն ոք
ումն անուն էր պաքմիոս · այլ
ընտրեալ · Աշխարհս ունէր
զիտուն · Եւ ծանկեաց ա̄ծ
զերանելին Մակար զի մի՛ յայտ
նեսցի նմա Թէ ո՞վ ոք իցէ ·
Իբրև պատահեաց նմա Մա
կար · ասէ ցնա աղաչեմ զքեզ զ
ժողովեա զիս ի վանս քո · զի
եղէց և ես միայնակեաց ։ Եւ
ասէ ցնա պաքմիոս · դու այր
ծերես · և անցեալ ժամանա
կօք · ոչ կարես միայնակեաց
լինել · սոքա եղբարքս իման
կութենէ Է̄ այս սնեալ են ·
դու յայս չափադ ո՛չ կարես
տանել աստ · Եւ շաբնեն ս իվա
նացս եհայհոյես զմեզ · Եւ զզ
բաղում գայթակղեցուցան
ես · Եւ ոչ կամեցաւ ժողովել
զնա ։ Եւ կաց ծերն դարձեալ
ի դուրսն անդ զեօթն աւուրն
որ ամենևին ոչ ինչ կերեալ
Եւ դարձեալ յոր ժամ կրկին
երևեցաւ վարդապետն պաք
միոս · ս̄ր ծերն Մակարի · դար
ձեալ անկաւ առ ոտս նր̄ և ա
սէ · ժողովեա զիս աղաչեմ ·
Եւ թէ ոչ պահեցից իբրև զեղ
բարսդ · Եւ ոչ գործեցից Է̄ նց
յայն ժամ հրամայեաց հանել
զնա ի վանաց քոց · Եւ աղա
չայս պիտիս լինել հայրն
եգլուխ վանիցն պաքմիո
հաւանեցոյց զեղբարսն զի ժո
ղովեսցեն զծերն · քանզի ին
քեան ան անդ · հինգ հարիւր
այր · և կամեցան ամենեքեան
և ժողովեցին զծերն ։ Եւ իբ
րև անդ փոքր մի ժամանեաց ·
մտին կապահս լինել երորդան ·
Եւ ետես ծերն Մակար · զեղ
բարցն զիւրաքանչ իւր զա
ւագնդութ · զի ոմանք պահէին
մինչև յերեկոյ · Եւ ոմանք
զերկաւթն հանէին · Եւ ո
մանք յաւուր կացին զհիսունն ·
Եւ

ԸՆԿ

Եւ ոմն ի զբ իհանգիստ եղբար
ցն փոխութ այ ին · իսկ հայրն
մակարն եկաց յանկեան մի յա
ռն մինչև ցզատիկն · Եւ այս
քան օր ոչ հաց առ ջուր և
մաւս ի բերան նր̄ · Եւ ոչ ծու
նր կրկնեաց ամենևին · բայց
միայն կաղամբի կուրծ ուտէր
կիւրակէի մինչև ի կիւրակէ · և
յոր ժամ երթայր իպետս իւր
ում ձեռօքն գործեր · ջան
զի ջրեան ամանէր · ի իբեր
նոյ նր̄ ոչ ոք այլ ինչ լսէր ·
բայց միայն ա̄ հոգւ̄ ։ Եւ զայն
իբրև տեսին եղբարքն յուո
վերջան յոյժ · վն̄ վարդապետ
տին · և ասեն ցնա · ո՞ւստի
ածեր զմեզ զանմարմին այրս
զայս · զի ահա իբրև զոչ ինչ
ամք առաջի սորա · հան զսա
աստի · եթէ ոչ ելանեմք մեք
իքեն այսօր · լուեալ հայր
յեղբարց անտի մեծն պաքմիո
ս եհարց զնս̄ վն̄ ծերոյն · թէ
զի՞նչ կարգ ունի · Եւ ասացին
նմա ո̄զ եգիտեին · և խնդրէ սա
իմեծագոյնի ծերոցն իցէ ·
բայց ծածկեաց ա̄ծ յինէն ·
Եւ օկաւ խնդրել յա̄յ վն̄
ծերոյն · թէ ո՞վ իցէ նայ ·
և յայտնեաց ա̄ծ մեծի պաքմի
ոսի · եթէ սա Մակարէ միայ
նակեացն ։ Յայն ժամ եկեալ
առ նայ կալաւ զձեռանէ նր̄
պաքմիոս · և տարաւ յեկեղե
ցին և հան մօտ իսեղանն ·
և ողջունեաց զնա և ասէ · ո՞
ծեր կատարեալ Աբբայի դու
ես Մակարի · և թագուցեր
յինէն · իբրաղում ամաց փափա
քէի տեսանել զքեզ · և ենլից
ա̄ծ զփափագս իմ ։ Շնորհա
ունիմ քեզ զի զմանկտիկս
իմ յօտին կացուցեր · զի զ՛
պարծեսցին ասասցեն թէ
ոչ ոք իբրև զմեզ ։ Եւ արդ
աղաչեմ զքեզ երթ ի տեղին
քո · շատ է մեզ որ շինեցեր
զմեզ

ՊԵՏՐՈՍԻ ԶՕՐԳ. ՄԱՆՐԱ

[illegible]

[illegible]

նստէր առ պատուհանին . և
որ երթայր ողջոյն տայր և ա
սէր . աղօթս արարէք վս իմ
և իբրև չոգայ ես ետ ինձ ող
ջոյն . և ասէ թագաւորն .
ուստի գաս . և կամ ԻԷ՞ր ըզ
ծերն և աթրիոսթողեր փայնա
գոն եկիրայր . մինչդեռ զայս
ասէր ԻԻ ի խօսելոյն . եկն իշ
խան աշխարհին այնորիկ . և ե
թող զիս ծերն . և սկսաւ խօ
սել ԻԷ նմա . ես տեղի ետու
նց . և իբրև խօսեցին ընդ ձանձ
րացայ ես . և հանձրանալն
իմում արտաքսեցի ես զծերոյն
և ասացի . զիս արհամարհեաց
և զայն լուեալն պատուեաց .
զայս խօսեցայ իմով . և կամէի
գնալ . իսկ երանելի ծերն
ճարտաց զթագաւորն և ասաց .
երթ առա եղբօրն այն մի կ . մի
նչզա սորին . այժմ արձակեմ
զսա և խօսիմ ԻԷ քեզ . զի՞նչ և
կամիս . ապա դիտացի թէ հո
գի գիտութ գոյ ի նմա . զայս
իբրև լուայ համբերեցի . Եւ
իբրև գնաց դատաւորն կար
դաց զիս և ասէ . ՃԷ՞ր տըր
մեցար արտաքսեցեր իմ եղ
բայր . ոչ գրեալ է թէ ոչէ
պիտոյ բժիշկ ողջոց . այլ հիւ
անդաց . զքեզ յոր ժամ կամ
նեմ . նոյն պէս և դու զիս .
ձեթէ ես զքեզ ոչ մխիթարեմ
այլ ոք մխիթարէ զքեզ . Սա
ըմբռնեալ իկապանս սատա
նայի . այիբս աշխարհիս .
Դու ամ ժամ զհետ Աի երթ
Այսն ժամ աղաչեցի ըզծերն
զի աղօթեսցէ վս իմ զի իմա
ցայ և գիտացի թէ արդար և
գիտնականէ . ապա կոչեաց զա
ջայ ձեռանէ նր . և նա պահ
եաց իւր եդ իկր ձնօտիցոյ
ասէ ցիս . ԻԷ շատ նեղութ
ունիս անցանել դու . Այսոյժ
պատերազմունք ատտտս հեն
քեզ . յոր ժամ գնաս դու իսպառ
նա

ԳԼԽ . ԻԶ . ՊՄՈՒԹՒՆ

Տառս ամհուտ գոհանա . զպա
տահեն դձեր . այինց կալջիր
այսու հնա և . և մրբթայրս
ցեն զբեզ սիրտ քո . և մի՛ նե
ղեր յանապատին . Այլ և զայս
ասեմ քեզ . մի՛ պիտոյ է զի
ցեն երթալ քեզ ի գաւառ .
գործալն այս պէս ունչ ոք ապ
կանել ձեռն զմարտն . և գաւ
նայ յետս . և լսայս և օգնե
ցայ ես իբրանս գիտնաւորին
և ուրախեղէ և գոհացայ զայն
Եւ դարձեալ ասէ ցիս . զիս
նաւոր ծերունին . կամիս ե
պիսկոպոս լինել դու . ո՞վ եղ
բայր . ասեմ առ նայ . ես
եմ եպիսկոպոս . իսկ ծերու
նին ասէ . որոց քաղաքի ես .
ես ասեմ խոհա կէրոցին . ի
պոուտկանց . և պարօրոց . յոր
ժամ մեղանչեն ինձ . կալեմ
զնս . զպրուստ կուտան ազիւ և
համեմով . զասափր բան գինով
և ջրով . Ասէ գիտնաւոր ծե
րն . Թոյլ տուր անգր զխազ
եպիսկոպոս ունիս լինել .
դու ո՛չ հաւատաս ինձ . այլ
յոր ժամ լինիցիս յիշ՛ ցուցի
քեզ զբանս զայս . և բազում
նեղութք հասանելոցեն քեզ
և եթէ կամիս փախչել ինքն
թեյցեն . բան զի յանդուգն
ոք զքեզ ո՛չ առնէ եպիսկո
պոս . Եւ այս պէս ընկալեալ
իմանաւորեալ և օգնեալ եա
րանացեալ եղէ . զի ամե
այ սոյն պէս ճանաչ . կար
ժանաւորեցայ իօսելոյ նմա
Ձ. ցնծալ ԻԷ նոյ . Եւ այս պէս
ամ գուշ յուղարկեալ եղէ ի ը
մանէ շահեալ յոյժ յոյժ իսպ
ծերոյն . և եկի իտեղին իմ ուր
էին և պատմեցի հարցն վս ամե
պաշտօնէ գիտնաւոր ծերոյն
և ասեն ցիս . արդ՝ երանի քեզ
եղբայր զի եղեր արժանի
տեսութե ծերոյն . իսկ յոր ժամ
անցաւ ժամանակ ինչ . մտա
ցոյ

ԸՔՍ.
դեանս ծներայն զոր առաց վն
եպիսկոպոսութ· Այնա և ցից
սմաց խօթեցայ ես ·Եւ առին
իմուցին եղբարքն զես յաղեց
անդր բազաք առ բժիշկն·
իսկ բժիշկքն առաջինցիս աչէ
ինչ ողջ պրոոյ բեզ· բայց
միայն պաշտօնին օծք·օգնեա
ցեն զեզ բան զի անօսրեն·
յայն ժամ առեալ տարան զիս
ի պաշտօնատեղին· Ագնոցաց ի
բնթանիոյ· Եւ զայս ոչ գի
տեմեթէ իմարդոյ եղև ևթէ
յայ· ԱԾ գիտէ· Յանկայն ա
ռարին զիս եպիսկոպոս յանկա
մայ · իբրև եղև այս խոլոռ
վեցայ յեսոթե ԺԷր եղև այս
Ագներիս ամս կացի արգելեալ
Եւոչ կամեցայ երթալ յեկեղե
ցին · Եւ ապա երևեցաւ ինձ
ինմանուէ։ Եւ հանենու Եւաօ
ցիս·ոչ ասացի բեզթէ եպիս
կոպոս լինիս · զայս լուեալ
ինմանէ·ապաշխարեցի յոյժ վն
եպիսկոպոսութն · Եւ զնա յի
շեցի փօխուԷ ԺԵ արժանոյն·
Եւ կայ յես սակաւ աւաւրց
լուայ եթէ մեռ ծերունին ·
Յոհան վանականեցաւ·Աշրգ
զոյ ապատայի բազում միայնա
կեցաց վն երանելոյն յոհան
նու գիտնաւորք· Եւ վն հայ
րերունն ՆԷ · Աշյս յոհան ըզ
բատասաւն Եզվեց ամ եկաց
յանապատին · Եզինօբ մարդոյ
երես ոչ եանես երբէք · Եւոչ
ոսկի իձեռն էառ · Եւոչ զբու
աեւ ՆԷ ոբ եատես երբէք · Եւ
ոչ զըմպելն · Եւ վաղճանե
ցաւ բարի վարուք · Այս եղև
օրինակ բարի միայնակեցաց ա
մենեցուն մինչև ցայսօր ·
Այս եւ հայցմամբ նորահաստ
կին · ևհամբերող Ժփ նաւարին
առ քեզ կարդամ ևպաղատա իմ·
հեղում զարտօսրս ցաւ ատին·
Ձի ԹԷ խնդրէ իմ ԹԷշնամին
առի փորձել զիս իմարտին· մի

ՔԻՆ. ԶԼԵԱՌՆ ՏՕՆԻՆ
տաց իձեռս առաջանի · մի
մատնեսցես կամաց նորին ·
Վն որք դդրախտին զլեառն
գաւին · Եւ զըստորոյն հա
սեալ ածին ·

Ի ԺԱՄԱՆԱԿՍ ՏՆ
Ներսեսի Կլայեցւոյ · հայ
ոց լուսաւոր վարդապետի ·
Ճկնթուղինեսի · Միանձնա
կան եղբարք վեց միա՛ խոր
հուրդ եղեալ ընացին յարե
ւելս կողս ամս վեց · Ենգրեալ
իտէ յամժամ յաղօթսն · հա
սուցանել զնս յանդոյթ վայ
րըս դրախտին մերձ առ քսոո
բոտովն · Եւ գիտացան լերին
մ՛ ահաւորի և վեց ամիս կը
նացեալ եզին ԶԷ նա զառ ի վեր
ապա բուրեաց առ ՏՆ հոա
անմահութ · Եզմայլեալ լիա
ցան հզօրացան · իսկ մինն ի
նոցանէ ասէ զորձայց և պաշ
տեցէց·չկիտրին զանհամ մնա
զուարճութե զայս·Եչքեն ցեա
գու գիտեն բայց մեք առամը
նուզցեմք ·Եւ եկեալ մանձ
նաւանն այն բազում աշխա
տանօք · Եբարոզէր զտեսեալ
վայրն ծաղկաւէտ եւ ան մահա
հոտ · որ ասաց ոսանէր զբախ
տին · Եւ դուեալ ան հաստա
տալի ասէին զոր գասացեալ
սըն ինմանէ · Կ,ա՛ իբբէն տես
ոչոք օգտեալ ինմանէ · Եվն
եղբարցն յորոց որոշեցաւ ·
Եւվայրէն յայն անուշա հոտ
դրկեցաւ · Լայր ան միխիթար
Եինչ ոչ առէ ր այլ · Եիւրա
տասուաց զնա դադարեալ ոչ
ոք ետես · մինչ ըն կոպ ամն ան
ՆԹ մաշեալ · չլացուցեալ էր
աբտասուօք ըն զանձս ՆԹ · Եւ
զայն եկեալ պատաքըն մեծի
վարդապետին Ներսիսի · Եւ
նա կոչեալ առ ինքն զմիաբա
նա

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ՄՕՂՆԴԻ ... ԻՐԻՍՏՈՍԻ

ցաք · և զապրանաց ամենչակալ աշ
և այլ թուանաւոր տոլնոց հան
դիպեցաք · և ամենևին չէր
ինչ ոչ առնէին մեզ : Եւ ԺԷ ա
զուրգէտս դիւրաւ անցանէ
աք · Եւ դնացաք ի դաշտն յո
րում էին անթիւ փեղք · և
ան երկիւղ անցաք Ի մէջ նո
և երթայեաք Ը որ ինքն ԱԾ
առաջնորդէր մեզ : Եւ տես
աք կամար շինեալ մեծա մեծ
վիմօք · նորին իկամարն եթէ
մինչև տասն ժամնէ առ գալեհ
արքայն · Ձիադեկ կանգնեալ էր · մա
կե դռնացոյն · և անցեալք ԺԵ
կամարն երթայաք ուր ինչ ճա
շակել ոչ · բայց միայն վայրի
խոտ և ջուր · Եւ յանկարծա
կի լուաք բազում ձայնս · սաս
տկաց և հոտ անոյշ ինկոց ·
և իմաց յնէ քաղցրաւլոր երա
գն · և յանուշ հոտութենէն
նիքեցաք և իջաւն երկաք · և
շրթունք մեր քաղցրացան ·
Եւ ըրև զիրարկս միղուաց · Եւ
տեսանեմք յանուրբս · այրմ
ահաւոր և եցոյց մեզ ճանա
պարհ և ասէ · գնացէք Ը այ
դոտայս և մ՛ խոտորեսջիք ·
մ՛ յաջ · և մ՛ յահեակ · և կա
լեալ զմեզ իջեաւնէ յարոյց
և էաք յառեալ քոյ ի լեռակոյ
և սխրաք մեր զուայթք · և Ը
տեսլեանն երթայաք Ը աւր
էյս · Եւ եղեն ԺՄ աւուրք
գնացից մերոց · Դ · ամսուն ·
Ը Դ · ձմեռն · և դտաք քար այր
մի զարդարեալ գեղեցիկ
ոսկւ տնաձար ԱԾյ · և անուշահոտ
ու բուրեաց ինն երբուստ · և
մտեալ ինն երբս գոք ոչ տեսաք
ինչ ... անդէն մինչև յերէ
կոյ · և եղեալ յայրէն · տեսաք
ի հեռաստանէ ոՒ կերպարան
մարդոյ · և եկեալ մերձ տեսաք
մերկ · սպիտակ հերօքն ոլխոյ
և մորուաց · ծածկեալ էր ԱԾմ
ոնձն · Եւ նի տեսեալ զմեզ
ան

ՃԻԴ
ասկառ ինձ երեսաց ի Լուսոյ
և երբ բուժ առնէաք մեզ ամէ
յՕյ ինչ յայտնեցաք ինչ ·
և եթէ իմաստանայ ինձք ·
իբաց հնազեր յինէն · իստ
ամեն աղ և ի ներքոյ ...
է ի իսկ մեք աղաղակեցաք
միաբան ձեռամբ զմեզ հայր ամ
մեք ծառայնեմք ԱԾյ · և իսկ
դայուրթենէ հրամայեցաք ի
սասանայս · Եւ ելեալ ծե
րոյնառ մեզ վերադարձ զձեռն
յերկինս աղօթեաց առ ԱԾ
և ձայնեաց կոչ · և իբրև պարն
ծերութենէն · ուրքն չայցեալ
եւին · և խօսեցին և յուռնուն
այն ծածկեալ · և հեր մոր
ուայն ծածկեալ էին զ...
ան և զորու այնն և ծածկեալ
և զոտսն : Նոյն պես և յետին
հեր գլխոյն թուր յոյժ · և
մինչև յոտսն ծածկեալ պէմ
յետինսն յանձինն · ձայն խօ
սիցն նուաղ երբև իխոսոց ·
և մորմինն երևեցաւ մեզ ...
կերպայ · հրամայաց մեզ ...
իտեր · և կամ ... · և կամ ...
եր էնիք առ իս · խսկ մեք
պատմեցաք նմա զմեզ չեաչան
ինձնջ · և նայ ասէ դուք ոք
Ը դեմ յարևելս կամք երթեք
գնալ · մինչև տեսանիցեք
թէ որ ուր անօր սպասէ ի
նացք մարդկան · ուր ոչ է կար
մարդկան գնալ ոՒ ասացէք ·
և կամ պատահեալ լինիք ...
րինն յորում

վայրք դրախտին · և ոչ զոյ
այլ տեղի ներքսատոյն որ
կարասցէ մարդ · կամ ...
ջուն · կամ զանազան · ի ...
քան զինս մեղաւորս բազում
անցեալ քորձեցի · զի ...
անկեալ դնայի գըրոց և ...
էկ · և յոր ժամ աշխատէի և
նստէի · դարձեալ լինէի յայ
ամ

Ճշդ

ոգմ անդղըս • յայն ժամ է
դէ առ իս ձայն առէ . մի՛ վրէպ
ձեր զարարիչն քո . զի ոչ ոք
կարէ անցանել Ը այդ որե
դիք • և ասեմ Ըն՝ր որ իմ•
յայն ժամ ասէ ցիս • զմ՝ զի
է • մինչեւ այդի մինչ . իզրուցեա
որըն զոր ունէիր Ծծ և եր
զարդամ • և պարսպեալ սքրով
քեախակ ամբոխ հրեղեն հը
րով ևսրով • Եւ յոր ժամ լու
աք զայն երանելի մակարի
սսէ • լահի եղաք և երկաք•
և անկեալ յերկիր գոհա ցաք
զմյ • և զմակարիոսէ որ պատ
մեաց մեզ զսքանչելիսն այ •
Եւ Ը երեկոն սսէ ցմեզ •
որդեակք յեռեկացէք սակաւ
իկի • զի երնու մանկունս
ունիմ • և յերեկորեայ յեառոյ
զմն առ իս • և երինչիմ մի՛ իք
րե դօսար և զան ծանօթսկը
նաս առնիցեն ձեզ • յայն
ժամ կոյսոուաք իսէ զոգիեն
և եկին երկու առիւծք իլըն
թացս և անկան իյոսս քենե
լով ևերկիր պագին • և մեք
երկեաք յոյժ • Եւ նի եղեալ
ձեռնիմի նշ սսէ - որդեակք
իմ • դուքայ իմարդկանէ երկ
րե եկեալ եք առ մեզ • և մի՛
ջար առնիցէք զոցա • զի զայ
ծառայս իցեն • Եւ ձայն եալ
զմեզ սն ծերունին • մի՛ եր
կնչիք եկայք առ իս • և կա
տարեսցուք զերեկոյիշտաԾ
և մեք զնացաք ածխեալ երկիւ
ղիւ • և եկին երկու առիւծ
քըն իռնարհեցուցին զգըլ
ուխս իւրեանց և երկիր պա
գին մզ • և մեք կատարեցաք
զերեկոյին փառաբանութիւն •
և իհանգիստ դարձաք :
և Ը առաւօտուն նստաւ ընդ
իշխանին • ընծայս Ը ծերոն
ծայրս Ը • պատմեա • երբ
եկիր դու աստ • և զանի ժա
մանակս իցեն որ բնակեալ
ես

ԵՐԿՈՒՇԴՄԵՊԻՒՐ . Ի.

Եւ յայսմ անեղօր • Ցայնժամ
սկսաւ ասել : Եւ առաւօտն
ալս եմ իհռոմայ • որդի իշ
խանի և բռնութե եղուննէնձ
կին • և Ը երեկան յոր ժամ
կամեցան ածգիլել իսենեակ
առագաստին • յինչեցի զփառս
կուսութե • և պսակութե ան յա
ղագս մարմնոյ • Զորոյ զիղձն
ունէի իմանկութենէ իմմէ•
Եւ աղօթեալ առ տր տն Ծա
նապարհորդել ինձ • իկամս
իւր • և առ ինքն առաջնոր
դել յորում ցանկացեալ փա
փաքեցի • Եւ եկի զաղտ և
փախեայ • և թագեայ զ. է •
որ իռամն պատառոյ լինօղ մի
ոյ • մինչ նոքայ յուղղմանե
ճանապարհաց դադարեցին •
և առ հետաւորսն ընթացան
խնդրել և հարցանել զվանո
րայքն • և պատուիրել անա
պատաւորացն - զի թէ պահես
ցեն և պատիժսկրեսցեն յար
քունուստ • զի գիտէին ծը
նօղքն իմ զփափագն իմ որ Ը
կուսութե և Ը մրս սրբու
թե էր և միայնակեցութե • և
յոյժ դժուարեին Ը կամս իմ
որ Ը մյեր • զի Ը ամօթոյ եւ
իսարհիս պատապարեալ էին •
Եւ յետ • Ե • աւուրն [illegible]
զպատ առ լինն • և [illegible]
րի և փախեա իբազաքէն • և
առաքեաց տր ընդհաւփայել
հրեշտակ իւր • իկերպս մար
դոյ աչկորի • Եւ ասեմ [illegible]
կամիս երթալ հայր • և նա
սէ ուր դու երթաս ըմ
տրագ • Երթալ • անդ կամիմ
և Ես • Եւ ասաց ինձ • Տր
առաջնորդեսցէ մեզ իխանս
պարհս կենաց • Եւ երթայի
զկնի նր • և իբեղըս իընոր
ար հաց - և ուտէաք և երթայ
աք Ը երկիր • և գտաք աստին
իբաց Թողից • իյերբս ամս
հասաք • Ե • աւուր օթևանօք
հե

ՄՂՔԻ ՄՐՋ ԴՐՈՒՆԻՆ

Հեռի ի խաւ զօրէս յայս մանէ
և մնամ յայրք հանգաք և ի
քուն եղաք . Ես յոր ժամ
զարթեա զանձնոյն ոչ տեսի
և յոյ է սրտմտեցայ և լացի . Ես
դարձեալ երեւեցաւ ինձ այն
որն և սա . եւ ն մ Հրուափայ
էլ հրէշտակն մյ որբերի ըղ
քեզ մինչև ցասա . և մ արտ
մր այլ փառաւորեա զմծ դի
անցեր Է խաւարային երկիր
և անեսեր զնյ սքանչելիսն .
այժմ երթիջիր ուղիղ Է ժա
նապարհդ . զայս ասացեալ
ան յայս եղև . իսկ ես ըզ
ասատացեալն մհերդի զմծ որ
խնամեաց զիս հրեշտակօքիւ
րովք . և առաջնորդեաց ինձ
յան քոյթ նաւահան դիստ .
և ոչ թաց առիս տրտմութ .
այլ մխիթարեալ երթայի յու
ղի ածնեալ . Եւ հանդիպե
ցաւ ինձ ցիռ արօտական . և
եռանմա երդուեա յարաբին
մծ . եցոյց ինձ ճանապարհ .
և ակստ ոնոյլ առաքի իմ . և
ես զկնի երկու օր . Եւ ապա
հանդիպեցաւ ինձ եղբերու
մի . մծ յոյժ . և ցիռն դար
ձաւ յետս . և գնայի զկնի եղ
ջերուին երկք օր . Եւ հան
դիպեցաւ ինձ վիշապ մի ա
հաւոր . և եղջերուն դարձա
ետեղի իւր . և երկեա ի վիշա
պէն . և եառ երդումն զնմ
չարինչ արասցէ ինձ և վիշապն
կանգնեցաւ իբր արտան և
մարդկային բարբառով ասէ
ցիս . բարի եկիր աստ ծառայ
ած . մնկարիէ . աւուրք իցեն
որ Ճ այր քեզ լեառնս այս .
կայտարաստեալէ քեզ աստ
առեալ բնակութ . Եւ հրափայ
էլ հրեշտակայն տն եցոյց ըզ
քեզ ինձ և զկեր պարանսքո . և
տանուտեր քո ասաց ինձ . արդ
ծննդեան զկնի իմ . և ակստ
գնալ իմ արտան և ես զկնի
եբե

Ը.ՀԻ
եբերեալ եմ մինչ Է դրան
այրույս . և ան յայս եղև յա
չաց իմոց . Եւ ինքն մին յայ
րս . զարի մասակ առ իւծ մի
մեռեալ և երկրու կորիւնս ի
վի կենդանի . և ես հանեալ
զառիւծն արտաքս թաղեցի .
և սնուցի երկուս կորիւնսն ի
ծայրից ոստոց ծառոց . և ոչ
զաւակք եղեն ինձ . Եւ մինչ
դեռ վայս ամ պտտեր մեզ մա
կարիոս . Եհաս առաւ մի և
նստաւ ի մէջի մերում . ուն է
րով իբերանն բլեթ մի հաց .
և եդեալ առաջի մեր թռեաւ
և ասէ ծերըն . մինչև ցայսօր
Ճ մօր կեր նկանակի բելէր
ինձ առաւան . և այսօր եբեր
եզձերըն . արդ՝ կերիցուք նաև
զնոյ պարգևս . և ասա պատմե
ցից ձեզ մծ մեղաց իմոց . Եւ
յոր ժամ կերաք և գոհացաք
զմյ . Սկսաւ ծերն իգալն իմ
յայրս յայս . յետ . ժԷ . ա
մաց եկի յայրես . է . ժամու
առուրն . և եկեալ էր սատա
նայ փորձել զիս . և ես ոչ
ծանեայ զան խարդախութ .
զի ձանձրացեալ էի և ասէի .
արդ՝ անցցայ զամ փորձութեա
սատանայի . զի զհուան ան
մարդն առ ի . և իվ այրս սքս
կոխեցի . և Ճծ ա տուն է դը
րախտին մրձ և ուր ընթեր
բնակեցայ . զի՞նչ այլ կարող
իցէ առնել չարն որով հե
տև ասա հասանել արքայու
ցայ . այս պէսի խորհրդով
անհոգացեալ էի . և ոչ իմաստ
նացայ և ոչ խնդրեցի իմէ ի
մանալ զայս պէսի մտածմու
նս . այլ զօրէն անասնոյ առ
մուաբար և յապա հովանիան
երկիւղ ողջով իպատէ բաց
մաց . և յանախութ հասեալ
համարէի զիս . Եւ կեցեալ
նեւն իմ յայրէն . եդ առա
ջի իմ պայծառ և վայելուչ
վար

վարշամանկ եւ ես միշուշտակեա
նս · առ ի դվարշոմն կենե եւ ե
գի յայրս · եւ ասեմ ի միտս ·
ուստի ինձ այս վարշամանկս
աստի հեռաւորյն անդամատիս
Եւ ոչ ած ի զմտաւ. եւ շէ եկեալ
թէ ոչէ հնար սա այս պի
ս ի նիւթոյ աշխարհի. գտա
նիլ · եւ ոչ զգաստացայ եւ ոչ
աղօթեցի առ ած ցուցանել
ինձ զայս թէ ուստի իցէ ·
Եւ իմիւս այլ աւուրն դար
ձեալ եկի խյանձապատես. եւ
գտի կանգնեալ կարմիր կօշիկս
եւ առեալ իմ ետի մերձ վար
շամանկին, եւ խմարեցայ ափշեա
լս եւ խաչ ոչ հանի ցեր
եսս եւ զմտաւ ոչ յիշեցի եւ կամ
այնպէս եւ ոչ քննեցի թէ յուս
տի է այս եւ կամ զի՞նչ պատ
շաճ էր զայն պիտոյ ինչ ու
նուլ իմն եւս կամ մօտ ձանել
յայրս · իբրեւ պիտոյ ինչ
զան պէտն զայն եւ զայն, զեպն
Եւ մի բրոբդ աւուրն ․ը․ առ առ
օան եկի յայրես · եւ ոչ յայն
ժամ խաչ հանի յերեսս · եւ
տեսանեմ կին մի նստեալ ․ի․
դեմ իմ պարզաբեալ պայծառ
զգեստիւք · եւ ասեմ ո՞վ կին
ուստի եկիր դու. աստ · եւ
նայ գտան արտասուօք լայն
որ եւ զինս լացոյց · Եւ ասէ
ցիս ես գերիս եւ թշուառա
կանս ի հռոմայ քաղաքէն եմ
դուստր հռոմայեցւոյ իշխա
նին · եւ բռնադատեցին զիս
ծնողքն իմ եւ տուն ինձ այր
Եւ երեկոյ ժամն արգիլեալ
զիս ․է․ փեսային իսկ ձեակ առ
ագաստին · այրն իմ որ պսա
կեցաւ ․է․ իս · ած յայս եղե
Եւ տեսակաւ աւուրդ յորժամ
ոչ գտաւ · փախեայ եւ մոլոր
եցայ ի ձանապարհիս · եւ յա
նապատիս · եւ այժմ · ժ․բ․ ·
ամ որ հաշածեի ի դաշանաց
Եւ ի դիւական երեմանց · այժմ
ած

Երդ․ Ճ․Ը․, ՄԱՆԻՆ․ [illegible]
ած հանեալ յիմպէ ցորդ. Քրիստոս իմ
ոչ զիրաւեմ ինա ոչ ուր երթամ ·
Եւ եւ տառա տարեայս եւ զեխ
Լիս ․ամ․ · Լայնեցոյց ոչ լանե
իւրոյ յերրեան եւ ոչ յիշեցի
զած · եւ ես ոչ արդեօք իցէ
երեւեալն · այլ խափշեալ յի
մարեցայ · եւ հաւատացի եւ
նոցին · եւ յիշեցի զհարսանիսն
եւ ասեմ ի միտս իմ · թէ զայ
իցէ կինն իմ եւ չկայ հրաման
բաժանիլ ինձ իմամնէ · զի
զոր ած զուգեաց չէ պարտ
մեկնել · թէ չէր հրաման
ած զխտորդ կարէր սա զայս
քան գժուարութ ճանապար
հիս հատանել անցանել ·
կամ զիա՞րդ եկեալ եղիցի ս
զայրն իւր · Այլն ժամ կալ
այ զձեռանէ նոր եւ մուծի յայ
րս · եւ էր յայժ քաղցեալ եւ
ետու նմ կերակուր ուտել ծա
ռոցն · եւ նա ասէ ոչ ուտեր
զի ինձ այն պէս ետն ցուց
ցանէր իբր թէ ուտէր · եւ
զարտասուելով զոյգ եւ սիրո
իմ [illegible] · եւ [illegible] մար
եալ · եւ [illegible] ոչ [illegible]
րեսս իմ · եւ [illegible]
հրդոյս եւ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
նոյն զարթնոյց զիս · եւ [illegible]
տեսայ զմտօքն [illegible]
եւ բորբոքեցայ · [illegible]
եալ զկին եւ [illegible]
ժամ գործեցի [illegible]
ան · [illegible] յայտ [illegible]
եւ դատայ [illegible] թշուառական
յորս այս [illegible] երեւի · [illegible]
[illegible]
[illegible]
եւ [illegible] իմ · [illegible]
զ[illegible] որ չար [illegible]
յոյժ · [illegible] յայրես [illegible]
իմ

ԵՐԳ [illegible]

ձկէ երեսայց ումոց և ողջէ այցէ
դառն արտասուօք : Եւ փա
խեան յինէն երկնաւորին ծաքն
Եյիս այլ ոչ դայցին և ոչ հնա
զանդէխս ինձ զինծ անեան զա
նօրէնութիս իմ և ես եղեկլիս
ոչ դիտապարէ ի յաղօթելոյ . ա
ղաչէ լամ զձեռ զի թողցէ ըզ
մեղս իմ . և հնազանդեցուս
ցէ ինձ զերկրաւ աւիւծս իմ .
զնոց զուարդք իմ ձեռին : Եւ
մարգարէն ած ոչ անտես
արար զպաղատանս իմ . և դաք
ձան առ իս առ իւծքն յես .
Է . աւաղք . և ես մի ի յայս
և նք ... իս . և հրամայէ զի նց
և ... յանկիւն այրիս
ճանկօք իւրեանց զերկրաւ օր
ե յոք ժամ եղև խորն մարդա
ջափ մի ի յի ի խորքն և տարածե
ցայ ոՃ մեռեալ . և աղաչեցէ
զառիւծսն և պաղատեցին զհօ
րն իւր իմ և թաղեցին զիս .
և ... ծածկեալ հողով
զուլթն որ և ... ոՃ կաւ և
ոչ մեռայ . և ելին ... իմ ու
ծս . Եւ յետ . Ը . աւուրն .
հերձաւ այրն ... և
պատառեցաւ և հողն իվ... իմ .
և անսի ըղայս և գոհացայ զծյ
որ ընկեաց զմեզս իմ . և մարք
մինն իմ եղև ոՃ ... յարա
քագոյն . զի հողն մերացաւ ի
ներքուստ լ... . և եհան զիս
արտաքս . և այսպէս մարմինն իմ
... ցաւ ոՃ էրն . և զօրացայ
և կանգնեցայ և եկի յայրես և
տեսի առ այն գրոյս բուս
նալ դալար խոտ ի հողն մե
րայ . և խոտն առ ի ... ալ ըզ
ծունկս իմ ... ճանաչ և
զծնւոյ յերկիր . և ... մօքս
... զխլայ ... և կեր բույ .
Եւ ... ախայճ ... ոճէտս
... [illegible] ... որ . և զուլթ
... ոչ ... [illegible] ... աղ
... ի զ... . և յետ . Ը . աւ
ուրն ... [illegible] ...

այբ

ՃՀԵ

այբույս . չոյս տառանց հրոյ .
և ... լուսոյն պայծառա
ոյնս լոյս քան զարեգական .
և ... լուսոյն զփրկչին իմ
յս մարգարէին բայ ծիրանեցգեն
տիրաբ . և այսպէս անպատմելի
և ան իմ անպի ... գլուխն . և
սքան չեղելն զօրութեանն իմ այն
բարեբանոյ եհանէ իբրև բանոյ
նր ոՃ եբքս անհունն . Այնս
ձայնինք եղև թնդիւն յերկ
նից ոՃ բիւրք բիւրոց հրեշ
տակօք . և չքնաղ որ անէ ին .
անեն անեն անեն . յաւ իտե
նս յաւիտենից ամէն . Եւ ի
նոյն ժամայն եւ ... յայսէս
իւկերպացաւ յերկինս . և իջ
աւ հրեշտակն առ յս րկնից և
շիջոյց զպայծառ լոյսն . և
կերպացաւ հրեշտակն ամպն յեր
կինս . և եղեն կայծակունք
և շանթք և որոտմք . և չէ բուանք
և կեմք և ծառք և դաշտք և
դաշտանք աղաղակեին ոՃ ի մի
այ բերանոյ . սբ սբ սբ տր
զօրութեց . և ես տառապեալս
զարհուրեցայ և սոսկեցայ և
պապանձեցայ զուլթն որ սյն
պես - իբրև զթմբրեալ յահէ
սքանչելի երևմանցն . և դար
ձայց ալ և հիացեալ յահի կայ
ի . աչօք պշուցեալ . բայց
սրտիւ տմրեալ զայն ուլթ
օրն այն պէս կայի նիրամմաք
իւ երկու ամիսծրնս ան
կան ոՃ մեռեալ . և ոչ կանգ
նեցան և ոչ կերան . և ոչ նրն
ջեցին . ոՃ և ես . Եւ ծա
նեայ որ յամպն և իրոյսն որ
եմուտ իյայրն իմ փոխեցն ի
մեր Յս . և մարք եալ և սրբեալ
զայրն . և յայնմ օրէն զմեռան
եյն ինձ չէ համարէի բան
զնեան . զի դիտացի որ մար
դն լինէ . Եւ սքանչան այի
ես մեղաւոր և անարժանս .
թէ ոՃ եղէ արժանի տեսան
ել զայս պիսի սքանչելիս .

Եւ յայ

ը. ճը.

Այսյն օրէ մինչև ցայժմ. և
ցեն ամք. կ. Այսյն ժամուն
էր. խ. ամաց. Այսպ ժամ և
նկ յայսր յայս և խունկ ղիս էխա
մաց. Թր. Աւելորդ՝ շուրայք եղ
բարք զոր ինչ գործեցի յետ
կրծ. զի պատմեցի ձեզ. Եւ
եթէ կարողէք համբերել այսր
տմի. կացջիք աստ. և եթէ
ոչ. որք առաջնորդեսցէ ձեզ
ՃՃոք եկիք. իսկ ես թէոփի
լոս մեղաւոր կրօնաւորս. և որ
ընդ իս էին երկուս եղբարքն.
յոր ժամ լուաք զայս. փառաւ
որեցաք զԱծ զի կեց զիղձն
և զփափագն մեր. զի արժանի
եղաք տեսանել զբն սկիզբն յա
նապատին զերանելի ծերն
զմակարիոս. և խօսել ընդ նմա
և տեսանել զկայրս ցանկալի
դրախտին. և զհոտ անուշու
թեն և անմահ արար. յորժամ ըզ
մայլեալ լինէաք քաղցրութե
և ուրախութբ. Եւ հաճոյ թու
եցաւ մեզ որէր կամօքն Այ.
դառնալ մեզ անդրէն յաշխարհ
և պատմել զօրանչելին զոր
տեսաք. և զպատմութիս երա
նելի ծերոյն. առ ի յօգուտ
լսողաց. Եւ գնացին. բ. առ
իւծքն. առ սէ ձերն և նո
րդեալ զերկուս ձեռսն իվն
նդ ԱՀեաց զնս. յայն ժամ ե
կին և առաւ մի մեր և խնդոր
երկիր. պագին մեզ. իսկ մեք
աստցաք ցսէ ձերն. առաջ մեզ
հայրապատուական հրաման դառ
նալոյ յաշխարհ և պատմել լոյ
լմն քո իքաղաքս. և իքաւատս
և յանապատս. և յեկեղեցիս.
Այնմ. Եւ նէ յաղուցել ազօ
թիւս եկաց մի մեր. Այսնձն
և ող զմեզ ի տր մեր յս քս. զի
առաջնորդեսցէ մեզ ի ճանա
պարհս խաղաղութե. Եւ հը
թամբեցաք. բ. առիւծուն. և
ածցան առաջի մեր. և սատա
նո

ԽՐԴՆԵԼ ՅՈՒՆՄԱՐԻՈԻ.
Նորքա ցին մեզ մինչև. ի կամի
աղեկսանդրոսի. որ փոխոյ
զդարձ հ պարսից արքայն.
Եւ խոնարհեցուցն ալ. բ.
առիւծքն զգլուխս իւրեանց
երկիր պագին մեզ և դարձան
առ սէն մակարիոս. և մեք ա
ղօթիւք նր. խաղաղութբ և
խնդութեամբ անցաք և դարձաք
յաշխարհ. և պատմեցաք վսն ե
րոյն սրբոյ.
Վարք սրապիոնի ծերոյն.

ՍԵՐԱՊԻՈՆ ԱՅՐ

երկիւղած. և առաքինա
կան. եղև միայնա
կեաց. Եւ յաջողեալ
էր սմայ Այ յամ գործս բա
րիս. Եւ ունէր սա կողոբ
առանց թէ զանեաց և զինս
ոչ գիտէր. այլ ի խօսելն զԱծ
գիրս առաւել ածէր. Եւ յաղք
ատութեն. ոչ կարացին
իրքիթ լինել. այլ շրջէր ը
երկիրն եգիպտացոց ընդ զան
մարմին. Եկեալ մի նը պա
տմաց մեզ. մակար երանելի
եթէ գնաց յաղեկսանդրի քա
ղաք. և ժամանեաց զինի
երկու փողահարն հեթանո
սաց. Ի. Դ. դահեկանի. և
ծառայեալ նմս զերիս ամս.
դարձոյց զնս ի քս. մկրտեաց
զնս աստ. և ազատ արձակեաց
զնս. Եւ նք աղաչէին զն
նա տալ զայն աղքատաց. զի
գա երթեալ սուրբ աւետարանիս
թէ մեզ յաւուրց. իսկ նա ասէ. ձերն
դուք տուք. զի ես միայնա
կեաց եմ և տեսանէ զձեզ մոլոր
եալս. և զի բարս ողջ մեծ
ունէիք. եւ տեսեալ զձեզ
աղքատաց ձեզ. և աԾ դար
ձոյց զձեզ յինքն. վն զինչ
իք մասն ինչ բարեաւ. և ոչ
պատր զձեզ անձամբ. այլ
յոյ

ՍՔԱԴԻՈՆԻ ԾԵՐՈՑՆ

թոյլ տուք ինձ ․ զի և այլ ա-
ըն ք զ նոցանէն շահել զոք ․
իսկ նոքա ասեն ․ հայրիկ ․
գէթ խրատուջն մի տն գամ
ելեսցես առ մեզ զի տեսցուք
ըզքեզ ․ իսկ սէն ․ անտի ոչ
յաճեցնես ոչ հաց ունելով ․ և
ոչ այլ ինչ կերակուրս ․ և ոչ
զանազան ․ բայց փոյթ նպաստէ
զօտն ղոր ունէր ․ Եւ եր
թեալ ի մէջ քաղաքին աղաղա-
կեաց և ասէ ․ արք աթենա-
ցիք օգնեցէք ինձ ․ և նոքա
ժողովեալ ասեն զի՞նչ է ․ ու-
րեմն ․ և կամ ո՞ր պէտքն
քեզ ․ և նա ասէ եսեմ եգիպ-
տացի և միայնակեաց ․ և յաւ-
էտն ինքն իմ խուրհուրդք է
ըն ք ․ և ոչ կարացի նոցա պարտուն
հատուց ցանել ․ Եւ նոքա
ասեն ո՞ւրեն այնք որ ընէ ղեն
զքեզ ․ ցոյց զնա մեզ և օգնես
ցուք մեք քեզ ․ իսկ ծերն ա-
սէ ․ նեղեաց զիս խմանկու-
թենէ իմմէ ․ արծաթ սիրութ
և ոչ ունէի որ տայի զայն պո-
ռընկութեան ․ դարձեալ ոչ ու-
նիմ ուստի ․ զի թափեցից զոր
կորուսաւ ․ որ զի հայց զըն-
ցից ընկերայց ․ զի այս երիս
ունորքեն ․ և ոչ եգիտ ու-
տելոյ ․ և կարի ստիպէ զիս ող
ղջար պարտական ․ և եթէ ոչ
տամ ուտել ոչ տայ ինձ այ
րիլ ․ Զայն ժամ ոմանք ի փի-
լիսոփայիցն իմացան զբանս ․ և
ետուն նմա դահեկան մի ․
իսկ նա առեալ զդայն ետ ի հա-
ցագործին ․ և եհատ ինքնամէն
մի հաց ․ և գնացեալ այլ ոչ
դարձաւ ի տեղին ․ յայն ժամ
իմացան փիլիսոփայքն եթէ այր
դարձեւ ստոյգ միայնակեաց էր
էր այրն ․ իսկ սքն ծերն եկն
ի շուկայն քաղաքին ․ և եգիտ
անդ մանկունս զի դողդոջ սառնու
և աղքատ ... ամպին օրինաւ ելին
... գինջն նմա ․ և բա
նն

նեղին սպասաւորին ․ ծերեմ է
րեց ամաց դարձոյց զնա և ըզկ
տան նր իւրմարոյս հաւատա
և միայնակեաց զնա ․ Եւ եա հըն
դեմ ... առ նուր զնալ ի հը
ռոմ կամեցաւ ․ և ինքն ալ ինքն
եղերն եգիտ նաւ ․ և եմուտ
անդ ․ ոչ ինչ ունելով առ ի
պէտս իւր ․ և դնայինն նաւաւն
իսկ նաւավարքն կարծէին թէ
ունի ինչ իւր թոշակ ծերն ․
քան զի ․․․ գիտէ զայս ․
որինակ ... ծախք ... պիտոյք
Եւ ի բերել անսին զի յառաջ
մ օրէ մինչև ցհինգ երորդ
օրն ծերն ոչ ունէր ինչ ուտել
լոյ ․ ասեն նաւորդքն ․
ոչ ուտես հայրիկ ․ ասէ ըզ
նա զի ոչ ունիմ ինչ ․ ասեն
ցնա ․․ մեր այսոր ․ Եւ
ասէ ծերն թէկնաս ինչ նաւ
իդ առաջի դարձուցէք զիս ի
տեղին ուր գտէք ․ իսկ նոքա
քննեալ ոչ գտին թէ ո՞յլ է
նոյ ինքն ․ ապա առեալ կեր
ակրեցին զնա և տարան ի հը
ռոմ ․ Եւ մնեալ իքաղաքն
եգիտ զաշակերտն դոմինեայ ․
որ և եղերն զմանն նր դեռ և
բժշկութ առնէ ․ Եւ հարց ծե
րն եթէ է՞ աստ կուսան ․ ար
գելական ․ ասէ այո է՛ ոմն
աստացերդ ․ Լսնէ ծերն ցոյց
ինձ ո՞ւր է նա ․ և նա եցոյց
նմա զդուռն կուսանին որ․ թ
և հինուամ ․ չէր որ տեսեալ
Եւ եկեալ ծերն նստաւ ի
դուրս նր ․ և առ աքեաց առ
նա ո՞մն ․ թէ մնա աստ թէ
միայնակեաց ոմն կա աստ ․ և
կամի տեսանել զքեզ ․ և նա
ցեալ որ առ աքէ ցան ծներ
այն ․ ոչ եքեր նմա պատաս
խանի ․ Եւ կացեալ զերիս
աւուրս առ դրանն ․ ծանէ ս
զի աղքատականին միայն մնանել
առ կոյսն ․ ասէ ցաշակերտն ծե
րն սբ ․ մնեալ դուռն ո՞վ դստ
րին

րին ասաց · թէ միայնակեացն
ոք կայ առ դուրս · ասէ նմ.
առաքեաց զիս առ քեզ զի
տեսից զքո զայս · և մտեալ առ
ջինջն ասաց · Ցայն ժամ ասէ
կոյսն · ածէք զնա այսր · և
մտեալ ծերն աղօթեցին և
նստան առ ոտիւքն իւրեանց ·
Ասէ ծերն ցկոյսն ո՞վ քոյր
զի՞նչ սպասես այսր · ասէ կոյսն
ոչ նստիմ հայր այլ գնամ ·
Ասէ ծերն ո՞ւր հնաս · ա
սէ կոյսն առ անձն իմ · եւ ասէ
ծերն · կենդանի ես թէ մեռ-
եալ · ասէ կոյսն աշխարհիս
առ այս մեռեալ եմ · Ասէ
ծերն · զիս հաճիս · եթէ
զա̃ծ · որ մեռեալ ասես ըզ
քեզ · ասէ զա̃ծ հաճիմ և
կամիմ · և ոչ զմարդ · Ասէ
ցնա ծերն սբ̃ · որդ՛ որպա զոր
ասեմ քեզ · եթէ մեռեալ
համարիս զքեզ · արդ՛ եթէ
յեկեղեցին և թողուս ես անէն
զքեզ մարդիկք · ասէ կոյսն ·
քսան և հինգ ամէ զիս ոչ ի
մարդկանէ չէ՛ տեսեալ · և
այժմ տեսեալ · զինչ ասի
ցէն · Ասէ
ծերն · մահ չասացեր թէ մե
ռեալ եմ · և մեռեալն զաշ
խարհիս իրս ոչ իմանայ և
հա դու իմանալ ասես · զայս
իբրև լուաւ կոյսն ի ծերոյն
սրբոյ · ել արտաքս և ել յե
կեղեցին · Զուգաւ և ծերն և
երթեալ զնա ի դուռն եկեղե
ցոյն · Եւ ասէ ծերն ցկոյսն
արդ ասեմ քեզ · եթէ կամիս
գիտանել փորձիւ թէ մեռեալ
ես · զի կարծես զքեզ մեռեալ
գոլ · արա զոր ես առնեմ ·
ասէ կոյսն ասա հայր իմ ·
Ասէ ծերն · մերկացուք
ես և դու · եզ հանդերձս մեր
զեցուք ի յուս մեր · և երթի
ցուք և դարձցուք ը̃ մէջ քա
ղաքին · ես առաջի և դու ·
զկնի

զկնի · ասէ կոյսն · եթէ կայք
առնեմ զքո ասեն մարդիկ թէ
մոլի թէ դիւահարք են ·
ամօթի է այդ · Ասաց ծերն
չասացեր թէ մեռեալ եմ ·
արդ՝ մեռելոյ զի՞նչ փոյթ է
վս̃ ամօթոյ · ասէ կոյսն առա
ջեմ զճշմարիտ ծառայդ ա̃յ ·
բայց յանիմանէ · այլ զոր ինչ
և ասես առնեմ հնազանդեալ
հրամանաց սրբութեդ վն̃ ա̃յ ·
որով կեցուցանել զիս հնար
ես · Ցայն ժամ ասէ սբ̃ ծե
րունին · սրբազնին · սիրելի ոյ
դեակ մի՛ բարձրանար · զի ոչ
ջես մեռեալ · այլ կենդանի
ես աշխարհի · և բազում բանս
խորամանկս խօսես ...
ին · Եւ ասաւ կոյսն ի նմա
նէ զկատարեալ խոնարհութին
իւր ծերոյն սբ̃ · դարձաւ անդ
րէն և եկն յառաջ կոյսնգրիա · և
ունէր փորձի առնուլ ...
և տես որձ զմտաւոր ...
պարտուք · ...
...
թագաւորաց զնա ...
քան զայս ...
...
և հանեալ ...
դնա ասելով · ...
...
...
...
զգեցոյց զմերկն զայն · և նորին
մերկացաւ · քան զի մ՛ պարտ
զոր ունէր · իբրև եւ
զն առ զղձումն ապաշխարհն պահէր
վս̃ իւ աղաղակութեն · ասէ ցնա
հայրին · ոչ մերկացոյց զնա զ
իւր հանդերձ հանեալ ...
ան ասէ ցնա ...
զիս · ...
զ... ...
...
...
հայր ...
որդեակ առ ...

ՄԻԱ ԳԻՐՔՆ ՃԱՌԻՑՆ

[illegible]

Շ.ՁՒ

[illegible]

ՈՒՍՏԵՐԱՅԵՐՍ

[illegible]

ալբեա յոհաննու․ յայն ժամ
պատմեցի ծերոյն զամենայն․
Գիտացեալ անիծեալ ծերունին եւ
ասէ ցիս․ Եղբայրդ, այդ որ
արարեր յայտ է․ բայց ոչ գիտեմ
եթէ ոչ իցէ թշնամին․
Յայն ժամ ասացի ցնա եւ սր
բապիտոն աղօթս արա հայր
սրբ վս իմ․ եւ ողորմեսցի մզ
նա․ եւ [illegible] հեցայ ի նմ նէ․ Եւ
յայն ժամ գնացի յաղօթս կանգ
նեալ․ որ հեռի էր խուղոյն
յայն մանէ գընացս․ Իբրեւ
տասն աւուրց ճանապարհ․
Եւ առաջնորդեաց ինձ ոտեղի
լեռն զոր տն ա ի․ եւ գնացի ընդ
ճանապարհն զայն բաղումն
[illegible] եւ Ճգնութե ի [illegible]
[illegible] ան հանդեստ [illegible]
զի [illegible]
կեզ [illegible] եւ աղօթս խաղաղ․
Եւ այն պտղի կնքանող [illegible]
Եւ իբրեւ հասի յառաջ կանգ
նիս․ հարցի անդ․ [illegible]
կանոն զայնք․ որք հետ [illegible]
[illegible] ճանապարհորդե
ալ էին․ թէ գիտէք կամ չէ
եալ էք ընդ նա [illegible]
Գիտաւոր [illegible]
[illegible] եւ ասեն․ թէ [illegible]
[illegible] միայն [illegible]
այ [illegible] ․ Եւ․ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] եւ
[illegible] ․ եւ որ կամիմ զք
նոյն [illegible] հաս [illegible]
ցեմ․ կամ ոչ գնալ յառաջ
նէ․ Եւ նորա ասեն [illegible] ․ եթէ
[illegible] գնաս [illegible]
[illegible] եթէ [illegible] ցամաք հեռի է
[illegible] յոյժ․ [illegible]
[illegible] կամ․ [illegible]
[illegible] ․ Յայն ժամ [illegible]
տախոհ եղեալ եւ [illegible] ․
[illegible] հաստատեցայ աշխատու
[illegible] ․ [illegible]
[illegible] եւ զօրացուցին [illegible]
քան

ԳԼՈՒԽ․ ԻԶ․ ԱՐՔ ԱՐԲԱՅ
քան նստելով եւ հան գլուխ
ամբ կամելով զնա․ որ [illegible]
նակած տարակացեալ է․ եւ
պայ հաստատեցայ աղօթս
Եւ առի քաղց ամանով [illegible]
արմաւ․ եւ նուիրեցի զանձն
իմ այ․ եւ եկի ի անապատ ան
քրդի․ եւ եկայի խաւաճան․ եւ
գնացի զաւուրս․ Ժ․ եւ անդ
էր ոչ ինչ [illegible] ոգի չէր
որ․ եւ ոչ թռչուն․ [illegible]
գոյր անդր անեղի գազանաց․
եւ ոչ թռչնոց․ այլ եւ ոչ եր
բեք եկեալ էր յանձրեւ [illegible]
րին յայն․ եւ ոչ ցօղ առաւօ
տուն․ եւ ամենեւին ոչ գոյր ինչ
իրս ինչ մխիթարութ․ եւ
իբրեւ գնացի Է աւուրս անապատ
[illegible] ․ [illegible]
քուրն եւ արմաւն զոր ունէի
զհետ իմ․ եւ նոյն ժամայն ան
կայ յաշխատութենէ եւ ուղխ
րացայ յոյժ․ մինչ ոչ գոյր յի
զօրութե․ եւ ոչ շարժ ոտին․
Եւ զարհուրեցայ դառնալ
անդրէն վս յուսոյն զոր ու
նէի [illegible] հաւատովք․ եւ [illegible]
[illegible] զանձն իմ․ [illegible]
[illegible] ցի [illegible]
[illegible]
[illegible] շարժ եղէ եւ նուաղեցայ
Եւ [illegible]
[illegible] իմ․ Եւ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ոչ [illegible]
[illegible]
Եւ [illegible]
[illegible] յարեա հայեցաւ [illegible]
[illegible] եւ [illegible]
[illegible] եւ [illegible] յոյժ [illegible]
Յայն ժամ [illegible] ինձ [illegible]
[illegible] ինչ յանապատին [illegible]
[illegible] ․ Եւ [illegible]
եւ [illegible] զօրութե [illegible] ․ [illegible]
[illegible] եւ [illegible]

[illegible]
փուլթով կենդանացոյ · և զք
նաց յինէն ծառայն · և կայր Ճ
մոռացին · և սթափ եղէն ոսք
իմ. և եղէ ես ոչ զմի իհանգ
չէ լոյ · Եւ ուսուցին ինձ
զՃանապարհն · թէ այդք զը
նայ փուլթանակի և ընթացիր
մի յամեր · զայս աւելով ի
ծոյծ անմուռոյթ եղենկյինեն
Յայն ժամ ցնծուց ընթանայ
ի առանց վասն տակոց · վառ
իալ զիս յաճախելն անաայ ա
տին զուռուս · Ց · և Հասի ես
իլնառն և ոչ ինչ տեսի իլէ
րինն դալար խոտոյ · և այնչէ
պայ Ճ դժուարուն և Ճ բարձ
րուն չերինն այնմիկ · և այս
պէս անէի զմտաւորմով ենթէ
յերինս եմ նշանել · Եւ իբ
րև նչինս էլն առն և ոչ անդ
տես աւնենէին ինչ դալար
խոտոյ · Եւ հրևեցաւ առ ըս
տորոտով չերինն ծով մեծ ա
ւազին · Եւ գնացի ես այլ
և ս առուոյս · Ե · իւլն գոլխոյ
լ'ոյն · և ոչ ինչ տեսի անմ
նևին և եղև իբրև · Ը · բուրդ
օրն լոռսանաւր իմն սիրտ
բուն · տեսանէի զՀրեշտակա
յ · զի իմ անէին յերկնից ի
մեր այրի մնոյ · իմ սրբոյն ·
և ասէին այսպէս · Երանի քեզ
և երանի Հոգւոյդ քում ոչ
եղբարս մարկոս · և ասաց թէ
ահա անձաք առ քեզ · Զար
քու սրբայիոն · որում փափա
գէր Հոգի քո տեսանել զնա
ջան զի զայլոք իմարդկանէ
ձեռը ցանկացեալ տեսանել ·
քայց միայն նմա · և արդ տես
անցեալ Հոգովդ · և մարմնով
Ճ դեմ ՆՃ · Եւ իբրև զայս
լուայ ի Հրեշտակացն եր կեա
յերկիւղ մեծ · և ընթացայ ի
քարքառն յայն · մինչև ցայրն
սրբոյն · եղբայր մարկոսին ·
Թուէր և Հերացան Հրեշտակ
քն յերկինս · մերձեցայ ես
իյա

իյայրն · և Հարցայ զբարեպաշ
տն · զմի կին էր սա որ նորա զար
Հուրբեալ · և խօսէր զբանս
գրոց · ԺԳ և դաւանեաց մարդկար
էն ասէր · թէ ձեր արդարոյ
ես Հոգի իմ · և կամ Ճէր իւր
առովես զիս · յիշեսցես զամ
և մխիթարեսցիս անձն իմ ·
ևնյս պէս և երանէլի այս մե
խիթարէր զանձն իւր և ասէր
Հասարակ ամ յաչս ամ ոմօր եր
ենի զի էանց · Երանի քեզ
Հոգի իմ զի ոչ ես շաղախեալ
պղծութ աշխարհիս այսորիկ
անցաւորն · Երանի քեզ ան
ձն իմ · զի ոչ երբեք տեսեր
զդատերս և այլ · և ոչ ծնու
թբեն ցանկութ այնոցիկ որ
մայր կորստեան · Երանի է
քեզ աչք իմ · զի ոչ կարաց
կուրացուցանել զքեզ նատա
նայ · առ ի տեսանել զպղծու
թիւն · և ոչ պաշարեցար ի
տես յանդգաւոր կանանց · որ
ով կուրացոյց զբազումս ան
գիտութ · և որոց սատանայ
զորդիսն ադամայ իպառնոյ
գստերս կանանց · պարզարեալ
ով յետ Հանձրեան մեղօք ·
Երանի է քեզ լսելիք իմ · զի
զի ոչ երբեք լուար զձայն
կաքաւ չողայն · և ոչ ընկալ
ար զբարբառ առանց խաբեռութ
և սրամատրաեն իմնանեալ զանձ
ոքնան · Երանի քեզ ձեռք
իմ · զի ոչ երբեք եղեր տու
ող և առող կաշառաց · և ոչ
Հեստութ նենգութ · և խաբե
ութ · Երանի քեզ ոտք իմ ·
զի ոչ երբեք գնացեր ի ճանա
պարհս ամբարշտաց · Եր
անի քեզ միտք իմ · զի ոչ
երբեք գնացեր զհետ չար ըն
թացողաց · և ոչ զբաղեցար
չար կարծեօք · Այլ պահ
պանիր սուրբ Հոգին յարաժամ
նախանձէ ցուցանէր ըքեզ ի
Հոգիս անդրանկաց զբօսնուլ
առ

տու այնուհետև որ հրեշտակաց
կերպ այսպէս ասացեալ ։ Եւ
հոտոտեցէք իմ ելան հոտով
զանուշութիւն անձային ։ Եւ կայ
ելջացան ձեռք իմ ։ Հանապա
զաղ առաքածել ի խաշանս երկ
բեւ գոհութեան սրբոյ երրոր
դութեն որպարժանի արարչութեա
նդրան աշխարհ ։ Եւ պղնձե ան
անկշռելի ։ Լեգէոն և ծառայել
զանհնարին առաջին ։ Եւ տկարն
քօրս լուծեալ զձայն հրեշտակ
այսին քննաբանիցն ։ Եւ կօրացուց
զոտս իմ ։ յորոն առաքեալ և
ին ներաստուծոյ մաքոթելով առ
անց լեալն եկեղեցի ։ Եւ մաքրեաց
զմիտս իմ հանապազ յերեսէ ընդ
պատուիրանին որ լինի շնչոյ
հօր և ձեռն և անձն իմ գառն
և անմ ողջերք իմ զանձն սիրտ
Զի ձայն քաղցր զմտօք քո ։ Եւ
բարձեալ զանմ հիւանդութիւն քո ։
Ի կերպ արտասուեսս անձն իմ ։
զմարմն կարացին պատարագ զքեզ
յանդգանք մեղսաւորացն ։ Որք
են պատարանք և գոյութեան ամ
մտանաւոր ։ քան զի ոչ գտան
պղծութեք ։ Նոր իբրեւ ։ Ուր
երկնչիր հոգի իմ ։ և ոտէր երկ
յատիս ։ զի ոչ ախորժեն նոր քեզ
զի ոչ երբեք դատաւ չարութիւն
կամաց նոր իբրեւ ։ Ուրախ լեր
հոգի իմ ատրակուսելով ։ զի
ոչ կարեն ըմբռնել և ոչ զերկ
ուլ զքեզ իբրանդս իւրեանց ։
Ուր երկնչիր հոգի իմ ի ուրով
ծով ։ զի յոր ժամ ելանես ։
գուսնդս մեծ այլև հրեշտակացն
շուրջ զքեւ լինել ով ասա
նորդեն ։ և ընդունին զքեզ
յարկան շուաջեն ։ ուղեկից
լինել ով քեզ յոր ժամ ասնդա
ծես դու իջուշականոցս ։ Ուր
ոգի իմ արարածոց ։ իմա զի
սնէ մարգարէն դու իթ ։ բան
ակք հրեշտակաց հոր շուրջ
են զերկինս տածովք և պահեն
զքեզ ։ Զոր և ոտքն սնէ ։ Եր
ան

ամենայն ծառայեն այնմ որ յաւիտեան
զնէ զկենցն Տն իւրոյ ։ Եւ
լեր կատարեցէք ։ զմեզ ի լոյսն
կան բանին քում զբոյց որ ա
ինքն ընդ հրեշտակաց հոգեւորա
ցի զարհուրելի երկնչի
հոգւոյն իմ հրեշտակաց ուրեք
որ քան միածին ամենայն որ ի
ամենայնի կամաւն է բարդեալ ։ ոչ
ոյ անմատոյց երանութեան
ապերախտ երես տալ լինի ։
և անբաւ ողորմ նոր որ առա
ել առ քո արժանաւոր ։ Նոյն
բերք ալ յամօթալից զասելով
և այս սկսի երբեւոյթս զօր
այր ամենայն լինել թագաւորե
սա նոր եւ նոյն ։ Ողորմեալ
որ իմ Տն ապարհին օգնեցի
քն ։ Աղբերն իջոյ եմ ձեռնց
ջար հոգիք ։ որք ժպիրհ
և ատեցին ։ որք զինեն յան
դրդմոսն արժանի և ոչ
զեմ որբոց և անբծից ։ ան
ամօթ աբար ։ Վն որոյ և մին
թարելով զինքն ազնիւ է
երկնչիր հոգի իմ ։ զի ոչ
դատենեն ի յիւրոցն իբրեւ
Զի հանէ սրբոցն խոնարհ
առողջ են յուսէ ։ ունել
ով զինքն անց յիրենձոյ զեն
զԺմ ։ և Քշմարիտ երկնային
յԹէ ։ որք գողան իբրեւ ն
Ոմն և շնացոյ առեալ մեղս
գողաց յերկնուզեն յելանել
ով հոգւոյն ։ Եւ իբրև ոչ
արտածեց զքան ։ ելեալ
մանով աղ անկեալ առ դուրս ա
ռնդ լայր զառանձնականութ
թն իւր չար խորհրդ զի յաշ
խարհի կենով ոչ լեր զայն
ծառայութն Տն զպարոն և ըզ
պատուհաս պատիւ յարդ իարն
ես ։ և ոտքն փախիեզքեզ առ
անձն ու թերին ։ և առ ան
պատուեալ ի ջուր և ոչ Տն առ
ծանեաց քոց ։ այլ Տն ի և որում
բարեն իացուցեն ։ Վն որոյ ի
պատկառանաց լայր ։ ամե
առ

[illegible]

[illegible]

ցեղամս .Է. ո՞վ դուռ տէ ...
... [illegible]

Թդ · մինչ յայս կոյս ծածկեալ իշխանն այս ։ Եւ իւրեք հայ եցեալ դիմեցի վշնասս · ոչ գտաւ բնաւ արժան ինչ · կամ կամել խօսոյ ։ Զայն ժամ ցանէ · արարի զիս բազմերանգին այ · զի որ փրկեացն զիս յա հաւրն ծովին · փրկեսցէ և յանապականս յայս նուղղեցոյ ։ Եւ այն պէս մեծաւ յուսով որ առ Տր ունէցի · և համբերեցի ծնդրեալ մեծի այն · Հ· մեծն · ոչ և պատմեցի յաւուր քրոջն իմ երեք պատմեաց զայս ամ ասէ զիս · որդեակ իմ առաքելոն · ահա այսու ծ · ամբ էն աւետի կամ պէշ · որ ա ռաջ ինչ գանեւ քո հր շատ կշի այ · Եւ յանձնեալ անտանել զքեզ և ոչ տեսաք և ընծայեալ հոգի իմ և Տէր հեալ արարիչ քս · և բարի ոք արարեր զի ծ կեր ։ Եւ զայս առաջին ա ռաւօտն մեբկանայր քան զի նսեմ և մուժն դիշերոյ · և բե րե ծագեալ վերյան · և նա հայ եցի առ իմ երեւելի զմարմին նա զի ոչ նման մարդոյ էր · այլ բրչ աշխարհ այն կենդանեաց նր մանիկ բոլ ընդան լուսաւ մազ ով ծաղկալից արեգակն · բայց խօսքն նման մարդոյ էր · և զայն այնմ տեսեալ ողջունեալ բա րեւեաց և դողութբ կոչեաց զիս · ասէ իբրեւ եւ թէ զիս գիտերեա և դորդեալ ասէ ցիս · որդեակ առաքելոն · զի զորհնութիւն անուանս նորա յիշեաց · որ զի տուեալ անլուծ և աշխարհատեսակ ան լեալ ոչ գոյ հնարոյ այլոց ելու թեան · իբրեւ ասէ : Այլ քարոզեա : որ նորոգեր զմեծ ա ռաքելոց և զհնազանդ պատուէր · Զայն ժամ ասէ ցիս · որ պէտ մին իմ առաքելոն · արդ և դու ասացեալ ինչ զայլ խաւսեր թե լառ ամենայնեան · և այսօր այնմ հու ն առեալ ով հայր պատու ածի

ակեան և աւր · աշխարհի յան ցաւորութե՛ և խաչելութե՛ Պարսի հանապազ ։ Եւ նա ասէ եթ այժմ (ի ազատութե կրապաշտաց և իշխանաց հալածիչ եղեղեց եւ ցն այ ։ Եւ սուրբ եկեղեց այն ժամանական հայոց ազգ · և եղծեալ կռապաշտութեան և շինեալ սրբոց աւրհնութեան · և սրբ արարչութեան քո · զի եռուսա գտանի մի իշխանապաշտաց · Աշխարհ թագաւորք և զօրք իւր նոցա քրիստոնէեայք են ամենե քեան ։ Իբրեւ լուաւ զայս նա հայեցաւ ի նորոգութե և մխիթարութե ։ Եւ ասէ ցիս · եկն աշխարհն արք սրբք և քա րոզեցին աստուծոյ · մեռելոց յարուցին և հիւանդաց բժշ կեցին · ոչ ասաց որին մեր յա րև խոսր անձն աստուածին իւրոյ ծ ն թագաւորութեանն հաւատո իբրեւ զհրեա մարդկանս · ասեցեալ լերին ասա գայ · և ծովքն սեանց պարտեր տեսեալ ի ոսկի կաթոյ · ձկան ցայոց և ձկանց ցանկութ · Եւ նա այդ պիտանի · իբրեւ սաստ զաւս · Համբաւն տա եւ արծրացաւ իշխեր · և սպաստ դնդակ · և կա մեր անկանել իծովն մեծ · ցայն ժամ բոռան հարկանել եր ոյն ձեռամբն կառկառելով Տր դեմ նիր ասէ · ոչ եթէ կարմիր քո ասացի հրամայ ծոյն քեզ · այլ բանս ինչ ի Տր եղբօրս հարցանեմ զոր ասեմ · կայր դու աննմանելի եկեալ հաստատութե · և զերկնէ իր ։ Եւ տես զի դարձեալ անդրէն հաստատեցաւ լեռ ռն · և ոչ և ա այլ շարժեցաւ · Զայն տեսեալ իմ · անկայ ի վր երեսաց իմոց երկիր և ի ա ձի և երկրպագեցայ · և զորոյ ամ երկրի մարդկան ։ Զայն ժամ յարուցի զիս և ասէ ։ Ոչ ի սուրբ եկեալ այս պարտի սպաս ջելիս այլ · որ ցուցանէ իմ · և ասացե ոչ է իմ տեսանել այս պէս

պիսի օրհնութ նոյ ։ Եւ պատ յայտնեաց
հանեալ հիւանդայք մեռայց ոչ
եմ տեսեալ. եւ ոչ գոյ յացում
ժամանակին այս պիսի քրիստ
ոնեայք. քանզի մշտամբերա
քրիստոնեայք յայն ժամ են
յոր ժամ չերանց հրաման
տայցեն. եւ ոչ անօթեայ հա
տացն հնազանդեսցին նմա
տարքեքս ։ Եւ ոսր հաւատ
ասիփղ ոչ գոյ անդ անօսաստ
մայն են քրիստոնեայք ։
Եւ յայնժամ աշխարհի վայելս ով
ջաւակ իմ. ոսր անուամբ ե
կեղեցին. եւ ոչ գործովք.
քրիստոնեայք ։ Վա այսորիկ
ասեմ զաւակիմ. Եղբ. թէ հնեալ
տէր Յս իմ որ առաքեցում ա
ինձ իւր առնեայ յայսմիկ եւ հան
զիս յաշխարհէս անտի. զի ոչ
մեռայ ես առ ծնողացն իմոց
շարչարեալ մեզօք. քանզի
վայրս քարշէ աշխարհ եւ խա
բող. եւ որդեայ ինմա ոչ դիւր
առ զերծանի. քո՛ անգութ
համարեալ զիս պիթեցես ։
քանզի ոսր արդար եմ իրեւլի
մն ոչ իցե. ան է մմ թշուա
ռութ իցէ. բայց որ խնա
մեսցէ զարարածս իւր ։ Եւ
եկեղեցեաց չինեցեր. ամե
ցեն եղբայրիմ. ոչ ես մեզ ժամ
սիրոյ խօսիւք. այլ եկեղեցիս
ովք. եւս ոչ ինչ աստացե
նմա ։ Յայն ժամ յարուցեալ
սք ծերունին. համբարձ զձ
ձեռս իւր յերկինս. եւ աստաց
սաղմոս ։ Ողորմ հոգւոյ նմա.
Եւ որ իկարգին ։ յայն ժամ հայ
եցաւ յամենեցուն եւ ասէ ցնս.
հրամայեա եկ արքեակ խնեղ
անս եւ առնեամք կերակուր
զոր պատրաստեալ մեզ Աստ
իսկ նա հիացեալ զարմանայ
զի խմարդկան ոչ գոյ տեսո
ւնեց. եւ յայտնի չկայր ինչ
ընա ։ Եւ առեալ զանօթին իմ
մի երեսքն զիս իմայրն. եւ երկի

մտաքտեսի անզգանելայն լուց
եւ եկից առ թոռս. եւ հարցանէր
էր եւ սպիտակ հերքն [illegible]
եւ սքն խաւարաս. եւ վայելչուց
ձիթա պտուղս. եւ արմաւ
նաց ։ Ապա ժամանակ ծանկերն.
ըմպել կեօք. եւ երը քաղցր.
առաւել քան զմեղր ըմպել
ին այն. եւ համ եւ ճաշակ ան
պատմելի անուշահոտոյ
եւ զմայլեցոյց անմահացն եւ զօր
ացոյց ։ Իյան համեմատ ճաշ
ակի ն յերրոյ յոր ժամ ճաշ
ակեցաք յինմանէ ։ Ապա կերակ
նոտաք ասէ ցնա ։ Եղբարհնեա
եղբայրս իմ դադարիւն. եւ ասեմ
ցնա թողութի ամա ինձ վասն
Եւ այնա տեսի զայդ նիմ իւ
րեւ զհուր փայլատակեալ.
եկեղեցւոյն ։ Եւ ասէ առ
եմ մեր թագաւորութեն քում
կեցուցես. զոր պատրաստ
եցեր մեզ թագաւոր կամ քո
քո ։ Եւ երեքն նկարեալ գալ
եղոհութ [illegible] տու եւ ։
ասէ ցնա. առ զսեղանդ եր
եակ. եւ իմ առեալ եղի ուր
հրամայեացն ։ Եւ եկի մեջ
զարմացման զերկնաւոր անմեկնելի
ոչ եւ ի ծանօթ կերակրոյն և
ըմպելեաց. համոցն եւ անուշ
ահոտութեցն այնպիսեացն կար
ծեմ եւ ոչ թագաւորք աշխար
հիս այնպիսում պատուահեալ իցեն
են համոյ եւ հոտոյ ։ Եւ աղե
ցիս սրբոյ թուղթին օրհնութ
պիտոյ. զգեստն բարեհն ոփ
մնուէն. թիբ ամբ արտաք եք
կերակրով իւրոց. նա զի
ամ ժամու ինձ մատուցանէր
հեր. իսկ այսօր կրկնապատ
կե. երկու մասն ընդունեցաւ
քանզի ինչ եկեալ հացի ընդ մե
ձ չափով պիտոյից իմոց մեր
Եւ մի թէ որթ խաւարեալ է
ազի ։ Եւ երկին հանդէ ձի
թա պտուղ ։ Եւ մի աղած
Եւ նաեւ բաժանեալ ան չաս

ոյս իմում ըմպելի · և առաջնե
քեան առքս պմայլեցուցիչք
և կեցուցիչքն ոմն · և առնե սեր·
Եւ յա պէս եղբայր իմ սերա
պին · տայ ինձ մծ կերա
կուր համապատ և ըմպելի ի
ձեռն հրեշտակաց իւրոց ·
փոխանակ նեղութեց · և քաղ
ցոյ · և ծարաւոյ · և մերկութ
եէ դևս պատուեբաղմէ լոյ ·
ջան զի փոխանակ այն · է ·
ամաց տանջանաց զոր առացի
քեզ յառաջագոյն · շնորհեաց
ինձ բարերարն մծ · առ հա
ատ չեա համքիա մարմնոյս ·
և անչափ ուրախութ հոգոյս ·
եւ փոխանակ առաջոյ և հողոյ
զոր ուտեի · զանհամ մոտ
համով զքեր հացիկն · ե վա
ցս չէչական զորտեսեր · դհար
կաւորն տայ · և փոխանակ
ծովու աղի ջրոյն · զանպատ
մելի քաղցրահամ ըմպելին ·
Եւ փոխանակ վշտին տօթոյ
և ցրտին · ե մաղթդեդին ·
պէ դե այեա ամբողջ մարմնոյս
որ ոչ էր այլ գիտացի · տօթ
կամ ցուրտ · Եւ փոխանակ
գթացողն տևելոյ · որոց համ
բերութե տարայ լծոց · այժմ
հրեշտակօ մյ միխիթարիչք և
փառաբանականիցք են ինձ ·
Եւ յա պես իմացիր այլ և ծանիր
ով զաւակ իմ զնոյ զան եղբայ
ան գթութն իմ և րկիւղածաց
իւրոց · և անեջն որ համբերե
նմա հանդէպ իրութ նր · քան
զի ոչէ պարտ դերկայն մոռա
նալ · արհամարհել իքաղցրու
թենէն յոյյ ով զաւակ իմ ·
Եւ իմոյ անտի ծանիցե զմօք
զոյ զան իմանայի գթութն ·
քան զի ոչ այն · է · ամն ոչ ա
ռնանի կարծիս ծնաւ յիս ·
թե մոռացեայէ զիս տր · և
ոչ ի տոյս իմ ինչ բան մեղա
դրանաց ե դեմ այ · իբր թե
ան

Ճղթի

անպատան համարեալ · բնն
տն նեղութբ իմ · և աքնա
խաւսի հաւանեալ ել · և ահա իսկ
վարկանել զամ ելե այսպիսի
իմ · վա մաքրութ սղալանաց
իմոց · վս այսորիկ նայեցաւ
յիս բարերարութն այ ողորմա
ծ իմ · զի ոչ յաւսահատ է
զե յերկայնամտութե լոյն նր ·
Եւ բդ ով եղբայր իմ սրտակից
այս զորութար և տեսեր · քա
րոզեսցես եղբարց երկիւղա
ծացու իյօդուտ նց · զի վարք
սրբոցն պատմեսցեն լսողա
նուշութ աշխարհի · իսկ այս
· դե · ամ յորմե հեռ են այս
լեառն · և արդ կատարեցան
ամք կենաց իմոց · վս այսոր
իկ առաքեաց զքեզ այ ով
զաւակիմ զի թաղեսցես զիս
յերկիր զի շնորհեացէ այ մար
մին իմ այժմ ձեռօք քոց եդր
այս քան բանք սրբոյն այ · և
պատուելեր եխրատ · մինչ ե
ցե օծն երրորդ օր · այս ա
սրաւեալ կատարեցաւ · քան
զի տր օր յեա ճաշոյ սպա
ինչ նստեր պատմելով և խօ
սելով զքարոզ բարութն այ · և
զգբանցեղին · և որք սոցին
նման բանք եղայցն · ե պա
ղատանաց ե դե ծնութ պարա
պեր · խոսակից այ և հրեշտա
կաց լինէլով · յորմե հիացեալ
զարհուրեալ կայի · բարեբա
նելով · զայն պիսի պարգե
աց տուողն այ · իսկ · է · եր
որդ աւուրն զայն իբրև ճա
շակեցաք զհոգևոր կերակու
րն զայն որ նմ օր · ասէ ցիս
թողութ արա ինձ եղբայր ան
րապիտն · վս կի սակաւմի այլ
իսա առնեմ զքեզ յայսմ գի
շերիս աշխատութե և տաղտուկ
Եւ իբրև եմուտ արեգակն
սկսաւ զղապմոսնդաւութի այ
ութ հանգեր ոչ մինչև բիւր
եր

ի բորբոք ժամ գիշերոյն : Եւ
իբրեւ կատարեցաւ ցայգ զաւաղան :
ասէ ցիս · Նիստ եղբայր սո
րապետն · Եւ նստայ : Եւ սկսաւ
ցիս ամենայն զօրութեամբ Յ(իսուս)ի ծած
կեալ արեամբ զնշխարս իմ ուրախա
ցուցանէ · Եւ արտասուօք լի լինէր
իմ ի լայն կոյս · Եւ ծնգաց ծունր
պնդայ ի խաղաղութեան · եւ ամ յամուր
սաստ : Յայն ժամ լուայ ես
սաստիկ արտասուօք յոյժ ·
Եւ ողբալով ասացի : Ո՜վ սր(բ)դ
մոյ Հայր պատուական · արդ
ինձ ողորմեա · Եւ ապաշխա
րող եմ ես · զի եղեւ մեղսա
ճանեալ Ը(?) քեզ · բան զի ա
Հա խառնեալ աւելի անձն իմ յա
Հաստին անապատի յոյժ ·
զի ան Ճանապարհ եւ ան քար
եր : Պատասխանեաց սուրբ
ցիս · Ժամս ոչ է զայդ քննել
Եւ ոչ այդմ լինել ի · լռեա լեր
ի լակայ եւ ... ընկնէր · քան
զի Աս(տուա)ծ ... ագղ ...
ան ... Նոյն ի ներքինս
Նորոգեսցէ քեզ եւ տացէ անձն
խաս եւ ոչ ... աւելի
Նօք · այլ անմ Հանգստութ(եան) :
Եւ ասէ ով արդ ա...
ոն · ահա այսօր ... ինձ
Եւ ... գան զմեծ ...
կենաց իմոց : քանզի այսօր
ե... Հոգի իմ զարդարութ
եան զոր պատրաստեալ է մեր
իմ · մտանել ի կեանս յաւ
իտենից եւ ի Հանգիստ սրբոց
րոցն : Եւ յայսօր Հանդէպ երկրա
ւորեալ մարմնոյն իմ · իվ շատ
Հիւանդութեանց · Եւ Հասանէ ի
կեանս երկնաւոր : Բայց ա
ւաց զայս · Լուայ ես այն
... ... աստուածային այսպես
ծառ եր բան ... եւ
... ...
... ... եւ
... · ... ...
Հ... · ... ...
... · ... ... զար
Հու

... · ... · ... ...
Հոգին ... ...
խնդութեամբ ... ...
... · ... ...
... ...
... ...
... ...
բու... ... ... : Եւ ... ...
... ... · Եւ ...
... ...
... ... · ... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...

ՄԱՐԿՈՍԻ ՄԻՋԱԳԵՏԱՑԻՆ
ծմ . վասն որակաւ էրէք . եւ մանր
եալծ փշոյ յորան կալեալ իշխող
օթս . Իբրեւ եւ խօսէր զայսպէս
ին . Նա եւ ելեալ պատուէն արտաքս
ուօք իշխաց . Եւ իբրեւ աւարտ
եալ զբանն . սկսաւ եւ դատ
ալ զերրորդումն խորհրդեան ալէր
հոգի իմ . ի հրամայեալ էրոյն
նր յինենն : Յայն ժամ դար
ձեալ գիրկս արկեալ հանգ
ուրեալ զիս ձեռն խաչին
ութ ծոյ մնացն սուր քեզ եղ
բայր սերապին . եւ ասացն
քեզ Քս հաստատեսցէ ինք բարէ ի
մր սրտի քում որով վաստակ
եցար զիս իմ եւ երանելի եւ
ես դու եղբայր . եւ ահա խաղ
աղուն եղիցի յայս սմ բնակ
չաց անապատի . եւ իշխ րբն
եւ իմ մր ս եւ րակր այսօր . Ել
Տրդա Յի հաստատաեւցէ խաղ
աղութ զեզ ռեղ ցի իւրս սր յաւ
իտե անու Քու ատե ահա պատ
ուիրեմ քեզ եղբայր սեբագ
իօն . զի մի ինչ տարցես ը
քեզ ի թշուառաւ ածեալ ոսկեր
աց իմոց մինչեւ ցմ ց զի - Եւ
ո՛չ հանդերձ զգեցուցանից
ես զմա . այլ նովին մաղովս
թաղեսցես զդա . որ զմեց
ոյց սմա ար : Եւ դու մի
յամեսցես աստ . Բայց յերկր
որդուոմ գիշերին զնացես եղ
կնի գիշերիս այս . զի մինչեւ
ց. Ե. երորդ ժամն զի չէ ի բնե
իմեղին ուոմ չէ ի նուգլս :
Զայսոսիկ իբրեւ ասաց նշխ
ձայն յերկնից որ ասէր : Եկ
եք առ զանօթ պայք ընդ
եղ անապատի : Եղբայր զրդ
ղրր Ճա ողդ ապառպու ոգկաա
արեւ ազ զփամս իմ Եղբայր զր
իմոյն ադյրդ . եւ զճառ այդ բա
րի եւ հաւաստեալ իմ : Յայն ժամ
փութացեալ առ զիս . առնի
եղբայր սերապիոն . զի խոն
արհեսցուք յարօթս . եւ զծ
երկնային ձայնն իմ որ ասաց ըէր
եւք

եք զանօթս ընդարձակ . իրրել
այր յանհաղորդութ. եւ ել ս
օք ուրախ էր բոլորովին :
Եւ իբրեւ խոնարհեցաւ յաղ
օթս . Լուաւ ձայն որ ասէր
սփռեա զնափորտ քո եւ առ .
Եւ ես ափշեցայ եւ ի մորմոքեալ
ի . այլ էսեւ զձայն վաղվաղ
ակի իվեր հայեցայ . եւ ետես
զհոգի նր բարձեալ անդր ի մար
կոսին . անբիծս ի կարգս հր
եշտակաց . սպիտակ նմանող րա
ամբ պատեալ . եւ ասաց . էին ը
նա գունդք զօրաց հր եալ վասն
աց փառօք յերկինս . եւ պաշտ
ուով եւ սաղմոսիւք : Յայն
ժամ շաւասայր եւ առաւօտն
աւուրն յայնմիկ . Եւ ոնսի եղ
գալշուրթն սատանայի . եւ եւ
սի զքննիչս հոգւոց եւ արդե
լին զսրբազան մինչեւ ցժամ
մի . Եւ լուաւ ձայն յերկնից
իվեր որ ասէր . Իբրեւ
կայցէք որդիք խաւարի . մի՛
կայք առաջի յերեսաց լուս
ոյն : Յայն ժամի ոմն ի դի
ացն ամբարշտ իվեր դձայնս
իւր եւ աւսեր աղաղակելով . փախ
երուք եւ դնասցուք ով սա
տանայք . եւ յամօթալից եղի ր
ուք զի այլոց այդ արդարեւ
Ել իբրեւ անց հուսի նր ը մ
փորձութեան սատանայի . յայն
ժամ առէ սի ես իբրեւ բազում
հրեշտեն զի կայր իմի նը եւ
ասպա անէ բեւոյթ եղեւ հեա
նր յուշ ապ իմոյ : Յայն ժամ
գործայ եւ աղօթս մատուցի ի
մր սր մարտիրոյ նր կանգուն
բարձեալ . եւ առ ի ոսն մար
մինն եւ մատուցի յայրն . եւ անդ
թաղեցի եւ այնդ եղի դդուր
այրին քարամբք : Եւ կայի
յաղօթս ի լեառն անդ եւ եղա
ՀԹ ցի զեն . զի առ աւր եսցէ
առեւս զօգնականութի իւր
աղօթիւք սր հօրն մարկո
սի . զի հանցէ զիս ի լեռնէ
աս

սատի մեծ է․ եւ յաւհաւտոր սն
ազգաւն․ եւ ինքն երեկոյ է
դէ եւ ենթուա արենգանկն․ տե
ալի դայրան որ յաււաքագոյն
տեսն ալէի իշխանն յանձապա
տի անդ․ եւ իրտան յոհանու
մեծի ծերոյ․ որջետուն ինձ
զօրութբ յանձապատի անդ․ եւ
եկին առիս եւ առեն ցիս․ որ
քոյն քեղ եղբայր սրապետն
եւ է րանկի քեղ զի արծանացար
տեսանել զհայն պլիսի երկիւղ
ած յղյ զայնսը եւ ճշմարտամբ
այսօր թաղեցեր զերանելին
մարթին սրբոյն եւ Հրբա մար
կոսի․ եւ աժանիւր գտար մէհ
իւ իններանն․ որ այս պիսի ոչ
գոյ յաշխարհի․ եւ ոչ այլ ուր
եք որ հաւատար նմա․ եւ մրդ
արի եգնացուք իսրայելիս
տ հովուէն հոգմօյս․ մն զի
իտուտոնջեան ոչ կարէր զբ
նալ գուռ իչահաղին տօթոգն
եւ յառուցեալ զնացաք իմի
ածին իբրեւ ժամս․ ե․ իօս
եշով ու միծանս վօ քաղեր
արուտն թյ․ եւ վո սրբոյ ծեր
ոյն մարկոսի․ իբրեւ առեն նք
ինձ արդ՝ երթ խաղաղուէ
եւ աղօթս արա վն մեր․ իսկ
իբրեւ հեռացան յինէն․ տե
սի զիս զի կայի յոտն առ դր
րան արբա յոհաննու ուսանի
եշխ եւ․ եւ փկալն իմուս անդ
գոյծ զարմացեալ հեծանայի եւ
տհեի զծծ․ իբրեւ լուաւ յոհ
աննես զձայն գոհութբ իմոյ
եւ վաղվաղակի ելխալ իսեն
եկեն եւ ետես զիս․ եւ ասաց
եկիր խաղաղութն տի․ աբ
բա սերապիոն․ եւ պուեթաց
եալ համբուրեաց զիս․ եւ
իբրեւ մուաք իսենեակն․ պատ
մեցի նմա զգործսն զայն ամ
մի թէ միոջեւ արտասուօք իմ
ասեն․ բարձրացու
ցեալ ներքոյինգբ արբատ իւր
մեծա ձայն տհեաց զծծ եւ
ասէ

սաե․ ճշմարիտ մեր ոչ եմ
ք րիստոնեայք դորջոկք․ այ
լոկ բանիւ եւ մք անուանեալ
քրիստոնեայք․ եւ այդ
սրբ թողդէ զյանցանս մեր․
եւ ողորմեսցի մեզ․ եւ անցուց
ցէ իմէնջ զայսամ փորձութե
եւ զորբոդայի թշնամոյն․
եւ այսպ գորեբին արդեր կիւ
ղսծք․ զերանեւլի ծերոյն
սրբոյն աբբա մարկոսի ըղ
պատմութն․ իփառս յի քյ
մերոյ․ որում փառք եւ գոհու
թիւ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտե
անս յաւիտենից ամէն․ Բա
րեխօսութբ սրբոյն աբբա մար
կոսի․ եւ յոհաննու մեծի ծե
րոյն․ ողորմեա մեզ զորցա
գծողի․ եւ քեզ փառք յաւի
տենանս ամէն․

Վարք․ Գօղեա միայնակեցին

ՕՂԵՐ ԱԾՐ ՀՕ

ղատործ․ եւ առաւել
ուերբեծ․ եւ անօրեն․
եւսն վարուք․ եւ մի
տաւոր կալզոր բարեաց․
եւ ամուանաներ ըե րեկարս
աշխարհի․ եւ կտմն ես չարս
բարոյ պատուեաց․ եւ այլան
դակ իրօրծս չուու․ փան
դի պօղ ժամանականո բայց
թեւ լինէր․ եւ կինն չարա
բարոյ զոր ինչ կամէր զոր
ծեր ան վեհեր․ իսկ յաւուր
միոջ եկն պօղ իտուն իւր
յանդատանան իւր․ եւ յանկար
ծակի եմուտ․ եւ եգիտ ըղ
նա կազմեղեին նա եմաւին․
իսկ նորա յերկիւղէն իփա
խուսադատանալ եւ անեւանյթ
լինել ոչ ժամանեցին․ իսկ
ծերն բարբառ․ եղաւ առ նա
եւ ասէ․ մի երկնչիք զի չար
ոչ ունիմ ինչ առնել ձեզ․
այլ

այլ լուսաւորութեան վերծանեսցեն
ճշմարտութեան իմս · ահա այս
օք աղօթիւքն ... ես իմաստնոյ · և
իմանալի ուղղափառութեան · ոչ
ծածկեալս · զի ասա ցանկալ
խորհ ... ասեմ քեզ · այսու
հետեւ ասա ... իմ ամուսնոյն ·
եթէ այս ունիս զայս իմք
նուէր · նոյն պէս և զառաջնորդս
զայս · և ... որ ... չ իմ
քեզ ունիս ... կենդ այսորիկ
և այլ ոչ է իմ · այլոր քեզ
նոյնպէս և մանկունս իմ քեզ
որդիս ... եղեալ լիցին ·
զինչ ահաւոր ... ինքն
և ... յան ... կարգիցեն
և առնելիմ միայնակեաց · յոր
ում ցանկայ ինձ որոյն հե
տե · և եղիցին ... զփափագեն
իմ · և զայս վն այն ասացի զի
առանց կարծեաց և ան հո
գուս կացցի իք · զայս ասացե
ալ եղ իննցանէ և իբրն ... կու
թեան ինքն · և իբրան ակացն
և իգալ նոյն · ոչ ինչ առ եալ
թողակ ... իւր · այլ իբրև ո
տար ... այն պէս եղեալ գն
աց ... յեկեղեցին · և եղիցին
և կացեալ անդ յաղօթս · եւ
կարգ ... · յանձն
եալ զինքն ... զի կործա
նեսցէ զթշնամին կենաց ա
ռաջին ... · եւ եղեալ դնաց
ի վանս յանապատին երանե
լոյն Եղիաոնի · եւ եբեր և
հաս ի դուռն բանեալ դդու
րս խորհին · և եկն ի դու
ռն երանելին Անտոն · և ա
սէ ողջես · և կամ զինչ խնդ
րես · Եղիսէ ցնա պօղ եմ
ով հայր մարդ գուեհիկ · այլ
կամիմ միայնակեաց լինել ·
... սէր և ժողովեալ զիս առ
քեզ և իբր զծառայս իմ ·
Եղիսէ ցնա ... ...
... ...
... ... · ... ...
այն

այնպիսի ակաց լինել · այլ պայ
ման ... կերակուրս գորեալ · և
զորութեան ... վկայութեան
և փառաւորել զնա · Վն զի
ոչ կարեն համբերել զնեղութեան
թեւց որոց յանձնառու · իսկ
ծերն պօղ ասէ · վասն զոր ու
սուցանես զիս առնել ով
հայր պատուական · միայն ժո
ղովեա զիս · Եղիսէ հայրն Եղի
անոն ցնա · ասացի քեզ թէ
ծերես · այլ թէ կամիս · եթէ
մնաս ի միաբանութեան վանս · և
լեր ... որ կարողեն դծե
րութեան քո մխիթարել · Եւ
զայս ասացեալ փակեաց զդ
դուրսն ... դեմն և ոչ ընկա
լաւ զծերն և ոչ կամեցաւ ըզդ
նա · իսկ ելեալ առաւօս զչորս
աւուրս · իսկ ծերն պօղոս
մեկնեցաւ անտի · և յաւուրն
հինգ երորդի · ել արտաքս
հայրն · Եղիանոն իբրև ետես
զծերն զի կայր անդրեն ·
Եղիսէ ցնա դեռ և ս ասացի եւս
և ոչ գնացեր · ասացի քեզ
միանգամ · ոչ կարես կալ
դուասա առդ մի ձանձրացու
ցաներ զիս · ով այլ որ դու
եթէ գնա ասա ի եր նեղ
եալ վշտացուցաներ զիս և
զիարդ դու կալով առ աւուրս
ոչ երկեար իզագանաց անա
պատիս որ շրջին աստ իղիշ
երի · այլ արդ գնա մի այլ
յամեսցիս աստ · Եղիսէ ծերն
պօղ · ցհայրն անտոն · ով
հայր պատուական · մի կար
ծեր թէ դնայորդեմ աստի
եւ · զի ջիք հնար այլ ուր
մեռանիլ ինձ · բայց եթէ
աստ · առ այդի դրաց քոց ·
իսկ երանելին Եղիանոն · ետ
ես թէ կերակուր ինչ ոչ
ունի · և ոչ ջուր · և այս
չորք աւուրք են առանց ստ
առանց ուտելոյ և ըմպելոյ ·
խոր

խորհեցաւ ընդ միտս իւր եւ ասէ եթէ ոչ ընդունիս զսա այս պէս ազդուցէ մտաւանի ցնաս սատ քանզի ախմարք եւ ոչ գիտէ պահել · եւ առ նի ինձ դա տաստանք յոյժ։ Յայնժամ ասէ հայրն Անտոն · ցծերն պօղ · արդ՛ եկ ինձ երբս · եղբայր · եւ իբրեւ եառ զծե րն ի ներքս ի խցին իւր · ասէ ի միտս իւր · սա ո՛չ կարէ ժուժկալել յանապա տիս · այլ եթող զնա եւ նստեա տեալ այպանէ զվարս վերայ նակեցացս · պարտէր փոր ձել զժուժկալութ սորա · Յայն ժամառեալ · եւ Անտո նի յաւուրսն յայնոսիկ · ըդ տիս մանկութ եւ ծոյլ · ըդ պահս · եւ յաղօթս · եւ թըր մեաց արմաւենի եւ ետ ծե րոյն · եւ ասէ ցնա առ ման եա զայս ձուանտղ եւ մա նեա եւ մանեաց ծերն մին չեւ ցինն ժամն · գիրկս իբ րեւ երկեր իւր եւ քսան ։ եւ յոյժ աշխատեցաւ ։ եւ հայ եցաւ եւ տես երանելին Ան տոն · զմանածն եւ ա՛ հաճե ցաւ · եւ ասէ ցասամամբ ոչ չարաչար մանեցեր եւ աւե րեցեր · արդ՝ քակեա անդ րէն · եւ դարձեալ սկսիր մա նել · եւ ան սուտաղ էր հինգ օր ծերն պօղ · ենքթեալ էս · քանզի հնացեալ եւ ան ցեալ ժամանակօք էր · եւ այն այնէս պնդեաց զծերն · հայրն Անտոն · պահօք եւ աշ խատութ · զի գնասցէ եւ փա խիցէ · յաշխատանաց · իսկ ե րանելի ծերն պօղ · քակե աց զչուանն եւ կսաւ դարձեալ անդրէն մծաւ աշխատութ եամբ եւ տես հայրն Անտոն զը ծերն · եթէ ո՛չ տրտնջէ աց · եւ ո՛չ նեղասրտեաց եւ ո՛չ խոժոռեցաւ ինչ · եւ ոչ ամե

ամենեւին կնճիռն ծնաւ յե րեսս նր · զայն տեսեալ հայրն Անտոն յոյժ ուրախ եղեւ · եւ իբրեւ երեկոյ ե ղեւ ասէ հայրն Անտոն · ըդ ծերն · հայրիկ եթէ կամիս ճաշակեմք փոքր մի հաց ա սէ ցնա ծերն · որպէս կամիս հայր · եւ յայնժամ եւս առաւել ուրախ եղեւ Անտոն · զի ոչ ընթացաւ յուտելն · այլ յԱն տոն յանձնեաց զիշխանութն եւ ասաց որպէս դու կամիս արա Յայնժամ հայրն Անտոն եդ ծերոյն սեղան · եւ աբբայն ա կէր Նմա իբրեւ մանկան · Եւ եդ իւղ սեղանոյն հաց պաքսամատս · եւ այս ինքն վեց երորդ ժամն նկանակի միոջ · եւ եթաց մի իւր · եւ զերիսն ծերոյն · եւ սկսաւ երանելին Անտոն եւ ասաց եւ երկոտասան ծունր եդ · եւ յայնժամ եւ սփոփեաց զծերն իսկ ծերն առաւել եւ յօ ժարութ կայր յաղօթս քան զհայրն Անտոն · իբրեւ կատա րեցին զաղօթս ժամուն · եւ սկսան ուտել · եկեր Ան տոն զմի կոտորն եւ այլ ոչ մերձեցաւ · իսկ ծերն յուշիկ ուտէր · իբրեւ ետես եթէ հայրն Անտոն եթող · յայն ժամ եւ նա ո՛չ մերձեցաւ · իսկ հայրն Անտոն մտայր ծե րոյն թէ սպառեսցէ զորք այլ բաժինն առաջինն · եւ իբրեւ դադարեաց եւ նա եւ ոչ ուտէր · ասէ սբն Անտոն ցծերն նիստ եղբայր · կերիր ծերն եթէ դու ուտես · եւ եթէ դու ո՛չ ուտես եւ ոչ ես · եւ ասէ ցնա հայրն Ան տոն · ինձ շատ է զի ես մի այնակեաց եմ · ասէ ցնա ծերն · եւ ինձ շատ քան զի եւ ես միայնակեաց կամիմ լի նել · Յայնժամ յարեաւ

և արարին աղօթս. և երկոտա
սան ծունր եդին. և իբրև
կատարեցին զաղօթսն. առ
ին մէն մի խոտեղէն ենձիլց
են սանկաւ. և յարեան իմէջ
գիշերի և սկսան կատարել
զպաշտօնն մինչև ցըլոյսն. և
յետս ծրանեցին անտոն զյօ
ժարուէ ծերոյն. և ղերթ
եալն զհետ կարգին. աչա
երընուէ. Եւ ասէ ցծերն
ահա զչափ առեր. արդ՝ եթէ
կարես հանապազ օր այսպ
ատնել. լեր ընկեր. և եթէ
ոչ. գնա ուր և կամիս. Եւ
ասէ ծերն. եթէ առաւել
քան զայս աւելոււ ոչ գիտ
եմ. այլ այսմ և ս հպատակ
եմ. Յայն ժամ ասէ հայրն
անտոն ցնա. ահա յանուն
ՔԻ եղեր և գուռմայնակեայց.
Եւ հաճեցաւ սրբն անտոն ԶԸ
վարս ծերոյն յամի. զի կատ
արեալ ծառայ ՔԻ եղև ծե
րն. Եւ յետ սակաւ ինչ ան
ցելոյ աւուրց. ասէ ցծերն
կամիս զիմ խորհրդոս քեզ արտա
յուէք. քան զի ահա զօրուէն
ՔԻ յաջողեալ քեզ զի եղեր
միայնակեաց. վն այսորիկ
պարտ է քեզ լինել միայն և
փառաւորել զԱծ. Լուաւ ծե
րն եղիցի ըստ և հրամայես
հայր. Եւ ապա արար նմա
խորհիթ որէր բացատրոյն յիւր
մէ իբրև միղոնս. չորս. ի
քաջ այրոյ մի և անդ եթող
զնա. քան զի ետես զի, այր
կատարեալ իչափ հաստատի ե
ղն ծերն պօղ. և ինքն գը
նացյիւր խորհիթն. Եւ իբ
րև եղև ամի ծերոյն. առ
ան նմա շնորհ Ա յայս. բժշկ
ել զհիւանդս և զախտաժե
տս. և հաստատել նմա ի կար
գս միայնակեցութե սքանչել
ակեաւ. Այուուր միում սծին
գիւահարի առ հայրն անտոն
սր

ՂԵՍԱՄՐՈՒԱՑՒՆԵ ՑԻՆ
որքր չար առաւել քան զդ
չարս. և իբրև հոււս զերի
տապարդն. ասէ ցծերողն.
այս գործ ծերոյնէ. զի նա
արժանիեղև շնորհացս այս
ոցիկ. Եւ առեալ երանել
ոյն զպատանին եկն առ ծե
րն և ասէր հայրպօղ. հրամայ
եա դիւէիս այս ելանել իպա
տանոյն. զի փառաւորեսցի
անուն տն մերոյ ՅԻ ՔԻ.
Եւ ասէ ծերն դու կինչ
գործես. Լուէ հայրն անտ
ոն. ես ոչ ժամանեմ քան
զի գործ ունիմ. և եթող զպ
ատանին առ ծերոյն և ինքն
եկն յիւր խորհիթն. Յայն
ժամ յարուցեալ սրբ ծերն
պօղ կայր յաղօթս ԶԸ սավոր
ութ իւրում. և իբրև կատ
արեաց զաղօթն իւր ասէ ցը
դևն որպ ասաց հայրն. Լուն
ծոն ել իպատանոյդ փառա
ւորեսցի անունն տի: ինկդևն
մեծա ձայն սկսաւ թշնամա
նել զնա և ասէ. ով յդառնա
ցեալ ծեր. զի կայ իմ և քո
զի՞ հալածես զիս. իսկ երա
նելին եառ զմաշկեակն և ծե
ծեաց զթիկունս նր. ելա
տիոպ հրամայեաց քեզ հայրն
Լ.անտոն. իսկ դևն սկսաւ հայ
հոյել զհայրն անտոն և զպօղ
շուայտեալ քա աւրհեցուք.
որքոչ երբեք յայս հնիւրեանց
խորտիկօք. զինչ քնակուէ
կայ մեր ԸՆ ձեզ զի զմեզ բըռ
նադատէք. իբրև դադարեաց
դևն իխօսից անտի. Լուէ ծե
րն զդևն կշանել. եթէ ոչ
երթամ ասեմ ՔԻ. ասէ դևն.
չելանեմ աստի չեղանեմ.
Յայն ժամ սրբն ել ի խորհի
թէն. ի հասարակ աւուր.
ի տօթա ժամու. և տօթն տե
ղոյն այն առաւել քան զհը
նոցն բաբիլոնիեր. Եւ եկաց
իվեր վիմի միոջ իբրև զսիւն
իվը

Իմն իւայսմիկ․ Եւ ասէ դրա-
գետես յ՟ժ՟ա․ որ խաչեցար
ի պոնտացւոյ պիղատոսէ․ ոչ
եղից իմ խնդրի․ և ոչ կերայց․
և ոչ արբից․ մինչև հանց
ես զգեստ զայս խաչատանջոյս․
Եւ զերգ մինչ սժ ծերն զայս
ձիօսէր․ աղաղակեաց դա-
և ասէ․ գնամ գնամ յաւուր․
զի դատես զիս տարաժամ․
Եհանէմ խաչատան ոյ երկ
դառնամ իւա․ Եւ ը․ բանի
ծերոյն եւ այսպէս իպա
տանոյն այն․ Եւ գնաց ի
մուտ իվիրապին մեծ․ որէր
երկայնութ՟ լերն կանկունս
վաճունն․ որէր իշեան
անապատին այնմ․ և աղօթ
քիւք սրբոց հարցն վնաս ինչ
ոչ առնէր․ այլ երևեալ
երբեմն․ դառնայր ընդ ետ
իշխան քարոնձու ին յորջն
ւր․ իսկ իմոանել դիւքն
այն․ ինայ․ նոյն ժամայն
սողոսկեալ եկն անկաւ ի
ծոցն կարմիր որ կայր ը դէմ
նր․ Եւ կատարեցաւ բանն
որ ասէ․ եթէ ու մ իցէք հաւ
ատս․ և լերինք փոփոխեսցին
ի տեղւոյ ծովու․ Եւ դարձ
եալ որն մեր ասաց․ եթէ
յո՟ հանգեայց և կամ յո՟ բնակ
եցայց․ եթէ ոչ հեղս և ի
խոնարհս․ և որք դողան ի
բանից իմոց։ Այլ և յն մարք
պղծեալ միայնակեցին երանե
լի սրբոյն․ զի խոնարհեր
ան չափ․ և հեզ ամենևին․
և անբիծ և պարզամիտ․ Եւ
այսպէս կացեալ իմիայնութե ց
ու ե ամս․ ի․ լի ևկատար
իաւր ամիրօք ուծ ահաւորյ վա
րուք։ Եւ ը ամս ամք կեցաց
եղև․ ձո․ ամ և վեց ամսու
Եւ վախճանեալ նսջ լաց
սբն պօղ առաքելոյն ըն թու
և թաղեցին զնա․ Աղօթիւ
և ճգնաւորն․ աշակերտացն որք
բոյն

ԳԼՈՒԽ․ ԽԶ․ ԱԼԵՔ-
ՍՈՅՆ։ Եւ նորանի յետ վաղա-
նի ...․ Բարեխօսութ՟ ի
...օթիւք սրբոյն պօղոսի
պ...աւագմըրտ ողորմեա ք․ ա-
մեղապարտ գծողիս ամէն։

Վարք․ Պօղոսի․ Ճգնաւորա
պետին․

ԱՌ․ ԲԱԶՈՒՄՕՐՍ
զուէմ անդամ խնդիր լինել
ի մէջ յուսումնականք սկա-
յառաջին բնակել յանապա-
տի․ Ոմանք զառաջինն ըս
կեցեղոյն եղիայէ և իյովհան
նէ ասեն սկիզբն լինել
անապատականն վարուց․ Այլ
եղիաս մեզ երևի մեծ քան
զմարգարէս․ Եւ յովհան
նէս յառաջ քան զծնանելն
իւր սկսաւ մարգարէանալ․
և սոքա այս պիտի․ և ի
նիք և անապատաւոր իսկ
քան զբնութիւն․ Այլ ա-
ռաջին նա ամանակի նոցա
մանկանց․ սկիզբն այն իմա
ստուն անապատականաց․ ա-
ռաջնորդ ասեն զմա ...
կարծեաց մարգկան վերին
զ այր ճգնաւորն լինել այլ
եծ հաւատալի․ ը ամէ
ոյ նց․ սակայն ոչ եթէ նա
յառաջ քան զայն նորին
բնայց նովաւ եղև ...
ծ պաշտաւն պօղոսի ...
ապաստա ... և մինե
ցուն որ հաւարակ ... ան
անց և վանորէից․ ...
թե այլ նորին ...
ամեն զհայրն պօղոս ...
եցի իրիս այսմ կ ...
առաջնորդ լինել․ ...
յայսմ հաստատեալ ...
և ասացին աշակերտ ...
եւ յոյն ճգնաւորի․ ...
և մակարիս․ որք թաղեցին
զնա։ սակայն հայրն պօղոս
րք

ոչ ունիմք երեւեալ յինքեան
միայն էր անապատականն. Թէ
պէտ նախ եւ առաջինքն. միան
ձնական. ԸՆրդ. քան զի վասն
անեւոյն ԸՆտոնի կարգեցն
ոչ միայն յունաց եւ ասորոց
բարբառն վկայէ. այլ եւ ամ
ողջ ազգ քրիստոնէիցս իմաստեն
ների քաղաքամարտիկ ճգնութեն
եւ օրինակ եւ պատճառ դորքոյն
ամ մգնաւորականն դասուցն.
եւ անապատ բնակութեան եւ վան
որէից. կարեւոր համարեցայ
եւս. սակաւուք ինչ եւ զերան
ելոյն պօղոսի զանձինն եւ զող
կատարած վարուցն է գրով
արկանել. քան զի թէ որ
պիսի ժամանակի իմի ի ամաս
ակին եկաց. եւ կամ թէ որ
պիսի ճգնութեամբ կեցաց. եւ կամ
թէ որ պիսի եւ որ չափ փոր
ձութեց սատանայի համբեր
եաց. իբրաքմանց ծածկեալ
էր. քան զի ոչ ոք էտես զն
նա ի մարդկանէ յանապատի
անդ եւ խօսեցաւ բայց միայն
երանելին սուրբ ԸՆտոնն. որ
եւ իգերեզմանի եդեալ մարմնոյ
եան զսուրբ նշխարս նորա. ԸՆրդ
սկսեալ օգնականութեամբ աստուծ
ոյ նորին սրբոյն. իժամա
նակի թագաւորին դեկոսի եւ
վաղերիանոսի. ամբարշտաց եւ հա
լածչաց. որում եւ սրբն կոռու
նէլիոս իհռոմ քաղաքի. եւ սրբն
կիպրիանոս իկարթագէ դոնի. ե
րանութեամբ վախճանեցին. որոց
եւ յիշատակս եւ իթե վայելեն.
բազում չարչարանս. եւ փոր
ձութս կրեաց կաթողիկէ ե
կեղեցի. եւ ամ աւուրքն եւ
ամենայն անձինք. փութային
իւ վն անուանն յի ք մեռա
նել. ԸՆդ ԸՆթշնամին ճշմար
տութե սատանայ. ոչ զմարմին
միայն այլ զհոգին վկայիցն.
սպանանել կամէր. վն օրինա
կի ձիոյ ուղղե ամ իւրբոց վկայ
իցն

իցն. յետ բազում ճգնանց համ
բերէլոյն մշտ խաչին տան
քանացն. որ համբերութեն
իւր. յաղթեալ յամօթ արար
եալ զչար թշնամին սատա
նայի. հրամայէր անօրէն
դատաւորն. օծանել զմա
մարմին նոր մեղու. եւ իմէջ
օրէի իտապս արեգականն ըն
կենուլ. ձեռս յետս կապեալ
ովք. զի ի ճանճոց. եւ իպիծ
ակաց չխթեալ. համբերա տու
ապէ տեղին դառն հաւանեսցի
հրամանացն. ինչ երանելին
իտօթոյն աղէ խարշեալ. եւ
խայթոցացն խոցոտեալ. կայր
միայն նոյն պէս ի նահատա
կութեն. Դարձեալ միւս եւս
պատանեկի օք մանկութե ծաղ
կեալ նահատակն. զայն
պիսի զօրդարեցն մանկութե
հրամայէր իշխանն անօրէն
ի հաղկաւէտ բուրաստանս
եմ տանել. եւ անդ իմէջ պայ
ծառ շուշանաց. եւ անուշա
հոտ վարդից. եւ ի խաղաղա
կան դնացս վտակաց. առ ծառ
ովք. որոց տերեւք յօդոցն
հեշտիկ շարժեին. ախորժական
ձայնիւ. ԸՆդ կակուղ ան
կողինս հրամայէր. արկանել
եւ ձեռանել ի նահատակն կապ
ուղ կապանօք հրամայէր ապ
եւ. եւ իմ անկողնոյն որս
այս. եւ զդմա կին իպոռնկաց
ժանտա բարոյ անօրէն. այլ
դիմօք եւ տեսլեամբ գեղեցիկ
յոյժ. զայն պիսին հրամայէր
արձակել անդ ի դայթակղու թ
սրբոյն. իսկ սպասաւորքն
կատարեցին զհրամանսն դնա
ցին ի վայրէն. Եւ կինքն մն
տադեալ այնու հետեւ լրբե
նի երեսօք լկտեր դեմ սրբ
բոյն ան ամօթութ. փարել յօժ
զպ առանոցաւն. եւ ձեռ ուօքն
բուռն հարեալ զառն ծա
ծուկ անդամոցն. զոր ինձ

ասել զա՛մ տգեղծէ . և խաւա
ւոր և գուգուեր զմարմին նո՛ր ի
ցանկութ . յաղթութ ինքեան
համաբելով ընտայրհեթենին
ու արդ զինչ պատիցէ առ
դեօք գործելզինուորին քի
և զինչ զմտաւ ածել . որ ի
տանջանացն ոչ հերքեցաւ .
հանդերձեալերիխողտանաց
ցանկութցն յաղթահարիլ =
Վերդ՝ լուր ազարմացիր ոտ՟ և
հրեշտակք . և հրեշտակապե
տք ամ՟երկնային զօրօք կայ
ին զարմացեալք . ը՟ ծ՟ա սի
րութ վկային քի . զոր և ինքն
տ՟րն ամենեցուն երկրեալ
ցուցանէր իւրոց հրեշտա
կացն . զսէր վկային իւր . որ
յաւէտ քան զյովսէփ ին էր
ատ . Քան զի վկայնն ահա
տակն քի . յերկնից ոյժ առ
եալ եռանդնոտ հոգովն սըր
բով . և տատամսմբն պլեղուն
ցիրեան կարէր . և փոխանակ
համբուրի յերես պառնկին
Թոռներ . և այն պէս ըզքոց
ցանկութն իջուցանէր կար
եօք ցաւոցն = Զոր տեսեալ
երկնային զօրացն . պարակ
ղեալ փառս մատուցին ամ՟
նեցունց ա՟ծն . իսկ ճախա կող
մեան գունդն բելիարա . կո
րա գլուխ և յամօթալից եղ
եալ տանջեցանհալածանօք
Քան զի այս պիսի սաստ ակ
պատերազմս յաղթութին
մեծէ և առաւել եւս քան զզ
տանջանաց և մահու : զ՟ի այս
որիկ ասացի եթէ դհոգին ըս
պանանել առաւել կամի ջա
նիւք . քան զմարմին : Արդ
այս պիսի դառն առողջ ժամա
նակին . որ հոգւոյն ըսպա
նումն առաւել ջանային քան
զմարմնոյն . ձիվերընութն թե
քայիր երանելին պօղոս .
քերթն իւրով ամուսնոյ որ .
չողջն կայր . յետ վախճանին

ծնողացն հօրն և մօրն . եբա
զում մեծութ ծնողացն ժա
ռանգ լեալ էր ինքն . զոր
զի մեծատունք էին . և էր
մաց ինքն յայն ժամ վեց ա
սամից . և յունաց և եգիպտա
ցոց իմաստութն յոյժ իրըա
տեալ էր = և զհոգւոյն խնամ
հոգուն առաւել քարմարեր .
և զսէրն որ առ ա՟ծ : Եւ վ՟ր
հալածանացն ղօղեալէր յա
գարակի ուրեմն = իսկ ագա
հութն որ հարկեցուցանէ զա՟մ
մարդկան զան հնարին
ոճիրս գործել : Ըմբռնեալ
էր զմիտս առն քվերն նր .
վ՟ս ժառանգութն մնացեալըն
չից ծնողացն երանելոյն .
վ՟ս այսորիկ փութայր մատ
նել զնա . շնորհուկս իմն կա
մեցեալ առնել անօրէն իշ
խանացն . զոր մանաւանդ պա
հել ն պարտէր = Եւ յայնժմ
անօրէն իւրահրդոցն . ոչ կը
նոյն առատութօք . և ոչ պ
գակոնութ կայ . և ոչ ա՟ծա
մնա ակտ . և ոչ երկիւղին
ամենայ յաղթ . զայսն զսա
ծանէր . կամ թուլացուցա
նէր իյանօրէն խորհրդոյն .
այլ կայր ինքն անդորրակա
տութ սրտին . որ զա՟ծ պաշ
տութն ը՟ք մատնուած փոխա
նակել փութայր : իսկ երա
նելոյն զգացեալ եծանու
ցեալ զդաւաճանութն . իւր
տայր յանապատ տեղիս ամենդ
յամուրս լերանց ղօղեալ լի
նէր . և հալածանացն յանդե
լանելոյ սպասէր : Եւ իմ
տրս իւր խորհէր . ցինչ կայ
իմ ընդա յաշխարհի . կամ ի
նմանէ զինչ շահ օգտի լինի
ցի ինձ . և այլ սոյն պիսի բա
րի խորհրդով ուրանայր զա՟շ
խարհս . ոչ դառնալով անդ
րէն . այլ ծառայել ա՟ծ մա
նապատի անդ : Եւ յայս նա

նէ սիրա էրանէլոյն քաղցր
բանայր անճառ խնդութ ։
Եւ սակաւ սակաւ յառաջ
մատուցեալ հասանէր իւրե
առն մի՛ ապառաժ ։ Եւ գտանէր
քար այրմի փակեալ մֆոքր քա,
րիւք ․ Զայն իբրաց Թուալ
ցուցեալ ինէրքս մտանէր ․
և անդ ՟Ը բազմախոյզ սոկր
բուռ մարդկան ․ ան յագու
Թբ զնէրքին կողմն այրին
խուզեալ գտանէր ինէրքս
աղբիւրմի ս՟բ եյստակ ջրով ․
և այնու հետև ցանկա ցեալ
տեղւոյն ․ իբրև Թէ յա՟յ իցէ
նմա շնորհեալ ․ և զա՟մ ժամա
նակս իւրոյ ․ կենաց յնմին
զարդարէր ։ իսկ զգեստ և կե
րակուր յարմարեն էնեաց անտի
ունէր ․ որք բուսեալին յայն
բուսեալ էին ։ Եւ այս պի
սի նստակրօն վարուց վկայ
ես անեւ ինմին յանապատին
յայն ոգմոտէ իկողմանս տաճ
կաց ․ և վկայեմ առաջի ա՟յ
և հրեշտակաց սրբոց ․ զի մի
այնածեաց մի արգելական ․
որ զերեսուն ամ ողջոյն գտ
բէ հացիւ ․ և այդ պաբ ջբրով
ուտամանեալ լինէր ․ և դար
ձեալ ․ այլ ոմն իգբի մուռմ
հնգէ տասան Թզով շատացե
ալ և սակաւ ջրով ։ Հօրդ՟ վմ
այն սասցի վկայելով ըզտե
սեալն իմով ակամբ ։ զի են
սմանք որք ոչ հաւատան յոր
ժամ լսեն վարս խստակրօնս
քան զի հեռացեալ են ն՟բ
մինչ մանկ փափկացեալ վարուց
ո՟ց այնոց ։ իսկ մեք յառաջի
կայսրեկեսցուք պատմուես
ճայնու հետև հարիւք ․ և
միբէ տասան ամա էր երա
նելին պօղոս երկնաւոր վա
րուց տեկացեալ իւրեցքի ։ Եւ
հայրն անտոն իննսուն տա
մա էր ․ և յայսոսում կողման
անապատին հ կեբ ոմն և սոն
բեր

բեր և նայ յանապատին ։ Անտոն
խորհուրդ մի անկանէր իմիտս
հօրն անտոնի ․ և ճանճերըզ
ցայգ և զցերեկ ․ ԵԹէ իցէ
ուքարիցե ոք մինայնակեացս յան
ապատի անդ ինէրքսագոյն
քան զնա բնակեալ ։ Որում
իգիշերի յայտնեցաւ ․ ԵԹէ
ո՟մ ինէրքսագոյն ․ յոյժ
լաւագոյն քան զնա ․ և նմա
արժանէ փուԹով երԹալ և
տեսանել զնա ։ Եւ ՟Բ այգն
՟Բ առաւօտն ․ յարուցեալ
երանելին ալեորն ․ առնոյր
զցուպն իձեռն ․ և յայն յեց
եալ յուղի անկանէր ․ և ոչ
գիտէր զճանապարհն ամենև
ին ․ ԵԹէ ՟Բ որ երԹիցէ ․ և ի
լինել հասարակ աւուր յոր
ժամ արեգակն խարշէր զա՟մ
ինչ տապով իւրով ոչ Թողլ
անայր ի ճանապարհորդութե
նէն ․ և ասէր հաւատամ ա՟յ
իմոյ ․ ԵԹէ զծառայն իւր զոր
խոստացաւ ցուցանել ինձ
ճշմարիտ ցուցցէ ։ Եւ յետ
այնորիկ եսես մարդ մի ձիա
խառն ․ զոր կարծիք բանա
ստեղծացն ձիաձուլ կոչեն
և ասացն նմա սՔն ․ քեզ ասեմ
յորում կողման բնակեալէ
ծառայն ա՟յ ։ Եւ նայ պատ
ասխանի տայր խուժադուժ
բարբառովն ․ բեկ բեկելով
մանաւանդ զբանսն ․ բան
յայտնիա պէսն խօսելով ։ և
ահագին բարբառովն աջն բա
եղ կամեցեալ իխօսել ձեռ
նամխէր ։ Եւ ապա ձգեալ
զաջ ձեռն նշանացի նմա ըզ
փափագելի ճանապարհն ցու
ցանէր ։ Եւ ապա ՟Բ դաշտ
ընԹացեալ սրա Թռաիչ գնաց
իւք ․ մինչև իզարմանս լին
էր հայրն անտոն ․ և այնու
հետև աներևոյթ լինէր ։ Անտ
զայս եԹէ սատանայ այն՟պ
կերպարանեցաւ զի զնա զար
հո

Ո
հուրեցուցանէ · և կամ եթէ
ի սավորուն անապատին ·
այնպիսի հրաշալի անասուն
էր · ասէ է ոչ ունիմ · ոսա
ափ և հայրն Հշնաոն · զար
մացեալ է՟ անսիշն մտախոհ
լինել և այնպէս գնայր ։ Եւ
դարձեալ անսանէր ի հովուի
միում փոքրահասակ այրմի
որ ունէր ճակատն եղջիւր
և յետոյ կողմն մարմնոյն այծի
ոտս էր · և հայեցեալ ՟ի՟ա՟ տես
ելն ՟է՟ այն · զվահանն հա
ւատոյ · առաքինի նահատակն
ի ձեռն առեալ հարցանէր ։
Թէ ո՞վ ոք իցես որ երևեցաւն
ձեզ · Նա ասէ մահկանացու
եմ ես · և մի եմ ի բնակողացն
անապատի աստ ։ զորս քաղ
մապատիկ մոլորութեամբ հե
թանոսաց ի պաշտօն առնուլ
հրապուրեալ ։ Եւ այժմ
հրեշտակ եկեալ եմ ես յեր
ամէն իմմէ · յուղեալ ղգալ
ուսանէ սրբութէքո յանապատի
աստ · աղաչէ զքեզ · վ՟ս
մեր աղօթս առնել առ հաս
արակաց ՟Ա՟յն ։ և մի՛ մոռա
ցիս զինդրուածս մերու՟Ք՟ան
զի և մեք ճանաչուցհեանք զի
դաւցաք զեկեալ փրկու՟Ք՟ն աշ
խարհի ։ վ՟ս զի ՟Ա՟ ամենեցուն
է լ բարբառ նորա ։ Զայս
նորա ասացեալ ա՟մ՟ ...լերին
զառաջի եղեալ ճանապար
հն վճարէր սանէ... ՟Ա՟ հաւ
ատոց ձեռաց եղիցի ձեզ · և
զերեսն լի արար արտասու
օք · և ուրախ էր ՟Ք՟ի փառ
աց ՟Ք՟ի և անկորոյս · և ի մի՟ կոր
ստեանն սատանայի ։ Սքանչ
ացեալ և զարմանայր ընդ ՟ն՟
իմանալ ։ Եւ սկսաւ ասել
վա՛յ քեզ աղեկսանդրիա ·
որ փոխանակ ՟Ա՟յ · հրաշից
երկիր պագանես · վա՛յ քեզ
քաղաք պոռնիկ ուր դևք ՟ա՟մ
աշխարհի · ժողովեցան ·

որին

զինչ պատասխանի ունիս
տալ ո՛չ խոստովանել լով ՟Ք՟ի
ղ՟Ք՟ի ։ զոր և սատանայք վկայրեն
խոստովանին ։ Եւ չև ևս
եին բանքն կատարեալ · դա
ղանն այն իբրև թևաւոր ան
ասուն եղեալ փախչէր ։
Ւ՟Ա՟րդ՝ այս · մի՛ ոչ մեք անհա
ւատալի երևեսցի · եղեալ
իրս պատմեցից վկայեալ խա
ւ՟Ա՟Ռ կոստանդինոս քաղեր
պօղոս թագաւորին · որոււ
աշխարհս վկայէ ։ Նոյն որ
նակաւ անասունն ածաւ յա
ղեկսանդրիա մեծ · ի ղարմա
ուռն և ի տեսիլ ժողովրդեան ՟Ա՟մ
և կայր կենդանի փոքր ինչ
ժամանակ ։ և յետոյ այսորիկ
իբրև մեռաւ ղմարմինն զմու
եցին զի մի՛ հարցի խօսթան
Եւ յառաջագոյս ... սանելոյ ...
տիոք յարձակեցին ։ Այլ ես
զառաջին եղեալն պատմեցից
քանզի ծերունին ա՟ն՟տ · ընթ
ացիցն ձանձրացեալ չգիտ
արէր · և քաղցուած զարգանայ
հետս ... յայն ...
... յանապատին · զ՟ի
... գինչ ...
գործել · մ... եր
...
... յանապատին ...
ին · այլ զայն միայն եղեալ
էր առաջին աչայն · թէ ան
հնարէ ՟Ք՟ի Թողուլ զնա ·
Եւ ՟է՟ առաւօտն ...
մերձ լերինն · ինձ ... որ յոյժ
Թօսէ յով ...
... ժամ ձեպով ...
լինէր · և իբրև ժամ ...
լինէին երկոքինն · զ...
ինքս մտանէր ...
... անտանց ...
... հոսալ ... Հայեր ...
... ... կատար
որեցեալ ... · ե՟Թ՟է ...
եալ ... զերկիր ...
մերձէ ։ Եւ հայեր ... և
յայրին լոյս ...

ժամկաւին մերձենայր ի դուռս
այրին . և քաշեալ մի հարկան
էր զայրն մերձ ի դուռն . փոք
րեն լով լեալ ի ցե որ ինէրքս .
փայայնմանէ հնչիւն մեծ լին
եր իքարքն այրին : իսկ եր
անեւ լին պօղոս . զձայնն լու
մեալ յաքուցեալ զմուտն փա
կէր քան զի իբրաց կայր
ցայն ժամ : Եւ սբն առաջի
դրանն անկեալ մինչև ցվեց
ժամ առ ուրն աղաղակեր անալ
նմա զմուտն . ասէ լով զինք
ենէ թէ ոչ ի ցե . և ուստի
եկեալ . և զմ էր խոկք . զի ա
եմ ասէ զիանձարձ անեմ քում
անս ուէրք . այլ սակայն ե
թէ ոչ անսիցս ոչ թողում .
որ զգազանսդ ընդունիս . զմ
մարդիք ՃԷ էր հալածես . զմ
քեզ խնդրեմ և գտի . և բախ
եմ զի բացցես ինձ . ապա ու թէ
ոչ դիպեսցայց . աստ մեռան
իմ առաջի դրան քոյ . զի զոն
ես զմարմինս իմ թաղեսցես
և ՂԴիս չափ նշ և առ աւել քան
զայս ժոեալ . հալթիւ ուրեմն
պատասխանի տուեալ երան
ելին . Պօղոս ասէ . ոչ այդ
պէս սպառնալով խնդրէ ոք
և ոչ հանդերձ արտասուօք
դատախասի ոք : Եւ այժ ալի
սի շնորհալիցքանս բարբառ
եալ երեաց նմա զմուտն : Եւ
այնուհետև զմիմեանց փար
եալ իւրաքանչիւր զմիմեա
նս յանուանէ կոչելով ող
ջագուրէին . և յետ սր ողջու
նին նստաւ սբն պօղոս հան
դերձ սրբով աչնտոնիւ : Եւ
ասէ զի ոք այց չափ աշխատ
ութ խնդրեցեր տեսանել .
ահա տես անձս հնացեալ ալ
և որ մարդ ողջեալ սակաւ ինչ
ժամանակաւ հող լինելոց է :
այլ զինու էր յւր միհամբերէ :
Ասէ՛ ող եղբայր սիրեցեալ
անտոնիս . զարդ ամնապատե

ւ:մտանձանց կրօնաւոր բաց .
բարերաք արարիր զի եկիր :
ւՀրդ ասա ինձ աղաչեմ զմ
քեզ . զի արդ կան ազգ մարդ
կան . և կամ զի յառաջինն ի
քաղաքս նոր ինչ շինուէ լի
նեին . լինին և այժմ: և կամ
զիարդ աշխարհի հնազանդու
թի թագաւորաց . և կամ իշ
խանք տակաւին և այժմ գե
րին ի պատրանաց մոլորութե
դիւաց : Եւ մինչ դեռ նոքա
զայն խօսէին . ահա ագռաւ
մի անդ ուստի ներքին անա
պատէն հեզիկ թռուցեալ
յոստ անկոյ միոյ ՃԷ դէմ նց .
և ունէր ի բերան հաց մի ողջ
և զայն առաջի երեսաց նց ե
դեալ . մինչ դեռ նոքա զար
մանային . թռեանէ . եւ և
դնալոյ թռչնոյն : Ըստ հայ
րն պօղոս . տէր առաք եաց
մեզ ճաշս . արդարև ողորմած
և մարդասէր է . քանզի վաթ
սուն ամէ իմ որ սաս կամ .
կեօ կես հացի ընդունէի .
առ ուր առ ուր . այլ իմ ալ քս
անեան քում . խւրոց զինուո
րաց քս կրկին առաջեաց զո
ռոճիկս : Եւ այն պէս զՃԷ
գոհացեալք ի վր յաղբերին նս
տան եկեալք անդ : Եւ եթէ ո
յառաջ բեկանիցէ զհացն հա
կառակէին մինչև մերձեալ
դիշերոյն . և ուր ուրեմն ա
պա սմոսա ածեալ . երկո
քեանն բռնեալ հարեալ զհա
ցն բեկանէին յանուն տն .
և այն պէս փոխեցեալք զայ
ճառակեցին : Եւ պակչեր
յտմ հսկեցին . և ի բերն առաւ
օտուն : Պօղոս ասաց ցհայրն
անտոն : Եղբայր իմ և ծա
ռայակից . ի վաղուց հետէ
խոստացաւ ինձ ի ծանօթու
թիւն ածել զքեզ ինձ . և ծա
նոյց ետէ ինձ յայսօսիկ
բնակեալս . զոր կատարեալ

միայնիգ այլ սանձան քօ որ ։
Քան զի քնոյ իմոյ ժամանակ
մերձեալ է ․ որում յամ ժամ
ցանկայիցչուծանել՛ն Ա̅Ծ̅Ի
լինել՛ն ։ Լ՚Ջ̅Դ՚ով եգիտայր իմ
ձե̅ր ։ ահա կատարեալ է ժա
մանակն ․ եւ մայ ինձ արդա
րուԹ պսակն ․ վ̅ո̅ որոյ դրու
առաքեցար ի̅ք ․ զի յերկրի
զմարմինս իմ Թաղեսցես ․ մա
նաւանդ երկրի զերկինս տա
ցես ։ իբրեւ շուռ զայսօսիկ
Հայրն Անտոն ․ այնու Հե
տեւ արտասուօք եւ բազում
Հառաչանօք աղաչէր զնա
զի մի մնասցէ ի նմանէ ․ այլ
Ճանապարհ առնիցէ լիցիուղղոյ
նԹ ։ իսկ Հայրն Պօղոս ․ պա
տասխանի ետ եւ ասէ ․ Հայր
տես խնդրել զքոյդ ․ եւ Լ Թ ․
այլ եզրնկերին ։ զի Լ է եւ
քեզ օգուտ զբեռն մարմ
նոյդ իբրաց դնել ․ այլ բա
զում եղբարց չէ օգուտ ․
որոց կէտ առաջի եդեալ է
զի քեզ նմանողք լիցին ։ բայց
աղաչեմ զքեզ ․ Թէ չիցէ
ծանր զոր ասեմս ․ զի փու
Թով երԹիցես ․ եւ զՀանդեր
ձըն որ ԱԹանաս եպիսկո
պոսն քեզ շնորՀեաց ։ բեր
ցես իպատանս մարմնոյ իմոյ
այլ զայն զի խնդրէր երա
նելին Պօղոս ․ իբր եւ ոչ Թէ
Հանդերձի ինչ ցանկացեալ
էր ․ զոր գիտէր եԹէ յերկիր
դառնալոցէր ։ այլ զի Հեշ
տեաւ եւ խաղաղուԹ Հրաժա
րեսցէ ի կենացս ․ առանց մօ
տակայ ուրուք լինելոյ ․ իսկ
Հայրն Անտոն ․ զարմացեալ
եղեւ ի լսել՛ն զԱԹանասէ եւ զ
Հանդերձէ նր ։ այնու Հե
տեւ իբրեւ զք̅ս տեսողի ․ ի նա
տեսանելով զք̅ս իգարշապա
գըս նր մն̅ եւ յերկիր պագանէր
եւ միւնչեւ զըրպագուն ժամս պա
տասխանի ոչ իշխեր տալ ․
այլ

այլ բազում արտասուօք Համ
բուրեաց զձեռս եւ զգաչս նր
եւ փուԹացեալ անդրէն դար
ձեալ ի վանսն իւր ․ առնելով
աղօԹս առ Ա̅Ծ̅ իմ ով Հայր
պատուական ․ եւ իբրեւ ընկա
լաւ իմանալ զոր Հայցեացն
խնդրակից եղեալ յուղին ան
կեալ զն ․ Ճանապարհն վճարէր
Հանդերձ արտասուօք ․ եւ ե
կեալ եկն ի վանսն իւր ․ եր
կու աշակերտքն նր որք իւր
զուժ ժամանակացՀեալ էր պաշ
տեին զնա ․ Ը̅ առ աջ եղեալ
նմա ասեն ․ ուր եիր այս քան
ժամանակս Հայր ։ Իսկ նա պա
տասխանի տուեալ ասէ ․ վայ
ինձ մեղաւորիս ․ որ կերպա
րանօք միայն ունիմ զանուն
միայնակեցի ․ քան զի տեսի
Զեղիայ ․ տեսի զՅովՀան
նէս յանապատին ։ եւ եր
դարեւ իդրախտին տեսի զՊօ
ղոս ․ եւ այն ասէր մեծաւ ցն
ծմամբ եւ լայր ․ ձեռօք զ
կուրծսն ծեծէր ․ եւ եկեալ
Բ̅Ք աշակերտացն Հանդերձ պատա
ճօքն ․ կոր խնդրեցաւ իւ
մանէ բերել յուղի աղէկայ
պնայք ։ իսկ առաջնեալ նը
Ձըգրոուն աւանդէ վ̅ն իբրեւ
Թէ զինչ իցէ ։ նա ասէ յետ
ժամանակի ասացից ․ եւ անցա
նակէ լռեցի ։ եւ Հրաժա
րեալ ի նոցանէ անուշաց
իՃանապարՀն փուԹացեալ
տի եւն ․ քան զի ճարտու
էր տեսանել զնա որ ենէ
այր միւս անգամ տեսանել
զնա ․ եւ զմահս ՀրաՀրդող
տեսանէ յառաջի նկարեր ե
կասկածէր Թէ որուգէ յա
ւժ քան զի ըԹացն իւր ․ նա
պետաս Հոգեւորյն Հասուցան
իցէ յետ ․ իսկ իմանալ
եւ իւր աւ երրորդ ժամ եռեակ
Ճանապարհին ․ գուն
րեւնացաւ ․ եւ տեսաս մայրն

Զն երն . և լուսաւորեցոյց . և ինքն ի
նդ ինձեռն սպիտակուց պայ
ծառայցն ալ դէ բանեցին պօղ
ոս . զբ եղանակ յերկինս :
Եւ նոյն ժամայն երանելին
անտոն յերես անկեալ և
պաւաղն ի վր գլխոյն ցանեալ
աւեր կական բարձեալ ող
բալով և հառաչելով ասէր
զխս մր պօղոս . ասէր ընդայ
եր զվէ որքան ողբոյն ոչ ըն
կալեալ . Եւ յարուցեալ այն
ու հետև յերկինս . այնպէս
փութով ձեպէր հասանել
առ երանելին պօղոս . զին
չև համեմատեր երագահեթ
թռչնոց ընթացք անտոնի եր
անելի ծերոյն որ ինքն իսկ
յետ այնորիկ պատմէր . եկն դ
այնու հետև հատեալ իմ
ուղ վայրկենի ըստ ուղին
հասանէր կցանկալին իւր .
Եւ մտեալ ինքն ըստ այրին
տեսանէր զերանելին պօղոս
ծնրադիր հարեալ կանգնեալ
ունելով զպարանոցն . և զձ
եռսն տարածեալ . և զա
ռջինն կարծեաց թէ կենդանի
ն և աս իւր . և ծունր եղ
եալ հայէր անտոն և յաղօ
թս կայր ը նմա : Եւ յոր
ժամ ոչ լուաւ ըզհառաչանս
նորա նա . զոր սովորեր եր
անելին պօղոս հեծեծել
յաղօթս կայր իւր : իմացաւ
այնու հետև թէ սրբամարմինն
երկրպագութի մատուցանէր
այլ . որում կենդանիք են ամ
ենքեան որոց : Եւ բաղցր ար
տասուօք . և սաղմոսիւք և
օրհնութբ . զ աւանդութե քրիս
տոնէից պատման : յաւետ
յօրինեալ զօձմարմինն նր պատա
նեալ . Եւ [illegible]
մահուան [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
զն

ՊՕՂ. ՈՍԻ ԱՆ. Դ. ՐԻՆ ԵՒ ԵՒ
բանէլ իմաստնոյն . այնուհետև
խոր հուրդ իմէ ասուեալ կա
մէր անդ ելանսն ժամ ուղեր
թեալ . և դարձեալ երկ նետեր
զերկայնութ ծամապարհին զքղ
միաւ ածելով քան զինչ որս
աւառ ող ձայնէր վճարեր ըղ
ճանապարհն . Եւ ասէր ով տր
միուայց ևես ընդ ծառային
քում ով պարոն իսկէ . և ասար
եալ մխիթարեա եղիս ընդ և
կամիս . այս անխափանելի կէն
ցաղոյս : Եւ մինչ դեռ նայ
զայս զմտաւ ածէր . առ ին
ծք երկու իններքին անապ
ատէն իմաստին եկին հասին
յընթացս թևոցն ուրեքեն :
Զոր տեսեալ երանելոյն
անտոնի . զառաջինն զար
հուրեցաւ . և յետ այնորիկ
զմիտսն առ այն համբերեալ
զերկիւղն ի բացամերժեր յինք
ենէ . և իբր զոչխարս տես
անէր զնս . քանզի առիւծուցն
ն կեալ կային առ մարմնով
սրբոյ այլևորին . և անկեալ
առ ոտսն ըծնկին և մռնչա
ւոք մնծ ողբային . մինչև
իմացեալ սրբոյն անտոնի թէ
լար և ողբան զղո-ծումն սրբ
բոյն պօղոսի իմաստոյն : և
ետա այնորիկ սկսան ոտիւքն
զերկիրն փորել . և իբրև բղ
րեցին զգուբ մին իբրև առն
չափ . և երկայնութ նոյնչափ .
նոյն ժամայն վարձս [illegible] փա
տակոյս առնուլ հայցէին .
Եկեալ առ երանելին անտոն
զգլուխս խոնարհեցուցանէ
ին . և լիզուլին զոտսն և զձ
եռսն նր : և նա իմացեալ թէ
զհրաւ խնդրէին ինմանէ զօրհ
նութի . [illegible] վասն տակոյն առ անձ
երկուանողոյ : յայն ժամ [illegible]
[illegible] ամբարձեալ ի երկր
կրր . [illegible]
[illegible] իմանալ . և տուե
աց [illegible] և հրամ
անէ

անդ · անբան իշխանութեանց ոչ ան
կանի · առաջ մի թանչնողք յեր
կիր · գոհացաւ նոցա օգն և
գիտես :
Եւ ձեռամբ նշանացն արար
եալ հրամայեաց նոցա եր
թալ : Եւ յետ գնալոյ նոցա
առեալ զմարմինն սրբոյն եղ ի
գերեզմանի ըստ սովորութեան
օրէն էր : Եւ յետ աւուր
միոյ անցելոյ · իբրև օրինօք
ժառանգաւոր զմնացեալ պա
րեգօտն առնոյր · զոր երան
ելոյն պօղոսի ինքեան արար
եալ էր յարմաւենեաց : Եւ
յուղի անկեալ դարձաւ ի
վանսն իւր · և իբրև եհաս
ԸԲ յառաջ եղէն աշակերտացն
քան զի մնային նմա ժամ գալ
ստեանն նորա : Զայն ժամ ար
տասուօք պատմեաց զամ եղ
եալսն իւրոց աշակերտացն :
Եւ ի տօնի զատկին · և պեն
տակոստէին · միշտ զգեցեալ
ուրախ լինէր զպարեգօտն
երանելոյն պօղոսի : ի փառս
ՔԻ այ որում փառք յաւիտ
ենանս ամէն : Աղաչեմ
զՁեզ ով որք ընթեռնուք զայս
յիշել · զերանիմոս զմեղաւոր
զհաւաքող պատմութեանս փոքր
իշատէ · երանելոյն պօղոսի
զորոյ զպարեգօտն կամիմ
հաւատովք : առաւել քան
զթագաւորական ծիրանիս
հանդերձ · իսպառտիւ որբայն
ի փառս ՔԻ այ ՏՆ մերոյ որ
ում փառք յաւիտենանս յաւ
իտենից ամէն :

Վկայք երանելւոյն մարտիան
ոսի կրօնաւորի :

ԾԱՌԱՅՆ · ԱԾ·
մարտիանոս · էր յԿես
արիայ պաղեստինի · և
յոր ժամ եղև տասն և ութ
ամ

ամեայ · կամէր զծնողսն և
զա կրօնաւոր : Եւ յետ այն
որ եկն գնաց ի լեառն եւթնակե
ցաւ յայրի միում առ ս տասն
ևհինգ · և խստակրօն ճգնու
թեն շնորհս էառ յԱյ · և բը
ժշկէր աղօթիւք զամ ցաւս
հիւանդաց : Իսկ բսին ա
ացն սատանայ բարկացեալ փոր
ձուէր յարուցանէր ի վր նր :
Եւ ի միում աւուր մինչդեռ
աղօթէր · երևեցաւ նմա ի
կերպարանս վհուկի և կամէր
կործանել զայրն յորում էր
նստէր · Նա սեալ ասաց երա
նելին · ոչ կարես գիտեց ·
այլ աղօթիւք սուրբ մօթալից
ան յայտ արար զչարն : Եւ
դարձեալ ի միւս օյլ աւուրն
եղև ի կերպարանս երիտա
սարդի · և սպառնայր կորու
սանել զնա · և ստոտեալ ե
րանելոյն · դարձաւ ան յայտ
եղև չարն : Զայն ժամ զը
նացեալ առ կին մի պոռնիկ ·
յարոյց զնա ի դայթակղութի ·
ՆԲ · որոյ առեալ հանդերձս
մեծ ագինս · և ոսկի զարդա
րանք կնոջ · եղ զնս յամանս ·
և ինքն պատառ առուն ող
քատ զգեստ սուրբ · գնաց իբր
չէ ըն և մերձեցաւ յայրն նր ·
և իբրև ընկէցեալ աղաղակէր
աղերսիւ թէ ծառայ այ ·
քանզի մոլորեցայ ի ճանապար
հէն · և գազանք շուրջ պա
տեալ կամին ուտել զիս ·
իսկ տեսեալ զնա մարտիա
նոս յայն պէսն վտանգի · որ
իգիշերի այնպիսի գազանաց
նակ անապատի · առանց ըն
կեր բաց մնացեալ էր · վն որոյ
գթացեալ ետ նմա զմիգազան
կուր ելից · Եւ մայն ձգեալ յայ
րըն · առեալ նմա արմաւ ·
և ջուր · և ինքն եմուտ ի ներք
սագայն յայրն : Զայն ժամ
եհանեալ նա յամանէն զզարդս

և գրեցաւ · և նստաւ զկերպա
րն ով · և չէ տուաւօտն եղէ ով
երանեն շնոյն · և առեալ ընկենուլ յով
շահերպս · կապծեալ [illegible] եթէ
դիւականն երեւմանցն · և
հարց նէթէ ով իցես դու · և
կամ ուստի · և վա որոյ եկիր·
ասէ կինն չուա զէկեն · և ցան
կայ այ բերդ և եկի զխոստմունսն
նամ բեր · և առեալ կինն իգր
ժնգ իշխէ գուրցանել ինձ · և սր
կիդբն յենովքայ որոր · և որ
գենն նր աւդուոցն · թէ ողջոյն
նայս ուտենլով · հաճոյ եղեն
այ · նշանէ մարտիրոսն · և ով
ապրմբ զի ոչ գոյ իմ ինչ ք
ասէ կինն դուն մեղաւս անցոյ ըզ
փաշառն իմ · և ունիմ տուեա
ռեղեցին · և ծառայս · և
ինչս բազում · և այլ բանս
պատրուակեալ խօսէր · և գիր
կով որպէս համբուրեր · և
կանէր զծածուկ մարմինն ·
և խօսէր զազիր բանս · մինչ և
իմախանեաց զայրն և եհան յա
հէն այ · և ասէ մարտիրոսն ·
նախ նշխր և տեսից · և զձան
ապրահն դիտեցից զինդուցէ
եկեսցէ որ եզեր բանս դասե
յանկարծակի · իսկ եղեալ ա
ստուածոյ այրին կանգնեցաւ ի
վեր բարձր ձեռն և նայէր զՀա
ստուածն · և մինչ դեռ ընդ ձ
եւր տեսր և անդր ածեր ·
շրբեաց ծն զմտա նր դիմեր
ընդդէմ այն չար ձաղատակիք ձի
ծունքն զոր իմանաւթեան ա
խատեցաւ · եւ սկսաւ շալ
և աշօթել · և համատօնցաւ
իմր · և ասպա իբրեւ ծվնեն
եմուտ յայրն առեալ հրահա
նգել ան խլուբար դարձեալ
արտաքս · և ժողովեալ խուժ
մանեաց զայն · և մտեալ
ի հուրն եկաց բոկ օտիւք ·
ժուժկալ զայծեայն առ զը
լուխն · և այրեցաւ ճիլքն ըն
ծածուկ անդամքն · եւ ա

ՕԵ

ՈՒ
սէր ցանկեն իւր · տես մար
տիրոսն · եթէ կարողէ սհամ
բերել անդէջ հրոյն · մար
ձեցին իկինդ · զի թէ չիքա
նում հուրս այս չար դատա
նէ · որ ջակ այպս անշէջ հու
րըն · այպս երկիր դու այ ով
անձին · իսէ կինն մայր զաւա
տեանն նր յայրն անդ · ի դրս
եաեւս զինյուշացաւ յամեւով
մրտաքոյ · եղեալ ակինն յոյ
րեն տեսանել զնա · եւ ե
տես իմէջ հրոյն այրեցեալ
անդամն · ձիչ բարձեալ ա
սէ · զինչ արարեր զայդ ·
լմսէ ցնա մարտիրոսն · գնա
ով կին դու · փոքրամ կորու
սեալ էիր զհոգի իմ · զի թէ
այս հրոյ դառնին չիքանուա
հուրն որ հրոյ այպս անշէջ
հուրն ով եղեալ լի կին դու ·
գնա և ապաշխարէ զիմ կորի
ցես փչլա խանենից կորուսան ·
և իջր և տես կինն զոր ա
րար ծառայն այ մարտիրոսն
զըղ լա ցաւ յոյժ · և համ
եալ զղարդն յանձնեն · ըն
կէց ի հուրն և այրեաց զմի ·
եւ կալեալ զոտից երանե
լոյն · խոստովանեցաւ լալով
զյանցանս իւր · և ուխտեաց
զիոչ դարձցի իտուն իւր ·
այլ ուր նա կամեսցի անդ կե
ցուսցէ զհոգի իւր · յայնժամ
խոստովա զնա յուղարկեաց
իվանս · ձգնաւոր կանանց ·
և անդ ապրեաց ձըգնուն և
զհաճոյ վարս · ամս հրն
գե աստան · հանդեաւ առ
դատաւոր շնորհօքն այ · որ
և գերեզման նր բազում նր
շանս առնէր · իհիւանդս և
ինեղեալս · իսկ երանելւոյն
մարտիրոսն հրաւիրեաց վերքն
անձին · յետ եօթն ամաց
ապա ողջացան · բազումկեր
ինչ և հաւրէարանս կրեալ ·
և զնմն · և դահուն և ուրախ

ուէ անցուցեալ ընդդէմ
ժամանակին զայն. մատուր և
հոգևոր աղօթիւք հանդերձ
յորդահոս արտասուօք զի հ
այց առ լինել յամենայն ծնե
ողքն ընկեալ զնա ի չար մզաց
անսալ. և ասպա յետ ողջունե
մերոց անդամ. և ընկեալ պատ
արեալ այլ դարձեալ անդ ի
ջերմին. զի մի դարձեալ կրո
ձեսցէ զնա սատանայ. Եւ
ասէ զնացից յայնպիսի տեղի
ուր անհնարին իցէ մարդոյ
գալ առ իս. Եւ եղեալ ի
ծովն եգիտ եփին անդ նաւ
ավար մի. հարցանէր զնա.
եթէ իցէ փոքր կղզի ակ ի մէջ
ծովուն ընդ՝ աւ. Ասէ նաւ
ավարն. է՛ կեմ մի սուր և ան
ջուր. ասուր մի հեռի ի
ցամաքէն. Յայն ժամ աղաչէ
եաց զնաւավարն զի տարցէ
զնա անդ. Եւ յայնժամ յօժարու
թեն նաւավարն տարեալ ի
նաւն տարաւ ի կղզին. Եւ ե
կաւ ի նաւակէն նստաւ իմի մի
մին. ասէ այլ նստի ո՛չ ըն
կեցից. Եւ ասէ աւ՝ ծառայ նաւ
ավարն ցմարդասիրութե կրօնաւ
որն աղա հայրդ քեզ իմար
ոքն ընկեցս անդամ. թերևս
հաց և ջուր. Եւ ա՛հ հեաց զնա
մարդասիրութե գո հա նա յով
զնմանէ թէ արասցէ զայն.
Եւ այնով ընակեցին զնե
րտանել զամ ղատնալչինն.
իսկ սատանայ. Եւ որ անդ
թոյլ ետ նմա իփորձանաց.
քան զի յոր ժամ շարժէր
ծովն ի հողմոց. երևեցոյց
անէր նմա զոյլիս ծովուն
թարձր քան զինքն իւր մի
մին. Եւ այլ բազում երև
մունս երևեցուցանէր նմա
երկեցուցանել զնա. և նայ
աղօթիւք զօրանայր. և համ
երեր նեղութեն. Եւ եկեաց
այս այնս իննսուն ամ...

Ռ:

և ամենայն նաւաւորքն այն.
իմաստութեն և ընթացս անդամ զայր
նաւեալ էր նմա հաց և թուր.
որ բաւական լինէր նմա մին
չև ի չորս ամիսն. Եւ դար
ձեալ փորձանս յարոյց նմա
սատանայ այս պէս քան զի ի
միում աւուր երթայր նաւ
մի լի մարդով արամբք և կանա
ամբք. և աղջիկք ծնեալ կինըն
մոց դարկաւ նաւն ի մէջ. և
հերձաւ իբրևղիում մասունքն
և ամենեքեան որք ի նաւին է
ին կորեան. և ոչ ապրեցան
ի սատակութենէ հողմոյն.
բայց միայն աղջիկն մի մատ
աղ. կալեալ զտախտակ մի
նաւուն. մերձէր ի կղզին.
և մերձեցեալ ի կղզին խաս
դմարտիմանն. և աղաղակ
եաց առ ծերն. ողորմեա ինձ
ծառայդ այ. և մի թողուր
զիս կորնչել. և տեսեալ եր
անելին. ողորմեաց իսկ եւ չար
են էր փորձութեն այն. Եւ
իջեալ ի ծովն եհան զինքն
և տարաւ ի ներս և եցոյց նմա
զհացն և զջուրն զոր նմա
եաւ էր. Եւ ասէ այս չափ
կերիցես. և այս չափ արբ
ցես. զի բաւական լիցի քեզ
մինչև եկեսցէ նաւավար
քն որ ընկեց առ իս անցան
է. Եւ այլ ևս ի երկար ան
պիտոյս զիռաւացէ նաւավար
բարեպաշտ. և հանցէ զքեզ
ի ցամաք. Եւ ետես զինքն
միայնակ և ոչ ընդ ելից. Եւ ասէ
անհնարէ խոտ այ և հրամ յի
ամ ի կն ալ. Եւ յաղթու
թեցեալ արտասուօք առ այ
և ասէ մի թողուր զիս այր.
կորնչել ի համա չարին. այլ
առօ ողջ և կեամբս. զի յաւէ
ինձ անձն և ր ոչ առ քեզ.
զան յամէլ իմն ցայս մեղօ
և այս պէս աղօթեալ ընծե
զինքն ի ծովն. և հրամանաւն

ՔԱՂՆՈՍԻ ԿՐՕՆԱՒՈՐԻ

մյ երկրո. դժերին ձկնկանել
յորկրա յանդս Թուեալ. երման
եղոյն բարձին զնա. Եւ այն
պէս տարեալ համեին իցամոց
Եւելեալ եդ զծունկսն իւր
յերկիր. Եւ աղօթեալ երկար
գոհացաւ զԱյ ահելով. զտր
համբերոձ արտաքուօք. Եւ
տանէ յինքեան զինչ արտոբից
զի ոչ իցե ընկեր. Եւ ոչ իծով
ուխտոյլ եւ ինձ սանատնայ.
Լղապա այսուհետեւ լաւէ ինձ
կատարել զհրամասն տն. Եւ
թէ համեմեցեն զձեզ ժխաղ
արքիս յայսմիկ. Խափանիցիք ի
միուսն. Եւ զայս աստացեալ
ոկնատ փոխեցեալ և ասել. փո
խիր մարտիրոսն փոխելոյ. զի
մի հասուցէ ջեզ փորձուԹ.
փոխեր մարտիրոսնն մի կացցես
իւրն զուոք զի մի ըմբռնեսցիս
ի հաղթս որ սողին. Լձյսա ԶՆ
փախուստեկան կա տարեացըղ
ժամանակս կենաց իւրոց. ոչ
ինչ բառնալով ինքեան. ոչ
հաց եւ ոչ զգեստ. աղաւ Լձյլ յոր
ժամ լսէր զբարե պաշտ եզեր
կեւղած մարդոյ. առ նա
համագչեր ժամմի կամ զերչեր
կամ իցե ըեկի. Եւ երկոտասա
ան ամ այնպէս փախստական
եղեալ համբերեր զանձն իւր
վասզս տուեալ փախչելով ուժ
գին ընԹացս եղեալ. ոչ
Թէ ոչ Թշնամի հետամուտ
եղեալ. փախստական առն
էր զնա. Եւ այս սքիս ըն
Թացիւք փախչելով ԺԲ բաղ
ում քաղաքս անցանէր. Եւ
ապա այնպէս դնաց լիյաԹենս
ւերեեցոյց ԶԾ ևպիսկոպոսին
զգօղութ և զմահ բանեցոյն
իսկ յոր ժամ եմուտ երանել
ին մարտիրանէ. իբրաղարն յա
Թեն. դնաց յեկեղեցին և
աղօթեաց. Եւ դիտաց երան
ելին զմահն իւր. զի եցոյց
նմա տր զնոչաւ Թն ՆԹ. և հան
դիս

պատան. Եւ զծնացեալ անձուե
իւր մեռ ակնու ալ յեհն զեց
ոյն. Եւ աղաչեաց զայս
տաւորն իկէ զի սոյն. իոչել
ալ ինքն զե պիսկոպոսն. Եւ
զնացեալ սպասաւորն առ
եպիսկոպոսն ասէ. աղաւաչ
աքեզ մի անկեալ իվի սԹ
առայ. առ կոչեցաք առ իս
զե պիսկոպոսն. յայն ժամ յիշ
եաց եպիսկոպոսն զե րասն
պէսալեան զոր տր եցոյց նե
մա. Նասա աղօթեալ դու եա
որչեսցես զանասել զխոր
եալն Այ. զի նայ ձեռն երին
ծառա Այն. զայս ասացեալ
եւ փոքԹանալի ևգնաց առ
նայ. իբրեւ եմուտ զե պիսկոպ
ոսն մարտիրանոս. ոչ կարաց
յառնել Ը յառաջ նի. այլ
զձեռս իւր համբարձեալ
ետ զող քոյնն.
Եւ ասէ ցայս կոչեան
որն նէա զիս տր և անձն
եա զնա Այ. զան զի յոյժ
նուաղեալ եմ. Եւ այն ժամ
նատուցեալ զե պիսկոպոսն.
պատարագ նմա մի ԻԲ միոյե
զամ եղեալ կմանկուԹենէ
իւրմե. Եւ որ իլէ րինն. Եւ
ծածկոյն. պատասխանեցըն.
իբրեւ լուաւ եպիսկոպոսն.
Եւ անկաւ ի ԼԹ յանցաց. Եւ
ծլլաց զառնուայքս ևասէ մեծ
աւանդ դու զԱՀեացքս հոյց
ԱԲ. Եւ ՆԲ տարածեալ ըզ
ձեռս իւր յերկինս ասէ. ՏՐ
ԹԲ իձեռս քո յանձն առ
նեմ զհոգի իմ. զայս ասաց
եալ. ժպտեալ եղուարձ
երեսօք աւանդեաց զհոգին
իւր առ ԱԾ. ինքն որովարի
ժպ. օրն. Եւ լոյր և զմ
մահն երանելոյն իձեռն եպ
իսկոպոսին. Եւ եմ քաղաքն ըզ
ծաղիկն իւր ունէր զԾ առ այն
ՏԻ զմարտիրոսնս. Եւ մեծաւ
պատուով Թաղեն զինքն այն ըեկ

ողջոյնին աստուածութեանք եւ ի՛ հրու-
թեան · իսկ կինն որ ի ծոցն էր
ել առ երանելին իմէ ա՛ն · ըն
պատուէրն նր̃ գոր վ̃ հա-
ցին եւ ջրոյն ասէր · Հոսեալ
ձիւնայր · զի էբրև գնացա-
կան ոչ խօսէր ͞է նմա · որո
չէր հնար · եւ ի մտաս իւր վա-
րանէր աղջիկն եյաղօթելն
երանելոյն · եւ ասէր զինչ
խօսի կրօնաւորս այս եւ ոչ
կարէ երթալ ի մէջ համատա-
րած ծովուս դաղով · եւ իբ-
րև խաչակնքեալ զծնքն ե-
րանելին վասս առեալ ըն-
կէց զինքն ի վիմէ անտի ի խո-
րըս ծովուն · Յայն ժամ
ձիչ բարձեալ յահի եղև եւ
խռովեցաւ յոգի իւր եւ կա-
կանով անմխիթար լայր ·
եւ դիտէր նայէր շրով ͞է ծովն ·
թէ գոնէ զմարմինն նր̃ տե՛ս ·
առեալ ի ծովէ անտի · պա-
հեցից առ իս · մի եթէ աղօթս
եւ ընկերին ինձ · եւ ասէր չուէր
ինձ մնաւանել ի ծովուս մինա-
յին ͞է ընկերսն իմ · եւ ոչ յի-
նել առ իթ մահուծ առ ային
͞ւյ · Եւ ահա տեսանէր զե-
եղ սր̃ն մարտիւնէ լանքօյն
իւ́ր բան դծովն · եւ էբևու
գոյլ բինը յերևու յանձն նր̃ ·
տանէին այն պէս հանդար-
տուէ̃ · զայն այն պէս ան
տեալ ուրախացեալ գոհա-
նայր զա͞յ եւ ձայնեալ առ սր̃ն
ասէ ւյիշեա զիս դըսերքը յա-
ղօթս քո սր̃ք ͞ւյ · քան զի
մերձ իւր եւ տես եւ հոււպ սա
վ͞եմ · Եւ նայէր զինի հե-
տոց երանելոյն ի ծով անդր
մինչև ծածկեցաւ յաչաց
նր̃ · Յայն ժամ առ ինքն ժո
ղովեալ զինքն · ասէ ով եղ
կեղի ղուս անձն · որոյ էիր
արժանի տեսանել զսր̃ն ͞ւյ ·
ահա տեսեր եւ ͞ւհի ղոր ինք
մանէ · այն նր̃ բնակութն լի
նե

նել արժանացայ · արդ ճն̃
մուանայցես զգեցուծանէղի ս
զայս · եւ գնացուն կոււն սիրեն
ցես աշխարհի · որ իսաւար
աշ ընկալցի զքեզ · Եւ այս
թեալ առ տր̃ ͞ա ծ · ասէ
տուր ինձ համբերութի բնա
կիլ իսէղոջս սրբութե ով բա
րերար ͞տր · Եւ այն պէս զեր
կու ամիսն կացն որմ̃ացե ալ
էր · պահօք յօժարականու
ճնշեաց զինքն · եւ աղօթիւք
համատարցաւ իր̃ք ա͞ծ · յու
սով եւ ջերմեռանդ սիրով եւ
ուրախութեր · զի քաջցրա
ցաւ հոգի նր̃ աղօթիւք սր̃
բոյն իվե՛մանէ · Եւ յոր
ժամ գնաց առ ͞վէ՛մն նաւա
վարքն բարեպաշտ · հայցեն
եւ ջրովն · եւ մերձ եղեալ ի
վ͞էմն · եւ տեսին զկինն աշխար
հի համբերողի · եւ բերեալ
յօյժ · համարձակոյն դիւտկան
երևմունք · եւ եկեալ վարեր
զնաւն յետս կոյս · Եւ կինն
տեսեալ զզարհուրելին նա-
ւավարին · ձայն եւ աղ եւ ասէ ախ
եղբարք իր տէր իմ եւ եղբայր
եւ կին եմ քրիստոնեայ · ի
կեսք իր մերձ եւ պատմ̃ զին
քեզ զանդեալ դործն եւ լսյա
դարձեալ իւր ͞եմ̃ ա՛ն ազգեանն
եւ մօտեցաւ առ վ͞էմն · եւ
հարցդնաւ վարն եթէ ո՛ւր
իցէ ասէ դայն որ իրեւ իցէ
ա՛ս իջս քրիստոնէ՛ թէ
զինչ էոե նմա · Եւ կին
յեզրն ով ուն իջեալ մերձ
նա · պատմեաց նմա յոլով
զ͞ամ եղե ալսն · Յայն ժամ
սկսան նաւավարն լալ · եւ
ասէ զերկեղայ ի սէրնէսըր
բոյն որով մխիթարէր հոգի
իմ եւ դեծայր · Եւ ասէ զե
կինն էր ս մասնաւ ի նաւ · եւ հա
նիցզ զքեզ իցամաք · Եւ ճեթ
ցես իտուն եւ յազգականս քո
եւ շնորհէ կինն · մի ͞տր իմ մի հա
նե

ՄԻԱՆՁՆԱԿԱՐՕՆՆԱՒՈՐԻ

նեք գիտ իմիմն · այլ աղա
տութս ողորմութ · և զոր ինչ
նմա գերեիր · բեր և ինձ·
և առաքեսցէ ը̅ քեզ տր̅ ած ·
զողորմութ և հատուցում · բա
բէ ազ քոց · Եւ ած առ իս ըզ
կին քո ընդ ունիցիս · և աղբ
դայն իսկոյն ծղեն պարեգօտ
և ճառգեցին · և առեալ զոր
գրեցնայն եմ · և գրեցին ցուցանէ
ինձ զինիպերն եզմազեղչն և
վարձս առնուցուք յնյ · զի
առ ած մեծ այր և կին ։
Զայս լուեալ նաւավարն ի
նմանէ · ետես զփափագութի
նր ընդ մեռանել · և զնէրն բոր
բոքեալ առ ած · զսա տղա
րից ոչ̅ սասանեսցէր · զոր ասեմ այս
ու հետև և մի երկնչիր · այլ
հաստատուն կաց աղօթիւ և
մնօք · Եւ առեալ նմա ըզ
հացն և զջուրն · դարձաւ ի
տուն իւր · Եւ եառ զոր ինչ
պատուիրեաց · և զկինն իւր·
ենուեաց ի վեր ։ և եկեալ ի
լին առնեմ ի վեր · և ետուն
նմա ողջոյն և ողջ պարգևութեցին
զմեծամեծս հանդերձս · և նաւա
վարն ինքեան իջեալ · առ անձ
նացան նորա · Եւ մերկացոյ
ցեալ զկնանացն աշխարհական
զգեստն ինքեան · զգեցոյց
նմա իւրն այր զկնոջն և ըզ
մազեղենն · և ուրախացեալ
ը̅ մազեղենն · ած̅ հեռացոյց զկինն
նաւավարին հանդերձ նաւա
վարաւն · և ապաշխարօք պա
տուիրեաց նմ զի բերցեն նը
մա այծենին և վուղ · զի մա
տակեցից ասէ ձեռօք իմովք
նշիս հայց ոչ կերայց ։ իսկ
նորա դուռակացեալ է̅ ամ
ասխոնք աղբիւր · մի ինքնա
եալք զնա զնացին · Եւ ապ
արին զպատուերս նր · բեր
ին վուշ և այծեայս · Եւ այս
պէս աղօթեալ կերպն իւրնին
իմիք ծածկեալ ամս · է̅ · ամս

Հզ

ծգնութ և ապա աքսեն ի վարու
Եւ եբրակ ամենայն յառաջ ք̅ն
զգնելն նաւավարին հանդերձ աւ
աղջկան իւ աղազուր ի քո ·
Եւ ի կատարել երկուց ամս
ոյն գնաց նաւավարն և կին նե
իվեան · առ իւրեանց և ած
նիլ ինքեանց յաղավնեոյն ք̅ի·
Եւ ելեալ եղին ի վեր · զը
տին ըն բաժնելին մեռեալ առ
կենդանին իւրեանց · ունելով
ը̅ ինքեան զհայն և զջուրն ·
որ էր երկու ամսոց պաշար ·
Եւ շայիւն ուժգին և լեան եղ
ին · քանզի բուրեր հոտ ան
ուշութե իմօրհնոյն · և ողջունեն
եալ համբուրիւ զնշխարս նը
ինքեցին ինքեան · և գնացեալ
ի դամբարն · տարան իբր ազգ
նշխարս պատրաստ իմէ ա· Եւ
պատմեցին եպիսկոպոսին զամ
եղելոցն · կր̅յ մեծաւ պատ
ուով և երգովք հոգևորօք
թաղեցին ինքանիսոր տեղօք
յորում քաղաքս մնչանք լինէին
ինձ զեկօն · և ինչ բանիցս ·
ի փառս ք̅ի ած̅ մերոյ · որում
փառք յաւիտեանս ամէն ·

Վարք երանելոյն · սրբոյն սիմեոնի
սիւնակեցուն ։

ԵՐԱՆԵԼԻՆ ՍԻՄԷ

ոն էր ի քաղաքէն սոնոթռգայ ·
առօրեց · ի ժամանակս բարե
պաշտ արքային լևոնի · Եւ
մինչ դեռ պատանեակ էր և
լուեր յեկեղեցոջն հանապազ
զգերեալսն իւրոզմանէ առ ապեղ
ոյ · և խնծնրու նէ յոււմեն ·
ծն̅ասխրե տերդեկոծայր · և
թէ վէ փրկութ հոգոցն ոչ
իե ալքն · Եւ գնաց ապիսիս
յուեալ առաջնայն հաստատ
էր ընծքն եգործս բարութե ·
և գաղտ ենձնողայն երթեալ
իվանս եղև կրօնաւոր · և այն

Հաս

արարին · առ եղն · Եւ եր
անելին սիմէոն կթացեալ ի
նոսա արար աղօթս · և հրամ
այեաց աքկանել զատամսուն
ն իբերանն իւրեանց · և
իբրև արարին այնպէս · առ
ժամայն ողջացան · երթեալ
ամենամանցն իւրաքանչիւր
իտեղիս իւրեանց պնդեցան
Եւ յետ այսորիկ իբրև յայտ
նի եղև առաքինութիւն առն ա̅յ
եկեալ հրամանաւն թ̅ բարձր
ացուցին զսիւնն քառասուն
կանգուն ։ Եւ կայր երանել
ին իվ̅ր սեանն բազօթեայ ·
յամարայն իարեգակնա կէզ
չինելով · և իձմերայնի իցուրտ
ձմերուն ժուժկալ էր ։ Եւ
եկեալ ոմանք աղաչակեալ ի
վեր առ երանելին խնդրեց
ին ինմանէ ջուր բղխեցուց
անել իմերձակայ լեառն որ
էր անջրդի վայր · և ուղղորք
մատակէին յոյժ իջրոյ · Եւ
երանելին խոնարհեալ յաղ
աչանացն · հրամայեաց նո
ցա իվերուստ իսեանէ անտի
և ասէ · գնացէք յայս նշան տե
ղոջ իլերինն այն անջրդի · և
բրեցէք և տացէ ձեզ ա̅ծ
ջուր ը̅ հայցմանց ձերոց · Եւ
նք հաւատով գոհացեալք ի
նմանէ գնացին · և բրեցին ըզ
նշանակեալն տեղին · և ել
ջուր յորդաբուխ և առատ ·
և ուրախացան ա̅մ ուղղորք
և մերձակայ լերինն այնմիկ ·
Եւ բազում վտանգաւորք ի
ծովու և իցամաքի · կոչէին
յօգնութիւն զանուն սրբոյն սիմ
էոնի խնդրել յա̅յ օգնել ն̅ց ·
և առժամայն փրկէր զն̅ս ա̅ծ
ինեղութենէ իւրեանց աղօ
թիւք սրբոյն · Եւ յետ քառ
ասուն և ութն ամաց որ եկաց
իվ̅ր սեանն հանդեաւ խաղաղ
ութ̅ ի ք̅ս · Եւ իջուցեալ դերա
նելին թաղեցին մերձ իսեանն
իւր

իւր · անտոն · · աշակերտն
երանելոյն սիմէոնի · և նորին
սպասաւորն · Եւ գրեաց զա̅ծ
ահաձոյ վարս ն̅ր · Եւ էր
ննջումն երանելոյն յամսեան
սեպտեմբերի · մինն · յաւուր
տարեմտի · իփառս ք̅ի ա̅յ
մերոյ որ է ա̅հ̅ճ̅ալ անզրաւ
յաւիտեանս ամէն ·

Վարք · երանելոյն իլարիոնի

ԵՐՋԱՆԻԿ ՀԱՅՐՆ

մեր իլարիոն · էր յաւ
ուրս սրբոյն կոստանդիանոս
ի · մեծի արքային · իգազայ
քաղաքէն · Եւ էին ծնողքն
ն̅ր հեթանոսք · և երթեալ
յաղեկսանդրիայ ուսաւ փիլ-
և ծանեաւ զճշմարիտ հաւա
տսըն ք̅ի · և մկրտեցաւ · լու
աւ զճգնողական վարըս սըր
բոյն անտոնի · գնաց առ նա
և արարեալ առ նմա ամիսս
երկուս · ուսաւ զա̅մ քաղա
քավարութիւն ն̅ր · և զժուժկա
լութ̅ համբերութենէն ։ և էր իլա
րիոն յայն ժամ ամաց հնգե
տասանից · վաղճանեցան ծը
նողքն · և զա̅մ ինչսն իւր
բաշխեաց կարօտելոց · և կըր
օնաւորաց · և գնաց յանա
պատ · մաղեա և մաշկեղէն ըզ
գեստիւք · և կերակուր էր ն̅ր
թուզս · ժէ · և բազում փոր
ձութիւն անցուցին է̅ նմա դև
քըն · և շարժէին զցանկութ̅
մարմնոյն · և նշանաւ խաչին
հալածէր զդևսն · և երկար
ժամանակաւ առանց խըցի
ժուժկալեալ տօթոյ և ձմ
րևոյ և ցրտոյ ։ և ապա շինեաց
խորշիթ · իլայնութ̅ ոտնաչա
փըս չորս · և երկայնութ̅ ո
տնաչափս ութ · և բարձրութ̅ն
ոտնաչափս · ե̅ · և հանդչէր
իգետնի խորգովն · և ա̅մ աւ
ուր առաւելեալ իճգնութ̅
կար

վարուցն․ չարչարէր զանձն
իւր․ վասն զի ժամանակմի․
ազ և հայց ուստր․ Եւ ժա
մանակմի թողեալ ոսքն․
Եւ մինչև եղև ամսոյ ութսու
նից․ իջիթոյ․ և յայլ կերակ
րոց որ պարարէր զմարմինն
ոչ հաղորդեցաւ ամենևին․
Եւ մինչ դեռ երիտասարդ
էր պատահեցաւ առաքելաց
իճանապարհի․ և հարցանէին
զն իլարիոն․ և ասէին եթէ
անդամն իր իմն ուսուցակաց
զինչ արժանի է․ և նա ասէ․ մեր
մարդ յուսալակաց ոչ է ինչ
և թողեալ զնա գնացին․ և զորդ
իջնուն երանելոյն իլարիոնի
բազում սքանչելիս աստուա
ծ այնոցիկ որք հաւատով
ինա երթային․ Եւ բազում
դիւահարք․ և հիւանդ ․․ք
աղօթիւք ծերունոյն բժշկե
ցան․ և զվայրն էրէս ընդելա
ցոյց իբրև ընտանի անասունս
Եւ զբազումս ի հեթլենացոց
և ի հերձուածողաց դարձոյց
յածգիտութի և յուղղափառու
թի․ Եւ սահմանեաց նզով
իւք․ երանելի հայրս իլարի
ոն․ որ առանց պաշտամանց
և աղօթից ոչ ինչ ճաշակել ա
մենևին․ Եւ ժողովեաց առ
ինքն կրօնաւորս․ երեք հա
զարս․ զորս ուսոյց ըզխստա
կրօն ճգնութիս․ Եւ յաւուրս
ինթոդ այգեաց տարաւ զամե
նեսեան յայգին և ածհեաց ըզ
պտուղն․ և հրամայեաց նզ
մոանել յայգին և ուտել որ
չափ և կամիցին․ և մտին երեք
հազարքն և ևս ուտն ամենեքե
ան․ որք հաց և կամեցան․ և
այգին ամենևին ոչնուազեաց
և քան զայլ ամացն տասնապա
տիկ առաւել եղև գինի․ և
յայգւոյն յայնմիկ աղօթիւք
ծերոյն․ Այլ ինքն սբ ծե
րունին իլարիոն․ զբարի գըն
ջոց

ԳՆԴԻՍ․ ԻԶ․ Ս․ ԱՆԴՐԷԱՍ
ջուսն և զվերափոխումն և
ենման կենդանի ի տր ած ի
մենեցուն․ կերանելոյն ս
բոյն անտոնին առաջադի
դիտաց․ և ջամբոյց աշակե
տացն․ և ասէր ոչ քանի կա
կատուէին մեզ և երկրի․ մեկ
նիլն իմինչ իտե ուրթենէ մեզ
երկրի մարմնով սրբոյն մեծի
անտոնի․ որք արեգական
փայլ ճառագայթոյն զերաց
և այն պէս օդ ազ մեծաւ ար
ռ ապաւինօք․ զմեկնիլն մարմնոյ
զերանելին ղայն և զերիս ե
ջանիկն սբն․ Եւ երթե
եղեալ երաշտ ժամանակի
յոյժ նեղացան․ և հայցեին
ինդրեցին ի սբ ծերունւոյն
իլարիոնէ․ աղօթել առ ած
և նր աղօթեալ առ ած ե
տր ած անձրև նշգաւելի
սմ բարուբ․ Եւ քանզի ոչ
կամէր զերկրաւոր փառս ի
մարդկանէ վս բազմութե ամ
բոխին որ գային առ նա վս
ճախեաւ ի լեռնէն և գնաց
ի կիկիլիայ․ և ինաւին բժշ
կեաց զդիւահարս․ որ ենդ
պատահեցան ինաւին և ա
նացնաւն ի հռոմ քաղաք վս
անտոյլ իւր․ և ելեալ սբ
ծերունին ի նաւեցաւ առ
ոն․ իսկ դիւահարք հռոմ
քաղաքին ճայնէին յանուանէ
զերանելին իլարիոն․ և եր
թեալ յառաջին իւրն սուր
կայր երանելին․ ողջանայրն
նախ քան զմտանելն առ սբն
Եւ այսպէս անտի գնաց ի կիպրո
ս այլ կղզոյ․ Եւ սիւքէոս աշ
անհերոն իւր զերիս ամս
թեղով խնդրէր զերանելին
իլարիոն և ոչ եգիտ․ և եհա
դիպեալ հրեշի միոջ․ աս
որ էայն դաիւքիոս․ իջերի
նեից մարտ ․․․
դաւ․ իսկ կեկիլիայ ․․․
նէ բազում սքանչելիս ․ լեռ

լուեալ զայս գնաց նուաճեալ
միջիոս ի սիկիլիայ կղզոյն. և
գտեալ զերանելին անդ. լց
եալ եղև ուշակաւ խնդութ. բ
եւ ուսեալ սրբոյն իլարիոնի
թէ և անդ հռչակեցաւ ան
ուն նր. գնաց անտի իդամ
ասս. և եր անդ ուղղացեալ
վիշապայս. և բազում մնաս առ
նէր. և սքն իլարիոն աղօթ
իւք եսպան զվիշապն. եւ
յաւուր միոջ շարժ եղև մեծ
յոյժ. և ծովն խաղացեալ իւր
մէ փոխեցաւ և զնաւուն իցամ
աքեհոն. և տեսեալ արք
տեղւոյն այնոր իկ զծովն
մօտեցեալ. նկեան եթէ ըզ
շէնսն ընկղմեսցէ. և ընթացեալ
եալ յափշտակեցին զսքն իլա
րիոն. և կացուցին ի ծովեզերն
քան՝ դիմախնչեր. և ոչ կամէր
գալ զկնի նց վս փառաց. և
զի նր փուտեն զսքանչելի
գործն սրբոյն. վս այնորիկ
աղաչեցին զնա յօգնել նց.
և նր համբարձեալ զձեռն յեր
կինս աղաչեաց զածն. և եր
իբր անդամ արարեալ ընչան
սրբոյ խաչին ի վերայ երկրի
և ի վերայ աւազոյ ծովուն.
և ի սկոյն դիզացեալ ծովն ի
բարձրունս. սակաւ սակաւ
ակն առ ցածնուլ և յետս դա
ռնալ. և դարձաւ մինչև ի սահ
մանն. և ածն ժողովուրդ գոհ
ացեալ զնմանէ փառս տային
ածյ. իսկ սբ ծերունին իբրև
ետես զիև անդ փառաւորեալ
յայտնի եղև անուն իւր. մի
տեալ ի նաւ գնաց ի կիպրոս
և թաքեաւ ի ծածուկ տեղւ
ոջ. այլ ած և անդ յայտնեաց
զերանելին. քանզի որ քան
զայն փախչէր ի փառաց. և ոչ
կամէր յայտնի լինել անուա
նն. նոյն քան ած զնա հռչա
կէին ամենեսքանչելեօք
ի վ.թ երկրի. քանզի և անդ
այս

այս ահ՝ արքն կիպրոս կղզւոյ
յանզաւանէ ձայնն և դիւսոտ
գային առ նայ. և բազում
ամբոխ ժողովեալեր առ նայ
եւ եղեալ անտի և փախ
եաւ և երթեալ եգիպտ վայել
ուչ և անկապակած տեղի բազ
ում անապատ. և ի տեղւոջն
այն լեալեր երբեմն բագին
կռոց. և էին բնակեալ անդ
բազմութ դիւաց. իսկ երան
ելին իլարիոն արարանդ ամս
հինգ. և հալածեաց զբազմ
ութ դիւացն. եւ դարձեր
տեղւոյն այնորիկ անդամա
լոյծ լեալ. բժշկեաց բան
իւ աղօթից. եւ յոր ժամ
եղև երանելին իլարիոն ամ
աց ութսունից. հիւանդաց
աւ և կոչեաց զմիաձաւոր ըզ
նակիչս տեղւոյն այնորիկ.
սիրելիս իւր աշակերտս իւր
ով. և երդմնեցոյց զնս եթէ
յոր ժամ վախճանիմ. իմով
խոսգովս թաղեցէք զիս. որ
յանձին իմում է. և ոչ այլ ինչ
հանդերձով. և խօսեցօքս այսս
մի դնէք զիս. և զծոցս իմ մի
խառնէք. իսկ յոր ժամ մեր
ձեցաւ յելանել հոգւոյն.
երկարեաց յոտն ձեռսն. և
սաէր իւրն ոճ ծերունին.
ել հոգի իմ եւր երկնչիս և
դողաս. ել հոգի իմ եւր երկ
մտեցեր. հ. ամ ծառայեր
եր քի. և իմաստութեամբ երկոն
չիս. զայս ասացեալ աւան
դեաց զհոգի իւր ած առ ած
եւ ժողովուրդն պաշտէին
զնա իբրև զսբ այլ ոչ և եր
իմկ. բայց վս պատուիրանի
նր ոչ իշխեցին փոխել զխոր
գն նր. և ի տեղւոջն յորում
հռոմայեցաւ անդ թաղեցին
զնա. իսկ աշակերտն ծերոյն
եւսիաքիոս եկաց ի տեղի իլա
րիոնի. քանզի կամեցաւ տա
նել ի վանս իւր. և ոչ եա
ռուն

ուն ժողովուրդքն և ասեն
քաւելիցի եթէ թողցուք հեռ
անալ ի մէնջ զփանձն պատու
ական. որում արժանաւորեց
աք ծաւլ նմա առ մեզ. և ծնայ
անդ պահելով զսերեզման
սրբոյ ծերոյն. բայց ժողով
ուրդքն զչարէին զսիւքիոս
կասկածելով ինմանէ փողան
ալ կսէ՞ նշարխանեըանելոյն.
վ՝որոյ փայլին ևգնսյին առ
նայ. Եւ տնկեաց պարտէզ.
և այնու խաղաղացոյց զնս.
սէր առնել և ունել ը նս
խաղաղական. և հաւատացոյց
զնս յինքն. Այեւ տասն ամ
սոյ փողացաւ զնշխարս երան
ելոյն և տարաւ իվանս իւր ի
պաղեստին. Եւ ժողովեալ
եպիսկոպոսունքն և կրօնաւորք
և սաղմոսիւքն և հուը եդին
իտապանի. և աւ ինչ ենի ոչ
էր այլ այլեալ. և ոչ թուլ
տեալ մարմնոյն և ոչ խոր
գն և ոչ կնկուղն. և ոչ ծած
կոյթ երեսացն այլ ողջունեալ
հանգեաւ երիցս երանեալ
և հայրն հարանց սբն իլարիոն
հոկտեմբերի. իա. օրն.
ի փառս քի այ. որում փառք
և պատիւ և գոհութի. այժմ
և անզրաւ յաւիտենիւ ամէն:

Վարք · Աղախնոյն քի ·
Եփրոսինեա ·

ԵՂԵՒ ԱՅՐ ԻՄՆ

մեծատուն. յաղեքսանդրիա
քաղաքին. որում անուն էր
պափնուտիոս. յոյժ երկիւղ
ած յայ և ի նմա տամաստր պատու
իրանաց նր. Սյս տրար կին
զպարկեշտոն և արժանի իւր
ում լաւ բարուցն. յազնուա
կան ազգէ փողոմ ենայ.
Եւ էր ամուլ և ոչ ծնանէր.
և խնդրում տրտմուն էր այր
նր

նր վա այնորիկ. զի ոչ ունէր
զոք որում թողցէ զստացու
ածս իւր. որպ զի յետ վախ
ճանին նր ինչքն նր ծառուք կամ
փաւորեսցին կատարելոց.
իսկ կնոյ նր տէ սանելով
զայրն յայն պխսի տրտմութէ.
ոչ դադար էր հպատակելով
իս ը եկեղեցիս. և աղօթիւք
և պահօք զած աղաչէր պար
գևել նմա մանուկ. և բազ
ում գանձս յաղքատս. և ի
սը տեղիս ծախէր. Նոյն
պէս և այրն նր պափնուտիոս
շրջէր ի վանորայսն. յուզել
ով թէ արդեօք գտանիցէ
մարդ արժանի այ. որ աղօթ
իւք կարասցէ մաղթել և
կատարել զըղձումն նր. Եւ
եկն ի վանսն մի աբանեկեցաց
յորում վանականն մեծ առա
քի այ. և մնեալ ինն երքս մա
ւորդ սակաւ գանձ ընստու.
և սիկսան ի խօսս որպ ողջոյն
ը նր. Եւ եղև ը սովորակ
ծանօթութի ը վանականին.
և ը այլ եղբարցն. Այնս
ժամանակի. ճաշեաց աբա
ռուն զիւրան. և արբան յանձ
ին կալ զաղաչանս պափ
նուտիսի. և աղաչեաց ըզ ած
տալ նմա պտուղ յորովայն
և կնոջ աղաչանաց նց. և
շնորհեաց նց դուստր մի.
Եւ տեսեալ պափնուտիս
մվարս աբասուն. ոչ կայր
իբացեա իվանացն յայնմ ում
տի և զամեւ սինն իւր բազում
անգամ տծէր անդր. մհիլ
յաբա սէն. Այեղբարն.
Եւ զատուցեալ մեկին իս
տենէ անտի. և իբրև եղև
վեց ամաց մրտեաց զնա և ան
ուանեաց եփրոսինէ. և խրն
դացին ծնդն նր ծնողք նր
զի էր կայտառ առաջի այ և
դեղեցիկ. երեսօք և բար
տեսլեամբ յոյժ. Եւ իբրև
եղ

եղև ամաց երկոտասանից · մայր նր վախճանեցաւ · իսկ հայր նր ծնացեալ · խրատեաց զնա գրով ընթերցմամբ · և այլ իմաստութք · և պատահեաց աչօղակ բնութ · որպ պտուղ աղօթից գոլով · և այն քան եղև ուսուցանեմինչ զարմանալ հօր նր ը այն քան ուսումնասիրութն նր · Եւ համբաւ նր ելից դքաղարն յաղագս ուսումնասիրութե նր և առաքինութն · այլ և մարմնոյն նկարագրութն և տարազոյն գրութն և վայելչական գեղեցկութն · Եւ բազում յազնուականաց և իմծամեծաց յըղձումն նր ձըղեալ լինէին · առնուլ ըզնա որդւոց իւրեանց ի կնութ · և բազումք նեղէին ըզհայրն նր · բայց նա այսու տարազու զանս առնէր զնոքօք · ի թէ կամք տն եղիցին յոր ժամ ի դեպ ժամու այց արասցէ նըմա · Լըշպս յետոյ միոյ իմեծաց առաւելեալ քան զամենեսեան պատուովն և մեծութ կոչեաց դպափնուտիոս պատուով և մեծարանօք · և իւրոյժ սիրոյն որ առ միմեանս · հաւանեցոյց զնա օղոքական բանիւ · տալ զդուստր իւր որդւոյ նր կնութ · և յանձին կալեալ արարին ըս սովորութն խօսս հաստատութ · և յետ սակաւ ժամանակի · առեալ պափնուտիոս զդուստրն իւր ըզեփրոսինեա · որէր · ժը · ամաց · գնաց իվանսն բաղում ինչս արարեալ ը իւր առ ի մըխիթարութ եղբարցն · և խօսեալ ը վանականին · ծանոյց նմա եթէ այս պտուղ աղօթից քոց է · զոր ահա մատուցի առաջի քո · որպ զի աղօթեսցես վս նր զի կամիմք ըզնա տալ յամուսնութ · Եւ

հրա

հրամայեաց վանականն իջանել իքսինոդոքինի վանացն և խօսել ը նմա և ընհել · և խրատ տուեալ սմաց յաղագըս պարկեշտութ · և վըստահցութ · այլոց օգտակար եղև նմա բանքն խրատականքն զոր լուաւ · Եւ արարեալ նց իբրև երիս աւուրս իվանսն · ունկն դիր լինէր եփրոսինէ սաղմոսերգութ զոր ը ժամու ժամու ասէին · և տեսեալ զիւրաքանչիւր ձեպումըն և զառանձնագրութ վայելուչ կրօնաւորութն զարմանայր · և զուարճանայր ը վարս նց ասելով · երանելի են արքս այսոքիկ · որք աշխարհիս այսորիկ որպ հրեշտակք են այստ մահուանն դկեանս ըն յաւիտենականս ժառանգեսցեն · և սկսաւ սիրտ նր իզղջումն դալ և ինախանձ երկիւղի այ · իսկ յետ երից աւուրց · ասէ պափնուտիոս ցվանականն · հրամայեա հայր հոգևոր առ աղախին քո զի երկիր պագցէ յեզ և աղօթեսցես նմա և երթիցուք իքաղաք · և իբրև գնաց էփրոսինէ առ նա · ընկեց զինքն յոտսըս ծերոյն ասելով · աղօթըս արա ինձ աղաչեմ զքեզ որպ զի այ ապրեցուսցէ զանձըն իմ · և տարածեալ ըզձեռըս իւր արքայն ասէ · այ որ ճանաչես զամ յառաջքան զլինել նց · դու ինքն և զաղախինս քո զայս հոգասցես որպ զի հաճոյ եղեալ քեզ արժանի լիցի ը այնոսիկ որք հաճոյացեալ են քեզ · Եւ այն պէս օհնեալ ինոցանէ գնացին · իսկ հայրն եփրոսինէի յոր ժամ գտանէր միայն ակեսզօ իբսղաքին · ածէր ի տունն և առնէր ըընդունելութի · և աղաչէր աղօթս առ

նել

նել վն իւր եւ վն դըստերն
իւրոյ · եւ գտեալ եղև յիշա
տակի տօնի որ զկանանն չին
եայց · եւ առաքեաց վանականն
եղբայր մի · հրաւիրել ըզ
պապնուտիոս · իջեալ ա
թառուն: եւ ըթեալ խոռուն
իմաց արարընտանեացն · եթէ
հրաւիրողեմ եկեալ պափնու
տիոսի · եւ լուեալ · ինոցանէ ե
թէ յաղօթս դնացեալ է, եւ չէ
այսր · Լուաւ եփրոսինէ եւ
կոչեաց զեղբայրն · եւ ասէ աւ
հարցանէլ ցնա · քանի եղ
բարքեն իվանսն եւ նա ասէ
դ.Ճ · եւ · ծէ · եղբարքն ·
եւ ասէ եփրոսինէ եթէ դայցէ
ոք որ կամիցի նստել · ընդ
նի ոքանս · ասէ միայնակե
ացն այսր · եւ որոք կամի զալ
ընդունի · եւ նա ասէ իսկ ա
մենեքեան իմի եկեղեցի սաղ
մոսին · եւ համասար պահեն ·
ասէ միայնակեացն զսաղմոսե
լըն իմաստին սաղմոսեմք ·
զպահեսյն իւրաքանչ իւր ոք
ոմն կամի եւ համեղուրժէ · իսկ
նր զամ կարգ որ ինչ իվանսն
հետ քրքիր եղեալ հարցա
նէր · եւ ասէ ըեղբայրն համե
իյուժ · իշխել անձին եւ մատ
նել յայդ վարս · բայց երկն
չիմ իհօրէ իմմէ · վն զի ունի
տի խրատ աշխարհիս համբերս
տան տալ · ասէ ցնա միայնա
կեացն · մի՛ ապսպանես ըզէ
այր զմարմին քո · եւ մի՛ մատ
ներ զայդ պիտի դեղեցկութ
յախտա անառակութէ · այլ բոլո
րովիմբ զանձն քո հարսնա
ցոյ քի · որ կարողէ շնորհել
քեզ փոխանակ անցաւորիս այս
որնկ · զանանց արքայութն
իւր · արդ լուեալ դերձ
եալ զգեստ եւ խոտանձս · եւ
երթ իվանս եւ ապրիս · իսկ
նրլուեալ զայս եւ ախորժեալ
մտադիւրութն ընկալաւ ասէ
ո՞վ

ո՞վ կարէ զիս · սրբի ոչ կա
մեի յաշխարհական = կարել
զիս զխորհուրդս ոչ պահէն
ասէ ցնա միայնակեացն · ա
ռաւօտին զհայր քո տանել ից
եմ իվանսն · եւ յայնժամ լուցէ անդ
երիս կամ · դ · աւուրս ·
ած դու միայնակեաց մի, եւ
ոչ կամիս առնել · եւ մինչ
դեռ նք զայս խօսէին · եկն
հայրն նր · եւ տեսեալ զայն
ակեացն ծանեաւ եւ հարց
զնա յեա ողջունի · եւ ասէ
Ե՞ր աշխատեցար · եւ ասէ
միայնակեացն · եթէ յիշ
ատակ հօր վանացնէ · եւ աւ
աց վանականն օրհնաս եւ կալ
եյես յաղօթից նր · իսկ նմ
խնդացին եղեալ : Եւ բազ
ում պէտս առատապէս ա
եալ եմուտ ինքն ած եգնաց
եւ ել ի վանսն · եւ եղև ի
լինել նորա անդ · արձեկ
եաց եփրոսինէ զհաւատար
իմ մի ի ծառայից իւրոցն
եղեցին · որ կոչի թեւդի
ոս · եւ որ ոք եղանցես անդ
միայնակեաց ած տուր · եւ
նախախնամութն այս · ահա
ծերոն ըսկիտէ եկեալ վան
առէր զձեռագործ իւր · եր
րկ եւ ես զծերն մանուկ
ծունր եդեալ կոչեաց զնա
եւ առեալ գնաց ի տուն · եւ
տեսեալ եփրոսինէ զծերն
յեա ողջունի · ասէ աղ
աչս հայր · եւ նք արարեալ
աղօթս նստան · եւ աս
ցծերն · ես ասէ · հայր
ունիմ ծառայ մի · եւ մայր
իմ վախճանեցաւ · եւ մինչ
յոյժ մեծութե ըստ · վն
ընչից իւրոց կամի տալ զիս
յաշխարհ անիրաւութե · եւ ես
ոչ կամիմ ապականիլ ապա
անձամբ աշխարհի եւ դառնալ
ստունգանել հօրն իմ եւ
կնջիմ · եւ զինչ տարեալ ոչ
գի
ե

ՍԽՈՆԹՆ ՔՐԻՍՏՈՍԱ

գտանեմ․ և զանմահն․ առանց
չենոյ անցաւորի վն այսորիկ․
աղաչեմ զքեզ ծանուցանել
ինձ զօգտակարն տառապեալ
անձինս իմոյ․ Եւ իբրև այդ
եղև կամեցեր ինձ արձակել
յեկեղեցին և աճեալ մի իհաւ
անկյն եփեմանէ լսել բան․
որք աղաչեմ զսուրբութիւդ քո
պտ յայ աւաքեալ ուսոյ ինձ
զօգտակարսն․ Ըստ ցնա
ծերն որդեակ իմ որով հե
տև մասնտրն եթէ որոչ առէ
զհայրիւր եզմայր եզն ղբարա
եղքորս եզանձն եւ իւրուոչ
կարէ իմ աշակերտ լինել․ եւ
զինչ ունիմ ասել քեզ ասե
լի քան զայդ․ Եթէ գիտես
որ կարողես տանել մարտաւ
որ փորձուեցը․ Թող զաշխ և
փախիր․ Քան զի նախնեաց
ընչից քոց բաղում ժառան
գք փտտանին․ ահաւասիկ տղ
քատանոցք․ և եկեղեցիք․
և ծերանոցք վանորեա․ և այր
իք․ և որբք․ և օտարք․ և
գերեալք Ուր հաճոյ իցէ
հօրն քո․ անդ թողցէ․ զու
միայն զանձն քո մի կորուսան
եր․ Ըստ ցնա ծերոնին․
յուսամ յԱծ և յաղօթս քո․ ե
թէ չանալ ունիմ ապրեցուց
անել զանձն իմ․ Ըստ ցնա
ծերն․ այս պիտի յօժարութք
որդեակ․ յապաղել լով մի եղ
եցին․ եթէ ոչ գիտես ժամանակն
ակն իզղ ջուցն ածել․ Եւ նա
ասէ ցծերն․ և ես վն այսոր
իկ աշխատեցուցի զքեզ հայր
զի կատարեալս զգանկութ
անձին իմոյ․ Եւ յարեաւ ծե
րն և արարեալ յաղօթս երր
եաց զնա․ և ետ սքիմ կրօն
աւորութե․ և աղօթեալ իվն
նդ ասէ․ Աչ որ ապրեցոյց
զՅմ սըս իւր․ նա պահեսցէ
զքեզ խաչարեն․ և զայս ասաց
եալ գնաց ծերն․ իսկ եփրոս
ին

ինէ ը̄ ամս իւր անկեալ աս
էր․ եթէ երթայց ի կանանց
վանս․ հայրն իմ յուզեալ
գտանէ զիս և իբաց հանէ բըռ
նաբար․ վն խօսելոյն զիս․
բայց տաց զիս իմիաբանակեց
աց արանց վանս․ ուր անօր
ոչ ոք գնաց․ ունէր կարծիս
Եւ իբաց մերկացեալ զկան
ացի հանդերձն․ յերեկոյի
տարաժամու իբաց ելեալ
անտի․ առեալ ը̄ իւր․ ե̄ ճ․
փահեկան գնաց․ իբրև այդ
եղև եկն հայր նր իքաղաքն
և իտուն օրհնութենէ ալ․ իներյն
եկ ղեցի գնաց․ ուր եփրոս
ինէ գնացեալէր․ Ժամու հօրն
փալստի ան իքաղաքն․ զի
ինքն անդ եւթիցէ անկաս
կած․ և իբրև ետես զհայրն
ահեաց զնծ․ Եւ ասէ կա
կած յուղի անկեալ գնացի
յայն վանս․ ուր Հայրն եղ
ա̄րն ունէր և Հայստանէր․
Եւ զեկուցանէր զինքն իձե
ռն դռնապանին ասել լով․ աս
ա ցաբան եթէ ներքինի
մի իպալատէ անտիէ և խամի
խօսել ը̄ քեզ․ և մտեալ
դռնապանն ասաց վանա
ւորին զպատգամն․ և հրամ
այեաց նմա մտանել․ Եւ
մտեալ եած ծունր և իլին
եւ աղօթիցն նստան․ և ասէ
վանականն․ ընդէ՞ր աշխատ
եցաւ առ մեզ տն սիրութք
քո․ և նա ասէ ես իպալատ
տէ անտի եղեալ եմ և անձկ
ագոյ կրօնաւոր վարուց․ մի
այնակեցութե․ և քաղաքն
մեր ոչ է իձաւ ծգնաւորաց․
և լսեցի վն սրբութեդ ձեր․
եկի բնակել ը̄ ձեզ․ եթէ
հաւանիք ընդունել զիս․
Ունիմ ինչս բազումս․ ե
թէ օգտեցայց այսր իլըռ
ութե․ բերից զայն այսր․
Ըստ ցնա վանականն․ բարի
եկ

եկեր որդեակ ․ պաշտաւսիկ
վանքս առաջի քո են · եթե
հաճոյէ քեզ նուաստ ը մեզ ·
եզի՞նչէ անուն քո · ենայ
ասէ անուն իմ մարագդոսէ ·
եասէ ցնա վանականին քան
զի մանուկ ես որդեակ · և
միայն նստել ո՞չ կարես ·
պարտէ քեզ առնուլ վարդ-
ապետ զի ուսուսցէ քեզ ըզ
կրօնս միայնակեցական կար-
գաւորական · ենայ ասէ ո՞պ
նկատի Հեր սրբութիդ առնեմ
այնպ · եւեհան մարագդոս զ
ՌՃ · դահեկանն ետ ի ձեռս
վանականին եւ ասէ · առ իմ ամս
զայսոսիկ · եթէ տեսանեմ
որ կարող եմ նստել յդան եայլ-
քն ։ Եւ կոչեցեալ զվանականին
զոմն յեղբարցն անուն ագապ-
իոս · այր սբ եւ պարկեշտ ·
ետ ցնա զմարագդոս · եւ ասէ
ահաւասիկ յայսմ հետէ որ-
դի քոէ սա եւ աշակերտ · այն
պէս արա առ որ քինի զսա · ո՞պ
զհաւատելոց զվարդապետն
եածեալ ծունր եարարեալ
աղօթս ե՞առ զնա ագապիոս
ի խուց իւր ։ Եւ քան զի
պայծառ փայլէին երեսքն
մարագդոսի իբրկէ զեղջկութե
անտի · եւ իգայ նԲ յեկեղեց
ին եւ ի ճաշատունն · զբաղումս
նետաձիգ առնէր բանսարկ
ուն իւեղ նորա · վս՟ որոյ
տրտնջէին զվանականնեթէ
այն ախի երես ընկալեալ
ի անսնընդունելեացս ։ Եւ
լուեալ զայսոսիկ վանական
ին · կոչեցեալ զմարագդոս ասէ
ցնա · քան զի գեղեցկութ
իրեսաց քոց յոյժ գոլով գըլ
որութէ անհաստատից · կամիմ
որ ի խցին լռեսս · որ ը եկր
ադոյնն է · եանդ սաղմոսես
եւ ուտես եւ անդ ննջեսցես ·
զի մի՛ հանդիպեսցիս իմող
ոցս · Եւ հրամայեաց ագա
պի

պիոսի պատրաստել նմա ըզ
լռական խուցն · ո՞պ զի լըռ
եսցէ մարագդոս ի ներքս ·
եւ արարեալ ագապեա զամ
կատարեաց ո՞պ եւ հրամայեց
աւ նմա · փակեալ զմարագ
դոս ի խուցն որ մեկուսին
է՛ր · եանդ պահօք եւ աղօթ
իւք եւ գետնատարածութբ
եւ ընթերցմամբ եւ սաղմոսեր
գութբ հպատակ էր ի տուէ
եւ ի գիշերի · մինչ զի տեսան
ելով ագապեա զքան եւ ըզ
զուարթութի նորա · զարման
այր առաջի եղբարցն · եւ ամեն
եքեան շինեալ լինէին ը
առաքինութի նր · իսկ հօրն
նԲ եկեալ զճաշա ժամուն
ի տունն · եւ ոչ գտաւ զդուստ
րն իւր · եւ սկսաւ այլ այլել
ի մանկունսն եւ յաղախնեայ
ոն · եհարցանել եթէ զի՞նչ
եղև եփրոսինէ · իսկ նք ասէ
ին եթէ երէկ տեսաք զի
նայ ի տանն էր · բայց յառ
ուէ ոչ եւս · մինչ զի եւ ք
իշխոթման եղեալ հիացեալ
հարցանէաք զմեծամնս զոք
կինն մեր · եւ ոչ ոք գիտաց ·
Լուեալ մի՛ գուցէ խօսեցեալ
եկեալ է առ զնա · եարձակ
եալ հարցանէր զնս · կլու
եալ հօր մանկանն զայս եւ
որդոյն · խռովեալ ընթան
ալով եկին ի տունն պատրօ
էի · եգտին զնա ի գետնի անկ
եալ եսգով տարակուսեալ ·
Եւ ասէին եթէ իբրև ոչ
եհան զնա եառեալ փախ
եաւ · Եւ ի նոյն ժամայն ես
իմ արք արձակեաց յեգիպտոս
եի լիբէիայ · եարքեղուին ըզ
նաւս եյուղէին · եքննէին
ապարանս եվանորայս եար
եւ լիք · եդրացիք · եանձաւ
տոք · եայրք · Եւ որ ինչ
իւրն ոչ դտանէիւր · Եւ ի
րե յամ է ինդրէին անկեալ
էին

ՆՈՑԻՆ ԶՈՐ ԵՒՓՈԽԻՆ.ԵԱ
զորս ըղձացան իշխանն առողջութե
նէ. ետուրանց. զի ոչ կարա
ցին գիտել թէզինչ եղև եփ
րասինէ. յայն ժամ հոռովկ
ցեալ նստեալ ընդ մեռեալն
այն պես աղքատոյ կածանին.
հայր պատառեալ ընդ զհարան
ելեր սգայք փեսայն ընդ զին
խաբ. իսկ հայրն զդուստրն
սրբարարն վաստակ. վա՜յ ինձ. որ
... քաղցրիկ. վա՜յ ինձ
էոյ աչաց իմոց. վա՜յ ինձ
մխիթարդ վաստակոց իմոց.
Ո՜վ պերճ դանձդ կորուսելոց
Ո՜վ պսակաւուն իմ ցրուեցաց.
Ո՜վ զվայելչութիւն իմ եւ առ.
Ո՜վ զլոյսն իմ զմթութեցաց.
Ո՜ր փայլ զիմ որդիդ կերեւ
եաց. Ո՜ր տեղի դարձեալ
նմին բայ դեղեցկութիւն զայն
թագոյն. Ո՜ր խորուստ դեր
ե այնունզարքունական զայն
նկարագիր. վա՜յ ինձ զինչ
արարից. զի նա էր աչքին ի
մոյ. Լոյս տեսութե. նա էր ծե
րութե իմոյ յոյս. նայ էր վեր
ջին իմոյ լուսաւորութե. նայ էր
վաստակոց իմոց հանգիստ.
նայն էր ցաւոց իմոց թէ թեւ
մին. Հոգ մի ծանեկեսցէ իմ
որեանս մարմնոյ իմոյ. մինչև
ձգեսցես զինչ եղև որդեակ
իմ երփոսինէ. որ զուրախու
թե իմ տարապարտ առնելցէ.
իւրև զայս պնդեի բանս. այլ
անդ լսեն հանդիպեալ բնաս ի
րանն. դեռ բայլ մեծա ծայն
կանչունի. Ո՜ւր դու թէ եամ
բաղաքն տրտմութեամբ որբա
ցեալ ըլինեն պատճառաւ իսս ի.
և սգացեալ սորոյ նորին. վն յան
հայրենի կորուստեան եփորոսի
նէն. իսկ հայրն ոչ քան զինչ
կարեր հանդուրժել իմ իմս
ձեռյ սորոյն. վն այն փնայ
իվանսն այն. ուր գոխեր ըա
ն ունէր. և անկեալ իջան
ընդ վանականին. հաշհով աս
աղ

ԱՃԻ
աղաչեմ զքեզ հայր սր. մի լը
աեր յաղաչել. ոյ զմծ. ու զի
դացին վաստակ աղօթից քոց
քան զի անհեա եղև աղախ
ին քո դուստրն իմ. իբրև լու
աւ զանձնականն. աւրհնեցաւ
յոյժ. և հ բամայեաց հարկա
նել ժամ. առի ժողովել եղ
բարցն. և իբրև եկին. ասէ
ցնս աղաչեմ սեր եղբարք և
վաստակի ցէք շաբաթ մի. և
պահեցէք և աղաչեցէք զած.
զի յայտնեսցէ մեզ ուրեք դուս
տրն պատնոսի. եպահեցին
զշաբաթն ամենեքեան. և ոչ
յայտնեցաւ ած ու մեզ ինչ գա
նէ. քան զի աղօթքն եւր
սինե. յաղթեին ամենեցուն
ցբն. քան զի աղաչէր նա զած
ոչ յայտնել զինքն. ի կենդա
նութեն իւրում. իսկ եղբ
բարքն զարմացան է դործն.
զի ոչ յայտնեաց ած նմ. իսկ
աբաս սկսաւ մխիթարել զը
նա և ասել. մի յբանիր ուեր
պատիւնութի. և մի տրտմիր.
այլ ոռհագիր զայդ. զի յոր
ժամ կամեսցի ած. յայտնես
ցէ զնա և փառաւորեսցէ յաղագս
նր. Լսել զայս ստուգի. զի
անա. ետէ ոչ մանանեաց զին
քն ինչ առ ինչ. այլ իբրև ի
վն այնորիկ ոչ յայտնեա ցաւ
ումեք. իմ ... քան զի ե
թէ իշար ինչ էր. ոչ անտես
առնէր ած զվաստակս քո. և
զքանս որոց ցուցէր վն անու
ան նր յամ սբս. առ աւելի
և սխեղ. այլ է հոգոյն սըր
բոյ գնացեալ է. այլ թէ
ոչ յայտնէր զորցն. Զայս
ասելիք լուեալ պատճառին.
Հաւանեցաւ. սակաւ ինչ
մխիթարեալ գնաց իւրովսն
պահանջել զմյ. և խնամ
նով բարի ոչ վարուեց. եւ
յետ սակաւ ժամանակի դար
ձեալ գնայր ի խնամոն. և ող
ևոյ

Քոյն տայր եղբարցն. եւ դար-
ձեալ գնայր ի քաղաքն. իսկ
ի միում աւուր եկեալ իշխա-
նըն. ասէ սանկաւմ մխիթա-
րեմ ոգով իգալս իմաւմ աս-
նայր ժամերթամ ի քաղաքն
ոչ գտգորիմ իմորմոքեղայ.
յիշեցով սէարի զաւակն իմո
էլնէ ցնա վանականն. կամիմ
խօսել ԸԴ եղբօրս որ եկե-
ալէ ի սպալատանէ թեոդոսի
թագաւորի. եւ ասէ ցնա. ա-
ղաչեմ զքեզ հայր հրամայեա
զի տեսից զնա. որ ԾՌ ասացեր
Եւ կոչեցեալ զագապիոս ա-
սէ ցնա. առ զտէր սպափնո-
տիոս եւ տար առ տէր մարա-
դոս. ոՔ զի օգտեսցի ինձմ
նա. եւ առեալ զնա տարաւ։
իսկ նա իբրեւ ետես զհայրն
արտասուօք լի եղեւ. իսկ
հայրն կարծէր եթէ վն զզ-
մանէ. եւ համբոյն ոչ ծանեաւ
զնա վն թարշամելոյ գեղո-
յն. յանբաւ սրահոցն. այլ-
չափ գեղնա տարածուէն.
եկնկղովն ծածկէր զերեսան
իւր. զի մի դուցէ ճանաչէ ի
մէջ ծանիցի նմա. եւ իբրեւ ա-
ղօթեցին նստան. եւ սկըս-
աւ խօսել ԸԴ նմա. վն սիրոյ
եւ ողորմութէ եւ զգաստուէ.
իսկ ի խօսելն մարադոսի.
սիրտն սպափնոտիէ թնդայր.
եւ ամենեւին չնոյր արտասու-
օք եւ ուրախութե եւ հնարաւոր
իւր եթէ մարթ ինչ էր զէր
կըս արկանել եւ մահ ակից չի
նէր. այլ պատկառէր եւ ծու-
կալէր ի խորհրդոց անձինն.
եւ բազում ինչ խօսեցեալ յա-
ղագս հոգւոյ շահ ուրծոց. զը-
նացպափնոտիոս ի մարադոսէ
եւ եկեալ առ վանականն ասէ
ցնա որ ԾՌ. տէր իմ որ քան
օգտեցայ ի մարդն այն. զիա-
ԾՌ այն այս անկաւ ԸԴ նմա
գութ ինձ ոՔ թէ այգեանն
ԻԾ

ԳԼԽ. ԻԶ. ԱՐՔ ԱԳԱՀ
ՆԵՐ. Եւ հրաժարեալ յեղ-
բարցն գնաց ի քաղաքն. իսկ
մարադոսի աղաւթեալ իւա-
նն ամս. Ղ. հիւանդացաւ
հիւանդութէ որով եւ վախճան-
եցաւ. իսկ. Եւ ի կատ ՆԻ հի-
անգ. եկն սպափնոտիոս իվան
նն. այնտ սովորական խօս
ից. ասէ ցվանականն. ՏՐ
թող տեսանեմզեղբայրն մար-
ադոս. քան զի յոյժ փափ-
ագէ անձն իմ ինա. եւ կոչեալ
զագապիոս ասէ ցնա. տար
զտէր սպափնոտի. առ եղբայ-
րն մարադոս. քան զի կարծ-
եմ այլ ոչ եւս տեսանել զնա
Եւ երթեալ սպափնոտիոս ը-
նկեալ իվ՛ր անկողնայն ոՔ
անկեալ դնէր մարադոսս.
համբուրէր զնա ասելով.
աղօթս արա իվերայ իմ հայր
եւ ՏՐ եղբայր. զի տացէ ինձ
ԱԾ մխիթարութի վն որդեակ
ին իմոյ. զի ոչ եւս առողջ
ացեալ է անձն իմ խորումու-
թենէ. ասէ ցնա եղբայրն
մարադոս. մի՛ տրտմիր եւ
մի՛ արտասուեր. քան զի
սատանն մինչ դեռ ես. հա-
ւանեցուցանէզքեզ վն նորա
այլ աղաչեմ կաց այսօրէն առ
ուրս երկու. եւ մի՛ թողուր
զիս. ասէ ցնա սպափնոտիո
հրամայեցեր. ոչ եւ թող
ից զքեզ երիս աւուրս. իսկ
իբրեւ եհաս երրորդ օրն. եւ
գիտաց եթէ երթալոց է այն
ու հետեւ առ ԱԾ. կոչեաց
զնա առ ինքն զհայրն իւր ա-
սէ ցնա. որով հետեւ որ
առ իս տնօրինեաց ՏՐ կամե
ցաւ. եւ կատարեաց զխնդրուածս
իմ. կամիմ որ անդրանիկ
նիզիս յայսմ օր յաղագս դըս-
տերն քոյ եւ փրոսինէ. քանզի
գի եւ եմ տառապեալս.
ծառահայ աստի տեսեր եւ հա
տացեր. եւ մի՛ ուսմեք տար պա

տէր զմարմին իմ բաց ի քէնէ
և սպասաւ հայրն ողբալ և ափշ
եւ․ և կամէր կականում անկան
եւ զպարանոցաւ դստերն․
քան զի կարծէր յա̅մ ժամ․
և ոչ իշխէր հաւանութ̅ հաս
տատել․ և ը̅ ասէլն և այայտն
էլն զինքն դուստրն ։ նոյն
ժամայն ծանեաւ իդիր պատ
կերացն և ինչ անուանցն ։ Լւեէ
ցհայրն իւր եփրոսինէ․ համ
բերեա սակաւ մի հրամայ
եալէ բերզյ̅այ․ և լուր զա̅մ
բանսիմ ։ և մի՛ շփոթիր․ այլ
իբրև երկիւղած յա̅յ ուրախ
լեր ի վ̅ր եղելոց ։ Եւ քան
զի յանձին նորայ վանականին
թէ ունէր ինչս բազումս ․
և եթէ չինեցայց տացից ի վա
նս․ արդ՞ տուր զայն ի վանս․
քան զի գիտես եթէ ը̅ ա̅յ վա
րի տեղիս ։ և աղօթս արա
ինձ ։ զայս ասացեալ աւանդ
եաց զհոգին իւր ի ձեռս ա̅յ․
իսկ պափնուտիոս մինչև զայս
վասն երկայնամտեալ լուեաց
տանջելով զինքն․ ի հանդուր
ժելոյն․ զի մի՛ զայրացուս
ցէ զքաղցրիկ որդեակն իւր․
և զի չուէիցէ զարժանաւոր պա
տուերն ն̅ր․ Եւ իբրև ետես
զի ի վախճանել բանն իւր
աւանդեաց զհոգին․ ․ իբր կա
միաւ ի կամս ա̅յ․ ի հիացմանէ
անտի չքեալ անմռունչ կայր ո̅ղ
մնեալ ։ Եւ ընթացեալ ի
ներքս առ աղապիոս․ արկեալ
ջուր զերեսօքն ն̅ր կենդանեաց
զնա և ասէ․ զի՛ է ըեզ տ̅ր․
Եւ նա ասէ․ թողէք զիս այ
սր մեռանել զի հրաշալիս տե
սի այսօր․ և յարուցեալ անկաւ
ա̅ն երեսօք նորա եւ ողորմա
ինարտասուօք ուռոցեալ գոչ
էր․ վա՜յ ինձ որդեակ իմ քաղց
րիկ․ զի՞ առ որ ոչ յառաջ ժամանա
կաւ ճառեցեր ինձ զայդ․ որ
ձեռ այժմ մահաւէից ընդ ալէի
բար

քարուցդ քոց․ բա՜բէ՛ զի
ա՞րդ վերապեզէր իշարութե
նէ թշնամւոյն․ զի՞ա՞րդ անց
եր ը̅ իշխանութ̃իս․ և ը̅ պե
տութ̃իս որդեակ իմ քաղցրիկ ։
և մինէր ի կեանսն յաւիտենակ
անս ։ Եւ լուեալ զայսոսիկ
աղապիոս յափշտակեալ ի հի
մացմանէ․ և զարմացմամբ ըն
թացեալ առ վանականն պատ
մեաց զգործն ։ Եւ եկեալ
փութանակի վանականին ։ անկ
եալ ի վ̅ր ասէր․ հայրն ը̅ ի
ճշմարիտ ա̅յ մերոյ․ և դուս
տր սրբոց մի՞ մոռանար զըն
դանեկիցն քո․ և մի՛ զվանա
կան զայս փարախ․ այլ աղ
օթս արա պարգևի լև մեզ ի մաս
ունք արիացար վարձս
հանդերձիւլ ի կեանսն յաւիտ
ենականս ։ և քև վայ ելել
զորքայութ̃ն․ երկնից բար
ութիւն․ Եւ հրամայեաց ժամ
հարկանել զի ժողովեսցին
եղբարքն ա̅մ․ Եւ իբրև եկ
ին ամենեքեան․ և լուան զգ
ործն․ զարմացան մեծա
զարմացեալ նոք․ և փառաւոր
էին զա̅ծ որ առնէ սքանչ
ելիս ։ Իսկ միոյն յեղբարցն
միականի էր․ իբրև ողջուն
եաց զաւ̅ր երեսս ն̅ր․ նոյն
ժամայն բացաւ ակն ն̅ր․ և
ետես և ա̅ւհեր զա̅ծ․ և ամենն
եցուն տեսեալ փառաւոր առ
նէին զա̅ծ որ առնէ հրաշալ
իս և ցուցանէ օրինակ փրկու̅
որոց կամին ընթանալ ինթու
թ̃ս ն̅ր․ Եւ մեծապէս օգտեալք
և չահեալ քերդեն ի սրբոյ կու
սէն եփրոսինեայ․ և աղամս
ի և ա̅ւհուր̅ ե զինն դնա փ
գերեզմանի հարցն․ իսկ հայ
րն ն̅ր զա̅մ ինչս ետ յեկեղեց
իս և ի վանորայս․ և յօտարան
ոցս․ և աղքատաց․ Եւ ինքն
հրաժարեալ յա̅մ մէ որ յաշխար
հի․ եկն ի վանսն և լուեաց
իխ

ծնացն դստերն իւրոյ մեծաւ
մխիթարեցոյ շնորհիւն յոր
ժամ իկեն զանուանն իւրում եփ
րոսինէ . գնէր յատակի . և
կացեալ նի իվանսն ամս . տա
սն . բարիոք քաղաքավարու
թբ . թողեալ զնե բերանուրն
փոխեցաւ յերկինս : և թաղ
եցին մերձ առ դստերն իւր
ոյ եփրոսինէա գերեզմանն . փառ
աւորեալ զՔր ՈՒՍ որ տայ
համբերութի սիրողաց իւրոց .
և պսակաւորէ զնս . ի փառս
սրբոյ անուան իւրոյ . որում
փառք յաւիտեանս ամէն :

Վարք երանելոյն մարիամայ
եգիպտացւոյն

ՍՈՆՍԱՅՍԻՐԻՔԱՂ
աքէն աղեկսանդրիա . եգիպ
տացւոց . գուսար մեծատանց
էր . և յաղնուական յազգէ .
և էր աւուրս քրիստոնէութե .
և յոր ժամ եղև երկոտասան
ամեա . արհամարհեաց զհ
գուլթ ծնողացն և ապականե
ցաց զկուսութին իւր և ետ
զանձն իւր իղձառն և ինչա
ախտս պոռնկութե . և նստաւ
ի պոռնատունս . և յուսմբ ո՛չ
առնոյր ինչ վն անյագ ցանկ
կութեն մարմնոյն . զի երթեց
են բազումք առ նայ : և զա
յն պէս եօթն և տասն ամ
թաւալէր յաղբս մեղաց .
և ապականէր ի բոցբոցու մե
ջնոսէ զյօգոսնս երիտասար
դաց . իսկ ի միում աւուր
տեսանէ ամբոխ բազում որ
երթային ի ծովն . և տեղեկ
անայր եթէ ո՞ւր կամիցին
երթալ . և գիտաց զի երթ
ային յեմ վն տօնի սբ խաչ
ին . զի երկից պատցեն պատ
ուական փայտին քի : և
ասէ ի միտս իւր գնացից և
ես

Ես ը սոցա խառնիմ . գիա
եմ որ այն շատ ժողովրդեն
քն իցեն պոռնկիկք որ պէտ
քն իւրեանց կին զայս . իսկ
հեշտով գնաց վաղվաղակի ի
ծով եզրն . և եմուտ ի նաւ
և պոռնկանօք վարձուն նաւուն
զանձն իւր ետ նոց նաւավար
աց ն . և բազում մարդիկ ի
նաւելոցն ընկեց ի հաղբս
պոռնկութե . և նաւեցին յեմ
և նայ ոչ դադարեաց ի չար
գործոցն : Եւ իբրև եհաս
տօն սբ խաչին մերձեցման ,
որ իսեպտեմբերի . ժդ .
ընթանային բազմութի ժողով
րդեանն ի սրբ տաւօտն յեկ
եղ պատգութ ամն ընկալ խաչ
ին քի : խառնեցաւ և մարի
ամ ի ժողովուրդն . և ե
ղէնէ նց զի մտցէ յեկեղեց
ին . եւ յոր ժամ գնացին ի
դուռն եկեղեցոյն ամենե
եան ն բ մտին . և մարիամ մի
նայց արտաքոյ . քան զի ան
ային զօրութ սրբոյ խաչին
արգելեաց զնա արտաքս : և
բազում անգամ ջանաց մտան
ել երբեմն ի ներքս միայն . և
երբեմն ը այլան և ոչ կարաց
զի ոչ տայր թոյլ մտանել նզ
մա անտեսանելի զօրութ սրբոյ
խաչին : Եւ գիտաց որ վն
անառակ գործոց իւրոց ոչ
արժանաւորեցաւ մտանել :
և իջաւ նի արտաքոյ դրանն .
նայեցաւ ի վեր և ետես ի վեր
դրանն եկեղեցոյն սրբոյ
ուհն պատկեր ամենասուրբ
հոյ ածածնին . և ունելով ե
դ երկս իւր զաղաղակել ած
մեր . յայն ժամ արտասուալ
ից պաղատանօք աղաչեաց և
ասէ . երաշխաւորեա զիս
ամէն աահեալ սբ կոյս ածա
ծին զի մոյց յեկեղեցին . և
այլ ոչ և ս տամ զանձն իմ ի
չար գործս պղծութե .

այս

պիսի պաշտամանօք ի թաղում
ժամս եղաց հեծեծանօք և
դառն արտասուօք ։ Եւ որք
մտանէին Ը դուռքն զարման
ային Ը ձեռնթուանդ դարձն
նը · քան զի բաղումք էին
որք ճանաչէին զնա · այնպի
սի անարատ գործով լեալ ·
ապա յետ բազում արտասու
աց · որ երաշխի առնէր զգ
տիրմայր Այծածինն · Թոյլ
տային բռունքն հզօրին մը
տանել և առ ժամայն եմուտ
յեկեղեցին և արժանաւորեց
աւտեսուԵ և երկիր պագուԵ
ամէն Այհեալ սրբոյ խաչին
յոր ժամ հայրապետն վեր
ացուցանէր իմեսուԹե Այմ
ժողովրդեանն · իսկ յետ
տեսուԵն եղեալ առաջի ա
մենա սրբուհոյ Այծածնին ·
անկաւ իվը երեսաց իւրոց
և երկիր եպագ · և աղօտ սու
օք գոհանայր · և ոԼ յերաշ
խաւորն · խնդրէր ցուցան
ել նմա ճանապարհ փրկուԵ
զի Թ՛ այլ դարձցի ի քաղաքն
իւր և իսաւէնն · և յուռաւ ճայն
ոԼ Թէ իպատկերէն որ ասա
էր · եԹէ անցանիցես Ը յոր
դանան · բարի հանգիստ գտա
ցես ։ յայն ժամ գնացեալ
Ը հրաման պատուիրանին ·
երկիր պագեալ արտասու
օք գնաց · և յառնէ միոջէ
խնդրեաց փողմի · և ետ նը
մա փող · և առեալ · գ ·
փոքր նկանակս հացի · և ե
հարց զճանապարհն յորդան
անու սահ · որէ դուռն որ
տանի իյորդանան դետ · և
ցուցին նմա զդուռն և զճան
ապարհն · և ելեալ գնաց ի
յորդանան · և յեկեղեցոջ
սրբոյն յովհաննու · մտեալ
աղօթեաց · և հաղորդեցաւ ի
Սբ մարմնոյ և յարենէ որդոյն
Այ · և իջեալ առ ափն գետ
ոյն

ոյն եգիտ անդ նաւակմի պա
րաստական · որ էր վանացն
սրբոյն յովհաննու · և եմուտ
անդ և անց Ը յոր֊անանն դի
մեաց Ը յանապատն · և որ չափ
թաւեաց · դ · նկանակն հա
ցի շատացաւ նոքա · և յետ
այնորիկ զխոտ դաշտաց վայրի
ուտէր · և յոյժ նստեալ աշ
խատէր զառաջինն · քան զի
մինչև իսասն ամ զցնցոտին
հանդերձիցն · որ մնաց եալ
էր առնաւցեալ զգեստն ·
և յետ այնորիկ մերկ ամենե
ին շրջէր · և զգաղար վայրի
այնու հեռև ոչ համա նէր
ձեռօքն · այլ դնէր զերեսն
իւր յերկիր · և աղաւմաբքն
ոԼ զանսասան կրծէր և ուտ
էր · և այն պիսի ձգնուԲ ե
կաց յանապատին · խէ · ամ
իսորշեալ իուաղոյ · և ցրտա
րեալ ներքէր մարմինն նր ի
ցօղոյ երկնից ։ և իսով և ինա
րաւ · և յանդադար յաղօթս
և յարտասուս ։ Եւ յոր ժամ
կատարեցան աւուրք կենաց
նր · տեսեալ ԱԾ իմիտս ձըր
նաւորին զոսիմոսի երանե
լոյն · եւ դիմափառիր և բարե
պաշտի · որ էր ի վանորէիցն
յորդանանու · երԹալ ինէ րք
սագոյն անապատն · տեսա
նել Թէ իցէ ոք բընակեալ
անդ ի ծառայիցն ԱԾ · և այն
պիսիխորհրդով ելեալ իվա
նացն · և անցեալ Ը յորդա
նան գնայր Ը խորին յանա
պատն · մինչև աւուրս քը
սան · և շրջէր յանապատին
և աղօթէր զԱԾ · ցուցանել
նմա եԹէ իցէ ոք բնակեալ
անդ · և ամենևին ոչ ետես
դազան · կամ եզն · կամ Թռչ
չուն · Եւ յոր ժամ զօր հա
սարակ աղօթս կայր · տեսա
նէր իսոտորոտ վիմի միոջ զա
տուեր մարդոյ ։ և կնքեալ զը
հա

չանաւխաչին զերծան եղամ
անդամսն անճառք․ քանզի
կարծեաց երեւմունք գիւտա
կան տեսանել․ եւ կատարեալ
ճշգրտիւ տեսանէ զերանելի
կինն զի երթայր ի կողմն հա
րաւոյ․ մերկ եւ թուխ․ մար
մինն սեւացեալ ի տօթոյ արե
գականն․ եւ հեր գլխոյն սպա
կաս եւ սպիտակ․ իբրեւ զասր
էր․ ընթանայր ծերունին զո
սիմոս զկնի նր․ եւ իմացեալ
երանելի կինն սկսաւ փա
խչել․ եւ երթեալ եմուտ ի
ձորմի․ եւ յորժամ եհասանէր
յայն կոյս ձորոյն․ եհաս եւ զո
սիմոս յայսմ կողմանէ ի գլուխ
ձորոյն․ եւ մեծաւ երդմամբ
ձայնէր եւ աղաչէր զի կացցէ
եւ տեսցէ զնա․ եւ նա ասէ ո՞վ
զոսիմոս․ է՞ր կամիս տե
սանել զմեղաւոր կին․ արդ
եթէ յօժարիս տեսանել
զիս․ ընկէա զփիլոնդ քո զի
ծածկեցից զմարմինս իմ եւ
շահեցայց յաղօթից քոց։
եւ զոսիմոս զթիկունս իւր ի
նա դարձուցեալ ընկեց ըզ
մաշկեղէնն․ քանզի իմացաւ
եւ ի նա զոսիմոսի եւ խօսէ
ցըն դարձաւ առ նա երանե
լի կինն․ եւ եկն յայս կոյս
ձորոյն ի ներքոյ վիմի․ եւ առ
եալ զթիկնոցն ծերոյն պա
տեաց մասն ինչ իմարմնոյն․
եւ ել ի վեր առ նա եւ անկան
երկոքեանն ի վր երեսաց
իւրեանց եւ երկիր պագին մի
մեանց․ եւ բռնադատէր
մինն զմիւսն առնել աղօթս
ասէ երանելի կինն․ քեզ
արժանէ մատուցանել աղօ
թս զի քահանայութեան պատի
ունիս։ իբրեւ լուաւ զայն
որ անուամբ կոչեաց զինքն
եւ զքահանայութին․ եւս գիտա
ցեալ ասէ զքահանայու
թե պատիւ ունիս․ իհիաց
մն

մանէն զարհուրեցաւ․ հայցէ
զոսիմոս․ բայց ամենայն հը
քամանի նր․ մատոյց զաղօթ
սըն եւ կանգնեցան․ ասէ ա
ղաչեաց հայրն զոսիմոս․ զե
րանելի կինն․ զի եւ նա արա
ցէ զաղօթս․ եւ նա տարա
ծեալ զձեռս իւր յերկինս ե
կաց լռելեայն իբրեւ մի ամս
եւ տեսանէ զնա հայրն զոսի
մոս․ զի կախեցաւ յօդս կան
կուն մի բարձր յերկրէ․ եւ եր
կեաւ խիստ իւր ծերն․ ե
թէ հոգի ինչ իցէ եւ կեղծա
ւորութ կայ յաղօթս․ եւ գի
տացեալ երանելի կնոջն ըզ
խորհուրդս մտաց ծերոյն․
ասէ ո՞վ հայր զոսիմոս․ զի
ե՞ր խորհուրդս բերես ի մի
տըս քո թէ երեւումն ինչ ի
ցեմ․ հաւատասջիր հայր որ
կին եմ մեղաւոր որ տեսա
նես զիս․ բայց փրկեցայ ըզ
մեղ ի խաբէութենէ սատա
նայի․ եւ այսպէս ծերն խընդ
րեաց ի նմանէ թողուլ զն
խորհուրդն․ յայն ժամն բըն
տան հանդէպ միմեանց․ եւ է
հարց երանելի կինն զերկրէ
եթէ որպ իցեն մարդիկ յայ
խարհի քրիստոնէութ․ եւ թա
թագաւորք վայելեն․ եւ նե
րքն ասէ հայր սր․ բարիք
վարէն աղօթիւք քո․ եւ
աղաչելով ասէ զոսիմոս․
մայր սբ․ պատմեա ինձ զվար
քո զամ միշտ միոյն․ ասէ
ցնա երանելի կինն ոչ ինչ
ունիմ վարս բարիս այլ մեղս
կան եւ անցաւոր իմոյ կեանս
նէ ինձ․ եւ զարշելի․ եւ նոր
կոալ իլսելիս որ․ եւ
երդմեցոյց զնա ծերն պատ
մել զամ․ որ իմունկութենէ
մինչեւ ցծերութիւն զորոր
սն զամ․ խոստովանութ․
իսկ երանելի կինն
ելով ասէ․ կրկնեմ իմ պա
տ

Ծեցից տնաւառաջի քո հայր
կրօնիս . և զանօրէնութիւն
իմ ոչ ծածկեցից . եւ օձս
Եալքլուտ . Եւ ամենայնօրս դուս
տրեւի առն աղեկսանդրացւոյ
Թէոփիլոսացւոց . և անտարգելցի
զգուշութ ծնողացն իմոց . չար
եաց պղծութե ցանկանալով
և Ը կարգի մի Ը մեղաց զա՛մ
փորձն բեր պատմեաց . և զամ
պարտին զվրիշտն . որ էած
ուղ անդամ մահու համ ե ալ
լինէր . եթէ զօրութ ին ոյ
ոչ պահէր . և ոչ Թագոյն
ամենայն այլ զամս ամաց .
որ վերագոյն գրեալ եմ .
իսկ իւաւառո եւ բանիցն
խոստովանութ . առի լուար
հայրզոսիմոս զանառակ զոր
ծն իմ . արդ թողութ շնոր
հեա ինձ մեղաւորիս . ով
և որ թողու յամ որդաս
նան առ նա . ապաշխարութ
եղելոց հայրն զոսիմոս . սոր
երանելի մայրիկ . թողեալ
քեզ զամ զոր ասացեր . և
ոչ միայն թողեալ . այլ և
երջանկութ մասին համ եալ
սրբոց . և երանելի նահա
տկութ դիպեալ և ժոււկալ
եալ . նմանեցար վերնականն
զուարթնոց . Եւ ասէ են
անելի կինն . աղաչեմ զքեզ
աջեմ զքեզ հայր զոսիմոս .
զի իմ ծի հինգ շաբաթի առ
ուրբ երցես ինձ հաղորդու
թի նպաստաւորական մարմնոյ
և յարենէ որդոյն այ . և պատ
ուիրեաց նմա չիկլանանին
ոչ ուրեք պատմեսցէ . այլ
անխիշափ արբ երցես ինձ . և
Ը յորդանան մի՛ անցանել
յայս կոյս . այլ անդ ինձ առ
ուեն գետոյն . զի . իւե . ամե
յանապատիս որ անհաղորդ եմ
յանապատական օրինացն . Եւ
յորդորեալ հայրն զոսիմոս
ծնրադրեաց աղօթս . և դարձաւ

ինքն

իվանսն . Ի . աւուր ճանապ
արհաւ . և համբերեալ անց ոչ
սա ազ ուամբ ինձ . Եւ ի մեծի
հինգ շաբաթոջ առեալ Ը
երկս և արկ յսկիհ մէ ի
մարմնոյ և յարենէ որդոյն այ
եառ . և սակաւ թրջեալ ոսբն
և գնաց յեզր գետոյն . և հո
գայր թէ ոպ անցանիցէ երա
նելի կինն Ը յորդանան . և
նայելով գիտէր . և ահաւա
ժամայն եհաս երանելին .
և արարեալ զնշան խաչին ի
վր գետոյն . եանց ոտիւք
ոպ Ը ցամաքիվր ջրոյ և եկն
առ զոսիմոս . և ասաց նմա
պաշտել զերեք սրբեան՞ն .
և զհաւատամքն ի մի այն և
հայր մեր որ յերկինս . և
համբուրեցին զմիմեանս յող
ջոյն սրբութ . և հաղորդե
ցաւ յանմահական խորհրդոյն
և առեալ երիս հատս ոսբան
ցն եկեր և ասէ . բաւական է
այս իսկեւս մարմնոյս . Եւ
աղաչեաց զզոսիմոս . զի ի
գալ այլ տարին անցցէ Ը յոր
դանան և բերիցէ ամ անապատն
իւ եղին զոր անսինզ մեանս
Եւ արարեալ զնշան խաչին
ի վր գետոյն . եանց ոտիւք
ոպ Ը ցամաք . և ոպ Ը կա
մաւորք յայն կոյս . և գիմեաց
յանապատն իսկ զոսիմոս ա՛մ
ուրախութբ լցեալ դարձաւ
ի վանսն . և վն ոչ հարցանն
եղբ անուն պատուական կը
նոջն յոյժ տրտմէր . Եւ ի կատ
արել տարոյն . եկեալ ի
մանացն հայրն զոսիմոս . զը
նացեալ իզ եան կանգնաւոմ
և գիմեաց անապատն . և ի
Ի . օր եհաս ի տեղին . և ետ
գիտ մեռեալ զերանելի կի
նն . և զմարմինն Ը կարգի
որ իւր տնեցիք յարևելից կող
մն . և մերձ ի գլուխն եգիտ
գիր . ի վր տրամ գետնոյ .

մոի

յորում գրեալքն էր ։ Եւ բ
բա զոսիմոս թաղեա զատաւա
պետսն մարիամայ մարմինս ։
տաւրհողոյ զհուղս ։ Եւ զծնծն
ինձ աղօթս արա ։ Եւ նենգե
ցիս ապրեցի ի ձեռն յօք չարչա
րանաց քի ոյն մերոյ ։ Եւ դե
րայ սէ ծերունեին զոսիմոս
եթէ զգիշերն այն յորում հա
ղորդեցաւ իսէ խորհրդոյն ․
գնաց իսեղին եւ եհաս էաւա
ւօտն մինչ ․ տաւողն մարմոյ
եւ որամթա ինչ գնացիւք ․ թեթ
եւացեալ մարմով ․ հզօրոյն
զօրութբ եւ աղօթիւքն զուարթ
երես ուրախութբ հողոյն աւ
անդեալ էր զհողին առ ած
երանելի կինն մարիամ ։ իսկ
հայրն զոսիմոս հիացեալ առ
եր զած ․ վս սրաթռիչ գնաց
իցն մարիամու ․ որ իմիում
գիշերի գնաց ․ զայն որ հայ
րն զոսիմոս ․ ի ․ օրն գնաց ։
Եւ յոյժ տրտմեր եւ հոգայր
թէոպ փորեսցէ զերկիր ․ քան
զի ոչ երեր փայտոտ ։ Եւ ի
եւ գնաց ի վանսն ․ բերել ․ ի ․
աւուր ճանապարհ ․ անհնար
էն թուեր ․ եւ խորապարսեալ ի
շեալ հողայր թէ զիարդ ար
ասցէ ։ Եւ տեսանէր զի առ
իւծ մի գայր ․ եւ ոչ զայն գթ
աց եթէ յայլ առ աքեցաւ ։
Եւ կեալ մերձ առ մարմինն եւ կ
աց առ նովաւ գիխակերեալ ։
յայնժամ հրամայեաց ծնծա հայրն
զոսիմոս փորել զերկիրն ․ Եւ
նոյն ժամայն սկսաւ փորել ․
Եւ փորեաց որ չափ բա ․ ապան
էր ․ Եւ հրամայեաց դադարել ։
Եւ սաղմոսիւք եւ աւհուսթ
թաղեացն երանելի ծերն
եւ արտասուօք դարձաւ ի վանս
իւր ․ եւ պատմեաց զած վարս
երանելոյն մարիամայ ։ Եւ
յետոյ սոփրոնիոս հայրապետն
Եմայ գրեաց զպատմութն եր
եւցս երանեալ եւ երջանիկ աղ
ախն

ՎԱՐՔ ԵՐՆԵԼՅՆ ՄՐ
ախնոյն այ մարիամայ եգիպ
տացւոյ ։ Իփառս քի այ մե
րոյ ամենհեւլոյն յաւիտեանս ա
մէն ։

ԵՒ Ասաց ծերն գնացաք ես
եփմաստասերն ․ սոփրոնիոս
երբ եմտաղեկ սանդրիա ․ առ
աբբայն պօղոս ․ որ ունէր
ինչ վանս իտեղւոջն որ կո
չեր քար կոծուծոյ եօգտեց
մք վայելչապէս իծերոյն ․
զօհացեալ աչք զնէ ։ քան զի
սասացի ես ցնա ․ սաս մե
հայր վս մն ․ ոմն եղեր դու
մայնակեաց ։ Եւ ծերն յոգ
ոց եհան եւ ասէ ․ հաւատայ
էք ինձ որդեակք որոց թա
գուցից ինձէնչ ինչ մի ։ Ես
որդեակ յորժամէ աշխար
հական բազում հաւատ եւ ան
ձուկունէի առաջ միայնակեացս
եւ ուր գտանէի միայնակեացս
խօսացաւո ․ որք զայն ինչ էս
իւրեանց ․ ընդունէի ․ ․
եւպատուէի ․ եւ զոր ինչ աղէ
ոյ լինէր շնորհեի նց ։ Եկն
օր մի յաւուրց ․ եւ հիւանդ
ացաւ դուստր իմ ․ եւ իբժշկ
կաց իմացեալ էր կին ․ եւ ի
մասնել ․ եւ էին ժողովել
մերձաւորք եւ սիրելիք եղբ
այրք մեր առ մեզ ։ եւ չայն
է մեզ եւ մխիթարէին զմեզ ։
եւ ջնէ քիս ի զբայրն իմ ․ զե
նա եւ կոչեցա զիս չայահն ․
ոչ զի եկեալ տեսցէ զմ
այցելութն ․ զի վաղվաղակի
արձակեսցէ աղքիկն զհոգին
եւ մի տանջեսցի ։ Եւ Ի
գնալն իմ է գեմ դիպաւ ինձ
աբբայն զաքէոս ․ եւ ասէ աւ
զաչս իմ յարտասուս ․ ասէ
է եր շաս որդեակ ․ ասեմ
մ ․ դուստր ունէի մեռան
ին եւ արդ վախճանի ․ եւ գնամ
կոչել զխաչապահն զի եկ
եալ արասցէ նմա այցելութ
առի յաւանդել վաղվաղակի ․

վհոգին · և ասէ ցիս ծերն·
դարձիր զի զնա տեսից: Եւ
դարձայ և գնացաք · և իմացան
էին իշխանքն ասէ · հան զորս
են աստ · յայն կոյս տուննե·
և ես հանի զժողովեալսն ի
միասա յարկն · Եւ եկեալ
ծերն մերձեցաւ ինձեւ սաղջ
կանն · և ասէ ցիս · պահես
խորհուրդ զի ասացից քեզ
և շնորհեսցէ քեզ ք[րիստո]ս զկեանս
դարաւ իսկ ես եդի զերեսս
իմ յոտսն ն[ո]ր[ա] և ասեմ ոչ ասաց
եց ումեք ամենևին · Յայն
ժամ կանգնեցաւ ծերն յաղ
օթս · և յոր ժամ կատարեաց
զաղօթսն · եառ ջուր և կնք
եաց երիցս անգամ · և ցան
եաց ի վ[եր]ա երեսաց աղջկանն
Յայն ժամ ո[ւ]ր ի ս[ու]ր[բ]ն փառաւոր-
առ · ժամայն նստաւ աղջիկն
ի բրն · ոչ ունելով հետ մը
կարուտ · Եւ ասէ ցիս հայր
ըն · այժմ ա[ստուա]ծ ինձեռն աղօ
թից հարցն ի[ւ]ր ս[ուր]բ սոտարա սիրուն
քոյշնորհեաց զդա քեզ · մի
լծակցես զինքն առն · այլ
հարսնացայ երկնաւոր փեսայ
ին ք[րիստոս]ի ա[ստուծո]յ մերոյ · Եւ զայս
ասացեալ ծերն · ելեալ գնա
ց · իսկ ես և մայր ն[ո]ր[ա] · և
ամենեքեան որք շուրջն · փա
առաւորեցաք զք[րիստո]ս ա[ստուա]ծ : Եւ
աղջիկն էր ի բրն · Է · ամաց
յայն ժամ : Եւ ես բռնադա
տէի զկին իմ ընծայել զնա
կուսութե · և նա ասէ ցիս ·
Թող զսա մինչև լցցէ զօրէ
նաւոր չափն · և ես լռեցի ·
Եւ յոր ժամ եղև հնգե տա
սան ամեա · ասացի ընծայեցին
իմ · ահա եղև · օրինաւոր չա
փըն · Տէր ըմբռնեալ զդա
ասէ ցիս · ես ոչ թողում զդ
դա կրօնաւորել · այլ լծակ
ցեմ զնա առն · և մեռացի ...
ամ հանգուցեալ ... և քաղցում
անդամ ձաղէի զնա · մինչև

ծկն առաջի սինկլիտոսին ·
և նոքա հրամայեցին հարցա
նել զաղջիկն · թէ զոր ընտ
րեսցէ յերկոցունցն · լիցի ·
իսկ մայրն և այլ կանայքն խը
րատէին զաղջիկն խնդրել այր
ո[ւ]ր և եղև · Յայն ժամ ասէ
ցիս խռչ աստահն · զնա և զը
նեա աղջիկ մի · այլ կոյս ·
և մատոյ զնա փոխան զորս ի
վանսն · ... զնա :
իսկ ես փափագանօք յոյժ սր
տի շուայ զխրատն · և գնեցի
աղջիկ մի մեծապատն ամաց ·
և ետու յեղբայրութե ն[ո]ր[ա] դա
հեկանս · ... և մատուցի ընդ
նմ ի վանս և ասացի մայր վա
նիցն · պղծկայ · ընկալ
մայր զաղջիկս զայս · և յինեն
կալցես կերակուր և զգեստ
զորս զ[ա]մ առուրս կենաց ի ւ
րոց · և իմեռանել ն իմ հանից
դմս բաժին · Ճ · դահեկան
յայն ժամ վանից մայրն առ
եալ զնա խուցեաց: և ես դար
ձայ ի տուն իմ · և պատրաստե
ցաք զհարսանիսն · և լծակ
ցեցաւ առն դուստրն իմ ·
իսկ յետ · Է · աւուր հարսա
նեացն · տեսի տեսիլ զի կը
նաի ... ջահազեալ ...
ճանապարհ · ... չէի ըն
թացեալ · և իջնալն մեր ...
ի դաշտ մի պատրաստական ·
և ասէ որ ընդ իմն էր · տես
վաճառականացն · զնա ա ցուք
զի տեսցես թէ զինչ շահե
ցաւ · և կամ զինչ թարուցեր
արդ · համաւք և եկաք ի վե[ր]ը նա
տուն մի · և էր անդ դանձ·
և ամ փողոցն լցեալ էր ոսկով
պացեօք · և էին բազմութե
եթովպացւոցն այնոցիկ հիւ
անունք · որք կաղմեին զորգ այ
թքս · Ոմանք անիւս կաղմէ
ին · և զմարդիկսն յանիւսն
... անայինն · Հայք խոշոր
աստ քրեին · և զմարդիկն ի

ներքս ընկղմէին ։ Զայլս
տեսանէի զհոտն հաւատին ըզ
մարդիկ ։ և խայթէին զնծ ։
Զայլս տեսանէի զի բարշէ
ին զամանս ի մարդկանէ և ի
խոր շիմ զշարէին ։ Եւ ո
մանք ը̃ կանայս ան ամօթէ
ին յանդիման աչաց իմոց ։ և
հաւանեցուցանէին ։ և էին
ամենեքան մի կամօք ։ ուրա
խացեալք իշխանին ։ և ընթա
նային մարդիկ ը̃ ։ թեռվպա
ցուցն ձասկին ։ եթէ ոչ կա
րէ մարդ թուել զարմանասա
ձեր ։ և զան ամօթութիս զոր
ցուցանէք ։ զայս ասեմ ։ եթ
րև կամակից եղեալ շատուես
տից նց ։ զովասանութ տա
յին նց ։ Եւ փայլն ոմանք
յե թովպացոյն յայն ցանէ և
համբուրէին զիս ։ և ես զնս
համբուրէի ։ քան զինս իւր
եանց ասէին ։ և հարցանէին
զիս ։ երբ առնես բըզհարսա
նեան ։ զի և զմեզ ուրախացու
ցես ։ ասեմ այժմ տեսանէք
զիս զի քահանայ ։ և եմ փոյթ
ամիւ լինոյնն ։ Եւ տեսանէի
ժողովեալ ժողովս ի կողմա
նս քեսային ։ որք ունէին
խոստիկս ։ Եւ ես և լծակիցն
իմ եկաք և մատուցաք դը
տերն մեր ։ և տեսանէի զի
երկուք նր և պարանողևկուք
ծք և բազուկք մինչև ցզօ
տին ։ էին օձս մանձամեծք և
փաքուկք պատեալք ը̃ նմա
յայն ժամ մատուցաքզն ։ յա
ռաջ ասան ։ և ահա եթովպա
ցի մի փոքր նստաւ ը̃ ահե կէ
նր և սկսաւ համբուրել զնա
և տեսի այլ բազումս յոյժ ե
թովպացիք արտաքոյ դրանն
ժողովք և պալուք ։ և նայն
երդոց գոչէին ։ իմր մեր ։
և զինչ այլ յաւելից ։ տեսի
ես անդ անառակութք և ա
ղտոց անթիւք և ան պատմե
լիք

լիք ։ Յետ այսորիկ տեսի
զիս դառնալ ը̃ նա որ ըզա
ռաքեալսն էր ։ ել գնացաք
երկոքեան ի միասին ։ և ա
ռաւ առնէր զիս ի նմանէ հա
նեալ շից ։ յորմէ ան փորձեի
յայն պիսի ուրախարար անօ
շահոտութենէ ։ և ասէ նա
որ ը̃ ընն էր ։ կաց ցես անդ
զիոջ ես արժանի մտանել ի
ներքս ։ իսկ ես կանգնեցայ
իտե զոյն յայն միկ ։ և տեսա
նէի քաղաք մի պայծառ վայ
ելչու ը̃ և գեղով ։ և զմեծու
թն նր անկարէ լեզուս մարդ
կան պատմել ։ արդ մեկնեաց
զծերոնն այրն այն բարիոր
ծանապարհակից էր ինձ ։ և
եցոյց ինձ զպայծառութ քա
ղաքին ։ տեսանես ասէ թէ
զշասի խոնարհեցուցեր ըզ
դուստրն քո ։ և որ պիսիայ
ծառ քաղաքէ վերջացուցեր
մատուցեալ զնա ի խոյխորա
տղմոյ ։ ինեղութ ։ և ի կըլա
Եւ առ ժամայն զարթեա ։
և պատմեցի կնոջն իմոյ զայս
ամ ։ Եւ ասէ ցիս զուգակիցն
իմ ։ այսպէս մարդ և ես ծան
եայ ։ բայց որ եղև ։ ունիմ
երիս գիշերս զի տեսանեմ
եթովպացիս որք պատէին
զինև և փութան ակնհամբուր
էին ։ և ասեն ցիս ։ շնորհա
կալ եմք յոյժ ։ զի սիրեցեր
զմեզ ։ և մեզ առաւել պատր
աստեցեր ։ քան յի ։ և երկն
չէի պատ մել զայս բեղ
եւ զխնմցն ա ։ եթէ կամօ եկ
որոշեսցուք ի միմեանց ։ և ապ
տաւուօք լացցուք զմեղս մեր
և տր թողութ արասցէ մեզ ։
այ տասանիանք էտ նա և ասէ
ոչ կարեմ առնել վայդ ։ այլ
այս ասեմ խորհուրդս իմ ։
զի բնակեցայց ը̃ դստերն իմ
ոյ ։ Եւ ես վերջացեալ
զթշուառականն զայն ։ իւր
խոր

նորանն մատուցի ։ յարե այ
ըՏ աւաօտն և գնայի առ աբ
բա զաբէոս · որ զառողջնութի
ալջկանն շնորհեաց · իբրև
ետես զիս ոչ կամէր ընդու
նել զիս · այլ գրէր ինձ իպըն
ակնոն այս պես · Թողութ
առա ինձ եղբայր զիմ ծ · ւար
ձաւ իբէն · վն այն եւ ոչ
կարեմ ընդունել զքեզ ։ և
ոչ խօսեցաւ ընիս · եբեբա
նով · այլ պնակիտիւ · ոմն ան
ացի ։ և ես իբրև կարդացի
զգրեալն նր և ծանեա զար
մէլն նր ըդեմ իմ · որոմեց
այ և ես վն տնօրէնութեն զոր
արարի · յայն ժամ գնացի ի
վանս սրբոյն Եւթի միու ·
և մեկնեցի զայս ըմ և պար
զեցի առաջի հօրն պօղոսի ·
Եւ ասէ ցիս ծերն ։ խաբե
ցար ո՞վ որդեակ տալով զբա
տերն քոյ այս պես այր · և
որ խորհեցաւն ըՏ քեզ · ո՞չ
կամէր զփրկութի քո ։ մի թէ
ոչ կարէր աբրահամ յորժամ
ասաց ցնա ըծ · եթէ զեն զոր
դի քո · տալ փոխանակ նր ·
ժ · ծառայ ։ եւ յեփթայէ
խնդրեաց եթէ ոչ ըՏ ունի զայս
ըծ · ապա թէ ո՞չ սպանել
էր փոխանակ դստերն իւրոյ
ժ · ծառայ ։ եւ յակոբ ցան
կացաւ ռաքէլի · և զլիայ յառ
աջ ասան դնել · ոչ ամաչ
եցոյց · այլ զլիա էառ · և զռ
աքէլ ո՞չ ամաչեցոյց և ոչ
եթող ։ Ածրոդ՝ գիտեա դու
զի ըծ զաղջիկն իքէն ընկալ
աւ · բայց եղդուստրն քո
խնդրէ իքէն ։ իսկ դու և
կին քո · կամիք յաւիտենակ
ան հրոյն զնա · պատրաստ
էլ · վն այն յանդգնս մտան
իք ։ հաւատայ ինձ որդեակ
ըծ ոչ արհամարհի · զի գըր
եալէ որ ինչ ելանէ ըՏ շըր
թունս իմ · ո՞չ արհամարհ
եց

եցից ։ Ածրոդ՝ որդեակ լաց
իմ և մեղայ քոյ · և ըծ հաշ
ուսանեյան չայն պարգևաց
իւրոց ոգոցն և ուրախութեն
զքեզ ։ Զայն ժամ ես լալ
ագինապէ տիւ դարձայ իտունն
իմ · և զամ ինչս իմ ժողով
եալ ցրուեցի ուր պարտն
էր աալ ։ Այնտեօրից աւուրց
գտի միայնակեացս որք զը
նային ի լեառն սինա · Ճան
ապարհակից եղեալ նց գը
նացի ըՏ նս ։ Եւ եղէ շնորհ
իւն ըՏյ կրօնաւոր · և ունիմ
ըթ · ամ ։ և ի գիշերի և ի տու
ընջեան աղաչեմ զըծ քս ·
թէ ևս տացէ թողութի
բազում մեղաց իմոց ։ Զայս
ըմ լուեալ փառաւորեցաք
զըծ · և գրեցաք առ որս խօս
ին և օգտին իմաստս քի ըյ
մերոյ որ է ըհնեալ յաւիտ
եանս ամէն ·

Պ ատրիարքն կոստանդինու
պօլսի · գեննադիա · յորժ
հօգացողէր և տրտմէր մն ան
ուղղա գնացելոյն · իսկ ոմն
զղերիկոս · ամենևին չար
ութ կենցաղավարէր քարիս
իան ։ Եւ առաքեաց առ նայ
պատրիարքն դիտել զմտած
ութի նր · յոր ժամ իմացաւ
զանուղղա գնացս նր · խըր
ատէր և սփոփէր · և յանդիմ
անէր · և նա ոչ ինչ օգտէր
և ոչ մտադրէր հայրա պէ
տական խրատուն ։ քան զի
մոգութե և սպանութե գործէր
Եւ յոր ժամ գիտաց պատրի
արգն եթէ ոչ զարթնու ·
առաքեաց կղերիկոսի պատ
ուական · և ասէ գնա ի տաճ
ար սրբոյն եղևթերիոս ·
որոյ կայ խպաշտօն անդգամն
այն · և ածեալ ծունր առ
աջի տենառնանն ասա այսմ
խնդրէ իքէն պատրիարգն ·
սը վկայդ քծ · լսել իմեղ
աւ

ւորէս • զի զինուորն քո
թագուոր մեղանչէ • կամ ուղ
ղեա զնա • և կամ վճարէ ։ Եւ
ը̅ թանի հայրապետին գնաց
պատգամաւոր զղերիկոսն ի
տաճար սրբոյն եղեւթերիու •
և ի ծունկս եղեալ աղաց սըր
բոյ վկային ք̅ի • զպատուէր
պատրիարգին գեննադա • և
յետ այսորիկ երկու օր անց
ին գտաւ մեռեալ չարուէ
գործաւորն այն ։ և եղկել
ին քարքսիոն • չարաչար մահ
ուամբ ։ Այլս պէս պարտէ
առնել • զի ոչէ պատշաճ
յառաջքան զժամանակն պատ
ժել այլ ամել և ցուցանել
ա̅յ և սրբոցն ի̅ր • և ն̅ք հող
ացեն զա̅մ զոր ինչ պարտնէ
ու̅ղ երանելին գեննադա •
թէ պէտ ունէր իշխանութի̅
պատժել • զգղերիկոսն •
հայրապետական հրամանաւն
այլ զպատշաճագոյնն արար •
զի զչարու̅թ սարկաւագին •
եցոյց զերկուցանելով խուրուամ
հոգաբարձու նորում զինուոր
եալ էր սպասաւորելով գը
րան վկային ք̅ի • վ̅ս որոյ նայ
ինքնին ս̅ր̅ն հոգաց • կարճ
ելով զնա ի կենաց յայսմանէ
զի մի՛ այլ տաղտկացուսցէ ըզ
լըսելիս ծառայից ա̅յ չար
ութե գնացիւքն իւրովք ան
դարձ •

Եկն աբբա ամոիս յե̅մ • որ
և ձեռնադրեցաւ անդ պատ
րիարգ • կորուսեալ ա̅մ հայրք
վանորէիցն • ծերքն յերկիր
պագութի̅ նմա • ը̅ղորսէի ևնս
աշակերտութի̅ հօրն իմոյ • Եւ
սկսաւ ասել պատրիարգն •
առ հայրսն • աղօթս արար
էք ինձ հայրք • վ̅ս զի իմ էծ
բեռն նշանտանելի ձեռն
արկի • և երկեցուցանէ զիս
պաշտօնպատրիարգութե̅ն յոյժ
անչափ • որ պետրոսիէ • և
պօղ

պօղոսի • և հովուացն զինի նց̅
անճանց եղեւլոյ • և ես առա
ել զարհուրիմ ի ձեռնադրու
թե̅ն ծանրութենէ ։ քանզի
գտի գրով եթէ երանելին
զևանդրիոս առաքինոյն այն
ուն հռոմայեցոցն եկեղեցւոյ
քառասուն աւուրս մնաց ի
տապան սրբոյն պետրոսի •
աղաչանօք խնդրելով իսըր
բոյ առաքելոյն • աղաչել
զա̅ծ վ̅ս իւր ։ Եւ յոր ժամ
կատարեաց զաւուրսն • երև
եցաւ նմա ս̅բ առաքեալն
պետրոս • և ասէ • աղաչեցի
վ̅ս քո զք̅ր ա̅ծ • և եթող
զմեղս քո • բայց ի ձեռնադը
րութե̅ն վաղվաղուկ և ան ընտ
իր ըզխաւլանօք հաղորդելոյն
մեղաց օտարաց • քան կի ոչ
կամի զաբթաղան կարգն որ
ան ը̅րողաբար ոքտայցէ խող
ացե լոց և չանց ոմանց • որք
առեալ առ ոտն հարկանեն •
և զան բարձանօյին • իցաւ
ուս̅ ածեն ի վ̅ր աշխարհի •
վ̅ս այսորիկ ոչ ունին թողու
թի̅ յամենաչուաթ ս̅ե̅ն • զի
վաճառականս եղեալ • վասն
նիչ գանձուց կտանին ա̅ն
իւրեանց • տալով զնա • ա
ելեացն ի̅ր • Լսէք այսորիկ
հարք և եղբարք և որդիք իմ
յերկիւղի եղեալ եմ և դողա
սիրտ իմ խռովեալ յահէ ան
տի • յաղագս որոյ աղաչեմ
զձեզ զամենեսեանդ • օգնեց
էք ինձ մաքուր աղօթիւք
ձերովք ի վտանգի նեղութե̅
պատահելոյս • զի մի՛ վաղ
վաղուկ և անփոյթ առնելով
իմ • ուրուք վերայ ձեռնադը
նիցեմ • և մարդկան հաճոյա
նել կամելով յա̅յ սիրելն ան
կանիցիմ • Պատասխանի տե
ւեալ ասացին ա̅մ հայրքն որ
ժողովեալ էին • օրհնեսցէ
քեզ տ̅ր ա̅ծ ամենակալ • հայր

հայր պատուական եւ արժանաւ
որ պատրիարգ սրբոյ աթոռոյ
առաքելական ։ Այսու օգնա
կան լեր աղօթիւք մեզ որդե
կացն քո ամ եպարտիւդ իսկ
զայս առնելով գնային իւրա
քանչիւր տեղիս իւրեանց ։

Հայրն սոփրոնիոս ։ առ մե
ռուած ծովուն բնակեալ էր
ամս ․ Հ․ մերկս ամենայն ․ իհան
դերձէ եւկերակուրն իւր մի
այն խոտք վայրենաբանդ․ըա
նիւք․ եւ ոչ գնաց այլ ուրեք
եւ պատմեցաւ ծր աբբայն
սեւերիանոս ։

Եղբայր ոմն գնաց ի լեառն
առ ծերն մեծ եհոգեանս ․
եւ ասէ ցնա աբբա զինչ արա
րից զի կորնչի անձն իմ ։
Եւ ասէ ցնա ծերն եթէ որդեակ
ասէ եղբայրն յոր ժամ էի
յաշխար հի բազում պահս առ
նէի եւ հսկումն եւ բազում
պրթծութիւնս մատուցանէի եւ ջերմութի
կայր յիս․ եւ այժմ եմ միայնա
կեցաց ․ եւ ոչ ինչ բարիս տե
սանեմ յիս ։ Ասէ ծերն հաս
տատ ինչ որդեակ ․ զի զոր
առնէիր յաշխարհն բարութի
ի սնափառութենէ էր առ ագա
մարդկան էր եւ ընտրողութե
առաջի այ ․ մն սատանայ օրինակ սա
տանայի ոչ ինչ փոյթ էր մար
տնչել ընդ քեզ ․ կամ համա
նել ոփափագ քո ․ իսկ այժմ
տեսին զքեզ զինուորեալ ա
սկսան պատերազմել ընդ քեզ
վս զինհարկանելս ինսւին ․ եզ
մերս աղօթից եւ սաղմոսե
գուէ եւ պահոց ․ զորս ոչ եք
տեսանէ յաշխարհի ․ եւ ոչ
սնափառութե կարծիք ․ այլ
ձգմունք միայն յաղագս
սիրոյն այ է ․ աւս որոյ նոյն
ինքն պատերազմի ընդ քեզ ըստ
քո որ արժանի ես այ ։ Վս
այսորիկ որդեակ ․ զոր այժմ
սաղմոսես խոնարհութե ․ ա

ռաւելլէ քան զհազարապորս
աաղմկէիր աշխարհի ։ եւ ես
ունելի են այժմու պյուճք
քո փոքունք ․ առաւել քան
յայն ժամ շաբաթնքն ։ Ասէ
եղբայրն լուր աբբա այժմ
ամենեւին ոչ պահեմ ։ այլ
ամ բարութիւնքն զոր ունէի յաշ
խարհն բարձան յինէն ։
Ասէ ծերն ․ ընդունելի է այ
զոր եւինչ ունիս ․ միայն համ
բերեա եւ բարիք քեզ միալ
իժուժկալութե ․ զոր ունէ
ին եղբարքն ։ ասէ եղբայրն
եւ ոչ մի ինչ ունիմ ․ այլ կո
րուսի զամ եւ ոչ կարեմ այլ
ինչ առնել ։ իսկ աբբա ծե
րունոյն տեսեալ զտկարու
թն եղբօրն ․ յաւել առնա
եւ ասէ ․ ով եղբայր ։ ոչ կա
մէի քեզ ասել այլ ինչ քան
զի բաւական էր զոր լուար ․
բայց տեսանեմ զքեզ իմեղ
մին սատանայի անկեալ ․ արդ
լուր դու ․ որ կարծես թէ
յոր ժամ յաշխարհ էիր բա
րութի ունէիր ․ առաջին ախ
տանաս զամբարտաւանութեն
քան զի խոստանաս ․ ունել
բարութի յաշխարհի ։ ամ որում
եփարիսեցին որպէս կարծէր
առնել բարութի կորոյս ։
իսկ այժմ յոր ժամ կարծես
ոչ ունել բարութի ․ դայն
իսկ բաւական է քեզ առ ի փր
կութին ։ զի որ խոնարհե
ցոյց զանձն նոյնիւքն արդա
րացաւ ․ ամ եւ մաքսաւորն ․
որ ոչ ինչ բարիս գործեալ
համոյ գտաւ այ ։ մեղաւորն
եհեղցուցեալն ․ քանզիմարդ
դողութե սրտի եւ խոնարհութե
առաւելլէ քան որքբաղօսմ
աշխատին եւ բնաւ համարին
յանձինս եթէ բարիս գործե
ցին ։ Եղբր՝ ծու ով որդեակ
յոր ժամ յաշխարհ էիր եգբա
րութիս գործէիր եւ համարէիր

զքեզ բարեգործ . քան զի
բարի ունել սուտ անդ . և
ոչ գիտես զինչ է բարին ։
Դարձեալ զբարութի զործոր
ծեիր անդ . մարդիկ տեսա
նէին զքեզ և պատուէին .
և ստուապէ ալէն որք կերան
րէին զոր ինչ բաշխէիր . գո
վէին զքեզ յիրեսս . և գով
լսէիր և տուաւել էիր . քան
զի իրաւ դատէիր զզավուտի
նց . վս այն տուաւել բարի
լինել կարծէիր . Այոր ժամ
դայիր յեկեղեցին և տեսա
նէիր զաշխարհականսն . և
փափագանօք սաղմոսէիր լը
դեալ ձայնափառութ . իսկ այժմ
իսկ նեակ քո մարդիկ ոչ սե
տանեն զիոք զան ու ընթեր
այլ հրեշտակք սեսանեն ըզ
վարս քո և աղօթակիցք քեզ
լինին . վս այն դևք նեա
ձիգ տանեն իմիս քո ըզշար
և զան սր մտածութիս զի հեղ
գութ և ան ըզձգութ կործա
նեսցեն զքեզ ։ արդ ոյսու
հետև քայլ լեր և արի կաց
ցես իմարտի քուսիդյայն ժամ
օգնեցաւ եղբայրն յոյժ . և
եդ ձունր ծերոյն մեծի և
սրբոյ . և ասէ . այսօր աբ
բա փրկեցաւ անձն իմ։

Ասաց երանելի աբբայն
Եւագրիոս . ցաբբայն արսե
նիոս . ընդէր մեք յայս խրթ
տութէ եւթեմաստութենէ ոչ
ունիմք . զոր սոքա վայրենի
եգիպտացիքս . վասն և ատա
քինութիս ստացան . ասէ աբ
բայն արսենիոս . մեք իյաշ
խարհէ իրատեսակմք . ոչ
ունիմք զոր սոքա վայրենի և
գիպտացիքս . իւրեանց ջա
ջարանօքն ստացան ։

Ասաց հայրն պափնուտիոս
մեծ քան զամսերնէ . և ոչ
կայ այլ իբրև զսէր . որ դը
նէ զանձն իվր սիրելոյ իւրոյ
ձա

ձանցի եթէ ոք լուսիկէ քան
որ ստմանկան իմէրջաւորէ իւր
մէ . և կարող է ըդեմ պատա
խանել և մախսնս ըստ ոռնալ
և ոչ շարժի իչարն ան
միւէ որ դնէ զանձն իվր
ընկերոյն .

Տէր իմն հոգեւոր ունէր
աշակերտ . և բնական ցուցեալ
էր զնա բացառոյն յինքենէ
իբրև երիս մղոնաւ . օրում
պատուէր տուեալ էր զի
տեղ ճանաչել զխաբէութի
եզբազմա դևմ խարդախու
թին սատանայի . ոչ և տե
սեալ առուսեալ էր ինձ նորա
զամ եղանակ խորս մանկութ
չարին . իսկ յաւուր միում
ծղեալ սատանայ իբրպա
րան սեպիսկոպոսի . և եկն
առ աշակերտ ծերոյն . և
նստաւ յանդիման նր բացա
գոյն ինմա է . իբրև աշխա
տեալ իճանապարհէն . իսկ
եղբայրն իբրև ետես ոչ ծա
նեաւ եթէ երև մունք չա
րինէ . այլ ընթացաւ ընդ յա
ռաջ նր և եհր երկրպագ նմա
որպէս եպիսկոպոսի . և ասէ սա
տանայ . եղբայր և որդի ող
մեամբ տեսի զքեզ . այլ ա
րա սէր և ընկալ զիս . զի վըշ
տացայ ի քաղաքէ . և յամբոխ
մանէ նր և յան լուր ժողով
ըրդեանէն . որք սատանայի
առաւել տեսան քան զմ . և
մաքրեա ինոցանէ և եկի ըզ
նակել յանապատի հանդար
տութ . յորում ցանկացեալ էի
իմանակութենէ իմմէ . բայց
և զայս խնդրեմ իքէն զի մի
ոք գիտասցէ զինէն և մի
հայրն քո ծերն մեծ . զի
մի իմացեալ քաղաքացիքդ
եկեսցեն թախանձել զիս .
եւ եղբայրն հաւատաց զնա
րին իբրև եպիսկոպոսի . և
ապաք զամ կամս նր ։ քանզի
շին

յինե ապրնելո բնակութե իւրար
այրի ամուսնութեան իւրում ևյաւուրն
մանգամանս սանձեր զեպիսկո
պոսն և առնոյր ինմանէ խրատ
իմաստնութեան և շնորհմամբ
և բրկութե ըստ էշ եղև եղբայրն
ոչ իմանայր · քան զի փա
կեցաւ ինմանէ գիտութին ·
զի առաւանց հօրն հրամանի եր
և օյն պէս ամ ինքն կամ
յօժարութե ջամբե մանկանց և
երիտասարդաց · Եւ յայս
նեացան զայս ծերոյն մեծի
ևնայ աղօթն այ խնդրուած
ովք վն փրկութե եղբօրն ·
զի մի կորիցէ իսպառ · իսկ
եպիսկոպոսն որ էր սատա
նայն ոչ կարաց ծածկել զն
խորամանկութին իւր · այլ
ասէ ցեղբայրն · որդեակ
այրէ փայտատս այս · և ասէ
եղբայրն հօրն իմոյէ տր ·
ասէ եպիսկոպոսն տես որ
դեակ զոէր հօրն քոյ · զի
ոչ արար զքեզ արժանի միոյ
փայտատոյ · վն որոյ ոչ տա
ցեր թէ իմ է · ասէ եղբայրն
նր իմ է տր · և ոչ ինչէ որ
աշ կամի նայ ինձ · ասէ ե
պիսկոպոսն ոչ այդ պէս որ
դեակ · այլ թէ կամիս գի
տել զճշմարիտ մտածութե ·
հօրն քում · դու երթեալ
առ նա ասա իշխանաբար և
թէ փայտատն այն իմ է և ոչ
քո · և փորձեա այնու զճշ
մարտութի նր որ ը քեզ · և
ոչ իմացաւ չարն թէ այնու
յանդիմանի եղոց էր խարդա
խութն իւր · իսկ եղբայրն
դարձեալ ոչ ծանեաւ զեպիս
կոպոսն զխռովութէ խրատն
ափշեալն ապիտութ : այլ
յուղեալ խռովեցաւ յոգի
ներ զայրացմամբ ընդդէմ ամծա
տես ծերոյն · և իգիշերին
յայն պղտորեաց զմիտս նր ·
և ոչ այնու իմացաւ · այլ ի
վաղ

վաղիւն երթեալ առ ծերն
իւր շնորհմամբ զա ըկե պա
գուտն ետ · և ասէ եկի հայր
զի գիտասցես և ծանիցես ·
զի իմ է փայտատն այն և ոչ
քո · և ոչ այլ տայից քեզ ·
լուեալ զայս ծերունին · այր
որդեակ քոէ և ոչ իմ : և ոչ
այն այն · այլ ամ որ ինչ
փոյթ առ իս առեալ տարցես
ը քեզ · և մի այլ առ իս բեր
ցես · զի ես քոյեմ հնազան
դեալ ը իշխանութե քո ·
լուեալ զայս մոլորեալ եղ
բայրն զարթեաւ աղօթիւք
սրբոյ ծերոյն · և ապաշխար
եալ անկաւ առ ոտս հօրն
իւրոյ · և ասէ թողութի արա
ցես ինձ մոլորելոյս · զի ոչ
գիտեմ զինչ խօսեցայ · լուեալ
ա է ծերն · անհնեալ արած զի
եա ինձ դարձեալ զորդեակն
իմ զմոլորեալ · Եւ ասէ ցեղ
բայրն ով որդեակ · մի թէ
եպիսկոպոս տեսեր և ա
քեզ պահեցէր · որ այդ պէս
խօսեցար · Եւ ասէ եղբայրն
այո հայր եպիսկոպոս տե
սի և ունէիմ առ իս առանց
հրամանաց քոյ վն որոյ այս
մոլորութե պատահեաց ինձ :
լուեալ ծերն · ով որդեակ
որ քան աշխարհ եղէ ուսու
ցանելով քեզ · զամ խաբ
դախութե չարին · և դու ոչ
ծանեար · լուեալ ո՞չ էր
բաւական քեզ այն առ ի չա
նաչել զչարն սատանայ ·
զի ոչ ես քեզ ողջայն · վն
այնորիկ ոչ եկին առ քեզ այլ
նսատաւ անդէն · զի դու եր
թիցես առ նա և նա ինքնէ
սատանայ և ոչ եպիսկոպոսն
ծանեար զոր ելից զքեզ շփո
թմամբ · իբրև ետես եղ
բայրն · զի մի մոլէ պատ
մեաց զեղելոցն · և զի մի
տես զհոգէ տեսութե հօրն
իւր

խուրոյ․ դոչեաց առ հայրն
իւր անկեալ առաջի նորա ասե
լով․ ողորմեա մոլորելոյս․
և աղօթեա առ տէր աստուած՝ կիսա՛
անկայց ի փորձութենէ նենգաւ
որին այլ ։ Քան զի մինչև
պատմեաց հայրն․ ոչ գիտէր
եղբայրն եթէ եպիսկոպոսն
այն սատանայ է․ Եւ աղօ
թեալ հօրն գնացին ի միասին
մինչև ի խրճիթն եղբօրն․
և հայրն․ և ոչ գտին զեպիս
կոպոսն երևեալ զայն․ Քան
զի յայտնի եղև նենգութիւնն
և հալածեցաւ խաւարմանաց
անափ․ աղօթիւք սրբոյ ծե
րոյն․ և փրկեցաւ եղբայրն
և զգաստացեալ եղև․ Ասէ
ծերն յոր ժամ տեսանէ սա
տանայ․ զած ողորմեալ քեզ
և տուեալ արթնութիւն անձին
քո․ յայն ժամ վարէ զքեզ
ի գործ․ ի սենեակ քո և
բռնադատէ և ասէ․ գործեա
այսօր զի սկիզբն․ կամ գնա
առ այս անուն․ կամ տես
զայս ինչ․ զայս ամ առնէ
զի մի՛ թողցէ զքեզ ի լռու
թեն քում․ և այնու յափշ
տակեսցէ զքաղցրութիւն հա
ռաչանացն քոց ։ Եւ եթէ
գիտասցեն ծառայքն սատա
նայի․ եթէ յամեա յաղօթս
մտադրութբ․ յայն ժամ փոր
ձեն զքեզ փորձութբք․ կամ
ի մարդկանէ․ և կամ ի դիւաց
զի յայն ժամ զօրէ մարմն
սատանայի յոր ժամ առնեմք
զբարին․ քան զի հրաժարեալ
տեսանէ զմեզ յինքենէ․ և
բարկութե զինուք լքուցա
նել, լինայ զարթնութե մտաց
խոնարհ անձինն․ և պատա
հէ և ի նստելն որ շուրջ պա
շարել զքեզ մտածմունք․
զոր առ ժամայն արի՛ և ասա
ցարես առ ած և ցրուեսցեն ամ
թշնամիք նր․ և ցրուին ի քէն
աք

ԱԲԲԱ ՏԻՐԵՒՐԻ ԻՐԻՆ
ԼՃԲԲա եփրեմի խորին ասո
րոյ․ Լճացեալ․ յաղագս
Զղջման ։

ՀՈԳԵՒՈՐԱԳԼՒՄՆՍ

բոգեսցուք․ և մի՛ մարմնով
մն մարմնոյ․ այլ մն հոգւոյ ։
ի վեր ամբարձեալ իմարմնա
կանացաստի մաքրեսցուք զշ
միտս և զխորհուրդս։ Ընոր
հոգին զաւանդն հաւատարիմ
Նոյուք․ զի սատասցուք սր
բութբ և պահեսցուք զդուշ
ութբ ։ Զաւաքինն զոր ըն
կալաք զմտութին․ մի՛ դար
ձեալ ի մեղս յարնեսցուք․ և
զհաստեալն և զորոշեալն․ որ
են սատակիչք սրբութեն․
շարժողութեն իւրեանց իբաց
ընկեսցուք ։ Որք հանապազ
կռուեալք․ և դարձեալ ինյն
բուսանել և արմատացեալք
լինին․ կամեցողացն զնս․
յորոց հրաժարեալք եղաք ի
սատանայական դնացին․ և
ի հրեշտակաց նր․ և ի պատրան
աց նր․ և ի խաբէութենէ նր
զոր համանող սուրբն աղօ
ղական ամձային բանին․ ա
բողջ ացյանդգա մոլար ըզմա
ցիցն․ և մերկեաց զհինմարդն
զապականեալն սնկուն․ և
զնաժանեալն ժանէով պղծա
լից պոռնկութբն․ ամասպաշ
տութբ․ որով յուդաս բա
բասեալ եղև․ և զթուլի
ածականն և տարագրութե ըն
կալաւ ։ Զորուոս պատրաս
տեալ ճշմարիտ որթոյն․ և
րևեցոյց մեզ յարմատոց իւր
ոց գեղեցկութեան փթթեալ
զպտղոյն քաղցրութբ․ ամենա
գործ յօգնամբ թլփատութեն
զվայրենի պտղաբերոյս ձիթե
նիքս․ պատուալից որար իւր
ով պատուաստելովն․ Լճոգ
փոխեսցուք իբարուցս յորոց
հրա

Հրաժարեսցուք. և լիցուք ըստ
դարձերգ զառաքինութիւն եւ ըզ
մաքրութիւն : Եւ արասցուք ո
ղորմութի. որով քողարկմունէն մեղ
եք ցանկացողք. Եւ հաստա
տեսցուք զսէր առ միմեանս.
որք մարդասիրութիւն այ կաթո
տանայք : Եւ մերձեսցուք
ի տաճարին. որով առ Ած մերձե
նայք : Եւ մերկացարուք ի
չարեաց. և մերձեցցուք բուք
յանձեռագործ թլփատութիւն
որ նկարեալ իձեղ ղ̃ջս. Աղօթ
երկուս ունիմ ասել թլփա
տութիւնս. երկուս և կրօնութիւնս.
և երկոքեան սոքա կենաւոր
ծաղք եւ յուշ մաքրողականք.
Աղէկ մին առ աւելեալ պայծա
ռագոյն. և գեր աշխարհագոյն
աստուածապէտ գործն. և իմա
ստուն ճանապարհ. և արթնու
թեան հսկումն. և հանձնա րեղ
խորհրդոց. և երդ պարգևա
գիտակք : Որ զառաքինին նորո
գէ. այլինքեան պայծառանայ
որ զկորուսեալ եդանջանե
ալ շնորհն նորոգէ. և զգլխո
ևալսն կանգնէ. և զվիրաւոր
եալսն վերստին բժշկէ.
Քանզի մինն որ առաքին թըլ
փատութիւնն. ի զգայութեն հա
սակինք. և ոտար լեզուաւ հա
րաւիրեցաւ. հատանել հըր
ճարն և իբրև ընկենուլ զհե
թանոսականն. չար ախտեաց
զկռապաշտութի. և որոշեալ իհը
րէականն յիս դաւան և ա
պսն. ուխտա գրոց օր
զանցուցեն. իբրաց լինել. ի
բաց ընկենուլ. իբրաց մեռնել
և մեջ անցուցանել զպղծո
զական սուրբն. որ ժամանե
մինչև յօրոշումն չոյս մարմ
նոյ յօգնեց և ուղղոց. և այսն
իբրաց հատանել զամ սուրբմ.
Եւ այսպէս միաբութիւն. միջոն
ալս հաստատով. և յայնժամ ու
նիմք զերեակ թիւ երբորդու
թեան

Թն. իհայր եւ յորդի. և հոգ
գին սբ դաւանեմք : Զա
ռաջին թլփատութենէն հը
րաժարեալ. յաւիտենին մի
տութիւն մատոյցի. աղաւ
նաւն. սրբեսցի. կենդանի
քուլին մաքրեացի. իւղովն
օծութն դհօտայն ներգործու
թեն իմարմնի տպաւորեալըզ
գեցցի զսն ձեռագործ հան
դերձն. և լեալ ղըշշեալ
հօտ. և նկարեալ խաչն. չու
եալ յաւետ իմալով կերպ
կուս. իմարմին որդւոյն այ.
և իջուր հանդուրեան. իդի
նի փոխարկեալ արիւնն մա
հին. բարե սնունդ լինել
ճառանգակից քի. բաժա
նորդ շնորհացն փառաց. զոր
իհօրէ ընկալեալ. և արժա
նացեալք հայրկոչել ած.
յարեալք իմարմնին քի.
Աղօթով մանկունք աւազիք
սիոնի. երանելիք եւս թե
իսմին եւ յամ աք. և իսոյն
աճէար. ով բարի բախտաւո
րեցն և առաւել շնորհին. է
թէ իսոյն նմանեալ. և զար
թուցեալ յոր հրաւիրէ ցա
քըն մերձենայաք. Աղօթ բա
րիորք պահել զաւանդն զոր
ընկալաք բաշխողն զոր ա
ռաք. զպտուղն յոր մերձե
ցաք : Վն այսորիկ. երանե
լիքեն որ պահեն զպատուի
րանն նր և ստանեն զարդա
րութիւն յամ ժամ. Եւ երանեալ
է այր որ երկնչի ի տէ և գը
նայ իճանապարհս նր. Աղօթ
բանբասեցաք զնէ և հըրա
ժարեցաք. սուտ ագաք ղհե
թանոսս և մերկեցաք : Զայ
նուականութիւնքր կոչեցաք
և ծնեալ յագաք : Զհաւատոն
պահեցաք. այլ զփորձսն մ
ոտադաք : Իյոյսն հաստատե
ցաք. այլ զանապարձակեցաք
Զհնսայն ընկալաք. այլ ի
հար

հարսանեացն հրաւիրեցաք
Զլահն՝ վառեցաք · այլ զգիւ-
ղեն յերկիր հեղաք · Զշնորհ
սէրն առաք · այլ զորդեգրու-
թեն կորուսաք : Բաժանե
ցաք ի հայրենեացն · և զոր ա
ռաքն վատնեցաք · Ստացաշ
խարհիկ եղաք սովեալք · և
ծարաւեալք · անօթղուե ·
և զկենի խոզիցն ընթացաք ·
ո՞հ ևզխօզս արածեցաք · և
զդև ու տանուտեարս պաշտե
ցաք · Զշաղաք · է ագարա
կի փոխեցաք · Ա՛հ աղ զմօք
զի կերակրոյ խոզիցն քաղձա
ցաք · Ընդ վայրա քարշեցաք
Աղզոտեղացաք · Եւ ի վարձկա
նի անգամ կարգ համարեցաք
Զնջեցաք զորդէ գրութե
գիր : Եւ արտաքոյ լեռկե
սով : Եւ մատչել առ հայրն
կորացուցանէամօթ · Աղբեաք
ջուր · և զաղբերն պղտորե
ցաք · Զպտրզեալ գինին վա
ճառեցաք · և՛ եղձեալ փըղծ
կիմք իդատնութենե մրրոյն
Ո՜վ թյուառութէսևառաւել
հիռուէս · Քան զի մարգարե
ոց եղեալ իդիտանոցին ձայ
նե · մահ մեղաւորին չարե ·
զի իպատուիէր և ոչ իմոցաւ
վս այնորիկ կործանեսցե զզ
նա մծ իսպառ · խլեսցե և
հանցե զնա յարկաց իւրոց · և
զարմսոս նր յերկրէն կենդա
նեաց · զի եկաց նա յամ ճա
նապարհ որոչէ բարի · և իչա
րե նա ոչ ձանձրացաւ · և ու
հալի մրմ տառաքի հրոյ · այնպ
կորիցեն մեղաւորք յերեսաց
այ : զի բազում տանջանք են
մեղաւորաց · և տր արգարե
խորտակէ զուլն մեղաւորաց ·
իսկ այլ ոմն իդիտանողեն ա
սէ : բարձցի ամբարիշտն յերկ
րէ · և մի՛ տեսցէ զփառս այ ·
Եւ տեսցեն զոսիկեքս մարդ
կան առ իս անցելոյ · զի որ
դն

դն նց ոչ մեռանի · և հուրն
ոչ շիջանի · և եղիցին ի տե
սիլ ամ մսեղեաց : Եւ զի
աչ գոյ խաղաղուե ամբարշ
տաց ասէ տր : Եւարդ՝ զի՞նչէ
նց քարձրա ձայնուե · յոր
ժամ եկեալ ինքն տրն · յո
րում սասանեցանեցաքն : պէս
պէս առ ակէք զատման ամե
նուցանելով զգուշացուցա
նէ · Երբեմն յոր ում ևդար
ձեալ երբեմն զանորմն իմէ
փշոցն ազդէ · Երբեմն տա
ղանդ առեալ և ծառաեալ ·
Երբեմն զբաղմօնականօքն
դիմելով զաղօտեղեալ ան
դերձն զգեցեալ իհուրն ար
կանելով · Երբեմն զհեծա
նոցն իմէռն առեալ մեկնե
զորեանն · և զարդն այրել
հրամայէ : Կամ զօդիքն քալ
ծեաց բաժանել · Կամ յա
մօթ ձախակողմանն · յուղար
կել է խաւար · է խաւարա
մուշար ճանապարհ · ուր լալ
աչացն և կրճել ատամանց ·
Կամ անպատուզ բարունակին
կոտանիլ և ի հուր արկանիլ ·
Եւ ծառ այլին կտրիլ է մի
Եմսոն է անհաւատոն դնիլ
Եւ ոչ եթե այս շատացեալ
վճարեաց · այլ և ի բռուոմ հա
զարապետին աօղոսի հրամայ
եաց գրով առ ամենեսեան
քաղաքել · մի՛ խաբիք · ո՞չ
շունք · ո՛չ գողք · ո՛չ պոռ
նիկք · ո՛չ կռապաշտք ·
ո՛չ իգացեալք · ո՛չ արուա
... ք · ո՛չ ագահք · ո՛չ ար
բեցողք · ո՛չ բամբասողք ·
ո՛չ ամպարշտողք · զարքայու
թն այ ո՛չ ժառանգեն · Եւ
մեք յայսցանէ ոչինչ թողաք
արարաքս · այլ ամ չարեացս
այսոցիկ եղաք գործողք :
Եւ արդ՝ զի՞նչ հնարեսցուք
ամօթոյ և նորստեան մերոյ :
զիմահ յափշտակիչ ընթանայ
աք

ւա ամենեսեան · եւ ոչ վըոյ
հնար զերծանիլ ինմանէ · և
յոր ժամ ըմբռնէ · առեալ
ձգէ ի տիեզերական ատեանն
ներապարտիկն ահաւոր · առ
դատաւորն անաչառ · առ
դատաւորն արդար · ուր հա
տուցումն ըստ գործոց · և
յանդիմանութիւն ըստ մեղաց ·
և համարն սաստկապահանջ ·
և համար առ ուն սրտմտեալ ·
և տանջանքն անվախճան · և
ժամանակն անսպառ · և
արտասուքն անօգուտ : Եւ ըզ
կաշառան ընչից զոր բազում
աշխատութ͞բ և անիրաւութ͞բ
ժողովեցաք · աշխարհ բռնա
դատեալ կողոպտէ և ոչ թողու
ը մեզ · այլ ի դատ մուծեալ աս
մերկ եկիք առ իս և ունայն ·
դարձեալ մերկ և թափուր
յուղարկեցից զձեզ ոչ բերիք
յիս ինչ · և ոչ տանիցէք յինէն
Աղէգ՝ եթէ տանել կարէիք ո
րով և բեւիք ողորկէիք ընչել
իմահուանէ և ածել զմտա
զվախճան : զոր տանել ըձեզ
ոչ կարէք · և անչափ սիրով կա
պիք ի սէր նր · Աղէգ՝ զայս
ն͞մ յաճախագոյն մտուցի առ
չաւելիս ձեր և ամբեալ յորդոց
ձանձրանալ տրտմեցուցի զսիրտս
ձեր : վ͞ն այսորիկ Թերևս
ծանրօրէն և դժուարին ան
ձանց համարեալ բանք ա
զիս · և վհատեալ իմոյր ակա
նիք յանյուսութ ի հեշտութե ·
և պատճառ այսոցիկ զասում ար
տուիրանացն ա͞յ վարկանիք ·
և ոչ զծուլութիդ · ձեր · վ͞ն
որոյ ոչ կամիմ զձեզ տրտմել լի
նել եղբարք · վ͞ն զի բժշկի
նմանեն վարդապետք եկեղե
ցւոյ · Որպ բժիշկն նախ տեսա
նելով զայտուցն զաւրացեալ
ախտին և կշռադատուցեալ · զխա
ղաւարտին երկարութ · սկսա
նին այնու հետև ածեցուցա
նել

նել զերկիւղն · ցուցանելով
նի դատաւորին զկատարածն ի
կորուստ : Մահաբեր է ասէ
կ͞ն այն աւագս արկանէ · և
զուկս կոչէ · Ներ եւս առ
ահին սաստ կութէ զեզոցն
համբերեսցէ, և ինքնին փու
Թասցէ · ինքնին ջնջեսցի ·
պանձն առաջի ձգիցէ · և խոս
տանայցէ համբերել · յան
ձին ունելով զտոկալն · և ըզ
ժուժ կալելն : և զձեռս և
զոտս կապանաց մատուցանէ
և զպաչառն պատանաց տայ ·
առ դժնի տագնապս հրա
ցեալ երկաթոյն խարանացն
և կծու դառն արբոյց դե
ղոցն : և սկսանի այնու հե
տև զբժիշկն անգոսնել բան
բասելով : քան զի ոչ կարէ
ճշմարտիւ հաւատալ Թէ ժըշ
կութիւն իւր : զի անգէտ է
իւյն ժուժութենէ կսկծե
ցուցիչ դեղոցն · բանբասէ
բարկանալով · բժշկին :
Որպ և ես այսօր իձէնջ բամ
բասեցայ վ͞ն ձերոյ փրկութե
այլ յոր ժամ զձեզ հետե
եալս յառողջութե տեսանի
ցեմ · բամբասանքն որ ի
ձէնջ · ի փառս ինձ համարեալ
լինիցի : Որպ կին յոր ժամ
ծնանէ · զցաւ դառնութե եր
կանց առ ոչ ինչ համարի
վ͞ն խնդութեն զիծնալ մարդ
յաշխարհ · Այլ ես ոչ դա
դարեցից ի վերատին երկնե
լոյ · մինչև նկարեսցի ի ձեզ
ք͞ս : Եւ այս որով օրինա
կաւ · և կամ որպիսի ինչ հր
նարիւք լինիցի : Լինի այ
նու · զի դարձեալ կոչեցից
զձեզ յերկրորդ մկրտութե ·
որ լուսաւորագոյն է և պայ
ծառագոյն քան զառաջինն
ոճ և նախ ասացաւ · ոչ սու
սերաւ Յասանել զմարմին ·
այլ բանիւ խոստովանել ըզ
յա

յանցանսն • Ո՛չ կարողեմ զն
գամից · այլ յանատակ գործոց
հրաժարութն • Ո՛չ պատառ
ութն ասանելի մէջ սրտին չնոր
հել զդ չութն ։ Ո՛չ է ծանր
օրինօքն մովսեսի · ուր դիրն
սպառնան · այլ է տեսնա հեշտ
լծովն քն · որ զի անբասէ ռն
եալսն եզատածանեալսն մե
ղօք հանդուցանէ ։ վս որոյ
խղճս ցութք զառուսն մեղաց·
բանիւ խոստովանութ · ուէ
անձնուսզործ թլփատութե
սրտից մերոց· վս այսորիկ օր
վհա տեսցուքքմեղացն սասա
կութենէ · այլ յուսով ինդ
րեսցուք զթողութ · քան զի
եկեալ զարձեալ իդխանոցն
որ յառաքնութն նուագին · զզ
ասաս ահաւ կու հրամանին
յոյժ հնչեցուցանէր · որում
անուն · կալ ին կոչի · անծա
հայր էր սրտին այն նուիրեալ
բարձպաշտութ · պատմ դիւր
այ գլորմանն վերականգնութ
զառ ր ապ անմանն · և զահաւ
նութ չնորհին · զոր կրեաց նա
մաւորաց ։ Եւ զի ոչ ձայնէ
առ մեզ ։ Եկեք · որք զփորձ
մեղացն գաւթի առ եալեք ·
արագ արագ բժշկեսջիք ։ և
ոչ իբրացէ իբրաց կալով քա
րոզէ իբրև զառաքին ։ այլ
ինքն կոչէ իմօ և բերան ի
բերան խօսի ։ Եկայք առէ
լուարուք ինձ · և պատմեցից
ձեզ զոր ինչ արար անձին ի
մոյ ։ Զինչ արար ոչ մեծ
գաւիթ · աղէ ասա աւետա
րանեա · լոյծ թէ հնարք ըզ
տարակուսանս մեր · պատմեա
թէ զոյ հնար սպանողաց · և
շնացողաց ապրել · իպատու
հասից անխանջանացն այ ·
ւջսէ պատասխանեալ առ մեզ
եւ նայ բերանով իմով կար
դացի · և բարձր արարի զնա
ընդունաւ իմով · ո՛չ լուաւ
տր

տր ։ Եհլլ չուալ աղճթեղ ի
մոց և նայեցայ ի նայն խընդ
րուածայց իմոց ։ յոր ժամ էզ
մեղսն զոր տեսանէի իսրտի
իմում · Հայեցի և մայեցի հա
նապազ ։ ԵՀԸԴ՝ տէր ալէ այն
պիսի բարեզութն անծ · որ
ըչ իբացեա արար զաղօթս
իմ յիսրմէ · և ոչ արգել զո
ղորմութի իւր յինէն ։ Զի
պթած ողորմածէ տր ենկայ
նամիտ և բազում ողորմ. Ո՛չ
ըստ մեղաց մերոց առնէ · և
ոչ ըստ գործոց մերոց հատու
ցանէ ։ Եւայլ քաւէ զմեղս
մեր · և բժշկէ զհիւանդու
թիս մեր ։ Եւ մեռնէ տր առ
ամենեսեան որ կարդան առ
նայ ճշմարտութ ։ Եւ թողու
դանօրէնութի ծողովրդեան ·
և ծածկէ զամ մեղս նց ։ Եւ
մերձէ առ երկիւղածս փըր
կութի նր · Եւ դարձեալ ա
սէ ես պատմեցի ինձէն ըզ
մեղս իմ · և նայ եթող զամ
բարշտութս մեղաց իմոց ։
Զի քաղցրէ տր առ ամենե
սեան · և գթութի նր իվր եր
կիւղացիւրոց ։ Զայս պի
սիքս աւագեալ պատասխա
նեաց երանելին գաւիթ ·
իսկ այլ ոմն իդխանոցէն է
կեալ պատմէ · որում անու
նն եսայիաս չսի · սրովբէա
տեսն և համարձակախօսն · և
նշան և ս ըզ ամանակն տայ
լԶսե լով մինչ մեռաւ ոզիայ
արքայ · տեսի զտրն նըրով
բէիւք · և զարհուրեցայ ·
և ասեմ վա՛յ ինձ զի եւ այր
ատառապեալ և աղքատ · զի
ար դ կամ հիացեալ · զի այլ իջ
յրթութիս ունիմ և իմէջ ըղը
ծայուրթն ժողովրդեան ը
նակեալ եմս · և զտր զօրու
թեց տեսի ։ և առ աքեցաւ
առ իս մի իսերովբէիցն առ
եալ լուսնեղէօք իսեղանոյ ն
այ

ոչ ըներբեր մերձեցոյց ի բե
րան իմ կամաւ․ այլ ի մեր
ձենալ այդ ի շրթունս քո․
և զմեղս քո սրբեսցէ ի քէն․
Եւ դարձեալ ասէ․ հաշտեալ
եմ ը՟ քեզ․ տառապեալդ և
խախտեալդ․ մինչև մերձի
թարեացիս․ Եւ զի զճանա
պարհս սրտի քո տեսի և բը
ժշկեցի զքեզ․ և մխիթարեցի
զքեզ զճշմարտութ՟․ Լուր՝ երթ
պատմեա ժողովրդեան իմոյ
գոչեա զօրութ՟ և մի՛ խնայեր
բարձրացո իբրև զփողոյ ըզ
բարբառ քո․ և պատմեսցես զը
ն՟ս․ արդ լուացարուք սրբե
ցարուք․ ընկեցէք զչարիս
անձանց ձերոց․ և ես զձեր
զեղծեալ և զժահահոտեալ
աղտեղութ՟ս․ իբրև զձիւն
սպիտակ արարից․ Եւ եթէ
իբրև զյորդան կարմիր․ որ՟
զասր ս՟բ արարից․ Եւ առա
սջիք զանօրէնութ՟ս ձեր զի
արդարասջիք․ Եւ զձեռս
ձեր պարզեցէք յաղքատսն․
և զհացն ձեր քաղցելոց բեր
դեցէք․ զկարօտեալսն կե
րակրեցէք․ և զմերկսն ըզգե
ցուցէք․ և զտառապեալ աղ
քատսն մի՛ արհամարհէք․
Յայն ժամ մինչ դու խոր
հիս թէ աղաղակեմ․ և սխալ
վարեալ գտանիմ առաջի․ և
կանուխ լոյսն իմ ծագէ և փարա
ցէ․ և զանօրէնութ՟ս քո այլ
ոչ ևս յիշեցից․ և ահաւա
սիկ օ՟ն ջեմ իբրև զամպ զա
նօրէնութ՟ս քո․ և իբրև մէգ
զմեղս քո․ իսկ այլ ու՟ր ծ
կեալ ի դիտանոցէն․ ձայնէ
որում անուն եզեկիէլ․ յոր
քորջի․ Եւ ասէ․ անօրէնն
եթէ դարձցի յանօրէնութ՟ց
իւրոց զոր արար․ և արասցէ
ուղղութ՟․ կեցցէ կենդանի և
մի՛ մեռցի․ և ա՟մ յանցանք իւր
զոր յանցեալ իցէ․ և ա՟մ անի
րա

րաւութ՟ք իւրք զոր անիրաւեալ
իցէ․ մի՛ յիշեսցին․ այլ ի
ղորմութ՟ն իւրում զոր արար
կեցցէ․ Եւ զինչ մեզ այս
լսյլ եմ զի զքաւզոզ զայսո
քինուք զանց արարեալ․ վս՟
թագուցուք հասանել յնքջաւ
էտ հօր․ առատ ողորմին․ որ
ոյ անունն լոյսէ և կենանք
և ճրկիչ․ յոր հաւատացաք
և մկրտեցաք և յուսաւորեցաք
որ զհայր կոչեսպոյտէ․ և զիւր
սըն զգն ցուցանէ ա՟ս և ասէ
Զ՟ փառսն որ ետուր ինձ․ ե
տուն ն՟ց ։ Որ՟ և ինքեան նե
առեալ զիւրոցն․ ի ծոց հօր
մուծանէ․ Լսէ կամիմ․ զի
ուր ես իցեմ․ և սոքա ը՟ իս
իցեն․ որ լանջ ակից և գրկա
խառն հօրն կացուցանէ․
Լ՟ւ՝ զի ո՞վ դու իցես հայր
և ես ի քեզ․ և սոքա ը՟ իս․ և
ը՟ քեզ իմի իցեն․ Հզօր՝ ով
որդի ակք իմ․ սքանչացեալ
հիանամ ո՞վ սքանչելի եայցն
այն․ ո՞վ երջանիկ առատա
ցըն․ ով ան՟ չափ մարդասէ
րութեան․ Մատթէոս երկ
մաքսաւոր․ կողոպտիչ․ ան
ողորմ․ այսօր եկեալ ի ծոց
հօր բառնի ։ Պետրոս․ ու
րացաւ զտ՟րն․ այսօր դառն
վեր անցեալ ըստ մի ի ծոց հօր
Պօղոս հալածիչն և հալա
ծիչն եկեղեցեաց․ այսօր
յանձն առեալ մտեալ․ ի կ՟ր ար
տին հանգչի ։ Լ՟րդ՝ Զի
կայքայփշեալ․ զ՟ եղ՟ր ծուխա
նայք․ հիման ազանիք փու
թացարուք․ առ այն սիրոյ
ողորմած տ՟րն․ և մի յամեխա
ղեսցուք․ և մի՛ հեղգասցուք
քանզի եթէ զբաղում աշխար
հօք․ և զխոլոմ ռաւառօք․ այլ
տոյեր անզանել․ առաւել
քուոլթայլ եր․ Լսյլ աքանի այս
տն՝ պարտիմք երասել անզա
նել․ առաջի ն՟ր ան չափ
մար

մարդասիրութիւն · որ հաւգցր
ծով և Թեթև բեռամբ կո
չեզմեզ· Եւ զի նր ծանու
ցեալ զհեղգութիս մեր · և
զան փութալի ծուլութիւն ·
զն այսորիկ առ դուրս եկե
ալ · առ սակս մատուցեալ ·
ձայնէ առ մեզ · գոչէ ուժ
գին· Եկայք առ է առիս ամ
վաստակեալք· և ես հանգու
ցից զձեզ · վաստակեալքըդ
և ծանրացեալքդ · եգոյքիք
հանգիստ անձանց ձերոց ·
զի լուծ իմ քաղցր է · չեմ
պահանջող · չեմ կշտամբիչ
ոչ յանդիմանիչ · միայն զի՛ս
զուգշարժես· խոստովան ես
զոր գործեցերն : Բեռն իմ
փոքր ազի · Թեթև ան աշ
խատէ · զոր եթէ կամիցիս
դիւրաւ տանիցես : իսկ այպ
դու Է՞ր տարակուսիս · և
դանդաղես · և վախ վախես
ոտ Թէ իմէ աանձին կա
միս մտանել· և կամ ինեղու
Թիս և իվաանկս · և ոչ յուղ
ղութ գայ : Այլ տեսեալ
նր և ծանուցեալ զհեղգու
Թիւսմեր զամենապետութին
իւր ցուցանէ : Եւ հարցա
նէ զինչ կամիս · որում բաղ
ձաս : Հիւանդ ես · ես Ճար
տար բժիշկեմ · ոչ է պիտոյ
բժիշկ ողջոց · այլ հիւան
դաց · Հրի բժշկեմ · չպա
հանջեմ ինչ ի քէն · բայց
միայն զբեռն : Ոչ առ վա
Ճառական առաքեմ · և ոչ
ինչս ծախելս և ոչ յայլ մէ
ողեքսել : Այլ մուտ իսե
նեակ սրտի քո · բեր ինձ
արտասուս որ չափ ձեռն
հաս իցես · եթէ մեղմի կա
թեսցէ · բաւականեմ րտել
զքեզ երկրորդ անգամ · ևյա
ռավին առողջութն հաստա
ցանել · Եւ եթէ մեղաւոր
ես · ես ողորմած եմ · ոչ
եկ

եկի կոչել զմեղաւորս · այլ
զմեղաւորս յապաշխարութն ·
և որք առ իս դարձան · մի՛ա
մաչեսցեն · և ոչ ոք ինո
ցանէ կորնչի · բայց միայն
Թիւրեալքն ի Ճշմարտութե
նէն · Զմաքսաւորն · միով
բանիւ արդարացուցի ·
Զպոռնիկն իւ բոլքն արտա
սուօքն արդարացուցի և ըն
բռեցի · զբժշկութի և զողորմու
Թի պարգևեցի ամենեցուն
Պետրոսի ·գ· դեմ իմուրացո
ղին զիս · երիցս անգամ ·
արտասուացն ողորմեցայ · և
առիս կոչեցի · և իւկարգի
առաքելութե պատիւ · և րզ
բանալին ոչ հանի ի նմանէ
Զիս ձաղանօք ի խաչին դա
տապարտեցին · և արարածք
ողբային · և սասանէին · Ես
խաչահանողսն աղօթս առ
նէի · նր բարկութե և ողոր
մութե գլուխ շարժեին: իսկ
ես քաղցրութ և ողորմութե ·
թողութե խոստանայի · Եւ
այլս զինչ կատարութ· զամ
հեթանոսս ողորմութ կոչե
ցի յորդեգրութ · ածի զօտա
րոտի ոչխարն ի գաւիթ սըր
բութե իմոյ · և եղև մի հօտ
և մի հովիւ · Ես նոյնեմ և
ոչ փոփոխիմ · երեկ · և այ
սօր նոյն և յաւիտեան : իսկ
ծառաւ իէի · ես եմ արքայն
կենաց · որ քաղցրաբարութե և
անուշահաշակ : և եթէ ոք
ծարաւի իցէ · եկեսցէ առ իս
և արբցէ : և որ ոք արբցէ մի
ծարաւեսցի յաւիտեան : այլ
և գետք յորովայնէ նր բըղ
եսցեն ջրոց կենդանոյ ·
Քաղցեալ ես · ես եմ հացն
կենաց յերկնից իջեալ · ե
թէ ոք ուտիցէ ի հացէս յայս
մանէ կեցցէ յաւիտեան · և
հացն զոր ես տաց մարմին իմ
զոր ես տաց վն կենաց աշ
խա

խարհի ։ Մերկացար ․ ես
զպատմուճան ․ եւ վերարկու
միայն ․ ինչ արեաց արտաքսեա
այնու հետեւ ես զգեցուցա
նեմ փառաւորելով ․
զքեզ պատուաշին հանդերձն ․
զի որք ի Քս մկրտեցարուք զՔս
Քս զգեցեալ էք ․ իսկ եթէ
կարօտացար կօշկաց եսկարե
ցից քեզ կօշիկս շաւաղոյնս ․
որովք կոխեսցես զօձս եւ զ
կարիճս ․ եւ զամ̅ զօրութիւն թշ
նամոյն ։ ծառայ դատար մե
ղացն ․ ես ազատեմ զքեզ ․
զի ա̅մ̅ որ գործէ զմեղս ծա
ռայ է մեղացն ․ եւ ծառայն
ոչ յաւիտեան կայ ի տան ․
իսկ որդին յաւիտեան կայ ։
իսկ արդ՝ եթէ որդին զձեզ
ազատեսցէ ․ ճշմարիտ ազատ
լինիցիք ։ խորշիս ինչ յիմ
յահեղ եւ հրատեսիլ զօրու
թենէս ․ չեմ օտար ․ քո ազ
գակից եմ զի որդի եմ դաւ
թի ․ Թոռն եմ աբրահամու
խօսակից եւ մարմնակից եմ քեզ
Եւ արդ այլ զինչ կամիցիս
զի արարից քեզ ․ Ես եւ ծա
ռայել քեզ թէ կամի ծառայ
ելով ․ դու հրամայեա տի
րաբար ․ եւ ես առնեմ ծառայ
աբար ․ Քանզի ոչ եկի պաշ
տօն առնուլ ․ այլ պաշ
տել եւ տալ զանձն փրկանս
փոխանակ բազմաց ։ Եւ զայս
եւ թէ կամիս արարից ․ զի եւ
զոտսդ լուացից առանց դան
դաղելոյ ․ ոչ ինչ մաքրեմ ․
այլ ի մեղաց սրբեմ ․ եւ զե
րստին նորոգեմ ․ միայն չիթ
մի յարտասուաց քոց հեղ
ի կոնքս ․ ինձ զմուտսդ մաք
րել զառագաստդ ․ եւ սկսիր
բուրել հոտ անուշութեան զա
շօթսդ ․ Եւ սեղան պատ
րաստեա ինձ ․ զողորմածու
թիւդ քո ։ Եւ գինի պարգեւ
ինձ զվարս քո պարկեշտս ։

Եւ

Եւ պատատանակալ սփռեա
ինձ զխոստովանութիւնք քո ։
Եւ վարդ կարմրիր փեա
փթթեա ինձ զսէրդ ։ Եւ բազ
մական արկ ինձ ․ զապաշխա
րութիւնդ քո ։ Քնարա հայրու
թ̅ դէմ իմ շարժեա ․ կատան
ազի մատանցդ ։ Եւ կոչեա
հիւրամեծար ինձ զսէրն իմ ․
եւ քեզ իբրաբեխօսութ̅ ․ Եւ
բաւականէ այս քան ճաշդ ․
եւ առատանէ սեղանդ ․ եւ պայ
ծառէ կոչումդ ․ Եւ եթէ
ախորժեսցես ․ եւ զհայրն իմ
Ժ̅իս ածիցեմ ․ Եւ ես եւ
հայրն եկեսցուք եօթեւանս
առ քեզ արասցուք ․ Եւ զայս
այս պէս առնելով ․ զիս ե
րախտաւոր հօրն իմոյ արա
ցես ․ զի խորհուրդ փառաց
տեան իմոյ յաշխարհս ․ ոչ
ունայն երեւեսցի ․ այլ ծա
նիցի մարդկային բնութիս ․
առաւել քան զհրեշտակաց
եւ գերի վերոյ քան զհրեշտա
կապետք ։ Եւ ուրախացեալ
հայրն իմ ․ ա̅հեսցէ բերա
նով իւրով զա̅հութիւն որոչ
անցանէ ։ Եւ փոխարէն պատ
րաստեսցէ քեզ զծոց իւր ․
իլեր քան զբնութիւնս հրեշտա
կաց ․ զի ուր եսն եմ անդ
եւ պաշտօնեայքն իմ եղիցին ։
Եւ կնանք ձեր ծաղկեալն
ինեւ առ ա̅ծ ․ Եւ ես ի միում ան
դամ աւլատեան ի մուտ ․ զա̅հ
եալսն ի հօրէ իմ մէ ․ մերձե
ցուցից առ հայրն իմ եւ սա
ցից ․ ահաւասիկ ես եւ ման
կունք իմ զոր ետուր ցիս ։
Եւ մինչեւ ի հնազանդութ̅
ձերոյ՝ ապստամբութ̅դ ․ հը
նազանդեցուցջիք ինձ զա̅մ
եւ զիցիմ ա̅ծ ա̅մ ա̅մ ։ Ընդ
ով մանկունս սիրելնի ․ որք
ապստամբեալ էք մեզօք
զայն ա̅մ ուսելով եւ իմանալով
զինչ կամիք ի պատասխանին

Լին

ՍԽՈՐ

լինել պատրաստ . յոր ժամ
դարձցես ողորմանաց . և դարձութ
անյիշաչարութե՛ն տուսցի ար
կեալ մ՛ջ զինքն ընդ պարտա
պան պարտանաց մերոց : Եւ
խղութե և խորով մտեալ զար
ձեալ զմեզ և աղաչէ . և
պարգևա . և խնամարկ է . և
խանդաղատի . և պարգևս խոս
տանայ : Եւ ով հայր իմ
աղ՜աց խաղաղի . և առաւել
քան զչափ անցուցանէ զխր
նամսն . Ամ զատուցեալ
որդիսն տեսանիցէն . և խզբ
թյուն իցիցես առակալ զրկու
են և համբուրեն . և զերեսն
իմ դնեն . և խանդաղատա
կան ձայնիւ գորովեն ըզ
խօսն գեղուն . և ծաղս հար
կանեն . և մին հեծեծեն ըզ
հայրութի մանկանն . զի ըզ
յայն և զհեկեկալն խայծա
նեցին . թէ պէտ և նոյ խա
ղաղութեալ զերեսն այսր ան
դր դարձուցանեն . և մնգ
լեն զողորմիչն . և լեզուագա
րեն աղտեղուլ . իմաստ
նելն իւրեանց . սակայն և
ոչ ինչ յայսցանէ ցաւեցու
ցանեն զծնօղն . այլ և պար
ծեւ առն մանկանն զախոր
ժականութիւրեանց . և անօթս
պատուականս տան առ իխա
ղար նց . քան զի իկամաց մանն
իմնն ոչ վերայն . զի ու՛նը
ինանն լալոյ դադարեցու
ցանէն զնս . բայց եթէ զե
կանէ և զանօթն զայն պա
տռեսցէն . յղանեն իմ ք զը
նաւ . առ իզու մանկան .
և թէ կորուսանէ չարութի
ինչ . բայց մի՛յն իշատ հան
գստութե զիջեալ տեսանի
ցէն զմանուկն : Զայս այս
պէս զոր լուայք և առ աւել
քան զայսոսիկ ցուցանէն մեզ
ողորմութ մեայն : Զորոյ ըզ
միրտ առնել հոգեպատիվն

դաւ

փառաւթէ . զօրաւորիկ սիրոյն
այ առ մարդիկ ասէ : Ամ ըզ
թայ հայրիկո որդոց իւրոց
այն պէս գթասցի ճր յեր
կիւղածս իւր : Նայ և առա
ել զանչափական և զանեղրա
կան սիրոյ իւրոյ . և զանսպա
մելի և զանիմանալի զգթանա
ինքնապատում արարեալ ի
ձեռն ղուկաս . աւետարա
նին . ասանգ մեզ առակով .
Զոր իմեքն որդին խնդրեցե
ի հօրէ հաց . մի թէ քա՞ր տայ
ցէ նմա . կամ ի՞նչ ձկն ձու.
կն . մի թէ օ՞ձ տացէ նմա .
իսկ արդ՞ եթէ դուք որ չար
քդ էք . գիտէք պարգևս բա
րիս տալ որդոց ձերոց . որ
չափ ևս առաւել հայրն ձեր
ե րկնաւոր տացէ ձեզ զան
զրաւ ուրախութիւն . Մի՛եւէք
ով մանկունք եորդիք սիօնի
թէ ով զեղչեցիք են պար
գևք սիրելոյ նր առ իր ա
րարածս : իսկ եթէ ախոր
ժիցէք և դուք լինել որդիք
սիրելւոյ նր . ահա նայ կայ
հանապազ պատրաստ յօգն
քել . և թողուլ զամ սխա
լանս . գաղանեացեալ ընդ
թիւս մարդկային . և սիրով ըն
դունել ով եղայ ապաշխարել
ցուցաք . միայն դարձիր և
անկիր առ դրօրական հայրն
երկնաւոր . Արդ զայս զե
սիրս լսելով զի որդ .
ցուք առ տր ի բարերարն .
զի՞որդ ո՞չ հեռացուք ի
չարէն : մի՞ թէ քան զկեմա
ապառաժ իցեմք . որ դեղով
քարեայ թուլանա . և որով
տաչէն իպէտս գործելեաց
Իւ զերկաթ . Հուրն կակղե
և անօթս պիտանացուս զօր
տարասն գործէ նւ ի եթէ
զհատոն սաիցէս և այն և ի
ձեռն հնարից ը կիկալ
և հակադրեալ լինին .

մա

ԲԱՐԻ ԽՈՐՀՐԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

պապականձ կան իգրունս թա
գաւորաց · առի պատրաստ
ծառայութն նշ ։ Եւ ես ա
սացից · քան զի զարմանութ
վիշապաց · Աղջանդոտ բարս
թշնաւորաց · ճհնազանդու
թե աճեն բանք ողոքանչանք
թովչի ճառատի · Եր. եկա
կան ընչանութք առ մեծանս
ճարտկեն · իսկ այս մեր ·
առաւն եխօսութն իմացական
բնութ մարդկանս · զի արդ
գեթ ոչ նմանի նշ · թողուլ
զանդգամութ եկե ալ ։ Իւ այն
զի պատգամք սողմոս երգօ
ղին կշտամբե ալյանդիմանե
ճտարիալ մեքձ առ օձսն ե
քարբսն կացուցանէ ասելով
Սրտմտութ նշ ըստ նմանութ
օձի · որպէս իժի քարբի զի խց
ցէ ալէ զականջս սիւր · զի մի
լուիցէ նազձայն թովչի ճար
տարի · Եւ մեք առաջէ նա գեղ
իդէ զբառնոյն իմաստնոյ · Եւ ջէ
որ ունիցին ականջս լսելոյ
շուիցեն եբմանայցեն · Եւ վայ
ելլեսցեն իբարութեցնինձեռն
ապաշխարութե պարգեւորն ·
որ փառօք պսակէ · եւ իգա
հոյս աթոռոյն նստուցանեէ
աջմե հօր · համարձակութե
ընդորս լեզի ամենե կոււնեմք
ձայնանել շնորհօք եւ մարդ
սիրութ Տն մերոյ եւ փրկչին
Յի Քի օրուծ փառք յաւիտ
ենս յաւիտենից ամէն ։

Թվոր անեղ դեւ եւ արա րիչ ·
զորոչ երկիր տանել հանդար
տի · եւ ոչ երկինք բաւանդա
կեն · եւ տէր երու իք եւ անե
ցուցթք ը քեն բաւանդա
կեալ · եւ դու տիրես եւ քո հզ
րամանաւդ կառավարես ։ Եւ
դու ես սփռեալ վտանգեցոց
մատանայէ · եւ ողջացուցիչ
ախտանդաւորացն մեղաց · եւ դու
ես ընդունելի աղօթից · եւ կա
տարիչ խնդրուածոց ։ զԹայ

ար այիս իմեղաւորս · զի տծ
գթութեց եւ եթր ողորմու
թեց · եւ քեզ տմ գոհութ տմ

ՄԷ հօրն նե ղոսի խրատ պե տանի ։

ԼԱՒԵ ՑԱՄԱԿԻՍԻ

Լ հրգով ննքեղ · քան
պիղծ խորհրդով ագօթսմա
ուցանել եւ փարձսոչաւնոււլ
եթէ սխալանս գիտես զեղ
բօրն · խրատեա զնա եւ յան
դիմանեա ։ Եթէ ջանաս քեզ
խորշեսջիր ի նմանէ · եւ թէ
զայդ չառնես · հաղորդես
չարեաց նր · եւ ոչ ունիս ակր
ըստ նման քան զի եթէ վն այ
որոտեցուցանես զեղբայրն
մի խիղճ պահեր · այլ եթէ
վն նախանձու · երկիր յայն
ժամ · իսկ որ վն այ կամիցես
նել · յանձն սիրայն ուսա
նիցի զօրինակն եղբայրական
ւղջա սէրն · իւր կոմայցն որ
թշնամոյ գործշանայ · մը
խնա զմարդն նեղոււթ · եւ
զսիրոդ երիւղիւն այ · զի
ան երկիւղ լիցիս · Որ զեր
կեղծուն այ սիրէ · սիրոյ որ
ձան կանգնէ առ այ · եւ ան
հաչո թշնամու սատանայի
Զսէր եւ զերկիւղ բնութե
մրա քեզ · որ ը վայր քաշ
խատես · Որ չունի զերկիւղ եւ
նեղիս · եւ համբերես · անա
պական գանձ գտանես պատ
րաստեալ քեզ յերկինս · ա
պա թէ տրտնջես · եւ նեղա
սրտիս եւ ըվայր դատիս եւ ան
կանձ եղանես ։ Զօրացիր
չարչարանօքն քի · եւ համ
բերեա վն նր · զի թագա
ւորեսցես անանց բարութեցն
որքանքողն · թէ երա հաւատե
զի տրտունքն մերա հաւա
տոյն նշանակէ զի ոչ հաւ

Յիշ՟ր

տաւայ թեղպատատատան կայ և
հաստատեցաւ մ․ արդ եթէ դու
ես պատճառ չարին․ արդա
քոյ լէր սրբութեն մինչև ա
ռողջանայցես․ և եթէ այլ ոք է
փախիր ի պարանքողէն․ հո
գևոր առաջնորդն․ ան ծ ային
հաւրէ․ զապականն արար ան
որըն այրէ․ և զգիրքութ ցամա
քեցուցանէ․ և կրծն աւուրա
կան հանէ ի խիւփորձէ ոչ զօա
կի․ ի բոլս․ և անձանչառ ուղղ
թու է զեղբայրս այլ ընծայէ
և ինքն ը հաւատարիմ ծա
ռայինթապաւորթ իմ տատան
քաղաքաց․ Մրգեւ ևան ընթ
րող առաջնորդն․ ի բ աշխ
կելյն խայցէ․ և կեղոււ զի
խորտակէ․ ի խիյն տե զինն
պատեղուին գնա․ և յատնէ ըու
թէ անգին զօւ․ և խառնու
մնդառ կենօք զերբարան ան
ձատտան առնէ։ Արդ որ ի
փարոււծն ի հանդըստեանկայ
[illegible] և ի սառնամա
նե [illegible] սատակի․ Որ առա ըղ
մարմին փափկացուցանէ․ ի
յաւիտենական հանգիստն ոչ
կարէ մտանել․ հանդանդեա
պիրոդ․ ապօթեա յուսով․
ապխտեա հաւատով․ և պայ
ծառ արդր յեթինաւորհարսա
նիան․ Զինչ չներհս որ տայ
քնդ մծ․ իսկէսս կարօտեալց
սպաս աւորեա դայն․ զի չը
նորհքն առ եր կարացին․ [illegible]
[illegible] որ [illegible]․ Սրբոնաւոր
մարմնաւոր խողի նմանէ․ և
ի ծովանն [illegible]
նու․ [illegible] կրօնաւոր․
պարտականէ սատանայի․
[illegible] ունեցով գապատնայ
[illegible] լու [illegible]
[illegible] հանեյն․ ապաշ
[illegible] այպա որ [illegible]
[illegible] կրօնա
[illegible] հանդեպե [illegible]
[illegible] խորա [illegible]․

Գմ․ ԽԶ․ ՍԲ․ [illegible]

նայ զոր [illegible] ի զեղանակած
փառաւն ոչ ժառանգեսցէ
զինմա մմ պատաւս է [illegible]
պատարաս առաջ կան խնդաւն
գուէ նը․ [illegible]
բացուա հասարակա ունի․
զնմեա և խմբ հասիր․ եթէ
դու ես պատճառ․ յանցա
նելրանոցով և պատարազ․ և
ի խորհրդոցն թողլ տուրյն․
արտաքսեայ լեր սրբութե․ մին
չև առողջանայցես․ խմարա
կան պէտն․ արդել զոաղ
մեան․ [illegible] կրօնաւոր․
թէ պէտ և զեկրկինս բունու
մ՟ մտանել․ թէ պետ կեղ
[illegible] վարսուանի մի հաւ
տամար․ որ ը հնազանդութ
չէ․ Մեր զեղբարս [illegible]
նէ և [illegible] յաղթեալէ
նս ինկեղծում որութենէ․
Որ առանձին նստի․ և զու
արթ կայ [illegible] իւսա
նայէ․ Պղատոն կրօնաւորին
տրտում և տխուր կայ․ իբր
օտարոր մյ․ [illegible] որ զուարթ
կայ․ և ծառք արձակէ․ չէ
[illegible]
[illegible]

զակերագայ եկորժամ ցանոտ
խոր․ սուրբ տուրը․ սա․ չու
նիմ սերս որ ցանկում․ կրօ
նաւոր որ ցանկոտէ հոգին
գիւա հակնակէ․ արտաքոյ
լեցի սրբութէն մինչև ատող
ջացի․ եթէ չունիս քեզ
աղօթս հոգևոր․ սովորիր
քեզ աղօթս մարմնաւորս․
և այնու տա քեզ զաւ աղօթս
հոգևորս․ Նախ քան զմիս
թուն ժամ աղօթ իցն զարթուց
ցեալ շնորհաւոր եւ զնոր
հաւրդա․ գոհանալով զայլ և
աղօթելով առ նայ․ զի ա
ղօթն զէն են քեզ․ և նա տա
ձգուեն ը գէմ սատանայի․
որ և սատանայի նետս անձրու
թեն պէս պէս խորհուրդա
ցն․ Չէ պարտ կրօնաւորի
իջ աղաք մտանել առ մորաց․
Չէ պարտ կրօնաւորին զխօ
սեցուցանն տեղին տեսանել
փափագմամբ․ կրօնաւոր յոր
ժամ վախճանի․ թէ քան
զ հարկաւոր զգեստին աւե
լի ինչ ունի․ չէ պարտ
ղայն կրօնաւորացն թաղել
այլ յաղբ ատա պարտէ զայն
տալ․ զի յանարժանս համա
րեալէ․ Որ ոխ ունի չին
չէ ուտելի կրօնաւորաց․
խոստովանից․ նոյնպէս և դան
եալին չէ զգենուլ․ Չէ պարտ
կրօնաւորի․ մանկանց կենա
կից լինել․ կամ զգեղ ման
կանց տեսանել․ Չէ պարտ
կրօնաւորին․ յուսխաց կանանց
մտանել․ և անդ աղօթս առ
նել․ Որովհետեւ յոր ժամ ի
մտնիցս ելանես․ հրամայէ ա
նէ նորաւոր զմանն իմեր․ Թող
զհոգրհուրդս և զբանսն որ ը
սնոտիս ընթանան․ և թէ եւ
տա զքեզ յերկինս․ այն․ և
ման զմտաւ զօր դատաստա
նին․ Հիւծանելոյն․ ծոյն․ ա
տաքացուցանէն զգօրծանն․
Նոյն

նոյն պէս ածորձուծք․ զա
տապինու ին․ Մ՛անուկ կրօ
նաւոր որուչէ հանապազ ա
ռաս ծեյրոց․ անջանօրսէ
սատանայ է․ Մանկանցն քա
հանայի․ մ՛աստ զծածուկ
անքո զի մեղէ նմա․ Որ
վկու որ արպացէ․ ոչ կարացաւ
զէ ըկծուղն այն առաւնաւք․ եբր
նաւոր ու բախա սկիզբն․ գծ․
գն բղեսացի․ եւ սատանայ
պատերազմս սերէ․ փախիր
իկանանց․ և առաւել քան
իկանանց․ զի որ խոցանեն
հարուածքն են․ չարագոյն
են քան զթոյնս իծից․ մի՛
արտ մեղուցաներ զոր․ և մի՛
տրտմիր յուսմբք․ մի՛ բար
կանար եղբօր մեղուցելոյ․
զի հիւանդն ո՞չ են թէ յե՛ւր
կամացն հիւանդանայ․ Զմե
ղենին զբ աղմուկն ախտիցն
զարհուրեցանէ․ և զերկիւղն
այն հաւանեն․ մի՛ սերեր յա
գուրդ կերակրոց կամ ըմպե
լեաց․ այս թէ ոչ․ զմար
մինդ քաղաք պղծութեան լի
նես բյամորց սատանայի․
մի՛ սիրեր զգեղ այրն փա
փուկ կերակրոց․ կամ ըմպե
լեօր․ կամ պատուականն համ
դերձի․ կամ դատարկութ․
զի մի՛ զկայ ենին ժառանգես
ցես մորդալայլանութ․ Այար
տեն հանապազ յեղբօրէն մ
տանել․ զրկանօք․ և նեղութբ
համբերող․ Որ զինքն այ տայ
ջուր կամս առաւնին․
Աստուածոյ առանձին յան
գիստենին․ թղթայց թիւնաթ սի
լինելն․ յերկրային խորատու
պատժաւանօք․ առնել լուն
նչանակէ․ Այլ զմերն կա
կօղ դեղով բժշկէ․ և զան
ւն բարեգործութբ մաքրէ․
Զի աշխատութն գոհութ
առանց պսակի ոչ լինի․
եւ կրօնաւոր պինդ․ ա
պա

ապէնքայանք դիւաց · եւ որ
մարմնական ընչից ցանկայ
պոռնկութե նմա · ըստ ի դեւք
առ ընչասէրն ժողովին · զի
ուրինչք անդգեք բազումք
եւ հրեշտակք · առ անսա
ցուածսն ժողովին · զի որ
անընչասէր աղքատութ · անդ
ւեմ պարք հրեշտակաց · զի
թրաշխելն ընչից · վաղվա
ղակի ժողովին հրեշտակք ·
եթէ մն եղբարցն հիւան
դութ · քեզ ո՛չ է ցաւ · մի՛
լինիր առաջնորդ : Եւ է
լէ զանարժանսն · ըն պիտոյ
ից ո՛չ յանդիմանես · մի՛ լի
նիր վարդապետ · զի ազգա
պետն քաղաքին · ոչ վար
քն առնեն · Քանզի մեղքն
բայց անխտացն առ մարմնոյ մի
նասէ · Այս պէս ըստ ամ կարգ
խորանն · Եւ յանդիմանութն ·
բայց որ զեղեման յաւէս մեծ
հաստատեալէ · ն մա անօրէն
ած · խոնարհութ եւ յուսով
հաստատել եւ խոնարհութ աշխա
տել · կատարելութե · եւ ա
ռաջնորդի սիրով ընդունել
եւ պատուիրանն հոգով · ազգա
սութե · Այլ եթէ քաղա
յոյս չես յառաջնորդն · մի՛
կար ըս նմա · բայց եթէ վնասեայ
հայհոյես · մի՛ խիղճ պահ
եր · զնորա ժամ աղօթես · խնդ
րեա զխորհուրդ · եւ աս
սաղմոսեա : Եւ եթէ թշնա
մեայն չաղօթես ընդ քեզ · ա
պա լաւագոյնէ չաղօթելն
քան եթէ առնուլ ինչ յուշ
քէ · յաւել ի սովորական ա
ղօթսն · Զի կամապաշտօնութ
անընչասիրութ լծակիցք են
ռաքաշտութե : Զքս նայ տե
սանէ · որ զինչ սահի : Եղ
բայրասէր կրօնաւոր · որ
զանկցութ ունի առ քս · Անը
րօնաւորին բերդ ամուրք աշ
խատութն · Եւ ան զքաղ աղօ
թք

ԳԼՈՒԽ ԺԶ · ՍՈՒՐԲ ՀՈԳՒՈՅՆ

ԹՔՆ · Ահղօթք իւրք սրտե.
զպատարագի հրկուութեր ջծէ.
Որ փոյթե առնուլ ինչ յու
մեքե չուեսի յոյսս առ քս.
եթէ ոք խնդրէ իւրեն եղու
տաս · զոհացիր զայս · զի առ
աւել չահեցար քան զնա ·
Մի խնդրեր զհամբղութ կե
րակրոց · քան զի կպայծառ
ութ անջաց · Չըշացուցանէ
ծուխ · Եզպածանս կրօ
նաւորաց առ քս · ընդունե
լութ մանկանց · Որ զեղբայ
րըն իմաքթաւոր կերակրոյն
զրկէ · չէ ցանկացող նմա քի
սեղանոյն · խաղաղասէր կը
րոնաւորն · պայծառ քահա
նայաբրոււեն : Կրօնաւոր որ
իւ եթէ իւ ննջէ · բարկացու
ցանէ զած · եւ մատուցի ըս սա
տանայի · Որ ոխս ունի ըս
ընկերն · դաշնաւորէ սատա
նայի : Այլ է զխոսութ ուս
մանը · եւ այլ է առաքինութ
իսկ դու կրօնաւոր ողորմ ե
թուց մնեալ · եւ խնաչել
թալ ըս ըհ · ծիծաղիս եզու
արթանաս · ոչ շահես որ ա
սէ · վա՛յ ձեզ որ ծիծաղիք
ոչ առնուս թիմտ զմարգարէ
ին · բանն ոչ ասաց · լացի
զմմ գիշեր զմահիճս իմ :
Զհաց աւուրն · քրտամբք
Հրամայեաց ուտել · եգու
ղկե անս յաւխտենից բրնով
կամիս ժառանգել · ծօթա
նասուն ամ · ս ած հարցեալ է
կենաց քոց · Եզայն ցաւօք ե
հեծութ · Եգու զհացեր ա
մեն օրն առաւեց ցաւօք · եւ
միա ստանալ · Քշահ քան
քարի քո : Ըս միոյ մաւնն եւ
մարթ աշխ · փոր · գատարկու
թք կամիս ժողովել · զանանց
բարիսն · Քս աշխատեցոյն
հրամայեաց զհանգիստն · եւ
ոչ որգնա պարար մարմնոյ
բացն · Մի լինիր ծաղր
ծո

ՆԵՐԲՈՂՈՒԹԻՒՆ ԳՐԴԻՄԱՆԻ

ծոււ ականատանն երգակ. զի մի
ձայնանաչեսցես զայն ձայն չա
րեն. եւ կարծեսցես ատամանցն.
մի իմանեսցէ յանշինմանու
թեն զգայարանութի զիմի իցասմա
նեն. կամ իմաստմանութենանն ընկ
ղմ ացմ հեւ անդրայեալն: յան
զի բժիշկն բժշկէ. եւ ոչ է
թէ զցաւսն յաւելչու. յայց
եակն սնուցանէ. եւ ոչ եթէ
զոտաքս ընկեցու. եւյս այս
եւհպանգեալ առաջնորդին. ցաւ
ոյցոյց զն սպասուտ բժշկել զզ
հիւանդացեալսն. ընդհան
րեա զսրտմտող բարւոյն. քո
րոյեցունն. եւ զխստութն. սըր
տին. կակղեալ ողորմութն. եւ
զդժնդակ մորմոքն. ցամաքե
ցո արխաստութն. նոյն կարես
բռունալ զխաչն քն. եւ ըեզ
բաղսն չահել. Մեղօն ղեկըն
քո զհեղբայրն սիրել. իմ եւ
զմարմինդ. այնպէս սիրե զի
հայրագութ եղբայր. քան զի
ոք սիրեն զէնայն. եւ զըշնոր չի
նուաճն յինքն հաստատեալ
եղէ իմաստակի. զան իմ պար
կօրծանեմ. այս սոն եւ առաջնոր
դըն. եթէ ոչ զն այ կամացն
զմտի. զան եւ զբայրութեն.
սատանայի մտանէ. եւ ղխոխա
նումն առաջնորդութե. կորզա
ծան պատճառ լինի. իսկ
այս պիսի առաջնորդութէ.
ան բժշկելի չարին. եւ ան ծը
կեցուցանե. քան զի մարդիկ
յօրինական առաւել հային.
քան զնշմարտութն. Եւ որ
զմի ոք իրոք կամաց հայթայ
ղեցուցանէ չէ արժանի զե
զձկամանի. եւ կոր բարգմաց կա
րատեան պատճառ լինին: ըզ
նա մեղք տարիցէս. ոչ ապաք
էն սատանայի զօրծակից. եւ
... եւ զն նմա ասանքելոց եւ
յաւիտենական ոչ հեշտին:
քան զի որ զերկիրս ղածա այ
սոտե. եւ ղամե երկինքն սիրէ-
յմի

մի չարիքեն: Իւր եթէ ցաւ
ոյցոյց ոչ սիրեսցէ զբույրն
մի ընկալցի զն նմա: Ընդ ա
գահին. եւ զն որոնքոզին ոչ
պատերազմ սասանայ. զի
զծուարա բժշկելին ախտն.
թէ պետ եւ սակաւ երկիւքեզ
սխալանքն. համ զեա յեզ
բայրութենէն. զի դիւրաւ
տարածի ախտն. եթէ քա
ջահաւատես յառաջնորդն
տուր զառ օրհնեանս քո
նմա. զի ոն ամսաչ կացցես
առաջի այ. Հզպա եթէ թե ըն
ես յառաջնորդն մի կար զն
նմա. զի կարոտանէ զհոգեւ
քան զի երբեմն արտաքես.
եբբեմն նզովես. երբեմն
զն զխմօ բանես. եւ առ այլ
ոմն չարախօսես. եւ չսեր եւ
զհնազանդութ. բառնաս
յերբարցն. եւ ղամենեսեան
ամբաստանել ուսուցա
նես. քան զեռ զիւր կամսըն
ոչ ուրանայ. Հաւե ամուա
նանալ նմա օրհնօք աշխար
հի. քան կրօնաւորիլ: Իւր
զի ուր միաբանութի ոչէ.
անդ բազում ախտ բուսա
նին. եւ դեւք չարք բնակին
անդ. եւ հնազանդութիւն ցուցանեն
կամաց իւրեանց. եւ լինի այս
պիսի ապերախտ. Հայր ան
գոութեան որդին. եւ եղբարք
ան սէր առ իրեարս. եւ
անմիաբանս առ իրարիսն.
եւ կատաղանաւոր եւ օգտա ծա
րուայք առ յառեղուլ. եւ որբ
տունք մեծա փախոյց. եւ քը
ոուն. եղբայր ասպան. եւ
բանբասողութի. Հոգէ կորուս
եղբայցք. դիւաց ժողովք
եղջն պիղծքն հիւրանոցքեն
դիւաց. եւ ոչ կրօնաւորանոցք
եւ ոչ իմարդկանէ փոխին. եւ ոչ
յայ փառաւորին. զի անձն
անդ հաճոյեն. եւ դիւացսի
ըե լինք. Մարմնով թէ պետ
իխ

զխաղաղութն են · ըստ ծածկա
նակ աց · այլ ծագեցուն են ։
և զայս ամ ախտք · կամակաղ
տութիւն անձեցուցանէ · իսկ
ոմն որ միաբանութիւն է · անդ
միականն երրորդութիւն · իմն
նջե · ևնջէ մի՛ սասանեսցին
յաւիտենան · ամբարտակ իւաշտ
կրօն կարգաց հաստատուն այլ
ը իշխանութ առաջնորդին
և հոգին ամ ուղ զպահանն ըղ
բոլորն յինքեան կապեալ
ունի · ևզերկնաւոր խաղա
ղութն ոչ պարխայ շուրջս
ծակն ածեալե · և փոխա
ցեալ ինոցանէ ամ խառնա
րաք և մարմնականն ախտք և
մահաբեր խորհուրդք · քան
զի ամենեքեան մի են իշխա
նոչ ունին թաղմնուն իմա
մայց կամ խորհրդոց · և ձիք
նց այլ դարձ ինչ կամ իւր
հաւրդ բայցմիայն զմիանս
միրելոյ · և հպատակ կալ
հրամանաց առաջնորդին ։
իսկ յոր ժամ ելանեն իմաստ
նոյ · հրեշտակք ը յառաջ
նեկեալ սամին ըստ յերկնաւ
որհասրս անխին · Եւ քս ձայնէ
աւետիս այխամեշորդ · և
հանդուցանէ ինեանն յաւ
իտենից · Զայն ամ բարեր
թեան · միակամութն անձեցու
ցանէ · Եւ որք այս պիտի
միաբանութ կրօնաւորին ·
հրեշտակք բանկան նց պահա
նոյն ։ Բայց յոր ժամ ծուստ
ցես իսեղան · խոնարհէ զս
զգլուխս · և մի՛ այլ ինչ ածե
սաներ · բայց միայն զքս զոր
ճաշակեալդ ։ և ճաշակեա միշտ
դոհութ · և մի՛ ինդրեր ըղ
համեղութ կերակրոց · բայց
եթէ մարմնական ը բեղ · ան
ձն քո վս բազում կերակրոյ
գոյ նեղեա զնա յինոյն խակ
յասատուչ հացն · ոչ ոք սղա
ջեսցէ զքեզ դնեաւ և համրէ
միա

միայն յագեցայ · Զպատճառն
և զհաստ եղիտ ասնե · ևզայն
տար եղբարցն · զոր պետա
ութիւն · և ոչ են ձեռնհաս
և դու յուշ ե՛նձալ իմնչ · այ
վաղին եթէ աղաղեսցես իւրայ
քե սրան · անդ հանդիր · Եւ
զգեստուն չափն այնէ · որ
պէտքն միայն այսինքն հա
մաւորն որ զատաւնայն բա
նայ · ոչ այնոր զմեղեսալ
ծածկեն · այս թէ կաւե
լորդն և զան պէտաշան մ
քես · զնկիս յերկնաւոր զա
դուլն · վս այսորիկ նեղեա
զմարմինդ · գիտութ և զնց
գեղայսուէ · քան զի են աս
քինութք · որ ոչ են համար
ոյ · և այն չափին իւրաքանչե
իւ յոր ժամ աղօթես ծա
նիր երկրպագու խոսիւ եղի՛նց
ևնդրես · և զխորհուրդդ ի
բեղ հաւաքեա · և այն պէս
աղօթես · Եւ եթէ առա
քէ զեկ · ոմ փախչել կեր
կուր · կամ ննջել / ցկամ
միոգ · յայն ժամ զոհի մնան
կարօտ եղբօրն տուր · նախ
զայն դքո ձեռամբ ելն այլ
զանանկից բեզ քս յեցն · Եւ
զի ամ ահաւոր թաբն խրատեա
երբեմն նոյ զքեզ տէր քս
արկէ զքեզ · Եւ եղբայրն կա
րօտ ինչ էք և խնդրէ ի քէն
տուր նմա · և դու ոչ ունիցիս
զոյ · որ արժանի եղբր յե
նոյ զպէտսն եղբօրն · իսկ
եթէ ապահէ եղբայրն և
ասէ աւնը · մի՛ տար նմա ինչ
և մի՛ ողորմիր նմա խօսել ն
այլ թէ ոչ · դէս իհաճոյս
էնչ ։ զամն զի կրօնաւորքն ս
նա առաջեսա · որ փրկան
յաւետես ինչ ջն ապահին · այ
ք ան · և տան բանին առա
ղեալ կոչանին պահեալ
նց · իսկ եթէ հիւանդս
կամ ազլի տանիս · մի՛ իշխե
ցոն

ԴԱՐՁԵԱԼ ՆԵՐՍԷՍԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ

նուէ մարիր • այլ նմին առ
նեն ակր - գոհացիր և նմին
ոչ լուանէն • մի որոնցեր-
և մի որոմացուցանէր պանձն
ուրուք • այլ հանապազ նե
ղեա զքեզ լուեալ • պարտիս
նբե • խակ կեցցուեղն նոր
այինմանէ • որ զլաղաւն ան
պամոցն ձանձնեալ ուսի • ևնք
կարակերպ պատեճիւն ազատ
րե զնե սողան • այս ողես և
կեղծաւորն • որզարդարոց ե
և ոչ ունի մասն բարի գոր
ծոյ և ժուժկալութե • այլ
քանա եղև իլ ժուժկալ և ա
ռաքինի • ե րևութանալովն
իվերին երեսս ւմն այսորին
սոքա գայ լէն ձանա ըս
փեսաք • որոյ սպառնացա
ն անհաւասան դասե լ.քան
զի թե ղմս ամսասոցն • ոչ
ուանեն բարիոքէ ։ այլ զեղ
բայրն ան յագաբար ուտեն
խածանելով անողորմ ։ եւ
զինի ո՛չ քմպեն • այլ դհո
փին արեամբ կերակրեն • եւ
թե պետ կուսանքն են • և
զամուսնացս ալն ատեն • այլ
պիղծ խորհրդով հանապազ
պոռնկին • եւ զամուսնու
թին խոտեն • ևինքն անք
ծխորհրդով կոյս ո՛չ են • ամ
մարմնեցոյն • որ զեթի մաք
րութե ոչ խնայեաց • այլ
զերինիեն բոյ եզերազանց ե
րևեալ են մեղաւորաց • ե
զե չարագոյն մեղուցեալ
ոսն զմեղաւորս • եթէ պետր
մեծա մեծ մեղս ոչ ունէր
փարիսեցին • այլ դատեցով
զմեղաւորն և պարծանօք
զնա • եղև ինքն մեղաւոր
աւել քան զնմ մեղաւոր •
եւ դենս ասես պապա զիեղ
ծաւորքն • որ ինքն անք որ
ծս բարիք ինչ ոչ ունին • այլ
պարսաւանք եղեն այլ դատեն
զմեղաւորն • ծածկեն զոյլ զնն
ծեա

[illegible]

քն անցն պարտաւանք ։ քան
զի զգեստս յորժն զգենուն
իբր անըն չասեր • և տղահու
թե այրին • յայն ախտեացն
որձանե փախչել և ոչնչել
հաղորդութե ն նոսա • քան
զի ն եղանել ն նոսա • չք
չայցուցանե զոեսողութե ա
ռաքինութե • այլ ն ը կեղ
ծաւորն ոչ ն եյացիր • որք
յմն ծոմ կարգոտն արդարու
թե և հեզութե բի մէ ...
ծառաք յաւիտենական մեծն
խորատ սն հայեցն •

ՈՐ ՍՔ ԿԱՄԻՑԻ ՏԻ
ոյ համձոյ լինել առաքի
նութե յատանմ քանզմ • զխոնար
հութիւն զհամբերութե և զեր
կայնամտութե • պարտի սա
նա • զի խպնահել ներդո
թեցն մ՝ անզգոյշ լիցի • ն
այնմ որ ամեն • որդեակ ե
թէ գաս ծառայել տն • պատ
րաստեա զանձն քո ... • և
ձանց • եւ յոր ժամ համբե
րութե լաղթեցես փորձանաց
որք լինին բքու սա • հոմ յարգե
քուս եղկամնս ուա եղբայցն
վ...ք դայն զիր փառս մնե ւհոն
համբերել այլ իփառս տղյ • զն
զիհոգևոր ձգնութեցն ծանին
հպարտութե • և մեծամտու
թեք • որք ապրոտամբեցու
ցանեն զհոգին յայս • վն այս
որիկ զօգտակար առաքինու
թեց բուռն հարցուք • զխո
նարհութիւնն • զհեզութի
նե • և զհնազանդութե
որք հարկաւոր պագոյնք են •
և կարևորագոյնք • յորոց ոչ
ինչ ծնանի ախտք • հեզպար
տութե • կամ մեծ արտաւ աշխու
կամ փառասիրութե • Զի որ
ոչ խաղաղացուցանէ • և ամբ • և
համատուրուե հաւատոյ • որք
զարդ կրօնից և նմանութե հե
զութեն ին որում հաւատ զմե
համբերութեան չնորհս ...
պատուիրեալ անձն յաւ իւր ...

Եւ որք կատարեցին զսրբութիւն
և զկուսութիւն պահել . և կենա
ցեն յօչ թենից հասանել ·
ը̅ ընկերս կացցէ ը̅ հշմալիոս
և ը̅ մյուքանակեսցս · որ իմի
մնաց չինեացին սիրովն ք̅ի̅ ·
քան զի եղբայր յեղբօրէ օգ
նեալ · իբրև զքաղաքէ պարս
պեալ · ը̅ այնմ Ա̅ծ բընակե
ցուցանէ զմիանձունս ի տան
ն̅յ · Եւ թէ ուր երկու և
գ · ժողովեսցին յանուն իմ ·
անդ եմ ի միջի ն̅ց · որք ըզ
հնազանդութ̅ն և զսէր ունին
զգեցեալ · յորոց մէջի և ք̅ս
որք օրինակ բարի և տեսակ
նախանձաւորբ լինին ժողովեան
ը̅ այնմ · տեսայն ըզգործս
ձեր բարիս · և փառաւորես
ցեն զհայրն ձեր որ յերկինս ·
Եւ զսանորդ և դրութեանդեալ
եղբայրն · խնեռն հող և որն
խրատու խայտառակեսս հա
նեալ բերան ա̅յ կորչեսցին
Եւ սատանորդքն պարտէ ·
Ըսթուն և զգաստալին էշխան
զմի̅մ եղբայրութ̅ · և պօլ մ
ծախորհուրդ · և երկայնա
միտ · հայեցօղ իծանութ̅
պարգամանն յօր նարդէ ցա
և ող մեծե անունն · այն սե
և վարուքն պարտի · մեծ լի
նել · զի մ աւ ուզզա և ան
կարգ պահելով զեղբարսն
և հպատրաստեալ ի խնամարար
մարիցի ոչ նո · և խրատուցեալ
եղբարցն իչարա թայն լե
զուսց ն̅ր և ան անութ̅ յարժե
լոյ ը̅ ն̅ն · օձանեալ իննմանե
ուսրին զան հնազանդութ̅ն և
շփոթմունք և պատ անկանէ
եղեալ իմէջիս տանայակսն
խռովութ̅ լոցին աժինքնսա
քննորդն · և իւրմ աբարքն ը̅
թըր · մնանեսցին իգրքձ սա
տանայականն և խորուստ յաւ
իտենին · զի քար առաջնոր
դքն ոչ միայն զինքն կորու
սա

ԽՐԱՏՔ ՍՈՒՐԲ ՀԱՐՑՆ

տանէ այլ է բազմաց պատճառ
խսէ քարբ սուայնորդն ինք
եան և բազմաց հինի ա-րթ
փրկութ̅ · քան զի հայրէ և
գլուխ եղբ̅ որոց և հօտի ըզ
պետս հօտագ ն̅ց · վ̅ս զի ա̅ծ
ային անուն եղաւ իմ իւր
ը̅ որուն մաէ առաջնոյն ·
ըմկալուք զհոգին սէ · որով
առաքեալ եմք արքայ հայր · վ̅ս
այսորիկ ինքնէ առաջին ·
յենեցէ ցին · որ ուսուցանէ
զհրամանս ք̅ի · յաղ թգս աս
որին հայրն ի հրամանացն ա̅յ
պատոի ոչ ինչ թերի ունել
այլ տանել և ուստնանել
զա̅մ օրէնս · ո̅րդ դի իւր մար
քն և խրատն մտաց լինի և
կրէն սղին · և այն իբրև ըզ
խմոր լինի յարդար ըն ուն
դուցանել զնա · և զըզմ սղա
կերակ ոչան ինոյն զորձաւ
ցէ նմանութ̅ : Եւ իէքն սոր
տի չինել մեյա խորհրդական
և մտօք ածել գիտել ըզհնա
րանրդէ և դան հնազանդն հօ
րն · Եւ զհնազանդն պատու
ել օհրել · իսկ զոն հրա
զանդն · թիլ և օրինօք ինք
րատել և հնազանդ հրեշտակ
գեցուցանել · ապաթէ ոչ
փայլէ իւր անդր և յուղղու
թի̅ · մերժել պարտէ զայն
պիտանին · բայց վ̅ս յանցանաց
եղբարցն երկնչել պարտի
յա̅յ · քան զի ի հաշուէ խնդրէ
ըզդալս աշխարհականին զի ը̅ ա
մենեցուն միայնն համարձ
ակոյնդէ առաջին ա̅յ · իսկ և
թէ եղբարքն անհնազանդ
գաւն ի գրոցանեն ը̅ դէմ ն̅ր
և յոմանէ ելոց զօրէնս կարա
ցըն արհամարհեցեն · և իբր
գուշադրուցանել էն · ոչ լինի
ցին ունենկն գիրք · զայն ժամ
հայրն զմարդկաբէին առաջի
ա̅յ ասացէ · տ̅ր գու դիսա
ցեր գի զառաջնորդութիւն քս

ծածկեցէ խորափ իմում · ըզ
ճշմարտութիւն քո և զփրկութիւն
քոյ · այլ ինքեանք հպարտու
թե արհամարհեցին զանունն
դիր ոչ եղեալ սրբոցն քոց
անձամբ զանձինս իւրեանց
սպանին · Ըզայս ունելով
զառաջնորդութիւն · արդարու
թեան և համբերողութ(եան) · և հա
ճոյ է ի Այ · որում փառք և
պատիւ · այժմ և միշտ և յաւ
իտեանս յաւիտենից ամէն :

Վարք երանելոյն Մարկոսի սալոնի · որք Յիմար ·

ՍԱԼՈՐՈՒԹԻՒՆ ՍԱԻ

թալէրէնն · դի ավագ
հայրն իւարոջն միանգամ ի
մեքրոանական տօնի իջանել
իլեռնէն եգնալ յաղեկանդ
րիայ · ողջոյնտալ կաթուղիկո
սին · իսկ մեծն իհայրս աբ
բա դանիէլ առեալ · յայա
կերտայն իւր գնաց յաղեկ
սանդր · Եւ յորժամ եմուտ ի
քաղաքն · տեսանէ իմիում տե
ղոջ ամբոխ բազում · Եւ էին
իծափս և իծաղր : Եւ իբրև
գնաց առ նա անդ · Եւ տես կա
լով ի միջի նոցա այր մի գձուծ
և աղտեղի · և բոկ · և զլխիբաց
և խօսէր այլ ը այլ յիմարա
բար · և համայնցեալ ի նա հայրն
դանիէլ · գիտաց զիմորնոյն
իմծ չափ հասեալ է · Եւ այր
կատարեալ առաքինութ(եան) :
Ջան զի սբն դանիէլ ընկա
լաւ յայ շնորհս նախա գի
տութե(ան) · Եւ գնացեալ եմուտ
առ հայրապետն եւողքոսն ե
տուն իհամբոյր սրբութե(ան) և
նստան : Եւ ասէ սբն դանի
էլ · գիտացյիր հայր քահա
նայապետ · որ մեծ սիւն կայ
իքաղաքիս յայս · Եւ ոչ ոք գի
տէ : Ըզնա սքանչարգն · և

ով

ո՞վ է հայր աբբայ · Եւ նայ ասէ ·
այնայրն առապէալ և անարգ
և արհամարհեալն յամենե
ցունց · և ոմն յիմար բազումք
կռփահարեն և անարգեն և
ծաղր առնեն : Ըզնա հայրա
պետն · կարծեմ թէ զսալոն
մարկոսն ասես · այն ո՞վ
հայր · անմիտ և յիմարն յոյժ
Ըզսէ աբբա դանիէլ · երա
նի թէ և ես իբրև զնա էի :
Յայն ժամ հրամայեաց հայ
րապետն բերել զնա · և բե
րին զնա բռնութ(եամբ) և իբրև արշ
իսկ իբրև եմուտ առ հայրա
պետն և ետես զնա · և հայրն
դանիէլ իկասկածի եղև առ
իճանաչելոյ զինքն · և սկսաւ
պարել և ծափս հարկանել
առաջի նր(ա) : Յայն ժամ հր
րամայեաց հայրն դանիէլ ·
ամենեցուն առ հասարակ ե
լանել · Եւ իբրև առանձնա
ցան : Ըզսէ աբբա դանիէլ ·
զսալոն մարկոս · երդմնե
ցուցանեմ զքեզ իփրկիչն յս
որում և գոհ զանձն քո կարու
սերվն նր · ասա մեզ զգոր
ծոս քո · և զի՞ ինչ թաքուցա
ներ · զի յայ հրամայեալ է
քեզ խօսել այսօր առաջի
մեր զգործս քո ծայրանի առ
նել զքեզ · Եւ ծանեաւ մար
կոս զի յայ հրամայեցաւ նը
մա յայտնել զինքն սրբոց ·
Յայն ժամ անկաւ յոտս նց
և սկսաւ պատմել և ասէ · ես
աբեղայ էի իվանս · և տիրեաց
զիս պոռնկութ(եան) · գեն · ե · ժզ ·
ամ թաւալեցայ իզազրութ(եան)
մեղաց խորհրդոց · և ապա յի
շեցի զօր մահուն և զահեղ
դատաստանն այ · և ասեմ ո՞վ
անձն իմ զ · ժզ · ամ ծառայ
եցեր սատանայի · այժմ ծա
ռայեա այ · նոյն չափովն ·
Եւ ելեալ գնացի և գտի ջըր
հոր մի ցամաք · կ · դրկաչափ

խոր

խոր ․ և ընկեցի զիս անդ ։
և ․ Ը ․ ամ առաքաւորաց զմար
գարէր քաւիչն իմ աղաչե
ցի Յովհաննու գառանէն մեղաց
իմոց ․ և ոչ ի քնեցաւ ինձ
մխիթարութիւն այն մեղաց թո
ղութիւն․ այլ հաց և ջուր ինձ
այր մի հրամանաւն այն իջու
ցանէր լարով յամ ամիսս ։
Եւ յետ ․ Ը ․ ամացն յորժամ
եբեր ինձ այրն հաց և ջուր
ոչ առի ․ այլ խնդրեցի ինք
մանէ պարան երկայն և ստու
ար ․ և եբեր այրն այն երա
ներին ․ և ել ի խորհորէն և
Ծ կն ի քարայրս յայս ․ և ոչ ոք ան
սանէք զիս ․ Եառու զանձն
իմ յանապատս ․ և ինձ խա
ղաց ոտից պարսկ մայրանին բը
նակեի մերկ և բոկ ի բացօթէ
ից լինէլով ամառն արեգակ
նա կէզ լինէի ․ և ի ձմեռայնի
ցրտոյ մաշէի ․ մինչև բարուց
անդամ զմահ տեսի ․ և այս
պէս խնդրէի զթողութիւն մե
ղաց իմոց ․ Եւ արդ ահա
և ասա է ցաւ ․ Ը ․ ամ այսօր ․
Եւ հաս ինձ երկինք յայս երևեցաւ
ինձ տր իմ յս քս ․ և եցոյց
ինձ զթողութն մեղաց իմոց ․
և զլրումն կենաց իմոց ․ և շնորհ
ցից աբբա դանիէլ ․ և ոչ մար
մնով ․ քսէկ դևն իմ հրապոյն
կամ ի քարայրիս ․ Լուր մար
կոս ի զբերին երևեցաւ ինձ դևն
ով լուսաւոր այր կերպարանօք ․ և ա
սէ ցիս հրեշտակ եմ ․ առաքեցայ զօրա
ցուցանել զքեզ ․ և ես ասա
ցի ․ մի լինի առ․ յայլ ար
ժանաւոր մարդ առաքեցար ․
ես անարժան եմ և մեղաւոր ․
և նոյն ժամայն աներևոյթ եղև ․
Եւ դարձեալ յետ այլ ա
ւուր երևեցաւ ինձ ի կերպ ըզ
միայնակեաց ․ և ասէ ցիս ես եմ
քս ․ խոն՞ ես յոր ժամ շնոր
հեցից ․ և ասեմ նմա սղքայեց
րի

կրկիտց կամիմ տեսանել ․ քան
զի ինքն հրամայեաց ․ եթէ
ասիցեն ձեզ աստ է քս կամ
անդ ․ մի հաւատայցէք ․ և
եթէ արժանաւորն ցուցանէ
զիս ․ խպաշտօնեանն իւրում
տեսանեմ զնա ․ զայս ասէ լով
իմ անկերևոյթ եղև չարն ։
կի յայտնի եղև նենգութիւնք ․
և այլ ո՛չ ևս երևեցաւ յայս
նի չարն ․ Եւ ահա այսօր
է ցաւ ։ ԺԶ ․ ամն ապաշխա
րութե իմոյ ․ և ծառայեցի տն
յամ շանձնե իմմէ ․ և այսօրէ
օր կատարման իմոյ զոր էցոյց
ինձ բարերարն իմ քս ․ և հայ
ցեմ յիշել զոտսս աբբէ ալս մար
կոս ․ զայս ասեցի ․ ննկաւ
յոտսն աբբա դանիելի և հայ
րապետին ․ և յետ այնորիկ
աւանդեաց զհոգին իւր ի ձեռս
յուսիսի ․ ի տն ։ Եւ նոյն ժա
մայն անուշահոտութե լցաւ
տունն ։ և պահէն արեալ ար
տասուօք թանձրին զինքեանս
և մարմնաւորք տեառն յ
սոյն ժամ բարձեալ տարան
զնա յեկեղեցին ․ և ըստ արժա
նեացն պատմուսեցին պատուով
թաղեցին զնա ։ Եւ յետ այ
սուրոն ․ դիւահարք ոմանք
եկեալ փորեցին զհողն ․ և
իհանել զդիակն բժշկեցան ։
յայն ժամ դարձեալ լցին հո
ղով ․ դարձեալ և այլ դիւա
հարք եկեալ փորեցին զհող
ն ․ և դամբարանն երևելոյն
ո՛չ գտին ։ և նոյն ժամայն
սրբեցան ․ քան զի կամէին
նախատել զսն ․ և ամ ծած
կեաց զնա ի դիւաց ․ և արար
նշանս տեսիլս զդևսն ի ձեռն
նր ․ բժշկելով զդիւահա
րեալս և հաշտելով զդև
սն ինքեանք ․ որով փառա
ւորեցաւ բանն և տէրն մեր
կոս ․ եփառաւ քս իւր ․ որ
փառք յաւիտեանս ամէն ։
Եւս

պատերազմանէշրոյն որինանի որ
ձեռ էր. աշուաշխարհայր. եւ
յոհաննու անապատականի.

ՍԻՄԷՈՆ ԵՒ ՅՈՀԱՆ

Սոքա էին յասորոց. յեդեսիա. քաղաքէն. եւ սիմէոն. մայր միայն ունէր. եւ յոհաննէս հայր միայն. եւ արար հարսանիս որդւոյ իւրում յոհաննիսի. եւ ետ նմա կին. Եւ ի տարւոջն յայնմ կամեցան գնալ յեմ. եւ ճանապարհին առին զորդիս իւրեանց եւ գնացին յեմ երկիր պագանել պատուական եւ սբ խաչին սբի իսկ յետ կատարման ժգ. եւ դարձեալ ամսոց անդ. գնացին շրջել ի վանորայսն երիքովի եւ յորդանանու. եւ ցանկացան առ նուաղ կրօնաւորութ եւ լինել ի վանսն. եւ հրաժարեցին ի ծնողացն. եւ գնացին յայն կոյս յորդանանու. ի վանսն. երանելոյն գերասիմոսի. եւ գտին զդուռն խցոյ. քանզի յառաջագոյն երեւեցոյց ած զգալստեան սիմէոնի եւ յոհաննու. երանելոյն գերասիմոսի. եւ նմա հրամայեաց բանալ զդուրս վանացն նց. եւ նք մտեալ անդ երկիր պագին մեծին գերասիմոսի. եւ նմա տեսեալ զնս ասէ բարի եկիք ծառայք քի եւ դեալ ձեռս իւր նց. արար զնս կրօնաւորս. Եւ յետ. է. աւուր. ազդեցութեն այ. ողջունեալ զնս ազդեաց հայր վանացն գերասիմոս. գնացին իշխան առ ուրանեաշնց ի ճանապարհին հոգեւորակոն առաջնորդեաց նց մինչեւ յանապատն եղեայի. եւ անդ բնակեցան ամ անմարմինք իմաստնի. հրեշ

տակական կարուք եւ խստակրօն ճգնութբ ամս. խ. Եւ յայտնեաց նց ած զսիմէոնի մօրն մահն. եւ զյոհաննու կընոջն. եւ գոհացան զայ. Եւ յետ. լ. ամաց. ազդեցութ եղեւ յայ առ սիմէոն. գնալ յաշխարհ եւ մարդասիրութբն յիմարանալով դարձուցանէր զմեղաւորս յապաշխարութն. Եւ ասէ սիմէոն ընդ յաշխարհ ուր եղբայր իմ յոհաննէս. ոչ կի յիշեցես զիս ժամ մուսնայցես. իսկ յոհաննէս բաղում անդամ աղաչեաց զնա մի եղանել յանապատէն. ձնայ ոչ կամեցաւ լսել նմա. քան զի ասէր ես հրաման այ յիմարութիւ աղ առնեմ զերկեր. Եւ շնայոհաննէս գնասցես ած. բայց յուսամ ի տր ածն իմ. զի գերեզման մարմնոյ քո եմարմնոյս իմոյ եղիցի յանապատիս. Եւ իբրեւ եկ իչեանէն ողջունեցին զմիմեանս շարժեալ. եւ յոհաննէս դարձաւ յանապատն. իսկ սիմէոն ողնաց յեմ երկիրպագ գերեզմանին տն. եւ այլ սբ տեղեաց աղ. եւ խնդրեաց յայ. զի զործոց իւր ոչ յայտնեցէ ի կենդանութեան իւր. Եւ սկսաւ խաղալ ա մանկունս եւ քնոցանէ անուբնեցուցաղեցաւ. որպէս յիմար. Եւ գնաց յեմեսա որ քաղաքն. եւ եգիտ անդ մեռեալ շուն մի. եւ կապեաց լար յոտսն եւ քարշեցոյց ընդ մէջ քաղաքին ասէ. քարշեցէք մանկունք քարշեցէք. եւ մանկունքն ոտնեն ե թափէին ծափս հարկանէին եւ ասէին. քարշեա տղայաւ այդ զդա մախաղդ. քարշեա յիմար զնեխողդ. Եւ տարփեալ ընկեց զմեռեալ շունն առաքինութեանն մի

ումն է լեալ՝ ճառագայթականացան
եհար զնա դաւաճանօք ուժ-
գին. և կապեաց զշունն ի
պարանոց երանելոյն սիմէո-
նի. մինչև եհան ընկէց
արտաքս: Իսկ դարձեալ ի մի
ումեմն աւուր առեալ ընկոյզ
ոյոփ. և եմուտ յեկեղեցին
և ելեալ յամպիոնն և ձգէր
մի մի ի վերայ կանթեղացն և շիջու-
ցանէր զլոյսն: Եւ հեղ այլ ըզ
ձէթն յայնժամ բարկացեալ
եկեղեցպանն. ելեալ ի վերոյ
զնա գանելով. և քարշեալ
հանին զնա արտաքոյ եկե-
ղեցւոյն. քանզի Գ դեռ ան-
կեալ ո՛չ կամէր ի շանել:
Եւ երանելին սիմէոն յիմարն
տոյ. ի շաբաթն միանգամ ճա-
շակէր: Եւ յոր ժամ դիտաց
թէ յայտնեցաւ նորա պաշտօն
պնդութե. յաւուր կիրակէի
առաւօտուն. առեալ մի ս-
և երթալով Ա մէջ քաղաքին
ուտէր: և անցեալ զնա այն
պէս ասէին. արդարև յիմա
րէ. և ոչ գիտէ սա զինչ չէ
պահք. և կամ զինչ տօն. իսկ
յաւուրս քառասներորդ դաց
պահոցն զամենայն անսուաղ է
կաց մինչև ի մեծի հինգ շա
բաթին. և Լ աղորդեալ ի սբ
խորհուրդն ի ծածուկ: մե
ծի շաբաթուն առաւօտուն
առաջի ամենեցուն առեալ
հաց և գինի ուտէր. և ասէին
ամ ժողովուրդն աղուաշե
էյիմար: Եւ էր յոյն ժամ
մեծ ասպետ աւագութեան
յովհաննէս. ամսայ միայն յայտ
նեաց առաքինութեն ճգնու
երանելոյն սիմէոնի. և նո-
րա դիւեցուցեալ զյովհաննէս
ասէ մի՛ յայտնեսցես դիս
մարդկան մինչև յօր մահու-
ան իմոյ. և երանելին արքաւ-
աղն ձանձրեալ ապատու-
էր նոր ասէ. արա ողորմ հայրոյ
թու

թուի ոմն և քեզ զի բարի է.
իսկ ի միում աւուր ասէ յոհան
նէս սարկաւագն ցսիմէոն. ա-
ղաչեմ զքեզ եկ երթիցուք
ի միասին ի բաղանիսն. և լուա-
ցից զքեզ ի գլուխ քո. զի յոյժ կը
տանգէ զքեզ աղտեղութիւն գըլ
խոյդ. և երկնչիմ յաջիցէ գու-
ցէ վնասեսցի ի խիխ աձճնու-
թենէդ: Ասէ երանելին սի-
մէոն. այո եկ երթիցուք. և
գնացին մինչ ի դուռն բաղա-
նեաց. իսկ սիմէոն դարձա-
ւ գնաց ի դուռն կանանց բա-
ղանեաց. ասէ յովհաննէս.
այդ կանանց է մի մտցես ի
նա. Ասէ սիմէոն. ով ան
միտ. այդր ջերմ ջուր ոչ
դոյ և աստ բաղնիս. և հան
եալ զմարմինն պարկ զօտի
իւր եդ ի վր գլխոյն և եմուտ
մէջ առ կանայս խնդեալ ա-
չօք. և տեսեալ զնա կանայքն
շփոթեցան և կոխեցան ի վր
նր, և ըմբռնեցին ի խոնարհ և
քարշեցին և ոչ կարէին հանել
արտաքս. և այն չափ տանջե
ցին զնա մինչև ամ մարմինն
արիւնա լուան կապուտակե
ղև. և կալեալ զոտիցն քար
շեցին արտաքս: Հարցեր այս
որինակ ոմն մի շնացող Ժ կին ա-
ռոյն և այնպէս հարեցաւ. և ած
սեալ զնա սիմէոն. ոչ եր
թայր բացառ ողիոյ և խայ
տառ ակերով. ընծայեալ ըզ
կինն և աղաւակեաց զնա և ասէ
մի և այլ շնայցես ով գերի
և նա անկաւ յերկիր և փրփրէր
այր. և կալեալ ըմբռնեաց
նր յարոյց. և ողջացաւ. և
առոյ այրն տեսանէր զի հա-
նէր յոյն մի Է բերանս փայ-
տեա խաչի:
Իսկ յաւուր միում սխալեաց սի-
մէոն. զի շարժ կամէր լինել
առեալ փայտ հարկանէր ըզ
սիւնսն և ասէր. այս պէս աս
սէ

ոկ տէր. կացջիր։ և այլ ոև ան
ցըն ասէր. այս պէս ասէ տէր
մի կացցես։ Եւ յոր ժամ է
դև շարժն. ո իւնքն շորասաց
կայջիր. կացին ան շարժ.
և զոր ասաց եթէ մի կացցես
անկան և կործանեցան։ Եւ
եղև զի մահ անկաւ ի քաղա
քն և երանելի աղօւաշն. եր
թայր ի դպրոցն. և զմանկուն
սըն որվ տիճանեշոցէին. համ
բուրէր և ասէր. երթիջիք
խաղաղութ։ Եւ ասէր ցվար
դապետն. ով աղուաշմի հար
կանէր զմանկունքս զայս զի
իմէծ ճանապարհ ի րթալոց
են. և զորս համբուրէր. նո
քին իսկ վախճանեալ մեռա
նէին և երթային առ քս.
Եւ ինքն երանելին սիմէոն.
խոռւնս մեծ աստանօ յոր և հա
նապազ մտանէր զի ուսու ս
ցէ և նյ զդիտուն ուղղութ.
ազնրկիւղ ան. իսկ նոքա
ոպ զաղօւաշ խաղաղութ ըզ
նա. քան զի յետ մահուանն
երանելայն հարին գիտուէ.
և ծանեան զուղղութ ճանա
պարհն. և թողեալ զամբար
տաւանութ կեղծաւորութն.
զհետ սնային խոնարհութեն
քի. իջեան երանելի յիմա
րին. որ վս այ տանջեաց
զինքն. ի բաղցումը ըղմեղս
իւրեանց խոստովանեալ. և
ապաշխարեալ. ապաշխարութ
հասին. իսկ մի յաղախնե աց
մեծատանն այն յորում համբ
եղև յար. լինէր երանելին
գնալով անդ. յղացաւ իպո
ռնկութենէ. և որպարտէր
զսիմէոն թէ ընմանէ է. ասէ
տիկնիննաղախնոյն ցսիմէոն.
ով աղուաշ զինչէ այդ զոր
գործեցեր ընդ աղախնին իմ.
[illegible] սիմէոն. այո ճշմարիտ
է ասաց [illegible] այն [illegible]
փոքրիկ սիմէոն. լսել լով զայս

ինմանէ հաւատացին թէ նր
է գործն. և յոյժ պանեցին
զնա առ ողորմաբար. և ասէին
իմաստ նայեր ով աղուաշ և
մի այլ անօգինէր. ապա թէ
ոչ այրեսցուք զքեզ նենգա
նոյն։ և ասէին սնոյ ըկին քո
մինչև ծնցի։ Եւ յայն մօ
րն յոյժ քնքշեցուցանէր
նելին սիմէոն. զաղախինն
զայն. մուրանաչով և բերէր
շով նմա անուշ կերակուր և
ըմպելի. և ասէր առ ամուս
ին իմ կեր և արբ. Եւ յորժամ
լցան աւուրքն ծննդեանն
մանկանն. յերկարեաւ երկ
կուն քն և ոչ բառնայր մա
նուկն. ասէ տիկինն ցսիմէ
ոն. ով աղուաշ. արա աղօ
թս առ այ. զի ծնանիցի
կին քո. քան զի ճանաչեին
զնա այր արդար և սբ. թէ
պէս հաւատացին թէ նրէ
գործն. այլ ոչ ամենեքեան
Եւ ասէ սիմէոն. կենդանի է
տր այ զի ոչ ելցէ մանուկ
կըն յարգանդէն. մինչև խոս
տովանեսցի զհայր մանկանն.
և լուեալ աղախնոյն երկն ա
յոյժ յամբծութենէ նր. և
խոստովանեցաւ յանուա նէ
զյղացուցիչն. և ապա ծնաւ
զմանուկն. և հիացեալ փառա
ւորեին զայ. և ասացին ուրեմն
ճշմարիտ ծառայ այէ աղու
աշս այս. Եւ հայցէին թո
ղութի վս անողորմաբար հար
կանելոյն զնա. և ասէին յայսմ
հետէ լեր առ մեզ և մի հե
ռանար իմէնջ. և երանելին
ոչ ինչ փոյթ առնէր զայս
ցանէ բարեբանութեց. այլ
դարձեալ աղուաշ օրէն ըըն
դէր և սիպայր. և խաղալիք
լինէր ամենեց. մինչ ասել է
թէ ոչ թէ ծառայ այ ճշմա
րտին սա. այլ զոր ինչ առ
նէ ոչ գիտէ և ոչ իմանայ։

իսկ

ՍԺԶ

իսկ ի միում աւուր առեալ
կայծակնաձեւս ըմպէ ձեռացն ի
արկ ի բանն · եւ յիշեր ի խորոց
վաճառականացն · առնէ ոլկին
ցայր իւր · առաքէ ընդ դի մե
ղանչէ մէջ սմա կաթողիկոս ը
տուեալ գիր զի սպանցեն սդ մորթ
ոտս ոսկի քեզ յառաջ քաղաք
ւոյն երանելին սինեոն ցն
կինն · ով յիմար կին · ո՞չ
կարես որ ձեռօքս խնկեմ ·
եւ նա գնայ ծախելով ի գեղ
մաղթելին եւ թագաւոր ժամ
խնկելոյ · եւ ոչ ձեռքն այլ
բերցաւ · եւ ո՞չ մաղթեցին ու
նեին · այլ ամբողջ ի անդրա
նիկացն · յորժամ սրտանց աղ
փառսս ոտլոյն · եւ սիրելին եւ
պատուել տն փառօք · եւ
առնէ երանելին զխնչարարից
զի զնախատանաց իւր որ յանձ
ձին կայլոյ ունել · սրտանց
եփտփանեն պատիւն եւ փառս
բն զոր տուն յնա : եւ յառ
ուր միում վաճառականն ոռ
նացեալ էր առաւօտուն յե
կեղեցին · երանելին սիմե
ոն ողջունացայն առաւօտուս
յեկեղեցին · այլ գնացեալ
եմուտ յանկողնս տիկնոջ
տանն այն մերկացի անմնե
ին · եւ գրկեաց զանկինն յեա
ռուստ կորմանէ եւ ոչ թողոյր
յայն ժամ տիկինն ձայնեաց
աղախնեացն իւրոց եւ ասէ ·
թէկեսցիք եւ աղատեցէք զիս
յանդէմ առնս աշխարհս այս · եւ
գիտեալ թէ աղախնեայքն ոչ
կարացին բաժանել զնա ի
տիկնոջէն · հարկանէ զով
ամբողջ եւ խածանէր զով ա
ւամամբ · եւ սկսան չարաչար
ել զնա · եւ տիկինն լայր դառ
նապէս ակութեան իւր · որ մանաւ
ցուր յայն այնմ յանդորրան ա ·
Յայն ժամ խնայողացն իմա
ծունկ վաճառականին մե
ծամանն · որք ր յեկեղեցին
եկա

ԱՐՔԵՐՈՒՆԵՆՑՆԱՄԸ

եւ քրւեալ շփոփեալ յան · եւ յա
պերշոպայ ելեալ մեկնեալ ըղ
դուռն · զի մի որ զիւրացեալ
մարզեալ իմ ր · եւ մտեալ իններս
եւ եւս շփոթ մեծ ի մէջ պաշտօ
նեացն · ասեն պարտաւորե
ցաւ ձեր շփոթիւք զի մի սով ըդ
տացէ · եւ ձգեալ իւր ոչ
կարացի բաժանել զնա · ի նո
նոյժէն եւ բերկե · զի ձեռօքն
ոտիւք ամբարձանելեաւ ·
Յայն ժամ առեալ իմաստ
իւր · խառատրոն չար · եւ ճշմար
տայ ջամբ · մինչ մէր մորթն
երանելոյն արիւնանելի րլ
զնա · եւ սպա եթող պոռնկին
եղարձեալ գանգատ · որձա
կեալ դնա ստուարացաւ · զի
եթէ այլ գոյցի նայ խառն
նը · մանկել երրորդ առ գնա
տանքանայ իներկոն իշխանին
իւր գնաց երանելին իւր
պիրս ամենայն · նախատեալ ձա
ղանօք · եւ այլ ոչ եղորմին
նմա ոմանք · բայց սարկաւ
ագն յոլովաններ սպասաւո
րեաց նմա · եւ յետ առողջա
ցաւ · բան ղինաւ միայն դի
տեր դուռ աշխատաւորն նահատա
կին զիւ մեռ այսորիկ դար
ձեալ աղօւաշանեալ եւ առա
քինանայր · եւ ոմն մի կորոյս
եղ · դահենոն · եւ աղոտեաց
զերանելին զի արասցէ առ
իս եւ գտցէ զգանձն · եւ ա
սէ սիմեոն երթեալ զի մի
հարկանիցես զոք · եւ ասանի
ցես զգանձն · եւ նա երդու
աւ նմա : յայն ժամ երանե
լին սիմեոն · եցոյց նմա ըզ
ծառայն որ գողացեալ էր
եւ առին զինչսն · զի խնդրեա
րիւր դահեկանին · եւ սահմա
ժամանակաց մոռացաւ այն
դերդուեալն · յայն ժամ կոյր
հարկանելով զոք · գօսանայր
ձեռքն · եւ ասյս աղաչեալ
զզմայց այրն · եւ ոչ եւ
գոյ

գործէր զայն պատշաճին.
եւ կին մի էր իշխանական կա
նայք եւ կամեցաւ երանելին
սիրել զնա խափանել զգործսն.
զի մի՛ կնոջ եւ ացէ զոր: եւ սկ
սեալ կամիս զի արտաքին պա
հապանս քեզ. զի մի՛ անդր
հարկաւորս յուշմբք. եւ նա
այնոք կամիմ առնել. եւ արդիւն
աւորեսցիս եւ զքեզ ոչ՛ կարես
ալ. իսկ երանելին առ եւ այն
ծածուկ մարդ զանդ մի. զի եւ ած
իննն մանր դրամ այս պէս.
փոխանակ զի ցցէ զքեզ յան
մէջ գործոյդ. եւ կայցես իւ
պարանոց նր. եւ խափանեցայն
ամ գործք կախարդանաց նր.
եւ առէ կինն կախարդ. զիս նշ
արարեր ոչ՛ ագռաւ զի խա
փանեցեր գործս. այլեւ սուտ
իմոյ: անէ երանելին սիմէ
ոն. ողորմեցայ քեզ ոչ՛ փերի
եւ խափանեցի զչար գործս քո
դնա առ աշաւեա զձեզ. քո.
եւ ապաշխարեա. զի այլ ոչ
ես կարէ չիք քեզ առնել
զայդ. եւ թէ կամիս ես ոչ
չնեի: իսկ եթէ յանդգնեսցես
իս. աղաչեսցից զտր իմ քս
զի սատակեսցէ զքեզ: եւ
երկեաւ կինն խորհուրդ նե
նր. եւ ապաշխարեաց իսպառ
մնալ զանկց զայնցանէ. քան
զի գիտէին զսքանչելիսն նր
զոր առնէր. թէ պէտ տգի
աշ հաւատայինն զնա: Հրեշ
տակոյ ապակէ գործի. նմա
երանելին սիմէոն. հանդեպ
պրադի ԺԲ ամ աշտաուն. եւ
որ քան գործէր հրեշտայն. եւ
թէ բժշկել եւ եթէ այլ ինչ
իրաց հանէր ԺԲ դեմ որ ծոյն
եւ բժշկեներ. եւ գետադեալ
հոգին. հայրապետաց զերանե
լին բժշկեցէ. եւ այրեաց
չանթիւքն դնեաւն. եւ ա
սէ սիմէոն. ով պետդ եւ արա
ալ. եթէ ոչ աղաղցես իմաց
իշխա

իշխանութ. զամ բժշկոնեա. եւ
յոր ժամ սկսաւ կործել բե
կանեքն մմին. եւ այն չափ նե
ղացաւ. մինչեւ աշխար խաչ յե
րեսն իւր. եւ ապա գործքն
Հաստատեցաւ. եւ յիսանոյր թէ
զի արգ խաչիւ բարբինչ լի
նի. եւ եկեալ իմաստ իւր.
ծորձեաց ումմ կէս խաչիւ.
քան զի թե յիրկիւղականդի
չերին Հանէր խաչ յերեսն.
ան երկիւղ լինէր. ամենա
յն. եւ եթէ իմր գործոյն Հա
նէր զխաչն. բարի որ յաջո
ղուած առնոյ այս սէր զամ
ինչ փոխեալ զի ուր խաչ ոչ
Հանէր. մնայր ոչ ինչ:
եւ ապաշաւեալ լինէրն. եւ
դիտացեալ զզօրութ խաչին
Հաստատց իւր. եւ մեծացու
իշխանն սքանչելեաց երանե
լոյն աղուաշին սիմոնի. իսկ
յոր ժամ եհաս օրհնաբանին
իւրոյ. պատմեաց սոքլաւ
անին յաւհաննու. եւ ասէ.
աՀա եղբայր իմ յովհաննէս.
իս է գնացանի առաջին հա
ղոյն եւ ես յոյս իմն այր
իմ քս. իսկ դու մնա աշխարհս
այս յաւ յատենակէ. զի մի
իւր թագուրն եւ նորա իւսեկեր
պատիւք ոչ իմով. եւ սա
երեք օր. եւ այլ ոչ եւ տես
ցես զսիմոն առաջին մեզ.
եւ յուղար յովհաննու արար
դաւ յով. եւ արտասուաց եւ
ասէ. եղբայրն քեզ նման
եր իմ. զի չարչար առնող
եւ մեռանիցի մերձն գո
ս. եւ բազմաց եղբ յաւ իմ
մերուն եւ ապաքինարան. եւ
երթաս առ որ անձին ցնեալ
էր. յիշեա զմեզ աղօթս
յովհաննէս առ այժ ԺԲ. քան
զի կալեալ էս առ այժմ նր
ըմ կամաց: եւ երկու առ ու
րեք յաւ այժ քան զսմ աղձն
երանելոյն. պատմեաց նմա

յով

յովհաննէս սարկաւագն եբաց
եւ ասէ. ով երանելի. տե
սանէի հոգեւոլեան գիշերոյն.
զեղեցայրն քո զյովհաննէս որ
յանապատին է. ունէր լոյս պը
սակ ի գլխոյն յորում գրեալ
էր պսակ համբերութե յանա
պատի. եւ ոմն մի մերձ կա
լով ասէր. կոչեցեք զաղու
աղ սիմոնն. զի տուցեն նա պը
սակ. ոչ մի այլ բաղումս.
զի զբաղումս գործոյց. իմ
ղաց յապաշխարութե. եւ ս ա
սացի. աղաւաղ մարդ ով յայս
պիսի բարեաց արժանաւորի
իցէ երանելին սիմոն պա
տուիրեաց նմատուեալ երգ
մամբն. զի մի ումեք պատմես
ցէ զերազն իկենդանութե են
հարում. Էու ասէ աղաչեմ
զքեզ եղբայր. մի այլ ինկես
ցես առ իս. զի մի խիթարու
թե լիցիս. իժամ հան
գստեան իմոյ. այլ իթողել
զմարմին իմ գայցես. իսկ ե
րանելի սարկաւագն զյաւ
րեալ զսրբն սիմոն. արտաս
ուօք թանայր զինքն. եւ զզ
կերջին տՀուն եղողջոյնն
տուեալ միմեանց. գնաց յե
րուսաղեմ. Ի. եւ գիտէր զժամա
նակս կեան այսմանն. զոր ե
ցոյց երանելին սիմոն. Էւ
յոր ժամ եհաս օրհաստրման
իւրոյ հանգուցեալ վախճա
նեցաւ իկենացս յայս ըն
տեացս. խոսուղն իւր զորոյին
[illegible] իտեղի հանգար տու
[illegible] յեղր բաղաքին. զի ամ գի
լեր անդ գայր իհանգիստ.
եւ [illegible] զգիւրն հոգոյ եւ ա
ղօթս ամյ. Ի սկզբուն ի
ւրում. բանզի առանց հիւ
անդութե ցաւոց. առողջ ան
ջամբ իժամկատարման իւրոյ
գնաց պարելով եծափս հար
կանէր լով իխոսուղն իւր. բան
զի ցնծայր հոգի երանելոյն
յաւ

ՎՐՔ ԵՐՆԵԼՑՆ ՍԻՄԵ

յաւուր փոխման իւրոյ. եւ
ած զգուշն խըշին. եւ այն
ջափ արտասուօք աղօթեաց
մինչ շեմեղենին [illegible]ացաւ յար
տասուացն. եւ ապա աւանդե
աց զհոգին իւր առ ած երա
նելին սիմէոն. աղուաշացեալ
ալն վն ամյ. յուլիսի. ԻԱ.
իսկ եղկու աշակերտ եկեալ
անցանէին առ խղովն երա
նելոյն. տեսին զի աղուալի
կըն վախճանեալ էր. մաեալ
հանին զնա ի խղէն եբարձին
զնա առանց մարմելոյ. առ
անց քահանայի. առանց պաշ
տամոն ինչնիկոց. եւ տանէին
թաղել. եւ պատահեաց նըմա
ապաէ գործ հրեայն ոմն
տեյաւ. եւ տես անէր ամբոխ
բազում. ջահիւք եւ լապտե
րօք. որք էրգէին բազգոտ բար
բառ ձայնիւ. եւ ասէին ոմանք
ինոցանէ. երանի քեզ սիմէ
ոն աղուաշ. զի վն ոչ ունե
լոյ քեզ զոք իմարդկանէ պաշ
տօղ եւ ուղա ւոր. եւ եկ նայ
ին զօրք սպասաւորեն քեզ.
իսկ հրեայն. դառնացիւն հար
ծէր իմարդկանէ զամբոխն
զայն լինալ. եւ գնացող ըն
տեսանէր զնա անձաւորք ի
լուսեղէնք. եւ ոչ ը մարդիկ
եւ լուաւ ձայն ինոցանէ զերա
նական ձայն զայն բան. որք
երգէին զնա. իմացեալ ծան
եաւ ոն երկնային զօրք են.
եւ ապա հետեւեալ իհեռուստ կա
ցեալ տեսանէր զի եթաղե
ցին զերանելի մարմինսրբոյն
սիմէոնի. սաղմոսիւք եւ ծնծղ
իւ նորին ժամն վախճանե
եհաս երանելի սարկաւագն
յովհաննէս. զարդով եկեալ
լով. եւ տես զհրեայն զի
հայեր ը երկնային զօրսն.
ասէ զինչ յունես սատ ար
տասուելով. ասէ հրեայն.
աչա զերանելեն սիմէոնի ըզ
թաղ

ՈՆՔ ԵՒ ՅՈՀԱՆ, ՆՈՒ

Թաղումն արարին հրեշտակք
եւ համբարձան յերկինս․ եւ ետ
տեսի մեղաւոր ակամբ զայս
կալխսս ։ Եւ իփասին գձա
ցին իդէ բերդման երանելոյն
Ետեսին զիայն ինչ թագեալ
էին զնա երկու աղքատքն եւ
կային առ դերեզմանաւն ։
իբրեւ տեսին զի սարկաւագն
եւ հրեայն կոծէին զովէշով
զօքն․ հիացեալ եղեն եւ փառա
ւորին Այ ։ Եւ ի միում աւ
ուր յովաննէս սարկաւագն
տեսանէր ի տեսլեան ․ զի ի
ջին հրեշտակք յերկնից ․ եւ
առածին զմարմին երանելոյն
Սիմէոնի ․ եւ տարան յանապա
տն առ յոհաննէս ։ Եւ ը͞ա
ռաւօտն երթեալ ի գերեզ
մանն եբաց եւ զմարմինն ոչ
եգիտ ։ Եւ բազումք ի քաղա
քացեացն տեսին ի տեսլեան
զՄեծ փառսն նորա առ Ած ․
Եւ երթեալ շինեցին ի վե͞ր
դամբարան գերեզմանին մատու
ռն եւ կախեցին կանթեղս ան
շիջանելիս ․ ի փառս Այ ա
հաւորի ․ որ բազում ծառայս
ուն ի ծանուցե եւ փառաւորի
նոքօք անուն Յի Քի ․ որում
փառք յաւիտեանս յաւիտե
նից ամէն ։

Բանք հօրն յոհաննու Ոսկե
բերանի ասացեալ ։ Ընդդիմամբ
ութե͞ հոգոյն ․ ի խնդրոյ միան
ձանց եւ անապատականաց ։

ԹՈՂՈՒԹԻՒՆ, ՇԸ․

նորհեա եղբայր ․ զի
եդի ի մտի ի միում սկսանել ի
գիրս յայս ․ եւ զարհուրեցայ
յոյժ ․ վ͞ս անգիտութե իմոյ ։
իսկ մխիթարիչն տեսեալ ըզ
նուաստութիւն իմ ․ զօրացոյց
ինձ եռն հոգոյն կամաց իւրոց
եւ ինքն ասէ ․ զոր խորհեցար
սկ
սկսիր համարձակութե͞ ն մ՛եր
կնչիր ․ ես տպաւորեցից
քեզ զվայելչականն ․ եւ ըստ
նականեմ մինչեւ կատարել ․
քան զի իշխանութե͞ է ուսիմ
զիմսն յիմ ․ Եւ իսկոյն բոր
բոքեցաւ հուրն եւ կիզան այց ըզ
բնականութիւն մաքրեալ զով յախտից
եւ բնականող ամէն ի գիշե զի
յայս ոչ ներքեն ․ քան զի հօւր
ն͞ք ո՛չ շիջանի ․ ինն էրյսէ
եգիշեր ն͞ք ո՛չ խաւարի ․
Եւ ահա տ͞ր այսմ սկսանիմ ․
զի ջեր բմբուէ͞ր իւր առ տառացաւ
ինուատութե͞ իմ ․ Եւ քեզ
մաղթեմ եղբայր բաղե͞ լ՛ել զի
մի՛ հեռացցի զօրութի՛ նորին
խոնարհութենես միրմե ․ Ծ․րա
նի որոց իջանէն յիմանականին
ծով ․ եւ զանգին մարդարիտն
շտեմարանեն յոգւոյն լինել ի ան͞ց
Երանելի տեսողաց ճշմարիտ
լուսոյ ․ անճառելի սրբոյ
երրորդութե͞ն ․ զի դուալ ճա
նաչ ասպատուամ ինինուե͞ ․
Եւ ինքն զի կարծրանան յուրա
խութե͞ն հօր եւ որդւոյ եւ սրբոյ
հոգւոյն ․ ոսկանեն բանքովէլ
առ նայ զհարազատ բանս ի ա
պականլի ե͞ սիրոյ ։ Արդ մե͞ր յա
ր͞ս ․ իջո նօրութե կան ․ բը
նութբ բանաւորց դսելեւ
իւրեանց ․ ի յեռուէ ն͞ք ի
քեզ յարմարեալ բնկեն ըզ
կեանս ուրախու͞ եւ զօրութե
սատանան ։ Արդ եւ մեղ վա
թարացեալ յօգս եւ տողացաւ
ցս զօրութե գրել զհոգեւոր
կան իմաստս ․ ներողութե
եւ աղաւորութե ։ Ոչ հոգոյն

Յաղագս ․ Զգուշանալոյ յաւմ
չար ախտից ։ Եւ պատուի
բան առաջաւորեն ։

ՈՐԱՐ ԳԵՂՈՒ ԶԵԵ

Ո͞րան իւր ի բաղում բա
նից ․ լռեցուցանէ զսիրա իւր
ինչա

իջար անտից · Որ սքնէ
անտից · հանապազ տեսանէ
զած · Որ առանձնանայ առ
ած · հալածէ զդևս · և ու
նայնացուցանէ զսերմն չարու
թեն նց · Որ տեսողէ զոր
ծոց իւրոց · միշտ ուրախա
նայ անսուրբն այ · Որ ժողո
վէ զգիտուն իւր · ինքն տե
սանէ զճառագայթս հօր ·
Որոյ առաջի նուաստանայ
փափկուն · տեսանէ զտր ի
արտի իւրում · Եւ որ ցանկայ
արդարութեն · ի նմա տեսանէ
զամենակալն ած · Մի պար
սաւեր զոք · և մի՛ լսեր բզ
բանս անպիտանս յաղագս եղ
բարց քոց : Եթէ յոյժ բար
կանաս · մի՛ տրտմեցուցաներ
զմիտս քո · վս որոյ ի ձեզ գուն
կն քո · և հրաժարեա անտի
զի մի՛ մեռուցես զոգի քո
կենացն յաւիտենականաց ·
Քան զի սիրտ բարկացողին
դատարկէ յօրինացն այ · իսկ
արդարոյն զղջացեալ է · և
բղխէ զօրէնս յաւիտենական
կենացն · Տր բանի սրբոյ առ
ետարանին · Թէ արքայութեն
երկնից ինէրս իՃեզէ · Եւ
որ սքնէ սրտիւ · զրեշտակս
այ ճառագայթեալ տեսանէ
և զտրն հրեշտակաց բազմաց
իմէջ նց · Որ փառաւորել
խնդրէ զփառաւորիչն · իբրաւ
անց ո՛չ վրիպի · Եւ որ ուրա
խանայ իփառս այս կենացս
ունայն վաստակաւորէ : դտանՃ
խոնարհաց · ի մէջի իւրեանց
Եւ որ զգուշանայ իբանսն ·
իգանձուց նց ո՛չ յափշտակի
թերանք լուռ · քննեն զօ
րենս այ : Եւ որ փութա
բանքն են · հեռի են իտե
իւրեանց · Հոգի բարեպաշ
տու է · խոստովանողաց · լու
սաւորի առաւել քան զարե
գակն · և ած ային տեսութեն
հան

հանապազ ուրախանայ : Որք
մերձեն սիրելեացն այ · հար
սանեան օրինօք նր : Եւ որք
հաղորդին ամբարշտաց և ամ
բարտաւանից · հեռի են
նք իտէ · և աստեղեաց նորին
մերձաւորք : Զոր ախտք ·
հեռանան և կիրանին հանա
պազ · իմաւորեքն առ ած ·
և սրովբս այսուր սաստկեցին
ան իննայ · Որպ իաղաղեալ
ջուր ծովու պահէն զկեն
դանիս որ զօղին ինմա : սոյն
պէս և խաղաղեալ սիրտիբար
կութենէ · թաքուցանէ յինք
զպտուղրանս այ և իտեսիլ
նորին զուարճանայ : Նայն
յած · կրթութք մտաց հանա
պազ · և միանայ ընդ սրբոյ եր
րորդութեն · լուսաւորեալ
հոգովըն հայեցուածարարչին
իւրոյ : Որպէս ձուկն ձգեալ ի
ցամաք · նոյն պէս և ամբա
խեալ բնութք յիմաստութե
նէն այ փութայ իշաւիղս աշ
խարհի : Որ ոք հասանէ
զչար դրգռութք որ էբանսար
կուեն սերմանի : նայ հոգև
որ ուրախութեն արժանաւո
րի · Աշդար երկիրէ · որ ի
նմանէ ծագէ լոյս սրբոյ
երրորդութեն · Եբնակութեթ
նր · և՛ իբնակութես հոգև
որս · և կեանք նր և ուրա
խութն երերկրութ · է՝ քս
ծագումն իհօրէ · օս իտե
սութն հոգոյն սրբոյ ուրախա
նայ · և զվայելչութն որ
հարիւրապատիկէ քան զարե
գակն փառաւորէ : Սա վե
րին նմն արքայութեն այ իներ
քս իմէզ · Այժմ երերի հո
վանացեալ է փառքն այ · և
արդարքն սրտիւք միայն մր
տանենինմա տեսանել զտրն
իւրեանց · իսկ բարկացողք
և չարադրգիտք · հպարտք ·
և ամբարհաւանք · որկրա
մոլք

մօլէք․ բնակեն թխուառն ար
տաքին․ իբրացեւ յերկրէն կե
նաց և ի լուսոյ․ Ոչ ոք կարէ
ասասանել զոր ինչ ընծայ յինքն
վայելեսցէ նախ քան զըզգա
ածանելն զգացեալ լուանս որպար
տաքոյ ինքեանն․ Որ նախա
տէ զանձն իւր․ իմաստնանայ
իմէ․ Եւ որ յիմաստնանայ
յանձնէ․ բարձի ինմանէ իմաս
տուքն վերին․ Որ չափէ և
հանդարտէ լեզուի իշխա իխօ
սութեանն․ այն չափ հանճար
առնու որոշել զիմացմունս
իմաստա․ Քան զի իբրացքու
թեանէ բանից ․յիմարի բանն
ներքին․ Աշխարհ աշխարհի
ձոխանան աւ ․․․․ իսկ օի
բեշիբ ճշմարտութեան արքաա
նան իմա․ Ունիմ ասել վըա
տահութ․ թէ որ ոք հայի
յաղօթս իւր մեծ իմն համ
արձակ զինքն այնու իբր ա
ղօթող և ․չ ունիցի զխոնար
հութ․ հնազանդութ․ ոչ կա
րէ նա նշմարել ըզճառագայ
թըս հօգոյն սրբոյ յանձնիւր
և ոչ մաքրի հոգին․ ծագմամբ
լուսոյն․ և ոչ բերկրի իղա
զափարս երկնային փառացն․
Զգնուն ոչէ այն քան կարող
փախուցանել զբանսարկու չար
դիւացն․ որ քան հայեցն առ
ած․ Ըստ պատմելոյ ոմն եղ
բօր․ թէ երբեմն իպշնուլն
իմ․ իտեսութս ած այ ինձ․
տեսանէի զև մի․ զի իլսելն
զբարբառ աղօթից իմոց․ փայ
լակնացայն ցոլացաւ հանդէպ
իմ․ Քանզի որ ոչ նայեցաւ
յուսոյն․ աշխարհիս․ և
արգել զինքն յերանութեց սո
ց․ նա է ․․․․ յայ․ և դի
նցուցիչ նմին հոգին սբ ․
յորմէ ․․․ զկենանն յաւիտե
նական․ իսկ զկատարեալսն
իսկ աշխարհիս․ զինչ ունիմ
աս է

տանէլ․ թէ ոչ պտունիկս հըս

զյաւմուն Որդոյթագաւորին
հասմայ․ Որոյ անուն էր նէր
սէհ․ որ թողեալ զամ․ իը
րօնաւորեցա․ իվանս սբ հօ
րըն անտոնի ․

Գ ԱՅՄԵՒՄԵՋԸՋ

վարսբարեպաշտիցն էր
կիւղա․ դուստր յաւագինուն
վարուցն նուազագոյն տաս
ցեալքն․ և զըրկեալքն իվար
ձուցն որ յաշադս յայնորիկէ
յամենեցունց ան էն և իդի
տողէն․ Եւ լուել ահմծե
զոր լուաքն դուցէ իհեղգա
ցելոցն անիցուք դատաստան
և յերկաքանչ իւրոյն տարա
կուսեալ յաղագս մերոյ ան
հանճարութես․ Լոյս իշնորհա
սրբ ոյհոգոն համարձակելով
որ տայ քամի աւետարանչաց
պատմողաց զբբոցն վարուց
նոցին բարեխօսութ․ առ
յորդորութ տաքինութ․ լը
սողացն․ մանաւանդ ամաե
անձանց ․

Եւ արդ լուարուք և իմա
ցէք․ և նախանձաւոր լերուք
վարուց նորա էհի որդոյ թա
գաւորի հոռոմոց ․ որ արհա
մարհեաց զփառս թագաւոր
ութն․ անդէն քաղաքական հա
սակին․ քան զի իմացաւ և
ծանեաւ եթէ սըն․ տոյէ ամ
թագաւորութ և մծութ և
փառք աշխարհիս ․ և ցանկա
ցաւ անանց թագաւորութն
և մծութ փառաց ․ դայեցե
ալ իբս առաջնորդն կենացն
Եւ ի ծնընդենէ առաջնորդ
որ մեկնեցաւ զհին մարդն և
զգենցաւ զնորն ․ որ ըստ ած ․
սկսեալ անդուստ․ իսկ պսու
ստաւորվարս առաքինութե կա
տա

զերդ ցնս թ աւանդութե սբ
հարցն. և հանգեաւ իվր
նր շնորհք հոգւոյն սրբոյ.
որև ամենեցուն քաջալերու
ցուցաւ. Եւ ինքն երանե
լին այլ ոչինչ ունէր բայց
միայն երկու մազեղէն. և
մի մաշկեղէն. Եւ զոսկին
զի ... կանան զոր էառ. ըզ
հարիւրն նաւաստակաւրին ետ.
և զերկերիւրն կարօտելոց.
և զհազարն իհայր սբ ուխ
տին. բայց միայն աւետա
րանին յիւր անուն եկեղեց
ւոյն այ. և երթայով եր
թայր և զարգանայր և հաճոյ
էր այ և մարդկան. և ամենե
ցուն աչք ինա. հայէին յա
ղագս ... աւեր և բարեբա
րոյ անձինն. և ո՛չ դատա
նմա նմա այնմ ժամանակի
իշխանաւորական վերա և ի
գործս ո՛չ վերջանայր յմն
յաշխատութս և կրաւորակոյն
զինքն քան զամենեսեան և
բաեցուցանէր. Եւ տուաւ
նմա շնորհք յայ իվր հիւան
դաց և այսահարացբժշկութե
և զայս անյայտաբար ներգոր
ծէր աղօթիւք յախտաժէտս
զիմ փառաւորեսցի իմարդ
կանէ. Եւ եր իմաստուն
մօք և հանճարեղ բանիւ.
Եւ զխաղաղանս ինչ եղբար
ցն ուղղէր և յառաքինութս
յորդորէր. զանբարտաւան
ան իխոնարհութ դիջուցա
նէր. զբարկացողսն իհեզու թ
զանհաւանսն. իհաւանութ
հօրն և եղբայրութն. և զամ
ախտալոնս որմանգամ իթըլ
նամոյն լինէր մարտ յեղբա
ցն. երանելի այրն այ ուղ
ղեալ զայն նորոգէր յօգն մն
աուց զամենեսեան. խոհե
մադոյն և հանճարեղ խրատո
վն. և զինքն յօրինակ ամե
նե

նեցուն կացուցանելով. եւ մի
նայնոյն վարուց մերձ լինի
լով. հրեշտակական կարգա
տրութն իւրով երանելին այ
րն այ նեխսեհ. Եւ կացեալ
անդ այս պէս. ամս երեսուն
և երեք. ամ առաքինութ
զարդարեալ. մինչ զի հարող
գոլ ասել ը քի. զայ իշխան
աշխարհիս այսորիկ. և յիս
ինչ ոչ գտանէ. զիւրսն չա
րութ. իվր այսոցիկ ազդե
ցուցանմա մահնիւր և փոխումն
առ քս և եդ իմաքի երթալ
իհռոմ և աղօթել յեկեղե
ցիսն այ իսի առաքելոցն պե
տրոսի և պօղոսի. և այլ սրբ
բոցն. և տեսանել զհայր և
զմայր իւր. և փոխել ինձ
շնորհս ինչ հոգւորս. Եւ
ծանուցանէր զայս հօր վա
նացն. քան զի ոչ ինչ ծած
կէր ինմանէ ըստ սբ հարցն աւ
անդից. եգի ը այմ բարե
խորհուրդէր երանելին և
իմաստուն. և զինքն ոչ վս
տահանայր. այլ այ հաւա
տայր. և աստացելոցն յառաջ
նորդին. իբրև ասաց հօրն
ամ առ ուզութ զոր խորհե
ցաւ առ անձինն. պատա
խանի տուեալ ասէ հայրն.
ոչ առողջ թուի խորհուրդ
այդ իքում անձինդ. յուղեւ
որին քեզ ասացեալքն աւ
թէ երթայց հրաժարեցից ի
տանէ իմմէ. և յուսացեալ թէ ոչ
ոք արկանէ ձեռն ընդմանօք
և հայեսցի յետս եթէ յաջողե
ալ իցէ արքայութն այ. կամ
այն որ ասաց թաղել զմեռ
եալն. և լուաւ եթէ թող
տուր մեռելոց թաղել զմե
ռեալսն իւրեանց. և գնա
երթ պատմեա զարքայութն
այ. և որ [illegible] սիրէ [illegible]
զեղջ իմէ. Լուեալ երանե
լին

շին ։ Եւարուք սասցեք Հայր
զայդ ։ Բայց ո՞վ մեկնեսցէ
զմեծ խորհրդոյն քո ։ Նեղութ
թէ անձուկ Հօր եւ մօր ։ Թէ
զմա եւ այն դգնութե ասացե
ալ ։ Բայց քան զի ազդ ե
զի ինձ իտե · եթէ ալ եւ ա
անդեւ լ ինչ ինձ շնորհս հո
զևորս գրով · աուի հաստա
տեսզն ինձ իգործս բարիս ·
եւ ան ծանօթս լինել լով ինո
ցանե · վախճանեցայց · եւ
յետ մահուանն ծանուցեալ
եղեց · ով կամք այ հրամայ
եցին ։ Այն ժամ պատասխա
նի եա Հայրն ուխտին եւ ասե
իրթ որդեակ եւ արա ով հրա
մայեցաւ քեզ իտե ։ Եւ զ[illegible]
զոր ինչ արասցես յաջողես
ցէ քեզ այ ։ Եւ Ճանապար
հորդեալ յեգիպտոսէ ... ծով
եւ ... ցամաք եկն եհաս իհը
ռոմ ։ Եւ աղօթեալ իսք ե
կեղեցիսն այ · եւ հաղորդե
ցաւ իսք մարմնոյ եւ արեան
տն յի քի ։ Եւ կենդանեն ե
ին ծնողքն նր · թագաւորն
եւ թագուհին ։ Եւ ունէր
ինքն զգեստ խարազն եւ պըճ
զնաւոր · եւ բոկոտն · եւ ասե
նաւ աղօտագոյն կերպարանօք
եւ մատուցեալ առ մի ոմն իրս
պասաւորացն · որ բարեպաշ
տութե էր համբաւեալ · որ
զանուանողքաղաց իթագա
ւորէն հաւատացեալ էր ինը
մա ։ Եւ ասե ցնա ցոյց ինձ
զթագաւորն եւ զթագուհ
ին · զի տնանկ եմ գիտացից թե
որ պիտոյքն · այլ եւ ուսնիմ
ինչ ասել ցնս ։ Եւ երթեալ
այրն պաշտօնեայ թագաւորին
եւ թագուհոյն · եւ շուեալ առ
ձամբարհե որին զասացեալսն
ինմանէ ։ Եւ զի էր այրն այն
երկիւղած այ · ասէ · յուշ
լիցին ձեզ ասացեալքն իտէ
թէ մի արհամարհիցէք զմիոք
իփո

իփոքր կանցս յայս ցանե · զի
հրեշտակն նց հանապազ յեր
կինս տեսանեն զերեսս հօր
իմոյ ։ Եւ զղջացեալ իբանս նր
կոչեցին զերանելին ։ Եւ
նա եկեալ երկրպագութ եա
ողջոյն ետ զմխիթարականելոց
ծնօղացն իւրոց ։ Եւ նոքա
ոչ ծանեան զնա · եւ նա ա
սէ որ քան զանպատմութե
թագաւորաց եւ ամենայ · իս
ոյ բնութենե գոլով · բա
ժանեալ զանդրանին · ինեն
ցաղուսմ · քանզի իխնդրեսանելն
զձեզ առ կալատ զիս · եւ ոչ
կարացի ասել ձեզ զոր ինչ
ասելոց էի տր · բայց աղա
չեմ զձեզ զի յետ յերից աւ
ուրց խնդիր լիցի իմուս աղ
քատութես · զի համարձակե
ցայց ասել որինչ աւանդե
ցաւ ասել ինձ իպատահեն
Եւ լուեալ զայս արձակեցին
զնա · Այնձն աւին կատա
րել զաղաչանս նր · Եւ եր
թեալ իտեղի իւր դըրեաց
նամակ · որ ունէր օրինակ
զայս ։ Սիրելի ծնողք իմ յոր
դոյ ձերմէ · կորուսելոյ · եւ
ծանուցելոյ յետ մահուան ի
մոյ · Նշան աւետարանս · որ
զձեր եգիմ նշանագրեալ ու
նի պատկեր · զոր ունիմ վհա
հաւատար իմ · եթէ որդին
ձեր եմ ես Ներսէս · որ գը
նացի յեգիպտոս եւ կրօնաւոր
եցայ իվանս սրբոյն · Լենտո
նի · ծածկեալ զիս ովքք ի
զեմ · զի իմացեալ ծանեա
նթէ սնոտիէ երկրաւորացս
փառքս եւ պատիւ եւ թագաւո
րութի · եւ ցանկացայ անանց
փառացն եւ պատուոյն · եւ ան
վախճան թագաւորութեն · որ
կայ եւ պահի յուսացելոց եւ կե
անքն յաւիտենականն իքս ։
Բայց դուք իփո առէք զա
սացեալսն իմ որք գրեալ են դաւ
թի

լօյր ։ Աշխրհ թագաւորք զայս
իմիտ առէք ․ խրատեցարուք
ամենեքեան որք դատէք զեր
կիր ։ Ծառայեցէք տն երկիւ
ղիւ ․ եւ ցնծացէք առաջի նր
գողութե ։ Ընկալարուք զխր
րատ նր ․ որ ձեզ աւանդեցաւ
յերկնաւոր թագաւորէն քե
ոյ պարտէ վարել զթագա
ւորութի երկրաւորացդ ըս կա
մաց երկնաւոր թագաւորին ․
որ դիտէ զմտ եւ իմիս առնու
զմտմ գործս նր ։ Իբրեւ արար
եւ բարեխորհրդեն և աւ ․ ամ
նեսեան ․ եւ մի՛ հպարտանալ
եւ վստահանալ իփառըս թա
գաւորութե ․ այլ յմծ որհա
տաղ ձեզ դթագաւորութիդ ․
գանձել անձանց գարդարու
թիս ոգի հանդերձեալ աշ
խարհին ․ եւ մծանալ իբրա
ամբք եւ արդարութբ ․ եւ ո՛չ թո
ղուլ իմտաց զյիշումն այ պա
տուիրանին ․ այլ եւ զմահ եւ զ
դատաստան արդար դատաւո
րին ․ որ ըս արժանեաց եւ
ըս գործոց ․ հատուցա նե
թագաւորաց եւ ռամկաց ․ եւ
ակն առնուն ո՛չ է առաջի նր
եւ արդ՝ մի՛ իւիք տայցէք պատ
ճառս ըս դեմ պատուիրանա
ցըն այ ։ Եւ այլ սոյն պիտիք
բանք խրատականք եւ օգտա
կարք ․ որք գրեալ կան ի ձե
ռըն սրբոց ։ Իմիտ առէք եւ
ընծայեցուցէք զան ձինըս
ձեր այ ․ ոպ արդար եւ ըս թա
գաւորքն ․ որոց անուանքն
գրեալ են իսկիր դպրութե
կենացն անվախճանից ․ յորս
կայ արդար թագաւորնիթա
գաւորաց սրբոց միջի ։ Աշխրհ
Հաւանեալ իմոյ դուք նախա
խրատուս ․ պատուեցէք զող
ջախոհութի եւ զսրբութի ․ զի
յետ փախման յաստեացս ան
ջատ մծ պսակօքն պսակիցիք
որ կան եւ մնան եւ ո՛չ ապա
կա

կանին ․ այլ ե երկրաւորաց պայ
ծառուիք ․ թագաց եւ ծիրա
նեաց ․ եւ ոսկէ հուռուն հան
դերձից պայծառուիք ապա
կանեալ կործանին ․ Աշխրհ՝
եթէ այս պէս առնիցէք ոպ
եւ ես ․ եւ փառաց եւ մեծուե
կուրութեն ո՛չ ընկղմիք ․
յայն ժամ զտրն իմ քս ․
եւ զիս ուրախացեալ բերկրե
ցուցանիցէք ․ եւ իմաստն կա
շոյ իգաւութիս երկնաւոր թա
գաւորին արժանաւորեսջիք
Աշխրհ՝ եւ իվր իմ սուգ մ՛առ
նուցուք աղաչեմ զձեզ ։ զի
յորժէ հետէ քի ընծայեցայ
եւ մծ ային կրօնից ․ զնմ աշ
խարհական զսուգս իբաց
մերկացայ ․ եւ առ ուխտն
իւր գրեաց այս պիտի ինձ ․
Գիտուե լեցի ձեզ հարց եւ
մաց եւ եղբարց հոգեւորաց ․
որոց եղէ ես ծնունդ հոգե
որ կարգաց եւ կրօնից ․ այս
պէս հանեցաւ մծ եւ ըղոյծ
զիս իկենացն ․ եւ ան ծանօթ
եղեալ իկենդանուե իմում
եւ ֆն ողից իմոց եւ յամենե
ցունց ․ այլ եւ ոչ իկարճա
նիս իմում ուներ ըիս իհո
գեւոր յեղբարց իմոց եթէ
ընտանեբար հոգացէ զիս
բայց աղաչեմ զձեզ մի՛ մո
ռացեալ եղէց իյառաջնոց
հարց եւ եղբարց իմոց ․ զի
արժանի եղեց ըն ձեզ վայե
լել զանձս պատուռ բարիս ․ ոպ
խոստովանե սր հարցն մեր
ձաւորացն քի ․ եւ տր ըզ ձեզ
եւ իբրեւ անդին աւուրք ե
րեք ․ եղեւ խնդիր երանե
լոյն ․ եւ ել կեալ զտին ըղնա
վախճանեալ իտեղոյ իւր
ում ․ իբրեւ զմի խաղաղս
լոց ․ եւ ան փոյթ արարեալ
հոգաբայեցին թաղել զնա
գերեզմանս օտարաց ։ եւ
տեսեալ զմախաղն կրօնաւ
որ

որականն · դէռ էր ի սնարանն ·
բացին և առասին · զաւետարա
նըն սուրբ տուփ · ոսկէ գիր
գրով · և զղթուխթան որ առ
ծնողին · և առ ուխտն · Եւ
պատմեցաւ բանն առ թագաւ
որն · և առ թագուհին · Եւ
տեսեալ թագաւորն զաւե
տարանն · և զնկարեալ պատ
կերսն խաչելոյ · ծանեան
զաւետարանն որդեկին իւր
եանց · բանզի բերին առ թա
գաւորն ըմախաղն երանե
լոյն · և ընթերցեալ զթուխ
թըն ծանեան եթէ որդին իւր
եանցն է · և աղաղակ և կական
բարձր այցաւ ի միջ պալատան
թագաւորին մինչ դղրդեցաւ
քաղաքն առ հասարակ · Եւ
ընթացեալ եկեալ թագա
որն և թագուհին · զի հաւ
աստեաւ քննեսցեն · և եկեալ
զննեցին զանձն և նշան ինչ
որ ունէր յանձն · տեսեալ
զայն սուրբ եցին ճըշգրտա
պես անկարծիք եթէ որդին
իւրեանց է · և զի տիպ պատ
կերացն յայտնի երևեցուցա
նէր · յայն ժամ ողբ երգու
թէք և ձայնք և աշխար · ե̅ ար
տասուս խառնեալ լինէին ո
զորմողորմ բանակօք · Եւ
հրամայեաց թագաւորն պա
տուել զհնարեալ այծեսն ·
և թագաւորականն զգեստիւք
զարդարել · և ա̅ծ օրինի թա
գաւորաց թաղել · և բուռն
հարեալ ոչ կարացին մեկնել
ի մարմնոյն և պատառել · զի մա
ծեալ էր ա̅ծ մարմնն · և զահի
հարան և ահ կալաւ զամենե
սին · և իմացեալ ծանեան զի
կամք սրբոյն ոչ հաճեցաւ ո
րոշիլ իմաշէ զինեն · և այն պէս
իւր այծեա կպեալ հանդեր
ձիւն եդին ի թագաւորական
գահոյս · և ասարան ի պալատան
արքունիս · և ըղձա

ցեալ լացին զպաշտանդ իսառւէն և
զնեղութիւն կրօնաւորական ·
և երանելով սրբոյն մխիթա
րեին զինքեանս ։ Զայն ժամ
տեսին նոր ծշան · քան զի
եղև երեսն նո̅ր լուսաւոր
ալ յորմէ ճառագայթք հատա
նէին · յայսմանէ զարմանք և
ափշութ̅ի կալաւ զամենեսին ·
և դարձեալ լռեցին իկոծոյ
և ի կականոց ։ և սքանչացեալ
ա̅ծ հուրն տային ա̅յ · Եւ պատա
հեալ անդ արք երկիւղածք
յա̅յ առաքինութ̅ե զարդար
եալք · և բանական իմաստու
թ̅ե առլցեալք · սկսեալ ի
դէպս խօսեցան առ թագաւ
որն և թագուհին · և առ ա̅ծ
բազմութ̅ի պատուաւորացն և
ռամկին · յորմէ մխիթարեցան
ոչ սակաւ · իմաստս և ի զովու
թ̅ե ա̅յ · և հաւանեցան ի հան
գոստարանս սրբոց հարցն ·
անդ հանգուցելոց · հանգու
ցանել զս̅ւրն · ո̅ւ աւանդու
թ̅ե սրբոցհարցն ։ Զայն ժամ
հրամայեցաւ ա̅ծ եկեղեցեաց
բերել · սրբութ̅ք և զարդք ·
հանդերձ պաշտօնեիւքն · և
բերու ա̅ծ պայծառութ̅ք
լուսմայ առ ի պատիւ սրբոյն
ներսեհի ։ և այն պէս սող
մոսիւք և ա̅ւ հուեք · խնկօք
և լուցելով · տարեալ եդին
ի հանգստարան · սրբոց հար
ցըն · պատուով և փառօք ո̅մ
վայելէր երանելւոյն · Եւ աօ
նի արժանի համարեցան զաք
քասացեալն հոգով ։ Նրմա
նեալ ք̅ի որ վ̅ն մեր աղքա
տացաւ որ տ̅րն էր երկնի և եր
կրի · Եւ եթող ծընողացն
իւրոց յիշատակ բարի · և յոր
դորս ու ի բարեպաշտութ̅ե
վարս · ո̅ր ա̅մ որով կեցին
և արդարացան և հաճոյ եղեն
ա̅յ ։ ոչ միայն նք որք շահ իր
ցառութքն զորեթող նս ճեւ

նա գրով իւրով ։ այլ և ի չո
տակաւ արգասարոյն . որ այն
պէս արհամարհեաց զերկ
րաւոր թագաւորութիւն . զփառս
և զհանգիստ . և ժառանգեաց
զանմահ թագաւորութիւնն . Եւ
գրեալ են յերանելոյն յովհա
նու . տարեալ եղև . և պտ
ղաբերութեան արդիւնքն ոչ սա
կաւ ի թագաւորէն և ի թագու
հոյն ։ Եւ յամ տեղիս հռ
չակեցաւ անուն երանելոյն
ներսէհի . Եւ զամենեսեան
շարժեաց համբաւ նր ի յոր
դորումն առաքինութե ։ Եւս
հայր ռազիկ թարգմանեցի
զպատմութիւս զայս զորդւոյ
թագաւորացն երկոցունց .
յասորոց ի մերս ։ Եւ աւան
դեցի ուխտի իմ յաժողովըր
դեան . որով լուեալ զվարս
սրբոցն . նախանձաւոր լինի
ցիք նց նահատակութեանցն . որք
վն քի յանձն առին զկամաւո
րութե . զի բարեխօսութե նո
ցին արժանի լիցուք պսա
կաց նոցին ի քս յս տն մրմ-
որ ում փառք յաւիտեանս
յաւիտենից ամէն ։

Պատմութիւն և վարք երանելի
կամաւոր աղքատացելոյն վն
քի . որդւոյ թագաւորին
հռոմայ ։

ԱՐՔ ԵՂԲԱՐՔ ԵՒ
հարք լուսաւորք զպատմութիւն
անուանոյ որդւոյ թագաւորին
հռոմայ . որ զամ փառս աշ
խարհիս . և զմեծութիւն . և ըզ
պատիւ թագաւորութեն ար
համարհեաց աղքատացաւ
հոգով ճշմարտեալ սիրովն
քի . զայն խորհեալ որ ի քս
յս . որ զանձն ունայնացոյց
որ մերն փառաց զի մեզ նմա
փառաւորեսցէ . վն այնորիկ
փոք

փոքրկացոյց սա զանձն իւր .
զի անվախճան թագաւորու
թեն ժառանգորդ լիցի .
Ատեաց զերկրաւոր զբաղ
մունս . զի մինչ աղօթիւք
էր ընդ այ խօսելով զած . տես
ցէ իմաստուր միտս իւր և երա
նելի լիցի . զվերինն խորհե
լով ուր նստի քս ըն յաջմէ այ
և զհեռանս իւր ծածկեաց ըն
քի ի յած . զի յոր ժամ գայ
ցէ կեանքն մեր քս . յայն
ժամ և սա ըն նմա յայտնեսցի
փառօք ։ Եւ եղև պահապան
արթուն զգայութեանց իւրոց
հսկելով զհաճն առաքին .
և զերկրորդն . և զերրորդն .
զի ի գալ և ի բաժանել տանու
տեառն պատրաստեցիցի բա
նալ զդուռն մտիցն այ . և
բազմեսցի ի սեղան արքայու
թեան երկնից . Պահեաց ըզ
մարմին իւր անարատ ի գի
ճութ հոսմանէ . և յամ սըր
բեալ և աղատեալ ի մեղաց .
հոգով և մարմնով . գայցի ։
թևան սրբոյ երրորդութեն .
Զփառս երկրաւոր թագաւ
որութե . և զառիտոր և սամ
արհամարհեալ . ցանկայր ե
լանել յերին վերին ուր ժո
ղով սրբոցն է յանճառելի
փառսն . Եւ ոչ ոք կարիցէ
արժանա պէս . զսորայս պատ
մել զառաքինութե . որ եղ
նուն իւր ծածկեաց երկ
րի . սակայն մեք փոքր ինչ սե
աս ասցուք որ չափ և կարող
իցեմք . Եւ՛ր սա ի քաղաքէն
կոստանդինու պօլսի . և էր
նորքն իւր թագաւոր էր ամ
երկրի հռոմայ իշխանութեն .
և յորժ մեծացեալ և փառաւո
րեալ և ճշմարտապէս հաւա
տացեալք յամ քրիստոնէա
կան ուղղափառութե ։ Եւ ոչ
գոյր նց զաւակ . և ոչ քան
մեծութե և փառք թագաւորու
թե

Թէ նց բազմանայրս այն քան
և տրտմութե յաճախէր · զի
ոչ ունէին որդի թագաւո
րութե իւրեանց ժառանգորդ ·
Եւ ոչ աբրահամու այն · մեծ
հայրապետն յոր ժամ իմէ
ընկալաւ զմեծութե զփառաւո
րութի · և առ ՃԾ զհաւատս
եզներս պահելով · Թախծոն
ձայնօք սառայի ասէր · Թէ
զինչ օգուտ մեզ մեծութե
և փառաւորութե · զի որդի
ոչ ունիմք իսփոփանս ծե
րութե մերում · և նշխար ազ
գի · յետ վախճանի մերում ·
և տուաւնց որդի ատեաց
իսահակ · որով քերբերեալ
հեէին և փառաւոր առնէին
զտր այծ · ոպ և վս նցէ պատ
մութեն · Այլն պէս և սոքա
ասէին · և խնդրէին իտէ ար
տասուօք և աղօթիւք · և
բազմառատ ողորմութե · և մե
ծաւ հաւատով և յուսով · և
լուաւ նց այծ և ետ նց զաւա
ակ աւետեաց հաճոյ այ և
մարդկան · և ոչ սակաւ ու
րախութե լինէր ծնողաց և
բանելոյն · և ամ աշխարհին
մեծամեծաց և փոքունց · Եւ
իշխան աւետաւորքարոզչաց
պատիւ փառօք և խոստմունք
վս նր քարոզեալ լինէին ի
քաղաքս և յաշխարհս · քան
զի ժառանգ թագաւորութե
նց տուաւ նց այ · Եւ յետ
եօթն ամի ետուն զնա յու
սումն արհեստից իմաստութե
և գիտութե · և ընթանալով եր
թայր ի հաճոյսն այ և մարդ
կան · և զանձն խոնարհութե
և ի հնազանդութե կրթէր վար
դապետաց իւրոց · որք առե
տուրանէին նմա զարդարութե
և ղուղղութե վարս · և զսու
րբ ինութե հրահանգս · Եւ ո՛չ
տայր թոյլ ուսմբ ոպասաւո
րել իւր · այլ ինքն սպասաւ
որ

որէր ամենեցուն : յիշելով
զասացեալսն իտէ · Թէ որ
կամիցի ի ձէնջ մեծ լինել
եղիցի ամենեցուն սպասաւ
որ · և ամենեցուն պաշտօ
նեայ · Ցայսոսիկ տարակու
սանք լինէին ծնողացն նր ·
տեսանելով զնա զի ոչ ու
նէր զաշխարհաիրութե և ըզ
մեծամաութե հոգս · վս այս
որիկ ամեցան մուծանել ըզ
նա յաշխարհական վարս ·
զի գոնէ յօրինաւոր ամուս
նութե զնա իկամս իւրեանց
մեծութե ածիցեն սիրել ըզ
փառս թագաւորութե աշխար
հիս · և լինել ժառանգորդ
իւրեանց մեծութե թագաւո
րութեն · Եւ իբրև խօսեցան
ը նմա ծնողքն նր · թագաւ
որն և թագուհին առանձին
իմանալ զբարս նր · իսկ ե
րանելին ցածութե և խոնարհ
ձայնիւ պատասխանեաց նց
և ասէ · դիտէ մոյդ տր իմ
թագաւոր և մեծ դշխոյ մայր
իմ զի զբարս բնութե իմոյ և
սրտի · կամիք ճանաչել ·
վս որոյ յայտնեցից այսօր ա
ռաջի մեծութեդ ձերում · ըզ
սրտիս բաղձանքն իմ · Եւ
արդ՝ տր իմ արքայ · զինչ
օգուտ ինձ եթէ զաշխար
հս ամ շահեցայց · և զանձն
իմ զրկեցից · յայն քան ա
ռատութե բարեաց և երանու
թեցն · զոր խոստացաւ քս ·
աղքատացն հոգւով · և ոչ ըզ
զանձինս իւրեանց արարին
ներքինիս վս արքայութեն
այ · Զայս պիսի պատասխա
նի լուեալ ինմանէ · իտրա
մութե եղեալ յարտա սուս
հարան թագաւորն և թագու
հին · իբրև թէ որոշեցաւ
ինոցանէ սիրելի որդինիւր
եանց · քան զի որ զայն ալի
սին բարբառի · յայտ առ
նէ

նէ թէ ո՛չ կամք բընականէն ի
փառս աշխարհի · առելով
զսա: Եւ ասեն զի՞նչ օգուտ
եղև մեզ ուրախութե մրում
ի ծնընդեան սորա · Եւ մինչև
ցայսօր մխիթարութե մրում
վս̄ գորա իբր թէ յիշատակ
մեր · աշխարհիս անցինք ե
ղեալ հաստատեալ կայ թա
գաւորութե մեր յետ վախճա
նի մերում · քան զի ետ մեզ
ա̄ծ ժառանգ թագաւորութե
մերում · եթէ դա ան հնա
զանդ եղեալ ծնողացն իւր
զա̄ծ պաշտութե̄դ նեպատճա
ռաւաքի մեր · Եւ սրով խոցո
տէ զսիրտս մեր · զինչ այպա
այլ մխիթարութե կայցէ առա
քի մեր · Եւ յայտ սդային և
խոցոտեին զինքեանս սով
որմանե · Եւ արտասուս եաց
առաքի երանելի մանկանն ·
Եւ տեսեալ իմաստուն մա
նուկն զփոթ ծնողացն · եր
կեալ թեռուղէ խափանա
նիցեն զընթացս նր̄ · ձայնե
ցուցանելով զսիրտս նր̄ ·
քան զի հաստատեալ էր խիր
տըս իւր զնա ա̄ծ ուրա
խութ̄ ի թագաւորութենէ ի
յաղքատութ̄ և խանանկութ̄ ·
վս̄ սիրոյն ք̄ի զիզնա շահեա
ցի · բայց մայր պատշաճ
ժամու : վս̄ այսորիկ ցածու
ցանել կամելով զամբոխու
մըն ծնողացն · ասէ զին չ
որոշեալ եք · եղիցի ա̄ծ և
կամիք · քան զի թէ կամաց
իմոց հետևիք · լինէր ա̄ծ
ես կամիմ · իսկ արդ ոչ ա
սանեմ · ոչ կամիք զայն որ
ես կամիմ · այլ զոր դուք հա
ճեալէք զայն տանել փու
թայ : եղիցին ապաշ̄ դուք
կամիք և հաճիք · զի հընա
զանդ լինել ծնողաց հըրա
մայեցաւ մեզ ի տե : Զայս
ասիկ լուեալ խիբելի որ
դոյ

դոյն իւրեանց · հաւատա
ցին հնազանդութե նր̄ · և ա̄ծ
ծառ̄ ուրախութ̄ լըցեալ ե
ղեն : Զոյն ժամ վաղվաղա
կիփութացուցեալ պատրաս
տեցին զհարսանիսն երանե
լի մանկանն · երկընչելով
թէ գուցէ դարձեալ եւկմը
տեալ հրաժարեսցի յաշխար
հէ · Եւ հրաւիրեցին զա̄մ
աշխարհն ի հարսանիս որդոյ
թագաւորին · և լցաւ քաղա
քըն ա̄մ մեծամեծօք · արամ
բըք և կանանօք ։ Եւ էր ան
պատմելի ուրախութե ի քաղա
քին · Զայնիւ յերգոց և պա
րուց : Եւ երանելի մանուկն
որոչ սիրէր զպայծառութ̄ն
աշխարհի չըեսաուցն · նա
ա̄յ արժան մեծութե թագա
որութե̄ն · ոսկեզօծ և ընդել
ուզեալ մարգարտով · և ան
գին ականեօք զարդարեալ հան
դերձիւ չքեղացուցին · և
թագաւորա կան զայսե բա
կերպ թագիւ մեծացուցին ·
որի տեսողացն ամ արկու և
սխրալի և գեղեցկագարդ ե
րևէր · Կ յոյնա̄յ և հարսն մե
ծաւ պատուովև փառօք բազ
մօք ածաւ ի տուն փեսային
Եւ իբրև ա̄մ ինչ կատարեալ
եղև · քան զի յանկարծակի
ըմբռնեալ եղև ի բանից իւր
և ղէլս իւրացն ոչ եգիտ վաղ
վաղակի · ի խորհուրդ իւրայ
իւրում անկաւ իւերուսա
այս պէս · զի աղատեսցի նա
յայն մանէ զոր ոչն սիրեաց
ա̄ն զի երթիցէ նա մինչև ի
նաւս հանգիստն · և որացի
նմա յաջողութի ա̄ծ · և քաղց
րացաւ ոգի երանելոյն · ի
նմին ժամու · Եւ ոխաց և
ծանեաւ եթէ յա̄յէ խոր
հուրդ նայն զոր յայտնեցաւ
նմա : վս̄ որոյ ասէ · հրա
նէլին ցիծամաէրն · եկ եր
թի

Թիցուք ինուա հանգստեան
իսկատճառս զբօսանայ. և
դարձցուք աստէն վաղվաղակի
Եւ փեսաւէրն արգելոյր ըզ
նա և ասէր. յաղագս քո քա
ղաքս ամ ժողովեալէ ի խըն
դուէ. և մեք զի արդ. վայրա
պար շրջեսցուք առանց աղ
մուէ զինուորական դասուն
և առանց մծուէ փառաց ոչ
և վայելէ ձեռում կայսերա
կան թագաւորութեդ. զի որք
տեսանիցեն զմեզ այն պէս
շրջեալ. այպն արարեալ նա
խատիցեն զմեզ իբրև զատան
ձեալք և խեղճա թափեալք.
Լուաւ երանելին. ոչ այն պէս
որպ դու կարծես. այլ յայլա
փոխեալք զմեզ այն պէս եր
թիցուք. զի տրտմուէն որ յիս
անկաւ. փարատեսցի փոքըր
մի գնալովս մեր ի զբօսանըս
նաւահանգստին. Եւ ծա
նօթ էր փեսաւէրն տրտմուէն
նր. զոր ոչ կամէր նա զուգիլ
ը ամուսնին. վս այսորիկ նա
մակից եղև նմա. և յայլա կեր
պեալք զինքեանս. և հեծե
ալք յերիվարս. գնացին ի նաւա
հանգիստն. ուր բազմուէ
նաւուց դադարեալ էին.
Եւ ի յայնդոթ տեղւոջ ուր
ուք. ասէ երանելին. ցեղ
բայր փեսայուէն իւր. կալ
զերիվարս ի տեղիս յայս մին
չև փոքր մի աղօթեալ առ տր
խնդրեցից զխափարատեսցէ ըզ
տրտմուէ իմ. և ծնողքն իմ
մի տրտմեսցին ի վս իմ. և հաւ
տայց փեսաւէրն բանից նրա
նեղոյն. և թողլ եա գնալ և
աղօթել. Եւ ինքեալ գնաց.
Եւ իբրև սակաւ ինչ հեռացաւ
աներևոյթ եղև յաչաց փե
սաւէրին. Եւ եդեալ ծունր
եկաց յաղօթս և ասէ. Որ կա
տարէ դես խնդրուածաց և
պարգևիչ ողորմուէ քս ած

բայց

բայց ինձ զդուռն ողորմուէ
քոյ. և մարդասիրուէ. ը
խոստմանց քոց. և տուր ինձ
ը ցանկուէ իմոյ աղքատա
նալ և հոգով զկերին կոչ
մանդ քաղցրուէ հարազատա
պէս ընդունել. և ժառան
գորդ լինել երկ՛ից արքայ
ուեդ. զի դու կարող ես յամե
նր իմ քս. և իբրև փառս կա
տարեցից զկամաւ որ աղքա
տուէս իմ. Եւ թէ ի տեսչու
թենէ քոյոյ ողորմուեդ է
դև խորհուրդ ազգման սըր
տիս. նա երևեցո տր իմ յա
քողւուէ ճանապարհիս իմյ
Եւ իջեալ յեզր ծովուն նոյն
ժամայն գտանէ նաւ մի պատ
րաստական որ երթայր յատա
րիս. և մակոյկն առ եզր
ծովուն. եմուտ ի մակոյկն
երանելին. և գնաց ի նաւն
և նոյն ժամայն առ ապատե
ցին զնաւն ը յաջողակ հող
մոյն. Եւ ասէ նաւավարն
ո՞ւր կամիս երթալ տէր իմ.
Լուաւ երանելին ի սելևկիայ
կամիմ մտանել վս գործոյ ինչ
յոյժ պիտոյից. Եւ ո՛չ ծա
նեան զնա արք նաւին. այն
թէ սա իցէ տէր յաշխար
հաց իւրեանց թագաւորու
թեն. կայսր որդին. քան
զի օտար յաշխարհէ էին նաւ
ավարն և հնազանդեալքն իւր
վարձկանքն. և ո՛չ դոյր ի
նաւի անդ ոք որ ճանաչել
կարէր զթագաւոր որդին.
Եւ յաջողեցոյն նմա յառյ. այլ
երբ և ս իշխան ոք ի գործ ինչ
հարկաւոր փութալ կամեծե
ցին. և այն նր գնացին. ի սե
լևկիա. և ետ նաւավարին
հանդերձ մի պատուական ի
հանդերձից իւրոց որ զգե
ցեալն էր. և ել անդ. Եւ
վաղվաղակի զինքն աներև
ոյթ առնէր. և զգեստոյր հան

դե

դերձս աղքատութե․ եղկէր
պարտն ծուրողի․ եւ այնպէս
դնայց իքաղաքն եդեսիա․ որ
այժմ կոչի ուրհայ ։ Եւ ար
դելոյր զինքն ի սրահ մծի
եկեղեցոյն այծածնին․ ուր
հանգիստ աղքատացն էր․ և
ընակութ ռնանկացկարգեալ
միաւորեալ ը աղքատս սպա
սաւոր էր նյ ամ իւրաքանչ
իւր կարեկցութե ոպ եւ պէտք
իւրեանց լինէին․ և այնպ
ծայրագոյն խոնարհութբ և մի
նեցուն ինքնապաշտութե կայր
զամն ժամանակս կենաց իւր
ոց․ և ամ առաքինութբ զար
դարեալ էր զինքն․ և իճըլդ
հոււթս մեծամեծս տայր ևսն
ջն, և զանձկալի առնէր զինքն
այ և սրբոց հրեշտակաց նր․
ամծահաճոյ վարուքնիւ բովք
իսկ փեսաւէրն երանելւյն
որ ը նմաէր․ ինաւահան
գիստն․ և ունէր զերիվարն
ժամ մի էանց եւ ո՛չ դարձաւ
ամ տասանելոյն իւր․ փութա
ցաւ վազվաղակի ինաւահան
գիստն խնդրել զնա․ եւ ո՛չ
եգիտ․ եւ յետ բազում քն
նութեցն․ ասեն կարծելով․
թէ էլ նա ինաւն աարեա
ռանեաց․ որ իպահոււս այս
առաւատէ արևգնաց․ յա
ջողակ հողմով․ Եւ ապա ի
հարեալ փեսաւէրնորձոյն
որ եղևն․ իսուգ անձանելի
մտեալ տարակուսէր թէ զի
արդ ծանուցից թագաւո
րին զիս աղետիցն․ եւ որպա
տուօք թանայր զինքն ի րկըն
չելով յեղելոց իրացն եւ
զի ոչ էր հնար ծածկել․
վա այնորիկ դարձաւ եւ պատ
մեաց ծնողացն զոր ինչ ե
ղեն․ Եւ նը լուեալ աշխե
ղան եւ յահի եղեալ դողային
իզարմանալի գործոյ նր զոր
արար․ և մեղադրէր ինքեանց
եղ

եղեալ կանխան բարձեալ լա
լով ասէին․ թէ մեք եղաք
պատճառք ի բանէլի զաւա
կին մեր․ հեռանալ ի մէնջ
և անկանիլ խանանկութբ և իկա
րօտութբ․ և զմեզ անորդի և
անմխիթար մեք արարաք․
զի ոչ գնացաք զ՛եա կամաց
նր ամծածաիրութեն․ Եւ արդ
այսօր վախճանեցաւ որդեա
կըն մեր․ եւ այլ ոչ ես տեսա
նել զնա կարեմլիէ մեզ․ զի
գնաց նա ը ամյ․ ուրանալով
զմեզ եզամծութբս աշխարհիս
վն որոյ որ ինչ․ գեղեցմանի
արժանիէ գործ եւ բան սզոյ
եղիցի այն պէս․ Եւ իբրև
էլ հրամանն իթագաւորէն և
իթագուհոյն․ սգայ զմա
խուստ որդեկին իւրեանց․
հասին անդ վազվաղակի ող
բացող կանայքն․ այնոքիկ
որք զշարացեալն և ողբա
ցուցանէին․ Եւ այս պէս
դարձաւ խնդութե նյ ի սուգ
և ուրախութբ ; յարտասուս․
զորոչէ բաւական բանապատ
մել ․ բան զի թագաւորական
էին իրքն․ զի ոպ խնդութեն
և ուրախութեն թիւ ոչ էր․
զի աշխարհաւէր․ սոյն պէս
և սգոյն և արտասուաց թիւ
ոչ լինէր․ Զան զի ծնողքն
երանելոյն յոյժ մորմոքէին
և կոծէին զինքեանս վն տար
աշխարհիկ լինելոյ սիրելի
որդեկին իւրեանց․ և զի թա
գաւորական խանձարուօք սը
նեալէր եծայրագոյն մծու
թբ և փառօք աճեալ և առէր
աշխարհաց լեալ․ այն պէսի
տնանկութբ եյօտարութբ․ և
ան ծանօթութբ եա զինքն․
և պատճառ զինքեանս դնէ
ին թառաւորն եթագուհին
մծ դշխոյմայրն երանելոյն
վն այնորիկ աղե խարշէին․
և անտանելի կսկիծ․ եողո
մել

մէլի սուրբ առնէին ինքեանց
և կականս. և աշխար և արտա
սուս առ հասարակ քաղա
քաւն ամենեցուն լինէր.
Եւ այս պէս յար և հանապազ
հալէին և մաշէին. յիշելով
զոնանկացն ալ. մի հաշին որ
դեալն իւրեանց. Եւ խոր
հեցան առաքել զինուորս ը̅
ա̅մ երկիր խնդրել զնա. ը̅ ե
րանելչի մեծուԹեն իւրեանց.
Թէ որ և ս դտցեն զնա. և զնա
ցեալ ածուեցան ը̅ ա̅մ երկիր
և պարգևս մեծամեծս խօս
տանային գաւշակողացն. Եւ
ոչ ոք ինոյանէ կարաց անեղե
կանալ և իմանալ Թէ զի՞նչ ե
ղև և կամ ուր անօր գնաց.
այն պիսի երանելի այր. և մե
ծա շուք գեղեցկուԹե. և հզօ
կայածև անձն. և ահարկու
դեմք. անէալ իԹագաւորա
կան գահոյսն իւր. և Թէ զի
ա՞րդ ոք իմարդկանէ զայնպի
սի փառաղարդուԹին ճանա
չել ոչկարողացան անսանե
լով զնա. Թէ պէտ այլափո
խեալ զինքն ցուցանիցե. և
այս պէս և ոչ նման սոցա ա
ռնելով զարմանային. հիացեալ
զինուորքն. խնդրելով և հար
ցափորձ լինելով յա̅մ տեղի ա
իսկներքին պետն հանդերձ
զինուորօք յուռհա քաղաք
իԲանէր. պատուիրել քաղա
քին. և աղքատացն այնոցիկ
ոյր անդ առ մեծի եկեղեցոյն
ուՆէին զբնակուԹիս. Եւ յե
նախ մտանէր առ եպիսկոպոս
քաղաքին որում անուն էր
ռաբուղա. և պատմէր ն̅ց գործ
ան զա̅մ. և լուեալ զայս ի
նմանէ յահի մեծի լինէին և
զարմացմամբ հիանային վ̅ս եղե
լոյ իրացն. Թէ զի՞արդ զայն
պիսի մեծուԹին. զԹագաւո
րական փառքն. և զինքն ակա
քուԹն Թողեալ. տար աշ
խա

խարհին եղեւալ. վասնդի
արկցէ զինքն. խանանկոշուե
Եւ այս պիտի բաղում բա
նիւք հիանալով երանելին
զ՚որջանիկն զայն. Եւ ելեալ
յեպիսկոպոսէն եկն յեկեղե
ցի ա̅ծ ամօրն. առ ժողո
վն աղքատաց. բաշխել ինչս
յոլովս. հնուել զա̅մ կարօտուէ
նց հրամանաւ արքունի. զի
իշխեսն առատաբաշխ ողոր
մուԹն այն. և աղօթիւք կա
րօտելոցն գտցի վարացեալ
ժառանգ Թագաւորէն իւր.
Ուրանօր և երանելին կայր
անդ Եդեսաւն միաւորեալ
Եւ իբաշխեալ էր ամենեցուն.
տայր և երանելի որդոյ Թա
գաւորին. ը̅ այլոց աղքա
տաց. և ոչ կարէին ճանաչել
զիծածկեալ ա̅ծ զերանելին
յաջաց ն̅ց զի մի՛ գիտասցեն
քան զի հայցէր երջանիկն
այն յա̅յ. զի մի՛ յայտնեսցի
նա յիւրոցն ի կենդանուԹեն իւ ր
ում. և զի այն Ձս էր զի ո՞վ
ոք էր որդմաաւ ածել և կար
ծել կարէր. այն պիսի մե
ծին և ինքն նկալի. յայն քան
անարգագոյն խոնարհուԹե ի
ջանել և ի ծայրագոյն աղքա
տուԹի. Եւ պատուիրեն ցա
և աղքատացն ամենեցուն առ
հասարակ. վ̅ս մեծին այն
որդւոյ Թագաւորին. զի Թէ
ոք գուշակեսցէ. մեծ պար
գևքի Թագաւորէն ընդունի
ցի. Եւ գնաց ներքինա
պետն. և ա̅մ խնդրեայքն
առ Թագաւորն իքաղաքն հռո
մ անդինու պօլիս. ո՛չ ինչ
իմացեալ և ո՛չ ինչ ծանօ
ցեալ. վ̅ս որոյ երկին ա
ղետ և ան մխիԹար սուգ.
արքունի պալատանն լինէր
ծնօղացն երանելոյն Թա
գաւորին և Թագուհոյն: այ
նու հետև այլ ոչ ես զգե
նու.

նոր զթագաւորական պայծա
ռութիւն · զանգգին թագն կայ
սերական և զծիրանենան · այլ
ախոռուր և սեաւ հանդերձիւ·
Եւ ոչ երգարանք և ծղրինչք
ծղաւաւն արքունի այլ ՃԾ սա
ղորութենապքու · նկապալատանն
և ոչ առաջի արքային իգլծա
քըն իւր ուրեք · մեծութ և
ահարկութ և փառք ՃԾ սովո
րութ արքայից · Այլ զամ ժա
մանակս իւրեանց խորամութ
և իհաշուած կացին · Այլ և լոյ
արտասուախառն զերանելի
տէրին իւրեանց · ոչ դադա
րէին · և այնու մաշէին զին
քեանս մինչև յելիցն իւր
եանց յաշխարհէս ·
Իսկ ինքն երանելին կամաւ
որ աղքատն · էր ցանկորդեալ
հանապազորդ աղօթս կցայց
ուցեր՝ կ · և պահօք և ս մա
շէր զինքն զի աշխարհաթն ող
ջոյն ոչ լուծանէր · բայց ի
յաւուր շաբաթու և կիրակէի
լուծանէր յերրորդ ժամուն
հացիւ և աղիւ · և ջուր լոկ ըմ
պէլի · այս այսն պահօք կա
ցեալ եղև իննեան ս իւրում ·
Եւ գործէր նա գործ ի
պէ ու կարօտելոցն · և յոր ժամ
յողորմած ողորութ ուններ ·
բաշխէր վաղվաղակի զայնաղ
քատաց զորոց դիտէր զպակա
սութն · և զբնակութն իւր Ժ
նմուներ · Եւ իքուն լինել
ամենեցուն · յառնէր և կայր
յաղօթս ընդ աղով առ դրունն
եկեղեցւոյն · հառաչանօք ·
և բազում արտասուօք · եւ
ի գալ մողովրդեանն ի ժամ
պաշտաման · դառնայր ու
ազարտան և յ նստա կայր ա
ղօթս · մինչև ի վախճան հա
սարակ աղօթիցն · և զայս պէս
րամ աւուրս իւր · առնէր ·
Եւ զանունն իւր ոչ յայտնեաց
ումեք · և ոչ այլ ևս անուն
եդ

եդիւր · վն ան չափ հեզու
թեն իւր · ոչ հաճեցաւ զա
նուենն իւր յիշատակել յաշ
խարհի · և անուանք յայտնաւ
փառաւորել · վն որոյ ընկեր
քըն իւր · աղքատքն այնոքիկ
նեղանային յոյժ չյայտնելոյ
զանունն · քան զի յոյժ սի
րէին զնա · վն քաղցրութեն
նր · և վն սպաս տանելոյն նց
ծնողգ · և վն ողորմած բա
րուցն նր · Բայց ինքն երա
նելին · այս պէս ասէր նց ·
Թէ ոչէ արժանի անուն իմ
յիշատակել իմիջի ձերում ·
վն բազում յանցանացիմոց զի
յոյժ մեղաւորեմ և հաւատոյ
ին պարզամտոքն իմ սատանայ եղձ
պատասխանոյ նր · որ խոցո
տիչէր բանսարկու բելիարա
Եւ ոչոք խիւսել և պարսաւ
ել կարէր · տեսեալ զանչափ
առաքինութն · համարելով
մեղուցեալ յոյժ · և յապաշ
խարութ եկեալ · Եւ որ ըզ
մեծ ի եկեղեցւոյն ամ ածնի ·
ուր աղքատանոցէր · ունէր
զհոգա բարձութն · էր այր ար
դար և երկիւղած յայ · կա
մեցաւ ամծ յայտնել ռովառ ·
որում անունէր փակակալ ըզ
կամաւոր աղքատացելոյն զա
ւըն այ զխորհուրդ · Եւ այս
պէս լինէր · զի յաւուր միում
իգիշերի ըն դայր փակակալն յե
կեղեցին յայգայթ տեղւոյն ·
վն առանձնական աղօթից ·
և տեսանէր զերանելին յա
ղօթս · զձեռս համբարձեալ
արտասուաթոր պաղատանօք
հայցէր յամենեցունց այ զո
ղորմութն · Եւ քոլանայն այ
լուռ եղեալ հսկէր Ը նըմա
գիշերն ամ աղօթսն այ · և
իհասարակաց պաշտամանն ·
ոչ թուլանայր · Եւ յայսո
սին հիացեալ · իմանի ունէր
զահանայն ծնյ · Եւ իբաղում
քի

գիշերս զայս տեսանէր․ անձն
ընուԹաբար եւ ոչ յայտնե
լով նմա ։ Եւ իմացեալ ծա
նեաւ Թէ այր ա̅յ ․ եւ ընտ
րեալ ոքէ ի սրբոցն ա̅յ։ իսկ
երանելին այրն ա̅յ ի կարծիս
անկեալ լինէր եԹէ եւ ոքոք
տեսանէ զաղօԹս նո̅ անդ ․
Այնու հետեւ գնայր ի փակե
ալ դուռն մեծի եկեղեցւոյն
իսկ իբաց սրբոյն ․ դուռըն
ինքնին բացեալ լինէր առա
ջի երանելւոյն ․ եւ մտեալ յե
կեղեցին յանկեան ուրեք
կայր յաղօԹս համարձակա̅
ան կապկած իտեսանէ լոյ
մարդկան ։ Եւ ի հասանել հա
սարակաց ժամուն ․ ելանէր
յեկեղեցւոյն եւ երԹայր առ աղ
քատսն ․ Եւ եկեալ քահա
նայն ա̅յ ․ ոչ գտանէր զերա
նելին այրն ա̅յ յիւրում սովո
րական տեղւոջ յաղօԹսն ․
Եւ ի ժամ հասարակացն գայր
բանալ զդուռն մեծի եկե
ղեցւոյն ․ եւ գտանէր բացեալ
զդուռն ․ եւ մտախոհ եղեալ
կարծէր ի գողոց բացեալ ․
վս̅ որոյ վաղվաղակի փուԹայր
տեսանել զա̅մ անօԹսն եկեղե
ցւոյն ․ զոսկեղէնս եւ զարծա
Թեղէնսն ․ եւ զա̅մ կահ սպա
սուղ տան Ա̅ն ․ եւ գտանէր ամ
բողջ զա̅մ եւ ոչ մի ինչ․ պա
կաս ․ Եւ հիանայր ի մտըս
իւր Թէ զինչ արդեօք իցէ
այս ․ Այնու հետեւ կրկին
ամրուԹ̅ ամրացուցանէր զդու
ռն ․ եւ երկրորդում աւուրն
եկեալ գտանէր դարձեալ բա
ցեալ զդուռն զայն ․ քան ամ
բա փակեալն նոքօք ․ Արտա
քուստ փականօքն ․ Եւ դար
ձեալ յերկիւղի եղեալ յաւ
աղակից լինել կարծելով ․
ըԹանախ տեսանել դարձե
աւ զա̅մ կահ ․ սպասուցն եկե
ղեցւոյն ․ եւ գտանէր լի եւ ամ
բո

բողջ զա̅մ ․ եւ մի ինչ ոչ պակասէր ։
Եւ հիացամամբ ա̅կուցեալ լինէր
Թէ հանայն ա̅յ եւ սասանել զարհու
րեալ ի գործոյն ․ Եւ ապա մտախոհ
եղեալ շատ էր այնշանինչ եւ զօ
րուԹ իւ յա̅յ լեալ ցուցեալ
իցէ ․ Այնուհետեւ հսկել
պարտ ինձ ․ եւ տեսանել ե
Թէ յայտնեսցէ ինձ ա̅ծ ան
արժանիս ․ զեղեալ սքանչե
լիքս զայս ․ Եւ ի գիշերին
յայն եկեալ քահանայն ա̅յ ․
արժանաւորն ան սլեան հրա
շից սրբոյն ա̅յ ղօղեալ
կայր ը̅դէմ դրան եկեղեցւոյն
եւ հայցէր արտասուօք յամե
նագուԹ ա̅ծն ․ յայտնել նմա
զգործն մեծ ․ Եւ ահա տե
սանէր զի գայր ողքման այն
որոյ զաղօԹսն տեսեալ եւ
զա̅մ առաքինուԹիւն դնեալ
յընկերակցաց յաղքատացն ․
հաւատայր զնա յընտրելոց
սրբոցն ա̅յ ․ Հասանէր յանդի
ման դրանն եկեղեցւոյն ․ եւ
յորդաբուխ արտասուօք ․ եւ
տարածմամբ ձեռացն դիմէր
ի դուռն եկեղեցւոյն ․ եւ ի մեր
ձենալ սրբոյն դուռն եկեղեց
ւոյն հեշտիկ բացեալ լինէր
ը̅ դէմ նո̅ ․ այն քան ամրա
փակեալըն նոքօք եւ փականօք ․
Եւ մտեալ յեկեղեցին այրն
ա̅յ նմանաւոր աղքատն կայր
յանկեան միոջ յաղօԹս ․ իսկ
քահանայն ա̅յ ․ փոխանակեալ կա
լով առ դուռն եկեղեցւոյն ․
միտ դնէր աղօԹից սրբոյն ․
եւ գոհացեալ ա̅հկ ըզ̅ր ա̅ծ
որ արժանաւորն դաւ հրաշիցն
սրբոց ։ Եւ ոչ այլ յանձնագ-
ւոր գտող դոջի եկեալ առ
նայ յանկարծակի բռնան հա
րեալ կալաւ զնա յա̅մ զօրու
Թենէ իւրմէ ․ եւ ոչ ի Թող
զնա ի ձեռաց իւր պրծանել ։
Եւ ասէ վս̅ո̅ն ա̅յ քո կացջիր-
քան զի յա̅յ աղգեցաւ ինձ
վս̅

վ՟ քո · պատմել ինձ ՟ զմտքս
քո ։ արդ՝ հրամայեա՛ աւէտ քեզ
յա՟յ պատմել առ այլ իմ ի թէ
ո՞վ ես դու և ուստի եկին չ
ա.ք ես դու որ այդպէս սքան
չեղէ գործ առնես · խսկ ե
րանելին ասէ ցնա · ես զոր
տեսանեսդ · այր տառապեալ
եմ · և աղքատ և մուրացիկ և
օտար · հարց է ընկերս իմ
զի մի ինոցանէ եմես ։ և ն՟ք
պատմեսցեն քեզ թէ որ չափ
ժամանակս կացեալ եմ ը՟ն՟մ
իսկ քահանայն ա՟յ · ոչ հան
դուրժեաց · հարցանել զաղ
քատսն · այլ ընդ առանգն ·
մտօքն աղաչեր զնա երդմամբ
յա՟ծ կենդանոյ · և խփրկչական
պատկերն զի ասասցէ նմա
թէ ո՞վ ոք իցէ նա · Եւ ե
րանելի այրն ա՟յ թախանձեալ
ինմանէ ասէ · վասն զի ձե
ինձ ասել · և դարձեալ լը
ւել վ՟ երդմանդ յա՟ծ կեն
դանի · և խփրկչական ահա
գին պատկերն · է ըկիւղէ ·
Աստուածաննօք արարեր զիս
ո՞վ դու քահանայ ա՟յ ։ Արդ՝
նմանապ՟ և ես իսկ երդմնե
ցուցանեմ զքեզ յահաւորն
ա՟ծ · և ի կեն սա առ պատ
կերն փրկչական · զի մ՟ յայտ
նեսցես զասացեալսն յինէն
մինչև ցվախճանի իմոյ · Եւ
դարձեալ զի ոչ թախանձեր
ցեր զիս ասա · մ՟ այլ ոչ ն
պիսի թախանձանք յարուս
ցես ինձ և հանել զանասցես
զիս տախմար ը՟ յաղքատու
թենէ յայսմանէ · և իտառա
պանաց · զոր սիրեցի և ցան
կացայ սմա · ակն ունելով
բարեացն որ ի մ՟է · և երանե
լի Ճանապարհացն ն՟ր փափա
գելով սիրովն զանիմանալի
եղան հաս գթու՟թն ն՟ր · Եւ
քահանայն ա՟յ յա՟մ սրտէ իւր
մի և մ՟մ ճշմարտու՟ թ՟ երդուա
նմա

նմա ը՟ կամաց ն՟ր զի մ՟ ա
սասցէ ումեք · և զորինչ կա
մեցաւ սխորժելով առնէց
ասէ ։ եզ այս պէս · Եւ ա
սէ երանելին · ես եմ որ
դիր թագաւորին հռոմայ ·
որ ներքինին այն էին իմն
զիր ու եղիտէք ամենեքան
Եւ աղաչեաց զնա քահա
նայն յոյժ · թախանձանօք
ասել զա՟մ եղեալսն ։ Եւ
ասաց նմա զա՟մ եղեալսն ըս
տուգիւ · զոր և ներքինին
յառաջագոյն ասացեալ էր ե
պիսկոպոսին և ժառանգաւո
րացն զա՟մ պատահեալսն և
զեղեալսն · և զբարեպաշտ
սութն երանելոյն ։ զնոյն
և երանելին կրկնեալ զի ·ր
զա՟մ եղեալսն ասաց քահա
նային ։ Եւ իբրև լուաւ թէ
ո՞վ ոքէ · և զա՟մ եղեալսն
ն՟ր · արտասուեալ սպս քա
հանայն հառաչմամբ զիրկս
արկեալ համբուրէր · և ա
րեւզնովաւ երանելոյն զան
կշռելի գործն ն՟ր · և ա
սէ աղաչելով զա՟ն · ի թէ
կամակից եղէ ալհաւանեա՞լ վ
երանելիդ ինձ անարժանիս
և եկեալ կացցես խոնարհու
և ը՟ կամաց քոց շահեցայց ըզ
քեզ · նմնե ըն այլն ա՟յ ի
մասնաւորութեն և խնկոյ ասեն այն
ո՛չ ասասցի քեզ եթէ մ՟ թա
խանձեալ նեղ ուցանցես զիս
և դարձեալ ասեմ մ՟ ներ
հանկութ ինչ առնէր ճանա
պարհիս · կարս ընդունեցի սի
րով վ՟ ա՟ն · այլ օգնական
լինիր աղօթիւք · ո՟պ զի կատա
րեցից զկեանս իմ այս այլ ա
ռա՟զ տեսանես ա ը՟ աղքատօն՟յ
Եւ դարձեալ պատուիրեմ
քեզ քահանայիդ ա՟յ · զի ո՟պ
ոչ ծանուցի զանուն իմ ու
մեք · և ոչ ընկերակցաց ի
մոց աղքատաց ։ Եւ ոչ այլ ա
ան

անուն ինչ յորջորջել ինչ
հաճոյացայ. զի ոչ համաւանցայ
զանձնիմ արժանի փառաւացկե
նաց անցաւորիս. եւ ոչ յետ
կենաց ստացի. զանուն իմ ի
շառաւիղ արժանի վարկանել.
այս պէս իմն դրեմ իբրեւ
հաստատեմ զբանս զայս իշխ
անել ինք. զի եւ ոչ գու կո
չեցեալս զանուն իմ. եւ ոչ
այլ ումեք ծանուցես եւ ոչ
որով ինչ արձանացուցանել
կարասցես. Զի որով հեռե
հաճեցոյ տր ած իմ յայտնել
զիս զանարժանս քում արժա
նաւորութեդ. որ եւ պատուի
րեալ ինձ իտեսլեան գիշե
րոյն. եւ ծանեար թէ ով և
կամ ուստի եմս. այլ ած եւ դու
պարտիս կատարել զպատուի
րեալսն քեզ. զհրամայեալ
առն իմէ ըստ ըղձման իմոյ։
Եւ քահանայն այ հիացեալ
եւ ապշեալ իշարհուրմանն կայր
սարսափի հնազանդ եւ ահար
կու դիմացն երանելին առըն
այ. Եւ իբրեւ զքս ինքն տե
սանելով խոնարհէր իգարշա
պարսն նր. եւ ան յագ համբու
րէր ոտիցն նր. եւ ոչ կարէր
այլ ինչ ասել հարկել զնա
այլ իկամս նր թողացու ցա
նէր. ասելով եղիցի ոդ և
երանելւոյդ հաճոյ թուեսցի. Եւ իմեր
ձենալ հասարակաց ժամուն.
դնոյ երանելին այրն այ առ
ընկենուն իւր. եւ ի քահանայն
այ ոչ դադարեաց իշաւղոյ.
այլ իսգոյ եւ դառնաւ յարտասու
ելով վշտեալն քայլին հասարակ
ժամուն յայն. մինչ իմ ախտան
աղօթեցն զորմացն այլ ք ըն թ
երանուոյն նր ասէին. զինչ
պատահեաց եղեալ քեզ ով
տէր փախականաց որ այդ պէս
ան մխիթար կոկծեալ արտա
սուես անդադարելի. Լուեալ
ցնս

ցնս. քան զի տեսի այսօր
նոր նշան. եւ ան պատմէր իւր
զոր ոչ է հնար պատմել ումեք
եւ յուսաւալքն իմմանէ հրաշա
ցեալք լինէին. եւ այլ ոչ ես
ինչ հարցանէին. իսկ ինքն
երանելի այրն այ. կամաւոր
աղքատացեալ վն քի. յոր
դորեալ իմացու մն նեղութե
ձգնութե. համբերութեամբ ի խո
նարհութե եւ հեզութե. ի վեր
քուն զձաւ մարդկան. այնքան
մինչ իբ արձրութե խոնարհու
թեն հասանէր. Եւ ուրախա
ցեալ ընծայր ի գործս ծան
րագոյն նուաստութեանն իւր
եւ խոնարհագոյն եւս փառ
կեանս իւր. եւ ի վր սն ծա
նօթ լինելոյն իմարդկանե
թէ ով ոք է. Եւ ասէր ինք
եան երանելին. թէ ով ես
դու ասեն կեանք քո. որ ած
արժանոյն տառապանօք. ով
եւ ողբերականք քոեն այսօրքին
զոր տեսանես. Զի ով ոք ի
ցես դու զի թագաւորական
ձոխութե եւ իշխանական վայե
լուածովք զկեանս զայս մա
րեսցես. եւ սոքա այս պիսի
տառապանօք եւ նեղութե վր
ձարիցեն զինքեանս. Լոյլ
այս պէս վայելէ քում սար
կուեդ վարել զկեանս քո.
ով զի մինչ յաղքատաց աշ
խարհի նուաստագոյն լինիցիքան
զքեզ. Եւ այս պէս դառա
պարտելով զանձնիւր ոչինչ
դրդուէր. իփորձութիս ար
համարհ եւ գծուծ կենացըն
իւր. այլ համառոտով եւ յուսով
եւ համբերութե բազմաւ կատա
րեր զտնկան կուռըն իւր. և
արտիւ բերկրեալ լինէր հա
նապազ. յարտասուելն իւր
յաղօթսն. եւ ի սպասաւորելն
իւր տնանկաց եղբարցն իւրո
իսկ քահանայն այ ամաւուր
մինչ ոչ գայր եւ տեսանէր զե
րան

րանելին · ոչ հանդարտէր
սիրտ իւր խորամտութենէն ·
Եւ յորժամ տեսանէր զնա · յար
տատանելոյ ոչ յաղթէր · մինչ
տեսանէր զերանելին զայրա
ցեալ խլշէր · այսպէս ելեալ
գնայր մծամեր քահանայն ի
տուն իւր արտասուօք · Եւ յաւ
եւ հանապազ զայս առնէր ·
Եւ ի տան իւրում եկեղե
ցւոյ եւ յամ ուրեք յորժամ
զմարդա ածէր զայրն այ եղիա
մաւոր այլ քաղաքոյն նր · փղձ
կէր եւ ան մխիթարելոյ · մինչ
զօրմորոքուցանէր զամենեքե
ան · Եւ ոչ ոք կարէր իմանալ
թէ զինչ պատահեալ էր քա
հանայիս այ · Եւ մի այսպ
քիկ իբրայօրում ճգոլնս Եւ խա
ռապանս արիկանէր զինքն ե
րանելի քահանայն · առ ելով
ինքեան · ով եղկելի եւ տա
ռապեալ անձն · եթէ նա որ
ինքնակամ կէր · Եւ ծայրագոյն
փառօք սնեալն կղահոյնսթա
գաւորութեան իւրում սյուքն
տառապանօք եւ արհամարհ եծ
անս իբր սատանի այլ գառ արձա
նեալ · առ նոյն շահեալ ս կե
անս · որ ո զինչ տալ է ս պա
տասխանի տեսանելով զայն
պիսին առաքի քո · Եւ հան
դիտա եւ դիւրութի մարմնոյ քո
խնդրեսցես · Իւ զայն քան
քաղաքամեծին ճանօթութ
թեն · քահանայքն այ ծն երա
նելոյն · ոչ խառնեալ հաւա
նեցուցանէլ զայրն այ բերել
նմա ինչ մի մխիթարութն ·
կերակրոյ · Եւ յորժամ զի
շեր քահանայն այ ինչ մի մը
խիթարուն մարմնոյ · զայրա
նայր իմ նր երանելի այրն
այ · եթէ ուէր այդ պես
նեղառութեանս զիս արտառա
ռեւալով զճանապարհս իմ ·
մն այսորիկ այլ ոչ իշխէր քա
հանայն այդ պիսի բան ինչ
մնա

մատուցանել նմա · ԼՃԼ · ան
սանելով զերանելին այրն այ
իմէք ընկերացն աղքատաց ·
հակայաձե իւր ձեռ անձամբ
եւ ահարկու գիմսք · հիացեալ
զարմանայր թէ զի՞նչ ոք իւս
ցանէ կարծիս ոչ անկանի ա
սանելով զայս պիսի բարձ
րաբերք անձն · Եւ կկայակերա
կերպ նկար պատակերին · թէ
ո՞վ ոքէ սա · Եւ փոյն եւ ո
զի տեսանէր · որ այն քան
ճգնուէ եւ աշխատանաց տու
եալ · եւ ան սուաղուէ ժուժ
կալեալ զանձն · յուժոյ եւ ի
զօրութենէ ոչ անկեալ ·
Ելյել կարողանայր ան խոնջ
աբար · այսպէս սաւորելով և
զամենեցուն կարեան ընլով
պարմացմամբ աՀէր զան ըղ
պարզմիչն · այն պիսի զօ
րութե եժուժ կալուէ մարդ
կան · Եւ այս պիսի մծահա
ճոյ քաղամարուէ · եւ մեծ
տառապանօք · եւ արհամարհ
ձեռվ · երանելին եւ երջանիկ
այրն այ · խամաւոր աղքա
տացն այլն քնի · ամն բաղուամ
կացեալ · հիւանդացեալ լի
նէր եւ անկեալ կայր խարափ
ծկեղեցոյն · իբրեւ գմ ոչ
խուառ ապէլող յանուն ողաց
Եւ քահանայն այ իբրեւ ոչ ե
տես զնա խաղվորական յա
զօթսն · ընթագ առ յաղքատ
ան տեսանել զնա · Եւ յնոցա
նէ լուաւ եթէ հիւանդա
ցեալէ ան որոյ ժուժկալե
զնեալ ելիսո զնա իւրաւ իւր
եկեղեցոյ · Եւ առի ողորմ
արտասուեալ իվր երանե
լոյն · աղաչեաց զնա յոյժ
ստիպէլով սանել իւրուն
իւր · ով զի պաշտոց նր լիցի
մխիթարիչ ի բժշկութ · Եւ ամ
ենկեր բանիւ ողոք եւ կամ բռնիցէ ազ
եկամ անկողնոյ դիւրութ լի
ցի նմա · Եւ սա ոչ երանե
լին

Հիդ շնոր ինձ անարժանիս .
զի սպասաւորեցից քում հրա-
մանդութեդ . Եւ յոր ժամ ա-
ռողջասցիս . դարձեալ եկես
ցես ի տեղի քո ըստ կամս քո .
Եղաւ երանելին այրն այ . ա-
ղաչեմ զքեզ ով տէր քահանայ
այ երդմանքո որ առիս . այլ
մի՛ ես թախանձեալ վշտա-
ցուցանիցես զիս բերելով
ի վր իմ տառապանս . և ի վր
տառապանաց այսոցիկ . զի
ոչ է ինձ հաճելի այդ պիտի
աղաչանք քո . Եղեւ թոյլ
տուր տառապելոյս այս . զի
այս պիսի վտանգաւոր կարօ-
տութիւն եղիցի յաշխարհես .
Եղաւ քահանայն զերանելի
այրն այ . արդ՝ եթէ ոչ կա-
մեցար գալ ի տուն իմ . աղա-
չեմ զսրբ այ զի լուիցես
անարժանիս . և տարայց զքեզ
առ օտարաց հիւանդանոցին
Դայն ժամ այրն այ թախան-
ձեալ ի հրամանայեն . հազիւ
հաւանեցաւ . և առեալ զնա եր-
թեալ ուղեցուցանելով զնա . զի
մի՛ ինչ տուժիցի քան զայլոց
անանկացն տանիցես ինձ հոգ-
իւ . զի ոչ ինչ օգնէ ինձ
ի բժշկաց . քան զի ժամանակ
իմ հասեալ է . և որ մահու-
անն իմոյ և վախճան իմ մեր-
ձեալ է ոմն տր եդոյց ինձ :
Եղեւ զի մի՛ ամենեւին կամա-
պաշտեցաւ զքեզ քահանայդ
այ . և հակառակեցայց զքզ
բուեր քում . եղիցին ըստ
և կամեցար . տար զիս իմի
օտարաց նմանեցայց իմ . Եւ
առեալ տարաւ օտարանոցին
պետոնեալին օտարացեալն վն
ջի և պատուիրեաց բժշկաց
դարման տանել նմա . Եւ
քահանայն այ . հանապազ
եր թայր խոսել հիւան
դացն . և հաղանէր զերանե-
լին այ այլ հիւանդն . և փոխ

կեր և շայր և մորմոքեր ի վր
առն այ . և ոչ կամէր ցուցա-
նել նմա զմն կսկիծն իւր-
ոյ զի մի՛ դժուարասցի երջա-
նիկ այրն այ : և այն պէս առ-
նէր հանապազ օր առ աղքա-
տացեալն հոգով . Եղեւ որ
առնէ զկնամ . եր իւղածայց
իւրոց մր և աղօթիցն լսէ
կատարէ ազ զչափ ծգնութե
ւրոյ կամաւոր նահատակն
և եհաս օր եւ լից նր յաշխար-
հէ ինքեանսն յաւիտենից :
Եւ քահանայն այ անփոփեն այր
զօր վախճանի երանելոյն .
զի ոչ բաշխեալ էր իւրոց ինչ
իբրաց ելեղեցոյն . Եւ այս
ոչ վայրապար այլ այ անօրի-
նեալ . անկանել մատուցան
քահանային մն վախճանի
սրբոյն . սն փափագելի տեսնէ
մանն երանելի կամաւոր աղ-
քատին : Ջան զի ըրդայր և
խնդրէր իմէ զի մի՛ ի ժամ առ-
անձնելոյն զհոգին իւր առցէ
յուզմէքէ մխիթարութե ինչ :
քան զի ասէր . դու տր իմ
քս անմահ թագաւոր . միայն
լեր մխիթար ոգւոյս . և ոչ
պիտոյ է ինչ իւր երկրիս մը
խիթարութե . զի զինչ կայ
ինձ ընդ աշխարհս . կամ ի
քեն զինչ ես խնդրեցից յերկ-
րէ : բայց ի քէն միայն դու տր
մն իմ յս քս . և ոչ այլ ինչ
վճայսորիկ ի ձեռն այլ քահա-
նայից . առ անդեայց որբա-
խութե և բերկրալի դիմօք
զմաքրուր հոգին իւր ի ձեռս
այ . և սրբ մարմինն երանե-
լոյն սպիտակացեալ լուսա-
կերպ փայլօն երեւէր մօտա-
կայիցն . մինչ ասել նոց և
թէ աղքատս այս . երանելի
և արդար որդի . զի այս պի-
սի Գ. շան երեւեցաւ ի դա . Եւ-
ոչ ոք գոյր անդ յընկերակ-
ցաց աղքատաց . որ ընկա-

բան

կաց եղեալ ձիոյ · որքոյն մե
ծի եկեղեցւոյն գաւթի · որք
սրբոցն զերանելին ԺԲ ան
ձանց իւրեանց · վն ծայրա
գոյն խոնարհութեան նր · և
հայրաբար խնամ տանելոյն
նց · ուստի ան համեմատ քաղց
րութն · և սիրոյն որ առ նս
վս այնորիկ երանելին այլն
ալ · կամակից եղեալ հաւա
նեցաւ քահանային · սանէլ
կնա օտարանոցին առ օտար
սն · զի մի՛ լիցի նմա մխի
թար · այլ խաղաղ լինելով
ի վր նր բնակակից եղբարցն
որք անխարդախ սիրով փա
րէին զնովաւ և երախտա·
որ կնս և գործակցան անէին
ինքեանց · ոպ եւ էր իսկ ·
էր ոչ բաւականայն այլ պատա·
հեալ անդ եղև · ոպ սա
ցաք ԺԲ ողջման սրբոյն · և
զի կատարեալ վախճանն
իւր · Իւր դարձեալ այն ·
դի կամք ածայինն գիերմ սի
թելին իւր · և զամենայնով
նուաստականիւր յայտնել հա
ճէ դաւ աշխարհի վերափոխ
մամբն յերկրէս զսբ նշխար
սն նր · ուր ինքն կայ է ·
վնորոյ իբրև տեսին օտարա
նոցի անդ. օտարքն զմխիթարն
երանելւոյն · Թէպէտ ծա
նեան զնա այր որդոյ և սբ
տակոյն իբրև զմի յօտարաց ·
կային ուխտողաց · երբ լյն
զնա վն նշանի սրբութեան և
րևելոյ մարթուր և սբ մարտիրոյ
նր բարձեալ ոնա և տարեալ
ի տեղեցին իգերեզմանսօտա
րաց և անունոզից · իսկ իբ
րև քահանայն այ եկն յեկե
ղեցոյն խոսել հիւանդացն ·
և ոչ եգիտ զերանելին իւրե
զոք ի տունս · Լուեալ զնս որ
անդ կային · որք ու հիւանդն
որ յայսմ անկողն մեկեալ որք
նեւր խմահիճա · Էւ ասէն
վախ

վախճանեցաւ և հան զնա ու
ի տառապանաց չարչարանա
ցըն իւրոց · և այժմ տարան
զնա ի Թաղումն իգերեզմանս
օտարաց · Լուա քահանայն այ
լուեալ զայս ճչեաց [...]ծա
ձայն և անկեալ ի վր երեսաց
իւր · կական բարձեալ լայր
դառնապէս · և անմխիթար ·
ձեռն զփիլօք արկեալ · խօս
որք մերձն կային առ էն · ըն
չէ վն որոյ լաս և ողբողանիս
զգերծեալն ի չարչարանաց
և ի հանգիստ փոխեալն · իսկ
քահանայն այ · դարձեալ առ
նս ասէ մարմ քելով · ով օք
էր. նա և յոր սփիւռ արդարոյ
և խորթոյ զրկեալ եղէ · որ
իմ որդի զան մարթութն ցու
ցանէր ոպ հրեշտակ այ · և
առուզ ինչ պատմեաց նր զմ
ուարինջութե րանելոյն · և
զարմանայինամենեքեան լու
եալ զայս · Իբր քահանայն
վաղվաղակի յարուցեալ եր
թայր ան մխիթար սգով · և
հանգոյն ապաստանելով առ
եպիսկոպոսն · և պատմէր նր
մա զհանդամանս վարուցն
հանգիստ և համբուօտ · և եթէ
ոսկ որդի Թագաւորին · հը
ռոմոց · որում յոյժ խնդրի
եին ներքինին այն · նա և
զՍմ եղեալսն իմա լամա
ռօտեալ · և որ այն քան մա
մանակս ծանուցեալ եղև նը
մայ այ ինձ եռն հրաշից · Եւ
լուեալ զայն հաւատար իմ
քահանայէն այ · զանձի հա
բան ամենեքեան · և իզարմաց
ման եղեալ երանելին արա
սուելով · և առէին · արդա
րև նմանեցաւ Քի աղքատու
Թեն · որ և Քն նմա Թագաւոր
եղոցէ ԺԲ ան սուտխոստմա ն
բանին այ · Բայց արժ ն է
մեզ առնուլ զսբ մարմինն
իպատիւ առաւել քան զամ
որ

որբոց · և արդ յաջողեցեալ գը
նաւայաք իղձ ըեզմանն նր ·
Էւ մինչ դեռ երթայր և պիս
կոպոսն հանդերձ հաւասա
րեալ ժողովրդովքն · պատա
հեցան իշխանապարհի արքն
ոմն թաղեցին զերանելին ·
Եւ հարցեալ ցնոսա թէ դուք
թաղեցէք զ[illegible]յնորոտաբնոցին
վախճանեցաւ այսօր · և ասեն
[illegible] ոմ արք · մեք ահաւա
[illegible] տարեալ թաղեցաք ի գե
րեզմանս օտարաց · և տեսաք
ծղան իսր երեգս նր · զի լու
սանորպ եղեալ փայլէր · և
ծմարմնոյ նր հոտ անուշու
թուրեր · և զմայլեցուցանէր
զմեզ · և դիմացեալ ծանեաք
զի այր սր էր և որդարէր · Եւ
լուեալ զայս ի թաղողացն ·
որբոյն · եպիսկոպոսն և ժո
ղովրդաւորքն և ժողովուրդ
քրն փղձկեալ կական բար
ձին և հեծեծանօք դառն ար
տասուելով · ասեն ցարքն
որք թաղողքն էին · դարձո
ցուք եցուցէք զգերեզման
երանելի որբոյն · և դարձան
արքն այնորիկ ընդ նոցա ·
Եւ մինչ դնայինն պատմեցաւ ա
րանցն եթէ սա է որդին թա
գաւորին յունաց հռոմոց ·
Եւ հիացման եղեալ արքն
փառաւորէին աւողին այն պի
սի համբերութ մարդկան ·
Եւ դնացեալ ցուցին ըզսր
գերեզմանն առն այ · և անկեալ
ի վր համբուրելով և անուշա
հոտ խնկօք և արտասուելով
պատուեալ ողջագուրէին ·
Եւ ասէ եպիսկոպոսն արդ
բրեցէք զսրբոյս զայս գե
րեզման · զի տարեալ հանդուս
ցուք և դիցուք փառաւոր բա
պես ընդ իւրում արժանաւոր
ութն · մինչև թագաւորին աղդ
եսցեն · զի գիտեմ ոչ դուք թո
ղացուսցանէ զմեզ աստ ծառայ
սբ

որբոյս այս դնչխարս · Լուա
ւեալ թագաւորն տարեալ ի
քաղաքն իւր անդ փառաւոր
եալ դնելոցն ընդ արժանոյն ·
Լուաւ մինչև յօրն յայն առ մե
կ · պատուեցուք զսա ըստ
բունակ սրբոցն այ · Եւ առ
ցուք զաճիւն սորա զիբարս
խօսեսցէ վն մեր մեղաւորա
ցս · Եւ սկսան բրել · և
ծերբերացին զգերեզմանն ուե
սին ոչ նշան իմարմնոյն · և ոչ
գտին ի գերեզմանի անդ · ըզ
մարմին երանելին առն այ · հո
գով ազքատացելոյն · բայց
միայն զպատանսն ատուապէ
լա պես · Եւ զահի հարեալ
ափշութ կալան զամենեսեան
Եւ ասեն ցթաղողսն այսն
առն այ գերեզման · թէ այլ
ուրեք թաղեցիք · Լուեալ ար
քրն այնոքիկ · մեք ասեն արք
ձեռօք մերովք պատեցաք հը
նացեալ ձորձովն իւրով · և
այս այնէ զոր մեք պատեցաք
և հանդերձիւքն իւր նուարա
գոյնն որէր յանձին նր ինքն
քոյ պատանաց հնացեալ ձոր
ձոյն · և ծկեալ քահանայն
այ նայեցեալ [illegible]
հնացեալ ձորձիկն · որէր ար
կանելիք երանելոյն զոր պա
տանս էին արարեալ · Եւ դնաւ
որագոյն հանդերձիկն և
ծանաչեաց · զոր տեսեալ էր
յանձին նր · Եւ սկսաւ քահա
նայն մորմոքել իվր եղելոց
զարհուրմամբ և [illegible]
և զի ոչ ժամանեաց յեպի ող
ջութի և վերջի ամհորեն սոր
բոյն · Լայս պէս և զամենե
սին զարմանք և ափշութ կա
լաւ · և ոչ գիտէին զինչ
պատասխանի տալ և իմանալ ·
Եւ եպիսկոպոսն սկսաւ ա
սել · զինչ զարհուրեալ
այդպէս ոչ իմանայք զմեծա
մեծան այ առ սբսն իւր ·
քան

քանզի սխտուեալ զերանե
լի նահատակն լուք վերափո
խեաց ԺԹ արժանոյն քահէզի
պերճակային ։ Եհանգուցեալ
փառաւորեաց զբազմաչարչար
Եղնեղացեալ մաքուր մար
մնոյ սբ ի՛ձեռն սբ հրեշտա
կացն իւրոց ։ եՀսե դարձեալ
տեսէք եփմո ածքե Եզայս
գի ԺԶ զչձմ սրտի նր կատա
րեաց եւ Հեց ԺԾ զփափաք ցան
կուե նր ։ քանզի փափաքե
լի տեսնըմամբ կարօտեր Ե
քանէլի կամաւոր աղքատա
ցեալն Եզարմանալին այն ։
Թե ամիւ ոչ լեցի նմա մխի
թարուե յաչխարհես ։ մ՛չ ի
փառաց մեծութ ։ Եո՛չ ի կե
րակրոց Երմպելեաց սակա
մի հեշտութց ։ Եո՛չ իհան
դերձից քրձանորից ԺԹ այլոց
վերջին աղքատաց անուանո
ղաց ։ Եո՛չ իվերջի չնչոյն
իբարեկամաց աղքատաց ինչ
մի մխիթարութե զթայի սի
րովք յարիլ ԺԲ իւր կամեցաւ ։
Եւ ԺԹ կոմաց նահատակին իւր
ոյ ՔՍ կատարեաց զՃմ ։ որ
Եւ լոււայ ի հաւատարիմ քահա
նայես ԺԹ փոկակալես ։ քան
զիսաե որ այս քան ամաւ ծա
նօթ էհաւ երերանելոյն ԺԹ
յայտնութեն հրաշիւք հան
դերձ ։ Եո՛չ ումեք ինչ ի՛լ
խեաց ասել մինչ յօր նընջ
ման սրբոյն ։ քանզի այս ԺԹ
պատուերտ եալ երյերանե
լոյն հրամանաւն ԺԹ ։ Եոչ
սա ինքն պատահեցաւ տա
այոն ԺԹ իժամ գնըմանն ՔՍ տա
եմխիթարութե նր ։ Եւ մինչ
դայսմ պատմեր էպիսկոպոն
ժողովրդեանն ։ ամենեքեան
դառն արտասուելով երանե
ին զայրն ԺԹ ։ իսկ զքահա
նայն ԺԹ ոչ ոք կարէր մխի
թարել առ ի հանգարտել ի
դառն արտասուելոյն ։ Եւ
ահ

ահա անդէն իսկ վաղվաղակի
հաւոին աղքատքն որք բնա
կակից եղե՛ալ էին երանելոյն
իգաւիթի մեծի եկեղեցոյն ։
Եկական բարձեալ լոյին ։
Եւ զի լուան եթէ նայ ինքն
եր ինքնակալն ։ որդին մե
ծի թագաւորին ԺԹ այնո
րիկ հիացմամբ ահաբեկ լի
նէին ։ Եմորմոքմամբ պատմե
լին զխոնարհագոյն գործ խը
նամակալութե նր որ առ ըն
կերսն ։ Եզան խարդախ ։ Եւ լինն
նր ։ զայսոսիկ լուեալ ժո
ղովուրդքն ինոցանե ։ ամե
նեքեան հիացմամբ Ելալով
ԺՀեինդամծ զորուղն այնպի
սի համբերութե մարդոյհողե
ղենի Եիմաստին ամենեքեան
առ հասարակ հարուստ ժամ
մի աղաղակաւ կականբար
ձեալ լայիւն կսկծմամբ Ե
դառն արտասուելով զնահա
տակութե սրբոյն ։ Եզան մը
խիթար կենսնա նր ։ յայնժմ
հիւ ։ Թէ ո՞ր սխաք մեծու
թենե եփրառաց որոց ունէր
փախուցեալ էին կվերջինս աղ
քատուին ։ իսկ եպիսկոպոսն
րաոօլա որ էր այր բարի ։ ա
սէ դարձեալ ։ ցժողովուրդն
լուեցէք որդ եակքիմ ամենե
քեան ։ Եւ լուարուք Եիմա
ստէք ։ զխորհուրդ կամաւ
որ աղքատացելոյն ։ զի որդ
ի կենդանուե իւրում արհա
մարհեաց զպատիւ այխար
հիս Եզգնաս ։ Նոյն պես Ե
զկնի մահուն իւրոյ ։ շպա
տիւ մարմնոյն սնեբուրյթ ա
րար ԺԹ ՔՍի ։ խորհուրդ ԺԾ
ռաւեն ։ զի հաւերյան յայտնա
նր Եո՛չ անեաս արար զնեգ
րոււածս նր ։ իկենդանութեն
Եյետ մահուան նշօքէ սքգ
ո՞վ որպեսակք իմ ։ զարմանու
րեցուցանե զմարմնոյն սբնու
թեն ։ սր բոյս այս ։ իզեքն
կհա

և համբերութեն · յոյժ աղաչ
նէր լինե սորա գործն քանզի մ
սրբոցն այ · զի ոչ միայն ի
կենդանութենն իւրում առնեաց
զփառս աշխարհիս · այլ և
յետ ելիցն իւր յաստեացս ·
զմաքուր մարմինն իւր ի պա
տույ աշխարհիս զլկեաց ·
քանզի զանունն իւր ծած
կեաց · և այլ ինչ ևս անուն
ոչ համարեցաւ յորջորջել իւր
Եւ պատուիրեալ հաստա
տեաց զի մի՛ և ի դիր ինչ ար
ձանացուսցեն զյիշատակ ա
նուան երանելոյն · և ոչ ըզ
ծնողացն և ոչ զազգայն ·
Եւ թէ պէտ և մեք գիտեմք
զանուն երանելոյս · Սա
կայն ո՛չ իշխեցաք կոչել զա
նուն նր · այլ ըս կամաց ե
րանելոյն արասցուք · և կո
չեսցուք զնա ան անուն որ
դի թագաւորի · և ո՛չ զանուն
թագաւորին գրեսցուք ըզ
հօրն սրբոյն · ոպ ինքն հա
ճեցաւ · նահատակն քի ·
ան անուն կոչեցեալ վկայն
ճշմարտութեն · և խոնարհու
թեն · և ունայնութեն աշխար
հիս · Մի յայտնի տեսանէ աւ
իմացեալ ծանեաւ հաւատով
զանճառ բարիքն · և զանմա
տոյց լոյս ածութեն · և զան
բաւ ողորմութեն և եղև վկայ
ճշմարիտ այսոցիկ · Եւ շահ
օգտակար աշխարհիս · և
յօրինակ · և ուսուցիչ · և
ճանապարհ կենացն յաւիտե
նականացն · և ածային քաղցր
սիրոյն միաւորիչ · իսկ ի զն
նահատակն քի և ճշմարիտ
վկայն · յոր ժամ գայցէ քս
թագաւորն յերկնից · յայն
ժամ և նա ընդ նմա յայտնես
ցի փառօք թագաւորեալ ի
կեանսն յաւիտենից · Եւ
արդ՝ որդեակք իմ խիստ ա
ռեք զայս եմ առ հասարակ
ամ

ամ հաւատացեալքդ · մնա
տունք և աղքատք · իշխանք
և որք ընդ իշխանութբ · եւ ըն
և կանայք · Եւ հայեցարուք
ըն աղքատացն աշն հոգւով ·
Լեր ոպ առնեաց զփառս և ըզ
հանդիստ աշխարհիս · և ոչ
զսր մարմնոյ նշխարքն եթող
փառաւորել յն ընկերի · զայս
պիտի վկայութե տեսանելով
իսրբոյն այ · մի՛ ըն եւ եք
զձեզ ըն սէր երկրաւորացս ·
այլ սիրեցէք զխոնարհութն
և զաղքատութ ի հեն նըստաւմա
զի յետասանեայս փախիցն ·
ընկալջիք զյաւիտենականն
մեծութն և զփառս ըն քի · որ
վս մեր աղքատացաւ որ մե
ծատունն էր · զի մեք նր աղ
քատութբն ճոխասցուք · Եւ
զաղքատն և զանանկն սիրես
ցուք և մի՛ անտես արասցուք
այլ հանգուսցուք զնսա · և
արասցուք ողորմութն · կարօ
տելոց · և օտար ընկալութն
օտարաց · զի հատուցումն
բարեաց առնելոցն մծ է ·
ընկալցուք · [illegible]
և ոմն մկարծիս անկեալ է թէ
այսպիսի մարմնաւոր հրեշ
տակ և այր այ գոյր իմն էաղ
քատացեալ ունողացս · Եւ արդ
ևս և այժմ · ոչ ոք կարիցէ
դիտել եթէ գուցէ այս ալի
սի սրբ և արդար · քանզի
ոչ զսրբս պայս ոչ կարոցաք
գիտել մինչև յոր վախճանի
նր · և զի յայնժամ յայտնեցաւ · այս
պէս և զայս մուս և զսորա յա
նկայսն ոչ ոք գիտէ · Եւ զի ի ն
և զան · ծածկեալ ի մարդկա
նէ այսպիսի սքն և արդարա
ցեալք հոգով իմ երկրի ·
Եւ յայտնեսցին յայտնութն
աւուրն ահաւորի · յոր ժամ
նստցի քս յաթոռ փառացն
իւր · յայն ժամ հատուցէ իւ
րաքանչ իւր ըստ գործոց իւր
եա

ե անյ փառօք պսակէ շնորհըն մ̄
կ̄ այսորիկ որդեակք իմ. ի
ջերմեք պարտականք քո իրեւ
զաշքարս և մեծարանս ու
նել նդ. Եւ յայն մանէ վարձս
բարեաց ը̄ռ ունել ի տ̄է. ը̄ ուն
սուտ խոստմանն իւրոյ. Եւ
քաղցեա եւ տուեալ ունել
և այլքն ը̄ կարգի. Եւ եւ
որով հետև արարէք փութով ի
փոքրկանցս յայս ցանկ. ինձ
արարէք. է այս քան. և որ
նման սոցին խոստացաւ ա̄ծ
սէր եպիսկոպոսն բարպուլ
շայ առ ժողովուրդ քաղա
քինն իւր ի կ̄ր գերեզմանիսըս
քոյ առն ա̄յ. քան զի գեր
թէ քաղաքն ա̄մ անդր ժողո
վեալ էին. յաւուրն այն մի
շուեալք իմաստնոց կղերիկըն
զայն մեծ եւ զհրաշալի. Եղև ս
ե պատմութեան ա̄յ անանուն
կոչեցելոյ որդւոյ թագաւ
որին հռոմոց կամաւորաղքա
տացելոյն վ̄ս ք̄ի. Որ իքա
հանայէն ա̄յ առաջաւ եւ զբե
ցաւ. ը̄ պատուիրելոյ սրբոյ
առն ա̄յ քահանային այն. զի
ոչ իւր անուն և ոչ ծընո
ղացն. թագաւորին եւ թագու
հոյն. և ոչ զժամանակն. և ոչ
զոր քանութ առնաց. արտա
պանայց իւր ի կենցաղուս.
հրամայեցաւ գրել. վ̄ս այս
որոյ ոչ գրեցաւ. Եւ եթէ
գոյր ասէ հնար եւ ոչ զայս
քան պատմութ կամիր երանե
լին. Եւյլ ա̄յ հրամայ եդաւ
այս քան պատմութ̄ յայտնել
զվարս նահատակին իւրոյ սր̄
բոյ. առ ի յօգուտ և ի բարառ
աշխարհի. Եւ ծնողքն ե
րանելոյն վախճանեալ էին.
Եւ յետ թագաւորն որկայր լու
եալ վ̄ս առն ա̄յ. առաքեաց
հառ զպատմութին երանելոյն
և ընթերցեալ ահիւ լինէին
եւ̄մյ ա̄մ տօն եդին կատա
րել

րել զօրն որում պատմութ̄
սրբոյն արժանաւորեցան.
Եւ հրամանաւ փառաւորա
ցանեն այնմ որ զայն պիսի
հանդերձեալ առ հողեղէն
մարդոյս կեցել յանձին իւր
ում. Եւ փառաւորէ ըզփա
ռաւորիչն իւր ք̄ս ա̄ծ. որ
ում փառք եւ իշխանութ̄ եւ պա
տիւ հրաշագործողին ա̄յ ը̄
հօր եւ ս̄ր հոգոյն այժմ եւ միշտ
եւ յաւիտեանս. յաւիտենից
ամէն. Եզմողաւոր գծողըս
յիշեա ի տ̄ր.

Պատմութ̄ վարուց առն ա̄յ.
Այամիւ որ աղքատացելոյն վ̄ս
ք̄ի. Որոյ անունն. Ալէքսի
անոս. ի մարտի տասնուհինգ.

ԾՐՈՄՆԵՐ ԻՀԲ

Սռոմ քաղաքի մեծա
տուն յոյժ. եւ պատուական. եւ
անուն նր եփրեմիանոս. եւ էր
երկրորդ իշխանաց քաղաքին
հռոմայեցոց. եւ փառաւոր
եւ մեծ իշխան. յաւուրս բա
րեպաշտ թագաւորացն. Ար
կադիոսի. եւ Ոնորիոսի. եւ
անուն կնոջն նր Ագլէիզ. եւ յոյժ
երկիւղածք էին յա̄յ. եւ սի
րէին զաղքատ սիրով. եւ զօ
տարս սիրով. զկարօտեալս
ժողովէին ը̄ յարկս իւրեանց
եւ կերակրէին. եւ ոչ գոյր ն̄ց
զաւակ որդւոյ թողցեն զժա
ռանգութ իւրեանց. եւ հա
նապազ խնդրէին յա̄յ. զի
տացէ ն̄ց զաւակ որով մխը
թարեսցին.

այս ը̄ հռոմայեցւոցէ. յառ
աջա բան. Բայց յունացն
յառաջա բանութ լուսաւոյն
թուելով
եդաք.

Ա ԲԱՆԵ ԼԻՆ Ա

Աղէքսիանոս · որդի էր
մեծ իշխանին փառաւոր պա
տրկի · որոյ անուն էր Եփիմ
միանոս ի Հռոմ քաղաքէ · յա
ւուրս բարեպաշտ թագաւոր
այն · Արկադեոսի · եւ Ոնո
րիոսի · Եւ ինքն Եփիմիա
նոս ունէր գաւառս բազում
եւ մեծատուն յոյժ · ունէր ծա
ռայս · Գ · Ռ · ոսկէ կամա
րիվարօք եւ դիպակաւ զգես
տուս հանդերձ ձիով ։ եւ էր
յոյժ երկիւղած յԱյ · որով
ունէր եկեղեցիս իւր շինե
ալ · եւ ի վր նց շինեալ էր վեր
նատունս · յորում նստեալ
լինէր Եփրեմիանոս · անդ ժո
ղովէին աղքատք ։ Քան զի
սովորէին եգիտէին · զի յոր
ժամ պատրաստ լինէր յա
ւուր տօնի սրբոց եւ տրուն
կանօք յետ ընթրեացն գայր
ի վերնատունն եկեղեցեացն
եւ առ պատուհանին նստեալ
շով դիտէր զաղքատսն զի մի
ոք թափուր ելցէ խորհեցըն
նր · եւ մտանէին աղքատք առ
նա · եւ նա տայր ամենեցուն
ձեռօք իւրովք իրաւին իւր
ոց ։ Եւ էր շինեալ նր ան
զն լանոց աղքատաց · եւ հիւ
րդանոց · եւ հօրայր զնս առձ
[illegible]ք իւր · զոր կարգեալ էր
նց առաւօտն ի ձեռն Հոգա
բարձաց իւրոց · եւ ինքն էր
վերակացու նց · եւ խանդա
ղատէր ի վր նուաղելոց ի նո
ցանէ ։ Եւ ի պաշտօնի իւր
ունէր շինեալ իւր եկեղե
ցի · յանուն ս ա̅ծածնին ·
եւ ի դուռն եկեղեցւոյն շի
նեաց իւր տապանատուն · եւ
յամ օր ի տապանատանն իւր
մտեալ տեսանէր զտապանն ա
մեղն իւր · եւ ասէր ինքեան
ով անձն այս է օթեւան քո ·
եւ այ

եւ այս բնակութի քո · մի խա
բիր · եւ մի ունայնանար ի սնո
տի փառաց այս · եւ այսպէս խօ
սէր ը̅ր մարդ · այս պիտի ու
նէր սովորութի · Եւ կինն
նր որում անուն էր Աղլաիս
ը̅ յուսնոց · եւ աքէւղա · ը̅
Հրովմայեցւոց · եւ էր մեր ան
նա · բարեպաշտ եւ ա̅ծասէր
եւ ողորմած · եւ գորովական էր
յոյժ ։ Եւ էր ամուլ եւ ո՛չ
ունէր զաւակ · եւ խանդաղա
տէր ի վր զաւակ · եւ երանէր
զծնողս նց · եւ զի որ ինքն
ո՛չ ունէր նուաղէր արամու
թի · եւ յար եւ հանապազ լայր
եւ ողբայր ը̅ դէմ ա̅յ · Մինչ
վշտանալ Եփրեմիանոսի ի վր
նե զուլթ քաղցր ամուսնոյ
իւրոյ · եւ ոչ կարէր գադա
րեցուցանել զնա ի լալոյ ան
տի · վ̅ պատրոյ յանդիմանէր զնա
[illegible]
եթախուհոյն եւ առաւօթք քա
հանայից մեծաց ։ Յայն ժամ
բարեպաշտուհին Աղլաիս ·
յոր ժամ առանձին ինքեան
միայն էին · ասէ ցԵփրիմիա
նոս · տէր իմ ը̅էր մեծաբա
նեալ ես ի վր իմ · եւ արդե
լուս զիս ի լալոյ · եւ զիա՞րդ
ոչ լայից զան զաւակուսն
իմ · զի տեսանեմ զգազանս
եւ զանասունս · եւ թռչունս
զի ծնունդ ունին · եւ զաւա
կօք իւրեանց զնծանեալ մը
խիթարին ի շուրանոյ · Եւ
նոյն ինքն է յամ ուրին էյ առ
նախահայրն · եւ առ ծնօղսն
ա̅ծամօրն · Եւ զիս տեսա
նեմ զրկեալ յայնմանէ · վ̅ս̅
այսորիկ լամ եւ ողբամ · եւ ը̅
դէմ ա̅յ կոծիմ · զի թէ ողոր
մեսցի գերբեխոյս · եւ անարժա
նիս · եւ տացէ ինձ զաւակ
բարի եւ ա̅ծասէր լիցի · ապա
թէ ոչ · մի՛ տացէ · ոչ խնդ
րեմ զայն պիտին ։ Եւ դու
տէ

տաւր իմ միաբանեալ եւ ի
վերայ իբրեւ՝ անդեալ ինչ խնդ
րոցի ։ եւ ո՛չ տաս թոյլ հա
մարձակ ողբալ զթշուառու
թիւս իմ դեմ առ աս եւ ողոր
մած ՟Տն իմոյ եւ արարչի ։
Զայս ասիսի բան եւր նման
սոցին ասաց առն իւրոմ առ
անձին ։ քան զի յոյժ յամօթ
խանու՟թն զարդարեալ էր եւ
բանուհին ազնւակս ։ Եւ իբ
րեւ լուաւ զայսոսիկ իքաղցր
ամուսնոյ իւրոյ ։ ՟Այծառայ րն
է փրեմ-ճանոս ։ արդ արացու
ցեալ զառաջն ալսն ինման է ։
Լցաւ երինքն արտմու՟թն ։ եւ
արտասուօք պաղատէր առ
՟Տր ։ Եւ յայնմ օրէ սկսան
դնել առ վանորայս ։ եւ առ
սեր յայտնա՟պս աղօթել խնդ
րելով ի ՟Այ վ՟ն զաւակի ։ եւ
պարգեւք եւ տուրք առ աստուա՟ծ
շնորհէին վանորէից ։ քան
զիտացեալ զօ տանս լեբեանց
անխնայաբ ՟Դբ աշխէ ին անէն
գոան ։ ոսմ եպէտք լինէր ։
Եւ յոսաւ ՟Այծ աղաչանաց ե
րանեյեացն եւսրբոցն ։ որք
վ՟ն ՟Նց մաղթեցին առ ՟Այծ ։
Եւ ետ ՟Նց զաւակ արու ։ եւ
իբրեւ ծնաւ մանուկն ։ ուրա
խու՟թ անպատմելի եղեւ ՟Նց ։
Եւ խնդացին ՟Ն ՟Նմա ։ դրե
թեւ ՟Ամ քաղաքն ։ քան զիթա
գաւորն ՟Ն որդիոս ։ եւ եպիս
կոպոսապետն ։ անով՟ե՟Ն է ի
ռս ։ եկեալ իպալատն եւ
րեժիտնոսի ։ խնդացին ՟Ի ՟Ն
մա ։ Լյսն պէս եյառուռ մի
կրոու՟թե մանկանն արարին
տօնուրախու՟թ թագաւորա
եհայրապետին ։ եւ այլ իար
համօզօվ պատճառանիօնէիրն
դու՟Ե ։ Եւ եդին զանունն ՟Ի
մանկանն աղէքսիանոս ։ Եւ ե
րանեալ մայրն ՟Նդ ո՛չ դադա
րէր ՟Ն օրն ։ եւ ծնո՟Ի ՟Նրս տօ
նեշուայտ ՟Այծ առաստուօք
վ՟Ղ

վ՟Ղ մանկանն ՟Այծ առիրու՟թ՟Ն
եւբարեպաշտու՟Ն ։ քան զի
սակր երանուհի մայրն ՟Նր ։
թէ ոչ է այս ուրախու՟թիմ
կատարեալ ։ մինչեւ տեսից
զմանուկս իմ զալեք՝ խանոս
վառեալ իսերն ՟Այ ։ Եւ իբ
րեւ զարգացաւ մանուկն ։ ե
տուն զնա յուսում փիլիսո
փայական արհեստին ։ եւ ու
սաւ զ՟Ամ հրեւտորական ի
մաստս ։ զի էր ուսումնասէր
յոյժ ։ եւ ՟Այծասէր անչափ ։
Ուսաւ եւ զ՟Ամ վարդապետու
թիւս ։ հին եւ նոր կտակարա
նաց ։ Եւ օր ըստ օրէ վա
ռէր իսերն ՟Այ ։ Զոր տե
սեալ երանեքի ծնողացն ։
զմանկան բարեպաշտու՟Ն ։
փոհու՟Թ ՟Այ մասուցանէին
եւասէին ։ ահա լցաւ թերին
խնդու՟Թ սրտից մերոց ։ զի
տեսանեմք զորդեսիս մեր ըզ
յառաջադիմու՟Թ իմաստնոյ
քան զիէր աշխարհանոս զար
դարեալ ՟Ամ առաքինու՟Թ ։
եւ ոչ ինչ փոյթ էր ՟Նմա մի
ծու՟Թ եւ երանեզիփառացն ըզ
նողացն ։ այլ հեղեր եւխո
նարհ ։ եւ հանդարտ ։ եւ իմաս
տուն յոյժ ։ եւ խոհեմ ։ եւլի
հոռով սրբով ։ եւ երհնազանդ
եւ հշու ծնողացն ։ Եւ էր վայ
ելուչ հասակաւ եւ գեղեցիկ
պատկերաւ ։ արեգակնակերպ
տեսակաւ ։ եւ ունէր ձայն զօ
րաւոր եւ քաղցր իբրեւ զՏնա
րի ։ եւ յոյժ սիրելի ամենայն
թագաւորին ։ եւ հայրապետ
ին ։ եւ իշխանացն ամենեցուն
իսկ ծնողքն այլէր սփանոսի
զարդարեալ ինչ ... իշխանական
ձոխու՟Թ ։ եւ քանի իբրեւ լինէ
ին սիրտք ՟Նց իւր պայծառ
զաւակին իւրեանց ։ եւ սո
փորեցու ցանէին զնա իպա
լատն թագաւորին ։ յոր թա
գաւորն տանէլով զնա ։ եւ
ինչ

ինչն իսկ էր եպաշտութեամբ աւ-
որն · Ողորմեա · պատուի
բերէր ձեր մանուկ ի մեծ ծնծղայար
կի · բերել զպատուան եւ այն ա-
շեքսիանոս · եւ այսաւուրն է
առ աշխ մեծ ի սինկղիտոս սայն
Զոր տեսեալ զգիտութեան պա
սաւորեալ մանկանն · եւ Հրաման
Ճայ գրութ խելայցն ըն · պո
վելով զովեցին զնա · եւ մար
դարերայն այսին վմ նր · ծնե
այս միսին խոնարհութ սա մե
ծի փառաց Հասան · լոյծ ի
թագաւորեն · ամ թե երկ
բորդ լինել թագաւորութե
նր · եւ այսն եբանուն Հօրն
նա այն պիսի զաւանուն ·
Զոր լուեալ Հայրն զայսո
ակ · եւ որ նման սոյն · ինծա
զաւորեն եւ իմ մեծ մեծացն-
ինքեանն չնայր սիրոյ նմ ·
Եւ գնացեալ պատմեր զաւ-
զակցին մօրն աղեքսիանոսի
զամն · Եւ ցնծային իմիսա
իւրեանց · եւ նոքա պայծա
ռն · եւ մեծութն եւ փառքաւն
չափ այն զոյն Համայեկ են իւր
եւ անձինս ի ոչ եբանսէին աշ
սիմնոս · պայն ամ եւ զո
րասանոյն պատիւ զոր աւ
սանէր · ինքն ամ Հոգւոյն պա
տեաւ · ոչ իմչ անտանայր
նորօք · Բայց երինչեր ·
թեզուցն եր յամ յառաւ ի
ինսառաց եւ իանձնութենէ ան
տի որ զայսին իմ նր · վմ
րոյ աշօթս մատուցանէր մյ
վերկել զնա խնդրեցուցէ
փառաց եւ ի մեծութենէ ան
տի · եւ չինէր առ ամ ան գրա
ղտամ կե նս բեծ առայել ամ
եւ ոչ յինէր ներեւն Հաս · զի
գեռ եւ մանուկէր Հասա
կաւ · եւ իբրեւ եղեւ · ժր ·
ամաց երանելին աշեքսիա
նոս · այլ ոչ եառւն թոյլ
եւ փոփոխմանս պատրինի · ամ
եւ եւ եւ մանկանն կամաց ·
Յա

թագաւորն եւ զինկղիտոսացն-
այլ ամենեսեան գումարել ժող
վարանի · ցան զի իշխանաց
որք գունատ ոչ նէին · եւ եւ
քանայքն զմանուկն իմնաց
ուփ · եւ երանելի ծնողքն
աղեքսիանոսի · քան զի բա
րեպաշտ եւ ամծասէրք էին ·
զմանկան առաքինութն տե
սանելով · ոչ կամէին որպա
միջոց նել · ամենեան այցու
ցանելով · իսկ յորժամ Հա
ճոյ թուեցաւ թագաւորին
եւ մեծա մեծաց նոյին · ոչ
ծնող պզամանին սրբա սիրու
թեան · այլ ամենանայ ուց
ներ · մի աշխարհի ողբեսա
Հայ · կամակից եղեւ եւ եփր
միանոս ամունել զայս · Յայն
ժամ խօսեցաւ նմա իշխա
նութ · զգուստ ամծի իշխա
նի թագաւոր այնոյ · եւ եր
անշնորհ յոյժ կեղեցին ·
եւ ամօթ խածութբ զարդա
րեալ · Եւ եւ եւ եփրեմի
անոս իրու իւր արար ու-
րախութ լաւ որին աշխար
Հին · Իսկ երանելին աղեք
սիանոս մնեալ յեկեղեցին-
անկանէր առ այն ձին արտա
ւօք եւ աղեր · ամ ողորմուն
եւ ամծ զթութեն լերդփափագա
իմ որ առաքէր րաւեր սրր
բութն · եւ մի թողութ զեւս ա
պաշխարութ աշխարհիս պա
տարել · եւ խնդրոյ զմ մոլի
Եւ ընկալեալ ութն
արտասուօք հանդերձ · միւն
չ եւ իմացեալ ընկերակցան
կեցուսիանոսի պայպառ որպ
մուէ նր · ձոնեցին Հօրն
նրն փրկ միանոսին · եւ կորե
ցեալ առ ինքն եւ
զանդրինականն որոշեալն իւր
ամ անձինն ուր ինքն մայրն
էին · եւ աս էր · Օրինաւոր զոր
դու Հաստուացեալ եւ մեղ ծնո
ղաց քոց · անմանաելի արրա
մու

մուծի օրդեակ · փոխանակ
ուրախութ մտուած · և ատենա
նախատինս [illegible] · առաջի
թագաւորին և մծածացն
իւր անհնազանդիցն ծնող · և
յայսմ աշխարհի մնալ ուր է · և որխ
րու ձեզ գոյ ցուցանես · և
Օրէն այդ չեղ սրդեակ ·
խնդրել զկամս խնամակալն
նայն և անձն իշխանեալ նորա
թէ ոչ ար և համոյքն այ
ընտրեցան յամուսնութիւնն
անոր · Մինայն արդն այ
վատեաղեկ · Այլ ըստ
կնքիր յունայնութենէ ոչ
խարխս · Նոյն պէս և երա
նողին մայրն նր · ադերակ
և տակը · մի խորուք [illegible]
ըմբռնեալ · տրտմեցուցանել
զխորհուրդ ծնողացն ·
այլ խոնարհեա իւեմն մր ·
և առ զՔս [illegible]
ւորհնեալ [illegible] թաւորո
թէ ըն սիրելի որդեակ իմ
ծոր նմանն սոցա [illegible] օ է
նշ ր խոհեմ մինչ [illegible] · Պա
տախանի [illegible] ա
յերբ [illegible] բ և յամօթ
խածութ · և սեւ [illegible] կամք
եղիցին · այլ ինչ ոչ լու
ան ինմանէ · Եւ [illegible]
ցան ծնողքն իմ [illegible] ին
քան զի համարեցան հաւա
նել ծնողացն հրամանաց · Ը
հնազանդութն իւրում · մը
այնորիկ սաստ · Ձն կամք և
զիցին · Այլ խոհեմմանն կն
ոչ կամեցաւ շինթեղնուն
հօրնիւրոյ · և ոչ զթագաւորն
մծածօք · Այսպէս ցանե զ
զայսպաւ [illegible]
այնորիկ ոչ յայսմ [illegible]
ոչ կամ յոյն քանն · Եւ զփո
փաղելի խոր քերոյն իւրոյ ·
կատարեաց · յամ յամ ՆՅ առ
նէր և ոչ դադարէր [illegible]
բերոյ լոյ · զգաստին իւր
յաշխարհէ · և խաւարական

ձեռ

չեաշոչ կարէր զելս իբրացն
դատանել · Թէ որով հնարով
ազատեսցի յաշխարհէ և ձայ
տեսութեն [illegible] մինչ դե
երանելին ինոյն միտս եր և
ի խոկում · փութացուցին
մծածախին անդրիթագաւ
աւն հանդերձ զհարսանիսն
աշխարհականութ · քան զի
կածեսին ինմանէ · Թէ գուցէ
գաղձնալ ելխմոիցե · [illegible]
րեշիէր ախաւագելի մանուկն
յաջս ամենեցուն · Եւ այս
պիսի թագաւորական հարսա
նիս աշխարհականսին · քանզի
հարան թագաւոր օրական առ
մէ էր · Եւ ինքն սայն փարելի
սիրելի թագաւորին և մեծա
մեծացն · քան զի ժողովեցան
կողմն կայր · և կուսակալք
և զմեծամեծք աւանն հնոմայ ·
հրամանաւ թագաւորին · և ա
րարին ցնծութ ան պատմել
պայծառութ · ոհմ վայելէ ամ
ծի պատրէն ե բարե պաշտին
սիրելոյ յոյժ թագաւորեն
ինկ երանելին աշխարհնաս
ոչ կարաց նախ քան զհարսա
նիսն կալ իմ մայրն փորհրդի
քան զհանել · և թեկոնաւոր
ութ սրեմալորե զայց · նշ է
նեղիմ ան ապ[illegible]որ · Նոյն
պատիւ և փառ[illegible] անն ինչ ·
քան զի ոչ [illegible] այլ ծնողքն
իմ մեծուանալ և թէ անձ յայտ
արարեցայց յայսմ [illegible] կամ ոչ
գիտեմ · զի փութացուցին
զհարսանիսն և ես [illegible] իվաճան
ման կամ · Այլ հնազանդել
պատշէ հրամանաց · և Մեայ
տեսութեն այ · և մի յառաջ
քան զժամանակն ինքն ահամ
երոն սատանայ · Եւ իբրև
կատարեցին զհարսանիսն ·
եդին պսակ իբրն օծիփրա
ոռս իմեծ նկեղեցին · և ա
ծին զմ [illegible] ն կե [illegible] լուր
իտուեն իւրեանց · և խնդու

թէ

Թէ անպատմելի յօրինեցին
հարսանեաց. և մեծ աշուէքպա
տիւ մծ մեծա մեծացն. և
չքեղ շաշարդպայծառու է կար
դարեցան ամենեքեան առ ի
խնդալ ցանկալի մանկանն.
ալէքսիանոսի. Եւ քաղմութն
քաղաքին մեծա մեծացմին չէ
ցփոխ ... մտին իսուն զիկե
րիցեն և որքցեն. Յայնժամ
Երանելին ալէքսիանոս. Խո
տորեա. իտանէ զարդարել
իպալատանն. ուր հարսնէր
Եմուտ այլ տուն առանձին.
Եւ ժողովեցան առնա ամ
մեծա մեծք հասակակիցքն
Եւ պատմեցին հօրն. և նա
Եկն առ նայ և ասէ. որդեակ
Ելիր եկիր այսր. ոչ պատ
քէն քաղմութն քաղաքիս թա
գաւորաւն հանդերձ. վս քո
ժողովեալ են այսօր. արի
որդեակ առ կին քո. և խօ
սեա ը նմա և ուրախացիր.
Եկեալ են զձեռանէ նր տա
րաւ իսենեակն առագաստին
առ կինն նր. Եւ յոր ժամ
Եմուտ զկին իւր ասէ ցնա.
խաղաղութե ը քեզ հարսնքի
Երկնաւոր փեսային: Պատառ
խօսի առեալ կնոջն ասաց
ցածուք և պատկառանօք.
ողորմութեանն հասցէ քեզ ի
Թիկունս. ընտրեալդ իմ.
Երկնաւոր թագաւորին. քան
զի ցանկայր հարսն խօսել ը
ընչաւոր մանուկն. Եւ ի դար
մացման երա երանելին և իմաս
տուն մանուկն. ի բանիցն
զոր լուաւ ինեոյն իւր. թէ
ո՞ղ զպարուշաճառոր բանն ա
սաց. իբրև յայ առդեալ.
վս այսորիկ ուրախութբ լցաւ
սիրտ երանելոյն. Եւ սա
սեալ ծնողացն ուրախութե
փեսային և հարսին. քերկ
րեցան խնդրաւ իւրեանց. և
արարին ուրախութե անպատմե

լի. Եւ յոր ժամ եղև ժամա
նակն մուծին կյառագաստն ըղ.
նմ ը օրինի աշխարհի. Յա
րեաւ ալէքսիանոս տղօթ եղ
առ ած և ասէ. Տր ած ար
րահամու. և սահակայ. և
յակոբայ. Մի ըստ ողորմութե
քո առաջինքն. որ փրկեցեր
զդանիել ի բերանոյ առիւ
ծուցն. փրկեա և զիս տր ի
գաղանէս մարմնոյ. Եւ զի փրկ
եցեր զերիս մանկունսն ի
միջոյ հրոյ հնոցին. փրկեա
և զիս զառասպելեալս իհրոյս
յայս ժամէ. զի կարգեցեր ինձ
առաջի քո տր անզբաղ մնօք
Եւ եթէ հաճոյէ քեզ տր իմ
այս. Եղիցին կամք քո. ա
պա թէ ո՞չ. յայտնեա ինձ
կարօտելոյս զզօրութի քո տր
այցելութե քո. և ցոյց ինձ
ողորմութե և ճանապարհ. զի
հաստատեցայց իվր միոյ ճա
նապարհի. և մի՛ թողուր զիս
և մի՛ անտարբեր զիս այլ յի
շեա ողորմութե քո տր. ըղ
թաղձանս սրտի իմոյ որ առ
քեզ. և որ սոցին նման աղօ
թէք խօսելի իւրում. և շէ ք
թուեն նր ոչ չարժէին. և
իջանէր արտասուքն նր իբր և
աղբերք առաջի նրն. Յայն
ժամ գթ այցու ած ողորմու
թե իւրով իվր սիրելի ծա
ռայի իւրոյ. և ծածկեաց ըղ
լոյս ողորմութեն իւրոյ ի սիր
տս նր. և լցոյ հոգին նր ան
ճառ քաղցրութբ. Եւ եղև
ձայն իմանալի յերկնից յոգ
ոջ նր որ ասէր. Ել իմանալ
քումդ և եկ զկնի իմ. արքա
յութե ճանապարհաւ. և ես
հանգուցից զքեզ. և մի այլ
երկնչիր. զի ես ը քեզ եմ
իփրկել զքեզ. իբրև եղև
այս իմանալի աղդմն իտէ
երանելոյն ալէքսիանոսի. լը
ցաւ անճառ ուրախութբ. և

ակոււթ մատուցանէր բարե
բարին այ։ Եւ առնել զՏէր ի բ
յընչից իւրոց չակ կամեցաւ
Եւ ծախեալ ժառեալ ու
տին. եւ ցաղօթքն. անէլով.
Լծակից իմ եղբայր առ ըզսա
ասանց քեզ. եւ հանեալ զղ
մատանին իճեռաց իւրոց.
եա եղբօրն. եւ ասէ. պահեա
զիրլեւ իքս պայծ. եւ մեայ ինձ
քան պերճացն միջնչ. յեկե
ղեցին աղօթել. եւ դառնամ
առ քեզ. եւ ող հաճոյէ այ այն
պես արասցուք. Եւ եթէ
յաջողեսցի ինձ լքանել. քանզի
պարտէ ծառայից այ աղօ
թիւք առնել զմ ինչ. Լռ
ուէ ցնա աղջիկն պատկառե
լով. առօր իմ Տէր ելթա
յեկեղեցին. աղօթեա սուրբ
անձն կին քում. զի եւ ես ա
ղօթեսցի. Լռուէ երանելին
աղէքսիանոս. քաղցրութբ
առնա վս մխիթարելոյ զնա
բավցը լծակից իմ եւ եղբայր.
պարտէ ինձ առնա եթաւել.
որ եկն առիս. շնորհօք իւր
սվք եւ լուսաւորեսցզիս.
զտեհել զնա փրկել ըզմեզ ի
փորձութենէ. Եւ զայս ա
սացեալ եւ իսենելէ առա
գաստին. եւ եղ եւ սեւս ըզ
նա. եւ գնացն այլ իզուռն մծ
ածնին. եւ ծունր կալեալ
բարձրահեղ արտասուս ցա
ազնեայ սրտիւ. խնդրեր զոր
իս Տր ածածնէն. կատարել
զընթացսիւր ան փորձ իթըլ
նամոյն. Եւ իսկոյն ձայն ե
ղեւ յեկեղեցւոյ անտի իսյ
ածածնէն. լուսով նր աղդ
մամբ ասելով. մի՛ երկնչիր
Տր քեզ ըմ առնի փրկել զքեզ
եւ դոհացեալ իմէ։ գնացի
ծով եկեղն. եւ գտալ նաւ
ավոր մի ըի յամբողեսլոյն այ.
եւ կոչէ ր նաւին առաջի նշ.
գնայ կամեր. ինան իւր.

Լռօ

Լռուէ երանելին երբ կամիք
նաւել. ասէ նաւավարն.
աճա արդ սմ ինչ մեր պատ
րաստեալէ եւ յաջողակէ հողմ
կամ առ ագաստն բացուցա
նել. Լռուէ աղէքսիանոս. եկ
դնասցուք ինւուն քո. եւ սա
ցից զինչ հրամայե աքեզ
եւ նստեալ իկուր ղընացին ի
նաւն. Եւ ասէ նաւավարն
հրամայեա որդ տէրսմ. զի
կատարեցիցհրամայեալն ինձ
քան զի ծանեաւ զթողու
որս կերպ պատանին. զհըռ
չակելի աղեքսիոսն. որ եւ
սա ինքն նաւավարլնիհարա
նեաց ուրախութ նր վայել
եալ էր. Լռուէ երանելին.
դոյծ իմ ծածուկ թագու
որականսա սիպօվ եղեւ իմ
իմ. եւ քան զի ոչ սյլ ուսք
հասատացաւ բանն. բայց
յինէն. եւ այն քան սովորով
մինչ յառաջ քան զ
լուսն ոչ ալ աւուրն մղեցոյ
զնալ վն յաջողակ հողմոյս։
Լերդ մի այլ յառաջել այլ
վասն զլանանի արա զնալ. Եւ
իբրեւ լուաւ նաւավարն ըզ
հրամանն թագաւորազանն.
Եւ ընքրուղիւ մեծաւ եւ փոյթ
փոյթ առ ագաստեաց զնաւն
եւ դնացին յոյժ յաջողակ հող
մով. Եւ ասէ նաւավարն.
տէրիմ արքայակերպ ուրհը
րամայեալ է երթալ. Լռուէ
ցնա երանելին իբրաղութն լի
բանանու. եւ իբրեւ հասին
պատուիրեաց եւ ասէ բալպո
նայլեօք. մերք զիտասկ զե
լանեւն իմ սա. թէ՛ ոքե
մեա. եւ միոք թշնամւոյ որա
ցէ թագաւորական ծածուկ
գործոյն. եւ պատիժս կրե
ցէ Տրծանոյն. Եւ հանեալ
զթագաւորակն րպ աւնդերձն
իւր. զգեցաւ հասարակա
հանդերձ եւ եղ իվաւէն

հա

հաւատացին նմա որքինաւին
եւին. Եւ ոչ որք գիտաց ինքայզա
ցին յայն կնե նր թէ ով ոք
էր նա. իսկ սատ երանելին
ալեքսիանոսզմատաւանեալ.
երկեալ երթալ յնմ. թէ
գուցէ ճանաչիցեն զինքն.
Եզյլ քայծ զի փափագէր տե
սանել. արթաւոր աչօք զար
նօրէնաւն տեղիքն քի ան.
տաեերթեալ տեսից զքնպա
հերն քի ի խաչ դատասատա
նին. այն որ գիւտէ լնուլ զմն
փափագն եմի. Եւ յուզին
ելով գնացր կամաւ ակնան
իքաղաքն ծղեսիայ որ լուծի
ուր հայ. Եւ անդ բոժանեաց
զինչս իւր որպ իւրն էր. և
զգինս ծիրանեացն իւր զոր
իճանապարհին. վաճառեալ
էր. ետ զնս փոքր մեծքր իծա
ռայից մեծանց յաղքատաց. որ
մինն զմիուսոյն ոչ գիտէր.
Եւ զգեցաւ ինքն մաղեղէն
զգեստ աղքատի եկն ցեռ տէ
իդուռն տաճարի սրբոյ մծած
նին աղօթեաց անդ. եյանձ
նեաց զինքն նմա. և բնակե
ցաւ անդ. ուխտեաց և ասէ
կեն ադ իէ մր զի ոչ մտից յե
կեղեցիս մինչև գիտացից ե
թէ ետուզինձ մր մծ զմեղա
ցն. և երբեք երբեք խառ
նեալ ը ընդ ժողովուրդն. որ ի
դուռն եկեղեցոյն. խնդրէր
ի նն ողորմութի. յայնցանե
որք մտանէին յեկեղեցին. Եւ
ստացաւ վարս խաչակրօնս
և խիստս. և ինծանուկ ունէր
զերեսն. և հեղուին արտա
սուս յաչաց նր ան դադարէ
լի. Եւ էր խստորոնծ մն զգիշերն
զմ. և այսպանձին ինչ տեղոյ
էյ տնօրոյթ ինչ վայր իզաւթի
ի կեղեցոյն. սրբոյ մծածնի
տաններ իւր հանգստարան.
Եւ էր կերակուրն իւր ամ
իստնքան եփւ. ունէր հաց.
որէ

օրէ. Է. ունծաւ. ը ունոց
ննոյն ջափով լ՛ւր. եւ ուն
ծայն. ժէ. մթխաղէ որէ
ժը. դրամս եղեւ. և ունկին
նոյնէ ու մերս. և ամենեքեան
ոտրէին զնա իբրև ընտրեալ
ոք և ծառայ. ան քան զիթէ
պետ ծածուկ և անյայտ ճըգ
նէր. սակայն իմացեալ լինէր
ի սրբոց ամենեցուն. անուշա
հոտուն վարուց երանելոյն.
իսկ գերբ կողանիցն երանե
լոյն ժուժկալեաց բազում
ժամս. և իբրև այն քան յա
մաց ոչ եկն ալէքսիանոս.
սկսաւ լալ աղբեկն մինչ լուի
ան արտաքոյ և եկին թէզինչ
ատէ խնդրեցէք զալէքսիա
նոսն. գտցէ այլ ոչ գտանի
ցեք զնա. և սաստ զնմ պատու
էրն եղմատանին զորյիշէլիք
եւ. և զմմ գործ շարժ վածոց
նր. իբրև լուան զայն ամ ի
հարսնէ. զեկուցին վաղվա
ղակի ծննողացն զմմ իսկ նր
սատուգեալ զքանն սկսան խո
թել. և դարձաւ ուրախուի
նչ իսուլգ եկյոզք. և ատ տու
օտն ծառայեաց զլոյս իւր. և
լուաւ թագաւորն և մծ ա
մծքն. և ահ կալաւ զամենե
սեան. Եւ զերիս աւուրս
խնդրեցին ուրպարտնէր զնա
խնդրել. և ոչ գտան. Եւ
ցմմ անձս ճանապարհաց հար
ցա փորձեցին. և ոչ ոք ծա
նոյց ինչ. իբրև իմացան ե
թէ նաւամիծէմիջ գիշերին գը
նաց յամբողջակ հողմով. ծա
նեան ստոյգ զփախուստն զա
լեքսիանոսին. Լորգ՝ ահա
յօգոմ վա րչ. եկ դաւ [illegible]
զաղէտ զար աղի ծնողացն նր
և զադգա տուհմիցն. և զմմ քա
ղաքին. որք իբրև զհրեշտակ
պատուեալ սիր. ին. Եւ մայր
երանելոյն տիկին աքելայ
իբրև իմացեալ հաւատաց ըղ
թա

Թաքչիլն աղէքսիանոսի. Նոա
աղճալ անկ է յերկիր իբրեւ
զմեռեալ. զոր հայրն խնլա-
բերեցին. եւ իբրեւ նստա-
ւաէ. աղիողորմ հահով բե-
րէք առ իս հահականք. զի
հացցեն զթշուառացեալ մայ-
րս. զի մեք արարաք պփա-
խուստ ցանկալիաւ առաքինի
ոյն զաւակին մեր. արդ՝ ե-
կայք ո՞վ կանայք պատուականք
մեծատոհմիք. լացէք եւ ողբա-
ցէք զմոլորութեան. զի այլ ո՛չ
եւս տեսանիցեմ զսիրեցեալ
զաւակն իմ. Եւ արդ՝ ո՞վ
աղէքսիանոս. զինչ արարեր
ընդ երբի ծնողացս քո. եւ զի
ա՞րդ ժուժ կալեր իմ ո՛չ տե-
սանել ով զքաղցրիկ որդեակ
իմ. զլոյս աչաց իմոց զփառ-
քդ իմ եւ զպարծանս իմ. զոր
յամս բազում խնդրով ածոյք
առի. եւ նեղութեամբ եւ վշտաւ ի եւ
բազում փարձանաց եւ պատ-
ճառ եղեւ. զի ո՛չ թողիր ի
կամս իւր սրբո. ը կեալ առ-
մեզ. Եւ արդ՝ ո՞ւր արդեօք
օթեւանեալ իցես որդեակ.
ի փողոցի թէ ի բացօթեա.
որ ի դահոյս թագաւորական
սնուցեալ էիր. Եւ սկսան ող-
բալ խակատմամբ ամենեքեան
առ հասարակ ասուեննը: մինչ
գրեթէ զմեծ քաղաքն գղրդե-
ալ շըռխոթեդանեւ հեծկանմամբ
ողբային զանկարծակի թաք-
չիլն նր. Եւ թագաւորն
իսկ մեծամեծօքն. կսկծմամբ
եւ աղիողորմ լային. իսկ ե-
րանելին ենովկենդիոս հայ-
րապետն հռոմայ եկն յապա-
րանս եփրեմիանոսի եւ միւ-
թարեաց զնս առ ելով. թէ
պէտ փախուցեալ իմեջ ու-
թեւնէ աշխարհիս. ինեղուն
եւ իվշտի եւ խաւարչտանոք. մարմ-
նով. յապագա որոյ լայք ա-
ղի ողորմ. սակայն նա ոն
տու

տուց արար զայն. առ ի՞թ չի-
նել նմա փրկութեան պսակացն
Եւ այս այն բանն զոր ասացի
ձեզ. մի՛ զուգելք զնս աշխարհ
այլ ը երկնաւորին. քանզի
տեսի զհոգայն նր շնուսաւո-
րութիւն. Եւ արդ՝ դուք արա-
րէք որ արժանցայք [. .]մեծա-
մաքուր վարուց նորա[. .]եսու
թն. Լձաէ բարեպաշտուհի
մայրն աղէքսիանոսի. այս
սբ հայրապետս. մեք որարաք
վասն տի լինել նմա. եւ
զրկեցաք անուշահոտ վարու-
ցն եւ իմաստութենէ նր. Եւ
արդ՝ որով մխիթարեցիմ որ
դերկեր գազան մայրս. եւ ընկ
մամբ կարտանքը զինքն մինչեւ
երանելի սբ հայրապետն եւ
ողորմեալ դերբի մօր նր. կա
կանմամբ լայր. եւ զարեան ար-
տասուս հեղուլին բազմութն
ամենեքեան. իսկ սբ հայրա-
պետն եւ ո՞վ լինի իւրս պա
պն հռոմայ. դարձեալ խօսե
ցեալ մխիթարեաց զգորովա-
կան տիկինն ասէր. լա. որ եւ աղ-
չաիս. եւ ասէ լուր ինձ տիկին
եւ հաւատա բանիս. զի տես-
նելոց ես զաղէքսիանոսն քո
յետ ժամանակի ինչ անցե-
լոյ. եւ նովաւ մխիթարեսցիս
իվերջին աւուրն քո. եւ գնաց
հայրապետն. Եւ ոչ սակաւ
մխիթարութ եղեւ մարդ սրբու-
թն այս սբ հայրապետին.
մօրն աղէքսիանոսի. բայց սա
վորականն արար զայս. զի յամ
օր մի անդամ լայր ընդեմ ծո
վուն. եւ այնու սակաւ մըխի
թարէր. Եւ ուխտ եդ ան
ձին իւրում. ո՛չ ելանել ի
դրանէ. առան նուրոյ մինչ տես
ցէ զօտարացեալ իւր. նըմա
նօթ եւ կողանիւն երանելոյն
ուխտ եդ անձին. զի մի՛ այլ
պատուաւոր սեղան նստի.
բայց միայն յանկեան ուրու-
քիա

տան իւրում անպատիւ տե
ղոջ ։ իսկ մեծ պատրիկն եփ
րեմիանոս ․ առաքեաց ի ծա
ռայիցն իւրոց ․ը․ ամծով ե
ղերայքն ․ և զամ̅ կղզիս ․ հար
ցեալ և քննեալ, և ոչ ինչ ի
մանալ՝ բացին զն̅ ․ և դե
գերեալ յուղերին ․ և ո՛չ ոք
ինչ ծանուցանել կարացին
զն̅ ․ զայն պես տխրութ̅
և արտասուօք դարձան առ
տէրն իւրեանց ։ իսկ յետ ա
մաց միոյ ․ նաւավարն այն
որ եհան զերանելին յայն
կոյս ծովուն ․ եկն ի հռոմէ
պատմէ ազգ̅մ ինչ որ ինուին
և թէ ո՞պ̅ այլափոխեալ զին
քն ․ հրամայեաց ո՛չ ումեք
յայտնել ․ Զայն ժամ վաղ
վաղակի առաքեաց ի քաղաքն
լի բանանոն ։ Եւ հարցաքըն
նեալ անդ ․ լուան ոմանց է
թէ այդ պիսի ոք ․ը․ եդեսա
ցոց գնաց ․ Եւ եկին յեդե
սիա քաղաք որ է ուռհայ ․ և
բազմաց անդ հարցաքննեալ
ո՛չ կարացին ինչ իմանալ ․
և կամէին դառնալ ․ եկին ա
ղօթել յեկեղեցոյ ․ սրբոյ ած̅
ածնին ․ և ի բաշխել ինչ կա
րօտելոց որք անդ ․ և դառ
երանելին անդ ․ը․ աղքատան
ստեղով ․ և ետուն նմա յողոր
մութենէն իւրեանց ․ և դա
հացաւ զամ̅ս սրբն աղէքսիանոս
զի այն քան աղքատացուցա վն̅
այն ․ մինչ ի ճերաց ծառայ
իցն իւրոց ողորմութիւն կալաւ ․
Եւ մեծ աղ գնացին ի դուռն
առաջարինաղօթել ․ ծառայքն
եփրեմիանոսի ․ իսկ երանե
լին աղէքսիանոս ․ կայր մեծա
սի ուրախ ինչ տեսեալ ծած
կեալ երեսօք ․ և ունէին դը
ներ աղօթից նոցին ։ իսկն ․ը․
նաւն արտասուօք աղքային
առ դէմ սրբոյ ած̅ ածնին ․ և
ասէին ո՞վ սիրուհի զէ՞որ է
ող

ողորմեցար գերի ծնողաց մն̅
երում աղէքսիանոսին ․ որ
այն քան ողորմած և բարե
պաշտ գոլով ․ ո՛չ ինչ գտին ․
ինչ մի մխիթարութ̅ իւրեն ․
վն̅ սիրելի պաւակին իւրեանց
տեառն մերում ․ Եւ արդ
ո՞րպ գնասցուք առ ն̅ զի ոչ ինչ
համբաւ տացուք ն̅ց զի ման
իմեն է ․ ինչ մի մխիթարութ̅
իսկ երանելոյն լուեալ զայս
սիկ ի ծառայից իւրոց ․ գե
չուին աղիքն իւր վն̅ ծնողաց
խղճի ․ և դառն արտասուա
հեղոյր ի ծածուկ ․ և աղօթեր
առ ած̅ ․ մի՛ տր̅ յանդիմաներ
զառ առաքեալ յայտնելով դո
ցա զիս ․ այլ ողորմեա ողոր
մելի ծնողացն իմ ․ և մխիթա
րեա զսուրբ ն̅ց որ վն̅ անար
ժանիս այս վշտանան ․ Եւ գը
նացին ծառայքն երանելոյն
աղէքսիանոսի առ մխիթար
սգով ։ իսկ ապա դարձաւ ե
րանելին առ ինքն և ասէ ․
ով անօրէն աղէքսիանոս ․
տես որ քան անտանելի սգով
վշտացուցեր զբարեպաշտոն
զայնոսիկ պգերի ծնողսն քո ․
տապա և քեզ պարտ է վշտանալ
ներգունեղ մեծա ․ և ոչ զտա
նել հանգիստ ․ ինչ և մխի
թարութ̅ ։ Եւ ապա այնուհե
տև ետ զանձն ինքնդունելու
ներքի ճգնութ̅ ․ և ծածկեալ
զերեսն իւր ․ ո՛չ ինչ տեսա
նել կամէր աշխարհի ․ դեղոյ
և վայելչութ̅ ․ և ոչ ըն կերաց
խօսակցութենէ ինչ մխիթա
րել յանձն առնոյր ․ այլ ոււ
րոյն կալով ի մարդկանէ ․ և
աղքատս իդաւիթ մեծ եւ ե
դեցոյն ․ և ոչ որ ճանաչել
կարէր զն̅ ․ գործոյն մեծութ̅ն
Եւ եթէ հարցանէր ոք երա
նելոյն ․ թէ ․ը․ ո՞ր ծածկեալ
ունիս զաչս քո ․ պատասխա
ներ ․ թէ ցաւի աչքս յորժամ
նայ

նայիմ ԺԵ ելեմ լուսոյս այս ·
Եւ այս պես եկաց երանելին
աւետարանիչ ... աղաքնե զես
իս ամս · ԺԲ · ածրկաւ անդամ
եանես զօր յաստատանն Քի ·
զան ձեռագործ նկարն · և
մխիթարեցաւ · ԶԻ ան չափ
սիրոյն իւր որպէս Քս · մինչ
գթայնալ Տր իւրում ծա
ռային · ապաքեաց նմա զօրս
հրեշտակաց · զի Ճ նմա լի
նելով մխիթարեսցին զնա ·
Եւ նկեալ հրեշտակացն : և
ընդ զան նմ յայտնեա պես և
մխիթարեցին զնա խօսակցե
լով Ը նմա · Եւ յամ օր աւ
ուրբաթե ... յայտնեա պես ը
պատու նոյին երանե լոյս
առն մխիթարել զնա · և ոչ
այլ հեռացան ինման · այլ
Ը նմա կացին ճնացին երկե
րով և խօսելով նմա բազում
ինչ մխիթարութե մինչև ի
վ...ճան երանելոյն · Եւ ի
մեռում աւուր յոր ժամ կային
իհասարակաց պայտօնն ի եր
մեռանդն հաւատով յեկեղե
ցոյ սԲ ած անն · երդ ձայն
լսելի ամենեցուն · ինեդա
նան երկ պատկեր անոր ԹԵ
ամօրն և ... ծեր առ
ի, զայրն ... և հիացեալ ա
մե երևան յահի եղեն և ոչ
ոիշեին Թե ովէ այն այրն
այ · ... երկրպագութ ամենայն
դարձեալ զնոյն բան ասաց ·
դարձեալ ոչ գիտացին Թե
ով է և իհիացման կային · Ապա
յետ որոշդութ աւուրն ձայնն
... յայտնեալ ա
ղեաւնուր հանդիպեր երանե
լին · ... յայս նիշ
... բնակե իզա ...
եկեղեցոյս · Մուծեք զմա
դն այ առ իս · Եւ առաքե
ցին զօտանայն որ սպասա
որեր եկեղեցոյն · զի նա զա
նե

ցէ զերանելի այրն այ · Ապա
ցե յեկեղեցին · քան զի նմա
ցեալ ծանեան զի նր երե
եալ խոսելեան սբ կոյսն
մարիամ ցուցեալ երկնեղին
որ բնակեր առ ... դրէ
գաւթի եկեղեցոյն · ապա եղեւ
մոյծ զայրն այ յեկեղեցին ·
զի լսելի եղեն ... Թէ նր
տաճի ին · Եւ բազում եր
բեաց նեղուես ... ինքնուն
վս անուան նր · Եւ դնացե
ալ կած ծունր երանելին ա
ռն այ · և ասէ հրամայեա
ջե զքեզ սբ ած անին · մոտ
յեկեղեցին · իսկ այրն այ
ռաւել խոնարհութե ենեն ա
սե հեզաբար · մի Տր ոչ ա
ռաքեցար առ իս · զի ես այր
մեղաւորեմ · ոչ արժանես զի
ես մի յաղօտացեմոր առա
կան · և ասէ քահանայն · հա
տանութ գիտացեալ եմ Թե
դու ես · և առ քեզ առաքե
ցայ իմն · եկ ընդ այ զի եր
Թիցուք · և առեալ զձեռանն
նր եմոյծ յեկեղեցին · և Տէր
ժողովեալ ... յին · որպ
հիացմամբ ... և ... բախու
Թե մտ ինչ ... անորքսն
տեսանել զայրն ... գովա
Թեն · կոչեաց իմ Տր ողջա
...ին զայրն այ և խրնդրեր
ին զաղօթս իւրեան բարեխօ
սութե նր : Եւ առ ... ցնծա
Թե · ... այս ...
բաշխտքիս իւրոյն · յայնժամ
լով մեղ զաքս զայս · Եւ յետ
աղօթիցն ասէ քահանայն ·
խնդիրէ ինձ իշխն · զի կա
տարեսցես · ասէ սրբն և զինչ
է · ասէ քահանայն · ... ոյ
ցես ինձ զի բերից ...
մե ... · և կերիցես ...
զօրասցի անձն քո · ...
այրն այ · արարից ԶԻ հրամա
նն քում · Եւ ընդ ...
քահանայն ընթել ինչ ·

Իբր·րն ... տեսեալ այրն այ զհիւանդա
նք եղև առաքինութն նր իշա
դաձն և գտանիայ. առն լինա
լեր. ոչէ պարտ ծնալ ա
տեն է փառաւորել. որ ոչեմ
արժանի. և մինչ չև եկեալ
էր քահանայն փակակալն.
և սպասաւորն եկեղեցոյն.
թերեւել ինչ կերակուր սըր
բոց. Էրզանիկլաբար երանե
լի այրն այ աղերսախանաս իբա
զաքն. և յ ուղի անկեալ գը
նալյեալ ուղիկէ քաղաք. իսկ
քանդ ևս Ճանաչեցին. որք
յեգե. իր; եկեալ էին անդ.
Եւ իբրև իմացաւ անտի և ս
գնալ խորհեցաւ իւրարոն.
կիւ եկն ոց. առէ անդ ոչոք
Ճանաչէ զ կարէ զիս. Եւ ե
գիտնաւ որեւրեայր իտարոն
ասէ ցնս այրն այ. ուր կամք
նաւել ծառայք քի. և նք
ասեն իտարոն քաղաք. Ըզ
սե այրն այ. առէք զիս ը
ձեզ. ասէ նաւապետն մուտ
առ մեզ ծառայ այ և զոր ինչ
ունիմք կերակուր առաջի քո
է. քան զի ի ճոնդ եալ պա
կերէն սրբոյն ծանեաւ նաւ
ապետն զառաքինութն նր.
Եւ եմուտ այրն այ ինաւն.
և իբրև հասին ի մէջ ծովուն
երոնես տեսիլ իմն. զի ծովա
վեալ դևք. ասեն ը միմեանս
որկ կարացաք յաղթել սմայ.
զի զօրութն սորա համբերու
թեն. զօրութն մինայ էցէ.
ասեն ոմանք ի դևաց անա
եթէ յաղթել կամք սմա. ոչ
այլ յաղթել կարէ սորա զօ
րութն. եթէ ոչ լիւրում քա
ղաքն. անդ ընկեսցուք զսա
զի ծանուցեալ ծնողացն ըզ
սա. կորուսցէ զ ամ գործս
բարութն զոր արար սա. Իս
իբրև զարթեաւ երանելին-
յարեաւ աղօթել. և ամ
յանկարծակի եղև մրրիկ սաս
տիկ

տիկ հողմոյ. և ... և մակո
յկուղ պատեաց զնաւն և վա
րեր թուոց զնաւն. և իսա
քակուսի եղեալ նաւավարն
ո՞չ այլ ինչ գտան զե լա ի
բայն. բայց եթէ թողեալ
զնաւն ը հողմոյն. և այն ե
ոչ վնասել զնաւն. քան զի
թաղուած անգամ զանացին
նաւավարքն ինքզի ինչ ձգել
զնաւն. և ո՞չ կարացին.
Մինչև եհաս հանդէպ հը
ռոմայ. և յ տկամայ. մտին
իհուոմ. անդ ձմերել. և
ելեալ աշխարհանս իքաղա
քն իւր. գաւառեցին ...
նր. և սկսաւ աղօթել խնդ
րել իբաց երար քն. բարե
խօսութն սր ան ծնողին. և ա
ռե մի կատարեսցին խոր
հուրդ թշնամայն իմր իմ որ
իմ որ. այլ վասնակ չթանց
նց ծանեաւ գնդ. և մի
սասացեթե վարվալ անձանց
մերոց զի ընկղմեցաք զնա.
այլ զօրացի սյքս. և բարձ
ձեռն օն որ իմ բարերար.
և մի թողուր իմ եռայ բոց.
Եւ ասէ մի այլ ուեք ծան
րացայց. այլ իսան Հօր ի
մոյ ընդոգից ուր ո՞չ երբեք
Ճանաչել կարիցեն զիս.
զօրութն և խնամովք տն իմոյ.
Եւ երկա աղօթեաց այնա
ւուրս. այնպէս աղօթիցն դի
մալ գնաց յապարանս հօր
իւրոյ. Եւ իճանապարհին
եւես զի գայր հայրն իւր
մն. իշխանն եփրեմիանոս.
եկեալ իսկ դաննոյ թագաւոր
ին ոնորիոսի. պատուով և
փառօքն թագաւորն յոյժ զինոր
որդ ը նմա. Իւրն և իթագա
որեն և ա ոռի պատիւ. սի
րեցեալ իշխանին իւր. և
ուներ ին առատ ... սեղան
թատ առ որակարն կերակրով.
վն զի այն սովորութիւն էր թա
գա

գաւորաց. և նշան առաւել
սիրոյ և պատուոյ։ Զի յոր ժամ
Բաղդասար Թագաւորին լեալ
որ. Հրամայեաց Թագաւ-
որն անզան տանել ընդ նմա
յիւրում անտի առաջի կայ
ներականն։ Հ ւայն պես վեր
համբարձ ունելով զանզանն
տանէին առաջի Ն̅Թ. զի պա-
ծանէր։ և Թագաւորական
եղանակաւորք և Է նըմա
սրնօք. և տաւիղք. և այն
պիսիք իսկ երանելին աշէք
սիմոնս. բացեալ զերեսն
ձոր ոնաց Է դէմ հօրն. և
ձայնեալ առ նայ նուագ
ձայնիւ ասէ. լուր ինձ վ̅Տ
ա̅ծ. ո՞վ ա̅ծ ասէր իյխան.
իսկ ա̅ծ ասէր պատրիկն իւ-
րն լուաւ զձայն աղքատին
վաղվաղակի զատեղի կալաւ-
քան զի յոյժ աղքատասէր
էր. Ասէ ցհայրն իւր
երանելին այրն Ա̅յ. օտար
աշխարհէ եկեալ եմ և ան-
ծանօթ եմ. ընկալ զիս վ̅ա
օտարացելոյն քո. զոր տե-
սանել զնա արժանի արա-
ցէ զքեզ Ա̅ծ. իբրև լուաւ
զօտարացելոյն իւր. յաղքա-
տէն. աչքն եփրեմիանոսի
լցաւ արտասուօք. և ոչ կա-
րէր դադարեցուցանել. եւ
հրամայեաց զծառայսն իւր
բերել զաղքատն զայն իպա-
լատան իւր. և ինքն ասաց.
Եւ յորժամ եկն յապարանս իւր
ասէ բերէք ինձ զաղքատն
զայն. և պատուիրեաց կենակցին
իւր. եթէ յոյժ ճմլեաց նա
զսիրտ իմ յիշելով զօտարացե-
ալն իմ զալէքսիանոս. և եր-
կոտեանն սկսան լալ զալեոսեն
ո՞ր որդեակ քաղցրիկ. ո՞ւր
արդեօք իցես. զի անոանդ
կայ եղուոչ երբէք հօ. Եւագնա
ցին բերել առ ինքն զիւրեանորդն
ց երանելին այրն Ա̅յ զինչ ար

արէր ո՞վ աղքատիկ Է գերի
ծնողացն անտան մերում զի
զօտարացելոյն յիշեցէք. և ա-
հա ո՞ կարէ կ̅նա միխիթարել
և արդ՞ այլ մի՞ յիշեսցես այն
պիսի բան. և եկ զի երթի
ցուք քան զի կոչեն զքեզ։
իսկ երանելոյն աչքն արտօս
ցեալ էր յարտասուս ն ի-
տեսանել զհայրն և զմայրն
իւր. և պատկերն այլ զուն
եալ յոյժ խիստ պայծառ.
և նեղուելոց. և ճգնանց. և ոչ
էր ճանաչելի ումեք։ Եւ զի
ա̅ծ ևս ծանօթ էր. զնա զի մի
ճանաչիցեն. վ̅ա սէրն կամա-
ցն սիրելի ծառային իւրոյ.
զի և ասա իդուռն տան հօր
իւրոյ կոխեսցէ զգլուխ չար
վիշապին զինուորն իւր սի-
րոյ տարան զնա առ հայրն
իւր. նստեալ էր և սփինեն
մայրն ն̅ր. և շայինն յիշելով
զորդեակն իւրեանց։ Ասէ
եփրեմիանոս. ո՞ւ սախես որ
դեակ. և զի՞նչ այն բաննու
աղեալ ես։ Ասէ այրն Ա̅յ ի
տօր աշխարհէ եմ. և մարդ
ով վշտացեալ զի ոչ ունիմ
ինչ առողջութ սատամոքսի
Եւ ասաց եփրեմիանոս ցզինո
ւորսն. որք առաջի կային.
Որք կամեցին յանձն առնուլ
վ̅ն իմ սպասաւորել աղքատին
այս. և ս զնա մեծացուցեալ
իշխանութ հասուցից. և յա̅մ
ժամ գուն իմ ի վ̅ր ներինլինի
ցի։ Ասէ ունխպիոս այն որ
սնուց զաւել էր զերա ներլին
այրն Ա̅յ պահեցեալ իմանն
կութենէ. այր իմ ահաեւս
կատարեսցի նմանում հրամա
ցեալ ինչ ինչ. Եւ ետ նմա
զաղքատն. և ել ին ն̅ը իսպա
լատէն. իսկ անկինն այլ
յիս ասէ լուսաւորին սատարե
արարեք աղքատին այնդ զուր
մահ. և ինքեղանոյ մեր Է

...փցէ։ զի պէտք են նմանն
աշխ... աւետարանութին իմոյ ։
եղբարք ... որդեակ ո՛ւր արդ
եօք իսկ է ․ և կամ ...պվ իցէ
որ գաւառման առաջնորդեսցէ ․ և
սկսաւ որոշեալ․ իբրև այնթէ
այս որ ծանեացաւ իսկզբնէ
չէ յորդորոյ իւրոյ ․ և ո՛չ կա
րէին մխիթարել․ Ղոյնպէս
և ... փառնոս ․ յեշելոյ պա
շտօնէութեանն ո՛չ դադարեր
աւուր ... այնմիկ ։ և ոչ արքաս
...գաւազան այլլիներ․ և
...թեգոութ իմ․ յանձնաք
անկաւ իմն ագ...ինայն ․
այն քան իբ օծ եորդեակին
վէ ոյնորիկ ասեմ ձեզթէ յա
զագս միրոյ օտարացելոյն ի
մոյ աշխարհն ․ սիրեսցո
ւք զնա․ քան զիփոքր մինմա
նէ նմա․ եւ հրամայեացհան
գստարան նմա առաքրան տան
իւրոյ շինել ․ իանեղի անքո
յթ․ և լաւագոյն և մեծարգի
առնել կամիմ յոմն օք լցել և
իմոաւթիմ ...ուն ան ...
... աղքատն զան․ և խօ
սել ... նմա․ և ո՛չ մոռանալ
զնորուսեալ մարգարիտն իմ
եւ ... պաստառոր եր նմա ուլն
պիոս անուցի ...ն նր․ որ եր
զօրագլուխ զօրո ...րէ մա
նուկ ։ և ...եպ կոչեր զնա
իսեղան հօրն իւրոյ ... հրամա
նի մեծի պատրիկի հօրն նր․
և ո՛չ ...թայր ասելով ո՛չ գոյ
յիս ...ք...ս կն ...ոյ...ո՛չ
եմ ...ոդ մարթով ։ և հրաւա
տացեալ նմա ...յլ ...այինն
կամաց նր ։ եւ եփրեմիանոս
յար ելեալ ...ա ...երգնա և
խնդրագ ...եր իվ...իբր սիր
ելոյ ինման է ․ Դ...յն պես և
մայրն նր յորժամ եր ...այր
իվր ծ...ուն․ լաւ...որդեակն
իւր․ նախապայր ...սանեզնո
...իօսել զ...աւելացի կս
...ն ...աւգն ․ և այ...գնա

ցն այլլացցէ․ ...զի յօրհնոր
մեծկն աւետարանի․ ...հնոսիտուն հօր
իւրոյ․ առ ...ել ...ս ...ուգն և
կա...իտ նիտուննյայն իկր ծնո
զայցն նր։ ...ի ...ն...ն ...
նա ․...ք...իթո նց և ...մելեցու
ցանեբ սիրտ նց ․ և ո՛չ կարե
ին իմանալ․ ...զիծ...ց...
ինոցանե ...ծ...ընդ...ման սրբոյ
առն ...յ․ ...ն...այի զօյա
նիւթ դոեալ իւր ․ յարոյց
պ...օ...եալ իվթ սրբոյն․ քան
զի ...նեաց ...ե...
ընդ...ն...ց ...գե մ առն ...յ
աշխարհանութ քան զի ...
...ոլ ...իւրեանց ․
...ին ...ւր կամոուս ...
ծեալ աղքատս այս և ...
քերս ...ս այս ․ զի ...
ցեալ ...ուզն ...ե ...ն մ...ւմ
աշխարհանութ նոր...կ...
...ն...չար աղքատս այս ։
...ելեալ իվ...սրբոյն ...ե...
ին զմօրուսն և ...արշ...ն իհե
րացն․ մանկունքն առն իւրոյ
ի...ածութ յուլնպիոսէ ․ ...կ
իւքն ...ան...լի այրն ...յ ․
ո՛չ յայտներ ...լնպիա նռսի
զ...ն դուստն որ իծառայելոյն ի
ձեռն ընտանեացն իւր ։ ելյլ
թէ պէտ այսպիսի նեղութ...
հասուցանէին սրբոյն ․ սա
կայն ...ծ մխիթարեր զծառա
յն իւր ․ քան զի յօրէ յորմէ
առաքեաց ...ր զր...ապմութ...
...ր...կ...իւրաւե...սպասա
ւորել նմա ․ ո՛չ հեռացան ի
նմանէ ․ այլ յար եւ ...
...մ օրէ րնեալ նմա ...ն
...ն ...յ ․ և նա մխիթարեալ ի
նոցանէ ․ փառաւորանէր զի
նէր նց և ...հարանոց ...յ ․ և
առոյոչ ինչ գիեր գվիչաս որ
գայիս իվ ...նք ․ և յոր ժամ
կամեր ...ել ...իկ...
վոււն իտ...ն իւրում․ յառա
ջագոյն գ...ին քարշեին զան
ջանօք և անօրգանօք քանեղով

ել գնա անիծեալ. և չարա
գլուխ ազգաս. զի մի՛ անս
զն տիկինն մեր զգեղ. և հա
նեքին խաբեղոքեն. իսկ երա
նելին գնայր և նստէր. հան
գեալ այնմ տեղոջ ուր զլացն
և զօրութեն առնէր տիկինն.
զի և ինքն դառն արտասու
ցնով մխիթարեսցին զու
թենեն սնծանօթութեն.
Քան զի իս ահմանեալ ած զին
այն. վերնատանն իւրում պա
տառին որ հայէր ի ծ̅ր̅ ծովուն
եկեալ անդ տիկինն ա̅մ̅ ըն
տանեօք. և սկսեալ սաէր
հեկեկանօք և դառն արտա
սուելով. ո՞ ծով որ իծփ
մանես. մի՞թէ գու կչար
զգեղաշարժ ալէքսիանուն
իմ. զսիրելի որդեակն իմ.
այս խորտակեալ սրտիս մխի
թարութեն. զի նաւէր յե
տին և առաջինն աղօթիւք
խնդրեալ փափագանօք զը
տեալ. և շուտ կորուսեալ.
Եւ հանեալ զատին ք̅ր̅ գէմ
հողմոյն առեր. [illegible]
բեր հողմիկ. մի՞թէ աւետա
աց լուսցուցիս յաշխարհս [illegible]
անն իմոյ. տուր ինձ զորդին
սատ խորտակեալ սրտի մօրս.
վա՛յ ինձ անմխիթարիս. զի
աղիսս զեղու և [illegible] իմ րա
զայրի. հողիս թագնու և ո՛չ
մխանիմ։ առէք զբայն և
զ[illegible]ոծ եցէք. զորդեկերն և
զչար գազանս. և կործեր ըզ
կուրծսն. և սաստկապէս առ
նէր զբանն. և ասէր. իմ
խո[illegible]մ մանուկ և թագաւոր
անկ[illegible]. իմ բարեպաշտօն և
[illegible]ծանէր. իմ պարծանք որ
գի և ժամանակէր. զայս ա[illegible]
տիսս և որ [illegible]մանն արտասուէր
և ո՛չ կամէր դադարել. մինչ
աղաչեցին. և այսպէս ելանա
ցին հինգերորդ աւուրն յառաջ[illegible]
թերթերոնց. և յառաջ [illegible]

չեին կուսփեսին փեսաթին զնդա
տեալն զայն հանդէպ մ[illegible]ն
իտեղի ինչ անքոյթ. [illegible]
լով ասստ յայտնեցաւ. այս
անվեհեր և լոբենիս [illegible]
դահիճ տիկնոջ մերոյ [illegible]
թեպետ դեպ լինէր խմանալ
տիկնոջն կռփահարել աղքա
տին. բարկանայր և գան հար
կանել տայր զայն պիսա[illegible].
վ̅ր̅ այնորիկ ոչ իշխէին [illegible]
եշի առնել նմա նեղուե̅. այլ
իծածուկ և երկիւղա[illegible]
նեղացուցանէին. զս̅ր̅. այն
եյ. և յիշոցնա առն լինէին
նմա խոտանայէ. շարժեալ
առի պատերազմ ը̅ր̅ սրբոյն.
իւ. ս̅բ̅ն ծանուցեալ ըզփոր
ձութեն տատանայի. զոլսնայր
զտուողէն համբերութեն. և
ոչ յայտնէր. քան զի ուրա
խեր իվ̅ր̅ նեղուեցն որ զի
պէին նմա. Հայս պէս եկաց
ի [illegible] տան հօրիւրոյ երա
նելի այրն ա̅յ [illegible]
սմա. մ̅ճ̅. իսկ զկնի հնդե
տասան ամաց [illegible] առուծ
սրբոյն. նայեցաւ ա̅ր̅ ի [illegible]
ռապանս ծառային [illegible].
և առաքեաց զգաբրիէլ հրեշ
տակապետն. և ելեալ լոյսն
եր և ասէ. եկ [illegible]
հանդիր երանութեան երկ
նից առ ա̅ր̅ ա̅ծ յոր այր ա̅յ
որում ցանկացեալ միանգամ թե
նե քումս. զի կոչէ զքեզ.
և իսկոյն երևեալ նմա հրեշ
տակացն. ուր ք̅ր̅ նմա [illegible]
ին զա̅մ̅ աւուրս [illegible]
գխտութե̅ իւրոյ. և ասէին ա
բախ լեր այր ա̅յ որ կատա
րու̅մ պանդխտութե̅ քո. և
հանգիստ տին [illegible]
մէ. և [illegible] երանելին ալէք
սիոս այրն ա̅յ. ա̅ւ [illegible] տ̅ր̅
ա̅ծ իմ զի այդ արար ա̅ն [illegible]
ծառն ծառայիս որ փրկեաց
զիս. Եւ առեալ աղաչէր ըզ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ասայ պատմեաց ազգէ ազովմբըն
աշխարհաւորքի և լուսին . եւ ա
հա եկին զինուորքն եկեղե
ւոնոսի և ճաշակեցին գահոյս
թագաւորքն . և հայրապետին
խաւն եփրեմ աթոռնոսի . զի թա
գաւորքն և հայրապետն վասն
աւն այլ տանին . զի տեսա
նիչեն զնա . քանզի զի ... երկ
նաւոր ձայնին ժողովեալ ա
ին բազմութե ժողովոյն ա
հայրապետն հաւատոյ . եւ ինք
ղեալ աղօթիւք քուցանել և
այսանել զարքն այն . եւ
... աւորքն խեղ ունորքս . ե
կեալ եր աստ առչի եպիսկո
պոսն մարգարէութ . և ամ սինի
զի առաւքն ... նմա . Եւ մա
տուցաւ եր զպատարագն և
բանեցին մարգարէութիւն կը
պատն առչի . Եւ ահա եղե
յանկարծ ահի ձայն առ ուոր ի
ժամ պատարագին . որ ասէր
եկայք առ իմ աշխատեալք
և ես հանգուցից զձեզ . և առա
կաւթ կոչմա զանմնեկեն .
զի ամենեքեան առն առաքեալ
քուան . Եւ դարձեալ նոյն
ձայնն ահաւոր ասէ . խնդրե
ցէք խաւսն եփրեմ մանուկի .
վայրն այլ . զի եկեալ հանգի
ցէ առ ին . Եւ յայնի եղեալ
զարհուրեց ցան յերկնաւ որ
ձայնն անուի . Եւ ասէ թա
գաւորքն ունորքս . ցեփրեմ
անոս . խաւն քում այսպիսի
աթ այլ պահելով ծառայեա .
և մեզ ո՛չ ծանուցեր . զի և
մեք արժանաւոր եաք մհաւ
թե . Լսեն եփրեմ մանոս .
դիմեն մէջ զի ո՛չ եմ յ մտցեալ
զանձայիսի սբոյ խաւսն խիուս
խուկյեր արձակման պատարա
գին . դնացին խաւսն եփրե
մանուսի . Թագաւ ւորն և
հայրապետն հանգստեայ . և
եգանեղի առչի եպիսկոպոսն
մարգարէն . և զինեղի սրբ
քն

քն . և ամ իշխանքն . և բա
նանդակ ժողովուրդ քրիս
տոնէից . Եւ երթեալ մարդն խաւսին
տեսին ճառագայթ լուսոյ և
ժ լուսոյն գնացեալ եկին ի
վէր . և տեսին զսբ մարգարէ
նն . զի ամ հոգւ բարբառեալ
լինէր և ճառագայթ լուսոյ
ինքնանկ բղխեալ լուսաւորեալ
զվայրսն . Եւ երթեալ սպա
սաւորքն ցին տեսին զխոտ խառն
ինձեալին սրբոյն . Եւ երե
ւեցաւ յանկարծ եկեալ ... .
ոմն առ ... այն պէս ա
քառասնիւ եղեալ առ մերձ
նահերար ... հանդես եղ
քեր . զի աստ անել հանձեալ
... . Եւ զթաղմանն որք
... ցան անդրաւ ո՛չ կարա
ցին . ինքն հայրապետն յառա . զ
դնացեալ խնդրեալ զթուղ խ
ան եփրեմ . երթեալ իջեալ ա
նոյ . Եւ նայ երկաց զսբ
ձեռն եւր երթալ կենդանի
մարդ . ինքն սբ հայրապետն
համբուրեալ զսբ ձեռն նո
րա զթուխտն . և առան դա
եդեալ ճերմակ դարձ եւրոյ
և հրամայեացու խաւաղական
թագաւորն . զի լուսինքն ու
ամեներեան զգեստ այլ երկրոյն
զվարքն իւր . Եւ եկեալ ի
բարձր սանդղութեան . ուսու
ցանեն նոր աղեղեաց . և բա
գաւ լուսոյ մաւոյ ունելն ու
նեին . Եւ եր զրեալ սկիզբն
գրոյն այս պես . և մեծ հրեշտակ
աստ ... . որ եղեւ զփառս
զգեստեայ խեմայ զոր ունէր ե
մանկութենէ . և փոխեցեա
ինքն հանգուցանէ թշնամի
զօրութիւն եւրոյ . և հրամայ
եաց ինքն կոխել զգլուխ վե
շապին ատեան հօր իմոյ իսկզ
ընդ առաւել ախոյանի . երթալ լուսա
և փոխեցաւ դայ աստուծ . վայ
եաց ուժգին ձայն . զի ... է
այս բանն . և ամ զրեթէ այս

նորա ճշմարտութն . իսկ անիծեն
ադչայքն . ցոր ժամ լուաւ ի
[illegible]
տին . իսկ լա ցնորք ալ անկա
նելոց զարմանք ալ . քան զի մայր
[illegible] իթ զքթոյն . եւ
սուրբ էր ճշմարիտ զկարծի
քն իւր . վս աստուծոյ իլուն
զամենուն որդեկին իւր . հաւ
տացեալ իմացաւ եթէ որդի
այն էր էր . եւ այլ ոչ կարաց
[illegible] . իսկ թա
գուորին . եւ [illegible]
[illegible]
[illegible] զախիենն .
[illegible] . Եւ եղև կոճ
[illegible] . ան պատմ
[illegible]
[illegible] . Եւ թագաւորին
[illegible]
[illegible] . եւ եբեր առ սբ
սուրբն էր . Եւ զի ունէր ի
գիրկս իւր հայր սրբոյն .
զարկեքսիանոս զայրն այ . եւ
[illegible]
հաւատացեալ . իսկ անիծին ա
[illegible]
[illegible] իւր աւէ . Որդեակ ա
[illegible] . Որդե[illegible]
[illegible] . Որդեակ յոյս եւ ապաւ
[illegible] . եթէ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] . իսկ բազ
[illegible]
[illegible] . եւ
[illegible]
մայր սրբոյն . եւ աւեն հայ
[illegible] . զօրի
[illegible] . մի հարկանէք զսիրտ
[illegible] . իմ
[illegible] . եփ
[illegible]
[illegible] . եւ ա
[illegible]
[illegible] . զի
[illegible]
[illegible] . [illegible]
ամեն

ամենայն եւ հաստատութեամբ առաւել
հրաշափառեալս էր . եւ երանելին յետ
եղանակ . քան զի ծննդեան սրբոյն
եւ մարդոյն էր եղակ . Եւ ա
պա աւանդ մայրն սրբոյն ա[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] . [illegible]
[illegible]
[illegible] իմ . Եւ նոյն [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] . եւ զիւր [illegible] եւ
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] . իթէ
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
յուսն . Եւ այն պէս [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] . կակ
[illegible]
[illegible]
[illegible] . ալէք
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] . եւ
[illegible] . եւ
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
պալ

պաշտամամբ և ճառագայթեաւ․ և որ
տեսանէին խառն ուրախութեամբ․
մինչև յառաւօտն․ Եւ մար
մին սրբոյն երևեալ հանդար
տէր․ և երբեմն բորբոքեալ էր
և հրամայեր․ և հոտ անուշ բու
րէր և մայր ցուցանէր․ պատ
նեսեան․ Եւ ամբոխն և ա
ղաղակեալ ... անոթ
... ... ոյն․ Եւ լերն
ճառագայթ արեգական․ կասեցան
հանել զօրէն․ և ոչ կարացին
յամբոխէ քաղաքին․ Եւ յանե
եկին միանձն․ բերցի զանձ․
և բերեալ սփռեցին․ զի Ժ
փոնձին գնացեալ․ ՆՂ ձա
նապարհ լինցի․ և ոչ ոք ինո
ջանէր փնտռել անդ գրածն
ոսկոյ յայն ժամ տարակու
սեալ եղեն․ իսկ թագաւորն
ասէ․ մի խնայեսցի ոք․ ա
պա թագաւորական զինուոր
քն յառաջ եկեալ հարկանէին
զով մահակօք անխնայ զժողո
վուրդն․ եղև ճանապարհ․
Եւ հրամայեցաւ զաւաքեալ
կնքեսցեալ զարդք քահանայ
քն խաչին․ ... սրբոյն․
Եւ բերեալ եղև ... զարդք
և պաշտօնեայք․ և այն պէս
փառօք և պատուով․ և բոլոր
մարդ իշխոյ և մոմեղինացու
ցեալ․ և սաղմոսիւք․ և
...հով․ համբ ... իա
ճառ ... տաշելով ... որդ
...կապողոս․ մինչև շինեա
ցեն պալատ եկեղեցի ... որ
...արեալ ... ոյն ...
ատեան եղին ... հանգուցին․
...անի ... պարհին յառաջ և
կին ... ելեալ․ և իմաստ
նագոյն ... տեառն ճառայն
... դիւն․ և փառաւոր տա
նեին զԾԸ ... այս աւուրս
... սրբոյն և զոչէին․
Հաւատով ... և մխրթուս
... իւրոյ ... և նահատա
... ... ամ․ և անձնեալ ա
մէն

մէն ցուցն և փառս տայինն յա
և ծննդոց սրբոյն արդարու ա
ւեց ուրախութ․ յնաւին․ և
այսու աւուրս հասարակաց
իւրոց մխիթարութեանց իւրեանց
և ցնծային իմաստ իւրեանց․
բարեպաշտ սոյնքիկ․ մա
տուցեալ զկարսան և զսուրբ
իւրեանց․ Եւ այն պէս ու
րախութ և պարապեալ․ և
ճահուք և փառօք տարեալ ե
դին կնշախար սրբոյ առն Այ
ալեքսիանոսին յարձա թա
գաւոր ամպանոց․ իսկ
անդ տապալեցին ... Եւ ե
րիս ... ... մեկնեցան
միւս մեծագոյն ... իմաստ
պէս ... և ինչխարից սրբ
բոյն․ առ բարեպաշտ ծնող
քն սրբոյն կալով և մխիթա
րել զնա․ Նոյն պէս և ամ
ամբոխ քաղաքին․ կասեցեալ
դային իմաստ սրբոյ նշխա
րացն․ մինչև յետին աւուր
Եւ ընթերցան զօրհնութ ի
սրբոյն․ վարեն եւր․ քան
զի մի մորթն ... ելեալ
նաւ ... ... և դհար
ափսոս․ և ... դաւնայոյն
և թէ որքան ... կարգ ...
յաւուրց․ և որ պէտ ... կենօք
և թէ վկիորդ ... ... դր ... ը
իծ ... ... և ... ...
... ան զնա․ և ... ... վի
րեալ նուան բոնեալ․ հող
մոյն եւ իհաւ․ ... ... բան
սարկաւագ մաշխանայն․ և թէ
զիարդ պատերազմ յաղթող ի
վե․ զՆ ... լիցն ... ...
և զինուորանս․ և ... ...
թէ ... որ վե ... ...
զկոխել ... ...
նայի ... դրան ... ...
իւրոյ․ Եւ թէ ... ... աւէր
զՆԲ ... ... դիմին հա
ատով ... ... ․ և ... ...
թէ ... ․ ... ...
իքաշզրու ... ․ իհամբերու ...․
յօտ

Ձի.

ջ[illegible]ցաքրութ. և իսկ ս[illegible]
մենեցան. ըՀրգ՝ իբրև լոս-
սոյ դայս տէր քաղմաւ[illegible] զար
մ[illegible]ցեալ Հիանայի ի Համբե-
րաւթ նի մանաւանդ. [illegible] նա
խաստինս զօր կրեալ էր ի
ծառայից Հօր իւրոյ. և Հա
[illegible] բազմութ քաղաքին [illegible]
[illegible]ևօքն Հանդերձ. իսկ
[illegible]ողքն արքային դասն Հե
կեղեցւոյ լուսին զնէ դուռն
զօր կրեալ էր երանելին.
և մխիթարեալ մտանէին. և
[illegible]նդութ լինելին զենտոյէր
եանց. վս տծ [illegible]ոյ [illegible]
[illegible] և ս[illegible]ջելին [illegible]
[illegible] տա. [illegible]ահարս. և [illegible]
նեղեալ[illegible] եւ շինեցին ե
կեղեցի մայրենաւ Հանդրա
[illegible] օրհնու[illegible] տոյ. և
Հանգուցին մեա. իսկ ծնօղ
քն երանելոյն. եղեն ուղ
[illegible]որք ամ զերեզմանին
թողեալ ըզխանութ պա
[illegible] բերանցն. և [illegible]
[illegible] իւրեանց մասին.
և զնոյն յերկս բաժինս
[illegible]. զմին [illegible]
և [illegible] որկեր [illegible]. և զմինն
[illegible] անց Հանին. և ծա
ռայից. [illegible] զսն իւր
ծոյ. իսկ զմնացորդ ՆՐՀ
խարք սրբոյն երին եղին.
նարաշէն եկեղեցոյն. և
ինքեանք անդ բարիոք Տրդ
նութն կացեալք վախճան ե
ցան ի կենդանութեա. և յաւե
յ[illegible] ա սբոն տյ. Եւրբ և մ
ան[illegible]կացեալ և [illegible] ամ[illegible]
[illegible] մերոյ. յորում Ս[illegible] և
պատիւ և գոհութիւն
յաւիտեանս
յաւիտե
նից ա
մէն.

ՓԱՌՔ ԱՄԵՆԱ
սբ երրորդութեն. Հօր
ծնողին և Հոգւոյն որդւոյ.
Որ ետ տկարութեանս [illegible] պեսալ
անձանցս. Հասանել յա-
ւարտ գրոցս որ կոչի Հարանց
վարք. ի թվին. [illegible] ի քա-
ղաքն ՉԾԶ. որ է [illegible]Համն.
[illegible]անապատն նոր ջուղայոյ.
[illegible]թագաւորութեն պարսից.
[illegible]ահսուլթանին. Եւ ի Հայր-
պետութ. Սբ էջմիածնայ.
[illegible] տէր փիլիպպոսի. [illegible]իշ
խանութե կիւղոս աղաքսիա
քաղաքայոյ. Եւ ի խանութ Հոգ
[illegible]արոն իսօլայ Սարգսաղին
իմաստնոյ Աբրահամ պաշտօնի.
Ձեռամբ նուաստ [illegible]
տուր վարդապետի կենա-
րույս. Եւ բաղդաս ալխա-
սաութ Զանդերձ [illegible]
ուխտաւ. Զաղիւ կարապետ
այս չափս իյայս բերել.
[illegible] յուսմբ.
Եւ որ չանաս այս իմաստութե
Այլ իսկ [illegible] Հոգւ-
այն. Եւ աղօթիւք Հոգևոր
Հօրն մերոյ. Տէր Մովսէս
կաթուղիկոսի մեր խնդրելոյ
տր. Որ կրկին յուսա[illegible]
բիչ եղև Զայկուզան [illegible]
Նորուելով [illegible] եկեղե
ծնին. Եւ զնոյն [illegible] կարգա
ւոր. Որ [illegible] լուսաւորեն յա
ռաջնոցն. Զօր տր [illegible]
[illegible] եկեղեցւոյ [illegible] արդարեւ
ամէն. [illegible]նակեց [illegible]
Զինչ տպագրեցի ամէն.
Յիշեսջիք և զՀոգևոր
որդեակն իմ զՄելքոն
Մ_ արտապետն. Եւ զԳրիգոր
Վարդապետն Ս_ արդապետն. Սբ
յորում ամէն. Ընդորհաւ [illegible]
Մուրադ Քահանան [illegible]
[illegible]. Եւ զպատուականս ծնօ
ղսն իմ Տէր Մկրտիչն. Դ.
մա